ספר

עמוד העבודה

והוא החלק השני מספר יסוד האמונה

כמעשהו ברמזון כך מעשהו בשני . שפתותיו כחוט השני . ומדברו נאוה .
ללמד דעת את העם ליראה את ה' ולאהבה . קצר ימים בניתי
וחבל בחבל למשוך את הלב בדברי אגדה . ובדרושים מתוקים מדבש לתורה
ולהעודה . גם לחקר עיוני על דרכי הסגיון ידו הדה . ויותר מהמה הוסיע על
החלק הזה . בחתו מפתח ביד ים ומים לפתוח שערי הקבלה . ולנקר בסיכלה .
רדה דבש מנוית **האר"י** ויחלק לכל העם משפר ומשיחה . מדבר שקדושה .
דרכו בקודש יפנה לפני רמשים . הרמש פחד הוא על דרך שוגל ומשיב תלמיד
ומורה והרמש - שני יעבור על קונטריסים והוא בדרושים . כל אלה תוכרו יחד .
נתנו מרועה אחד . הרב החסיד המקובל . הדרשן המפורסם . בוליגע קדישע .
השלתו מלאה הארץ . קדוש יאמר לו . ביערלא גדול שמו מוהר"ר **ברוך**
בשמו' **אברהם מקאסוב** המכונה בפי כל ר' **ברוך קאסובר** .
זכותו יעמוד לנו ולזרעו אחריו :

786

ביזעפאף

Bibliotheca Rabbinica Hamburgensis
Abraham Meyer Krochmal

ברפום של הרבני הגניד מוה' **ברוך זעצר**

בשנת תרמ"ד

АМУДЪ ГАБОДА
т. е. Столъ Богослуженія

Въ Типографіи Б. Зецеръ Въ Юзефовѣ Ординацкій
1883 г.

Дозволено Пензурою С. Петербургъ 7 Іюня 1883 г

Bibliotheca Universitatis Tartuensis
1942: 8260

ЧЦА
16685

הסכמות

הסכמת הרב הצדיק הקדוש בוצינא עלאה ויקירא עמודא דנהורא • עיר וקדיש מן שמיא אור עולם מוהר"ר **מנחם מענדיל מפרעמשלאן** זצוק"ל אשר נסע סוף ימיו לארה"ק .

הנה גם לפני כתובני הרבני המופלג מוה' **ברוך** ושליח לפני מיניין מתיקרין מדוכתין מה' שתגנו ס' כיסא ודעת מתורת חמת חכמת הקבלה כל הדברים פרוחים המלובשים בגשמיים ותורת ה' על נאותו להסביר הענין כיעב סדק קן מן סדק בתלית הזכות והכשירות וכיב תתי עמי במחילה מתת כספ ימים ואמר לי כמה דברים בכתבי אחר"י והסביר הענין סיעב להבין הענין כיעב מפולל ומופשט מגשמיות וככללו דדברים בלבי ועדברים פלי מאוד וסיע נרחב לפע"ד שהדברים פרוחים וזכים והכירים בשמא אתין בכם שאל ועקא רק בשכל לא וזך כרחה פיום בתורת חמת שכפי ענינות דעתי נרחב לי שכם סם עיקר יסודות כתורה ויסוד בחכמות לייתן כבוד לה' תלסיהו ותמרתי בלבי שלומי ומי יתן ובסכר יחוקו כי כן דן דדברים בחמרים בכתיבה . כי כ' וכבודו ית' מתרכב מלוד מלוד :

מנחם בחכמות מוהר אליעזר ז"ל **מפרעמשלאן**

הסכמת הרב החסיד המפורסם בוצינא קדישא המקובל הגדול מוהר"ר **משה** אבד"ד דק"ק **מגיד משנה** דסאמבור יצ"ו :

אשרי מדם מלא מכמה בסיעור קומה. ומדם יסיק תבונה בסדי בכפי דרחמנא . ובכר בתעורר בזה בת מן מקודמים סרב בסוסבך מקובל מלקי מופת מדור במסורי **יוסף אירגאם** בעכמ"ח ספר **שומר אמונים** וספר מגות פתחים ליתן בית הקבלה דרך ובמים עזים נתיבה לפתוח פתח תקוה למתחילים בחכמה זאת מאר מחדשים לכם קוביות וסשיקות וקלחם בשלחים מקושים בסגולת בספיקות ושוטים מדרך בחמת בדמות מורה ליולדה ובדמיון כוחב בגשמי דעתם לבזבה ועל גלגל בעוסה מאופן בחשבון לבם נתיב' ובנקודות בתנין סבוכב תחת קו בקדמות קו בלקות על ידי גלגל בחב בריח בחכמות ומדות מעמין פח בחמיות בחוכב . כלאחר בעו"ה כך עלתה בימינו כוכב רעה כוכב שבתי צבי שחיק עטרת בעלו לבם בחוי ולחוי לבפסה כי גמלו לבם רעה ובודאי מי שבוקד בתחלב על ספרי בקדושים ספר **הפרד"ס** למהרמ"ק וספר **עסים רמונים ושפע טל ושערי אורה** בחתעסקים בסיור מכשול מלב העקוב לפשוט עקמומיות

הסכמת הרב המאה"ג הגאון הצדיק וירא ה' מרבים . היקר ונעלה . כתר המעלה נ"י ע"ה פ"ה הרב המובהק מוה' **מנחם מענדיל** אבד"ק **סאטינוב** והגליל יצ"ו :

הרבני המופלג והמופלא בתורה ויראת בבוד מוה' **ברוך** במוהר"ר **אברהם** מק"ק **קאסוב** מפיו שמעתי תמיים ונכותים בפסקנות חכמת הקבלה בחקירות בחכמות הגבוהים לעשות מהם רוחניים ברוך תומר ושומר ספר לבלול עם ס' הנכנסים בחכמת לימוד עמוק הזה בלא יועצו ח"ו בחתמרס כלאחר בדורנו יגלו את הנסתרות כ"ל תזן לדעה ולא די שהרעו לעלמם לף גם לערו חכמי זמנן

לולי ה' שהיה בעזרנו מטש בנם היינו עומדים נגדם

ובלתי ספק שדברי בחכם הזה שמוד בחמורה לכן הנני ונותן ידי תיכון פם יתר הרבנים שנתנו עידיהן ובסכימו לכביולו לבית הדפוס לחפוצי נגרא קלחינת בכ"ד היום יום ה' ה' שנת תקכ"ה לפ"ק פוה **מנחם מענדיל** מופ"ק **סאטינוב** גליל סחלולי :

הסכמת הרב המאה"ג הגאון המפורסם הצדיק וירא ה' מרבים . היקר ונעלה . כתר המעלה נ"י ע"ה פ"ה הרב המובהק מוה' **מנחם מענדיל** אבד"ק **סאטינוב** והגליל יצ"ו :

הרבני המופלג והמופלא בתורה ויראת בבוד מוה' **ברוך** במוהר"ר **אברהם** מק"ק **קאסוב** מפיו שמעתי תמיים ונכותים בפסקנות חכמת הקבלה בחקירות בחכמות הגבוהים לעשות מהם רוחניים ברוך תומר ושומר ספר לבלול עם ס' הנכנסים בחכמת לימוד עמוק הזה בלא יועצו ח"ו בחתמרס כלאחר בדורנו יגלו את הנסתרות כ"ל תזן לדעה ולא די שהרעו לעלמם לף גם לערו חכמי זמנן

לולי ה' שהיה בעזרנו מטש בנם היינו עומדים נגדם

ובלתי ספק שדברי בחכם הזה שמוד בחמורה לכן הנני ונותן ידי תיכון פם יתר הרבנים שנתנו עידיהן ובסכימו לכביולו לבית הדפוס לחפוצי נגרא קלחינת בכ"ד היום יום ה' ה' שנת תקכ"ה לפ"ק פוה **מנחם מענדיל** מופ"ק **סאטינוב** גליל סחלולי :

הסכמת הרב הגאון הגדול . המקובל המפורסם החריף ובקי נודע בשערים שמו מוהרר **נפתלי הירץ** זלה"ה אבד"ק **דובנא** רבתי :

חזית הים מסיר במלחמת שמים כ"ם כתורני הרבני המופלג מוכתר **ברוך** במוה' **אברהם** מק"ק **קאסיב** בהסביר פנים בחכמת הקבלה על בהר"י שכל דבריו שלסם בדרך משל ומלבוש ענינים רוחניים בלשון גשמיי לבבר את החוזן ומפני כן לא נודע פנם כוונת בחשכל ומה כיון בהר"י ל"ז בהסתיר בלשון בגשמי שלו והחים כל"ז יין ותיקר ותיקן מעלים הרבה דקים ועניתים

הסכמת הרב הגאון הגדול . המקובל המפורסם החריף ובקי נודע בשערים שמו מוהרר **נפתלי הירץ** זלה"ה אבד"ק **דובנא** רבתי :

חזית הים מסיר במלחמת שמים כ"ם כתורני הרבני המופלג מוכתר **ברוך** במוה' **אברהם** מק"ק **קאסיב** בהסביר פנים בחכמת הקבלה על בהר"י שכל דבריו שלסם בדרך משל ומלבוש ענינים רוחניים בלשון גשמיי לבבר את החוזן ומפני כן לא נודע פנם כוונת בחשכל ומה כיון בהר"י ל"ז בהסתיר בלשון בגשמי שלו והחים כל"ז יין ותיקר ותיקן מעלים הרבה דקים ועניתים

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי גבר חכם בעת החכם השלם • אחיו של הגאון הנ"ל וחתנא **דבי נשיאה הפני יהושיע** זצ"ל הגאון מוה' **שלמה דוב** אבד"ק **לאביטש** יצ"ו :

זה הכר תמרי יופר דברי תמת על כבוד תחי' **הגאון המפורסם אבד"ק דוב אה רבתי** יצ"ו בהפלגת בחכמה כרבני מופלג בחשכל **ברוך** כנ"ל כי ערוך סוה וכרוך טעמו ומוקו עמו ; כי יבוה בחשבון על כל נעלה מעיני בשכל להבין ענייני כרוחניי' ומסותם ולעייר בספטות בגשמות . בגם שבבר נזוחו בם קמלי

להרחיק

הסכמת כבוד הרב הגאון האמ... ארי שבחבורה מי כמ... מורה , עמור הגולה . לשם ולתהלה טופת הדור צדיק וגו"י • חסיד... קדישא שלשלת היוחסין בק"ש מוה' **יצחק הלוי** איש **הורוויץ** אב"ד דק"ק **האמבורג** יצ"ו

אמרי לי מבלי גיסת דמע"ל לבטוח דבלי גברת התורני כרבני מוה' **ברוך** במוה' **אברהם** זצ"ל דבלק כל בחמרי סיו וחין בכם נפתל ונם תלכי טעמתי מלוף תמרי סיו קלת לף מפני טרדת יומ דשוקת לא סיס כיהי לפנות לפקח בעיון הדק בכן הנני טתן דעתי על בסיבת תכמים מלוהות בגחלים

תסר

הסכמת הרב הצדיק הקדוש איש אלקים נורא שמו ·
המפורסם על איים רחוקים מופת הדור והדרו. חסידא קדישא. המאור הגדול מוה' **אפרים** נבר לאותו צדיק גאון הגאונים. קדוש ה' אשר שמעו הולך ער קצה תבל תחכם **צבי אשכנזי** זללה"ה:

ברוך נכונו טובה גברת גבר עליס מופלג בשבחי, עבדת דורה כנדלי גם בופרות. מפיו לפידים יכלוכו כיהודי גם יתמלטו מיין ומיקר חקר לולי ימלא בדריסות והקיות מוקר דבר. כבוד לנקים וחזק שמים יתסלן. לבפשטת נשמות מרוחניות. רוח לנכין קדישין בי' תסדאין מילין לנד עילאי ומלך הרבני המופלג ירח ה' מוה' **ברוך** במוה' הכהרמ ומופ מהשבת נכסיך מעיונות תוכ לעשות בדפוס ויקבעתב כיון מתכתי יהודתי ג"כ לבסמים למגילת כיוסף הכהרמ הנלוונים כנ"ל ויתוקו דבריו בספר נכתב שתנן **הכ"ד** יוס ב' ח"י לחדי תקכ"ס לפ"ק, תקטן **אפרים** פק"ק **בראד** יצ"ו:

הסכמת הרב המאה"ג הגאון המפורסם שלשלת היוחסין בקש"ת מוהר"ר **מנחם מנים הלוי איש הורוויץ** ראש ישיבה דק"ק **לבוב** אחיו של הגאון **מהאמבורג** הנ"ל:

כמה מעלית כתי שמעתתא דכתי זכרכ רבה ויקירא. בתכמה זכירת ס"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** עכר פר קהלתינו יצ"ו וכמה דרם דרם פעמים רבות ויאמר לכם ברוך מפיו יקרא לני קריאה זו סילולא וכותב על ספר פירת הדברים יקרים מה נמלנו לחיך לחמרי ספר ספיר קתמר כלתבר יעידון יגידון מלורות בגדולים גתוני לרך וחד מכסון לעילא הלא כתכים לתתא כבוד תתי בגדול **רב האי גאון** המפורסם בדורו תנ"ד דק"ק **בראד** בתחיתתן זכו לפתי גברת ותנכי כרותה ריתים דתתי לידי מסיעא בקול דברו קולו על מקום סתורה מכסהו וסות מנלנו לכניך בנפתרות חיין ותיקן מעלים הרבה לפפת בפעמיות ובפה שנאמרה לקרות כך נאמרה לכתוב להניח לדפוס כיון לזכות הרבים ואף כי נלא תדון תנכי בדבר מופלא ומפלא כלתון וקדמוני מלות **כבדים** גם **אבי** פמרתי כל מן דין כמוכיון כמכין דלוריית לעזרו ולתומכו **שר כי** יוצ' נאת פנלומות תכמה זאת היא נפלאת. **כ"ד** מדבר לכבוד התורה ולומדיה כיום ר"ח תמה ק"ן לפ"ק פ"ק לבוב תקטן **מנחם מנים הלוי** איש הורוויץ:

הסכמת הרב הגאון הגדול תפארת ישראל סיני ועוקר הרים · נ"י ע"ה פ"ה בוצינא קדישא חסידא ופרישא · קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **אריי' ליב"ש** סג"ל אבד"ק **וואליטשיסק** יצ"ו:

היות שכת לפני פ"ה הרבני המופלג בוחיק מוה' **יוסף** נסמוכת הרבני המופלג מוה' **ברוך** וחכלתה לפני כמה וכמה קושיות שנתקשו

הסכמת הרב הגאון הגדול מרבני קשישאי קושטא קאי חמקובל המפורסם על פני ארץ וחוצה · ארי שבחבורה עמודא דנהוראה · מופת הדור והדרו · נורא בשערים · המאיר לארץ ולדרים קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **נתן נטע** זללה"ה אבד"ק **ראזדיל** יצ"ו

אף אין נמי תינח לכל דתנו רבנן. ותנן עזיזון על סכוח מרבנן. הרבני המופלג מוכתר **ברוך** מתעסק בקדשי שמי' בסוף מוצ"ק תרלה. ורחשו מגיע בשמים. חיין ותיקון מעלים הרבה לבסביל ולבנין לבנות המתפוקקים לראות פוסים במרכבה עליונה בתבנית דלבייהו ובפרט בדורות הללו אשר עדיין לא נלחם נסה כי לא מלנו כריסם בס"ם ופוסקים וקופלם לבסתבל במה שלמעלה ומה לפנים ומה לאחור וממעיין בסרכה בריסם עליונה גרוסם ניהר. וגודל התפוקה נסה בשללם בעבור. נלחנין לבעבר לאחור כי כת במדמם בדעיונם נדמה בחומר נור' ליולדם ח"ו ויסול המופל במאמר. לזה נתעורר ס"ס הרבני המופלג מוכתר **ברוך** לבסיר המכשלה. וליתן בינם ובסבלה. נתלמידים אשר עדיין לא נכנסו לסילו בפתחי **פרד"ס** לבסתין בין בסוללות והתשבלות וכן בעילול ונס בירור דברים לבסרום בשמלם תדשה בתורות עליונים. בתלמות עניתים ותילונים לגדולים וקטנים כל יליון

הסכמת הרב הגאון הגדול מרבני קשישאי קושטא קאי חמקובל המפורסם על פני ארץ וחוצה · ארי שבחבורה עמודא דנהוראה · מופת הדור והדרו · נורא בשערים · המאיר לארץ ולדרים קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **נתן נטע** זללה"ה אבד"ק **ראזדיל** יצ"ו

אף אין נמי תינח לכל דתנו רבנן. ותנן עזיזון על סכוח מרבנן. הרבני המופלג מוכתר **ברוך** מתעסק בקדשי שמי' בסוף מוצ"ק תרלה. ורחשו מגיע בשמים. חיין ותיקון מעלים הרבה לבסביל ולבנין לבנות המתפוקקים לראות פוסים במרכבה עליונה בתבנית דלבייהו ובפרט בדורות הללו אשר עדיין לא נלחם נסה כי לא מלנו כריסם בס"ם ופוסקים וקופלם לבסתבל במה שלמעלה ומה לפנים ומה לאחור וממעיין בסרכה בריסם עליונה גרוסם ניהר. וגודל התפוקה נסה בשללם בעבור. נלחנין לבעבר לאחור כי כת במדמם בדעיונם נדמה בחומר נור' ליולדם ח"ו ויסול המופל במאמר. לזה נתעורר ס"ס הרבני המופלג מוכתר **ברוך** לבסיר המכשלה. וליתן בינם ובסבלה. נתלמידים אשר עדיין לא נכנסו לסילו בפתחי **פרד"ס** לבסתין בין בסוללות והתשבלות וכן בעילול ונס בירור דברים לבסרום בשמלם תדשה בתורות עליונים. בתלמות עניתים ותילונים לגדולים וקטנים כל יליון

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה סיני ועוקר הרים. נודע בשערים בקש"ת **פי"ה נתן** אבד"ק **דאברמיל** יצ"ו:

הן כיום בקריב לפני מוכ"ז לומר תמרי נועם כ"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** פוס ממלל רבכן **בסקורות** נפלאות ודבריו מתקבלים לאזן

הסכמת הרב הגאון הגדול מרבני קשישאי קושטא קאי חמקובל המפורסם על פני ארץ וחוצה · ארי שבחבורה עמודא דנהוראה · מופת הדור והדרו · נורא בשערים · המאיר לארץ ולדרים קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **נתן נטע** זללה"ה אבד"ק **ראזדיל** יצ"ו

אף אין נמי תינח לכל דתנו רבנן. ותנן עזיזון על סכוח מרבנן. הרבני המופלג מוכתר **ברוך** מתעסק בקדשי שמי' בסוף מוצ"ק תרלה. ורחשו מגיע בשמים. חיין ותיקון מעלים הרבה לבסביל ולבנין לבנות המתפוקקים לראות פוסים במרכבה עליונה בתבנית דלבייהו ובפרט בדורות הללו אשר עדיין לא נלחם נסה כי לא מלנו כריסם בס"ם ופוסקים וקופלם לבסתבל במה שלמעלה ומה לפנים ומה לאחור וממעיין בסרכה בריסם עליונה גרוסם ניהר. וגודל התפוקה נסה בשללם בעבור. נלחנין לבעבר לאחור כי כת במדמם בדעיונם נדמה בחומר נור' ליולדם ח"ו ויסול המופל במאמר. לזה נתעורר ס"ס הרבני המופלג מוכתר **ברוך** לבסיר המכשלה. וליתן בינם ובסבלה. נתלמידים אשר עדיין לא נכנסו לסילו בפתחי **פרד"ס** לבסתין בין בסוללות והתשבלות וכן בעילול ונס בירור דברים לבסרום בשמלם תדשה בתורות עליונים. בתלמות עניתים ותילונים לגדולים וקטנים כל יליון

הסכמת הרב הגאון הגדול תפארת ישראל סיני ועוקר הרים · נ"י ע"ה פ"ה בוצינא קדישא חסידא ופרישא · קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **אריי' ליב"ש** סג"ל אבד"ק **וואליטשיסק** יצ"ו:

היות שכת לפני פ"ה הרבני המופלג בוחיק מוה' **יוסף** נסמוכת הרבני המופלג מוה' **ברוך** וחכלתה לפני כמה וכמה קושיות שנתקשו

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה סיני ועוקר הרים. נודע בשערים בקש"ת **פי"ה נתן** אבד"ק **דאברמיל** יצ"ו:

הן כיום בקריב לפני מוכ"ז לומר תמרי נועם כ"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** פוס ממלל רבכן **בסקורות** נפלאות ודבריו מתקבלים לאזן

הסכמת הרב הגאון הגדול תפארת ישראל סיני ועוקר הרים · נ"י ע"ה פ"ה בוצינא קדישא חסידא ופרישא · קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **אריי' ליב"ש** סג"ל אבד"ק **וואליטשיסק** יצ"ו:

היות שכת לפני פ"ה הרבני המופלג בוחיק מוה' **יוסף** נסמוכת הרבני המופלג מוה' **ברוך** וחכלתה לפני כמה וכמה קושיות שנתקשו

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה סיני ועוקר הרים. נודע בשערים בקש"ת **פי"ה נתן** אבד"ק **דאברמיל** יצ"ו:

הן כיום בקריב לפני מוכ"ז לומר תמרי נועם כ"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** פוס ממלל רבכן **בסקורות** נפלאות ודבריו מתקבלים לאזן

הסכמת הרב הצדיק הקדוש איש אלקים נורא שמו ·
המפורסם על איים רחוקים מופת הדור והדרו. חסידא קדישא. המאור הגדול מוה' **אפרים** נבר לאותו צדיק גאון הגאונים. קדוש ה' אשר שמעו הולך ער קצה תבל תחכם **צבי אשכנזי** זללה"ה:

ברוך נכונו טובה גברת גבר עליס מופלג בשבחי, עבדת דורה כנדלי גם בופרות. מפיו לפידים יכלוכו כיהודי גם יתמלטו מיין ומיקר חקר לולי ימלא בדריסות והקיות מוקר דבר. כבוד לנקים וחזק שמים יתסלן. לבפשטת נשמות מרוחניות. רוח לנכין קדישין בי' תסדאין מילין לנד עילאי ומלך הרבני המופלג ירח ה' מוה' **ברוך** במוה' הכהרמ ומופ מהשבת נכסיך מעיונות תוכ לעשות בדפוס ויקבעתב כיון מתכתי יהודתי ג"כ לבסמים למגילת כיוסף הכהרמ הנלוונים כנ"ל ויתוקו דבריו בספר נכתב שתנן **הכ"ד** יוס ב' ח"י לחדי תקכ"ס לפ"ק, תקטן **אפרים** פק"ק **בראד** יצ"ו:

הסכמת הרב המאה"ג הגאון המפורסם שלשלת היוחסין בקש"ת מוהר"ר **מנחם מנים הלוי איש הורוויץ** ראש ישיבה דק"ק **לבוב** אחיו של הגאון **מהאמבורג** הנ"ל:

כמה מעלית כתי שמעתתא דכתי זכרכ רבה ויקירא. בתכמה זכירת ס"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** עכר פר קהלתינו יצ"ו וכמה דרם דרם פעמים רבות ויאמר לכם ברוך מפיו יקרא לני קריאה זו סילולא וכותב על ספר פירת הדברים יקרים מה נמלנו לחיך לחמרי ספר ספיר קתמר כלתבר יעידון יגידון מלורות בגדולים גתוני לרך וחד מכסון לעילא הלא כתכים לתתא כבוד תתי בגדול **רב האי גאון** המפורסם בדורו תנ"ד דק"ק **בראד** בתחיתתן זכו לפתי גברת ותנכי כרותה ריתים דתתי לידי מסיעא בקול דברו קולו על מקום סתורה מכסהו וסות מנלנו לכניך בנפתרות חיין ותיקן מעלים הרבה לפפת בפעמיות ובפה שנאמרה לקרות כך נאמרה לכתוב להניח לדפוס כיון לזכות הרבים ואף כי נלא תדון תנכי בדבר מופלא ומפלא כלתון וקדמוני מלות **כבדים** גם **אבי** פמרתי כל מן דין כמוכיון כמכין דלוריית לעזרו ולתומכו **שר כי** יוצ' נאת פנלומות תכמה זאת היא נפלאת. **כ"ד** מדבר לכבוד התורה ולומדיה כיום ר"ח תמה ק"ן לפ"ק פ"ק לבוב תקטן **מנחם מנים הלוי** איש הורוויץ:

מתכיות ומסילות עליונים ומסכמתי עם סרכניס־קדישאי תאר סכסיתו ונזרו לכניה על מזמח כוכב לכיא בדסוס.

הכ"ד סכותב לסדר ומתך **ידו** על ר"ח **השולה** לפ"ק ער"ח ניסן תקכ"ס לפ"ק פ"ק **ראזדיל** נאום תקטן **נתן נטע** כסרב כ"ס מוכ"ר **יעקב אשכנזי** זללה"ה:

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה סיני ועוקר הרים. נודע בשערים בקש"ת **פי"ה נתן** אבד"ק **דאברמיל** יצ"ו:

הן כיום בקריב לפני מוכ"ז לומר תמרי נועם כ"ס הרבני המופלג מוס' **ברוך אבראהם** פוס ממלל רבכן **בסקורות** נפלאות ודבריו מתקבלים לאזן

הסכמת הרב הגאון הגדול תפארת ישראל סיני ועוקר הרים · נ"י ע"ה פ"ה בוצינא קדישא חסידא ופרישא · קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **אריי' ליב"ש** סג"ל אבד"ק **וואליטשיסק** יצ"ו:

היות שכת לפני פ"ה הרבני המופלג בוחיק מוה' **יוסף** נסמוכת הרבני המופלג מוה' **ברוך** וחכלתה לפני כמה וכמה קושיות שנתקשו

הסכמת הרב הגאון הגדול מרבני קשישאי קושטא קאי חמקובל המפורסם על פני ארץ וחוצה · ארי שבחבורה עמודא דנהוראה · מופת הדור והדרו · נורא בשערים · המאיר לארץ ולדרים קדוש יאמר לו · בקש"ת מוה' **נתן נטע** זללה"ה אבד"ק **ראזדיל** יצ"ו

אף אין נמי תינח לכל דתנו רבנן. ותנן עזיזון על סכוח מרבנן. הרבני המופלג מוכתר **ברוך** מתעסק בקדשי שמי' בסוף מוצ"ק תרלה. ורחשו מגיע בשמים. חיין ותיקון מעלים הרבה לבסביל ולבנין לבנות המתפוקקים לראות פוסים במרכבה עליונה בתבנית דלבייהו ובפרט בדורות הללו אשר עדיין לא נלחם נסה כי לא מלנו כריסם בס"ם ופוסקים וקופלם לבסתבל במה שלמעלה ומה לפנים ומה לאחור וממעיין בסרכה בריסם עליונה גרוסם ניהר. וגודל התפוקה נסה בשללם בעבור. נלחנין לבעבר לאחור כי כת במדמם בדעיונם נדמה בחומר נור' ליולדם ח"ו ויסול המופל במאמר. לזה נתעורר ס"ס הרבני המופלג מוכתר **ברוך** לבסיר המכשלה. וליתן בינם ובסבלה. נתלמידים אשר עדיין לא נכנסו לסילו בפתחי **פרד"ס** לבסתין בין בסוללות והתשבלות וכן בעילול ונס בירור דברים לבסרום בשמלם תדשה בתורות עליונים. בתלמות עניתים ותילונים לגדולים וקטנים כל יליון

לזון עומסת . ולפ שביה מסרתוי לסיות חנת לל סכלים בדברים שעומדין ברומו של עולם . ובפרט לחיים כמוני שאין לי דיעה מספקת בחכמה זו ואין לומרים נמי שלא רצה את סחודש כו' • כי מעולם מנעתי עלמי לירד לחכמה זו . ובפעם כשיקר כי קלקה יד שכלי לבתין בדבר על בוריו . והתקורה מסוכנת בעיניט בהלו חמס רחיתי כי דברי מוס' ברוך זצ"ל הוה קושלת נמי שרולס לללמוד חכמה זו לברים מכשול מלב העקוב לבל יסרסו . הכ"ד יום ח' י"ג סיון תקכ"ח לפ"ק . פקטן נתן בסגתון מוסכר יעקב יושע זצ"ל החוסס ב"ק דאברמיל יצ"ו :

מלכיו ז"ל עייטתי גם ושקתיתי מיס מתוקים ועכבים כת הגבורה במלחמתה של תורה ושיוכים לנוכח יביטו מלמטה למעלה בחכמה ז"ל תשר לחזן ומיקר לסורות לנו הדרך תשר נלך בס ותת המעשה תשר נעשה ובהיותו מייס מיותו נילס בדעתו לזכות את הרבים לסביות לדפוס את ספרי הנכבד ויקר לך שגרמו הטוחות ותקרב עת פקודתו בחמתו בגוני מרומים וסכס קס בנו פתחיו ותעורר עלמו לבניית למזבח הדפוס ויסיו שפתותיו דובבת בקבר ולזכות את הרבים תמרתי לפעלך עבד יפר כתו ותילו נלחורייתא כי כוונתו לשם שמים וזכיל בספו מכיסו על הוללות הדפוס ויסי ס' לת יוסף בכל תשר יעשה יצליח ע"כ לף

ברוך קאסוב וכידו בפיס מתוקים מדבש מלכיו במנות ז"ל ורולס להשלוחס על הדפוס ולחתי רלויתי הסכמות מרבנים מוכתקים ובפרט מכבוד מהותני סרב הגלון מוהר ארי' יהודה כנ"ל לתרתי לי נוחת לף יד תכון עמו וזרוע תחמלנו ובכני גוד בגזירת נת"ם דלית לי' לחסותא שלא נפגיע גבולו עד מלך עבר שיס מיום כלות הדפוס ולהשומע יוועס . סכ"ד המדבר לכבוד התורה יום ד' חוקת שנת תקכ"ח לפ"ק פ"ק יאם, פקטן יוסף משה במוהרר אליעזר מ"מ דק"ק מיזריטש גדול הפולה בעת לארץ הקדושה בעזה"י :

ידי תכון עמו חרוטו תחמלנו לחיות לחד מער כמסכי"ס עס שלה נלוטו רבני לרץ לשר כמס ועמדס חיים ושער חיים שלא יכיס חיים לת ידו לבסיג גבול לבדפיס הס' כזה בן ע"י עלמו בן ע"י לחריס בלתי רבות וברמנת של סרבני מסו' יוסף סג"ל פד כלות עשר שיס מיום גמר המלחכה ושומע לי ישכון בטח ושקט . נפיטת מסערת קדיטת ויהי לריכה . ומשי רוויתה . סיום יום ג' ושת תקת כתורה שנת תקכ"ח לפ"ק יאם הבירה, פקטן ארי' יהודה ליב בכתגות מו"ס שלום סג"ל מוואליטשישסק ולפ"ע בק"ק יאס :

הסכמת הרב החסיד המפורסם . חסידא קדישא דארעא דישראל . חכם תרשי' . ונבון לחשים קדוש יאמר לו . בקש"ת מוה' שמרי' זללה"ה :

ראיתי דברי כרב בגלון תב"ד דק"ק מסלוב וכל דבריו אין לריכים חיזוק מ"מ לשפוטי גברא קתניא כפדין גרמיות כסא בתחרונה . וסגני מסוס סיעתי ותחתוס על כל דברי הגלון סכ"ל בכל הרשתות הגדולים הרשום שמס יום כ' שבט תכ"ח לפ"ק פ"ק יאם, פקטן שמרי' בלה"ק סמנות מוהרר יצחק זצ"ל מעיר הקודש מבריא ענב"ל :

אשר בויכוח השואל ומשיב מצויינים איש על דגלו חונים •

א נקטת כשואל לרווח למתואו על ידיעת כשבעת בגמרא מכרוחניות שלא ילכד ח"ו במצודת כוכביים כמגשימים בעולמות העליונים :
ב כבנתת כמשיב למלות שלמה :
ג נקטת כשואל לדעת ביאור מאמר המקובלים שכרוחניים חיוס תופסים מקום :
ד תשובת כמשיב לזכר את כשואל שיען מקודם ביעד מהות כרוחניים' ואז לא יקשה עליו ביאור מאמר כנ"ל :
ה נקטת השואל לכבינו ביעד מהות כרוחניים ומה ביוונו כמקובלים כמציאים :
ו לפעמים דרך קצרה בכסברת הלבון היא דרך תרוכה ותרוכה היא קצרה :
ז מעלת הדיבור וכתיבה ומחשבה :
ח כבנתת כמשיב לכשואל לכאר לו מהות כרוחניים :
י שפכר גרישות מי שהיו רוצה לתלות בחכרון דעתו :
יא יב משל על המזכר בפי' י' מקומות כרמב"ם ותרוצו בעניין ידיעה וכחיבה :
יג ביאור הכתוב למה תאמר יעקב וגו' נסתרה דרכי וגו' ומשכיר גרישות מי שהיו חולה בחכרון דעתו :
יד כתחלת ביאור מהרז"ל כלומי לומי עזבו ואת תורתי שמרו :
טו ביאור מאמר משהכה ביסמ"ק ניתנה נכותם לשוטים :
יז משל מכאר מלין נמשכת העדה כזו שלא לתלות בחכרון דעתו :
יז ביאור מאמר כוי מחמד ספסד מלוה כנגד שכרם וכו' עפ"י משל נלה :
יח ביאור כפסוק מלפנו מבכמות כארץ :
יט ומשכיר גרישות מי שהיו חולה בחכרון דעתו • וביאור כתוב עכס כסיל כאולתו כן יהיה הכס בעיניו :
כ נמצ ביאור מהרז"ל כלומי לומי עזבו ואת תורתי שמרו • ר"ל :
כא תוספת ביאור גרישות מי שהיו חולה בחכרון דעתו וביאור מאמר מועב שחכים שוטה כל ימי . וביאור מאמר המגזה ת"ח אין רפואה למכתו :
כב סודלות השואל גרישות מי שהיו חולה בחכרון דעתו ומעכה לבודיעו מהות כרוחניות :
כג כבנתת כמשיב לכשואל לכאר לו מהות כרוחניים וביאור נאר הנשם . וביאור משל נאר :
כד מתירץ בביעול כריקות ומניח ראיה מכלחוסיפ :
כה מביא עוד ראיה ממפות על נפתים :
כו מביא שים ג' מיני כשנות וכה כשנת כחום וכשנת כדמיון וכשנת כשכל ומביא דברי כעל רוח תן בביאור עניין כדמיון בלרוכות ובזכרון נמשך מכח כדמיון :
כז מביא שכדמיון היינו יכול לעייר רק ביור נשמי :
כח ביאור עניין כשנת כשכל ושלא לכשיג עניין הגבורה בחום כ"ה בשכל ומתירץ גרישות ופתיחות לדש ברוקף לכשיג כדמיון או בהיפוך מה שאין כשכל יכול לכשיגו :
כט מכאר ונותן טעם לשכח מסיכון נמשך כפתיחות כזה לכדוף לכשיג כדמיון מה שיהות לכשנת כשכל בלבד :
ל מכאר פתיחת מי שמנקש לכשיג דבר שאין בכח שכלו לכשיג .מביא ראיה ע"ז מהרמב"ד בפי' ק"י ומהרמב"ם בפ"ג :
א מכאר כי כל שכל משיג ג"ע ובמוך ממנו במילות ומכמות ומגבוה ממנו במילות ולא במהות :
לב כחמה ולבנה כם נשמיים מקשיים עכורים כדי שיתלמו כתור בכס :
לג מכאר שכם ג"כ מלוטשים :
לד טועלת עכירותם ולטישתם :
לה משכיל אינן תור לכאדם :
לו שכל עלם תור מכניס יותר מכאדם בעומתה ממנו :
לז מכאר היך שלפעמים כאדם חוזר לכיות עכם כתור :
לח שלא ממש עלם תור שלבנה היינו מכניס ממש כמו כאדם בשמש ותשובה על זה :
לט שלמה היך יכולה שלבנה לקבל תורם מכשמש היות שמיקר כאדמה הוא כלילה ותשובה ע"ז :
ז מביא משל ומיחס למ"ש בפי' ל"ז :
זא מבוא עוד משל לכנ"ל :
זב מביא משל מיחס משכיל הנותם כרחות וגו' ומשובו מתנהר עינן מליצות ומהות :
זג מסביר היך כל שכל משיג לת עלמו כמליצות וכמהות וכשבוב ממנו רק כמליצות ולא כמהות :
זד מליצת רבי' תוספיא ורבי' שכליית וטעות שכריות כתוספים שכרבי' תוספיא יותר מבוכרת ולמתיתת מרבי' שכליים :
זה מביא משל ורבי' שכרבי' שכשכליית מבוונת כאחת יותר מן כתוספיא' :
זו מתחיל משל שכרוטות :
זז מביא כקדמת כמעכרת לכיון מין שכרוטות :
זח משל מביא עוד כקדמה לכנ"ל :
זט משכיר בשכל עפ"י ג' כקדמות כנ"ל לכיון מין שכרוטות :
ז ג' מעלות של רבי' שכליית יותר מן שבמשי' ושכל שבגה שכשכליית היינו מתפשטת בזמן כי אם ברגע :
זב עוד יתיבון לרבי' שכלי' על כתוספיית :
זג מכאר עיון מהות בשמה שביא עפס אור שכלי וביאור מהרז"ל כר דלוק על כאבו ומוסף ומביע וכו' :
זד מכאר היך שבשמה היא כאדם מן תור שלמעלה ממנה וק נבוה מעל נבוה עד ת"ם שהוא תור ולא כאדם ח"ו :
זה מכאר דברי כרמב"ם שכתב הוא וחכמתו אחד הוא :
ו מבואר בשכל היך עיון שייכות ברוחניים לומר חלוק ושיחה ושבול ומדה בשמיית :
ז גומר כתירוץ על קושית שומר תמוים היך יפשר שכרוחניים לא יתפכו מקום :
זח מכאר סיבת תחלת למיח' בקושית על כשל צר"פ הוא מתכרון דעת כתוכבי' עיון שבגה ברוחני בעולם כמו שבגה בחום ומכאר נפותם ופתיחתם ושטותם :
זט מתחיל בשואל שעדיין אין מוצא לולו מהות כרוחניים כיוצ :
ס כמשיב מתחיל לכשיב על טענות בשואל בפי' ס"ב בהריכות :
סא כל ליוך שבליי כמוצא לאיזה חכם מתחיל ומתייחד בליוך שבשכל בהות בשכל זה בחכם וכיו לאחדי' ממש :
סב שבגת בלוחיות שהות ענין בדבור הוא ג"כ כלי לאוזרים שבליים :
סג כשבקש"ס מבשיע לחכם שבגה אינו מלביעו כ"א בחשבת כאדם :
סד דוגמת ג' בלים שבכל שבירה וכח חילון לחלקי שביעי :
סה טעם לבנוני זו"ן בשם תורה שבכתב ושבע"פ ולא לחתו גרישים בלים לחניש שכח בתלמוד ומברייו ומברייו מברייו :
סו עוד טעם אחר בדרך רמז לבנויים כנ"ל :
סז טעם לאיזה סיבה נקוד שם סוי' בכל התורה בנקוד מסורה :
סח סירוש על הקדמה מהכר"י שכהותיות מבוש"ם שם ב"ם :
סט מבקש לל בשכל היך הדיבור וכתיבה שם גופים ואיר שבשלי שבתוכם הוא בשמה גותן בלבי שלו חיות משותת מחוד :
ע ביאור מאמר תפלה בלא כוונה בגוף בשמה ומתירץ בחוכחת מנוסה לכסיר חסרון דעת מבשואל שרוצה לכשיג רוחניים בחום :
עא כשואל מודה ומחזיק תוכה לכמשיב על כנ"ל בפי' ע' ושואל שם מחכר בלחה ספר שכרוחניים מכוונים בשם שבליים :
עב מביא כמשיב מעניים עשר חכמים שכרוחניים שם שבליים ומבטיחו לכביא לו מופת שבלוי ע"ז שכרוחניים שם שבליים :
עג בקשת השואל לכמשיב לקיים בטבחתו לכביא לו מופת שכרוחניים שם שבליים :
עד קיום בטבחת כמשיב ומשבח ומסביר מעלת בשכל ותשיבותו ולוך כל בשלימות מתייחדים בשכל :
עה מתחיל השואל לבאר מהרז"ל יגעתי ומלאתי תאמין וכו' ומפרש מ"ש כרמב"ם כל בשכל פעמו סוף עלמו בביאור רחבה עו משל לבנל בפי' ע"ש מגבורת רחונן אחיונה עלמותו :
עז משל יותר דק מחכם שמשיג את שבלו בשכלו :
עח עוד משל אחר נפה לזה מאור בשמש שכוח שכולה לאור עלמו :

שבתאוום

עט שהתאוות הגופניות הם מתנגדים מאוד לתשוקות השכליות :

פ מוסר השכל איך ימשול השכל בתאווה ולא להיפוך וע"ז נאמר ומפתה כי תירש גשרפה : כי הנאית הגופניות הם מטמטים השכל לצורך קיום הגוף . וכשגברה התאוה נכנע השכל ונעלם וכדי בזיון וקצף :

פא שאלת השואל טעם למה מכונים הספירות בשם אורות :

פב תשובה נכונה לשואל על הנז' בסי' פ"א :

פג שאלת השואל טעם לכנוי הספירות בשם רוחניים שענין הזה עצמו הוא גשמי :

פד תשובה נכונה על זה :

פה שואל טעם לכנוי הספירות בשם ספירות ומביא ג' טעמים מהם ספר פלח הרימון ואינו מבינם :

פו מתחיל ליתן טעם להנז' בסי' פ"ה ומציע הצעות והקדמות בענין מהות חומר היולי וטעם לאיכות היסודות :

פז שכל הד' יסודות הם עגולי' כדורים וכ"א מהם מקיף חבירו:

פח תירוץ על שאלה אחת וביאור הפסוק יקוו המים וגו' :

פט שינוי איכות היסודות הוא מצד התחלפות צורתן כמו שאנו רואים בדצ"ח שג"כ השינוי שבין כל אחד מהם לזולתו הוא מצד התחלפות צורתן :

צ לשון הראב"ד בענין היולי וביאור נכון למ"ש כי היולי הוא ממוצע בין כח לפועל :

צא לשון הרמב"ן בענין היולי :

צב לשון הרמב"ם ושני מפרשיו האפודי והקראקש בענין היולי:

צג לשון הרב ר' שם טוב בענין היולי :

צד גומר להשיב על שאלת השואל בסי' פ"ה :

צה מביא ג' מיני היולי :

צו האל"ף היא היולי בבחי' הכר' האותיות :

צז השו"א היא היולי בבחי' הכר' התנועות :

צח שאלת השואל ראי' מופתיות על מספר הספירו' שהם עשר לא פחות ולא יותר :

צט מתחיל להביא ראי' מופתיו' והנזכר בסי' צ"ח ומסביר איך המספר מחודש הוא :

ק מסביר איך א"א להיות שני רוחניים שוים ומביא משל ע"ז מהנגון המסתבר ומדאי' לטריך :

קא המספר בספירות הוא מצד שהם עגולים כלומר שהם עשרה עגולים :

קב ביאור על דברי בעל פלח הרמון שכתב ויש במשמע לשון ספירות ענין מספר :

קג שאלת השואל טעם למה נתרו המקובלים לכנות הרוחניים בשם שכליים :

קד תשובה נכונה על הנזכר בסי' ק"ג . ועוד תשובה נכונה ע"ז תמצא בסי' ק"ז בסמוך :

קה שאלת השואל ביאור המשל המדליק נר מנר ואין הראשון חסר כלום :

קו ביאור נכון על המשל הנזכר :

קז עוד תשובה על הנזכר בסי' ק"ג :

קח שאלת השואל הבנת עלם כוונת אור פנימי ומקיף :

קט תשובה ברורה ע"ז ואמיתית :

קי שאלת השואל דמשמע מלשון האריז"ל שאור המקיף והפנימי אינם שני מיני אורות כ"א אור אחד ממש :

קיא תשובת המשיג על הנזכר בסי' ק"י באריכות :

קיב שאלת השואל להודיע לו תועלת אור המקיף :

קיג תשובה על השאלה הנזכרת בסי' קי"ב :

קיד שאלת השואל לבאר לו מ"ש האריז"ל אין הכלי נעשה רק ע"י הכאת אור מקיף בפנימי :

קטו תשובה נכונה על הנזכר בסי' קי"ד :

קטז שאלת השואל להבינו ענין מעלה ומטה עליה וירידה הנז' בספירות :

קיז תשובה הנזכר בסי' קט"ז בקצת אריכות :

קיח ביאור מאמר הצדיקים מהפכין מדה"ד לרחמים והרשעים להיפוך.וביאור נכון על פסוק והפכתי אבלם לששון ודומה לו עוד ב' פסוקים ע"ש :

קיט קושיא על פסוק ויהפוך ה' וגו' את הקללה לברכה לביאור נכון על ב' פסוקים הראשונים שבפרשת ראה :

קכ ביאור מארז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום . וביאור מ"ש רש"י בתחלת פ' בחקותי שם תאמר אם אין שלום אין כלום ומסביר מאוד גודל מעלת השלום ומביא משל נאה מן החולה שטועם טעם מר מבשר . וביאור הכתוב ה' עוז לעמו יתן וגו' על ג' אופנים :

קכא ביאור מאחז"ל לדיקים תחלתן יסורין וסופן שלוה והרשעי' להיפוך . וביאור כל המיצר לישראל נעשה ראש וביאור האלשיך על פסוק אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות וגו' וביאור פסוק אם תגביה כנשר וגו' :

קכב נגמר ביאור המאמר לדיקים תחלתן יסורין וכו' וביאור מ"ש איוב הגואי אהיה כנפל טמון וביאור מאמר אשרי המלך שמלאית בזקנותו . וביאור שני על פסוק והפכתי אבלם לששון וב' פסוקים הדומים לו . וביאור ונושעתם מאויביכם בב' אופנים . וביאור ועת צרה היא ליעקב וגו' וביאור ואתם חשבתם עלי וגו' חשבה לטובה וביאור שליטי על היפוך הקללה לברכה עפ"י הפירוש השני על ונושעתם מאויביכם :

קכג ביאור מהות גלות השכינה . וביאור עמו אנכי בצרה . וביאור בכל צרתם לו צר . וביאור כי בא ה' נשפט וביאור הזוהר על פסוק הן שמים לא זכו בעיניו :

קכד ביאור מאחז"ל אל תהיו כעבדים כו' אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ שלא לקבל פרס :

קכה שאלת השואל למה הוצרך לכנות בתחלה בחי' מקיף החוזר בכלי כיון שאח"כ הוא חוזר :

קכו המשיב מבטיחו להשיב ע"ז אבל לא עתה כי הוא בלתי אפשרי :

קכז שאלות השואל ביאור ימין ושמאל שבספירות :

קכח תשובת המשיב על הנ"ל :

קכט ביאור הפסוק הרחב פיך ואמלאהו :

קל טעם על איטר יד שמניח תפילין בימין :

קלא ביאור מאמר בזוהר חדש פ' נשא לאכללא שמאלא בימינא :

קלב שאלת השואל לפי דברי המשיב תהפך ספירה אחת מי"ס :

קלג תשובה נכונה על הנ"ל :

קלד שאלת השואל לפי דברי המשיב מה צורך כלל למדת הגבורה :

קלה תשובה נכונה על הנ"ל בסי' קל"ד :

קלו שאלת השואל ביאור פנים ואחור המוזכר בספירות :

קלז ביאור נכון על פנים ואחור .

קלח ביאור הקדמת האריז"ל שאחור העליון הוא פנים התחתון:

קלט שאלת השואל דלפי דברי המשיב יהיה ביאור ימין ושמאל ופנים ואחור הכל אחד :

קמ תשובה ע"ז שהפרש גדול יש ביניהם :

קמא ביאור הכתוב ולא קם עוד נביא בישראל וגו' :

קמב שמנה שאלות של השואל :

קמג חוזר המשיב להקדים המ' לעיל בסי' ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ע איך שהבאת האותיות וצורת האותיות הם כלי וגוף ולבוש ובית יד ובית אחיזה לאורים השכלים המלובשים בהם והפרש.שבין חיות הבשמי לחיות השכלי :

קמד פי' הרמב"ם על וידבר ה' אל משה :

קמה עיקר שם דיבור סונח בעלם והאשוה על הדיבור הרוחני שהוא השגת השכל :

קמו ישוב בעל מדרש שמואל על מ"ש משה קיבל תורה מסיני ולא אמר הקב"ה נתן תורה למשה :

קמז טעם על קריאת התורה בשם תורת משה ומביא בשם ר' [illegible] להכרסם ובשם האלשיך משלי איך שהתורה ונשמתן ישראל עצמות א' הם :

קמח ביאור נכון ואמיתי על תלת קשרין דמהימנותא שהם אורייתא וקוב"ה וכנסת ישראל :

קמט ביאור מאמר המקובלים שכל נשמה יש לה חלק בתורה וביאור הפסוק כי היא חייך . ועץ חיים היא למחזיקים בה ומה שנקראת התורה תורת חיים :

קנ ביאור מאחז"ל ת"ת שגופן אש שנאמר הלא כה דברי כאש וטעם על מה א"א שיתגלה איזה סוד רק ע"י אותה נשמה המתייחסת לזה הסוד ויש שם חקירה דקה מאוד ומשל נאה מד' אנשים היודעים חכמות שונות זה מזה . וביאור משנת איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר כי מכבדי אכבד והיאך מביא ראי' למכבד את הבריות ממכבד את המקום :

קנא ביאור הפסוק ה' חפץ למען צדקו וגו' ומשל נאה ממלך פים

סימ ע"ו כמה תוכניים נדולים וקטנים :

קנב טעם דק ותמיתי על מה שח"ת מיתנלה לימה סוד רק ע"י לומה נמסה מתייחסת לזה הסוד וביאור מאמר ר' חניגא בן עקשיא רמה הקב"ה לזכות את ישרחל :

קנג מסניר סיבה טעם על קריאת התורה כשם תורת משה וביאור משה שקול כנגד כולם . וביאור לך לחי מגלה טעם פרה . וביאור כריאה הקב"ה למשה דור דור ודורשיו . וטעם למה נקרא כשם משה רבינו . ולמה נקרא ישרחל בניו ועמו כמ"ש לך רד כי שחת עמך . ולמה כיה משה עניו נדול ותוכח ישרחל מחוד . ולמה התחתן לכושי ול"י וביאור מאמר"ל כמה טוית זכיר טפי . וביאור משה כוח סוד שח"ת :

קנד תשובה לשחלה כרחשונה משמה כשחלות שבסי' קמ"ב וכיה לכבין טבע וסגולת משבת חור מקוף כרוחני ע"י הקפה נשמיית שחנו מקיפין בלובה את התיבה . וביאור מאמר חין דורשין במרכבה ביחיד אח"כ כיה חכם ומבין מדעתו מוסרין לו רחשי פרקים . ומשל נחה משפן ח' שרצה ללמד את בניו בקטן מלחכת בשמות וביאור בשסוק החכם עיניו כרחשו ותו' ואגב חורחה מתבחר עניו בשורש שבחתו שמקובלים שברוחני כוח שורש לנשמי :

קנה מבחר חיך עימיו לשמחל בנשמיים שם כלים לשמשבת ימיות דלעילא :

קנו קושיח חזקה על הזוהר חדש ס' נשח ותשובה נכונה על קושיח :

קנז תשובה כרורה על קושיח שבסי' קנ"ו :

קנח מסניר בשבל ביאות היקון עניניות נפ"י דשבר' ע"י משם טיפה נבוקר :

קנט תועלת כדילוג שבקדושה . ושעם משם שבלוי שוקף חתים על ידי שבבן . ושעם בדלקת סנרות בשעת התפלה :

קס מסניר בשבל חיך שפא שרוחניות שהיא מניחת חת מתנשמת וביאור משמת כל שרוח בבריות נוחה בימתו :

קסא מבחר חיך שפשע שרוחניות שנשפע לחדם בתפלה סיג כיולי"ת וחחר שתפלה מתנלה בה ליזה ליור :

קסב ביאור תועלת בלדקה וביאור משנת חיזהו עשיר בשמחת בחלקו :

קסג ביאור דרז"ל על פסוק יפה עוף לפני חלקים . וביאור וקרא עליו לל ס' וכיה כך חטח :

קסד ביאור מאמר שמש בשבת לדקה לעמיים וטעם דין בעל חייב במזונות לשתו וטעם ניחום חכיליס :

קסה תועלת כל מעשינו לתקן הדוגמת של מעלה וביאור מאמרז"ל וכי מה חיכפת ליה לקב"ה בין שוחט מן הגולה : קסו תועלת בטניסה לשמת ולקלוקל בטיומאה :

קסז מסניר עניו עבודתינו שם משל נחה לילדים קטנים ומבחר נזה סוד שבקב"ה מניח תפילין . וביאור מה שחנו חומרים חתר קדשנו במצותינו . וביאור נקדש חת שמך בעולם כשם שמקדשין חותך בשמי מרום :

קסח מניח מבל קדמונים שבקשו למה לה לוזכר בתורה עניו שבר עוב"ב ותירולם ע"ז. ותירון חחר מבחבר בעלמו בשסבירה נפלחה על עניו בתדמות עוה"ז לעוב"ב :

קסט קושיח לפי בחבר בסי' קס"ח ח"ב חיך יובן מאמרז"ל שעוב"ב חין לו חשבה ותירון ע"ז שם"י משל מלחוק ומשמון ומניח בשם בעל ש"ב ביאור על שבר מזון מזון :

קע תירון על שחלה ס' שבסי' קמ"ב וגומר בתירון על קושיח בקדמונים שבסי' קס"ח :

קעא ביאור על פסוק נעשה חדם בצלמנו בדמותינו :

קעב תירון על שחלה ז' שבסי' קמ"ב עפ"י בנו בסי' קע"ח :

קעג מניח בשם בעל ש"ב בעניו רוחניות בחותיות והתיבות בקדושות ושוד חריבות גדול בעניני' חלה מבחבר בעלמו:

קעד מניח עניו ובבד בשם בעל ש"ב בעניו שבר ושוש של בחלות בחריבות בדבריס נחמדים שבחוש לעני שחמרם ועפ"ו מסניר שבחבר מחרז"ל בל שחומר בקב"ה וושבן וכו' :

מודעה

נב חלה להכמים ידיעו מדפתם . כי בבל מקום שבחר בשבר בזה נכרי . ערל . גוי . חו חומ"ה בחוכן רק חותם שבים בשניים קד ועיות בנקודים בשם (ליידען) שבר לה ידעו חת י"י לה כן בגויים חשר חנחנו יושבים בקרבם . ובלה חנו מסחופפים בשם יודעים חת ס' ומחזיקים בדברי חלבים חיים ומלך עולם . חי נוחה חייבים חנחנו לנהוג חת הגויים בחלה בגוי בריסנו עליכם מחז"ל חסידי חו"ה יש בכם חלק לעולם הבח :

ידע ומפורסם הוא גודל החיוב המוטל על האדם ללמוד חכמת האמת שהיא חכמת הקבלה ומתרי התורה כמבואר בספרים קדמונים הלא המה הזוהר והתיקונים וזוהר חדש ומדרש הנעלם ומבוא ומשולם בדבריהם העניין הזה אין מספר כידוע לעומדים בהם אשר כל זה יורה גודל ההתעלות והזדיזות ללמוד חכמת הקבלה כמ"ש ז"ל שנה עליו הכתוב לעכב וכן היא דרך העולם נ"כ כשאדם רוצה לזרז חיזה אדם אחר בחיזה ענין כופל לו המזהיר כמה וכמה פעמים וגם בגמרא הזכירו העניין הזה באמרם אלמלא נאמרו לאדם ליפיה במרכבתי ובכבודי כפה הכתוב היכן הוא פומך רגלי החיות היכן עומדים והאחרונים הרבו לדבר מאוד מגודל החיוב הזה כמו בפסק הנאמן מוה' יחק דלטאם הנדפס אצל הזוהר ודומה לו ובקלח מקומות בספרים הקדמונים תלוי ענין בחיות המביא בזה בדחיתא בתיקונים בסוף תיקון ו' וז"ל וכמה בני נשא לאתהא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד יתגלי לאתתא בדרי בתרתי בסוף יומיא ובניהי' וקרתא דרור בארץ ע"כ ואתמהני על אנשי דורנו שהלוטעים שבהם מוכיחין את ידיהם מללמוד חכמת האמת ויש מהם מוחנים סיבה טעם לזה ע"י כי פעמים המספחת ולרעת ממהרת אשר נתרבו הכופרים באלהי ישראל ובתורתו הקדושה לנו ע"י משה נביאנו נאמן ביתו ומאמינים במומר המפורסם כלב פרוח שבחי לבי יתח שמו וזכרו שחשב והחניח את הרבים והליהם מלהניחו ומתורתו ויבחרו להם אלהים חדשים מקרוב באו יובנו בוחת וכלימה לאמר כדברים האלה לכפור בקדמונו של עולם הקדמון האמיתי ויבחרו להם להאמין במועלות רעות של שבחי לבי יתח שמו וזכרו שם רשעים ירקב והכופרים הללו ים להם כמה וכמה הקדמות שהם ספירות גדולות ועומין להם סמוכות בדברי הזוהר והתיקונים בדרכים עקשים ועוזים אשר כל משכיל ישר אולך לא יוכל לסבול גודל העקשות והעקמומיות והעוון מפירושיהם במאמרי הזוהר והתיקונים עפ"י הקדמותיהם כי מלבד שהקדמות נעלמן הם ספירות נדולות ורשב"י ע"ה מפורסם בחסידות נמרך מאוד מאוד עד כי הניע קרוב למדרגת הנבואה גם פירושיהם לשון הזוהר הוא סיבל לותם כלל ועיקר הן אמת כי מספר הזוהר ראוי להתרחק בתחלת לימודו עד כי יפליג לימודו בכתבי קדמו של האר"י זלה"ה כמו בספר עץ חיים ופרי עץ חיים ושוף עץ חיים ואוצרות חיים ודרך עץ חיים וס' אדם ישר וס' הדרושים ופירושי מאמרי הזוהר ופירושי האדרות וספרת הליטוחת וספר מבוא השערים וספר הגלגולים הנדפס וכתיבת יד ושח"ב ילמוד גם' הזוהר והתיקונים ובתחלת לימודו לא יפליג עיונו גם' הזוהר כי הלא גם ס' אמוס וחמוס ועי"ז קרוב מאוד לטעות בדבריו אצל המעט מן המעט יש לו מפעות ידוע ומפורסם ומפני כך הכופרים יערב לבם לתקוף הקדמותיהם המזויפות והמקריות בפתימות לשון הזוהר והתיקונים ולכן ראוי למעט הלימוד בס' הזוהר אבל בכתבי האריז"ל אין שום חשש כלל ועיקר לבא לידי תקלה ח"ו כי דברי האריז"ל מבוארים מאוד הם למשכילים ואינם סובלים כלל פירושים זרים וכחמת שמעתי מכמה מגידי אמת שהכופרים הנ"ל מעולם אינם לומדים בכתבי האריז"ל לא קורה אחת לפי שדברי האריז"ל מכחישים מאוד להקדמותיהם המזוייפות וכחזות ואחרי רואי מלאתי טעם אחר על המנהג מללמוד כתבי האריז"ל והוא כי כל החכמה הזאת מדברת מרוחניים כמו הספירות שבעולם האצילות והמלאכים שבעולם היצירה וכדומה והנה דרך לימוד כתבי המקובלים בהכרח יובנו על דרך הגשמיים כמו שאמלא בתחילת דבריו כשרצה לגלות סדר אצילות הנאצלים מהמאציל ע"ש ית"ש כתב וז"ל דע שקודם אצילות הנאצלים וכל העולמות שתחתיו היה כל המקום הזה שהו עומדים ד' עולמות הבי"ע היה הכל מלא וממולא מן אור א"ס ולא היה שום מקום פנוי כלל להיות עומדים בו העולמות כלשון עומדים עתה לכן מה עשה המאציל למלא את עלמו בתוך עלמותיו ממש ונסתלק מל הנלדים בשוה עד שנשאר המקום פנוי כמו ענול ממש ואח"כ המשיך בתוך המקום פנוי קו אור דק והוא נקרא חוט הא"ס והנה לכאורה המאמר הזה מוכן לנו בדרך נשמי כפשוטו וכמשמעו כיון שהא"ס הוסיף מקום במשמעות ממרו שכל המקום הלו היה מלא וממולא מן אור א"ס ומהלמלם נ"כ יוכן כפשוטו כיון ח"ו שהא"ס נמול בפשוטות משמעות לשונו שלמלם עלמו בתלמלותיו ממש כי אין ידוך לשון למלע בדבר שאין לו נמול ותכלית ואח"כ בשמרו המשיך מעלמותיו קו אור דק יובן נ"כ לכאורה היוור בכח המדמה שלו שהקו הזה הוא דמיון קו נשמי וכשמת כל הדברים הללו ג"כ לפרסם כפשוטן ח"ו כי ח"ו כופר בעיקרי האמונה כמבואר כ"ז בתיקונים גם' שומר שמונים בויכוח שני שהיבר הרב הגדול מוה' יוסף שירנשם זכר לדיק לברכה שהפליא עלה וחגדיל הוסיר ומאיר עין כל ישראל בחקירותיו האמיתיות העמוקות והמחיקות מדבש ונופת צופים ועיין שם מסימן ל"ד עד סי' מ"ו בויכוח שני ומשלא מרגוע ונחת רוח נדול כי האריך שם מאוד להכריח בעיני הלמלוס ג"ל לפרשו כפשוטו ח"ו כלל ועיקר אלא הכל הוא משל ודמיון לשבר את המוזן מה שהיא יכולה לשמוע כי אמו לנודל עניית דעתינו ותולשת שכליה המלובש בנוף שהוא חומר עכור ומסך מבדיל בין שכליה לדברים המושכלים בלילו ואין אנו יכולין להשכיל מהות אמתת הרוחניים על בוריים כפי מה שהם

בהמציאות הלזה ע"י משל ודמיון כדרך נמשי וממנו נמשכיל הרוכניים בהפשטה קליפת הנמשיות מהמשל הכל על הדרוש היו מוכן הנמשל רלוני לומר שכוונה המאמיתית הגדל' בנמשל כמו שהדלה בשומר תמונים ויכוח ב' סי' מ"ב וכן כל דברי בתבי המדרש"ל מדברים בדרך משל לשבר את המוזן ולמאיתית ההכנה נעלם מאוד בעבור זה נסונו לחזר כמה מנשים למאות ולמלפים בשמרו שמ"ח לשום אדם אפילו לגדול שבגדולים להבין למאיתית חכמת הקבלה על מהמוזתה ומה כחי כי מייגע את עלמי חנם אפילו אם יזכך אדם את שכלו במאוד מאוד להיות דעתו נשגבה כבן עזאי בשוקי טבריה תעפי"ב לא יוכל להבין בתבי האדר"ל עלם הכוונה הגדלה בדברים כי מי עלם אנים וידע לנלות לנו מהות הרוחניים לשוכל להבינל בתבי האדר"ל על דרך למיתית המהות הזה והלה ושבח למל חסד הטוב והמטיב לרעים ולטובים כי נמל עלי חסד נפלא ואמין במאוד מאוד לשבר השפיע עלי הסנת מהות הרוחניים בהכלית מה שאפשר להיות מושג בשכל האדם ומאורף לזה ביאור המשנה כל המכבד את התורה נופו מכובד על הבריות וכל המחלל את התורה נופו מחולל על הבריות ושניהם יובנו עפ"י סנמן ג' והוא תוכחת מנולה על שבר יאמן לשמוע דבר שמיתי בתורה משפל אנשים . כללא דמילתא בעזה"י יובנו כמה וכמה מאמרים רבים מאוד בהבנה יקרה ונכבדת וכולם הם מיוסדים על יסודי הגדול שבר עליו בניתי כל דברי הקונטרי' והוא להבין מהות הרוחניים כפי האפשרי להיות מושג בשכל האנושי המלומד בחומר עבור ועל הדוב אסביר ע"י משל בעזה"י ולא שהמשל לא יהיה דומה להמשל בכל לד כי בדברים רוחניים ג"ב אי אפשר שהמשל דומה לנמשל בכל לד כי המשל הוא נשמי והנמשל הוא רוחני . ובאמת בכל מקום שמשמיטין משל לרוחניים העליונים מן הנשמים אין הכוונה להשוות ולדמות ממש הנמשל למשל אלא עיקר תועלת המשל הוא בעין שכיל ומבוא אל השכל האנושי להבין בשכלו ענין הרוחני ההוא שמתחלה לא ידע לנעות בשכלו אנה ואנה ולא היה לשכל שום הפיסה כלל בענין הרוחני ההוא והמשל מורה דרך לשכל האנושי בהיזה דרך ובהיזה ענין ישכיל ענין הרוחני ההוא לא שאפילו בבחי' אחת לא ישתוו המשל והנמשל כלל ועיקר כעין מה שהשבתי להבין ענין אחרת עלום ומרחק המשל מהנמשל כמ"ש בתלמידי הרכבה מזגים המוזכר בדברי הפילוסופי' לא שאין המשל דומה לנמשל כלל ועיקר הע"כ עניו הרכבה מזגים הוא מבוא לשכל האנושי להשכיל ענין אחדות עלום ומרחק ואחר שניבה המשל השכל האנושי עושה את שלו ומשכיל בקיאת השבתו ומשפיע קליפת הנשמות מהמשל ומשכיל ענין אחדות עלום ומרחק ואחר שמשכיל הנמשל על בוריו מלייך המשל מנגד כי אינו צריך לו עוד אחר שמבין ענין הרוחני על בוריו בהבנה זכה יומר משבנת המשל הנשמי שהבנת המשל הנשמי הוא כפשוטו ומשמעו והבנת המשל

פרוחני הוא יותר דק וזך במדרגה מהבנת המשל
הנמשל ואחר שמבין ענין הרוחני על בוריו בזכות
שכלו יסליך מנגד את המשל כלה למרחוק דמיון
לזה למדרגיות שבפלה בין החול לדם ממשם בחול
וכוברו בכברה עד שמוצא את המדרגיות ומשלכה
הוא מסליך את הלשרות מידו ומוטל את המדרגיות
כמו כן הוא כאן בתחלה קודם שהשכיל ענין הרוחני
על בוריו הי' אחדם הזה נלרך למשל שהבנה
שהיה נמוך במשל שהוא שהוא כענין הלשרות
וכשמבין המשל שהוא המדרגיות מסליך את
הלשרות שהוא המשל ומוטל את המדרגיות וזכור
היטב המשל שהמשלתי בפנים הקונטרס לאחדות
עלום ומרץ מענין הרכבה מזנית המוזכר בדברי
הפילוסופים כי ילטרך לך היטיב לכמה הבנות של
ענייני נבדים דהיינו לתורות וכלים או להבין ענין
המחלבם והמלכים שלעולם המלכים נרוע מהמחלבם
ועפ"י שכתבתי בעיקר ענין המשל הוא רק כענין
מבוא ושביל וסורלת דרך אל השכל האמיתי ולא
שהבנת הנמשל יהיה שום ממש לות בלות להבנת
המשל אלא הבנת המשל הוא יותר דק מהבנת
המשל עפ"י זה תבין מה שאמר מיוב ומבדרי אחזה
אלוה שמעתי ברבים מפרשי הפסוק שהרוחניות
הוא ממש דומה לגשמיי' אלא שזה רוחני וזה גשמי
וגם ברורה וכל זה מפני שאינם יודעים מהות
הרוחני אומרים זה ואין ילדק לומר שהרוחני' הוא
ממש דומה לגשמיית כיון שזה רוחני וזה גשמי
ואין להם בשמת שום התדמות זה לזה אבל אני
אסביר לך ענין התדמותם כמו שמשל הרכבה מזנית
הוא דומה למשל שהוא אחדות עלום ומרץ ובאמת
לאו דומה ממש הוא כמו שידוע לכאן אבל ענין
התדמותם הוא שע"י משל אחר אינו יכול להשכיל
היטב ענין אחדות עלום כמו ע"י משל זה ובאחי'
מזאת יש להם התדמות מה כמו כן כל התנות אדם
בלורת אבריו והיבוריהם ותוקר פניו יש להם
התדמות מה לפי שעל ידיהם יכול להשכיל ענין
הרוחניים בהבנה דקה יותר מהבנת הנוף הגשמי
והנוף הוא ענין מבוא ושביל להבנת הרוחניים כי
כן הוא בכלל ילמד שהוא מן המפורש והנה לא
אמר מיוב ומבבדי אחזה אלוה אלא ומבבדי אחזה
אלוה כלומר שבבדי הוא רק מבוא ושביל להשגת
העליונים ואין לחי משגיח ממש כמו שאני משיג
את בבדי אלא בהשגה נבבדת ודקה הרבה מאוד
והנה לפעמים אביא משל אחד לשני ענינים הפכיים
כפי מה שילטרך על דרך משל למשיל לפעמים
שלהבת הנמוזה בתחלת לפעמים אדמה שלהבת
לעילה להיותה יותר דק מן התחלת והעלול אדמה
לתחלת ולפעמים אדמה התחלת לעילה והשלהבת
לעלול בבחינת מה שהעלול נמוז בתוך העילה וכל
זה הוא כפי מה שילטרך להסביר לחיות כוונת
המשל ולא שיהא המשל דומה לנמשל בכל הבחי'.
ולחשוב שכן כוונת הפסוק וכיד הנביאים אדמה
שלומר שהם"י מספיע לנביא הבנת הנבואה לא כמו
שהבנה היא בעין משיג אותה הנביא אלא ע"י
דמיון ומשל לפי שאין לו שום מבוא כלל להבין
ההבנה ההיא כמו שהיא בעין אלא דרך דמיון ואחר
משיג הדבר ע"י דמיון בולה את הדמיון מתוך
מחשבתו ומפשיט קליפת הגשמות מעל המשל ומבין
הנמשל בדרך יותר זך מהבנת המשל . וכן הוא
הנוסח בהגעים זמירות(של הפילוסופים) ביד נביאיך
דמית הדר כבוד הודיך וכן דמו אותך ולא כפי יבך
לפי שלעולם אין המשל דומה לנמשל וזהו שאמר
וישוך לפי מעשיך הנמשיים אתין לנו שום מבוא
להבין ענין הרוחניות שם לא ע"י שולם ענין
הנשמיות ות"ם אבאר בקונטרים אלי ענינים רבים
קלתם מהתעפים מההקדמה הגדולה אבאר לי ובית
ביאור מהות הרוחניים אזולת ההקדמה הזאת אין
להם ביאור ברור וקלת ענינים אינם תלויים
בהקדמה הזאת ואתרשם לך דמיון קלת הדברים
כענין מפתח בקיאור והוא להבין ענין המשל על
בוריו בהרחבת הסבות הלצון הרבה יותר ממה
שהסביר בעל אומר אמונים כי בשומר אמונים
עדיין הדברים אתומים ואתומים . וביאור ענין
רלון ובעל הרלון של דברי הרמ"ע המובאת בס' אומר
אמונים . וביאור דברי הרמ"ע שכתב שהמשלום היה
ברלון לא בבעל הרלון . וביאור מאמר הליהו
בתיקונים אמת הוא חד ולא בחושבן אמת הוא עילאה
על כל עילאין אתימה על כל אתימין ליח מחשבה
תפיסת בך כלל . וביאור מאמר הליהו אמת אחים
ולא בחכמה ידיעה אמת מבין ולא בבינה ידיעה .
וביאור מאמר המקובלים שאבר ספירות היו כמוסות
ונעוזות בעלמותו של ס"ם שלבאורה הוא מאמר
תמוה . וביאור מאמר ר"ח הגדול עד שלא נברא
העולם היה הוא ושמו בלבד . וביאור ענין אור פנימי
ואור מקיף ואורות וכלים . וביאור מאמר החכמים
שאין הפרש בלל ס"ם בין מה שבתב ובין מה שבפועל
וביאור מהות שבירת הכלים ועשרים נכונים על
שבירת הכלים . וביאור מאמר ר' אבא ס"ם במשנה ר'
פרק ב' מהלכות יסודי התורה וביאור ענין העבר
והעתיד שם בולם בבורת בחוור . וביאור מבוא
לסוף דבר בקדמותו . וביאור ענין יחוד קוב"ה
ובכינתיה או יחוד כל הספירות . וביאור הקדמת
האריז"ל שרבלי כל הפרלופים הסתיימים בשום
ואין עולים בשם רק אחי' הרואים שלהם וביאור
הקדמת האריז"ל שהכלים הם אחי' הדין המנבול
את החסד שלא יתרבה וזה עיקר פירוש מלת כלים .
וביאור ענין שהרוחניים אינם הופסים שום מקום .
וביאור ענין שהמלילות הוא כמדליק נר מנר ואין
הראשון חסר כלום וביאור ענין ועשה למה שהמלאכים
אינם יכולים לידע מחשבה שבלב . וביאור ענין
כולם נסקרין לפניו בסקירה אחת בב' דרכים והאחד
מהם הוא הענין שבהשגת את עלמו ידע את כולם .
ועשה למה נקרא הזיווג בשם ידיעה . וביאור ענין
מאמר שלי כל השלמיות הם קדמוניות והעדריס
הם מחודשים ברוב ההתלבות ועשה למה נקראים

הקליפות בסם תמורות. וביאור ענין מהות הקליפות
ע' בורין וביאור ענין יניקתי ומלאתי תתקין
יעשתי ולא מלאתי לא תתקין . וביאור ענין לדיקים
מסככין מד"ח למד"ר והרשעים להיפך וביאור
ענין לילך בפשיטותו לא ילדק סוס הוקר וע"י
התלבטו בספירות ילדקו בו בב' דרכים ס' בדרך
כל אדם כי מבחולה העבד מועדת גדולה המחזן
ודרך השני הוא כי כל הוקריסם מובעים מן הס"ם
דכד הס"ם יסתלק מנהון מסתכרו כולהו אחהן
כנופא בלא רישהא . ומעם למה אמו מכניס לס"ם
על הרוב בסם שכל פשוט ולא בהוקר אחר וביאור
מאמר והוא אחד ולין שני להמשיל לו להחבירה .
והירוץ על קושית עלומה במה שמוסכם מכל
המקובלים שס"ם אין לו סם ואפילו בקוץ אינו
נרמז ובמשנת חסידים כתוב בשם ס' ק' בסם
הסריו"ל שחוט הס"ם מתלבש בפנימית ס"ק ומס
נאמר שסם ע"ב אחד כולל כל פנימיות ס"ק והרי
ס"ב יש לס"ם סם והוא סם ע"ב מלבד קושית
השומר ממוכים שהקשה והרי אין לשום נמלת שום
השגה בס"ם ואיך המרנו שס"ם מתלבש בס"ק
וביאור הפשוט והחכמה תחיה בעלי' . ומעם למה
נקרא ס"ם ולא אין רחמים בקושית סרב בעל יונת
מלם ובמאמר ענין ידיעה ובחירה ומעם על מאמר
הגה לטהר מסייעין אותו . וביאור כל ההשתלשלות
מס"ק עד סוף עולם העשי' . וביאור ענין ימין
ושמאל ופנים ואחור ועיגולים ויושר . והירוץ נפלא
ותמיהי על קושית הרמב"ם בענין ידיעה ובחירה
שהוקרים זמ"ז לכאורה . והירוץ נפלא על קושית
הסריו"ל בעץ חיים למה לא ברא העולם קודם זמן
שברא . וביאור ענין תחלת ס"ם ית"ש על בוריו
בדרך חיוב לא בדרך שלילה כמו שחשב בעל חובת
הלבבות בשער היחוד והרמב"ם . וביאור ענין
ההקדמה שבס"ם השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא
ושהוא השכל והוא המשכיל והוא המושכל . וביאור
חכמה בינה ודעת אין שם בשם ומהו השפרש
שביניהם אלל האדם . והירוץ על קושית מאחר
שמשעה לא ילא כ"ג משעה מלין למשך הריבוי
וביאור ההבדל שבין עולם המלילות לעולם הבריאה
שעולם המלילות הוא עולם היחוד ועולם הבריאה
נקרא עולם הפירוד . וביאור ענין אור ישר ואור
חוזר וביאור מקום פנוי . וביאור מ"ש האריז"ל ג"ת
להחתון לעלות למעלה ממדרגתו אם לא שתחלה
יעלה העליון למדרגה שעליו כי אין שם ריקות
וביאור מ"ש האריז"ל כאשר תעלה המדרגה
התחתונה למקום העליונה נגדלת כמוה ממנו .
וענין כל אלה הדברים וכיוצא בהם נכנה בשם יסוד
המעמה . ואח"ז נבאר סדר עבודתינו לשמו ית' .
ואם אנו מתקנים בלימודינו התורה ועסקנו
במלות . ואיך הוא הענין המובא בזוהר שבעובדא
דלהתא מיתער עובדא דלעילא . וביאור כאשר
מאמרי רז"ל המדברים מענין העבודה . ובכתוב
כאשר וכאשר הוכחת מוסר נפלאים מוסברים

ומקורבים אל השכל האנושי מאוד ומייסרים את
האדם לתורה ולעבודה . ודרוש אלם בענין המחשבה
ועוד ג' דרושים נפלאים בענין מסירת נפש על
קידוש השם . ובחינה שנוכל יקובל הפלאתינו ומשיך
השפע העליונה למעלה . וביאור ענין נלות השכינה
בג' וג' דרכים . ועוד כאשר פרטים המתלוים
ומתחברים לדברים הללו . וביאור שוב יום א' לפני
מיתתך. ועשה על מה שהקב"ה מינו מלרף המחשבה
רעה למעשה רק מהשבה טובה . ועשה על תשובה
מיראה שעושה זדונות כשגגות ותשובה מאהבה
עושה זדונות כזכיות ומהו ענין עבודה מאהבה
ועבודה מיראה . ודרוש אלם בענין הבטחון על
הבורא ית"ש בכל הדברים ודרוש העמה . וביאור
נמות הנלחון בדרך השכל בביאור משנת חיזהו נבור
הכובש את יצרו . ודרוש אלם בדבר והפכו לחייהו
בשמחת חנם וענין השלום וענין נמות שיחה בעולה .
וביאור לין השכל והשלום הניח קבול על כל
העמות . וביאור כמה פסוקים ומאחות שבסדר
התפלה שחיבנו לנו מנשי הנדולה . וביאור
לין יסורין ממרקין עוונותינו על לדס וביאור לקרב
על השכל נודל הפנם שלדס פונם בנשמתו בעולם
העליון ע"י עוונותיו ותועיל זאת הידיעה כדי
שיתחרט חרטה עמוקה על כל עוונותיו וביאור ביחוד
הביולין מדלח"ת וביאור ענין כל העוסק בתורה
לשמה נעשה כמעין המתנבר ולהיפך עוונות וחטאים
מעמעמין לבו של לדם ונשם על מה שאנו רואין
בחוש שכמה רשעים נמורים המה חכמים וחריפים
נדולים . ונשם למה העוסק בתורת קרבנות מעלה
עליו הכתוב כאילו הקריבם והוא הענין בעלמו מה
שמורות רבים מהחדשים בהוליא דברי קדושה מפיו.
וכמה מיני התעוררות לתורה ותפלה ועבודה
בשלימות וביאור ענין נסיון העקידה . וענין מוכל
כשיבוא לדם על קידוש השם אפי' אם ייסרוהו
ביסורים קשים ומרים לא ירגיש לער כלל ולדרבה
ירגיש כמעט תענוג רוחני . וביאור המאמר יפ"ר
מלפני שיכבשו רחמי את כעסי בב' דרכים . אלה
הביאורים ועוד בהנה וכהנה ביאורים דוגמתן
אשר לא תוכל לזכור בעת את כולם בע"ם תקרא
בשם עמוד העבודה . עד שחיבור שני העמודים
יכללם השם הויה ית"ש בג"ת שהוא "יסוד "התפארת
"ועמוד "העבודה והשני הדרכים שלנו נתבאר
בעזה"י ויתעלה בדרך תקידה ויקורב אל השכל
מאוד בהסברה רחבה ומלאה . ובעזרת האל עוד
ידי נעויה לכתוב ביאורים על מלות מקומות בס"ם
ים מהם לתיתים ממנו ויש מהם קרובים לתמת
וגרתים לתיתים ועל כמה דיבורים של רס"י בחומש
קלסתי מפי עלמי וקלסתי מה שלקטתי מפי סופרים
וספרים ומי יתן ואזכה שיהפרסמו ברבים ותעמל
ותהנהן מהעזור התמתי שיעזור לי להוליא מחשבתי
לידי פועל ממש ולא יקרה לי סוס שיכוב ומיעה
בעולם ויהי רלון מלפניו שיתמך לבי להורתו ועבודתו
מחשבה ועירתת הרוממות ויזכני שתהיה נכנע ועניו

ובפל

שפל בדעתי כמקופף הגדרסה ויכוף את ילדי להשתעבד לחל תור ישיעתי ימשנבי ויעלור לשוני מרע משקריס וכזבים ולילות לשון הרע ירכילות ודברים בטלים ויזכני במישוע שיחה ומישוע שיחה ובמישוע תעמע ובמישוע שחוק ובקבלת היסורין ולשמוח בחלקי ותהיה מן המזכים את הרבים ומלטערים בלרות מחרים ומקוננים על חורבן בית מקדשנו וגלות שכינתנו וגלות תורתי וגלות עם סגולתנו. זמי שמומר לעולמו די הוא יתמר לגלותינו ולחבלינו די ייבלח לנו מבחינו ירחמנו בפלאות ויכירנו וידעו כל יושבי תבל כי הוא לבדו מלך ולו יתהה המלוכה ס"ס:

ב רוך אתה ה' למדני חקיך. ריבה ריבה וגאלני למחרתך חייני. דאל תגל מפי דבר אמת עד מאוד כי למשפטיך יחלתי. בחסדך חייני ואשמרה עדות פיך. בפקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך. נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי. אחלי יכונו דרכי לשמור חקיך. דרך פקודיך הביניני ואשיחה בנפלאותיך. ותשתעשע במלותיך אשר אהבתי. בדבות פי רלה נא ה' ומשפטיך למדני: ידיך עשוני ויכוננוני הביניני ואלמדה מלותיך. אודך ביושר לבב בלמדי משפטי לדקך. בדרך עדותיך שמחתי כעל כל הון. יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך. את חקיך אשמור אל תעזבני עד מאוד. בחקותיך אשתעשע לא אשכח דבריך: דחמיך רביס ה' כמשפטיך חייני: הדריכני בנתיב מלותיך כי בו הפלתי: בזעויתי תחכמני מלותיך כי לעולם היא לי. רבה"ע יהר"מ שתתן לי כח והוזק ואון ועוז והעלומות ותומך להתהיל ולגמור לכתוב מה שעורתני לחבר חבור כולל יסוד התמונה ועמוד העבודה ולא יקרה לי דוס מכשול ונזק ופחד ולער ודאגה ויגון ומניעה ועיכוב ובלבול ועללות ומחשבה זרה בעולם ותשפיע עלי שפע השכל והחכמה וביניה ודעת ותבונה וזכרון והדריכני באמתך ודרך שקר הסר ממני ותורתך חנני ואזכה ללמוד וללמד לזרעי ולזרע זרעי לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתיך באהבה והאר עיניו בתורתיך ודבק לבנו במלותיך ויחד לבבנו לאהבה ולירלה את שמך ולא נבוש לעולם ועד:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

הצעה

לביאור מלות זרות

דע כי אין דבר מוכן הבטח בעולם אלא מלד הפכו המשל בזה אם יתמרו לאדם פירות מלת מתוק לא יבינהו כלל כיון שלא טעם מעולם טעם מתוק כמו דבש וכדומה לו ואפילו אם יטעום אח"כ טעם דבש ויאמרו לו זה הטעם שטעמת בדבש הזה הוא נקרא טעם מתוק מ"מ לא יבין פירוש עניו מתיקות על בוריו משא"כ אם יתכלוהו אח"כ ברף מר כמו רוס שקורין בלשון תשכנז הלאם או עשב מר כמו לעגה שקורין בל"א פֶּפֶלין - ואח"כ ישתוקק אחר דבש לתכלו ויבדח - מן לעגה ורוס ויאמרו לו הטעם שטעמת בדבש נקרא טעם מתוק ומה שטעמת בלעגה ורוס הוא נקרא טעם מר אז יבין פירוש פי' ועניו של שני המלות הללו של מר ומתוק כיון שכל א' הוא היפך חבירו וכא זה ילמוד על זה משא"כ מי שלא טעם מי יהו אלא טעם מתוק בלבד יבין ענין מתיקות קלת ולא על בוריו וענין מרירות לא יבין כלל כיון שלא טעם מעולם טעם מרירות וכן שים אחר שלא טעם מעולם טעם מתיקות אלא טעם מרירות יבין ענין מרירות קלת וענין מתיקות לא יבין כלל אבל אם יטעום טעם מתוק זה טעם כבר טעם מר וזה טעם כבר טעם מתוק יטעים אח"כ טעם מר אז יבינו שני טעמים הנ"ל ביותר ענין מתיקות וענין מרירות על בוריים. ומלבד מה שמביאים ביותר שני הטעמים האלה על בוריין שכנה ברורה מביאים ג"כ על בוריין שאלה טעם

מימיו ולא שום גוון כלל זה שהיה לא יכון ביאור מלה לבן ואפי' חכם גדול שבחכמים ויודע להסביר היטב לא יוכל לחכמו ולהבינו ביאור מלת לבן לף על פי שהיה המנודל במערה הוא היה מסכיל אעפי"כ אין שום מבוא כלל להתפיס בשכלו ביאור מלה לבן מפני שלא ראה גוון לבן כלל מימיו אבל כשילא מן המערה וירחיקו גוון לבן ויאמרו לו זה הגוון נקרא גוון לבן אעפי"כ לא יכון היטב על בוריו ביאור ענין שם גוון לבן כיון שלא ראה מימיו שום גוון אחר רק גוון לבן אבל כשיראוהו עוד גוון אחר וממילא יכיר ויבין ההפרש שבין שני הגוונים ויאמרו לו זה הגוון נקרא לבן וזה נקרא אחור אז יכון היטב ביאור מראה לבן ומראה אחור . וגם מראה הגוונים שיכירם אז מלד הפכם דרך משל שם הרשום בלבן על נייר לבן לא יהיה ניכר שום רושם כלל או בהתרשום בדיו על טבלא אחורית ג"כ לא יהי' ניכר אבל בהתרשום בדיו על נייר לבן ובלבן על טבלא אחורית יהיו ניכרים הרשומות :

וכן ראוי להנהג בלימוד לשוב לב על כל דבר ודבר עיון הפכו כי אז יפתחו לו שערי ההבנה כמו כל מי שבנמרא רצוי להסביר ולומר מי אמרת בשלמא כך לא קשה מידי אבל אם תאמר כך קשה ופעמים נראה כשהדקדק שנם בל"ז ג"כ קשה כך וא"כ ליכא למי שבי מיהו מדוקדק ולריך לעיין ביסוד שהעת לתרץ שידוקדק היטב ליכא למי שבי ומי שלא שם לבו לדבר בפה מלא הסיפוק של מי שבי ויסמוך על הממוצע או יהיה בעיניו דבר פשוט ולא יטריח את עלמו בדברים יתירים לא יכון לשולם היטב למיתית הכוונה של לשון מי שבי . ולדעתי רז"ל כוונו בזה שאמרו בפרקי אבות הפוך בה והפוך בה וכן רמיזו שבעלי התלמוד עם עומק חכמתם שמו לב לדעת ולהבין הסיפוק של כל דבר כמו שתמלא בכמה מקומות למשובי מלי וכן מלינו שבעלי התוספות הקשו בכמה מקומות על לשון מי שבי מלי לי אמרת בשלמא צריך כאן כללא דמלתא אין דבר מובן היטב אלא מהפכו לבן ראיתי לבאר המלות זרות זוגי זוגי דבר והפכו . וזה כללי . בעזר לורי וגואלי . ותחחיל מקל הקל תחלה :

א ישות הוא מלשון יש שכל דבר שישנו בעולם יתכן לומר עליו שיש לדבר שזה ישות .

וכן מלת **מציאות** יורה ג"כ על ישות אלא שזה דבר שכל דבר שישנו בעולם יתכן עליו לומר שהוא במציאות כלומר שהדבר ישנו ונמלא בעולם . ומלת **העדר** מורה הפך זה כי כל דבר שאינו בעולם יתכן לומר עליו שהדבר הזה נעדר ואין לו מציאות כלל דרך משל אם הזרע נרעין חטה וחא"כ הלמח הנבולת הנה קודם שנזרע הנרעין היה מציאות הנבולת נעדר מן העולם ולא היה לנבולת הזה ישות כלל בעולם וכשלמחה הנבולת יצלה מעניין ההעדר אל מציאות וישות . כללא דמילתא מציאות והעדר הו ישות והעדר שם דבר אחד :

ב פשוט ומורכב שם ג"כ דבר והפכו :

פירוש כל דבר שבתבונה

מתערובות שני דברים כמו שיטה שנעשה מקמח ומים נקראת העיסה מורכב פירוש שהורכב משני מינים מקמח ומים וכל דבר שאין בו כ"ש דבר ש' בלבד יקרא פשוט . והנה אין שום דבר בכל העולם שלא יהי' מורכב כי כל הנמלאים בשמיים שבכל העולם נחלקו לד' מינים והם דומם לומח חי מדבר וכל ש' מהם מורכב מד' יסודות שם רוח מים עפר והד' יסודות בשעת"י שנראת שכל יסוד מהם פשוט מ"מ הם מורכבים מחומר וצורה ואינם פשוטים אמיתיים אלא נקראו פשוטים בערך המורכבים יותר מהם שהם דומם לומח חי מדבר שמורכבים מכל הד' יסודות ומחומר וצורה ג"כ . וביאור שלא חומר וצורה נבאר בעזה"י לקמן :

ג פשוט ועמוק הוא ג"כ דבר והפכו ע"ד מהל' שכלי' שהיא עמוקה

אינם נקראת בשם המלאה פשוטה אלא בשם המלאה עמוקה . והמלאה שכלית שאינה עמוקה כ"כ ואפשר להבינה בנקל נקראת המלאה פשוטה כלומר שאינה עמוקה כ"כ . וכן מי שהוא חכם נדול נקרא בשם חכם עמוק ומי שאינו חכם כ"כ נקרא חכם פשוט לכן בכל מקום שחמלא שלת פשוט לריך שתבין ממתית הכוונה בו אם הוא למעט ענין מורכב או למעט ענין עמוק :

ד הרכבה שכנית והרכבה מזנית

המשל בזה אם תלבע טבלא אחת חלית בגוון אדום וחליו בגוון לבן יתכן לומר על מרת שהטבלא הזאת מורכבות משני גוונים אבל נקרא הרכבה שכנית כי שני גוונים אלו לא נתערבו ולא נתמזגו אלא כל גוון שוכן לבדו ושוכנים זה אלל זה לכן נקרא הרכבה שכנית ואם הערב לבע לבן ולבע אדום ותמזגם היטב יתחדם משם גוון אחר ממולם בין לבן ואדום והוא קרוב למראה ירוק כחלמון ביולם או למראה כרכים שקורין זאפפערין בל"א וכשהלבע טבלא אחת מזה הגוון המורכב משני גוונים הממולע בין אדום ולבן יתכן לומר על גוון הטבלא הזאת שהיא מורכבת משני גוונים אדום ולבן הרכבה מזנית לפי שני הגוונים נתמזגו ונתערבו ביחד :

ה מחויב ואפשר ונמנע מחויב נקרא כל

שמליותו ויסותו

מוכרח שע"י שכל ולא יצוייר בשכל העדרו כלל יקרא מחוייב וזה נקרא הוא ית"ש אלל הפילוסופים מה שייב שמליותו כלומר שמליותו ית"ש הוא מוכרח ומחוייב בשכל ולא יצוייר בשכל העדרו כלל ח"ו כפי אמר יורו המופתים על מליותו כמ' מיבת הלבבות ובספר מורה נבוכים . ונמנע הוא סיפוק של המחוייב שבשכל שנגד מליותו ואדרבה השכל מחייב העדרו ולא יצוייר מליותו בשכל כלל כמו שהמלה בספר חומת הלבבות שהדבר הינו עושה את עלמו

עלמו נמלא סיפיס הדבר עוסק לא עלמו הוא מחלק הכמוע ולא יעייר בשכל כלל סיפיס הדבר עוסק לא עלמו . ומלא אפשר הוא ענין ממוצע בין הכמוע והמחוייב כי היכו כמוע ולא מחוייב אבל הוא אפשרי שאפשר שימלא בעולם ואפשר שלא ימלא ושכל היכו מחוייב מציאותו בשכרה ונ"כ אין השכל מנגד מציאותו ות"כ יהיה אפשר שמציאות וכל העולמות שכם מחודשים הנה הם אפשרי המציאות כי בכר אפשר העדר מציאות העולמות כי אין לבורא יתרך כלל אל מציאת העולמות ויקדם שמציאת העולמות לא היה חסר משלימותו ואחר שמציאת העולם לא ניתוסף שלימות על שלימותו כי הוא שלם קייס עומד בעלמו בענין אחד כי גדר השלם שאינו מקבל לא חסרון ולא יתרון ובילור מלת גדר נבאר בעזה"י לקמן :

ו חיוב ושלילה חיוב נקרא כשמחייב ליזה דבר להיזה דבר המשל בזה כשנאמר רצוען עומד נחייב העמידה לרצוען וכשנאמר רצוען בלתי עומד אנו שוללים העמידה מרצוען :

ז עילה ועלול סיבה ומסובב דע כי עיל' וסיבה הוא

ענין אחד ועלול ומסובב ג"כ הוא ענין אחד וענין עילה וסיבה הוא ענין גרם הגורם מציאות ליזה דבר נקרא הגרם ההוא בשם עילה וסיבה המשל בזה מברהם הוא עילה וסיבה של יצחק ויצחק הוא נקרא עלול ומסובב של אברהם ולזה נקרא הבורא יתי' בשם עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות דהוא גרם והמציא הכל ויתי מלן דברא לי' כי הוא קדמון המציאתי ואין לו עילה וסיבה ח"ו :

ח כח ופועל כח יקרא מי שמוכן ליזה דבר ופע"פ שאותו הדבר עדיין לא יצא במציאות וכשילא הדבר ההוא למציאות יתכן לומר עליו שילא מן הכח אל הפועל המשל בזה כשנאמר רצוען כותב ופע"פ שלא כתב עדיין כלל מ"מ יתכן לומר עלי' רצוען כותב וכשהוא שהוא כותב בכח שם לו שכבה וכח לכתוב ורצונו לומר במלת כותב שהוא שם שהוא מתארים את רצוען כשהוא שיכול לכתוב כלומר שהוא בהכן ומח"כ כשרצוען כותב ממש יתרך לומר עלי' שהוא כותב בפועל נמלא בשכותב ממש יתרך לומר בשעות שכתיבה יצא מן הכח אל הפועל ממש :

ט רוחק או רחקים מורך ורוחב ועובה של כל גשם אל אחד מהם

יקרא רוחק וכל גשם יש לו שלשה רוחקים שהם מורך ורוחב ועובה :

י גדר (שם שופל על הודעת העשם בעצמיו שכוללים העשם ההוא דרך משל) כשהוא שפילוסופים גדר הגשם הוא כל דבר שיש לו שלשה רחקים מורך ורוחב ועובה נמלא השלשה רחקים הם שכוללים כל הגשמיים שבעולם ולכן נקרא גדר לפי שהשלשה רחקים הם מקיפים וכוללים כל הגשמיים שבעולם כגדר שהוא מקיף המקוס :

יא בעות ואיכות ומהות כמות הוא מלשון כמה שהוא שלשה

על מורך ורוחב ועובה לומר כמה הוא ארכו או כמה הוא רחבו או כמה הוא גבהו והוא שם שופל ג"כ על המספר לומר כמה הוא מניינו שם שהוא או עשר או עשריס וכדומה ונקרא המורך והרוחב והעובה בשם כמות לפי שעליהם שופל שלשת כמה והחשובה היא על שלשתו כך וכך ארכו או רחבו . ואיכות הוא מלשון מיך שהוא שלשה על תכונת הדבר כמו שם שהוא חם ויבש ואויר תכונתו חם ולח ומים קר ולח ועפר קר ויבש ושם ואויר הם קליס ומים ועפר הם כבדיס ועל עניניס אלו שופל שלשת מיך לומר מיך הוא תכונתו חם או יבש או קר או לח או קל או כבד ולזה נקרא תכונות הללו בשם איכות לפי שעל התכונות הללו שופל שלשת מיך . ומהות הוא מלשון מה עד שתהי' התשובה דומם או צומח פלוני ופלוני או חי פלוני ופלוני המשל בזה כשנשאל אדם על מיזה כלי מהותה שם כסף או זהב או ברזל או עץ כלומר מה עלמות הכלי נמלא עלמות הכלי תקרא מהות :

יב עצם ומקרה דע כי כל הנמלאים הנגשמיים שבעולם הנגשמי הוא מורכב מד' יסודות מרמ"ע וכל הנמלאים כלולים בד' אחי' והם דלח"מ זולת ד' היסודות שהם פשוטים ואין בהם רק הרכבה חיבור ולורה והיה בדומה יש בו ד' יסודות ונתמזגו ונתערבו ונתרכבו כל הד' יסודות והפסיד כל ח' מן היסודות לירתו בדומה ושבו עלם ח' והוא הדומם והיה הד' יסודות עלמם הם חומר הדומם והחבור והערוב והמזוגה של היסודות הוא צורת עלם הדומם כי כל עלם מורכב מחומר ולורה נמלא הד' יסודות שבדומם עם המזוגה שלהם הם הם עלם הדומם ובלומה יש ג"כ ד' יסודות ממוזגים ומעורבים ולורתם העלמית הוא כח הלמיחה שלהם והלורה הזאת היא המעמדת עלם שלהם והמוליך לאויר טוייחם אחר בח נבדלו מן הדומם שבלא הלורה הזאת לא חי' עלם לומח אלא חי' נקרא עלם דומם . ובבעלי חיים יש ג"כ ד' יסודות ממוזגים וכח הלמיחה ג"כ ומוסף בשם כח ההרגש והתנועה הרלונית והיא לורתם העלמית אחר הוליחה לאויר טוייחם וכח נבדלו מן הלומח שבלתי זה הכח לא חי' עלם בעל חי אלא עלם לומח . והנה מזיגת היסודות הוא לורה העלמית של הדומם המעמדת עלם של הדומם שבלתי המזוגה לא חי' נקרא עלם דומם אלא חי' ד' עלמיים מחריס שהם חרמ"ע אבל עתה אבדו עלמותם הראשון של קודם המזוגה שבחלה חי' ד' עלמיים ניכרים לחוש ועתה הפסיד כל אחד מהם לורתו גו ושבו עלם אחר כי עתה אין ניכר בהם בפועל לא אש ולא רוח ולא מים ולא עפר אבל מכח לוכותם ותכונתם של הדוממים שהם מתבנים שהם קריס וכבדיס ויבשים נדע שיסוד הנפר גבר בהם על שאר היסודות וכן בכל המינים

לפי מיכותם נשפוע על הרכבותיהם לית היא . ובלומה זה הכח בל ההמזגה לימים בכלל לורה מבל הלורה היא כח הלמיחה . ובנע"ח כח הלמיחה היא בכלל חומר הבעל חי ולורתו היא כח הסדנם והתנועה הרלונית ממקום למקום (חומר ולורה הם נוף ונפתה חומר נוף ולורה נפתה) והנה כמו שבדלה"מ חומרם שוה ואין הבדל ביניהם רק בענין לורתם כמו כן בד' יסודות עלמם חומרם שוה ומה שהם נרלים עלמיים מהחלפים זה הם וזה מים בל זה הוא מלד לורתם לבל חומרם שוה שחומר הם שוה לחומר האויר ולחומר המים ולחומר העפר . והנה מע"פ שדלה"מ פויש בענין הד' יסידות מ"מ סוגים זה מזה בענין הסרכבה שהרכבת הדומם הוא מישוט לויר ורוב עפר והרכבת הלומח הוא להיפוך שהם הי' הרכבת הלומח שוה להרכבת הדומם לא הי' בו תפברות לקבל הלורה סהיא סהיא בח הלמיחה כי הבורא ית' קבע בל לורה בחומר שהמייחם לו והרלוי לו לפי ענין הלורה הסיא . מפמ"ב חומר בל יסוד הם דומה ממש לחומר יסוד סהים שבביניהם החומר הוא חומר היולי ומע"פ שלורת הדם והמים שבניים הם בהבלית הסיפוך שלורת הדם הוא חם ויבש וקל ולורת המים הוא קר ולח וכבד מעפ"ב יכולים להזל על חומר אחד ושוה שהוא חומר היולי המשולל מבל לורה ולבן יכול לקבל בל לורה שתהי' והנה בלורת הד' יסודות אין שייך לומר שלורתם מחייחם לחומרם שלורתם משוש מע"פ שחומרם שוה . וכבר אמרו הפילוסופים שחומר היולי הינו נמלא בפועל בלי לורה לבל ממלא הוא בין מה שבנח ובין מה שבפועל כי לא יתלא לעולם חומר בלי לורה בלל . הנה מבלן תבין ענין עלם מהו . ועתה אבאר לך ענין מקרה מהו . ולומר כי המקרה הוא נשוא על העלם והעלם נושא את המקרה במו חבמה הו נבונה הו אחרות ולבונות זהו ענין מקרה . והנה עלם הוא מה שהוא בבל המין ההוא . דרך משל הד' יסודות בבלומה שם בח הלמיחה שוה בבל מין הלומה מפמ"ב אחרות ולבונות הו שאר מיני מרלות סיש שוים בבל המין שהוא בי יש לומח אחור וים לבן וים ירוק הו חדום גם העלם הוא ענין מתמיד בל ימי מליחות העלם ההוא עד העדרו מפמ"ב מקרה משותד להשתנות ולהתחלף ממקרה זה למקרה אחר הפבו בנון בהלה יהי' לבן ותפ"ב אחור הו חדום הו לבן :

יג דמיון ערך ויחס ענין אחד הם במו שהאמר בערך ויחס

על הארבעה בן יחס וערך הארבעה על הם שארבע שבמו שהאחד הוא רובע מהארבעה בן ארבעה הוא רובע מהם שארבע וכן בענין לורת הלומה ולורה אחי שאמר ג"ב בערך ויחס לורת הלומה לא חומרו בן ערך ויחס לורת אחי לא חומרו והנה בפפני מינים הם אחת בוג לאחד שייך ביניהם ערך ויחס אבל בפפוגים אחת בוג לאחד אין ביניהם ערך ויחס בי זה יגדע לומר בערך אחמיות בן

ערך הקול אל המרחה בי אין סוג אחד ויבול שוה להבל האחד והרבעה יהם שארבע מענין אחד הם שהוא ענין המספר ולבך יהבן לומר בערך הת' אל הד' בן ערך הד' אל הט"ז . והנה בל ביום יהם ביניהם יש דמיון ביניהם בי יגדע לומר ג"ב בדמיון הת' אל הד' בן דמיון הד' אל הי"ו :

יד שני הפבים בנושא אחד ענין הוא שהעלם טוש

עליו את המקריים המשל זה בפיחול מקרה החבמה על עלם אדם נקרא חבם והנה האדם נושא עליו את החבמה בי אפשר להיות עלם אדם מבלי חבמה מפמ"ב חבמה מ"ח להמליח לאדם בלתי שתחול על האדם והנה האדם נקרא נושא והחבמה נקרא נשוא והנה בני נשואים הפבויים מ"ח במו חבמה וסבלות מ"ח להיות באדם אחד בזמן אחד :

ויבוח השואל והמשיב

א אמר השואל רלוני בספרי מקובלים הרבה נודל הבוש העלוש

ושמר על מי שמוצא את עלמו מלומד חבמת הבבלה . ועולם הבבר והעונג בעוב"ל למי שלומד חבמת הבבלה . והנה המחמירים שהם העיח רעיוני . והלריבו עבמותי . וזרזו ולמדו מחבשיהי. לשקוד על הלוחת החבמה שהיא והתחבק בספר רגלי לומדיה וחבמיה . לשמוע מפיהם טיפה לים דבם ממריהם הנעימים והמתוקים . וכאשר התחלתי ללמוד מלאם שבודות שהם רלויים בי נפלאים ונשגבים ממני להבינם על בוריים ועל מהבונם . בי נהעוררו לי ספיקות רבות והקירות עלומות רבות מאוד . עד אשר הקרה שהם לפני ספר יקר ונכבד מאוד. שי נקרא בשם ס' **שומר אמונים** ובמו בשם שהוא לו בי הוא שומר הרבה עיקרי למונה . בשה שמפשיע בשמות מרוחניים העליונים במקומות רבים מספרו שומר למונים . ומגיל הבבה בי אדם מבשה טעיות ובפושים ובפירות רחמנא ליצלן . אשר בעונות הרבים יגלו מגושים בני בליעל מקרב הורת ה' התמימה ויבקיש. וידיחו שם ימח שמם וזברם מגושים מהרים מלמונת ישראל . אשר בפירתה למח מבורם פירם רשם ולעשה . והבורם ארע שהוא הוא שהם מגושים בדעתם המוזשת את הרוחניים העליונים . והנה ספר שומר למונים הנ"ל הרוה למחוני קלת ונתקררה דעתי ע"י הספר הנחמד הזה . לך עדיין לא יגלח ידי חובתי . שמהדחוי היה לעומק דעתו ורוחב שבלו להעמיק שאלות רבות ולהעמיד עליהם . בי במקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקלר והנה רלויתי ספר נפלא אשר מתאמן מאוד בהפשטת הגשמות מן הרוחניים העליונים . וחילק את החיבור שלו לב' חלקים . החלק הראשון מכונה בשם **בית אלהים** והחלק השני מכונה בשם **שער השמים** ובשל המחבר ספר בית אלהים ושער השמים הוא הלמיח

על כרס מוה' יצחק סרוג . וחיברו בלשון ערבי והרב הגדול מוה' יצחק מבוהב העתיקו מלשון ערבי ללשון הקודש .. והרב בעל שומר ממונים מזכיר ספר שער השמים הנ"ל בספרו שומר ממונים מיוחס שני סימן ל"ט ע"ש ובסי' מ"נ ע"ש שכתב וזה לשונו ועיין בספר שער השמים מאמר חמישי פי"ב שכתב עשר חקירות וביאורים על סוד כוונת המלוס עכ"ל והנה ספר שער השמים המזכר לסבת שהועתק מלשון ערבי ללשון עברי . הוא ספר חמור מאוד . וקשה מאוד להבין תוכן כוונתו על בוריו כמו שהעיד בזה הרב ר' יהודה בחן תבון שהעתיק ספר חובת הלבבות נ"כ מלשון ערבי ללשון עברי וכתב ר' יהודה הנ"ל בפתיחתו הקדמת פתיחה למתרגם . והיא כדפסת בתחלה ספר חובת הלבבות דפוס ממטרדם . וז"ל ר' יהודה בפתיחתו המזכרת כל אשר ראיתי מן הספרים אשר הועתקו מלשון ערבי ללשון עברי לא נמלט אחד מהם שלא השחיתו המעתיקים הודו . ושיבו את עיניו . והפסידו את טעמיו . והכפסד הזה בא משלשה פנים . האחד מפני שים מהם שמים בקיאים ואחים בלשון הערבי אשר יעתיקו ממנה . והשני לפ שהם בקיאים בלשון הערבי אמת אינם בקיאים בלשון העברי אשר הם מעתיקים אליה . והשלישי לפ שהם בקיאים בב' הלשונות אמת לא יהיו דברי המחבר כאשר הי' עם לבבו . והם מעתיקים כפי הבנתם ודעתם על דרך אחרת שלא כדעת המחבר . ולפפסר אמעתיק מי שמתקנא בו כל השלשה מדות שלשה וכו' ע"ש שמביא עוד טעמים רבים לכבדות הבנת ספר המועתק מלשון אל לשון . ומה גם לפעמים יפול איזה טעות בהעתקה או בהדפסה והטעות ההוא יהיו טעות דמוכח לסבת חומר שלשון של הספר הנ"ל . ובגלל כן היו מבין למיתת כוונה ספר שער השמים הנ"ל . וגם בעל ספר שומר ממונים בזה המעט אחיבר לא הסביר העניין היטב על בוריו כראוי בעניינים עמוקים כאלה . ודבריו אינם מובנים היטב אלא למביני מדע כמוהו ואני בעניי לא הבינותי במלוא מקומות את דבריו . לקוצר הלשונות . ומיעוט הסברותיו . והנני נכון בחקירות רבות . והנה שאלתי לחכמים רבים על החקירות האלה ופורש אין לי . ואין קול ואין עונה לי דברים המתיישבים על הלב . והנני חפץ לשמוע אפי איזה חכם מובהק תשובות מספיקות ונכונות המתיישבות על הלב . כי מתירא אני שלא תכשל עונש השוקת מלימוד החכמה הזאת . כי אני חושב ומדמה בדעתי שכל מה שלמד בחכמה הזאת בלי למד ופסביר מובהק . יתעוררו ויתחדשו לו בכל יום ספיקות עלומות ולא תועיל כלום בלימודי החכמה הזאת . ויותר מקבל שכר על הפריסה ממנה יותר מעל הדריסה . כי כן הזהירוני רז"ל במשלת ממך אל תדרוש . ובמכוסה ממך אל תחקור :

ב **אמר המשיב** שלא למלהיס פתרונים ספר נא לי ספיקותיך וחקירותיך

חולי לוכל בעזר הבורא ית"ש ליפצם ולברית היצר בלבך ובמפצע . והנה בעזר הנותן למדם דעת מובטח אני שתתקרר דעתך בהתחברך אלי עמי במחילתי . כי זה דרכי ותשוקתי . להעמיק חקירות בדברי המקובלים . ולייצב דבריהם בדרך אמת ומאמונה לבל יענגם שום אדם על הקדמותיהם המחיתיות . שהמקובלות להאריז"ל מפי אליהו . ולדורות רחשונים כמו רשב"י וחביריו ים להם קבלה מקדמוניהם ומרבותיהם עד למשה רביגו ע"ה מפי הגבורה . יכי' להם נ"כ לפעמים סיוע מאליהו . ומנחמות הלדיקים שבנ"ע . ועתה פתח פיך ויאירו דבריך :

ג **אמר השואל** קודם כל דבר מאמלך להודיעני בחסדך . ביאור המאמר המוסכם

אלל כל המקובלים שברוחניים אינם תופסים מקום . ואיני מבין זה איך יתכן איכי' איזה דבר מלוי בעולם ולא יתפוס מקום כי אינה יעמדו בעמדם אם הם בלתפס מקום . ומה מהותם והיכן הם . כי לכאורה הדעת נותן שכל דבר שהוא מלוי בעולם בהכרח הוא תופס מקום ומה שאינו תופס מקום אינו במציאות כלל . הנה שבעל שומר ממונים עמד על החקירה הזאת בספרו בויכוח שני דף מ"ב ע"ש סימן מ"ו וז"ל אם המאמן קודם שאלך לפניט אחזור לאחור לכוף דבריך שאמרת שברוחניים אין להם מקום ולא יתעלו זה על זה במקום כי איני מבין איך יתכן שברוחניים לא יהיה להם מקום שהם יעמדו בעמדם אם הם בלתפס מקום . והיכן יעלו וירדו בהתפצטותם ובהתפלקותם אם אין שם מקום . והרי כל החכמה הזאת סובבת על כ' קוטבים הללו של עליית ספירם בספירה והתלבשות וירידת ספירה בספירה . ולכן לא תמים מזה עד שתפרש לי היטב עניין זה . ע"כ לשון השאלה בספר שומר ממונים . והנה הוא מציב אם על השאלה הזאת . ואינה תשובה כלל על זאת השאלה כ"א על שאלה אחרת היתה תשובתו מספקת כמו שאתבאר לך . וזה לשון התשובה אם בקיאור . כבר ידעת כי כל המקובלים הסכימו שאין הספירות גוף וגשמות ואינם בעלי הכמות וכמ"ש הרשב"ד וכו' . ומאחר שהספירות הם תכלית הלפיסה מהגשם והגבול והכמות מ"ש לומר שהם מוגבלות במקום גשמי . שהרי המתקיימים במקום הוא בעל שיעור ותמונה מוגבלת כי המקום והשיור המקיפו הוא הוא גבולו ממנה על כל זה לא נמנעו המקובלים מלייחס מקום אל הספירות . בדרך משל ודמיון . כי בודאי עלם כוונתם הוא אל מקום רוחני ולא אל מקום גשמי ח"ו . ע"כ לשון תשובת השאלה בס' שומר ממונים . והנה אינה תשובה כלל כי בשאלת שם היתה השאלה איך יתכן המקובלים לייחס תואר מקום אל הספירות שאמר שהן אין מקום רוחני ולא הספירות הוא מקום רוחני ולא שהספירות הוא מקום גשמי . אלא שהספירות הוא מקום שכולת המקובלים בייחסם תואר מקום אל הספירות הוא מקום רוחני ולא

על מקום גשמי ח"ו. אבל עתה שעיקר ההפלה היא איך יהכן שיהי' איזה דבר במציאות ולא יהפוס מקום גשמי כי כל הדברים שאנו רואים שהם מלויים בעולם אין לאחד מהם כמלוא מהפיסת מקום גשמי. וא"כ מה הועיל בתירוצו שכוונת המקובלים בייחסם תואר מקום אל הספירות הוא על מקום רוחני ולא על מקום גשמי ח"ו. סוף סוף הקושיא במקומה עומדת שהספירות אינם תופסים מקום גשמי. א"כ אנו וסיכן הוא מציאות הרוחניים. והנה רציתי שם בשם שומר תמונים. שאחר תשובת ההפלה הנ"ל עמד השואל ושאל בזה הלשון. שתומים ותמונים דבריך. ואיני יכול להבין ולהבחין מה שיהי והפרש יש בין מקום גשמי למקום רוחני. ולכן השואל נא וברר דבריך. ומשיב שם על זה בשם שומר תמונים. וז"ל שם שאם שהשכל במהות המקום הגשמי תבין ענין המקום הרוחני. כי הנה המקום הגשמי עניינו הוא דבר המוגבל והמוקף מהתקומם בו ומקיפי מכל לדדין. וכמו כן תבין במקום הרוחני. כי העילה אשר בה עומד ומתקומם העולל. או הספירה הוא מקומו של העולל. שהרי העילה מוקף וסובל ומקיים את העלול ומקיפו. והנה שאין העלול או הספירה בעלת איעור וכמות היא בעלת איעור שכלי לערך עילתה. במופן שהעילה מקפת ומגבלת את העלול בהשגתה וידיעתה. והעלול אינו מקיף את עילתו בהשגתו. אלא מציג בו כפי איעור וגבול השגתו. ונמצא לפ"ז כי ה"ס מקום לפ"ק ולבי"ע. וה"ק מקום לאבי"ע ועולם האצילות מקום לבי"ע. ובריאה מקום ליצירה ועשי' ועולם היצירה מקום לעולם עשיה. וכן כל ספירה נקראת מקום לספירה שלמטה הימנה כי הם מתפשטות זו בזו לא ההפשטות מקום גשמי ח"ו אלא ההפשטות שכלי רוחני וכו' עכ"ל. והנה גם דבריו אלו שתומים ותמונים אלגי ואינו יכול להבין על בוריו מהות המקום הרוחני. וגם מהו זה שתרץ"ל על הכורת ית"ש כי הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו והנה בעל שומר תמונים קיצר מאוד בהסברת לשונו. לכן אבקש ואחלה פניך שתסביר לי היטב בלשון זח וקל להבין כיאור עניינים אלו:

ד **אמר המשיב** להסתבין מהות הרוחניים היטב לא תהיה נצוך כלל בהפלות אלו. כי עיקר הסרוך הוא מהמת שאינך יכול אין אתה יודע רק עניינם גשמיים. שאין להה שם ל הגשמיים נמלט מהפיסת מקום. כי נשם גדול הוא מקום נדול בשיעור גדלו של הנשם הזה. ואם הנשם קטן תופס מקום קטן. אבל אין אחד מכל הגשמיים נמלט מהפיסת מקום. ואפילו הגשמיים היותר דקים כמו אם ורוח תופסי מקום. כי הים ספרם לענין תפיסת מקום בין נשם עב נאבן ובין נשם דק כרוח. ואין הפרש ביניהם אלא שאבן נרנש במשוש וכבד המשא ורוח או אויר אינו נרנש בחום המשוש והוא קל המשא. אבל לענין הפיסת מקום שוים הם. אבל ביהים אינה נשם גשמיות ואין יהפוס מקום כלל זה ח"ח לפיות. כי מה שאינו תופס מקום אינו במציאות כלל. והוא אפס ואין. ולכאתבין מהות הרוחניים לא יקשה לך זה כלל. וע"י זה תבין כמה ענינים אלא הבינו המלינים שבעלמו מהם הכנת מהות הרוחניים:

ה **אמר השואל** כבר אני מסתוקק מאוד להבין מהות הרוחניים. כי רבותי שהתחלתי ללמוד אלגם החכמה הקדושה הזאת הזהירוני אלא אבין דברי המקובלים כשמדברים בספירות בדרך נשמי אלא אבין דבריהם כפשוטם וכמשמעם. אלא כל דבריהם הוא בדרך משל. לכבר את השוזן מה שהיא יכולה לשמוע. וכמאמרם ז"ל דברה תורה כלשון בני אדם. אבל עלם כוונת דבריהם ברוחניים הוא ענין אחר שאינו מעניין הנשמיים כלל. והנני לומד דברי המקובלים כשומת ובעורון לבב. מפני שאין אני יודע אף בהקדמה אחת של המקובלים עלם כוונתם האמיתית. ומה כוונו המקובלים להסתיר במשל הזה ואם הייתי משכיל לכל הפחות בהקדמה אחת עלם כוונת המשל שכוונו להסתיר במשל הזה ולהלבים ענין המשל שהוא ענין הרוחניות בנשמיות המשל. הייתי לוקח לי ליור ודמיון ודוגמא להבין אחר הקדמותיהם על הדרך והסנון הזה של אותה ההקדמה המובנת לי עלם כוונתה האמיתית. אבל עתה סונרי בעדי פתחי שערי כיסה להבין החכמה הסתיה על האמיתה. ועתה אם הבינני מהות הרוחניים הבנה ברורה אתן שבח והודאה לאל אשר הקרה אותי לחסות בצל כנפיך להעמידני על האמת:

ו **אמר המשיב** לא אוכל להניקך ענין זה כי אם בהקדים לך כמה הקדמות ומשלים. לי לגודל דקות ועומק ענין זה ח"ח לי ללמדך בזמן מועט כשיעור זמן שתוכל לעמוד על רגל אחת. ואף כי דרך החכמים לקצר בהסבירם לתלמידיהם. כמאמרם ז"ל לעולם יסנה אדם לתלמידו בדרך קלרה אלא יקין נפש התלמיד מרוב הטריכות עכ"ז עומק הענין ודקותו לוחץ ודוחק אותי לקצת מריכות בהקדמות אשר אולי אתה נעור וריק מהם. ונגד כיאור ענין דק ועמוק אין רמוי לבחור ליולך בדרך קלרה בהסבי ת הלשון אלא יקרני עמך כאשר קרה לחכם אחד שסיפרו עליו בתלמוד. שאחל לתיעוק אחד על שני דרכים המתפלים ואחל לו תיעוק דרך מאלו הב' דרכים הוא יותר קלרה ליולך לעיר: והשיב לו התיעוק זו קלרה ומרוכה וזו מרוכה וקלרה והנה ממו בעניינים אלו. אם אבחר להסביר לך בדרך מרוכה. הע"פ שלכאורה נראה שהרוכה היא אבל בלמת היא קלרה בעבור שהצריך תכלית מבוקשך והבין היטב הדבר על מתכונתו. משא"כ אם אסביר לך בדרך קלרה אע"פ שלכאורה נראה שקלרה היא אבל בלמת מרוכה היא. כי מחמת שלא תבין הדבר על אמתתו יוכרח אסביר לך פעם שנית מחדש מתחלת הענין בדרך מרוכה. ובדרך הקלרה שהסברתי לך מתחלה יהיה לריק ולבטלה.

ואמה זה הכל תיגע בחנם לריק וללא צורך . ועתה מהירה מני ממך חולי הקץ בהריכות ותיגע לריק חס ושלום :

ז **אמר השואל** מוכנה אני בעלמי בעזה"י שלא לקיץ בהריכות מעולם

תשוקת לבבי מהות הרוחניים . כי ע"י זה תולינו ממכוכות גדולות . מתפילה לאורה תביאני . מכל דבר ג' תבקש ממך חולי הקיץ בהריכות . ואמרתי עליך לאמר שים לך חשק נפלא ועלום להדריך תלמיד בדרך היסר והטוב שלמיתי וללמדם חכמה ומוסר ולקרבם לעבודת השם ולחורתו ולירחתו ולהבינו . ויותר ממה שהענין רוצה ליקץ פרט רוצה להריך . לכן לחלה פניך ולא ירע בעיניך על אשר אני מבקש להטיל טורח עליך כדי להקל משא כובד הטורח מתלמידיך . וקודם כל דבר תליט לפניך הלעה אחת . הנה לימרי הנוף הפועלים פעולתם במהירות הם יותר דקים וחכופים מאותן הלימדים שלימים פועלים פעולתם במהירות כ"כ. כי כלי הלימוד שהם החמשה מילות שבתוך הפה הם יותר נכבדים מן הידים שלימים פועלים כ"כ פעולתם במהירות כמו כלי הדיבור כי מה שלמד כותב בשלם שעות יכול הוא לדבר אותן הדברים בחלי שעה או פחות מזה . והחוש הרחות והחבשה הלא הם יותר דקים מן כלי הדיבור כי מה שלמד מדבר בשלם שעות יכול העין לסוטט ולעבור על הלו המלות והתיבות במחשבת הלב בחלי שעה . וכשהוא היה מדבר הלו המלות והתיבות שקרשם במחשבה בחלי שעה היה לריך לדבר ג' שעות והנה הלמד הרוצה להסביר לחבירו לימה ענין שכלי בהכרח לריך להסביר לו בג' מני דרכים . או ע"י דיבור . או ע"י כתיבה . והנה הלל שהלמיד המקבל הענין השכלי הסוא מרבו.מהשכלים הענינים הללו כמו שהשותות החקוקים על החותם שם מהופכים מן השותות החקוקים על השעוה כאשר ידביק השעוה על השותות החותם בחוקה ובכח . כמו כן מתהפכים הענינים הלל המקבל הענין השכלי מרבו כי מה שהוא הלל הרב המשפיע במהירות יותר דהיינו הדיבור שהוא במהירות יותר מן הכתיבה . והלל התלמיד הענין מסופק . כי אם הרב ה' כותב לו הענין השכלי שהוא על הנייר ה' יכול להשתכל לותן המלות והתיבות במחשבה וברחייה עיניו במהירות יותר גדול משא"כ כשהתלמיד שומע שדברים מפי רבו לריך שהות יותר . אבל מעלה אחת יש לדיבור יותר מן הכתיבה הלל התלמיד כי התלמיד יכול להבין יותר ע"י דיבור מעל ידי כתיבה . לכן לחלה פניך שכל הדברים שתלמדני תודיעני ע"י כתיבה ולא ע"י דיבור כדי שתוכל לשוטט עליהם בחוש הרחות ובמחשבת הלב במהירות היותר מעל ידי הכתב . וכאשר לחנן תותך תסביר לי על הנייר בתר היטב כדי שתיכל להבין הדברים על מתכונתם ותכליתן כמו שהייתי מבין בשמעי מפיך . ועוד תועלת אחר ים לכתיבה יותר מן הדיבור כי הדיבור לא יועיל רק לי לעלמי ועי"י כתיבה תועיל לי ולהברי ולכל מי שיסתוקק לותן הדברים וכל דקפין ייתי ויכול ויעתיק לעלמו על הנייר :

ח **אמר המשיב** גם את הדבר הזה תאר דברת תעשה והנני מוכן

בכל עוז ותעלומות להכיך ולהסביר לך על הנייר מהות הרוחניים עד מקום שידי מגעת כמו שהם הייתי מסביר לך ע"י דיבורי . וקודם כל דבר מוכרח אני להריכך בהדרכה אחת מוכרחת מאוד :

ט **אמר השואל** הדריכני בשמתך ולמדני :

י **אמר המשיב** דע מי שהוקשה לו לימה דבר ואין לו הירוץ על קושייתו

וחושב ומדמה בדעתו מחמת שאינו יכול בשכלו לחרץ לו הקושיא חושב שאין שום תירוץ בעולם על קושייתו . ואינו רולה לתלות בחסרון ידיעתו כי הוא חושב שאין חכמה למעלה מחכמתו ומה שלא יניע הוא חושב שהוא דבר נמנע מלהניע ואין מליצות כלל לדבר הזה . דע לים כזה אין הרופא למחלתו ואין רפואה למכתו . ומתוך כך אם יקשה לו לימה קושיא בעיקרי התמונה ולא יכול להניע תירוץ על קושייתו יבא לכפור בעיקרי התמונה . **יא** ואביא לך משל על זה . הנה הרמב"ם הקשה בהלכות תשובה ופ"ט שלא תכתוב לך כוונתו בבירור וזו היא קושית הרמב"ם הנה אנו מוכרחים להאמין שהבחירה נתונה אל האדם להעות לכל אשר יחפוץ אין לעוב כן להפכו וע"י כן בבחירתו העוב משיג שכר עוב מאוד ובבחירתו הרע משיג עונש מר ומי שחושב שהאדם אין לו בחירה והוא מוכרח במעשיו אין במעשה העוב אין במעשה הרע הרי הוא כופר עריץ ואין לו חלק בחלקי ישראל ובתורתו . וגם אנו לריכין להאמין שהבורא ית' יודע מה שעתיד להיות ואין דבר נעלם ממנו . וא"כ בודאי יודע מי שעתיד להיות לדיק או רשע . והנה כמו שהיתה ידיעתו ית' מקודם כן בודאי מוכרח להיות אחר יהי' לדיק וזה יהי' רשע . דהם נאמר שהרשות נתונה ביד האדם לעשות עוב או רע ע"כ קודם שעשה האדם העוב או הרע הרי לא ידע ית' ח"ו על בוריו שם זה יהי' לדיק או רשע . והנה בודאי הגמור בידיעת הבורא את העתיד ובחירת האדם לעוב או לרע שתיכן ומת . ולכאורה הסתי הקדמות הלל סותרות זו את זו כפי שכלינו . **יב** והרמב"ם מניח שם על השאלה הזאת כך . הנה על השאלה הזאת ובדומה לה אמר הנביא כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי אע"פ שבשלימות אנו הקדמות הלל לא יתקיימו בידוע זאת לקוצר דעתינו וחלישת שכלנו שאין בנו כח להבין ולהשכיל איך ידיעת הבורא ית' בורוא אף קודם עשות האדם העוב או הרע אע"פ שבחירת היד האדם . ואם הי' שכלינו בדור וחזק וזך לא הי' קשה לנו הקושיא הזאת . אך ההשגה הזאת להבין איך

שני הענינים יתקיימו ביחד הוא הדבר נמנע מבשנה תמונית כמו שהדבר נמנע שהלל קטן בן ד' שנים יבין היטב ענין שכלי דק ועמוק להיות שכלו עדיין חלוש הוא מאוד ולא הגיע עדיין למדרגות השנה של הגבים חכמים וגבונים כמו כן השנת קיום הידיעה והבחירה ביחד הוא הדבר נמנע מבשנה תמונית לפילוי מחכם היותר גדול כי היא נכנסת בגדר השנה תמונית כי הוא למעלה מנבול השנה תמונית כמו שהשנה תמונית היא למעלה מהשנה בהמיית כי הבהמה אין לה השנה רק שם תרעב חלך לאכול חליר. ואם הלמה תבקש לשמוע מיס. ואם ירימו מקל עלי תברח. כמו כן לגבי השנת יסוד ומירוץ על קוסית סרמב"ם הרי אנו נמצאים בבהמות לגבי השנה תמונית. אבל אנחנו חייבין להאמין בדרך תמונה בלבד שהחיבו ר"ל הידיעה והבחירה הן אמת גמור וברור ומוחלט. ומה שאין אנו מבינים איך יתקיימו ביחד אנו תולין בחסרון דעתינו והליטות שכליני. ולא מפני זה התרופף אמונתינו בקיום בחירה וידיעה ביחד. כי זהו עיקר גדר ענין שאמונה. שנאמין הדברים המקובלים מן החכמים הקדושים ובגילוי אמיתיים. אע"פ שבשכלנו הקטני אחייב היפוך הדברים הם. כי בשאלה הינו מאמין רק במה שבשכלנו אחייבנו לא נקרא בשם אמונה בהחיבו בבורא ית' ובנביאיו. כי אין זה מאמין כי אם לעצמו דהיינו מה שבשכלנו אחייבנו ע"כ תורף תירוץ הרמב"ם על קושייתו בענין הידיעה והבחירה עם תוספת ביאור ענין משלי בעזה"י יג' וגלע"ד עפ"י זה לפרש פסוק אחד בישעי' שיתן מ"ש למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומשפטי מאפטי יעבור הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו. כי הנה יהוא שבכמה מקומות תשמם ואו במקום או כמ"ש רש"י בפ' בא גבי קרבן פסח בהיב מן הכבשים ומן העזים הקהו פירש"י מן הכבשים או מן העזים. ולדעתי הקלושה יאמר נא שכוונת קושית הרמב"ם והירושו למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי ונו' כלומר למה יקשה לך קושית הרמב"ם ולא תתלה בחסרון ידיעתך ותהי נוזר בדעתך שהל ומחלוש שהידיעה והבחירה לא יתקיימו ביחד אלא אי הידיעה היא למיהוי או שהבחירה וכך הוא חושב בדעתו לומר אי נסתרה דרכי מה' דהיינו בידיעה או אם נאמר ונאמין בקיום הידיעה תתבטל הבחירה וזהו לאמרו ומשלחי משפטי יעבור כלומר אי מלחי משפטי יעבור דכיון שאין אום בחירה רק הכרח פ"כ בטל דין השכר ועונש ואין לצורך אום דין ומשפט עלי וזהו ומשלחי משפטי יעבור. ולתרץ זה אמר הנביא הלא ידעת בשכלך קח לא שמעת מעזם אלם כי אלהי עולם ה' וגו' אין חקר לתבונתו כלומר שאתה רואה לדמות ידיעתו ית' לידיעתך ועי"ז הקשה לך הקושיא הלא אין חקר לתבונתו וידיעתו כמו שאין חקר לעצמותו ית'. והנה הוא ית' עצמותו וידיעתו אחת הוא ואתה בן אדם אתה יכול להבין ולהשכיל איך ידיעתו ית' היא אמיתית אע"פ שבחירה בית האדם והנה אי בקיום ידיעה ובחירה היא הנה אמונית הלא הנה מלאכיית או הנה הלהיית. והנה מי שאינו תולה בחסרון ידיעתו בעבור שחושב שאין הנה בעולם יותר מהנתנו. וכשיעבור בשכלו על קושית הרמב"ם ולא ימיא תירוץ על הקושיא הזאת יבא לכפור בעיקרי התמונה כי יחשוב קיום ב' הענינים יחד. ויגזור בשכלו הלל עצ' מן חיי אמת. או הידיעה או הבחירה. הנך רואה בעיניך איך מי שים לו מדה מגונה הזאת הלא לתלות בחסרון דעתו הוא כופר בעיקר. ראה איך הדרה הרעה הזאת גורם לו רעה רבה להיות כופר עריץ ולא יהי' לו חלק ונחלה עם ישראל בחלקי ישראל. ומילתא אגב אורחא אכתוב לך בעזה"י מאמר ז' מרז"ל אסר אין לו ביאור והפיסה כלל לכאורה. והוא כי מרז"ל על פסוק אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו שמתוך שהי' עוסקין בתורה המאור שבה היו מחזירין למוטב. והנה קשה על מאמרם והלואי אותי עזבו במאי היו עוזבין את הש"ת שומרין את התורה. ונלע"ד לייחב בהקדים כמה ביאורים למקלת פסוקים ומאמרי רז"ל תן חכם ואחרז"ל מאחרב ביומ"ק ויהנה גבוהה לשוטים. והנה בזמן שביומ"ק היו קיים לא היו שוטים בישראל כמו שאחרז"ל רבתי בגוים רבתי בדעות. ומאחרב ביומ"ק ניעלה החכמה מבינתו והנה לפעמים יבטל היזה חכם בשכלו דבר נעלם ממנו או דבר העתיד להיות ומכוון הדבר להאמתו בשכלו העמוק והזך על דרך משל כמו שאיזה בשכלי שבעזה"י נכתוב לקמן בענין כיוון מעין הפרוטות הנכפלים בכפל וכפליים וכפלי כפליים מפילו עד אין תכלית וע"ם לקמן. והנה אם יש בועה אחד שירצה בזה אחכם כיוון היזה דבר להאמתו. או דבר העתיד או היזה דבר נעלם ממנו ויתפלא בעיני שכשיל הוא על מה שכיוון הדבר להאמיתו לומר בהיזה דרך יודע זה הים את העתיד וכשיאמרו לו שבשכלו כיוון את הדבר הזה ובשכיל הזה הינו יכול להבין בשכלו הענין השכלי הזה בעל ידי הליוח השכלי הזה ידע זה החכם את העתיד מפני שהוא כשיל ואין לו מוח המוסלות ואפילו אם יסבירו לו אין החכם הזה ידע עפ"י שכלו את העתיד להיות הינו יכול להבין ומפני כן הינו רואה להאמין בזה החכם ידע את העתיד להיות עפ"י שכלו כי הוא בדעתו אם כי אפשר להשיג דבר זה בשכל כי אין הוא ג"כ יודע את העתיד להיות בשכלו וכל זה הוא לפנים משלותו שאינו יודע שים מדרגות למעלה ממדרגות בענין השגת השכל שים

נמשך

גמוכה יש הפנה גבוה ויש עוד מדרגה יותר גבוה וכן גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם · והכה כשרואה הכסיל הזה שהחכם הזה כיוון הדבר למיתתו גוזר בדעתו שזה החכם כיוון הדבר למיתתו עפ"י גבוהה ולא עפ"י שכל וזה שאמרו רז"ל מחארב ביתך ניתנה כימי הגבוהה לשוטים כלומר שבאמת ענין הגבוהה היא הפנה שכליית עמוקה מאוד למעלה מהפנה המוסים כמ"ש ובניה לבך חכמה · אלא שהשוטים שנעלם מהם ההפנה העמוקה הזאת שהיא הפנה גבוהיית מכניס בותה ההפנה בפס גבוהה ובאמת הינה אלא הפנה שכליית עמוקה . ואע"פ שביאור זה רחוק קלת מדרך האמת והיה קלת ענין הלויי עכ"ז כהבתי לך זה שתבין מתוך זה ענין נריעות של מי שהינו רוצה לחלות החסרון בדעתו תז"ן ודע שהמדה הגרועה הזאת לומחות מחסרון דעת · כי זה הדבר עלמו שהאדם מבין היך שהפנה מדרגות מדרגות ים . הפנת ענין זה עלמו הוא דבר חכמה יומי שהוא שוטה הינו יכול להשכיל היך ים מדרגות מדרגות בהפנה וכפני כן חושב הוא שהין הפנה למעלה מהפנתו . והוא ממשל הזה כבהמות נדמו . כי בהמה בשלה הדל הינה יכולה להבין שבשכל ים מדרגות מדרגות וחושבת לפעמים שהאדון שלה הוא יתר שכל ממנה . כשהר ניתרתי בעזה"י תוכחת מוסר של רז"ל בשאמרם הוי מחשב הפשל מלוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפשלה . עפ"י משל . יז הנה יהוע להיות שהאדם יש לו קומה זקיפה ובהמה יש לה קומה כפופה לכך בהמה הינה יכולה לראות כ"כ למרחוק כמו האדם וכשהר האדם רוכב על בהמה רואה עוד יותר למרחוק . ונמשיל משל לאדם שרוכב על בהמה ומגיע לשני דרכים שמתפללים וסופם מתקבץ לדרך אחד והנה דרך אחד מב' דרכים בתחלתו ים בו רפש וטיט מעט ובסופו הוא דרך יפר וחלק ושוה ביותר . ודרך הב' בתחלתו יפר ושוה ובסופו ים בו רפש וטיט עמוק הרבה מאוד מהלך ג' או ד' אמות רפש וטיט והדרך השוה עקום ג"כ והנה הסוס ים לו ג"כ השכלה מועטת לבחור לילך בקרקע יביש מבקרקע לחה וים בה רפש וטיט · ובעבור שהסוס הינו רואה למרחוק בותר בדרך השוה שהו' יבש ויפר בתחלתו ומה שבסופו ים בו רפש וטיט הינו יכול לראות והוא בעבור שרואה למרחוק מכריח את הסוס ביד הזקה לילך בדרך שבתחלתו טיט ורפש ובסופו מישור חרוך מאוד · והנה הסוס חושב בדעתו על אדוניו המכריח אותו לילך בדרך שתחלתו טיט ורפש וחושב שאדוניו הוא שכל ושוטה ושהוא יותר חכם ממנו וחושב בדעתו לומר מה תעשה שאמכרתי לאדון שכל ושוטה שבותר יותר לילך בדרך רע מבדרך טוב וכל זה בעבור שכלותה שהינה יכולה להשכיל שאדוניה רואה הרבה למרחוק יותר ממנה וסוף יודע יותר היזה דרך הוא טוב יותר . כמו כן הוא ענין הלויי ורשע בעניני עוה"ז ושוה"ב כי עוה"ז תחלתו מישור שאוכל ושותה ומתענג בשינה ויתר התענוגים וסופה שותה עמוקה כי יפול ה"ו בגיהנם לבאר שחת וטיט היון והרשע הכסיל הינו משכיל בשכלו שסופי להיות יורד לגיהנם והינו רואה רק מה שלנגד עיניו אבל הלויי המשכיל משכיל בשכלו שהסוף של התענוגי עוה"ז מתהפך לענין רע ומר ובותר בדרך שהרשע בתחלתו רשם וטיט דהיינו למאוס בהתענוגי עוה"ז ובותר כלוס והפלה ולימוד תורה וטרחת המצוה אע"פ שבתחלה קשה עליו קלת העניינים אלו מחמת פהווי הילר אבל מאחר שמשכיל בשכלו שסופו להתענג בגן עדן התמוב נפלא רוחני אשר לא יפיור ואין לו ערך ודמיון כלל יקל בעיניו מתחלתו למאוס בעוה"ז שכלה ונפשר ונשחת וכל הנאותיו הינם אלא לזמן מועט מאוד כמו שאוכל מיזה דבר אחד ואין ומאוס הינו מתענג רק בשעת אכילתו ואחר שהשביע את עלמו הרי זה שלו אלו כמו שם הי' משביע את עלמו בפת חריבה ואפילו שם הי' נמשך התענוג של האכילה המתוקה אף לאחר האכילה אעפ"כ שוה זמן מועט כי ימי אנושיתו שם שבעים שנה אבל עוה"ב הוא עולם שכלו טוב וארוך עולם הנלחי . והנה ידוע שהפרש גדול יש בין עונג הגופני היותר נדול ובין היסודיים הגדולים היותר קשים ומרים והנה ים ביניהם מרחק עלום ורב והמרחק שבין התענוגי עוה"ז להתענוגי עוה"ב הוא יותר נדול ממרחק הכ"ל לפי חכלית וז"ש רז"ל שוי מחשב הפשל מלוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפשלה . יח ועפי"ז ביארתי הפסוק מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו כי שורש ועיקר של כל חכם להבין ולהשכיל שבעניין הפנה ים מדרגות מדרגות ומפני כן יכול להלות בחסרון ידיעתו כשלא יוכל להבין ולהשיג היזה דבר וחושב בדעתו חולי עד כאן הגיע נפול שכלו . והנה כמשל הכ"ל שהמשלנו בענין הסוס שחושב שאין חכמה בעולם יותר מחכמתו וכל זה הוא מחמת שהוא סוס כי חילו הי' מצד שים חכמה למעלה מחכמתו לפי הי' סוס כי הפנה זאת הינה הפנה בהמיית אלא הפנה אנושית • והנה אנו בני אדם משכילים שהאמת לפי כן הוא כמו שחושב הסוס אלא נדע ונשכיל האמת הברור שהפנתינו האנושית נעלה ונבוה מאוד מהפנת הבהמה והנה ברלותינו הפנה שפילה ונמוכה מהפנתינו שאינה מכוונת האמת לנודל שכלותה כמו כן נשכיל שלמעלה מהשכלינו והפנתינו ים עוד הרבה הפנות נבוהות מאוד ומה שידעו לפעמי' לאדם על היזה קושיא שאין לה תירוץ בעולם זה מחמת חסרון ידיעתו במליאות מדרגות רבות בהפנה-השכליות כמו הסוס שהמשלנו למעלה העולה מכל זה שעיקר ויסוד של כל חכם לפי להיות משכיל ים מדרגות רבות בהפנות השכליות ולא

יחשוב

יחסוב שאין כשולח למעלה מהשגתו . וז"ס מלפנו מבהמות הארץ ומעוף השמים יחכמנו כמו ברהותנו בשלנו השגה הבהמיית שהיא מדרגה נמוכה מאוד מהשגתינו האנושיית והיא חוסכת בדעתה שאין למעלה מהשגתה בעולם להחסרון ידיעתה ואנו רואים בעינינו שמחשבתה כיוצא כמו כן נשכיל ונדע שיש מדרגות רבות הרבה למעלה מהשגתינו וכשיקשה לנו איזה דבר נתלה בחסרון ידיעתינו ולא נכשור במילות הדבר ההוא . יט ועוד טוב להביא ראי' לשהשגת הפחתים שאינם רואים לתלות לעולם בחסרון ידיעתם . כי הנה לפעמים יקשה לאדם איזה קושיא על ה"מ בהיותו בן ך' שנים ויחשוב שאין לה תירוץ בעולם מחמת שחושב שאין בעולם למעלה מהשגתו וכשיגיע להיות בן ל' שנים יגיע איזה תי' נכון ותמיהי על קושייתו גמלה מעלמו יגיע רא' על עלמו כי בהיותו בן ך' שנה חשב שאין למעלה מהשגתו ועתה רואה למפרע שמהשגתו מז סיתה כוזבת וסכלה ברהותו עתה שים הנה למעלה מהשגתו בהיותו בן עשרים כמו כן יבין ויסכיל אם יקשה לו איזה קושיא בהיותו בן ל' שיתלה בחסרון ידיעתו וז"ס עכה כסיל כאולתו פן יהי' חכם בעיניו כלומר אם תרחק מדם שהוא חכם בעיניו וחושב שאין למעלה מהשגתו עכה לו לסתור מהשגתו כאילו כלומר במה שהוא עלמו יודע שסי' מחמת אולתו כי בהיותו בן ך' חשב שאין למעלה מסכלו ובהיותו בן למ"ד רואה בעיניו שהוא חויל למפרע :

כ **ועתה** נביא בעזה"י לבאר מאמר רז"ל בענין אותו עזבו וכו' ומסיל מסל אחד לרשעים ומשון שהם בעיר אחת וכל אחד יש לו מערת שהשכירו לשנה או לשתים והנה השני מערתים הנ"ל הם עלליים ומבקשים בעלה ומתעללים בעבודתם לתדומיהם . והנה רשעים מהנו ועבעו להתפאר ולהתכבד בעיני הבריו' ותוכב מאוד שיהבחוהו בריות ולפעמים יפזר משון בעבור זה שיהבחוהו ויכבדוהו וכל כוונתו הוא להתפארות והנה המערת של רשעים שהוא"פ שהיו עובד לרשעים מהומו כרחוי ומהומו לא נער עליו כלל מעבח את מהומו בפני הבריות לומר שהים טוב ממוד הוא . והנה בהגיע השכירים עללו לחזון רשעים ויעמח לבו ובסוף ישלם לו משכרתו שלמה אע"פ שלא עבדו כרחוי במלאכת ביתו ולא עבדו אלא בהתפארות שהיה משבח אותו בפני הבריות והעבודה הזאת של התפארות חשוב יותר אצל רשעים מעבודת מלאכת ביתו והיו משלם לו אלא בעבור שעבדו בהתפארות . אבל משון עבעו הסוף שהוא בעל תכליה וכשהמערת שלו יסלק בעל מכחו ויוציאהו לו להמערת משכחו בפני הבריות ויאמר שהשוו היה גבל בגיעל ואכזרי וכשמניעים השכירים שללו לאחר שמעון אינו חושש להם כלל בתמרו מה איכפת לו בדברי המערת הכסיל מה הנאה יניע לי בשכחו אותי ומה לער יניע לי בנעותו ובזותו אותי ואינו חושש אלא שיעשה אללי מלאכת ביתו . ואנה בחמת רשעים הנ"ל עושה רעה למערתו שמרגילו בבטלה ועללות ושמעון עושה טובה למערתו שמרגילו בעבודה ומלאכה . והנה מי שאינו רואה לתלות בחסרון ידיעתו ויעבור על קושיית הרמב"ם יבא לכפור או בידיעה או בחכמה שכל נשכיל איזה כפירה היא גרועה יותר מם כפירות הידועה או כפירות הבחירה הנה ודאי כפירה הבחירה היא גרועה יותר כי הע"פ שמאמין בידיעה כיון שמכחיש הבחירה וחושב כי הוא מוכרח במעשיו ואין שכר ועונש בעולם עושה בשרירות לבו רק כל חיזו להיות אין פחד אלהים לנגד עיניו ואינו עושה בתורה ומצות ויעבר בהפקר לעולם ולא יבא לעולם מכפירות הבחירה משנ"כ הם מאמין בבחירה והע"פ שמכחיש הידיעה לא יחסר מזה קלקול לעיני המעשה אלא תמונה רעה ובחתה מאמין במחשבתו שהקב"ה אינו יודע מי שעתיד להיות לדיק או רשע אבל עיניו המעשים מתוקנים אללו ובחר בשללו במעשה הטוב להקות השכר ובורח מעשה הרע מפחד העונש . ועי"כ לומד תורה כדי לידע המעשה הטוב והטוב בעיניו ית' . והמקום ומהועב בעיניו ית' וע"י למודו בתורה המחכימת פתי יבא לתמונה הידועה נ"כ כי מאחר שלומד תורה לפעמים יקשה לו איזה קושיא עד"מ בהיותו בן עשרים ולא יניע לו תירוץ עלי' ובהיותו בן שלשים יניע תירוץ ירחה מעלמו שבשנת עשרים היתה מחשבתו כוזבת מה שחישב לו שאין למעלה משללו ומעתה יתלה בחסרון ידיעתו וע"כ יתמין בתמונת הידיעה נ"כ והע"פ שלא יוכל להשיג בשללו איך יתקיימו ביחד הידיעה והבחירה יתלה בחסרון ידיעתו וזה הפסוק אותי עזבו וגו' מדבר כמי שאינו תולה בחסרון ידיעתו וכופר או בידיעה או בבחירה . וז"ם רז"ל הלוואי אותי עזבו שלא ירוממוני ברוממות הידיעה כלומר מועב שיבחינו את הידיעה ויאמינו בבחי' . וזאת הוראתי אמרו ע"י למושתם בשכר ועונש שמחוך שיהיו עוסקים בתורה המורה שכח שהוא אור שהשל שכח היש מחזירו למוטב ברהותו שבזקוניהו השיג מה שלא השיג בילדותו ורואה למפרע שעשה במה שחישב בילדותו שאין למעלה מהשגתו ולא רלה לתלות בחסרון' ידיעתו . ומעתה יתלה בחסרון ידיעתו ויתמין בידיעה נ"כ :

כא **בללא** דמילתא דשברתי לך יותר מדאי מיך תגלל ממדה הגרועה הזאת שלא לתלות בחסרון ידיעה כי לפעמים שקדמה תחה הוא יסוד ושורש לכמה וכמה שהשלות עמוקות ומתיקות

יתם לא תתמין בהקדמה הניח מחמת שיקשה לך היתם קושיא עליה ולא תשיג חיזוק עלי' ולא תרגיל להלות בחסרון ידיעתך התבר כמה וכמה הסכלות עמוקות ומהיקות . ולא בחנם אמר שלמה המלך ע"ה רבותי אים חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו . וכן אמר עקביה בן מהללאל מועט שתניח טוטה כל ימי כלומר שלעולם אתים טוטה בעיני שתחזיק עלמי בסוטה ואתלה בחסרון ידיעתי ועי"ז לא אהיה רשע לף שגה אתה לפני המקום . כללא דמילתא מי שים לו מדה נרועה זו אין תרופה למהלתו כי אינו לא תור' ולא אמור' והוא מין וכופר בעיקר . וז"ש רז"ל בשם' שבת דף קי"ט ע"ב המבזה ת"ח אין רפואה למכתו כי אם יקשה לו אויה קיניא על דברי רז"ל ואינו מניא תירוץ עליה ואינו תולה בחסרון ידיעתו אלא תולה ברז"ל בוקי סריקי בתמרו שהבל וכזב דברו והוסף שהוא חכם יותר מהם והרי עי"ז מבזה תלמידי הכמים הקודמים אין רפואה למכתו כי ישתר בכפירתו לעולם :

כב אמר השואל לפי מה שהסברת לי היטיב אין לא יחזיק הקדם את עלמו לחכם שלא להלות בחסרון ידיעתו תאמין לי בחמונה שלימה כי גר לי על כמה וכמה לנשים שאינם תולים בחסרון ידיעתם . אי"ה אסביר לכם ואדריכם בהדרכה היקרה הזאת שהדרכת אותי להועיל אותם ממדה המנונה הזאת שמעתה יתלו בחסרון ידיעתם . ועתה מבקש אני ממך שתסביר לי ותודיעני אמתת הרוחני' שיעדת לי כי נפשי ולבי מלוי יהמו על זה :

כג אמר המשיב בעזה"י כן אעשה כאשר דברת אך לריך אמי להקדים לך כמה הקדמות ובלבד שתשים' היטיב בזכרונך שלא השכחם :

דע שגדר הנפש הוא כל דבר שים לו שלשה רחקי' שהם מורך ורוחב ועובי הוא נפש כי אין נפש אחד מכל הנפשיים שבעולם שלא יהי' לו שלשה רחקים הנ"ל . ונפש גדול הרי שלשה רחקיו הם גדולים ונפש קטן השלשה רחקיו הם קטנים אבל אין נפש אחד מכל הנפשיים שבעולם נמלט מנפשה רחקים כן כתבו כל הפילוסופים וכל המקובלים . ותבין ג"כ מדבריו בילור מלת גדר כי השלשה רחקים שהם מורך ורוחב ועובי הם הגדר של כל הנפשי' ר"ל כמו בית המוקף מגדר מבני' כמו כן השלשה רחקי' הנ"ל הם גודרים וסובבים ומקיפים את כל הנפשיים רלוני לומר שאין אחד מכל הנפשי' נמלט מג' רחקים . וכמו כן תאמר שגדר בעל חי הוא ההנועה רלונית כי כל בעל חי הרי הוא מתנועע ברלונו ומה שאינו מתנועע ברלון אינו בעל חי . והוראתי להודיעך זאת למען לא תטעה בדעתך לומר דוקא מה שהוא מורגש בחוש המשוש הרי הוא נפש כמו דומם לומח לומח חי מדבר שבשלשה חופפים בהלבשותיהם הם חולקים בין ההלבשות ומבדילים בין הלבש להלבש ואין ההלבשות נוגעות זו בזו אבל שלשתם של הגר לפי שאינו מבדיל בין ההלבשות אינו נפש אלא רוחני זהו שהוא גדול אלא כל מה שהוכל לצייר בו מורך ורוחב ועובי הוא נפש . והנה שלשתם של גר כגר אתה רואה בעיניך שלשה רחקים שכך וכך מרכו של שלשת וכך וכך רחבו וכך וכך נבהו וכך מיש הם ג"כ נפשי' כי אתה רואה בעיניך כך וכך מרכם ורחב' ונובה :

כד ובן המויר הוא ג"כ נפש נמור וים לו שלשה רחקים הנ"ל ולא כמו שחשבו רבים שהמויר אין לו מציאות כלל אלא כל מקום ריק הוא נקרא מויר כי דע בחמת שאין ריקות נמלא בעולם כלל כי המקום שנראה לבני אדם שהוא ריק מכל הנמצאי' כמו המקום החלול שבין הארץ לרקיע או המקום הפנוי שבכל בית הנה בחמת אינו ריק כלל אבל הוא מלא מן המויר והמויר שהוא הוא נפש נמור ותופס מקום כי ים לו שלשה רחקים שהם אורך ורוחב ונובה ואע"פ שלא תוכל לראות השלשה רחקים של המויר לנודל דקותו אעפ"כ הוא נפש נמור . והנה אביא לך תופת על זה הנה ידוע שאי אפשר שיכנס נפש אחד בנפש אחר עד"מ כשהקדירה מלאה מים ח"ו שהקדירה הזאת תכיל ותסבול בתוכה אותו המים ונם עוד נפש אחר עד"מ כמו לרור עפר כי אין בקדירה שום מקום ללרור עפר מאחר שהיא מלאה ממים ואם תשים בתוך הקדירה לרור עפר יצאו ממנה מים כשיעור הלרור עפר . והנה אם תקח שלחופית של הבשמה שהיא מקום הפתן של הבשמה [שקורין בל"א בלמ] ותניח את השלחופית פתוח' על כל נדותי' ודוסותי' ואח"כ תקשור את פי השלחופי' בחוזק נדול עד שלא יוכל המויר לכנום בתוך השלחופית הנה תראה בעיניך שדוסותי' לא יוכלו ליעע זה בזה לסיבת המויר הנסתר בשלחופי' ממה שקלטה בתחלה מן מויר העולם קודם קשירת פיה והנך רואה בעיניך אין שהמויר הוא נפש נמור וים לו שלשה רחקים ותופס מקום ולכן הוא מבדיל ותולן בין דופני השלחופית עד שלא יוכלו ליעע זה בזה כמו שלא היו יכולין ליעע זה בזה אם היית ממלא אותה בנפש אחר כמו ברזל או עפר וחפר . וכן הרמב"ם במורה נבוכי' בפרק ע"נ מחלק הרחמנן בדף מ"ה ע"ח בהקדמה השלישית מביא ג"כ הוכחה עלומה על היות שאין ריקי' נמלא ממעשי הנרת המים וע"ש ביאורו ועיינו בפירוש הרב ר' שם טוב ועיין בשם' כלים שמביא שם כלי הנקראת טיטרום וע"ש בפי' הרב ברטנורא ומ"ש שם התי"ט :

כה ובן תוכל להבין שאין הריקות נמלא ממפות על נפחים שונים בשם על הנחלים שיבשירו וילהיבו ומהיכן נמלא שם מויר ורוח במפות והרי אלו רואים שמויר יולא משם בחוזק ומנשב על הנחלים וע"י הנשיבה הזאת מתלהבים הנחלים ומבשירים . והענין הוא בהחלה כשמתפשט המפוח על נדותיו ומהרחקים דופני העליון מדופן התחתון זה מזה כי דופן העליון מניעים ללד מעלה ודופני

שהחתן לגד מטה וכנה מז המפוח מלמ לויר ומח"כ דוחק ולוחץ דופן העליון לגד מטה כדי שיתקרב לדופן התחתון וע"כ נדחק ולחץ האויר שבתוך המפוח לחוץ בחוזק גדול וע"כ מנסב המדם בחוזק על הנחלים ולכן הם מתלכלכים ויולא שלכלוך מן הנחלים ומח"כ מושך בחוזק דופן העליון לגד מעלה ומרחיקו מדופן התחתון וע"כ נוחב מן האויר שבחוץ לתוך המפוח דרך פי הספופרת וע"כ מתמלא המפוח מן לויר ומח"כ מקרב הדפנות זה לגד זה ומוב נדחק האויר שלמה דוחק פי הספופרת בחוזק ומנסב על הנחלים · כדי שיתארתי לך המופיים והלויות ברורות שהאויר הוא נפש נמור וים לו שלשה רחקים ותופש מקום . העולם מזה אמרו שהם ריקות בעולם כלל וכל המרחק שבין הארץ לרקיע שבני אדם חושבים עליו שהוא ריק הנה בחמה הימו מקום ריק אבל הוא מלא מאויר וממילא שהבאר לך שכל מה שהוכל בו לוייר שלשה רחקים ותופש מקום כדי הוא נפש בין אם אתה דוחה בעיניך תפישת מקומו ושלשה רחקיו של הנפש הוא כמו השלשת של הגר מע"פ שלא תוכל להחזיק בידיך ולימו חוזק ומבדיל בין המלבנות לביבה דקומו הנה מ"מ כדי הוא מסיג ג' רחקיו . וכן האויר הע"פ שלא הוכל לדחות תפישת מקומו ושלשה רחקיו בעיניך שלא שבשכלך אתה מסיג ג' רחקיו ותפישת מקומו ע"י המפוח או ע"י השלחופית הנ"ל . כללו דמלתא כל מה שמוכל לחדם ע"י מחושים שלו הנה הוא נפש ותופש מקום :

בו **ועוד** לריך אתה לדעת הקדמה אחת והוא שיש ג' מיני הבנות והם הבנות החושים והיא הבנה עבה ונפש והבנה הפיא לויא מופלא שלא בדברים ממשים מורגשים ונפשים ועבים . והבנה השנית היא יותר דקה והיא הבנת הדמיון מה שבא המדמה של האדם מלייר במחשבתו לויא נפש כלשו רוחה הנפש הפיא בעיניו ואתבאר לך לתמיתה עיון הדמיון ומה מהות ומעתיק לך דברי ר' יודא שבן תכון בפ"ב מספר רוח חן בדף ע"ח ו"ל שם וכל אלו החמשה הרגשות שהם חוש הראות וחוש השמיעה וחוש הריח וחוש המשוש וחוש הטעם הנה שרשם הם בחוח וממנו יתפשמו כל אחד ואחד למקומו המיוחד לו · רלם לומר כח הראות לעיניים וכח השמיעה לאזנים וכח הריח לחוטם וכח הרגשת פעמי המאכלים ללשון וכחיך וכח המשוש וכל גוף כי חוש המשוש אין לו אבר מיוחד פרטי כמו יתר החושים . והנה שורש החמשה חושים אלו הם בתוך המוח וממנו יתפשמו כל אחד ואחד למקומו המיוחד לו ושם יושבו כולם באבר הנקודה הבר בהמלע העיגול היא שסורם לכל הקויס היולאים ממנה אל הקו שסובב בעיגול כן סורם כל הרגשות במוח ומשם יולאו ושם יושבו ולכן הרגשות הם חילוניות וכח ג"כ פנימיות · החלוניות נקראות בשם הרגש והפנימיות נקראות בשם דמיון והוא כוח המדמה שאבר בפי החכמים תמיד ובילאור זה כי הרגש החילון לגד מטה והרגש הפנימי לגד מעלה והרגש הדמיון מסיג הענין הנשוא ומלייר לתוכו והופס הבנתו וכמותו בדמיונו עד שבאחרו חקוקים שם ולולי זה לא היה מביר הדבר שראה או הקול שבמע כשחוזר ורומהו או שמע לתוכו פעם לחרת לך הדמיון אבר לייר הענינים בעת הרגש וחוקק הכוחם וביעורם ועולר לותם בדמיונו שבמוח על כן יכיר להם בפעם לחרת וכן ביתר הרגשות ים בכל לחת ולחת הרגש פנימי המלייר הענין המורגש בלבד הוא וחוקק הכוחו ודמיונו ושומר לותו ע"כ מסיגנו בפעם לחרת . המשל בזה רלונך שראוה לת שמעון ביום ג' וחוזר ורואהו ביום ג' מכיון שלורת שמעון שראה לליו לתמונל ביום ג' היא הלורה בעלמה אבר הוא ראוה עתה ביום ג' ואם לא היה שם הבורת ית"ם כח הדמיון בלדם לא היה זוכר ומכיר שלורת שמעון שראוה עתה ביום ג' כבר ראה לותה ביום ג' אלא היה חושב שעתה ראוה לורה לורת הדשם אלא ראה לותה מעולם ולא היה יכול לדמות הלייר של הלורה שראוה ביום ג' לייר הלורה שראה לותה ביום ג' אבל עתה שהבורת ית"ם ויח' זכרו שם כח הדמיון בלדם הנה כשראוה ראובן לת שמעון ביום ג' מעתיק ראובן לת לורת שמעון על הדמיון שלו כמוהו כמי שמעתיק דברים מספר על הנייר וכשהרה לורת שמעון חקוקה כמוח ראובן ישומר ועולר לותה כמוהו בדמיונו ומוסנת אלא לורת שמעון לף לאחר שנעלם שמעון מעיני ראובן ממש כמו שהיתה מוסנת אלא בעת שראה לותה בעיניו בפועל ממש ולכן אח"כ כשראוה שוב לת שמעון ביום ג' בפועל ממש הרי הוא מדמה לייר הלורה שראה לותה עתה ביום ג' לייר הלורה החקוקה ועלורה בדמיונו וראה שאבל ליור ג' הוא וע"י כן זוכר ומסיג שזו הלורה שראוה עתה ביום ג' כבר ראה לותה ביום ג' . וכן כשראובן שומע קול שמעון חוקק תכונת הקול בדמיונו ואם ישמעהו שוב בפעם אחרת יכיר שזה הקול הוא משמעון . וכן חוקק הדמיון הריח של דבר המורח או הטעם של איזה מלכל . ובעבור שכל הרגשות הם שבות אל מקום אחד והוא המוח לכן ים בכח הדמיון להרכיב קולות על קולות · כמו שראה אדם אחד לבן שהוא מסורר והנה הסיג ולייר בדמיונו הראה והקול וידע שזה הקול הנשמע הוא מן האדם הלבן הנראה וזו היא הרכבה והיא נורמות לו להכיר בפעם לחרת כשראוה מראהו שהוא לבן יודע הוא שזהו המסורר ומע"פ שלא שומעו עתה הוא יוכל להכיר כשישמעהו שזהו הלבן ומע"פ שלא רואהו עתה בעבור שהרכבת ג' המוחשים נשארה חקוקה בדמיונו עכ"ל הרב רבי יהודה לבן תבון בספרו רוח חן עם הוספת הרחבת ביאור קלת . והנה הדמיון יוכל לליור איזה לייר שירלה לף אם אלו ראה מעולם ואינו במציאות כלל מ"מ הדמיון מלייר כמו שהיו הוא מסיג אותו בפועל

בפועל . שזהו המומנות של הדמיון לגייר במוחו היזם שילמה לף מה שחיבו במליחות ואין מוחה בידו . ע"ד מש"ל שיגייר שפיטה ברגל הרגון בפועל .

וים לדם שרשאו בשמים ורגליו בחרן :

כז **ודע** שהדמיון חיבו יכול לגייר רק ליור נשמי כי כלף חומות הדמיון הוא לגייר ליחרים כשחילו מציג חוהם בחום בפועל ממש והנה ידוע שכל מה שלדם מציג בחמשה חיבין הנה הוא נשם וף"כ כל מה שהדמיון מגייר הוא ליור נשמי . הנה ביארתי לך בעזה"י ענין הנשת הדמיון שהוא יותר דק מהשנת החום :

כח **וישעוד** מין השנה שליטת היותר דקה מהשנת החום והדמיון והיא השנת השכל והינה שלף התכונות והשכלה כי מציג בשכלו דברים נעלמים מעיניו או דברים העתידים להיות ומכריח אותם בשכלו עפ"י הקדמות ומוכיח בהוכחות עלומות שבלי ספק כך וכך עתיד להיות ומכוון הדבר לאמיתו או שיכריח בשכלו כי במקום פלוני הנעלם מעיניו יש חיזק ענין מליאות כך וכך והנה כל השנת השכל הינה שלף בדרך הוכחה עפ"י הקדמות . ודע שכמו שלכל כלי וכלי מכלי החושים יש לומנית מיוחדת כי כלי הרחות הם העיניים וכלי השמיעה הם האזנים וען ף' מהם יכול לעשות פעולה הניהו כי אם יסתום אדם אזנו ויכין עיניו לשמוע בהם היזם קול אף אם יפתח עיניו יותר מהפי כל היזם לא ישמע כלום וכן להיפוך והנה כמו כן כל דבר שדרכו להיות מושג בשכל ג"ש לעולם לחושים להשיגו כי הם אינם משיגים רק דברים עביים וגשמים ומורגשים והשכל הינו מציג שלא דברים רוחניים ודקים המשל בזה אם יראה רחובן שמעון נושא משא משקלה שלף בהרים משכיל רחובן בשכלו מליאות גבורתו שגדולה של שמעון שלא שיכול לשבול עליו משא כבידה כזו . והנה השנת רחובן את גבורת שמעון היא ע"י הקדמת רגליית עינו שמעון שובל משא כבד ואם לא היה רואה זאת לא היה יכול להשיג גבורת שמעון והנה עיניים של רחובן אינם יכולים להשיג גבורת שמעון כי הגבורה היא כח רוחנים ואינם יכולים להשיג רק הפעולה גשמיית דהיינו מה שמעון שובל עליו משא כבד ואין בהם כח תבונה להשיג מליאות גבורתו של שמעון כי גבורת שמעון הוא כח רוחני ואין זה לומנות שלהם שלא עיקר לומנות של עיניים היא רק' בהמיית ולא שבלייה ואינם יכולי' להשיג רק הפעולה הגמשכת מן הגבורה כי הפעול' בעלמה היא גשמיית לכל הגבורה עלמה ר"ל לותו מליאת כח הרוחני של שמעון הגורם לשמעון שיוכל לשבול משא כבד כזו אינם יכולים להשיג לכל השכל יכול להשיג גבורת שמעון . ואפילו השכל אינו יכול להשיג רק מליאת גבורת שמעון כי השכל מכריח בהוכחה גמורה שבודאי הגמור יש גבורה גדולה לשמעון כיון ששובל משא בבד כזו לכל מהות הגבורה אף השכל אינו יכול להשיגו ואם ישאל השואל מהו מהות גבורה שמעון לף מוכל להשיג לו יותר רק שהוא כח רוחני נשוא על הנוף ר"ל שהושפע כח וגבורה בנוף בכדי שיגרו' לו שיוכל לשבול משא כבד לף ככריס ואם יחשוק לדם להשיג חיזק ענין ושיור מגבורת שמעון יעבו שבלו לריק ולא יעשו כי גבורה היא כח רוחני ואין לה שום ליור נשמי ואם יעריח לדם להשיג מהות הגבורה יעלם עינו ויזמין כח דמיונו כדי לגייר בו מהות ושיור גבורה שמעון כי כן הוא דרך בני אדם ובאמת עורין ושטות גדול הוא זה דהלא ביארנו שלף בשכל אינו יכול להשיג מהות גבורה כי אם מליאת גבורה אע"פ שהשנת השכל היא השנה דקה יותר מהשנת הדמיון והוא רולה להשיג בכח דמיונו מה שאינו יכול להשיג בשכלו ואין זולת גדול מזה וזה דומה למי שעיניו כהות וחלושות לרחות חיזק דבר על יריעה והזמין חזנו שלי יוכל לרחות בחזנו מה שעיניו אינם יכולים לרחות . והנה עוד לו כסילות גדול שמהפחה בכזב כי כשזמין כח דמיונו לגייר חיזק שור בגבורת שמעון הנה מה שרלה להשיג לא השיג בחמת והוא חושב שמשיג כי הוא רלה להשיג אמיתת מהות הגבורה שהוא רוחניית דדמיונו וכל מה שהדמיון מגייר בהכרח הוא ליור נשמי כמו שבארנו לעיל נמלא כח דמיונו יכזיב לו בגיוור אמיתת מהות הגבורה . וזה דרכי בשל לדמיון שתמיד הוא רץ אחר השכל ונותן ליור בשם שאין לו ליור והרה עמל וילד שקר כי עמלו לריק מאחר שלא השיג האמת ולא הוליד רק שקר וזה דומה למי שהטעה את עלמו שהי' עומד לפניו משקה מרה מאוד של אדם אחד וגווהב אדום והיה חושב שהוא יין אדום טוב ומתוק ופער פיו לבלי חק לבלעו הנם כן הדבר הזה הוא חושק להשיג אמיתת מהות הגבורה ולבסוף מציג דבר אחר מה שלא רלה להשיג שלא שהשכל המשקה שהמשלנו בשעת שתייתו מרגיש הוא כי מר לו משא"כ בשכל הוא טועם וכשיל כי חושב על הליור הגשמי' המלגייר בדמיונו שהוא הוא ליור מהות הגבורה והאמת לא כן הוא :

כט **והנה** מסביר לך היטב הדק מאין יולא זה השטות שירדוף אדם להשיג בחושיו או בדמיונו דברים אשר לא יגיעם כי אם בשכלו כי בילדותו קודם למיתת שלמה שהיה השנה דקה ואין לו אז כי אם השנת חושיו שהיה השנה עבה וחושב אז שאין שום דבר יכול להתברר ממתחו כי אם מה שמשיג ע"י השנת חושיו וזולת השנת החום לא יש השנה אמיתית בעולם כלל ובעבור כן לף לאחר שבשכלו מתחיל לשמוח ומתחיל להשיג בשכלו דברים דקים מה שהחום אינו יכול להשיגם הנה הוא מסופק באמיתת מליאות הדבר הדק ההוא מאחר שאינו רואהו בחום וחושב הוא שהשנת החום יותר חזק וברור מהשנת השכל בעבור שמקטנותו וילדותו נשתרש והורגל בהשנת החום קודם השנת השכל ובגלל כן לף כשלמה שכלו לא יאמין לאמונה גמורה להשנת

להסנה שכלו הדברים הדקים ורוצה לרחות בחוזי ולעייר בדמיונו דברים ריחניים . והנה הוא דבר נמצא ובקיאים בזה אמרו חכמי המיסר לפי ש"ל"ר בא לאדם תיקף בשעת לידה כי לפתח חטאת רובץ ומ"ל"ע בא לאדם במלוחות לי י"נ לכן אנא קצה לו ליל אחר עלת ילפ"ע בעבור כי נשתרש ושורנל עם יפ"ר מיום שולדו ושטוף הוא בתאות העולם ותושב שלין הוא מתיקים בעולם יותר מתעוני העולם הזה הגשמיים . והנה אם תבין לבך תקשיב לזוך לדברי ובניהם תיעד כי הדברים שלנו שאני כותב קך פה הם דברים ברורים ותמיתים ומוסכלים בעיני מסכילי' ישרים ותי"ם עדיין תסביר לך היטיב תירון הסנת הסכל על הסנת החום והדמיון . והנה מי שהוא בסיל חושב על מה שהיו מוצ תלת בסכל חושב הוא שמעינו בחום כמו הגבורה שהמשלנו לעיל חושב הסכיל שרוחה בעיניו גבורת שמעון אחת שרוחה שמעון סובל משא תלף ככריס ובאמת אינו רוחה בעיניו כ"א פעולה הנמשכת מן הגבורה אבל הגבורה עלמו אינו רוחה ר"ל הכח הרוחני הגורם לפעולה זו כי ת"ח להסיג בחום הרחות כח רוחני . והנה כל בחות הנשמה שהם רוחניים אינם מוצנים לנו כ"א ע"י פעולת תיכרי הגוף עד"מ כח הראיה שבעיניים הנה מסיגים אנו מהות הראיה שהוא ענין נשמי אבל כח הרוחני הנפשע מן הנשמה לעיניים הגורם ענין הראי' אין אנו יכולים להסיג בחום אלא הסכל מסיג מליחות הכח הזה בלבד כי הסכל מכריח שבודאי הגשור צריך להיות כח רוחני נפשע בעיניים שהרי בשתלק הנשמה עיניים להם ולא ירחו וכן כל בחות הנשמה כמו הנשימה והריח והטעם והרגשות המשום וכן בחות הנפשיות כמו ההמלה והתזרירות והזכרון והשנחה והעלולות והמ"ירות אינם נודעים לשכל מליחותם כ"ל ע"י פעולות נשמיות עד"מ אם נראה שרחובן פושט מלבושו בעת הקור ומלבים את שמעון הערום והשל יפשוט השכל בודאי שחחמת תמלת רחובן על שמעון הלבישו ואם לא היינו רואים הענף הימיני הפעולה הנמשכת מן הרחמות לא היינו יודעים מליחות הקורם הזה שרחובן הוא הכח הרוחני שברחובן ועל דרך זה תקיש בכל הדומה ויבוח השכל הרחים מן הענף על מליחות הקורם וזכור כל זה היטיב :

ל **והנה** כבר הזהרתיך לעיל שלא תבקש להסיג דבר שאין בכח שכלך להסיג כי מי שרוצה לחר הסנה שאין בכחו להסיג חולת תחשב לו כי מעריח ומיינע עלמו לריק ולא יועיל כלום ולא זו בלבד שלא יועיל לעלמו כלום אלא אף גם זאת בהיותו מכין את שכלו להסיג מה שאין בכח שכלו יזיק לעלמו ויחלם הסנתו הרחשונה ושוב לא יוכל להסיג מעתה מה שהיה יכול בתחלה להסיג כמ"ש הרחב"ד בפירושו לס' יצירה בפרק ג' משנה ח' משל על זה הפשל שים בכחו ליפח שני כריים ולא שד אם יתמנן וירלה להוסיף על משאו חני כבר ייחלם ולא יוכל ליפח אפילו שני כריים שהיה בכחו ליפח בתחלה עכ"ל הרחב"ד והנה במשל המשנה מע"י שיחלם כחו לעתיד מ"מ לפעמים יזדמן שלפי שעה יועיל עכ"פ בנשאו משא שני כריים וחני אסוסיף לע"ע חני ככר והועיל עכ"פ בהוספת חני ככר. משל"ב אם יתמנן להסיג בשכלו מה שאין בכח שכלו להסיג לא יהיו כלום מה שלמעלה מנגדו הסנתו והנה על עתה לא יועיל לעלמו כלל ושל שעתיד יזיק לו שתחלש הסנתו ועל כיולא בזה אזהירונו רז"ל באמרם במופלא ממך אל תדרוש במכוסה ממך אל תחקור(ביאור כפל דבריהם ולע"ד כך כי הנה בשני מופנים מלוייר ענין העדר הסנה בחדש . תופן ג' היא שהסנה הזאת היא הסנה המוסיית שים מנשים חכמים ונבונים איכולים להסיג הסנה הזאת אבל עתה לפי מעוט שני' הוא למעלה מנגדל הסנתו ולכשיהי' רב בשים יוכל להסיגה ועל זה אמרו במכוסה ממך אל תחקור דמשמע שאין כאן כוח מניעה להסנתו רק שהסנה ההיא היא מכוסה בכסוי לע"ע ולכשתגלה ההסנה ההיא בסיר ממנו הכסוי שיגיע דהיינו לכשיזדקן כמ"ש ביישים חכמה . ויש עוד מין הסנה שאינה תחת גדר הסנה המוסיית אבל היא למעלה מהסנה המוסיית על כיולא בזה אמרו במופלא ממך שהסנה היא מובדלת ומופרשת ממך לגמרי אל תדרוש) ועיין במורה נבוכים חלק ג' פרק ל"ח שכתב ז"ל וכן הדין בעלמו בהסנות הסכליות המוסיות ים יתרון לאישי המין זה על זה יתרון רב וזה מבואר גלוי מאוד לבעלי החכמה עד שענין אחד יוליאהו אים מעיונו בעלמו ואים אחד לא יוכל להבין הענין הסוף לעולם ואפילו ילמדוהו לו בכל לשון ובכל משל ובזמן אחרון לא יניע שכלו עליו בשום פנים אך התקלר יד שכלו להבינו וזה היהרון נ"כ אינו ללא הכלה אבל לשכל המוסיי גדול בלי ספק יעמוד אללו עד שים דבריס שיהבאר לאדם המעט הסנתם ולא ימלא נפשו מסתוקקת לידיעתם לשערו בשמעם ושקיפתם שיבנם ממנו להגיע אל זה עכ"ל הרמב"ם במורה נבוכים . ועתה אחי החייב בדעתך ובתן אוהך אים הסנה היא למעלה מנגדל הסנתך שלא תסתוקק להסיגה :

לא **ודע** עוד הקדמה אחת כי כל שכל יסיג את עלמו ושכל הגמוך במדריגה ממנו במליחות ומהות אבל שהוא למעלה ממנו יסיג מליחות ולא מהות . ובתחלה אבאר לך ביאור ענין מליחות וביאור ענין מהות . ומוכרח אני להקדים לך הקדמה אחת למען תבין מתוכה ענין מליחות ומהות ומלבד זה תועיל לך הקדמה הזאת להבנת מהות הרוחניים אשר כוונתינו לבאר פה בעזה"י . דע שים הפרש בין מלת אור למלת הארה כי אור נאמר על עלם ומקור האור אשר ההארה נומחת ויוצאת מן האור ההוא המשל הזה הנה כוכב השמש הוא נקרא אור ומה שמאיר ממנו וזרח על הארץ נקרא הארה . וכן הוא הלבנה כי כוכב

הלבנה

[illegible] מקרא עלם חור הלבנה ומה שזורה על הארץ
גלילה נקרא הארת הלבנה . וכן בחור הגר כי
הלבנה מתחזק בפחילה נקרא עלם חור ומה
שמאיר מן הלבנה על כותלי הבית נקרא הארת
חור הגר . והנה חמו רומים בחום . אבל עלם חור
סוף מאור ומביהיק ומזהיר הרבה יותר מהארה
שלו הלומחת ממנו שאין כח הבן ככח האב . ודע
כי מליני לפעמים שהארה נעשית עלם חור שמשל
בזה הנה כל חכמי התכונה וכל חכמי המקובלים
שכיימים שהלבנה אין לה שום חור בעלמה אלא
מקבלת חור מהארת השמש כי הלבנה היא גשם
מלוטש מקשי ועבור כמו חתיכה של ברזל שהוא
קשה ועבור ואינו יך כזכוכית שחופל רחות העיניים
לפלם בו מעבר לעבר אלא הוא גשם חשוך ועל
פניה היא מלוטשת כמו ברזל המלוטש וכמו שכיון
חדם הבא מן החמות . והנה יהוא שם תעמיד שכיון
מ'לוטש היטב ע"י אבן השחזות אלא יהיה עליו שום
הלוך שם העתידהו נגד השמש או נגד חור הגר
ויבעבע בשכיון אלא זה לאד אחר יהחולק בשכיון הזה
גילוי חורה ויביהיק השכיון הזה . וכן הוא בגשם
הלבנה לפי שהוא מלוטש והארת השמש מכה על
פני' המלוטשים תקבל חור מהארת השמש וע"י כן
מבהקת ומאירה על העולם בלילה ולפי שהיא גשם
עבה וחשוך ואין הארת השמש יכולה לפלם בו מעבר
לעבר לפיכך נלחזת הארת השמש על פני הלבנה
שאילו היתה זכה וברורה לא היה הארה השמש
יכולה להלחז על פני' אלא ה' מאיר ומפלם דרך
עביו מעבר לעבר כמו שעוברת הארת השמש דרך
הזכוכיות הנעשים מזכוכית בחלונות הבית לבית
כמו שהוא רומים בחום משא"כ במקום שחולק כותלי
הבית בפני חור השמש נלחז שם בכותלי הבית לאד
חון הארת השמש :

לב ודע כי כתבו חכמי התכונה כי החמה ולבנה
וכל הכוכבים הם גשמיים מקשיים כמו
ברזל והם עבורים והשוכים ג"כ כמו ברזל ואינם
זכים כמו זכוכית או מקשה שלולה וזכה ובהירה
שחוכל ברחייה עיניים לפלם דרך כל עובי המקשה
בהירה מעבר לעבר בחופן שהם יהיה מוחז חיזה
חפץ לאד מערב של המקשה ואיש עומד מלד מזרח
של המקשה והמקשה היא בחמלע בין האיש ובין
החפץ יוכל האיש לראות החפץ האיתה למערבה
של המקשה לפי שהמקשה אינה חולקת בפני עיני
האיש לפי שהמקשה היא לגולה ויכולה ארא' לעבור
ולפלם דרך עובי כל המקשה מעבר לעבר :

לג גם כתבו חכמי התכונה שהחמה ולבנה וכל
הכוכבים הם מלוטשים על פניהם מכל
לדדיהם כמו שכיון חדם המלוטש הבא מן החמות
שלא השחמשו בו שום השמים עדיין ואין עליו שום
שלוחה אלא רק הוא מלוטש היטיב עד שמביהיק
על פני' ומיאור כל עביו מעבר לעבר הוא עבור
ואינו מביהיק כ"א על פני' במקום שלטשו
[illegible] במשחזת להעביר [illegible]

לד **והנה** הוכרחו להיות עכורים כדי שאור
השופע עליהם יחזו בהם שאלו היו זכים
ובהירים וגלולים לא הי' האור נחזו בהם אלא היה
עובר ומפלם דרך כל עוביים מעבר לעבר אבל עתה
שהם עכורים יש לחזיה לאור בהם על פניהם
במקום הלטיהם ועי"כ מביהיקים מאור כמו שכיון
מלוטש ואם תעמידהו נגד אור השמש ותעשה כ'
לכאן ולכאן יביהיק כמו ברק וזה מבואר למי שבקי
בדבר הזה בכשיון . והנה הגלגלים להיותם ספיריים
וגלולים וזכים אין לאור נחזו בהם ואינם מקבלים
שום אור ושום גוון מאור השמש אלא אור השמש
עובר ומפלם דרך הגלגלים מן הגלגל הד' שהם
השמש קבועה עד למו סוכבי הארץ ואם יפגום אור
השמש בעב הענן יקבל הענן אור וגוון מהוא
מאור השמש עד כי יביהיק הענן כאותו לד שהיכה
בו אור השמש ולד השני של הענן יהיה חשוך וכל
זה הוא מרוב עכירות ועביות הענן נלחז בו אור
השמש היטיב :

לה ועתה נריך אתה לדעת ההפרש שבין מלת
אור להארה כי הנה שם אור נופל
על עלם האור שממנו מתגלגלת ומתפשטת ההארה
וזורחת והשמל לזה היה הנה שלהבת הלחוז בפחילת
הנר הוא עלם האור ומה שמאיר ומתפשט על כותלי
הבית נק' הארה וכן אור השמש הלחוז בגשם כוכב
השמש הוא עלם אור השמש ומה שמתגלגל ממנו
וזורח על הארץ נק' הארת השמש וכן כוכב לבנה
הוא עלם אור ומה שזורח על הארץ נק'
הארת הלבנה :

לו ועתה התבונן והבט ורחה איך כל עלם
האור מביהיק הרבה מאוד יותר מן
הארה הלומחת ממנו וזה הוא עניין טובני
כשתסתכל ותבחין היטיב ההפרש הגדול שבין
בהיקות עלם אור הנר לבהיקות הארתו :

לז ועתה התבונן עוד עניין אחר ושוב לפעמים
ההארה הלומחת מהיזה עלם אור
גדול תשוב ותחזור לותה הארה להיות עלם אור
קטן . השמל בזה הנה כתבו כל חכמי התכונה
וחכמי הלחמת שגשם הלבנה אין לה שום אור
בעלמה אלא מקבלת אור מהארת השמש המכה
ופוגם בגשם הלבנה ומלחזת שם ההארה שהיא להיות
שגשם הלבנה הוא גשם חשוך ועכור לא ספירי
ומלוטש על פני' הרי שהארת השמש חוזר להיות
עלם אור בגשם כוכב הלבנה :

לח ואם תסתל ותתמה מ"ש הי' רחוי שעלם אור
הלבנה תביהיק ממש כמו הארת השמש
והלא הנו רומים בחום שעלם אור הלבנה מביהיק
יותר מהארת השמש הזרחה על הארץ . התשובה
לזה לטיהת כוכב הלבנה נורא יתרון בהיקות אורה
מבהיקות הארת השמש הזורחת על הארץ כי הארץ
היא מלוטשת כלל . ועעד על זה אם הנעשה בכף
מלוטש היטיב נגד הארת השמש תביהיק ג"כ יותר
מהארת השמש הזורחת על הארץ . ועל כל אלה

הדברים וכיוצא בהם יעיד הנסיון :

לח **ואם** השמלני היאך אפשר לומר שהלבנה מקבלת אור מהחמה השמש והלא עיקר אור הלבנה הוא בלילה והיכא בלילה השמש היא תחת הארץ . והתשובה לזה כי היכא נוף השמש גדול פעמים יותר מנוף הארץ לערך מה ופעמים פעם כשיעור גודל הארץ . והיכא החמה השמש עולה מתחת מקלות הארץ ומכה על הלבנה ואז אין הארץ חוללת ומבדלת בין החמה השמש לנוף הלבנה כי אם כבר כלתה ונסתיימה הארץ כי מקלות הארץ עולה החמה השמש ומכה ופוגם על נוף הלבנה והארץ היכא חוללת אלא לנגד עיניו שאנו בני אדם שוכנים עלי' ולכך אין אנו רואים כלום בלילה מאור השמש שכל בין השמש ללבנה היכא חוללה הארץ כלל רק פעם אחת בשמיטה תהיה הארץ חוללת בין החמה ללבנה וזהו סיבת הליקוי שלה זה על זמן מועט :

מ **והנה** כמו שהחמה השמש חוזר להיות עלם אור הלבנה כמו כן החמה הלבנה חוזרות להיות עלם אור לגבי מקום לו בלילה דהיינו במקום שהחמה הלבנה היכא מתפשטת שם לסיבת היכא דכר המבדיל וחולק בפני החמה הלבנה . והנה אף במקום הלל בלילה ים שם בחי' החמה מועטת שאם היכא דבר מונח שם במקום הלל יוצג לחוש החמה הדבר המונח שם הרי שגם במקום הלל ים החמה מועטת ואתה התבונן אחי מסיכן מתפשטת החמה היכא המועטת שבמקום הלל דמ"ש לומר שהחמה היכא מתפשטת מעלם אור הלבנה דמ"ש לא הי' במקו' הסוא לל כלל אלא שהחמה' הלבנ' המתפשטת אלא במקום הלל היכא נעשית עלם אור לגבי החמה המועטת שבמקום הלל והחמה המועטת שבמקום הלל היכא תולה' מהחמה הלבנה אלא במקום הלל וכן ביום ג"כ ים החמה (חשוכה) [חשוכה]במקו' לל וע"כ שהחמה השמש אלא במקום הלל נעשית עלם אור לגבי החמה שבמקום הלילה התבאר לך שלפעמים החמה של מיזה עלם אור גדול נעשית עלם אור קטן . והחמה המתפשטת מעלם אור קטן הסוא חוזר להיות עלם אור יותר קטן עד שהחמה' שלם כשה מאוד . וזכור כל זה היטב . ואף במקום לל של החמה הכי בלילה ים שם החמ' מועטת מאוד ושיה כשה וחשוכה ותוכל לנסות הדבר שאם תניח חיזה חפץ במקום הלל של החמה אור הכי ותדחק את רחות עיניך ותקרב והשפיל את עיניך סמוך לחפץ הכ"ל תוכל לרחות החפץ הסוא אף שהסוא מונח במקום חושך מ"מ מיזו הושך גמור כי ים שם החמה מועטה מאוד ומזן זה שלא שהחמה' הנמשכת מן עלם אור הכ"ל נעשית עלם אור לגבי מקום הלל של החמה אור הכי והנסיון יעיד על כל זה ואל תתעצל מלנסות :

מא **ואבשיל** לך עוד משל נאה לתוספ' ביאור משל להחה שכנה בית ועשה חלונות בכותל מזרח כדי שדרך שם תאיר החמה לבית וברחותו שהוא חלוש הרחות ואור החמה

המאיר דרך החלון מכשה עינו לרוב בהיקותו טוב עוד כותל ופותה חלון בכותל השני שלא כנגד החלון הראשון דשם יפתה כנגד החלון הראשון לא יועיל בתקנתו כלל כי אור החמה תאיר בתיקף בהיקותה דרך שני החלונו' ולא יתמעט אורה כלל לכן בהכרח פותה חלון בכותל השני שלא כנגד החלון שבכותל הראשון וע"ז כן מתמעט ההחרה שבחלון הכ' כי החרת החמה המתפשטת באויר שבין ג' הכותלים מתפשטה לכדדים מלד ימין החלון ומלד שמאל החלון בכל ההלל שבין ג' הכותלים והחרה הזאת המתפשטת לכדדים בכל האויר שבין ג' הכותלים היא תולדה מן ההרת המתפשטת דרך החלון הראשון ועיקר ההחרה היכא רק מה שבנגד החלון בלבד אבל מה שמתפשט לימין ושמאל החלון היא תולדת האור המתפשט דרך החלון . הרי ההחרה שבחלון הראשון נעשית עלם אור להחרה שבחלון השני ואם עדיין אין בו כח להסתכל לף בהחרת החלון השני שוסה עוד מחילה שליטית ופותה בה חלון שלא כנגד החלון שבכותל השני . והרי החרת חלון השני נעשית עלם אור לגבי החרת חלון הראשוני וכן יוכל להרבות במחילות וחלונות כפי חליצת רחות עיניו וכן אל לף תכלית יכול להרבות במחילות . והתבונן במשל הזה עוד עיין אחד שאם יבנה אדם עשרה דפנות דודאי יתמעט אור השמש מאוד מאוד מ"מ אין השינוי הסוא נקנה באור השמש קנין עלמי והחרת השמש עומדת בתוקפה ובגבורתה אלא ברוב המחילות והמסכים נורמים מעוט ההחרה וזכור זה המשל היטב כי תצטרך אליו :

מב **הנה** אם יזדמן אים מסכיל ונבון ושוא חלום העיניים בתופן שמעולם לא היה יכול להחיים עיניו כלל להביט באור השמש רק בהחרת השמש היה יכול להביט ובעלם אור הלבנה ומכ"ש שיוכל להביט בהחרת הלבנה רק בעלם אור השמש אינו יכול להביט כלל . והנה זה אים לא בשביל שאינו יכול להחיים עיניו להביט באור השמש יחאים מליאות עלם אור השמש אלא כיון שהוא מסכיל יודע בשכלו מליאות עלם אור השמש כי יכין ויסביל ע"י השגלה לו את השעלם ממנו כי הנה בלילה מסתכל על עלם אור הלבנה ועל ההרתה ומהבונן מז שני עיניים עין אחד הוא אין שההרת הלבנה היא נמשכה ונומחת מן עלם אור הלבנה שהרי אם השקע עלם אור הלבנה מהחת לארץ מסתלק ההרת הלבנה מעל פני הארץ . ועוד מהבונן אז עין שני אין שעלם אור הלבנה היא מכשיק הרבה יותר מההרתה ואח"כ כשרואה ביום ההרת השמש המכהקת יותר מההרת הלבנה מהבונן שכשו שההרת הלבנה בלילה ים לה עלם אור והיא נוף כוכב הלבנה הסר הוא רואה אותה בעיניו כמו כן ההרת השמש שביום ים לה ג"כ עלם אור והוא עלם אור כוכב השמש ואם עיניו רואה את עלם אור השמש לסבת גודל בהיקותו ושופ שליטת עיניו וגודל בהיקותו של השמש מהבונן בשכלו לפי שכל

עלם

עלם אור מכניס הרבה יותר מהתרתו · והנה התרת הטעם רואה בהם שמכניס יותר מהתרת הלבנה וא"כ עלם אור הטעם בודאי מכניס הרבה יותר מהתרת הטעם ולפיכך אינו יכול להריח רשם ולכאורה בעינינו בעלם אור הטעם לפי הכניסותו רב מאוד והנה אינ הלזה המשכיל הסיח חלום הרחות הע"ם שאינו יכול להרחות בעינינו הנשמעים את עלם אור הטעם מ"מ רואה מלימות עלם אור הטעם בעיני שכלו · והנה זה הטעם שאינו יכול להרחות עלם אור הטעם בעינינו הנשמעים כ"ש בשכלו לפיכך אינו יכול להסיג כ"ש מלימות אור הטעם בלבד ולא מהות אור הטעם מש"כ מי שעיניו לעוסים וברורים ויכול הוא להפיק את עלם אור הטעם בעיניו הנשמעים אינ הזה מסיג מלימות עלם אור הטעם וגם מסיג מהותו כי רואה בעיניו שיעור גודלו של נוף הטעם ושיעור בסיקת עלם אור הטעם ורחבו ולבע וגוון שלו שהוא לבן ואדום בהיר ומבהיק·נמלא כל הכתוב' שיטעם בעלם אור הטעם הוא מסיג וכרי זה מסיג מהות עלם אור הטעם מש"כ מי שאינו יכול להכיר את עלם אור הטעם רק בעין שכלו אינו יכול לידע רק מלימותו ולא מהותו כי אינו יכול לשער שיעור בסיקותו עד היכן הוא כי לפעמים ישער בדעתו שבסיקות עלם אור הטעם הוא יותר גדול ממה שהוא בחמת לו יחשוב שבסיקותו הוא פחות קלת ממה שהוא בחמת ולא יוכל לשער ולכוין שיעור בסיקותו בחמיתי כפי מה שהוא בחמת נמלא זה הפיס אינו מסיג מהותו כלל רק מלימותו :

סג ועתה שים לבך לדעת ההפרש שבין מלימות למהות שיעדתי לך לעיל לבתרו ובדברי מלא התבאר לך היטיב ההפרש הנ"ל · והנה כל מים מכניל יסיג את שכלו מלימות ומהות כי מסיג היטיב עד כמה מתפשט גבול שכלו ועומקו ומהירותו ובהירות ומי שאינו מכניל עמוק כמוהו ג"כ יכול הוא להסיג את השכל של המכניל שאינו עמוק כמוהו מלימותו ומהותו כי הוא יודע גבול התחלת שכלו וגבול סוף שכלו ואיזה עיון שכלי יסיג ואיזה עיון שכלי לא יסיג ומסיג ג"כ בהירותו ושיעור עמקו ושיעור מהירותו מש"כ להיפוך כי המכניל שאינו עמוק אינו יכול להסיג השכל של המכניל העמוק רק מלימות ולא מהות כי אם היס מסיג מהות השכל של המכניל העמוק

מכניל עמוק כמוהו ממש :

סד ודע כי יש ג' מיני רחיות רמ' חוסיית מה שאדם מסיג בחמתם חוסיו הנשמעים ברחיות הב' היא רחיה שכליית מה שאדם מסיג בשכלו · והנה בני אדם חוסבים ברחיה חוסיית היא רחיה מבוררת ומיוחדת · יותר מרחיה שכליית כי אם ירחה אדם בעיניו עד"מ אבן מונח לפניו ינמור בדעתו כי זה החפץ המונח לפניו הוא אבן ואם יחשוב אותו לזה אדם ליבע בחמת כי רואה בעיניו שהיא אבן · משל"כ אם יסיג לזה דבר בשכלו לא יוכל ליבע על זה שמונח לנגדו שבודאי היא כן בחמת כמו שארחה לו בשכלו כי הוא מסתפק בהשגת שכלו וחושבו שמולי הוא טועה בהשגת שכלו ולא כיון היטיב הדבר לאמיתו ובעבור כן חושבים בני אדם כי רחיה חוסיית היא רחיה מבוררת יותר מרחיה שכליית כי ברחיה חוסיית מסיג הדברים על בוריין ועל אמתתו משל"כ ברחיה שכליית כי היא רחיה מסופקת לבל החמת הוא כי זה הוא טעות נמור כי בחמת רחיה שכליית היא מבוררת יותר מרחיה חוסיית ומה שאדם מסופק ברחיה שכליית היינו מי שאשלו חלוש ודל לבל מי שאשלו חזק וברור מסיג בשכלו דברים לאמיתיים ואין הוא ספק בלבו ויכול הוא ליבע על הדבר הזה שכן היא בודאי ממש כמו שארחה לו בשכלו שהרי רמ' חוסיית היא רמ' מבוררת בלבד בני אדם היינו דוקא למי שעיניו לעוסות וזכות ובהירות משל"כ מי שעיניו חלושות וכהות ועכורות הרחי של החוסיית אלו היא ג"כ מסופקת כי פעמים הרבה יחמה לו על היזה דבר שהיא כן ובחמת אינו כן ורחיה שכליית היא ג"כ בסגנון זה מי שאשלו חזק ודל מסופק היא בהשגת שכלו :

וברור אינו מסופק בהשגת שכלו :

סה והנה תרחה לעיניך כי לפעמים שם הרחי חוסיית והרחיה שכליית מתנגדים זה לזה תהיה רחיה השכליית משגת החמת והרחיה חוסיית לא תשיג החמת כי אם הפכו · ואמשיל לך משל על זה הנה בזמנינו נמלאים הרבה בני אדם שמרחי' מעשים נפלאים על סעודת נשואין לשמח החתן והכלה והקרואים ומועלים שכר על זה והנה יהוע דבר ג' למעשיהם שמועלים מרגע שהיא החתן על רלעניו ותוחבן לותו בעיניהם והנה הבריות רואים ברחיה החוסיית שלהם היך הוא נוקב ותוחב את החתן ההיא בבבת עינו ורחיה השכליית מחייבת דוקא הפכו שודאי אינו תוחב בעינו שלו היה תוחב בעינו הי' ממחת את עינו ואנו רואים שרואה בעינו היטיב כמו אדם אחר ומלבד זה השכל מחייב שזה החים אינו טועה ומשוגע לשמח את עינו בשביל מתנה מועטת והנה ודאי שהשכל מכוון החמת יותר מן החוש ומי שיבע כפי שהחוש מחייבהו יבע לשקר ומי שיבע כפי שהשכל מחייבהו הוא נבע בחמת וכבר כתבתי לך לעיל בסימן כ"ט בעשם על מה שבני אדם חוסבים ברחיה חוסיית היא יותר ברורה מרחיה שכליית ע"ם היטיב ותבין כי טעם מופלא ונמיתי הוא :

סו ועתה תבאר לך מעלת והשיבות ודקות יתרון רחיה שכליית על הרחיה חוסיית ואביא לך עין שכלי מה שמעתי מילדותי למשל ומתוך המשל הזה יתבאר לך יתרון הרחיה שכליית על הרחיה חוסיית והוא כי הנה אם הספר והספור פרוסות הרבה מאוד אפילו בית אחד

פרוטות הרבה מאוד ובלבד שהמספר אותם במספר שכפל דהיינו בתחלה תמנה פרוטה אחת ואח"כ ב' פרוטות שהם כפל אח' ואח"כ ד' שהם כפל הב' ואח"כ ח' שהם כפל הד' וכו' עד לבלי תכלית תמצא כפליים וכפלי כפליים וכפלי כפליים לעולם תמנה כסדר הזה שכל מספר יהיה כפל ממספר הקודם והמשך לו וחמנה הפרוטות שלא בפני זכל הפרוטות הללו תחסוף ותכניס אותם לקופה אחת והכיבוי ברגע אחת על הקופה שהיא תכווין למספר לחמיתו ולא יותר אף פרוטה אחת ויתברר אצלי לחמיתת סכום הפרוטות עפ"י רמ' שכליית כמו שנתבאר לך עפ"י רמים חושית שלך כמה שמניח אותם בידיך ואחכילך שגם אתה תוכל לכוין בשלך סכום הפרוטות ואריך שתקדים לך שני הקדמות:

מז **הקדמה** אחת היא שכל אדם שהוא בקי בנפוח והפיסת מקום של מאה פרוטות לעולם לא יטעה לומר על הקופה זו של מאה פרוטות שים בתוכה ב' מאות פרוטות שהלו שים בה ב' מאות פרוטות היא רמוי להיות שיעור הנפוח והפיסת מקום של הקופה הזו יותר גדול ממה שהיא נראית לעין האדם עתה בהיות בה רק מאה פרוטות אבל אפשר לטעות על מאה פרוטות לחשוב עליהם שים בתן מאה ועשרים פרוטות או מאה וששים או מאתים ומרבעים פרוטות אבל לעולם לא יטעה לחשוב על מאה פרוטות לומר עליהם שים בתן ב' מאות פרוטות שהם כפל המאה כי ודאי לעולם ג"א לטעות על היזה סכום פרוטות לומר שים בו כפל זה הסכום וזה דבר ידוע לכל · וכמו שג"א לטעות על כפל כן ג"א לטעות לומר על היזה סכום שים בו רק חלי ממה שים בו דהיינו שיאמר על מאה פרוטות שהין בתן רק חמשים פרוטות זה ג"כ אי אפשר שהלו לא היה בתן רק חמשים פרוטות היה רמוי להיות שיעור הנפוח ותפיסת מקום של זו הקופה יותר קטן ממה שנראית עתה לעין האדם בהיות בזו הקופה בתמת כפל החמשים פרוטות שהם מאה פרוטות בתמת שג"א לטעות על סוס סכום לומר עליו שים בו כפל זה הסכום או חלי מזה הסכום דכמו שג"א לטעות למעלה כמו כן ג"א לטעות גם כן למטה רלוי לומר דכמו שהין לספק לומר על היזה סכום שים בו כפל זה הסכום כמו כן הין לספק ג"כ לומר עליו שהין בו רק חלי זה הסכום אבל אפשר לטעות בו להוסיף עליו חלק אחד ממנו או חלק אחד מחמשה או לגרע ולפחות ממנו חלק ז' ממנו או מחמשה אבל על כפל או חלי ג"א לטעות:

מח **הקדמה** השניה שכל מדרגה ממדרגות הכפלים המזכרים היא מספרם לפחות יותר ממספר כל המדרגות הקודמים לה · למשל בזה המדרגה הרשמונה היא ז' · המדרגה שלי היא ב' · המדרגה השלישית היא ד' הרביעית היא ח' · החמישית היא ט"ז · הששית היא ל"ב והנה המדרגה הששית מספרה לחת יותר ממספר כל החמשה מדרגות הקודמים לה שהם ז' · ב' · ד' · ח' · טז · מדרגות הרשמונות שהם ס' · ב' · ד' · ח' · טז · עולה ל"ב ומספר המדרגה הששית עולה ל"ב וכן המדרגה החמשית הוא לחת יותר ממספר כל הד' מדרגות הקודמים לה שעולה ט"ו ומספר המדרגה החמשית עולה ט"ז שהוא לחת יותר מט"ו וכן על דרך הזה מדרגה הב' עולה מספרה לחת יותר ממספר כל הששה מדרגות הקודמים לה שהם שלשים וכן עד כלי תכלית דוק ותשכח כי כלל גדול ואמיתי הוא:

מט **ועפ"י** ב' הקדמות הללו תוכל לכוין בשלך כל סכום שיהיה נספר במספר הכפלי

הנזכר לעיל ואע"פ שלא תהיה בהדר הסוגה כלל בשעת מנין הפרוטות ואח"כ בשקירה לחת שתניח על הנפוח ותפיסת מקום של הפרוטות הללו תוכל לכוין המנין בבירור נמור לא פחות ולא יותר לף פרוטה לחת ואפשר המשל בחשבון מועט הנה שם תמנה ע"ד משל עד שהם מדרגות כגון ג' · ב' · ד' · ח' ע"ז ל"ב ונמלאו סך הכל ס"ג פרוטות כי המדרגה הששית מספרה ל"ב והחמשה מדרגות הרשמונות הקודמות לה מספר כולם ל"ח · וכשתניח על הנפוח ותפיסת מקום של הס"ג פרוטות בהבטה לחת ברגע לחת תשפוט בשכלי שודאי לא תניח רק שהם מדרגות ועולה מספרם ס"ג דהיינו ל"ח לומר שתניח שהם מדרגות כי ג"כ היה מספר הפרוטו' הקכ"ז פרוטות שהוא כפל הס"ג פרוטות והיה רמוי להיות הנפוח של הפרוטות גדול כפליים ממה שהוא עתה דהיינו לטעות על כפל כמ"ש לעיל סימן מ"ז וא"א לומר שלא תניח רק חמשה מדרגות דא"כ היה רמוי להיות הנפוח של הפרוטות חליה משיעור הנפוח של עכשיו דהיינו לטעות על חלי ג"כ · והנה החמשה מדרגות היהם שלא מספר חלי הס"ג · והנה בין מדרגה החמשית שהיא ט"ז והשביעית שהיא ס"ד אין שום מדריגה ממולעת רק מדרגה השביעית שהיא ל"ב ובין שא"א לומר שלתה עומד במניך למעט ממדרגה השביעית ולא למעלה ממדרגה השביעית מוכרח לומר שלתה עומד במדרגה השביעית ממש שהיא ל"ב ונמלא שהם מדרגות כפליים שהם ג' · ב' · ד' · ח' · ט"ז ל"ב נמלא שהם עולים ס"ג לא פחות ולא יותר לף פרוטה לחת · וכן עד"ז תוכל לכוין ולידע לף בחשבון היותר גדול שלילו היו מלא פרוטות וכלבד שיהיו נספרים בסדר מדרגות מספר הכפלים:

נ **ומעתה** עמוד והתבונן הספרם הטוב שבין רמים נסמיית לרמי' שכליית כי הנך מניח הס"ג פרוטות כיזך ומושים שלך הסכום הפרוטו' ע"י רמי' נסמיי' שלך ואלי מושים הסכום הפרוטות ע"י רמים שכליית והנה אתה בהיותך סומך על רמים נסמיית שלך אפשר שהטעה במספר ובמנין ורמים שכליית היא קולטת אל הפחות

בשערה ולא תחטא ולא הטעה לף בפרוטה תחת
דלף שם נמנה תת"כ בפרוטות ויהיו פחות או יותר
בטעית הלוי כך שהתה טעית במניין לא ותחזור
ותמנה תמלא שהתה עם הרמיה שכלית ולא עם
הגשמיית · ועוד שהתה מבלה זמן על זה שהנה תתה
מונה הפרוטות בידיך ובהכרה השמה זמן מה ואני
בשקידה תחת וברגע תחת תוכל לכוין ולידע שכוס
הפרוטות כי השנה שכלית היגה נופלת תחת זמן

ואין לה התפשטות זמניי כלל :

גא וכן כל השנה שכלית שהדם מציג בחיוב
שמעתתא בתלמוד היגה נופלות תחת
זמן אלא בפתע פתאום ברגע אחת תפול לו
השנה שהיא בשכלו ומה שלריך לפעמים שעות
לעורה להציג היגה השנה שכלית היגה לשבה הליור
השכלי עלמו שחוסק להציג אותו אלא לפעמים לף
יצא לאדם היגה ליור שכלי כי שם אחר כמה וכמה
הלעות והקדמות בפירוש הלמיתי שבשלכה ושם
שם הלריכים שהות זמן לפי שהליור השכלי שהוא
הוא גנוז וטמון תחת אותם הלעות והקדמות
שמכשים על הליור השכלי שהוא ושבאדם בף על
למיתת הפירוש שבגמרא עפ"י הלעות והקדמות
שרי אז ממילא שהנלה אליו הליור השכלי שהוא
שאליו ברגע אחת ואין לריך שום שהות זמן משל
לשבן טוב שהוא זך ובהיר מאוד כמו ברקת המאור
בבית השוך כמו כך והוא טמון ומכוסה" תחת אלף
כיסויים החיללים בפניו וה"ג לראיתו עד שיסירו
מעליו כל המלבושים ואז יתגלה יתראה בשוד יפיו
ברגע אחת ואין לריך שום שהות זמן רק שסרת
המלבושים לריך שהות זמן ומחזור לענין הרחשון
שביארתי לך בני מיני שהבדל בין מי שמציג שכוס
הפרוטות ע"י רמיה גשמיית למי שמציג שכוסה
ברמיה שכלית · שבדל ה' כי הגשמיית יכולה לטעות
בחשבון משל"כ השכליית · שבדל ב' כי הגשמיית
לריכה שהות זמן משל"כ השכליית :

גב ומלבד השני מיני שבדל אלו יש עוד
יתרון בענין מיכותם כי רמיה
גשמיית היא רמיה נפש ועבה ותלויה בכלים
גשמיים שהם העיניים ולריך לרמיה הגשמיית עוד
אור אחר גשמי דהיינו אור החמה או אור הלבנה
או אור הנר כי בחושך אין בעיניים כח לרמות ואפי'
במקום אור שהשתלות הגשמי הוא נפ ועב כי
לריך לפתוח את שפעפיו ופוער עיניו לבלי חק
להציג בחיוב דבר · כמו אור ודומה לו כי הנה כל
שבחמות ג"כ רואים ברמיה גשמיית כמו אדם ·
משל"כ רמיה שכליית שהיא למלה וזכה ודקה
ונכבדה מאוד ואינה שהלבשת בכלים גשמיים כמו
העיניים · והשחמות נעדרות מן הרמיה הזאת ·
ורמיה הזאת משנה אף בחושך בעבור שאינה תלוי
עין השכלה והתבוננות והנה מי שמציג שכוס
הפרוטות ע"י רמיה שכליית שהם ס"ג פרוטות
הרי ההשנה שהיא ברורה אלו כ"ב עד שיכול
לטעות על שכוס הפרוטות שהם תחלתי ס"נ לף
שחות ולא יותר מפני שאין ספק אלו הם ס"נ
או לף כי מה שהשכל מחייבנו הרי הוא בודאי לחמת
בכור ואלול ומי שמציג מיזה דבר והשנה שהיא
מסופקת אלא הרי ההשנה הזאת היא מכוונת בשם
שכל . כלומר דמילתא שהם שכל מורה על כיוון
הדבר לחמיתו · והנה לדעתי מ"ם בגמ' על פסוק
ויהי יוד לכל דרכיו מסכיל וה' עמו מלמד שהלכה
כמותו בכל מקום והנה כל העולם מפרשי' שהסוכה'
היא מדכתיב וה' עמו כי מי שנשמתו מסטרת
דקדושה ואין בה שום הערובות קליפה הרי הוא
מציג לעולם לחיותית משל"כ מי שלד קליפה
ופסולת מעורבת בנשמתו הרי הקליפה מחשבת
וחוללות בפני אור החמת כי כל סטרת דקליפה
מכוונת בשם חושך ובשם שקר ומעלמת את החמת
מן הגשמה · ואי"ה אסביר לך מהות הקליפות
בביורו גמור ואחתי · ולדעת עיקר הסוכתה היא
ממה שהכהוב קורהו מסכיל שחילו לא היה הלכה
כמותו בכל מקום לא היה מכוונה בשם מסכיל לכל
דרכיו כי שם שכל מורה על כיון הדבר לחמיתו :

נג ומעתה נגיה לבאר מה שיעדתי לך למעלה
ביאור ענין מהות הרוחניים בסימן
ד' וכסימן ח' וממילא יהורן לך מה שהוקשה לך
על מאמר כל החכמים שהרוחניים הינם תוספים

מקום ושמע והבן היטב :

דע מה שבני אדם מחוכמים מציגים ומשכילים
השכלות למיתיות כמו השנת חכמת תורה
שבכתב ושבע"פ ומפרשיהם כמו רש"י ותוס' ושאר
מפרשים זהו נקרא הסרת השכל והשמר והזהר
לדקדק היטב בכל מקום בדברי בין מלת הסרה
למלת אור והנה השנה השכליית שבני אדם מציגים
נקרא הסרת השכל ולא אור השכל · והנה כמו
שההסרה הגשמיית היא לומחת מעלם אור גשמי
דהם לא היה לומחת מעלם אור לא יקרא ההסרה אלא
אור כמו שביארתי לך למעלה בסימן ל"ה כמו כן
כל ההסרה שכליית נוגעת ולומחת מעלם אור שכלי
שבודאי שההסרות השכליות שלנו יש להם חיזה
מעין ומקור שכליי רוחני שממנו לומחים והם
מתגלים לנו ועל ידיהם אנו מציגים דברים למיתיי'
והנה ודאי לא החיטם לו שהר חיבורי הנוף הם
המעיין והמקור של ההרות שכליות שלנו · ולפ"ז
נתבונן מי הוא המעיין והמקור ועלם האור שכליי
של ההרות שכליות שלנו ע"ז נגיה ונאמר שהנשמה
שלנו היא עלם אור שכליי רוחני והיא המעיין
והמקור של ההרות שכליות שלנו שממנה לומחת
השנתיו והשכלותיו ואע"פ שדבר נמנע להציג
לחמת מהותה כפי מה שהיא במליותה שהוא
והלמיתי לפי שהנשמה היא מלובשת בחומר שכור
שהוא משך מבדיל בפני השנתה ומפני כן היגה
יכולה להציג השנות ברורות על למתנו ועל ברין
לפי שהנוף מחשיך וחולן בפני השנתה ולכך אין
לנו יכולים להציג מהות הנשמה כפי מה שהיא
בהיותה בלתי מלובשת בנוף ע"ז נגיע בשכליות
מליותה

מלילותה על כל פנים שהוא עכ"פ אור שכלי רוחני מבדקה ומאירה הרבה יותר מהארות שכליות שלנו כמו שכל עכ"פ אור גשמי מבדיק ומאיר יותר מן האתרה המומחה ממנו כמ"ש לעיל בסימן ל"ו ס"ק ועיין לעיל בסימן מ"ב במשל הפיס מפכיל חלוש הרואות שאינו יכול להסיג מהות עכ"פ אור השמש לסיבת חלושת ראות עיניו הגשמיות אבל מסיג בשכלו מליאות עכ"פ אור השמש ע"י מה שרואה האתרה השמש יגזור בשכלו שבודאי יש להאתרה השמש שורש ומקור שהוא עכ"פ אור השמש כמו כן בנדון השגותינו את אור השמש שאין אנו יכ' ליש להסיג מהותה לחליטות עיני שכליו לסיבת הגוף שהיא מסך מבדיל אבל נסיג בשכליו מליאות השמש ב"ב ע"י מה שאנו מפכילים האתרות השכליות שלנו לכן נוזר שכלנו שודאי יש להאתרות השכליות שלנו שורש ומקור ומעיין שממנו מובעות האתרות השכליות שלנו וכבר ביארנו לעיל בסימן ל"ה כי כל שכל אינו יכול להסיג השכל שהוא למעלה ממני במדריגה רק מליאותו ולא מהותו והשמש השמש קודם התלבשה בגוף היא למעלה מאד במדריגה הרבה יותר מן שכליו של עתה המלובש בגוף לכן לא נוכל להסיג רק מליאות השמש ולא מהותה וז"ש רז"ל בפ"ג דחגה גר דלוק על רמצו ולופה ומביט בה מסוף העולם ועד סופו ומלמדין אותו כל התורה כולה וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה ע"כ והנה כל המפרשים פירשו שמה שמרמז גר דלוק על רמצו דקאי על השמש כי מאירה לחדם כאור השכל כמ"ש הכתוב גר ה' נשמת חדם ואז השמש זכה וברורה מאוד וז"ש לופה ומביט מסוף העולם ועד סופו לופה ומביט בעין שכלו כרגע ה' מסוף העולם עד סופו וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו היא מלאך הממונה על הכריון והלידה ימ"ש וסטרו על פיו היינו פיו הרוחני של השמש מלבים המלאך בגוף ואז נסתם ונחסך השמש הברורה כי הגוף נעשה מסך מבדיל וחוצץ בפני השמש וז"ש ומשכחו כל התורה כולה והנה השמש מבהקת ומאירה הרבה מאוד יותר מהארת שכלינו והנה הבהיקות של האתרת שכלינו נבין מזה ענין בהיקותו כי ודאי אין בהיקות הניא הוא בהיקות גשמי כמו בהיקות האבן הטובה (שקורין בלע"ז דימאנט או גלאר פינקיל) כי מעלה בהיקות הלז היא חשובה לכולם לגד בהיקות הרוחני של האתרת שכלנו המאיר לנו שוכל להבחין בין האתרת לשקר. אבל הענין הוא שכאן האתרות הגשמיי' מאירים לנו ע"ל ידי האתרות השם שוכל להסיג אחוש הארות כל הדברים הגשמיים מה שם שם זהב או כסף או אבנים או עץ וברזל ודומיהם ומי השיג שומה אין יכול להבחין בין כסף לזהב נמלא ע"י אתרות הגשמיים הנו מסיגים הדברים הגשמיים על מאיתן וכמו כן האתרות השכליות שלנו מבהיקים ומאירים לנו שוכל להסיג בשכלנו דברים נעלמים על מאיתן ע"מ כמו שהסברתי לך לעיל בכיון מנין הפרוטות בהקדיק נמור ולכן נקרא השכל בשם אור שכל העולם קורחים השכל בשם אור השכל לפי שהיא מאיר לנו לכיון בין אמת לשקר ולידע דברים הנעלמים מן החוש ובהיקות השכלי הוא דבר נאה ומתקבל ואחד המשיג מזה דבר נעלם ע"י שכלו הוא מתוק אללו ונאה ממש ומתעצב בו שעשוע רוחני כי שמת השכל היא עמוק ואינו פשוט ולא כל אחד יכול להבין ולהשכיל היאור השכלי היא · והנה הגשמה היא עכ"פ אור שכלי מבהקת ומזהרת הרבה יותר מהארת שכלנו והיא עמוקה הרבה יותר מהארת שכלנו אלא היא עמוקה החוד ואין אנו יכולים להשיגה עתה בהיותה מלובשת בחומר עכור המבדיל וחוצץ בפני השמש :

נד **הנה** כתבתי לך לעיל בסימן ל"ז אך שלפעמים האדם המשכת מאיזה עכ"פ אור גדול תחזור ותשוב האתרת הראה להיות עכ"פ אור קטן עד שמהותו עכ"פ אור קטן יחשך עוד האדם כמו כן בעניו אורות הרוחניים והשכליים כי הגשמה אע"פ שלגבי האדם שכלינו נק' בשם עכ"פ אור הנה למעלה ממנה ים עוד עכ"פ אור שכלי יותר גדול ממנה והיא נקראת האדם לגבי עכ"פ אור שכליי הגדול והעמוק ממנה לפי שהיא לומחת ויולאת מהותו עכ"פ אור השכלי הגדול הזה שלמעלה ממנה והיא עילתה ועילתה היא ג"כ האדם לגבי עכ"פ אור שכליית נק' עכ"פ אור לגבי עולם וכל עולם נקרא האדם לגבי עילתה וכן עד"ז ים מדרגות רבות לפין מספר עולות ועולו' דהיינו עולמי האורות השכליות והאדם וכל מדרגה הוא בערך מה שלמעלה ממנה האדם ובערך מה שלמטה ממנה עכ"פ אור וכן הוא גבוה מעל גבוה וגבוה' עליהם עוד ע"ס יתי"ס הוא עכ"פ אור שכליי הקדמון ואין למעלה ממנו והוא המקור והשורש של כל השכליים המתפשטי' ומתגלים ממנו ואין הוס יכול להשיגו אפי' בהגלגלי רחמון כי הוא עמוק עמוק מי יתלתא הלא הוא לבדו מביע את עלמו בהשגתו שכלתי בעל תכלית כי כמו שהוא בלתי בעל תכלית כמו כן השגתו היא ג"כ בב"ח כי השגתו היא בלתי נפרד מעלמותו יח"ס כי עלמו השגתו והשגתו היא עלמו והוא היא והיא הוא וכמ"ש הרמב"ם בהלכות יסודי התורה בפרק ג' הלכה ח' ותבאר לך דבריו בסמוך :

נה **וז"ל** הרמב"ם שם בקב"ה יודע ומכיר את מהיותו ואינו יודע בדיעה שהיא חוץ ממנו כמו אנו בני אדם שאנו ודעתינו אינם אבל הוא יח' הוא וחכמתו ג' הוא וחייו אחד הוא והכל לאחור' הדברי' הללו אין להם הבנה ותפוס' לאחור' אבל למה שבארתי למעלה שאותות הרוחניים הם אורות שכליים וע"ס יח"ס הוא מקור אור השכל הקדמון

בקדמון המחלט וכל הכלליים המשתלשלים ממנו מלם מקבלים ממנו שפע הטבע וכל שלימותם וח"כ שפיר כתב הרמב"ם שהוא וחכמתו לחד הוא כי כלא משתוו הוא אור שכלי ושכל וחכמה ענין לחד הוא נמצא חכמתו היא היא עלמותו כי הוא עלם אור שכלי הקדמון:

גו **והנה** כל המקובלים כתבו שכבל הרוחניים לחטוב ולומר שים שם ח"ו מדה נשמיית וחלוק ופירוד חלא לחחות פשוט וכל המעלה על דעתו לחשוב כך - פוגם בכבודו ית' והנה מלבד מה שפוגם בעלם כבודו ית' הנה גם הוא שטות גדול ובטעון עלום ופתיות נמרץ לחשוב כן כי היודע מהות הרוחניים כפי מה שהשכילו שהם מדרות שכליים יבין שאין שום שייכות כלל לחשוב ברוחניים חלוק ופירוד - ומדה נשמיית כי כלא נבין כמלינה החחלוקה - שברוחניות שהות המדת שכליות הלא שייך לומר על חיזה ליזר שכלי המושג לנו לומר שהליזר השכלי הזה מדבו ג' אמות או ד' אמות או שנאמר הליזר השכלי הזה מדבו כך וכך אמות ורחבו כך וכך ונפבזו כך וכך או הלא שייך לחלוק חיזה ליזר שכלי לחלקים למחלה ולפלים ולרביע הלא מי שחושב כך אינו חלא כסיל ופתי ומשוגע אבל כל ליזר שכלי הוא בשבע אחדות פשוט שאינו מקבל החלוקה כי אינו שייך להחחלק וזהו סירוש אחד מפירושי אחדות הפשוט רלוני לומר שאין שכלן כל רוחני מכונס בשם אחדות פשוט לפי שאין שייך בו החחלקות לחלקים ושוד יחבאר לך לקמן בעזה"י ב' פירושים עמוקים ונכוני' בענין אחדות פשוט של הש"ם ית"ש ועדיין אין כאן מקומו:

גז **והנה** יזוע כל נשם הוסם מקום ורלוי להחבונן מאין נמשך ענין הסיסת מקום של כל נשם. והענין הוא כי הנה כבר הוכאר לך לפיל בסימן כ"ג שנחד הנשם הוא כל דבר שים לו שלשה רחקים מרך ורוחב ונובה ואין אחד מכל הנשמיים שיהיה נמלא משלשה רחקים כי נשם נדול השלשה רחקיו נדולים בכמות ובמדה ונשם קטן השלשה רחקיו קטנים במדה אבל אין אחד מכל הנשמיים שלא יהיה לו שלשה רחקים וכמו שאין שום נשמי נמלא משלשה רחקים כמו כן אין שום נשמי נמלא מחסיסה מקום כי ענין הסיסת מקום של כל נשם נמשך משלשה רחקיו המשל בזה יש כאן מקן נדול מרכו עשרים טפחים ורחבו עשר טפחים ונובה חמש טפחים נמלא כפי שיעור שלשה רחקיו כך הסיסת מקומו כי בתורך הוסם המקן מקום כשיעור עשרים טפחים ורוחב הוסם המקן מקום כשיעור עשרה טפחים ונובה הוסם מקום חמשה טפחים. ועתה תתייחב היטיב מקירת בעל שומר תמונים בכל בסימן נ' אין הספר שהרוחניים לא יתפשו מקום כי אם יהיה יעמדו בעמדם שם הם בחסם מקום והיכן הם ומה הם בי הדעת מחז שכל דבר שהוא מלוי בעולם בהכרח הוא תופס מקום ומה שאינו תופס מקום אינו במליאות כלל והוא חסם ואין. אבל עתה לא קבה מידי מאחר כי כבר בחרם בסימן ל"ג שמהות הרוחניים הם חורות שכליים וכבר בחרם בסימן ל"ו דנבי שכליים לא שייך שלשה רחקים הנמשיים שהם מרך ורוחב ונובה ומאחר שאין ברוחניים מרך ורוחב ונובה כיצד יהיה שייך שלשה הסיסת מקום כי הלא הסיסת מקום של הנמשים נמשך משלשה רחקיהם. ועוד אמו רוצים בעיניו לפעמים המים רוחב לב ובאין יקלוט במוחו הלך הלפים המלאות שכליות אשר לא יפולים הלך הלפי הלפים ניירים והנה מה הוא קטן בשיעור ובכמות נהנה בהסלה הפלא ופלא היאך יוכלו כל כך המלאות שכליות להיות מונחים במוחו שהיא קטן השיעור מאוד ואיאך יוכל רחבו לסבול בתוכו כ"כ המלאות שכליית אבל הענין הוא כי השכל אינו תופס מקום כלל כי אין לו שלשה רחקי הנשם ויכול להכיל בתוכו עוד יותר ויותר המלאות שכליות והנה במדרש הנעלם ס' הולדות מביא אר' אליעזר בן הורקנוס אמר על עלמו אני יהיה כל הימים דיו וכל התמים קולמוסים וכל בני אדם לכלין לא יוכלו לכתוב כל חכמתו. ובינו מפוש דשכל אינו תופס מקום כלל אלא כשאדם מלניס השכליות במלות גשמיות בהכרח תופס מקום על הנייר כי כל אות ואות הוא תופס מקום על הנייר כי האותיות הם מלויירים על הנייר בליור נשמי בשלשה רחקים אבל השכל בשאים במחשבה בלבד אינו תופס מקום כלל וממילא מיושבת היטיב קושית בעל שומר תמונים בשוב טעם ודעת:

נח **והנה** תחלה למיחת קושית בעל שומר תמונים ממקשה חיך אפשר שהרוחניים לא יתפשו מקום הוא לפי שאדם מעת ילדותו אינו יודע כ"א נמלאים נשמיים וכולם הם הופסים מקום לכך קשה עליו להאמין שיהיה חיזה נמלא בעולם ולא יהפוס מקום כי האדם חושב שכל מה שאינו רואה בעיניו הנשמיים אין לו מליאות כלל ומילו היה יודע חיזה נמלא רוחני שאינו תופס מקום לא היה מחחיל להקשות קושית בעל שומר תמונים אלא מחמת שאינו יודע מיוש היותו בעולם רק נמלאים החופסים מקום לכן יקשה לו קושית בעל שומר תמונים ואפילו מי שהוא מחמץ מליאותם הרוחניים ושאינם תופסים מקום יחשוב כי מליאותם הוא חלם מאחר שאינם מנשנים לחושים הנשמיים ויחשוב כי מליאות הנשמיים הוא מליאות הנמור והחזק בעבור שרואה מליאותם בעיניו הנשמיים והכהמיים שים להם שלשה רחקים כך וכך מרכו וכך ורחבו וכך

נכד ניכנו וחומכים שמן למעלה מהשמה חומים
סמשמים ובמקת טח עיני שכלם מרלות כי השמה
הגמה והעבה והעכורה יסנה גם בנשמות ובמקת
מליחות הרוחניים הוא הוא המליחות החזק
ובהמיתי שמליחותם קיים לעד כרמן המתליל ית"ש
מסמ"כ נמלחים הנשמים שעומדים ומוכני' לכלין
ולהפסד ומן מלחות יותר הנים ממליחות הנשמיים
לי"ג הנשמות שהם רוחניים שכליים מן לנופים
שום קיום והעמדה בעולם הלה מוחים כתכן
שמן לו הופכים ומעשה זה כתב הזוהר כי עיקר
שם הדם נאמר על הנשמה ולה על הגוף כי הגוף
נק' בשר הדם · והעניין הוא כי הדם כמה שהוא
הדם מינו הלה מלד מעוניית שנו ר"ל מחמת
שים לו עניים מיוחיים יותר על הנשמה על דרך
משל שהדם יש לו קומה וקופף והנשמה כפיפה
גם בהדם הרגלייה לכד מיוחדים לעמידה
והליכה וידים שם מיוחדים לכתיפה ולפשר כל
המלחכות שהם הרכה מתוך מה שהדם מינו יכול
לעשותם כ"ש בידיו לסבת חזק מלכעותיו מלכד
היהכון הנפלה שים לו על הנשמה בעניין השכל
והדבור והנה היך יכולה לעשות מלפתה בהיות
הנשמה מפעמת בה בח וכן כל המיברים והחפתלק
הנשמה מן כל המיברים כולם טוים כמו שהעין
לה יראה כמו כן המוזן לה ישמע והחושם לה יריח
ומזון כולם כתחד ומוסכבים כולם כתכן שהעין
לה הופכין ובחיו הכשר המיוחד לרמי' שם העיני'
והמיוחד למישעה שם החזיק · והמיוחד לריח
היה החוטם . ומלה עיקר השם של כל מלו
המיברים מינו בעבור מורתם המקריית שים לשם
הלה בעבור כח הרוחני המהפעל בהם ופועל
כל דבר מהם פעולתו המיוחדת לו וכחפתלק
הנשמה מן הגוף שוב מין שמם עליהם כי עניין
השם של כל הכר וחכר הוא המגביל ומייחד
ומבדיל מהכר המיברים להיות הוא נלכד נקרא
בשם ההוא וזה שמו הכר נקרא לו להיות לחות
ולסימן כהיות הכר מדברים בו ר"ל כשרמזכן מהסכר
היה עניין מעין של שמעון בפני לוי הרי מז מבין
לוי כשרמזכן מזכיר שם עין על היה הכר הוא
רומז שבודאי רומז של העין ולה על המוזן לו החוט'
לו השם לו היה וכן כשרמזכן מזכיר שם מוזן מז
מבין לוי שעל המוזן הוא מדבר ומלה שהשם על
כל נמלה הוא לחות ולסימן שהדברים בהותו ומלה
שמשם כך וכך וכיון שעיקר שם המיברים הללו
לה על שום מורתם המקריית הלה על שם פעולתם
הפלמיית שהם הרלו' והשמיעה ודומיהם ומלה
שהנשמה מחלקת מן המיברים גם שמם נחלק
מעליהם כי מז כולם מחהווים הם כמו שהעין לה
יראה כן המוזן לה ישמע והמיברים נחפרק חבורם
הפלמי הש"ם שעדיין ים לשם חבור מקריי כמה
שכולם עדיין הלויים ומחוברים זה בזה כמו
שקוקרין חיזה דבר בחבל ע"מ חבורם הפלמי
מהפרק ומהלדל שמין לה' מהיברי הגוף שום
חיוה שהשחלק הנשמה מן הגוף :

נט אמר השואל הנם שהשבנת לי מסות הרוחניים שהם מורות שכליים עכ"ז איני יכול להבין היטיב מהות הרוחניי' ומליחותם וכמדומה לי שחינו כחפכרות שמוש חדם יכול לעמוד על ברור מהותם ואיך הוא מליחותם חזק כפועל נמור :

ס אמר המשיב כמדומה לי שהתה רולה להשיג בחוש הרחות שה הרוחניים העליונים מה שה"ש לפיכך בשכל להשיגם רק מליחותם לבד לה מהותם . והנך מטעה שה עלמך · כתחלה הודית לי כפורשה נמורה על כל מה שהודעתיך והזהרתיך שלה לרדוף להשיג על מה שאין בכח שכלך להשיג וכ"ש שלה תוכל להשיג מסות הרוחניים בחוש הרחות כי לפיכך מה שהשכל יכול להשיג אין החוש יכול להשיג כי לומנות ושעולה החוש להשיג דבר נם ומהנם כמו שהוא עב ונס ולינו יכול להשיג דבר דק רוחני שכליים כי חם השכל כמו שאין החוש יכול לשמוע בעינינו ולרלות בחוטנו ולהריח בפיו ולדבר בחוטמו שלה כל חוש משיג שה המיוחד לו להשיג דהיינו עין רואה ואוזן שומעת ופה מדבר וחוטם מריח כמו כן ה"ש שה לכל החושים ביחד להשיג עיון שכלי השגה הנמת מי יודע לשם ושם השוב על דברי לומר הלה שלו רואים בחוש שהעין והאוזן יכולים להשיג דברים שכליים ע"ד משל הנה רבינו שם יקשה קושית ויתרץ על הקושית הירון שכלי עמיק ומחוק ובותב ההירון הסוא על הנייר ואלו קורלן ההירון הסוא על הנייר ויודעים ההירון הסוא ברי כי שלו יכולין לרלות בעינינו דברים שכליים שלו שם לדם שחד היל שומע מפי רבינו שם ההירון הסוא ג"כ היה יודע היטיב איך מתורלת הקושית שהיא בהירון הסוא ולפ"ז האוזן ג"כ יכול לשמוע ענין שכליי . על זה תשיב לך השובה נכונה ותמיהת כי הפך שהשבר להיות שהעין רואה ואוזן שומעת ס"ל כל מי שיכול לקרוא היטיב לשון הקדום יודע כוונת רבינו שם בהירוש והפיך מהורלת קושית רבינו שם בהירוש והלה שלו רואין שמי שהוא עם האדן ואין לו שום בקדקדו יכיה בעיניו דברי ר"ת בהירוש כדברי ספר התשום שכל בחמת אין העין יכול לרלות ליור השכלי ואין האוזן יכול לשמוע . והמלות והמיבות והחותיות שהעין רואה אותם הם הלבוש של הליור השכלי שהליור השכלי מתלבש בחותן המלות שהשם ר"ת על הנייר וכשיעבור שים חכם ונבון על המלות הללו שם יכין ויזמין שכלי להבין הליור השכלי המלובש בדברים שהלה של ר"ת שלו יהעורר השכל הנעוז בעלות הללו לקרחתו כי כן הוא המדה שלה אין מינו ונישור כי בעבור זה הכין והזמין שכלו שהוא מספרם

דקדושה

דקדושה לו נתעורר נפ שכלו של ר"ת הנעוץ במלות התלה ועי"כ נכנס במוחו זה הכיור השכלי של ר"ת אבל אם התדם לא יכין ויזמין שכל להבין כוונת ר"ת לא יכול להבין כי השכל הטוב כמוס ונעוז וחתום בתוך הכלי הטוב כמי שהיתן זנוז היזה דבר בתוך כלי ומסגיר הפלי במסגרת שלא יוכלו לפותחו כ"ף ע"י מפתח וכמה שכלו של זה התדם סרוגה להבין כוונת ר"ת הוא כמפתח ובהיותו מכין המפתח ופועל בו אז יכול לפותחו וימצא הכיור הטוב הנעוז שם ועל ידי כן מבין היטב כוונת ר"ת על כוריו וסופק ושופק את התירוץ של ר"ת במוחו :

סא וזה התירוץ של ר"ת אינו תופס מקום במוח זה החכם לשכול לספר עליו שהכיור השכלי של ר"ת מונח במוחו בלב ימין מוחו או בלב שמאלו או בלב פנים או בלב אחר כל זה טוב שבות גדול לומר כך כי שכל אינו תופס מקום אלא הכיור השכלי הטוב מתייחד ומתחבר בשכלו דיבוק ואהדות עלום ונמרץ ואין לאחדים ושבו לעלם אחד ממש כמו שני גרעיני כסף אי שהם מעולים כהוריים כשניעו זה בזה נגיעה בעלמא בלבד היכף חוזרין להיות נרעין אחד כהוריי ג"כ נדול קלא יותר מכיעור נודל של כל נרעין אחד בפיוהם נפרדים זה מזה והם מתאחדים באחדות נמרץ כ"כ עד שלא תוכל לידע אזה נרעין מאני הגרעונים הם הוא בפנימיות זה הנרעין ואיזהו מהם הנראה לעינינו ולא נוכל לידע התאחדותם והתערבותם באיזה אופן הוא ואין מתאחדים רק אלו רוחים מליהות התאחדותם בלבד שמתחלה היו שנים ואח"כ חזרו להיות נרעין א' ממש רק שעתה הוא נדול בכמות יותר כמו כן הכיור השכלי של ר"ת מתאחד בשכל החכם החוסק לידע כוונת ר"ת בתירוץ הלזה ולא נוכל להבין ולהשכיל אופן התאחדותם אלא ודאי הזרו להיות נרעין א' ממש רק שעתה הוא נדול בכמות יותר כמו כן הכיור השכלי של ר"ת מתאחד בשכל החכם החוסק לידע כוונת ר"ת בתירוץ הלזה ולא נוכל להבין ולהשכיל אופן התאחדותם אלא ודאי כי הוא התאחדות רוחני ולא נדע רק שניתוסף בשכל זה החכם כיור השכלי של ר"ת נוסף על מה שהיה תקוע בשכלו מקודם :

סב וכן בשתדם שומע המלתה שכליות מחכם אחד אין תתון שומע רק הברת המלות והתותיות שהם נכום וכלי וביח יד לכיור השכלי שהוא שעל ידי המלות נתפס הכיור השכלי הטוב בשכל המקבל ר"ל התלמיד כי בתותיות יש כ' בחינות בחי' ניורי תותיות המושנים ע"י חוש הרתות ובחי' ב' היא בחי' הברת התותיו' המושנ' ע"י חוש השמיעה ובחי' הבחי' המלות שהם שני מיני כלים שעל ידם יכול תכם ת' להושיט לתבירו המלות השכליות אלו כי בחיזה דרך היה יכול ר"ת להושיט לנו המלתה השכליות אלו שם לא ע"י הכלים שהם המלות והלבים ניור השכלי אלו במלות התל' ונחזה שם והושיט לנו הכיור השכלי אלו ע"י כלים אלו כמו מים שאין יכולים להושיט לתדם מים כי ע"י כלי והנה המים הם עיקר המבוקש והכלי הוא שפילה המשמשת להעיקר . ואתשוב כי נם זה טעם למה שנמצא התורה למיס לפי שהיתה מיוצת לנו רק ע"י כלים :

סג והנה כל זה הוא כשתדם אתד מסתיע לתבירו תיזה ענין שכלי בהברת לריך הוא להסתיע לו ע"י כלי ת' מכ' כלים הכ"ל לו ע"י ניורי תותיות בכתיבה לו ע"י הברת התותיות בדבור אבל כשהקב"ה מסתיע לתדם תיזה ענין שכלי ת"ל להסתיע לו ע"י דיבור לא בכתיבה . אבל עכ"ז ההבנה שנסתע לנו מן הכורה ית"ש נ"כ מהלכשת במחשבה שלנו והיא כלי דקה ובכבדה ובכירה יותר מן הכתיבה והדיבור :

סד ואפשר יהיו נ' כלים לנו שהם המחשבה והכתיבה והדיבור הם רומזת לנ' כלים שבכל ספירה תיזון לחלני פנימי . המחשבה היא כלי פנימית שהיא היותר דקה מכולן ותין תור השכל מוסג ע"י כלי זו כ"כ לי שם לתדם עלמו שההבנה שופעות עליו מן השמים . והכתיבה היא כלי לחלטית על כל ידה יוסג התור השכלי לזולתו אבל היא יותר דקה מן הדבור כי אם יסביר מלמד לתלמידו ע"י דיבור יותר מע"י כתובה לכן הדיבור הוא כלי החילון אע"פ שנראה לכאורה כי הברת התותיות הם יותר דקים מניורי התותיות כי לורת התותיות יש לשם לורה נשמיית בתורך ורוחב ונובה משא"כ הברת התותיות א"א נשמיים הם כי אע"פ שהיום תופסים מקום כמו לורת התותיות על הנייר א"א תופסים זמן כי כשתדם מדבר בהברת לריך לשהות זמן מה אבל בבחינת מה שע"י כלי דיבור יוסג יותר התור השכלי בחשבת היא לכלי מגולם יותר מן לורת התותיות :

סה ואחשוב נ"כ טעם נכון לכינוי זה שמוטיים בשם תורה שבכתב ובשע"פ לפי שתורה שבכתב תורו עמיר יתיר משא"כ תורה שבע"פ שהיא מדרש למשם מתורה שבכתב ולכן תורה מוסג מלינו יותר מאור תורה שבכתב כי אור תורה שבכתב שהוא הת"ת אין מוסג מלינו כי אם בהתלבש באור המלכות שהיא תורה שבע"פ כי הכלי של תורה שבכתב היא כלי מלוממת לנגדינו ובערכנו אין הכלי התוא יכולה לסבול האור הנדול הנמצא בתוכה לכן לריכין אנו לכלי רחבה יותר שהיא תורה שבע"פ כי אם שהרמוז יוד אחת או ואו אחת או נקודה או קוץ מתורה שבכתב יהיה דרוש רחב ומרוך מאוד בתורה שבע"פ . והנה אנחנו בדור האחרון הזה לא היינו יכולים לראות בעינים בשלינו אור הדרוש מתוך היותין או טוען או הנקדות או הקיצין והטעין כי אלו משמיטים והלבושים עדיין דקים שם לנגדנו ואין האור הנוח בשם מתעבה ומתנלה לעינינו כי האור התוא מכתה עין שכלינו והנה עין שכלינו תלוש מהביט באור הנדול התוא וקדמונינו הם שהמליטו התם מתוך היותין והוון דוחי הם ביחוש

בשלש

כשלם עשרה מדות התורה נדרשת כי לכם היא שהוא כפתהו של תולם ועין שכלם היא חזק להביע בתור הדרשות הסם . לכן הולרך להיות עוד מסך דסיינו הכלי של התורה שבע"פ שהיא המצנה שהיא בתריכו' יותר מתור' שבכתב והנה לדורו' הקדמונים היה מספיק הכלי של תורה שבע"פ שהיא המצ' ורלה רב לתני שהדורות מתמעטי' והולבים ולא תספיק להם כל המצנה כי היא עדיין כלי קלר' מתור והולבים רב לתני את תור התורה בכלי יותר רחבה שהיא התלמוד בבלי ובדורות שלאחריהם לא היה מספיק נם הכלי הסוף שר שהולרכו לפירושי רש"י ותוספות כללא דמלתא כל מה שהדורות הולכים ומתמעטים לריכים לכלי רחבה יותר והענין הוא ע"ד משל כי תור העבי' הוא תור התלילות בעלמו אלא אתן לתו משינים תותו כי אם ע"י כמה מסכים ולבושים לכן הולרך תור התלילות להתלבש בתור הברייתה כדי שיהעבה תעב והנה עדיין תורו גדול לכן הולרך להתלבש עוד בתור היולית והעשיה כמו שכתב בעל שפע של משל לזה כי הנה תור הלבנה הוא תור הסתם בעלמו אלא שתורו נתעב' ונתחשך ומי שעיניו כהו' מסתכל בתור הסתם נהנה הוא ע"כ בלילה תתור הלבנה כי הוא תיר תתוק ומבושם לעיניו . והנה מי שנתתו מבריאה יכול הוא להסיג תור תלילות דרך מסך אחד שהוא מסך הבריאה ותימו לריך למסך היולית כי נסתתו תור מזהיר יותר מתור היולית וכן בכנגזן זה מי שנתתו מיולית תו מעשי' לכן נתתו יתמי דיתמי שנתתותיו הם היותר תחתונות לכן לריכין תתו לכתי מסכים ולבושים שהם המצנה והתלמוד ומפרשי התלמוד ומפרשי התלמוד :

סו ונ"ל עוד טעם כדרך רמז לכיוצא זה"ן כשם תורה שבכתב ותורה שבע"פ עפ"י שאתר"ל לא כשתי נכתב תני נקרא נכתב תני כי"ד ס"ם ונקרא תני בתל"ת דל"ת והנה ידוע כי הויה הוא כיתוי הת"ת ותדני הוא כיתוי המלכות וזהו הרתו כי ת"ת נקרא תורה שבכתב כי שכתיבה של שם הוי"ה וכעל פה תני קורין תדני ר"ל בפה תתו קורין תדני וגם תדוקדק תלת בעל פה שהרי תדני אין תתו קורין תותו תתוך הכתב כ"ת בע"פ שהרי הכתב הוא הויה והקריאה היא תדני . ותפשר כיוצא רז"ל בדרך רמז וזה כתה שתתרו דברים שבכתב אסור אויה אי אתה רשאי לאתרם בעל פה כי אסור להגות את השם בשתיותיו ודברים שבע"פ אי אתה רשאי לומר בכתב דהיינו שתיוך רשאי לכתוב תדני בכתב כ"ת דוקא על פה כי הוי' ותדני שם מכלל כתבין ולא קריין וקריין ולא כתבין כי הוי' היא כתיב ולא קרי ותדני הוא קרי ולא כתיב ושתעתי ג"כ תתרש תחד רמז על בעל תתורה דתשיב תילין דכתיבין הוא וקריין היא כלומר דכתיבין הוא דהיינו הויה כי הוא דוכרת וקריין היא דהיינו תדני תיבת תוקבת וכן לזאת הסבה נתלת כתיב כתה פעתים בתורה דכתיב נער וקריין נערה וכל זה עולה בקנה אחד :

סז ועפי"ז תתלת טוב טעם לניקוד של שם הוי' שבכל התורה הוא שוא תולם קמץ בניקוד תפורים ולכתורה הוא בלי ' טעם ולדבריו ' ניחא דהנה יודע דכל כתבין ולא קריין נכתבין תתותיות ולא הנקודות כמו אין תבני' של יעשכר שכתיבה בלי שוא להורות שאינה נקראת כי עיקר קריאת התותיות הוא ע"י הנקודות ולדעתי יש ליתן טעם למה לא נכתבין הנקודות בתורה כי הנה הנקודות יש להם התייחסות עם הברת התותיות כי אי אפשר לשום תות להתנועע בלתי נקודה ומטעם זה נקראים הנקודות תנועי' לפי שהתותיות מתנועעים על ידיהם ולזרי התותיות שהם מושנים ע"י כתיבה הנה הם בחי' הכתובה ולא הדיבור ולכן שתורת משה היא נקראת תורה שבכתב הרמוז לבחי' הכתיבה שהיא בחי' דקה ואין תורו מושג אלינו רק ע"י משך כנ"ל לכן אין התורה נקראת במכתב כי הנקודות הם בחי' הדיבור ותורה שבכתב היא רומזת לבחי' הדיבור כ"ת לבחי' הכתיבה אבל בעל פה אנו קורין את הנקודו' לפי שהם רומזי' לבחי' הדיבור שהיא במלכות הנקראת תורה שבע"פ והיא תור הנלוי יותר מבחי' הכתיבה כנ"ל . והנה בקלות שבע"פ כי הנה יש שם בפסוק כתיב וקרי בכתוב הוא יאנלנה והקרי הוא יבכבנה וכן כתיב בעפולים והקרי הוא בעתורים והנה תלת יאנלנה הוא כתיב ולא קרי ותלת יבכבנה הוא קרי ולא כתיב וכן ג"כ בעפולים ובעתורים והענין הוא כי הנה כתיב ולא קרי אין שם נקודות כנ"ל רק תותיות וקרי ולא כתיב נכתבין הנקודות לבד ולא התותיות כמו שתתלתו במגילת רות בסימן נ' בפסוק ס' ותתמר תליה כל תסר תתמרי תלי תעשה . וכן בפסוק י"ז שם ותתמר שם השעורי" " התלה נתן לי כי תתר תלי תל תנותי ריקם וגו' תלו שני תלי שם קריין ולא " " כתבין ולכן התותיות של תלי " " הנה חסרים נמרי בפסוק ולא נכתב שם רק הנקודות של תלי שהם נרי ופתח כזה " " כי תתר של תסר " " תתמרו תעשה וכן בס' ה' כתיב שם כל תסר " " תתמרו תעשה ובפסוק י"ב שם בסימן נ' כתיב ועתה כי תמנם כי תם נואל תנכי הנה תותיות שם " " " " " כתובין ולא נקוד כלל להורות שתלת שם תיה נקראת כי היא תכלל כתבין ולא קריין . ותל תהיה נכהל להסיב הרי יאנלנה ובעפולים שבקלות שהם נ"כ כתבין ולא קריין ותעכ"ל גם הנקודות כתובין שם ע"ז תסיב לך כי הנקודות שבתלת יאנלנה ובתלת בעפולים הינם הנקודות העלמות של יאנלנה ובעפולים תלא תותיות של יאנלנה ובעפולים שם בלי נקודות והנקודות הכתובין שם הם הנקודות של יבכבנה ובעתורים ולפי שהנקודות

על ידגלה ויכבנה שוים סם וכן הנקודות של כפולים וכטחורים שוים סם לכן אתה סובר שסם הנקודות העלמיות של ידגלה וכעפולים גלה הנקודות הסם סם נקודות העלמיות של יכבנה הנקודות וכטחורים וכם כתיבין להורות על הקרי איקרמו בחורם יכבנה וכטחורים כללא דמילתא כל מקום שים קרי ולא כתיב וכתיבין הנקודות לבד ולא סמותיות ולכן סם הויה נקוד בכל המורה בשוא חולם קמץ שסם הנקודות של סם אדני להורות שאף ע"ם שכתיב הוא הויה מ"מ הקריאה היא אדני ולפעמים תמלא הויה נקוד בניקוד אלהים כזה יהוה ברי סם הכתיבה היא הויה והקריאה היא אלהים:

סח **ומילתא** אגב אורחא אודיע לך פירוש על הקדמה אחת מהאריז"ל שכתב ת"ל הטעמים נכתבו ונקודו בחכמה ותנין בניהם וחותיות בז' תחתיו' והבה קשה הלא ז' תחתונות סם שני מיני פרלופין כי הששה ספירות שסם תג"ת נה"י סם פרלוף ז"ת ומלכות שהיא הסניעית מז' תחתונות היא פרלוף נוק' דז"ת ומליך כתב שחותיות סם בחי' אחת שנם נב' פרלופין אבל לפי מ"ש לעיל כי ב' בחי' יש בחותיות בחי' ג' הוא בחי' נוקבית החותיות שסם בחי' הכתב והבחי' שהיא רומזות בז"א שהיא תורה שבכתב והבחי' הב' היא בחי' הברית החותיות שהיא בחי' הדבור רומזות במלכות שהיא נוק' דז"ת נמלא הב' בחינות הלו של החותיות סם בז"א דהיינו הבחי' הראשונה שהיא תורת החותיות סם בז"ת מלכות ת"ת נה"י . ובחי' הברית החותיות סם במלכות. והנה יודע כי תבת יסד נרתה כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ ונוסח הנקודות סם בחכמה שסם בכלל בחי' הדבור כי לא יכול סום הברה מחותיות סם לא ע"י הנקודות והנה בכח הנקודות שבחכמה יסד ארץ שהיא המלכות שהיא בחי' הדבור . והנה יגלמו מעינינו הרבה יותר מדאי מה שכוונו לבחרו שמן העץ והשמן משניש אור הכלל אלא הכלל היא שמשיג אור הכלל והם חיכם משניש רק החותיות והמלות שהם הלבוש והכלי של ליור הכלי:

סם **והנה** תדע כי משל שהבאתו לעיל מן רבינו ם"ת היא הקדמה פנימית של המאמר הלז והמאמר היא נוף על הליור הכלי שהוא הנוסח פנימי של נוף. והנה כמו שכחות הקדמה חיכם מושגים ומתגלים לנו רק ע"י חיבורי הנוף כי ברחותיהו העין רואה נכיר ונדע שזה היא מכח הקדמה המשפיע כח רוחני חיוני בעין זעי"ב העין רואה וכן שמיעת האזן היא נ"ב מכח הקדמה ועי"ז נבין שים מליאות כח שמיעה הקדמה או ריח או חום הטעם או חום המישוש . או כח הנפשיות והיינו כעס ורצון ושמחה ויגון וכאלה יזכרון ופחד ושלוה ומחשבה ודבור והנה כל אלו נומחים מן הקדמה כי כהסתלק הקדמ' או מסתלקי כל הפעולות והענינים הלזה מן האדם . והנה כלא התגלות מחותיות על חיבורי הנוף לא היינו יכולים להשיג ענינים ומחותיות כלל מה הם כי כל מה שאנו משיגים בשכל בהכרח נלטרך קודם הכנת השכל הקדמות נמשיות ר"ל המושגים לנו ע"י חום ושלי הכנת חושינו לא היה אפשר להשיג שום הכנה שכליית כלל ועיקר ע"ד משל כשנרצה להשיג נבורת אדם אחד לא נוכל להשיג אם לא ע"י הקדמת מה שאנו רואים ממנו בחים הנשמי שנושא על עלמו משא כבד ועיין היטב מ"ש לעיל סימן כ"ה והנה כמו שכחות הנשמה חיכם מושגים לנו רק ע"י חיבורי הנוף כך חין מושג לנו הליור השכלי של ר"ת אם לא ע"י חיבורי המאמר שהם המלות והחיבות המלבושים אה הליור השכלי ההיא הרי שהמאמר הוא נוף והליור השכלי הוא הנשמה. וכמו שהנשמה האדם מקשר ומחבר כל חיבורי הנוף כי כהסתלק הנשמה נשחת הקשור ונתפרד החבור וכל חיבריו נופלים בעבעם לכל מעה כאבן דומם כמו כן הליור השכלי היא סוף נוסן חיות כמאמר שהיא כי נוסן לו חוזק וקיום וחיבור וקישור וסדור והמשך שמושגר ומסודר היטב המלות הרחוים להקדימן במאמר מוקדמים הם והרחוים להחחירם מחוחרים הם והנה המאמר היא מאמר חי כי יש בו חיות רוחני מסוכח מחוך והיא הליור השכלי הנוח שם משל"ב במאמר שמין לו שום הכנה וחפיסה כלל שמין בו שום ליור שכלי ואין מלה אחת במאמר קשורה בחברת מאמר כזה נקרא מאמר מה כי אין בו שום חיות כלל כמו מאמרי המשוגעים פ"ד משל כשהעתיק והחבר מליזה ספר תיכה אחת מחחלת כל שורותיו הנה מאמר כזה היא מאמר מת לגמרי לפי שאין לו שום הכנה וחפיסה והמלות שלו אינם מקושרים כלל זה נזה משל"ב במאמר של ר"ת שהמלות מקושרים זה בזה ויש להם סדור נכון ומפי המאמר של ר"ת שם שהפכהו שיהיו המלות שבתוף המאמר כתוכין בחחלתו ומה שבחחלתו יה' כתוב בסופו שם תעשה כן לא יהיה שום מליאת לליור השכלי היא במאמר היא כי המאמר צריך להיות מסודר בכדי שיוכל מחוכו הליור השכלי היא:

ע **ולדעתי** אינו רחוק לפרש המאמר חפלה כלא כוונה מנוף כלא נשמה כי מי שאינו

(קף) פי' המלות הרי פי' המלות נותן ליור והשפע ללשון החפלה והרי המלות הם כנוף והפי' המלות הם כנשמ' והרי הוא מושפע למעל' חפלתו המשכר מנוף ונשמה אבל מי שאחפלל בלי פירוש המלות הרי מושפע למעלה נוף בלא נשמה והרי היא כגבילה והקריאתו גם לפחתך הירלך:

העולה מכל דבריו הלה בקילור נמרץ שאין החושים הנשמיים יכולים להשיג ענין שכלי אף ההמרות השכליות שלנו שהיא המדרנה התחחונה ברוחניות ושכליות ואינם יכולים להשיג רק הנופים והלבושים של ליורים השכליים ות"ל מאכבה מוכל ורחיתי ברעה חסר ימלא מוחך בהיותך חושק להשיג מהות הרוחניים בחוש הרחות כנרחם לדעתי

לדעתי כוונת הגמור מתוך דבריך שאתה מתאמץ לומר שלי שכ"ז אינו יכול להבין היטב מהות הרחומים ומציאותם כמו שהזכרתי לעיל בסימן כ"ט וכיון שאפילו מה שהשכל שלנו יכול להבין דהיינו ההפרדות שכליות שלנו אין החום יכול להבין ק"ו בנו של ק"ו שאין החום יכול להבין מהות הנפשה שהיא העשר אור השכלי של ההפרדות שכליות שלנו שאף השכל שלנו אינו יכול להבין מהות הנפשה רק מציאותה כמו שהסברתי לך לעיל בסימן ל"ח מכל שכן שאין החום יכול להבין מהות הנפשה ומכ"ש הרוחניים הנבדלים מן הנפשה ודי לנו בזה שהפילוסופים שזיכנו הבורא יתב"ש להבין מציאותם בשכליהם ולא מהותם . ובזה אני רואה שאתה מתעצב את עצמך כי אני מה שהקדמתי לך כמה וכמה פעמים והקדמות . בהתחכמות גדול היה ח"ל ית"ש כדי שלא תסתפק מחשבתך בכמו הדברים שלנו יהם לא הייתי מקדים לך ליתן ההקדמות בתחלה קודם שנלמדתי להם אלא הייתי ממתין עד שיקשה לך הקושיות הללו אז לא הייתי מועיל כלל בתירוצים הללו כי לא היו נכנסים כלל בלבך כי היית חושב אותם לדחוקים והייתי חושב אני מדחה מיחך בקש לכן התחכמתי להקדים לך ההקדמה שעל ידם יתורלו הקושיות שלך ולא תתחיל להקשות אותם הקושיות והנני רואה ע"פ שעם כל זה לא סיעלתי לך כי הנני רואה שאתה חפץ להבין בחושים הגשמיים את תורות הרוחניים מה שדבר נמנע הוא אף לשכל להבינם רק המציאות ולא המהות ועם שאתה עיניך וחכין ותזמין כח הדמיון שלך לצייר ולדמות בדמיונך ציור וצורה המונחת ברוחניים ואפי' עם תטרח ותזכך דמיונך ומחשבתך אלא לצייר ציור והמונח נשמייה ע"ז שטעה נמור שאתה כי אפי' עם תצייר ציור שיהיה דק עכ"ז הוא ציור גשמי כי כל מה שהדמיון מדמה ומצייר בהכרח הוא ציור גשמי והרוחניים אין להם ציור כלל ולכן כל כמה שתצייר לרוחניים בדמיונך ציור תמונה רחוק אתה מדרך האמת ולא הבין מה שרלו להבין כי אם דבר אחר תבין וזה דומה למי שמסתכל ובמעמקי ים אחר מרגלית טובה ובעלה תרם בידו והתחנון אחי בשכלך אתם תוכל לצייר ציור גשמי אף בהפרדות השכליות שלנו מכ"ש שאין שום ציור גשמי בנפשה ובנוגה ממנה במדרגה השמר והזהר אחי מאוד מלהתפתות בפתיות ושטות כזה כי הכל אתה כמעבי תעהועים :

עא אמר השואל יפר כוחך כמה שהתאמלת להתחכם כנגדי להקדים

מהן ההקדמות קודם שמלטרך להם כי יפה עשית בזה מאוד מאוד והתחכמות גדול הוא להקדים בתירוץ קודם הקושיות והרפואה קודם למכה ואם לא הייה מקדים לו היתה הקושיה נתקבל בעומק במוחי לבני והיה קשה מאוד להסיר הקושיה מלבי והנה דעתי שהגתה לא דעתי בזריזך לותי בשעת שעשה ר"ל עתה כשסכחתי הוא שאתה מהקדמת לי

וסוקמה לי מחדש והזכרתני לאתם שנית ומעתה בטוח אני בעזר הבורא שלא תכשל שוב בזה ואין לחדש יכול לעמוד על דברי תורה אף"כ נכשל בה . ועתה אתחלך עם זה הדבר שמחמת שהרוחניים הם תורות שכליים הוא מסיקול דעתך אי יש לך ראיות מספרי מקובלים שדבריך כן הוא :

עב אמר המשיב בספרים הרבה מלאתי ראיות חזקות ועלומות

לדברי . וכן אמת בתחלה שם"י הזמין לי ההקדמה הלזו של ביאור אמיתת מהות הרוחניים שהם תורות שכליי' מסיקול דעתי ואח"כ דברי המקובלים חזקו ואמצו אללי אמיתת וקיום ההקדמה הזאת וקודם שהשכלתי ההקדמה הזאת הייתי לומר דברי המקובלים כסומא ובעורון לבב ועתה בא זה ולימוד על זה שהיתם כאחד טובים (כי) השכלת ההקדמה אלי נרמה לי להבין אמיתה כוונת דברי המקובלים בהרבה מקומות ודברי המקובלים סוכוני אמיתת ההקדמה אלי ואי רמזתי בהרבה מקומות מאוד היו לפני דברי המקובלים כדברי הספר ההגוס קודם שהשכלתי ההקדמה הזאת . והנה אביא לך כמה לשונות מספרי המקובלים שקוראים לרוחניים בשם שכליים . הנה הרמב"ן בתחלת הקדמתו לפירושו לס' יצירה כתב וז"ל עילת העלו' יתחייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בתכלית הפשטיות עד שאין בינו ובין עילתו דבר אלא זה עילה וזה עילול ע"ל הרמב"ן שקבל מפי אליהו זכור לטוב ודברי הרמב"ן אלו כותבו בס' סומר תמונים בדף ט"ו ע"ב ודף כ"ב ע"ב הרי שהרמב"ן קורא לכתר עליון בשם שכל פשוט ובזאר אלא פשוט תבאר לך לקמן בעזה"י וכן הרמב"ן בהקדמתו בפירושו לת"ב נתיבות הכמה מכנה כל נתיב ונתיב בשם שכל והולכתו דבריו בס' שלח הרמון למהרש"ע מפאדו בדף מ"ח ע"ב . ונם בס' קנה בתיבת יד התלת ג"כ אות בשה"ם הרמב"ן כיוצא הל"ב נתיבות בשם שכליים וז"ל שם הרחמון שכל מופלא . הב' שכל מזהיר . הג' שכל מקודם . הד' שכל קבוע . הה' שכל נשרש . הו' שכל שפע נבדל . הז' שכל נשתר . הח' שכל שלם . הט' שכל עיקור הי' שכל מהטולן הי"א שכל מלוחמה . הי"ב שכל בהיר . הי"ג שכל מנהיג התחדות הי"ד שכל מאיר . הט"ו שכל מעמיד . הט"ז שכל גלוי הי"ז שכל הרגש . הי"ח שכל בית השפע . הי"ט שכל סוד השעולות הרוחניות . הכ' שכל הרצון הכ"א שכל החפץ המבוקש . הכ"ב שכל נאמן . הכ"ג שכל קיום . הכ"ד שכל דמיוני . הכ"ה שכל נפיוני . הכ"ו שכל מחודש . הכ"ז שכל מורגש . הכ"ח שכל מוטבע הכ"ט שכל מונשם . הל"א שכל כללי . הל"ב שכל תמידי . הל"ג שכל נעבד . ע"כ ביאור כיוני הל"ב נתיבות חכמה להרמב"ן ז"ל . הרי שמכנה לאתם כולם בשם שכליים . וכן החסיד המפורסם בעל חובת הלבבות בשער נ' המכונה בשם שער עבודת האלהים בפרק שני וז"ל והשני שהשכל הוא עלם רוחני עזר מן

בפועל העליון הרוחני והוא נכרי בעולם הנופש העניים עכ"ל וכן תמלא בשערי ניון בסיר הרחצון בתרוס הרחצון מתחיל שם מל מסתתר בספריר תכיון. השכל הנעלם מכל רעיון. עילת העילות מוכתר בכתר עליון יכו'. הרי שמכנה לכתר עליון בשם שכל הנעלם ובס' חסד לאברהם עין כל נפר שפי מניה שם וז"ל עניו השכליו' הפשוטים המשתלשלים מדרגה לחר מדרגה הם אבי"ע ויש להם ב' בחינות הבחי' הלחת הם שכלויים בעלי חכמה ובינה יתירה והם משגיחים תמיד בחשק עבודתם שזוא שכלות בלתי נפמיית (רלוא לומר שגם הספירות עובדי' לחדון כל חלא שעבודתם הינו כמו עבודתינו שהיא עבודה גשמיית כמו הפילין ומזוזה וסוכה וציצית וכ' מינין שבלולב ודומיהם שכולם הם ענינים גשמיים לגבי עבודתם היא עבודה שכליי' דהיינו מה שמכשילים ומביני' מקלת דמקלת רוממות הש"ם יש"ם זהו עבודתם ויש לה' שעשוע עליוז והנאה רוחניית מופלגת מאוד מן עבודת) והשיקתם גדולה בעבודה הזאת לא יערע חוהם רגע לא ימנעם כלל לאמר היא עבודה קיימת שלא יחסר ולא יעדיף אים אים במדרגתו ועבודתו מן הכתר עליון עד סוף כל המדרגות הקדושה לכן הם שוחנין השפע בעבודה הזאת לקיומם וחיותם שלא יחסר לעולם כו' ע"ש עכ"ל בעל חסד לאברהם. הרי שקירא לכל מדרגות הקדושה של אבי"ע בשם שכלויים והשכליים הם הם ההיפוך של הגשמיים כמ"ש שהיא שכלית בלתי גשמיית הרי שעיקר הרוחניות הוא שכליית. וגם בספר שפע של בדף ס' ע"ג בהגהה בד"ה אל השלוני כו' מביא שם וז"ל שהעשר ספירות הם כחות לוריית שכליות מחשביות. ובדף ז' ע"ב בחלק הנקרא שפע טירה ל' אמר הם כחות שכליות לוריית מתיללות קשורים דבוקים מיוחדים בחחדות דביקות בשלשב' הקשור' בנחלת שלא תמלא שלהבת בלי נחלת כ"ב לא תמלא כח שכל זה בלי כח שכל זה. ושם בשור' ל"ז וז"ל שהם כחות שכלו' רוחניו' פשוטות טהורות מכל נשם וממקרי הגשם כו' ע"ש ובדף ח' ע"ב המכונה בשם ע"ב וז"ל שם שורש ואו השנעה רוחניות לוריות שכליית ובדף ט' ע"ב המכונה ע"ב שורש ע"ו אחר הגהה שני' וז"ל שם וכם כולם שכליות שהורות פשוטות עוד שם בשמוך שרש ס' מכ"ל ז"ל והם כולם שכלויים ר"ל כחו' שכליו'. ובהגהה שליטית שבדף ט' ע"ש וז"ל כי הספירה שלמעלה משנת את הספירה שלמט' ממנה נמלא שהיא מחבר מגבלת את הספירה שלמטה הימנה בידיעתה לגבל הספירה שלמטה אינה משנת את הספירה שלמעלה ממנה רק כפי שיעור השגת עלמיתה ואינה מקפה ומגבלת אותה בידיעתה ע"כ. ובדף כ' ע"ש שורש כ"ג מתחלת פ"ב וז"ל לגבל דבר רוחני שהוא כח חור שכליי שהינו כחויר ובמקום כו' ע"כ גם בשער שפי המכונה בשם שער סדר שליות שקלות בשוד השלוש ובשוד המ חות. ובדף ס"ו ע"ש בשרש ב' וז"ל והנה להבן קושיח זו לריכין

בלויים . ומהרמ"ע מפאמו וכעל חסד לאברהם ועל"ה וכעל חובת הלבבות וכעל ספע טל והרמב"ם ור' שלמה בן נבירול וכעל הסיר שבספר שערי ציון ואחרון שבאחרונים היה בעל צומר למוגים כידוע למעיין בספרו . הנה הנם שנים עשר תשמיש מובהקים כולם מכנים לרוחניים כשם שכלויים והלא יש לי בעדותם והותר . ועכ"ז תביא לך מוסף ממיתי עפ"י שכל נ"ב על זה בעזה"י :

עג אמר השואל שם יש לך מוסף על זה על נה תמנע מלחתי המוסף כדי שתשתרש יותר בלבי למוגת למיתת הקדמה הלזו כי בשתרכות הרחיות והמוסיפים התחזק ותתחזק ותתאמן יותר הקדמה שמביאין מוסף ורחיה עליו :

עד אמר המשיב הנה הרמב"ם כתב בתחלת ספרו יד החזקה בהלכות יסוד התורה בפ"ג מהנה ו' הקב"ה מכיר למיתו ויודע לותה כמו שהיה ולימו יודע בדיעה שהיה חוץ ממנו כמו שלמו יודעין שלין לנו ודעתנו לחד מכל פעורת ים' הוא ודעתו וחייו לחד מכל לד ופינה וכפל דרך יחוד שלמלת הי' חי בחייס ויודע בדעה חוץ ממנו הי' שם הלוהות ברכה הוא וחייו ודעתו ולין הדבר כן הלא לחד מכל לד ופינה וכפל דרך יחוד כמלאת לתת לומר הוא היודע והוא הידוע והוא הדיעה עלמה הכל לחד ודבר זה לין לח בפה לאמרו ולא בהוון אדם לשמעו ולא בלב האדם להבינו על בוריו לפיכך הימו מכיר הברואים ויודעים מחמת הברואים כמו שלמו יודעים לותם הלא מחמת עלמו יודעם לפיכך מפני שהוא יודע עלמו יודע הכל שהכל נפתך לו בהווייתו עכ"ל הרמב"ם והנה עתה לא לפרש לך כל דבריו לפס קלהו-הרחה וכולו לא תרחה ולפי"ה לבחר לך כל מלחתיו על בוריו . דע כי ת"ם ית"ש הוא לחד פשוט בהכלית הפשיטות והלחדות לין בו שום הרכבה וריבוי ח"ו ומי שהימו מלמין בזה הוא כופר בעיקר ושת לו הלא נברה . והנה ידוע נ"כ שהת"ס הוא עלימות בלהי חסרון כמו שמביא בעל שומר שמוגים בדף ל"ז ע"ב בשם ר' עזריאל תלמוד ר' יונתן בני נהוך גרבו של הרמב"ן ז"ל והנה ידוע גם כן שהענין היותר מפורסם מכל הענינים שבעולם הוא השכל והחכמה דהא כי' כתב הרמב"ן ז"ל דעה חסרת מה קנית דעה קנית מה חסרת וכל החכמים ימימו ויודו על זה שהלא הפחתים הלא בעמו מעולם מתיקות השכל והחכמה והנה השכל הוא מפורסם הלא בעמו מלא השכל מלא עלמו אפי' שם לא ימשך ממנו הועלת נ"כ מתוך הוא מאוד כידוע שכמה בני אדם יש להם בעשוע ועונג מופלא בשמעם דברי חכמה והנה שם השכל בעלמו לא היה מתוק נ"כ הי' מפורסם מלך ההועלות שהמפכות ממנו והי' דומה לעשב מר שעשיון בו חיזה רפואה שמפורסם היה העשב המר לא מחמת עלמו הלא מלך התועלת הבא על ידו ושם העשב המרפא הי' מתוק בעלמו הי' מפורסם יותר ויותר הן מלך עלמו הן מלך התועלת המגיע ממנו . והנה לפעמים חיזה רפואה מתוקה תהיה לדבר לחד רפואה ולדבר ג' חזק במקלה בו שלא יוכל האדם לסבול מתיקות' כי יחלש לבו ויתעורר להקיא כמ"ש החכם דבש מלאת חטול דייך פן תשבעט והקיתיו עד שיעטרך לפטול לו לפתות חיזה דבר חריף וחמוץ שמתנגד למתיקות הרפואה מבה"כ השכל של האדם היה בעלמו מתוק וגם נמכיס ממך תועליות רבות ולמולם לא יגיע מזה ע"י השכל וכיון שהשכל היה היותר מובחר שבכל השלימיות שבעולם ס"כ ע"כ לריך לחתה לומר שהת"ם חינו משולל מן השכל דמי שלינו מודע כזה הרי היא כופר בעיקר וה"כ כהכרח לומר שעלמותו ת"ם הוא לור שכלי קדמון דמם תאמר שעלמותו הוא עניו לחר ולא שכליי והנה הודית לי שעלימות השכל יש בו וה"כ יהי' מורכב מעלמותו ושכלו ולינו לחדות פשוט ודבר זה לסור להעלות על לב הלא ע"כ שמהות הרוחניים הם עלמיים שכליים וכרי הוא לחד פשוט. וז"ם הרמב"ם ולינו יודע שהעה שהיה חוץ ממנו כי האדם עלמותו וחכמתו הם שני עניניס כי עלמותו הוא עור וכבר ונידון ועלמות המורכבים מד' יסודות שהרמ"ע לכל ת"ם ית"ש עלמותו היא החכמה והחכמה היא עלמותו ולא ילדק בו לומר שהוא חכם ע"י חכמה כי הוא היא החכמה והחכמה היא הוא והוא היא . והיא הוא לפי שהוא וחכמתו לחד הוא . ומ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא הידוע והוא הדיעה עדיין לינו יכול לבחרו לך כי תלטרך חליו להקדמות רבות ושוב שוב שלך על הסדר שלא להקדים את המאוחר ולא להיפוך :

עה אמר השואל דברין כנים ולמיהים וכרוליס הלל מכסיל ע"י ועיני חכמה הדיעות ר"ל שהיס מעיני חכמת התורה המכסר ממקלת האנשים שכלולו מן המות ובלו ע"י מה שפעלו בשכלם לעשירות וגדולה וכבוד . והנה מעלת השכל לינו מחמת התועליות הנמכיכים ממנו אלא השכל מלד עלמו אפי' אם לא ימשך ממנו הועלת נ"כ מתוך הוא מאוד כידוע שכמה בני אדם יש להם בעשוע ועונג מופלא בשמעם דברי חכמה והנה אם השכל בעלמו לא היה מתוק נ"כ הי' מפורסם מלך ההועלות שהמפכות ממנו והי' דומה לעשב מר שעשיון בו חיזה רפואה שמפורסם היה העשב המר לא מחמת עלמו אלא מלך התועלת הבא על ידו ואם העשב המרפא הי' מתוק בעלמו הי' מפורסם יותר ויותר הן מלך עלמו הן מלך התועלת המגיע ממנו . והנה לפעמים חיזה רפואה מתוקה תהיה לדבר לחד רפואה ולדבר ג' חזק במקלה בו שלא יוכל האדם לסבול מתיקות' כי יחלש לבו ויתעורר להקיא כמ"ש החכם דבש מלאת חטול דייך פן תשבעט והקיתיו עד שיעטרך לפטול לו לפתות חיזה דבר חריף וחמוץ שמתנגד למתיקות הרפואה מבה"כ השכל של האדם היה בעלמו מתוק וגם נמכיס ממך תועליות רבות ולמולם לא יגיע מזה ע"י השכל וכיון שהשכל היה היותר מובחר שבכל השלימיות שבעולם ס"כ ע"כ לריך לחתה לומר שהת"ם חינו משולל מן השכל דמי שלינו מודע כזה הרי היא כופר בעיקר וה"כ כהכרח לומר שעלמותו ת"ם הוא לור שכלי קדמון דמם תאמר שעלמותו הוא עניו לחר ולא שכליי והנה הודית לי שעלימות השכל יש בו וה"כ יהי' מורכב מעלמותו ושכלו ולינו לחדות פשוט ודבר זה לסור להעלות על לב הלא ע"כ שמהות הרוחניים הם עלמיים שכליים וכרי הוא לחד פשוט. וז"ם הרמב"ם ולינו יודע שהעה שהיה חוץ ממנו כי האדם עלמותו וחכמתו הם שני עניניס כי עלמותו הוא עור וכבר ונידון ועלמות המורכבים מד' יסודות שהרמ"ע לכל ת"ם ית"ש עלמותו היא החכמה והחכמה היא עלמותו ולא ילדק בו לומר שהוא חכם ע"י חכמה כי הוא היא החכמה והחכמה היא הוא והוא היא . והיא הוא לפי שהוא וחכמתו לחד הוא . ומ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא הידוע והוא הדיעה עדיין לינו יכול לבחרו לך כי תלטרך חליו להקדמות רבות ושוב שוב שלך על הסדר שלא להקדים את המאוחר ולא להיפוך :

עה אמר השואל דברין כנים ולמיהים וכרוליס הלל מכסיל ע"י

הגה"ה
ודע כי כל השלמות והמעלות המוכחות מהייחדים ומתלחדים בשכל. כי הנה יהוע שכל אדם לחד נפעלמו מה שהחכם בין בשכל הלא שכשכל עושה בשכלו נחשוב על דע שהיא טוב לבן כותב כבע שהוא והחכם מהוון כדבר התמיתי מה שהשכלו מהייבהו שהיא טוב הרי היא בחשבת טוב כי השכלו זך ויפר

ומה נס גים לך ריאות הרבה מחכמים קדמונים ומחדושים ומודה לחלל מאחר הקרא לותי לפניך . לחסות בצל כנפיך . ותהלה תלהי על מאחר בביני להכין מתמר ר"ל שהוקשה לי ימים כביר על מה שהרי"ל הם יתמר לך מדם יגעתי ומלאתי תתמין יגעתי ולא מלאתי מל התמין מלאתי ולא יגעתי מל תתמין ולא הבנתי מתמר הלזה מד עתה דכמדומה לכתורה דלפעמים יינע מדם לריק ולא ימלא ולפעמים יזדמן בימלא מגיזה כלי יגיעה . כן תמת לת כשביל שהוקשה לי המתמר הלזה לת המנתי למתמר הלזה ח"ו מלא תליתי החסרון כי ותשבתי כי מה שיזדמה שיגע מדם לריק בתמת אין יגיעה כלל מלא יותר ויותר הי' לו ליגע ומו לת הי' לריק כי בודאי הי' מולא ומה שיזדמן לפעמים שיבין מזה שבנה בלי יגיעה בתמת אין זו מגיזה כי הבנה זו אין בה ממש כי לת כוון הדבר לתמיתו ומועה הוא בעלמו שביוון התמת ובתמת לת כיוון התמת . מבל הנה נת ידעתי מעם סדבר על בוריו ע"פ הקדמה שלך שמהות הרוחניים הם מורות שבליים כי הרמב"ם כתב בספר מורה נבוכים חלק ג' פרק ס"ח דף ל"ז ע"ל וז"ל כי כל שבל פעלו היה עלמו ואין השבל בפועל דבר מחד ופעלו דבר מחר כי תמיתת השבל ומהותו היה ההשבנה ולא התחשוב כי השבל בפועל הוא דבר מחד נמלא לבדו נבדל מן ההשבנה והשבנה ענין מחר בו שבל נוף השבל ומיתתו הוא השבנה ע"ל מורה נבוכים . וכדי שיובנו הדברים הללו לכל אדם תמביר לותם בעזה"י בתר היטב שדק . הנה הדבש הוא מתוק והנה ענין המתיקות שבו אינה עלמות הדבש אלא המתיקות הוא סגולה בו וכש"ב קבע סגולה בהדבש שיהא מתוק שבהורתו ית' השבין מתיקות בדבש ואם יוסר המתיקה מן הדבש לא יהתוה כשביל זה שעלמות הדבש והדבש הוא הגוסא של המתיקות והמתיקות הוא נשוא על הדבש :

עו אך ע"ד משל לרחובן שהוא נבור גדול וכל פעולותיו הם בגבורה כי הוא תמיד פועל גבורות ומפעולותיו הגעשים בגבורה נודע לכל ברחובן הוא נבור והנה נבורת רחובן אינה עלמותו אלא מקרא הוא ברחובן כי אלם לדם בתה שעל ידו הוא לדם הוא שזה אגל כל המין רלוני לומר אגל כל בני לדם ואילו הי' נבורת רחובן עלמותו היו מתחייב שבל בני לדם יהיו נבורים כמותו כי בל עלמות אתה אין שום בבל המין כמו אלם אין בהמה שזה הוא בבל הבהמות ומה שהוא ענין אלמי אגל אינה ממלא לת יוסר מנמלת ההוא כי בחסר יוסר אינה ענין אלמי אין הנמלת יחבשל עלמותו ויהיו אלם אחר ואינו בלל בעלמותו ברחבון ושוב אין שמו ברחבון עליו כמו שמליא בנבוכד נצר שבהחלה היו עלמותו עלמות לדם והיו שם לדם עליו ובאחר הסיר הש"י לתמותו ממנו נתבטל עלמותו ברחבון ונעשה בהמה ולא היו אז שם לדם עליו אלא שם בהמה משמ"ב נבוד' רחובן מקרם הוא הגבוה על רחובן ורחובן הוא הנשא של הגבורה וכאחר הוסר הגבורה מרחובן לת נשביל זה יחבטל עלמות רחובן כי אעפ"ב שם לדם עליו ולא החשוב כן אגל אלם רוחני שהוא שבל רלוני לומר שהוא אלם חור שבלי ויש לו מליאות חזק כי הוא נמלא בשוטל ממם והנה בל פעולה אלם חור שבלי אינה אלא הבנה ותמיד בל הימים הוא מבטיל ומשיג כי זה דרבו ופעולתו תמיד ולא התחשוב כי פעולתו שהיא הבנה אינה עלמותו ר"ל עלמות חור השבלי אלא פעולה היא אגלו והבנה היא בוזו' על אלם חור השבלי זאלם חור השבלי הוא הנשא של ההבנה לא התחשוב כן אלא שהאלם חור שבלי והבנ' ענין אחד הם ממש ולא תאמר שאלם חור השבלי ופעולתו שהיא ההבנה הם במו ענין אחד לא תאמר במו אלא ענין אחד ממש כי אלם חור שבלי הוא ההבנה וההבנה הוא האלם חור השבלי ואותו היא ואינו הוא והנה התבאר לך דברי הרמב"ם על נבון :

עז וברי שהתחשוב את הקדמת הרמב"ם נשבלך למשיל לך משל הנה בל אדם יודע שהוא חבם מביר ומבין ומשיג מדרנת שבלו היטיב ויודע אם מדרנת שבלו היא מדרנה עמוקה בלומר אם שבלו הוא עמוק וברור ויבול הוא לשקול שבלו בערך שבל חבירו בשמה שבלו הוא עמוק וברור יותר משבל חבירו ובשגרלה להבין בשה הוא מביר ומשיג מדרנת שבלו ובשה הוא שוקל מדרנת שבלו בערך שבל חבירו הוי אומר בשבלו יודע בל זה משלה בי הוא משיג את שבלו בשבלו והשבל משיג את עלמו והוא המשיג והוא המושג ובשה משיג את עלמו הוי אומר בעלמו ממש הרי בי השבל והשבנה הוא דבר ישיג את עלמו הרי בי השבל והשבנה הוא דבר אחר ממש :

עח ואמשול לך עוד משל הנה ידוע בי בל דבר הנרחה לעינים בהברח העינים רואים בלאור עלמם את הדבר הנרחה והוא ע"י לירוף אור אחר דהיינו אור השמש או אור הלבנה או אור אבר משמ"ב אם יהי אוזח לפניו דרך משל אבן בחושך לא יוכל לרחות האבן בעיני אפילו אם יפתח עיניו לבלי חק אבל אם ירלה לרחות נוף השמש או נוף הלבנה או שלבבת של אבר האחר בתחילה לא ילטרך עוד אור אחר בי יבול לרחות את נוף השמש בלאור עלמו . נמלא נבי אבן האבן הוא הדבר הנרחה אליו ואריך לומר לדבר הנרחה בלומר לאבן את אור השמש נמלא יש בלאן שני דברים האבן ואור השמש בי האבן לא יוכל להתרחות לעיני מלד עלמו בי הוא נוף האוך ועבור אבל אור השמש מתרחה לעיני מלד אור עלמו נמלא בי הדבר הנרחה הוא אור השמש והוא בעלמו הוא הנורם להתרחות מלד עלמו בלי לירוף עוד אור אחר ובמו בן הוא באור האבל אם מביר שאר דברים באור שבלו נמלא הדברים האם אם הנרחים והשבל הוא שבא שיתרחו הדברים האם אלא משמ"ב אם ירלה להביע ולשקול מדרנת שבלו עד

כמה יכול להתפשט וכמה שכלו גדול יותר ממדרגת שכל חבירו הרי ע"כ בהכרח בתור שכלו עלמו מציג לה שכלו נמלא כי השכל הוא הדבר המושג אליו ושכל בעלמו הוא מסבה שיושג ויהיה למדע מלד עלמו נמלא השכל הוא המציג והוא המושג . ולפי הדברים הללו הבין מ"ם הרמב"ם כי הוא היודע והוא הידוע והיא הדיעה כי מלד תור השכל הוא ההשגה בעלמו וההשגה היא היא תור השכל בעלמו וההשגה היא המשגה והיא המושגת . והנה התבאר

לך בס"ד פירוש דברי הרמב"ם על נכון :

עם והנה הכמיים הרבים כתבו בספריהם כי ההשמה קודם שתלובשת בנוף מבנת השגה עלומה לפי שהיא עלם תור שכלי שדרכו מינו אלא להשיג השגות שכליות ואין לה שום מוצא להשיג ובשתלובשת בנוף שהוא חומר עבור נשתמו עיני שכל' כי הנוף הוא מסך מבדיל בפני ההשגה ולא שהנוף עלמו הוא מסך מבדיל כי נוף בשמי מינו חיוך אלא בפני תור הנשמי ובפני דברים נשמיים אלא הכוונה התאות הגופניות הם מהנבדים מאוד לתור השכל ומחשיך את תור השכל . והנה מאחר שהאדם נברא בנוף ונפש ובהכרח צריך שתלבשו ומשתה לקיום הנוף ושם המלכלים והמשקים לא יהיו ערבים ומתוקים לחיך לא הי' האדם חושק להכילה ושתיה ולא הי' מתקיים הנוף כלל לכן בפשיטת לריכים להיות ערבים ועתה שערבים הם שעק האדם להכילה ושתיה יותר מדי הצורך לקיום שעק ועי"כ נחשך השכל ונסתם מעיניו כי התאות הגופניים לא יוכלו להתקיים ביחד עם תור השכל כי הפכיים המה ות"ת לעייר שני הפכים בנושא אחד בזמן אחד כגון שנשמור על ראשון בדבע אחת שהוא חכם ונעשם כי שם אות חכם אחת מינו טעם ושם הוא טעם אחת מינו חכם אבל יתכן לומר שבדבע אחת הוא חכם ובדבע אחרת הוא טעם כי שני הפכיים אלא בזמן אחד אשבר לעייר וזה בדבר יותר לתות להכתוים בחכם יעיין בחיוה עיין שכלי ומתחיל להשיג השגות מתוקות ונבזה מהם מאוד ומחמת זה נכפשה נפ כלתה נפשו לעיין עוד יותר כדי להשיג עוד יותר ויותר כי ערבים עליו מאוד השגות הללו ואז בעת ההתקעות מחשבתו בעיונו בחשק גמרן שם ישימו לפניו אז המאכלים והמשקים הערבים ומתוקים מאוד בתכלית המתיקות יתאבו בעיניו לעפר ואפר ולא יתאוה להם כלל ועיקר כי בחשק הגמרן שים לו להשגות השכליות מכבין את החשק לעניים גופניים וכן להיפוך שם הדם ירתה ויריח מאכלים ומשקים מהוקים ומובחרים מטעם מעט מסם וכאשר יערבו לחכו מאוד התנבר תאותו לבלוע כל המאכלים וכל המשקים הם לתענוג גופו ושם חכם אחד ישים לפניו אז חיוה דבר עיוני מיעיין בו להשיג חיוה השגה לא יוכל אזניו לשמוע לדברי החכם ההוא לעיין בחיוה השגה כי גודל התנברת תאותו להשגות הגופניות מכבין החשק השכליות וזה דבר ידוע מאוד לחכמים המעיינים בשם

לשאות בדבר הזה :

פ לבן ההכם עיניו ברחשו שלא יהפוס יותר מכך בהכרח לקיום גופו שלא יבטל חשק מלימוד התורה ולא יחלה בעצמו כי שם מעט ותפיסת תותו מעט לא יהי' שמן ודשן וערב ומתוק לחך כדי שלא יתגאה בו היכר ע"י ההנאות הגופניות שם לא שבאות בעלמו שיוכל להתגבר על יצרו ולמשוך ידו להפסיק מלאכול בתאבון שעודתו אז יותר טוב לאכול מעט ממאכל קל ומתוק ומבושם שהוא מעט בכמות ורב התוכות מביאכל ממאכל עב וגס הרבה מאוד עד כי בשעת כבד יכבד עליו לשבול כוחך המאכל ההיא ועי"כ מוכרח ליפן הרבה ויתגרה בשינה . כללו דמילתא שתאוות הגופניות והשוקות השכליות לא יתקיימו ביחד כי לא יתחלחה תור אלא מחורבנה של ירושלים וכשזה קם זה נופל ואין חדש דקדוש' דר עם נחש בכפיפה ולעולם אינם שוקעות המלחמה ההיא של שערת דקדושה עם שערת דקליפה כי יד על כס יה מלחמה לה' שהוא כללות שערת דקדושה (כי אין ספירה דלית בה חוי' בעשלם שהוא שערת דקליפה ולכן הנביאים הורו להתבודד ממחשבתם לבורא ית' ולמחלים הכחות הגופניות שלהם עד שיתעוררו ויתגברו הכחות הרוחניות השכליות כדי שיחול עליו השגת הנבואה והנה גם' חסד לאברהם מלחתי שעם על מארצך ומן התורה מהקיימת שלא בתי שממית שלא העניו הוא כי הנה השגת ההשמה נחשבת בחשר היא מתלבשת בנוף שהוא המסך המבדיל בפני ההשמה כלומר התאות הגופניות הם מסך מבדיל והשם כשהרס יעב בתורה מהיה כחות הגופניות ומזכרך המסך מעט מעט ואין המסך ההוא מבדיל כ"כ בפני השגת ההשמה ויכולה אז להשיג השגות אמיתיות וזה שקרא קיום התורה ות"ם רז"ל אין התורה מהקיימת אלא בתי שממית שלמה עליה ר"ל שיהיה התאות הגופניות ואז יבטל ויבוא השגת ההשם שהמתו מהקיימת כלומר שהשמחה אמיתית ושם לה קיום וכן תרו"ל עד שהתה מנקש שיכנסו דברי תורה בתוך מעיך ובקש אלא יכנם בהילה ושתיה בתוך מעיך ועתה יכולר המלמר יגעתי ומלאתי תמיין דשהות יגע אז מהיה התשר המסך המבדיל וממילא מהגלה תור השכל של הנשמ' דהלא השמה בעלמה היא שכלית ופעולתו של עלם שכלי אינה אלא השגה כמ"ש הרמב"ם והזכרנוה לעיל רק שהתאות הגופניות מונעים ההשגה ובהסיר המונע ממילא מתרבה פעולת הנשמה שהיא ההשגה ולכן יגעתי ומלאתי תמיין כי זה דומה למי שפוקח עיניו פתוחות ורואה אינה דבר כי מי שעיניו פתוחות ידמי יכול לראות כי פעולת העיניים היא אלא לראות . ומש"כ יגעתי ולא מלאתי אל תמיה כי לא יאומן כי יסופר מהים אחד יפה עיניים ושוא רואי ועיניו פתוחות ומן דבר הוכן בפני רואות עיניו ואעפ"כ אינו רואה כי ודאי דבר שקר הוא אלא בודאי לא היו עיניו פתוחות ולכך לא ראה וכן להיפך

נלהי ולא ינעתי אל התמין כי אם לא יגע להתים בכחות הנפשיות בודאי לא יסכיל התמת כי מי שפלם מיניו ומתפאר לאמר שרואה מיזה דבר בהאי כוזב יכזב . ומפרינן ימיני לך אחי שע"י הקדמתך הנכתי מתרו"ל דינעתי ומלאתי וכו' :

ס"ו אך מצאתי ומודיעני למה כינוי המקובלים לספירות בשם מורות כי מור הוא נשמי שמו מור הכוכבים והחמה ולבנה ומור הגר והרב בעל שומר ממונים כתב בשפרו דף ל"ג ע"ב בד"ה בעיקר החמישי וז"ל הנה רבים חושבים לדמות המלוה שהוא מור גדול זך ובהיר מאוד בחשבם שענין זה הינו נוף והוא תכלית הביזוק והטעות כי המור עם היותו היקר שבמותקים הנה הוא נשמי. ואיך יכול לכנות לספירות בשם מורות כי הלא הספירות הם רוחניים :

ס"ב אמר המשיב הנה בעל שומר ממונים בדף ל"ג ע"ד בד"ה שתמנם כתב לייעב זה לבל דבריו ימים נוחים לי וז"ל שם התמנם מה שתמלת שקוראים בשם מור אל פעולה הס"ח והספירות הינו מפני שהם עלמם מור רק מפני שקור מלא שכליונו בעודו מלובש בחומר הנוף להניע מהות ועלם הרוחניים וכן ס"ח לנייר פעולה הרוחניים אין שם כדי להתר לותם בשם שמיתי לכן כמו שותם בחומר מור כי הוא היקר שבמותקים ועוד שים בחור סגולה ועניניים שהוא מתדמה בשם אל הגלגלים . הרמבן כי התור כו' ס"ח ועוד הביא שם כמה דמיונות לתור עם הדברים הרוחניים ולבסוף כתב בדף ל"ד ע"ב ועיין בספר שלימה עין כל התר ו' פ"ג שהביא שם ג"כ יחסים ושמשים שתרים זולת אלו הנזכרים שבעבורם נמצל הספירות אל התור עכ"ל בעל שומר ממונים . לשנם נרמה לי ברור ושמה נכון דמתחלה לק"מ דעיקר שם תור הוא על התורות הרוחניים שהם שכליים ותור השכל הוא עיקר התור אלא שאנו משתילים שם זה לגשמיים לכוות להתם ולבנה בשם תור לפי שתור הגשמי נשתלבל שחר כמה השתלבות מדרגות שתור הרוחני ולפיכך קוראים בענף בשם השורש ושיקר שם תור הוא לשכה הגורמות שע"י יוצאו שדברים לגמלים והכה תור השכל היא שכה הגורמות שע"י יוצאו הדברים השכליים ותור הגשמי הוא שכה הגורמות שע"י יוצאו שדברים הגשמיים לתוש הרתות וכמו שכל הגשמיים נשתלבלו מן הרוחניים כמו כן תור הגשמי נשתלבל מן תור הרוחני שבל התמת הוא שעיקר שם תור הוא אלל תור הרוחני שהוא תור השכל ונבי חמה ולבנה ודומיהם שם תור מושתל אלא ושינו שמם העלמי וז"ל הרמב"ן בספר מגן דוד בדף מ"ב ע"ב בחות ע' וז"ל ולריך שתדע כי תור זה הוא תור הגדול שנקרא ביום רתמן שנאמר ויתמר תלהים יהי תור ויהי תור והוא תור התשך ושין ערך ולא דמיון לתור שתניר לנו עם התור הזה כלל אלא מסותפים בשם בלבד ושין בדעתינו כה לשער התור הזה ונמשך וככתם בגלגל השמש העליון ושמש תל הגלח ומשם קרן תור שני משה וירמז מנשת מלינו ומשם בא תוך השמש שהחתון והוא ע' יסוד שבת ושם נגנז ומתוך בית נגזו' יולא ממנו שהרורית תהר כמה מסכים והבדלים ומתחלק לכל לבא העליונים ומתעבה ויורד דרך כמה מדרגות מסך תחר מסך עד שנרתה ממנו שהרורית השמש הזאת הנרתה לנו ומפ"ח שין כל ברית יכולה להסתכל בו ומכאן תתה דן לתור הגדול תור יום רתמן שהרי לא הניע עד היסוד אלא דרך כמה מדרגות וזהו ע"ש לא רתתה כי אפילו העין העליון שהוא היסוד לא רתתה התור ההוא כמו שהוא אלא שם תלבים המזכר במעשה בראשית שהוא ביום הוא מכיר ורואה את התור הטוב ההוא כי הוא תמר ויהי התור הזה ע"כ. הרי שהיר הנשמי נשתלבל מאור הרוחני אחר השתלבות כמה מדרגות ולפיכך אנו קורתין לענף שהוא תור הנשמי בשם תור כמו השורש שהוא תור הרוחני והוא עיקר התור ובאור הנשמי שם התור מושתל הוא ותין אנו לריכין לדברי בעל שומר ממונים :

ס"ג אמר השואל הניחה לי שתהבה נפשי לדעת מדוע מתארים את הספירות בשם רוחניי' אלא תלת רוחני נגזר מלשון רוח ורוח עלמו הוא בשם נמוך שהוא תחר מ' יסודות הנשמיים שהם שם רוח מים עפר שהוא הם נשמיים ויש להם שלשה רתקים תיך ורוחב ועובה ואלא אפילו יסוד שם שהוא יותר דק מרוח כיזוע ועכ"ז הוא נשם ותיך מתארים את הספירות בתואר המורה על נשמיות :

ס"ד אמר המשיב שף שיסוד שם הוא דק מרוח עכ"ז הוא מושג למוש הרתות בעבור שים לו מרח' וגוון משע"כ תור שהוא דק ותין לו גוון ולכן תינו ומושג לאחו כי שם בשכל כאשר תבאר לך . שנם בכר הודעתיך לעיל בסימן כ"ד שתין ריקות בעולו' והרתי על זה הוא כן כי הנה יחזו שלא יתכן שהכתם הנשמיים קלתם בקלתם לסבה שהוסבו מקום כי שם תמלת כלי כאשר לו בשפר שוב לא הוכל להכנים בכלי ההוא מיש לו דבר נשמי אחר כמוהו עד שיריקו ממנה האחל לו שפר והנה כשתקח שלחופית שהיא מקוה השתן של הבשמו' ותפשתה על כל גלוחיה ותקשור אותה למעלה באוזו לא יוכלו ליעע דופני השלחופית זה בזה כמו שתים יכולים ליעע זה בזה בשיות השלחופית מלינה מחול לו מעבר ושנה ודאי הוא שהאויר והרוח שבשלחופי' שהוא תוסס מקום אינו מניח לדפנותי' ליעע זה בזה לפי שבשם האויר מבדיל ומפסיק בין דופני השלחופית נמלא ס"ח שיושג האויר להוסיף כי שם בשכל מחשת שדופני השלחופית לא יוכלו ליעע זה בזה ועי"כ רואה בשכלו רחי' ברורה מלינה האויר ולפיכך התרו המקובלים לספירות בשם רוחניי) בחשר שמלינות הספירות ס"ח שיושג להוסיף כי שם בשכל והאויר ג"כ אינו מושג מלינותו אלא

פה אמר השואל שמיעתי למה מכוני' התורות העליונים בשם ספירות

ומהו לשון ספירות ולמה' ענין רומז לשון זה הנה ברחיתי בס' פלח הרמון שהוא קימור הפרד"ס שחיבר הר' מנחם עזרי' ומפני בתחלת בספרו בשער ג' פרק ג' מביא שם כמה טעמים ולימי מביאם לכן אבקשך הביאני לותן הטעמים כי ברחיתי שם וז"ל והמלה נגזרת מלשון הפשים מספרים כבוד של ופירש בו ר' שם טוב שהם מגלות המחשבות הנעלמות ולורות הנבדלות ע"כ ירלה שהם דומות למקורן של נחלחית המיוחדו' בשלש הפשים בשעל' המחשבה ואל הלחלחות מלמן שהם לורות נבדלות כמה שדרכן למיות . עשם שני לפי שהספור מותר בהן דוקא ולא בס"ם : טעם ג' וז"ל עוד יש במשמעה לשון בהירות כמו הספיר שהין לו נוון כלל וכו נרחים כל הנוחים עכ"ל בשל פלח הרמון ולימי מבין כוונתו בשעם הרחשון והשלישי ושל שעם השני קשה לי שהין שם ספירות מורש על עלמותן ומהותן לכן תשלוך להבנתי הב' טעמי שלו בשר טיטר :

פו אמר המשיב שעם הרחשון לא שכל לבאר לך שהא לפי שלריך להלשות והקדמו' רבות ונלא תן הפנין המקום ונדלג שדר הידיעה כשדרנו' ושם יגזור הבורא בחיים ושלום שחר הועתיך שאר הקדמות יהיו נקל לך להבינו שכן שעם השלישי תפרש לך שהא ולריך שהא לדעה ביתור ענין היולי המוזכר בדברי הפילוסופים וכספרי המקובלים והרמב"ן בפירושו על התורה בפשוט והחרן היתה תוהו שביא ענין היולי ובתחלת פירוש ספר יצירה להרמב"ד ובתחלת הקדמתו לפירוש ספר יצירה . וע שכל הנמלחים שבעוה"ז הנשמי נחלקים לד' מינים וכפ דומם צמח חי מדבר וכל ג' מד' מינים הללו מורכב מד' יסודות שם רוח מים עפר ולכל ג' מד' יסודות יש תכונות מיוחדות שם רוח חם ויבש וקל מלוד . רוח הוא חם ולח קל . מים הם קרים ולחים וכבדים . עפר הוא קר ויבש וכבד . והנה יהוד שהין הוא ריקות נמלא בעולם כי כל המקום שהן החרן עד נגלל בירה שהוא שנגלל החפון מכל הנלגלים ממולא משני יסודות שם חמיר וזנבונית יסוד החם מוצא ממש בקערורית נגלל בירה ומין הוא חמיר שני בין נגלל בירה ליסוד שם והנה נגלל בירה מהמעט בהכיפות ומהירות על יסוד החם . ונגלל בירה מתחבך במהירות הטעטו על יסוד החם וידוע כי כל הטעטו מוליד חום וזו הטעטה בין מהירה והכיפה מאד שהטעטו בכ"ד שעות על יסוד החם לכן יהיו בי מהטעטו בכ"ד שעות על יסוד החם חום מופלג ובעבור שים בו חום מופלג לכן הוא יבש ויסוד האויר להיות שהתרחק מעט מנגלל בירה לכן הוא חם ג"כ אבל אינו בהמימות החם ולכן הוא לח קלת כי אין בו חום מופלג שיולד יובש כמו בחם . ויסוד הפפר שהתרחק מאוד מהטעטו נגלל בירה לכן יש בו קור מופלג וקור מופלג ג"כ מוליד יובש כמו שמו רוחין בחורף שכל הדברים הלחים מהייבשים ולכן יסוד הפפר הוא קר ויבש ויסוד המים שהא שהתרחק כ"כ מנגלל בירה כמו הפפר לכן אין בו קור מופלג כמו בפפר לפוליד יובש לכן הוא קר ולח :

פז והנה כמו שנגלל בירה הוא כדורי כמו כן כל הד' יסודות כדוריים הם וכל העליון מחלו מקיף את חבירו הסמוך אליו מבל לד כנלדי כללים המקיפין זה את זה וקח לך דמיון מביצת תרנגולת שים הם מבחוץ קליפה לבינה וקשה וסמוך לה לחלה ממש דבוקה הם עוד קליפה דקה שהוא הקרוש הדק שבין הקליפה החיצונה ובין החלבון ושהלבון מקיף את החלמון מבל לד ובחלבון בתוך החלמון יש הם כדור קטן מאוד כמו גרעין קיטמית ובהא יש בחלבון ב' מדרגות שבל ב' מקיף את חבירו מבל לד כי הקליפה החיצונה מקיף הקרוש הדק מבל לד והקרוש הדק מקיף את החלבון והחלבון את החלמון והחלמון את הגרעין הקטן עד שהמלא כי הגרעין הקטן הוא במרכז החלמון דוק ותסכח והנה הקליפה החיצונה היא ע"ד מבל דוממת נגלל בירה והקרוש הדק הוא דוממת יסוד הפפ והחלבון הוא דוממת יסוד האויר והחלמון הוא דוממת יסוד המים והגרעין קטן הוא דוממת יסוד האפר כי האפר הוא במרכז נגלל בירה והיא ג"כ כדורי' ר"ל ענולה מבל לד כמו חלבן של ביצים שהגשים מנפלין ומחליקין בפה בנדיהם :

פח ואם השאל על מה שאני אומר שהד' יסודות בל ג' והלא אני רואים שהמים הים מקיפי' את האפר . תשובה בשלמה שהה אין מקיפין אבל בתחלה הבריאה כי' מקיפין וכדי שתהיב שהרץ ולא הבי' הוא ובוא הוא שהרך הבורא יה' לומר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד והראה היבשה שהיתה מבוסה עד הוא שעה במים מבל לדדים וזהו שאמר בבתוב והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום לפי שהיתה מבוסה במים מבל לדדים וזהו שאמר בבתוב והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום לפי שהיתה מבוסה במים ולא היה נראה ממנו אפי' בקודה קטנה ורוח מלהים מרחפת על פני המים כמו שאמרנו ביסוד האויר הקיף את יסוד המים מבל לד זהו פשוטו של מקרא :

פט ודע כי אין דבר שלא יהי' מורבב מחומר וצורה ר"ל נוף ובשמה ע"ד מבל הגוף בל הנמלאים בעולם חלוקים לד' מינים בל"ל והגוף הדומם מורבב מחומר וצורה אחומר שלו הוא הד' יסודות שבו והלורה היא בח החיבור והעירוב והתמזגה שנתמזגו ונתערבו בו בל הד' יסודות עד שהפסיד בל ג' מהם טרחו בו שאין ניבר במין הדומם לא הם ולא רוח ולא מים ולא עפר . ובלומה החומר הוא ד' יסודות שבו עם בח העירוב והתמזגה

פה אמר השואל שמיעתי למה מכוני' המורות העליונים בשם ספירות

ומהו לשון ספירות ולמה' ענין רומז לשון זה הנה ברחיתי בס' פלח הרמון שהוא קימור הפרד"ס שחיבר הר' מנחם עזרי' ומפני בתחלת בספרו בשער ג' פרק ג' מביא שם כמה טעמים ולימי מביאם לכן אבקשך הביאני לותן הטעמים כי ברחיתי שם וז"ל והמלה נגזרת מלשון הפשים מספרים כבוד של ופירש בו ר' שם טוב שהם מגלות המחשבות הנעלמות ולורות הנבדלות ע"כ ירלה שהם דומות למקורן של נחלחית המיוחדו' בשלש הפשים בשעל' המחשבה ואל הלחלחות מלמן שהם לורות נבדלות כמה שדרכן למיות . עשם שני לפי שהספור מותר בהן דוקא ולא בס"ם : טעם ג' וז"ל עוד יש במשמעה לשון בהירות כמו הספיר שהין לו נוון כלל וכו נרחים כל הנוחים עכ"ל בשל פלח הרמון ולימי מבין כוונתו בשעם הרחשון והשלישי ושל שעם השני קשה לי שהין שם ספירות מורש על עלמותן ומהותן לכן תשלוך להבנתי הב' טעמי שלו בשר טיטר :

פו אמר המשיב שעם הרחשון לא שכל לבאר לך שהא לפי שלריך להלשות והקדמו' רבות ונלא תן הפנין המקום ונדלג שדר הידיעה כשדרנו' ושם יגזור הבורא בחיים ושלום שחר הועתיך שאר הקדמות יהיו נקל לך להבינו שכן שעם השלישי תפרש לך שהא ולריך שהא לדעה ביתור ענין היולי המוזכר בדברי הפילוסופים וכספרי המקובלים והרמב"ן בפירושו על התורה בפשוט והחרן היתה תוהו שביא ענין היולי ובתחלת פירוש ספר יצירה להרמב"ד ובתחלת הקדמתו לפירוש ספר יצירה . וע שכל הנמלאים שבעוה"ז הנשמי נחלקים לד' מינים וכפ דומם צמח חי מדבר וכל ג' מד' מינים הללו מורכב מד' יסודות שם רוח מים עפר ולכל ג' מד' יסודות יש תכונות מיוחדות שם רוח חם ויבש וקל מלוד . רוח הוא חם ולח קל . מים הם קרים ולחים וכבדים . עפר הוא קר ויבש וכבד . והנה יהוד שהין הוא ריקות נמלא בעולם כי כל המקום שהן החרן עד נגלל בירה שהוא שנגלל החפון מכל הנלגלים ממולא משני יסודות שם חמיר וזנבונית יסוד החם מוצא ממש בקערורית נגלל בירה ומין הוא חמיר שני בין נגלל בירה ליסוד שם והנה נגלל בירה מהמעט בהכיפות ומהירות על יסוד החם . ונגלל בירה מתחבך במהירות הטעטו על יסוד החם וידוע כי כל הטעטו מוליד חום וזו הטעטה בין מהירה והכיפה מאד שהטעטו בכ"ד שעות על יסוד החם לכן יהיו בי מהטעטו בכ"ד שעות על יסוד החם חום מופלג ובעבור שים בו חום מופלג לכן הוא יבש ויסוד האויר להיות שהתרחק מעט מנגלל בירה לכן הוא חם ג"כ אבל אינו בהמימות החם ולכן הוא לח קלת כי אין בו חום מופלג שיולד יובש כמו בחם . ויסוד הפפר שהתרחק מאוד

והמזגם כי מה שנקרא מזג . אלא דומם עדיין הוא בכלל חומר אלא לומח והמזג של לומח הוא כח המיוחד והנידול שים בו כח המלמיחו מן המזון . ואלו בעל חי ים ג"כ כח הלומח שהוא הגידול והסולדם בדומה כמו לומח אבל כל זה הוא בכלל חומר אלא חי ולורת חי הוא כח חיוני שהוא כח המטפח שמתטפח ברלונו לכל אשר יחפון . ואלו המדבר שהוא המדם גם כח ההמונה היא בכלל חומר עדיין ולורת המדבר הוא הכח השכלי שים לו לב להבין ולהשכיל בהשפלות . והנה עיקר ההפרש והההבדל בין כל מין ומין מד' מיניס הלזו היא הלורה של כל אחד ואחד וכן בני הד' יסודות עלמן עיקר ההפרש וההבדל שביניהם הוא אלר לורתם כי כל יסוד ויסוד ג"כ מורכב הוא מחומר ולורה והנה מה שכל המיניס שבפולם מסויניס עיניהם ותכונותיהם הוא אלר שמי לורתן זה מזה וכן בני היסודו' מה שכל ג' מהם מסונה תכונתו מהכונת חבירו בכלליס השיוני והיחוף כל זה הוא אלר לורתן אבל החומר של כל ד' יסודות אלו הוא חומר אחד הוא והחומר ההוא של ד' היסודות נקרא בלשון הפילוסופי' היולי והוא לשון יוני והחומר ההוא מופשט ומשולל מכל לורה לכן מוכן הוא לקבל כל לורה . ועתיק לך כאן מלרכשה ספרי קודם מה שדברו בענין היולי ואל יכבד עליך המריכות כי זה יועיל לך לכמה ענינים

ואיני רשאי לקלר כאן שאמרו להלריך:

צ וז"ל הרמב"ד בהקדמות פירושו לספר יצירה וכבר נודע בחכמת הפילוסופים האלהיים כי יש חומר ג' מיני והוא מיפה לד' יסודות והוא הנקרא בלשון יון היולי ומליאות החומר ההוא הוא מליאות המלמיחים הם נמלאים על שתי דרכים הדרך האחד הוא מליאה בכח על דרך משל כמליאו' הביכולת בחטה או בשיניס לילד בן יומו ממש החטה עתה חיטה שלמה ולא בן יומו בעל שיניס אלא מצותדים הם ללאת מן הכח הזה אל הפועל וכאשר יללו מן הכח אל הפועל סר מעליה הכח הראשון אבל חומר הנזכר ר"ל היולי לא סר מהיותו לבוש בכח ד' יסודות אלו ולא היה זמן מן הזמנים שיעדרו כח פיסודות ממנו ולכן אמרו על החומר ההוא שהיו לה בכח ולא בפועל לף הוא ממולע במליעות בין מה שבכח ובין מה שבפועל והוא התחלת ורלשית כל הנמלאי' וכל הנמלאים שבתר עליון ולמטה לא נמלאו כולם אלא מחמיית מליאתו ואיו עוכר בדין בני חלוף ולא בדין זה' והפשר כי הוא רחשית המליאות והוא נקרא בלשון הנביאים גולם שנאמר גלמי רחו עיניך פירוש גולם חכמה ה"ר כי הוא כעין גולם שלבי אר' אף הוא מכין לקבל כל הלורו' עכ"ל הרמב"ד וכדי שתבין היטב ענין מליאות היולי ואיך הוא ממולע בין כח לפועל שלכאו' דבריס אלו רחוקי ההבנה הם כי איך יוייר ענין ממולע בין כח לפועל אים לנך לדברי והוא כי הנה השלבת של הנר שהחוזה בפתילה יש בה כמה בחינות יש בו בחי' החמימות והיבישות והקלות המוצנים בחים המיסום ויש בה בחי' הנוון שהוא תרתה הלבוני' שבשלבב והבאירו' המוצני' בחום הרחץ' ויש בה ג"כ בחי' תפיס' מקום אים בו מורך ורוחב ונובה והנה ענין החמימות והיבישות והקלות והלבונית והבאירות הוא נמשך מפחת המורה של האש אבל הפיס' מקו' המשכני' משלבה רחקי שהם מורך ורוחב ונובה הוא נמשך מלר חומר שהש שהוא חומר היולי כי כל אלו הענייני' המוצני' לו מן האש אים בחי' מורך ורוחב ונובה כי לא שייך בחמימות והיבישות בחי' מורך ורוחב ונובה ולא שייך ג"כ בקלות ולבונית והבאירות בחי' מורך ורוחב ונובה נמלא כי המורך והרוחב והנובה של השלבת ודאי אים נמשכים מן כל אלו הבחי' הנזכרות שהם בחים מבח המורה אבל הפיסת מקום של השלבת נמשך הוא מלר חומר האש שהוא חומר היולי שנמלאו נמשכים מורך ורוחב ונובה המוצג לנו ג"כ בחום הרחות והנה חומר היולי של השלבת הוא האש שבכל אלו הבחינו' שהם החמימות והיבשות והקלות והלבונית והבאירות והם נשוים עליו והנה לא מלאנו מליאות נמור בפועל ממש לחומר היולי בלחי מורה ואין מליאות ג"כ למורה השלבת שהם החמימות והיבשות והומיסם בלחי חומר שבהכרח לריכים הם להנשף ולחול על חיזה חומר וכן חומר סהיולי של השלבת ג"כ לא נוכל להשיג מבלי מורתו שהם בחינות הנ"ל החמימות והיבישות וכו' כי אילולי לא השגנו מן השלבת הנ"ל לא החמימות ולא היבישה ולא הלבונית ולא הבאירות לא היינו יכולים להשיג מליאת מורך ורוחב ונובה של שלבת כי מה שים לו מורך ורוחב ונובה בהכרח שיהי' לו לחיה תכונה ואיז' נוון וזה שכתב הרמב"ד שחומר היולי ממולע בין כח לפועל כלומר מליאה יותר מובג מן הכח וגרוע ממליאת הפועל הגמלא בפועל ממש כי בחמה לא יש מליאות נמור בפועל ממש אלא שהיכן ביחד דהיינו חומר היולי עם מורתו אבל זה בלא זה אים נמלאים ואים מוצגים לנו ור"ש ג"כ לומר שהיו ממולע בין כח לפועל אלא הוא דומה לכח זה ת"ח שברי מנו רומים בחום הרחות הפיסת מקומו ושלשה רחקיו שודאי אים בחי' מורה ות"א ג"כ לומר שחומר היולי נמלא בפועל ממש מחמת שמנו רומי' בשלשה רחקים שברי בלי המורה לא נוכל להשיג בשלשה רחקים אשר על כן ילדק מאוד דברי הרמב"ד שהוא ממולע בין כח לפועל :

צא והרמב"ן בפירושו על התורה כ' על פסוק בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וגו' ז"ל שם ועתה שמע פירוש המקרא על פשוטו בלין ובביור רק כ"ה

סקכ"ה נרח כל הנברחים מחסיבה מוחלטת. ומין מלשינו בלשון הקודם בהולאות ים מתן חלה לשון נרח ומין כל הנעשה תחת השמש או למעלה הוא מן סתין התהלה רחסנוה לכל הולינו מן הסשם הנמור המוחלט יסוד דק מין בו ממש לכל,הוא כח ממניח (נ"ל ס"ל ממוע) מוכן לקבל הלורה ולגלה מן הכח אל הפועל והוא החומר הרחסון נקרא ליוצים היולי ואחר היולי לה נרח דבר לכל ילר ועשה ממנו כי ממנו המניח כל ולכלים הלורות והיקן מותם ודע כי הסמים ולל אחר בם חומר אחד והסדרן וכל אחר בה חומר אחד והקב"ה נרח אלו בניהם מתן ובניהם לבדם נברחים והכל נעשה מהם וחומר היולי הזה נקרא בלשון הקודם תהו והלורה כלבשה לחומר הזה נקרא בהו וכו' ס"ל יסי פסם בכחובי' על נכון מסמעהו בתחלה נרח אלהים את השמי' כי המניח חומר שלשם מתן והסדרן הכלול מרבע היסודות כולם והיה בבריחה הזאת שהוא כנקוד קמנה דקה ומין בה ממש נבראו כל הנברחים בשמים ובארן. וחזר ופירש כי הארן אחר שבריא' הנה היתה תהו כלומר חומר מין בי ממש והיתה בהו כי שלבוש היתה לורה עכ"ל הרמב"ן. ובעל משנת הסידים שכל דבריו הם מסתרי"ל כתב במסכת עבי' נופיות פרק ל' משנה ו' וז"ל ומשמרי הסופנים נהנהו הר' היסודות היוצרים כל ל' מחומר פשוט הנקרא היולי ואז נקרא תהו ובשקבלו הלורה מחומר הסופנים נקרא בהו עכ"ל בעל משנת הסידים:

צב וז"ל הרמב"ם במורה נבוכים פרק כ"ח מחלק הרחסון ותחת רגליו כמעשה לבנת ספיר וכעלם השמים לעוזר כוונה זה הפסוק להודיע שהאמת ההומר הת' אשר הוא מלהו יהעלה והוא יהעלה שבא מליאותו ובהשתכל אמרו כמעשה לבנת הספיר ופולף היתה הכוונה המרחה הי' תומר לבנת הספיר והוסיף מעשה כי ההומר מקבל לעולם מהפעל לפי בחי' עניו ומין פעולה לו כי אם במקרה ואמנם לבנת הספיר הוא לשון על האויר לה על המרחה הלבן כי לובן הספיר אינו מרחה לבן אבל אויר לבד והאויר אינו מרחה שהולו הי' מרחה לה הי' מרחה המרחים כולם מאחריו ומקבלם אך כאשר הי' הגשם המזיר נעדר המרחים כול' יקבל מפני זה המרחים כולם זה אחר זה וזה כדמות שהומר הרחסון אשר הוא בבחי' אמיתתו נעדר הלורות כולם והזה הוא מקבל הלורה כולם זה אחר זה והיתה השנתה ס"ל שהומר הרחסון עכ"ל מורה נבוכים וכתב התפודי שם בד"ה כי אם במקרה רולה לומר כי אם שורפות מלד לורתה אמנם אם היתה הלורה נפשטת מהיולי לא היתה שורפות ס"ל שהומר פועל במקרה מלד שהנקו הלורה עכ"ל התפודי וכ' הקרקפס בד"ה כי שהומר כו' כי הפעולה הניע מהלורה שהיא אמתת הדבר והחומר מקבל שהפעולות ואין פעולה לו רק שהיחסה הפעולה לו מלד הלורה כמו שהאמת האש שורף והוא מורכב מחומר ולורה ועם היות שהפעולה בעשם היא מלד הלורה עכ"ז מהייחס הפעולה לאש בכללו וס"ל שהחומר בכלל הוא הפעול הבל הוא במקר' עכ"ל קרקפס:

צג **והרב** שם טוב כתב שם וז"ל והנה הרב ביאור כי ההיולי אין לו פועל (אלא כח מוכן שהוא הסיפוך מפועל) בעלמו כי הוא מקבל לעולם ומליאותו בכח ואין פועל כי אם במקרה ודע כי כל נעשה סוף ופסדר מורכב מחומר ולורה והיולי אין לו פועל בעלמו כי אם הי' לו פועל בעלמו מבלי הלורה שמעותה לקבל כבר לא הי' משולל מכל לורה שבהי בהברח כשים לו לויה פעולה ר"ל שיכול לפעול לויה פעולה ס"ל ע"כ יש לו (לויה) לורה מיוחדת והלורה שהיא הוא פעולתו וס"ל שוב לא היו יכול להלבים לורה אחר, כשהיו משולל לורה מאחר שהוא בכח והוא מקבל אבל אם נמלא לו פועל הוא בעבור הלורה וכן הלורה אינה מתפעלה מלד שהיא לורה אלא מלד התחברותה לחומר וכן ההיולי אין לו פועל אלא במקרה בהתחברו ללורה וכו' והנה מהות היולי הוא ע"ד משל כמו דבר ספיריי שבר הוא נעדר כל המרחים וכמו כן ההיולי הוא נעדר מכל הלורות (ר"ל הפעולות) אלא שהספיריי הנמלא בפועל כלי (כ"ל ס"ל כלי) מרחה וההיולי אין לו מליאות אלא עם לורה ולא עמד אף רגע אחד בלי לורה עכ"ל הרב שם טוב. הנה הרחה לדעת שכל אלו החכמים דורכים בדרך אחד בעיון מהות היולי כללא דמילתא עיון היולי הוא שאינו דבר פרטי לשמוע לרמוז עליו ולומר כי הוא זה ובעבור שאינו דבר פרטי יכול הוא לקבל כל דבר שהרי משל"ל שם כי לו היה דבר פרטי אז הדבר הפרטי ההוא הי' מעכבו מלקבל שאר הדברים והנה הביא לך מכל ע"ז הנה הנייר הלבן מוכן לקבל כל הכוונים שבעולם כגונחם תכתוב על הנייר כחיבה לבע שיהי' כמו שחור או חדום או ירוק יהיו הלויות נכונים היטב על הנייר בעבור שהנייר משולל מכל הכוונים אבל אם הרלוה לבע לבן על הנייר לה יהי' ניכר כלל כי הנייר אינו משולל מן המרחה ההוא ומין בעינו אינו חוקן ואין הדבר יכול להיות ניכר אלא מלד הפכו ואינו ניכר בעינו ואם הי' הנייר נעדר אף ממרחה הלבן אז הי' הנייר היולי בבחי' המרחה וסי' אז יכול לקבל אף מרחה הלבן. והנה הספיר הוא עלם זך ומשולל מכל גוון שבעולם לכן יוכלו להתרחות בו כל הכוונים דרך משל אם העמיד לבע לבן מעבר חזכוכית או הספיר יקבל הזכוכית מרחה לבן כמוהו ואם חשים גוון אחום ירחה לעיניים שהזכוכית הוא מרחהו אחום ובאמת עלם הזכוכית לה נשתנ' מרחהו כלל אלא עומד בעלמותו משולל מכל גוון כבתחלה שברי אם הסיר הגוון שהוא מנגד הזכוכית יחזור לתחלתו משולל מכל גוון מבח"כ אם תרי' לויה זכוכית לבוע בלויה לבע ע"ד משל בלבע אחום אז כל הכוונים שהעמיד

ד"ה הזכוכית וכו' יהרגו נעימים הנוגעים הכם מהרחיקם מלא יהרגו במרחק מהם כנוגן הזכוכית:

צו **והנה** הספירות נ"כ כמו היולים הם לכומר

מתן בסם כח אחד פרטי לבד אלא יוכלו לפעול כ"א מהם הפעולה הפרטיית בכח ג' הפרטי אלא מלא ים להם · כח אחד פשוט כללי שבמהו כח יכולין לפעול כל הפעולות שבעולם אף פעולות הספיות ע"ד משל כמו הסמם שבכח אחד פשוט שבה שהות החמימו' שבה מהיכה הפעות ומקפצת המלח · ומלבנת הפסתן ומשחרת הכופס ולכן נקראו הספירות בשם ספירות לאורות שהם היולויי"ס כמו הספיר שהות היולי בבחי' מתן בו נוגן אחד פרטי ומפני כן מהרחים בו כל הנוגנים וכמו כן הם הספירות מתן להם כח אחד פרטי ולכן יוכלו לפעול כל הפעולות שבעולם:

צה **והע** כי ים כמה מיני היולי"ם כי הנה המים הם היולי"ם בבחי' הנוגן ולכן המים מחמרים בו כל הנוגנים וזהם נ"כ היולי"ם בבחי' טעם וריח שטעמם הפל לא מחוק ולא מר ולא חמוץ ולא מלוח לבן הם מוכיים לקבל כל טעם נקלות שבמים יתהפכו לטעם מתוק הם ישמו ט דבש · יותר במהירות מאחר מסקה שים בה טעם מר או חמוץ שריך לשום בה דבש הרבה הרבה כדי לבטל המריות או המתיקות שבמסקה הנה אבל המים שמשול הוא מכל טעם לכן ע"י מעט דבש יתהפך למתוק וכן הסמם הוא היולי פפעולות פעולת הספיות · וכן היולי שהיא בחי' נקודה קטנה ממוד היא היולי בבחי' ליור המותיות שכל המותיו' היולין להעשות ממנה:

צו **וכן** בבחי' הספרות המותיות ים נ"כ היולי והיא הספרת המל"ף הפשוטה מבלי הל"ף שבמיוחד כי הספרת המל"ף הפשוטה היא הספרת קול פשוט היולי מן הריאה והיא משותפת לכל המותיות ולכל התנועות ולכן המל"ף היא מוכנת לקבל הספרת כל המותיות ותיכף כשאר יפתח הדם פיו בשמים קלה אשר יצא מפיו יתחוה ממנה הספרת המלף וכן כל שבעלי חיים ים להם הספרת המלף כי כל נשימם ונשימה שלהן היא ספרת המל"ף וכל הבר' חיה שהם שחדבר בהספרת השתתף והתחבר חלי' הספרת המל"ף בתחלת הספרה המות וכשוף הספרה המות ולכן היא מוכנת לקבל הספרת כל המותיו' כמ"ש בעל המחבר ס' נוהר התיבה בתיבת המותיות דף ומו בשימן כ' וז"ל גם מלמדו שלפעמים הבא המל"ף תמורת מות שכפל כמו אשר בולו נהריס שרלו (יחזקי' י"ח) שפירושו בזו · ימחסו כמו מים דינו ימסכו והטעם להתהלפות הזה הוא כי מצוחר מדרך הדקוק שלפעמים יבוא דגש להורות על חסרון מות שכפל וקריאת מות הכפולה היא כפולה במבטא כאילו המות הראשונה מכשפל בשוא נח והיא כפי טבע המבטא ח"ל לבטא בחר סיטב שתי מותיות דומות רוצות שם הראשונה שוא נח מכל תבר' אחר· מפני שבטא נשתרה

ויוצא תמורת הספרת קול פשוט היולת מן הריאה: שהיא מבטא המל"ף כמו ומזן ותקר ותקן מספס קריאתן בכפל מות הנוסף כאלו הי' כתוב ומזזן ותקקר ותקקן וכאלו תהי' הריאה בשוא נח אבל לחוש שמע המבטא יוצא כאלו יאמר ומזזן תקקר תקקן או כאלו יאמר ומזזן תקקר תקקן ע"ל בעל ליאר החיבה וכל זה בעבור שהחי מותיות דומות שהריאה בשוא נח נבלעת אחת בחבירתה ולא נשאר מהות השני מן הדומות כ"ש הספרת קול פשוט היולת מן הריאה כי כן הדרך היולי"ם שממנו יבא כל דבר ואליו ישוב ויפסד כל דבר לכן יזהר נדמה לחוש המזזן כאלו הי' כתוב ומזזן או ומזזן וכן:

צז **ובחי'** הספרת התנועות ים נ"כ היולי והיא הספרת השוא שהיא ריק ונעדר מכל תמונה ולכן בכולו לפני מותיות מוכן שגרון שהם עמוקים ופנימים בהספרתם יותר מכל המותיות ועולים להתבלע במבטא לכן בשעת קריאת השוא לקריאת מות הגרון שהחריו כמו בהשמים והספרת השוא הוא במהירות היותר תפשרו לכן דומה הספרת בהשמים כאלו היא כתיב בשמים בלא הא ופתח · השוא נלחז ונתפס על הכ' שהיא נקודה בשוא יכן שהחך דומה כמו שלחך יהונתן כמו יונתן יהוסף כמו יוסף ולכן כתיב כמה פעמים בלא הא הגרון והוטלה תנועת הות הגרונית על המות שלפניו כמו בשמים שלחך יוסף יונתן · הנה הריאתיך כמה מיני היולים ים היולי בבחי' הנוגן כמו הספיר והזכוכיות שעושין מהם עשבויות לחלומות וים היולי בבחי' הטעם והריח כמו מים וים היולי בבחי' ליור המותיו' והיא הי"ד שהיא נקודה קטנה וים היולי בבחי' הספרת המותיות והיא המל"ף וים היולי בבחי' הספרת התנועות והיא השוא ומומר היולי הוא שחומר הרחמן משולל מכל אלו הדברים ומשולל נ"כ מתכונת היסודות שהם יבשות ולחות וקרירות וחמימות וכבדות וקלות כי כל אלו התכונות שבד' יסודות הוא מלד הצורה לא מלד החומר שהוא החומר היולי שהוא לא כבד ולא יבש ולא לח ולא קר ולא חם ולכן הוא מוכן לקבל כל אלו הדברים ושים לבך לכל אלו שהקדמתי כי כולם ילמדוכו לך לקמן בעזה"י ולכל תסכחם והנה ילחתי ממבטי פה להפריך בהלעות והסברות שבל ההברת לא יגונה:

צח **אמר** השואל מבקשך מולי ים לך רבי מופתיו' על המספר של הספירות שהם עשר לא שחוה ולא יותר הגם שבעל שומר הנועים הקשה הקושיא הזאת בדף י"ז ע"ב שהיא בד"ה שלשיהל וחי' שם ע"ז בד"ה יהוידע עיניו רואות שעל' עשי' שהוא עולם הנלגלים הם עשר מדרגות היינו נלגל הכוכל שהוא על כולם ונלגל המזלות שהוא הנלגל היומי ונלגל המזלות וז' כוכבי לכת גם עולם היצירה שהוא עולם המלאכים מכוחר קרא שהם עשרה כתות וח"ב מה נקיש ומכיח שגם עולם הבריאה שהוא עולם הכריאה הם עשר רבני

דכורסיית וכמו כן שלש המלוות הוא עשר ספירות וכבר התריך הפרדס בשער שני להביא ראיות על קבלתינו שהספירות הם עשרה מבריאות העולם שנבראו בעשרה מאמרות ומהכורה שכללה כל מלותי' בעשרה הדברות ודוד הע"ה חתם ספרו בעשרה הללויים וגם קיים לן דתין דכר שבקחשם פחות מעשרה עכ"ל בעל אומר תמוהים - הנה כל זה לימו מת לי כי לימו מופת שכלי כמו שהוא עלמו סיים שם וז"ל ושם סיות שעיקר כל זה הוא מפי הקבלה ולא מכל להכריח לחומו ברחיות מוספיות מ"מ גם אין השכל מגדו עכ"ל בעל אומר תמוהים הנה אין זה טענה כלל דמי שברת שהיני מתיין בקבלה שקבלו קדמוניו דור אחר דור שהספירות הם עשרה לא פחות ולא יותר הלא אתפץ אני לדעת ג"כ היזה רמי' מופתיות על קבלתינו כדי שתחזק יותר אמונת הקדמה כוחת ובי אימו מספיק לנו מחומו של הברחם אבינו ע"ה - שם' יצירה שכתב עשר ספירות בלימה עשר ולא השע עשר ולא לחת עשרה גם מה שהביא רמי' מעשר נגלגלים דעשי' גם זה אינו רמי' מוכחת עם היות שחכמי התכונה הביאו ראיות עלמיות על שהגלגלים הם תשעה מ"מ על גלגל השכל אין שום מופת מה שהביאו ראיות מעשר כתות המלאכיות הלא גם בהו ההקדמה מקובלת היא ואין עלי' רמי' מופתיות ומאי תולמי דהתי מהלי גם מה שהביא רמי' מעשר הדברות ומעשרה כלולי' הלא נוכל לביא דוגמת מהפלת ר' נחוניא בן הקנה שמיסד על שם של מ"ב שים בו ז' שמות ולפ"ז נאמר שהספירות הם זי"ן וגם מלינו ז' ימים בשבוע וז' שנים בשמטה וז' שמוטה ביובל ויהושע הקיף את יריחו ז' הקפות או נאמר שהספירות הם שלשה ממה שאנו אומרים קדוש קדוש קדוש ג' פעמים ומי שבריחו לכל זה והלא היה יכול לתרץ בפשיטות נמר שהקבלה בידינו שהספירות מספרם עשר לכן אחלה פניך אם יש בידך להיזה רמי' מופתיות עפ"י שכל מה טוב ומה נעים לשמוך על הקבלה לבד ולא מכחים הקבלה ח"ו

מחמת העדר המופת:

שם אמר המשיב יש-אלי מופת חזק ע"ז והוא כי ים לך לדעת שעיון המספר נחתם מעת התחלות חדושי הסיות הלא המה הספירות שהם רמזים והתחלות הסיות המתודשות בעולם ולא תחשוב כי המספר הוא הסכמי וקוסם-שבאלו הספירות לא היה שייך כתי' מספר בעולם מאחר שלא היה לו במליות כי אם ה"ם לבדו ית"ש על מי היה לחול כתי' המספר כיון שאין שם נספרים כלומר דברים הרשויים להמנות ואפי' מספר אחד לא היה שייך לו לחול על ה"ם ית"ש כי כשלמת עכשיו שהמספר נמלא בעולם וים דברים נספרים הרבה בא מספר אחד לשלול כל שאר המספרים עד"מ כשאמרנו רשות מלא דיגר אחד אחד אחד לשלול כמלת אחד שלא מלא שנים או שלשה כ"ש אחד וכן כל מספר בא לשלול שאר המספרים זולתו וכן עד"מ שמות של יום ולילה לפי שים עתה אור וחושך וזמן שים בו אור נקרא בשם יום וזמן שים בו חושך נקרא בשם לילה והנה עתה שים במליות יום ולילה ילדק ליחד לכל אחד מהם שם מיוחד ומובדל מזולתו ר"ל שזה יקרא יום וזה יקרא לילה וכל שם שולל מה שזולתו כי בחמרנו עד"מ שזה הילד טוב ביום בחמו לשלול שלא טוב בלילה לא כשנחמר שמוב בלילה חמו שוללים שלא טוב ביום נמלא עיקר השם של כל הבר בא לשלול זולתו ממנו אבל אי לא היה חושך במליות כלל אלא תמיד היי' אור אז לא היי' מקום לשם אור ולשם יום על מה לחול מאחר שאין לו מה לשלול וכן ג"כ כשלא היי' במליות רק ה"ם ית"ש לבדו לא היה מקום לחול עליו שם מאחר כי מה היה שולל אז שם מאחר שלא היי' אז לא היה מספר שים כיון שלא היה אז שני נספרים במליות ועוד מי הוא זה שהי' קורא אז לה"ם בשם מאחר כיון שלא היה אז שום נמלא בעולם זולתו השם שאמר יתמר ה"ם עלמו קרא את עלמו בשם אחד לחזה ילדך קרא את עלמו בשם אחד וכשני מי קרא לה עלמו בשם אחד ולמי היה מדבר כיון שלא היה אז שום נמלא בעולם זולתו ועם עתה לאחר המליות הספירות ג"כ אין צריך על ה"ם לומר אחד כי מה שולל עתה שם ה' יותר מקודם המליות וכי ח"ו יתחדש לו שם אחר המליות והלא הש"ם לא נשתנה ולא ישתנה לעולמי עד וכבי שתבין היטיב איך המספר ותחדש בשעת המליות הספירות תודיע לך מ"ש בעל המחבר ספר שפע על הנה ים מקום לשאול איזך ילדק מספר בספירות שברי אמו אומרים שים עשר ספירות ואיזך צריך בהם מספר עשר כי בשלמת נשמיים שהוספים מקום ים חויר פנוי המספרים והמבדיל והמחלק ביניהם עד"מ עשר פרוטות ים בהן ובין כל פרוטה ופרוטה ים חויר פנוי ומבדיל כל פרוטה לעלמה ילדק בהם היטיב בחי' המספר אבל הספירות שחינם חוספים מקום ואין צריכות לומר עליהם שחויר פנוי מספרים ביניהם כי הלא הם אורות שכלות וזה משיג לזה וזה מוצג לזה וע"כ היזך ילדק בהם המספר ותירץ שהמספר נופל בהם מלד שני מדרינתו כי הנה היסוד הוא מדרגה נבוה יותר מן המלכות ר"ל שהיסוד הוא שכל עמוק יותר מן המלכות ויסוד משיג את המלכות על בוריו משא"כ המלכות אינה משגת את היסוד על בוריו זכן כל הי"ם הם זה למעלה מזה במדרגת השגה ואחר השלמית עד שנמלא כי מדרג' התחר למעלה ממדרג' החכמה ומדרג' החכמה למעלה

מבינה:

ק ולפ"ז ילדק שפיר בספירות המספר כי כוונתינו בחמרנו עליהם מספר עשר מיני מדרינות משומת זו למעלה מזו ובהיות כן אין מקום לחיזה שואל לשאול למה לא התניל הש"ם שני עולמות במליות דהיינו שני כתרים ושני חכמות ובני

ואני נימוח דלפי מה שנתבאר שהמספר טופל בספירות מלד אימו מדרגותן אין מקום לדבריס אלו דמידי הוא טעמא שאנו מכניס אותם בשם עשר הוא מלד שהיום שוים במדרגותן ולפיך שייך לומר שהיו לה"ם להקיל שני כתריס שוים ואני חכמות אוות כי הלא אם אוות הם במה יבדלו זה מזה לקרותן בשם אניס כיון שהם שוים ממש הרי אינם שני מיני מליאות כ"ש מליאות אחד ממש · סמבל בזה שם אדם אחד ילמוד את נמו וירגילנו ליור שנון המכוסה בשם שנון דמסתבר כנון הא דאי' בגמ' כתיב בתורה ג"ם לא תבשל אחד למיסור אכילה ואחד למיסור הנאה ואחד למיסור ביטול ומקשים העול' לילדים לנסות את כח שכלם מאחר דכתיב לא תבשל אחד למיסור הנאה ש"כ למה לי שוב לא תבשל למיסור אכילה הלא כ"ם הוא מלמיסור הנאה ומתרצינן דמי לא הוי כתיב הלא אד לא תבשל לא הוי ידעינן למיסור הנאה כלל הלא הוי מוקמינן הא לא תבשל במסתבר דהייט למיסור אכילה אבל השתא דכתיב שני פעמים לא תבשל מחמת יתורא ע"כ מוקמינן לחד קרא למיסור הנאה · והכא שנון הלזה נק' שנון במסתבר והכא כמו שליור השכלי הלזה שהוא מכוסה בשם שנון המסתבר כמו שהוא נמלא כאן בדין בשר בחלב כמו כן נמלא ליור השכלי הלז בהרבה מקומות עד"מ בדיני חמץ ומלה ובדיני שור תם ושור מועד ובדיני קדושין וביני ניעון ובדיני קרבנות והכא הם יכסה אדם כח שכלו על כמו אם מורגל הוא היעב בשנון המסתבר יכסה את כמו עד"מ בכתם מקומו' שנמלא שנון הלזה אם יוכל לתרץ בכל המקומות את קושיותו בשנון המסתבר · והכא אם הקטן הזה יתרץ לו בחכמה מקומות השנון הלז לא שייך לומר על הקטן הזה שתירץ וכיון בשכלו חכמה מיני מסתבר כי ליור השנון הלז בכל מקום שימלא ליור אחד הוא ושנון אחד הוא הלא שמלובש במוסגים מתחלפים ר"ל במקום אחד הוא מלובש בדיני חמץ ומלה בחלב ובמקום אחד הוא מלובש בדיני חמץ ומלה ובמקום אחד הוא מלובש בדיני שור תם ושור מועד אבל ליור של כל אלו המקומות ליור אחד הוא ולפי"ז לא שייך לומר שתירץ החכמה אינו מסתבר · שייך לומר שתירץ חכמה פעמים ליור המסתבר · והכא יש שנון המכוסה מדאילטריך עד"מ כמו שהקשה התו' בסמ' קידושין דף ל"ד ע"ב בענין מ"ע שהזמן גרמא ובדיני חמץ ומלה ע"ם והכא שנון המסתבר ושנון המדאילטריך ליורי' חלוקים ושוני' שם ושפיר יכלך לומר עליהם שהם שני ליורים אלא דומים זה לזה כלל והכא לעיל הזכיר בדבריו שהוא עלמו ע"ם עיין לעיל בסימן ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ניתור דבריו שלא ולפ"ז היאך שייך לומר שהיו לו לה"ם להקיל שני עולמות מליאות דהייט שני כתריס ושני חכמות אוות הלא אם הם אוות במה יבדלו זה מזה להיותם שניס כיון שהשנת שני כתריס הנה

דלית

אחת ממש היא ואין שייך לומר שאויר פניו מפסיק ביניהם כיון שאין שייך שלא הפיסת מקום ולפ"ז לא שייך לומר שני כתריס שוים כמו שלא שייך לומר שני מיני מסתבר הו שני מיני מדאילטריך אבל כתר וחכמה שהם מדרגות חלוקות ויוריס שונים והשנתם היא שזה ילדק לומר עליהם שהם שניס כמו שילדק לומר על מסתבר ומדאילטריך שהם שני מיני השנות הנה ההבדר לך היטיב שהמספר עשר בספירות הוא מלד שמו מדרגותו ולפי"ז כאשר נלמלו הספירות נתחדש לו המספר עשר :

קא **והנה** היות מספרו עשר היא מלד מליאותן לשנאמר שהם עשרה נמלאים ריחניים מצוינים זה מזה והם זה למעלה מזה כמדריגה דפ"ב הלא הם"ם ג"כ נמלא הוא ומ"ב הי' למות מחד עשר נמלאים אבל מה שמספרן עשר הוא מלד היותם כולם עלוליס ולפ"ז אין למות הם"ם עמהם כי הוא עילה על כל העלות ולא עלול ח"ו כי הוא נמלא ואין עת אל מליאותו כי הוא קדמון המחלם והנמור והספירות הם עלוליס ומחודשים כי הי' זמן שלא היו במליאות והכתר עלול הוא מת"ם עלמו והחכמה עלול מכתר ע"י כח הת"ם והבינה עלולה מחכמה ע"י כח הת"ם המשפיע לחכמה ע"י כתר ולפ"ז אף כשנמלא הכתר לא הי' שייך לומר שם אחד על הכתר כיון שאז לא הי' לו לבלול לזה מספר זולתו מפני שאז לא היו שני עלוליס בעולם אך לאחר שהגליל הכתר את החכמה נתחדש בשת אחת מספר אחד ומספר שניס כלומר שכתר הוא עלול הרחמן וחכמה הוא עלול השני וזה כל אחד מהם שולל זה את זה כי בהמרתו שכתר הוא עלול הרחמן הנו עולליס לומר שהיו עלול שני וכשהתו מומרים על חכמה שהוא עלול שני הנו עולליס לומר שהיו עלול רחמן וכיון הוא עלול השלישי וכן כולם עד מלכות שהוא עלול העשירי נמלא כאשר נתגלגלה המלכות זו נתהווה מספר עשר בעולם והנה יהוע הוא לכל חוקר שענין היות המספר עשר לבד לא פחות ולא יותר הוא שום מלל כל המומות והנה רמוק הוא מדרך השכל שיהיה מספר עשר השכמיי ר"ל שהשכימו כל חומה וחומה שיהי' המספר סובב על עשר ולא פחות ולא יותר כי לפי כוונו כל המומות זה לזה להשכמה אחת הזמת ועוד קשה למה בחרו דוקא עשר ולא מספר אחר דכמו שהמספר סובב עתה על מספר עשר כמו כן הי' יכול לסבב על שמנה או על שניס עשרה ולא"ת הלא הם היו מסכימים על מספר אחר ג"כ הי' קשה למה בחרו דוקא בו ולא בזולתו עכ"פ כשיש לנו ליתן טעם נכון שילוו להיות המספר עשר אין לנו לחוש להניח מליאות מספר עשר בלי טעם והטעם הנכון לנו שנאמר שהספירות ג"כ עשר הם לא פחות ולא יותר ובשעת מליאתם נתחדש המספר וכשנברא הדם הרחמן שהשתם ג"כ במספר הזה ונשאר המנהג הזה אצל כל המומות שהם יולאי יריכו וכן מלמתי כתוב בם' עסים רמוניס שהיה קיטר ס' הפרדם בשער שני

המכוונה בשם שער טעם התלויות בפ"ב וז"ל שם כתב בעל מנחת יהודה היינו טעם למה הספירות הן עשר שלהיות המספר הכולל הוא עשר כי מה שלמעלה מן העשר חוזר אל התחדים אין בתחדים כמו י"ת י"ב י"ג אין בעשירות כמו כ' ל' מ' אין במאות אין באלפים אין ברבבות לכן מתחר שהללו' נכנס בהספר רקוי שיותם במספר היותר כולל שבמספרים והיה מספר עשר עכ"ל בעל מנחת יהודה היינו ומתוך הרמ"ק בעל הפרדס על תלו הדברים וז"ל מה שים מן הקוסיא בדברים הנזכרים היא כי הספירות שם הכוחות הקודמות לכל תלו הדברים ושם עלול לכל תשר משם למטה ואיך יהי' המספר המתחר שבה אל הספירות הקודמות ועוד איך יהי' נדר המסובב שבב מוכרחת אל תכונת מלויות שבהו ומי הוא המכריח שלא יהי' המספר סובב על מספר אחר עכ"ל בעל הפרדס ופתחים יפה מציב דברים נכוחים הרי לפניך בבירור גמור מדברי בעל הפרדס שעינן המספר נתחדש בעת תלויות חדוש העשר ספירות לכן כל העולם מחזיקי' ומשתמשים במספר הזה לא פחות ולא יותר וזו רבי' מספקת מאוד על קבלתינו שהיות מספר הספירות עשר לא פחות ולא יותר שולת מי שבללו חלם יתעקש בזה אחר כותבי זאת הוגד לי והרמו לי בם' שפע על שכתב ג"כ הרלי' שזאת ממה שכל התומות מונים מספר עשר ע"ם בפ"ב משער השביעי הנק' שער נפש רוח ונשמה ומתי' לי' על נעל שומר תמונים לוך לא הניע לתזו מעולם דברי בעל שפע טל :

קב ומעתה תבין מ"ש בעל פלח הרמון בשער ח' פ"ת עוד טעם ללמון ספירות וז"ל ויש להשמע ללמון ספירו' ענין מספר ועד עתה לא הבנתי דבריו אבל לפי מ"ש ניחא לפי שמהספירו' נתחדש ענין המספר וקודם שנתהללו לא היו עדיין שום בחי' מספר בעולם ולכן נקראו בשם ספירות :

קג אמר השואל מאחר שים לספירות כמה כוויים שמכנין אותם בשם אורות ובשם רוחנייס ובשם ספירות ובשם שכליים למה בחרו רב המקובלים לכנותם על הרוב בשם שכליים :

קד אמר המשיב לפי שכתוי אור הוא מושאל מאור הנשמי תע"ב שהמרתי לך לעיל בסימן ס"ב דתדבכה כתוי האור מושאל הוא אצל אורות הנשמיים אבל הרוחניים שם העלמי הוא אור לפי שהן הם האורות התמתי' עכ"ז לפי שהספירו' ענין כתוי אור אצל הספירות הוצרכנו ליקח משל מאורות הנשמיים שלנו והרי כתוי האור לספירות הוא כמו שם מושאל הוא עלם וכן כתוי רוחנייס לספירות ג"כ מושאל הוא מיסוד הרוח שהוא נשם גמור והופש מקום אלא לפי שם"ה להשיג מלויות שהויר בחוש הרואות כ"א בשכל כמ"ש לעיל בסימן כ"ד ע"ש והספירות ג"כ חיוש מושגים לנו מלויותם כ"א בשכל לכן מכנים אה הספירות בשם רוחנייס וכן מה שמכנים אותם בשם ספירות הוא ג"כ מושאל הוא מאבן הספיר להורות שים לכל ספירה וספירה כח אחד פשוט כללי ואין בהם בחי' מסויימת ופרטיית וכמו שהתרתי לעיל מסימן פ"ו עד סיומן ל"ם ע"ש אבל מה שמכנים אותם בשם שכליי' הוא שם תמתי ואיני שם מושאל מענין נשמי לפי שהשכל גם בזו הוא רוחני לכן בחרו קצת המקובלי' לכנותם בשם שכליים יותר מבשאר כוויים :

קה אמר השואל הסבירני מאמר המקובלים כי כל התלויות הוא כמדליק נר מנר ואין הרמזון חסר כלום והמאמר הזה הובא בם' זוהר תמונים דף כ' ע"ח בשם ספר זוהר חדש וענין ההקדמה זו היא על דרך משל כשכתר התליל את החכמה נשתר אור הכתר בשלימותו כמו שהי' קודם שהתליל את החכמה ולא נחסר מן אור הכתר בחי' ממדרגת אור החכמה וכן מחכמה לבינה וכן מן כל עילה לעולו הודיעני נא מיך טבע והויות אור הרוחני להיות כן שלא יחסר מדרגת העלול מן העילה ולא תמו רומים בעלות ועלולים הנשמיים עד"מ אברהם הולידי את יצחק ואברהם הוא עלת יצחק ויצחק הוא עלול מאברהם הרי עכ"פ נחסר מאברהם עפת אחד ונתמעט מקלת כחו והרלוי היה דוגמת זה שם ים אתך כי במשל הנשמי שהכיולו בזוהר חדש ממדליק נר מנר ואין הרמזון חסר כלום ים תשובה עליו דמ"ש יהיו הספירות ממשות הת"ס כמו שנר הבני אדם לרמזון :

קו אמר המשיב אי משום הת לא תירית דכתר תירץ ע"ז בם' שומר תמונים בויכוח רמזון סימן כ"ט וז"ל מע"ם שבמשלי הוא כן שנר הבני והרמזון אוים הם בנמשל היינו כי אין שום משל בעניני העמוקים המלה שיהיה במשל דומה לנמשל מכל לדדין וכמו כן לא תבין ח"ו ממשל הנר כמו שהנר אחר שהולך מנר הרמזון אוב אין נרין אליו כך הספירות אחר שנתללו אוב אינם נריכים אל הת"ס חלילה והם נומר כן שהרי אין לספירות קיום והעמדה ואיות בלתי הת"ס ואלו יוייר שיסתלק הת"ס מסם יפארו כולם בנופא בלא נשמתה כמ"ש בתיקונים דף י"ג ובזוהר פ' בא דף מ"ב ע"ש אלא לעולם כח שהמליל בנמשל אחוד וקשור עמו בשלשל' הקטורה בנחל' להחיותו ולקיימו עכ"ל בעל שומר תמונים · אמנם למלות רלוך מביא לך דוגמא לזה כי מאחר שהודעתיך שמות הרוחניים הוא עניו שכליות והנה שם חכם אחד יגיד לחברו מיזה טיור שכלי שהשכיל לא יחסר השכלה הסיה מן המלמד ואי"ה לקמן אסביר לך עניו כמדליק נר מנר בדרך יותר עמוק וברור ואיני :

ואיני הספוק לך במה שהסברתיך פה :

קז והנה נזכרתי פה עוד טעם אחד על שם שבחרו המקובלים לכנות הרוחניים בשם

בפס שכליים להורות שכל שלמיותם הם בתחדות פשוט כפי מה שכתרתי לך בסימן ע"ד לפיכך כל השלמיות מתתחדים ומתייחדים בשכל ע"ש היטב וזכור לנו הכ' טעמים מ"ש לך פה בסימן ק"ז וכסי' ק"ד ע"ש :

קח אמר השואל כבר קודעתיך לעיל סימן ס' שכת השתוקקות להבין

מהות הרוחניים מחמת שרבותי שהתחלתי ללמוד אללם הזה ירומי אללה אבין דברי המקובלי' כפשוטם בדרך נשמי אללה כל דבריהם בדרך משל לשבר את האוזן וכמאמרם ז"ל דברה תורה כלשון בני אדם שכל עלם כוונת דבריהם ברוחניים הוא ענין אחר שלמו מעניניס הנשמיים כלל ואע"פ שא"א להשיס שהקדמות בלבו ולהפוס בשמוחו שם לא בדרך הנכת עניניס הנשמיים שא"א לדבר אלא אדם שהורגל בו דשיניו בעניניס הנשמיים עכ"ז לא יתקע במחשבתו ח"ו שלמעלה הוא ממש בשוחו ליור הנשמי כמו שהוא מבין חלילה להעלות כן במחשבתו אללה בדרך רמוז ושוב ר"ל שמתחלה ירוץ בלבו להבין הקדמות השם ולהפשם בלבו כפשוטו בדרך הנשמי שא"א להשיגם בענין אחר ואח"כ ישוב במהרה לאחור שלא יתמין שלמעלה שם ליורים כאלה כמו שהוא מבין והורף עלם כוונת המקובלים ברוחניים כפי מה שהם למעל' בתחתות בליור רוחני מופשט ומשולל מכל ליור נשמי לא נודע לי והנני לומד דברי המקובלים כפשוטם ובעורון לבב . ועתה אחרי אשר הסברתי מהות הרוחניים שהם תוריות שכליות הניני נא הקדמה אחת שכתב סהריז"ל כל בחי' תור שכבל העולמות נחלק לפנימי ומקיף והוכח שם' מבוא פתחים בשם ספר מבוא השערים והנה אין לנו מציגים רק ענין הקפה נשמיית ע"ד משל כמו חלבון ביצה שמקיף את החלמון מכל לד והרי החלמון הוא פנימי והחלבון הוא מקיף והנה הקפה זאת היא הקפה נשמיית ומקומיית כי החלבון הוא הוסף מקום גדול יותר מהחלמון . והנה ידעתי שמסור לחכוב ולדמות תור פנימי מקיף שבספירות כדוגמת ליור החלבון והחלמון לפי שאם אין צייך הקפה מקומיית כי הספירות אינם תופסים מקום ובודאי שהאריז"ל דיבר ההקדמה הזאת בדרך משל לשבר את האוזן מה שהיא יכולה להבין כי אין לנו מציגים רק הקפה מקומיית ובאמת הקפה שלמעלה אינה דומה להקפה א כלל ועיקר אללה ענין אחר הוא שאין לנו מציגים שום הקפה ברוחניות לך ומה היא ועתה בחתי לנקש ממך לולי תיכל להסביר לי ענש כוונת האריז"ל בהקדמת הזאת :

קט אמר המשיב תמשיל לך משל לחכם אחד ושמו רמוזן ויש לו ילד קטן

בר שכל שכל מ"מ שכל הילד לא וחלוש יותר משכל אבין ומה שהילד יכול להשיג בשכלו שהוא ג"כ משיג וכ"ש הוא ומה שהוא יכול להשיג בשכלו אין הילד יכול להשיג והנה שהוא יודע היטב גבולן שכלו של הילד ויודע עד היכן מגיע כח שכל הילד ואין לזיור שיור שכלי יוכל הילד להבין ולהשיג ואיזה ליור מושכל לא יוכל להשיג כי שהוא שוקל בשכלו מדרגת ליור כל מושכל ושוקל ג"כ בשכלו כח השכל של הילד ושוקל זה בערך זה ומפני כן יודע היטיב שליור מושכל הפלוני הוא עמוק מלהיות מושג לילד כי כח שכלו של הילד הוא חלוש בערך עומק ליור המושכל הפלוני וליור מושכל פלוני שלזיו עמוק כ"כ יוכל להשיג נמלא שהוא משיג היטיב גבול שכלו עד היכן מגיע ואיזה דבר יפיג ואיזה דבר לא יפיג שהוא הילד זיו יוכל להשיג גבול שכלו של הוא ועד כמה מהפשטו שכל שלזיו כי אלו היה משיג גבול שכל שלזיו ועד כמה מהפשטו שכל שלזיו כבר היה הילד חכם כמו שלזיו נמלא שלזיו מקיף בהשגת שכלו את השגת שכל הילד לפי שיודע עד כמה שכלו מהפשטו ומשיג כל כח שכלו של הילד בשכלו של עלמו . והרי השגת שכל הילד הוא בחי' ליור פנימי נגד שכל שלזיו ושכל שלזיו הוא מקיף ומוכח יכולל בתוכו את שכל הילד עם גבולו נמלא בחי' הקפה זו הוא בחי' הקפה רוחניית ולא מקומיית כי הקפה היתה אללה בהשגה ושכל ונ"ב ליור מקיף שלמעלה הוא ליור שכלי עמוק הרבה יותר מן ליור הפנימי שהוא ליור שכליי שלזיו עמוק כ"כ כמו המקיף כי השגת המקיף הוא להשגה עמוקה ורחבה שאין הפנימי יכול להשיג אותה השגה והנה המקיף מקיף בהשגת גבול השגתו של הפנימי כי משיג עד כמה מהפשטת השגתו של הפנימי והפנימי אינו יכול להשיג עד כמה מהפשטת השגת המקיף נמלא ליור המקיף שהשגתו גדול יותר מהשגת הפנימי לפיכך נקרא מקיף לפי שמקיף וחובק וכולל בהשגתו את השגת הפנימי . ועתה תבין מה שהוכח בס' מבוא פתחים בשם ספר מבוא השערים של האריז"ל וז"ל ליור המקיף גדול מליור הפנימי והוא נמשל לו והנה גדול הזה פירושו גדול בהשגה לא גדול בכמות ח"ו :

קי אמר השואל הנה כתב האריז"ל שמה שנקרא ליור מלומלם תוך הכלי

נקרא ליור פנימי ומה שאינו יכול לכנים תוך הכלי נשאר ליור מקיף מבחוץ לכלי עכ"ל האריז"ל נמלא משמע שאינם שני מיני ליורות כלל המקיף והפנימי לשמוכל לומר שהמקיף גדול מהפנימי אללא ליור ממש הם ואין צייך לומר זה גדול מזה ואין הדבר תלוי אללא בכלי ומעט שכל הליור אינו יכול לכנום תוך הכלי רק מקצת הליור והשאר נשאר מבחוץ ולזה המקצת שבתוך הכלי נקרא ליור פנימי ובחי' הנשאר מבחוץ נקרא ליור מקיף נמלא הכלי חולקת את הליור הזה לשנים שכל מקודם שנכנס בכלי מקצת הליור בתחתית ליור אחד הוא ואין צייך לעשות ביניהם שום חילוק :

קיא אמר המשיב כמה המושים לדייך וכמה להם מטעם את עלמך

ואזניך שומעים מה שפיך מדבר שהם אתם

סודיה בעלמך שמ"ם הארי"ל שים שני מיני מורות במיחוש מור פנימי ומור מקיף אין הפירוש המתי של דברין כפשוט' וכמשמעם שיטיח ח"ו למעלה מקפה נשמיית אלא דיבר בדרך משל לשבר את החזן וכמ"ש רז"ל דכרה תורה כלשון בני אדם ובקשת ממני להודיע' הענין המתי של הקפה רוחנייה אין ומה היא ומני מלתי רלונך וגליתי לך הפירוש המתי של מור מקיף שלמעלה ועתה נמשכה אחר פשיטת משמעות לשון הארי"ל אלא שם שמרו רז"ל דברה תורה כלשון בני אדם אמרו על כל התורה כולה כן כי כל התורה אין בה שום חות דלית בה רזין עילאין אלא שהשתות מלובשים בפשוטי המלמרים וא"כ כשאני מפרש ענין הקדמה שהנה הפנימיות והחמיתית המלובשת בפשט לשון שמשמר אין לך להקשות משמעות משמעות לשון של ענין שהוא פירוש חלוני ואינו רק לעזם לפירוש הפנימי על פירוש הפנימי שאני מפרש על הקדמה אחת כי שם תדע הפירוש הפנימי שהקדמה שלך בודאי יסכים מאוד עם פירוש הפנימי של הקדמה שלי והפירושים הפשוטים שהם הבלוטי' ג"כ רק יסכימו אחד על אחד ואלא יהי' שהירה משניות משמעות הלשון של הקדמה אחת על פשיטת משמעות הלשון של הקדמה אחרת או אלא יהיה שהירה מהכנה הפנימית של הקדמה אחת על ההכנה החמיתית של הקדמה אחרת אלא שהוא מוכרחות להסכים זה עם זה ויהיו להחדים אבל אחה רולה לשהור פירושו החמתי על מור מקיף שלמעלה עם הפירוש הפשוט שאחה מפרש הקדמות הארי"ל שכתב שם שאינו יכול לכנום תוך הכלי נשאר מקיף מבחוץ זאת אינו מוכרח שפירוש הפשוט של הקדמה שלך יסכים עם פירוש החמיתי של הקדמ' שלי כי שם אפרש לך שם ההכנה החמיתי יסכים מאוד עם ההכנה החמיתית של מור מקיף שלמעלה ולכן לא תרגיל עלמך להקשות לעולם מפירוש הפשוט של הקדמה אחת על פירוש החמתי של הקדמה אחרת ואתפלא עליך אחי היקר מלפך לבך לומר שהדבר תלוי ברב ובמעט וכל הש"ת לא היה יכול לכנום תוך הכלי ונשאר השאר מקיף על הכלי מבחוץ הנה אלא שהור הרוחני אינו תופס מקום לשנמר כי הכלי היתה קטנה מכדי כל האור בתוכה ולא נכנס בה רק מקלת האור ועוד אלא כתב הארי"ל בכמה מקומות כי נם הכלים הם רוחניים אלא נקרא כלים בערך האור הנדול המתפשט בכם שהוא מחיר הרבה מאוד יותר מן הכלי וא"כ היך נאמר כי הכלי היא קטנה מהכיל אלא הכלי היתה נשמיי' ולדבריך שאתה מפרש ההקדמה הזאת היתה הכלי נשמיית ותוספת מקום וגם האור יהיה נשמי ויהפוש מקום ועוד לדבריך למה נקרא האחיה האשארת מחוץ לכלי בשם מקיף ולמה לא נקרא אור חילוני ואי משום שהאמר שהאחי' האשארת מבחוץ מקיפה את כל הכלי ולכך נקרא מקיף א"כ הדרת קושיא לדוכתא כי אלא חפרש ההקפה שהיא כמו הקפה נשמיית ומקומיית אבל בחמה אניד לך הפירוש החמיתי של הקדמת הארי"ל שבאחתי דע כי נם הכלים הם רוחניים שכליים בעלי השנה ומדע והנה בחמה שני מיני אורות שכליים הם האור פנימי והאור מקיף והשנת האור מקיף נדול הרבה יותר מהשנת האור פנימי והנה הכלי יכולה להשיג את האור הפנימי להיותו השנה שאינה עמוקה כ"כ ומפני כן יכולה הכלי לכבול השנה שהיא אבל האור מקיף אין הכלי יכולה להשיגהו לשבת מיעוט השנתה ולשבת נודל עומק שכלו של האור מקיף וזהו מה שאומרים שאין הכלי יכולה לשבול האור מקיף בהוכה לשבת קוצר המשיג ועומק המושג ונקרא האבחי' הנכנס בכלי בשם אור פנימי לשני שבות שבה אחת לפי שיכולה להתפשט בתוך הכלי ושבה השנית להיות המקיף חוסק וכולל בהוכו השנת האור פנימי בהחדות פשוט · ועתה תבין היטיב מ"ש הארי"ל שהא שהוא מלומם בתוך הכלי נקרא פנימי כי יוכל לכנום להתפשט תוך הכלי ודאי אין השנתו עמוק כ"כ לכן נק' בשם אור פנימי ומה שאינו יכול לכנום תוך הכלי לשבת קוצר המשג של האור מקיף זהו נק' אור מקיף לפי שמקיף בהשנתו את השנת אור הפנימי :

קיב **אמר השואל** יפר כחך שלמדתני סנמון דרכי הלימוד של החכמה הזאת והנה הטעיתי את עלמי בטעות נדולה ולא הרנשתי שאני מטעה את עלמי ועתה שהודיעני הועלת האור המקיף ומה יהן ומה יוסיף לאור הפנימי או לכלי מאחר שאינו מתפשט בו ולמה נמו בחי' אור מקיף בין בחי' הספירות אלא שהא אור העומד בפני עלמו ומה תועלת יש לספירה מן האור המקיף כי הנה הארי"ל כתב בכל ספירה יש אור פנימי ואור מקיף בשלמא האור פנימי ראוי לנרשו ולהבדו לספירה לפי שמתפשט תוך הכלי אבל אור מקיף שנשאר מבחוץ אין נחשב הוא מכלל הספירות ביון שאין הספירה מקבלת תועלת ממנו :

קיג **אמר המשיב** נאמת הספירות מקבלת מן אור המקיף ענין נדול וקודם לריך אתה לדעת מ"ש הרב ז' משה אלשיך בפירושו לספר דניאל הנ' בשם ספר הבהלה שהרעין על פסוק ידע מה בהשוכת ונהורא עמי' ארא ואהלה לנורא ית' שכוונתי לדבריו כי הנה כתבו חכמי הטבע כי העין אין לו שום אור בעלמו אלא מקבל מן אור אחר כגון אור השמש או הירח או אור הנר או אבוקה כי העין היא כמו מראה לעושה או המפקלריי"א או כמו שכין חדש מלוטש הבא מן החוות אלא שהחשכו בו שום השמים עדיין ואין עליו שום חלודה כלל אבל הוא מלוטש היטיב עד שיכיהו על פניו אם השמש ואור השמש ותנעגעהו לכאן ולכאן יבריק ויהנולן כמין ברק על פניו וזה מבואר למי שנסה הדבר הזה בנשין וכמו כן עינו של אדם מלוטש ואם יופיע עליו אינה מן אור יקבל העין מן אותו האור בחינת אור ובאותו

האור

סאור שמקבל העין יכול העין לראות כל הדברים וסכין חדש המלוטש ונקי מן החלודה ויופיע עליו מיזה אור ירחה לעיניס שסכין יבריק ויבהיק על פניו כמין ברק ואם היה לסכין בחי' חיות והרגשה כי יכול הסכין לראות כל הדברי' ע"י האור שמקבל מן האור המופיע עליו כמו העין של האדם · אבל כיון שהסכין הוא נוף דומם אח ואין בו שום חיות והרגשה לפיכך אין יכול לראות שום דבר רק הברק שעלי' נראה לעיני האדם אבל הסכין בעצמו אינו רואה משו"כ העין של האדם שיש בו חיות והרגשה יכול לראות ע"י קבלתו מן האור המופיע עליו אבל העין בעצמו אין בו שום בחי' אור · אבל אם היה העין עצמו מיזה בחי' אור היה יכול לראות אף בחושך אבל ודאי שאין העין בעצמו שום בחי' אור ולכך אינו יכול לראות במקום שאין שום אור זורח שם ואין לו ממי לקבל אור וזש"ה ידע מה בחשוכא ר"ל שהשורש ית' רואה אף בחושך ומפרש הכחוב הטעם מפני שהאורת עמי' שרש ומינו מקבל אור משום שאינה אבל כל הנמצאי' מקבלים אור וחיות ממנו כי הוא ית' מקור האור והחיים כמו שאמר הכחוב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור · והנה העין הגשמי של האדם יש בו כח מוכן לקבל אור מן אור אחר המופיע עליו וע"י כן יכולה הראות בעיניס ולעולם אין העין יכול לראות שום דבר אם לא בהצטרפות עוד אור אחר והנה האור המופיע עליו הוא שנה לגיוכל העין לראות אבל בחמת בעין יש ג"כ שום בחי' אור . דהיינו הכח שבו המוכן לקבל אור מן אור אחר שהרי אם יופיע אור השמש על החושה או על היד לא יכלו לראות מפני שאין בהם שום בחי' אור ר"ל שאין בהם כח הקיבול לקבל אור מן אור השמש ואם האדם יעלים עיניו ויסגרם לא יוכלו לראות והנה הכח הראות שבעין הוא בחי' אור פנימי ואור השמש המופיע עליו הוא בחי' אור מקיף לפי שאור השמש מקיפו מכל הצדדים ולכל לד שיטה עיניו יקבלו מאור השמש כי אור השמש זורח הוא על כל העולם · והנה כמו העין הגשמי אין יכול לראות הדברים הגשמיים כ"ה ע"י מה שמקבל מאור השמש כמו כן עיני שכלינו אינם יכולים להשיג ולהסיג שום דבר שכלי אם לא ע"י מה שהאור' ים מופיע עלינו אור השכל והנה הסבת אור הפנימי הוא נמשך מן אור המקיף שאור המקיף מופיע על אור הפנימי שפע השגה נמצא אור המקיף הוא דוגמת אור השמש המופיע על העין וכח הקיבול של העין הוא דוגמת אור פנימי ושכלי שהפירוש היא דוגמת העין ממש השם התבונן בך

תועלת של אור מקיף לכלי ולאור פנימי :

קיד **אמר השואל** יפה דברת בענין תועלת אור המקיף ועתה תשמלך לבאר הקדמה אחת שם' מבוא השערים ושובשה שם' מבוא פתחים דף כ' ע"ב בשיטת המכונה תורות וכלים וז"ל שם הין הכלי נעשה רק ע"י בכחת אור המקיף בפנימי עכ"ל התריט"ל והנה הינו מבין מכלל מהכלה אור המקיף בפנימי יתהוה בחי' כלי ומה יש בידך ביאור נכון על הקדמה הלזו נא לגלות תמנע טוב מבחי להבינה מותה לי על בוריו :

קטז **אמר המשיב** ממה שהתרתי לך בשיטת קי"ב בענין תועלת אור

מקיף תבין נ"כ הקדמה הלזו על נכון כי הנה כל מין כלי שבעולם בהכרח תשתם להיות פעולה עד"מ הסכין לחתוך והקולמוס לכתוב בו והנרזן לחטוב בו עליס והעין לראות והאוזן לשמוע דאם לא יהי' שום פעולה ממשכת מן הכלי שהיה שיהם כלי בלל כי אינה אלא גולם · והנה העין היא כלי נמורה כי נמשכת ממנו פעול' הראי' אבל אם יסתלק פעול' הראי' מן העין שוב אין העין ההוא שום בחי' כלי והנה תמרנו לעיל בשיטת קי"ג בשם התלמיך כי העין אין לו שום אור בעצמו אלא מקבל אור מן אור השמש וכדומה לו וכמקו' שאין שום אור זורח אין בעין כח הראות כלל נמצא אע"פ שהעין הוא כלי נמור כי יש בו כח הקיבול לקבל אור מן אור אחר משו"כ אם אינו אור מיוחד לקבל עכ"ז כל עוד שאין שם אור זורח במקום ההוא אין פעולת הראי' נמשכת ע"י העין נמצא מי הוא הנורם שיוכל העין לראות ויקרא בשם כלי היו לומר אור השמש נמצא אור השמש הוא הנומר שיהי הכלי שהוא העין וכן הוא בענין אור פנימי ואור מקיף כי העין הוא דוגמת הכלי שבשירות הכיס, על עצמו כח קבול הראות דהיינו הראי' הרואיות שהיו השמש ואם לא היה האור מקיף מכה על אור הפנימי בתורו ושפעו על האור הפנימי שבתוך הכלי לא היתה הכלי יכולה לראות ר"ל להשיג השגות שכליות ולא היתה הכלי מכוונה בשם כלי כלל נמצא מי הוא הנורם והנומר שיהי הכלי הוי לומר האור מקיף במה שמופלג זורח ומכה על אור הפנימי ועי"כן נמשכת פעול' הראי' רוחניית שהיא השמנה מן הכלי הנה התבונן לך היטיב בעזה"י ביאור הקדמה הלזו :

קטז **אמר השואל** הביטני נא מעין מעלה ומטה ועלי' וירידה

המוזכרים אצל הספירות שם"מ לפרסם מעלה ומטה מקומיית ועלי' וירידה מקומיית כי הלא ברוחניים אין שום בחי' מקום כלל ואינם תופסי' מקום וכדאי מעלה ומטה ועלי' וירידה הם רומזים לענין מציאות רוחני ואינם כמשמעם וכפשוטם וכך הביטני עלם כוונת המקובלים בכתוביהם אלו :

קיז **אמר המשיב** זה הדבר מבואר הוא קלות כם' ווי העמודים שחובר

בגמון מ"ה שבהי שעשעתיך ז"ל בן בגמון הקדום בעל ס"ה ז"ל בפרק שפה עשר שפה מתחיל **עשוד** הדין בדף כ"ד ע"ם וז"ל בזוהר פרשה **וירם מרדם** גם ואתרמה וכי לא הוה ידע קב"ה דמיהו **למר מרדם** מה לריך ירידה והא כולא מתגלייא קמי' אלא **מרדם** גם מדרני דרחמי לדרגא דדינא ואיהו הכי **ירידה** ואתרמה רחמי' לאתגחה עליהו במלי דינא **יהון לחן** עכ"ל

מכ"ל הזוהר כי יהוא כביכול ב"ה (למקום) נובה מעל נבוה יותר ומה אין התעוררות מזה דין רק רחמים גמורים כעין הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו לך ע"י פעולת ההתהוויות של עוזי רשעה לריך לירד כביכול למקום הדינים עכ"ל ר' שבתי שעפטיל בס' ויי העמודים שלו והנה הוא ז"ל עדיין שהם הדבר קלת ומני מבאר לך היטיב כי הירידה שהזכיר כאן היא ירידה עלמותיית ואינה ירידה מקריית ע"ד משל אם אדם יעלה בשולם ממקום נמוך למקום נבוה לא נשתנה עלמותו למעליותה כלל כי כשעומד על העליה במקום נבוה הוה עלמותו כמו כשהוא עומד במקום נמוך או לשיפוך אם ירד אדם מן מקום נבוה למקום נמוך הרי היא ירידה מקריית ולא עלמותיית כי עלמותו לא נשתנה מכמות שהי' במקום נבוה אבל ירידה עלמותיית היא ע"ד משל שאומרים על איזה אדם שעלה למדרגת השנה גדולה שמצינו שהוא אם שלא הי' יכול להשיג מקודם ומע"פ שלא נתגדל ונתעלה במקום נבוה ולא נתגדל בקומה שבשיעור קומה שלו שהוא כמו קודם לכן ע"ז נאמר עליו לשון עלי' לפי שעלה למדרגה חשובה בחכמה והשגה שנתחכם מאוד מכמות שהיה ואז עלי' עלמותיית שפעלם שלו נשתנה ונתספק לומים אחר וכן לשיפוך שייך ירידה בעניין המדרגה ע"ד משל שנ' ע"ז הלדם שירד ממדרגת השנתו הקדומה שהיה חכם ועתה הוא טפש הנה ירידה כזו היא ירידה עלמותיית . והנה יהוא שעשה ספירות ים בכל עולם מד' עולמות אי"ע וכתר הוא הוא היותר עליון מכולם ומחרי הכתר חכמה ומחרי החכמה בינה וכן כולם שהם חסד גבורה ת"ה נלא הוד יסוד מלכות ומלכות היא התחתונה שבכולם וחלילה לחשוב בשמרנו שהי"ם הם זה למעלה מזה שיהיה הכוונה עליית מקום לשנאמר מכתר הוא במקום נבוה מכולם והמלכות היא הנמוכה מכולם במקום נמוך חלילה וח"ו לחשוב כן דלא נאמר כן יהיה ח"ו המקום שלהם חשוב יותר מהם מאחר שמקבלים מעלה וחשיבות ע"י בחי' מקום ועוד הלא הספירות הם רוחניים בכלליים ואינם היפסים מקום ואפילו שייך הלשון עלי' או ירידה מקומיית. ותמיהה נשנבה בעיני על כמה למנים שמעתי מהם שמפרשים הדברים כמשמעם וכפשוטם עלי' וירידה מקומיי' ושם חושבים שאינם מבינים זה מפני שאינם יודעים היטב מהו ענין המושגם ומהו ענין הרוחני . וביותר איך יעלה על דעתם לחשוב שהספירו' הם זה למעלה מזה במקום הרי לא מלינו בענין מקום יהי' לו חשיבות מלד עלמו ולא נרע"ל לא המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את המקום ע"ד משל אם אדם אחד יעשה סעודה ויזמין הרבה קרואים לסעודה ומנים חשובים וביניהם ופחותי' ומושיב הפחותים במקום נבוה והחשובים במקום נמוך מין זה מעלה וחשיבות כלל אלא הפחותי' ולא נרישות אלא החשובים כי המקום אין לו חשיבות מלד עלמו כלל ואם יושיב חשוב אחד בין הפחותים אע"פ שמושיבו במקום נבוה יחרה אפו ואם יושיב פחות אחד בין החשובים אע"פ שמושיבו במקום נמוך מ"מ חשיבות הוא אלו כללא דמילתא שאין שום מקום במליות חיבי' לו חשיבות מלד עלמו כי אם מלד המתקומם במקום ההוא ואין יעלה על הדעת שכל מעשינו בתור' ובמלות ובמעשה עובים הנורם עליית הספירות והתקרבותן ל"ם לא יועיל לעליית חשיבות ומדרינות הספירות אלא שיתעלו במקום יותר נבוה ממקום של עתה או בעי"ה רחמנא ליללן הנורם ח"ו ירידה הספירות אלא תהיה ירידה זו אלא ירידה ממקום נבוה למקו' נמוך שהסהיה הדבר כן לא היינו מתקנים כלום במעשינו הטובים ולא היינו מקלקלים למעלה במעשינו הרעים ואם וחלילה לומר כן והחושב כן הוא כופר ומוסיף ומשונע כי מה יהן ומה יוסיף לספירות שיתעלו במקום נבוה ומי שחושב כן הוא מסיבת חברון דעה שחושב לף אם הספירות יהפכו מקום לענ"ד הם רוחניים ולא נשמיים וזהו עורון עיני השכל כי הם שני הפכיים בתכלה אחד כי מה שהוא הופס מקום בהכרח הוא נשם כי כל הפיסת מקום של כל נשם הוא נמשך ומלטף ראשם ראשם תורך ורוחב ונובה וידוע הוא שכל דבר שים לו מלטף ראשים הוא נשם נמור ובבר הארכתי לעיל לבאר מהו ענין נשמי ומהו ענין רוחני בסימן כ"נ ע"ש ומה לי להאריך נגד טפשים כאלו ריקי מוח עורי השכל החושבים בדברים הללו שמעלה ומטה ועלי' וירידה המוזכרים בספירות הוא עליה וירידה מקומיית הם אלא להזכיר כי מלבד שהוא שטות ושנעון נדול הנה עון פלילי רחמנא ליללן . ועיקר עליה וירידה המוזכרים בספירות הוא עליית חשיבות המדרנה . והנה למעלה בנבחי מרומים ע"ד משל כתר אין בו שום ריח דין כלל כי לנודל רחמיו העלומים לא נרנש שם שום בחי' מרירות דין ועליו הוא נאמר הטוב ומטיב לרעים ולטובים ומשמל בזה שם יבשל לים שני מיני מטקו' המורכבי' מדבש ומים ויש לו שני לונין דבש ובלוש אחד יערב בו עשרה לונין מים ובלוש השני יערב בו שני לונין ויטים בתוך כל מטקה מאלו המטקים מין מר כמו רשם הנקרא בל"ש הלשם משקל חלי פרוטה הנם במטקה שאין בה רק שני לונין מים שהיא מהוקה מאוד לא יורנש בה מרירות נמלא ברים עוז חביון הספירות לנודל מתיקות רחמיהם העלומים לא נרנש שם כחות הדין רק לאחר התלבלות רב הנורם התמעטות הרחמים שם מתגלה כחות הדין והנה כמו ברחמי הספירות העליונים מרובים מרחמי ההתהוויים כמו כן הנחנ' נ"כ יותר עמוק ועלום מן ההתהוויים וכשיתגלה תועלתן ח"ו פונמין למעלה ומורידין מדה"ר ממדרנת השנתו וכחו ורחמיו לעלם אחר שהוא נמוך במדרנת ההשיבות וזה"ם מדרנה נא מדרנה דרחמי מה שהיא מתחלת במדרנ' רמה שהיא דרנה דרחמי שהם ע"י התעלות

מוכרח מני לירד ממדרגת הקדושה למדרגה המוכה שהיא דרגת הדיוט וכשיתרחל עוסקין מלות גורמין הפרה גדולה למעלה שספירות משתנים למעליותא שעולים למדרגה חשובה יותר ממה שהיו מקדם: **קיח** וזהו כוונת רז"ל הלדיקים משפכין מה"ד למה"ר ר"ל שמה"ד שהשפך לעשה אחר יותר חשוב כי עולה להיות במדרגת מה"ר ומה שהיה מקודם מה"ר מתעלה עוד יותר ויותר לרחמים עמוקים ועלומים מאוד ורעשים משפכים מה"ר למה"ד שמה"ד שהשפך. לעשה אחר שמה שהיה בתחלה מה"ד שהשפך ועשה מה"ד והרי הוא יריחים גלוי ומה שהיה בתחלה מה"ד יורד עוד יותר למעה ועשה דין עלים מאוד ואזה יוכנו כמה פסוקים האחד מה שאמר הכתוב והשפכתי אלכם לשמון ועוד אומר הכתוב השפת מספרי למחול לי ועוד אימר הכתוב ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה דקשה דיקדוק עלום איך שייך לשון היפוך מקללה לברכה אם הקללה הוסרה ממנו ואלה במקומה הברכה לשון היפוך משמע שהקללה עלמ' נעשה ברכה ואלה בחמת אין הדבר כן אלא שהקללה הוסרה ואלה תחתי' ברכה והרי הוא דבר חדש ועיון אחר לעמרי וכן קשה ג"כ כזה נבי השכתי אלכם לשמון ונבי השפת מספרי למחול לי ולפי מ"ש ניחא כי בתחלה בעוונותינו התעוררו עלינו דינים ואח"כ בעשותנו תשובה מהשך מה"ד למה"ר נמלת מאותו מקור שמהלה בזו אלינו קללות משם שהא נתשפך אותו המקור למה"ר ובמים למה"ד ע"י שמקור הזה ברכות נמלת שמקור הקללות עלמו נתהפך להיות מקור הברכה וכן מקור האבל נתהפך לשמון ומקור המשפר נתהפך למחול:

קיט ואם האמל ואתמר איך מייהם הכתוב בהיפוך הכ"ל לבורא יתי' בתמרו ויהפוך ה' אלהיך לך הללה אלו בעלמינו ובאחירתינו עושים כן כי באחירתינו במעשים טובים אלו בעלמנו מהפכים מה"ד למה"ר ובהיפוך ח"ו בהיפוך. בעניו הזה כן אמת שהבר שבאחירתינו הכל תלוי אבל עיקר באחירתינו הוא נתונה לנו מהבורא יתי' שהוא מסר הבחירה בידינו שתהיה אלינו ככלי מוכנים להפך מה"ד למה"ר בעשותינו רלונו יתי' ולהפך ח"ו מה"ר למה"ד ע"י עשות היפוך רלונו יתי' כמ"ש הרמ"ע בספר פלח הרמון בשער י"ח שהוא שער מיעוט הירח דף כ"ג ע"ב בד"ה אלא וכו' וז"ל אלא ודאי מהנה טובה מביא נמזיו של מ"ה הקב"ה ניהנה לנו הבחירה כדי שנזכה למעט את תאותינו לרלונו ונהיה נכנעים אל החכמה העליונה כי הכל עבדי' וממנה החיים והטוב והיא המכרזת ובאחרת בחיים עכ"ל וזה"ק רמה אלכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה דקשה בשלמא נבי ברכה שיך לשון נותן שהיא מתנה ושטובה אבל נבי קללה היאך שייך לשון נותן אבל הכוונה היא על כללות ועיקר הבחירה שמשכת ממנה ברכה וקללה היא מתנה חשובה אלינו ולא קאי אלת נותן על הברכה

ומיב חזנו יתורל קרא. בריה לענין אין הבחירה לו שייך הנותן. כי הוא עלך אין הבחירה

עלמה אלו על הקללה עלמה דת"ל היאך אומר לשון היה נותן ואומר וקללה בוא"ו דמכל אלה הלשונות משמע שמניח לפניהם בזמן אחד הברכה והקללה ובאמת דבר נמנע היא כי לא יתחברו שני הפכים בעונת אחד בזמן אחד כי אם ברכה יש כאן מן קללה והאיך אומר אנכי נותן לפניהם היום היום דוקא ברכה וקללה אבל באמת אלת נותן קאי על מקור הברכה והקללה ומסר בידיהם אור העליון שהוא עד"מ כדמות היולי שהוא דבר אחד פשוט ויכול הוא להתהפך לכמה גוונין אם יעשו טוב יאיר אור העליון מאוד ויכוונה בשם מה"ר ובשם אלו ח"ו יגרמו שיתהפך למה"ד ח"ו נמלת אמקור הברכה והקלל' הוא שניהם שיהי' מקור הברכה לאוד ומקו' הקלל' לאוד אלת מקור ומעיין אחד היא רק השינוי הוא תלוי במעש' בני אדם וזה"ק את הברכה אשר תשמעו כמו אם תשמעו והקללה אם לא תשמעו נמלת ההפכות אור העליון מרחמים לדין ומדין לרחמים תלוי במעשינו ואין נמצך מזה שנוי בתור העליון כלל כי הוא אחדות פשוט ומ"ש בכתוב אשר תשמעו ולא אם תשמעו מפני שבכתוב מייעלנו לעובה שנשמע אל המלות וכמ"ש בכתוב ובחרת בחיים:

קכ **והואיל** ואתמ לידן הפסוקים הנ"ל בשנין היפוך מכסד למחול ואבל לשמון וקללה לברכה נתרץ הדקדוק הנ"ל בפסוקים אלו עוד בשני דרכים נכונים ויתרים ונקדים מאמר רז"ל לא אלת הקב"ה כלי מחזיק ברכ' ליתרחל אלא השלום שנאמר ה' יברך את עמו בשלום והנה הדברים הללו אין להם תפיסה והבנה כלל אבל העניו הוא כי הנה בעונותינו הרבים נתגברה קנאה ושנאה בבני אדם עד שאם יפגיע הבורא טובה כלליית בעולם כמו טובע ועושר וזול יהיה עין כל אדם צרה בחבירו עד"מ רמוזן ומשען שמוצאים זה לזה מאוד ממילא שניהם אין חפילים שיהיה טובע בעולם רמוזן אינו חפץ בטובע כדי שמעשן יתעב ללחם ותע"פ שגם הוא יתעב נ"כ לסבת השנאה העלומה בניהם יקבל על עלמו הרעב ויחוסב תמות נפשי עם פלשתים ואומר גם לי גם לו לא יהיה ולא יהיה אלא שאם יהיה טובע בעולם יסבב גם הוא אינו נוח לו שמחמת שמעון נ"כ יסבב לא יערב לרמוזן ולא יחוסם להחמו ומר הוא לו משם שלחם שאוכל ברעתו גם שמעון אוכל לחם משל"כ אם רעב בעולם אז מתוק הוא לרמוזן הרעב מחמת שמחתו שמעון נ"כ הוא רעב וזה הוא עיקר חיותו וקיום נופו ברעב מחמת הנאתו ברואה שמעון נ"כ הוא רעב ושמחתו את שמעון היא יותר גדולה מהנאתו את עלמו נמלא אע"פ שטובע בעולם היא ברכה בעולם מ"מ אבל רמוזן קללה התחב לו דשלא הוא חפץ יותר ברעב מבטובע ונהפוך הוא אלו שטובע היא קללה אלו והרעב היא ברכה אלא לרוב שנאתו את שמעון נמלא מי גרם שלא יוכל רמוזן לקבל הטובה שהיא שנאתו הגדולה את שמעון

והבחירה תפיוק לפל ג.ג.ג

הסחיתה לותו במה שאין לו בית קבול לקבל טובת הטובע בעולם מצ"כ כשים בין בני אדם מהכה אחות ושלום וריעות אז כתפכה מלליהם הרעה לטובם שלותו הדבר בעלמו שהיה בעיניהם רעה עלומה דהיינו הטובע עתה כשים שלום ביניהם היה טובה גדולה אללם ולא זו בלבד אלא שהטובה נכפלת אללם כי עתה בהסבת רחובן את שמעון יהי רחובן שמח על הטובע אלו ושמח נ"כ על שמעון שהיה כי בשהיכב את שמעון בודאי חפץ בטובתו ויממילא מבואר המאמר הנ"ל לא אלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה ליברהל אלא שלום דכשים שלום בעולם אז ים להם בית קיבול לקבל טובות הכלליות מצ"כ להיפוך ח"ו ולפ"ז יובן מ"ש רש"י בפ' בחוקותי על פסוק והשיג לכם דיש לה בייר ובלייר יגיע לת זרע וגו' שמא תאמר הם אין שלום אין כלום ת"ל ונתתי שלום בארץ דלכאורה קשה מפני מה הם אין שלום אין כלום די לנו שהשלום לחוד אין מלללו לבל שאר הטובות למה אינם כלום אלא הענין הוא כמ"ש דהם הם אין שלום אין כלום דאז כל הטובות נחשבות אללי ביי אדם לרעות לשבת חשרון בית קבול שלהם בתרועע ומתקלקל ואינם טועמין טעם מתוק בטובות העולם כי אם טעם מר כמו בחולה שחום הטעם והריח מקולקלים אללו בחלין ואם ישימו לפניו מרק של ברבורים מבושם שמינים ומתובלים יגעק להסיר מלפניו המרק ההוא כי טועם בה מרירות ומריח בה ריח רע וסרתון כי כל מוכל החטב נפשו ובאמת אין החשרון תלוי במרק שהרי אם ברי יטעום המרק ירגיש בה טעם מתוק וריח מבושם טוב אלא החושים של החולה נתקלקלו ותתהפכו כמ"ש כל מבשבו הפכת בחליו כמו כן הוא בשאין שלום בין הבריות אז מקולקל הבית קבול שלהם לקבל טובות כללות ואין החשרון בטובות הם כי הטובות הם מציותיות אלא שהם אינם יכולים לקבלם לסיבה שאלה העלומה שביניהם לזה כ' רש"י שמא תאמר הם אין שלום אין כלום דאז כל הטובות נהפכים אללם לרעות ת"ל ונתתי שלום בארץ. ולכך כתיב נ"כ בברכת כהנים בסוף אחר כל הברכות ושם לך שלום לפ"ו אין שלום אין ברכה דשלום הוא שורש לכל הברכות ולכך אמו מתפללים ומבקשים מאתו ית' שים שלום בינינו כמו בברכת שים שלום טובה וברכה אמו מבקשים שבתחלה ישים שלום בינינו שהוא סבות לכל ואח"כ יפשפ עלינו טובה וברכה ונס בסוף מסח שים שלום אמו מבקשים וטוב בעיניך לברך לת עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומיך וכן בנוסח הקדים אמו מבקשים יהא שלמא רבא מן שמיא וחייס עלינו וכו' עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל וזהו טעם מלוה ואהבת לרעך כמוך לפי שהקב"ה מוהב אוהבו שהכה מופלגת ואחמת אהבתו כל יעשו וכל חפץ להסיר לו ובריות ח"ו שאלה בין הבריות לא יוכלו לקבל הטובות שהם כי שם השלום כח כמו התולה שמשמלמו לעיל שאין בו הגהה"ה

עוד נ"ל ביאור שכתוב ב' פעמים לעמו יתן ונו' כי ידוע מאמר חז"ל כלי תגלת דמיה לביידקת דמיה כיון דשוות רווח כי כן הוא טבע בני אדם ע"ד משל כשיתחיל רחובן לשמעון ומבזזו ושמעון לא יכול להתחפץ נגד רחובן ומחרפהו יותר ויותר וכשמעו משמעון דברים קשים ומרים אז יתרחם אפו של רחובן ברבה יותר מבתחילה וע"י כן סולך ונדל במחלוקת עד מאוד וכשב שלום גמוור עלומה היא מאוד להתפחם ולסבול חרפת חביריו ויאמוב ולא יענה לו כמאחז"ל חיזקו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר • וכשם שהקב"ה עוזן לו מדה כנגד מדה שהתפקו של כולן וזש"כ בשמו עם לעמו יתן שכוח מדת התפקו' שהיא בחמת עוז גדול הרי את כ' יכרך את עמו בשלום. עוד נ"ל פירוש אחר על פסוק הלא כי כה אמר ח"ל בשלשה לבוא הקב"ה בשלמו לעולה שאורב הקב"ה בשלמו שוחלים מחתנו מה הקב"ה לומד לתנו שנאמר כשת יאמר ליעקב וליישראל מה שפל לל ושיון ביהושלמי דברכות. וכשם שאמרו חז"ל וכוונ בחלשיך על בחורב מפה רביעו קבל בחורב אפי בגבורב לשיבך לא שלשה בו שכחה אבל אמו בבללו מילוד אמה לשיבך שלשה בנו שכחה וכשם שאמרו חז"ל ג' חלוקת שלוה בשחכתו ביתי אבלו של מפה וכן בן מחלוקת ב"ם וב"ה נמצא אי נרש במחלוקת הוי אומר בשכחה וסמך לדבר עם"י מ"ם ניללוה רלוונני בשפוק בחודש הזה לכם כשם כ' אמנון חוסטרוחפתיך שכממונה של בשכחה מקרא שאמרו רי"ל אפי' בשכחה נולדו במחלוקת וכריב ועש"ם ח"ם בכתוב בשב' בשלמו את לעמו יתן ובחורב נקרלת את דבריהו לעתיד לבוא שבקב"ה בשלמו יעשה אתנו ואת נם בנו לא אשלים בשכחה ואת כ' יכרך את עמו בשלום אלא אפי' מחלוקת בין בחבירים:

כח לקבל רוב טובה. וזהו כוונת הכתוב לעב"ד ב' עוז לעמו יתן ואפרם מהו שכח ובשני אם שיבוך את עמי בשלום ע"י כן יהיה להם כח ועוז לקבל הברכות ועת' יובן ויתורץ מה שהקדמנו בפסוק והפכתי אבלם לשמן שבכתוב מבארנו שיהיה שלום ביניהו ע"י כן התבל עלמו יהפוך לשמן שמותו הדבר בעלמו שהיה מתחלה עלמן עליו כמו בטובה שהשלמנו לעיל שח"כ כשיהה שלום ביניהם יהיו שמחין על שותו הדב' בעלמו וכן הכיעוך קלוש לברכה והמספר למחול:

קבא **ועוד** יהיה"ב בעה"י

הקדוש שלטו בב' מיני היפוך המוזכרים בב' פסוקים הנ"ל להקדים מאמר חז"ל לדיקים ואחלתן יסורים ושוש שלום רשעים אחלת שלום ושוש יסורים לכאורה קשה הדבר שלא יהיה הפרש בין לדיק לרשע רק מה שבלדיק יסורין קודמין לשלוה ורשעים להיפוך מאחר שבשניהם יש מקלת יסורין ומקלת שלום מה יהן ומה יוסיף בלדיק קדימה יסורין לשלוה ורשע להיפוך ויתייבב זה בהקדי' מ"ש בזוהר שמות בהיות ישראל בגאה מלריס היס פרעה מולך בכיפה כדי שלא יהיה שלטן ליברהל שהם מסורים ביד אומה שפילה ומלך ונזה ושנה שטעם נהן הוא לא נמים מלחת עוד טעם אחר נהן בהקדים מאמר חז"ל כל המילר ליברהל נעשה רחם שנאמר הין לריס לרחם אחר לכאורה המאמר לאיה עוקן לנו עקילת מקרא שאחת מה שהיה רלוי לעם קדושו בהרים

כהנים גוי יהו על ישראל שיהייכם יהו · ובלענ גוי
על ישראל יהלם ויחחרם תהיה מוחלפת הסיטה
לקלה התחרון עד שכל המילר לישראל נעשה רחם
ויובן עפ"י מ"ם מהר"מ מלפיך בספרו רוממות אל
בפסוק לו יתמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה
הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמחים והענין הוא כי
ידוע לכל מי שהוא כל ימיו מעונה ומדוכא ביסורין
ולרות שם מח"כ תהיה לו אפילו שלוה מועטת תחשב
לו לשלוה מרובה בערך יסוריו שקדמו לו וידמה
בעיניו שעלה מבירת עמיקתא לאיגרת רמח משפ"כ
מי שמנודל כל ימיו בתענינים ושמחה וכשוד ושררה
שם ימנוהו למיזה רחם ושר לה יחשב בעיניו לגדולה
וכשוד רק שם ימנוהו לשררה מופלגת לז יחשב
בעיניו לגדולה והנה כשיבוא ביומ"ק במהרה
בימינו לז יהיו שמחתיהו ושלותיהו מופלגים עד
למאוד עד שיממהו האומות ויאמרו זה לזה שם
רחית מימיך שלוה מופלגת בעולם כמו שלות אלה
היהודים שהיו חומלגים בגלות שם הגיע להו
שלוה מופלגת כזאת אף שאנחנו היינו מנודלים כל
ימינו בגדול ושלוה וכשוד בעפ"כ היינו שמחי לגודל
השלוה והשלות המופלגת כזאת ועל אחת כמה וכמ'
היהודי שהיו בלער ולרות כל ימיהם לא כ"ם שמחי'
שם למאוד וזהו מאמר הכתוב לז יאמרו בגוים שם
שהגדיל ה' לעשות עם אלה היהודים שם הגדיל ה'
לעשות עמנו שהיינו כל ימינו בגדולה מעפ"כ היינו
שמחים מכ"ם היהודים ההם לית שמחים עתה
מאוד מאוד והנה יהוש נ"כ מי שמעונה כל ימיו
ביסורין אף יהוש עליו יסירין שקשים יותר קלת
מיסורין הקודמים לא יבעט ולא יטעם בהם מרירות
עלום מחמת שכל ימיו הורגל ביסורין רק שם יבא
עליו יסורין מופלגים יותר מדאי לז יטעום בהם
מרירות משפ"כ מי שמנודל כל ימיו בנחת וגדולה
ושלוה וכשוד בבוא עליו חח"כ יסורין חע"פ שחיטם
קשים ירגיש מרירות עלום מאוד ויחשוב בעיניו
שבפל מאיגרת רמח לבירת עמיקתא ועפ"י כלעה
זאת מפרש המלשיך פסוק זכור ה' מה היה לנו
בתחלה גדולה ושלוה מופלגת ועתה שביטה ורחה
שם תרפיינו שהיא בתכלית הסיפוך והלער גדול
עד למאוד והנה במדרש רבה במגילת אסתר בפסוק
אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן
בן המדתא מצינו שמל נשא למלך אדיר שהיה
לו חיילות רבות מאוד מאוד עד שבדי חלפים שלו
היו יותר ממאה רבבות והשליט אר אחד על כל
חיילותיו והשר הגדול היה חשוב בעיני המלך
עד מאוד והמלך הי' אוהב לותו יות' מעלמו וכל מה
שהמלך גזר היה יכול השר לבטל ומה שגזר השר לא
היה הפך המלך לבטל מעולם להבינו את השר ויהי
היום ויובך למלך למאר כי הדיוט ג' בזוי ושפל מאוד
המית את השר הגדול היסורין מרים וקשים מאוד
אשר לא ישיר בעולם יסורים קשים יותר ממם
ולו המלך למעות את הדיוט הגדול להיות רחם
ושר על עשרה מכשים מחיילותיו ומח"כ מנהו
המלך להיות שר חמשים ומח"כ שר המאה וינשאהו
מעט מעט לשרים עד שגדלו ויעש את כסאו
מעל כל השרים ממש כמו השר הראשון ויהי כשמר
הדבר הדיוט הנ"ל על כבוד השר הראשון והמריך
בגדולתו ימים רבים מח"כ הוא המלך להמיתו
ביסורין קשים ומרים ממש כמו שעשה הוא לשר
הראשון למלך והנה טרם הוא המלך להמית את השר
השני הנ"ל המהו כל חיילותיו ושריו ונים על רעהו
על אשר הגדילו המלך כחת מה שמחייב מיתה
וכאשר גזר המלך להורגו ויאמר המלך לכל שרי
ועבדיו ידעתי כי מהמתם מאוד על אשר הגדלתי
את הדיוט הזה שעשה מעשה רע ומר אבל בחמת
לא מהכתי אותו הגדלתיו כי אם לחדרבה מעולם
שנתתי אותו הגדלתיו כי אם הייתי ממיתו היכף
בהיותו הדיוט לא הי' נשקט חמתי הנורא' כי כי אין
בידי לעשות לו יותר ממיתה ובמה יכופר עונו שהוא
הרג שר גדול ונכבד ומעונג מאוד והוא הדיוט
בזוי ושפל ומיתתו היתה שוקל בשוה למיתת שר
המעונג ואם תאמר שהיה לו לייסרהו ביסורין קשים
יותר ממה שעשה הוא להשר כי לא יעויר יסורין
יותר קשים בעולם לפיכך נפלה עלתי להגדילו מאוד
מאוד עד שחח"כ בשיחות ביסורין כרחשונים יתר
לו מאוד ממש כמו לשר הראשון ובזה תקוש נקמתי
ממנו ויפקוש חמתי . וכן הוא הענין גבי המן שם
שנאמר אחר הדברים האלה גדלו המלך אחשורוש
את המן בן המדתא כדי שחח"כ ירד פלאים ופ"ז
הוא לדק ומספר יפר מלתו יח' בענין כל המילר
לישראל נעשה רחם כי הלא ישראל בני מלכים הם
בני מ"ם והם אהובים מאוד לפניו יח' ודקים
בעבעם ומעוגנים וח"כ בחם יכוכ לערם השר
מלריהם לכן כל המילר לישראל נעשה רחם כדי
שחח"כ תהיה נפילתם יותר נדולה ומרה וזהו כוונת
הכתוב הם תנביה בשבר והם בין כוכבים שים קנך
משם מוריך נאם ה' כי השבבה והשפלות
שלהם מנדלת הנפילה ומשלה כי מע"פ לחום הענין
השפלות שלהם הוא רוממותם אבל בעיני השכל
יריהם היה השפלותם כי מאז מתחלת יריהתם
וזהו משם מוריך כל מר משת השפלות מתחיל
אני להוריך וזהו ג"כ הטעם כמה שפרעה היה
מולך בקופף בהיות ישראל מסורים ביחו
כדי שחח"כ יבינו מאוד מרירות הנפילה אך לטעם
שלי היה מספיק לשימוך בקופה כמה שנים קודם
מפלתו ולא כל ימי היות ישראל מסורים ביחו
לכן הולרך טעם הזהר גם כן כדי שלא יהיה להם
עלבון :

קכב **ועתה** יובן היטיב מאמר רז"ל שלדיקים
החלתן יסוריס וסופס שלוה וברשעי'
תחלתן שלוה וסופן יסורים כי בחמת היסורים
הקודמים לגדיל מגדילים וממתיקים מאוד השלוה
שאחר כן שלותו היסורין לא היתה השלוה נחשבת
אללא כ"כ נמלא מעת היסורים מתחלת שלותם
וברשעים להיפוך כי השלוה הקודמת אללא היא
מגדלת

מנדלת מרירות היסורין שמח"כ נמלא מעת שלוה מתחילים היסורים נמלא לפ"ז הלדיקים הרשעים הם תכלית הסיפוך זה מזה כי הלדיקים ים להם בתחריתם שלוה מופלגת למען תכלית לפי שקדמו להם יסורים והרשעים ים להם בתחריתן יסורים מופלגים לפי שקדמה להם שלוה וכשעת יסוריהן מלטערים על היות להם שלוה מקודם היסורים כי אלו לא היה להם שלוה מקודם לא היו מרגישים מרירות היסורים כ"כ וז"ס אם חוב הלוותי לחי' כנפל עמון לא ירחם חור סרים ולטער על חשר קדמה ליסוריו חור השלוה וזה"ם רז"ל חשרי המלך שמלילת בזקנותו דמשמע שבילדותו לא הלילה רק בזקנותו דהז שהלילה שבזקנותו מתוקה לו מחוד . ועתה יובן מ"ש הכתוב והפכתי הבלם לשמן שהחבל עלמו שקדם לשמן מנדיל השמן שמח"כ ולולי שהבל לא היה השמן מתוק כ"כ נמלא שהבל עלמו הפך לשמן וכן הפכת מספדי למחול לי וכן ויספוך ה' אלהיך לך חת הקללה לברכה שמספד עלמו נהפך למחול והקללה עלמה נהפך לברכה :

קכג והואיל דמתח לידן

עין היו לריס לרחם מבאר לך עין גלוח הסביבה בדרך נגלה סמוכן לכל חדם וכשהבינהו היטב בודאי תתמרמר מאוד בהקדיס לך ביחור הכ' כי בחם ה' נשפע שכבר הקשו רז"ל במדרש מאי נשפע שופט הל"ל והמדרש מתרן שם לפי דרכו ואני לפי דרכי ויובן ג"כ מ"ש עמו מבני בנרה ומ"ש בכל לרחם לו לר כי הכה חרז"ל נבי שור הנסקל יבא בעל השור ויעמוד על שורו כי בעל השור היה עיקר הניזון ולא השור עלמו כי הע"פ שממיתין חותו בסקילה מ"מ מינו נקרא נזיון כי יסורי השור ע"י הסקילה הינם מושגחים בשמים ממעל כי הכתי' מיטב מושגחת בהשגחה פרטי' רק השגחה כללי' שלא יפבד המין לגמרי אבל חחד הוא מושגח מלמעלה על כל דבריו ספרטיי' הן מה שבנופו או בממונו . השגחה פרטית ומדוקדקת ועין בם' שומר חמונים בסוף ויכוח שני שבניה בשם מהר"מ קורדוואדו עשרה מיני השגחות ע"ש היטב כי דברין נחמדים מאוד . והנה כאן בשור הנסקל עיקר הניזון הוא בעל השור ניזון הוא השור ויופסד ממונו או אם לא יסקל ולא יפסיד ממון כי לער הפסד ממונו על אדם הוא נחשב בעיני הבורא ע"ד מלער יסורי השור ע"י סקילה כי הלא אנו אוחזים בהמות לתין מספר בשביל אכילת בשר הרי שבשביל תענוג מועט ניחים לנו ע"י אכילת בשר התיר לנו הבורא אחיזת הבהמות הנם אים עשה פנימי בדבר להועלת גילוי קדושה אבל זהו דרך פשוטו והעשה הפנימי אבאר לך אי"ה לקמן נמלא עיקר הניזון הוא בעל השור והנה יהוו אים אני מיני כאב דהיום כאב הנשמי וכאב הרוחני כאב הנשמי דהיינו שאנחו אותו במקל על כתפו שכואב לו בכתף והנה המקל הוא נשמי והכתף ג"כ הוא נשמיית שהיא נניעת נסס בנשם והכאב ג"כ הוא נשם שמרנים בחוש המישוש הכאב וכאב הרוחני הוא לער מר מה אים לאדם לפעמים כמו שם יחות חלוי כמו שאומרו חוד שהיה מחמד עינו ומשום לכו ונשבו קשורה בנשבו שבודאי לער לו הוא מר מאוד מאוד והנה יהוו הוא שכאב הרוחני גדול הוא הרבה מכאב הנשמי לחין ניעור :

(חשר) והנה יהוו לוך לחבת הקב"ה אותנו היה להכאב עזה מאוד בלי קץ ותכלית וכל זה יהוו מאוד למי שמכין ומזמין שכלו להתבונן בעומות הבורא ית' העלומים עלינו כמו שהאריך בכל זה בעל חובת הלבבות כמעט בכל ספרו חובת הלבבות וכן פירש בזוהר על פסוק הן שמים לא שלו בעיניו כל מה שהקב"ה מספיע עלינו אפע טובה וברכה נחשב בעינינו לדבר מועט מאוד לעומת שהבחנו אותנו וחפלו היה להספיע לנו יותר ויותר אלא שאין יכולים לקבל רוב טובה וכשמספיעין לאדם מיזה טובה גדולה שאינו יכול לסבול אז נהפכת עלין הטובה היא לרעה מאחר שאינו יכול לסבול וכשאנחנו חוטאים ח"ו אז נתקלקל הבית קבול שלנו ואין בנו כח לקבל רוב טובה ואז אנו נורמין לעצמנו שבשביל אחפלנו ורלונו להספיע לנו אפע טובה מאוד ובשביל שאנחנו חשובי כח לקבל הטובה היא וירח הקב"ה להספיע לנו הטובה היא לנולל להבחנו אותנו אלא שתהפך עלינו לרעה משא"כ כשאנחנו לדיקים וזכאין הרי אז מתחזק בנית קבול אלנו לקבל טובות עלומות וגזה אנו עושים נחת רוח

עלי רעה כ"ל טובה לא בייחס עושים לי מלומה משאתכם אותי כדי שלא יגיע לי טובה על ידכם ועל מ"ם הכתוב ומשעתם מלויכים כ"ל עוד פ' לחת ע"ד משארז"ל נדולה תשובה שזדונות נעשים כזכיות והמקטרגים נהפכים לסנגורים כי במלום בורח פרקליט לחד ובעבירה קטיגור לחד וכיון שהזדונות נעשים זכיות והמקטרגים נהפכים לסנגורים וזהו ומשעתם מלויכים בייט מקטריגים יתהפכו לסנגורים ועד"ז נ"ב יפורש פיטב שהקללה עלמה נהפכת לברכה :

הגה"ה

וה"ם בכתוב ומשעתם מלויכים עשו לכם כי ממה שלויכים עשו לכם יפורים מסם בחב עיקר בהשובה ואלו היו יודעים חלוים שלם ש"י יתחתק יותר בשלום שלכם בחחרית לא היו מייצרים לחתכם לשלחתם לחתכם . וזש"ם ועת ערב היה ניעקב ומעבר יוסף כי מהחלת כעת ערב מתחלת ביפושב ממלא כלכם היה עיקר התפושב . וז"ם יוסף ואחם חשבחם עלי לרעה אלהים חשבה לפושב ביפורין שלי כדי שיתממק שלותי אח"כ ופי' הפסוק כך הוא אלהים חשבה לפושב אותב מחשבה שחשבחם עלי לרעה ואין לאחם חיישין כדבר אמחת כ' ביחב אח אחשבתם עלי לרעה אלילולי חשבחם עלי לרעה כ"ל לפושב לא בייחם עושים לי בדברים בחלב לשלחתכם אותי כדי שלא יגיע לי טובה על ידכם ומלא זהו עיק' כפוב' מבשם לי מה בשם בלשבכם אחם עושים לי רעה ובלן נחחמלחם בדבר לעשות לי רעה וכחלת בחם לי טובה נדולה על ידכם ממילא זכחים אחם כי מנלנלין זכות ע"י זכחי ואין לי עליכם חרשומת כלל וכן ביטב כחוב פירושי אמה שפיכבחי אנו שבשב מלות אלהים חשבה לפושב שהעיקר מה שחשבה אלהים לפושב הוא מה בשם בממשבתכם שחשבחם לעשות לי רעה כי אם לא שחשבה

רוח לחבים שבשמים שמחקיים וילמו והפלו להשפיע
לו כללא המלחה שורם כל עבודתיהו הוא לשחזק
כח הקיבול שלהו כדי שיוכל הקב"ה להשפיע לו
טובות עלומות ומי זה הדים אשר לא ידים דבריהו
אלה בלבו ויחלבב לבו לעבודת בוראו כי בחמת
היא עבודה עלמו שעובד לעלמו ובשביל עלמו ותכיהו
אב הרחמן מבקש מאתהו שיעבוד אותו בשביל
תועלת עלמיהו אין לא יחלבב לבהו להשבש אותו
יתי להשבש עזה מאוד מאוד :

קבר וזהר כוונת השתא בשמרו שלא יהיו בעבדים
השמשמין את הרב ע"מ לקבל פרס
אלא היו בעבדים השמשמין את הרב שלא ע"מ
לקבל פרס ויהי מורת שמים עליכם ר"ל שע"י
שעיקר עבודתיהו הוא לשחזק כח קיבול שלהו וע"י
זה ים נחת רוח להקב"ה שמלא מקים מוכן ומוכשר
לקבל טוב גמלא עבודת עלמו קשור בעבודתו
שעפ"כ מרכז כוונתיהו בעבודתיהו תהיה רק לשמו
כדי למלאות רלוהו להשפיע לו ולא תהיה עיקר
כוונתיהו בשביל עלמיהו ונחת רוח של הקב"ה יהיה
אצל נגרם אלא מדרכם להיפוך עיקר כוונתיהו יהי'
רק למען שמו יתי' שיהיה לו נחת רוח למלוא מקים
מוכן להשפיע לחועלת עלמיהו יהיה אצל נגרם
וכאילו מלד עלמיהו לא היהו חפילים בחועלת ההוא
כחופן שאפי' אם לא היה מגיע לו חועלת שעפ"כ
לא תהיה כוונתיהו בשביל החועלת של עלמיהו רק
למען נחת רוחו יתי' כלבד ויש נוסחא מחריגה אלא
שו בעבדים השמשמין את הרב ע"מ שלא לקבל
פרס לומר שכך תהיה עבודתך שלימה למען נחת
רוחו יתי' כלבד ולא לחועלת עלמך עד שתלטער על
הדבר הזה שמשך ממילא נ"כ חועלת עלמך והיית
תשוק יותר שלא יהיה נחת ממילא מעבודתך
חועלת עלמך ואז היתה עבודתך מבוררת לשמו יתי'
כלבד הבל עתה שמשך נ"כ ממילא מן הדבר הזה
חועלת עלמך היזר הרע מבטל מחשבתך ומטיל
במחשבתך כוונת חועלת עלמך ואזו כוונת נוסחא
הסניה הוו בעבדים השמשמין את הרב על מנת
שלא לקבל פרס פירוש כדעתו שהיה חפץ יותר
שלא יחמך לו מעבודתו חועלת לעלמו כ"א לבורא
יתי' בלבד כדי שלא יוכל היצ"ר להטיל בלבו מהשבת
חועלת עלמו וכן שמעתי פעם אחד מחים נעוא
שהיה מלטער על מה שהוצרך הטבע שע"י השמים
השטה ימשך שוגע גשמי לאדם והיה חפץ יותר שלא
ימשך שוגע גשמי כלל כדי שישמש השטה רק לקיים
מלות בוראו ועשה היזר הרע מבלבל מחשבתו של
אדם כמה שמערב במחשבתו לקיים מלות בוראו
עוד מחשבת הרגשת שוגע הגשמי וזהו עירוב
מחשבות · ועפ"י דבריו פירשתי פירוש פשוט על
מה שתרז"ל שכל אדם יקדם עלמו בשעת השמים
השטה ואין יודע כמה יקדם את עלמו ואיך יקדם
את עלמו ואחשבתי בדעתי שעיקר הכוונה שיקדם
מחשבתו להוליח ממחשבתו כוונת הרגשת שוגע
הגשמי שלו ולטלער על מה שהוטבע בטבעם הזאת
שוגע הגשמי והלואי שלא היה הדבר כן ואחר זמן
חגני השם חסד חנם וזיכני להבין אמיתת ענין
הקידוש בשעת השמים ודוקא ענין הקידוש בשעת השמים
ע"י הרגשת שוגע הגשמי והוא סוד נפלא ועמוק
ומרא ואין כאן מקומו כי לריך אני להקדים
הקדמות והלעות רבות ואין כאן מקומם והנה יתלחו
מעניינו הרבה ונחזור לענייננו שכל משכיל יחבונן
מחה שמפרש הזוהר הן השמים לא זכו בעיניו שאין
קן ותכלית להשבחה יתי' לותנו ואנחנו השם בניש
ידידים וחמודים וחשוקים ולמודים אלו ואשבחה
לוות ומבריז גודל להשבחו לותנו כמ"ש הכן יקיר לי
אפריש אם ילד שעשועים כי מדי דברו בו זכור
אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום
ה' . והנה בשהלומות מעלילין עלינו עלילות שקר
ודין לותנו במיחות מחומות ויסורין קשים ומרים
בשכזרות עלום מאוד ושכח אנחנו יש לו יסורים
גשמיים והקב"ה ברוחמ כל זה יש לו לער רוחני
עלום מאוד הרבה יותר מיסורין אלו כי יסורין אלו
הם גשמיים ולער אלו הוא רוחני ברוחמ שמייסרין
את בניו כך וכך ומי יוכל לידע גודל לערו יתי' עד
סיכן מגיע כי כמו אלא יודע לנו גודל השבחו יתי'
לותנו עד סיכן מגיע כמו כן לא יודע לנו גודל
לערו עד סיכן מגיע ברחמיו שמייסרין לותנו
ביסורים עלומים ומהעלים בנו כי כפי השבחו
לותנו כן הוא גודל לערו גמלא כשהם דנין לותנו
למיחות שכזריות לא לותנו הם דנין כי הוא יתי'
הוא עיקר הדיון שלער אלו הוא הרבה יותר משלער
אלו כי זה גשמי וזה רוחני וגמלא כי לא לאדם
יפשוטו כי אם לה' וזש"ה כי בחם ה' נפשם בחומו
אם שהלומות שורפין לותנו הוא יתי' יותר כשהם
בחומו אם ממה שהם נפשטים בו וזש"ה עמו אנכי
בלרה כלומר עם לרתו אנכי השיקר בלרה כי אלי
הדבר נוגע יותר ממה שנוגע אליהם וזש"ה בכל
לרתם לו לר אלרתם היה לרתו ולו לר יותר והנה
כשבני אדם מחריש רוחים היך מי שרן את מחיהם
ביסורין שכזריים מלטערים לער גדול ובוכים וכל
בכייתם אינה אלא מחמת חמלה שחומלים על
מחיהם שסובלים כ"כ יסורים גשמיים בשבר
עוותיהו הרבים ליקח מאתהו כל נחת טוב ויהי
וכתף כאחר סופם מוכיח עליהם שעומדים
בנסיון ובוברים ונשחטים ונשרפין על קידוש שם
המיוחד והנה כל בכייתם אינה אלא על חמלתם על
אחיהם ושוכחים את שלער הרוחני העלום המגיע
לנורם בשת שמייסרין את בניו ושאין לא יתמרמר
אדם על זה בזוכרו זאת תרדנה עיניו דמעה
ועפעפיו יזלו מים מה שגרמנו בחטאתינו ולכן אם
נוטעים תמיד עשה למענך אם לא למעננו כי לערך
הוא יותר גדול וכן ע"ד זה ים בקשות לאין שפר
שמתפרשים על דרך זה כמו עזרנו אלהי ישעינו על
דבר כבוד שמך וכמו לא לנו ה' לא לא לנו כי לשמך
תן כבוד וכן רבים כאלה השם ירחם עלינו .
ויקבץ נדחינו מהרה בימינו . ישעם
בנשלם.

נגבולו . ויעלו למרגלו . ממן סלה :

קכה אמר השואל הביאני מ"ם הריז"ל בכל הספירות יש ב'
מיני מקיפים אחד הוא מקיף היכר שלא נכנס מעולם בכלי ואחד הוא מקיף החוזר דהיינו שמתחל' נכנס האור בכלי בסוד אור פנימי ואח"כ כשאין הכלי יכולה לסבול חוזר מקלת אור פנימי לחוץ ועומד שם בסוד מקיף ומקלהו נשאר בכלי בסוד אור פנימי . והנה קשה מאחר שהכלי אינה יכולה לסבול מותה הבחי' החוזרת למה יכנס מותה הבחי' כלל בכלי כיון שיוכרח שהבר למלת מותה הבחי' לחוץ תח"כ ועוד היה שמותה הבחינה תשאר ג"כ בסוד מקיף יכר כמו המקיף היכר שלא עתה :

קכו אמר המשיב לא תוכל להבינך ענין זה עתה כי לא תוכל להבינו עד אחר כמה הקדמות מאחרות והלעות רבות ואם יגזור הבורא בחייט טובים אביא לך משל ודוגמא לזה מעניניט הנשמיט ואודיע לך טעמו של דבר ועפ"י טעם הסוד הבין ג"כ טעם נכון על שבירת הכלים שהיא ג"כ מענין הזה ואל תפשיטני לבארו לך עתה כי הוא כלתי אפשר אבל שאל ממנו עתה שאלות מאחרות אשר אולי תוכל לבארם לך ואולי אחר כך תוכל להבין תשובה על מה ששאלת ממני :

קכז אמר השואל נאר לי ענין ימין ושמאל המזכר בספרי המקובלים שלא הספירות כי הלא ימין ושמאל לא ליוריס נשמייס והרוחנייס הלא המה עניניט שכליים ואינם תופסים מקום ואיך שייך ימין ושמאל בדבר שאין לו שלשה רחקים ואינו תופס מקום :

קכח אמר המשיב ימין ושמאל כמויים הם לחילוק מיני הספעות
העליונים כאשר הבאר לך בעזה"י בפר שיניך הנה אנו רואים בחום שבימין של אדם יש כח עלום יותר ממה שיש בשמאל וכח השמאל יש ג"כ בימין אבל כח הימין הינו בשמאל ולא הפעה לומר שיש למעלה מדות חלוקות ח"ו שתהא אור אחד מכוסה בשם ימין ואור אחד מכוסה בשם שמאל כמו שהם שני בחינות שאל בני אדם שאנו רואים בחום שתי ידים ושתי רגלים חלילה אל התחשב כן אבל הענין הוא שימין הוא כמו שהספעה בהרחבה כמו שאנו רואים שכח הימין הוא כח מורחב וגדול יותר ושמאל הוא כמו שהספעה בגמלוס לפי שבשמאל שכח הוא בגמלוס ובאמת למעלה אור אחד הוא אלא שחלוי בזמנים שונים כי כשיורצל זכאים אז יכולים לקבל הספעה רחבה וכשהוטאים ח"ו אינם יכולים לסבול כ"כ הספעה מלומלמת אבל באמת מקור הספעה ר"ל אותה הספירה אחת אשר הספעה אינה רק ספירה אחת ואור אחד ומקור אחד וכנה הספעה המלומלמת היא בכלל הספעה הברחבה כמו שכח השמאל כלול ג"כ בימין דים בכלל מאחים אנה אבל לא להיפוך . ומעתה תבין מ"ם כמה פעמים דשמאלא אתכלל בימינא דהיינו דכשהספע' בהרחב' הרי זו לא אדת הימין בלבד אבאם אלא ימין ושמאל מאמצין כאחד ולא תטעה באמרי שאניאס מאמצין ביחד לומר שאני אדות מאמצין ביחד בפיעל ממש דהיינו אפשר להיות כן בשלמת אלא אדם אנו רואים שגם בחינות חלוקות זו מזו זו יד ימין וזו יד שמאל אבל למעלה שבאונה הוא שני מיני הספעה דהיינו המלוס והברחבה והיינו אפשר להיות שני מיני הפניס בגופא אחד דהא בהספעה בהרחבה אז אינה בגמלוס ובפעיה בגמלוס אינה בהרחבה אלא רוצי באמרי שאניאס מאמצין ביחד לומר שבאמת אינו אאמם רק אדת ימין לבד אלא דכשהימין מאמם הרי בודאי כלול בו כח השמאל בהחדות פשוט כמו שכח השמאל שלנו כלול בכח ימין שלנו ג"כ בהחדות אע"פ שלנו כלול בכח ימין שיעור הכח שבשמאל אפס לחלק מן הכח שבימין שיעור הכח שבשמאל שאפס שוה אדם יראה לאמלס כח ימינו עד"מ כשירצה לעזור את חבירו בהגבהת מטלטלי ביד ימינו ואינו רואה לעזרו בכל הכח שביד ימינו כ"א בכח מלומלם לא יוכל לאמלס כח שבימינו שיהא דוקא בשיעור מכוון ומדוקדק ומלומלם בשיעור הכח שביד שמאלו לא פחות מעט ולא יותר מעט אלא אף אם ימלס כח ימינו לפעמים יפחות משיעור הכח שבשמאלו או יותר כמלא אלף אלף אדם הנשמי ג"כ כח השמאל כלול בימין בהחדות פשוט כי יש בכלל מאחים מנה וזהו בחמת מ"ם כל המקובלים שימין ושמאל מכוונים בשם מדה"ד ומדה"ר דהיינו הספעה רחבה ומלומלמת ואף גם בזאת הבחינ' שאנו אומרי' שמדה"ר ומדה"ד אינם מדות הלוק ת זה מזה בפועל ממש בזמן אחד אלא השמוי של מדה"ר למד"ד או להיפוך הלוי בשמוי הזמן כפי מעשה התחתונים לא תטעה לומר שהשמוי הוא בעלם למעלה לשתמר פעמים מספעת הספירה אפס רב ואח"כ כשחוטאי' ח"ו הרי אז הספירה משנה את דרכה ועולית בחוכה הספע ח"ו לומר כן כי למעלה אין שום שמוי והמיר הספירה מספעת בשיעור וסדר אחד לא יחסר ולא יוסיף רק השמוי היא אלינו כי אדם המקב"ה הספע כי כשאדם חוטא מקלקל כח הכלתו וביה קבולו לקבל הספעה מלמעלה הרי היא כאלו שיקבל הספע הנספעה מלמעלה הרי היא כאלו הספע מתמעט' ואע"פ שבאמת אינה מתמעט' מ"מ כיון שאין למקבל כח לקבל הספע לכך גם הספעה לא תקרא בשם הספעה שמשל זה לאחד שרוצה והבטו ללמד את בנו הכמה ומדע ושכל הבן מטוש הוא עדיין ואחד לא יועיל בהגידו לבנו מיזה דבר הכמה כי אין לו עדיין בית קיבול לחכמה להיות שכלו המוס ואין לו כח כ"א לשמוע המלות והחיבות שבליר השכלי מלובש בהוכח אבל עלם שהוא השכלי המלובש במלות שהם שינו מבין ואח"כ אין תועלה לבן כלל מהמלות והחיבות אשר שמע ונראה בעיני הבן שהמלות והחיבות הם דבריס ריקים ואין בהם שום מהמעות אבל בשהבן יש לו בית קיבול לקבל

לקבל מוסכלות הרי זה נקרא ההפסד הזה בשם הפסד לפי שמפסיד לבנו שפע שכל והשגה מכל כשאין לבנו היה קיבול לא נקרא הפסד הפסד בשם הפסד כלל כי למי מפסיד ומע"פ שאין המציאה מלד אביו כלל דהרי הוא חוסך מאוד להפסיד ומוכן ומזומן הוא בכל עת להפסיד לו אלא שאין בכחו בנו לקבל · והנה במשל יש ענין אחד מצוה מהמשל כי להיות שהדם אחד הימו יכול להוסיע לחבירו היזה ענין שכלי שם לא בהלבישו במילות והיכות גשמיות לכן כשהאב רוצה שאין בכחו בנו לקבל הימו מטריח את עלמו להשמיעו המלות והיכות שהליור השכלי מלובש בהם אבל כשהבורא יח' מפסיד שפע השגה לאדם היזה לריכה ההשגה שהיה להתלבש במלות והיכות גשמיים אלא השפע הנפשפע מלמעל' נשפע על האדם ברוחניותה כמות שהיא והיזה לריכה להתלבש רק במחשבת האדם שמחשבה היא הנושא של השכל דבלא מחשבה לא היה מקום לשכל לחול על מה והנה כאן המשל הזה כמו המשל לשמאר שהבורא מכיר בו שאין לאדם בית קבול עדיין לכן לא יפסיד לו הבורא שפע השגה כמו גבי משל שהאב הזה רולה להטריח את עלמו בחנם אבל בחמת אין הדבר כן אלא שפע השגה שלמעלה עומדת ומוכנת ומזומנת בפועל ממש והיזה לריכה לנתת מן הכח אל הפועל מן המקור אלא אלא מזומנת היא לכל מי שיהיה מוכן לקבל השפע הזה ואין זה מניעה מן הבורא יח' אלא מן המקבלים שאין בהם כח לקבל ואם יתחזק בית קבולם ככר ימלא השפע הזה אלא . וזה דומה לאדם אחד שעומד במים עד חזומו ושפתיו סגורים ודבוקים זה אל זה והוא צמא ואינו חפר שם אלא פתיחת פיו דבשיפתח פיו הרי המים נכנסים מאליהן לתוך פיו ואין לריך למשוך המים בחויר שבהוך פיו כמו מי שמושך מן החבית דרך קנה חלול וזש"ה לא בשמים היא ולא מעבר לים היא כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו :

קכט **ועפ"י** משל זה פירשתי הכתוב הרחב פיך וחמלאהו ומלת פיך הוא כמו אל בית קבול של אדם לקבל הטובות כמו הפה של האדם שהיא בית קבול של כל המאכלים והמשקים ודברה תורה כלשון בני אדם ויאמר נא הכתוב בשם הבורא אלא טובותיך לריכם מטועים ממך אלא עלמי כי אלא השפע תמיד תלוי' ושומדת ומוכנת ומזומנת תמיד אלא בחתם מקלקל בית קבולך במעשיך הרעים כמו מי שסוגר שפתיו בעמדו במים עד חוטמו ואני לריכך פיך להיותו מהרחיב בית קבולך בעשוקך מעשים טובים ואז תיכף וחמלאהו כיון שעיקר המציאה ממך היא והשפע הטובה תמיד היא מזומנת סמוך ולקרוב לך מאוד שעולה מכל זה שפילו מה שאנו לומרים שהשמי ממדת הדין לרחמים או להיפוך אלו במעשה התחתונים לא הטעה להשוב שהתחתונים נורמים אלו למעלה כי בחמה אין למעלה שום שטוי והשפע היא תמיד על זיעור אחד אבל עיקר השמוי היא למעה במקבלים אך מאחר שאין אדם לקבל השפע ח"ל השפעה לא הקרא בשם השפעה ולכך אם מייחסים מיעוט השפעה כלפי מעלה אף שבאמת אין הדבר כן · הנה התבאר לך היך למעלה ימין ושמאל הכל אחד הוא וימין הוא כיוון להשפעה רחבה ושמאל להשפעה מועטת ולעולם שמאלה מיתכלל בימינה וזש"ה ה' הוא האלהים כלומר הוי' שהוא מדת הרחמים הוא בעלמו ממש מדה"ד כי כח מדה"ד נכלל במדה"ר כי ימנו בכלל מחמים מכח אבל להיפוך ח"ו ימינה מיתכלל בשמאלה ולכך מזוקק בכתוב ד' הוא האלהים ולא נאמר להיפוך אלהים הוא ה' דבאמת אין כח בימין בשמאל מלבד העולה מכל זה בימין ושמאל שלמעלה אינם עניינים חלוקים כמו שהם כאן חלוקים אלא שהבורא יח' רלה להסכילנו ענין ימין ושמאל של מעלה ולכך הולרך לקבוע אלינו ימין ושמאל בפועל ממש ושיהיה בימין כח רב ובשמאל כח מועט כדי שנקח משל מימין ושמאל הנמשיים להבין ימין ושמאל הרוחניים שהם השפעה רבה והשפעה מועטת אבל אם לא היה לאדם אלא יד אחד או לף אם היו לו ב' ידות רק אלא יותיר כח יד אחד על כח יד השנית אלא שכח ב' ידות הי' שוה ממש הרי זה לא היינו יכולים להבין ולהסכיל ימין ושמאל שלמעלה שהם השפעה מרובה ומועטת כי לא הייט יכולים להבחין בין השפעה מרובה למועטת כי לא היינו משיגים כלל אבו רב ומהו מעט כי אין הדבר ניכר ומושג היטב אלא מלד שהכו ע"ד משל הרב לא נקרא רב אלא בערך המעט ממנו והמעט לא נקרא מעט אלא בערך הרב שהוא רב ממנו אבל עתה שם אלינו ב' ידים שהוא שוים בכחם אלא כח הימין הוא רב מהשמאל הרי אנו יודעים להפריש בין כח רב למעט ועי"ז אנו יכולים להבין ענין ימין ושמאל שלמעלה שהם השפעה רחבה ומטומטת :

קל **וזהו** הטעם של הדין שהיטר יד מניח תפילין בימין שהוא שמאל דידיה כי עיקר הפס של יד ימין מה שנקרא ימין אינו מפני שעומד לנד ימין שהיו כן הי' גם היטר יד מניח הפילין בשמאל של כל אדם אף שכח השמאל שלו יותר חזק מימינו מ"מ כיון שעומדת לנד שמאל הרי היא מכוונת בשם שמאל אבל בחמת קביעות מקום של ימין ושמאל של האדם בשם שזה לנד ימין וזה לנד שמאל לא מעלה ולא מוריד לאיזה הצדדיות תורות העליונו' כיון שלמעלה אין שם מקום כלל ואינם תופסים מקום אלא העיקר של השמות של ימין ושמאל הוא על שם כוחותם שכח ימין רב והשמאל מעט ובדרך זה שם רומזים על שפע רבה ומועטת שלמעלה ומ"ש היטר יד שכח ימינו מועט מכח שמאלו הרי נקרא ימינו בשם שמאל ושמאלו בשם ימין ושם שאדם אחר שמינו היטר יד יעורר למעלה בשמאל שלו יעורר הוא בימין שלו כי העיקר הינו קבישות

מקומם מלה כוחותם החולקים זה מזה :

קלא ומעתה תכון מ"ם בזוכר חדם פ' נשא וז"ל וידבר ה' כה תברכו ת"ח כיון דם"ן עניד עלויהים ואתה לברכה ברכתה דכהני לישתרך ודלי לכוונה ברעותה דלבה לברכה לי' לעמה קדישה וכו' וכדין בעי ליה ס"ך למימר יברכך ה' כלפי סהיכל . וימתך לאסתכלה לסטר' דימינא דילים לאמשכא חוטא דחסד על עמה קדישה בקדימיתה ולבתר יאמר יאר ה' כלפי סהיכל פניו אליך ויחנך (לבתר) ויסתכל לסטרה דשמאלה דילים ליחדה בימינא בגין דמקורא דא דברכתה מסטר' דימינא הוא וכדין כל סטרה דשמאלה אסתלק עכ"ל הזוהר חדם הנך רואם בעיני שכתב לבתר ויסתכל לסטרה דשמאלה דילים ליחדה בימינא כי כח השמאל נכלל בימין כי יש בכלל מלחים מכח . ומה"ב כתב בגין דמקורא דברכתה מסטרה דימינא הוא . ר"ל כי מקור של הספעה מועטת הוא הוא בעצמו המקור של הספעה מרובה ומעיין לחד סס מלה בהשמאל מאמם מז נעלרת הספע לבל בחמת מקור כל הברכות מסטרה דימינא היא בין בהשמאל מאיר בין בהסימין מאיר הכל היא מסטרה דימינא לפי שכח השמאל כלול בימין אבל אין שייך לומר לביסוד דמקורא דברכתה מסטרה דשמאלה הוא הואיל שמקור אחד לשניהם דהא תינח בברכת השמאל מהספעת בעולם לא היו שפיר מקורה דהאי ברכתה מסטרה דשמאלה אבל בברכת הימין מהספעת בעולם לא שייך לומר דמקורה דברכת הימין היא מסטרה דשמאלה הואיל ומקור אחד לשניהם נהי דמקור אחד לשניהם מ"מ אין כח הימין נכלל בהשמאל ושאין נאמר על ברכת הימין דמקורה דהאי ברכתה מסטרה דשמאלה הוא משום"כ נגי ברכת השמאל שייך שפיר לומר מסטרה דימינא דהשמאל כלול בימין וחס"כ כתב וכדין כל סטרה דשמאלה אסתלק בהסימין משום אין שום היכר בחי' שמאל כלל דהשמאל כלול בימין בתחלה בפשוט ולעולם לאין שום היכר רק מבחי' הימין :

קלב אמר השואל לפי דבריך יחסר ספירה מחת מהי"ם דהלה אתה אומר שהימין והשמאל שכל אחד הוא והלה ספירות אחסד שהוא מדת הרחמים הוא הימין וספירת נצורה שהוא מדת הדין הוא השמאל ולדבריך שאתה אומר המקור אחד שם ת"כ כשהחסד משמש אז אין ספירת נצורה במליאות כלל וכשנצורה משמשת אז אין ספירת חסד במליאות כלל אם ואלוש לעולת על לב הדבר הזה דהלה מספר עשר ספירות הוא מקובל מלנו מפי כל המקובלים ואין שום חולק עליהם :

קלג אמר המשיב טועה אתה בדברי אמת ויליב הוא מספר עשר ספירות והחולק על השפר הסזה הרי הוא כופר ומין אבל העניו הוא כמו שאומר לך דע כי אור הת"ם הוא שום שכל העשר ספירות ואין השנוי שבין הספירות רק מלד הכלים כי אחד הוא כלי לת וזך ואור הת"ם משיר דרך כלי אחסד אור גדול וזך וכלי נצורה הוא עכורה קלת ואיללת הוא כפי הסרת ת"ם אלא יהי' האור גדול וזך כ"ש בעברו דרך כלי הנצורה וכבל הוא כפי מעשה התחתונים שאם חוטאים ח"ו אז פוגמים בכלי אחסד ואין אור הת"ם משפעת דרך שם כפי ברלוי . שהתחתונים לא יוכלו לסבול אור הגדול הזה וח"ו יפסק עליהם לרשע משמת חולשת בית קבולם לקבל רוב טובה לכן אור הת"ם הוא משפעת אז דרך כלי אחסד רק דרך כלי הנצורה כדי שיוכלו התחתונים לסבול והרי אז הוא ניכר ומובן ונגלה לנו כ"ש אור ושפע שבאתם ע"י כלי הנצורה והרי אז כאלו מדת הנצורה לבד משמשת משת"כ כשרואה זכאים יכולים לקבל שפע שהחסד להיות בית קבול שלהם ברית וחזק ומלא אז אור הבא ע"י נצורה כאלו הוא בעולם כלל דבעל במיעוטו בלור החסד שגדול דברכת בעיברה שאי אהני נמלא בשהחסד מאיר בשופי אז אור הנצורה נכלל ומהייחד באור החסד כי יש בכלל מאתים מנה וזהו כוונתי באמרי שמדת השמאל כלול בימין אבל כשרואה הוא זכאים לקבל אור החסד שגדול הרי אז מתגלה אור הנצורה הלא שייך אז שרגע בעיברה נמלא בשמדת השמאל משום אז כביכול מדת החסד הוא בעולם משום בשביל חלישות כח קבלותיו אע"פ שבאמת נם הוא משום תמיד מ"מ מאחר שאין אנו יכולים לקבל אלא הרי הוא כאלו הוא משום כמ"ם לעיל בסימן קכ"ח וכיון שאין שום אדם מקבל ההספעה הרי אז נם ההספעה לא נקרא בשם הספעה כלל כיון שא"א להיות מושג לנו ומה שאמרתי בימין ושמאל שלמעלה הוא בערך ימין ושמאל שלנו אין הכוונה שלמעלה לא יהיה הימין ושמאל בפועל ממש ושם הוא שנים כ"א אחד אלא בשאת שם תמיד שנים למעלה דהיינו מדת החסד ומדת הנצורה אלא שבערך קבלותינו את האור לא יוכיר לעולם שנקבל משם שני מיני אורות דמש"נ שם הוא הוא שהאי לקבל אור החסד הרי אז אין מועיל לנו שמות החסד והרי הוא כאלו יושב בעל והרי אז אין הוא מקבלים רק אור הנצורה בלבד

ההג"ה

וכן הוא בשפתם אשת על פשוט אורך ימים בימינם ובשמאלם עושר וכבוד שמפרש בגמרא למיימינים בה דהיינו לעוסקים בה בשמאל ולמשמאילים בה דהיינו לעוסקים בה אלא בשמאל עושר וכבוד הוא דהיכא דגמלא בלומד את התורה בתכלית היותר שלימות שהשברי דהיינו בשמאל קורא בשם ימין כמו שהכה היותר גדול הוא בימין על כל אדם ולפי שלומד אלא בשמאל שהיו בתכלית השלימות קורא בשם שמאל והכה מי שלומד בשמאל ים לו אורך ימים וכ"ש עושר וכבוד דכל מין שלימות נמוך נכלל בשלימות נבוה בתחדות פשוט כמו שהלתת בשמאל נכלל בשם אור בשמאל כי מי שים לו עוגג גדול ממילא כל התעגוגים שלעשה ממנו בעולם אלא כמו שרגע בעיברה וחס דקאמר וכ"ש עושר וכבוד כי בערך עוגג גדול של תרכות ימים בשו"ב אין עושר וכבוד מחשבים לכלום :

ומס יש נמי כח לקבל אור החסד הרי אז ג"כ אין אנו מקבלים רק מן אור החסד ולא הגבורה שהרי אז אור הגבורה נכלל באור החסד ואינו ניכר כלל בפני עצמו דהרגש בעיקרא מאי להני . ונם לענין זה ג"כ הימין ושמאל שלמעלה מיש בערך הימין ושמאל שלנו לפי שלמעלה הימין ושמאל אינם מסויימים ומוגדרים בלי מקום לשנאמר שהימין שלמעלה נק' ימין לפי שעומד לנד ימין והשמאל לפי שעומד לנד שמאל חלילה וחס שלא להעלות כך על הלב כי אין שם מקום ולא נדדים ומלינו בני אדם הנסמיים שם נחלקים לנד ימין ולנד שמאל לפי שאנו מוספים מקום לבל למעלה אינם רומזים רק למיני מילאות אורות חלוקות וכחות מסוגות זו מזו כמ"ש לעיל בסימן קכ"ט וסימן ק"ל ע"ש :

קלד אמר השואל מ"כ מה טורך כלל למדת הגבורה הלא מדת החסד

לבד הי' מספיק לשני הזמנים ר"ל אין לשנהי' זכאים אז להיפוך ח"ו דממה נפשך אי נהי' זכאים נקבל אור החסד בשופי ואם ח"ו לא נהי' זכאים לא נקבל מאור החסד אלא בשיעור אור הגבורה שלאיזה טורך הוצרך למהגיל לעשות כלי בפני עצמה לאור הגבורה :

קלה אמר המשיב מע"פ שאמרתי לך שאור הגבורה המועט נכלל

באור החסד הרב אבל הנה הכללות הזה היה בחלקות פשוט אבר אי אפשר שאור החסד יתחלק לשנאמר שכאלה טוכל לקבל כל אור החסד הגדול נקבל ע"פ מן החסד אור מועט כפי שיעור אור הגבורה שאור החסד היה אור גדול אחד פשוט וכשאין אנו יכולין לקבל כל אורו נם מקלת ממנו אין אנו יכולין לקבל שרוב אורו מכסה עין השניהו ואין אנו יכולין להשיג ממנו כלל לנמרי . והשתא בזה למי שעיניו חולשות ואין יכול להביט באור השמש כלל לנמרי כ"ש באור הירח המועט ודבר זה ידוע לכל עפ"י החוש וקודם שהחדש מכסה את הדבר הזה בחוש יחשה לו לחדש בשכלו החלוש לומר מע"פ שחלוש העין הוא יכול לקבל כל אור השמש כשרואהו עכ"ז יכול הוא לקבל מקלת אורו כפי שיעור חולשת עיניו ובאמת אנו רואים שאינו כן שע"י הכלי של אור השמש ר"ל ע"י הנשש של השמש שאור השמש מאיר בו ונתלה עליו מ"מ לאנשי העיניים להשיג ממנו כלל אם לא ע"י כלי אחרת כגון אם יעמיד מסך בפני אור השמש או שיניע מקלת אור השמש ע"י כלי הלבנה כי אור הלבנה הוא עלמה אור השמש אלא שהמעטה בלבנה כי עלם אור הלבנה הוא מהאחת אור השמש המכה על נשש הלבנה כמ"ש לעיל בסימן ל"ז ע"ש ובהיות כן הוצרך לעשות כלי ממש שהוא כלי הנבורה למען שאם יחלש בית קבולם יקבלו אור המועט ע"י כלי הנבורה כי ע"י כלי החסד לא הי' אפשר לקבל אפילו מקלת אור כי הוא אור כביר מאוד ואינו כמו במשל שהמשלו ים בכלל מתחים מנה כי אם המתחים והמנה מלילות אחד אם שהמתחים יחזיר על המנה לבל בנמשל אור החסד ואיר הנבורה אינם מלילות אחד כלל כי אור החסד הוא אור בהיר ומבהיק מאוד וכשא"א לקבל כל אורו נם מקלת ממנו לא יוצג :

קלו אמר השואל עתה בחתי לבקשך שתבאר לי . למתת הכוונה שפניש

ואחור המוזכר בעיניים הרוחניים כי הלא פניש ואחור אינם שייכים אלא נבי נשמיים שהם בעלי שלשה רחקים אורך ורוחב ונובה ומזה נמשכים ונומחים שהם קלוות שהם מעלה ומטה ימין ושמאל פניש ואחור כי מבחי' הרוחב נמשך ימין ושמאל ומבחי' האורך נמשך מעלה ומטה ומבחי' הנובה שהיא בחי' עובי הנוף נמשך פניש ואחור ומאחר שהרוחניים אין בהם שלשה רחקים כי הלא המשל עיניים שבלייש ג"כ לא שייך ג"כ בהם נם השנאת קלוות הנ"ל והנה כוונת מעלה ומטה וימין ושמאל המוזכר אלל הספירות כבר ביארת לי ועתה הניש העת שתבאר לי למיתת הכוונה של עניו פניש ואחור ומה כוונו המקובלים להשתיר בשמאל של פניש ואחור :

קלו אמר המשיב אבאר לך בעזה"י מיתת

הכוונה של פניש ואחור

בהקדים לך קלת הקדמות ושים לבך עליהם דע כי כל מה שהחש מציג עיניים נשמיים אינו מציג אלא ע"י חמשה חושים שהם חוש הראיה וחוש השמיעה וחוש הריח וחוש המישוש וחוש הטעם . והנה חוש המישוש אין לו אבר מיוחד כי היא חוש בכל הגוף שהחדש מרגיש בכל נופו ענין מישוש משא"כ הרגשת החושים הנשארים יש לכל חוש מהם כלי מיוחדת כי העין מיוחד לראי' והאוזן לשמיעה והחוטם לריח והחיך והלשון לטעום עצם המתלילים והמשקים וזולת הנשת החמשה חושים ג"כ להשיג שום השנאה מעיניים נשמיים כי זולת החמשה חושים אין שכדל בין החדש לעצב השדה והנה אנו רואים בחוש שפתחי נקבי כלי הל' חושים הנם פתוחים בלל הפניש כי העיניים הם בלל הפניש כי בלאור אין שם עיניש וכן נקבי החוטם הם בפניש ולא בלאחור וכן כלי חוש הטעם הם בלל הפניש ולא בלאחור וכן נקבי האוזן אע"פ שפתוחים הם בלדדי הפניש מ"מ ללל הלאחור יש מחילה והרי פתחם מועט יותר הרבה ללל הפניש מללל הלאחור והנה חוש הראות וחוש הטעם מ"ש להרגיש כלל מלל הלאחור וחוש השמיעה והריח אע"פ שאפשר להשיג מלל הלאחור ג"כ עד"מ אם יעמוד שמעון לאחורי ראובן וידבר יכול ראובן לשמוע דברי שמעון אף ששמעון עומד מלל לאחוריו וכן אם יהי' מונח לאיזה בושם מלל לאחוריו של ראובן אע"פ שיכול ראובן להרגיש בחושעו הריח של הבושם ע"ז בלל הפניש יותר היטיב שמיעת קול דברי שמעון וריח הטוב של הבושם כ"ל דאם הי' שמעון מדבר עם ראובן בהיותו עומד פניש אל פניש עם ראובן היה ראובן

שומע בקולות יותר מפשה"י עומד מחורי רחובן וכן פשה"י מרגיש ברוח של הפיס של רחובן ה' ג"כ מרגיש רחובן הרוח של הפיס בקולות יותר הנה התבאר לך שכל עיקר הסנות הנשמיים הנה פנים מלד הפנים לבל בלד האחור הסנתם חלוסה מאוד ורחוק וטעם ז"ל כלל להסיג בלד האחור. והנה כל זה מלד המסיג ולף מלד המוסג ג"כ עיקר ההסנה הוא בלד הפנים ולא באחור עד"מ אם ישמל רחובן לשמעון על לוי העומד באחוריו נגד פניהם וישמל עליו לומר מי הוא זה המדם לף יוכל רחובן להסיב לו. כי רחובן עלמו אינו יכול לידע אימו מאחוריו מי הוא כי מלד האחור כמעט כל המבנים שוויים לף כשיסוף לוי פניו ללד רחובן אז יכול רחובן להכירו מי הוא כי הברת פניו ענתה בו שהוא לוי ולא אחר. הנה התבאר לך שבין מלד המסיג ובין מלד המוסג עיקר הסנה הנשמיים הוא מלד הפנים הרבה יותר מבלד האחור והנה בל זה הוא בהסנות הנשמיות. והנה לף בהסנות הרוחניות ג"כ עיקר הסנות הרוחניות היא בלד הפנים יותר מבלד האחור עד"מ אם הרב יסביר לתלמידו איזה ענין שבלי בל מה שיוכל להסביר לו בהרחבת דברים יסביר לו בדי שהתלמוד יוכל לידע כוונת הרב ויסיג הענין השבלי הזה אל בוריו ובשלה ימלא שוב להסביר לו בהרחבת דברים אזי יסביר לו ע"י רמיזות וקרילות ועינוני קולות כי יש רמיזות וקרילות המורות על ענינים כגון אם ישמלו לאדם איזה דבר הן או לאו אם יענעע ברחבו מלמעלה למטה יהי' כוונתו להסיב הן ואם יענעע רחבו ללד ימין וללד שמאל יהיה כוונתו להסיב לאו וכדומה רמיזות וקרילות אחרות המורות על ענינים רבים ז"ם בגמ' דאמר רבי הלי דעדיפנא מחבריא מסוס דחזיתי לרבי מאיר מאחוריו וכו' מתבונן קלת מרמיזתו וקרילותיו בנעעוע ידיו או ברחבו מלד אחוריו ואלו חזיתי מקומיס הוי מחדדנא טפי מסוס שמא הי' מתבונן מרמיזות וקרילות של ר' מאיר מלד הפנים נמלא הן בהסנות הנשמיות בין מלד המסיג ובין מלד המוסג והן בהסנות הרוחניות רוב ההסנה היא מלד הפנים ומיעוט הסנה היא מלד האחור. והנה פנים הוא בחי' לוי להסנה בהרחבה עד"מ בהספירה התחתונה מסנת מלכות את הספירה שלמעלה ממנה הסנה גדולה ורחבה בהלילת מה שהספיר להיות הנה אותה הסנה נקרא הסנת פנים לפי שבלד הפנים היא הסנה היותר גדולה והספירה מסנת את הספירה שלמעלה ממנה רק הסנה מועטת הנה נקרא אותה הסנה בשם הסנת אחור לפי שמלד האחור אין בהסנה בהרחבה כ"כ כמו בלד הפנים. והנה הסנת פנים נמשך מסטרא דימינא ר"ל בהסעיל' מספע' לעלות ספע רחבה שמכוונ בשם ימין הרי זה ים לעלות הסנת פנים כי הספע בהמשכת מן העשילה לעלות היא ספע הסנת הלבל והעשילה אינה מספעת לעלות רק ספע בלמלוס שמכוונה בשם שמאל הרי זה הסנה של העלות היא הסנת אחור:

קלח **ומעתה** תבין היטיב הקדמת התריז"ל מ"ש האחור של המדרגה העליונה היא פנים של המדרגה התחתונה והנה מי שאינו מבין היטיב אמתת הכוונה של פנ"ם ואחור ומבין בדרך נמשי אין להקדמה זו שום תפיסה כלל ועיקר כי איך יהיו האחוריים העליונים פנים למטה ואיך אלינו כיולא בזה אבל לפי מ"ש שפנים הוא בחי' להסנה רחבה ואחור הוא בחי' להסנה בלמלוס יובן היטיב כי הנה יודע שבל עילה מסנת הרבה יותר מעלולה וכל מה שהוא בלל העילה הסנה מלומלת נק' בלל העלול הסנה רחבה עד"מ מה שנק' הסנה חשובה בלל היוצר בן שבע ומשום שהם נקרא הסנה פחותה בלל חכם גדול שהוא בן מרבעים נמלא-מה שהוא אחור בלל העילה נק' פנים בלל העלול וזהו כוונת התריז"ל בלמרו האחור של המדרגה העליונה הוא פנים של מדרגה התחתונה:

קלט **אמר השואל** כפי מה שבארת יש הפירוש של פנים ואחור ושל ימין ושמאל אחד הוא כי הלא אמרת שהספע שמספעת העילה לעלול הוא הסנת השבל והנה פירשת ימין הוא בחי' לספע רחבה ופנים הוא בחי' להסנה רחבה והרי השל אחד הוא ומה הפרש יש בין ימין ובין פנים וכן פירשת שהשמאל הוא בחי' לספע בלמלוס ואחור הוא בחי' להסנה בלמלוס ומ"ש מה הפרש יש בין שמאל לאחור והרי השל אחד הוא:

קמ **אמר המשיב** הפרש גדול יש ביניהם דימין ושמאל הם בבחי' המספיע ופנים ואחור הם בבחי' המקבל על דרך משל דהשהבתר מספיע לחבמה ספע רחבה נאמר שהבתר מספיע בימין אלו לחבמה והשהבמה מקבלת מהספעת הרחבה הסיח הרי זה שהבמה מקבלת מן הבתר הסנת פנים והרי פנים נמשך מלד ימין וכמו בן הסנת האחור נמשך מלד שמאל ואביא לך הקדמה אחת של התריז"ל והוא בספר מניד מצוה המפרש את ספר מצות חסידים במסי החשמל בפרק ג' וז"ל שם בשורש הרחמנות של עמוד ג' והנה הקליפות והחיצונים הם עומדים בין חורות פנימים ומקיפים פניהם אל אור הפנימי ואחוריהם אל אור המקיף כי אין בהם כח להסתכל ולינק מן המקיף כי הוא גדול מהפנימי כנודע עכ"ל והנה כל העולם מבינים ולומדים הקדמה הזאת במשמעותה הנשמי ומלוייר בכח דמיונם כאלו האור פנימי מקומו אלל דרום ואור מקיף אלל צפון והקליפות והחיצונים עומדים בינתיים פניהם לדרום אלל אור הפנימי ואחוריהם לצפון אלל אור המקיף. והנה אין שחוק והיתול גדול יותר מזה להבין ההקדמה אלו על הדרך אלזה אבל בשמת אמתת ביאור ההקדמה אלו היא כך כי מאחר שהסנת פנים הוא בחי' להסנה בהרחבה ואחור הוא בחי' להסנה בלמלוס והנה יודע כי אור המקיף גדול

תאור הפנימי נמלא מן אור המקיף אינם יכולים להבין כ"כ כי רוב אורו מכסה עין השכלתם ואת אור הפנימי יכולים להבין יותר וא"כ מה שאמר שהקליפות עומדים בין אור הפנימי למקיף לא קאי על ענין מקום ח"ו כי שם אין שייך מקום נשמי כי אינם תופסים מקום אלא כך היא הכוונה כלומר שדרגת השכל הקליפות היא בחינת בלומר בדרך תמונה פניהם אל אור הפנימי כלומר השכלתם היותר גדולה מבינים את אור הפנימי ואחוריהם אל אור המקיף כלומר השכלתם היותר קטנה מבינים את אור המקיף הנה התבאר לך ביותר מקדמה הלזו בהשכלת הנשמות ואיך תתמר מעתה אימתי ושמחל אחד הוא עם פניה ואחור וכי אי שייך לומר כאן אצל הקליפות ימינם אל אור הפנימי ושמאלם אל אור המקיף כיון שעתה אנו עסוקים בבחי' המקבלים ההשכלה שהם הקליפות ולא בבחי' המשפיעים שהם אור פנימי ואור מקיף ע"כ נכון כאן כינויי פנים ואחור הרומזים אל המקבלים ולא כינויי ימין ושמאל הרומזים אל המשפיעים והבן זה היטיב וא"ש התריז"ל כי אין בהם יכולת להסתכל ולזיק מן המקיף ענין היניקה והסתלקות הכל ענין אחד הוא כי ההסתלקות הוא ענין ההשכלה וגם היניקה הוא יניקת ההשכלה :

קמא **וזה** יהיה כוונת הפסוק ולא קם עוד נביא בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים כלומר שהקב"ה הפציע לו שפע השכלה בהרחבה כ"כ כמו התלמיד שעומד עם רבו פנים בפנים ומסתכל היטב ברמיזות וקריאות של רבו כמו שכתבנו לעיל בשם הגמרא ולולו חזיתיה מקמי' היה מחדדנא עפי כמו כן הפציע הקב"ה למשה שפע השגה עמוקה מאוד ורחבה מאוד המכוסה בשם השגת פנים ודברה תורה כלשון ב"ש לסבר את המזון במה שהיא יכולה לשמוע :

קסב **אמר השואל** שלוות רבות ים לי לשמוע מפתך ומהירת תני לשמוע תוכך כל אחת ואחת מהם בפני עצמה שלא תסכה תותם ומה גם תולי להשיב לי כל השלות הנה בחדא מחתא ובבטון אחד :

אמר המשיב תולים תלי ואדע אם תוכל להשיב עליהם בחדא מחתא אם לא :

שאלה א אמר השואל שאלה ראשונה היא להבינני מה שמלתי כתוב בשם התריז"ל בספר פרי עץ חיים שע"י נעשוע הלולב ומינו אנו ממשיכין אור פנימי ומ"י הקפה אנו ממשיכין אור מקיף ומי יתן ואדע איך ע"י הקפה נמשיך ומקומיית שאנו מקיפין את התינוק שבה שם"ת נמשיך אור מקיף הרוחני שכלי ואיך אנו פועלים במעשה הגשמיית למטה להמשיך בעולמות העליונים אור מקיף רוחני שכליי הודיעני סגולת הדבר הזה ועבדו :

שאלה ב להבינני מהות הכלים של הספירות

כי הלא ידוע שגם הכלים הם מורות רוחניים שכליים אמנם בערך המורות שלהם שהם יותר דקים מהם נקראו כלים ונא הודיעני מהו ענין הכלים ומה משמשים ולמה נקראו בשם כלים :

שאלה ג להבינני ביותר שכתוב נעשה אדם נשמים והקב"ה הוא רוחני בתכלית הרוחניות ואיך אפשר להיות שנאמר' אחתו בצלם ובדמות העליון ושכה רוחיתי בם' תיקוני זוהר תיקון קף דברי המניח שם והדברים הללו הובאו בתחלת ספר מגן דוד שחיבר הרדב"ז על אותיות אלפא ביתא וז"ל שם אין דמיון ביני ית' וביניהו מלבד שהעלם והתבנית אלא שהחיברים שבנו הם עשויים כשימים לדברים עליונים שהומים והחומים שאת כח השכלי שבאדם יכול להשיגם ואין שיח ואין שיג לו להשיגם וכן בהקדמת הגאון הרדב"ז בספרו מגן חד ז"ל שם ויש בגוף האדם שימים ורמזים ודוגמא לדברים הרוחניים שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותינו וכו' וזהו ומבשרי אחזה אלוה משל למה הדבר דומה לאותיות י"ד וי"ן שהם זכר לחבית הע"ן לו יד ואותיות ראובן הם זכר לחבית ראובן אע"פ שאינו דומה לו כלל ע"ל הגאון הרדב"ז בהקדמתו . והגם שהסביר קצת הענין במשל שחבית מאותיות י"ד ועי"ן ואותיות ראובן ע"ז ניני מבין על בוריו ענין הסימנים והרמזים והזכר והדוגמא שבאדם לדברים עליונים הרוחניים . ועוד שם אין דמיון ביני ית' וביניהו כלל איך אומר שכתוב ומבשרי אחזה אלוה והדברים הללו מלאתים בספרים הרבה מאוד וכמ' שלי"ה רמיתי דברים הללו פעמים רבים וגם בשאר ספרים כמו בפרד"ס וכמ' רמונים ופלח הרמון ולולתי לספר להבין כל הספרים הללו המבוארים אלו הדברים ובקשתי ממך להודיעני מהו ענין הרמזים והזכר והסימנים והדוגמא שבאדם הרומזים לענינים עליונים ובמה הם רומזים ואיך הוא דרך רמיזתם :

שאלה ד לבאר מה שכתוב הרדב"ז בם' מגן דוד בביאור רמזי אות הנו"ן דף ל"ם ע"ב בשורש השמיעית ממטה למעלה וז"ל וכבר ידעת כי כל השלמות שם דוגמא ודמיון זה לזה ואיני מבין דברים הללו כלל ועיקר ובקשתי ממך לבאר לי דבריו :

שאלה ה לבאר לי פסוק שחתרון של פ' כי תבא שנאמר ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון . הנה קשה לי בשלמא אם היה כתיב ולמדתם את דברי הברית הזאת היה לודק הטעם למען תשכילו את כל אשר תעשון כלומר בשביל כך תלמדו את התורה כדי שתשכילו ותדעו איזה דבר מחויב לעשות ואיזה דבר אלא לעשות אבל עתה שנאמר על קיום המלות בפועל הנגה מ"ש ושמרתם את דברי הברית הזאת קאי על המזכרה ממלות ל"ת כמשתרז"ל כל מקום שנאמר השמר פן ואל

מינו הלא ל"ה ומ"ם ועשיתם ח חם קלי על מלות עשם ומ"כ מיך שייך ע"ז לומר למען השכילו את כל אשר תעשון :

שאלה ו לבאר לו ממאר קלר שבם' הכוזר בפרק שני מסמומ פרקים שבסוף הספר וז"ל שם הלכלים ית' חי כי כבר נתקיימה לו החכמה ויכולת שם כן כבר נתקיימה ט החיות לך לא כחיותינו הנגדרת בהרגשה ובהנעה אבל חיותו ענינו השכל הנמור והוא היה והיה הוא וגם הרמב"ם כתב בתחלת ספר המדע בפ"ג מהלכות יסודי התורה שהבורא ית' הוא וחכמתו אחד הוא וחייו אחד והשם מ"ם שהוא וחכמתו אחד כבר ביארת לו היטיב לעיל בסימן כ"ה ועתה אבקש ממך לבאר לי מ"ש הוא וחייו אחד הוא וגם ביאור מאמר ספר הכוזר שנ"ל :

שאלה ז מה שהרז"ל כל המוסר שירה בעוה"ז זוכה ומוסרה לעוה"ב מסו ענין שהבטחה הזאת שהגרלה לכאורה שמבטיח שכר גפלא ע"ז מדקאמר לשון זוכה ובאמת לינו מבין ענין השכר אלא כי מה שהוא יגיע לו לאדם בזה ומה יתן ומה יוסיף לו תמידת השירה לעוה"ב לויה הועלת עלמותי :

שאלה ח להבינני ביאור מ"ם המקובלים כי הרוחניים מתלבשים זה מזה בדרך עילה ועלול ממדרגה למדרגה ממדרגה דקה לגסה עד כי יגיע הדבר אל הגבול והגשמות ולוך יל מהרוחני הטפל והמחרון שבכל הרוחניים ענין גשמי שהם עניינים הפכיים לגמרי כי הרוחני אין בו שלשה רחקים שהם לורך ורוחב וגובה ולינו חיפם מקום כי הוא ענין שכליי והגשמי הוא בעל שלשה רחקים ימי הוא הרוחני מתלבשת מחיכף מחברין ילמו גשמי' ובעל שפע טל רולה להסביר ענין זה במשל ואנה הוא דחוק מאוד כי שפע טל כתב בשער אגי פ' ט"ז דף ס"ו ושני (כי שני דפין גרשמים שם בשם ס"ו) וכתב שם בדף ס"ו השני עמוד ד' וז"ל הנה מלד הכללתן זה בזה והתחברותן והתדבקותן והתרכבותן נתעמו מורן בסוד המלשלות עד שלשים המדרגות ורבוי השפעות נתעבו השפעות והנמשכות משם עד ועבור שהוא הרכבת די יסודות כמו שהוא לפנינו ולינו דבר תמוה לך יתהוה ע"י הרכבת השכליים חומר שהרי השכל הוא דק ולינו גרגם ולך יתהוה ממנו חומר גרגם כי דוגמתו המלא במלכ' גשמיית שהרי שם תקח עפלים הנקרא גשלים בלשון ותקח וויערי"ם הנקרא בלשונינו קיפפר וואסיר והכתתם כל אחד בפני עלמו יהי' כל אחד משם אחד לבן ואח"כ כשתערב יחד ותתן בהם מים שהם ג' כ לבני' יתהוה משם דבר אחד שם אלא היה כן ברהשוכ כי קודם התערבותו והתרכבותם היו כולם לבנים ועתה נעשה כולם שחורים ודבר זה נראה לעין כי מלד התרכבותן יולא דבר אחד שם אלא היה קודם לכן כ"ם שאין תימה בנדון דידן במלאכה תלמיית שיתחוה מהתרכבות השכליים פ"י השתלשלות השפעתם חומר מורכב מן ד' יסודות ע"כ ל בעל שפע טל והכח הוא דחוק מאוד ואין הנדון דומה לדמי' כי הוא מביא משל מדוגמת ים מים לדוגמת ים מאין כי בשלמא שם כל אחד משם הי' נשם נאור ואף קודם התערבותן היה לשם נוון נשמי אלא שהיו הנוון על כל אחד משם לבן ובשבוא ע"י התערבותן עם השים שהוריש והנה שם לא התערבות הנוונים גרם זה אלא השים נורמים השתנות הנוון מלבנוני לשחרות שהרי אם תשים קופיר ואסיר לבד בלא שפלים בשים ג"כ יהיה הנוון שחור והנה שם השתנות הוא משנולת השים אבל כאן שהשכליים אין לשם שום נוון ולא שלשה רחקים אין לשם משם נשם בעל נוונים ובעל שלשה רחקים וזהו דוגמת ים מאין ומאיך מביא רמייה שים לים מאין ומאם נאמר שבאמת הוא דרך פלא מלאכה אלהות להמליך יש מאין כדרך תהלה תלילות שהיה יש מאין כמו ק נם כאן היה בדרך פלא שבאמלית מן שכליי רוחניי נשם בעל ג' רחקים ח"כ למה נהלה הולשת נשם ברוחניי לשנאמר מן הרוחני יולא נשם הלא יותר עוב שנאמר שהבורא המליא הנשם מאין ומשפט המוהלם ולא שהולאו מן הרוחני :

קמג **אמר המשיב** לתן שבח ושודלה לבורא ית' על אשר

שזמין בפיך לשדר השתלות החלה לפני כי תשלה לאל שתוכל ליישב ולבאר לך ולתרץ כולם אחד לאחד ובלבד שתאזין היטב לדברי ותחקוק אותם על לוח לבך לזכור אותם היטיב . הנה כבר הסברתי לך לעיל בסימן ס ום"ה וס"ו וס"ג וס"ח איך שליור המותיות ע"י כתיבה וסברת המותיות ע"י דיבור שם לבוש וכלי וגוף ובית יד ובית מחיצה לגיורים השכליים המלובשים בשם וכל ביור שכליי המלובש בחלות ותיבות הוא החיות והנשמה של המחבר . והנה שם תשאל לאדם אחד מהו גדר החיות ועניינו ואיזה דבר המכונה בשם חיות שיבה לך ענין השתנעה והרגש' החושים הוא ענין החיות כי האדם שים לו חיות יכול הוא להתנועע בידיו וברגליו ובכל גופו ואיבריו לכל אשר יחפוץ ויכול הוא לראות בעיניו ולשמוע באזניו ולהריח בחוטמו ולטעם בכל גופו ולעשות טעמי המלכלים והמשקים בלשונו ולדבר בפיו ובהשלק החיות ממנו יסתלקו ויתבטלו כל אלו הענינים ממנו ויהי' מונח כאבן דומם הנה יסביר לך האדם שאלתו על ענין החיות שהיא ענין התנועה והרגשת החושים אבל בחמת החיות הלזה אינו בחיות האמיתי כי אם תאמר שזהו עיקר החיות תשלק מכל הרוחניים ח"ו ענין החיות כי אלא אין שייך תנועה ממקום למקום כי אינם תופסים מקום וכן אין שייך אלא הרגשת החושים כי אם מרוממים ינשגבים מן החושים כי אין בהם כלים נשמיים כמו שים בנו והכלים הנשמיים אלמו של החושים

חומים והדבר מקבלים חיות מן הנפש והנפש הנפש היא מקור וסודם חיות של המיבדים שלמו זכה לזה עניין החיות שמתגלה בזמן ע"י מיבדי סנוף שלמו וע"י הרגשת החמשה חושים הנה היא חיות עב וגם ושפל ונמוך כי הוא חיות בהמיי כי לה שבמה"ים לה חיות זה שיהיה עניין התנועה ממקום למקום והרגשת החמשה חושים ובמה יהי' יהרון המדם על הבהמה אבל בחמת חיות שבליי והשניי הוא חיות מסונה ועיקר היתרון של המדם על הבהמה היא שבכל והדבור שהיא הכלי של השכל שע"י דיבור יכול מדם להוסיע לחבירו עניינים שבליי ובלא דיבור שהיא בחי' הברת האותיות וכן בלא כתיבה שהיא בחי' ליור צורת האותיות אין מדם יכול לידע ליור השכלי שהשניא חבירו בשכלו אם לא שהוא בעלמו יציא העניין השכלי חבירו עפ"י שכלו במה שהשפיעו הקב"ה שפע השגה :

הגה"ה

ולכן מלחר שעיקר מציאות שדיבור הינו אלא להיות כלי לשכל כדי שיוכיע מדם להבירו ליורים שבליים ע"י שדיבור ולכן בהמה אין לה שכל אין לה דיבור :

קמה והנה ראיתי בזוהר שהוקשה שהוקשה לרמב"ם על וידבר ה' אל משה להמר היאך יתכן שמשה רבינו ישמע מפי הקב"ה בחזיון שהיא חוש הנשמי מלות ותיבות נשמיות שהשמיע מוציא ות הפה ואיך שייך אלל שבורת יח' ויח' ה' מולמות ודיבור נשמי ותירץ הוא ז"ל דבחמת לא שמע משה מפי הקב"ה מלות ותיבות נשמיות רק שהקב"ה השפיע על משה שפע השגה גדולה ועמוקה עד למאוד עד שהשיג כל התורה כולה בשכלו כי בסיפורי התורה גנוזי ומלובשי בה סודי סודות שהם עניני שבליים ומחוקים עד למאוד ומשה השכיל כל הסודו הגנוזים בתורה בשכלו העמוק והרחב ולישרא' גלבים משה את שם דו' שהם במלות ותיבות של התורה כי זולת זה אין לדם יכול להוסיע לחבירו ליור שכלי אבל בחמת לא שמע משה מפי הקב"ה מלות ותיבות נשמיות ומה שכתוב

הגה"ה

וכדבות הכ"ן מלאתי דכשעת מתן תורה בלא הקב"ה קול מדם והקול שהיא סי' מדבר מלות ותיבות בחיתוך חוזיות כמו אדם המדבר ע"י המשמ מולמות בפה והקול שבוה לא יצא מפי חיוה בשלמ ח"ו אלא הקב"ה גזר בלמונו שיתחדש ויתבוה מציאות קול שידבר את כל דברי התורה ולפי שבי' מקום לבני אדם להרהר ולומר שלמונו קול שמעתי יצא מפי הקב"ה ויבואו להגשים ולומר שהקב"ה דיבור ע"י ה' מולמות כמו בן אדם ואע"פ שלא רלו בעיניהם שום תמונה יהשומו לאבר אדם אור מבריק מתוך שהוא מכסיף את העינים וא"א להלמותו רק לשמוע קולו אבל להלמותו בתוש הנשמי א"א להלמותו כי"א בתור בשכל יחייבו מציאות נמצ' אחד בשהשמי' לפי קולו שהוא כמו שהשכל יחיי' שם יהלה אדם עשן יולא מביח אחד יגזור בשכלו שבוודאי יש שם גם כמו כן יחוייב שבלם לגזור שקולו שהוא יצא מפי קוזה נמלא ויבואו להגשים ח"ו לזה אמר שכתוב קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים אפי' בהשיית שהשל זולתי קול לבד בלי בהשרשות שום נמלא לקול שהיא בלא בגזירת הש"י שהשוב קול מדם לשעתו לגזוך מתן תורה :

וידבר ה' קלי על שפע הנפ' שהשפיע הקב"ה למשה ומה שהקרולו למשה שהשפיע הקב"ה למשה בשם דיבור כאמרו וידבר ה' אל משה היא לפי שבשהדם אחד רולה להוסיע לנולות לחבירו אתה עניין שבלי אינו יכול להוסיע לו כי אם ע"י דיבור אע"פ שבאורח ית' אין הדבר כן שבאורח ית' אינו לריך להלבים עניינים שבליים באלות ואיבות אלא משפיע עליו שפע שבל והשגה באופן ע"ז מבנה שבחוב השפע שבליית מבורח יה"ש למשה בשם דיבור כיון שאלל בני אדם אין נעתק עניין שבלי מאדם לחבירו כי אם ע"י דיבור ודבר תורה בלשון בני אדם בן הוא תורף כוונתו של תירוץ הרמב"ם :

קמה ולי נראה שאין לורך לומר בבן דבר תורה בלשון בני אדם כי בחמת שם דיבור היא שם הענין שבלי המלובש באלות ואיבות הוא דיבור פנימי רוחני בלי נשמע קול ומה שאנו קוראים להברת האותיות והמלות שלנו בשם דיבור הוא שם מושאל מלשון זו שאנו קוראים ליח בשם יד ולרגל בשם רגל ובחמת שם יד ורגל אינו שם הענש של המיבדים הנשמיים השם שהם יד ורגל אלא על בח הנשמה שבופש בהיבדים אללו הוא שהכוונה בשם יד ורגל ולפי שהנשמיות מכוונה בשם יד ורגל נבנה גם המיבדים הנשמיים בשם יד ורגל ובשם בדמיון הזה אנו מכינים למלות ואיבות בשם דיבור לפי שהשגה המלובשת באלות ואיבות היא נקראת דיבור לפי שהיא בחמת דיבור דק רוחני שבל י לכן אנו קוראים למלובש בשם המתלבש בו :

קמו ובשם בדמיון מה שבחתי לעיל בשמוך בשם על מס' לבות אמבית שם בשם חבם אחד וז"ל והרמ"ן בן שם טוב בתב לדעת למה לא אמר נתן תורה למשה או קבלה מ הקב"ה שהשובה בזה למה שאמר עלה למעלת נבואה ובהדבק שבל עם ה"י או מן שם נותן כי אין שם רבוי מניתן ומקבל וכאן שהקב"ה בבנתן משה את התורה ליהושע כי אז ה' שם רבוי מנותן ומקבל שבל כשקיבל משה את התורה שת בק בשם יה"ש והוא היודע והידוע לאחד ולבך אמר משה קיבל כי זאת ההשגה אין שם אלא קיבול בלבד ולא קיבלה מאיש אחר כדי שיהי שם רבוי מנותן ומקבל וזה שלבר ידוע למי שהבין בידיעת הנפשי ע"ל הרמ"ן בן שם טוב והב"ון אלו ג"כ כיוון למ"ש הרמב"ם :

קנז וגלע"ד כי לכן נקראת התורה בשם תורת משה

משם כי כמו כשאדם חושב מחשבה ענין שכלי נקרא הענין השכלי הזה על שמו כי הוא הוליד את המחשבה הזאת כמו כן מצרף"ה שנשתנו כל התור' בשכלו לכן נקראת על שמו בשם תורת משה ומשכיר לך הענין הלזה עוד יותר לפי שכל נשמ' ונשמה יש לה חלק בתור' וכמ"ש הרב בעל חסד לאברהם בספרו בדף ט"ז ע"ג בענין הקריאה נהר כ"ה וז"ל שם לנהר שכל נשמה ונשמ' יש לה חלק בתור' והענין כי התור' ונשמתן של ישראל ובחינותיהן שוות ועד ע"ז כי התור' בת"ת ובפ סוד ישראל בשם ס' רבוא וכל נשמה יש לה בחי' ידיעה בתור' שה"ת שבתגל' ע"י שלהו רק ע"י הנשמ' הטוב וקודם שבתגל' על ידה אין הקב"ה מגל' זה הסוד אולתי למשה רבינו ע"ה שאפילו משה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה רבינו אלא שלא ניתן לו רשות לגלות כלל וזהו בכל ביתי נאמן הוא והיינו דאמר לו' הקב"ה למשׁ' אליעזר בני כך הוא אומר עקיבא בני כך הוא אומר אמנם אל שאר הצדיקים שהיה במדרגת משה רבינו אין הקב"ה מגלה להם אותו הסודות שעדיין לא גילה אותו הצדיק אלא אותם שגילה בבר אומר בשם אומרם והנה לפעמי' יהללו שאל' בג"ע ועדיין אותו הצדיק לא גילה זה הסוד ואומר הקב"ה פלוני מוכיח כמו שמלינו בזוהר פ' פנחס שה בר יוחאי ליומא מפני זה הסוד הי' חלק נשמתו ויש לזה הסוד יחוס עם נשמתו עכ"ל בעל חסד לאברהם עם תוספת הסברת הלשון שלו ע"ש וכן כתוב בשלטי מגלי דף ט"ו ע"ג בסימן ח' בפסוק י"ח וז"ל מקור נשמת אדם ורוחניות התור' יהי' לצדיקים עכ"ל וכן בדף כ"ד ע"ג שם בשלטי מגלי בפסוק ל' בקדמ' שנית וז"ל שנית כי נשמות ישראל והתור' לא יתפרדו כי הן הנה שורש מנוצ התורה העליון סדבק בו ית' כי חכמתו היא שכלתי מתפרדת מהיכותו כנודע ליו"ח וע"ש היעוב דברי בשלטי שם במגלי כי דבריו נהמדים ומועילים מאוד ועיין ג"כ בס' חסד לאברהם בענין הקריאה נהר י"ח דף פ"ו ע"ג ועיין בשלטי שיר השירים בפסוק רשטון שיר השירים אשר לשלמה:

קטח והנה בשל"ה בתחלת הקדמתו המכונה בשם תולדת אדם מביא שם בשם מהר"ר יהודה חסיד שקבלת דמהימנותא ושם קוב"ה ואוריית וכנסת ישראל וכדי להבין דבריו אלו וגם מ"ש כל המקובלים שכל נשמה יש לה חלק בתורה וגם מ"ש שהתורה ונשמתן של ישראל אחד הוא העניין הוא כמ"ש לך בסי' נ"ג בביאור מהות הנשמה של האדם שהיא עלם אור שכלי ע"ש היעוב בתריכות ושכח פנימיות התורה שהוא בחי' סודותי שהם עניינים שכליים עמוקי' ומתוקי' מאוד שם שם ממש עלמותו של הקב"ה ופנימות התרי"ג מלות שם שם רמ"ח מיברים ושס"ה גידים רוחניים של ז"ת כמ"ש האריז"ל בע"ח וכל סוד הגוות ומלואם בכל אחד מתרי"ג מלות היא אור גדול להד הכלולים

מן אורות פרטים רבים מאוד אשר כל אור פרטי הוא ג"כ ענין שכלי עמוק ומתוק מאוד וכל אור פרטי הוא עלמות נשמה אחת לפי שגם הנשמה היא עלם אור שכלי וכל פנימיות של כל מלאך תלויים בה כמה תלפים ורבבות נשמות וכללות כל הנשמות ביחד הם כללות כל סודות הפנימיות של התורה וסך הם בעלמם כללות כל הבחי' פרטיות של עלמות ז"ת כי כל נשמה היא בחי' פרטיית וחלקיית מעלמותו של הזעיר אנפין אשר הוא כולל בשכלו הפשוט כל אלו הבחי' פרטיות שהם עלמות הנשמות בחלקות פשוט ומרץ וזהו הפירוש שאל כל החכמים שבנשמה היא חלק אלוה ממעל נמצא דאורייתא וקוב"ה וכנסת ישראל דהיינו נשמות ישראל שכל הוא עלמות אחד אלא דאורייתא הוא הכלל וכן קוב"ה הוא הכלל והנשמו' הם פרטיי' והם נכללים בהכלל בחלקות פשוט כי קוב"ה הוא שכל פשוט בתכלית הפשיטות ועמוק בתכלית העמקות ושכל קטן נכלל בתוך שכל גדול כי מי שמשיג דבר עמוק מכ"ש שמשיג מה שהוא עמוק כל כך הנה התבאר לך ענין תלת קשרין דמהימנותא שהם אורייתא וקוב"ה ונשמות ישראל כי כולם עלמות אחד הם כמו שביארנו:

קמט ומה שכתבו המקובלים כי כל נשמה ונשמה יש לה חלק בתורה לא תחשוב כי עלמות הנשמה היא דבר אחד והחלק שיש לה בתורה הוא דבר אחר אלא שהחלק שיש לה בתורה היא עלמותה ממש כי הנשמה היא חלק פרטי מן התורה מעלמות הנשמה היא בעלמה אותו חלק פרטי כי הנשמה עלמותה היא אור שכלי פרטי אחד מן הכללות הפנימיות שבתורה שהם סודות התורה והנשמה ופעולתה אחת היא כי פעולתה אינה אלא ההשגה ועלמותה ג"כ היא השגה כמ"ש הרמב"ם בספרו מורה נבוכים כי כל שכל פעולו הוא עלמו וכבר ביארתיו דברי הרמב"ם הללו בתר שיעיב לעיל בסי' ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ם בסימנים אלו היעוב ולא העתקתי לומר בקצרנו כי התורה ונשמתן של ישראל אחד הוא ותדלם לומר שבשמה אלו אחד הם אלא לפי שהם שוים נאמר עליהם שהם אחד לא תחשוב כן אלא הם אחד ממש וז"ש כי הוא חייך ר"ל שהתורה היא נשמתך הפחי' חייך וכן כמה פסוקים הכתוב בתכ"ך שמכנים להתורה בשם חיים כמו עץ חיים היא למחזיקים בה או תורת חיים וכדומה הכל מיוסד בטעמו שכתבתי כאן: ועפ"י זה תבין מ"ש חז"ל בשמ' הגינה ת"ח אין אור של גיהנם שולט בו ק"ו מסלמנדריא מה סלמנדריא היא תולדה דשם ומש"ה הסך מדשם אין שם שולט בו ת"ח שנופן שם שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה', לכ"ש שאין אור של גיהנם שולט בו והנה קשה לכאורה היאך מביא ראיה על ת"ח שנופן שם ממה שהתורה נקראת שם. ומש מפני שלומדים את התורה בשכיל זה לא נכסף עלמותם ללפיד שם אבל למה שביארנו שיהא שהתורה ונשמתן

על ישראל עלמות לחד מהם ממש וכיון שהתורה היא תם ה"ל נמי נשמות ישראל מהם • ובעבור שכל נשמה היא חלק פרטי מן סודות התורה לכן ס"ל שיתגלה זה הסוד ע"י נשמה אחרת כי הוא מין לור אחר וזה הסוד הינו מעניין הנשמה של נשמה אחרת המגל בזה להרבות מנשים רשומן שמעון לוי ויהודה רשומן לא למד שום הכמה אחרת אלא חכמת הדקדוק בלבד ושמעון לא למד אלא חכמת הרפואה ולוי לא למד אלא חכמת התכונה ויהודה לא למד אלא תשבורות ואין לשום א' מהם ידיעה כלל במה שלמד חבירו והנה אלו המנשים הע"ם שכל א' מהם הוא חכם לבב וזך השכל ומסיר ברוחב דעתו ויש לו הבנה ללולה וזכה וברורה מאוד עכ"ז הינו יכול להדם היות השכלה והמלאכה במה שלמד חבירו כי אין לו שום ידיעה בו אבל במה שלמד יכול להשכיל סיעוב המלאות שבלות חדשות וללמדם לאחרים הרי שהמלאכה הטוב ה"ם שתגלה לאחרים אם לא על ידו וכמו כן כל נשמה אחת היא שיש לה בתורה א"ם שתגלה רק ע"י הנשמה השיא אלא ע"י אחר כי זה הסוד הינו מעניין עלמותה ומינו מעניין הבנתה של נשמה אחרת ג"כ יכול להיות זה הסוד כמו הנשמה הזאת ג"כ להבנתה שזה הרי ע"כ עלמותה ממש ואם עלמותה שזה הרי הינם נקראים בשם שהי נשמות כ"א בשם נשמה אחת דנשמה יכולנו זה מזה להיותה שניהם לכן ה"א שיתגלה זה הסוד אם לא ע"י אותה נשמה שזה הסוד היא מתייחס אל עלמותה ר"ל ע"י אותה הנשמה מתגלה זה הסוד שזה הסוד היא עלמותה ממש ומ"ם המחברים שהסודות מתייחסים אל הנשמות אין כוונתם לשלול בתמרה לשון מתייחסים שהסודות הינם ענין עלמותה אלא מתייחסים ודומים להם אלא תדרבה עיקר תמיתת כוונתם בתמרה לשון מתייחסים לומר שהם עלמות אחד ולשון קלר אחוז בדבריהם אלא להחריך הרבה במה שהינו מעניין עיקר סיפורם והנדתם כי כוונתם להקדים היזה הקדמה אחר' שהינו מעניין הלזה ותגב שיטפא דריסטא שיגרת דלישנא נקטי בדרך קלר בלשון מתייחסים אבל העיקר היא כמ"ש שהסודות התורה והנשמו' הם עלמות אחד ולכן בהכרח שיתגלה ע"י הנשמה לותו הסוד שהיא מעניין עלמותה ולא ע"י נשמה אחרת ואפי' ע"י נשמה יותר נבוה ממנה שבודאי תוכל להשיג זה הסוד ג"כ דאם יכולה להשיג סוד עמוק יותר מכ"ש שתוכל להשיג סוד שהוא עמוק כ"כ עכ"ז לא נקרא לותו הסוד על שם הנשמה הנבוה כ"א על שם הנשמה הנמוכה כי זה הסוד נתן לה הקב"ה בתורת מתנה ואין לה שום חלק אחר לבל הנשמה הנבוה ממנה יש לה חלק אחר יותר טוב מזה שהוא סוד עמוק יותר ונעלה עומק השגתה של הנשמה הנבוה ממנה היא נהשבת בעיניה ההשגה של הנשמה הנמוכה כ"כ כי עיקר משוש דרכה של הנשמה הנבוה להשיג השגה עמוקה מאוד ולכן תע"פ שיכולה להשיג ההשגה של הנשמה הנמוכה ממנה מ"מ לא נקראת לותה ההשגה הנמוך' על שמה כי אם על שם הנשמה הנמוכה ממנה כי זה הסוד נתן הקב"ה במתנה לנשמה הנמוכה ואם היה הקב"ה מגלה נם הסוד הנמוך ע"י הנשמ' הנבוה היה חסר מלילת הנשמ' הנמוכה בעולם כי עיקר עלמות הנשמה הנמוכה היא הסוד הנמוך והקב"ה למען לדקו ומובו חפץ להרבות נשמות ותורות שבלות בעולם שיתפשטו ויתגלגלו זה מזה בהדרגה ממדרגה למדרגה בדרך עילם ועלול וכל מה שיוכלו להתרבות במילות תורות שבלויות זה למטה מזה וזה למעלה היא טוב מאוד בעיני הש"י עד כי אפס מקום להמליץ עוד מאלים ובין נשמה נבוה לנשמה נמוך ממש ה"ל להמלה ביניה' עוד נשמה ממולע נמוך מעליון נבו' מהתחון דאם נאמר דרנון המתיל לא כן אם להרבות נשמות כל מה שאפשר להמלה ה"כ לא היה לו להתיל כ"ה בשלל אחד היותר עליון הכולל כל הנשמות שממנו ולמטה בתחתות פשוט ומפני שהקב"ה ממליל נשמות רבות מתרחבת ומתפשטת התורה עי"ז כי יהיו תורותיה מתרחבות ועניניה מפועל ממה שהיו בתחלה בכחה ועי"ז מתגדל תורה מאוד מאוד :

קנא ואחשוב אזהו כוונת הפסוק ה' חפץ למען לדקו יגדיל תורה ויאדיר כלומר שהקב"ה חפץ למען לדקו להרבות נשמות בשביל שתהי' תורה מתרחבת ומתפשטת

מתפשר לחיות במליחות וזהו יגדיל תורה ויאדיר שיהיה תורה גדול ואדיר מאוד כי נשמה ונשמה היא מן הפנים אחת שהיא בהברתה ומלת בהתרבות הנשמות נתרבו הסודות והפנות שבתורה וכל זה עושה הקב"ה למען לדקו וטובו להרבות מצלחים ונשמות בעולם להיטיב להם כי מלילותם הוא טובתם ולכן לפי הפנה נמוכה הן הקב"ה מגלה להם לא ע"י הנשמה הנמוכה וע"י הנשמה הגבוה ממנה מגלה הש"י הפנה עמוקה משל למי מלכי ארץ שיש מדינות מלך אחד משם לא היה לו כ"ח לומר אחד ורצה להרחיב לו אחבתו מה עשה המלך כל מה שהיה בלבו לעשות עם מדינתו גילה מקודם למומבו שכך וכך עתיד לעשות והמומב של המלך מתפאר בפני כל מבני המדינה מה שהמלך גילה לו מקוד' מה שעתיד לעשות מגודל אהבתו אותו ומבני מדינתו היש מחמיצים לו שהוא מומבו של מלך עד שרואים בעיניהם מ"ש המעשים שהמלך עושה עמהם לא נפל דבר מכל אשר סיפר להם מומבו של מלך וזה כולם הכירו וידעו והאמינו כי הוא מומבו של מלך ברחמיהם כי לשום חדם לא גילה מה שעתיד לעשות כי אם לו והמלך בעני היה לו עשרה מומבים ע"ד משל רמומן שמעון לוי וכו' ולרמומן היה מומב יותר משמעון ולשמעון יותר מלוי ולכן הפעולה היותר גדולה גילה מקודם לרמומן והפעולה שאינו גדולה כ"כ גילה לשמעון ולא לרמומן ופעולה השלישית היותר נמוכה גילה ללוי ולא לרמומן ושמעון וכן לכולם עד"ז עד שהפעולה האחרונית היותר קטנה מכל הפעולות גילה לאחד וכל ג' מלאו הפעשרה מומבים התפאר בפני מבני המדינה על מה שהמלך גילה לו מה שעתיד לעשות ואחר כך ברחמיהם שהתקיימו כל דברי העשרה מומבים הכירו כולם וידעו כי המלך מומב מומם מבל הבינו שלרמומן מומב יותר משמעון לפי שגילה לו בדבר היותר גדול וכרחות רמומן שגילה המלך לשמעון מה שלא גילה לו התרעם על המלך ויען לו המלך אם הייתי מגלה לך מה שגיליתי לשמעון והיית מתפאר גם זה הדבר בפני שבני המדינ' וא"כ במה הייתי מרחם מהבם לשמעון שלא אתה רומה שלך גיליתי דבר יותר הטוב וגדול מלשמעון כמו כן בעידון דידן בעניני הנשמות כי אם היה מגלה גם הפנה הגמוכה ע"י הנשמה הגבוה מה היה מניח לנשמה הגמוכה והבורח הטוב והמטיב חפץ להטיב לכולם:

קנב ועוד מלבד זה ה"ת להמלת לגלות ע"י הנשמה הגבוה רק הפנה עמוקה כערך עלמותה של אותה הנשמה דמ"ת לומר שגלה הפנה נמוכה ע"י נשמה הגבוה דמ"ב בבר יש מליחות נשמה נמוכה דבשעת גילוי הפנה הנמוכה נתגלה המליחות של הנשמה הנמוכה דגילוי הפנה הנמוכה היא עלמה מליחות הנשמה הנמוכה כפועל מה שהיתה בתחלת הפנה והנשמה הנמוכה בכח נעלם בתחלית פשוט בתוך הפנה והנשמה הגבוה ולא נתגלה לג עדיין לוד הפנה והנשמה הנמוכה . והבן זה מאוד מאוד לך בדבר נמנע הוא לגלות ע"י הנשמה הגבוה הפנה נמוכה . ובמה שאמרתי לעיל שהפה חפץ למען לדקו וטובו להרבות נשמות כדי להטיב להם כי מליחותם הוא טובתם במה שהם מציעים ובריבוי הנשמות הם התפשטות התורה והתרחבותה יבואר מאמר ר' חנניה בן עקשיא רלה הקב"ה לזכות ולהטיב לנשמות ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומלות ר"ל ה ארחיב להם את התורה בהתגלות סודותיה הרבים הנבואים והנמוכים כי בהתרבות גילוי סודותיה מתרבים מליחות נשמות רבות כי בל סוד וסוד הוא עלמות נשמה אחת ומביא רמ' לזה מן הכתוב שנאמר הפה חפץ למען לדקו יגדיל תורה ויאדיר כאשר פירשתי לעיל הפסוק הנ"ל עיין שם:

קנג והנה דבר יהוא הוא שהנשמה הגדולה במעלה מצמה בפשיטות הפנה הנשמות שממנה ונמשה ולאות שנשמת משה היתה גדולה במעלה יותר מכל נשמת ישראל ח"ב נודעי היה מציע הפנת הנשמות של כל ישראל שהם הם בעלמה חידושי התורה וסודותיה כמ"ש לעיל לכן נכון היה מה שהתורה נקראת תורת משה לפי שהוא הציע כל התורה בהשגתו וז"ם רז"ל משה שקול בכל ס' רבוא נשמות ישראל כי נשמות של כל ישראל היו כלולים בנשמות משה ולכן כל התורה בכללה מתייחסת לנשמת משה וז"ם רז"ל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה בסיני לפי שהשתא כלולה בהשגתו בחחדות פשוט כי ים בכלל מתחיש מה שאינו משה שהציע משה לא השיגו אחר הנשמות כי נשמת משה היה אור זך ובהיר יותר מנשמת כל אחר הנדיקים כמ"ש ולא קם עוד נביא וגו' וז"ם רז"ל לך אמי מגלה טעם פרה ולאחריש חקק דלכאורה קשה הלא הש"י ויתעלה הוא הטוב והמטיב בעין יפה למה יעלם הטוב הלא לגלות לנשמות אחרות סוד הפרה כי אם למשה אבל הענין הוא כי המציעה לא היתה מאתו ית' אלא מאחת כי משה רבינו ע"ה ע"י מעשיו הטובים העלומים מזדכה נשמתו מאוד והיתה מאירה מאוד ולכן היתה יכולה בריחוב השגתה להציע סוד העמוק של הפרה אבל אחרים לא יכלו להציע סוד הפרה להיות בית קבול השגתה חלום מאוד לגד עומק הסוד הזה ולפי שלמה שנאמר ויחכם מכל האדם אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (כי) השגת סוד פרה הוא נוגע לעולם היהרון של נשמת משה על שאר הנשמות וז"ם רז"ל הרחה הקב"ה למשה דור דור ודורשיו הכוונה מה שהשיגו שאר הנדיקים השיג גם הוא דבכלל השגה רחבה נכללה השגת נמוכות ממנה . וע"פ מ"ש לעיל בשם חסד לאברהם תבין מ"ש המקובלים כי משה הוא סוד ת"ת כי כמו שם' רבוא נשמות כלולים בת"ת כמו כן שם כלולים

במשה

במשפ ולפי שהתורה ונשמתן של ישראל אחד הוא ומשם שולל כל הנשמות לכן נקראת התורה תורת משה ולשבח זאת נקרא בשם רבינו כי הנשמה היא רשם על כל הנשמות והוא השב ואשתו תולדותיו לפי שנשמותיהם נאצלו מאור נשמתו וזהו הטעם של כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו דומיי נשמת התלמיד נמוכה מנשמת הרב ולכן הרבה פעמים התורה קורחות אותנו בשם משם של משה כמ"ש לך לך כי אתה עמך והנה לשעבור שהקב"ה הוכיח אותנו מאוד מאוד ומוחל עוונותינו מעולם נדבת טובו ורוב עוונותיהו ומשם הוא סוד את"ת לכן היה הוכיח ישראל מאוד ומסר נפשו למיתה בשעורים כמ"ש ואם אין מחני נא וביום ג"כ עניו גדול מאוד כמ"ש והאיש משה עניו מאוד והיה טוב ומטיב לרעים ולטובים כי היה מלער מאוד על ישראל אע"פ שהיו רשעים וכ"ז היה לפי שהיו כמו בניו וריחם עליהם כרחם אב על בניו והנה כתבנו לעיל אין שנשמות ישראל והתורה הם עלמות אחד והרי"ג מלות שבתורה רומזיותם ר"ל סודותיהם הם הפרשים של הנשמות לכן יש לכל נשמה מלה מיוחדת המתייחסת לשורש נשמתו יותר ממה שמתייחסת לשורש נשמה אחרת ותמיד כל אחד חוסק לאותה מלה המתייחסת לשורש נשמתו יותר משאר מלות שבתורה ר"ל שמלו ה' לחבירו כמה היית זהיר עפי וכן יש לאדם חשק ללמוד דוקא בתורה המתייחסת לשורש נשמתו יותר משאר מלות שבתורה ולכן אמר"ל לעולם ילמוד אדם כמה שלבו חפץ וזש"ה כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה מהורת ה' חפצו מסיים הפסוק ובהורתו יהגה בחוקו חלק התורה המתייחסת לשורש נשמתו ונקרא על שמו כמו אליעזר בני כך קוה לומר ומשם להיותו כולל כל הנשמות היתה כל התורה כולה מתייחסת לנשמתו ולכן כל התורה כולה נקראת על שמו תורת משה וכן כל התרי"ג מלות בכללם נוגעים לנשמת משה לכן חשק משה מאוד לכנות לה"י לקיים מלות התלויים בארץ כדי להשלים כל התרי"ג מלות משני שכולם היו מתייחסים לנשמת משה וכן חשק לכולם וכן המלה שמשה רבינו בגי' תרי"ג כמ"ש במגלה עמוקות וכן וירש פלטים את האור כי טוב ה"ת האו"ר בגי' הרי"ג · ועוד נ"ל רמז את האור ים בשם ג' מלפין ואותיות הנשארים הם אותיות תורה רמז למ"ש רז"ל התורה נברחת מלפים שהם קודם שנברא העולם :

קנ"ד והנה מחמת חיבור וקישור הענינים זה בזה יתכן מענינו הרמבן שכיוונו לייחס הנשמה שלות הנ"ל בסי' קמ"ב ונחזור לענינו הרמבן שהזכרנו בסי' קמ"ג מה שכבר ביארנו בסי' ס' וס"ח וס"ט וס"י וס"ג וס"ט תיך שלשיות נבחי' הברהן ומורהן הם לשם וכלי לשורים הכלליים המלובשים בהם ע"ס היצד בכל אלו הסימנים שבארנו הדבר הזה בהר היצד ויתורן

תבין

לך קודם כל השלה רמשוה שהלות להודיעך שכולה הדבר תיך בהקפה נשמיה שהלו מקיפין את ההיכה כלולה אלו מעוררים וממשיכים המקיף הרוחני השכלי הענין הוא כן כי כבר הודעתיך לעיל בסי' ק"ט ענין אור המקיף והפנימי הרוחני' שהוא ענין שכל עמוק המקיף בשכלותו את השכל אור הפנימי שהיה עמוק כ"כ כמו שכל השב המקיף את שכל הבן ומשיג גדול השנהו "ד עד כמה מהפשט והנה מע"פ שהקפה שהיא קיף הקפה רוחניה שכלייה ואין לה שום ערך ודמיון להקפה נשמייה שהיא הקפה מקומיית כמו חלבון שהלה המקיף את החלמון מכל לד עכ"ז הקפ"ה נשמייה היא דוגמת ומציה לשבין על ידה הקפה רוחנייה השכלייה ותלייר בדעתך שם לא היינו יודעים מעולם ענין הקפה נשמיית דשיינו שלא היינו רואים מעולם חלבון וחלמון בילה איך שם מקיפים וכדומה שאר דברים שהנו יודעים על ידיעה ענין הקפה נשמיית שם לא היינו יודעים ענין הקפה נשמיית בעולם לא היינו יכולין להבין ענין הקפה שכלייה כי לא היה לו שום ליור הקפה בלבנו מצ"ש עתה שהנו יודעים ענין הקפה נשמיית ש"ש הקפה מקומיית אנו מדלגים ועולים בהשגת שכלינו להבין ענין הקפה שכלייה והקפה הנשמיית היא מבוא ומשל להבנת הקפה שכלייה ולפי פי שהמשל שהוא הקפה שכלייה הינו דומה כלל למשל שהוא הקפה נשמיית עכ"ז מעתה טוכל להבין ענין הקפה שכלייה שהיא הכנה יותר דקה ועמוקה מהכנת הקפה נשמיית שהיא הכנה גסה ועבה ולפילו לפון הכנה לא שייך לומר בהקפה נשמיית דכחים הלוה מילתא שהרי הענין רומה ענין הקפה נשמיית משכ"ש הכנת הקפה שכלייה חלוי בהכנת הלב ובהכנת השכל בלבד כי מי שמוחו שחום ושכלו חשוש לא יועיל לו לפי המשל של הקפה נשמיית דלפי שם נראה להשביר לפשל הכנת הקפה רוחנייה שהיא שכלייה ומשלו לו משל מהקפה נשמיית ידמה בעינו שהקפה נשמיית היא שהקפה הנמוכה ושהיא רחויה להקרא בשם הקפה משל הקפה השכלייה לפי תקרא בשם הקפה כי הוא רומה לדמות המשל "ד למשל ממש וכל הקפה שהינו מוכנת לו בחום לפי יכונה אלינו בשם הקפה כי אין לו התכוונות כלל לדלג בשכלו ולעלות בשכלו מן המוגשם אל הרוחני כי המוגשם מוכן ומוכן לו בדרך עב וגס עפ"י החום והרוחני הינו מוכן אלא בשכל ומה יעשה העני אלזה שהוא עני בדעת ולפיכך אמרו רז"ל אין מוסרין סתרי תורה אלא לחכם ומבין מדעתו ר"ל שהוא יכול ברוח מבינתו לעלות ולדלג מנשמות המשל לרוחניות המשל אלא להבין המשל על דרך הכנת המשל ממש בדרך נם ואז מוסרין לו רמזי פרקים ר"ל משבירין לו הענין במשל שהוא רמזי פרקים בלבד והוא יעלה מנשמת אל הרוחני בדילוג להבינו בדרך דק רוחני בהתכוונות הלב בלבד · ומבינ לך משל נאה ומתוכו

תבין מהו ענין הדיוקא · משל ספן אחד רצה ללמד ולהרגיל בנו הקטן במלאכ"ת הספינות ולא היה יכול להוליכו לספינה שעל הים וללמדו שם להרחותו כלי הספינה ופעולתם ומעשיהם לפי שהדרך היה רחוק משם לים והבן הוה קטן מדיין מה עשה מילא גינית גדולה ורחבה מלאך עם מים ועשה ספינה קטנה של שעוה וכל כלי הספינה עשה נ"ב של שעוה דהיינו התורן והוילון ושאר הכלים ואמר לבנו דע כמו שאתה רואה כאן כמו כן היא בספינה הגמיתית שעל הים אלא שיותר הזה שאתה רואה שהוא בהכלית הקטנות כי המים שבגינית הוא כדמות הים אלא שבגינית היא כלי קטנה והמים הם מעוטים והמים שבים הם כמון מים רבים כי זה הים גדול ורחב ידים ועמוק והספינה שבכאן היא של שעוה והיא קטנה והספינה שבים הוא של עצים והיא גדולה מאוד וכן התורן שבכאן עשוי חוילון הם של שעוה ושם הם עשויים מעץ והוילון שבכאן הוא נ"ב של שעוה ושם הוא של פשתן ואעתה התבונן מאוד לית יוויר בלבך היותר של הספינה הגדולה שבים והבן שהוא היא משכיל ותמה על לבון תבין שאמר לו התבונן ואמר לתבין מה שייך כאן ענין התבוננות לתבין הגמשל שהוא הספינה שבים אלא הגמשל דומה ממש למשל אף שאינם שוים בחומר שלהם שזה שעוה וזה עץ ופשתן וכמו שאני רואה בחוש ברואות את ליור המשל שהוא הספינה של שעוה הרי כבר תקוק בדמיוני ליור הגמשל שהיא הספינה הגדולה שעל הים שהיא ממש בדמות ליור ותבנית המשל שהיא הספינה הקטנה ומה התבוננות שייך כאן בדבר שהוא מוצג לחוש ולכח הדמיון והתבוננות אינו שייך אלא בדבר שאין החוש יכול להבין כ"ש בשכל ולריך לעלות ולדלג בשכלו מן המשל הגשמי אל המשל הרוחני כמו בענין הקשה נשמיית שלריך לעלות ולדלג ממשל הגשמי אל המשל הרוחני שהיא הקשה שכליית זהו נקרא התבוננות והבה הכסיל נראה אלו ראיית עיניו הגשמיים יותר ברורה אלו מראיית עיני השכל ואם יעמדו אלו ואנו זה אלל זה ונאמר לכסיל הזה כי האלך מקיף את בנו בספנת שכלו · יצעק ויצחוק נגד מאמרינו שהאלך מקיף בנו בממרו האלך הוא מקיף את בנו אלא שאנו עומדים זה אלל זה והבה המשכיל יודע שבאמת אין כאן הקשה נשמיית מאלך לבנו שהרי הניפים של האלך ובן עומדים זה אלל זה אבל בחרי רוחניותם ובכלם יראה המשכיל בעיני שכלו שהאלך מקיף את בנו בשכלו ואף שהניפים עומדים זה אלל זה והכסיל הזה עור בעיני שכלו ואין לו רק חוש הגשמי וזה"ש "ככתוב החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך ללכתורה אין זה דבר ופשט דכל"ל והכסיל עיניו בראשו אלו כל"ל החכם הולך בתור אבל ר"ל עיקר עיניו של החכם אינם העיניים הגשמיים אלא עיני שכלו ועיני שכלו הם בראשו כי שכלו הוא בראשו והכסיל בחושך הולך שאין לו עיני שכל רק העיניים הגשמיים ואור השמש אין מאיר לו לפיכך בחושך הולך ואף כי רואה בעין הגשמי הנה אור עיניו הגשמי מקרי חושך בערך אור השכל שהוא אור זך ונקי משל"ב רחיית החום יפנה גם בבהמה והיא רחיה גסה ועבה כמו שבארתי לך לעיל סי' מ"ד ע"ש ומעתה נבא לתרץ שאלת רבשוסה שאמר, להודיעך טבע הדבר וסגולתו איך ע"י הקשה נשמיות שאנו מקיפים בלוב את הס"ת נמשיך אור מקיף הרוחני השכליי התשובה היא כי הנה כתבתי לך פעמים רבות שהשבעת התיבות והמלות והתיבות שהוא בחי' הדיבור או צורת התיבות שהם בחי' הכתיבה הם כלי ולבוש וגוף ובית יד ובית מחיצה לליורים השכליים המלובשים במלות ותיבות שהליור השכלי מלובש על ידם ובלי מלות ותיבות אין אדם יכול להשפיע ולהודיע לחברו שום ענין שכלי הרי שהמלות והתיבות הם נורמים להיות ליורים השכליים מושגים לנו ולפי שהמלות נורמים השגתינו הליורים השכליים לכן נקראו המלות בשם כלים כמו שנ"ל לאדם להודיע לחברו מיום שם לב ע"י כלי וכלי היא שפלה למים כי עיקר המבוקש הם המים ולא הכלי וכמו כן בנדון דידן עיקר המבוקש הם הליורים השכליים והמלות הם טפלים אל הליורים השכליים כי תיכף משמשים אלא לבית מחיזה שעל ידם יהיה מושג לנו הליורים השכליים וכמו כן ענין הקשה הגשמיית המושג לנו בחוש הוא כלי אל השגתינו הקשה רוחניית ושכליית כי שם לא היה יכול לנו מעולם ליור הקשה נשמיית לא היינו יכולים להבין ולהשיג ענין הקשה רוחניית ומכח בחמת כלי פעולתינו הקשה נשמיית לא היה לנו שום דרך להמשיך אור מקיף הרוחני שלמעלה מהם נמשיך אור מקיף הרוחני שלמעלה בחכל לו מכי נעלה

הגה"ה ועפי"ז מבין מ"ש בסוף המשנה ומשך בכתפו"ן שם, לך בפסוק ויעבור אלכם בתוך כל גזירה שאמר מכח אל סופל דמיון מסיח בגזירה מתקיימת עכ"פ מ"ש בתריסות ושרשו אל דבר כי סופל דמיון היא כלילי ופדוגמת:

את ענין אור מקיף

הכלילי שלמעלה ובעשותינו הקשה נשמיית למשה נאו מעוררים אור מקיף הרוחני שהוא דוגמת הקשה נשמיית בלד מה ע"י מה שאינו מושג עינינו אם לא ע"י הקשה הגשמיית וכל מלות הגשמיות שאנו עושים מעוררים למעלה שרשם הרוחני · ואנכ מורחת מתבאר לך היטיב ענין הפורש (כאן יתורץ מה שהקשה בסימן קמ"ב שאלה ג') שכתבו המקובלים שהרוחני הוא פורש לגשמי והגשמי היא העטף המשתלשל מן שרשו הרוחני ואנכ לכאורה אינו מובן מהו ענין הפורש ולדברינו יבואר היטיב עד"מ בנדון דידן אור מקיף הרוחני הוא העיקר והפורש כי אותו נאו מכשים להמשיך והקשה הגשמיית היא העטף המשתלשל מן הרוחני

שרחמי שכוח דוגמתו קלת וכיוצא מכוונים בשם הקשה מלא שזהו הקשה בגמרא וזה רוחניות ויגשמיות הוא דוגמתו ומבוא להבנת ענין הרוחני וכל עניית מלות גשמיות שלנו מעוררות למעלה אור רחמי דוגמתה שמן מותו אור הרוחני מושג לנו שם לפ"י עניית הגשמיית של המלוה הגשמיית והעצי' הגשמיית הוא משל ודוגמא ומבוא להבנת שרשה העליון והבן ענין זה היטיב בעיון תמיך כי הוא דבר דק מאוד ולא תוכל להסביר לך בכל הטורך על הנייר ולריך אתה ללטוח שכלך ולהזמין ולהכין מוחו לקבל ענין המושכל הדק הזה שבארתי לך כמו שבארתי לך לעיל דברי המאמר אין מוסרין שהרי הורה מלא שם היה חכם ומבין מדעתו מוסרין לו רמזי פרקים ולכן הכן עלמך להבנת הענינים הללו מאוד ותשימם היטב בזכרונך כי הם עיקר וסורם גדול לענין עבודת הבורא וכאשר תבאר לך בעזה"י עוד כמה פרטים כאלה:

קנה ובן ימין ושמאל הגשמיים שלנו הם דוגמת ומבוא להבנת ימין ושמאל הרוחני

למעלה אשם לא קבע הקב"ה בנופינו ימין של לא היינו יכולים להפריש ולהבחין בין כה רב למעט ואף גם הם היה מלנו ימין ושמאל הגשמיים מלא שהיו בכתותיהם ר"ל שכח השמאל היה שיה להכח שבימין נ"כ לא היינו יכולים להפריש ולהבחין בין כח רב למעט משא"כ עתה שכח השמאל חלוש יותר מכח הימין לכן הוא יכולים להבין ענין ימין ושמאל הרוחניים דהיינו שימין עליון היה השפעה בהרחבה כמו כח הימין שלנו שהוא יותר מורחב מכח השמאל ושמאל העליון היה השפעה מלומלמת כמו כח השמאל שלנו שהוא מלומלם כמ"ש לעיל בסימן קכ"ח ע"ש היטיב ונמלא ימין ושמאל הגשמיים הם כלים ובחינת משל להבין על ידם ימין ושמאל הרוחניים וכן כתב בזוהר חדש פ' נשא ובביאורים בסימן קל"ח ע"ש וז"ל שם בעי ליה בם"ך למימר ושמרך ויסתכל לסטרא דימינא דיליה למסכת חוטא דחסד על עמא קדישא בקדמיתא ולבתר ימשר פניו אליך ויחנך ויסתכל לסטרא דשמאלא דיליה לייחדה בימינא כי כח השמאל נכלל בימין כי ישמו בכלל מתיים מנה · והנה ע"י פעולה הגשמיית שעוטה ברקיית עיניו לנד ישימו ע"כ כן ממשיך אור ימין העליון הרוחני על ישראל לפי שלד ימין שלנו הגשמי היה הכלי של הכנת ימין העליון והכנת ימין העליון היה גמוזה בהשמאל והדוגמא שהיה לד ימין שלנו לכן בהתזיתנו בכלי של הרוחני' תנו ממשיכים הפנימיים הגנוז בכלי:

קנו ומילתא אגב אורחא אבאר לך קושיא חזקה דהנה בזוהר חדש אמר

ולבתר ימשר פניו אליך ויחנך ויסתכל לסטרא דשמאלא דיליה לייחדה בימינא הנה בודאי בשעת הסתכלותו לסטרא דשמאלא דיליה צריך לכוון במחשבתו שהסתכלותו הזה לא יפעול כי אם התכללות והתייחדות סטרא דשמאלא בימינא דאם לא יכוון כן ים פחד שתולי יקלקל בהסתכלותו לסטרא דשמאלא כי תולי יעורר וימשיך ח"ו סטרא דשמאלא לעילא על ישראל אבל תי קשיא הא קשיא מאחר שע"י הסתכלותו לסטרא דימינא דיליה כבר ממשיך על ישראל אור ימין העליון ממילא נכלל שמאלא בימינא כמ"ש לעיל בסימן קל"ח ע"ש ומ"כ למה יסתכל כלל הא"כ לסטרא דשמאלי' ולכוון להכללה שמאלא בימינא לא יסתכל כלל לסטרא דשמאלא ולא יכוון לללא טורך היה שתי הסתות בדבר אחד מפני שכל המרכב לפעול בפעולות גשמיים שהם רמז ודוגמא לחוריות הרוחניים הרי זה מבואה מע"ש שב' תו ג' דוגמות ירמוז לענין אחד כעין מה שמלינו בי"ג מכילין דרחמי המתחלי' מאל רחום וחנון עד ונקה וכנה כי"ג תיבות הללו רומזים לי"ג תיקוני דיקנא עילאה הנעלמים ונגלינו הם מתנלים בי"ג מקומות שבדיקנא שלנו כי אל רומז לשערות שבלחיים המתחילים מסוף שערות הרקה ומולכים ומתפשטים מקמי פתחא דאודנין ורחוס הם השערות שעל הספה העליונה וחנון היא הד אלהא דתחות חוטמא שהיא בחלא שפה ארך הם השערות שעל הספה התחתונה אפיס היא ג"כ חד מרחא שבחלא הספה התחתונה שהיא לעומת המרחא שבספה העליונה וכן שאר המדות כולם רומזים לעניינים נעלמים למעלה ונגלינו מתנלים כמבואר בהדרת נשא ומבוארים גם עץ חיים של האריז"ל · והנה כל מדם מחויב לכוון בלמרו הפלם עשרה היבות שי"ג מקומות שבדיקנא שלו דהיינו בכל היבה מפלם עשרה היבות יכוון לבחינה הפרטיית שבדיקנא שלו המתייחסת ורמיזה בתיב' זו ובנה מע"ש שכמו שהי"ג מקומות שבדיקנא שלנו הם דוגמא ורמז לי"ג תיקוני דיקנא שלמעלה כן בבחי' אורהו וכן בבחי' מקומן כמו כן הי"ג תיבות הללו של אל רחום וחנון הם ג"כ רמז לי"ג תיקוני דיקנא העליונים הם בחי' לורת מותיותיהן ובחור ולרוף מותיותיהן וכן בבחי' הבר' מותיותיהן והנה מתרנו למעלה שכל עיקר עסקנו פה למטה בעיניים ופעולו' בגשמיו' לעורר המורות הרוחניי' שלמעלה ברמוזים בפעולות הגשמיות הללו וא"כ מאחר שהי"ג מלות והיבות הם רומזים לי"ג מכילין דרחמי שלמעלה וא"כ למיזה טורך נכוון עוד לי"ג מקומות שבדיקנא שלנו כיון שבבר הנו מעוררים הי"ג מורות למעלה ע"י תמירתינו הי"ג היבות לבל הענין היה כל המרכב לפעול בפעולות גשמיות למטה אף על פי שכולם רומזים לענין אחד ה"ז מבואה כי המדם מעורר יותר הזוהר הרוחני ע"י שני מיני דוגמות מבדוגמא אחת וכן פועל יותר בשלשה דוגמות מבשני דוגמות וכן ג"כ בהזון דיקן מע"ש שהנו מסתכלים לסטרא דימינא בהחלה להמשכה הטוב דחסד מע"כ הנו מסתכלים הא"כ לסטרא דשמאלא ג"כ כדי לייחדה ולהכללה שמאלא בימינא מע"ש שהיה ענין אחד:

קנז **התשובה** הנני הוא כך כי תע"פ שממרכז ימין ושמאל שלנו הנמשיים הם דומות ורמז לימין ושמאל הרוחניים לא הבין מדבריו שימין הנמשי לבד הוא דומות לימין העליון ושמאל הנמשי לבד הוא דומות לשמאל העליון פלא שסתי הבחינות יחד דבריו הימין ושמאל שלנו הם דומות לימין שלמעלה וגם שהיהן יחד הם דומות לשמאל שלמעלה דהם לא היה מלינו רק ימין ולא שמאל הרי לא היה הימין שלנו דומות לימין של מעלה דע"י ימין שלנו לחוד לא היינו יכולים להבחין ולהבדיל ענין הימין שלמעלה שהיא הספירה רחבה כי מאחר שלא היה מלינו שמאל לא היינו יודעים להבחין ולהפריש בין כח רב למעט כי אין הדבר מובן אלא מדי הפכו וכן הם לא היה מלינו רק שמאל לחוד ולא ימין נ"כ לא היה שמאל שלנו דומות לשמאל העליון שהוא ענין הספירה גלמוסו כי ע"י שמאל לחוד בלא ימין נ"כ לא היינו יכולים להבחין ולהפריש בין כח רב למעט אבל עתה שהם קבע בנו ימין ושמאל ושיהיה כח יותר בימין מבשמאל יכולים אנו להבחין ולהפריש בין ענין כח רב למעט גמלא הימין והשמאל שלנו שניהם ביחד הם רומזים לימין העליון ושניהם ביחד הם רומזים לשמאל העליון וע"כ כשאנו רואים למשכת חוטא דאחד לא יספיק ההסתכלות לספירת דימינא לחוד כ"א בהסתכלות לספירת דשמאלא נ"כ לפי שע"י שניהם אנו מגיעים ימין העליון לך ההסתכלות לספירת דימינא הכוונה היא כשהוא למשוך ימין העליון ואין צורך אז להזכיר במחשבתו ובכוונתו ענין השמאל כלל כשהתכלי לספירת דשמאלא צריך להיות הכוונה בהכרח על דרך לאחדא שמאלא בימינא כי ע"י מה שמלינו גלגל כח השמאל בימין ע"י מה שניהם נמלאים אנו כי אם לא היה מלינו רק ימין לחוד או שמאל לחוד אז לא היה מלינו כלל מליאות כללות השמאל בימין לכן עתה ע"י ההסתכלות לספירת דשמאלא שמליאותו הוא נורם התכללות של שמאל בימין אנו מעוררים כח השמאל העליון בימין העליון ע"י המשכת כח הימין העליון בהרחב משל שמאל נמלא שבהסתכלות לשמאל נשניה הכוונה של ההסתכלות לימין תע"פ שהיא בשני קלת מ"מ תוכף ועיקר הכוונה הוא ענין אחד עם כוונת הימין ממילא מיושבת היטיב שמלתינו הנ"ל בשתי תשובות ברורות ונכוחות ושתיהן אמיתיות :

קנח **והנה** המריז"ל כתב בספר הכוונות דבכוונה בקומו ממטתו יפנה כנגד הכסא ויכוין להפרים סיקון הקליפי' מפגימיות נ' תחתונו' דעשי' שהם נה"י דעשי' ומחקנם בתור פנימי שלהם ועיין במצ' חסידי' במס' חלית פרק ח' משנה ט' שמביא שם דברי המריז"ל הללו והנה הפעולה הזאת היא פעולת נשמיית שמצ' עלמו בבית הכסא וע"י פועל למעלה ברוחניים פירוד סיקון הקליפות מן הקדוש דהנ"י דעשי' והפעולה הזאת היא כלי והונמת לפעולה הרוחניית ולנו אין יכולת לפעול כ"א ע"י כלים דהיינו פעולות נשמיות שלנו שהם כלים וממילא נתעורר למעלה ברוחניים פעולה רוחניית שהיא בהונמת פעולה נשמיית שלנו כמ"ש בזוהר כמה פעמים בעובדא דלתתא מתער עובדא דלעילא והענין הוא כי הלא הרגליים של אדם הם בסוד גלגל והוד וזברית קודם של האדם הוא בסוד יכוד והנה כל העניני' הטובים הנשמיים למתים ומובעים מסערת הקדושה העליונה כי משם שם מתפשטים ומשתלשלים ממדרגה למדרגה עד כי מגיע הדבר אל הנגדול והנשמות וכן בהיפוך כל הדברים הרעים הסרוחים וזמטונפים ומגונים הם משתלשלים מסערת הקליפה והנה מי הרגליים הם פסולת היולת מבחי' היסוד של האדם והלומה היא הפסולת היולת מנ"ס של האדם ותע"פ שלכאורה נראה שהלומה היא פסולת מבני מעיים משם הקיבה והדקין ושם הם מתבשלים המאכלים ומשם שייכות יש ללומה עם הרגליים והענין הוא כי בעודם שמתבשלים בבני מעיים קודם גמר בישולם עדיין אין הלומה רע גמור כי מעורב עדיין בתוכה קלת טוב ולאחר גמר הבישול שנתברר כל הטוב מן המאכל לגמרי ואז יורדת הלומה במדור התחתון ע"י כח הדוחה למיתרות כמבואר בספרי הקבלה והמקום הזה הוא כנגד בין הירכיים שהוא סמוך לס' הבטן ואז מתחלת הלומה להכפיש לו כי נתברר מן המאכל כל הטוב ולא נשאר רק רע ולכן נתבטל הלומה בחי' הפסולת של הרגליים וזהו שכתוב בפשוט ויצא הראשון להסך את רגליו פירוש להתרוקן פס"ה רגליו שהם בחי' גלה והוד נמלא בתרוקן המדם למעט הלומה שהיא פסולת פנימיית גלה והוד ומי הרגליים שהם פסולת היסוד נפרד ממילא אל הרוחניים סיקון הקליפות מפנימיית נה"י דעשי' :

קנט **וכן** בקדושה כתב המריז"ל בשם קדוש בקדום הרחמן חבד עולה בחכמה בקדום שני נבורה עולה בבינה בקדום שלישי ת"ת עולה בדעת והנה המו קופלים ומגבילים את רגליו מן המרן ומהנשמים מעל המרן והנה כמו שהמו מנשמים את עלמו ומחעלים מעל המרן התנשאות מקומיי שהוא התנשאות מקריי כמו כן מתנשמים ומתעלים הנ' המציאות שהם חנ"ת התנשאות עלמיי דהיינו שמהעלים מן יותר ויותר ומפני עצמת ים מוטים בקדום רחמין לנד ימינם כדי שחסד שהוא מדת הימין יתנשא להיות במדרנת החכמה וכן בקדום שני לנד שמאל בשביל נבורה ובקדום שלישי לנד ממלא שלהם בשביל ת"ת נמלא בעובדא דלתתא הנשמיית ממילא מתער עובדא דלעילא וכן בפעת נשיאת כפיים שהלוי אוסף מים ע"י הכהן ומשתם מותו הוא בשביל שהלוי הוא בסוד הנבורה והכהן הוא בסוד החסד לכן כמו שהלוי מכניע את עלמו בפני הכהן ומשתם מיתו כמו כן נכנע למעלה מדת הנבורה בפני מדת החסד . וכן הוא הטעם בהלכת הנרות בפעת התפל' והלכת הנרות ביוה"כ והלכת

והלקח המטרה בבית המקדש בליות הוא ג"כ להמשיך ולעורר עליו אור הרוחני ס"מעלה כי אור הגשמי הוא דוגמא וסימן וזכר לאור הרוחני כי כמו שע"י אור הגשמי מושגים לחוש הראות כל הדברים הגשמיים כן ע"י הבכל מושגים לחדש כל עניני השכליים הרוחניים ועיין לעיל בסימן כ"ח ובסימן מ"ד והאור הגשמי הוא דוגמא לאור הרוחני ואם לא היה אור הגשמי בעולם כמו אור השמש ואור הלבנה ואור האוקוס והנר לא היינו יכולין להבין ולהשיג מליאות אור השכלי והרוחני ובעניני הרבה מהחכמים בעלי החכמה במשלי מאורות הגשמיים אל כמו לידות הרוחניי' ממלא אור הגשמי הוא דוגמא ומשל וכלי יזכר לעסוק להשיג על ידי המשל מאור הגשמי את אור הרוחני וכשאנו מדליקי' נרות בבית תפלתינו אנו ממשיכים על עלמי' השפעת אירות הרוחניים כי בעשותינו הפעולה הגשמיית מתעורר ממילא אור הרוחני למעלה ומתפשט עד למעה עליונו וני"ב נמשך ברכה והצלח' בכל מעשה ידינו כי כל ההצלחות והטובות הגשמיים נמשכי' מאירות הרוחניי' ממעלה אלא שמהלכלי' ממדרגה הקה אל מדרגה עבה יותר עד כי מרוב ההתלבלות המדרגות מניעים הדברים אל הגשמות שהוא תכלית הנסות :

קם **ולא** מוכל להתפלא מלהודיעך עניו הדם מה שהרוחני' בעזה"י וע"י זה תוכל להבין איך שהרוחני' שלמעל' מההפך לגשמי' בהשתלשלו' דע כי נשתלשלו פעם אחת אלא מן השמים אינו יורד לעולם לא בכף ולא זהב שהם עניני גשמיים והשפע' הי' נמשך מן השמי' עליונו היה שפע רוחני' ובאיזה דרך מהשנה עשירות והצלחה גשמיית לחדש מן השפע הרוחניית היורדת ממעלה דע שהוא דבר זה שהרוחניית השפע ממעלה הוא ענין מן הי' החן הוא ענין רוחני הנמוך על ענין גשמי והענין גשמי היא השפע מן על עלמו כמו החדש החמוך מאוד אלא הטורח מחמת שהקב"ה השרה עליו מן וכאשר הקב"ה יסלק ממנו החן אזי תפסק ההכנה ממנו וכאשר יחוש החדש חסרים עלומים עד כי ימשיך כח הקליפה עליו ויהיה שורש עליו כיעור מסטרא דקליפה שהוא היפוך החן הנמשך עליו מסטרא דקדושה ויהיה מרכבה שנאמי על הבריות ו"ש רז"ל כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו מהחמת כיוון שהשרה עליו חן שהוא מסטרא דקדושה וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו מהחמת אין רוח המקום נוחה הימנו ולכך שורש עליו כיעור מסטרא דקליפה שהיא היפוך החן והנה כשהקב"ה רוצה שרוחניות תרבע' זהובים יהיה יתן בלבו שילך לשוק לקנות חיזה שחורה ויפגע זה הרמוכן בחם אחד שים לו למכור עור שמופשט מן השוכ ויסלק הקב"ה החן מן העור על השוכ כדי שיהיה נדמה מכוער מאוד בעיני הים כדי שלא יחפל בעדו מן רמוכן מעות הרבה וגם בעיני רמוכן נדמה למכוער כדי שלא יחפץ ליתן בעדו כ"ה דמיס מיעטים ואחר שמתרלים זה לזה לקנות העור של הסיעל בעד ד' זהובים כשרמוכן הולך לבית עם עור השועל אז מסרה הקב"ה חן על עור השועל בעיני רמוכן שיהיה נרחה אללו יפה מאוד כדי שיערב לבו לשמול בעדו מעות הרבה וגם בעיני הלוקח עור השועל של רמוכן נרחה אללו ג"כ יפה מאוד כדי שיחפוץ ליתן בעדו מעות הרבה ו"ש מתרלה רמוכן המוכר עם הלוקח ליקח בעד עור השועל שמונה זהו' ומשלה הרוח רמוכן ד' זהובים ת"ש שעלמית עור השועל לא נשתנ' כלל למעלית' אלא בשביל החן בלבד שהוא עניו רוחני שבתחלה כשהחן לא היה שורה על השועל לא היה שוה אלא ד' זהו' ועתה כשהקב"ה השרה על ע"ר השועל חן הוא שוה בעיני כל שמונה זהו' הרי שהשפ' הרוחניית השפע מלמעלה שהוא עניו החן נורם שרמוכן ירויח ד' זהו' וכן הים עני ואביון שהקב"ה רולה שירויח ד' זהובים ואין בידו מעות כלל לקח פרוטה אחת לשיסתחר עם המעות מה שהשה הקב"ה משרה חן על העני הנ"ל עד כי יתאבהו וירהמוהו מאוד עד כי יתנו לו מהנה חמש לערך ד' זהובים :

קסא **ודע** כי שפע הרוחניית שבאה מלמעלה על החדש בשעת תפלתו בכוונה ובלב שלם היא ניולית ואין לה שום ליור פרטי אלו כלל רק מה שחדש נכנה ומשתעבא אז מאיר בשעת התפלה עד כי ירבה לאהוב את הקב"ה מאוד ויתחוקק לעבדו ולשמחו מאוד מאוד בלי הפסק בדביקות נפלא והתלהבות נמרץ ואחר התפלה תתלה ותתרח' היזה ליור פרטי בשפע שנשפע עליו בשעת התפלה ולפעמים תתנשא השפע ההיא אחר התפלה ולפעמי' לא תתנשא וכלל לפי עסקו של חדש אחר התפלה שם עוסק אחר התפלה במשא ומתן אזי מתנשאת השפע ההיא ומלטייר בה אז ליור פרטי דהיינו ליור החן וע"י כן מרויח מקלת מעות ונמלא שנשפע הרוחניית נשתלשלה מהיותה דקה והיולית בלי שום ליור פרטי נעשה בה ת"ה ליור פרטי דהיינו החן ואח"כ משתלשל החן למעות נמשים ושם החדש עוסק אחר התפלה בדברי תורה אזי מלטייר בשפע שנשפע עליו בשעת התפלה ליור החכמה דהיינו שיש הבנות מתיתות בלימודו ויבכיל השכלות נפלאות בלימודו ולפעמי' כשלטרך לפעמים לעבור אחר התפלה הרי אז מלטייר בשפע ההיא ליור גבורה אבל בלל כל הרוחניות הוא ענין היולי ואין בו שום ליור פרטי כלל. והנה ילמנו מעניניו ונחזיר לעניינו כי ע"י כל העשיות הגשמיות שלנו מתעורר למעלה ממילא חותו הרוחניות שהוא הנמת העשי' הגשמיית :

קסב **וכן** בעשותינו מלות לדקה שכוונה היא שכמו שהעושר מפשיע שפע לעני בפרוטה שמחתן לו כמו כן יפשיע הקב"ה שפע לשכינה הנק' דלה ועני' דלית לה מנרמה כלום והקב"ה נק' עשיר והנה אמרו במשנה מיזהו עשיר השמח בחלקו וגלע"ד פירוש המשנה כי הנה בעל מחורת נתן כתב

וז"ל ז"ח נק' עטיר מפני שים לו כסף רב מהסדיס מכ"ל . והנה לדבריו למה נק' טוק' דז"ח דלה ועני' הלא ים לה זהב רב מהנבורות ויותר היה נרמ' לומר טעם אחר כי לפי שהמלכות נק' דלה ועני' בעבור דליח לה מנרמה כלום הלא מקבלת מן ז"ח בעלה לכן רמוי שיהיה הוא נק' עטיר בעבור שהוא מן לריך לה . ומעם נלע"ד טעם אחר למה נק' הוא עטיר כי הנה ידוע ענין קטרוג הלבנה שאמרה ח"ח לפני מלכים שיהתמנו בכתר אחד ויהיה חפלה להיות לה אור נדול יותר ממנו הרי שרדפה אחר סמותרות ולא היתה שמחה בחלקה ובעבור כן נתמעט אורה והוא נאחר בתורו אלא רדף אחר סמותרת והיה שמח בחלקו לכן לא נתמעט אורו ז"ם מיהו עטיר השמח בחלקו פי' הוא לא טען כמו שהיה טוענה אלא היה שמח בחלקו לכך נאחר בעברו . והנה כמה שאדם עטיר מספיע שפע לעני בפרוטה שנותן לו מהעורר ממילא שעטיר לעילא שהוא ז"ח יספיע לעני לליה לה מנרמה כלום :

קסנ **והנה** מרז"ל על פסוק יבא עוש לפני אלהי' חסד ואמת מן יעלרוהו שאמ' דוד רבש"ע למה לא יהיו הכל עטיריס ולא יתפרנסו זה מזה אמר לו הקב"ה ח"ב חסד ואמת מן יעלרוה מי יקיים מלות לדקה והנה שלשת דוד הינה מיוסבת היטיב על לשון יבא עוש לפני אלהים ונלע"ד כי הנה לכאורה קשה הלא זה לעני עיניו תלויים למתנת העטיר ואם העטיר יתן לעני הרבה יהיו לו פרנסה בשלוי ואם יתן לו מעט יתפרנס העני בשמלוס והלא מרז"ל כל מזונותיו של אדם קלוין לו מר"ה עד יוה"כ ולמה יגרע זה העני מלהיו פרנסתו קלובה בפנקסו ית' אבל העניו הוא באמת כי גם העני קלובה פרנסתו בפנקסו ית' אלא שהקב"ה הינו מוסר מעות קלבת העני לעני עשמו אלא מוסר מעות קלבת העני לעטיר כדי שיתקיים על ידם מלות לדקה בעולם אלא שהעטיר והעני שניהם עניים בדעה שהינם יודעים עניו זה ושניהם הם טועים כי העטיר הינו חושב שנותן לעני ממעות העני עשמו אלא שחושב שנותן לו מבלו וגם העני חושב כן שסובר שנוטל מן העטיר מעות העטיר ולא מעית עשמו והנה שם העטיר הוא כילי וקמלן והינו רולה לתת לדקה לעני ניטל הקב"ה מעות קלבת העני מן העטיר ונותן הקב"ה מעות קלבת העני לעני עשמו וזש"ה לא תקפון לת יד מאחיך מאביון וקרא עליך אל ה' שאיך נותן לו לדקה ואיך בך תטה ואטע הוא מלשון חסרון כלומר יהי' לך חסרון כלומר שהקב"ה יחסר ממך מעות קלבת העני שביד ויתן לעני עשמו מידו הרחבה ולא על ידי העטיר וזה שאמו אומרים בברכת המזון ואל תלריכני ה' אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם פי' כי כולם ניזונים מאולר של הקב"ה אך העני הינו ניזון מידו הרחבה בעשמו אלא ע"י אמלעי שהוא העטיר והוא מחללים אלא יפרנס אותם ע"י אמלעים כ"ל מידו הרחבה וז"ש דוד רבש"ע יבא עוש לפני אלהים כלומר שכל העוש כולו יהפרנסו מן האלהי' בעשמו ולא ע"י אמלעים והשיבו לו ה"ב היאך יתקיים מלות לדקה בעולם וע"י מלות לדקה מתעורר ז"ח להספיע בשלות :

קסד **ונלע"ד** שזהו הרמז שאם בשבת לדקה לעניים כי הז"ח נק' שאם והשלות נק' שבת וזהו שאם בשבת כלו' שאתיחד' קב"ה ושכינתיה זה בזה וזהו ע"י לדקה לעניים מהעורר כאו כן הדוגמת דלעילא שיספיע ז"ח שפע בשלות שהוא ענין היחוד . והנה ידוע הרין שבנאי שהבעל חייב במזונות אשתו והקב"ה מוסר מעות קלבת האשה לבעל ולכאורה קשה למה לא ישמור הקב"ה מעות קלבת האשה ליד האש עשמה ותפרנס היא את עשמה אבל הענין הוא בשביל תיקון הוגמת דלעילא כאו שהבעל זן את אשתו כאו כן מספיע קב"ה לשכינה מזון הרוחני דלעילא וכן בשדם הולך לחם אלנים מתקן נ"ב הדוגמת למעלה שהשכינה שהיא מתאלת על נלות ישרחל ועל חורבן בית המקדש תתנחם ע"י ז"ח בעלה וכן כל המלות יש להם דוגמת ושורש למעלה :

קסה **וכל** העשיות הנשמיות שלנו הם בעלמם לינם עיקר הכוונה והתכלית אלא עיקר הכוונה שלהם הוא כדי שיתקן הוגמתם למעלה והתיקון שלמעלה הוא עיקר הכוונה והתכלי' התאיתי והעשיות הנשמיות שלנו לינם אלא כלים לפעול ע"י הכלים הנשמיים שלנו פעולות נורלות למעלה ברוחניים דהיינו עליית הספירות ויחודם זה בזה . והנה ידוע דכל כלי תשמיש הם טפלים לנבד התכלית שבשבילו הם הכלים וזה שאמרו רז"ל וכי מה איכפת ליה לקב"ה בין שוחט מן הלולר לשוחט מן העורף כלומר שהם לינם עיקר התכלית אלא לו ניתנו המלות אלא לנרף בהם את הבריות שהיו מלורפים ומלוכים מאשמת נשמתם ע"י המלות :

קסו **וכן** ענין טבילת הטמא במקוה הוא נ"ב בדרך הוגמת דנשמת אין המים הנשמיים שבמקוה מנרשים את הטומאה מן האדם אלא בהיות האדם טובל ורוחץ את נופו במים הנשמיים שבשופ"ז נם נשמתו למעל' טובלת ורוחלת במים קדושי' הרוחניים שלמעלה נעשרת מטומאתי' ונלולי' הרוחניים כי כמו שים רחילה נשמיית כמו כן ים רחילה רוחניית כמ"ש בכתוב רחלו זכו הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני שבודאי לא כיוון הנביא לרחילה הנשמיית כ"ש לרחילה הרוחניית של הנשמה דהיינו שינקו את עלמן ממדות הטנופיות וקורת הנביא את הענין הזה נשם רחילה מפני שכשם שרחילה הנשמיית מנקה נגד נשמי מלכלוך נשמי שים עליו מרפש וטיט כמלא ע"י רחילתו את הנבד הנשמי כמים הנשמיים מניע נקיון נשמי לנבד שהטיט והרפש מסתלקים מן הנבד כמו כן הנקיון הרוחני שמנקה

שמנקה את נשמתו ממדות המגונות שהם נ"כ כחות רוחניים עד"מ הכעס וההתנשאות והמזרזיות הם כולם כחות רוחניים והנה הנקיון הרוחני הזה נק' נ"כ נשם רחילה ופע"פ שרחילה נשמיית אין לה דמיון כלל לרחילה רוחניית מ"מ נקראו שניהם בשם רחילה לפי שים דוגמת ביניהם בענין הנקיון ששניהן שם ענין נקיון אלא שזה נקיון נשמי וזה נקיון רוחני והרחילה נשמיית היא מצד ודוגמת לשנוכל להבין על ידה ענין רחילה רוחניית כי אם לא היה בעולם ענין רחילה נשמיית במילות ממילא לא היינו מבינים כלל מהות הנקיון ולא היינו יכולים להשיג בבינת מהות הרחילה הרוחניי' משמ"כ עתה הרחילי' הנשמיית היא מבוא ודוגמ' וזכר ואות וסימן להבנת רחילה רוחנייה . ונחזור לענין הרמצן כי ע"י מה שמוכל האדם את נופו למטה במים הנשמיים גם שורש נשמתו למעלה בעולמות במים העליונים הרוחניים למעלה ונטהרת מטומאתה הרוחנייה . והנה ע"י טהרת הנפש ונטהר השורש שלפי שהנפש שהוא בחי' נשמה שבגופו נעבל במים הנשמיים שבמקום שהרי כשטובל כל גופו במי' הרי גם הנשמ' שבגוף ג"כ נטבל במים שהרי הגוף בלי נשמה הוא כחבן דומם ואין לו יכולת להטביל את עצמו נמלא שהטבילת המים הנשמיים יש לה קלת סייעות גם לנשמה שבתוך הגוף כי ע"י הטבילת הגוף במים הנשמיים נטבלת גם חלק הנשמה שבתוך הגוף כי בלי גוף ח"ו לנשמה שהיא רוחנייה להיותה נטבלת במים הנשמיים כי הרוחני אין לו שום יחוס עם הנשמי רק ע"י הטבילת הגוף נטבלת הנשמה נ"כ נמלא כי הגוף הוא ככלי לנשמה שעל ידו נטבלת גם היא וע"י טהרת הנפש שהיא קלה התחתון של הנשמה שהיא חלק הנשמה שבתוך הגוף על ידי כן נטהר גם קלה העליון של נשמה שהוא שורש נשמתו נטהר במים הרוחניים העטורים למעלה ונשפע עליו רוח טהרה דרך חוט נשמתו מקלה העליון של נשמתו הדבוקה בשרשה לקלה התחתון של הנשמה דהיינו לותו הקלה שבגופו ולכן תמלא כמי שטובל לקריו לאחר הטבילה יריעת בהאדם תוספת רוח טהרה ומוכנת בהקן לעבודת הבורא ית' וקודם הטבילה נפשו עלבה ועלולה לעבודת הבורא והכל הוא כפי עכירות או בהירות שורש נשמתו למעלה כן הוא בענף למטה . וכן כשאדם נטמא במת או בכרץ אין המת או הכרץ ההוא הנשמיים יכולין לקלקל לגוף כלל ועיקר אלא לפי שהשרשים שלו רומזים לקליפות כי המת הוא דוגמת הקליפה שהם נקראים מתים נמורים בעלמם כי כשהין בקליפה שום חיות מסטרא דקדושה אין להם שום חיות וכשהן יכלו והיו כלא היו וכן השרשים הם מתלבשים מסטרא דקליפה ולכן כשגוף האדם נטמא במת או בכרץ ממילא יש סייעות טומאה לחלק הנשמה שבתוך הגוף ועי"כ מתטמא למעלה שורש נשמתו שהוא קלה העליון של נשמתו. כללא דמילתא רמזי לבורות מאוד מסוס טומאה ולרדוף מאוד אחר טהרה אלא

הגה"ה דין הם מותרות יו"ד לפי שיו"ד אינה רק נקודה קטנה ואין לה בית קבול כלל ואין רק בחי' דין לבד ולא בחי' חיי ולכן ר' דהיו' רומזות בהכמה שהוא כיולי תור נפלא לנמרי ואין בה שום ליור : ●

לשהות בטומאה כלל כי אע"פ שהטומאה אינה מזקת מאוד לנופו מ"מ מזקת מאוד לנשמתו כמאמרז"ל אדם מטמא למטה מעט מטמאין לותו הרבה מלמעלה אדם מקדש עלמו למטה מעט מקדשין לותו למעלה הרבה וזה שאנו מוזרים לאדם קדשו במלותיו כי ע"י עשיית המלות מתקדשת נשמתו למעלה מאוד ואחר כך חוזרות ונשפעת הקדושה הרבה על הענף שהיא חלק הנשמה שבתוך הגוף כמ"ש למעלה בסמוך :

קדו **והנה** עבודתינו היא דוגמת ילדים קטנים שמכניס לשברי כלי חרס בשם

מטבעות זהב וכסף ומוציא לותם כמו שהגדולים מוציא במטבעו' זהב וכסף והילדי' חפלים להתדמות לגדולים כלומר כמו שהגדולים מוציא מטבעות כמו כן לף הקטן מוציא והנה הילדים הין רוצים למות מטבעות זהב וכסף ממש להתדמות לגדולים ממש בכל הענינים אלא שאין להם מטבעות זהב וכסף לכן מוכרחים ליקח שברי כלי חרס שזה מלא מאוד ומכניס להם בשם מטבעות ומוציא לותם והנה בשעת המנין שלהם מעתיקים השברים בידיהם ומהשבותם מכוונים למטבעות של כסף ממש והנה כמו כן הוא ענין עבודתינו שהמלות שלנו עושים הנה שרשם הם למעלה לותות שכליות רוחניות עמוקות ומתוקות עד אין תכלית אלא שלפי שעתה הנשמה מהלבשת בגוף שהוא חומר עכור ומסך מבדיל בפני ההשגה לכן אין לנו יכולין להשיג לותן ההשגות ואין לנו שום דרך ומבוא לפעול איזה פעולה בלותות העליונים דהיינו לעוררם ולהמשיכם עלינו אם לא ע"י כלים גשמיים שלותן הכלים הם דוגמת וסימן וזכר לותות הרוחניים ממשל בזה הנה התפילין שלנו הם גשמי' גומרים שנכתבות בלותיות גשמיות על קלף גשמי "והדיו והקולמוס והיד הכותבות הם נ"כ גשמיים והכתיב הם נ"כ גשמיים ולמעל' מ הפילין רוחניים והם לותות שכליות והם הם בעלמן לותן הפנודות המלובשים וגנוזים במלות ותיבות שבפרשיות של תפילין דהיינו לותן הלותות השכליות שהלותיות שבפרשת רומזים עליהם והנה כשאנו מניחים הפילין אנו ממשיכין ע"ז התפילין רוחניי' שלמעלה על רמצ"ז וז"ס שהקב"ה מניח תפילין ולפיכך אנו לומרים אשר קדשנו במלותיו כמ"ש הרמב"ד בפירושו לספר יצירה וז"ל לריך אתה לדעת שהי"ס עובדים את המלך הגדול ויהנשא לעדי עד כהרי"ג מלות וז"ס אשר קדשנו במלותיו כי המלות ניהנו מן עולם לעולם וכן מלינו שהקב"ה לומד תורה כמ"ש תורת ה' תמימה וכן אר"ל שהקב"ה מניח התפילין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו וכן אר"ל שהקב"ה מתפלל שנאמר ואנחתים בבית הפלחי

חסלתי סכ"ל הרמב"ד נמלא בהגיהנו התפילין הרוחניים שהם הנפשיים הנו ממשיכין התפילין הרוחניים שהם המוחין לז"ת ונמלא לנו גורמין שהז"ת מניח תפילין ע"י מה שהנו מניחים כי זה כלל גדול ומפורסם בכל הספרים וביותר כתם כי בעובדא דלתתא מיתער עובדא לעילא וכל שהתחלות צריך לביות מן התחתונים ודוקא ע"י כלים נפשיים כי מאחר וכל מעשינו מיום תלת עינים נפשיים • והנה עליונים שובדים מבודה רוחניות שכלית מה שת"ת לנו לעשות כן ומהו מבקשים ומשתוקקים להפנה עלומה כדי שנוכל לעבדו ג"כ בהפנה ולא בכלים נפשיים כמו שהתיונות מתחקים ומוצים שברי כלי חרס כמו מטבעות וזה שהנו אומרים נקדם את שמך בעולם כשם שמקדישים לוחך בשמי מרום בדרך רוחניית :

קפח **והנה** כם' שני לוחות הברית מניח חבל נביאים דהיינו הרמב"ם והרמב"ן והר"ן ושאר מפרשים שהקשו למה לא הוזכר בתורה כ"ם הבעשרת שכר נפשי כמו והפציע לכם דים את בגיר ובקרך ולאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכדומה ושכר הרוחני של עוה"ב לא הוזכ' בתורה כלל בשום מקום • ותירלו דמה יועיל לנו אם יוזכר בתורה שכר עוה"ב כיון שעוה"ב הוא דבר נעלם בלתי מושג לנו מהותו כמו מתרז"ל כל מה שנבראו הנביאים לא נבאו אלא לימות המשיח אבל עוה"ב עין לא ראתה אלהים זולתיך כלומר אף עין הנביאים לא יכול להפיע מהות עוה"ב • ואני אומר שבאמת גם בעוה"ז יש לנו עינן שהוא מעין עוה"ב ומין הפרס בין זה העינן לעוה"ב אלא בבחי' גודל וקטן ופחות ויתר כי הנה יהיו שתין לאדם נחת רוח אף בעוה"ז כמו אם שומע חיזה דבר חכמה ושכל ומכ"ש אם האדם המליח מ כלו החכמה הנית בודאי ים לו נחת רוח גדול וכל מה שהליור השכלי הזה עמוק ומתוק יותר הרי ים לו נחת רוח יותר גדול והנה לעתיד לבא בעולם הנשמות שתהי' הנשמה מופשטת מן הגוף ולא יהי' לה מכך מבדיל הפיע הפנות עלומות ועמוקות ויהי' לה נחת רוח עלום מאוד ועולם לא העמוד הנשמה במדרגה אחת רק תעלה ממדרגה למדרגה מהפנה להפנה יותר דקה ועמוקה עד לאין הכלות ומה שבעוה"ז היתה הפנה עמוקה ומהוקה מאוד הנית נחשבת הפנה הנית לאדם ואין נגד מוהן הפנות שתפיע הנשמה בעוה"ב נמלא בחמת מוסג לנו מהות עוה"ב שהוא הפנה עלומה וים לנו דוגמתו בעוה"ז היינו הפנות הפכל שלנו ואין הפרס בין הפנות שכלינו בעוה"ז להפנות שכלינו בעוה"ב כ"ם בפחות ויתר שהפנתינו של עתה היא אחת ואין בערך ההפנה של עוה"ב :

קפט **ואם** תשאלני ם"כ היכך תרז"ל בעוה"ב עין לא ראתה אלהים זולתך התפוזה היא כך דע כי ים הפרס בין דבר נפשי לדבר שכלי • והמשל בזה שמעון שמע שים לראובן היזה חפץ נאה מאוד ומבקש מראובן להראותו החפץ ההוא וראובן ממלא בקשתו ונותן החפץ בידו להסתכל בו היטיב ואח"כ מחזירו לראובן נמלא שפער שיראה שמעון החפץ ההוא מע"פ שאינו שלו הנה זהו בדבר נפשי אבל בדבר שכלי אם יאמר ראובן לשמעון היזה המלאה שכליית ושמעון מבין את המלאה היא על בורו׳ נמלא שמעון רואה את המלאה ההיא בעין שכלו הרי היא שלו כמו שהיה של ראובן וכל זמן שאין ההמלאה ההיא של שמעון אינו רואה אותה • והנה ודאי כללות מהות עוה"ב אנו יודעים בדרך כלל אבל ם"ם לידע עתה פיכות עומק ההפנות ההם ועוצם הנחת רוח של עה"ב כל זמן שההנשמה מלובשה בחסך מבדיל ם"ם להפיע ההפנות ההם דלא היינו מפיעים עתה עומק ההפנות ההם הרי כבר הי' לנו עוה"ב בעולם הזה • והנה בעל ס"ם כתב על שכר מצוה מצוה שכר מצוה נפשיית היא המצוה הרוחניית שהמצוה הנפשיית היא דוגמת ומשתלשלה ממנו • המשל בזה כשהדם מניח תפילין זוכה להפיע בעוה"ב תפילין העליונים הרוחניים שהם שכליים עמוקים מאוד מאוד וכן בכל המצות עד"מ כמ"ש לעיל בסימן קנ"ד אע"ג שהקשה הנפשיי' על הלובב הנו ממשיכי' מקיף הרוחני שכליי ובעוה"ב נזכה להפיע הפנות אור מקיף השכלי הפוזי :

קצ **מעתה** יהורן לך מה שהקשית לשמואל לעיל בסי' קמ"ם בשלמה ה' להכין הפסוק החתרון של פ' כי תבא ויהורן ג"כ מה שהקשו כל המפרשים למה לא הוזכר שכר עוה"ב בתורה ואומר הני שבשמת הוזכר שכר עוה"ב בפסוק זה ומרתם את דברי אברית הזאת ועשיתם אותם למען השכילו ותשיבו בעוה"ב את כל אשר תעשון בעוה"ז שכליים והנפשיית של המצות השכילו לעהיד לבא אותו אור העליון שהמצות הנפשיית רומזת עליהם ושתלשלה ממנה והם בסוד וגבולות שעתה אין אנו מקיימים המצות בהכלית שלימותן הרוחניים אלא במדרגת טובות וז"ם רז"ל נעבוה של הכמה של מעלה תורה ר"ל התורה הנפשיית שהלימו הכתובה על הנמות ועור מה שהיתה מתחלה על כתנות אור :

קצא **ומעתה** תבין היטיב הפסוק נעשה אדם בצלמנו כדמותינו כי הנה כל עניניו הנפשיים הע"פ שאין להם שום דמיון לעניני הרוחניים המשל בזה כי הקשה נפשיית אינה כלל מעין הקשה שכליית עכ"ז קלה דוגמת יש להקשה נפשיית עם הקשה רוחניית במה שהיים מכוונים בשם הקשה ובמה שהקשה שכליית לא תוכן והוסג עניינה כ"ה ע"י שהקשה נפשיית וכל ימין ושמאל הנפשיים הם כלי להבנת ימין ושמאל הרוחניים וכן פנים ואחור הנפשיים הם כלי ודוגמת להבנת פנים ואחור הרוחניים הע"פ שהיים דומים זה לזה כלל • והנה בין בהקשה נפשיית ובין בימין ושמאל הנפשיים או בפנים ואחור יש בהם כחי' אחת שדומים הם לרוחניים דהיינו מה שהיים מכוונים

מכוונים בכל אחד ואחד שברוחניים לא יובנו ויושגו כ"כ על ידיהם ואותם ההסתות שים ביניהם נקרא בכל לשם שהוא כעין דפים ולזה בעלמא ויהכן לומר שהקפה גשמיית היא בלשם הקפה רוחניית שכל דמיוה לא שייך לומר כ"ש על שני דברים שהם דומים ושייש ממש מכל לד ובחוקה ולכן לא ילדק לומר שהקפה הגשמיית היא בחמת הקפה רוחניית שהרי בחמת שיש דומים זה לזה כלל אזה גשמי וזה רוחני ולכן גבי לשם לומר בביה"ת בלשמו וגבי דמות לומר כ"ף כדמותינו ולא בדמותינו והכן זה מבואר:

בעב ומעתה יתורץ לך מה שהקשית למעלה בסימן קמ"ב בשלמה ז' כי הכוונה היא כל המומר שירצה בעבודה"ז שהיא בשירה גשמיית המחוברת מהברת לותיות גשמיות היולשים ע"י חמשה מולשות גשמיים שהם כלי הדיבור והשירה גשמייה הזאת היא כלי לשירה רוחניית דהיינו תוכן סודות התורה המלובשים באלות ותיבות של השירה שהם שכליית עמוקות יכול לעתיד להשיג השכליות העמוקות שהם ומה דקאמר זוכה ואומרה לעוה"ב פירושו שיהא זוכה לעוה"ב ואמיר' שהיא היא שירה רוחניי' כמ"ש בשם הרמב"ם בסימן קמ"ד ע"ש היטיב:

בעג והנה רציתי כי הכרה ועורך גדול להעתיק פה מ"ש בעל ש"ת בדף י"ב ע"ג בד"ה דע כי אותיות כו' וז"ל שם דע כי אותיות הקדושות והתיבות הקדושה כולם בשרשם רוחניים הם ויאמרו חכמי האותיות כי האותיות מבינה ונקודות מחכמה וטעמים מכתר ולבנין הענין העתיק מ"ש הפרדס פ' הרמשון משער האותיות וז"ל רבים השבו היות האותיות בלשה הסכמיות ר"ל הסכמו החכמי' לעשו' סמנים למולשו' הדיבור כילד שכמו שהבי' התועים בהחלקת בספתיי' שהם בומ"ף בשנית בומרת הב' ובומרת וף"ו ובומרת מ"ם ובומרת פ' וכן בשאר המולשות וכן בלשונות העמים יש להם סמניות ומלה לפ"ז אין בין אותיו' אלה לשאר סימני העמים הפרש אלא שאלו הם הסכמיות לשומה ישראלית בעלה משה מפי רוח נבואי ואלו הם הסכמות האומות ומלה לפ"ז אין עיקר בכתב הברשם שהוא אלא גלוי כוונת המדבר כמ)חכם הרופא הכותב חכמתו בספר הרפואה שאין כוונתו שיהיה הספר הזה בעלמו רפואה לכל כוונתו בספרו לגלות דעתו לו הגרלה אליו בענין הרפואה וכאשר יבין אדם עיקר החכמה הכתובה בספר לא ישאר בם' שהוא תועלת כלל ולפ"ז אם ילמוד אדם בספר הזה שים אין מספר שם לא יבין לימוד החכמ' לא יועילנו ' דבר ולא יצליח נפשו בלימודו כלל אחר שאינו מבין דרוזי החכמה אלא מדרכם אבל זמנו במה שיזיקנו ולא יועילנו כי יזיקנו מצוד זמנו ותפיסת כחותיו ולא יועילנו כיון שלא למד ממנו שום לימוד וכן דעתם בסימי התורה שכוונה גלוי הפנימיות והנגנה

של שלימות שבשם ומי שלא ידע עניני דרושים לא יניעמו תועלת בלימודם ת"ו וזה מהכמתא כי ודאי דברי תורה הם מסיב נפש ירחי' ממה שחייבנו בלימוד תורה שים מקרא ומאד תרגום תפילו עשרות ודיקון וזה מורה על שלימות התורה ושים לה פנימיית נעלם ורוחניית ואיות:

עוד כתב שם לענין ספרי התורה כי הלומדם לדעת כמי שלומד בספר הזכרונות זה ודאי לא יועיל בלימוד ולא יניעהו ממנו תועלת ואלו שלא יפסיד אבל כאשר יבא אדם ללמוד בתורה לריך שיהי' כוונתו שהוא לומד הענין האמת בשם שהם דברים מלהים שנעלם ממנו עולם פנימיותן ובדבר הזה ייעד בכל התורה היולה מפיו לפני הקב"ה משור פר ועם היות שהוא לא יסכיל בה כ"ש פרטיות הסיפור לא זו אלא אף מי שלא יבין כלל מפני שאינו בקי בלשון ובלילוכו אלא ס"ס מהעסק בקריאה לבד ים לו ג"כ שכר טוב בעמלו ואל אלו וכיולא בשם נאמר בתורה ובהורהו יהגה יומם ולילה ודרשו לא נאמר בתורה אלא ובהורתו פירוש כפי שיעור יכולתו כי מי שלא ידע לחבר אף התיבות גם הוא אם יעסוק בה יומם ולילה שכרו אתו ופעולתו לפניו:

וכתב עוד בפי' שני מסער האותיו' שאין אותיו' התורה הסכמיות אמנם הם מהייחסות בלורתן אל פנימיית נשמתן כי לורת האותיו' וקולינן ותניהן וזיוניהן הם רומזים אל רוחניית ידוע וספירות עליונות וכל אות ואות יש לה לורך רוחני' ומאור נכבד אלול מעלה הספירות משחלשל ממדרגה למדרגה בדרך ההשלשלות הספירות והנה האות היכל ומכון לרוחניית הזאת והיות האדם מזכיר ומניע אות מהאותיות בהברה יתעורר הרוחניות הזאת והכל הפה ממנו יתהוו אורות קדושות יתעלו ויתקדשו בשרשם שהם שורש המלילו ולא זה בלבד אלא גם במלילות הכתיבה שורה רוחניית על האותיות שהם וזה טעם קדושת ס"ת וזה טעם מ"ם וסמ"ך שבלוחות בשם היו עומדין מפני שהרוחניות מעמיד הגשם הזה הוא וזהו הטעם בענין שבירת הלוחות שפירשו רז"ל שפרחו האותיות וז"ל במדרש נשתכל בלוחות ורלה הכתב שהשם שפרחו וכבדו ביד משה ונפלו מידו ונשתברו ע"כ"ל עוד בירושלמי פירשו הענין בפירוש ר' עזרי' בשם ר' יוסי בלוחות משלן מרבעים שהיו והכתב היה סובלן כיון שפרח הכתב כבדו ונפלו ונשתברו לך כל דבר שהקב"ה משלן שכינתו ממנו היינו מתקיים תורה כל זה על רוחניית האותיו' וזה טעם למה שהרז"ל על ס"ת שנשרף קורע ג' קריעות ובכריחו כן משסוק לחברי שרוף המלך את המנילה ואת הדברים וקורע חדא לגניל ואחד לכתב דהיינו רוחניית האותיו' וכשלה רבות מ"ה על רוחניית האותיו' לפי בכתיבתן לבד כ"ש בקריאתן וכ"ש בכוונתן והענין כי האותיו' הנכתבות בן גוף ויכול להאותיו' הקבועות בפה המשל בזה האותיות

הנהגות הן נשמיות והנקראות ע"פ הן רוחניות וזה טעם ת"ח שנכתב והורה שבע"פ כי תורה שבכתב רוחניות במקום גבוה לריך היק להתלמם תורה בתותיו' נשמיות לבל תורה שבע"פ היא עלמ' חיק ולינה לריכה לל לבוש היק כלל · והנה בתותיו' הנכתבות הם גוף והיכל לל המזכרות בפה ותותיו' המזכירים בפה הם נשמיות בערך המחשבות שהם בלב ותותן שהם בלב הם המלילות יהודי' בלב משכילי עם בני ישרלל עכ"ל הפרדס · וים לתותיות רוחניות הן מלד המותן הן מלד מספרן והנה המותם התותיות ברמיזתן מבוסר בם' המותם ובפרדם שער התותיות ותז הדע שמכ"ם בהתחברות לותיות הקדושות ונעשי' מה' תיב' שרוחניות התיבה הזאת הוא ענין גדול למעלה :

ונלע"ד שכותב כל תיבה שים בה לותיות הרבה רוחניותה יותר גדול למעלה והדבר הזה מוסבר מללי מלד החקירה במקום אחר בדרוש יכול על מנן וכמו שביתרתי שם בעזה"י מ"ש רש"י בפ' בחקותי לימו דומה מועטין העושין את התורה למרובין ועטה אחד הוא למשמ"ל עזים שביניהן היו מהעטשות מריח הקטורת שבירושלים רחוק מאוד פרסאות וכן משמ"ל אלו היה נותן בה קורנב של דבש אין אדם יכול לעמוד בה מפני ריחה וכאת לא אוכל להרחיב ומלבד זה כפי רבוי לותיו' שתיבה יתרבו לרופי' כמ"ש במשנת ס' יצירה אבן ה' בונה בית אחד ב' אבנים בונים ב' בתים ג' אבנים בונים ששה בתים וכו' ע"ש וכמו שהאותיות והשמות שביהם הם סוד אלילות רק בשמות הם שהפשטות האותיות בן הכוונים הם שהפשטות השמות וים כמוי כיוונים בן הם כל התיבות לבונינו הקדש וכל התיבות הם למעלה וכל מה שים למטה בגשמיו' הוא שהפשטות והשתלשלות השפע מלמעל' שמשתלל ממדרגה למדרגה אלף אלפי אלפים ורבוא רבבות מדרגות עד שמתגשם בעולם הזה הגשמי והנה הדבר הגשמי שבך בשם הזה הוא שמו בשמה למעלה בשרשו כי שם מקור אלו התותיות וחבורן רק שכל הכל השתלשלות בך בשם זה מושתל משרשו וע"כ בך לבונינו לשון הקודש כי כל השמו' והתיבות הם למעלה בשרשם במקום קדוש העליון ושה"כ כשיורד ומשתלשל ממקום קדוש הזה בך' חבל כל זה השתלשלות בשם זה בשמלה וכמ"ש ברב הפרדס כי יד הכלי מושתל מידי אדם וכן רגל שכשם כך אני אומר זה הרוחני כה יד של האדם הנקרא יד אין שמו העשם בך' יד רק הוא מושתל משרשו שלמעלה וכן העין המורה על כח ראות העין ואוזן המורה על כח שמיעת האוזן כל השמות כולם מושתלים משרשם שלמעלה כי יד תחת יד ועין תחת עין ורגל תחת רגל וכן כולם · ר"ל לשון הוא קודש לומר בך' יד למעלה במקום קדום ושה"כ בשתשתלשלות כל העולמות ממדרגה למדרגה אלפי רבבות מדרגות כל מדרגה נקראת יד למטה בשתשתלשלה ויד זו תחת יד זו וזו תחת זו עד מקור הקדושה הוא בעשם יד · שכלל השולה לשונינו הוא לשון קודש ר"ל אלו העניינים שאנו קוראים לכל אחד בשמו זה אינו שמו בעשם רק מושתל ושעשם הוא למעלה בקדושה דוקא כעניו ד' יסודות שם רוח מים עפר שבאריך בזוהר וכתב שהם משתלשלים מהמרכבה העליונה חסד מים גבורה שם תפארת רוח מלכות עפר אלו התיבות מים רוח שם עפר שמם העלמי הוא בקדושה העליונה ואנחנו קוראים שה"כ בהשתלשל' מהם בהשתלשלה שם רוח מים עפר בסוד מרגע חיות ושה"כ בהשתלשלות בכחות מלאכים מיכאל מים נבריאל שם אוריאל לויר רפאל עפר ושה"כ בהשתלשלות הנ"לנלים עד אלו היסודות במקומם וככל ג' מהמרגע' הנ"ל יש רבבות מדרגות מים תחת מים ושם תחת שם וכו' וכן כולם עד שאלו היסודות הנשמיות היסוד הפירוך שחם ויבש נק' בהשתלשלה שם ושיסוד הקר ולחה נק' מים ויסוד שחם ולחה נק' לויר ויסוד הקר ויבש נק' עפר אבל עיקר שמות שם רוח מים עפר הוא לשון קודש ר"ל מקור הקדושה דהיינו חסד גבורה ת"ת מלכות נק' בעשם שם רוח מים עפר עד"מ כמו שמות המלכים נק' בכל דור ודור אברהם יצחק יעקב ראובן שמעון כו' הנה הקורלו עתה אברהם נק' על שם זקנו אלו דודו וכן כולם עד אברהם אבינו שהוא שמו המיוחד אברהם על שם אב הרם ואב המון וכל הנקראים אברהם הם מושתלים וכל השמות כיולא בזה :

ואני שכותב ראיתי במשנת הסידים בשיטי במסכת חתומה ומילה בפרק ג' משנה ו"ו מביא שם בשם האריז"ל וז"ל ושפה שקורא האב לבן הקב"ה מזמינו בפיו כי זה שמו שים לו בקדושה וכנגדו שים לו שם בקליפה וראוי לו שיהיה כדי להקנו ע"כ והענין הוא כי לף שמות בני אדם שם ג"כ מלשון קודש ואלל בני אדם הם מושתלים כי שורש נשמתו ר"ל לותו מקור האור שבנשמה נאלה ונשתלשלה הימנו הוא נק' בשם הזה אברהם או יצחק ואולי שים שמות הקודש כ"ה כיוצא דכמויים ע"כ :

נמצא כל התומרים הנזכרים בו ית' עין אוזן יד ורגל וכן כולם גם ענין הבוק זוג נשוק חב ושם בן ובת חמיו חמותו והרבה כאלה כל אלו שם לשון קודש שמשם שלשה בקדושה ושה"כ בהשתלשלות הוא בהשתלשל עד שהפילו הנשמיים נקראים בשמות אלו בהשתלשלה · והנה מובן כי אברהם כל אחרי פרקי מרכבה שמותם בו יתב' בעשם והוא האדם העליון

הגה"ה

כלומר כח הנשמיים דלא נק' יד כלי הנשמי אפי' בהשתלשל רק כח היד נק' יד כמ"ש לעיל בשם הפרדס וכ"ל שלכן בונים משמות אלו פעלים כמו שלאזינו כלומר שמעו ושוב מלשון אוזן וכן עיין עליו שאח"ל וכן אין לו עין

ושמות "כוחות מיכאל וגבריאל שם שאר שרי השתלשלות הנ"ל שם בהשתלשלה ע"ש שהם סימן למה שלמעל' כראובן בן יעקב שהוא סימן לאותו העשם והתבנית המכוון בשם ראובן בן יעקב וע"ש הזכיר

הזכיר את שם ראובן בן יעקב ויכר ומפורסם בחיוב עלם והבנית מדברים שהוא עלם והבנית המכוסה בשם ראובן בן יעקב ואין הכוונה שהם ראובן בן יעקב והבנית ממש אלא אינו אלא סי' לבד לאותו עלם המכוסה בשם ראובן בן יעקב והקב"ה ברוב חכמתו בו סימנים לאדם העליון להיותו מרכבה במליות ממתתו והם דברים ועניינים פנימיים דקים רוחניים בהבלית והם פרקי המרכבה אשר מהם מתפשט האור והשפע לקיום הנמלא הזה הנעשה כדמותו והם נק' ידים ורגלים עיניים חזיזים לפ שמהות יד כמהות יד והבנית יד כתבנית יד חלילה שהרי כתיב ואל מי תדמיון אל וגו' ואין ביניו וביניהו דמיון כלל אלא העלם והבנית כי בחמת אין בו תבנית אחת אמם נעשה ונתקן בדמות הזה להורות שהם יזכה האדם לעבור אחד מאברין ולהבלימו במלות אחלויות בו יהי' האבר הזה כדמיון מרכבה וכשם לדבר הזה העליון הפנימי הנק' בשם זה האבר שם יד או רגל או עין וכן שאר האיברים וים לחכמי החמת סימן על זה שאמרו האבר מחזיק את האבר הרוחני והעליון שיתוסף בו אור וכח גדול כי התחתוני' במעשיהם הטובים מוסיפי' אור גדול וכח עליון בהורות הרוחניים שלמעלה כמ"ש הנו עוז לאלהים וזה כי' חכמת האדם"ר שקרא שמות לכל דבר עד שנאמר שהיתה מעלתו גדולה בזה ממלאכי השרת כי ברוח הקודש שעליו בשם אותיו' ומלות מיוחסות עם שדבר הפנימי שיהי' השמות הם מורים על שורש האבר הזה וכאלו נאמר שבידיעת התחתונים ידע סוד המרכבה' העליונות כי כל נברא למטה ים לו שורש למעלה דמל"כ איך מתקבלי' חלקי עוה"ז אם אין ליסודות שורש למעלה ואם אין לנבראי' שורש למעלה איך תתפשט שהשפע' והשגחה' בהם מאדון הכל וזאת היתה חכמה נפלאה כי הסיג מקור ושורש כל דבר וכאשר בשם הזה ושם אלקי' וזה"ב וכל האבר יקרא לו האדם ואם חי' הוא שמו פירושו כאלו הוא מקרא מסורס ושיעור הכתוב וכל נפש חי אבר יקרא לו האדם שם הוא שמו כלומר הוא שמו המתיחי הנאה לו כפי המקור שהאבר הזה נפתלל מהם וכן משמע ברמב"ן לפירוש התורה: קצר ועוד מעתיק לך בעזה"י ענין נכבד מאוד

מם הקדום שני לוחות הברית בענין שכר ושונם של המלי' שהוא מועיל מאוד להשתוקקת לעבודת שבורא ית"ש שלעתים שמו עשוקים בו מין לו שייכות כ"כ עכ"ז ערכים עלי דברי קדמו וירחתי מולי מאבה להעתיקם וז"ל שם בדף ט"ו ע"ב ואתם בני שמעו אלי ואעו כי תרי"ג מלות אבר נלטוינו עליהם בעולם המעשה היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם אין השכר והשונם הפכמיים אלא טובי

ואו

עלינו וכן וידו אלהן כי וכן וירגלו אותם שפירושו שהלכו שם בהגלגלים כנלע"ד שכותב וכ"כ בזוהר אדם כולו בשמשם וכנוף הוא כאבר אדם עכ"ל:

רוחני נמשך בעלם כשם דתנינן שכר מלוה מלוה שכר עבירה עבירה כי שכר מלוה נשמיית שפועל זהו בעלמו שכרו דהיינו רוחניית המלוה. זו כמ"ש למעלה שכל התורות והתיבות שבתורה שורש ועלמיות אלו התיבות הוא לשון קודש ר"ל שהשם למעלה למעלה הוא בקדושה בתמת רק בהשתלשלות נמשך שנק' כך הנשמיות בהשתלה כמו כן בפעולת ועשיית המלות אין לך אפי' מלוה קלה שאין לה שורש נדול מלמעלה וזה השורש הוא בעלמו השכר שהש נלבש נשמתו וכן להיפוך בעניין עבירה בר מינן כאשר רמזו חכמי המשנה ואי אתה בא לידי עבירה כי בעל העבירה נופל ביד העבירה שהוא שקליפה שורש העבירה בר מינן. וז"ל ריקאנטי רים פ' בחקותי דע כי הברכות והקללות הכתובות בתורה אינם על לד הנמול והעונש רק הם טבעיות ממש כדמיון הזורע שקורץ ופ' תלוה כאריך וז"ל אל יעלה בדעתך שהעושים הכתובים בתורה הם כמו מלך המעניש את האדם על עברו על מלות שמלך לא כן הוא רק דבר טבעי ממש כי המבטל ממלו' התור' הוא העוב שכי' נשפע בשכת עבירה הוא ננעע כדמיון מי שאינו זורע שדהו שאינו קורץ וכמי שאינו לובש נגדים שנופו מתקרר וכמו שטבע האש לחמם וטבע המים להרטיב וטבע הלחם להשביע כך טבע כל מלוה ומלוה לעשות לותן הטובות והברכו' שנאמרו במלוה ההוא או לותן העושים שנאמרו בביטולם ולא כל העבירו' שוות ים עבירו' נוגעות בהיכל פנימי כנון ע"ז נ"ע וש"ד וכיולא בהם ים עבירו' נוגעות חוץ להיכל כנון מכילת דברי' טמאים ודף ע"ו ע"ב מביא בשם ס' עבודות הקודש וז"ל השם הנדול הוא מקור כל הטובו' והשלמו' כי הוא הטוב הנמור בעלמו ורמי מ"ש שהתורה שנתקבה ממנו המשך אלי' כל הטוב שהוא כי בזה העיד על מקורה והוא שרמז דשם ס' נאמרו עדות ה' נאמנה והזוכה בה זוכה בכל עושרה ומאחרה בשם שנדול ממם ולפי זה כן היה כל הטובו' והשלמו' נאמרו' מאלי' ומהויית ממנה כי כן יסד המלך בעצתה כי כן תיו' לה כפי שהמקור מאבר מולבה ממנו כי טבע המקור רפי שימלא מאבר ממנו וזה נעמוד בנקל על הברכות הבאות בתורה להולכים בתורת ה' והסוד העלם בזה כי כל הטובות השם הוא שם בדרך יעוד המלך המייעד להם לשלם להם שכר פעולתם ולתת להם כך וכך חלף עבודתם לפי שהטוב הבא ע"י יעוד יורה שהוא נמשך על העבוד' והוא מחויב בעבודה. וזה פנם והסברן נדול בחק העבודה משם"ב כשהטוב נמשך על העבודה ומתחייב בעבודה זה יורה שכר וכבוד בשעת עבודה השיג והבעבד בה ולפי שהורתינו נבללת היא בשעלה העליונה לפין שיעור שכל תורת ודת כי לזה נק' תורת ה' תמימה ועבודתינו לאלהינו עבודה תמתיית נבחרה שכל עבודה לזה רחתה החכמה העליונ' להמציא ולחקקה בתופן יומשכו עליה כל הטובו' והשלמו' ויתחייב

ממנה

ממנה חיוב גמור והלות והמוס' ע"ז כי הקול הגדול
הזה אשר לא יפסק וכלול בו כל הדברים העהידים
להתהדם בכל דור ודור בלא בו הכבר והעונש על
כל דבר ודבר ולא בלא ע"י הסדר כ"ש להודיע כי
הכבר הזה נמשך בטבע ומהחייב מהמלות הזיה
ונמדרגו של רמב"ו ע"ה ז"ל וכן כל מלה ומלה
היה מלית בכל חלק טעמין וכל לימון מילין מנזרין
פנרין ועושין רזין וסתרין ולזה כל הטובות
והגלולו הבאו' בתורה לשומרי' לימן דרך יעוד
פלא דרך סגלה וסיפור והודעה כי מעביית המלות
הזאת ימשכו ויתחייבו כל הטובו' הבם בהברה וזה
כי אחר שבם המפתח המתי והנכון לפתוח בבם
מקור כל הטובו' והעובר לפי שהחקו מהמקור
הזה וזהם זה בטבע' ובפתיחת המקור הזיה
בהברה יפלל וימשך שפע הטור והברכה מרפם
המחשבה שהוא המקור עד סופה והגיעה שם
בהברה התפשט מבם אל התחתוני' העובדי' כי
פבע העבודה יחייב כן וכו' ומאחר שבן הוא לין
ספק לשהול למה לא יעד לנו הטוב הרוחני כמו
שיעד הטוב הגשמי או למה אחר פלא זכר יעוד
הרוחני שהוא עיקר הבכר בחמת לא נא לייעד כלל פלא
שלינו עיקר הבכר בחמת לא נא לייעד כלל פלא
לגלות ולהגיד הנמשך והמתחייב בהברה מטבע
העבודה ובכל המובו' והגלולו' נמבות אחרי
המלות בטבע הלקי שהטביע בהם ודרך הגלוי
והגדה הזאת ביאר בחמרו שם בהקותי הלכו הוא
עסק התורה ולא מלותי הממורו הוא קיום מלותי
ועשיתם אותם תיקון העליון הקון הכבוד שנהקן
נעשק התורה וקיום המלות שהיא הדרך לתיקון
הזה ולא"כ ביאר הנמשך והמתחייב מזה ומ'
ונהתי נמשיכם בעתה וסתר העובו' מהגלוי
והגלוין
למויבים והפרוה והרבות לותנו כו' ובם בדף ט"ו
ע"ב בסמוך וז"ל והוא מ"ש כי היקון הכבוד הוא
בקיום התורה והמלות ומקיימ ימשכו כל העובו'
הבם הנמשכים מן התיקון הזה ומין זה הטוב בא
בדרך יעוד כי הדבר הנמשך בדבר בטבע והוא
תלוי בו אין צורך ליעד עליו פלא לגלו' דרך הגדה
וסיפור זזה ימשך כמו שהוא בקיום התורה והמלו'
ובם ס המפתח מעלמי של המקור העובו' כולם כי
הם תלויים בהם ובהברה ימשכו בפתיחה הזיה
בהיה הקיום ולולו לא היתה זאת הפליאה בטבע
קיום המלות לזי היינו לומרים שמהבר שאין בום
יחוס וסיבות אין המלות להבכר ועם זה אנו רואים
בעובות הבם חלים על שומרי התורה היינו
לומרים שהוא בשביל שיעד לך והוא נאמן בבריתו
וקיים במאמרו ומאחר שידענו בממוש בטבע קיום
התורה והמלות ימשכו אליהם כל הטובו' הבם נאמר
מה שבא בתורה ענינם הוא ספור וגילוי והגדה
לבד ומזה נדע כמה טובות נורמים המעיבים
ומייסרים הורהות' וכמה רעה נורמי' המעוותים
והמקלקלים לותה · ובדף כ"ז כתב וז"ל והבחירה
ביד האדם לפיזה לד שירלה הנא לטהר מסייעין
אותו הנא לטמא פותחין לו וזה שבר והעונש הכל
הוא בעל' ובטבע המעשה אשר יעשה ולא הסכמי
כדרך מלך ב"ו שהוהן שכר לעובי רלונו ומעניש
לעוברי רלונו כפי מה שיסכים ויי' יכול להעניש
ולהשכיר בענין אחר לגמרי בהזדמנות ולווי הבם
הכל הוא בעלה כי שכר מלוה היא המלוה עלמה
אשר הוא עושה והם הוא דביקותו ושכר עבירה
היא העבירה בעלמה שמבית לת עלמו לידי טורף
העבירה שהיא הקליפה בר מינן והם חלקו :

ומזה נבין מה שנעלם מעיני החוקרים מענין
שיטו רלון ח"ו שהקב"ה נוזר גזירה ולח"כ
בהשובה הפלה ולדקה נשהנה לטוב' וכן לפעמים
משהנה מטובה לרעה לכל בחסיבה יהללו כי
לין בום שנוי ח"ו רק הכל לחדות ענין רלון לחד
כי הלו כי' השכר והעונש הנכמייס הזי ח"ו היה
נראה כשנוי מרלון לרלון כי בהחל' הנכיס כך
ועתה מנכיס כך לממש ענין הרלון הוא כוך גלוי
המילוי הכוללי כל הנכיס (נלע"ד שר"ל שהם כמו
היולים שמוכני' לקבל דבר והמורהו)לפי שההשורו'
המתעוררים בן ממשך בטבע ובעל' הענין הם
מקדם עלמו מלמעה מקדמין אותו מלמעלה בטבע
הענין שההשורה (ולהיפוך חלילה להיפוך) והם
לח"כ מתעורר ומשליך מעליו גלוליו ומדבק לת
עלמו בקדושה נמלה בטבע נהקדם ולא נהתנה
הרלון שלמעלה כי לדרכה כך הותלל הרלון והכל
לפי והרשות נתונה וכן ענין מ"ם הקב"ה עומד
מכסה דין ויושב על כסה רהמים זהו דרך לבון בל
לדם לבל הענין הוא נעלם לפי בחירת האדם בן
מהשורר וכן כמה פסוקי' לדין והרה לף ה' בכב
וגו' וכן הרבה מין הענין התפעלות ח"ו כמו בן
לדם שעתה הי' מרולה ולכתה בעלי מרי נגדו
נהקלקף רק זה בבחירתו ההשורר על עלמו החרון
לף וברשו הכולל ברלון · (וכן הם דלמר"ל לפי ת"ח
דרהת הור' הוא דמרהחת לי' ר"ל לם הם"ח מהרגז
ח"ו במהרגז בהתלבשות הרוגז רק לורייתה כו'
כלומר שובה דין תורה עד"מ הב"ד דנין ד' מיתות
וכי עבו בשנאה וברוגז ח"ו רק עבו דין תורה ע"כ)
וכן לענין ברכה ונהתי נשמיכם בעהם לף בהתנהו
זה רק התעוררו' הטפע הטוב במעבה הטוב של זה
כי הרלון הקדום כולל הכפייס וכן קול גדול ולא
יסף במהן הזה שהיה גלוי הלילות כי' כולל ממ"ש
פניס עמה ומסור ומהור הייב וזכלי עכ"ל

ספר הקדוש בעל אל"ה :

וכפי דברי אל"ה יובן מאמרז"ל כל האומר
הקב"ה והרן יהורו בני מעיו אלא מלריך
לפי' וגבי' דילי' כי מלהר שהין בו בנוי רלון והבכר
והעונש הם טעניים הין ליך לומר בום והרנות
כי ג"כ יבי' ח"ו בנוי רלון ועונש הענל יוכיח
שהרז"ל הין לך פקידה שהין בו מעון הענל מבל
למלך שבטבע בכעבו להמליך לבן גדול על בנו
ולח"כ נהתרע הוא לעהון לת הבן למלך ומשליך
על רהם בנו מעבו מעבו הרי שח"ם לוהר לגמרי
הבל

אבל זה מפסיד בטבע הרוחניו' לענפים מעט מעט ובלבד שלא יסור שיש פנים בפרסם למעלה וזהו

למרס מדריך לפי' ונבי דילי' :

ונהזור לעניינו הרחמן למה שהכנו למעלה בשם ס"ה הטעם על מה שק"ל לשונינו לשון הקודם מפני שכל זות רומזת למעלה על אור עליון יתי' הדבר יותר מבן כל המאמר שירה בשוה"ז וזכה ומומרה בשוה"ב הכוונה שיש לותן התורות הסבליות לפני המלות והמחיצה שבשור' רומזים עליהם :

ומעתה נבא להרן השאלה השני שמשלת להבינך מהות הכלי' של הספירות ומה משמשי' ולמה נק' בשם כלים · הנה כתב האריז"ל בס' מבוא השערים הכלי הם בחי' הדין המנגיל את החסד שלא יתרבה כמו הכלי המנגיל את המים לבלי יתפשטו חוצה וזה עיקר פירוש מלת כלי' עכ"ל האריז"ל . והנה דברי' אלו מתומי' הם · (ומר המסדר מחמת שילחתי מכתן בחמלת העניו הסר זולת מלחתי בין הליקוטים שיתחיל בכתן גלל כן אמרתי לסדר בכתן מה שמלחתי בקונטרסים מדברי' עמהו ענין) נתבה האריז"ל הנה לך הכלי' של הספירות הם רוחניים אלא לפי שהאור שבתוכם הם יותר רוחנייה ויותר דקי' מהם לכן בערך האור אלה נק' הכלים בשם כלים · והנה להסביר לך בענין זה מה הם מהות הכלים הרוחניים הנה נבר ביארנו שהאורות העליונים דקיימו הספירות הם אור בשכל עמוק מי יעלה' ומי יחינם והנה כשהרב רולה ל.סביר להלמיד פיוש ענין שכלי עמוק ונעלם מהתלמיד בהכרח יסביר לו עפ"י פיוש משל ודוגמת פיזועים ומופתי' אלל שהתלמיד ומתוך הדוגמת והמשל יבין השכל שהוא יותר עמוק מן המשל ו.נה לפעמי' המשל ג"כ הוא ענין שכלי אלא שהשכל הוא יותר' עמוק ויותר דק מהמשל והנה המשל הוא מכוסה בשם כלי לפי שע"י המשל נתפס ליור השכלי של השכל בשכל התלמיד כמו שהמים נתפסים ע"י הכלי ומחזיקים שכה שהשאר לך שהמשל שוה הכלי והשכל הוא האור שבתוך הכלי והנה אף שהשכל הוא אור שכל דק ועמוק יתפשך השכל שהוא למעל' מהשכל יותר דק ועמוק ממנו · וכ"כ האריז"ל בכל עולם יש חומר ולורה אלא שהחומר עולם העליון הוא אור ולורה בערך חומר של עולם שלמטה ימשו והנה כמו שהשכל יתפשך למשל בערך אור דק ממנו כן יתפשך משל לשכל בערך שכל גם יותר ממנו על שהשכל הגם ממנו יתי' משל לשכל הדק ממנו והנה לעולם ס"ה ניוצ השכל עפ"י המשל והדוגמת על כורחו כמו שהוא בעלם שכל ברור ועמוק אלא מעט מהשכל הוא מוצג בשכל התלמיד עפ"י המשל כי אלא המשל לא היה יכול התלמיד להשיג מהשכל כפי מסגו ועתה יכול עפ"י המשל להשיג מהשכל אבל לא כל השכל כמות שהוא השכל במליאותו השמיתי בעלם ר"ל השכל והנה מותה המחיצה המועלת השומנת

להלמיד ע"י המשל הנה היא לבדה מלוכשת בכלי פיוט שהוא המשל והעוזף מהשכל שהוא אור וכשל יותר דק הינו מוצג להלמיד ע"י המשל כי אין הכלי שהוא המשל יכולה להכיל ולהסבל בתוכה האור הרב ההוא והנה לותה הבחי' מן האור נקרא אור מקיף שהוא מחוץ לכלי והבחינה השלישית השומנת להלמיד ע"י המשל נקרא בשם אור פנימי שמלומלת ומלוכסת בתוך הכלי והכלי ההוא יכולה לסבול בתוכה לותה הבחי' השלישית שהוא אור המקיף הוא מחוץ לכלי לפי שאין הכלי יכולה לסבול לותו והאור הפנימי הוא מלומלם בתוך הכלי והנה האור למען החסך להתגלות להיות מוצג לכן מציאל הוא לה הכלי והדוגמה למען יוצג למי שלמטה ממנו אף מעט מזעיר עפ"י הדוגמ' כי אלא הדוגמ' לא היה מוצג ממנו כלל לגמרי כי א"א להתחלק ולהפרים ממני פיוצר מועט מהאור בכדי פיוכל להיות מוצג כי האור הרוחני הוא לתחדות פשוט ושלם כי הוא אור לחד שכל עמוק לבל הכלי היא הנורמת הבבלה והפרסה תן האור הרב אור מועט בכדי פיוכל להיות מוצג · המשל בזה מי שהוא חלוש הרואות היינו יכול להביט באור השמש לפי שהוא אור גדול זך וביר ומבהיק מאוד ואין יכולין להסדיל ולהפרים מאור השמש הגדול פיוצר אור מועט בכדי פיוכל להסיוע ה וב' הרואות אלא מפיזון מסך ודרך המסך נתמעט אור השמש עד שהחלוש הרואות יוכל להסיע בעורו ויוכל ליהנות ממנו. והנה בחמת אור השמש בעלמו כמות שהוא במליאותו לא נתתנה עורו ולא נתמעט מכמות שהוא אלא המסך הוא גרם המעטת האור בעיני המקבל שהוא הפדם החלוש הרואות וזהו עיקר הועלת הגדול והחכמה של מליאת הכלים והמסבים לאמעטת האור הע"ס שהן האור בעלמו מתמעט בחמת · כמו כן המשל שהוא הכלי ממעט את האור הגדול ומסתר ממנו פיוצר מועט בכדי פיוכל התלמיד להשיג ומשים זה לא נתתנה האור הגדול מפיעורו אלא שלנבי התלמוד נרחם כהילו נתחלק ונפרש ממנו פיוצר מועט · ועפי"ז הבין פיוצר מה שכתבתי במקום אחר פיוצר הקדמה אחת שכתב האריז"ל בכל הספירות כי' כמוסות ונעוזות בעלמות ס"ה יבפיר פיוצר המוזים הרבה להביט הסיוזות והקירות ע"ז והנה ביארתי במקום אחר שבאמת ס"ר ס"ה הוא אחדות פשוט ממש אלא הכוונה שהשכל הקטן נכלל בתוך השכל הגדול באחדות פשוט כמו שהאדם השמש נכלל בעלם האור :

השמש באחדות פשוט :

הנה יהוע מציאת כח הסופרים בחידוש העולם ואומריס שהוא לא קדמון ושעמש כ"א כי' העולם מחודש ס"ב ים בשרח פיוצי רלון אלהי יח' מדלה ברה את העולם קודם לזמן הזה ס"מ שבהחלה כי' רלונו אלא לברוא את העולם ובהתה רלונו ורלה לברוא העולם יברא את העולם כרלונו והנה הם ברחו מביוני רלון ועלו ביותר גרוע שהוא קדמות העולם ממש מרז"ל ודע מה שהפיב

להפיקורס

לאפיקורס והנה קשה לכאורה מה נועיל לם נסיב לאפיקורס כי בשלמו העכור והמזוהם לא יקבל תשובה שלמו כי שכלו מטופל מסכלימו לאמר הנה לא אמר ודע כדי שהוכל להשיב לאפיקורס צריך ג"כ שיוכל להשות את האפיקורס מדעתו המזוהמת ולא שכוונה לומו דבר שים לך להשיב לאפיקורס תדע שלא עלמך שלא יזיז האפיקורס מוחך ממחשבת שלך · גלל כן בחתי להסביר לך היך שתין שייך שיעור רלון בע"ם ככתוב עלת ה' לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור לאמר לריך להקדים ולהסביר כאמר וכאמר שקדמות בשלימות היותר לפשרי כיד ה' בטובה עלי · וזה החלי בעזר צורי וגואלי · הנה מרז"ל במסכת אבות דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים · וגלע"ד לבאר זה בדרך דרוש כי פירוש הפסוק ידוע ומילתא לגבי אורחא לאזכיר מה שאמעתי בדרך מליצה דע מה שלמעלה הן טוב הן רע ח"ו הכל הוא ממך אם תעשה טוב תגרום טוב למעלה ואם העשה רע תגרום למעלה רע ח"ו · וע"ד נראה לפרש בדרך דרוש ובדרך הקיבה · הנה ידוע מליצת חמשה מושים שבאדם הוא הראי' הוא השמיעה הוא הריח הוא הטעם הוא המישוש והנה הוא המישוש אין לו לאבר מיוחד כי כל מיברי הגוף מרגישים במישוש אמנם שאר הד' חושים יש לכל א' מהם כלי מיוחד דהיינו ראי' לעין שמיעה לאזן ריח לחוטם טעם לחיך ואין שום א' מד' כלי חושים יוכל לפעול פעולת חבירו כי אם יסחוט נקבי אזניו וירלה לשמוע בעיניו אף אם יפתח את עיניו מאוד לא יוכל לשמוע בהם כי אין זה פעולה המיוחדת להם וכן אם יעלים עיניו לא ירלה בהזניו והנה יהוי ג"כ שא"א להעתיק רק דברים המוסגנים לחוש הראות דהיינו צורות או ליורים ופיהוחים אפשר להעתיקם אבל מה שמוסב לחוש השמיעה דהיינו קולות א"א להעתיקם וכן א"א להעתיק ריח או טעם אמנם כשהרך יתברך שם בארם כלי אחת רוחניית שמעתקת מה שמוסב לכל החושי' ע"ד משל אם ישמע הארם את חבירו מדבר בקול נעים או בקול מכוער או בקול עב ובעה שמיעת קולו יהיו בפיו הרי הכח המדמה שבאדם מעתיק לימות קולו של חבירו ותוקק לותו בדמיונו והח"כ אם שוב ישמע לותו מדבר אע"פ שאז אינו מביט בפיו אעפ"י שהיית עכ"ז מכיר בקולו שזהו הלים אשר ראה לותו בעשם הראשון וכן א"א ל' סומא הלך מותר בשמתו בטביעות עינא דקלא וכן אם יכלל אדם שהרוב מטונן בדבים הנה הכח המדמה מעתיק לימות ולימות הטעם הריח והח"כ אם שוב יהלל לף אם יעלים עיניו יוכל להסיר בלימות עשמו אמר שלוכל הוא שהרוב מטונן וכן אם יראה אדם כרכום וקנמון ויריח לותם והח"כ אם יריחם בעלימת עיניו יוכל להסיר אם הוא קנמון או כרכום והנה הכח המדמה מעתיק כל אלו בסנגון אחד כי בלותו סנגון שלוקק דבר הנראה בלותו סנגון עלמו חוקק דבר הנשמע וכן הריחו טעמו והנה לכאורה קשה למה פעולת החושים חלוקים זה מזה ואין חוש אחד יכול לפעול פעולת חבירו ובהסרת כל פעולה תלוי' בכלי מיוחדת לה וכח המדמה הוא כלי אחת ומעתיק ליור פעולת כל החושים ולימו לריך להעתקה כלים מטושים זו מזו למנם נקדים בתחלה כמה ענינים הנה בפיום הקודם כיד מדת משפט כתב בלות כ' הכל יכול וכוללם יחד אין לו ביאור ועל מי קשי כיסוי הרבים על מלת וכוללם במ"ם הרבים את מי הוא כולל יחד מ"הנם לריך להה לדעת מ"ם המקושלים שבאלל מ"ם ענין החכמה הוא ענין הגבורה וענין הילולת הוא ענין הרצון והנה ענין זה קשה מאוד אלליו כי אלליו ענין החכמה לימו ענין הגבורה שאילו היה כן היו כל החכמים גבורים וכל הגבלים חלושים ואחתא רוחי' בהיפוך שחכמים הם חלושים יהכשילים הם גבוריים וכן בהמות כמו סוסים וחמורים וגמלים וארים יש להם כח לאין וחוק הרבה יותר מבני אדם לאמר ארז"ל כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו והכוונה שכל להביר כבודו בכליו כי כל העולם הזה וכל מה שבתוכו לימו אלא על ודומה על העולם העליון כדי שנקח משליש ודומיות מן העולם הזה כדי שיוכל להבין מקלת כבודו של העולם העליון כמ"ש לחד ומבשרי לחזה אלוה · ודע הנה הם יסופר לאדם ליזה פלא על הכורת ית' כל זמן שלא יאמר באדם שלל עלמו מעין הפלא הזה לא יאמין הפלא הזה על הכורת ית' ע"ד משל הנה ארז"ל שמור וזכור בדבור לחד נאמרו והנה מי שהוא שוטה יקשה בלבו לאיך אפשר ענין זה שיהיו שני דברות נאמרים בדבור לחד והנה זהו טעות גדול שאדם שהכורת שוה לאדם לכן כל מה שהוא לא יכול נם הכורת ית' לא יכול ח"ו הנם שנאמרו חז"ל בפירוש שמור וזכור בדבור לחד נאמרו מה שאין בפה יכול לדבר ואין שחוץ יכול לשמוע עכ"ז לא יאמין האדם הן אמת שבפרסום לא יכחים מפני שמתיירא שלא יחזיקוהו לכופר ולמין ובפרסום יודה לסיפור הפלא ויאמר ודאי אמת נאמר הוא שהקב"ה דיבר שמור וזכור בדיבור לחד כי הלא הוא אל ולא לים הן יכבר בפרסום · מה עשה הקב"ה לכך כמו שעשם הנשמה היא חלק אלוה ממעל כמו כן בהכרח להמליך על הנשמה חלק מפלותיו ית' וכשימלך האדם אלל עלמו חלק מפלותיו שוב יקל אלל האדם להאמין כלל הפלא אלל הכורת ית' והנה במקום אחר ביארנו שהאדם שע"פ שאינו יכול לדבר שני דברות בדבור לחד מ"מ הוא יכול לדבר שני דברות אל שני לותיות בהפרה אחת ממש וכשמולה האדם אלל עלמו מקלת הפלא הזה כמה שיוכל לדבר שני דברות בהפרה אחת עמש שוב יקל אללו להאמין על הכורת ית' שנאי דברות נאמרו בדבור לחד ואין כאן מקום ביאורו כי לא הבאתי זה המאמר אפ כ"ש לדוגמת בעלמו · ונחזור לענינינו להסביר לך בע"ם י"ש ענין החכמה הוא ענין הגבורה הנה הרמ"ק מביא

בספר

ספר הפרדס מפל לזה מנסמ' מדם וגם מתיקוני
זהר דפוס קושטנטינ' בדף קכ"ג ע"ב וז"ל בפרדס
הנשמה היא עשם אחד מחדות פסוט וכל כלי החושים
וכל מיכרי הגוף פועלים פעולותיהם בכח הנשמה
סמויר בהם ומתלבשת בהם ולה תטעה לחשוב שים
בנשמה הרבה כחות כח הרמ"י לחוד מתלבש בעיני'
וכח השמיעה שבנשמה מהלבשת בחוזן כי אין
בנשמה חילוק כחות אלא הנשמה היא כח אחד פסוט
והכח המתלבש בעין הוא הוא בעשם הכח המתלבש
בחוזן ומה שחילוקים בעולת החוזן מפעולת העין
אין החילוק והשינוי הזה' מצד הנשמה אלא עיקר
שינוי פעולותיהן הוא מצד שינוי הכלים שהעין הוא
כלי שעם כח הנשמה המתלבש בה יכול לראות
והחוזן הוא כלי לשמיעה כללה דמילתה כשהנשמה
מופשטת מן הגוף לא יוכל לומר שים בה כח רואה
וכח שומע אלא הנשמה היא כח אחד פסוט כח
כללי בלתי נחלק שהתלבש יתרחה ממנה פעולות כפי
כחי' הכלי הסוח . והנה הרמב"ם כתב בסורה
נכוכים על פרק עמך ה' ידכתו וגו' עד שם יוכר
עין הלא יביט כי הנה ים כת כופרים המומרים
מלחר שהסורת אין לו חושים נשמיים ס"ל אין יחוע
לו מה שומע לנו ע"י חושים נשמיים ולכך עמך
ידכתו וגו' ויחומים ירלחו ויאמרו לא יראה יה ולא
יבין ועי"ז משיב להם הפסוק כי הנה יחוע כי המומן
העשה המחט שם לא היה יחוע לו תועלת המחט
שהוא נהפור בה לא היה עושה את המחט על הסורה
בהיה והנה הש"י עשה כלי העינים כדי שיוכלו
לראות ס"ל בוחלי יחוע לו עין הרמ"י וכן עשה כלי
החוזנים לשמיעה על הסורה הזאת וזש"ם בפלים
מהי הפכילו המוטע חוזן הלא ישמע שם יוצר עין
הלא יביט עכ"ל הרמב"ם והנה כמו כן בגידון דיון
מלחר שעיקר פעולת כלי החושים הוא ע"י כח
הנשמה המתלבש בהם ס"ל כשהנשמה מופשטת מן
הגוף ולחי משנת היא בעלמה כל מה שומע בכל
החמשה חושים למנם השנתה הזו הוא בדרך רם
ושגב ולא שייך אלא הנשמה לומר שמשנת חמשה
מיני השנות השנת הרמ"י והשנת השמיעה וכו' כי
היא היא משנת אלו השנות בחמשה הרכיים כמו
שומעים לנו בחמשה הרכיים כי היא משנת אלו
החמשה השנות בדרך אחד הפיימו בשנשה שכליית
כי בלחוהו דרך שמשנת דבר הנרחה לנו בלחוהו
דרך ובלחוהו סגנון משנת דבר הנשמע לנו והיא ג"כ
בשנשת השכל כי היא עשם שכליי ורוחני והוא דוגמת
הכח המדמה שמקבל הקיקת מיכות כל החמשה
חושים בדרך וסגנון אחד כי הכח המדמה ג"כ היא
כלי רוחניית ומה שלולר ושומר בחוכו ג"כ הוא'
בחינה נשמיית רק הרכיתו ושלוו' של פעולות החושים
הכל הוא הינו מרגיש לא הרמ' ולא שמיעה אלא משני
הרת מה הרמ"ו עיניו הנשמיים ולוחת מ"ש שמעו
מאזינו והנה לפי בכח הגוף הוא חלוש מלקבל כח אחד
פסוט כללי לכך הוצרכנו לקבל כח הנשמה דרך
במה בלים שונים זה מזה והנה כח הנשמה מתלמל'
בכלי החושים כי בהיותה מופשטת מן הגוף יכולה
להשיג מה שמושג לכל החמשה חושים ועתה
בהתלבשת בעין אינה יכולה להשיג רק ענין
הרמ' לבד והשנת שאר החושים נהשכו ממנה וכן
בהתלבשה באוזן לא נשאר ביכלתה רק כח השמיעה
והשנת שאר החושים נהשכו ממנה והנה מלבד
הלמוש הזה שהוא בחי' למעט כמותיי יש עוד
למוש המיכוי, כי בהתלבש' בעין מלבד מה שנחסך
ממנה השנת שאר החושים הנה לף בחות' השנ'
הנשארת הללה שהיא השנת הרמ' יורדה ירידה
עלומה מבלימותה הרחוון שהיא לה טרם התלבשה
בעין כי זה היה לה רחיה שכליית ואחר שהתלבשה
בעין לא נשאר לה כ"ל רחיה נשמיית וחוטיית וסרת
השלף ברחיה שכליית על רחיה חוטיית ההלמש
בכלי שהוא העין וכן השנת כל חום הנשמי ירד
ממדרגתו הרחשונה שלא מה שמושג לאוזן היתה
משנת אז בדרך שכליי ועתה לא נשאר לה רק
שמיעה נשמיית והכן היטב המשל הזה של אחדות
הנשמה מחוד . ומעתה תבין היטב מ"ש המקובלים
שבת"ם עין החכמה הוא ענין הנסורה שע"ם
שללוחו שם שני עיניים כי הנה למעלה יש שני כלים
כלי אחת מכונה בשם חכמה ומשם נשפע עליש
בעולם הזה כל מיני חכמות וכלי השני מכונה בשם
נסורה שמשם נשפע כל מיני הנסורה שבעולם אבל
אלו שב' כלים אין בהם יכולת כלל בלחי אור ס"ם
המתלבש בהם והנה כמו שאור הנשמה המתלבש
בעין הוא הוא עלמו אור הנשמה המתלבש באוזן
והמתלבשם בכל כלי החושי' ואין השינוי רק מצד שינוי
הכלי' כמו כן אור הס"ם המתלבש בכלי החכמה
הוא הוא בעלמו המתלבש, בכלי הנסורה ומה
שהחכמה משונה מן הנסורה היא לשנת שינוי הכלי'
נמלא מה שאלוחו החכמה משונה מן הנסורה מפני
שהוא מקבלי' החכמה והנסורה משני' כלים שונים זו
מזו אבל אור ס"ם שם ענין החכמה הוא ענין
הנסורה וכל השלימות נכללים באור ס"ם בתחדות
פסוט ואין שם שום בחי' פרטית לשנאמר כח החכמ'
שבת"ם מתלבש בכלי החכמה וכח הנסורה שבת"ם
מתלבש בכלי הנסורה כי באור ס"ם שהוא תחדות
פסוט נאור לא שייך לומר ולהאר לוהו בשם כח
חכמה וכח נסורה שאלוחו הי' כו כחות משונות זו מזו
לא כי' תחדות נאור כי הרי הוא מורכב מהחכמה
ונסורה אבל הוא כח אחד שהוא פסוט נאור בחכלית
האחד' והפשיטות והיא מקור כל המעלות והשלימות
והכחות רק בחינה אלו שיתלבש לורו שאין לו שוף
יתרחה פעול' מן הכלי היתה כפי בחי' הכלי ההוא
או החכמה או נסורה ונדולה מזו שהס"ם הוא כח
פסוט שמקבל כל הספכיים כי הלא אמו רואים
בכלי החסד וכלי הנסורה משונים שם זו מזו ובלחי
אור ס"ם שהתלבש בשם לא נקרא זה בשם חסד
ולא זה בשם נסורה כי אין כוחם ושעבד בידם אלא
ע"י אור ס"ם שהתלבש בשם והוא שהגלה ומהרחה
מכלי החסד פעולת החסד ומכלי הנסורה פעולת
הנסורה

הגבורה נמלא מע"ם שאר מ"ם הוא מחזית פמו'
ואין בו כחות הפכיות ונגדיים מ"מ ע"י שימוי
הכלי יתרחו פעולת הפכיות דהיינו מכלי אחד
והגבורה והכלי ע"י כח אור מ"ם ולא זו אלא שיוך
לומר בא"ם פעולה הפכיות כמו חסד וגבורה אלא
אף תוכן שתוים הפכיים כמו חכמה וגבורה שכבר
הפסר להיות אדם אחד שיהיה חכם וגבור מ"מ
החכמה והגבורה תוכם בא"ם שתי בחינות כ"א בחי'
אחת כי ענין החכמה הוא ענין הגבורה וכן כל
הפלישות הרבות הנמלאות בעולם תוכם בא"ם רבות
אלא אחד ומה שהם מלויו רבות הוא ע"י הכלים
שהם רבים ושונים זו מזו והשימוי נורם להיות
הספרים במספר כמספר הכלים אבל בא"ם אין שם
שום מספר אלא אחדות נמור ושום ופשוט וזהו
שכל יכול וכוללם יחד פ' שכולל כל מיני היכולת
יחד באחדות ואין שם בחי' רבות ולא בחי' שונות
זו מזו למנם מפני שהספירות שהם הכלים לא יכלו
להפבול לקבל שלימו' כלל כמו בא"ם שלא לקבל הוכרחו
לקבל מעט מעט ולפך ה"ירכו כ"כ כלים כדי שדרך כל
כלי יוספע עלימות שרשי דוגמה שה שיש
לחולפת יכולת הכלים לקבל כח כללי של הנשמה
לכן הוכרחו לחיות חמשה כלים וכל ג' מהם יקבל
כח פרטי זה הרחים וזה השמיעה וכו' · והנה כמו
שכח הנשמה המהלבש בכל כלי מכלי הח"ש
מתחלמת למוש הכמות ולמוש הפיכות כמ"ש
למעלה כמו כן כח הא"ם המהלבש בכל ספירה
מהיו"ד ספירות ג"כ מתחלמש שני למוחים למוש
הכמות ולמוש הפיכות כי קודם שיתלבש ב"ש
בספירות כולל בפחדותו הפטוט כל הכחות כמו
שאמרנו לעיל בניאור הכל יכול וכוללם יחד
וכשהלבש אור הא"ם בספירת חכמה לא יהגלה
ויתרחה ממנו רק חכמה לבד ולא גבורה ולא רחמים
נמלא כי ע"י כלי החכמה נתחלמש הגבורה והרחמי'
ושאר כל הפפולות ואין מתגלה ממנו רק החכמה
בלבד הרי זה למוש הכמות ועוד מתחלמש למוש
הפיכות כי כמו שכח הנשמ' המהלבש בעין לא נשאר
מגלה רק כח הרחים בלבד ושאר פעולות החוסים
נתחלמו בכלי העין והנה אף כח הרחים שבעין
ירדה וירידה עלומה מהשבח שהיה להנשמה טרם
שהלבשה בגוף כי אז היתה הנשמה מצפת הנגף
ורחמי' שבלייה ואחר שהלבשה בעין לא נשאר כ"א
רחמי' בחמיית ויתרון הסרחק והשבחל שים לרחים
שבלייה על רחים בחמיית הוא מרחק גדול עד
מאוד כמרחק שבין הדם לנשמה כי רחמי' בחמיית
יפנה גם אלו בנשמה אבל רחים שבלייה היתה רק
בדם · והנה אף רחים שבלייה שיפנה בדם
ביכח ובין רחמי' שבלייה של הנשמה טרם שהלבשה
בגוף מרחק גדול מאוד כי אחר שהלבשה בגוף
נשום מסך מבדיל בפני הנשמה שבלייה אז רחמי'
שבלייה שיש מעוצם מאוד אבל טרם שהלבשה בגוף
הנשמה שבלייה אלא עלום מאוד לפי שאז אין לה
מסך מבדיל וכן מרז"ל במסכת נדה גר לוקח על
רחמי ולוסף ומביא לה מסוף העולם ועד סוף
ומלמד כין רחמי' נשמיית של האדם וכין רחים
שבלייה של הנשמה טרם שהלבשה בגוף יש מרחק
שני מדרגות כי כין רחים שבלייה של הנשמה טרם
שהלבשה בגוף וכין אחר שהלבשה בגוף יש מרחק
גשלא וכין רחמי' שבלייה אחר שהלבשה בגוף וכין
רחים נשמיית יש ג"כ מרחק עלום והנה כפי ערך
יתרון רחמי' שבלייה של הנשמה טרם שהלבשה בגוף
וכין רחים נשמיית שיתרון הוא כמעט יתרון בכ"ת
הנה כמו כן הוא היתרון בין כח א"ם טרם שהלבשו
בספירת חכמה לאחר שהלבשו בחכמה והנה למוש
זה הוא למוש הפיכות כי לא זו שאחר שהלבשם
אור א"ם בספירת חכמה אין מתגלה ממנה כח
הגבורה רק חכמה לבד אלא אף כח החכמה עלמו
שמתגלה מכלי הספירת החכמה ירדה וירידה
עלומה מבחי' החכמה שבא"ם טרם שהלבשו בכלי
ספירת החכמה כי יתר ן חכמה א"ם טרם שהלבשו
על אחר שהלבשו הוא בעין רחים שבלייה של הנשמ'
טרם שהלבשה בכלי העין על אחר שהלבשה
ולמוש זה הוא למוש פיכות . והנה עי"ז תבין
היטב ג"א להבין את הא"ם טרם שהלבשו בספירות
שהרי כל השנינו הוא ע"י החכמה הנמשכת לנו
מכלי ספירת החכמה בפיתוף אור א"ם שהלבשה
בו והנה מלינו החכמה היא דבר פרטי שהרי אינה
אלא חכמה ולא גבורה ולא אחר כחות ואין נוכל
להבין ענין כללי שהוא אור א"ם טרם שהלבשו כי
אז כל מיני היכולת כלולים בו בפחדות פשוט כי
הוא הכל וכוללם יחד · ועוד אלא כל דבר שנרלה
להבין לא נוכל להבין כ"א ע"י היפה דמיון והנה
מכל מה שמובא לנו לא מובא לנו כ"א ענינים
פרטיים לא ענין כללי והא"ם יתב"ש הוא ענין כללי
ולא פרטי ב"כ אין לו שום דמיון :

ועפי"ז הבין מאמר התוקריש שמלד מהותו רחוק
מאחו בתכלית הריחוק רלונם טרם
שהלבשו בספירות שאז לא נוכל להבינו אבל מלד
פעולותיו הוא קרוב אלינו בתכלית הקירוב דהיינו
אחר שהלבשו בספירות שע"י הספירות בלירוף אור
ב"ם מתגלים כל הפעולות וכל הכחות המניעים
אלינו ועוד כוונם אחדת קירוב לזו שמלד מהותו
הוא בתכלית הריחוק מאחו לפי שלא נוכל לקבל
שום כח מאחו ית' לא כח כללי לחולפת יכלתינו
ולא כח פרטי לפי שאין בו כח פרטי כי הא"ם הוא
כללי כי אם היה בו כח פרטי לא היה אחדות נמור
וגם לא היה מכוכח בשם ב"ם דהרי כח פרטי הוא
כח מוגבל שהרי אין בו רק פרטותו ואין כח אחר
מעורב בו . ומש"כ אחר שהלבשו בספירות הוא
קרוב אלינו בתכלית הקירוב כי ע"י הספירות אנו
יכולים לקבל כחות פרטיות :

ונלעי"ד להמלין בדרז"ל מלך אין רולין אותו
עד הכוונת ב"ם שהוא מלך עולם
אין יכולין להשינו בהיותו עדיין טרם שהלבשו
בספירות ואף הספירות עלמם אין יכולים להשיג
בחי'

מחי' מהותו בהיותו מופשט מהספירות שהוא בחי' ס"ח המקיף שלא נתלמס כלל ולא הגיע בו בחי' הלמוס ולא זו בלבד שאין הספירות יכולים להגיע בחי' ס"ח המקיף שלא נתלמס כלל כי לא נתלבש בשום ספירה וכלי שתהא יכולי' מלהלמת כאו שלא לף בחי' ס"ח המקיף שהוא בח"ח ס"ח שבו הגיע הלמוס כדי שהכלים יכולים לסבלו לף בחי' ז אין הספירות יכולים להגיע על בוריו כי הספירות עלמס שהם בחי' כלים הם מסך מבדיל בפני אור החוט ואין יכולים להגיע בחי' מהות החוט טרם שהתלבש בכלים כי ודאי לף בבחי' החוט יש מרחק עלום בין בחינתו טרם התלבשו בספירות ובין לאחר שהתלבשו בספירו' דוגמת מרחק נשמת אדם בין טרם התלבשה בגוף ובין לאחר התלבשה בגוף כי טרם התלבשה בגוף הסגנה עלומה כמשערז"ל במסכת נדה גר דלוק על ראשו ונופח ומביע מסוף העולם ועד סופו אחר שהתלבשת בגוף ירדה מהשגתה הקודמות ולא נשאר ממנה רק השגה אחוריית ונמלא חוט הס"ח נתלמס שני מיני למוס למוס אחד כי' טרם התלבשו בספירות כדי שיוכלו הספירות לסבלו ולהכיאו ולמוס השני כשהתלבש בכלים שהם הספירות שאז הכלים היו מלמעלן כח החוט ולמוס הראשון היה בשביל למוס השני כי אילו לא היה מהלמס למוס הראשון כדי לעמוד על בחי' חוט לבד ולא יותר לא היו הכלים יכולים לסבול אותו האור כי אור גדול יותר מבחי' החוט על עכשיו לא היו יכולים הכלים ללמס אותו האור כי האור ברב הוהו שהוא יותר מכדי החוט כי' מזכך את הכלים והיו חוזרים הכלים להיות אור ולא היו מתגלה בחי' כלים כלל כי אז לא היו יכולים הכלים להתגלם ולהתעבות כדי שיהי' בחי' כלים ובשביל כך הוצרך להיות למוס הראשון כדי שהכלים יוכלו ללמס את בחי' החוט ולהכילו בתוכם ולסבלו כי מה שהכלים מלמעלם את האור שבתוכם הוא להפריד החכמה מן הגבורה כי בס"ח החכמה והגבורה ענין ל' שם כי מכלי החכמה תוספע החכמה בעולם ומכלי הגבורה תוספע הגבורה בעולם אבל שם לא היה הס"ח נלמס כאו להאיר בבחי' חוט כ"ח אין סוף המקיף שלא הגיע בו הלמוס כלל כי' מהלבש בכלים לא היו הכלים יכולי' ללמס את אור ס"ח המקיף ולהפריד החכמה מהגבורה כי אור ס"ח היה מזכך את הכלים והיו הכלים הוזרין להיות אור ממש ולא כלים וכשהיו מתגלמין ומתעבין הרי הן ענין ואפרם בין כלי לכלי שכלי זו היא חכמה וכלי זו היא גבורה אבל שם היו הכלים מזדככין והיו חוזרין להיות אור ממש אז לא היה נבדל החכמה מן הגבורה כי אם שהוא בחי' אור היא כללי ומחדות פשוט והיא גם בשם החכמה והגבורה ענין אחד כמו באור ס"ח המקיף וענין כללי ומחדות פשוט כזה ס"ח לקבל כלל לנמרי לכך הוצרך הס"ח ללמס כאו ואורי שבב"ח ולהעמידו על בחי' חוט לבד ולא יותר כדי שיתגלמו ויתעבו הכלים ויהיו הכלים שוגים זו מזו ולא יתפרדו שהחכמה מהגבורה כי שיעור הכלים נזרמים הפרדת שכחות זו מזו :

ועפי"ז תבין טעם למה הוצרכנו להתפלל בדיבור ולא במחשבה בלבד כי הלא הוא יודע מחשבות אדם ורצונו · אמנם הנה הדיבור המחובר מאותיות ומלות ותנועות הוא רומז על הכלים שהם הספירות והמחשבה והכוונה המה רומזים לס"ח וכבר ידוע שס"ח נתן לקבל ענין כללי כ"ח ענין פרטי וב"ח אין סוף פרטי כ"ח כללי ולא היתה מושלים כלום במחשבתינו לבד לבד בשאנו מתפללים בדיבור הנה הדבור רומז לכלים שהם הספירות והכיוצייס של הספירות אנו יכולים לקבל ענינים פרטיים כי כל ספירה היא ענין פרטי כי זו חכמה ולא גבורה וזו גבורה ולא חכמה נמלא בשאנו אומרים תן לנו חכמה הנה מלת חכמה מורה על הכלי שהיא נקראת חכמה והמחשבה והכוונה היא רומזת אל אור ס"ח המתלבש בספירות החכמה נמלא עיקר תפילתינו הוא לא"ס כלבד רק שאנו מבקשים לא"ס שיתלבש בכלי החכמה ומשם יושפע עלינו שפע החכמה אבל אין כוונתינו להתפלל לספירת חכמה כלבד כי אין בידינו להשפיע עלינו שפע חכמה בלי אור א"ס כמאמר אליהו ז"ל בתיקונים וכך אנו מסתלק מכוון מלאתארו כולהו שמהן נגופא בלא נשמתא והבל"ה כתב זה הכוונה תפלה בלא כוונה נגוף בלא נשמה כי מלת התפלה רומזים על הספירות שהוא הגוף והכלים והכוונה רומזת אל הנשמה שהוא אור א"ס המתלבש בגוף נמלא כשהתפלה היא בלא כוונה נמלא שתפלתו היא לספירות בלבד שהם הכלים והגוף בלי נשמה שהוא אור א"ס כמ"ש אליהו בהיקונים וכך אנו מסתלק מכוון מלאתארו כולהו שמהן נגופא בלא נשמתא :

אמר השואל מסתלק והודיעני מהיתת כוונת הלמוס המוזכר בכתבי האריז"ל כמה פעמי' דודתי ז"ל לפרשו כפשוטו דשם נפרשם כפשוטו אין לך כפירה גדולה מזו ואין נשמות בעולם גדול מזה כמו שמעיד בעל שומר למונים טויכוח שני דף ל"ט ע"ב מסימן ל"ד עד סימן מ"ז ע"ש בהריכות ובכה מסתלק שהודיעני מהיתת כוונת הלמוס ומה כיוון האריז"ל להשתמר בו בכל פרטיו והנה מעתיק לשון הזהב של האריז"ל בספר מבוא השערים מה שכתב בענין הלמוס וז"ל האריז"ל דע כי טרם שהתגלגל המתגלל את התלולות וכל העולמות סי' הס"ח ממלא את כל המקום הזה שהיה עשר מ עומדים ו' עולמות אבי"ע ולא היה שום דבר חוץ ממנו וכו' ושנה אחר שהכל היה ממולא מן האור ההוא הנקרא ס"ח ולא היה לו מקום פנוי הוצרך שהס"ח ילמס מלילותיו ואורו ויניח מקום פנוי להתגלל בתוכו העולמות ולמנם מקום הלמוס הזה לא היה בלי מלדיו רק בהמלעותיו ממש בנקודה תמלעית שבו ולמוס עלמו של הלדים בשוה מכל לדדיו ובאמר המקום פנוי בהמלע עכ"ל · הן אמת שעלם

שעשה ענין הממעט ביאור בעל שומר תמוניס ביאור טוב ויפה ותמיהי אמנם מ"ם בעל שומר תמוניס בביאור ענין שהממעט היה בהמעשותו גם מ"ם בביאור מקום פנוי אין נכנסים דבריו בהאזני כי נלע"ד שהם דחוקים גם מ"ם התריז"ל ותמנם מקום שהממעט הזה לא היה בלד מלדיו לא ביאר בעל שומר תמוניס כלל לגמרי ובאמת כל ספרטים אלו דהיינו ענין הממעט וענין המקום פנוי ומה שלא הי' שהממעט בלד מלדיו לריכין ביאור היטב ולייטב כל אלו הלשונות מה־כיון התריז"ל להסתיר בהאלו הלשונות כדי לסתום פיות בעלי ריבוי התומרים שמלשונות אלו נסתייעו סיוע חזקה לומר שכוונת שהממעט הוא כשפשוטו:

והנה מתחלה אעתיק לך ביאור בעל שומר תמוניס בעשה ענין הממעט כי ביאורו בזה נלע"ד שהוא שמת נכון וז"ל שם בדף מ"ח ע"ב בסימן מ"ג וז"ל דע מה שכתב התריז"ל כי טרם שהתיל המתיל את המלילות היה הכל מלא מאור ס"ם כוונתו לומר שהיה הכל מכחו הבב"ת ומ"ם ולא היה מקום פנוי לברוח העולמות הכוונה היא כי כיון דכחו הוא בב"ת לא היה מקום לאפשרי להמלית עולמות ומלמלים בעלי התכלית כי מכח בב"ת קשה מאוד מליאת דבר בעל תכלית כי כפי הכח של הפועל כן רחוי שתהיה הפעולה ג"כ בב"ת וזהו דבר נמוג כי לפי שהמלילים מחודדים לא יוכלו לסבול לקבל כ"כ אור עלום הבב"ת כמ"ש בעל שומר תמוניס בויכוח רמתון דף ע"ז ע"ב מן סימן מ"ב עד סי' מ"ז וכמו שאתה בעמך שסברת לי דברי בעל שומר תמוניס שם ולכן כדי לשמליה נמלילים בעלי תכלית הולרך לפעול בלמעט כאו. ומ"ם ותז המשיך אור דרך קו יפר כעין ליאור היינו שהאיר והופיע במדה ובמשקל כפי הלשיעור המספיק לשם כדי שיוכלו הנמלילים לסבלו ויתקיימו ולא יתבטלו זהו סוד הלמעט כפי הנלע"ד עכ"ל בעל שומר תמוניס. ומנם ממך אשאל לולי תוכל לבאר לי במ"ם התריז"ל שבמלעט היה בהמלע אור ס"ם

מה כוונתו בזה שם אין בלמעט כפשוטו:

אמר המשיב מוכרח אני להקדים לך מקלת הקדמות. דע שבעל שומר תמוניס מביא בשם הרמב"ד בויכוח רמתון דף ע"ז ע"ב מ"ם הרמב"ד בהקדמת פירושו לס' יצירה שהס"ם התיל את הנמלל הרמתון בתכלית הלשלימות שהי' יכול לסבול כי אין כילות וגבות עין לפני הס"ם ת"ו כי הוא הטוב והמטיב בתכלית הטובה והנה גלייר בדעתינו בחי' שני קלוות שהם דבר והפכו בתכלית הפיפוך דהיינו קלה ע' הוא בחי' אין שהוא מלילה' לדבר שהוא כלל לגמרי והקלה השני הוא מליאת דבר בב"ת דהיינו מליאות הס"ם שהוא מליאת בב"ת והנה הממעט בין שתי קלוות אלו הוא בחי' מליאת בתכלית הלשלימות שהוא יכול לסבול והוא בחי' מליאת הנמלל הרמתון שהוא כתר ס"ק שקיבל שלימות מס"ם התכלית מה שהיה יכול לסבול והנה בחי' מליאות הזה שהוא בחי' מליאות בתכלית הלשלימות כמו שהוא רחוק מן הקלה הרחמון שהוא חסם ואין ואפ לו מליאות כלל לגמרי כמו כן הוא רחוק מקלה השני שהוא מליאות דבר בב"ת שהוא מליאות ס"ם שהוא בב"ת וגם בחי' חסם ואין יש בו ג"כ בחי' בב"ת כי בבחי' מה שאין לו מליאות כלל לגמרי תוכל לומר עליו שהוא חסם וחסם וחסם ואין עד אין תכלית או תוכל לומר שהוא אין ואין ואין וחסם כלומר שאין לו שום בחי' מליאות כלל לגמרי חפי' חלק אחד מאלף אלפי אלפים ורבבי רבבות מחוט השערה ג"כ אין לו מליאות נמלא בחי' מליאות בתכלית הלשלימות שיכול לסבול הוא ממוצע נמור בין בחי' מליאות בב"ת ובין בחי' חסם ואין נמור שהוא ג"כ בב"ת שהוא בלחי ב"ת בבחי' המליאות והוא בב"ת בבחי' חסם ואין כלומר שהוא שהוא חסם ואין רחוק מאוד מאוד לאין שיעור מבחי' המליאות אף ממליאות היותר נרוע שבכל הנרועים שמליאות הנרוע אף שהוא היותר נרוע שבכל הנרועים מ"מ יש לו מליאות הגם שאין לו מליאות מסוכה מ"מ מליאות יש לו מכל מה שהוא חסם ואין לו שום מליאות כלל לגמרי חפי' מליאות היותר נרוע אין לו והנה כל הנמלילים המחודדים המחודדים דייקא יש מדרגות מדרגות לאין מספר כי יש נמלא היותר נרוע מכל הנרועי' ויש נמל' שהוא מסוכה מעט מן היותר נרוע שבכל הנרועים הגם שמדרג' השניה היא ג"כ נרועה מאוד מ"מ הינו נרוע כ"כ כמו הנרוע שבנרועי' ויש נמלא שהוא מסוכה מעט יותר מן המדרגה השניה וכן יש מדרגות רבות לאין מספר שזו למעלה מזו וזו למעלה מזו עד שנגיע אל נמלא מחודד שהוא היותר מסוכה מכל המסוכתים והוא המדרגה הראשונה שבנמלאים המחודדי' המסוכתי' שהוא מסוכה שבמסוכתי' והוא בחי' הנמלל הרמתון עם היות שהוא מחודד ג"כ מ"מ מליאות שלו הוא מסוכה ומחוד נעלה כי הוא הוא קבל מליאות בתכלית השלימות מה שהיה יכול לסבול והנה סיעור המרחק שבין המדרגה התחתונה שבמליאות דהיינו הנרוע שבנרועים ובין מה שהוא חסם ואין הוא יותר גדול מן המרחק שבין המסוכה שבמסוכתים ובין הנרוע שבנרועים כי ע"ס שזהו מסוכה שבמסוכתים וזהו נרוע שבנרועים מ"מ שניהם שוים בבחי' המליאות ואין הבדל ביניהם כ"ם בענין השכח והנריעות לבל בבחי' המליאות שוים הם שעכ"ם שניהם ישנם בעולם משא"כ המרחק שבין הנרוע שבנרועים ובין מה שהוא חסם ואין הוא יותר גדול שזה יש לו עכ"ם מליאות שהרי ישנו בעולם ומה שהוא חסם ואין אין בעולם כלל לגמרי ואינם תחת סוג א' לבל המסוכה שבמסוכתי' והנרוע שבנרועים הם תחת סוג אחד שהוא סוג המליאות כולל אותם יחד והנה עכ"ס שהמרחק שבין הנרוע שבנרועי' ובין חסם ואין הוא גדול מאוד מ"מ המרחק שבין המסוכה שבמסוכתים ובי' חסם ואין הוא יותר גדול והנה כמו שהסבדל שבין

המסוכה

כמשוכח שבמשנתי, וכן אפס ואין הוא גדול כמו כן הוא הסכל שכן ס"ם שהוא נמלא קדמון בע"ת וכן המשוכח שבמשנתינו שבנמלאים המחודשים שהוא כתר ס"ק שהרי כתר ס"ק הוא נבחרי, אפס ואין לגבי ס"ם ולהסביר לך ענין זה היטב הדק לריך להקדים לך מקלה הקדמות הבה בם, שומר המונים בויכוח רלמון דף ט"ז ע"ב וז"ל שם בסימן מ"ב שהלתיאל. ומדוע לא הלילו הס"ם את כתר עליון שיהיה שהו לו ממש כיון שהס"ם הוא הטוב והמטיב בעין יפה ואין כוללות ולרות עין לפניו. והשיב לו יהודע על זה בזה"ל מפני שהוא מן הנמנע שהלוה ועשה אחר כמותו ולא מפני הסרון כח הס"ם רק מפני היות כתר עליון עלול שקדם אליו בהעדר ולכן לא יסבול עינו להדמות אל עילתו כי אין יתהווה הנסבר אל מחויב המציאות ואף שהמלילו יתיבהו כל טובה ג"ע לו לנמלל שהוא כתר עליון לקבל טובה ושלימות מהס"ם עד שיהי' שהו לו ממש אלא מוכרח שיהי' אחד פני מהותו ושלימותו שכב"ת כערך שהסבל שים בין שילה לעלול וכמו שהאריך בזה ספרדם ס"ב פ"ו ע"ש. ויוסף עוד שהלתיאל להקשות בסי' מ"ד שדיין יקשה דאם ס"ם חפץ להיטיב ובכחו שכב"ת היה יכול לעשות עלולו דומה לו ממש ולא עשה כן מפני שהנמלל העלול לא יסבול היותו שהו לו ס"כ נמלא שהוא נמנע לס"ם שיפעול כל מה שירלה כי תכונת העלול הנמלל יעכבנו ממה שלימו יכול לקבל כל מה שעילתו היה רולה להספיע בו ולהמלילו בב"ת כמוהו וזהו חסרון מללו ית"ש. והנה יהודע מציב לו שם ע"ז בסימן מ"ס בזה"ל מה שהוא נמנע לעלול חינו חסרון בחק הס"ם אם לא יפעלנו וכיון שהוא נמנע לעלול שיהיה שהו לו שיהיה עלול ובלתי עלול דהיינו עלול כיון שקדם לו להעדר ובלתי עלול שם שהו לו לכן אין חסרון מללו אם לא יעשנו ככה אבל מה שהוא אפשרי לעלול דהיינו שיהי' לו שלימות כל מה שאפשר שרי הוא לודק ביותר ההטבה האלהיית דאל"כ לא יהיה פועל שלם ולא טוב גמור בפעולותיו ישן לא הספיע בעלולו כל השלימות שיכול להספיע בו ולא העיד עמו כל מה שיכול להטיב לו ולכן כדי שלא נייחס זה החסרון אל ס"ם מוכרח להודות כי אמת ויליב ונכון הוא מה שקבלו המקובלים דאס"ם בלי אמלעות פעל והמליל עלול אחד שלם ושומה לו כל מה שיתכן לעלול להדמות אל עילתו והוא כתר עליון כמ"ש הרשב"ד ז"ל שם נקרא אותו בשם אדם קדמון כמ"ש הרשב"י ז"ל בתיקונים והאריז"ל בכתבי עב"ל בעל שומר אמוני ואני אסביר לך בעזה"י ענין הקדמה הלזו דכל מה שהוא נמנע מלילותו אינו חסרון בחק הבורא ית' אם לא יפעלנו הנה בעל שפע על כתב בספרו כל מה שלא יוליר מלילותו לעלול אלא אדרבה השכל יחייב מציאות מלילותו והעדרו ושפיסתו הנה הוא דבר נמנע ואינו חסרון בחק הבורא ית' אם לא יפעלנו המשל הזה לאחד שחופר נחלת בחרן ומליך ומניח את הפעפר החפור אלל הגומא ועשה מן הפעפר תל ונמלא במקום הגומא אין שם תל ובמקום התל אין שם גומא אבל שם זה ואם הוא ימלא כסיל אחד ויקשה אם יכולת בידך הבורא שיהי' התל והגומא במקום אחד ממש דהייט שיהי' התל במקום הגומא והגומא במקום התל הנה תאמר כן אין לו דעת כמו שאין לשום דעת דהאיך אפשר להיות כן דאם יש שם גומא אין שם תל ואם יש שם תל אין שם גומא. ועוד יש משל אפשוט לזה הנה יהוש שים מספר זוג ומספר נפרד מספר זוג נקרא כל שיוכל להתחלק לחלקין שוים כמו מספר שיש לו ד', לו ח' ומספר נפרד כל שאינו יכול להתחלק לחלקין שוים כמו מספר ג', לו ה', לו ז', והנה אם ימלא שוטה אחד ויפעל אם יש יכולת בידך הבורא יתי' לעשות מספר אחד שיהי' זוג ונפרד בבת אחת הנה אין זה אלא אלא כחמור דאף הפכל יכול לנייר זה דאם הוא זוג אינו נפרד ואם הוא נפרד אינו זוג כמו כן ג"ת לפכל לנייר נמלא אחד שיהיה עלול ובלתי עלול. ועוד נ"ל לחרץ של קושית שהלתיאל מדוע לא הפליל הס"ם את כתר עליון שיהיה שהו לו ממש. כי הנה יהוש שכל פועל שפועל איזה פעולה ודאי הוא שיכול לפחור אותה הפעולה ולבטלה וכלבד אלא שיהיה כח אחר מעורב בה. ופמשל יוצר של חרס שעושה מחתיכת עיפ קדרה כל זמן אלא הניח הקדרה בפני ועדיין הוא עיפ רק יכול לפחור צורת הקדרה ולעשות מעיפ ההוא קערה מפני"כ כשהניחה בפני דאז כח הפני מעורב בה שוב אינו יכול לבטל צורת הקדרה והנה בספר מבחר הפניניפ מביא שפעם אחד סיפר בפני חכם אחד על אחד שהיה נבור גדול ואמר החכם תמה אני אין יקרא נבור אי שפאת תלוי בלומרו העולה מזה אלא יקרא נבור ממיתי אלא הס"ם אלא קיבל הנבורה מזולתו ואין מי שיבטל נבורתו ואלא הנמלל הרשמאן בהכרת מלילותו וקיומו נתלה ברלון הס"ם ואם יחפוץ הס"ם להעדירו ולהחזירו לאפס ואין שיכולת בידו דאם יש בס"ם כח לאחדו ולהוות אותו כ"ם אם בידו כח להחזירו לאפס ואין כמ"ם למעלה ולפ"ז בטלה שהלת שהלתיאל מדוע לא הפליל הס"ם את כתר עליון שיהיה שהו לו ממש אלא בתואר נבורה ג"ת שיהי' שהו לו שהרי נבורת ג"ק נתלה בס"ם ונבורת ס"ם לא נתלה בזולתו וגם שהר שלימיות של אדם קדמון ג"ת שיהיו שיוש, אל שלימיותו של ס"ם שהרי שלימותיו של אדם קדמון כולם נתלים במלילותו של ג"ק ואם ירלה הס"ם לבטל מלילות ג"ק אין הוא יכול שלימיותיו מבח"ב ס"ם קיבל מלילותו הוא ואיה שלימיותיו ואין ממי שיבטלו עליו לבטל ממלילותו ושלימותיו ואין ממי שיבטלו עליו לבטל כאשר ואין שהרי בידך הס"ם להחזירו לאפס ואין ואף שאתה הס"ק הוא יש נמור כפועל ממש ס"ם נכח ולא כפועל הוא אפס ואין נמלא כמו שים הכהל בין המשוכח שבמשנתי' שבנמלאים המחודשים ואין

מפס ואין שהוא יש וזהו מפס ואין ואינם נכנסים תחת סוג אחד כמו כן יש לכלל בין מלישת ג"ק שהוא מלישת מהודם ובין ג"ם שהוא מלישת קדמוני ונ"כ אינם נכנסים תחת סוג אחד שזה קדמוני וג"ל להחזירו למפס ואין וזהו מחודם ומפשר לג"ם להחזירו למפס ואין נמלא בחי' מלישות בתכלית השלימות שיוכל לסבול הוא ממולע נמור בין מלישות נכ"ת שהוא הס"ם ובין מפס ואין דכמו שהס"ק רחוק מהפס ואין כך הוא רחוק ממלישת נכ"ה שהכל הם שיש הס"ם מלישל את ג"ק בפחות מן השלימות שיש לו עתה הרי זה ממולע נמור כי יש יותר קרוב לבחי' מפס ואין ממה שיש קריב למלישל' נכ"ת משג"ם עכשיו הוא ממולע נמור ומעתה עמוד והתבונן והתייגב בדעתך כוונת התריז"ל בשה שכתב שהלמוש הי' בחלישתו נקודה למעלה שבו הכוונה היא שהס"ם התלישל את הס"ק בתכלית השלימות שהיה יכול לסבול עליו מחודם שקדם אליו ההעדר נמל' עתה הרי הס"ק ממולע בין בחי' נכ"ת ובין בחי' מפס ואין משג"כ שם הי' מחלישו בפחות משלימות שיש לו עתה הרי זה לא הי' ממולע נמור בין בחי' נכ"ת ובין מפס ואין זהו הנלע"ד בכוונת התריז"ל במ"ם בנקודה ממלעית שבו כלומר ממולע שבין כה נכ"ת ובין מפס ואין והשל ירחמו נפלאות מתורת נגל"כ ונפע"ו :

אמר השואל כניס דבריך מחמס מבקש ממך לבחר לי כוונת התריז"ל במ"ם והניח מקום פנוי לבחלישל' מח"כ את השלמות כי שלמון הזה מהן פתחון פה לבעל ריבינו השמר שהלמוש בספרנו לכן בחר לי היטיב כוונתו לפתוח פיהם בתשוב' נלחת :

אמר המשיב הנה בספר מבוא פתחים דף ס"ז ע"ב בלות שהכוונה עלי' ויריהה כתב שם בשם התריז"ל בספר עץ חיים ווי"ל ג"ם לתתהן לעות למעלה ממדרגתו שם לא שתהלה יעלה העליון למדרגה שעליו כי אין שם ריקות עכ"ל עוד כתב שם לעיל מיני' בשמוך כתבר העלה המדרגה התחתונה למקום העליונה עדלה כמוה ממש ספר שלעלוים פרק ט"ז עכ"ל שם והנה מפניהו' שלמון מבמע שהספירות תופסים מקום והלה רק דבר גשמי תופס מקום ולא רוחני והספירות הם רוחניים ועליותיהם אינו רק עליית המדרגות ממדרגה נמוכה למדרגה נבוה וא"כ כשהעלה הניעה למקום החכמה ודאי עולם הניעה למדרגת וחניכות החכמה לא למקומה ממש כי אין שם מקום וא"כ למה תעלה החכמה למדרגת הכתר הלא אף שם לא תהיה החכמה במדרגת הכתר הוכל הניעה לעלות למדרגת החכמה ועוד מהו זה שכתב שפעם כי אין שם ריקות דמשמע שהופסים מקום והנה הובא במבוא פתחים דף ס' ע"ב בשה ס' בשם התריז"ל וז"ל מ"ם בזוהר בשלה דף ס"ו פרשות החיות שכולהו וכו' הוא כלל במיתי בכל המדרגות שהעליונה נדולה ככל שלמעה שיהיה והיינו דוקא בפעלת המורות לא בנוהל המקום ס' שלעלוים פרק ט"ז ודרוש המעקה בעץ חיים עכ"ל ולהביאך זה היטיב לריך שהה לדעת מ"ם בם' שפע טל מלין נופל המספר בספירות בשלמה בדברים נשמיים שייך לומר מספר מלד שהם הופסים מקום ומויר מפסיק בין ס' להבירו המבל בזה שם התחוך נייר נדול לעשרה חתיכות הנה קודם החיתוך הי' נייר אחד נדול ואחר החיתוך נעשו עשרה התיכות קטנו' נמלא טופל בהם המספר מלד האויר המלוי והכובב שה כל אחד מהם שם עשרה מויריס ועשרה היכות נייר חבל הספירות הם רוחניים ואינם הופסים מקום ואין שם מויר מפסיק בין ספירה שחת להבירתה שלא הכל שהחות ס' וא"כ מלין יפול המספר בספירות ותירץ שם דהמספר טופל בהם מלד שימוי מדרגותן דהנה כתר ודאי הוא המדרגה רמה וחבובה יותר מן החכמה וחכמה יותר מן הבינה נמלא טופל בהם המספר מלד שהם עשרה מדרגות זו למעלה מזו וזו למטה מזו המבל בזה הנה יש שנון מסחבר בעין מה דלית' בפסכת קידושין וילפה חנם שלו ימי נגרות אין כסף שלו ימי נערות וליכתוב רחמנא נערות ולא בעי נגרות אמר רבה בה זה ולימד על זה מידי דהוי שחובב וסביר דהניח חובב זה קטן קנין עולם סביר זה קטן קנין שניס יאמר חובב ואל יאמר סביר ואני אומר קטן קנין עולם אינו אוכל בתרומה קטן קנין שניס לכ"ם שלו כן הייתי אומר חובב זה קטן קנין שניס אבל קטן קנין עולם אוכל בה סביר ולימד על חובב שהעם"י שקטן קנין עולם אינו אוכל ע"כ והנה יש נ"כ שנון מדלילטריך בעין מה שהקשו התו' בקידושין דף ל"ד ע"כ בד"ה סד"ה גילוף ט"ו ט"ו מחג השלות ע"ם והנה יש שנון מסחבר בכמה מקומו' ע"ד מבל בימי נערות ובנרו' הכ"ל וחבובב וסביר הכ"ל וכדומה בדיני כבר וחלב לא הבבל כ"ם אחד לאיסור אבילה ואחד לאיסור הנאה והנה כשירלה אדם להרגיל את בנו בדי שבנו ידע מעלמו להקפות ולתרץ שנון המסחבר וינפה את בנו כמה פעמים בשנון המסחבר וכי שייך לאמת לספר ולומר בפני אחרים בני תירץ לי היום עשרה או חמשה מסחברות הלא אין בעולם רק מסחבר אחד אלא שהנוסחים הם רבו' שבמקום ס' שנון של שנון המסחבר הוא לא תבבל אבל הליור של השנון הוא הליור אחד בכל התורה כולה נמלא לא שייך לומר בני מסחברות או בני מדלילטריכות לפי שהנוסחים בשני נוסחים דמה בכך שהנוסחים הם שנים הלא הליור והשנון אחד הוא שברי בהפשוט בשכלך הליור מן הנוסחים תמלא שממש ס' הם אבל שנון מסחבר ושנון מדלילטריך בחמת הם שני ליורים וליורו של זה לא בליורו של זה שזהו ליור מסחבר וזהו ליור מדלילטריך נמלא שהספירות מפחר שבל ספירה היא בלולה מכולם ואינם הופסים מקום ולא שייך הפסק אויר ביניהם מחר שאינם נשמיי

סלא מליחות רומני שכליי נמלא מפין יפול עליהם בחי' המספר שהרי חיר לחד ובחי' לחדות ים לסם סם לה מלד שימוש מדרגותן שכתר מדרגה שלו הוא רס ונשגב ומעולה מן החכמה וכן החכמה מן הבינה וכן כולם נמלא לחו מוסים המדרגות לומר שים לסם עשרה מדרגות וכ"כ הרמב"ם במורה נב כיס מ"כ פרק הכלליי הרוחניים לה יוסכל בסם ענין סם לה בהיותם עולות ועולוי, ובעבור זה כתב בעל עסים רמוי שהוא קיצור הפרדס למהרמ"ק ז"ל שלא יגדל לאומר לומר הי' לו לה"ם להגיל שי מיני ספירות דהיינו ב' כתרי' וב' חכמות וב' בינות וכן כל הי"ם להיותם שים שיש זוגות זוגות שזהו שהות נמור דמידי הוא טעמא שמופל המספר בספירות היינו שלא מלד היותן עלות ועלולי, נמלא לפי שכל אחד מהם מהוא ממדרגת חבירו ולפיכך שייך בהם המספר לפל אין מספר להיות שני כתרים או שני חכמות שהוא ממם מ"כ היתך יפול בהם מספר שים כי במה יבדלו זה מזה להיותם שים הלא לה שייך ביניהם השפק מקו' ותויר:

ודע עוד שהקדמה אחת שכתבו שה"ם להגיל את מ"ק שהוא הגלגל הרחשון בהכלית השלימות שהי' יכול מ"ק לסבול כמו כן כשהגיל הכתר את החכמה הגיל אותה ג"כ בהכלית השלימות שהיה יכול החכמה לסבול ולהי שהי' החכמה בכל כך שלימות כמו הכתר זהו דבר נמנע ומ"ש להיות מאחר שהכתר עילה והחכמה עלול מ"ש שהיה שעלול דומה לעילתו הלא שהחכמה הרד משלימות הכתר כפי הסבדל שבין עילה לעלול אבל כ"כ שלימות שהי' החכמה יכולה לסבול ולהי קיבלה מן הכתר כ"כ שלימות וכן כל ספירה קיבלה מספירה שלמעלה ממנה כל מה שיכולה לסבול נמלא נפ"ז מ"ש להמליק בין הכתר והחכמה מדרגה ממולעת שהי' נמוכה מן הכתר ונבוה מן החכמה דהם הי' לויה בחי' נמלאת שהי' נבוה מן החכמה הי' רמוי שהי' החכמה נמלאת בכל כך שלימות כמו מותה מדרגה הממולעת כי אין בם כיולת ולרות עין. ועתה תבין מ"ם לעיל בסם מבוא פתחי' מה שמביא בסם סהריז"ל בסער תעלה המדרגה התחוכה למקו' העליונה נגדלה כמוה ממם וכפי פירושו שהרי ולהי עלי' שעולה הספירה התחתוכה למקו' העליונה סינה עלי' מקומיית ח"ו ר"ל ממקום נבוך למקום נבוה כי הספירות רוחניים וסכליים הם ואינם תופסים מקום אלא ולהי פירוש העלי' עניית המדרגה וה"ק כאן וזו לא הוה מילטריך סהריז"ל להמשיגין אלא סהריז"ל ממיעטו בזה דין אחד שלא היתה שהעלי' היא בהדרגה מעט מעט עד שתעלה למדרגת הספירה שלמעלה ממנה ר"ל שלא תחשוב שהספר לומל' מדרגה ממולעת בין כתר לחכמה שהרי' נמוכה מן הכתר ונבוה מן החכמה ולפ"ז הי' יכ"ל להמליק עליית החכמה בהדרגה מעט מעט דהיינו בהגיה תעלה החכמה למדרגה המולעת שביניה לכתר ומ"ש העלה למדרגת הכתר ולא"כ יכול להמלא שני עליות לחכמה וכמה לא כן סוא כי בחמת לא ים מדרגה ממולעת בין סוא ספירה לחברתה לזה אמר כשהר העלה יכו' כלומר כשהר נאמר לבין עלי' בחכמה ולהי בהברת היא שהעליי' היא עלי' פתחומית ותכופה בב"ה כי ולהי נגדלת כמו הכתר ממם כי כל זמן שלא תעלה למדרגת ושלימות הכתר לא ילדק בחכמה ענין תופר עלי' ולא ימנע מהחלוקה לו שלא עלתה החכמה כלל לו כשעלתה עלתה ולהי לשלימות הכתר כי ולהי אין לומר שעלתה למדרגה ממולעת כי אין שם מדרגה ממולעת:

ומעתה תבין בעזה"י מ"ש סהריז"ל ג"ה נתחתון לעלות למעלה ממדרגתו אם לא שתחלה יעלה העליון למדרגה בעליו כי אין שם ריקות עכ"ל והכוונה היא שה"ג למלכות לעלות למדרגת שלימות היסוד אם לא שתחלה יעלה היסוד למדרגת ושלימות היסוד שהם לא יעלה היסוד למדרגת ושלימות היסוד ב"ה אין זה מיקרי עלי' למלכות הלא ביטול מליאת בחי' המלכות שהרי עכשיו יסוד ומלכות הינם בספר הינם כיון שהמלכות עלתה לשלימות היסוד ממם ב"ה במה יבדלו יסוד ומלכות זה מזה להיותם הינם ומ"ש סהריז"ל בטעם ע"ז כי אין שם ריקות בה לתרץ שלכאורה קשה הלא אף שם היסוד לא יעלה למקום היסוד יכול להעלייר עלי' למלכות דהיינו שהמלכות תעלה למדרגה ממולעת שביניה ליסוד ועדיין תהיה נמוכה משלימות היסוד ויותר נבוה מכחינתה סרהכוונה כשלא עלתה עדיין ע"ז מהרן סהריז"ל כי אין שם ריקות ומקום פנוי בין ספירה לחברתה לשיוכל להמלא מקום פנוי למדרגה הממולעת זה היינו כמ"ש לעיל ושפשר לתקוע שני הקדמות הללו בדברי בעל ספר יגירה שאמר ע"ש בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה והכוונה היא עשר ולא תשע לומר לעולם שם עשר ולא תשע שלא תחשוב שהמלכות לשלימות היסוד לא תחשוב שמליחות המלכות נתבטל כי מאחר שלאחר עלייית המלכות הוא שוה ממם ליסוד וה"כ יסוד ומלכות הינם במספר הינם שלא אחד ממם הם כי במה יבדלו יסוד ומלכות זה מזה להיות במספר הינם וה"כ מאחר שנתבטל מליחות המלכות שלמותה המיעט שהי' לה קודם שעלתה לשלימות היסוד ה"כ אז הרי הם תשע ולא עשר לא תחשוב כן כי כשעלה המלכות לשלימות היסוד הרי אז היסוד עלה לשלימות הסוד והסוד לשלימות הלגה וכן כל המדרגות מתעלים ממדרגה למדרגה עד ה"ם ונמלא לעולם הם במספר עשר ולא במספר תשע. וה"ם עשר ולא אחת עשרה כלומר לא תחשוב מע"ש שהם עשר בפועל ממם מ"מ בכח הם יותר מעשר כי כשנאמר בין כל ספירה וספירה שתחתי' ים מדרגה ממולעת הנמוכה מספרי' שלמעלה ממנה ונבוה מן הספרי' שלמעלה ממנה וה"כ יהיו הספירות בכח תשע עשרה מדרגות דהיינו עשרה מדרגות בפועל ממם ותשע מדרגות בכח ממולעות דהיינו

כי כל ספירה שלמטה ממנה יש מקום פנוי והי' יכול להמליח במקום פנוי הסוא שבין כל ספירה וספירה מדרגה ממוצעת ואפי' הם תאמר שבין כולם לא יש מדרגות ממוצעות אלא רק בין ספירה אחת מהי"ס לחברתה יש מדרגה ממוצעת דהיינו בין כתר לחכמה או בין חכמה לבינה או כדומה לזה דא"כ אע"פ שלא יהיו חצי עשרה מדרגות מכל מקום לא יפחות מאחד עשר מדרגות דהיינו עשרה מדרגות בפועל ממש ומדרגה ממוצעית היא בכח ולא בפועל כי קודם שהלה מדרגה ממוצעת מן הכח אל הפועל הרי אז מקומה מקום פנוי כלומר מדרגה פנויי' כי אלא הרואים מעמם מלא מקום על שלימות המדרגה ולא על מקום נפחי ח"ו לכך קורא בעל ס' יצירה עשר ולא אחת עשרה כי אפי' לא יש מדרגה ממוצעת בין סוס ספירה לחברתה אלא כל ספירה וספירה קיבלו שלימות כל מה שהוכל לסבול . ומעתה תוכל להבין מ"ש המריז"ל בענין המלוס שהא"ס הניח מקום פנוי . דע הנה התמה הוא שהנאצל הראשון שהוא ג"ק לא קיבל מהא"ס שלימות בב"ת אלא שלימות מלומלם ומעט כפי מה שהי' יכול לסבול אבל יותר מן השלימות שים לו עתה שוב לא הי' יכול לסבלו והנה התמת עתה הוא כן אמנם הטייר בשלך אם הי' אפשר שהנאצל הראשון הי' יכול לקבל מהא"ס שלימות בב"ת דהיינו שהא"ס יפלילהו בכח בב"ת ובביות כן אם הי' הא"ס מפלילו בכח בב"ת ממילא הי' לו להנאצל הראשון שלימות בב"ת כי כפי ערך כח הפועל כך הוא שלימות הפעולו ותח"כ הי' מפליל הפעולו הראשון עוד עלול אחד והפעולו הב' הי' מפליל הפעולו הג' וכן עד אלף אלפי אלפים ורבבות רבבות . והנה אם הי' יכול להיות על סנמון אלא מזי הי' נמלא בין כח ושלימות הפעולו הראשון ובין השלימות של עתה של ג"ק עלות ועלילים אין תכלית למספרם אמנם לפי שלא אפשר להיות על זה הדרך לפי שהפעולו במה שהוא עלול שקדם אליו הפעדר ג"ק לו לקבל שלימות בב"ת והוכרח הא"ס לצמלם כחו הבב"ת שלא יפעל הנאצלים בכח בע"ת כפי שיוכלו לסבול והנה עם היות שכל עלה הוא יותר נבוה מעלול אלו שיעור עשו עכ"ו המרחק שבין עלה הקדומה שהוא הא"ס ובין הפעולו הראשון שהוא ג"ק הוא מרחק בב"ת וכ"כ הרמ"ע מכ"ם פלא הרמון המרחק שבין הא"ס ובין הנאצל הראשון הוא יותר מן המרחק שבין הנאצל הראשון ובינינו בני אדם הנמלאים השפלים . והנה מלבד הזה שבין שני המרחקים הללו ים עוד הבדל נדול כי המרחק שבין ג"ק ובינינו אינו מקום פנוי כי המקום הזה מלא מעלות ועלולים הרבה מאוד עד כי אפס מקום להכיל עוד עלות ועלולים יותר מזה אפס עתה כי כל מה שהי' אפשר להרבות עלות ועלולים ולפי כן יובה הא"ס שלא למנוע הטובתו מכל המליחות כי כל מה דעביד לטב הוא ומין בין אוס עילה לעלול

אסמוך לו מקום פנוי בכדי שהי' יכול עוד להמליח עוד מדרגה אחת ממוצעת ביניהם שהיום נמוכה מן העילה ונבוה מן העלול אסמוך לו זה היה ולא יהי' . אמנם המרחק שבין המלאיל שהוא ג"ק ובין הנאצל הראשון שהוא ג"ק הנה המרחק הזה הוא מקום פנוי לנמרי שאין ביניהם לף נמלא אחד שיהי' נמוך מן ג"ם ונבוה מן ג"ק כי כל מה שהנאצל הראשון הי' יכול לקבל שלימות מן הא"ס הי' מלילו בשלימות הזה לכך הוכרח להיות המקום הסוא ר"ל המרחק הזה פנוי לנמרי ועוד יש לבדל בין שני המרחקים הללה כי המרחק שבין ג"ק ובינינו הוא מרחק ב"ת משא"כ המרחק שבין ג"ם ובין ג"ק הוא מרחק בב"ת שהרי הא"ם המליל את ג"ק בכח ב"ת וכחו של ג"ם הבב"ת נמלס והטמינו והסתירו בלחי לממם בכח הזה כי מי שקדם אליו שהעדר לא יכול לסבול הכח הבב"ת של הא"ם וממילא התבאר לך שהמקום שבין ג"ם לג"ק הוא בב"ת והנמלים היא בב"ת כי הנה היתרון והעודף של כח הבב"ת שהנמלס על כח ב"ת שבכח הזה נמלא הג"ק הנה העודף והיתרון הזה הוא עודף בב"ת . הנה ביארתי לך בעזה"י כוונת המריז"ל בענין המלוס ודי למבין בכל"ב ולאלעי' :

אמר השואל עוד אמלך לבאר לי דבר אחד ממ"ם המריז"ל בענין המלוס מה שכוונה במ"ם ואמנם לא הי' המלוס הזה בשום לד מלדיו אלא בהמלטותו ממש כי גם זה הלשון הוא נוהן מקו' לטעות לבעל ריביט לומר שהמלוס הוא כפשוטו :

אמר המשיב גם את הלשון הזה אבאר לך בעזה"י בכוד טעם ודעת ואמשיל לך משל אם תעשה עיגול במחונה שקורין בל"ת בערקיל ושנה קו המקיף הוא רחוק מן המרכז שהוא נקודה האמלעית מכל לדדיו מרחק שוה ואם תניח מזה דבר ע"ד משל אם תניח פרוטה רחוק מן המרכז לנד דרום שיעור טפח נמלא הפרוטה הניח רחוקה מן קו המקיף שלנד לפון שיעור שני טפחי' דכל מה שהפרוטה מקורבת לקו המקיף של נד דרום הנה לפי ערך ושיעור זה תהי' הפרוטה מרוחק מקו המקיף שלנד לפון נמלאת הפרוטה רחוקה מקו המקיף של נד לפון שיעור ג' טפחים דהיינו טפח אחד למרכז וטפח השני מן המרכז לנד לפון והנה כתבנו לעיל שמליאות בהכלית השלימות שיכול לסבול עלול הראשון שהוא ג"ק הוא ממוצע ממש בין מליאת בב"ת שהיא מליאת ה"ם ובין בחי' אפס ואין כמו שהסברתי לך לעיל בעזה"י בכוד טעם ודעת ואם הי' הא"ם מלילו את הג"ק בפחות מן השלימות שהיה יכול לסבול הרי אז לא הי' בחי' מליאת ג"ק הנקודה האמלעית בין בחי' מליאת בב"ת ובין אפס ואין כי אז הי' בחינת מליאת ג"ק יותר נוטה ויותר קרוב לבחי' אפס ואין ממה שהי' קרוב למליאת בב"ת שהרי אותה הבחי' שנחסר ממש

ולא

לא קיבל אותו בשלימות היה אפס ותוהו נחשב ונעדרה ממנו ובמה לא כן היה הלא בשלילה בתכלית השלימות שהי' יכול לסבול ומ"ש בחי' שלימות ס"ק הוא נקודה ממציעת בין בב"ת ובין אפס ותוהו נם תלוי לך לחשוב ח"ו שבא"ס לא הי' יודע מהתלה לכוון שיעור כח הקיבול של מ"ק כמה שלימות הוא יכול לסבול והוצרך לגשיתו דהיינו בתחלה בשלימות יותר ממה שהי' יכול לסבול וכשרואה חילופות יכלתו לסבול מיעטו קצת מן השלימות וכשרואה אחר המיעוט שעדיין אינו יכול לסבול מיעטו עוד מן השלימות עד שהגיע להשיעור המכוון לכדי יכלתו לא פחות מזה ולא יותר מזה תלוה וח"ו לומר כן כי הוא כפירה גדולה ופגם עצום בכבודו של מ"ם והנה אם הי' מהתלה בתחלה ביותר שלימות כדי יכלתו לקבל שרי אז כרגע שהיה הי' מ"ק יותר מזה וקרוב אל בחי' בב"ת ממה שהי' קרוב לאפס ואין וזהו כוונת האריז"ל במאמרו שהשלימם לא הי' בשום אדם בעזה"ז כיתרתי לך היטב כוונת האריז"ל בענין השלום בכל פרטי לשונו שם ובזיהור אשם השלום' שלא הוצרכתי לך לבארו שכבר ביארו בעל שומר אמוני' שהיה שלום כהו הבב"ת ובין מ"ם מקום פנוי ובין מ"ם בנקודה ממציעת שבו ובין מ"ם שהשלים' לא הי' בשום אדם מלדיני.

בכל"ל ולפע"ז:

אמר השואל הבינני נא מאמר המקובלים שהספירות הן כמיסות ונמוזות בעלמותו של מ"ם ויהיה יתכן זה דמ"ש הנה בשוב שהרי מורכב היה מעלמותו ומהספירות ועוד היה היה אחד אם עשר ספירות נמוזות הן ועוד הני מבין מה שאמרו המקובלים שבמ"ם הן שוב חילוק וכירוד ורבוי וחיבור ונבול ושהות אחדות פשוט הנה מבין מהו אחדות פשוט ועוד בהתלת ליור השלום מלתתי כתוב דברים וז"ל בעל הרעיון שהיה חוסך המוחלט נעלם מעין כל חי מ"ב ולתיבה כוונה כינו לומר בשם חוסך המוחלט:

אמר המשיב בעזה"י אסביר לך היטב הדק הענין הזה ועשה חזק כתפרכסת לשמוע היטב ואכין את שכלך להבין מלוד מה שאומר לך. דע כי במסכת אבות תניין דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכ"ל לפרש הדברים הללו כך כי הנה בספר עשים רמונים בשער עלמות וכלים בפרק ד' כתב וז"ל ואחמת שבא"ס ב"ה פשוט בפשיטות גמור עד שאין יכולין להחייב ולחייב בו שום גבול ומדה ופעולות ושינוי עד שאין יכולין לתארו בשום שם ולא בשום תיבה ואות ונקודה לא בחבי' מלישנותו שקדם לתלילת הלא בחבי' מלישנותו אחר שם מלישנות כו' עד כי אין השינוי והחילוק בו הלא בספירות שהם כלים הלזו ומבוא שם משל ממקור המים שמתפשט אל כלים שהם מצוינים בצוותיהם זה לבן וזה אדום וזה ירוק כו' עוד הביא שם משל מנינך השמש העובר דרך חלון על עשרה עששיות מצוינים שונים ע"ם עוד הביא שם משל אליהי מן הנשמה שהיא יותר נאות לענינינו ואסביר לך המשל הזה לא כלשונו ממש כי הנשמ' הנותנות שפע חיות וכח לכל מיברי הנוף (והיא) וכח הנשמה היא כמו אחד פשוט שמתפשט בכל מיברי הנוף וכמו הכח המופשט ממנה בעין כמו כן ממש היא הכח המופשט בחוזן ותפ"כ העין יש לו פעולת הרואי ולא השמיעה וחוזן שומע ואינו רואה והשינוי היא לסיבת שינוי הכלים שהעין היא כלי מוכן שע"י שפע הנשמה שבו יוכל לראות והאזן היא כלי שע"י כח הנשמה שבו יוכל לשמוע ולא תחשוב כי הכח שהנשמה משפעת בעין משונה היא מן הכח שבאוזן על שתאמר שבעין משפעת כח הרואי ובאוזן משפעת כח השמיעה לא תעשה לחשוב כן שבנשמה אין שם כחות חלוקות ופעולות נפרדות זה מזה כמו שאנו רואין עתה התחלקו הפעולות ושינויין שפעולת העין היא הרואי ופעולת האוזן היא השמיעה נמצא שכל אחד משם היא פעולה מונבלת בעצמה וכל פעולה משם היא מתנלית למו ויכרת ומובנת למו מהותה ותועלתה כי אפי' ילד קטן יוכל להבין ספרים בין ג' הפעולות הללו שזו היא הראי' וזו היא שמיעה ועיקר השינוי שביניהם הוא לסיבת שינוי הכלים שלהם וע"י הכלים אנו מצינים כח הנשמה שע"י העין אנו מצינים שיש כח הראי' בנשמה שבלי הנשמה אין העין רואה וע"י האוזן אנו מצינים שיש כח השמיעה בנשמה וכן מפעולת כל המיברים נדע וכנ"ל כח הנשמה לבל בלי מיברים הנשמיים לא היינו יכולין להציג ממנה שום פעולה פרטית ושום כח פרטי לפי שבנשמה אין בה כחות רבות פרטיות שיהיו מבדלות זה מזה ר"ל שכח פרטי זה לא יהי' ככח פרטי האחר שבה כי בנשמה כל הנשמה היא כח א' פשוט בלתי כחות הרבה ומתוכו כל כחות הפעולות בתחלות פשוט רצונו לומר כי בכחה האחד הפשוט תוכל לפעול פעולות מתחלפות ומובדלות הרבה מזה ע"י כלים נצמיים מצוינים זה מזה נמצא מי היה הגורם להיות הפעולות מונבלות ונפרדות כל אח' לעצמה בלא תהי' פעולה אחת דומה לחבירתה, הוי אומר החלפות הכלים גורם השינויים והחילוקי' של הפעולות אבל כח הנשמה הפשוט אין בנו כח להשיגו נמצא כי אנחנו לריכין זה לזה ר"ל הנשמה והנוף כי בלתי מיברי הנוף לא היה יכולין להשיג ולידע ענין הנשמ' כלל כי הנוף היא המוליא לאור כח הנשמה והנוף לריך נ"כ לנשמה

כי נלתה כל חיבורי הגוף הם סגריס מהיס ועיקר
הכחות והפעולות הם מיוחסות לנפש והגוף מפל
לה כי היא תלה כללי והגרון ביד החולב כו שעיקר
פעולות החליבה היא הלוי ביד ולפ הגרון כי
הגרון בלא יד היה דומם מת ובלא הגרון לא היינו
יודעי' שיש כח החליבה ביד זה האדם ושנה עתה
שמע רופי בעיניו שחולב נכיר ונדע למפרע שכיד
של זה האדם הי' כח לחלוב אף מרס שהחלב ולא
להחדם ולא ניתוסף כח ביד ע"י הגרון כי הכח שיש
עתה להיד הי' לה ג"כ אף מרס שחלב ולא עשתה
הגרון שום פעולה רק נגד ידיעתינו שבתחלה לא
היינו יודעים כח היד ועתה אנו יודעים כי אין
בנני אדם הספלים כח להסיג כח של מיזה דבר
קודם שילה לפעול וכמו כן ממש בא"ם שהיא אחד
פשוט וכל הכחות וכל הפליטות וכל הפעולות כלולים
בו בהחדותו הפשוט כי היא הוי' אחת פשוטה ואין
בו בית פרטית מפויימה שהיא מובדלה ומחולקת
ומשפרשת מפאר הפעולות לשפוך לרמוז עליהן
זלומר פעולה זו היא כך ופעולה זו היא כך ע"ד
משל כמו שאנו מהלקין בין פעולת העין לפעולת
האזן לומר שפעולה העין היא הרפי' ופעולה האזן
היא השמיעה חלילה וח"ו להשוב כן והשינוי פעולית
והכחות הינם הלא ע"י הספירות שהם הכלים שים
לכל אחד מהם כח פרטי ומיוחד מה שאין בזולתה
אזו אחד וזו דין וזו רחמים והכלים שהם הספירות
הם הנורמים הפשוויים שבין פעולה לפעולה וזו
מיחד הפיימן בפיזו האוזן ביד הכל יכול וכוללם
יחד כי אין שום פעולה בכל העולמות שהחי'
נפעלת בלתי ב"ם כי כל הפעולות היא הפועל לותם
לכל בו בעצמו הינם פעולות רבות ח"ו כי כולם
כלולים בהחדותו הפשוט וזהו וכוללם יחד . נמלא
כי מאחר שהספירות הם מגבילים הפעולות
ומחלקים הכחות ועל ידיהם מושג הלא כח הב"ם
לבל בלתי הספירות אינו מושג כלל ועיקר רוממות
מחדותו הנור', והפלא הפשוט', וזהו שאנו לומרים
כי הספירות הינו כמוסות וגנוזות בא"ם כלימר
כחותיהם המתגלה עתה קלת · בתחלה קודם
גלילות הספירות לא הי' שום גילוי ממנו כלל ועיקר
כדבר הטמון וגנוז וכבן סיטב כוונת מאמר
כמוסות וגנוזות ולפיכה הזהיר כימותו בשם חוסך
המוחלט כי כמו כשהשם מאיר ומונח לפניו
כמה מינים מגוונים שונים נוכל להכיר ולידע שהבדל
שבין כל מין גון לחבירו משא"כ במקום חשוך
לא נוכל להבדל ביניהם ולא להכיר הגוון של כל
אחד ואחד משם כי אז אין מיכר וגרע' לנו שום
גוון כמו כן בפשיטותו הקדו' נלתו התלבשו בספירו'
ב"ם להיות מושג ממנו שום כח פרטי ופעולה פרטית
כי בחמת אין בו כח פרטי מסויים ומובדל מאחר
שכחות לשנוכל להשוב ולרמז לומר שכח פרטי זה
הינו ככח פרטי זה כי בחמת אין בו ריבוי כחות
ח"ו ולא פעולות חלוקות שונות זו מזו אבל כל הכחות
והשלימיות והפעולו' כולם כלולים בהחדותו הפשוט

בחחדות עלום ונעלם ואע"פ שהללינו עניו החכמ'
אינה עניו הנבורה שהרי אנו רואים הנשים נבוריס
אע"פ שהם שוטים וגם אנו רואים הנשים חכמים
אע"פ שהם חלשים ומלבד זה אנו רואים הבהמות
יש להם נבורה הרבה יותר מבני אדם ובני אדם
יש להם חכמה הרבה יותר מן הבהמה שפיכה
היא בעבור שיווי הכלים שהם מיהרי האדם
והבהמה כי חיברי הבהמה מוכנים יותר לנבורה
מלחכמה וחיברי האדם לפי הרכבתו ומזגו מד'
יסודותיו יהיו יותר מוכנים לחכמה מלנבורה כמו
שהעין מוכן יותר לרא' מלשמיעה והאזן להיפוך
הגם שים סיבה עלמיית לזה שהבהמה אין לה רק
נפש הבהמיית ולא השכליית והאדם יש לו נפש
השכליית [מ"מ] מזגה והרכבת ד' יסודות שבבהמה
[הם ה] נורמים שלא התפשט בה נפש השכליית כי
פעולת נפש השכלי' ג"כ להתגלות פעולתה ע"י
הכלים של הבהמה שהם כלים נסיס ועבוריס
ואינם מסוגלי' לקבל בתוכם נפש השכליית כי כל
תומר של חיזה כמלא ערוך ומסודר בסדר נלה
לפי ערך בחי' לורתו וכן הנפש הבהמיית שבאדם
ג"כ להתגלות פעולותי וכחותיה ע"י חיברי האדם
כמו שמתגלים ע"י חיברי הבהמה אע"פ שנפש
הבהמיית שממנה נמשך הנבורה והתעוה והרגשת
החושים הוא שוה גלל שהאדם והבהמ' מ"מ הינם
שוים בנבורה שבבהמה יש לה יותר נבור' מן האדם
והסיבה לזה הוא התחלפות שיווי כליהם ומזגיהם
והרכבותיהם מד' יסודותיהם · וע"ד המשל הזה
תבין בא"ם אין שום מהייחדים כל הכחות וכל
השלימות כגון החכמה והנבורה והיכולת והרצון
והחן והרחמנות כולם בא"ם ענין אחד הם ולא
ילרך לומר על הא"ם בפשיטותו שהוא חכם או נבור
או יכול מפני שהאור חכם מורה בזו על ענין
פרטי שהוא ענין החכמה לבד ולא ענין הנבורה
ואין לנו שום האור ומלא שהכולל כל שלימיותיו
והשוויים של הפעולות הינם רק ע"י הכלים שהם
הספירו' כי בהיות כח הפשוט של ב"ם מחלבש
בכלי ההכמה ר"ל בספיר' הנקראת הכמה תתגלה
ענין החכמה ובהיותו מחלבש בכלי הנבורה
תתגלה ענין הנבורה ובהתלבשו במדת התפארת
תתגלה מדת טוב ובהתלבשו במדת המלכו'
תתגלה ענין היופי וחן ובהתלבשו במדת היסוד
תתגלה הסולטנות וממשלה ועפ"ז תבין מ"ש
בספר עשים רמזים שער ל"ב שהוא שער הכוונה
וז"ל דע כי אין רמזי למכוון להיות כוונתו בתורות
ר"ל שיעלה במחשבתו על הספירו' לבד ח"ו אלא
הכל יהיה בסוד ההתפשטות של מלילה שהוא
מתנהג על ידיהם ולפי שהמלילה בלתי · משתנה
מהפלגים לפניו שיפעול ע"פ מדותיו ולא יהשוב
המעיין לומר ב"ה נהפלל אליו בלי לרוף מדותיו
כי הוא עיקר הכל דע כי דבר זה הע"פ אלא
יהי חמור כמהפלל אל המדות בלי לירוף המלילה
עכ"ז אינו מן הטעת מפני שלמלילה ב"ה אין

סם

סם ומלה ותות ונקודה שנגילהו ואין תוסר ומלה ופשוטה לוקה ומתייחסת בו בעלמו מפני שהיו בעל הוראים ואסיים ואיני מסתפה מרעון אל רעון ולא מפעולה לפעולה ולכן אין רצוי לאדם לכוון בו ו' שהוא נק' אל אלהים ושאר השמו' והכינויים אלא כל השמות והכינויים יהיו נאמרים דוקא בספירות וכוונתינו כשאמרנו בספירות אין הכוונה שהייחס בספירו' עלמן בלבד ח"ו שהאומר כן יהי' מקלקולי ע"ה בספרי בכל קראתו אליו ולא למדותיו אבל הכוונה לומר שם ס"ג שנקרא גבור במדת הגבורה וחסיד במדת החסד כי הוא נותן כח בגבורה לפעול גבורות וכחסד לפעול חסדים ולכן כשאנו אומרים אתה גדול שהוא רומז בגדולה הנה היחס עלמה היא הגדולה והכוונה רומזת על העלמות המתפשט בגדולה וכן הכוונה בכל השמות והכינויים שיאמר בכל הספירות ואין דבר בכל הדברים שיהיו רומז אל העלמות אלא הכוונה בלבד לומר שיכוין האדם לו בלבד שמן הש"ם ב"ה יהיה הכל כו' ע"כ"ל בעל עסים רמוזים · ועפ"י מה שכתבתי יהיה טעם נכון לדברי בעל עסים רמוזים כי אלא כללות כל הפלתיהו הוא לו בקשות או תפלות וכשהיא וכל שבח והלה וכל שם והואר וכיוצ רומז לענין פרטי מונבל ומובדל מאחר העניינים ע"ד משל כשכשבחהו בחואר נבור הנה אין ההואר שהוא מורה כי שם על גבורה ולא על דבר אחר לא על חכמה ולא על מדת רחמות או כשכשבחהו בהואר חכם אין ההואר שהוא מורה רק על חכמה שהוא מין שלימות אחד פרטי מונבל ומובדל מאחר השלימיות ע"ד משל בחכמה מובדל מענין הגבורה ובערכו כידוע שענין החכמה אינו ענין הגבורה ולפי זה לא יוכלך דבר שפתינו לדבר ולספר ההואירים אלו על הש"ם מאחר שאין בו ענין פרטי ומסויים אלא כל השלימות מתאחדים ומתייחדים בתאחדות הפשוט כנזכר לעיל וגם החלק השני של נוסח תפלתינו שהוא בבקשות נ"כ ת"ת לדבר מול הש"ם לפי שכל בקשה ובקשה שאנו מבקשים הוא על ענין פרטי ומיוחד ומובדל מאחר העניינים ע"ד משל כשאנו מבקשים מהבורא ית' שיספיע עלינו שפע גבורה הרי הבקש' ההיא אינה אלא על ענין הגבורה ולא החכמה ולא החן ולא הכבוד וכן כשאנו מבקשים מאתו יתברך שפע החן אינה רומזת רק ענין החן בלבד ולא שאר העניינים וכיון שכל השלימיות שבעולם הנם מיוחדים בש"ם בתאחדות פשוט וע"כ לנו לבקל מש"ם פעולה פרטי' בלתי שספעתו בכליו שהם הספירות אם כן אין נכון שנבקש מש"ם עלמו כספיחותו הקדוש והנורא ענין פרטי ומיוחד ואם נבקש מהספירות לבדם בלתי הש"ם הרי כעובד עבודה זרה לפי שכלתי השפעת הש"ם בהם אין בהם יכולת כלל לשום דבר כמו שאין שום יכולת לתיבורי הגוף בלתי הח הנשמה שהשפעת בהם וכן תיהיה בהקונים כשאמר אליהו זכר תהא תסתלק מנחון משתאר כולהו שאמר בגופא בלא נשמתא ורתיהי בשיבור של בעל ש"ה המכוונ בשם שער השמים כי מה שאמרו ז"ל תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה הכוונה היא עס"י מה שאזכרנו לעיל בשם עסים רמוזים כי השלות והתיבות רומזים במדות וכוונת השלות והתיבות רומזים אל הח"ם השופע בהם ואין שום דבר רומז אל הש"ם כ"א הכוונה בלבד ולכן תפלה בלא כוונה הרי הוא כמי שאמר תפלתו בגוף בלא נשמה כשאמר אליהו וכל אות אות תסתלק מנחון משתאר כולהו שאמר בגופא בלא נשמתא דקול ודבור של תפלה עלמה רומזים את"ת (ה') ומלכות שע"י אלו מתנהגים והם הם כלי ההנהגה והכוונה היא רומזת אל הש"ם כללא דמלתא מ"ש הרמ"ק בשאר עסים רמוזים שאין נכון להתפלל רק אל השלות בלירוף כח הש"ם השופע בהם הדברים מיוסדים בטעמם ע"פ שכל כמו שהסברנו וזהו שאנו אומרים לשם יחוד קוד"ה וכיוצ"ה ע"י הוא שמיר ונעלם ר"ל לשם יחוד הנעשה ע"י הוא שמיר ונעלם שהוא הש"ם לפי שבש"ם כל השלימיות הם נעלמים מהשגתנו לפי שאין אנו יכולים לקבל שפע פשוטה הכלולה בתוכה כל השלימות כי על ידי הכלים ואין ניכרים ומהגלים ומושגים לנו לפיכך נקרא הכלים שהם הספירות מהחלקים הפעולות זה מזה לפי שיוו הש"ם שמיר ונעלם והוא הוא המייחד · והנה מ"ש לעיל בשם עסים רמוזים כי אין שום דבר שירמוז על הש"ם רק הכוונה כראוי לכתורה טעם פשוט לפי שהש"ם הוא שמיר ונעלם ודק מכל דק ואין מגלגו דבר יותר דק מן המחשבה והכוונה ולכן הדבר היותר דק מגלגו ירמוז על היותר דק ונעלם שבמילות שהוא הש"ם ית"ש · אבל מלבד הטעם הזה גלע"ד בעזה"י טעם פשוט ונכון כי הנה בתמת בכל מקום הכוונה שהיא פירוש המלות הוא עיקר המבוקש והמכוון מהאמו ומשיל משל הנה דיבר זהוב אלו השני מלות רומזים על המטבע הנעשית מזהב הידוע לכל והנה כשרוצה יבקש משמעון שיתן לו דיבר זהוב במחנה בודאי אין כוונתו שיתן לו אלו המותיות שמתחבר מהם אלו השני מלות דהיינו לות דל"ת ויו"ד והנו"ן והרי"ש והזי"ן והש"ן והוא"ו והכי"ת כי אין ממשות שבקשה זו אלא כוונת רצונו שיתן לו אותו דבר הנקרא בשם דיבר זהוב שהוא מטבע הנעשית מזהב וכן שמעון מבין שכוונת רצונו שבקשתו מאתו דיבר זהוב הוא על מה שהשני מלות אלו שהם דיבר זהוב רומזים אליו שהוא מטבע הנעשית מזהב וממלא שמעון רצונו של רצונו ונותן לו במחנה דיבר זהוב ולכן כל הבקשות שבעולם שכל בקשה ובקשה תורה ורמזות על איזה דבר הנקרא בשם כך וכך המשל הזה הנה אלת הנורא רומזת על כח עשוי ורב הנורא ליתא משל כבד מאוד על כתיפו ולשבור עמוד ברזל והנה מי שמבקש מאתו יתברך שיספיע לו שפע גבורה הנה כוונתו שיספיע לו לאותו דבר שהוא הפירוש של

מלת גבורה ר"ל מה שנקרא בשם גבורה וכיון שכל פירוש של כל בקשה היה עיקר המבוקש ולא סברת המותיות ולא בחי' קול ודיבור של הבקשה שהיה שם עיקר המבוקש רק הפירוש של הבקשה שהיה הוא עיקר המבוקש לכן רמזו שעיקר כוונת המבוקש יבקש מבעל היכולה המלמיטי שהוא הש"ם והנה כשחדם מבקש שיוספע לו כח גבורה שהוא כח רוחני בסברה לריך שילבים כוונה בקשתו כמיזו מלה שהם לפ ילבים בסיזה מלה ויסב בדד וידוס ולא יבקש בפיו ובספתיו רק במחשבתו יבקש בהכנעה ויסים עיניו ולבו למעלה לבקש במחשבתו לבד שיוספע לו גבורה לפ יועיל מאחר שהכוונה סיום רומזת להכליס שהם הספירות רק לפ"ם ובפ"ם עיין הגבורה היינו עיין פרטי ומסויים כי הפ"ם החכמה והגבורה והיכולת והרצון והחן והחמלה כולם בו עיין אחד ושם סיום עולין בשמות וכיוויים ולו כשיתלבש פ"ם בהלו הכליס יתגלו פרטי הפעולות ע"י הכליס שהם מסויים זה מזה כי הכלי שיתגלה על ידה החכמה לפ שהגלה על ידה הגבורה ולכן כמו שהפ"ם מתלבש בכליס לריך גם הוא שילבים כוונה בקשתו בסיזה מלה עד"מ שם כוונת בקשתו הוא חכמה לריך שיאמר בספתו יהי רצון מלפניך שתשפיע עלי שפע חכמה ושכה המלה עלמה שהיא חכמה דהיינו שלו המותיות חי"ת כ"ף מ"ם ה"ל רומזים בספירת חכמה שהיא הכלי שע"י שפע הפ"ם המתלבש בה התגלה ותתראה ענין החכמה ועיקר כוונת בקשתו שהיא שדבר שמלת חכמה רומזת שליו שהוא השגה שכליית והתבוננות הדברים על למיתותן שהוא הפי' של מלת חכמה תהיה עיקר כוונתו של הפ"ם שהוא בעל היכולה המלמיטי של פעולת החכמה ולכן מלת חכמה רומזת על השגת השכל לפי שהספירה שמתגלה ע"י ענין החכמה שם שותה הספירה ר"ל שם הכלי הוא חכמה לכן גם הכלי של ענין השגת השכל הוא חכמה הנה התבאר שאין להתפלל כ"ל לספירות בלריך כח הפ"ם המתפשט בהם אבל לא לספירות לבדם כדאיתא בספרי בכל קראתו אליו ולא למדותיו ולא ילדק ג"כ להתפלל אל הפ"ם בפשיטותו כי שם היה נכון הדבר להתפלל לפ"ם בלתי התלבשו בספירו' אזי לא היינו לריכין להתפלל אליו בדבור רק במחשבה לבד כי המחשבה רומזת לפ"ם אבל מפני שאין אנו יכולים לקבל ממנו פעולה פרטיי' ומסויימת שם לא ע"י התלבשו בכליס לכן אנו מוכרחים להתפלל בדבור ולהזכיר שמות וכיוויים שרומזים לספירות שהם כליס שעל ידם נגבלים הכחות ומתחלקים הפעולו' והמלות עלמם ירמזו לספירות והמחשבה לפ"ם וכן כוונת הספירות והכחות שאנו מזמרים ג"כ שכוונה הוא לפ"ם והמלות עלמן בספירות כי אין לנו מלה שתכלול כל שלמיותיו כמו שהם בשמת מיוחדים בפשוטו אבל במחשבה בשמת מותר לשבחו כי בשלמת בבקשתנו על עלמנו לפ

טועיל במחשבתנו לבד כי אין אנו יכולין לקבל מפ"ם שפע הפשוטה אבל בשבחות ובזמירות אין זה מזיק שם בחשוב בשחדותו הפשיט וברוממתו במחשבתנו שהוא הויה לחת פשוטה כוללת כל השלמות והכחות בשחדותו הפשיט ואין המוייס רק ע"י הכליס ועליו לאמר הכתוב לך דומיה תהלה כלומר בחי' הדומים שהוא המחשבה לך תהלה אבל לא בדבור כי מי הוא יוכלכל דבריו במספם

ולשבחו במלה אחת שתכלול כל שלמיותיו:

ועתה לריך אחת לשמוע ממני כלל גדול ונפלא ועפי"ז תבין כמה וכמה הקדמות של המקובלים ותבין ג"כ מ"ש בשיר יגדל לעלם וגם אין סוף להחדותו כי לכאורה קשה איך ילדק גבי ענין אחדות שתחלה לו סוף דמי שהוא אחד ילדק בו ענין האחדות ומי שהוא אחד לא ילדק בו ענין האחדות ובי מי יכול לשייר ענין ממולע בין אחדות ובלתי אחדות ובין אחד ובלתי א' מלשון בעל השיר משמע שים מדרגות רבות בענין האחדות ואנו אין יכולים שמלא רק שני ענינים בלבד שהם דבר והפכו דהיינו אחד ובלתי אחד ולא יותר דממ"נ מי שהוא אחד אינו בלתי אחד ומי שהוא בלתי אחד אינו אחד אבל דע כי הנה לעיל הזכרנו להבין מהות אחדותו הפשוט ואיך כל השלמיות מתייחדים בו דהיינו ענין החכמה והגבורה והיכולת והרצון המשלמו מבל מן הבשמה שהוא כח אחד פשוט שמפשיע בכל אינרי הנוף שפע אחת פשוטה ושוה ושמוי הפעולות הם מלד שמוי הכליס שהם אינרי הנוף כי עין רואה ואוזן שומעת ובלתם לא היינו יכולים להשיג כח הבשמה ומהותה ולא הייט יכולם להשיג ממנה שום דבר כלל ועיקר כי ה"ל למ להשיג כח פשוט כלל בלתי מונבל רק בחות פרטים ומובדלים ומי הוא המבדיל ומנבל הכחות הרבות שבבשמה הוי אומר אינרי הנוף המשוגים זה מזה כמלת ע"י אינרי הנוף אלו מבינים בחות הרבות שבבשמה כי בשיג כי ברצי' והשמיעם ושאר פעולות כולם הם מכח הבשמה ובשיג ג"כ כי לא כמו שאנו מבינים הפעולות של הבשמה שהיו ג"כ בבשמה בשמת על הדרך הזה כי אנו מבינים הכחות מובדלים זה מזה שענין הרואים הינו ענין השמיעה והשמיעה הינה ענין הרואים אבל בבשמה כל אלו הכחות הינם אלא כח אחד פשוט וכללי' הם הנורמי' הבינוי והנה בערך פעולות החלוקות המתגלים ע"י אינרי הנוף נקראת הבשמה כח אחד פשוט כללית והכח המתפשט ביד נק' בערך כללות הבשמה כח פרטי להיות שאין בה רצי' ושמיעה וריח וטעם ודבור רק הם שונים לפעולות ביד והנה אנו רואי' שביד תוכל לפעול פעולת ומלאכות רבות חלוקות זה מזה כמו מלאכת הכתיבה ומלאכת זורפי זהב ומלאכת הנגר ומלאכת הצורף ומלאכת הטווי' ומלאכת הבנין ובניני עץ והנה לכל מלאכה ומלאכה לריך כלים מיוחדים מה שלא הגמר מלאכה אולתה

על ידיהם כ"ח ע"י כלים מחדים חלוקים ומשונים מאלו הכלים · והנה ידעתי שכל המלאכות והפעולות שהזכרנו נעשים בכח היד והנה אדם אומן שיכול לפעול כל אלו המלאכות עד שלא יפעול אותם בפועל ממש לא נדע אם ים בכחו לפעול כל המלאכו' אלו עד שיוליך כל אותם הפעולות מן הכח אל הפועל כי מהפועל יודע לנו הכח והנה כל הפעולות אלו הנעשים מכח ד' היד כולם כלולים בחחדות פשוט בכח היד כי הכח והעוז הרוחני שביד והגבור' שמחמם במלאכת בחשיבה הוא הכח עצמו שמחמם במלאכת החפירה ושאר הפעולות הוא ג"כ ע"י שאר הכלים שלחשיבה צריך קומות ולחפירה צריך מחט נמלא כמו שכללות הנשמה בערך פעולות החלוקות של חיבריו הגוף היא חחדות פשוטה כלליית הכוללת בחוכה כל פעולות חיבורי הגוף בחחדות פשוט כמו כן כח הפרטי שביד נקרא כח אחד פשוט כללי בערך הפעולות חלוקות הנעשי' ביד ע"י כלים מתחלפי' והנה להיסוד ג"כ כמו שכח אחד מע"ם שבערך הפעולות חלוקת הנעשים ביד נק' כח כלל ועכ"ז בערך כללות הנשמה נק' כח אחד פרטי כמו כן הנשמה אע"פ שבערך הפעולות של חיבורי גופה נק' כח ג' פשוט כללי מ"מ בערך ספירה מספירות דעשיה או דיצירה או דבריאה הינה אלא כח פרטי והספירה היא כח אחד פשוט כלל שכוללת בחוכה כחות רבות פרטיות בחחדותה הפשוט אשר כל כח פרטי של הספירה הוא כמו כח הכללי של כל כללות (הנשמה) [הנשמות] ושאר כחותי' הינם אלא עפ"י שאר הכלים שהם הנשמות וכן היה בדרך זה אלא כל עילה ועלול כל עלול הוא במדרגה כלי נגד עילתה כי בעלול נתגל' כח אחד פרטי הכלול בעילה עם עוד כחות פרטיים שהם בחחדות פשוט של העילה אשר ג"כ לא נשיג כח הכללי של העילה או הספירה היות שלא ע"י התפשטו בעלול שהוא כללי אל כח הכוח כמו היד שהיא כלי אל כח הנשמה שהתפשט ביד וכל מה שיתרוממו ויעלו המדרגות יתייחדו הכחות יותר ויותר בחחדות יותר פשוט ויותר נעלם · המשל בזה כי הנה ג"כ להעלייר שיפעול אדם פעולות שונות זו מזו ע"י כלים שוויס ממש לגמרי וע"י כחו' שוות ממש לגמרי כי כשהכחו' שוות וגם הכלים שוויס ולפי גם הפעולות שוות אבל כשהכחות הינם שוות יכול לפעול פעולות שונות אף בכלי אחד ממש עד"מ אדם יכול לקרוע את הנייר בכח חלוש מאוד כי הנייר חלוש הוא ואינו צריך להתאמץ בכח ידו משא"כ לקרוע רקועה של עור שהוא חזק צריך להתאמץ בכל כחו הרי אף שקריעת הנייר והרקועה שניהם נעשים בכלי אחד שהיא היד רק לפי שהכחות הינם שוות אשר כח עשוי וזה כח חלוש לכן גם הפעולות הינם שוות זו פעולה חזקה וזו פעולה חלושה ואם הכלים הינם שוות אע"פ שהכוחות שוות אם יהיה מ"מ שוני בפעולות עד"מ אם יקח אכין אחד

זיין

וחריף יכול לקרוע גו רקועה של עור בכח חלוש כמו בכח החלוש המספיק לקריעת הנייר אבל אם הכלים שוויס והכחות שוות ע"פ לפעול פעולות שוות נאמרי ואע"פ שאפשר שזה הכלל לא יהיה תמיד בכל הכלים המלאכותי' עכ"ז למשל ודוגמ' נקחי להסביר עיני כלים המבעיים שאחמו עתידים לבאר בעזה"י ונבי הכלים הנבעיים יהיה המשל הזה על נכון ובדקדוק נמור ובאחר נבחן כמה פעולות כלולות בנשמה בחחדות פשוט נמלאם על המעט מן המעט אלף אלפים ורבי רבבות ויהיה כי הנה הנשמה אע"פ שהוא כח אחד המתפשטת בכח שוה לכל חיבורי הגוף עכ"ז נמלא פעולות חלוקות ומשונות הרבה מאוד וחילוק הפעולות אינו מפאת חילוק הספעת כח הנשמה שהרי מפעלת כח בכל חיבורי הגוף בשוה והחילוק של הפעולו' אינו אלא מפיב' חילוק ושוני הכלים זה מזה לכן ע"י העין הוא פעולת הרואים וע"י האוזן השמיעה וע"י החוטם הריח וע"י החך הטעם וע"י כל חיבורי הגוף המשום כי חיש המשום אין לו אלא מיוחד אבל הוא משותף לכל חיבורי הגוף אף אותן הכלים המשמשין לד' חושים האחרים משמשים ג"כ לחוש הזה ואע"פ שעיקר חוש המשום הוא בידם יותר מבכל חיבורי הגוף מ"מ גם שאר החושים יש להם חוש המשום והטוח שבראשם אדם הוא כלי הדיבור שמפאת כח הנשמה המתפשט בכלי הדיבור אלו נחלקים הפותיות ואחוה מפאת הדיבור והנה לפי שכלי הדיבור משונים הם זה מזה לכן הברית הפותיות היולאים מן הגרון משונים הם מן הפותיות היולאים מאחר מולדת ואע"פ שהנשמה מפעלת כח שוה בכל כלי הדיבור מ"מ שויי הכלים גורמים שוני הברות אף בכל מולת ומולת מאלו הברות חלוקת ומשונות זו מזו עד"מ מהח"ע מהגרון ואינו דומה הברת הא"ק להברת הה"ח והב"ח להחי"ת והחי"ת להעי"ן ושוני זה הוא מסיבת שוני מקומות הגרון כי הברת הא"ף היא יולאת מסוף הגרון הסמוך ללשון והברת הה"ח יותר עמוקה ופנימיית עד שיולאת ממקום הגרון שלשומת החזה והחי"ת היא יותר עמוקה והעי"ן היא יותר עמוקה מן הח"ת עד שיולאת מסוף הגרון הדבוק לריאה וכן בשאר המולאות ים בכל מולת בעלמו סיבות משונות הגורמים שוני הברת אותיות זו מזו כללת דמילתא בפרטות ים לכל הברת אות כלי מיוחדת שנמלא כ"ב כלי הדיבור מע"פ שבכללות נכללים בחמשה כלים כי אם לא היה כלי מיוחדת לכל אות לא היה יכול להלטייר שוני בין כל אות ואות אבל היו ממש הברת אות אחד וכן קול האדם היה בחי' אחת פשוטה ופשוטה כמה מיני גוונים משונים זה מזה וגם גוונים הפסיים דהיינו לחמה ולהעליס והמלאכות הנעשי' ע"י היד הם לחלפים ולרבבו' וכמעט לאין מספר הם ע"ד משל כמו ל"ט מלאכות המוזכרות אצל

שבת ולכל מלאכותיהם רבות כמוזכר בשלחן ערוך בהלכות שבת וכל אלו המלאכות הפרטיות כולם כלולים בכח פרטי של הנשמה המתפשט ביד בתחדות פשוט ונשמע מינו אלף מסיבת שמויי הכיוס הנשמיים המלאכותיים עד"מ מלאכת החריסה נעשה ע"י כלי מחריסה והקלירה נעשית ע"י מגל והדישה נעשית ע"י שני עגלים המחוברים זה בזה ברצועת של עור ומלאכת הזורה נעשית ע"י כרחת בלירוף הרוח והחויר הנושב ומלאכת הטחינה נעשית ע"י הרחיים והרקידה ע"י הנפה ומלאכות הנפח נעשים ע"י אלה ולבת וקורנס ומלאכת הטפחה בהם כדי שיתלבנו הנחלים נעשה ע"י המפוח של עור וכח היד לרוך לכל אלו המלאכות בכוח ופע"פ שלקלת מלאכות לרוך אמון כח גדול ולקלת כח קטן עכ"ז בלי כח היד ע"פ שיעשה כוח מלאכה מאלו המלאכות הרי כי כולם כלולים בכח היד בתחדות פשוט ואינם ניכרים שם ואינם חלוקים ומסוגים זה מזה עד שילא מן הכח אל הפעול על ידי הכלים המלאכותיים שהזכרנו הרי אף שכח הנשמה המתפשט ביד הוא כח פרטי ומסויים ומובדל פעולותיו מפעולות אחר ניכרי הנוף עכ"ז בערך המלאכות והפעולות הפרטיות הנעשים ע"י היד נק' כח הנשמה המתפשט ביד כח כללי הכולל בתוכו כל המלאכות והפעולות הללו בתחדות פשוט וכן כח הנשמה המתפשט בחמשה מלאות הוא כח אחד פשוט ונוסף והוא נק' כח כללי בערך הכ"ב כלים הנזכרים' חלוקי ההברות של הכ"ב לותיות עכ"ז בערך כללות הנשמה עלמה נק' כח נשמה המתפשט בכ' מולאות כח פרטי וכן שמלאכות הנעשים ע"י הרגלים ג"כ כלולים בכח הנשמה המתפשטת ברגלים בתחדות פשוט וכן פעולות הרבות הנעשות ע"י רמות העינים כולם כלולים בתחדות פשוט בכח הנשמה המתפשט בעינים:

הנה התפאר לך היטיב כשיטעלו המדרגו' מז הכחות מתייחדים ומתחדים יותר ויותר כי במדרגות העליונו' אין הכוחות חלוקים זה מזה אלא כולם הם כח א' פשוט ואין מוסג לנו שום כח פרטי מן הכח הכללי אם לא ע"י התפשטו' והתחלקו' ממדרגה למדרגה מכלים דקים ופשוטים וכלים גסים ועבים עד שיתפשטו בכלים הגופניים הטבעיים דהיינו אחר החושים ואחר אחר' הנוף וחח"כ יורדים ומתחלקים למדרגה הנמוכה יותר מכלים הטבעיי' שהם בעלם הנוף לכלי' המלאכותיי' שהם נופים מהים ונבדלים מן הנוף עד"מ כמו שחריסה והמגל והרחיי' וכל מה שיתחלקו הם ירגות ממעלה למעה יתחלקו הכחות ויתפרדו במלאכות ויבדלו הפעולות זה מזה וכל מה שיטעלו מדרגות ממעה למעלה יתחדו ויתייחדו הכחות בתחדות פשוט עד שא"א להבין מהם שום כח ופעולה כמו שתחה רואה במשל שהמתלבו כי פעולות הרבות הנעשים ביד מתחלים בכח הנשמה המתפשטת מביד ופעולו' הנעשים ע"י הרגלים מתחלקים בכח הנשמות המתפשטת ברגלים והנה פעולות כל הניברים מתחלקים בתחדות פשוט בכח הכללי של הנשמה שביאת כח אחד פשוט · והנה יודע כי נשמות בני אדם חלוקים זה מזה ואינם שוים במדרגה ובהשגה כמו שחוש הראיה והשמיעה והריח חלוקים זה מזה כי כל אחת מהם היא פעולה מסוגה מחבירתה כי זו רואי' וזו שמיעה וזו ריח כמו כן השגת הנשמו' הלוקים זה מזה והנה בערך כללות כל הנשמות הרי כל נשמה היא אור פרטי וכח פרטי ומסויים כי היא מסוגה מחבירתה ובספירת מלכות גם כל הנשמות כלולות בתחדות פשוט עד שלא ילדע לומר שים שם תורות רבות ונשמות רבות אלא אור אחד ממש אלא לבחינתלבו מן המלכות ולמטה אז ניכרים ומתנגלי' חלוקים והבדלתם זו מזו ע"י שונוי כלים הרוחניים וביסוד הם יותר בתחדות פשוט ממה שהיה במלכות ולכך הולרכו להיות כ"כ השתלשלות מדרגות רבות כדי שיתגלו הפעולות עד שיהיו מושגים וניכרים למ' שוייתם והבדלתי' זו מזו ע"י כלים מסוגים זו מזו. והנה אור ס"ם יח"ם הוא אחד פשוט בתכלית הפשיטו' והתחדו' וכולל בתוכו כל הכחות וכל הפעולות בתחדותו הפשוט ועל"ז לרמוז בח"ם על ענין פעולה פרטיית למטויימת ואינם חלוקת זו מזו רק ע"י הספירו' שהם ככלים והנה כל ספירה התחתונה היא ככלי למה שלמעלה ממנה לפי שה"ס ספי' עליונה ל"ת להשיג שום פעולה פרטיית רק כשיתלבל מספירה רלשונה לשני' תתגלה ע"י הספירה השני' הכח הפעלם הפשוט של הספירה רלשונה וכספירה שני' תעפ"י שמתגלה קלת עדיין היה הלבר נעלם עד שמולרך עוד השתלשלו' ספירה שלישית ועדיין היו הכחות נעלמים קלת ע"פ שה' קלת גילוי יותר מכספירה שניה עכ"ז היו הכחות והפעולות נעלמים שם ולא היו יכולים להתחלק ע"י התפשטם בניברי נופמו לשיהיו כלי ניברי נופינו סיבה להתחלקו' הכחות והפעולות כי דבר נמנע הוא שמור עשם ורב מאוד כמו תורות הספירות יתלבשו בניברי הנוף כי ניברי הנוף חלושים הם מלקבל אור גדול וכח עשם כזה רק ע"י המלעיים רבים הרבה מאוד . המשל בזה כמו שהכלים המלאכותיים שהם כלים גסים ועבים מאוד ממיני הדומים והלומה אינם יכולים לקבל אור הנשמה לשיתפשט נשמה בהם ויוכלו להתנועע בעלמם מבלי נגיעת יד אדם בהם אלא הם מקבלים כח הנשמה בתלעות ניברי הנוף כי הנשמ' מתפשטת ביד ויד לוחז בכלים המלאכותיי' ומנענע אותם ופועל בהם פעולות רבות כרלוה כמוכן רלה המתלול העליון בהכמתו שית"ת להתפשט כח האור הפשוט מאוד בניברי נופינו אם לא ע"י השתלשלות העשום והרב מתלילות לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצירה לעשיה ומעשיה לניברי נופינו לכלים המלאכותיים שבידינו שעל ידי הכלים המלאכותיים

שמלכותיים הם מתחלקים הכחות והפעולות בחכלית החילוק והפירוד שאפשר להתחלק · ועפ"ז הבין מ"ם המקובלים כי כל ההתלבשות הזה נתחלבל עד שהגיע הדבר אל הגבול והגשמות ברגים וכן שלמים מהמיה, על המאמר הזה אין כפרותי יהיה גשמי והיכן הוא המדרגה שהתחומה שברוחניית שממנה נתהוה הגשם ובעל שפע על דחק עלמו לייחס זה היאך יתהוה גשמי מרוחני כשאר שרי מספרו שפע על המכוסה בשם שאר סוד הגילות שקלות בסוד הלמוש ובסוד המוחות בפרק ע"ו שהוא פרק אחרון מעשר הל"ל בדף ס"ו ע"ד בסורס ל"ץ וז"ל שם נתעבו תורן בסוד ההתלבשות עד אל סוף ממדרגות ורבוי הסבות נתעבו ההסבות להתהוות משם עשם ועכיר שהוא הרכבות ד' יסודות כמו שהוא לפינו ולינו דבר תמוה איך יתהוה ע"י הרכבת השכליים חומר ס"ה שרי השכל היא שלינו גרגם ואיך יתהוה ממנו חומר גרגם כי דוגמתו תמלא במלאך, גשמיית שרי אם תקח עפלים ותקח וויטריול המכוסה בל"ת קיפר וותסר ותכתתם אחד אחד בפני עלמו יהיה מכל אחד משם אבק לבן ואח"כ כשתערבם יחד ותתן בהם מים שהם גם כן לבנים יתהוה משם דבר אדם שה שלא היה כן בראשונה כי קודם התערבותן והתרכבותן היו כולם לבני' ועכשיו נעשו כולם שחורים ודבר זה נראה לעין כי מלד התרכבותן יצא דבר אדם שה שלא היה קודם לכן כ"ש שאין תמיה בדבון דיהן במלאכת שלהיית שיתהוה מהתרכבות השכליי' על ידי ההתלבשות השפעתם חומר מורכב מן ד' יסודות עכ"ל בעל שפע טל והנה לפי דעתו מפרש המאמר שאמרו המקובלים כי ההתלבשות הרוחניים היה ממדרגה למדרגה עד שהגיע הדבר אל הגבול והגשמות סובר בעל שפע על כי הגשמות נתהוה וגילוס ממדרגה התחתונה שברוחניית כמו שגילתה עיסה מהערובות קמח ומים והקמח והמים עלמן מהשכיון לעשם אחר אדם שהיא העיסה או שיסבור שהמדרגה התחתונה שברוחניות גולמה מעלמותה בגשמיי' בדרך שחיטה והנה דברים אלו בדויים הם מן לבב בדרך השערה ודומנת בעלמה ולדעתי אין ממש בדברים אלו אבל העניין היא שכל הגשמיי' וכל' יסודות נתהוו בחפץ רצון אלוה מאין המוחלט שכתאבר עלה במחשבת הבורא ית' שיהיו ד' יסודות בעולם תיכף היו כמ"ש כי הוא אמר ויהי ואמר פירושו מחשבה ר"ל תיכף שחשב הבורא על אחד דבר שיהיה תיכף נתהוה בדבר ההיא ולא שלרך הבורא לעוליא הל' יסודות מעלם אחר כ"ל אלא המוחלט אז שנאמר כי הבורא הפציא כח במדרגה התחתונה שברוחניית שיוכל לברוא הל' יסודות ע"י דיבור שיגזור במאמרו שיהיו ד' יסודות ונהיו ומ"ם המקובלים שהתלבשו המדרגות עד שגיע הדבר אל הגבול והגשמות אפרש לך בעזה"י בתר שיגיע כי הנה כתבתי לעיל בקונטרוס הזה שכל

מה שיתעלו המדרגות ממטה למעלה יתחדו הכחות והפעולות עד שלא נוכל להגיע מהם פעולה פרטיית ומסויימת כי כל ספירה וספירה היא מחודת פעוה וכחה היא כח פרטי ופעולתה היא פעולה אחת פשוטה הכוללת בעלמה כל הפעולות וכל ספירה היותר עליונה החחדות שלה היא יותר פשוט ויותר נעלם עד כי כתר היא בתחדות יותר פשוט מכל הספירות רק לפי שע"י הכתר לבד ג"ה נקבל כח פרטי לכן הוצרך עוד להתלבל עוד עוד מדרגה אחת שהיא חכמה ועיין לקמן בחכמה היו הכחות נעלמים עד שהוצרך להתלבל עוד כמה מיני התלבלות עד המלכות ואם תאמר ותשאל ג"כ למה התלבל המאציל התפשט ספירות עליונות ללא צורך לה היה לו להתלבל כ"ל ספירה העשיריית לבד שהיא מלכות · התשובה בזה היא לפתי סיבת אחד שדבר נמנע היא שמדבר, הרחשון המגלגל מן ה"ם שתקבל שפע חסירה ועכה כ"כ עד שתהיה כמו שעתה היא מדרגת ספירה העשיריית שהיא מלכות כי מה שמלכות היא עתה במדרגה שפלה הוא לסיבת התלבלות הלור עשרה מדרגות לכן לור המלכות היו אחדות פשוט כ"כ ואם היה המלכות נמלל ע"י ה"ם לבדו בלי שום למלעי היה המלכות במדרגת הכתר כי כלל יסוד וברור כי כמו שה"ם היא אחד פשוט כך פעולתו היא אחת פשוטה כי מפשוט לא יצא כ"ל פשוט אע"פ שיש הבדל בב"ת בין אחדות פשוט של הה"ם ובין אחדות הפשוט של הכתר כי כמו שאנו מורכבים נמורים לנבי אחדות הנשמה ומכ"ם לנבי אחדות הספירה היותר אחחונה וקל וחומר בן בנו של ק"ו לנבי הכתר הרי שהבדל עלום בין בני אדם הפלים ובין אחדות הכתר עליון מ"מ ההבדל היא יותר בין הכתר לה"ם עד שהכתר לנבי הה"ם נקרא מורכב כי אחדות הה"ם הוא נעלם מאוד ונמנע הוא שיבא לידי גילוי וכ"כ הרמ"ע בס' פלח הרמון בשער שליבי המכוסה בשם שער שם הה"ם הוא הכתר בפרק ג' וז"ל שם בדף ע' ע"ג בסוף העמוד (ולנו) [ולפי] שהמגלגלים מחודשים יתעלה המאציל מגדול שבמגלגלים עלוי רב והחכם ע"ה התריך בדרוש הזה בס' אלימה עד שפירש ואמר כי אע"פ שאנו נניח שהתקרב אל עילתו מ"מ יחוייב הבדל עלום ורב במרחק שים בין העלול הרחשון לעילה הקדוש, בהחלט כי היה לפון שיעור הנבה למעלה יותר מאשר נבהו העלות מעלותיהן עד שילדק לומר שרחוק מה שהיה בין הכתר לה"ם הרבה יותר ממה שהיה בינינו הגמלגים הפלים ובין הכ"ע דאף על גב דאיהו אור קדמון אור לא אור מלוחלח תיכף הוא קדם עילת העלות עכ"ל הרמ"ע בס' פלח הרמון · ורחיתי ג"כ כדברים האלו ממש בפירושו של הרחב"ד בס' יצירה ואני אזכר עתה בחיזק מקום והדברים האלו מוכלים הם על פי שכל ולא זו בלבד אלא אף גם זאת שההבדל שבין

הכתר

הכתר לפ"ם היש יותר מלך מלפי מלפים ורבי רבבות פעמים מהבדל שבינינו בני אדם ובין הכתר עליון כי מהתר שפ"ם כשמו כן הוא שמין לו סוף וקץ ותכלית פ"כ אם נאמר שההבדל שבין בני אדם הספלים ובין כתר היש חלק אחד ממאה מלפים רבבות מן ההבדל שבין פ"ם לכתר פ"כ כבר הגבלנו ההבדל היתרון שבין פ"ם לכתר בשיעור קלוש דהיינו מאה מלפים רבבות יותר מן ההבדל שבין בני אדם ובין הכתר אבל בחמת ח"י לומר כן אלא אם נתפוש בלשוננו החשבון היותר גדול מכל החשבונות והמספרים שבעולם בערך ההבדל שבין בני אדם ובין הכתר תעפ"כ ההבדל שבין פ"ם לכתר הוא יותר ויותר לפין תכלית · נמצא אם המציאות לא היה אלא רק ספי' מלכות ולא הפ"ם שלמעלה מימנה היה המלכות במדרגות הכתר של עתה ממש כי מצומות הפ"ם שפשוט הוא שלא יהא ממנו כ"ת פעולה פשוטה · ועוד תעש שני י"ל על מה שהציל הפ"ם עליונות ממלכות כי מאחר שהפ"ם הוא הטוב והמטיב בעין יפה למה יחסר הטוב מהפ"ם עליונות שלא להמציאם שהתחיל תחלת פעולתו ממדרגת מלכות שהיא כמוכה מאוד · ותעש הרחמן שהכתבי מלאתי כתוב ג"כ כם' שפע של שם היה מתחיל המציאות ממלכות היה המלכות במדרגות הכתר בהכרח · וזה דומה לשלשלת אדם אחד שסיפרו לו על רעבתן אחד שהיו לו שביעה עד שיאכל שלשה ככרות ושאל מאחר שביעתו הוא בככר השלישי למה יאכל הב' ככרות הראשונות שלא תועלת ולא יאכל רק הככר הג' שעיקר שביעתו הוא ע"י הככר הג' והשיבו לשוטה זה שם לא היה לוכל בתחלה הב' ככרות הראשונו' לא היה לו שביעה כלל מזה הככר ולא היה נקרא זה הככר בשם ככר ג' אלא בשם ככר הראשון מאחר שלא אכל כלום קודם זה הככר וכמו כן ממש היה בשלשלת הזאת למה המציאל הפ"ם עליונות שלא צורך לא היה לו להמציל כ"ת ספי' מלכות לבד · ואנחנו ממשלו מבואר היטיב גמות השלשלה הזאת ועיין בם' שפע של בפרק השני מעשר הרחמן בדף ט' ע"ג וד' ועשר במילין לא תוכל ותעתיק דבריו המחמדים בעין שאנו עסוקים בו וז"ל שם כל אחת ואחת מי"ם יש בה כח לפעול כללות פעולות כל הי"ם דבר והפכו והדמיון לזה משכל האדם שהוא כח אחד פשוט בלי רבוי ופירוד וחילוק ושכשיל בשכל לעשות מעשים רבים מסוגים זה מזה כגון מעשה תרופה הפירה חריפה זריעה קלירה טחינה ספי' מעשה לורפים ונגרים לבנות ולסתור כולם מתנגלים ומתגוללים מהשכל האחד הפשוט שבנוף האדם וכ"ם וק"ו להמשיל זה לפעל אחד גלוי יתי' ויתעלה שספי' אחת הוכל לפעול פעולות כל העבר ספירות · והנה יש מקום לבעל דין לכתוב לשמול מאחר שכולם כח אחד למה המציל י"ם כיון שספירה אחת תוכל לפעול מה שפועלים כל הי"ם ·

ועוד יקשה דשם כל הי"ם הם כח אחד והם הוי רוחניות פשוטות סוים בעלמותם ואין שם סוף ולא מקום להבדיל ביניהם ולחלקם עד שיהיה טפל עליהם מספר מאיזה לד אלו מייחסים להם מספר שאנו אומרים שהם י"ם · ונסיב ע"ז כי הנה קשה קשיא יותר חזקה מאני הקושיות הללו ובהירוץ אחד יתיישבו שלשתן שהרי ע"כ כל הכתות וכל העולמות וכל הפעולות הם בחיים מכח פ"ם כ"ף ע"כ קשה יצרת פ"ם כ"ם כל העולמות ולא יתגלל הספירות כלל אפי' ספי' אחת · ההשובה לכל זה הוא כי להיות שהמציל העליון כאן הוא בלי קץ וגבול ותכלית ותכונתו לא היתה יכולים לקבל כ"ם פעולות וכחות מוגבלות חלוקות זה מזה כמו ספי' תרינת וחריסת שמסוים והלוקים זה מזה שפעולה זו תריגה ופעולה זו היא חריסה והוא ברוב חסדו ומדת טובו חפץ להיטיב לנו להמציא מכחו סגדול שהוא בלי גבול עולמות שים להם גבול קץ ותכלית ומה דבר זה הוא בחק הכמנע בחק אלהי יתברך לפעיל בכח בלתי מוגבל פעולות מוגבלות כפי הקדמה הידוע למסכילים המהיים מכח פשוט לא יצא כי אם פעולה פשוטה כלילת ולא פרטיית ומסויימת עד שתהא ניכרת ומוכנת לנו · ומצל זה אם יתפוס לויה גבור בידו כלי זכוכית דקה וחלושה מאוד בלי ספק לריך שיחזוק בלמוטו כח גבורתו שלא לא ימלט את כחו הגבר הכלי זכוכית ולעולם מכח חזק נמצך פעולה חזקה ומכח חלוש נמצך פעולה חלושה נמלא דבר נמוג הוא שמכח בלתי מוגבל יצמך פעולה מוגבלת לסיבה זו הורגך המציאל להמציל הספירות כי תע"ם שמפשוט לא יצא כ"ף פשוט וע"כ הנמצל הרחמן ודאי כ"ש הוא פשוט מ"מ מפשיטותו לאו דלפי ג"כ הוא הנמצל פשוט ממש כמו ת"ם לא היה שמו נמצל אלא מציל · והם תצמל היוצך לפשר להיות כך אלא כח הת"ם הוא בפ"ת וע"כ רמזו שפעולתו שהוא הנמצל הרחמן יהיה נ"כ בפ"ת · ההשובה בזה כי הת"ם לא המציל הנמצל הרחמן בכחו הבפ"ת כ"ף בכח מלומלם כ"כ בכדי שיוכל הנמצל לשבול נמצל שהנמצל הרחמן ירד הרבה מאוד ממדרגת המציל ותע"ם שהנמצל הרחמן הוא בערך הנמצל הפני בפ"ת מ"מ מגד הת"ם הוא ב"ת וגם בעין הפשיטות כן הוא תע"ם שבערך עלמו הוא פשוט מ"מ גנז פשיטות הת"ם לאו נקרא פשוט אלא מורכב · והנה הנמצל הרחמן לגודל מחדותו פשוט שלין בו שום בחי' פרטיית ומסויימת עדיין לא היינו יכולים לקבל שפשוט הפשוטה הבלתי מוגבלת לכן הוצרך להיות מלילות ספי' שניה והנה הספי' הנים גם כן ירדה הרבה ממדרגה הנמצל הרחמן כי ע"י הנמצל הרחמן נמצלת וכן הוא בכל העולות והעולמים וכל עולל מוכרח לירד הרבה ממדרגת עילתה וכה מתגלים ויוכרים הפעולות יותר מהחלוקותם זה מזה ממה שמתגלים בעילה וזה כמו עין טבעי שגל כל העולות והעולמים · והנה שיעור המציל

כמלילי העליון בחכמתו שבלתי היה אפשר להתגלות כמו בפשוטות המובנלות והחלוקות ומשוטות זו מזו אם לא על ידי ההתלבשות כל אלו המדרגות מנמוך מדרגתן עד סוף עשיה ואלו היה נחסר מדרגה אחת ממה שהם עתה לא היו יכולין להתגלות כמו בפשוטות החלוקות ומשוטות זו מזו ואהיהו כמו אדם הנקרים סוף מעשה שהוא בהשתלשלות המדרגה התחתונה היינו במחשבה תחלה : (חסר)

בגל"כ ולאע"י והשם יראנו נפלאות בתורתו : וידריבנו לעבודתו אמן כן יהי רצון אמן סלה נצח ועד :

הקדמה הגדולה לביאור מהות הרוחניים

אמר המניה הקדמה זו זאת תעפ"י שבהשיהם יש בה חיוב דפין אחר דבריהם כבר נאמרו ונשנו בויכוח הקודם ומשניא כל זאת לא השמטנו אותה יען אחר ראינו בה עוסף עליהם בהנה וכהנה דברים יקרים והקדמות חדשות לתעלומות חכמה אחר כל דורשיה יהעגנו עליהו ויאמרו כאחת אורו עינינו · ואחר לא פללנו הנה מלאנו . לזאת לא נרצנו ממנה דבר · ואת היקן מפני החדש לא סולאנו · לבל נמנע הטוב מסולכים בתמים :

בעזה"י אתחיל לכתוב הקדמה הגדולה אשר יעדתי להבין ממתק מהות הרוחניים בתכלית הבנה היותר אפשרית בשכל האנושי המלובש במסך החומר העבור שהוא מסך מבדיל בפני השגת השכל ומונע את השכל להשיג ענין הרוחניים על בוריין ועל ממתק כפי מציאותם ומהותן בתמיה וירויח האדם בזה שלא יבוא להבשיל אורות העליונים הרוחניים בלמדו בכתבי המקובלים שמדברים הקדמותיהם מרוחניים העליונים בדרך נשמי כי לא יכלו להסביר באופן אחר אם לא בדרך נשמי מפני שבני אדם אינם משיגים רק עניינים נשמיים וכשאדם ידע הקדמתי יהבאר לו שכל דברי המקובלים אינם אלא לשבר את האזן מה שהוא יכול לשמוע והכל הוא על דרך משל ועד עתה לא ידעו לך בהקדמה אחת עלם הכוונה ושורש הסבה בשמשל ולי"ש עתה יתבארו כמה וכמה הקדמות עלם הכוונה שבינתו המקובלים להסתיר בדבריהם בדברם בדרך משל ולפי שלא ידעתי עלם כיון הסתר כל הקדמותיהם בדברם בדרך משל כי מה כוחי כי אוכל לבאר כל דבריהם כוונת הסתר בדבריהם כי פעמים רבות הוצרכתי להתייגע להבין עלם הכוונה בהקדמה אחת אבל עתה הרחבתי לדעת כי כמו שבמקלת הקדמות המקובלים הסברתי עלם הכוונה כמו כן ישמע חכם ויוסף דעת ולקח להבין דעתו להבין בשאר הקדמותיהם עלם הכוונה על סדרך שלי וזה החלי בעזר צורי וגואלי · וקודם כל דבר צריך אתה לדעת כמה הקדמות כדי שהוכל להבנין דבריהם :

א הקדמה הראשונה ביאור מהות עלה ועלול סבה ומסובב · דע על דרך הכלל כי כל עלה הוא על הממליא לה זיהו דבר אחד שלא היה במציאות מעולם עד עתה וכל עלול לאמר שהולדה הסיה שהמציא העלה אותה ונתחדשה עתה וכן כל סבה הוא כמו כן עלה וכל מסובב הוא כמו כן עלול · המשל בזה לברהם המציא את יצחק וחידשו והביאו לעולם נקרא לברהם עלה של יצחק ויצחק נקרא עלולו של לברהם וכן לברהם נקרא סבתו של יצחק שבסבה הוא ענין נרמז שלברהם הוא הגורם מציאותו של יצחק ויצחק נקרא מסובב מלברהם כלומר מוגרם הוא מלברהם כללא דמלתא עלה וסבה ענין אחד הוא ועלול ומסובב ג"כ הוא ענין אחד וכן הוא ענין בספירות העליונות שכתר נקרא מעלמותו את החכמה והחכמה הקרי את הבינה הרי הכתר נק' עלה וסבה של החכמה והחכמה הי'עלול ומסובב מכתר והוא עלה וסבה של הבינה והיא הי'ה עלול ומסובב מהחכמה ולכן כתיבו לק"ש עלה על כל העלות וסבת כל הסבות וח"ו לכתיבו בשם עלול כי הוא ית"ש הקדמון הקדמתיו ולא הי'ה שום את וזמן שלא היו במציאות ח"ו ואין לו שום עלה וסבה כלל ועיקר ומציאותו הוא נתלה בזולתו :

ב ההקדמה השנית כתבו חכמי התכונה כי החמה והלבנה וכל הכוכבים הם גשמיים מקבלים ועכוריים כמו תהיכה עבה של ברזל המלוטשת בכל לדדי' כמו חרב חדשה מלוטשת היטיב היטיב והשם הוא עכור מאוד וחשוך מאוד שיעור כל עוביו ואינו מלוטש כי אם על פניו מלוטש במחשבת להעביר כל שום מין חלודה בעולם כדי שיהיה לאור הנשפע עליו מחיזה בו ולפי שהוא מלוטש יכניס האור הנשפע עליו יותר מאלו היה נשפע האור על דבר שאינו מלוטש ואלו היו החמה והלבנה והכוכבים ספיריים וזכים מאוד לא היה אפשר לאור להתחזק בהם כי היה עובר ומפלג אורו דרך כל עוביו מעבר לעבר מרוב זכות וברירותו כמו שהרואה הבלגלים שהם ספיריים וזכים לכן אין אור השמש נאחז בהן ואין הבלגלים מקבלים שום גוון מאור השמש אלא אור השמש עובר ומפלג דרך הבלגלים מן הבלגל הד' שהם קבוע השמש עד לנו שוכני הארץ ואם יפגיע אור השמש על עב הענן יכניס השמש כי

כי מרוב עכירתו נחזי כו כאור היוצ :

ג **ההקדמה** השלישית הספרים שבין מלת אור ובין מלת האדם כי הנה אור נאמר על עלם האור שממנו מהתגלל ומתפשט האור, וזורחת דמיון זה שלהבת המתיזה בפתילת הנר הוא עלם האור ומה שמאיר ומתפשט על כוהלי הבית הוא נק' האדם וכן אור השמש המחזי בעוף כוכב השמש הוא עלם האור ומה שמתפשט וזרח על הארץ הוא נק' האדם השמש • והנה אנו רואים שלפעמים האדם הנמשכת מהיות עלם אור חוזר להיות במקום אחר עלם האור המשל בזה הנה שלהבה מקבלת אור מן השמש והיינו שהאדם השמש פונם בנשם כוכב שלהבה ונחזי שם האדם הבית בנשם שלהבה להיות שהוא נשם מקבלי מלוטם ואיננו ספיריי ולאיכך האדם הנמשכת מן עלם אור שלהבה אינה נלולם כמו האדם השמש המתפשטת על הארץ ביום לפי שעלם אור שלהבה נתהוה מהאדם השמש המכה על נשם שלהבה • והנה יזוע לחוש שכל עלם אור מכהיק ומזהיר הרבה יותר מהאדם הנמשכת ממנו כי יש כמה נשמים שאינם יכולים להסתכל בעלם אור השמש לחולשת רשות עיניהם ובהאדם הנמשכת מאור השמש יכולין להסתכל הרי מוסג בחום שכל האדם הנמשכת מעלם האור יורדת כמה מדרגות מן עלם האור שלה ולפיכך בהכרח האדם שבאדם שלהבה מדרגות מהאדם השמש לפי שעלם אור הוא שוה לאדם השמש :

ד **ואם** תאמר ת"כ היה רחוי שהאדם השמש הזורחת על הארץ תהיה מכהיק כ"כ כמו עלם אור שלהבה ואנו רואים שעלם אור שלהבה מכהיק הרבה יותר מן האדם השמש השוכב לזה לעיפת כוכב שלהבה גורם זה שהאדם המכה על נשם שלה תכהיק יותר כדרך ברזל המלוטם היוצ כשיכה עליו אינה האדם בין מאור הנר בין מאור השמש בין מאור שלהבה יהפוך מן הנשם שהיא ניצולי אור מכהיקי, מאיד עד שלפעמי' מכהים עינו חלושי הרואות והנה כבר כתבתי לעיל בסימן ג' שהאדם הנשפעת על נשם מלוטם מכהיק הרבה יותר מהאדם הנשפע על נשם שאינו מלוטם :

ה **והנה** בסימן ג' כתבנו שהאדם השמש חוזר להיות עלם האור בהתפשטו על נשם שלהבה והאדם שלהבה היא כמה מאוד מהאדם השמש ומזה כמו כן מלינו שהאדם שלהבה נעשית עלם אור לגבי מקום של בלילה שהאדם שלהבה אינה מתפשטת שם לסבת אזה דבר החוקן ומבדיל בפני' ומעש"כ יש שם האדם מועטת שאם אזה דבר מונח שם במקום שלו יוסג לחום הרואות שהדבר המונח שם הרי שעש"פ שנם במקום שלו יש האדם מועטת ובין ובכיול מהיכן מתפשטת שהאדם היא מועטת שבמקום שלו ואריך לומר בהכרח שהאדם היא חולדה מן האדם שלהבה שהתפשטת שלה במקום שלו והאדם שלהבה שלה במקום שלו נעשית עלם האור לגבי האדם המועטת שבמקום שלו שהיא ג"כ מן עלם אור שלהבה ת"כ לא היה לו במקום שהוא • הרי המשלש נ' ובסימן זה שלשתם האדם שלו עלם אור גדול נעשית עלם אור קטן והאדם המתפשטת מעלם אור הקטן חוזר להיות עלם אור קטן יותר מדאי עד שהאדם שלה היא כשה מאוד וזכור כל זה :

ו **והמשכיל** יפעול בשכלו וילמוד סתום וחתום מלולו מן המפורש והמבואר לו בלי היטיב אזיכול ומפשר להיות במליאות שעלם אור השמש היא האדם בערך עלם אור גדול מאוד ברכה יותר מעלם אור השמש וכן יכול להיות שהדברים שלו לא תכלית ועש היות שהשמת לא כן הוא ונפקא מינה למקום אחר כמאר נכתוב לפינו בעזה"י בענין הרוחניים :

ז **ונמשך** עוד משל אחר שיוכן היוצ אזך האדם שהתפשטת מאיזה עלם אור שהאדם היא החוזר להיות עלם האור והאדם השנית נם כן תחזור להיות עלם אור וכן האדם השלישית וכן שד' והש' וחו' יסו' והח' כן שלא לא הכלית משל לאחד שכנה בית ועשה בכותל דרום חלונות כדי שדרך שם תתפשט האדם השמש להאיר בבית וברחוקו שהוא חלום הרחו' מאד ואינו יכול להסתכל בהאדם השמש כונה עוד כותל ועשה חלון בכותל השני שלא כנגד החלון הראשון דאם יפתח חלון בכותל שב' כנגד החלון הראשון לא יועיל בתקנתו כלל כי האדם השמש תתפשט דרך שני חלונות ולא יתמעט האדם השמש כלום לכן בהכרח פותח החלון שב' שלא כנגד החלון הראשון ועי"כ נתמעט האדם השמש מאוד כי האדם השמש המתפשט בתויר שבין ב' הכתלים מתפשט לצדדים מכנגד החלון לנד ימין ולנד שמאל ואותה שהאדם המתפשטת לצדדים היא תולדה מן האדם השמש המתפשט דרך החלון הראשון הרי שהאדם שבחלון הראשון נעשית עלם אור לגבי האדם שבחלון השני וברחוקו שעדיין אינו יכול להסתכל אף בהאדם שבחלון השני עוסק עוד מחילם ואותה בה חלון שלא כנגד החלון השני כדי שתתמעט האדם שבחלון השני והרי האדם חלון השני נעשה עלם אור לגבי האדם חלון השלישי וכן יראה במחילות וחלונות כפי חולשת רשות עיניו וכן אל לא תכלית :

ח **נם** אריך אתה לדעת שים ב' מיני אור א' אור הרואות ואור זה אריך שילטרף ויתחבר אליו עוד אור אחר נ"כ נשמי ואות אור השמש או אור שלהבה או אור האש המה דהיינו אור הנר או תבוקה ואור השני הוא אור הנכל דהיינו מה שמוסג לאדם בנכל ואור זה אין אורך להתחבר אליו אור אחר כמו לאור העיניים כי אור העיניים לא יפעל כלום בחשך אבל ע"י אור הנכל יכול לרואות אפי' בחשך אפי' יסגר עיניו ואור הנכל הוא אור רוחני והוא יותר דק וזך ונכבד מאור הגשמי ואין אורך לו לכלים הגשמיים

הנשמיים כמו אור הנשמי שהוא נתלה בעיניים שהם כלים נשמיים ואור השכל הוא הנק' בחיצוניות אור כי זהו האור העקרי ועלמי משל"כ אור הנשמי הוא נקרא אור בהשאלה כלומר שהם אור מושאל מלל אור הנשמי ואור השכל הוא עלם וסב' לאור הנשמי:

ט ועתה תהן לך דמיון ומשל להבין מזו אור השכל עד"מ כשתוחבין מטה עגולה בחור שכוותל מעבר לעבר ושני לידי המקל בולטין מן הכותל והלאה לד אחד לנד הבית פנימה ולד השני בולט מן כותל הבית לנד חוץ ואח"כ ישימו שני חיפים עגולים על שני קלות המקל דהיינו חופן אחד לנד הפנים של הבית וחופן השני לנד חוץ והחופים יהיו מהודקים היטב על קלות המקל בחבור נמור ובדוחק וכשרוחה הים משכיל שחופן הפנימי שבבית מתגלגל וחוזר ומתגלגל מעלמו בלי שום מניע יפעול זה המשכיל בשכלו שבודאי יש מבחוץ מניע לחופן שבחוץ ועי"כ מתגלגל גם החופן שבפנים וזה אחד עומד בחוץ ורוחה בעיניו אין שום אחד מניע החופן שבחוץ והמשכיל העומד בפנים אין מגלגלו שום ספק כלל ועיקר שבודאי יש מניע בחוץ ויכול לבטע ע"ז תפ' שבועה חמורה מאוד דכ"כ ברורה הוא לגל המשכיל שיש מבחוץ שיש שמניע החופן שבחוץ כמו שברור לחיים העומד בחוץ ורוחה בעיניו אין שהים אחד מניע החופן שבחוץ והרי לפניהם מושג ענין המניע שבחוץ לגל על זה העומד בחוץ יושג לו ע"י אור הנשמי שהוא חוש הרחות וזה העומד בפנים מושג לו ע"י אור השכל שיש מניע החופן שבחוץ והנה שני החפצים רוחים המניע שבחוץ גלה זאת רוחה לחוץ בעין השכל שהיא רחי' נכבדת יותר מן רחי' של החיים העומד בחוץ שהוא רחי' גשמיית:

י והנה כל מה שנק' בשם הארה ע"כ מתפשטת מאיזה עלם האור דשם הוא מתפשטת נק' שמה עלם אור לג הקרוב שמה הארה גלה יהיה יחתוך לעולם ולא יפסק ולא יחסר כחו לעולם והנה שם ימלא לפעמים איזה חלוש הרחות שהיו יכול להסתכל לעולם בעלם אור השמש והוא שיש מכשיל ודאי יפעול בשכלו ברחותו אור השמש המתפשט על הארץ יפעול שהשהרה ההוא יש לה שורש איזה עלם האור דשל"כ הנה' השהרה הנה קדמוניית ואנו רואים שבלילה תתכסה הארתה מאתנו וכן חרז"ל גבי חברים מתהלה כשרואה השמש היה סבור שהשמש הוא האלוה וכשרואה בלילה שהוא יש שמש הכיר שיש אלוה וזה כהבתי לחזמה ודמיון בעלמא למה שהיד לבא אח"כ:

יא והנה מה שבני אדם מחוכמים משכילים השכלות שכליית ומושג להם כמה פנימיים ע"י רחיית עין השכל כמו השגות חכמת התורה שבכתב ושב"ס ומפרשים כמו רש"י ותוספות ושאר מפרשים זהו שכל הארת השכל ובשכרת שאות שלנו נומחת מאיזה עלם אור ושעלם אור שהוא שהוא הנשמה היא הנשמה שלנו שהיא עלם אור שכליי רוחניי ושע"ם שאין אנו יכולים להשיג מהות מלויותה בחמיתות כפי מה שהיא במליאותה החמיתי לפי שדבר נמנע הוא להשיגה בהיותה (ר"ל הנשמה) מלובשת במסך חומריונו העבור עכ"ז נשכיל בשכלינו כי היא עלם אור שכליי נכבדת ומבהקת הרבה יותר מהארת שכלינו כאין מה שעלם אור הנשמה מבהיק הרבה יותר מהארת הנשמה:

יב והנה כמו שאנו רואים שהארת הנשמה המתפשטת על הארץ היא גשמיית כי היא מתפשטת על מקום גשמי ואנו רואים אותה בעיניינו בשלשה רחקים אורך ורוחב ועובי שזהו גדר הגשם כמו שגדרוהו בפלוסופים לא כמו שחשבו כמה שוטים שכל מה שאין לו ממשות שיהא נרגש בחוש המשוש אינו גשמי חלא כל דבר שמושג לחוש חפי' לאיזה חוש שיהיה חפי' שלשבת שעל פחילת הגר הוא גשם מפני שנרגש לחוש הרחות בשלשה רחקים אורך ורוחב ועובי ונדר הרוחני הוא בהיפוך שאין לו אורך ורוחב ועובי ואינו חופס מקום ואין לו שום תכונה מתכונת הגשם כמו קלות וכבדות יבשות ולחות קרירות וחמימות והנה כמו שהארת השמש היא גשמיית כמו כן אורם עלם האור שלה ג"כ הוא גשם ובדומנת הזאת נשכיל כמו שהארת שכליונו היא הארה רוחניית כי כשנשכיל היזה השלל' בליור שכלי שהם לאותו שליור השכלי הוא רוחני ואינו חופס מקום ולא שייך בו לומר אורך ורוחב ועובי כמו כן אורם ועלם אור של הארת שכליונו היא ג"כ רוחניית ועלם אור שכליי ומבהקת הרבה מאוד יותר ממה שמבהיק הליורים השכליים שאנו משיגים אותם שהם הן הארת שכלינו הנובעים ממקור שהיא הנשמה שלנו והיא שכל עמוק ומחוק מאוד הרבה מעמקות ומחיקות הליורים השכליים שאנו משיגים אותם והיא רוחניית ואינה חופסת שום מקום וים לה מליאות חזק בפועל ממש:

יג והנה כתבנו למעלה בסימן ג' ובסימן ה' שלפעמים היזה הארה חזקה להיות עלם אור שלבנה האור כמו הארת השמש חזקה להיות עלם אור שלבנה כמו כן ממש בחורות השכליות הרוחניות שהארת שכלינו היא השגתינו והשכלתינו הליורים השכליים ועלם אורם היא נשמתינו והיא מבהקת ומזהרת ומאירה הרבה יותר מהארת שכלינו כמו כן הנשמה יש לה ג"כ אורם ועלם אור לחבר אור עלם שלה נובע ממנו והיא הארה של עלם אורה חלא שהארתה של הרשה שמותה הארה היא עלמותה ממש חזקה להיות עלם אור לנבי הארת שכלנו וכן אורם של הרשה נק' ג"כ הארה בערך אורה וכן העלה ממעלה למעלה עד עילת כל העילות וסבת כל הסבו' שהוא לבדו נק' אור בהחלט וכל המשפעי' ממנו הם סוד הארת ה"ם והוא שכל קדמון מחדות פשוט ועמוק עמוק מי ימלמנו תפילו המלאך הרחשון תילו יכול להשיג כלל ועיקר חלא כמ"ש בפ"ח בהקדמה ב' בעיקר ה' חלא שמו החמיתי הוא אור

כי הוא אור הכלל ואור הנשמי נשתלשל כמה מדרגות ואור הכלל מעולה לעולה ומעילה לעלוה מדרגות אין מספר :

יד והנה גם עלם הכלל של תורות העליוני' יתכן לקרותם תורות או שכליים או שיהם ביחד דהיינו תורות שכליות ומה שכנו המקובלים לתורות עליונים כמו רוחניים עיקר ושורש גם זה הוא מורה על ענין נשמיים ומה רוחניים הוא לשבר את המוזן לפי שאין לנו דבר דק בלתי נתפס כמו הרוח והאויר לזה שנשלבת הלשם הוא יותר דק מ"מ מובן לחוש במרחבו שהוא תדוש אבל אויר אינו מובן לחוש שאינו דבר ממשי ונם אינו בעל גוונים כלל רק שאנו משכילים בשכל מליאות האויר והפילוסופים הביאו ראיות הרבה על זה מקנה שריפה שקורין בלע"ז גל"ת ומחבירת שתומה מלשה שהם מים אף כשיפתחו לויה נקב לא ילאו ממנו המים אם לא יפתחו בשם שני נקבים או מנפיחת השלוחפית שהיא מקום השפון של הבשמה אם יקברנו בתוך למעלה נרחית מלשה כמו אם מלאו במיני נשמיים וזה יורה שורשה ברורה שהאויר הוא נשם נמור והופש מקום כמו כל הנשמיים ולכן הביאו לתורות העליונים בשם רוחניים הוא לשבר את המוזן ושמש המשיתי הוא שכליים בשם שכל אינו מורה על ענין נשמי אבל השכל נם בנני אדם הנשמיים היא רוחני כמו שאנו רואים שאין לויה ליור שכלי שיהיה לו אורך ורוחב ונובה ואינו תופש מקום כלל וכן שמש המשיתי היא אור ללא שורש כמ"ש בשומר תמונים בהקדמה ב' בעיקר ה' ללא שורש ועיקר אור הוא אור השכל :

טו ומעתה יתבאר ויובן לך תירון על קושית בעל שומר תמונים בויכוח שני בדף מ"ב ע"ב בסימן מ"ו הקשה שם וז"ל איך יתכן שהרוחניים לא יהי' להם מקום כי תמם יעמדו בעומדם שם הם בתפש מקום וסיכן יעלו וירדו בהתפשטותם והסתלקותם שם אין שם מקום זהרי כל החכמה הזו סובבת על ב' קוטבים הללו של עליית ספירה בספירה והתלבשו' וירידת ספירה בספירה . ותירץ שם בשומר תמונים מה שייחסו תומר מקום אל הספירות הוא בדרך משל ועשם הכוונה הוא אל מקום רוחני ולא אל מקום נשמי ח"ו עכ"ל בעל שומר תמונים . ושנה לכאורה קושית חזקה הוא כי איך יתכן שיהי' לויה דבר במליאות ולא יהי' הדבר ההוא תופש שום מקום כלל ועיקר תפילו כחוט השערה ומ"ש תמם הוא מליאת הדבר ההוא ואנה בתירוצו לא תירץ עדיין היטיב קושי' הלז בתמרו מה שייחסו תומר מקום אל הספירות כוונתם אל מקום רוחני ושנה עיקר קושית בעל שומר תמונים הוא מחמת שלא מלינו לויה דבר שיהי' במליאות ולא יהיה תופש מקום אבל אם היינו מולאים לויה דבר שיהיה במליאות ולא יהי' תופש מקום לא היינו מקשים כלל קושית כזאת כי היינו יכולים להרץ הרי מלינו ענין כיולא בזה שהוא במליאות ואינו תופש מקום ולפי"ז כבר היינו יכולים למלוא ענין שהוא במליאות חזק בפועל ממש ואינו תופש מקום והוא ענין ליורים השכליים שמדם מחדם תותם בשכלו ודעתו או שמבין ליורים שכליים והמליאות שכליות של אדם אחר שחידם תותם מדעתו והרי ליורים השכליים הסם יש להם מליאות חזק בפועל ממש ואעפ"כ אינם תופשים מקום כמ"ש בסוף סימן י"ד ע"ש ולפ"ז לק"מ קושיית בעל שומר תמונים אבל לא תתרץ קושית זו בסגנון זה דמלינו ענין כיולא בזה דייקא ותורות העליונים הם ענין אחר לא זה הענין בעלמו אלא כיולא בזה . לא תבין כן אלא הרוחניים העליונים שאינם תופשים מקום נשיקר מהותם הם שכליים אלא שהם תורות שכליים עלמיים כמו שהסברתי לעיל ענין עלם אור וענין האדה בסימן י"ג ע"ש והם מבשיקים הרבה מאור יותר מהתרת שכלינו ואינם תופשים שום מקום כמו שהתרת שכלנו שהם השלולות השכליות שהם מסיגים אינם תופשים מקום כמ"ש לעיל בסי' י"ב עיין שם :

טז ואם תשאל ותאמר הרי אף השלולות השכלי' שלנו מסיגים הם תופשים מקום על האויר כשכוהבין את השלולה היינו כעין קושיות ותירוצי שבתלמוד ומפרשיו השוכה לזה דע שכמו שענין נשמי אינו מוגג בשכל כ"ש בחוש כן להיפוך ענין שכלי אי"א בחוש לחוש כ"ש בשכל כמ"ש בשומר תמונים טיכוח שני סימן י"ג בעיקר השמיעי ע"ש היטיב ולפ"ז בתמת אין לליור השכלי נכתב של הנייר אלא הדברים והמלות שלליור השכלי תוסבר על ידם הם הנכתבים על הנייר ולליור השכלי הוא מתלבש בדברים אלו שזולת השיבות והמלות אין לנו שום תפיסה בליור השכלי לנודל רוחניותו ודקותו לכן בכשרה יתלבש בליור השכלי של השלולה הסיית במלות ושיבות אלו שהוא לבוש נם ועב וע"י הלבוש הזה אנו יכולין להשיג ולהבין הליור השכלי שהוא אבל זולת הלבוש לא היינו יכולים להשות כלל מליור השכלי שהוא והלבוש הזה שהם המלות והשיבות הוא הנוף של הליור השכלי והליור השכלי הוא נשמה לשיבות ומלות אלו ונותן ומשפיע במו' הסם חיות וקיום וחיזק והמשך רשי ונכון ומדוקק מלה אחת בחברתה היטיב הדק מ"ש בשות סדר המאמר הזה להקדים מלות שבסוף המאמר בתחלה ולאחר מלות שבתחלת המאמר בסוף שהם היינו עושים כן לא הי' מוכן לנו זה לליור השכלי ע"י המלות הסם ולא היה למאמר הזה שום הבנה כלל ועיקר ואי' המאמר הזה כמו נוף את שלא בהוכו שום פנימיות ושיות אבל עתה שהמאמר הזה מסודר בתופן היטיב על ידו לליור השכלי שרי המאמר הזה חי וקיים כי יש בהוכו פנימיות נבחר והוא אור לליור השכלי

מצ"ב אם היינו מקבלים מלות זרות וסומות מספר זה מלה אחת ומספר אחר מלה אחרת עד מאה מלות או יותר והיינו עושים מאמר ממלות הללו לא היה להם סוף ענין מובן מלא כמו שמדברים המשוגעים שמדברים מאמרים ומלות זרות שאין חיבור אף למקצת מלות אלהם כ"ש לכולם והרי מאמר כזה הוא נק' מאמר מה אבל תורתינו הקדושה תורות השכליים התקועים בה הם חיים וקיימים ולכן נאמר עליו עץ חיים היא למחזיקים בה העולה מכל זה שהמלות השכליות הם תורות רוחניים ואינם הופכים מקום אלא רק לבוש שלהם הוא התופס מקום אחר המלות שהליוך השכלי מחלבש בהם ואפשר לעתיד לבא כשהתפשט הגשמה מן חומריו ולא יהיה לו מסך מבדיל בפני השפעה היינו יכולין להשיג הליוך השכלי בלי ההלבשות כלל במלות אבל עתה עכורות חומריונו גורם זה שאין למו השגה בשום ליוך שכלי בלתי התלבשו במלות כי כמו שהגשמה שלנו שהיא עלם תור השכלי של התרת שכליונו מלובש הוא בגוף כמו כן התרת שכליונו ג"כ ח"ש שיהיה בלי לבוש אבל בהכרח יהיה התרת שכליונו אשר לבוש הכשליים מהלבש בגוף אשר המלות וזכור סימן זה היטיב ושים לבך להבינה הבנה דקה כי ע"י סימן זה בעזה"י עתיד תני לבאר כמה עיקרים פרטיים :

יז **ולפי** העיקר הגדול שהעלינו בקונטרס הלז שמהות הרוחניים העליונים הם עלמיים שכליים תכין היטיב הקדמו' המקובלי' שאמרו כי התלילות הוא כמדליק נר מנר ר"ל תלילות שעלול מן העלה הוא כמדליק נר מנר ואין הרחקון חסר כלום כי כן דרך ועבע הרוחניית שלא יחסר לעולם כאשר אנו רואים אם רחוקן יכול ליזה המלאה שכליית ויעלה קוהה לשמעון לא בשביל זה תפקד ותחסר המלאה היות מרחוקן וכן אם שמעון יעלה קוהה ללוי לא תחסר גם משמעון כמו כן תלילות שעלול מן העלה עד"מ כשכתר החליל מעלמותו את החכמה לא נחסר בחי' חכמה מן הכתר כי כן הוא טבע עניו הרוחני ותי"ה לקמן נסביר עניו זה כמדליק נר מנר בתוקן יותר נאות ומסוכח :

יח **ואל** תחשוב כפי מה שהעלינו ג"כ הגשמה שכנופינו היא עלם תור שכליי הם חיות כח השכלי שבאדם בודאי הוא טובע ולומח מן עלם תור השכלי שהוא סורם התרת שכליונו אבל עניו החיות שבגוף מהיכן הוא בא כי לכאורה דבר זר הוא שעלם תור שכלי יתפשט עניו חיות בגוף אחי אל תחשב כלל הנה עד עתה לא ידעת כלל ועיקר מהות הגשמה ושערת בשכלך כי היא עלם תור חיוני וממנה בא עניו החיות בגוף וליטעמך תיקשי לך מהיכן טובע שכל האדם אלא בהכרח צריך אתה לומר שעניו השכל והחיות שביהם טובעים ממקור אחד שהיא הגשמה אשר הגשמה הזאת היא עלם תור שכליי והוא בעלמו ג"כ עניו החיות ובמתת אלו בשני תועליות ובמתת אלא בלבד אלו בשני תועליות לומחים מן שהגשמה כי הועליות רבות לומחות ממנה והם כל כוחות הנפשיות כמו הזכרון והפחד והשנאה והתאבה והכעס והתכונריות והרחמניות והינון והשמחה והכילות והגדיות וכיוצא בזה רבים ולפי מה שהתבאר יובן היטיב הכתוב והזהרתם אתי' בעלי' כשפיטו ומשמעו והחכמה שהיא הגשמה שהיא עלם תור החכמה כמ"ש שהיא עלם תור שכליי אתי' בעלי' כי משם בא ג"כ החיות לאדם והודיענו הכתוב בזה שהגשמה היא עלם תור שכליי וכן בוכל לפרש כמשמעו שאר את האדם בחכמה כלומר בתור השכל ודומיהם רבים :

יט **ועי"ז** היסוד הגדול שהעלינו במהות הרוחניים העליונים שהם שכליים וע"ם נ"ל הוא השכל היותר עמוק מכל הגלגלים תבין היטיב מ"ש הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פ"ב הלכה י"ד שחכמתו ית' לא כחכמתינו שאנו וחכמתינו הם שני ענינים כי האדם הוא חכם בחכמה והוא ית' חכם ולא בחכמה כי הוא וחכמתו אחד הוא הוא ודעתו אחד הוא הוא וחייו אחד הוא עכ"ל הרמב"ם ביאור דבריו כי החכמה היא עלמותו ממש כמ"ש כי היא עלם תור שכליי עמוק עמוק מי ימלאנו ע"כ עלמותו הוא חכמתו וחכמתו הוא עלמותו ודבר ג' הוא ג"כ יפה כתב הוא וחכמתו אחד הוא והוא חכם ולא בחכמה כי האדם הוא עלם אחד והחכמה היא עלם אחר וכאשר התחיל והנה מקרה החכמה על האדם יהי' חכם אבל הוא ית"ש הוא חכם ולא בחכמה כי החכמה מיוחד דבר אחר זולת עלמותו וכן הוא וחייו אחד הוא כי עלמותו הוא מקור וסורם של חיות של כל העלומות ועלמותו הוא עניו החיות והשכל · והנה ה"ש הוא שכל פשוט בתכלית הפשיטות והאחדות ופעם"כ לא נחסר ממנו מין עלימות אחד וכל העלימות הם נמלאים בו ופעם"כ אין בו שום רבוי ושינוי כי כל העלימות הם מתאחדות ומתייחדות בו וכל העלמיות הם הם עלמותו ועלמותו הם הם שלמיותיו וכולו דבר אחד פשוט מכל לד ובחינה ומי"ש נבאר לפנינו עניו זה בתכלית הביאור מה שקשה להבין בשכל האנושי לית כל העלימות מתאחדות ומתייחדות בו ונמלא עלמותו הוא החיות והחיות הוא עלמותו כי עלמותו הוא מקור החיות כמ"ש הכתוב כי עמך מקור חיים כלומר עם מציאותך ית מקור חיים של כל החיים בתורך כלומר בתור השכל הטובע ממקור דכל מקורין נרתה תור נשכיל עניונים שכליי' שהם נקרתים בהמיותה תור לתפוקי תור הגשמי היתה נקרתה תור בשביל עלמותו ומהותו אלא בשביל שרשו ברוחניות העליון שהוא תור השכל ומרוב השתלשלותו נתהוה תור הגשמי לכן נק' נס הוא תור שבל תור השכל נק' תור בשביל עלמו שהיא בחמת תור התמיתי הזך ובהיר ונתה לו בעלם לקרותו תור :

כ **ועתה** תבין לך מופת חותך ליסודו הגדול

במהות הרוחניים שהם עניינים שכליים ושה"ס נ"כ הוא עלם אור שכלי היותר גדול ועמוק מכל השכליות כי הנה מוסכם הוא אצל כל המקובלים שה"ס הוא אחד קדמון פשוט ושלם בכל השלמיות והנה זה ברור בעיני כל בעלי שכל שהעסק הנאחר מכל העסקים והעניין הנאחר מן כל העניינים הוא עניין השכל כי פשוט והנעלה השכל מכבה כל התשוקו' וכל הדברי' שבעולם ושברוב השכל מתלהב נפש האדם מלוד וממילא מוכרחים אנו לומר שזה מן השלמות של השכל והמדע ודאי יפנו בע"ם דשם לא תמצר כן אלא מחסרון ח"ו מהשלמות היותר גדול וא"כ מוכרחים אנו לומר שעלמותו הוא עניין שכלי דשם תמצר שעלמותו הוא דבר ויש לתיאו עלם נ"כ שלמיות השכל א"כ ח"ו לא אחד פשוט הוא וחרי הוא חכם בחכמה ח"ו ועוד שם תמצר כך שעלמותו הוא דבר זולת השכל והשכל לאו עלמותו הוא א"כ מי השפיע בו שכל כיון שהוא קדמון לכל קדומים אלא ע"כ שעלמותו הוא עניין שכלי וחרי עלימו השכל הוא עלמותו וכן כל השלמיו' המתחדים בו שם עלמותו ושלמותו שם עלימותו ומזה הטעם אסור להתאר לה"ם בתואר השלמיות כי כשנתאר אותו בתוארים פרטיים על דרך משל כשנתאר אותו בתואר נבור אתה מנצילו בתואר נבורה וחסרת ממנו שאר השלמיות שמשמעותו שרק הואר זה לבד נמלא בו ואפי' שם תדבר בפיך נם שאר התוארי' וא"כ לא תחסר אותו מעלמותו הרי מי יעמל כל תוארי שלמיותיו וא"כ בהכרח תחסרהו מעאר שלמיותיו ואפי' שם היינו יכולין לספר כל הוארי שבחיו נ"כ היה אסור לפי שכל תואר ותואר מורה על מין שלימות פרטי שאר תואר אחר לא יורה על שלימות פרטי אחר תואר אחר לא יורה על שלימות פרטי אחר נ"כ כשמרינו תוארי שבחיו יורה על רבוי וחלוק בעלמותו וכאמת לא כן הוא אלא כל השלימות מהאחדים בו ואין בו שום רבוי וחלוק ח"ו ואין מלינו מלה בלשון קודם שתהיה רשות להאמר על ה"ם שתמלה ההיא תכלול כל שבחיו וזהו מי יעמל נבורות ה' אשר במלותו ישמיע כל תהלתו הן בדיבור אחד ח"ו ואפי' בדברים רבים ח"ו כי אלו חיינו בעזרנו אלף אלפי אלפים ורבי רבבות שנים לא יכולנו לספר ח' מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות מתהלותיו אלא כאשר נזכיר מזה תואר עד"מ נבור נכוון כמחשבה כי עניו הנבורה פירוש חלוק מעלמותו ח"ו כי אין שם רבוי וחלוק אלא נכוון כי עניו הנבורה מתייחד בעלמותו והנבורה היא עלמותו ועלמותו הוא נבורתו וזהו לך דומי' תהלה כלומר בחי' דומים שהוא עניו המחשבה שכלב שאין שם דיבור היא עיקר התהלה כי מה שאנו מחסרין בפינו בפי משמעות לפנינו אנו מלשינין בלבנו ובמחשבותינו עם בחי' הדומים:

בא והנה מלבד המופת שהבאנו על מהות הרוחניים הנה לשיטת המקובלים הם משמעם כדברי שהרוחניים העליונים הם שכליים

ואין שום בחי' רוחניים אחר בעול' זולת השכל כמ"ש הרמב"ד בפירושו לספר יצירה והביאו הרב בעל שומר ממונים בספרו כיוכח רמזון דף מ"ש ע"ג בסימן מ"ח וז"ל וזהו שכתב הרמב"ד שלא העלות יתחייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בתכלית הפשיטות עד שאין בינו ובין עלתו דבר אלא שזה עלה וזה עלול עכ"ל הרמב"ד הרי שקרא הרמב"ד לכתר עליון בשם שכל פשוט ועלת העלות נ"כ הוא שכל פשוט מדכתב שאין בינו ובין עלתו דבר אלא שזה עלה וזה עלול ומש נאמר דעלת העלות אין מהותו ענין שכלי ח"כ הרכב יש בינייהם שזה מהותו ענין שכלי ועלת העלות אינו ענין שכלי וכבר ידעת כמה רב גובהי' דהרמב"ד ז"ל בפ"ם בם' שומר ממונים בהקדמה שבין ויכוח רמזון לויכוח שני בהלעם שניה וז"ל בפ"ם בעל עבודת הקודש בחלק העבודה פרק י"ג וז"ל וכבר קבלו המחברוני' מחכמי האמת כי אליהו ז"ל נגלה להרב ר' דוד אב ב"ד ז"ל ומסר לו מסורות חכמת הקבלה והוא ז"ל מסרה לבנו הרמב"ד ונגלה נם לו אליהו ז"ל והרב מסרה לבנו החסיד הרב ר' יצחק סגי נהור ונגלה נם לו אליהו ז"ל והוא ז"ל מסרה לשני תלמידיו ר' עזריאל ור' עזריאל ומהם נמשכה להרמב"ן ז"ל אמר ממנו נמשכה אל הם־ידים הבאים מאריו עד היום נם מהר"ם ריקאנטי ז"ל ובעל מנחת יהודה חיים ומחבירים העידו שקבלה היא בידם שנגלה אליהו ז"ל להרמב"ד ז"ל והמאמר הנ"ל של הרמב"ד ז"ל שנוי בם' שומר ממונים בדף כ"ה בסימן ס"ו ע"ם וכן יש קלת רמ"ר משמות נ' ספירות הרמשמות שהם המותרין ורמזי כל הנ' קוויס שהם קו החסד קו הדין קו הרחמים הנה רמזיהם מבוארים בשם חכמה בינה דעת שכולם משמעם אחין שכל כי השכל והחכמה והבינה והדעת כולם כמעט ענין אחד הם וכן הביא בשומר ממונים בשם הרמב"ד ז"ל וז"ל השכליים הנפרדים והעשר ספירות לא יאמר בהם רמזים ואחרית עכ"ל הרי שקרא בשם שכליים הנפרדים מאומר שהם המלאכים וכן קורא הרמב"ד בהקדמתו לפי' ספר יצירה לל"ב נתיבו' חכמה והוא לך שמותם כסדרן ג' שכל מופלא . ב' שכל מזהיר . ג' שכל מקודש . ד' שכל קבוע . ה' שכל נפרש . ו' שכל ששם נעבד . ז' שכל נסתר־ח' שכל אלם . ט' שכל טהור . י' שכל מתוקן . י"א שכל מלומלם . י"ב שכל בהיר . י"ג שכל מניהג . י"ד שכל מאיר . ט"ו שכל משמיד שכל . ט"ז שכל נלחי . י"ז שכל הברנש . י"ח שכל בית הספר . י"ט שכל סוד הפעולות סרוחיות כולם . כ' שכל הרצון . כ"א שכל החפץ המבקש . כ"ב שכל נאמן . כ"ג שכל קיים . כ"ד שכל דמיוני . כ"ה שכל נסיוני . כ"ו שכל מחודש . כ"ז שכל מורנש . כ"ח שכל מופלא . כ"ט שכל מוגשם . ל' שכל כללי . ל"א שכל תמידי . ל"ב שכל נעבד . הרי שהרמב"ד קורא כולם בשם שכליים וכן מפורשות לשון בעל חסד לאברהם במעיין רמזון שם' עין כל בשער ז' וז"ל שם ענין השכליים הפשוטים המתלבשים מדרגה

מחר מדרגה הם תכי"ם וים להם ג' נחי' הבחי' הם שכליים בעלי חכמה וביניה יתירה והם משכילי' תמיד בחשק עבודתם שהיא שכליים והשוקתם גדולה בעבודה ההיא וכן גם' חסד לאברהם המלא כמה מקומות שמורים על ענין הזה שמהות הרוחניים הם עניניים שכליים :

כב ומעתה נבא לפרש ענין עליית וירידה של הספירות כיון שהיום תופסים מקום דע כי השכליים הם בעלי שיעור ומדה כי יש גבול להשגתם אחר יאמר כי חכמה יש"ת מקלת שכחר ולא כולו לפי שקלר כח שכלי של החכמה להשיג שכל עמוק שהוא הכתר וכן בינה תיכה יכולה להשיג את החכמה כי להיות שהבינה נמשלה מן החכמה בהכרח תרד הרבה מאת מדרגת החכמ' כערך שיעור שבין עילה לעלול ולכן כאשר נאמר בזיזה מקום כי מלכות עלה אל היסוד אין כוונת ענין עליית נצחיית אלא עליית המדרגה כי בזמני זכות ובזירות השכל של המלכות תיכו כמו זכות ובזירות היסוד וכאשר נאמר שהמלכות עלה אל היסוד הכוונה שהעלה מדרגת המלכות להיותה במדרגת חסיבות ובזירות היסוד וכאשר נאמר להיסוך ח"ו היסוד ירד אל המלכות הכוונה היסוד נשפל ממדרגותו והיה במדרגת המלכות ח"ו הרי ביארנו ענין עלייה וירידה :

כג ופי' זה שאל עלייה וירידה מבואר בזוהר ס' ויתרו בפסוק תרדם נא ותרלה וכי לא פשוט ידע קב"ה דמיהו יאמר תרדם מה נריך ירידה · ותרלה והא כולא חתגלית קמיה אלא תרדם נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא וסיינו הפי ירידה · ותרלה רחי' לאסגאה עליהון במאי דינא להון עכ"ל הזהר · ביאור דבריו כי אור ח"ם הוא חסד פשוט ורחמים פשוטים לגמרי טוב ומטיב לרעים ולטובי' ואין בו ח"ו אפי' ריח דין כל שהוא כי אפי' כתר עליון הוא חסד פשוט לא כ"ם ח"ם אלא מרוב ההתלהבות המדרגות ממדרגה למדרגה מעלה לעלול מחילין הדינים להתגלות והענין הוא כי לעילה לעילה אפי' אם היה שם ניזה שורש דין בכל במיעוטו ברוב אור החסד שמתוק ואין נרגש מליאת הדינים לגמרי · המשל הזה אם יעיינו רביעית הלוג מקשה מר מצרף הנקרא רום שהוא ג"ם אלא בתוך עשרת אלפים רביעיות מקוקה · כמו כשם יתבטל המרירות של הרביעית לגמרי ויקבל טעם מתוק מאותן עשרת אלפים רביעיות מקשה מתוק וכל שיתמעט המתיקות נתגלה המרירות יותר וזהו הענין שבינה אין בה דין כלל · אלא דיוק מתעורר מיהו כי עם אור אבינה עדיין יש בה כח לבטל מרירות הדין מכל הצורות המתגלים מבינה יורדים הרבה ממדרגת בבינה ואורם אין כ"כ חסד פשוט ומתוק לסיוכלו לבטל מליאות הדינים לכן בהכרח מהגלים וזהו ספירות דינים מתעוררים מבינה אבל היא בעלמה אין בה דין כלל · משולה מזה כל אור שאין הדינים נרגשים בו הוא אור יותר גדול ותשוב במדרגה מאותו אור שהדינים מהגלים בו וזהו מדרגה בה ממדרגה רמה שהיא דרגת דרחמי לדרגת שפלה שהיא דרגת דדינא · וזהו כוונת הפסוק רוממו ס' אלהינו שיהרומם במדרגה רמה אלא יהיה בו ריח דין כלל כי לדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר פירוש שע"י מעשיהם הטובים גורמים שתשלו מדה"ד יתעלה ממדרגתו למדרגה יותר רמה אלא יורגש בו מליאות דין כלל ודרשים להיפוך שמהפכין מדה"ר למדה"ד שפשי' מדה"ר יורד ממדרגתו הרמה למדרגה נמוכה ותתגלה בו דינים ומדוקדק מאור עניו מתפרך שמדה"ד נעשה עלה אחר לגמרי ממה שהיה בתחלה כי בתחלה היה במדרגה שפלה ועתה נהרומם ונעשה עלה אחר וכן להיפוך ברשעים ולהסביר לך היטיב ענין ההיפוך תבין ממשל שהבאתי כי אפילו אותו רביעית שהיה מר בתחלה נתהפך טעמו למתיקות וכשתשמו רביעית משקה מתוק בתוך עשרת אלפים רביעית משקה מר גם רביעית שהיה מתוק בתחלה מתהפך טעמו למרירות וכן עד"ז תבין בנמשל כי כאשר יתגברו הדינים גם מליאות אור החסד המתוק מתהפך למרירות הדין שהוא בעל כמישהו :

כד ועתה הגיע העת לבאר ענין המלוש בעזה"י על טוריו לפנינו שלנו כפי מה שהסברנו מאות הרוחניים שהם עניניים שכליים זה עמוק מזה וזה מזה ויובן נ"כ היטיב כוונת הרמ"ע בענין רלון ובעל הרלון ומ"ש שהמלוש היה רלון ולא בעל הרלון יעויינו דבריו בשומר תמונים מסיתן כ"ה עד סיתן ל"ד ע"ש וכתב בשומר תמונים בויכוח ג' בסיתן ל"ד הביאה שם בשם ס' מבוא השערים וז"ל דע כי טרם שהתגיל המתגיל את הגילולות וכל העולמות היה הש"ם ממלא כל המקום הזה אשר בו עומדים עתה ד' עולמות אבי"ע ולא היה שום דבר חוץ ממנו וכו' ובשם אחר שהכל הי' ממולא מן האור ההוא הנקרא ש"ם ולא היה לז מקום פנוי הוצרך שם"ם עלמו מליאותו ואורו ויניח מקום פנוי להתגיל בתוכו העולמות למשם מקום המלוש הזה לא היה בלד מלדיו אלא בתמלעות ממש בנקודה תמלעית שבו וממלא עלמו על הלדדים בשוה מכל לדדיו ומשאר המקום פנוי בתמלע עכ"ל מבוא השערים · והנה שהתיגל הקשה שם דמשמע מפני שהיה הכל מלא מן אור הש"ם לא היה יכול לברוא עולמות מבלי צימלם עלמו ויניח מקום פנוי והלא אפילו באור הגשמי אין הדבר כן שאם תדליק מבוקה אחת בחדר אחר שהחום מכל לדדיו יממלא כל החדר אורה מבלי מקום פנוי כלל ואם תדליק עוד מבוקה אחרת יתמלא החדר גם מאור המבוקה השנית ואע"פ שכבר היה מלא מן אור המבוקה הראשונה מבלי מקום פנוי עכ"ז תוכל להכניס בו אור המבוקה השנית וכל מה שהראה והם זה הוא באור הגשמי שניהו מעכב מלהכניס בו גשם אחר כ"ש באור הרוחני וק"ו ג'

גמו של ק"ש נאמר הש"ם דיכול הוה לאתגולי ולברוה עולמות מבלי שילמדם עלמו ע"כ קושית שלמי יהיל ושבעבור זה התעורר והודיע לומר שהלמוס לימו בפשוטו מחמת עשרה טעמות עלומות מאוד ומכוסרות היעיב לגל כל מכניל וע"ם העשרה טעמות שלו וכן אמת בשבור עשרה הטעמת שלו מוכרחים אמו לומר שהלמוס לה יובן בפשוטו אבל מכח קושית שאלתיהל לימו מוכרח כלל ולפי מסוס הש לה לפרי' כלל דבשלמת נבי המור המסוקה הנשמיית הנה המור המסוקה הרחשונה היה מור בעל חכלית עד שלא היה יכולים לרחות דברים קטנים מחמת מיעוט מור המסוקה המחת ובאשר יזליקו עוד מסוקה מחת יחוסף המור בחדר הניה זיעיר בבירות יותר על שבן יוכלו לרחות דברים קטנים שלא היו יכולים לרחות בתחלה בהיות מור מסוקה מחת לבד אבל כאן בשור הש"ם הנדול שהוא בב"ה אין יוכלו להחרחות ולהתגלות מורות מועטי' ממנו מאוד דשרנן בעיברת מפי מהני לכן הולרך לשלמס מורו כדי שיוכלו להתגלות מורות הרוחניים העליונים נשלא משום הש לא מיריה לבל ע"ז החמה יורה דרכו דעיון השלמו' ת"ש להבינו בפשוטו כלל מחמת העשרה טעמות העלומות יעויינו בספר שומר חמונים בויכוח ב' סימן ל"ה · ובעל יובר לבב מיקן בספרו בדברי בעל שומר חמונים שאמר שאין להבין הלמוס בפשוטו והאריך למעניתו שם והעלה לפי דעתו שהלמוס יובן דוקא בפשוטו מחמת היזה טעמה חלושה ומזוייפת מאוד שהביא מבל על זה בדף ח' ע"ה בסימן י"ג שאינו העדר כביר כ"כ כשנאמר המלך מבניח מחלומו דבר לכלוך כמו שהוא העדר כביר כשנאמר ח"ו שהמלך עלמו בתוכו ותמה אני עליו תמי' גדולה איך מלא לבו לדבר נבזיה נבזיה על שומר חמונים מאחר שבעל יובר לבב רחה את הספר שומר חמונים כמו שהביא דבריו בדף ח' ע"ב בסימן י"ד ואיך לא שם יד לפי' ולשחוק הלא אחד מעשרה טעמות של שומר חמונים הוא דשם נאמר ח"ו שהלמוס יובן בפשוטו ת"כ יהיה הש"ם תופש מקום ח"ו כמ"ש בש"ל דף מ"ש ע"ש עיקר הט' ע"ש אבל שם נאמר שהלמוס אינו בפשוטו ת"כ ת"ש אינו תופש מקום כלל ות"כ איך יאמר בעל יובר לבב שנאני הוא דוקא לדעת בעל יובר לבב כאמרו שהש"ם הוא תופש מקום אבל שם נאמר שהלמוס אינו בפשוטו והש"ם אינו תופש מקום כבר שלקנו הנאני הזה לפי' מרוחניים התחתונים מאוד ק"ו בן בא של ק"ו בש"ם העליון כפי מה שהפרנו מהות הרוחניים שהם עניינים שכליים פשוטים ואינם תופשים שום מקום והנה אין לרוחני שום התערבות ונגיעה בדבר הנשמי כמו שלכלוך גילה בהתפעל הרוחני בנשמי לתועלת הנשמי כמו הנשמה בתוך הגוף וכן כתוב בסיר היחוד בסוף יום שלישי זרם מים לא יטמפוך ורוח בגיר לא יהדפך אף כל טעמת לא הנשמך וכל טעמותיו של בעל יובר לבב להכריח שהלמוס הוא כפשוטו הם כדעת היוק בן יומי זולת טעמה אחת יורה משמעה לכלורה שהלמוס יובן כפשוט ולפ"ז בסימן כ"ה הסמיך נדבר הזה כל הלורך :

בו והנה הטעמה היותר חזקה לדעת בעל יובר לבב להכריח שהלמוס יובן דוקא כפשוטו הוא מה שהביא בדף ט' ע"ה בשם עץ חיים בשער ההקדמות הקדמ' ה' וז"ל שם תוכל להבין שבב ושעם למה הולריך הש"ם לשמש את עלמו בשמלא המור שלו כמ"ש שפלק המור הרב מן המקו' שהוא לנמרי ולח"כ החזירו במדה ובמשקל דרך הקו שהוא ולברי היה יכול להניח אותה הבחינ' של הקו שהוא במקומו ויפלק שאר המור כיוון שהיה עתיד להחזירו בתחזוקה ע"כ בעץ חיים שאר לא רשומו הרב חביבי בעל שומר חמוני' על כי בארץ חיפלייא לא נמלא עכ"ל בעל יובר לבב · ונראה מדעתו שאם היה בעל שומר חמונים רואה ההקדמה הלא היה מודה ואומר שהלמוס הוא כפשוטו ולא שמעו על מבניל יובר לבבעל שומר חמונים שיחזור מדבריו שהביא עפ"י רשויות חזקות ועלומות רבות מאוד שהלמוס לימו כפשוטו ויחזור מדבריו בעשר הקדמה אחת שהורה משמיעה לכלורה שהלמוס כפשוטו כי יכול הוא לומר גם הקדמה הזאת בעלמה לימו כמשמעה אלא על דרך משל ואע"פ שלימו מבין עלם כוונת המשל לא מפני זה יזיז ממרכז האמת הנמוי על אדני האמת ויהיובר שהלמוס לא יובן כפשוטו ויהלא חסרון ביאור הקדמה הלזו כפי אמתתה בחסרון ידיעתו אבל האמת לא נלחיד ונסביר בעזה"י איך שההקדמה הזאת עלמה לא תובן כפשוטו רק היא על דרך משל ותסביר לך בעזה"י עלם הכוונה במשל הזה :

בז והנה ההקדמה הזאת שהביא בעל יובר לבב בדף ט' ע"ה בשם עץ חיים הנה היא כתובה הלזי גם' מנות השערים בפ"ב מהחלת הספר ולריך שתדע שני הפרקים הרחשונים של ס' מנות השערים והעיין בהם היטיב בעיון זך מאוד כי נמלא בהם כמה הקדמות יקרות נדולי הערך מועילים מאוד להבנת אמתת ענין הזה שאמ עסוקים בו עתה בביאורו וז"ל בס' מנות השערים בפ"ב לך קשה על מה זה נתחלק הש"ם לנמרי ולמלס את עלמו לעשות לוזה המקום כולו ספרי לנמרי בלתי קו כלל והיה די שיניח לוזה הבחי' של הקו העתי' לחזור ולהמשך בתוכם ולא התחלק משם ומה שנשאר בין הב' מורות לבד שם ילמלס עלמו להגליל שם העולמות ולמה הולרך הש"ם להתחלק לנמרי ותח"כ לחזור ולהתלבב מבפנים דרך הקו המור התחוקה בזה מבוארת כי הנה עשם הלמוס היה כדי להתחלק מן המקום הזה המור ת"ם ועי"כ יוכלו מכלים של ת"ק להעלייר שם כי שם היתה שמין בחי' כלים ניכרים [illegible] ההילולות עכ"ז שרשי הכלים ברחימו נעלם מ[illegible]לים מכמן דאל"כ במה יפרד הש"ם מת"ק לכן סילק כל המור למעלה כי

הנה הסיבה שאין הדיוים והכלים נרגשין בג"ס כשעשה הוא כי מכוח האור מהבטלין ואחר שכבר נתהוו הכלים ונלטיירו אם לא יחזור הקו הכוח להחפשט לא יהבטלו הכלים כיוון שכבר נתגשמו והקריבו עכ"ל מבוא השערים:

מוקדם שכאשר זה הענין נכאר ענין האור פנימי ואור מקיף כי הנה האריז"ל כתב מה שיש יכולת בכלי לסובלו ונכנס בכלי נשאר אור פנימי ומה שאין יכולת בכלי לסובלו נשאר מבחוץ ומוקף ומקיף עליו מבחוץ ועוד כתב אור המקיף גדול מאור הפנימי והוא נמשך לו עיין במבוא פתחים דף ס' ע"ג ונכאר שהי הקדמות אלו לפי הדרך שכתבנו שהרוחניים הם שכליי' פשוטים הנה מ"ש בהקדמה הראשונה מה שאין יכולת בכלי לסובלו נשאר מבחוץ נשאר אור המקיף ואור הפנימי שוין נכחי' אור שלהם בחיכות מעלתו ומדרגתו ואור המקיף בעצם הינו גדול מאור הפנימי אלא שלכך אין יכולת בכלי לסובלו לפי שהוא רבוי אור בכמות ואח"כ כתב שאור המקיף הוא נמשך לאור הפנימי אבל הענין הוא ש"מ ואין יכולת בכלי לסובלו הינו מחמת רבוי אור אלא מגודל בחיקות והבדילות של אור המקיף אין יכולת בכלי לסובלו אבל אור הפנימי בחיקותו יותר מועט מאור מבחיקות אור המקיף לכן יש כח בכלי לסובלו כללא דמילתא שאור המקיף והפנימי הינם שוים בחיכות אבל מדרגות והבדילות של אור מקיף בעצמו הוא יותר גדול ממדרגת אור פנימי ולכן בכלי תסבול אור הפנימי ולא אור המקיף ואין הטעם על העדר יכולת לסבול מחמת רבוי כמות האור כי ברוחניים אין שייך מקרה בכמות כי כמות הוא שייך בגשמיים כי יוכל לבאול כמה מרכו ורחבו ובשכו ועמקו של גשם זה או כמה כבדותו או קלותו ר"ל כמה משקל של גשם זה ומ"ש בגשם חיכות ממקרי הגשמיים כי גשמל איך הוא תכונת גשם זה עד שתהיה התשובה לא אי יכם הוא או חם או קר הוא מ"מ ענין חיכות נופל ג"כ על מעלת הבדילות מדרגת הכאר ולכן יפול ענין חיכות גם ברוחניים ולשאל איך הוא חיכות מדרגת הרוחני הלא · העולה מכל זה שחיכות אור המקיף הוא יותר גדול מחיכות אור הפנימי ולכן לא תסבול כללי אור המקיף דשם הוא אור המקיף והפנימי שוים בחיכות ח"כ כשהכלי הוכל לסבול אור הפנימי היתה יכולה לסבול גם אור המקיף ואי משום רבוי כמות אור הלא כבר ממרנו שאין שייך שם כמות כלל ועוד איך תפשר שיהיו אור המקיף והפנימי שוים בחיכות ח"כ כמה יבדלו זה מזה להיות נקרא זה אור פנימי וזה אור מקיף ואי משום שזה נכנס תוך הכלי וזה לא נכנס הרי נופל קושיא הא הם עלם ח' ממש ולא יתכן לקרותם בשם שנים כי כמה יבדלו זה מזה לקרותן בשם שנים וח"כ כיון שנכנס האור פנימי בתוך הכלי ח"כ הרי גם אור מקיף נכנס המשל הזה תניח לך לרוחניים

הפשיטים שאין שכליים משכל התעלי עד"מ כשרוצין ינלה לשמעון חיזה המלאה שכליית ושמעון יכין את המלאה הזיא וא"כ יאמר ראובן לשמעון שניד לך עוד המלאה שכליית אחרת ויחזור וינד לו חיזה המלאה אלמה ממש שגיד לו בראשונה ויתמה שמעון על ראובן תימה גדולה לאמר לו וכי אי הית המלאה אחרת אלא הית הית המלאה עלמה ממש שהגדת לי בראשונה כמו כן בגדון דיקן אם ג"מ וא"פ הית שוים בחיכות ח"כ כאשר יש יכולת בכלי לסבול ג"פ כמו כן תסבול אור מקיף כיוון שעלם אחד ממש הם ואין ביניהם שום חילוק ואם אור הפנימי נכנס בתוך הכלי גם אור המקיף נכנס כיון שעלם אחד ממש הם והנה כבר יצאתי מן הענין שהתחלתי בביאור ענין אור פנימי ואור מקיף ועתה נתחיל לבארו בעזה"י בסי' כ"ח בסמוך:

כח ונחזור לענין ביאור אור פנימי ואור מקיף ואביא לך מכל משכל התעלי כי רוב המשלים שלי נגד רוחניים העליונים אביא משכל התעלי כיון שכבר נתרנו שהרוחניים עליונים הם עלמיים שכליים והשכל התעלי ג"כ הוא רוחני אלא שמתלבש בגשם משל לשני בני אדם אחד גדול ואחד הוא ילד קטן והנה הגדול הוא חכם עמוק ומריף מופלג ומופה ומביע בחכמתו המלאות שכליות עמוקו' מאוד והילד יש לו שכל קל חלוש מאוד כדרך כל הילדים קטנים והנה כל מה שהילד יכול להשכיל ולהשיג בשכלו בודאי הגמור הוא שהגדול ישיג ג"כ ולא עוד אלא שהשכל של הגדול מקיף ומחבק וכולל בשכלו את כל שכלו הקטן והגדול יודע פיסיוב כל שכל הילד ועד כמה מהפשט שכל ילד זה ומיזה דבר יוכל להשיג ומיזה דבר לא יוכל להשיג וכל זה הוא מחמת שהגדול יודע פיסיוב מעלת כל המלאה שכליית ועמוקה ויבחין בשכלו חיזה המלאה שכליית יוכל הילד להשיג ומיזה המלאה לא יוכל להשיג והנה מה שהגדול יודע פיסיוב בשכל הילד לידע מיזה ענין ישיג ומיזה ענין לא ישיג וכל מה שישיג הילד ק"ו שישיג גם הוא נק' שכל הגדול לגבי שכל הילד הקטן שכל מקיף ושכל הילד נקרא שכל הפנימי והנה מהקפה הגשמיית תוכל להבין הקפה רוחניית מע"ש שתיכה כדמותה וכללמה מפני שזה גשמי וזה רוחני המשל הזה לדם המקיף את עלמו מכל לד בחיזה מלבוש גשמי הנה לד הפנימי של המלבוש הוא מקיף לד החיצון של הדם שהוא עור בשרו עלמה הקפה הזאת תיכה המיהיית ועל דרך המלה נקרא הקפה לבד הקפה רוחניות היא הקפה עלמיית שהשכל הגדול מקיף את כל שכל הילד מכל לד ופיסיב ואין שום נקודה משכלי הילד שלא תהיה מוקפת משכל הגדול ואע"פ שתיכה שוים כלל הקפה רוחניית עם הקפה גשמיית עכ"פ המשל מהקפה גשמיית היא מבוא לשכל התעלי להשכיל ענין הקפה הרוחניית ומתדמי' זה לזה כלך מה בחה מהקפה רוחניית תוכן ע"י הקפה גשמיית ובדולה מא ע"י הקפה גשמיית שהנו עושים למעה

כתג הסכות מהפשט חור מקיף שלמעלה כידוע גם׳ הכוונות של האריז״ל וכן ענין התלבשות נ״ב הוא כפנמן זה שהתלבשות של מעלה נמחר על העלה המתלבשה בעלול והתלבשות הזה הוא ענין הבנה והשכלה שבעלול מביע את עלהו והנה התלבשות הרוחני הוא התלבשות למיתי והתלבשות הנפשי מינו נקרא התלבשות שלא ע״ד המשל׳ לפי שפנימיו׳ הדבר מינו מלובש במלובש שלא חלויותו והתלבשות הרוחני הוא מפלש התלבשותו ככל לדבי שכל העלול וממשמש ונוקב מעבר לעבר ע״ד משל וכן כל התור׳ כולה בכללה וכל ל׳ הקודם מדבר בעשה ברוחניי׳ העליונים ובנפשי׳ בדרך המשל׳ וכ״כ הרמב״ן כי התורה כולה מניד בתחתונים וירמוז בעליונים כי שם עיקר למיתת לשון הקודם וזהו שאנו אומרים שהתורה ונשמתה הייגו כל מלותיה שהם בחינת למעלה רוחנייט עלמייט ולא ניתנה לנו על דרך הזה אלא בדרך נפשי משנרש הטא לדב״ר ונשמתה מכהנות חור בחל״ף להכות חור בעי״ן כללא דמלתא כמו שהמשלנו בפני בני אדם כמו כן בענין חור מקיף שמקיף וכולל את חור פנימי ויודע מדרגתו ושנאתו ויודע היעיב עד היכן יכולת שהשג׳ של ס״פ ולפיכך החור פנימי הינו משיג מדרגת ס״מ כי ס״מ הוא נשמה לחור פנימי והס״פ הוא כדמות הגוף של השמש הזורחת על הארץ וס״מ הוא כמו עלם חור השמש שחופף ושימד על הפשינו למרחוק וכן הוא ס״מ שחופף על הכלי מבחוץ והוא מבחיק מאוד שרשה יותר חור פנימי :

בט ועתה הגיע העת לבאר ענין תורות וכלים לפי הדרך שדרכנו בחכמת הרוחניים

עליונים שהם עניינים שכליים הנה לפי מ״ש בביאור ענין חור פנימי וחור מקיף הוכל לבנין ענין תורות וכלים ג״כ על דרך הנ״ל הנה לפעמים יקשה מאוד להסביר היזה המשל׳ שכליית עמוקה מאוד ובהכרח לריך להביא היזה משל וע״י המשל יובן הנמשל ואע״פ שהמשל הינו דומה ממש לנמשל כי הבנת המשל הפשר שיובן בדרך פשוט והבנת הנמשל ס״ת שיובן בדרך הפשוט כמו הבנת המשל הע״ב מועיל הבנה המשל בדרך פשוט להבנת הנמשל בדרך עמוק כי המשל הינו אלא מבוא ושביל לשכל המעמי להבין הנמשל בדרך עמוק ובלא המשל ס״ת בשום פנים להשביר הנמשל לבד כי אין לו שום מבוא והפים׳ כלל לשכל המעמי להבין הנמשל על מהיתו כמו שתרמה בסימן כ״ח שהשתני שהמשלנו הקשה נשמיית להקשה רוחניי׳ והקשה רוחניית ס״ת שהובן ע״ד הבנת הקשה נשמיית ע״ז הקשה נשמיית היא מבוא לשכל המעמי להבין הקשה רוחניית ושכלייה אז בעין מ״ש בהקדמתי להבין ענין מחדות עלם ומרת המשלתי ענין סרכבה מזגייה הנזכר בדברי הפילוסופים ואע״פ שהנמשל לא יובן כלל בדרך הבנת המשל אע״פ שהמשל הוא מבוא לשכל להמיתי להבין הנמשל על מהיתו ועמקו כפי שלריך להבנת הנמשל ועלך הבנת המשל לערך הבנת הנמשל הוא כערך הקר׳ שהשם לערך עלם אור השמ׳ והנה הבנת המשל הוא בעין כלי והבנת הנמשל הוא בערך אור אע״י שהכלי שהפשט הבנת ליור בהכרח יובן בדרך יותר עמוק מהבנת המשל ויש עוד לפעמים ענין שכלי עמוק מאוד שלא יובן על מהותו אם לא שנשים הנמשל כנ״ל למשל והנמשל השני בהכרח יובן בדרך יותר עמוק מהבנת המשל אלא שהחלה היה המשל השני שהחלה היה המשל הוא ושזו הענין שכתוב בדברי הקרי״ל בכל עולם יש חומר ולורה אלא שחומר עולם העליון הוא חור ולורה כערך עולם שלמטה הימנו וכן הוא בכל המורות העליונים שחור העליון במדרגה דהיינו שהוא שכל עמוק מאוד לא יובן ויובן כי אם ע״י התלבשותו בחור יותר עבור דהייט שהוא שכל שהינו עמוק כ״כ ועיין בתיקוני זוהר שהמשיל קול תרועה ושלשלת ומשלך דוגמיה להדדי ומע״פ אלא יובנו כלל בשנון אחד מ״מ השכל מעיר ביוסיס ענין שווי מה וכן הוא על הרוב שיש שווי מה למשל אל הנמשל מע״פ שהינו שווי נמור כ״פ שהוא ענין בית יד ומחיזה אל הנמשל והנה הבנת המשל הוא ענין כלי ובית יד אל הבנת הנמשל והבנת הנמשל הוא עלם חור השכל כלמהיתי הנה הרמה לדעת ביאור ענין תורות וכלים :

ל ואביא לך עוד דוגמ׳ לאחרה לבאר ענין תורות וכלים הנה בשהעיין היזה המלמה שכליית של היזה חכם מופלא כמו שתרמה בתוס׳ היך שרשינו הס מתרץ היזה קושית חמור׳ בתירוץ נפלא וחריף מאוד מאד התירוץ הפוא הוא ענין שכלי עמוק מאוד ומתוק מאוד והנה דברי ר״ת הכתובים על הכייר היזם עלם הליור השכלי כי יתוע שענין השכלי לא יובן לחוש כ״ת לשכל והדברי׳ הללו הלא הפה מופנים לחוש הרחות לקרות תותן על הכייר או לחוש השמע לשומען מפי חדם אלא הדברים הללו הלא הפה כמו מלובש לליור השכלי הפוא של ר״ת והליור השכלי מלובש במלות הללו שהליור השכלי הוא מוסבר ומובן על ידם לחדם ובאמת עלם הליור השכלי אינו יכול להכתב על הכייר אלא מובן בשכל החדם והמופת הנה הס תעיין במלות הללו של ר״ת תבין ותלטוש כת שכלי שלך להבין הליור השכל של ר״ת לא תשכיל במלות הללו שום ענין שכלי ולא תבין המשך המלות וקשורם והטורן וסדורן ויהיו המלות הנה אלוך כמו ספר החוש או כמו מאמרי המשוגעים הנאמרים אלא כסדר נאות וכתן אך אם תבין כת השכלי שלך ותלטוש ותזכך אותו הבין עלם הליור השכלי של ר״ת והנה הליור השכלי הפוא של ר״ת הוא נשמה ואחיזת של המלות הנה כי על ידו יש למלות הנה אחיזת וקיום ותיזוק והמשך וקשור וסדור גאה ויפה שהמלות שבתחלת המאמר לריך רמויים לסדרם בתמלא או כסוף המאמר וכן כל המלות שבכל המאמר ס״ת לשמותם מתקומם וסדורם כי ס״ו כן יפסד ויתקלקל כוונת המאמר ולא יובן ענין השכלי על ידם כלל ולא יהיה למלות הללו חיות וקשור אם

נזה כמו שהדם מהר מוהו שנתפרד קשור וחבור
לגיריו זה נזה · הנה הרמחיקה עוד דמיון לגיאור
תורות וכלים שהגיור הכללי הוא התור והנשמה
והכלי הוא המאמר והמלות הרם שהגיור הכללי
מוסבר על ידם וע"י המלות הרם ים לגיור הכללי
הפיסה וכלתי הכלי והבית יד ת"ת להשכיל הגיור
התוה · והנה ים שוה ודמיון מה בין הכלי והתור
שלם כמה שהגיור הכללי התוה ת"ת לגיות מובן
ומוסבר ע"י מלות מהרות כ"ת ע"י מלות הללו
שהשביר וסידר ר"ת עלמן הרי שמלות מהרות מין
להם יחוש ודמיון כלל להגיור הכללי התוה מבל
המלות שסדרם הר"ת הם מסודרים היטיב ים להם
מיזה יחוש ודמיון לגיור הכללי ובלא המלות הרם
ת"ת להשכיל השכל התוה מפני שהוה בסיר מאוד
וגלוי מבלי לבוש ומכסה את עין השכל משמ"ב ע"י
לבוש המלות נקל להשגיח :

לא ועל ידי זה הוכל להבין מהוה יחוד הספירות
כגון יחוד קב"ה ושכינתיה לו יחוד חכמה
ובינה והבין השעם למה מכונה הזיווג בלשון ידיעה
כל"ה וידע אדם את חוה אשתו דהנה הרב בעל
מדרש שמואל כתב בפירושו לשם' תבות על מבנת
משה קבל תורה מסיני מביא שם וז"ל וברב ר' שם
טוב בן שם טוב כתב לדעת למה לה לומר הקב"ה
נתן תורה למשה לו משה קיבל תורה מהקב"ה
התשובה בזה למה שמשה עלה למעלה נבוהה
העליונה נהדבק שכלו עם הש"ת לז לתן שם טוהן
ולתן שם רבוי מוהן ומקבל כמו שקרה בשעתן משה
התורה ליהושע כי לז היה שם רבוי מוהן ומקבל
לבל בשקיבל משה את התורה נהדבק בהש"ת והוה
היודע והידוע והידיעה אחד לבך למר משה קיבל
כי זאת ההשגה לתן שם אלא קיבול בלבד ולא קבלה
מאים לאחר כדי שיהי' שם רבוי מוהן ומקבל וזה
הדבר ידוע למי בזכה בידיעה הנפלאי ע"ל · ומחוך
הדברים הללו משמע שמשה לה שמע קול דברים מפי
הקב"ה כלל ועיקר רק משה הגיע בשכלו כל התור'
בהשגה רוחניית ושכלית בשכלין עלמו לנבואתו
בנפלאה ונתלטש ונתחזק בח שכלו והשגתו עד
שראה בעין שכלו כל תותיות התורה ברוחניותיהן
מברראים עד לעיני כל ישראל ולזוי' ולזכרותי'
ותוכחתי' וכל דברי הברית שבהוכח וכל הסיפורי'
שבתוכח ומה שכתב שנתדבק שכלו עם הש"י הוא
כך דע שדיבוק הרוחניי' זה בזה שיהו בקירוב ודיבוק
הנשמי שדיבוק הנשמי הוא כשתר יפגוש נוף אל נוף
אחר ויגעו שני הנופים זה בזה בלי הפסק תויר
ביניהם זה יקרא דיבוק הנופני ודיבוק הרוחניים
כשיגיע ויכניל המשכיל מיזה דבר שכלי בכח שכלי
והשגתו אז הענין המושכל הוה יחדבק במשכיל
ודיבק עלום וחזק ולתן שם הפסק כלל וריקות בין
שכל המשכיל לדבר המושכל וזהו כמעט ענין ועלם
אחד והמשל לזה כמו שהמשלתי לעיל בסימן ל'
בשהשכיל המלא' שבלייח בר"ת המלאה מבלו
הנה קודם שהגיעות את שכלך להשכיל המלאה
הזאת לא תוכל להבין ולהשכיל את גיור השכלי הזות
המלובש בדברי ר"ת הללו כי הגיור השכלי ת"ת
להכהב על הנייר ולהתנשם אבל בהברח הגיור
השכלי הזות יתלבש בלבוש המלות שהגיור השכלי
הזות יהי' מוסבר על ידי המלות הרם אבל כשיבין
התדם את שכלו להבין הגיור השכלי הזות של ר"ת
אז יסגיו ויבין מותו הגיור על בוריו והרי בהשכל'
הזות שהשכיל את הגיור השכלי של ר"ת נהדבק
שכלו בשכל ר"ת ושכל ר"ת נהדבק בשכלו וכמעט
שנו לעלם אחד ותין שום השפק וריקות מפסיק
בין שכל התים הזות ובין התרם השכלייח הזאת של
ר"ת ובשמלה תין את תימו ונישר ר"ל קודם שבבין
התים הזות את שכלו להבין גיור השכלי של ר"ת
לא נהעורר השכל של ר"ת נגד זה התים להתרחות
ולהתנלות אליו ולהיות מושג לו כי תין שום מקום
לשכל של ר"ת שיחול עליו ר"ל על המקום הזות
משמ"כ כשמבין את שכלו ומשתוקק להבין גיור
השכלי של רבינו הם אז נהעורר הגיור השכלי של
ר"ת ולהתנלות לתים הזה כי כבר מלא מקום לכל
התים הזה לחול עליו דהיינו בשכל התים הזות
ומע"ש שנוף של ר"ת כבר הוא ימים רבים בקבר
מ"מ שכלו קיים לעד בעין מ"ש רז"ל שפתותיהם
דובבות בקבר מפני שכל הרוחניות והשכלייח הם
נלהיים ברגון המשליל ולכן מע"ש שנוף את
שכלו קיים לעד כי לא שייך בו ענין מיתה כלל והנה
מתוך הדברים הללו תבין כי דבוק וקשור המשכיל
במושכל הוא ענין השנת העולה את העילה והשפעת
השנה מעילה לעולל שיבא לותה וזה הוא יחוד
הספירות וקשורן וענין השנה היא בלשם תכלית
העידון והתעוג הרוחני ותין להם שום הפוקה
מחרת לעולמי עולמים כי תם להשיג השכליים
העמוקים והמהוקים וזה יהי' השכר המניתי
לצדיקים בעולם הנשמות שיהרבה בלשם השנות
מופלגות לתין תכלית וזהו בעלמו נ"כ עבודת
הרוחניים והשכליים העליונים שמקיימי' את התור'
עם התרי"ג מלות שלה ברוחניותיהם המקוריי
והשרשי ולפי מה שהשברנו יחוד הספירות תבין
למה מכונה ענין היחוד בשם ידיעה כמו וידע אדם
לפי שהיחוד הוא ענין ידיעה והשנת העולה את
העילה וספירות וידע אדם את חוה אשתו פירושו
שהשלמת השפוע ידיעה והשנה במלבות שיגיע
אותו והנה עפ"י מ"ש הבין דבוק שכל משה בשם"י
ברוך הוא שהוא עלמות התורה והתורה היא
עלמותו ולכך השכיל משה את התורה בשכלו החזק
ולשפער כי לכן נקרתה התורה תורת משה לפי
שהשכיל אותה בכח שכלו לדעת הרש"ו בן הרש"ש
כמו שאדם הממליה המלאה שכלייח בכח שכלו
הרי אותה השמלאה נקרתת על שמו לפי
שהוא השכיל אותה בכח שכלו · הנה הרחת
לדעת יחוד וקשור התורות העליונים על בוריו
ועתה בעזה"י נתחיל לבאר קלת סדר ההתלבלות
בקיצור :

לב כתב הרמב"ד ז"ל בפירושו לספר יצירה בהקדמתו וז"ל עלה בעלות יתחייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בהכלית הפשוטות עד שאין בינו ובין עילתו דבר אלא זה עלול וכמו שכ"ל הרמב"ד הנה לכאורה פשיטות משמעות לשון הרמב"ד הלז יכניסנו ויחריד לב המדקדק במ"ס מיכלתו הגדול הכב"ח ומנדיל עלמות הגמלא הרמזון שהוא כתר ס"ק עד שכמעט הוא קרוב לתמות הבנינות ח"ו · אבל כשאר העיון היטיב בלשונו שכתב שזה עילה וזה עלול נכלל זה מעלה בב"ח במה שהוא עלה בב"ח במה שהוא עלה ולא עלול בידידת מעלה הגמלא הרמזון מן המגליל במה שהוא עלול כי ההפרש שבין עלה ולא עלול לעלול הוא הפרש גב"ח כמ"ש הרמב"ד עלמו בדף ס' ע"ג ע"ב · וכן כתיב מהרמ"ע מכם' פלח הרמון בתחלת שער ג' המכונה בשם שער הפ"ס הוא הכתר כתיב שם בשם הרמ"ק כם' לעיתם וז"ל הרמ"ק שם"ם שתמו נניח שהתקבל בכתר לפ"ס כל ההפשר נחק הבעלות להתקרב לעילת מ"מ יחויב ביום הבדל עשם ורב כמרחק שים בין הבעלות הרמזון והעלה הקדומה בהחלט כי הוא לפין פישור הנכב למעל יחיר מהשר נשנו שהר העלה מעלולהן עד שילדק שמר שרחוק מה שהיה בין הכתר ובין הפ"ס הרבה יחיר ממה שהיה בינינו הגמלאים הספליס ובין הכתר העליון עכ"ל הרמ"ק שם' לעיתם והנה דבריו מוכרחים ונכוחים בפ"ס המורה שהוא בב"ח אכל פס ורעיון נלמה מלהגדילו ולהתרו בהוצרים מונבלים ח"ו ולפ שלמר שגודל הפ"ס על הכתר העליון הוא כמו ההפרש שבין הכתר עליון ובינינו הרי כבר הנבלנו לאחו בפישור מונבל לומר שגודל מעלתו הוא בפישור הזה לא יותר ח"ו ולא עוד אלא שפי' שם גלגל היומי שהוא למעלה מכל הגלגלים שיה פיתמיית חללו ממולא מנרגירי חרדל ובינינו שמרים שבמנין גרגירי חרדל שבחלל הזה כ"כ ים ספרים יותר בין הפ"ס ובין הכתר מההפרש שבין הכתר עליון ובינינו הרי כבר נהגנו פישור למעלת פ"ס ב"ה שכל מה שיוכל להיות נהפש בפה ולשון הרי הוא פישור וגבול והנה מה שלכאורים דברי הרמב"ד מחרידים לב המדקם כמ"ש בסימן זה מדרבה שם מורים על עיקר גדול שהפ"ס הוא הטוב והמטיב בהכלי' שהטבה כפי מה שיוכלו העלולים לנפות רק מקדים חקירה אחת מספר פ"ת :

לג כתב בספר שומר ממונים בויכוח רמזון דף ט"ו ע"ב סימן מ"ב וז"ל שהליטל ומחוץ לפ הפליל הפ"ס את הכתר עליון שיהיה שוה לו ממש כיוון שהפ"ס הוא הטוב והמטיב בעין יפה ועין כילות ולרוחו עין לפניו ומהרץ ע"ז בסימן פ"ג וז"ל יהוידע מפני שהוא מהגמע שהלוה יעשה פתר כמוהו לפ מפני חסרון כח הפ"ס רק מפני שיחת הכתר עליון עלול שקדם עליו בהעדר ולכן לפ יפבול עניני להתדמות אל עילתו כי איך יפתוש שפפערי המיניות אל מחויב המציאות ואף שהמגליל יציאתו כל טובה פ"פ לו להגמלא שהוא כתר עליון לקבל טובה ושלימות מהפ"ם עד שיהיה שוה לו ממש אלא מוכרח שירד מזה פני מדוניו ושלימותו הבב"ח בערך ההבדל שבין עילה לעלול וכמו שהאריך בזה הפרד"ם פ"ב פ"ז וס' תלימה עין כל ח"כ פ"ה ע"פ . ושוב הקשה שם בם' שומר ממונים בסימן ס"ד וז"ל שהלתיגל עדיין יקשה דהפ"ם הפ"ם תתן להיטיב ובכחו הבב"ח יכול לעשות עלולו דומה לו ממש ולא עשה כן מפני שהגמלא העלול לא יכבול שיהו שוה לו פ"כ נמנע לפ"ם שיפעל כל מה שירצה כי תכונות העלול הגמלא יעכבנו במה שאינו יכול לקבל כל מה שעילתו היה רוצה להשפיע בו ולהמליצ בב"ח כמותו וזהו חסרון שלנו יה"פ ומהרץ ע"ז בסימן מ"ה וז"ל יהוידע מה שהוא נמנע לעלול אינו חסרון בכח הפ"ם שם לפ יפעלנו כיוון שהוא נמנע לעלול שיהיה שוה לו שהרי פ"פ לעלול לסבול ב' הפכיים שיהיה עלול וכלתי עלול דהיינו עלול לפי שקדם לו ההעדר וכלתי עלול שיהיה שוה לו · לכן אינו חסרון שלנו שם לפ יעשנו ככה שהוא שוה לו ההעדר לעלול דהיינו כל מה שאפשר לו לקבל הרי הוא מדק ביותר ההטבה שהלהיית דאל"כ לפ יהי פועל שלם ולא טוב גמור בפעולתו יען לפ השפיע בעלולו כל השלימות שהיה יכול להשפיע בו ולפ היטיב לו כל מה שהיה יכול להטיב לו ולכן כדי שלא נייחם זה בחסרון לפ"ם מוכרח לאודות כי שמת ויליד הוא מה שקיבלו המקובלים שהפ"ם כלי שלעני שפל והשליל עלול אחד ודומה לו כל מה שיתכן שלא פעלול להיות דומה לעילתו והוא שכתר עליון כמ"ש הרמב"ד ז"ל לו נקרא אותו בשם פ"ק כמ"ש שהריז"ל עכ"ל בעל שומר ממונים · ומן שם בשמת דברי הרמב"ד ז"ל שכלל כל זה בלשונו הזהב שאמר עלות העלות יתחייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בהכלית הפשוטות עד שאין בינו ובין עילתו דבר אלא זה עלול וזה עלה שאם היה הפרש שבין הפ"ם להגמלא הרמזון יותר מהפרש שבין עלה הקדומה בהחלט לעלול הרמזון פ"כ היו אז ואל הטעה בלשון הרמב"ד שאמר שלשון ממנו כתר עליון לומר שבדרך הכרח בחוייב נגמלא הכתר עליון ח"ו אלא ברצונו טוב של הפ"ם בלי שום הכרח כלל נגמלא כ"ע אלא ר"ל יתחייב לנו בשכלינו כלומר שכל יחייב לחתנו לאודות להקדמת הזאת שהפרש שבין פ"ם לכ"ע היו אלא הפרש שבין עלה הקדומ' בשחלט לעלול הרמזון כפי תמותינו שהפ"ם הוא טוב גמור ומטיב טוב להיטיב בהכלית ההטבה מה שאפשר לעלול הרמזון לקבל דאל"כ לפ יהיה ח"ו טוב גמור :

לד שם שומר ממונים בויכוח רמזון סימן כ"ב הקשה שם וזהו תורף כוונתו הנה ודאי יש כח ביד הפ"ם לברוא העוה"ז מכלי שהשלמים של כל העולמות וא"כ מה לורך להמציא רבו נמצאי כ"כ · ותשיב השובבה נלחה הנה שהלה זו מחשת הוא חלישות גדול ועלומה בחלו העוה"ז הוא עיקר

כוונת

טוענת הת"ס לגרוע יותר ממליחות כל העולמות הקדמים והמורחים ולמה ימנע הת"ס הטוב והמטיב מלהטיב לכל אלו העולמות למליחת אבר מליחתם הוא יותר טוב מהעדרם ויכירו וידעו גדולת הת"ס לף שהיום יכולים להסיגו על אמיתתו מ"מ יסיגוהו אפס קלת מגודל רוממותו הכב"ת וזהו תורף התשובת בעל שומר ממונים . וקשה עתה לכאורה ת"כ היה לו לת"ס להמליח עוד יותר ויותר ומלחים טיבוי להם ג"כ מטעם הטוב להטיב כל מה דאפשר לבל בחמת גם זה לק"מ דע שכמו שאין הפרש בין ת"ס לכ"ע אלא בהפרש שבין הקדומה בחלט לעולו הרחמנן כמו כן אין הפרש בין מליחות הכתר למליחות החכמה אלא בהפרש שבין עלה לעולו כי הכתר התיל את החכמה הת"ס שהשפיע הת"ס בכתר להתיל את החכמה והנה הכתר התיל את החכמה בתכלית השלימות היותר לפשרי מה שהחכמה יכולה לקבל כי מטעם הטוב להיטיב מאוד לבל ודאי חכמה ירדה הרבה ממדרגת הכתר לפי שהכתר הוא עלה וסבה לחכמה והחכמה היא עלולה מכתר ולעולם ת"ת לעולו להתדמות לעילתו לבל כל עולו ירד הרבה מאוד ממדרגת עילתו כמ"ש האריז"ל בס' מבוה"ס כל אור נקרא ת"ת לבחי' עולם שלמטה ממנו עיין במבוה פתחים דף ס"ת ע"ת בחות אין סוף ע"ס ולעולם כל עולו אינו יכול להשיגו את עילתו על כוריו אלא אפס קלתו לבל את עלמה משגת היטיב על כוריי' ולפיכך נקרי' כל עלה לגבי עלולה ת"ת לפי שקאר כחו מלהשיג את עילתו וכן כשהחכמה התיל את הבינה התילה ג"כ בתכלית השלימות היותר לפשרי מה שהבינה יכולה לקבל וכן בן כל הספירות וכל העולמות נמלו ונברתו ונולדו ונעשו בתכלית השלימות היותר לפשרי מה שהם יכולים לקבל עד אלא ידוע לשמוע היה לו למתיל להתיל עוד ספירה אחת בין כתר לחכמה דלפי ת"ס אין מקום לשלשה זו דהנה חכמה נמלה בשלימות היותר לפשרי וא"כ ת"ת להמלא מדרגה שיהיה נמוכה מכתר וגבוה מחכמה וכן בין כל שני ספירות הסמוכות זו לזו כמו כתר וחכמה או חכמה ובינה או בינה והסד ת"ת להמלא מדרגה ממולעת ביניהם לפי שכל עלול דומה לו עילתו ככל מה דאפשר לבל מ"מ כל עלול ירד הרבה ממדרגת עילתו וכן כל מה שמתלבל מעיל' לעלול מתעבה ומתגלה יותר יותר עד כי מרוב ההתלבלות הגיע לדבר לו הגבול והגשמות ולפ"ז אין לשאול למה לא הרבה המתיל עוד נמלים להיטיב להם שת"ת להיות יותר נמלים ממה שהם עתה דהא בין כל שני מדרגת ת"ת להמלא עוד מדרגה ממולעת אפילו בין מדרגה התחתונה שברוחניות ובין מדרגה עליונה שבגשמיות ת"ת להמלא מדרגה ממולעת ואין לשאול ג"כ היה לו להתיל עוד ספירות שות ללו שהתיל ולהטיב להם ג"כ משטעם הטוב להיטיב התשובה בזה כי ת"ת לב' ספירות שיהיו שות במדרגה ד"ת כמה

חית

יבדלו זה מזה להיותם נקראים שנים כי הנה המספר הטופל בספירות אינו אלא מלד שמדרגותן אינם שוים ואפילו ילדק לומר שהם שברה מיני מדרגות אבל אם יהיו שוים במדרגה לא יפול עליהם עין המספר כלל בשום לד כי בשלמת בדבר גשמי אפיל טופל המספר אפילו אם הגשמיים שוים ודומים זה לזה ממש מ"מ אפיל טופל בהם המספר מלד שאינו מדרגותן אבל אם הרוחניי' יהיו שוים במדרגה ממש יפרדו זה מזה להיותם נספרים במספר ? המשל הזה בשאדם אחד יאמר לחבירו אזה המלאה שבליית שני פעמים שהם אמור נאמר שהגיד לחבירו שני המלאות שבליות כי בחמת המלאה אחת היא אלא שאמרה לחבירו שני פעמים וכן הוא ממש בנדון דיקן כפי מה שהסברנו שמהות הרוחניים הם עלמה שבליים ואינקוט בספירה אחת למשל וממנו תבין בכולם המשל הזה בשכתר התיל את החכמה התיל' בתכלית השלימות היותר לפשרי לה לקבל ואם היה הכתר מתיל עוד ספירות חכמה אחרת והיתה נ"כ בתכלית השלימות שיותר לפשרי לה לקבל ת"כ היתה ספירת חכמה השני דומה ממש לספירת חכמה הראשונה וא"כ במה יבדלו זה מזה להיותם נספרים במספר שנים ואם היה הכתר מתיל ספירת חכמה השני' נמוכה ממנו מספירת חכמה הראשונה ת"כ הרי ע"כ היתה זוה לספי' בינה שהרי כבר בארנו שבין ספירת חכמה ובינה ת"ת להיות מדרגה ממולעת וא"כ היתה ע"כ זוה לספירת בינה וא"כ לת יבדל עלי' ועל בינה לומר שהם שנים כיון שהם שוים ודומים זה לזה במדרגה ונקוט הת' כללת ביד וזכור ואל השכח ההקדמה הגדולה שלי שביארתי מהות הרוחניים שהם עלמיים שבליים ולכן עפ"י רוב נמשיל משל מבשל המאוסף שהוא עיון רוחני נ"כ ולכן המשלנו בסמוך לאחד שהגיד לחברו המלת שבליית אחת שני פעמים:

לה ודע דכתי' שומר ממונים דף כ' ע"ת היית בשם היקוני זוהר חדש שהליות הספירות הוא כמדליק נר ממר ואין הרחמנן הפר כלום עכ"ל. והנה כל המקובלים כתבו שהספירות קודם שנתלבלו היו כמוסות וגנוזות בת"ס וקשה וא"כ לימו פשוט לבל היה מורכב מעלמותו מהספירות וקושית א הקשה גם' שומר ממונים סימן כ"ד ומהרץ שם ע"ז בסימן כ"ם ע"ם אלא הסביר היטיב וגם רלוחי בספרי המקובלים מבוסס גדולם כי ים מסם תמרו מעלמותו של ת"ס נתלבלו הספירות ובערכן לא שייך בהו חידוש כי מליחותן בבר היו כמוסות בת"ס כמ"ש גם' שפע של וקלהם כתבו כי הספירות הם מחודשות בחידוש נמור ומי"ש מזכה שטרח לבי הרי ויטיבב נ"כ קושית עלומה שהקשו המקובלים איך יתכן היות הספירות כמוסות בת"ס מקדם נמלה ת"כ ח"ו מנין עשה ת"ס דבר אין נמצא

נגולה

גדול, ובתחלה מסביר לך ענין כמדליק נר מנר ואין סרתסון חסר כלום כמה כשכתר נהליל את החכמה כשהיר בחי' החכמה בכתר ג"כ ולא חסר ממנו כלום כי הוא כמדליק נר מנר ולא תבין שבחי' חכמה הנסתרת בכתר היא בחי' פרטיית מונחת בפני עלמה בכתר כדי שיוכל לרמוז עליו, בהיותר נעוזה בכתר לומר שזו היא בחי' חכמה הנעוזה בכתר והסתר הוא בחי' אור עלם הכתר העודף הרבה על ספירת חכמה לא תבין כן שם"ב יהיה ב' בחינות בכתר דהיינו בחי' עלמו ובחי' חכמה הנעוזה בו. ובזה כל המקובלים הסכימו שבכתר עליון הוא שכל פשוט בתכלית. הפשיטות ובהכלית התחדות אלא שכוונת שבחי' חכמה הנסתרת נעוזה בכתר היא עם הכתר בהתחדות עלום ומרחק עד שלא יוכל שם לומר שהם ב' בחינות דהיינו בחי' אור הכתר עלמו ובחי' חכמה הנעוזה בו אלא הכל היא בחי' אור כתר אחד פשוט ושם בנעיזת החכמה בכתר אין שם חכמה עלי' אלא שם כתר כי שם הוא עלמו, הכתר ממש לא כמו בחינתה שממוץ לכתר דהיינו מליותה העלמי החזק בפועל ממש. ולמשיל לך משל ע"ז שהבין היטיב מלמרינו שבחי' חכמה הנעוזה בכתר היא בהתחדות עלום ומרחק עד אור הכתר עלמו הוא בדברי הפילוסופים מזכר ענין הרכבה שבגיית והרכב' מזגיית הרכב' שבגיית היא עד"מ שים כאן טבלא אחת לבוע בפני מיני לבע לבן ולבע אדום דהיינו חלי טבלא לבוע בלבע לבן וחלי טבלא לבוע בלבע אדום ונאמר גוון הטבלא הזאת מורכב' מפני מיני לבע לבן אדום וזאת היא הרכבה שבגיית שפני מיני הלבע שים ממוזגים ומעורבי' כלל אלא כל אחד שוכן בפני עלמו ולפיכך הקרא הרכבה שבגיית לפי שהוכרים זה אלל זה אבל אם יתערבו שני מיני הלבע לבן ואדום היטיב שיהיו ממוזגים ומעורבים מאוד בשיעור המורכבת מקמח ומים יפסד גוון הלבן לורתו הרחסומה גוון האדום יפסד נ"כ לורתו הרחסומה שהיא מרחה אדומה ותחסום מהם שיהיו לבע אחר ממולע בין לבע לבן ילבע אדום שהיו לבוע"כ ואיהו אדום כ"כ וכשלבעין את הטבלה גוון זה המורכב מלבע הלבן והאדום נאמר שגוון הטבלה הזאת מורכב מפני מיני הגווני הרכב' מזגיית לפי שפני מיני הלבע נתמזגו ונתערבו מאוד היטיב. ובזה הבחנתי לך משל נאמני ומתוך תשלה במעלת השכל שהשכיל ענין בחדות עלום ומרחק על בחי' חכמה הנעוזה בכתר עם אור הכתר עלמו שהיא ע"ד הרכבה מזגיית שבחבנו בזה גוון אחר ואין ניכר בו לבע הלבן ולא לבע האדום כן בכתר זה לא נוכל ליתן בו חלוק ופרש בין מליותו אור הכתר לבחי' חכמה הנעוזה בו כי הכל הוא בחי' אחת והוא בחי' אור כתר פשוט בתכלית הפשיטות ובהכלית התחדות ואין שם בחי' שניות [שנות] ח"ו כלל לנמרי אבל לא תדמה לנמרי שהבנת המשל להבנת הענין המשל היא הבנה גסה והבנת הענין המשל היא הבנה דקה (והשכלה המשל הוא יותר דק) ואין כוונת המשל להמשילו ולדמותו לנמרי אל הענין אלא המשל הוא מבוא ונתיב אל השכל האמיתי שיוכל השכל להתפוס בשכלו הבנת הענין אבל קודם הבנת המשל אין לשכל האמיתי שום תפיסה בהבנת הענין ואחר שהבין הבנת הענין יוכל להשליך המשל מנגד אחרי שמלוייר בשכלך תמתת הבנת הענין והמשל הוא כעין כלי וביה יד והבנת הענין על האמיתות הוא כעין בשמה ואור אל המשל והענין מתלבש בתוך המשל כי הענין אלא המשל ע"ה להבינו לדקותו ולגודל אורו עד שיתלבש במשך ולבוש השכל המשל ומשל לך בשמין ל"ו ועוד משל יותר דק שתוכל להבין יותר היטיב ענין החדות עלום ומרחק רק הבאתי המשל הזה בכוונה שוכל להשכיל מענין המשל הכ"ל כמה השכלות דקות:

ואמשיל לך עוד משל אחד להבין יותר היטיב ענין החדות עלום ומרחק הוא כבר

סודעתיך שמהות הרוחניים הם ענינים שכליים ועל פי הרוב אביא משלים מהשכלות אנושיות שהם קופצת הארת עלם אור הנשמה והשכלות הוא הארה המתפשטת מעלם אור של הנשמה כמו הארת השמש המתפשטת מעלם אור גדול אשר בחפוז כוכב השמש. והמשל הזה לרעתן שהוא חכם מופלג מבשיל עמוק וכל זמן שרעתן הזה מתפשט בשכלו להשכיל השכלות לעולם יבשיל השכלות עמוקות מאוד כפי רוחב הבנתו ועומק שכלו ולעולם לא יבין בשכלו השכלות קלות ופשוטות אשר חכם פשוט יכול להשכיל אותם בכח שכלו שאינו עמוק וכשירלה החכם הגדול להשכיל בשכלו השכלה קטנה ופשוטה ילמדם כח שכלו ולא יתפשט בשכלו על כל נדוחיו ואז יבשיל השכלה קטנה ובלי למוש כח שכלו לא יבין השכלה פשוטה כ"ש עמוקה. ומשיל משל בשכל קטנה מאוד אשר מבחינים בה את הילדים בעלי ג' וד' שנים עד"מ בשים חור אחד בחלון שיכול משם הזכוכית ורואים לשמוש זה החור טוענין זכוכית אחר מחור אחר שבחלון הזה וסותמין זה החור ושואל התינוק מה הועילו בזה שסתמו את החור שלמטה הזכוכית של חור שלמעלה ג"כ יהיה פתוח החור שלמעלה והנה התינוק הגדול כך יש לו בשכל מועטה אע"פ שהגל חכמים גדולים פשוט נמור הוא מאוד שאינם לריכין לדבר הזה כלל אע"פ השכלה מיהו מקרי ואגל החכם הגדול כמעט לא יכוונ בשם השכלה כלל מרוב פשיטות הענין אלא והנה התינוק הקטן שגלה הכ"ל יש לשכלו גדול שיוכל להשכיל כ"ש השכלה קטנה וכדומה לה אבל עמוקה קלה יותר מיהו יכול להשכיל והחכם הגדול שהשכיל השכלה עמוקה ודאי הוא כי בכח שכלו ג"כ להשכיל השכלה קטנה וק"ו הוא כי ישנו בכלל מהחים מנה והשם אמור יאמר שים נכה שכל החכם הזה ב' כחות כח אחד להשכיל השכלה עמוקה וכח אחר להשכיל השכלה פשוטה לא כן הוא אלא כח שכלו הגדול הוא כח אחד

שבוע אסר בכח הבוע מסכיל הסבלה עמוקה
והסבלה הפשוטה כי לותו הכח שים בו להמליץ
הסבלה עמוקה פשיטא וק"ו שים בכחו להסכיל
הסבלה הפשוטה אבל בלמוד כח בלו שלא יהפשט
בכל כח שכלו על כל נדוהיו כ"ש בלמוד ולא יעמיק
בשכלו וזהו דומה לנבור שהוחז לנלחת של זכוכית
דקה שם יחחזו לוהו בכל כחו יסבר ובשברה לריך
ללמוד בחו לחחיות הזכוכית בן ילמד חת שכלו
ולא יעמיק בשכלו אבל זהו ודאי הגמור שמי שים
בכחו להסכיל הסבלות עמוקות כ"ש שים בכחו
להסכיל הסבלה פשוטה ועד"ז תבין בחי' חכמה
הנשתרת נמוזה בכתר לא שהיה בחי' בפ"ע ואור
הכתר העודף על בחי' החכמה הוא בחי' בפני
עלמה ול"ב יהיה הכתר כ' בחי' חם ובלום כי הוא
לחחות פשוט שלא הלייר בשבלך בחלו רק העודף
של אור הכתר על אור החכמה לבד נשאר שהוא
אור ס' פשוט ובעפ"ב בהברח ים בתר הכתר
הפשוט שהוא שבל עמוק בחי' שבל שהיו עמוק
כ"ב שהוא בחי' חכמה כי יבוו בכלל מלחים מנה
ומ"מ אור הכתר לחר הלילו חת החכמה הוא
בלקודם הלילו חת החכמה שבמו שעתה הוא אור
פשוט במו בן קודם הלילו חת החכמה היה אור
הכתר אור לחד פשוט ובלמוש בחו הלילו חת
החכמה בשיעור שתרד מדרגת החכמה ממדרגת
הכתר בשיעור שבין עילה לעולו וכן חכמה ג"ב
למש בתר לגלילות הבינה וכן בל המדרגות
בשהמדרגה העליונה רולה להגלילו מדרגה שלמטה
ממנו בהברח הלמש בתה הרי בתרתי לך על נבון
ענין לחדות עלום וגמרן עם היות שבחי' החכמה
ג"ב בלולה בו וכן בבל מדרגה ומדרגה בין שם שלא
אור לחד פשוט בהלילת הפשיטות והנה בענין
לחדות הפשיטות בין שום הפרש בין ספירה עליונה
לשפלה הימנה אלא בענין הבהירות והעבירות
והטהר והנלוי בי אור בהיר מאוד בלומר שהוא
שבל עמוק מאוד מאוד מ"ש לשבל ההתחון ממנו
במעלה להשיגו בי קלר יד שבלו להשיג עומק השבל
שלמעלה הימנו מה שאין בן אור שאינו בהיר
בל בך בלומר שאינו שבל עומק ב"ב אשר
להשיגו:

לז ומעתה תבין מה שפירש האריז"ל מאמר
הזוהר של פ' בשלה פרבות לחיות
בנגד בולם והובא במבוא פתחים דף ס' ע"ב בפי'
אורות וכלים וז"ל שם בלל אמיתי בבל המדרגות
שהעליונה גדולה מבל שלמטה הימנו ושיעור דוקא
במעלה האורות לא בגודל המקום עכ"ל מבואר
פתחים והענין הוא במ"ש בשיעון הקודם שבל
מדרגה התחתונה נשתרת בלולה ונמוזה במדרגה
עליונה נמלא בי מלבות דעשי' נשתרת ביסוד דעשי'
ויסוד דעשי' בהוד דעשי' וה"ב הרי בהוד דעשי'
שני בחי' ביסוד ומלבות נשתרו דהפילו שם המאר
ביסוד לבד נשאר הרי ביסוד עלמו ובלל בח שמלבות
ובנלח דעשי' נשאר שם בחי' הוד הבולל ג' מיני
אורות דאיינו אור עלמותו ואורות יסוד ומלבות
הרי ט"ב שהנלח בלול מד' אורות ובה"ת דעשי' ה'
אורות והו' עד בי הבאר דעשי' בלול יו"ד אורות
ומלבות דילידה בלול י"ח אורות דאיינו אור
עלמותו ואור עלמות י"ם דעשי' וכן בל מדרגה
עליונה בוללת בל מה שלמטה הימנה ועב"ז אין שם
רבוי בחיבות בלל בי בל אור בולל בתחדות פשוט
בל המדרגות שלמטה ממנה במו שהסברתי לך
במשל בסימן ל"ו ועוד אמשיל לך משל והנה נוון
ירוק שקורין לבע נרי"ן בל"ח היא לבע פשוטה
בפני עלמה בהחלת התחדשה והוייתה בעולם היא
בן וגין שם נוון הזהר מעורב ב"ח נוון הירוק נרי"ן
בלבד והנה יש עוד שני נוונים פשוטים שהם לבע
נעה"ל בחלמון בילה ולבע בל"ח וכשמרכיבין וממזגין
היטיב לבע נעה"ל ולבע בל"ח יהילה משם לבע
ירוק בחלית הירוקות שהוא לבע נרי"ן הרי
שלבע נרי"ן שהוא לבע פשוט בולל בתחדות נוונ
ולבעו שני מיני נוונים לבע נעה"ל ולבע בל"ח
ולבע נעה"ל ולבע בל"ח אין ניבר שם בלל בי אם
לבע נרי"ן:

לח ומעתה נבאר ענין שבירת הבלים ומיתת
המלבים לפי מה שביארנו מהות
הרוחניים שהם עלמיים שבלייס בי הנה הרמב"ד
בתב בפירושו לס' יצירה בדף ב"ד ע"ב וז"ל שם שם
יהתמץ החוקר לחקור על מה שאין בדעתו יבולת
להשיג אף מה שיהיה בבחו מקודם לבן להשיגו יהלם
ולא יוכל להשיגו המשל בזה אדם שים בבחו ליטול
שני בכרים ולא עוד אם יהתמץ וירלה להוסיף על
מספרו חלי בבר יהלם ולא יוכל ליטול אפי' שני בכרים
שהיה בבחו ליטול בתחלה עב"ל הרמב"ד ודבר זה
בהבוחו הרבה חבמים בספריהם והרמב"ם הרב
הגדול הרמב"ם בם' מורה נבוחים והנה בשהביט
המתיל על הבלים של עולם התהו אור גדול מאוד
יותר ממה שים ביבלתם לסבול דהיינו שבשביט
עליהם אור שבלי עמוק מאוד יותר מדאי מה שאין
בבח שבלם להשיג ולהסביל עי"ז נחלם בתם שהיה
להם בתחלה להשיג לא יובלו להשיג ח"ב וזו ענין
השבירה והמיתה של הבלים שהם בי עיבר החיות
של הרוחניים העליונים הוא ענין השגה והסבלה
ובשנחלם בח שבלם הרי נתמעט חיותם ולא נקרא
מיתה ושבירה:

לט ועתה נחזור לבאר ענין בלמוש מה
שהזברנו בסימן ק"ד וק"ם הנה
בתשר המתיל הס"ם שם הס"ק שהוא העולל הרמשין
המלילו בתבלית העלימות היותר הפשטרי בבחו
לקבל בי הס"ם הוא הטוב הגמור ומטבע הטוב
להיטיב והנה למה שס"ק הוא מהותם נמור שקדם
תליו הטעדר לא היה יבול לקבל שלימות יותר מדאי
לשיהותו למהלילו בי זהו דבר נמנע במו שבהבאנו
בסימן ל"ג בשם נמור תמוים ע"ם. והנה בהברת
הוהרת מלילות ה"ק לידד ממלילות בב"ת למלילות
ב"ת והנה קשה מהוד יליאת ב"ה מבב"ת לבן הוהרת
הס"ם

הס"ם לומעס תורו סנחל ממילות כב"ת שמן נכח
ס"ק להסיג תור כב"ת והעמיד המאר במדרגה כ"ת
כדי שיוכל הס"ק לסבלו ושמע והבן היטיב עניו
לממלום הכ"ל ועיין בסי' ג' הספרים שבין עלם תור
להתרה ועיין בסימן ס' לאך בעלם תור גדול הוא
לפעמים רק התרה תור גדול יותר ממנו · והנה
מהס"ם עד נקודה התחתון' שבתרך ים עלות
ועולים הרבה מאוד עלמו מספר כיחוע שכל ספיר'
כלולה מי' וי' מי' וכן לאין תכלית עד שיכל לומר
כאר שבחכמה שביניה שבגבורה שבגדולה שבחסד
שבנלח שבהוד שביסוד שבמלכות ומלכות שביסוד
שבהוד שבנלח שבת"ת שבגבורה שבחסד שבינה
שבחכמה שבכתר לאר המאמר הזה יורה על רבוי
עלום וגורה מי יספר ומי ימלל מניעם של העלות
ושעולים שבספיר' לחת פרטיית כמו שביניה בספר
עסים רמוזים דף ח' ע"ח וע"ט ע"ם כל הדף
הזה דבריו שם נחמדים ומתוקים מדבש ונופת
צופים והמה שכרחיים מאוד לדעת לאוחה כי הרבה
תעלויות יניע מהם להתבונן בהם היטיב והנה כלל
גדול הוא בכל העלות והעולים הרבים ההם מס"ק
עד מרכז האדץ שלמו ים הספרים רב ושלום בין כל
עילה לעילה שלה עד שלמודל הספרים שביניה כתב
האריז"ל כל תור נקרא ס"ם לנחי' העולם שלמטה
ממנו עכ"ל האריז"ל והוכח במכוח פתחים דף ק"ח
ע"ח כחוא ס"ם ע"ם והנה כמו שהרחה בעיניך
בתור הנשמי הספרם שבין בהיקות עלם תור לעגה בסמם
להתרה העומחות מעלם תור לעגה בלילה כמו כן
אלף אלפי אלפים ורבי רבבות הבדלות בתור
הרוחני הספרם שהוא בין עלם תור הגדול של ס"ם
כב"ת לעלם תור של ס"ק שהוא ב"ת בערך ס"ם
שהוא כב"ת פע"ם שלנגד מדרגה שלמטה הימנה
דהיינו עהיק דהלילות גם ס"ק הוא כב"ת שמן
העהיק יכול להסיג אח הס"ק על כוריו כ"ה מחלי
ת"ת דס"ק ולמטה כמ"ם האריז"ל שעהיק דהלילות
מלבים אח הס"ק מחלי ת"ת ולמטה וכל עיין
החכמות הנאמר ברוחניים הוא עיין שבגה דעד
כמה שמניעו יאמר שמלביעו אבל מחלי ת"ת דס"ק
ולמעלה אין העהיק יכול להסיגו ומה שלא יוסג לא
יאמר עליו שמהלבש כמ"ם בס' ס"ח דף מ"ב ע"ב
ס"ם לכן מחלי ת"ת דס"ק ולמעלה אין העהיק
מלבים אח הס"ק לפי שאינו יכול להסיגו והנה ידוע
שמכל עלם הלור נמשך בהכרח האתרה כמו שאנו
רואים שמעלם תור השמם נמשך האתרה שהאירה
על האדץ ולדרים עליה וכמו כן מלור שלבנה נמשך
האתרה בלילה על האדץ וכמו כן מלור שהלבנה
החחוג בפחילה הכר נמשך האתרה בלילה לכל שביה
וכן מעלם תור השכל שביה הנשמה נמשך האתרה
והאתרה היא היא השכלתינו במושכלות והמלאות
שכליות ואחר שידעת סימן זה היטיב נבא בעה"י
לבאר ענין הלמלום על מתכונתו בסימן מ' :

ם דע כי קודם תלילות הס"ק שהוא הנחל הרחשון
לא היה מלילות אחר בעולם כי אם מלילות
עלם תור ס"ם הגדול הכב"ת שכל עמוק מאוד
לבלתי קץ ותכלית וממילא מלחוחו עלם תור הגד ל
כי' נמשך האתרה מופלגה ומבהק' מאוד ג"כ לבלי
קץ ותכלית דהיינו גם לחוחה האתרה כי' שכל עמוק
לבלי קץ ותכלית אשר הנחל הראשון להיותו עולל
שקדם תלוי הבעדר עדיין אינו יכול להסיג עומק
מלילות האתרה שהיא שכל עמוק מאוד
הע"ם שיש הפרש גדול לאין תכלית בין בהיקה עומק
שכל של עלם תור הגדול של ס"ם ובין האור' הנמשכת
ממנו עכ"ז עדיין לא כי' הס"ק יכול להסיג אח
האתר' ולשבלה והאתר' שהיא אינה עלמות תור
ס"ם אלא האתרה הנמשכת מעלמות תור ס"ם הגדול
ואוחו האתרה בלחי נפרדת מעלמותו הגדול כמו
האתרה השמם שהיא בלחי נפרדת מעלם תור השמם
וממילא שאתה האתרה היא קדמונית כקדמ ת ס"ם
ומעש"כ שהאתרה שהיא היא יוצאת ומקבלת השפעה
מעלם תור ס"ם הגדול ואוחה האתרה היא המכוו'
אלל הרמ"ע בשם רלון ועלם תור ס"ם הגדול מכוסה
אללו בשם בעל הרלון והטעם שקרא הרמ"ע להאור
שהיא בשם רלון מפני כי כשיחשוב אדם אימה דבר
ומשפ בדעתו לגדלן לעשות אז לא לעשות
וכשהם יום מחשבתו לעשות בודאי עכ"פ הרי אז נק'
המחשבה שהיא בשם רלון לפי שרולה לעשות ומ"מ
כל זמן שאינו עושה עדיין לא נק' בשם רלון לפי שלא
נתגלה פרי . מחשבתו בפועל ממש ובערך עלמו
ידוע שהכמת מחשבתו נק' ספיר רלון אבל בערך
אחרים שאינם יודעים מחשבתו על מה יחול שם
רלון כי אין שם ענין מלילות כלל ועיקר אבל
כשיעשה הפעולה אז יכירו וידעו כי זה המעשה
היה רלונו והנה בס"ם העליון אין שם שום שימה
רלון ח"ו שיעשה בדעתו מה לעשות כך או כך ח"ו
זהו כפירה גדולה והנה כל העולמות יצאו מהמחשבה
האחת עלם תור ס"ם הגדול . והנה מלילות של
כל העולמות יעידון ונידון כי ברלונו נהיהו ולא
בחיוב ולא במקר' והנה שהאר' שהיא כוללת בחוכה
כל העולמות בבחדות עלום ומתרץ כי היא המלילות
העולה על כלנה והיא עילת כל העלות והעולים
וכבר נהבאר בסי' ל"ם וסי' ל"ו שכל עילה מקפת
וכוללת עלולה בבחדות עלום ומתרץ וא"כ קודם
מלילות כל הנמלגלים לא היה במלילות כ"א עלם
תור ס"ם הגדול והאתרה המתפשטת מעלם תורו
והנה אז לא היה שום בחי' גלוי בפועל כ"א האתרה
הזאת ולכן נוסל עליה שם רלון ועלם תור ס"ם הוא אדון
נק' בשם בעל הרלון לפי שעלם תור ס"ם הוא אדון
להאתרה שהיא וסבתה ועבל מלבון אדון כמו שפי'
המלאיך בפסוק נוקם הי' ועבל חמה ע"ם והנה
כשרלה המלאיל להמליל את הס"ק לא היה יכולת
בס"ק לסבול האתרה שהיא המוכנת ממקור ועלם
תור ס"ם לכן הולרך למעלם תור האתרה שהיא עבחי'
כב"ת של בחי' כ"ם כדי שיוכל הס"ק לסבלו ועבין
למלמום

הממלוס הוא עד"מ שיש כאן רמיזין שיש חכם עמוק ומסיר מאוד בשבילו שכאשר יתפעל בכל כח שכלו על כל גדותיו לא יוכיל לעולם בהשכלות פשוטות כי אם בהשכלות עמוקות מאוד כפי כח שכלו העמוק ורמזון הכ"ל הוא שיש טוב גמור ומובטע הטוב להטיב לזולתו והנה רמזון הכ"ל רומה להטיב לממעון להחכימו ולהשכילו בחיזק השכל' לך בשביל ברמזון יודע היטיב כח שכלו של ממעון שהיו עמוק כ"כ ויודע שאין כח שכלו של ממעון מניע להבין השכלות העמוקות מה עושה רמזון מלמלס את כח שכלו והיו מחפצם בשכלו על כל גדותיו כדי להשכיל שיזה השכל' פשוטה כדי להיטיב לממעון להחכימו ולהשכילו בהיותה השכלה פשוטות כפי כח שכלו של ממעון :

מא והנמשל יובן שם"ם למלס את השערה המובעת ממקור עלם השור של ס"ם שהוא שכל עמוק עמוק מאוד שכ"ת ותוכה שערה למלמה את עלמה שהיא עניו שכלי למלמה את עלמה שלא להתפעל בכל כח שכל' על גדותי' והגליל' מעלמותה שור אחד מיעט מאוד ר"ל של שהיו עמוק כ"כ בכדי שיוכל ס"ק לשעבד . והנה בשאר ממוניס הביא בשם הרמ"ע שהלמלס היה ברמזון לא בשביל הרמזון ביאור דבריו כ"ל כן כי הנה ודאי שהשערה היתה נתלמלמה אך יש לומר כ' פוסקים תופן אחד מוכל לומר שהלמלס היה בשביל הרמזון שהוא עלם השור וכיון שנתפעל עלם שור הגדול ממילא בפי ערך המיעוט והלמלס הוא נתפעל ג"כ בהשערה כמו שהשערה שלנה שרש יותר חשוך מהשערה בשעת שלם שור שלנה ג"כ שרש יותר חשוך מעלם שור החמ' וכפי ערך מיעוט עלם השור נתמעטה ג"כ השערה . ותופן שני מוכל לומר שהלמלס לא היה בשביל הרמזון שהוא עלם השור שלא עלם השור עמד על עמדו ובשאר עלמותו בשביס אך ורק בשביל הנקרא רמזון היה הלמלס והרמ"ע קרא לרמזון הזה בשם לבוש של בעל הרמזון ז"ל שומר ממוניס בשם הרמ"ע ז"ל בספרו מפה קסיטה וז"ל מלת ברוך תינה לודקה ברולה כל עיקר וכבר ידעת כי שם הפעל שמו מפרשים אותו שם לעלם המלהות סוד ההנשגב לא לעלם המלוה שמנינו העליון תלילה ועם זה מבואר כי כל שברכות כולם תולרים לשם הגבוד והטורת הזה פירוש הוא ברמזון הקדוש והוא שם מושפעים מבעל הרמזון עכ"ל הרמ"ע בספרו מפה קסיטה הרי שבתב שבשביל שהרמזון הוא מושפע מבעל הרמזון עכ"ל שומר ממוניס בדף ל"ח ע"ג בסימן כ"ג ובדף ל"ז ע"ב סימן כ"ג וז"ל ממנם ביאור דברי הרמ"ע ז"ל הוא דס"ל שיש בעל הרמזון שהוא העליון שהין למעלה ממנו ובו הין אלו רשהין לדבר כל עיקר ולא לתואר אותו אפי' בתואר ס"ם כי הין שום שם ותואר יכול להמלו כלל לא בדרך חיוב ולא בשלילות השכו אלא דומי' תשלה ממנם רמזון הוא הנקרא **ס"ם שהוא רמזון קדש** מיוחד תמיד עם בעל הרמזון כי **הוא שמו** ולכוחו וכו הי' סוד הממלוס לא בשביל הרמזון כמ"ש שם פלח הרמון פ"ד וביותה **מלס** פ"ב והנה דבר זה הוא מחליקת בין המקובלים כת **של** קודמין כי רביס מהם כתבו שהכתר הין לו **התחלה** אלא הוא קדמון בקדמות ס"ם והוא מחיחד עם הס"ם ולכום אלו ונקר' שמו **של** הס"ם ומהמלוה למה דמיתה בפרקי ר"ח עד אלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד הי' הוא הס"ם ושמו הכתר וכמו שהמלא בפרד"ס פ"ג פ"ח וכתר לשון חוקה אלא כוונתם על העולל הרמזון לפי שבזמנם לא הי' להם רשות לפרסם מהמת הקבלה רק מהספירות ולמעט לכן קראו עלול הרמזון בשם כתר עכ"ל שומר ממוניס . ואני אומר כי העלול הרמזון הין שמו כתר ולא ס"ק אלא **הסתר** שהיה הטובעת ממקור עלם אור הס"ם היה העלול הרמזון וכתר ר"ל ס"ק הוא ג כ ממילות שהסתרה הסיה אלא **אחר** למלוס גדול ורב מאד הלמלוס הזה היה הוא למלוס **בב"ת** כיון שע"י הלמלוס הזה נתהוה מהסתר שבב"ת **הסתרה** ב"ת הרי ס"כ שהלמלוס עלמו הין לו ביאור ושם הלמלוס עלמו יש לו ביאור ס"כ לא נתהוה מבב"ת ב"ם אלא שקודם הלמלוס ג"כ היה ב"ת או **אחר** הלמלוס היה ג"כ בב"ת דהם נאמר **אחר** הלמלוס הי' **ב"ת** ס"כ גם קודם הלמלוס היה ב"ת כיון שהלמלוס עלמו הוא ג"כ בעל ביאור ושם קודם הלמלוס היתה שהסתרה היתה בב"ת ס"כ גם שתה. **אחר הלמלוס** היה בב"ת כיון שהלמלוס עלמו הוא בעל ביאור ר"ל ביאור מיעוט ההסתרה שנתמעטה ממה שהיתה קודם הלמלוס למה שהיתה **אחר** הלמלוס אלא **ע"כ** הביאור הזה הין לו ביאור הכא נתבאר **שהסתרה** שהיא הטובעת ממקור עלם אור ס"ם עם היותה קדמונית בקדמות ס"ם עכ"ז היא עלול והוא **הנקרא** רמזון אלל ברמ"ע ומתייחדת היא בס"ם יחוד גמור עד שילדק לומר בעל הרמזון והרמזון הוא **מחודש** גמור כי אף לאחר שנתגלה הרמזון נאמר בחי' **הרמזון** בבעל הרמזון כמדליק נר מנר ואין הרמזון חסר כלום ומה שאמר ברמ"ע שההסתרה היתה קדמונית בקדמות ס"ם עם היות שכל הספירות היו כמוסות וגנוזות בעלמותו מ"מ אז לא היו בבחי' ספירות כ"ה בבחי' ס"ם ולא שייך לומר שהספירות הם קדמוניית בקדמות ס"ם כי בבחי' היותר ספירות מחודשות גמורות הם מאחר שהי' ומן אלא היו בחי' ספירות כ"א בחי' ס"ם אבל ההסתרה הזאת מפי ומקדם ומעולמי עולמים היתה, מבחון לס"ם בנגלר גמור עם היות שבחיותה בהסתרה נ"כ בעלמות **אור** ס"ם הגדול מ"מ גם היא קדמוניית בקדמות **ס"ם** לפי שהטבע כל עלם אור להופיע ממנה ההסתרה **לכן** לא יהייר אף רגע אחת להיות עלם אור **ס"ם בלי** ההסתרה מהפשטת ממנו ולכן היא בהכרח **קדמוניית** בקדמות ס"ם והיא הנקרא ס"ם שהם **אלל ברמ"ע** וכה היתה סוד הממלוס לדעת הרמ"ע וכוונתו **לשלול** שהי הממלוס מבעל הרמזון ומשמי **מעמת** ניחם **לי** למברמ"ע לומר שהרמזון **קדום** הוא **בקדמות ס"ם** שלם

שם נתבאר שהעם אור ח"ם להיות העדרה ח"כ לא נמלטו מכוחו בבעל הרמון מלת ע"כ שהרמון הוא קדוש בקדושת ח"ם וכו' סוד המלוט ומעם"כ הספרים שבין עלם אור ח"ם להעדרה הסיבה הוא לתין הכלית כמו שאמרו רוחים הספרים הגדול שבין עלם אור הסמם להעדרתו ותין עלם אור הסמם קודם להעדרתו קף רגע אחת תלת מעת היות עלם אור הסמם נתפשט נ"כ העדרה ולפ"ז מוכרחים אנו לומר שהעדרה הזאת הנקרא רמון היא קדמוניית בקדמות ח"ם ויונקת ומשפעה מבעל הרמון:

מב ועפ"ז נתבאר נלנלי מ"ם בפי' הרמב"ד לפ' יליהם בתחלת הקדמתו וז"ל וכבר מודע בחכמת הפילוסופים הפלוסיים כי ים חומר אחד מלוי והוא נוסף לכח יסודות והוא הנקרא בלשון יון היולי ומליאות החומר הוא תינו כמליאות שאר הנמלאים כי מליאות שאר הנמלאים הם מלויים בכח או בפועל אבל חומר היולי ממולע במליאות בין מה שבכח ובין מה שבפועל והוא התחלת ורחשית כל הנמלאים וכל הנמלאים מכתר עליון ולמטה לא נמלטו תלא מלמתת מליאותו ותינו עובר בדין בני חלוף ולא בדין הוי, והפסד כי הוא רחשית המליאו, והוא נקרא בלשון הנביאים נולם שנאמר נלמי רחו עיניך עכ"ל הרמב"ד. ועוד כתב שם קודם לזה וז"ל והחומר הזה לא סר מהיותו לבוש בכח ד' יסודות ולא כי' זמן שיעדרו כח היסודות ממנו ולכן אמרו על החומר הזה שאינו לא בכח ולא בפועל אך הוא ממולע בין מה שבכח ובין מה שבפועל עכ"ל הרמב"ד והנה כבר הזכרנו לעיל בשם בעל שומר שמועים שכל החכמים הקדמונים המזכירים בדבריהם כתר עליון לשון דוקא תלא כוונתם על העולל הרמון שהוא ח"ק והנה לב כל מסכיל יחבד על הדברים הללו שנאמר שח"ק שהוא הפרלוף היותר עליון והיותר קדום. מכל הפרלופים יהיה התרתו מחומר היולי שהזכיר הרמב"ד הוא שהחרתו לומר שהחומר היולי שהזכיר הרמב"ד הוא התרה הנובעת ממקור עלם אור ח"ם הגדול המכונה תלל הרמ"ע בשם בעל הרמון והעתרה היתה נק' בשם רמון ומה שקראו בשם חומר הוא לנבי עלם אור ח"ם הגדול אבר הוא הנשמה והלורה לחומר הזה הנק' בשם היולי וכמו שכתבו הפילוסופים בכל הנשמיות שנעשו מחומר היולי הנשמי כמו כן כל הרוחניים נתהוו מחומר היולי הרוחני והיא התתר' הנ"ל והנה ענין היולי הוא דבר פשוט המשולל ונעדר מכל צורה ולפיכך הוא מוכן לקבל כל צורה עד"מ הנייר יוכל להיות מצויר בו כל הנוונים וכל הלבעים להיות משולל מן הלבעים התם אבל שם תכתוב עליו לבע לבן לא יהיה ניכר כי אין הדבר ניכר תלא מפאת הבאו ותינו ניכר כ"כ במינו וכן המים משוללים כמעט מכל נוון לכן מוכן היא לקבל כל נוון דהיינו שם ישימו בו לבע תדום יחזרו להיות המים להיות תדומים ומלבע שחור יחזרו להיות שחורים וכן המים משוללים כמעט מכל טעם כי טעמו תפל ואין עינו רק לרווח למתון לכן מוכן הוא לקבל כל טעם דהיינו שם ישימו במים דבש יחזרו להיות מתוקים ושם ישימו במים דברים מריס או מלוחים יחזרו להיות טעמם מריס או מלוחים מעם"כ דבש שם ישימו בו דברים מריס לא ינקל יחזור הדבש לטעם מר שם לא ישימו בו דברים מריס הרבה מאוד מפני שטעם דבש מתנגד לטעם מר ואריך להשים בתוכו הרבה דברים מריס כדי לבטל טעם המתוק של הדבש מעם"כ טעם המים אינו מתנגד לטעם מר לכן במעט דברים מריס יחזרו המים להיות מריס ותומר היולי משולל הוא מכל מין צורה שבעולם לכן מוכן הוא לקבל כל צורה וזהו כתב בעל שומר ממוניס בדף י"ח בסימן כ"נ וז"ל יהוידע מין ספק דכיון שהח"ם הוא בב"ת אין נמנע תללו למלוט כתו שיברת העי"ז מבלי השתלשלות וכיון שכן הוא ק"ו שיוכל למלוט כתו ללויזה בפירוש מספירות תבי"ע ולפ"ז מוכנת ההתרה שהיא הפשוטה לקבל צורת כל ספירה שתהיה ע"י למלומה עד שתהיה במדרגת הספירה ולכן נק' שמו היולי ומעתה יולך מתמר הרמב"ד שהיולי הנ"ל כל הנמלאים מכתר עליון ולמטה שהוא הפרלוף היותר קדו' שבכל הפרלופים ממנו נתהוה כי הנה ע"י למלום ההתרה הנ"ל נתהוה פנימיית ונשמת ח"ק וקודם למלוט לא היו יכול לשבול נודל עומק שבלה של ההתרה היתה בב"ת לכן הוכרח להיות למלום ותח"כ בשח"ק רלה להשליל העולם תלילות הוכרח נם כן למלט שכלו בתוכן שיוכל עולם השלילות לקבל אורו ויהיה בתכלית השלימות ההפכרי בתך מדרנת עולם השלילות שבלי למלום שח"ק תת אורו כלל לא היו, תפשר להשליל נאנל תחר היהי' שחות ממדרנת ח"ק מתחר שח"ק לא למלט כוחו כלל ושם הח"ק היו מתליל נאנל תחר דומה לו ממש אע"פ שאם היינו מעלים על דעתינו שפי' תפשר לו להשליל נאנל דומה לו ממש מ"מ לא היו עי"ז תועלת כלל יותר ממליאות ח"ק לבדו תחר שהוא שוה לו ממש בכל הענינים ובכל השלמיות בכל הכחות ובכל הפעולות ומלבד זה לא ילדק בהם מכפר שיש תחר שהם רוהניים ודומים ממש זה לזה כמו שבארנו בסימן ל"ד ונם עיקר כוונת המליל היו שירדו ויתהלטו ממדרנה למדרנה בדרך עילה ועלול ולא היהי' העלול שוה לעילה:

מג וזה שכתב האריז"ל שלמלט אורו למעלה ונשאר מקום פנוי ר"ל שבתחלה לא היו שום מקום למליאת העולם כי לא יכלו לכבול אור הגדול שהוא ולא יכלו להתגלות כלל מחמת אור הגדול של הח"ם לכן הוכרח להיות הלמלוט כמו שמלמלם כח שכלו שלא להפסיד בשכלו על כל נדוחיו ומזה כתלו היו, מקום פנוי מאורו הגדול למליאות העולמות כי ע"י הלמלוט יכלו להתגלות ויוכלו לכבול האור המלומלם כפי כחם שיוכלו לכבול ומ"ש האריז"ל והמשיך תח"כ בתוכו קו אור דק הכוונה שהמשיך ואחיר אור מועט במדה ובמשקל

כפי שיוכלון שמת ולכן נק' לותה בחי' חוט הפ"ס בדרך משל ועלמות ג' תו ה"ח ט ח"י לדמות לעלמות פ"ם מקור עלם האור הגדול שמפי להתרה הינו דומה כלל כי ההתרה היא בב"ת והחוט הזה הוא ב"ת כי מפני זה הוא שהולך ענין המלוט מעומק בב"ת לעומק ג"ת והבה בבחי' מישוט בחיקות שומק השכל של השכל המלומים ייחסרו בשם חוט הפ"ם לנבי בחיקות גודל שומק התרת הפ"ם קודם המלוט כמו שים הפרס בין דקות החוט לעביות החבל הגדול ובב מאד ותע"פ שהחוט והחבל עלמות ג' הם ואין הפרס ביניהם אלא זוה דק וזה עב אין המשל דומה למשל כלל ולא תבין שחוט הפ"ם ועלם אור פ"ם הגדול עלמות אחד הם והפרס ביניהם הוא בבחי' כמות אור בגודל ובקוטן ח"ו שהכוונה הם בנשמיים השפלים והרוחניים העליונים נשנים מזה אלא שהפרס בין חוט הפ"ם לעלם פ"ם הוא בענין שומק הבחיקות והבחירות והוא לך מופת תוהך ע"ז שחוט הפ"ם הינו חוט הכלל לעלמותו של הפ"ם הדא מחבה חוט הפ"ם מהלבם ומתפשט בפנימיות פ"ק בנשמה בתוך הגוף והבה בחיקוני זוהר אמר כתר עילאה הע"נ דאיהו אור קדמון אור לא אור מלחא תוכא הוא קדם עלות העלות הרי שאמרו בפירוש על מלילות חוט הזה המתלבש בכתר עילאה דאוכא הוא קדם עלות העלות ועוד כי הבה בכל כתבי האריז"ל לא מלינו בחי' אור אחר שיתפשט בפנימיות פ"ק זולת חוט הפ"ם . והבה במשנת חסידים במס' בריאת פ"ק כתב שם בפ"ב משנה ט' וז"ל ובס ע"ב אחד כולל כל פ"ק מראשו עד תליו וכו' ובס פ"ג מלבישו ובס מ"ה וב"ן מלבישים כו' הרי שבחוט הפ"ם יש שם בחי' שמות הקדש ואפן קיימא לן שאין לפ"ם שום שם וכנוי כלל ועיקר· ואפי' בקונ היו"ד אינו נרמז כלל ועיקר ואין לשום נשלא שום תפיסה בו . ואפ"ל בחוט הפ"ם דומה ממש לעלם אור פ"ם פ"כ כמו בחוט הפ"ם נרמז בשם כמו כן יש שם לעלמות פ"ם וח"ו לומר כן כי עלם אור פ"ם הוא קדמון וכל השמות שם מחודשים ואין יהכן לקרות בהם המחודש על הקדמון האמיתי ועוד כי שם של כל פרוף וכל סגידה רומזת או על כל מהות האור ההוא או מקלתו ובשם שמהות האור הוא מחודש כן שמו הוא מחודש והבה מהות פ"ם אינו מושג לשום נשלא אפי' מקלתו והיקף שאפשר לכנותו בשם או בכנוי אלא ע"כ הכרח נדול לומר שחוט הפ"ם אינו דומה כלל ועיקר אף להתרת פ"ם קודם המלוט כ"ם וק"ו בן בני של ק"ו שאינו דומה למקור ועלם האור הפ"ם הגדול בעל הרצון כי הפרס גדול הוא בין בחיקות בעל הרצון לבחיקות הרצון כשפרס שבין בחיקו' עלם אור השמש להתרתו ומעש"כ הוא ורצונו אחד כמו התרת השמש שהוא מיוחד ונקשר ודבוק בלתי נפרד מעלם אור השמש : סד **ברחלת** ספר מבוא פתחים האריז"ל מ"ם בס' מבוא"ם ז"ל שם בלף שמ"ך ע"ב בסימן תורות וכלים וז"ל שם הכלים הם בחי' הדין המנביל את החסד שלא יתרבה כמו שכלי המנביל את המים לבלי יתפשטו תולה וזה עיקר פירוש מלת כלים עכ"ל מבוא"ם . ביאורי הוא כי הנה עיקר האור והחסד שברוחניים העליונים הוא ענין הבנה עלימה והבה בהיות אור מהלבם בכלי ג"כ הכלי הזה מסך מבדיל בפני ההבנה שלא תתרבה וא"כ הכלי הוא מנביל את אור החסד שלא יתרבה מבג"כ אם לא כי' האור מלובם בכלי היתה ההבנה מתפשטת לאין תכלית כי אין לה מסך מבדיל כמו הנשמה קודם ההלבשה בגוף משנת הבנה רבה כמ"ש מרז"ל במס' נדה פ"נ נר דולק על רחשו ולופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שהכוונה שהנשמה חופפת על רחשו ומתפשטת בהבנתה לבלי נבול כמ"ש שם בנמרא ומלמדין לותו כל התורה כולה וכיון שילה לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו הינו מלאך הממונה על הריון והלידה ומכניס את הנשמה בתוך הגוף ואז הגוף מסך מבדיל וחוצץ בפני ההבנה הנלימה ולכן מבכה כל התורה כולה וחכ"ל כשהלד מתנדל ומסכיל השכלות בתורה חינם השכליות ממשיות נמורות שלא הינו שלא כדמות וזכרון שהנשמה מזכרת מה שהבינה קודם התלבשה בגוף וזהו הענין מה שאנו אומרים כי עלמות אור פ"ם הנדול אין שום כלי יכול לסבלו כלומר שאין בכל הכלים מסך מבדיל בפני הבנת פ"ם ית"ם וזהו שאין יכולין לסובלו בעיקר השכילה הוא שיהיו מסך מבדיל בפני ההבנה שלא תתרבה ובפני הבנתו ית"ם אין שום מסך מבדיל ח"ו בכל העולמות כי הנה כל העולמות לא נמלאו אלא מלמתת מלילותו ובהבנתהו והפ"ם ית' שיער כמה יהיה התעבות כל כלי וכלים מכלים שונים בענין הדקות והעביות במדה ושיעור ובכול מעולם שלא יהיו שכלים זכים יותר מדאי ולא יהיו מסך מבדיל כלל בפני ההבנה ויבי' שאור השכלי כשהוא מבלי לבוש הכלי מאיר שרבה מאוד ויכהה עין השכל מלהשכילו לרוב בחיקות אורו ר"ל לנודל עומק שכלו של המדרנה העליונה ונם לא יהיו שכלים עבים מאוד שלא יחשיבו לנמרי בפני ההבנה וג"כ לא יוכל דמה לי אם לא יוכל אדם לראות אור השמש לנודל בחיקות השמש או אם לא יוכל לראות מחמת עבות ערב בחדר חשוך מאוד לכן שיער הפ"ם עביות כל כלי במדה בינונית לא זך מאוד ולא עב מאוד כדי שיוכלו ליהנות מאורותיהם וזהו סודם ועיקר מדת הרחמים האמיתי שהוא הממולע בין חסד ודין וכיון שהמלעיל שיער כל הכלים במדה ממולעת בין הזכות והבחירות ובין העבירות וכל הכלים נתהוו ונלגלו ממציאת אור פ"ם ע"י למלומים עלומים פ"כ לחזק כלי יסבול להיות מסך מבדיל בפני הבנת פ"ם י"ם והבה לפעם הזה נק' שמו פ"ם המורה על נודל אורו הבב"ח לפי שאין שום כלי יכול להיות מסך מבדיל בפני נודל אורו כדי שיוכל לא יוכל עלמות אור פ"ם הנדול הם לא ע"י למלומים עלומים שלא בחמת הינו נק' הבחי' המלומלמת עלמות אור פ"ם הנדול

הגדול ונקוט התי כללא בידך שתור ת"ס כגדול בני
נמלים לעולם ת"ת להיות מוסג לגזם נמלך בעולם
ע"י כלים לפי שאין כלי יכול לסבול אורו הכב"ת
שיתחתם ע"י הכלי ח"ו מבלתי ב"ת לב"ת זהו ת"ת
להיות לעולם אם לא ע"י נמלים והויית הכלים שלמים
לא נתהוו אלא ע"י נמלים ולפי שת"ת לגזם כלי
להיות מסך מבדיל בפני הסנגא ת"ס יתי"ם לכן לוסף
ומביא נסתרות בעמקי כל מחשבות של כל הנמלאים
שבעולם:

סה ועתה תבין מה שהזכירו רז"ל במשנה שמי
ר"ה וכל העולם עוברין לפניו כבני
מרן וכולם נסקרין לפניו כסקירה אחת והעניין זה
אינו דבר נפלא בערך גודל רוממות הסנחתו
העלומה והנפלאה כי להיות שהספירות הם דפוס
כל הנמלאים שבכל העולמות והם הן כמוסים
וגנוזים בעלמותו וע"כ בהסיג את עלמו ישיג את
כולם והסנחתו היא אחת פשוטה אין בה שום שרכבה
וריבוי ח"ו כי מה שהת"ס משיג את הנמלאים אינו
מלד היותם נמלאים בפועל כי אלו היה כן היתה
בהשגתו רבוי לפי התחלקות הנמלאים אבל בשמת
שהת"ס משיג אותם קודם היותם הסנה ברורה כמו
אחר היותם ואחר היותם כמו קודם היותם ואין
שלל הת"ס הפרש בין מה שבכה ובין מה שבפועל
כי לף קודם שילמו אין הכח אל הפועל היה נקרא
שלל ת"ס פועל ממש מאחר שמשיג אותם אז כמו
שהם בהיותם נמלאים והפרש בין מה שבכח ובין
מה שבפועל הוא בערך הנמלאים עלמם שקודם
מליאותם היו אפס ואין ואתה הם נמלאים נמורים
ואפילו מליאות העוה"ז שבשמי ג"כ לא היה שלל ת"ס
הפרש בין כח לפועל שע"פ שת"ת לומר שבפועל הזה
שבשמי כמו שהוא עתה שמים כאלה וגנוז
בעלמיתו ח"ו כי העולם הזה השמי הוא גשמי
מחמת רוב התחלפות מדרגות הרוחניים מעילה
לעילוי עד שבניע הדבר אל הגבול והגשמות תעפ"כ
הסכיל הת"ס גם העולם הזה השמי לף קודש
מליות הנמלאים בהסיגו שאחר רוב התחלפות יוכל
להמלא עולם גשמי כאשר הוא עתה כי ודאי אסור
לומר שהסיג את העולם הזה ע"י רמ"י גשמיית כי
אפי' הנמלים נשנבים הם מחושים גשמיים שבל
מסכילים הם ברמ"י רוחנייה בעין השכל אבל ברמ"י
רוחנייה היא יותר זכה וברורה ותשובה מרמ"י
גשמיית ורמ"י גשמיית נשתלשלה אחר מדרגות רבות
מרמ"י רוחנייה ומי הוא יותר גדול הסורם והעיקר
או הענף ועוד זה הדבר עלמו הוא היתרון בין רמ"י
רוחנייה לרמ"י גשמיית כי רמ"י גשמיית אינה בעתיד
כ"ה בהוה כי עין הגשמי לא יוכל לראות כ"ת דבר
הנמלא בפועל ממש ודבר שילמו עתה במליאות שלא
עתיד להיות אין העין הגשמי יכול לראותו עד עת
המלאו בעולם שבל עין השכל יכול לראות אף העתיד
להיות במליאות כי הת"ס שילמו עתה במליאות שלא
עין השכל הרי הוא כמו שהוא במליאות ומה שמבונם
בשם עתיד הינו שלא בערך גשמי עלמו שבל בערך
עין השכל הינו מקרא בשם עתיד כלל שלא בשם
הוא כי מאחר שאין הפרש שלל עין השכל בין מליאות
בכח למליאות בפועל כי עין השכל מציג הדבר קף
קודם מליאתו ועתה תבין היטיב מה שהוצא בשומר
חמוים בדף ל"ו ע"ב בשם הרמב"ן שהזמן העבר
והעתיד כולם בבורא בהוה והנה נתבאר כמה
פעמים שהת"ס הוא שבל עמוק עמוק מי ימלאנו
ובשבילו את עלמו משכיל את כולם בין בשעת
היותם ובין לאחר היותם ובין קודם היותם ת"ל על
חיה לך מכל לייחם שללו עבר ועתיד כי העבר
בערך ת"ס לא עבר וה"ס משכילו כמו קודם שעבר
ת"ל הרי העבר הרית הוא והעתיד הוא ג"כ הוא
והעבר והעתיד והוה חינם שלא בערכנו שתחתו
חינם קדמונים ולא נלחיים ובשברת ים לנו התחלה
וסוף לפיכך ילדק שלילו עבר ועתיד ולא שלל ת"ס
ועוד נפביר זה אי"ה בסימן מ"ו ביותר שאת כוח
להתבונן בין ענין לענין רק נקדים ביאור הפסוק
כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

מו כתוב בפסוק כי ביום אכלך ממנו מות תמות
ונקשה הא מדם היה חי אחר זה זמן
רב שהוא תתק"ל שנה ורבותינו דרשו אר"ל יומו של
הקב"ה שהוא אלף שנים והנה זה הפירוש הוא על
דרך הדרש אבל רמוי לחקור על פשט הכתוב
כשמעמו לכן כ"ל לפרשו כפשוטו יום ממש כאחד
מימי השבוע כי הרב בעל מדרש שמואל הקשה בפ"ג
דתענית משנה ג' ולמן אתה הולך מהרלוי יאמר ולמן
תלך לשון עתיד אמו הולך לשון הוה ויתרץ כי הפרש
הולך אל בית עולמו כי יום המות מיום שולח הוא
שמיום שנולד הוא מתקרב והולך אל המיתה וע"כ
נקט לשון הוה ולא לשון עתיד ע"ל מדרש שמואל
והתי"ט הביאו ע"ש והנה בפוטו שבעולם שהתלקות
הגשמה מן הגוף הינה בפתע פתוס ברגע אחד
לשאחר רגע קודם שהתלקות הגשמה היא ג'
ברגעים בכל תיברי הגוף בשאר כל אדם וברגע אחת
מתלקת הגשמה ממנו ובשאר בתבן דומם לא כן
הוא אלא שהתלקות הגשמה מן הגוף הוא בהדרגה
ובהתהה כי כשיראו בני אדם בחוד שנוסם ופיניו
נקרטים ונקפלים ויבוש נשימות קשות וכבדות
ובין נשימה לנשימה יהא בתבן דומם עד כי תגיע
נשימה הסנית וכיולא בשם שאר שימני מיתה אז
יניחו בודאי שזה הוים מת הוא בזמן מועט ומעטת
נפשות הוא מתחיל למות בתחלה מתקרירים
מלבושות רגליו ונתבטל משם כח הרגשה ואח"כ
מתים רגליו ואח"כ שאר גופו והנה המובטל בבני
אדם לומר משעת נפשם הוא מתחיל למות לפי
שאז מתחילים להתבטל כחות הרגשה ומתועה
ולפי האמת התחלת המיתה הוא ברגע שלידה
ותיקף כשנולד מתחיל למות כי בכל רגע ורגע
מבבעים שניהן הוא מת עד שילדק מנחנו מזיק
ושלכים ושותים ומתים ומנחנו יסנים ומתים ומנחנו
מתפללים ומתים ומנחנו לומדים ומתים כי מאחר
שנגזר על האדם שלא יחי לעולם כי אם יעמוד
בהכרח

בהכרח ס"ל מאחר שהאדם מעותד למות בהכרח ס"ל בכל רגע ורגע הוא מת כי בכל רגע ורגע מתקרב למות והנה מצעת לידתו מתחלת המיתה והולכת עד סוף ימי חייו ולפ"ז נמצרת המיתה וכדי היא כמיתת תרוכה מתחלת מצעת לידה ונמצרת בצעת המיתה והנה לפ"ז אדם היום חי מתק"ל שהוא לא נקרא זמן חיותו של אדם רק לפום חיותו הזמן המיעט שהיה חי קודם חטאו כי על פומו הזמן הי' נוזר לומר על אדם הראשון שהיה חי ולא מת כי לז לא נגזר עליו עדיין המות ולא היה מעותד לז למיתה כיון שלא חטא עדיין אבל לאחר שחטא נתעתד לז למות ע"כ תיכף לאחר החטא התחיל למות וזהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות ר"ל תיכף שתאכל ממנו תתחיל למות ואפשר שלפ"ז כשל מות תמות מות הוא נאמר על המות הראוכה והמות על סוף המיתה שהיא המיתה המצרית:

מז בעל אומר למונים הביא בספרו מאמר הרמב"ן בפ' שמות שהעבר והעתיד כולו בבורא בהוה כי הכי שלו לא עבר והווה שלו היה רגע והיתה שלו היו עתיד ביאור דבריו כי ההוה של כל הנמשיים שהם הויים ונפסדים היו שלא רגע כי בעבור שהם מעותדים בהכרח להפסד לכן לא ילדך בו הוה זולת בפומו רגע שעומד בו ובצעת הדיבור ע"ד מבל בשאדם כותב ילדך לומר עליו שם כותב בפומו רגע ממש שהוא כותב אבל אחר הרגע הראשון שוב לא ילדך לומר על כתיבתו ברגע הראשון שם כותב רק שם כתב לפון עבר כי הרגע שהיה כבר חלפה ועברה והרגע שהיה לא תחזור עוד לעולם כי הרגע שאחר הרגע הראשונה היתה חזרת רגע הראשונה שלא רגע אחרת חדשה וכן כל יום ויום היו מלידות זמן אדם כי היום שלו אתמול כבר חלף ועבר ולא יחזור עוד לעולם · והנה נלייר עד"מ בשאדם פועל היזה פעולה נשמיית כמו מעשה טורג ביום ג' מימי השבוע הנה לא יכול עין הנשמי לראות ביום ג' התריגה המעותדת ביום נ' לעשות כי עדיין לא נעשתה וגם זמן של יום נ' אין הנשמי יכול לראות כי עדיין לא בא היום הנ' לעולם אבל בשמניע יום הנ' ועשה אז מלאכת הסריגה אז יוכל עין הנשמי לראות הסריגה והסורג והזמן שהסריגה נעשית בו שהוא היום השליפי מימות השבוע ואחר יום נ' שהוא יום ד' שוב לא יוכל עין הנשמי לראות יום הנ' כי כבר חלף ועבר אבל מ"ש ית"ש מצוי כל הדברים קודם היותם ואחר היותם כמו בצעת היותם כי כל המציאות המחודש מוכל בידיעתו ית' ואף הנגלגלים הנשמים שהזמן נמשך מהם קודם היותם היו מוכלים בידיעתו כיון שים לו יכולת לחדשם ומ"ש הוא מוכלים שעבר והעתיד בין בחי' זמן העבר עלמו בין בחי' בצעתה מזמן העבר כולם אלו מוכלים בהוה בצצת עלמותו שהיא תמידיית והיא מעולמי עולמים ולעולמי עולמים ומ"ש הרמב"ן שם בפ' שמות ולא עברו מימיו כלום וכן שם דפ' בגמ'

דיכמות אלימת קב"ם מי אימא זקנה קמי' ביאור דבריהם כי מי שהוא מעותד להפסד בהכרח כל שעבר יום או יומים אלו הרי בהקרב להפסידו והרי הוא עתה יותר זקן מאתמול כיון שמה שעבר כבר חלף אלך לו ולא יחזור עוד משמ"כ ס"ם ב"ה שהוא קדמון המחיי המוחלט שכב"ת בכל העניינים בין בבחי' הזמן הוא בב"ת ובין בבחי' בקיומו אורך ועומק שכלו הוא בב"ת וכן בבחי' יכלתו ובוחו וכן בכל שלמויותיו הוא בב"ת וס"כ אחיך ילדך לומר שהוא זקן היום יותר מאתמול כיוון שהוא בב"ת בזמן ס"כ אפי' אם נחשוב בדעתינו שיעור הזמן מהיום עד למפרע ילאה רעיונינו למלוא גבול והכלית כי בחמת הוא קדמון המוחלט שלא היה עת וזמן מעולמי עולמים שלא יהיה ח"ו בחלופות וכן אם נרצה לחשוב בדעתינו שיעור הזמן מהיום שהוא עומדים בו ולאלה ג"כ ילאה רעיונינו למלוא גבול והכלית כי בחמת הוא נלחי המוחלט שלא יהי' עת וזמן לעולם ולעולמי עולמים שלא יהי' ח"ו בחלופות וס"כ אין לך בוכל לומר שהוייתו ית"ש נמשכת בזמן כי אין ילדך לומר שב"ת נדול יותר מבב"ם שלא ע"כ מוכרח אתה לומר שזמן העבר והעתיד כולם בבורא בהוה ולא עברו מימיו כלום כי אפי' הימים שעברו בעינינו בערך ח"ם הם הויים ומוחלטים כיון שהיו מעותד להפסד לעולם ועד ומאחי טעמת הוא שקראו הפילוסופים לנמלאים הנשמיים הויים ונפסדים כי אפי' בשעת הוייתם הם ונפסדים והולכים כי בכל רגע ורגע מתקרבים להפסדם שמיתי כמ"ש לעיל בסימן מ"ו ע"ש ולכן הוא נקרא חי וקיים לעולם ועד לפי שהיו מעותד להפסד ח"ו ולפיכך תמיד הוא קיים על עצין אחד והיו מחתה לעולם ועד כי כל התולדים הם תולדים שמתיים בהיותם תולדים מהלמים על כל פנים ר"ל מעולמי עולמים ולעולמי עולמים כמ"ש הם מבחר מפניעים שספרו לחכם אחד על נבור נדול שמת ותמה החכם על לפון הספור איך יקרא נבור מי שמות תלוי בפומרו ואע"פ שבהיותו בחיי הי' נבור נדול מ"מ לא ילדך בו הוא נבור כיון שיוכל להיות הנבורה נטלת ממנו אבל מי שאין הנבורה נטלית ממנו לעולם · יקרא נבור בהחלט:

מח ועתה נבא לתרץ קושית בעל יוסר לבב שהבאתי בסימן כ"ם שהיא המעניש יותר חזקה אלו ממ"ם התריז"ל וז"ל תוכל להבין שהוא ושעם למה הולרך הש"ם לומלם את עלמו בחמלא הפור אלו כמ"ל שסילק הפור הרב מן המקום שהוא לנמרי ומח"כ החזיר במדה ובמשקל דרך הקו שהוא במקומו ויסלק שחר הפור כיון שפי עתיד להחזירו בתחרונה עכ"ל. אשר לכאורה משמע שהמלום הוא כפשוטו אבל הדע העיון כן הוא כי מ"ש התריז"ל ונשחר מקום פנוי בחמלא הן הכוונה ממש פנוי בלי שום חור אלא הכוונה שחור הנדול שבב"ת נשחר המקום פנוי ונשחר הבחי' כלי של ס"ק

כי

כי הנה כבר נתרמו כמה פעמים מהות הרוחניי' שהם ענינים שכליים עמוקים זה מזה לתין תכלית עד כי תניע להתרה המוצעת ממקור עלם אור ת"ס שהיא שכל עמוק בב"ת עמוק עמוק מי ימלמו אלת בעל הרעון יתבאר שמו לעד והנה כתבר חפץ המתגיל להתגיל כלי ת"ק למלם שהתרה היא שלא תהיה עמוקה כ"כ כברהמוצא שלא תהי' במדרגת כלי ת"ק ואחר שהתגלה כלי ת"ק החזיר האור דרך קו לתוך כלי ת"ק והאור שהשפעו בפנימיות ת"ק לא הי' ע"י למלם גדול כ"כ כמו שהיו כלי ת"ק שהיתה ע"י למלם גדול יותר מלמלם ההתרה לעורך אור ואורה של אדם קדמון וזהו ענין חזרת האור דרך קו וה"כ המקום שנשתר פנוי במלא לא לבד כי' פנוי מבחי' אור הגדול הבב"ת שלא לא מבחי' הקו שהוא אור פנימי של כלי ת"ק כי' המקום פנוי כי גם בחי' הבחי' של הקו נתמלמה כי אם לא היתה מתמלמה לא היה נתגלה בחי' כלי ת"ק אבל מבחי' מדרגת כלי ת"ק לא כי' המקו' פנוי כי בשאר אור מהתרה היתה בבחי' מדרגת כלי ת"ק והש"כ המשיך בפנימיית כלי ת"ק אור מלמלם ג"כ דהיינו שלא יהי' מדרגת התרה כמו שהיה שלא במדרגת קו כי יותר מזה אין יכול לשבלו וה"כ זהו כוונת שלשת התריז"ל מאחר שאח"כ המשיך אור בשיעור קו למה למלם בתחלה האור כ"כ עד שלא תהיה אפי' במדרגת קו לא כי' למלם שלא ממדרגת התרה כמות שהיה למדרגת הקו כיוון שבלאו הכי עתיד להחזירו אח"כ לתוך כלי של ת"ק · ומתרץ שם ע"ז בפ"ב מס' מבוא השערים וז"ל התשובה זה מבוררת כי הנה טעם הלמלו' הזה כדי להסתלק מן המקום ההוא אור ת"ס ועי"כ יוכלו הכלים של ת"ק להלטייר שם וכו' ולכן כיון שכוונת המתגיל כי' להתחיל מכאן התחלת הכלים לכן סילק כל האור לגמלה כי הנה הסבה שהיו הדיוין והכלים נרגשים בת"ס הטעם הוא כי מרוב האור הזה מתבטלין וה"כ אם אור הת"ס כי' נשאר שם בשוד ת"ס ואור מסבב שלא כי' הכלים מתהווים ביניהיים והיו מתבטלין מרוב התרה שהיה ממנם לחר שכבר נתהוו הכלים ונלטיירו שם אף אם יחזור להת"ס דרך קו הזה לא יתבטלו כיון שכבר התגשמו והקריבו אל"ל ספר מבוא השערים בפ"ב · ושם בפ"ג כתב וז"ל ונמלא כי הלמלם הזה הוא כדי שיוכלו הלים של ת"ק להתגלות כי האור מבטל היותם הכלי שהוא עב וחשוך מן האור וה"כ בעת חזרת קו של אור ת"ס להתלבש בתוכן אז חזר האור לעלמות ת"ק ונתלבש תוך הכלים שלו ונשאר בבחי' עלמות והלים אל"ל מבוא השערים בפ"ח · כללה דמילתה שלא תבין מ"ש התריז"ל שהמקום ההוא נשאר פנוי שיהי' בכוונה פנוי לגמרי שלא בכוונה שבי' פנוי מאור ת"ס הגדול הבב"ת ר"ל אור ההתרה שנק' רלון בפי הרמ"ע הלומחת מבעל הרלון ואפי' ממדרגת קו כי' המקום ההוא פנוי אבל כי נשאר האור ההוא במדרגת כלי וכן כתוב שם שעב של בפ"ח משער שבי דף מ"ח ע"ם וז"ל הנם כי כי' המקום פנוי לא פנוי ממש ח"ו כי נשאר שם רושם אור ת"ס רק שנק' פנוי בערך מה שת"ס ב"ה למלם חזק אור עלמות ת"ס ב"ה מהמקום ההוא והעלים והסתיר חזק אור עלמותו שלא יהיה כהוקף וחזק אור עלמות ת"ס עכ"ל השפע טל וכ"כ שם שאמר תמוהים שהין ממנע אלל הת"ס למלם כחו לברוא העולם זה מבלי ממדרגות המלעיות אע"פ שת"ס הוא בלי גבול ותכלית עכ"ז יש לו כח בגבול ר"ל שיוכל למלם כחו להמליל נמלעים בעלי גבול :

סט ועתה נבאר בעזה"י מהות הקליפות והנה ממה שבארנו מהות הרוחניים הקדושים נבין בהיפוך מהות הקליפות כיהוע שהקליפות שם בהכלית ההיפוך מן הקדושה והנה הכללו מהות הרוחניים הקדושים מבח ענין אחד רוחני הנמלא בהו והיא התרה שכלית הנמלאת אללינו שהוא מבחילים המלעות שכליות מהוקות ועמוקות ומן התרה היתה נשפיל עלם האור שלהו שהתרות השכליות שלהו מובני' ולומחים מן עלם האור הזה המבחיל התרה יותר מבחילים שתרת שכללו כמו שהו רוחי' בהור הגשמי שעלם האור שהשם מבחיל התרה יותר מבחילו' התרתה הזורחת ומתפשטת על הארץ והשפעה היא עלמה שהי מחיים עלם האור של התרת שכללו ע"י משל של עלם האור השמש והתרתה הזורחת על הארץ והשפעה היא בעלמה היא ג"כ התרה שכלית הנמשכת מעלם האור שלהו שהיא השמש המחיה לכל בשור שכל כדי שוכל להכיר ולבין מלילות ומזותה הע"ם שאין אנו יכולין להשכיל מהותה על אמיתתה כמו שהיא משנת אמתת מהותה בהיותה מופשטת מן הגוף לפי שעתה היא מלובשת בשכל מבדיל שהוא הגוף שלנו ואיננו יכולה לה להשכיל אמתת מהותה בעלמה עכ"ז משכלת היא שעלם אורה היא עין שכלי מבחיל יותר הרבה מהארת' שמתפשטת ממנה ושיעור בהיקותה אינה יכולה להשכיל עתה זולת בהיותה מופשטת מן הגוף שאז אינה מלובשת בשכל שבדיל ואז השפעתה ברורה וחזקה והנה בהיפוך מזה נבין מהות הקליפות הנה כמו שהאור הגשמי יש הפך ושוא החשך כמו כן באור הרוחני יש ג"כ *** היפוך ושוא חושך רוחני והנה כמו שעשינו הבדל ושיעור בין מלת אור ובין מלת התרה כמו כן נעשה הבדל ושיעור בין מלת חשך ובין מלת חשיכה כי הנך הוא עלם הדבר החשך שהחשיכה נמשכת ממנו והוא כשעלם החשוך הוא עומד בפני דבר המאיר ואוסך בפניו אז נמשכת החשיכה ממנו ואין מתפשט שם התרת עלם האור הזה כמו שהתרה חדר שאין בו חלומות כלל לשיתפשט ויכנס האור דרך שם והרי החדר הזה חשוך מפני שבולו הניח שם עלמיים חשוכים ומבדילים וחוללים בפני אור השמש והנה כמו שים הפרש בין עלם אור השמש ובין התרתה המתפשטת ממנה כי עלם אור השמש המלועת הוא מאיר ומבהיק

הרבה יותר · מן המרחה המהפשטה על הארץ כמו כן בהיפוך בחפץ בדבר החפץ המחפיץ שהחפיצה נמשכ' ממנו הוא יותר הטוב ועכ מן החפיצה כי החפיצה היא בלתי ממשיי · ובלתי נהפס ואינו רק מעבר האור משמ"כ הדבר החפוץ הוא ממשיי · ועכ וגרגם בחום המיטום כמו כוחלי הבית שהם נמשיים חפוצים ועבורים והנה כמו כן הוא העין באור וחפץ הריחניים כי הנה אור הריחני היא אור הנכנס שהנכנס מאיר לאדם ועי"כ מנכיל כמה הנכנלות וזהו עלמות הקר שם שכל ענין סטרא דקדושה הוא ענין הטוב וס"ל שהיפ הקליפה הוא מחפיץ בפני אור הנכנל והשטנה ולא יוכל להנכיל הנכלות על המיתתן מפני שהנכנל שלו הוא נעבר ומבולבל מפני הקליפה מעורבת בנכלו ועי"כ אין שכל שלו גלול וזך והוא כמו שמערבין שמרים נסיס ועבורים ועביס בתוך משקה גלולה ושכ המשקה גלולה להיות עבורה וכשהנכל שלו אינו גלול רק הוא מבולבל אז אין יכול להבין ולהנכיל הנכלות על ממיתתן ונראה לאדם על היפוך המת שהוא המת ועל המת נראה לו שהוא שקר כי זה דרכם של סטרא אחרא להטות את האדם מדרך האמת לדרך השקר ומפני זה צורת השקר הוא בסטרא דקליפה

ושורש האמת הוא בסטרא דקדושה :

ג והנה לפעמים ימליא אדם בנכלו המלאה עמוקה ומחוקה מלא שבתוך המלאה עמוקה יש בהקדמה מזיפה וחלושה ואין הנכל מחייבת אותה בהקדמה כלל ועיקר ·ודרכם הנכל מנגדה וינזר שהיא הקדמה שקריית ומזויפה ואינה מתקבלת בלב כל חכם לב רק שהסטרא מביא לחכם הזה להקוע בהקדמה השקריית בתוך המלאה העמוקה כי יודעה הן שום מליאות להמלאה העמוקה להיות המלאה העמוקה כל"ל חביבה בעיניו יחזק עלמו להקדמה הרחוקה כדי שיהיה שום מליאות להמלאה העמוקה והנה אם היה נפח שכלו להחליק את המלאה העמוקה שיהי' לה מליאות בלי הקדמה השקריית מה טוב ויפה הי' בעיניו לעשות כן כי הקדמה השקריית היא כמוס מגלו בתוך המלאה העמוקה כי היא מנדעת ומחלשת כח המלאה העמוקה והיא שחיפה חשובה כ"כ בהיותם בגוי' על הקדמה שקריית משמ"כ אם היה יכול להיסיר את המלאה העמוק' בלי הקדמה השקריית אז הי' מנדיל כח המלאה העמוקה להיותה בגוי' על אדני האמת וכעין זה המשל הוא הקליפה מחלשת כח הקדושה שהיפה יכולה לגלות אורה לזולתה וכשהיר הקליפה מעל הקדושה אז כח הקדושה מתגבר ומתגלה האורה לזולתה והנה בהקדמה המזויפה היא תקועה בתוך המלאה העמוקה אז יש קלת מליאות להקדמה המזויפה להיותה תקועה ומחוברת בתוך המלאה העמוקה נמלא כי המלאה העמוקה והאמיתיית מקיימת ומחי' את הקדמה השקריית להיות לה שום מליאות אבל אם האדם יסלק וידחה את הקדמה השקריית מן המלאה העמוקה אז אין להקדמה שקריית היא שום מליאות כלל בפני עלמה כי אז ניכר שקריותה ונדלית שעות גדול וזה משמ"ל כל דבר שקר שאין בו קלת אמת אינו מתקיים כי אמת הוא בקדושה ומלי ותו חזק הוא בעלמו ושקר הוא מסטרא דקליפה שכל מליותה הוא שקר והנה בשאין שום ניצוץ דקדושה בתוך הקליפה אז הם בעלין לגמרי והיו כלא היו וכמו כן כל דבר שקר שאין בו קלת אמת אינו מתקיים :

ד והנה לפעמים לא יוכל עינן שכלי להתבונן בתר היטיב בעבור כי יקשה על עינן השכלי הסוא קושיות עלומות ועי"כ נחלש עינן השכלי ההוא אע"פ שבאמת מליותו אמיתי היא מפני שעל הקושיות הללו אין תירוצים אמיתיים אלא שהאדם לא השכיל עדיין התירוצי' הללו לכן הקושיו' הללו תמוריס מאוד וזהו ג"כ עינן מליאות הקליפת החוסה סביב לקדושה ומכסה אור התירוצים אלא יתגלו ועי"כ יחלש כח הקדושה אבל כשהאדם יגע מאוד ומתיגע כח חומרו עד שנזדכך חומרו כזה מעבר כח הקליפות הסה וזה מתגלה אליו אור התירוצים ומתחזק כח הקדושה וז"ס בתיקונים קושיות אינון מסטרא דקליפות דהקליפות אינון חפיין על מוחא דמלכא ותירוץ הוא לשון שבירה שמעבר הקליפות והנה כמו שבסטרא דקדושה כשיורדת הרבה מדרגות מעילה לעולה אז מניע למדרגה נעלמת ונעלמו' ההוא הוא ענף מן הקדוש' והענף ההוא הוא טוב ומחוק ומתקבל ומרוצה לבני אדם כמו כן הקליפות בהשתלשלם למטה נעשה מסך מזיקים ומחבלים ונורמין יסורין ועער לבני אדם :

ה והנה זה לעומת זה עשה אלקים כי אפי' בעולם הלילות יש כנגדו סטרא דקליפה אלא שבעולם הלילות שהוא קדום מאוד הקליפה שכנגדו היא חלושה מאוד משמ"כ בעולם הבריאה הקליפה יותר חזקה מקליפות הלילות דכל שהאור הוא יותר גדול מחבירו אין הקליפה יכולה להחזיק אור גדול ובסיר כ"כ לכן בהכרח הקליפה היא חלושה וכל שהאור הוא יותר קטן הקליפה שלו חזקה יותר . והנה בשאמר למונים דף י"ח ע"א סי' כ"ה כתב וז"ל וסוד העיבור הוא כי ההשפעו' ושרשי הנמלאות שהנקבה מקבלת מן הזכר הם נהקיים בה ומלטיירים בניור רוחני כי בעודם בזכר הם בדקות גדול ומוסר קושם על הנקבה כדי להביא הבני' אל ביטול מליאותם וגלויים בפועל עכ"ל · ולהכיר היטיב הענין הזה תמשול לך משל לרשון ושמעון ולוי שהם מבונים זה מזה במדרגת החכמה ברשון הוא רוחב לב גבון יותר משמעון ושמעון יותר מלוי והנה כשרשון ילמוד היזה המלאה שכלית עמוקה מאוד הנה לגודל רוחב שכלו יכניל המלאה הזאת בסקירה אחת ובדרגע אחד בלי עיון לפי שכלו מלוטש מאוד ושמעון אינו יכול להבין המלאה הסיא אם לא שרשון יוריה דעתו ויבקש

החבולות והמלחות ומצליח להסביר לשמעון היטיב
שהמלחה וכליית ע"י משל ויתריך לו הלעות
והקדמות כדי שמעון יבין היטיב המלחה
הכללי' על בורי' כמו שרמזכון מביאה על בורי' ולוי
שהוא לוינו חכם לף כמו שמעון לף יספיק בו כל
הסברות שלשון והמצלים והלעות והחבולות
שהמלחה רמזכון כדי להסביר לשמעון ולריך שמעון
לבקש עוד חבולות יתרות ועלומות כדי שלף לוי
יבין המלחה הזאת על בורי' כמו שרמזכון ושמעון
הבינו מותה • והנה בעיטור הנשמי נ"כ הדבר כן
כי בטיפת הזרע יש בשיעל כל רמ"ח מיברים ושס"ה
נידים בלורתם אלא שהם אז בדקות גדול ונמרץ עד
שריך שהוא הלבר היותר עב וגדול הוא בטפת
הזרע פחות מחוט השערה עד שאין הוא נראים
יכול להבין ליוד היברים ותמונתן בתוך טפת
הזרע לגודל דקיקן וקטנותן ורכותן שהוא לולו ודך
כמו המים שאין ניכר בו שום לורה כלל ובשבאה
הטפה ברחם הנקבה מתגדלים כל היברים עד
שמצניע לתום וניכרים ליוכן ותמונתן מע"פ
שליוד הוא בי' בתמת לף קודם ביאת הטפה אל
הנקבה עכ"ז אז אלף כי' ניכר לורתן לגודל דקותן
אולת אם כי' במילת חום הרחות ברור ולולו מאוד
שהיה יכול להבין ליוד הולד לף בעת הזרע כמו
כן הוא הענין בליוד הכללים העליונים עד"מ
הנשמה שמפיע כתר לחכמה יכול להבין ספיר'
חכמה לותה הנשמה בשקירה לחתך לגודל רוחב
הנשמה של חכמה ובשהחכמה רולה להשפיע הנשמה
לבינה בלברה שישאה מהנשמה שהיא בתוך החכמה
עד שיהא להנשמה שהיא ליור מבואר ומובן בכדי
שהבינה תניע לותה שהנשמה וכן מביאה למדרגה
שלמעלה ממנו והנה זהו כוונת ענין העיטור כי הע"ס
שהמדרגה עליונה מצ' הנשמה שהוא ברגע
לחת מ"מ בשביל המדרגה שלמעלה ממנה לריך
להשתהו בתוך המדרגה עליונה כדי שהמדרגה
שתחתונה תניע ותשביל הנשמה שהיא נמלא כי
כל ספירה וספירה שיך לקרוא לותך זכר ונקבה
כי בנחי' מה שמקבלת מספירה שלמעלה ממנה
הקרא נקבה ובנחי' מה שמשפע' לספירה שלמטה
ממנה תקרא זכר וגם בנחי' מה שמשפע' ילדק בה
נ"כ זכר ונקבה כי בנחי' הנשפעה עלמה תקרא
זכר כמו זכר המשפיע לנקבה ובנחי' שהמדרגה
והנשמה שמשפעת לשלמטה פיומה שוה בה כדי
שהנשמה הקבל ליור עלה ומבואר כדי שהספירה
שלמטה ממנו תוכל להכיל בתוכה לותה הנשמה
הקרא נקבה והבן היטיב ענין העיטור מה שיניו
ברוחניי' העליונים והלידה הוא ענין ההשפעה
הנגמרת בתיקון ולורה מח"כ מולידה לותה הנשמה
ומוהנה לותה לספירה שתחתיה :

גג והנה לעיל בגמרנו ענין הקליפות ומהותן
שהוא מסך החוך ועבור ומבדיל בפני
הנשמה שלא תוכל הנשמה הטהורה בלר היטיב ועין
הקדושה הוא להיפוך והוא נוגד הנשמה והנה
בקדושה עלמה יש נ"ב בחי' והם בחי' הנשמה
המשפיע, שנשמה עלומ' יותר מדאי בלי נבול ובחי'
הב' היא בחי' הדין שממעט הנשמה במקלת שלא
תתרחב כ"כ ומנביל לת הנשמה במדה ונבול שלא
תתפשט יותר מדאי כמ"ש המריז"ל בם' מבוא"ש
ושובח בם' מבו"פ דף ס' ע"ב בשימן לורות וכלים
ז"ל הכלים הם בחי' הדין המנביל לת הנשמה שלא
יתרחב כמו הכלי המנביל לת המים לבלי יתפשטו
חולה וזה עיקר פירוש מלת כלים עכ"ל המריז"ל
נמלא מהרחק שבין בחי' הנשמה הקדושה ובין הקליפה'
הוא יותר גדול ממרחק שבין בחי' הדין הקדושה
ובין הקליפות כי הדין הוא מנביל לת הנשמה
וממעטה והקליפות הם מחשיכים לגמרי בפני
הנשמה אבל החסד מתפשט בלי נבול כמו שהוא
בם' מבוא פתחים דף ס"ב ע"ב בחות חסדים
וגבורות וז"ל החסד הוא מתפשט בשופע בלי קלבה
אך הגבורה שהוא הדין נותנת קלבה שלא יתפשט
יותר מהראוי לת המקבלים עכ"ל מבו"פ והנה בחי'
החסד הוא בחי' קדמוניית כי הס"ם שהוא קדמון
המוחלט הוא חסד פשוט בחכלית הפשיטות ובחי'
הדין מהנלה מרוב ההתלבלות המדרגו' מעילה לעולה
עד כי נתמעט מהם אור החסד הגדול ועי"ב נתגלה
בחי' הדין כי ברוב אור החסד הגדול אין בחי' הדין
ניכר וגרגם כלל כמ"ש האריז"ל בפ"ב מהחלת ס'
מבוה"ס ע"ם ובחי' הקליפות נתגלו עוד ביותר
ההתלבלות המדרגות מעילה לעולה כי הדין עדיין
הוא בקדושה והקליפה אינו מסטרא דקדושה כלל
אלא הם מותרות ופסולות של הדין כי במקום שם
שם בחי' הדין ים שם מיעוט הנשמה והקליפות שם
מחשיכין לגמרי בפני הנשמה כי הנה ים לאור רוחני
ואור נשמי וים נ"כ חשך רוחני וחושך נשמי וכשם
חשך נשמי אינו יכול להחשיך כ"ת אור הנשמי כמו
כותל שהוא עלם חשוך מחשיך נפני אור החמה לו
אור הגר שהם מורות נשמיים ובפני אור הרוחני
שהוא אור השכל והנשמה אין עלם חשוך נשמי יכול
להחשיך וכמו כן חושך הרוחני שהוא ענין קליפה
אין יכול להחשיך נפני אור נשמי שהוא אור
העינים ואור החמה ואור הגר אלא נפני אור השכל
יכול להחשיך :

גד ודע כי עיקר כל הבלמיות הוא ברוחניים
העליונים שהם עלמיים שכליים כמו
שהזכרנו זה נקוטרים הללו כמה פעמים ות"ח
כשנשמש בלשונות הבלמיות הללו במינים נשמיים
הכל הוא דרך משלה ולשונות הללו בגשמיים כולם
הם מושלים הם מלשונות הבלמיות ברוחניים
שעיקר לשונות הבלמיות הם ברוחניים כי כמו
שבלמות הרוחניים כולם הם ערשים לעלמי' נשמי'
כי כל העלמיים בשמיים נתהוו מהשתלשלות
הרוחניי' מעילה לעולה עד כי בא הענין אל הנשמי'
ונמלא שים יתרון וקדימה מעיל' וסכה וזמן לרוחניי'
על הנשמיים כמו כן ממש לשונות הבלמיות שהם
מהמשים בנשמי' אין הלשונו' הם לשונות עלמי'
בגשמיים

גשמיים אלא כולם הם מושגים גשמיים ועיקר
הפלוגות הללו הם ברוחניים ואם ברוחניי'
בחמת הלבושות הללו עלמיים הם ולא כמו שהסבירו
כמה מחברים כשבריהם מה שאנו משמיעים בלשונו'
בסייגים גשמיים אלל הרוחניים העליונים הכל
הוא לשבר את הקיטן מה שהקיטן יכולה לשמוע לפי
שהן לו מבוא להבין ולהשכיל הם לא בעיניים
גשמיים שהורגלנו בהם מתחלת למיתת השכל כמו
ולפיכך הין לשכלנו מבוא להשכיל שום השכלה
ברוחניים העליונו' הם לא על דרך השכלותינו את
הגשמי' שהורגלנו בהם מתחלת ילידתינו כמשתרג"ל
דברה תורה כלשון בני אדם לא תעשה לפרש כן כי
לפ"ז עיקר הלבושות הללו הם בגשמיים ואלל
הרוחניים הם מושגים לא תחשוב כן אלא עיקר
הלבושות הללו הם ברוחניים ואלל הגשמיים המה
מושגים כי אין יתכן שכל התורה כולה מלבושו'
הללו המדברת מעלמות הרוחניים העליונים תהיה
כלולה כולה מלבושים מושגלי' שהיא נאמרי' בחמת
ברוחניים העליונים ולא יהיו הוא שכל התורה
כולה הוא שמותיו של הקב"ה פירוש של הרוחניים
העליונים שהם כולם קדושים ובתוכם אלון כל
העולמו' אלא הענין האמיתי הוא להיפיך שהלבושו'
הללו הם ברוחניים עלמיים ורמשלויים וגשמיים
הם מושגים וכ"כ הרמב"ן בפי' התורה כי התורה
כולה יניד בתחלונים וירמוז בעליונים וכן בכל
הגלון בעל ס"ה שבילור החמיתי של מאמר רז"ל
דברה תורה כלשון בני אדם כלו היה מלמד שהורה
דבור בני אדם כלשון תורה . וכ"ל ליתן טעם נכון
על מה שהרסו והפכו רז"ל המאמר ולומר דברה
תורה כלשון בני אדם הוא לבני האדם שעדיין לא
הורגלו בהשכלות עמוקות ובתחלת לימודם ס"ת
להם להשכיל ענין זה החמיתי שהשמות הללו
הרוחניים הם עלמיים וגשמיים הם מושגים לכן
הוא לריכין להורן להם קושייתם כמה שהשמות
התורה בכתובים גיפניים אלל הרוחניים העליונים
ונאמר להם דברה תורה כלשון בני אדם ובחמת
לשון המאמר הלז עלמו של דברה תורה כלשון בני
אדם הינו אלא לשבר את האוזן מה שהיא יכולה
לשמוע בתחלת לימודו ואח"כ כשהאדם יש לו הבנה
אחה וברורה יבטיל בחמת שהיפוך הוא ומאמר
מכורש הוא ומחמתו הוא כמו דבור בני אדם כלשון
תורה ואלן לך כמה דמיונות על מה שהבאנו בפי'
זה שהוא סימן ג"ד אך כדי אלא להמריך בענין
אחד לפסוק ולמשול לך בסימן הבא שהוא סימן כ"ה
וליהן רווח להתבונן בין ענין לענין להקל על
המעיין :

נה וארון לך דמיונות על מה שהחזתי בסימן
כ"ד הסמוך הנה בחמי', והעול' סוברי'
שענין מתיקות הוא בעלם הלשונה על מה שהחיך
מוצא ומרגיש בהכלו דבר או שאר דברים מתוקים
ואומר שהחיך טעם בדבר הזה טעם מתוק מלוד
וכן ענין ערב ג"כ הוא כמו מתוק ועריבות
ומתיקות הכל הוא ענין אחד וחח"כ הושאלו העניני'
אלו לשאר דברים כמו שנאמר כי קולך ערב
ואע"פ שאין מתיקות ועריבות הקול דומה כלל
ועיקר לעריבות ומתיקות הדבש כי זהו מושג לחוש
הטעם ועריבות הקול מושג לחוש השמע ע"ז
הושאל ענין העריבות לקול ג"כ בעבור שהחתפות
התשוקה בהם כי כמו שישוקק האדם לטעום
מתיקות הדבש כן ישוקק האדם לשמוע קול נעים
וערב וכן הושאל ענין עריבה לשינה כמ"ש ושכבת
ועריבה שנתך וזהו ג"כ שהאדם נהנה מאוד משינה
חזקה ותכופה ודרך האדם להשתוקק אל כל מה
שיגיע ממנו הנאה אבל בחמת גם בדבש לא הוגה
הם עריבות ומתיקות בעלם ורלשונה ועיקר הם
זה נופל בעריבות ומתיקות השכל כשהאדם משכיל
היטב המלאה שכליית עמוקה שיתעטב בה מאוד
ויערב לו יותר עריבות ומתיקות ההשכלה הזאת
יותר מעריבות הדבש ומעריבות השינה ומכל מיני
עריבות שבעולם לפי שעריבות השכל הוא עריבות
רוחני משל"כ עריבות זולתו הוא נשמייה חן
עריבות ודבקות והתלהבות בשירה וזמרה לטורף
ית' שהוא ג"כ עריבה רוחנית ואח"כ הושאל ענין
עריבות לטעם האדם ולקול הנעים ולשינה עלומה
ומכאתו הרחשונה הוא על עריבות השכל וכן להיפוך
שהוא המרירות לא הוגה בעלם ורלשונה על טעם
מר של דברים המרים גשמיים כמו לענה ורקם אלא
הוגה בעלם ורלשונה על מרירות הקליפו' המעכבי'
ומונעים בפני ההשגה ומן מרירות ועלבון גדול יותר
מן קוצר ההשגה שמתאוין מעלת ההשג' ומתיקותה
ואח"כ הושאל ענין מרירות גשמיים להיות שתוף
ביניהם בענין תשוקת העדרם וכן חור הנחתו
הרחשונה על חור השכל שהוא רוחני ותשוך על
תושך הקליפות המתאוים בפני ההשגה והמפסיקי'
תשוקתינו לכל יוצרנו והמשכחים מוהנו ר"ל
מעבודתינו התמידיית לכל יתעלה ואח"כ הושאל
שמות אלו לחור וחושך הגשמיים וכן ענין לידם
הנחתו ברחשונה על המלאת השילה מה שעלול כעין
מי שממליח המלאה שכליית מעלמו ילדך לוחר
שהוליד המלאה הזאת וכן יניקה כמו התלמיד
היונק חכמה מרבו וכן נדלות הוא כמו שמתחכם
והולך ומתגבר יום יום בחכמה והולך וגדל בשכל
יום ויום עד כי גדל מאוד וכן ענין ויאמר הגשמר
בבורא הוא ענין מהשבה וחפץ ורלון וכן כתב
הרמב"ן בכל מקום שנאמר ויאמר מלחים והענין
הוא כי ענין אמירה ודיבור אין מורה על חתוך
הדבור הגשמי היולא מה' מולחות דבבורא ית' לפ
שייך ענין דיבור בחיוך מחיות כי הוא נשגב
ונעלה מה' מולחות אבל עיקר ענין אמירה ודיבור
הוא על התגלות רלונו לזולתו וזה שייך הן בבורא
ית' והן בנברחים אע"פ שאין התגלות הרלון על
הבורא בשל נברא כי זהו ע"י השלחה שמשפיע על
אדם שכל ונבואה שיבין וישכיל רלונו ית"ש ובאדם
הגלוי רלון הוא בא ע"י שמועות מיבריו שכל מה
שפועל

שפיעל אוס במיבריו נדע שכן היתה במחשבתו קודם לכן והמשכיל ישכיל וידע לו הלשונות הכתיב אלל נשמיים ורוחניים לפרטו אלל ברוחניים בעניין דמיון קלת אל הגשמיים ולא בדמיון גמור כי בשמת אין בגיסים דמיון גמור כמו שפירשתי לעיל ענין ממירה שהוא התגלות הרצון שענין זה ילדק בגשמיים וברוחניו' ונם כעין מה שפירשו המקובלי' מזוי ס'לא מזוי' ממש ח"ו אלא הכח הכוחן והמקבל התפלות יקרא חוון והכח המשניח על העולם יקרא עין ה' ולדעתי יולדק לומר עין ה' על עין השכל לפי שהוא משיג כל מה שמשיג בחכמתו הנפלאה והעלומה כמו שפירשתי כמה פעמים בקונטרסים הללו מהו' אור השכל:

גו והנה כל מיני השלמיות נוצעים מסטרת הקדושה וכל הגרועות והחסרונות נוצעים מסטרא אחרא והמיון לזה הצד הוא מסטרת הקדושה שכל עלמות סטרת הקדושה הוא ענין אחד שכל וחכמה ומדע וכן ענין הפך זיונו אלא כמי שים בו שכל ומדע ומפי' יקי' תומר לורתו ומרמז פניו מכוערים מאוד תעפ"כ נמשך עליו חוט של חן ותיבים לותו כל הבריות להיות שהוא בעל שכל הלומה מסטרת הקדושה לכן הגדל גם חט בעיניו הבריות שסרצו ג"כ מסטרת הקדושה ובסיפוך מי שהוא שוטה וסכל תע"פ שיהיה יפה תואר ויפה מראה מאוד לא יהיה לו שום חן כלל ולא יאהבוהו הבריות נמלא כי שורש הכיעור הוא מסטרת הקליפ' שעיקרה הוא סכלות ושטות וחן הוא מסטרת הקדושה שהוא עלם השכל והחכמה וכן כלל כל השלימיות והטובות הם לומחים מסטרת הקדושה וכל הגרועות והחסרונות הם מסטרת הקליפה ולכן כתב החסיד בעל חובת הלבבות בשקדמות שער שכחי' בד"ה והשלישי מפני מה כו' וז"ל שם כי כמה טובות מנע בעליהם להעות מהם וערבב שמחשבו בשם חסרון הכרתו אותם וידיעת מעלותם ע"ל. ביאור הענין כי לפעמים יספיע הבורא טובה לאדם רק שהאדם הזה הוא שכל שוטה ואינו מבין מעלת הטובה היא ותיקוחה ומדרגי' לפי מחשבתו הסכלה יחשוב על הטובה היא שהיא רעה וילטער בעוה הטובה היא נמלא מי גרם שהטובה המתיית תהיה מחשבת בעיניו לרעה שבוודאי גרם לו נמלא בחור שכל הטובות שרשם הם מסטרת הקדושה שהוא ענין שכל ומדע והרעות שם מסכלות שהוא מסטרת הקליפה והטובה המתיית והגדולה יותר גדולה מכל הטובות הוא ענין החכמ' והמדע והרעה היותר גדולה מכל הרעות הוא ענין הסטות והסכלות כי בחכמה כל הטובות תלויים ובסכלות תלויים כל הרעות וכשהאדם יכיר ויבין בשלמות טובות הבורא השופעות על הבריותים כמ"ש הכתוב טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו בין לדיקים בין לרשעים עלומים וכלל זה יהיה בידך כל מה דעביד קב"ה לטב עביד לפי' עושם היותר מר לרשע היותר מרין מכל הרשעים שבעולם תע"כ טובה גדולה

הוא תללו לקבל הטובה המר הבוא המוכרח לפי פעלו הרע והח"כ יזכה לחזות טובה ה' שהוא טובה עלומה ונפלאה תשר כל בעל שכל לא יוכל לשער מתיקות הטובה הסיא תשר עין לא ראתה אלהים זולתך והאדם לא היה יכול להשכיל ולידע מהות הט ב"ה העתידה והיה תומרים לו ברור לעולמך מו שיסרפו מותך שנים רבות פעמים ואחר כל שריפה יחיו מותך כדי שהקבל יסורי השריפה שאחריה ואחר שנים רבות שריפות תהיה הטובה הגדולה העתידה לעולם הבא או התמר לא הן ולא שכרן כודאי היה מקבל על עלמו שנים רבות שריפות שם היה מביר עלם הטובה הסיא על תמיותה כי לרוב שמחתו בטובה העתידה לא ה' נחשב תללו עשר השריפה לכלום והשמל בזה לחיים משכיל מאוד שחלה חולי גדול מאוד ומסוכן הוא למות שם לא יפתה שרף מר מאוד שקורין בלו שהוא בלשון"ק רפש כמ"ש הרופי לעגה ורפש" והמשכיל הטוב להיותו מבין היטיב מעלת הבריאות ומעלת החיות ובריאת החלישות וברישת המות יכסוף וישתוקק מאוד לחמות השרף המר שהוא בכל חות נפשו ולא יחום למרירותו כי ענין החלישות" הוא תללי לגודל שכלו יותר רע ומר תלף תלפי הלפים ורבי רבבות פעמים יותר ממרירות השרף הנ"ל וכמעט לא ירגים טעם מרירות בשרף הנ"ל לגודל השתוקקותו לבריאות והשתקעות מחשבתו בכוסף הבריאות משא"כ מי שהוא שוטה לא יחפוץ לחמות השרף הנ"ל ולא ישמום לותו הרופא מומחה בחזקה יעזוק על הטעימו טעם מרירות גדול נמלא מי גרם שזה ירגים טעם מרירות וזה לא ירגים שכלותו על זה וחכמתו על זה · הנה התבאר כל הרעות הבא על האדם לעם רעות תמיתיית תללו לפי שכלותו של האדם הם נחשבים לרעות אבל מי שהוא זך השכל ובר לבב יכיר וידע ויאמין שכלל הנחזל והנפלא שכל מה דעביד קב"ה לטב עביד תפילו אם יבואו כל מיני יסורין היותר קשים ומרים עלי תעפ"כ הם נחשבים לטובה גדולה נגד הטובה העלומה והנפלאה שעתיד לבא בשוא"ב ודע כי מי שזכה שיקבל פרעניות על חטאיו בעוה"ז אין לך מהיקות גדול יותר מזה ומי שחיו מקבל פרעניות בעוה"ז ונפרעין ממנו בניהם הרי הוא מקבל עונש בפיל ומכופל אשר לא יעזור כי יסורין של עוה"ז הים אחד מאלף הלפי תלפים ורבי רבבות פעמים מיסורין של ניהם ואף מי שמהייסר ביסורי קשים ומרים מאוד בניהם תעפ"כ הם טובה גדולה תללו נגד התעזג הנפלא אשר יקבל אחר מירוק היסורין הם אשר בלחי המירוק הזה ח"ו לו לקבל כלל התעזג הנפלא הרוחני לעוה"ב שהוא הטוב עלומה ונפלאה מאוד אשר עין לא ראתה אלהים זולתך והם היה נעזב ח"ו אלא לקבל על חטאיו יסורין בניהם ולא יקבל ג"כ אח"כ התעזג הנפלא לעוה"ב היה ח"ו רעה תמיתיית תללו תע"פ שהאדם הזה בטעה קבלת יסורין תימו יודע עדיין

מיכות

תיכות התענוג של עולם הבא אלא יחשב לו היסורין של ניקום לרשע ומלא לפי דעת האדם לו נחשבים אלו היסורים הם לרשע גדולה תענוג"כ הקב"ה מביא עליו יסורי ניקום בע"כ לפי שסוף סוף היסורין הם לטובתו וזכין לאדם אלא בפיני כלומר אלא מדעתו וזה דומה למי שאומר זכות הוא לעבד שיולא מתחת יד רבו לחירות תע"פ שלדעת העבד חוב הוא לו לניחת לו' בשפחה כנענית דזילא לי' ומכיחה לי' ופריצא לי' מ"מ אין סברי אלו הטובה הזאת רבו היא טובה לתמיית אלא ויותר טוב לו שיהי' כן חורין אלו טובה לתמיית אלא שנכנס תחת כנפי השכינה וסברת כזו כתבו תוס' בפ"ק דקידושין דף ס' ע"ל ד"ה אכן יצחק בע"כ וז"ל שם וים מייסדים פירוש הקונטרים דולתי זה קרוי בעל כרחה מכירה של אמה העברי' שחוב הוא ואם היתה בת דעת לא היתה מהרלית אבל קידושי קטנה לא חוב הוא לה כמו מכירה ופופה עומדת להשתא ואם היתה בת דעת היתה מהרלת ע"כ ל"ל הא' ע"ש · וכן אמעתי פירוש הפסוק עכני בחמת יסעך שדוד המלך התפלל שהקב"ה ייטיב לו טובות לתמיות תע"פ שלדעתו ידמה לו על הטובו' שהם רעות מ"מ כיון שהקב"ה יודע שהם טובות לתמיית אחר לבסוף גם דוד יבין שהם טובות לתמיות יפלח לאותם לו תע"פ שלדעתו ידמה לו שהם רעות מפני שהם לו מבין מעלת הטובות כללא דמילתא יותר טוב הוא לאדם שיעשה לו טובות תע"פ שלדעתו ידמה לו שהם רעות משיעשה לו רעות לתמיות תע"פ שלדעת האדם ידמה לו שהם טובות וזהו שאמר עכני בחמת יסעך כלומר שהיסורים אלך תהי' חשובה לתמיית ולא שתהיה חשובה לפי דעתי לבד ובחמת לא תהיה חשובה רק רעה כללא דמילתא כל מה דעביד קב"ה לטב עביד כמו שאמר דוד טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו ומפי עליון לא תצא הרעות ובמה שאמר טוב ה' לכל רומז במלת לכל שהוא טוב ומטיב לרעים ולטובים כלומר אף לרשעים עלומים שמיסרין ביסורין קשים ומרים תע"פ טובה נפלאה היא אלא כמה שאחר המירוק יבוא לתענוג הרוחני ובלתי המירוק שהוא לא יוכלו לקבל התענוג הרוחני אח"כ ואם היה מעויר שיוכל לבא לתענוג הרוחני שהוא בלתי המירוק שהוא הליל' ואם ושלום שיהיה ממרקו ביסורין על מנת כי מסי עליון לא הלת הרעות כי אל לאמונה ואין עול לדיק ויפר הוא אלא לפי שא"א לקבל התענוג הרוחני בלתי המירוק שהוא לכן ממרקו ביסורין והיסורין שהם הם הכנה לטובה העתידה הרוחנית נמלא אף היסורין מעלם הטובה נחשבים נמלא הוא טובה ומטיב תמיד אף בשעה מירוק היסורין והיסורין עלמם מביא אף בשעם וקלף כי אם מחמת מדיות רק לשמוכל לקבל אח"כ התענוג הרוחני כמ"ש הכתוב וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מייסרך כי החב כאשר מייסר את בנו לא מחמת שאהב ורוגז אלא להדריכו בדרך ישרה וטובה ותע"פ שהבן חושב בדעתו שהביו טובה לו רעה ביסורין אלו אין חושם לדעתו של עתם כיוון שיודע לכשיגדל הבן ויסיח לו דעה יכיר ויבין שכל מה שהאב עשה לו יסורין הי' מרוב אהבתו אותו כן הענין ממש בהנהגת הש"י עמנו לכן ראוי שנמסור נפשנו ונממתה אלינו ית' ולבטוח בו שיהנהג עמנו על לד היותר טוב לנו ואפי' אם ייסרנו ביסורין קשים ומרים נקבל באהבה מאתו ית' ויומתק לנו היסורין כדאם שמחמת שמייר אותנו בעוה"ז ביסורים נרוויח אלא נהייסר בניהם ביסורי מרחים ועלומים מאוד והנה בעבור הבטחון גמור ואמונה השלימה שאנו מאמינים שהש"י הוא הטוב והמטיב בתכלית הטובה ושהעוה"ב הוא יותר רב ומר מאור מאוד בעבור זה אנו מתמרקין ביסורין קטנים בעוה"ז אלא נלטרך לבא ליסורין מרחים בעוה"ב בניהם אפילו מי שהוא לדיק וחסיד גמור ולא חטא חוס חטא מעולם כלל תע"פ טובה גדולה היא אלו יסורי העוה"ז על לד התמורה שחלף היסורין הללו יקבלו בע"ע תענוג נפלא מאוד בהשגה עלומה אשר הוא התענוג רוחני והלאי העדון ונשכיל במ"ש הכתוב אשר הגבר אשר היסרנו יה ומלו יה' תדבר כאשר הפתאים חושבים שמה שמיסרין אותם הוא לרע להם ח"ל מלי אשרי הגבר אם לא שיכפרו ויכחישו בעיקר הכתוב שאמר אשרי הגבר וח"כ הם כופרים נמורים וטוב מהם הנפל אלו נשכיל במה דאי' בפי' הכוכר את הפועלים בבבא מציעא דר"ח בר"ש אמר כל לילה ליסורין בוא אחי ורבי והנה מתחנו רואים בחוש גודל חכמתו וביונתו של ר"ח בר"ש בתורה אף לפי שכליונו הבל והכתוב אמין אנו יכולין לירד לסוף דעתו במאמריו המחוקים תע"פ גודל חכמתו מבהיל וייפלא האדם על רוב תבונתו ותע"פ ניקם יסורין על עלמו ואם נאמר שהיסורין של עוה"ז לא יאמר אקוה טובה באחרית מי הוא שוטה אשר יתחוקק ליסורין התחוקקות עוים ונמרץ כמו ר"ח בר"ש אלא בהכרח שהיסורין נמשך באחרית התענוג נפלא ומורא לכן רלה ר"ח בר"ש אחר הטוב והמתוק לו יאע"פ שבני אדם היום מבקילים הענין היטיב כמו ר"ח בר"ש רלוי לנו להאמין ולסמוך על גודל תבונות ר"ח בר"ש ועל רוח קדשו של הש"ס אשר אמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה : ואנא הפסוקים והמאמרי המדברי בגודל מעל' היסורין עלמו מספר ים עורח בהבחתם ומי שיבקש לאחם ימלאם במקומותם ואנא מי שמאמין אמונה שלימה בגודל מעלת היסורין מרויח שאינו מרגיש כלם מרירות עוים אחת השתקעו' מחשבתו בטוב התלוי' הנמשך מכם ויגל ויטמח בו אף בעוה"ז והמחה היא מכבה את ליור היסורין המשל כזה אותם הזוללים והסובאים הרודפים אחר תענוג העוה"ז כשהולכים אינם דבר טוב ושמח ומוטעם ומחוק יאומו כל לבם ומחשבתם לעשם שבמאכל ההוא להבחין היטיב עשמו כמי שהחנין לו אינו

דבר לטעום להבחין טעמו אם הוא מהזיק מאוד לו מהזק מעט כמו כן האוכלים למעדנים שיתעדנו בטוב טעמן יאכלו בכוונה הלב ולא יחשבו שום מחשבה אחרת בשעת אכילתן אלא תוקעים כל מחשבתם ושמים את לבם לטעום טעם המאכל הזה כדי שיתעדנו מהמאכל לבל מי שחושב מחשב' אחרת בשעת אכילתו אינו יכול להרגיש היטיב טוב טעמו של המאכל וכמעט אין הפרש אלו בין מאכל המזיק מאוד למאכל שאינו מזיק כ"כ וכמו כן הדבר ממש בענין טעם מר של היסורין מי שחושב בשעת היסורין במיזה דבר אחר אינו מרגיש היטב מרירות היסורין כמו בשעת שיהא שאינו מרגיש מרירות היסורין וכמו שהמשלנו לעיל במשל החולה המאכיל שמרוב כוספו לברייאות ושהתקשית מחשבתו כמה שיתרפא מחוליו אינו חושש למרירות הרפואה וכמו כן ממש בענין היסורין מי שמתקע מחשבתו בהללת הטוב הנמשך מיסורין לו יהרגים מרירות היסורין כ"כ ומפני שכחב החסיד בעל רוקחים חכמה ברוקחי לכל אדם לקבל יסורין בשמחה כדי לנקות הנשיכה מדיני' ויתרוקנו הדינים ממנה והוא יסבול בעבה בזכרו ובחשבו גודל תשבתה תוהנו ולכן רחוי שנגמול טוב להנשיכה לקבל עליו דיניה ויותמק בפיו היסורין כדבש למתוק בחשבו כי ע"י כן תתרוקן הנשיכה מדיניה ותהיה מלאה חסד ורחמים ויגל לבנו ע"ז שפעלנו פעולה עלומה ומרחה ומ"כ נתעדן בעבור זה עדון גדול בגן עדן ולפ מי שהוא רשע עריץ ומקבל עונש רע ומר יותר מכל הרשעים שבגיהנם שפ"כ עונה גדולה הם יסורי גיהנם אלו נגד התענוג הנפלא שמגיע אליו אח"כ בגן עדן ובלתי יסורין הנ"ל לא היה יכול לקבל התענוג הרוחני ויבואר בדבריו מאמר רז"ל גדול הנאת העולה מגיהנם יותר מהעולה נ"ע כי לאחר שיתמרקו ביסורי גיהנם יתמרו רשפ"ע יפה דמת יפה חייבת ויפה תקנת גיהנם לרשעים וג"ע ולצדיקים וג"ל כי הוא יהוא שהתענוג הרוחני לעוה"ב הוא הנאה עלומה ונפלאה אשר לא יעשר עתה בחיות נשמתינו מלובש בגופים חזק אינו יכולין להשיג חלק אחד מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים מהנאה העלומה והנפלאה שעתידה להיות בג"ע מחמת שהי פעמים אחד כי הנאה מאכלת דרך הנוף והוא משך מבדיל בפני הנאה ועוד אפי' אם תתפשט הנאה מתוך הנוף ע"ז היא מלובלת בטיטפי וגלולו העומות ובשמרי החטאים לעתיד תתמרק ותזדכך בגיהנם זכוך עלום ותוכל לקבל הנאות לנפלאות מה"ב קודם זה אינה מוכנת לקבל אע"פ שהקב"ה הטוב והמטיב היה רולה להשפיע בה הנאה עלומה מבלי קבלתה יסורין עלומים מ"מ היא אינה מוכנת לקבל והיסורין אינו בא מהקב"ה כ"א מהאדם שים לו רוע הכנה לקבל וזה דומה לאיש אחד שים לו בן קטן ומשתוקק מאוד להשפיע לו חכמה וחכונה והאיש הזה מסביר גדול בעל לשון למודים ומה יעשה אם יסביר לו איזה המלאה עמוקה כמה וכמה ימים לא יועיל בזה לבנו הקטן כלל ועיקר כיון שעדיין אין לו דעת ובינה להבין מה שהוא מסביר לו מלה אחרי אין המציאה אלא מלד אחד מלה מלד הבן ובהכרח לריך האב להמתין כמה וכמה שנים עד שיגדל הבן וילמד שכלו ואז יוכל להסביר לו איזה המלאה עמוקה כמו כן הוא בנדון יסורי גיהנם כי רוע הכנתו של אדם שניקף את נפשו בעונות וחטאים גרם לו כל זה שלא יוכל לקבל הנאות נפלאות ואין החסרון בא מלד הבורא כ"א מלדינו כמאמרינו ואתה לדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו וכמאמר הכתוב הולת אדם הסלף דרכו ועל ה' יזעף לפ והנה ידוע שהאדם לא יוכל לידע ערך ויעור מתיקות טעם דבש אם לא טעם טעם דבש מעולם ולכשיטעום פעם אחד טעם דבש יוכל לידע היטיב שיעור מתיקות הדבש כמה הוא ויוכל להבחין בין מתיקת שאר דברים ובין מתיקת הדבש לידע איזה דבר הוא יותר מתוק מחבירו אע"פ שטעם טעם דבש זה ימים רבים עכ"ז חקוק בזכרונו ויודע בשכלו ערך ושיעור מתיקות הדבש · והנה בדבש אחיך טועם טעמו וכח המדמה שהוא כח הזוכר חקוק הטעם בשכלו ובזכרונו לידע מצא ולאחר היטיב טעם דבש מפ"ב מי שהוא מסיג בשכלו איזה השכלה עמוקה ומתוקה הנה אם אין אחיך טועם מתיקות השכל הזה כי המתיקות הזה הוא מתיקת רוחני ואין מ שג לחוש הטעם כ"ש לשכל והנה השכל טועם מתיקות ההשכלה היא והשכל מגיש ג"כ בזכרונו מתיקות ההשכלה הזאת ויודע שיעור ערכה ושוב טעמה עד כי יוכל להבחין בין מתיקות ההשכלה הזאת ובין מתיקות השכלת זולתה איזה מתוק יותר זה לו זה · והנה קודם שהשכיל מתיקות ההשכלה היא לא יוכל לידע ולהשיג אימת מתיקותה ושיעור מתיקותה כלל ועיקר ולפי זה אין אנו יכולים לטעם עתה מתיקת ההנאות העלומות שנמצא לעוה"ב אחר מירוק נשמותינו כי איך נוכל לידע איכות ומהות ההנאה הזאת קודם שטעמנו טוב טעמה אבל מחוייבים אנו להאמין כי טוב ה' לכל טוב ומטיב לרשעים ולטובים אף לרשעים היותר עריצים אע"פ שמטיב להם במירוק הזה כדי שיוכלו אח"כ לקבל הנאות עלומות והיסורין של גיהנם אינם נחשבים ליסורין כלל נגד ההנאה הגדולה והנפלאה שמגיעים אחר המירוק נג"ע כמו שאמרז"ל כל מה דעבי' קב"ה לטב עביד ומריבה מדה טובה ממדת פורעניות ואם היה אדם יודע איכות ההנאה העלומה העתידה לבא נג"ע אחרי המירוק המוכרח בגיהנם היה מקבל על עלמו בשמחה רבה המירוק הזאת ועוד כהנה וכהנה כדי לבא אח"כ להנאה עלומה כזאת ולפ היו נחשבים אלו ליסורין כלל אך האדם אינו יכול לידע איכות ההנאה העתידה קודם שיטעום טעמה ומתיקותה ועתה בזולתי אין יכול לטעום טעמה קודם המירוק

על נפשתו ומפי הי' יכול לידע מיכות ההסנה ההיא שוב לא היה לריך למירוק כלל לפי לאחר שיתמרקו ויתעדנו מזיו ההסנה העליונה יהפכו אלו היינו יודעים מיכות ההסנה ההיא כמו שאנו יודעים עתה סיינו מקבלים על עלמנו בהכרח רבה יסורי ניהנם כדי לקבל טובה גדולה כזו . ומשל זה לאיש אחד שנולד לו בן וזהו חלוש מאוד מעשת לידתו והבן הוא מסכיל מאוד אבל מ"מ אינו יודע מעלת הבריאות על החיסרון כי מעולם לא טעם מעלת הבריאות ורופאים חומרים שיעשו הבריאות ע"י אחיית עשב מר מאוד ובשם הבן הזה אם היה מועם פעם אחד טעם הבריאות וממילא הי' מבין מעלת הבריאות כי הוא היה מסכיל מאוד הי' רולה לשתות העשב מר בחשק גדול אך מחמת שלא טעם עדיין טעם הבריאות מעולם לא רלה לשתות העשב מר עד שיהיו כופין אותו בעל כרחו ופתחו את פיו שלא ברלונו ושפכו לתוך פיו העשב המר ההוא והבן משמה ע"י זה בריא וחזק ואמר מלמלא ידעתי מקוד שמצה למעלה גדולה הזו לא היו לריכין לכוף אותי ממלא אז הוא מבין למפרע שעשו לו טובה גדולה במה שהיו כופין אותו כמו כן הרשעים לאחר מירוק גיהנם ויתעדנו מזיו נ"ע ישיגו ויבינו הטובה הגדולה שעשה להם הקב"ה במירוק שהמירוק ההוא היה נחשב לנגד כלל נגד התענוג הגדול אשר ת"ת לקבלו בלתי המירוק ואז משיגים מיך הקב"ה טוב ומטיב בתכלית הטובה ומשבחים ומודים לשמו ית' על זה מה שמן הלדיקים יכולים לידע בעלמם טובת הקב"ה לרשעים כי לא טעמו טעם היסורים של ניהנם ומחשבין על הרשעי' אולי קבלו מרירות רב ועלום אשר הטובה משגיעים מה"כ היום נחשבת לטובה נגד מרירות היסורין אך כאשר שומעים השבח לשמו ית' מן הרשעים גם הם מתמיהים לרשעים אשר מעלת הטובה היא של היסורין שקדמו היום יכולין הלדיקים להשיג על שורו כמו הרשעים וז"ש גדול שכר העולם מניהנם וכו' :

קונטרים לחכמת אמת

בעזה"י ויתי' מרשום לי למזכרת עיון ענין אחד עמוק עמוק ומשל שכוחן שרשפי לבבי. יספיע על ניבי . להעלות בכתבי . את אשר עם לבבי . בפיום מסבירות . מדובר בכבדות . עניינים עמוקות . ולפומות בלבבות . וזה בחלי בעזר צורי וגואלי :

הנה יהוע ומפורסם הקדמה לאמיתית ומקובלת שעניניים הרוחניים אינם תופסים שום מקום ומפילו כנרגיר חדרל אינם תופסים מקום ודבר זה קשה לנייר מלילות ענין אחד שלא יהי' תופס מקום כלל ועיקר ועכ"ז יהא לענין הרוחני מלילות חזק וגמור , ובשל שומר למוניים בוכות שני דף מ"ב ע"א המעויר על זה בסימן מ"ו וז"ל שם אך יתכן שהרוחניים לא יהיה להם מקום כי אינם יעמדו בעמדם אם הם בתפם מקום והיכן יעלו וירדו בהתפשטותם ובהתלקות אם אין שם מקום והרי כל התכמה הזו סובבת על ב' קושיים הללו של מליית ספירה בספירה והתלבשות וירידת ספירה בספירה ע"ל בשל שומר תמוניים . ושנה שתירץ שם ע"ז עדיין לא ילא ידי חובתו ועיקר במקום שהיה לו להתריך . ועתה שמע נא ודע לך כי ענין מהות הרוחניים ת"ת להיות מושגים לחוש ותינם מושגים אלא בשכל כי ענינים הרוחניים הם שכליים פשוטים וכמו שהשוף שהוא ענין גשמי וגופני מושג לחוש מפני שהחוש הוא ענין גופני כמו כן ענין הרוחני הוא עלם שכלי ולכן אינו מושג אלא בשכל וכמו שהאדם נבון ומשכיל ממליה לפעמים המלאכה שכלייה מחודשת אשר בתחל' היתה נעלמת המלאכה שהיא וענין השכלי הזהו והנבון הזהו השכיל בשכלו והמליה המלאכה הזאת מתוך הקדמות פשוטות ידועות ומפורסמות אלא שאדם אחר שאינו משכיל כמותו לא ידע לחבר אלו שני הקדמות להאדים להוליה מהם המלאכה הנליות המושכלת ויולאת מחיבור ב' הקדמות שהן ידמת משכ"ל הנים המשכיל השכיל בשכלו ותיבר אלו שני הקדמות הידועות ומפורסמות לאחדים והוליד מהם בשכלו הולדה שכלייה והתולדה הזאת אין ספק שהיא נקראת ענין שכלי ויש להולדה הזאת מליאות חזק ועלום ואמיתת מפני שהתולדה הזאת מיוסדת על אדני הקדמות האמיתיות המפורסמות וכל מי שהוא משכיל לא יכחים האמיתיות של התולדה הזאת אולת מי אמין לו השנה כלל לא יאמין היות התולדה הזאת אמיתיית כי אינו יכול להשיג בשכלו איך מתחייב התולדה ההיא מחיבור ב' ההקדמות הידועות אלא אבל לא מפני שהשפם הזה אינו משיג אמיתית מליאות התולדה ההיא ואינו מודע על אמיתותה ומליאתה יכחישו המשכילים אמיתת מליאת התולדה ההיא מפני שהמשכילים מודים ומעידים על אמיתת מליאות החזק והעלום של התולדה הזאת . ואנחנ לך משל אחד כאשר הוגד לי ענין שכלי שהוליא אדם נבון ומשכיל תולדה שכלייה אב' הקדמות ידועות שהאדם הנבון ההוא מידי עברו פעם אחד דרך יער גדול באורך ורוחב מאוד מאוד עד שנוכל היער ההוא אין מספר לתילות שבתוכו כי ודאי יש יותר ממלף אלפי אלפים ורבי רבבות תילות בתוכו ועל כל תילן ותילן יש עליו בתילן אחד עליו מרוכין ובתילן אחד מועצין אבל אין שום תילן בכל היער שלא יהי' עליו עליו כלל אפי' עלה אחת כי לכל האחות יש על התילן האחת והמועט שבהם עלה אחת לפחות ומה נ"ב יהוע ומפורסם אלו כל שם

סיודם סיעור הגודל של היער הזה שסכום
המילות שביער הם בודאי יותר מסכום העלין
שבאילן היותר גדול שבכל היער והשכיל הגבון הזה
והמליח בשכלו תולדה שכליית שבודאי יש ביער הזה
לא פחות מסכי מילות בשויים בסכום העלין שלהם
שסכום העלין הם באילן המחד ים ג"כ באילן הסני
לא פחות ולא יותר והתולדה הזאת תתחייב מסני
הקדמות הידועות ומפורסמת אל כל מי שיודע ענין
היער כבוא וגדלו וכב' הקדמות הם אלו האחת
הוא שסכום המילות שביער הוא בודאי יותר מן
סכום העלין שבאילן היותר גדול שבכל היער.
והקדמה השנית היא כי אין בכל היער אילן שיסי'
רק לגמרי אלא יהיה עליו אפי' עלה אחת ומאלו
שתי הקדמות כאשר יחוברו תתחייב מהם ההקדמה
השלישית שבודאי יש ביער הזה לא פחות מסני
מילות שסכום העלין שלהם שויים. ונמשיל על דרך
משל שביער הזה יש מאה מילות ונמ' על האילן
הגדול שבכל המאה המילות בודאי לא יש מאה עלין
כי כבר הותנה שסכום המילות שביער הם יותר
מהעלין שבאילן היותר גדול ואם י"ש על האילן
היותר גדול מאה עלין ג"כ יסי' שזה סכום המילות
שביער עם סכום העלין שבאילן היותר גדול אלא
ודאי שבאילן היותר גדול לא יש מאה עלין אבל ל"ט
עלין יכול להיות. והכה הם נעלה במחשבתינו שעל
האילן האחד ים עלה אחת ועל האילן הב' ב' עלין
ועל האילן הג' ג' עלין ועל הד' ד' עלין ועל האילן
החמישי ה' עלין וכן על האילן הל"ט ל"ט עלין וג"כ
על האילן הק' כמה עלין ים שאין לומר מאה עלין
ים על האילן הק' כמו שהוכחנו לעיל ג"כ על כרחנו
שעל האילן הק' ים עלה א' או ב' או ג' עלין או
ד' או ה' עד ל"ט וג"כ נמלא שסני המילות בודאי
שויים הם בסכום העלין שלהם דהיינו האילן הק'
עם אחד מכל"ט מילות נמלא מי שהוא משכיל יודע
היטיב אמיתת מליאות התולדה היא שבודאי ים
ב' מילות שויים בעליהן ויכול הוא ממם לף לשבע
שבעה חמורה לגודל אמיתת מליאות התולדה היא
מסני שאלו משכיל זה נתברר התולדה היא כל כך
בבירור ואמת כמו שאם הי' מוסף העלין על סני
המילות ואלאם שויים במניהם. והנה נמלא
שהתולדה היא ים לה מליאות חזק ואמין כמו
מליאות דבר הנשמי המושג לחוש ואע"פ שאותן
שני המילות השויים אינו מושג לו בחוש לשיוכל
להורות בהצבע עליהם לומר אלו ב' המילות שויים
הם בעליהם אבל הוא מושג הוא אלו שים ב'
מילות שויים ואע"פ שאינו יודע היזה מקום שלהם.
נמלא השולם מכל זה שענין התולדה היא שהיא
ענין שכלי ים לה מליאות אמין וחזק לומר שב'
המילות השויים ים לה מליאות חזק כי זה אין לדרך
לומר כי פשוט הוא שים להם מליאות הזק ומליאותם
הוא מליאות נשמי לה מליאות שכלי אבל דשוני
בשמי שהתולדה היא ים לה בליאות חזק דשוני
גומר על הענין השכל של התולדה היא והוא ענין
ניור השכלי של התולדה היא המלמיד כמות הגבון
והמשכיל הזה ענין התחייבות התולדה היא
מחיבור ב' הקדמות הקודמים ועכ"פ שים לניור
השכלי הזה מליאות חזק מ"מ אינו תופס שים מקו'
כלל ועיקר אפי' כחוט השערה כמו כן תבין בכל
הרוחניים כולם שמליאותם החזק הוא ענין ניור
שכלי ממש והם ג"כ כמו שניור השכלי שניירם
בחילות אלא שהניור הנ"ל הוא ניור אחד קטן מאוד
אבל הוא רוחני וכן הוא הנשמה שבאדם שהוא עלם
שכלי חכמניי מתפשט על הגוף ומפשיע זה העלם
השכלי והרוחני חיות וכח ברגשה לאיברי הגוף
וכשהוא מחדם חיזה המלאה מהקדמות הקודמת
מזי עיקר מולאה היא מהנשם שהיא עלם שכלי
פשוט ופשמים שה הקדמות הם מפורסמים וידועי
ומושגי' בחוש ועל ידם מולא האדם הולדה מחודשת
שכליית נמלא שים בניין דיקן יתרון להתולדה על
הקדמות מפני שהקדמות הם לימם מושגי' לנו
בשכל כ"ש מורגשי' לנו בחוש והתולדה הוא מושגת
בשכל מחמת חיבור אלו השני הקדמות ונמלא כי יפה
כח הבן מכח האב ואם כלומר כח התולדה מכח
הקדמות ולפעמים נם הקדמות הם עניינים
שכליים אשר כל הקדמה מהם היא תולדה שכליית
מהקדמות הקודמי' גם להם ודע ובכן מ"ש במקבלים
שא"א להולדת תורות כ"א ע"י זיווגו כן הוא נ"כ
בהמלמ' תולדה שכליית שלעולם לא נוכל להוליא
תולדה מהקדמה ג' הקודמת לה ולא מהקדמה הב'
הקודמה לה אלא מחמת חיבור ב' הקדמות יחד
ודם כמו כן ודאם להתולדה היא. ובכן עיד ענין
ג' כשאדם מוליא תולדה שכליית מב' הקדמות
המושגות לו בחוש לא תאמר שהמלאך ג"כ לו להשית
התולדה השכליית הזאת בעבור שילאה מב' הקדמי'
חושיות ולמלאך אין הנשה חושיית וא"כ אין
הקדמות מושגים לו ומניין יוליא התולדה השכליית
היא לא תאמר כן כי כל העניינים הנשמיים
המושגים לנו בחוש מושגים הם למלאכים ולנשמות
המופשטות מן החומר הנשה שכליית עוריית כמו
הקדמות דלעיל האחת היא שהמילות שביער הם
יותר מהעלין שבאילן היותר גדול והקדמה הזאת
היא מושג' למלאכים כשכל מפני חידוש שאין שום
ענין לומה שלא יהיה כח רוחני מהפשט כחושי
להשמיעו ולהגדילו. וזהו מ"ש רז"ל אין לך עשב
מלמע' שאין לו מזל מלמעלה שאמר לו ושמר לו גדל
והשכלה והמתירה הזאת היא כשהוא דרך ילדק
שרוחני יכה הכלה בנשמי ובחיזה דבר יכה לומו
וגם המתירה לא ילדק בכח הרוחני כשפשיטותו כי
אין בו חמשה מולאות הנשמיים שלא ממנו דיבור
נשמי שלא הכח הרוחני הזה ענין שכלי וגם
אין ישמע הלומה דברי אלו הכח הרוחני כיון שאין
לומה כלי שישמיעה שהם מזגים שלא הענין היאך
שהכלה והמתירה היא ענין ההפשטות הכח
הרוחני הזה בתוך הלומה להיות לומה וגדל עד כי
גדל בהכלית שלימותו שהשתר להיות וכן הענין שעל

כל

כל חילון וחילון הוא כפי רבוי בחינות שבכח הרוחני שהוא מתפשט בעומת אם בחינות של חולשת כעלין מרוכזין בו גם בעלין אם מרוכזין ואם בחינות הנ"ל אם מועטין, גם בעלין אם מיעטו, וכיון שכל מין לומת הן המין הגדול וכן הקטן כולם נפשטים מכחות הרוחניים וכיון שכל מלאך ומלאך מצינים מלוי בכחות הרוחניים שהם המתפשטים בלומחים והבחי' שבכל כח וכח בפ"ע מפני שהרוחני יצין רוחני כמותו או שפל ממנו כדרך שהנשמי מצין את הנשמי וע"כ ודאי יהוא בכל המלאך שהחילות שביער מספרים יותר מהעלין שבחילון היותר גדול מפני עידעו שבכחות הרוחניים המתפשטים בחילות שם רבים יותר מן הבחינות שים בכח הרוחני שהוא מהמתפשט בחילון היותר גדול וע"כ שהקדמות הנצייים שאמרנו למעלה לנו שם מוצינים בחום ולא בשכל מפני שקודם שלנו רוצים החילות אין אנו יודעים כמה שם הבחינות הרוחניות שלמעלה מהמתפשטים בכל חילון וחילון לשנדע בשם מספר החילות כנו המלאכים אלא שאנחנו מצינים להיסוך ממעה למעלה כשאנחנו מונים החילות או נפשוט שבמין החילות כך מנין הבחינות הרוחניים שלמעלה כפי קבלתינו שעל כל חילון צריך להיות כח רוחני אחד אין אנו מצינים אותם רק מספרם ומיליותם ולא מהותם אבל למלאכים ההשנם היא מהופכת מהשנה שלנו כי הם מצינים מלמעלה למעה כי הם מצינים תחלה הבחינות הרוחניים שהם במהותם וממילא מצינים בשכלם שבפי מספר הבחינות הרוחניים שהם המתפשטים בחילות כך שם מספר החילות עלמם והבחינות הרוחניים שהם ידוע למלאכים שמספרם יותר ממספר הבחי' שבכח הרוחני שהוא המתפשט בחילון היותר גדול ומפני זה פשוט הוא למלאכים שבחילות שביער הם יותר מהעלין שבחילון היותר גדול וגמלא החולדה הנ"ל הנילדה מחיבור ג' הקדמות הנ"ל שמספר שיוצג גם להם על הדרך שאנו מצינים אותה וסיה שבבחרה ג' חילות מספר עלין שלהם שווים כמ"ם לעיל וגם שמספר להיות דרך מחרה ג' שהנשם החולדה הנ"ל והיה שב' חילות שווים העלין שלהם כיון שיודעים מספר הבחי' שים בב' הבחינות הרוחניים שהם המתפשטים בב' חילות השווים ע"כ ידוע לנלם נ"כ שמספר העלין שבב' חילות נ"כ שווים ולנו בני אדם שנשמיים אין לנו שום דרך בהשנה הזאת מפני שנשמה שלנו יש לה מסך מבדיל בהשנת הרוחניים על בוריים ומהותם ואין אנו יודעים מספר הבחי' שבכל כח מהרוחני המתפשט בחילון ועוד יש הפרש בין השנתם להשנותינו כי אנו מע"פ שאנחנו יכולים להשיג שבהבחרת ג' חילות שווים הם מספר העלין שבב' חילות החלו השווים ואין אנחנו יכולים להשיג אלא בחי' ההשתו' ביחסם מצ"כ למלאכים מוצא מספר, על בוריים ועוד יש הפרש בין השנתם שהיא מלמעלה למעה ובין השנתינו שהיא ממטה למעלה כי אנו אין יכולים להשיג כמה חילות שווים במספר העלין מפני שאין אנו יודעים בכמה סך הוא יותר החילות ממספר העלין שבחילון היותר גדול לשנדע כמה חילות שווים בעלין שבחילון היותר גדול הוא כי בשלמא אם היינו יודעים עד"מ שבסוס החילות הם יותר מעלין שבחילון היותר גדול במספר מרובע כגון שהחילות הם עשרה והעלין שבחילון היותר גדול הם שנים אז הוי מוכל לנפוש שחמשה חילות שווים בעלין שלהם והיינו בבחי' השתוות, לבד אנו מצינו, לבל מספר העלין אין אנו מצינים כי אפשר שיהיה על ההפש חילות השווים על כל חילון עלה אחת או ב' עלין או ג' או ד' עלין או אפשר שכל החילות החמש שווים כי אפשר שעל שנים מהם יש עלה ג' על כל אחד ועל שלשה מהם על כל אחד ב' עלין או ג' או לסיפוך מע"כ השנת המלאכים זה היא השנה ברורה אינם מסופק, כפי מה שיודעים ומצינים היעיב מספר הבחינות הרוחניים ומספר הבחי' שים בכל כח הרוחני המתפשטים בחילות ונם יש הפרש אחר בין השנתם לשנתנו שכלנו כי השנתם היא השנה פשוטה ואינה השנה נעלם' להם ואינה עמוקה כל כך כי אינה מדרך סברת עמוקה כל כך כמו השנה שלנו עד"מ בהשנה דלעיל שם נאמר אף לאנים מבחיל וחכם ונבון דע שים בודאי ביער הזה לא פחות מבני חילות שבבחי עלין שלהם שווין יחמיה האנים הנבון הזה לומר מנה לך הא שהם ספרת את החילות ומלחת חותן שווים וכאשר נסביר לו אין שבחולדה היא יולא מחיבור ג' הקדמות הקודמות אלו יאמין למליאות החולדה היא ובחלה לא האמין אף אם הודענו לו הקדמות מפני שלא ידע להוכיח מחוכן ולאחר השתי הקדמות יחד ולא היא אם החולדה היא אבל אם נאמר לאדם אחד ב' קדמות מקיבלות ואמתיות שים בחות הרוחניים המתפשטים בחילות להלמיחם ולהגדילם וכבל כח הרוחני יש כמה בחי' שבפי מספר הבחי' יהי' מספר העלין שבחילון ונאמר לו דע שים בבחות הרוחניים המתפשטים ביער הזה ב' בחות שמספר בחי' להוליה העלין שווים הם או מוכל רשטין יפשוט הוא שלנו שבחולדה יש שני חילות ג"כ שמספר עלין שלהם שווים וזה יוכל לידע אפי' בר בי רב דאד יומא נמלא שהמלאכים שמצינים מספר הרוחניים ומספר בחינותיהם וכוחותיהם מוכל פשוט הוא שלנו להשיג החולדה שהולחנו שלחנו מדרך החקירה הסברת ולא עוד אפי' מוכל עמוק מאוד מאוד שלריך להכריח המשכיל הבוא מתוך כמה חקירות עמוקות וחקירה מתוך חקירה אבר קשה שלנו השנת בני אדם להשכיל המוכל הבוא אפי' לרוחב לב נבון מאוד מאוד לנודל עומק המוצא והמלאכים לא תהי' קשה להם ההשנה הזאת כי לשם לא סינרו שערי החכמה כי לא נתלבנו במשך החומר כי כל עיכוב השנות שלנו הוא מחמת עבירות החומר שלכן כאשר אנחנו יעשים בתורה מאוד מאוד מלפפ

גם מוכלות עמוקות מפני שאז אנו מהיסים כח סחומר ומזכיכים אותו ואין חולק כ"כ בפני הסנגה וכפי רוב סניעה והתמדה והסתברות כח התומרי והזדככותו כן תתרבה הסנגתו אבל אם לא יהיגע בתורה ולא נזדכך החומר אזי הוא מסך מבדיל בפני הסנגה ואינו יכול להסיג עומקה וזסתרז"ל יגעתי ולא מצאתי אל תאמין מצאתי ולא יגעתי אל תאמין יגעתי ומצאתי תאמין כללא למילתא כל סניגים הנאמרים שאינם מועגי' לנו הסנגה ברורה כ"ג בחום מוגנים למלאכים הסנגה ברורה שכליי' מפני שלכל הנאמר אפי' הסחות שבכולם יש לו טורח רוחני למעלה והסרסים הרוחניים מודעים לרוחניים ומוגנים הסנגה ברורה לכן מגיעים לה הסנגה הנאספני' מהרוחניים הסנגה שכליית לא הסנגה תושיי' . וזכה תבין מ"ש המקובלים על הת"ס כי בהסיג את עלמו יסיג את כולם ודבר זה לריך ביאור רחב מאד מאוד ויתבארו ג"כ שאר מאמריהם בעניינים הרוחניים . דע כי הנה יש כמה מיני הסנות דקות ועמוקות שהאדם לא יכול להסיגם בעודו בחייה חיותו בגוף ובפ מפני עכירות הומרו לבל כאשר התפשט הנפש מתוך הגוף ותהי' אז עלם גדול מהומי אז הוכל להסיג אותם ההסנות הדקות והעמוקות וזהו עיקר הסכר והחת רוח בעוה"ב בעולם הנשמות כי אין נחת רוח כמחת הסנות עמוקות שמתהלה היה נעלמים ממנו אבל בעוד הבשר בגוף לא הוכל להסיג אותם ההסנות לעולם וההסנה ההיא היא דבר נמנע אלו כמו שהיא דבר נמנע שהבשר הזיג אכילת תאר לא יסיגם האדם על הסעות הנקרא זיע"ר בל"ת ומע"פ שהאדם מסיג אותו על בורי' ועל מה אדעינו הוטבעו עד כי יכול הוא לעשותו מחדש ועכ"ז היא הסנה נמנעת אבל הבשמות כמו כן תאמין שיש הסנות נמנעות מהסיג אותם האדם ולא מפני זה תכחיש אמתת מליאות ההסנה שהיא כמו שאמלא עינן שלא שהוכח גם' אומר אמוים בוכוח אני בסימן י"ז בדף ל"ו ע"ב שקודם בריאת העולם לא היה שום זמן כי הזמן נברא הוא כמו שאר הנבראים ולא היה שייך לו לומר זמן עבר ועתיד והוה ולא היה שייך ג"כ לומר קודם הבריאה עיון קודם ומתאחר כי כל אלה הם ממציני הזמן והז לא כי שום זמן ומע"פ שהאדם חושב ומדמה בדעתו דקודם הבריאה היה המשך זמן שאין תכלית לו ודלי דאינו כן רק הוא דמיון כוזב שהדמיון הוא שמדמה שהיה אז זמן מע"פ שבאמת אינו כן וכו' ולפי שהענת דבר זה קשה לאדם איך ילוייר משך קודם הבריאה' בלי קודם ומתאחר לכן אמרו רז"ל להסתכל מה למעלה מה למטה מה לפניה מה לאחור כו' ע"ש דבריס נפלאים עכ"ל ספר ס"ח . ועל הסנה הזאת וכיולא בה אמר הכתוב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כי כאשר גבהו שמים מארץ כן גבהו מחשבותי ממחשבותיכם והכוונה בלשון גבהו שמים מארץ לא נוכח המקום כי איך ילדק במחשבה שהיא רוחנית עין נוכח המקום אלא כוותו נוכח המדרגות בחיות הזכות והעכירות כי השמים שהם הגלגלים הם הומריים זכים וספיריים מאוד בתכלית הזכות והעכירות אאר בהירות אתבן ספיר ודומהנע"י כאין נחשבים נגד בהירות וזכות הגלגלים כיוצא שהכוכבים הם בגלגל השמיני שהוא גלגל המזלות שרחוק ממנו כמה אלפים שנה ואעפ"כ נראים לנו דרך כל הגלגלים בעבור שהם בתכלית הזכות והבהירות שאפשר להיות בגשם ואם היה בהירותם רק בהירות אבן הספיר לא היו נראים לנו הכוכבים וכמלא ואלו מרחק גדול מאוד במדרגת בין זכות ובהירות הגלגלים ובין עכירות האדם וכמו שזה נמוה על זה במדרגה כן נמוה במדרגה מחשבותי ממחשבותיכם ואע"פ שהכתוב אומר כן נמוה מחשבותי וגו' אינו בדקדוק מכוון כי כל זה לשבר את האוזן מה שאין יכולה לשמוע כי אין הגלגולו מרחק יותר גדול במדרגה כמו המרחק שבין זכות ובהירות הגלגלים לעכירות האדם הלזו לכן הסביר ואמשיל לנו הכתוב למרחק הזה הכל ואלו מרחק זה גגד מרחק מחשבותיו ממחשבותינו הוא בלשם ואין כי בלשה למרחק מחשבותיו ממחשבותינו אין קץ ותכלית וכן הביא הרמב"ם בפסוק הזה כי לא מחשבותי מחשבותיכם לתמוה על שלשה עמוקה בבחינת האדם עיין במדרש שמואל על לאמר בפרק שלישי במשנת הכל לפני והברשות נתונה כו' ע"ש ותראה דברים נכונים ויתרים כללא למילתא שים כמה מיני הסנות עמוקות ודקות אשר לא יסיגם האדם על תכליתם בעודו בגוף ונפש ולא מפני זה שאינו יכול להסיגם מחמת חלישות הסנתו יבחים ח"ו לחתת מליאות ההקדמה שהיא רק יאמין ויבין שים מליאות אמיתי להקדמה שהיא אלא שעד כאן הגיע גבול שכלו שאינו יכול עוד להסיג יותר בעודו בגוף ונפש ועל כיולא הזה כתוב בהקדמ' מבוה"ש של האריז"ל דכל מאן דעייל ולא נפיק טב לי' דלא תיבדי ועי"ש פירוש המאמר הלז והשכל מחייב זה שנאמין אמתת מליאת ההקדמות האמיתיות מע"פ שאין אנו יכולים להסיגם רק אחלה בחסרון דעתנו ושכיל זה מבשמות האדם שים לפס קלא שכל לדלוף אחרי הגלות לפס כגון אחר אכילה ושתיה בעת רעבונם או לברוח מן שכאה והשם אלא ישרופו וכולהי כפי מה שבעת שבשמה המעוכה שאין חכמה בעולם יותר מהבשמות שבשמיה ואע"פ שבאמת יש מ"מ פס אינם מגיעים זאת וח שבים שחכמתם היא תכלית החכמה שבעולם ואנחנו יודעים שמה שהם חושבים כן הוא בעבור שעותם וחסרון דעתם כמו כן אנחנו מחויבים להאמין שים כמה מיני הסנות עמוקות ואע"פ שאין אנו יכולים להסיגם אותם וע"ז אמר שכתוב מלפנו מבשמות האדם ומעוף השמים יחכמנו כלומר ממחשבות בשמות שאדם חושבים שאין חכמה יותר מחכמתם נשכיל אנחנו אלא שנחשוב אנחנו כמותם וזה מלפנו מבשמות האדם כי בחכמת

מי שחושב שפגיע לתכלית החכמה הוא שכל וכן אמר שלמה המלך ע"ה מים חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו וכזה תבין מ"ש רז"ל המסתכל מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור יראוי לו שלא בא לעולם וכן אמרו בלשון זה מה שזכרנו בשחוד דכל מאן דשיל ולא נפיק טב לי' דלא מיבעי וכן בכל מקום שרוצה להזהיר לבני האדם שלא יחקרו בהפשוט דקות הנמנעות מלהשיגם בעודם בגוף ומפני מי שחושק להשיגם יראוי היה לו יותר שלא יבא לעולם מאלו בא לעולם שעיקר כיוון הנשמה בזה העולם לתקן ולעשות מה שלא היתה יכולה לעשות מקודם כגון עשיית המצות שאין לנשמה לישראל נשמיים שתעשה מלית נשמייס ובעניין זה הפסידה שמקדם לא נתלבשה בחומר והיתה לה השגה ברורה ושלימה ועכשיו הפסידה זאת מכל מי שאתמין אמיתת ההשגה הניתה לה הפסיד ובמעשה המצות ירויח וכמו שהאחינו הפשלים מתמידים ומשיגים שם שכליים נפרדים מחומר נבוהים הרבה ממדרגתינו וכן ים נבוה על נבוה ונבוהים עליהם וכן יתרבה עילות ועלולים מעלול הרמצון שהוא אד"ק שכל פשוט בהכלית הפשיטות שאפשר להיות בעולם נהגל ממנו עולם אחר פחות במדרגה ממנו וכן נתרבה מדרגות לעין הכלית מלות ועלולים עד שניע הדבר אל הגבול והגשמות שהוא עולם השפל שזה ועינן הנשמיים הרחוקים מתחילין מנגלל היומי ולמטה מנגלל היומי הוא שנשם הרמצון ולמעלה ממנו מעט עין שם שום כחי' מקום כלל כי שם מתחיל עולמות הרוחניים וידוע הוא כי הרוחניים לית תופסין מקום כלל ועיקר הכל ענינם ומהותם שם שכליים פשוטים שכל נפוה בעל שכל כאשר הסברנו לך למעלה ומה שתמצא כתוב בדברי המקובלים וז"ל שם כמ' מבוה"ם דע כי טרם שתחיל המחיל שעליון את התלילות וכל העולמות היה הש"ם ממלא את כל המקום הזה אשר בו עומדים עכשיו ד' עולמות אבי"ע ולא היה שום דבר חוץ ממנו וכו' וכשה אחר שכבל היה ממולא מן האור הנוקרא מ"ם ולא היה לו מקום פנוי כוונך שבש"ם עלמו ילמש מיחותו ואורו ויניח מקום פנוי להתיל בהוכו העולמות ותמצא מקום המצום הזה לא היה בלך מלדדיו רק בהמלעותו ממם בקודה המלעית שבו ולמצם עלמו על הלדדים בסוף מכל לדדיו ונשאר המקום פנוי בתמלע והוא מקום ענול וכו' שכ"ל. וכשה שם תפרש המאמר הזה בפשיטות משעות לשונו שהש יופל בכמה בפירות נדולות רח"ל ושתש הורש ושותר כמעט רוב עקרי התמונה וכשה רב בעל בומר תמוני' העתיק שרחיב לדבר בפי' שהמאמר הזה בויכוח שני בתף ל"ט ע"ב בסיעתן ל"ד עד סיעתן ג"כ בתף מ"ג ע"ח ע"ש דבריו הנפלאים העמוקים והמתמיים מכל עדיין קיצר מעט במקום שהיה לו להאריך יותר בהסברת הלשון וברוך החנן למדם דעת שהגני דעה ובינה להסביר הדבר יותר ושם

תחלי בעזר צורי וגואלי . ומשמיל משל שתחלה לפני מלכים ושמש רחוקן ושמעון ורחוקן הוא חכם גדול ועמוק יודע להבין ולהסכיל המלאות שכליות עמוקות ודקות ושמעון הוא חכם פשוט אינו יודע להבין ולהסכיל המלאות שכליות עמוקות, רק המלאות שכליות פשוטות ויותר מזה אין בשכלו יכולה להשיג והנה כל מה ששמעון יכול להשיג בודאי הנמור הוא שרחוקן ג"כ יכול להשיג וגם רחוקן יודע היטיב עד כמה גביל שכל שמעון מגיע ויודע מיזה דבר יכול להשיג ומיזה דבר אינו יכול להשיג מכל שמעון אינו יודע גביל שכל רחוקן עד כמה יכול להתפשט שכל רחוקן בהשגה לדעת מיזה דבר יכול להשיג רחוקן בשכלו ומיזה דבר לא יוכל רחוקן להשיג בשכלו כל זה אינו יכול לידע השמעון הזה כי קלרה יד שכלו מלהבין שכל רחוקן עד כמה מתפשט מכל רחוקן הוא רוחב לב נבון ומשיג הוא את כל שכל שמעון עד תכליתו . והנה כשרחוקן הזה משיג בשכלו המלאו' שכליות עמוקות והשיג ג"כ המלאות שכליות פשוטות שאינם עמוקות והנה זה שרחוקן הוא אינו טוב נמור בהכלית ומעבבו להיטיב ולהספיק מעשיו והמלאותיו השכליות לשמעון הכ"ל והנה שמעון ג"כ חפץ מאוד מאוד לשמוע השכלות והמלאות מרחוקן וזה הדבר יודע שמעון היטיב שמשבע רחוקן הטוב להספיק ולהטיב לזולתו בהכלית השטבה והנה רחוקן של רחוקן הטוב היה מסכיר לשמעון גם המלאות העמוקות אשר השיג בשכלו אין זה שרחוקן יודע עד כמה יפול להתפשט שמעון בשכלו ויודע היטיב שקלר שכל שמעון מלהשיג השמלאות העמוקות לכן אינו משכיר לותם לו אבל משכיר לו השמלאות הפשוטות אשר שמעון יכול להשיג היטיב ומי גרס שרחוקן לא יוכל להשכיר לשמעון השמלאות העמוקות קולר שכלו של שמעון גרס ולא רוצ מזגו של רחוקן שלא יחפוץ לגלות לשמעון מה שהשת הוא כי מדרכם רחוקן הוא טוב נמור ומשבחו להספיק מאוד לתחרים כל מה שיכולין שלא לקבל ולהשיג וגם שמעון לא יכחים לחיתת השמלאות העמוקות כשבור שהינו יכול להבין לותם ולהשיגם כי בודאי יתמין שרחוקן הוא חכם נדול יותר ממנו שלא שהינו יודע עד כמה מגיע שכל רחוקן שכל זה יודע שמעון היטיב שרחוקן הוא הטוב הנמור ומשבחו הטוב להטיב ולהספיק משכלו לתחרים ול"ש יודע הוא שמעון שעיקר המניעה שלא יוכל רחוקן לגלות לו השמלאות עמוקות הוא קולר שכלו וכמו שלריכו ערך שכל שמעון לנגד ערך שכל רחוקן כן הוא ערך שכל לוי לנגד שכל שמעון ול"ש מצת שמעון שבודאי יש חכם נדול יותר ממנו והיש רחוקן כמו שהוא מגיע שהוא חכם נדול יותר מלוי . והנה כשמעמד שלשת האנשים שהלך ילדק לומר שמעון כולל ומקיף בשכלו כל שכל לוי שיודע היטיב שכל מגיע נבול שכל לוי ושיזה דבר יגיע לוי ושיש דבר לא יגיע וכן שכל רחוקן כולל ומוכן בחוש שכל שמעון ולוי שהם למטה ממנו כמדרגה ושהם

עד"ז נסביר בעלות ועלולים הרוחניים העליונים הכלליים שכתבו המקובלים כל עילה מקפת את עלולה וכל עלול מוקף מעילתו והמקפה הוא תיכף מקפה נפשיית ח"ו כמקפת הקו הסובב את המרכז שענוך שהרי הם תיכף נפשיים ותיכף בעלי מקום ותיכף תיפסים שם מקום לכל המקפה הוא היא מקפה שכלית עוריית כמו שעיירנו לעיל שמשון מקיף את לוי ורמזון מקיף את שמשון ולוי שתי מיני שמחד מהם מקיף את חבירו המקפה נפשיית כ"ל המקפה רוחניית ושכלייה כן עד"ז בעלות ועלולים הכלליים הנבדלים מחומר כמו שנאמר שבכל רמזון הוא עילה שכל שמשון ובכל שמשון הוא עילה שכל לוי ובכל לוי הוא עלול מבכל שמשון כמו שבכל שמשון עלול הוא מבכל רמזון ובדרך הזה תבין ג"כ היטיב מ"ש המקובלים שהמלילות הוא כמדליק נר מנר ואין הרמזון חסר כלום כי הוא ממש כעין מה שהמשלנו בהשגת רמזון ושמשון ולוי כי אחר שהסביר רמזון לשמשון הממלות הפשוטות ושמשון הסיג אותם בשכלו לא נאמר שהשגת הפשוטות הסם לא נשתרו חרותים וחקוקים בשכל רמזון כ"ל בשכל שמשון זהו מה רואים שבודאי הוא כן אלא שהשגת הפשוטות הסם רמזון מסיג אותם לאחר בשגת שמשון אותם כמו שתשייר ע"מ אלף מגשים או מאה אלפים ובכל המאה אלפים מגשים אין מדרגת אחד מהם דומה למדרגת חבירו אלא אחד גדול מחבירו כמו שתאמר רמזון שמשון לוי יהודה וכו' כן תשייר בדעתך עד מאה אלפים מגשים ורמזון גדול בשכל משמשון ושמשון מלוי ולוי מיהודה וכן כולם מ"ש רמזון מסיג והוכ וכולל ומקיף השגת כל המאה אלפים מגשים שתחתיו במדרגה ושמשון מסיג ג"כ כל השגת המגשים שתחתיו הוא מרמזון שהוא למעלה ממנו במדרגה ולוי מסיג ג"כ כל המגשים שתחתיו הוא מרמזון ושמשון כמו כן ממש תשייר בשכלך עילת ועלולים העליונים הרוחניים הכלליים שכל עילה מקפת בהשגתה ובשכלה השגת ושכל העלול שלה הנמשל ממנה ומה שהפשר להעלול להסיג כל כך מספעת כו עילתו שפע ותיכף הרוחניים שהשפע הוא עין שכלי לוריי ומה שלא יוכל לשכול העלול לקבל זה נשתר בעילתו לבד וגם מה שהשפיע בעלול ג"כ נשתר בעילתו כו כי הוא כנר מנר ועלול ג"כ להיות מדרגות העלול דומה אל העילה אלא מוכרח שתרד מאת פני עילתה ברחק גדול מאוד להיות מיקר מעילותה נמשלת מהעילה לפיכך ג"כ להיות דומה לה ממש וזהו טבע מורות העליונים שכל מור שמשליל מור אחר ג"כ שתיסיג ההולדה דומה אל תיכף בשום פנים ופנה מותה הכחי שאין העלול יכול לשכול ונשתרה בעילה הזאת זהו עלמו מעילות ומהות העילה הזאת ומעילות העלול שהוא כחי. מור השכל שיכול לשכול העלול היא כלולה מחבוקה ודבוקה בעלמות העילה בתחדות נמרץ בכל והעלם נמור ולא בפועל כי כמעט מותה הכחי המעוטה כשהיא חבוקה ודבוקה בתוך הכחי הגדולה כמעט תיכף נתשבת לכלום בערך כחי הגדולה הסיא כחי' העילה כי ערגת בשיכרת מחי תהיי לך ח"כ כשהעילה מתלילה את עלולה תז ניכר כחי' המעוטה הסיא כחי' העלול וכן ערך זה העלול שהיא עילה לעלול שתחתיו ג"כ כמו ערך העילה הרחשונה לעילה השניה וכן נעלה מעלול לעילה ומעילה לעילה עד כי נעמוד בעלול הרחשון מכל העלולים שהיא אד"ק שנתלל מא"ס עלמו שכל מה שהי' אד"ק הזה יכול לשכול השפיע בו הא"ס ומותה הכחי' כשהרה כא"ס ג"כ כי הוא כמדליק נר מנר אלא שמותה הכחי' שהיא כחי' אד"ק היא נכח נמרץ והעלם נמור בא"ס כשלהבת הקשורה ונמוזג בנחלת ופעם אחד שמעתי שהתלילו הוא מלמון תלולי ויתכן זה בא"ס כי העלול הוא תמיד אלל העילה רלוני לומר כי כחי' העלול הוא כולל וחבוק בכחי' העילה ואין הפרש בין התכללות כחי' העלול בתוך העילה קודם תלילות העלול לאחר תלילות העלול כי כמו שהיתה כחי' העלול נמוזג בתוך העילה נכח והעלם נמרץ קודם תלילות העלול כמו כן כחי' העלול נמוזג בתוך העילה נכח והעלם נמרץ אחר תלילת העלול ואין הפרש רק תלילות העלול בפועל כי בתחלה לא היתה נתללת כחי' העלול בפועל רק נכח ועכשיו היא נתללת נכח בתוך העילה ובפועל תוך לעילה שהיא תלילותה החזק וקודם לאת העלול לפועל מן הכח לא שייך אז לומר על כחי' העלול הזה שכבר העילה שם עלול כלל כי אז היה הכל כחי' עילה כי אז כחי' העלול מדוקק ומיוחדת וחבוקה נכח העילה בתחדות נמור כשלהבת הנמוזג בתוך הנחלת שלא יכונה אז השלהבת הזאת בשם שלהבת כי אז הוא שמה נחלת קודם שליבו בנחלת להוליח השלהבת ממנה חולה לו ולאחר שליבו בנחלת ולולו מקלת שלהבת לתוך ומקלת שלהבת נשתרה נכח והעלם נמרץ בנחלת הנה אלהבת כחי' שלהבת שילוי לתוך יכונה בשם שלהבת ומה שלא יצא לתוך עדיין נקרא בשם נחלת. ותמשיל לך משל על זה שתבין היטיב שבענין כחי' העלול הנמוז בתוך העילה אין הפרש בהתכללות הכחי' הזאת בתוך העילה בין קודם תלילות העלול בפועל לאחר תלילות העלול בפועל הנה בליור הכ"ל בג' מגשים רמזון ושמשון ולוי ורמזון הזה הסיג בשכלו ובמחשבתו המלולות עמוקות והמלולות פשוטות ולא הוליח אותם המחשבות מן הכח לפועל ע"י דיבור פה כ"ל נמוזים במחשבתו בהעלם נמרץ בערך מחריים מכל בערך עלמו אין הפרש בין מה שבכח ובין מה שבפועל כי אלו ברורים כ"כ ההשגה הזאת המלויירת במחשבתו לבד כמו שהיא ברורה אלו לאחר שהולילה לפועל ע"י דיבור פה והסבירה לשמעון, שהיה גם שמעון ואלו שמעון ולוי ים הפרש גדול בין ערך שהיתה הממלולה הזאת נמוזה במחשבתו

על רשון אחד לא הסיגה אחעון ועתה נתגלה לאחעון ג"כ אבל אגל רשון לא נוסף שום ביאור הסגה בהסבירו אותה לאחעון אבל אגל רשון יש בחי' מחרת בחיות שהיה נקר' גם אגל רשון בכח ולא בפועל והיה בהסיתה ההסגה ההיה נעלמת בכח ההיולאני. אלו ולא הסיג אותה עדיין רשון אפי' במהסבתו אלא אחר שטרח ויגע בכח שכלי ההיולאני להוציא המלאות מן הכח הגמור אל הפועל בהסגה המחסבת בלבד ולא בדיבור פה או הסיג אותה במחשבתו וזה הענין יכונה בערך רשון עלמו ג"כ מן הכח אל הפועל אבל זה הפועל של רשון היינו נק' פועל אגל אחעון כ"ש כח לבד והנה כל ענין זה הוא סייך אגליו בני אדם שבמותיו ומקור שכליו שוכניים בתי חומר הגוף העכור והחלים החומריים אלו בפני שכליו אלא מוכל להשכיל השכלות עמוקות בהשקפה רחשונה ועריך שנחיים כחוה החומר אלו וחח"כ אתו מציגים דבר מה אבל בשכליים הנבדלים מחומר אין הפרש בחי' עלמה רוני לומר בחי' העילה בין כח לפועל אלא בחי' מציאות העלול יאדק ענין זה אבל מ"מ מפני שגם השכליים העליונים כלולים מחומר ונורה כמו שידוע ומפורסם דבר זה בכתבי האריז"ל אורות וכלים והכוונה נוף ונשמה הגם שהגוף אינו נמור כי גם הוא רוחני אלא בערך הנשמה שהיא רוחנית ודקה יותר מאוד מאוד נק' הכלים נוף ואי"ה אסביר פניט גם לזה הענין ומפני כן שייך גם בהסגה רוחניים עליונים ענין כח וענין פועל מפני היות בחי' האור מתפשט ומתלבש בכלים שהם עכורים יותר מן האור חוללים בפני האור אלא יש בהשקפה רחשונה כ"ש אחר הזדככות שכלי אבל בח"ם אין שם שום בחי' כלי ח"ו כלל ושיקר כלל וכלל לא. לכן כל מיני הסגה נק' אגלו הסגה בפועל ולא היו הסגות אגלו מעולם בכח שילמו אח"כ לפועל חלילה וח"ו להעלות זאת על לב כי הוא כפירה גדולה. והנה אחד שאע"פ שיכול להסיג בשכלו כמה מיני הסגות שהסגות שונות אב"ג לא יוכלו להעטייר בליור שכלי שני מיני הסגות בב"ג ברגע אחד כי בודאי צריך להוציא שכלו מן כח שיהיולאני לפועל ועריך בתחלה להוציא הסגה אחת מן הכח לפועל והח"כ מוציא ההסגה שנית מן הכח לפועל וההסגה הרחשונה אע"פ שכבר יצאה מן הכח אל הפועל במחשבתו ואינו שוכח אותה ההסגה בשופן שמי שירצה להסביר אותה לאחרים או שירצה לחשוב במחשבתו ההסגה ההיא הרחשונה שהוציאה כבר לפועל יכול לחשוב היעיב מפני אגל שכחה מ"מ ברגע אחת שחושב בהסגה ההסגה השנית ג"כ שיחשוב בהסגה הרחשונה מחשבה ברורה וחזקה כמו שהיתה מחשבה ההסגה הרחשונה ברורה אגלו בשעה שחושב בה לבד כי הסגה אחת מבלבלת האחרת ולעולם לא יוכלו להעטייר ברגע אחד כ"ש אין הסגה אחת ע"ד אין מלאך אחד מושה שתי שליחות בשעה אחת ברגע אחד. וכל זה הוא בהסגת השכל המתפשט בנוף ואין השכל ההוא יכול להכיל בתוכו שני מיני הסגות ברגע אחד בעבור היותו מתלבש בנוף אבל בח"ם ית"ש ברגע אחת מציג כל מיני הסגות הנמלאים כי אין מי שיעכבנו כי אין בו בחי' כלי ח"ו ומזה תבין בענין מ"ש בחם' ר"ה וכל בעי עולם עוברין לפניו כבני מרון מאי כבני מרון כמעלת בית מרון שהוא דרך קלר מאוד ואין בניט יכולין לעבור בב"ה כ"ש אחד אחד ועכ"ז אמרו שם בגמ' וכולם נסקרין לפניו בסקירה אחת וכבר הפלינו התי"ט לדבר במעלת הענין הנפלא הזה בשם הרמב"ם ובאמת בבחי' גודל ועומק מחשבותיו של הח"ם ית"ש אין זה ענין נפלא כלל כי שם פשוט נמור כי מאחר שאין אגלו ענין בחי מעולם ולעולם הוא בפועל נמור וכל הנמלאים בעולם מוברחים היו בו הברחה נעלמת מאוד בערכנו כי אלו כולם מוברחים בכתר ע"ק ובחי' בתר ח"ק מוברח הוא בח"ם כי בחי' העלול כלולה היא לעולם בבחי' העילה אלא שאין עולה בשם עלול כי הבחי' הזאת נחשבת לאשם ואין נגד בחי' אור ח"ם הגדול בענין ברגע בעיברת מאי מהני וז"ש בהיקונים בתר עילאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור לא אור מלוחלח אוכש הוא קדם עילות העילות והכוונה נוף בחמרי בתר עילאה הוא בתר ח"ק ולכן אמר עילאה שהוא הבתר היותר עליון שבכל הבתרים של כל הפרלופים כי הוא עלול הרחמון וזהו דקאמר אע"ג דאיהו אור קדמון פירושו בי בחי' בתר ח"ק ע"כ מוברח הוא בח"ם בין קודם לעילות הבתר הזה בין אחר לעילות הבתר הזה ולפ"ז נמלא שהוא אור קדמון ובבחי' בעילות הבתר הזה בפועל בבחי' עלמו הוא אור לא אור מלוחלח מ"מ אוכש הוא קדם עילות העילות ואיש אכוונה בשם אור כלל נגד ח"ם ית"ש כי ברגע בעיברת מאי מהני וזהו שאמר אוכש הוא קדם עילות העילות כלומר אלא יכונה בשם אור כלל אבל לא יתכן לומר שהוא בחשם ואין המוחלט כי מ"ש ים לו מציאות חזק בפועל אחד נק' ואכונה בשם עלול אלא אחינו נק' בשם אור כלל אלא אוכש הוא והנה יאמו מן הענין הרחמון שהתחלנו להסביר אחין הפרש בבחי' התכללות בחי' העלול בתוך העילה בין קודם לעילות העלול לאחר לעילות העלול כי הנה המלאה הפשוטה ההיא שהסיג רשון במחשבתו ברורה אגלו ההסגה ההיא בהוכח מלויירת במחשבתו לבד כמו שהיא ברורה אגלו בהסבירו אותה אח"כ לאחעון כמו כן ממש הוא בחי' מציאות העלול בתוך העילה בין קודם מציאות העלול בין אחר מציאות העלול. והנה עיקר הסבה של ידיעת אחעון את ההמלאה הפשוטה ההיא הנה עיקר הסיבה הוא הליור השכלי של ההמלאה הפשוטה ההיא בשכל רשון כי אגלו לא היו מוליך הליור ההוא במחשבת רשון לא היו אחעון יכול להסיגה כי אין מי שיסביר לאחעון כן הדבר ממש בתר ח"ק הנמלא מסיבה הרחמונה. ובהכרח קודם

מלאת שכתב מ"ק הזה בפועל בבחי' עלמו היתה בבחי' ההיא נמוזה בעלמותו של מ"ס ומז אינה נק' בבחי' ההיא בשם כהר מ"ק ולא יכונה בשם עלול נ"ב כי הכל הוא אור אחד פשוט ומהדות אחד עושה ומשנב אלא אז גם בבחי' ההיא נק' עלמותו של מ"ס ממש אלא שבבחי' ההיא נגד אור הגדול של הס"ס הוא כשרגא בטיהרא והוא בערך מ"ק וחוט דק נגד עלמותו הגדול ולבחי' שכתר מ"ק הנזוז בעלמות מ"ס הוא לאור יכונה בשם מ"ק אור דק ובשם חוט הס"ס בעבור כי בחמת בבחי' הזה היה עלמות מ"ס נ"ב אלא שהיה כשרגא בטיהרא. והנה עיקר הסיבה של מלאות כתר מ"ק בפועל הוא בחי' מלאות כתר מ"ק הנעלם בעלמותו של מ"ס כי בבחי' הזאת נילחה את עלמה בפועל הגמור ונתגלה מלאות כתר אד"ק בפועל בבחי' עלמו ולפ"ז אמרו שנתגלה מלאות כתר אד"ק ברי היה נ"ב לחדוקה וחבוקה בעלמות מ"ס. ולדעתי חוט הס"ס המוזכר בכתבי האריז"ל רומז לבחי' הכתר מ"ק הנזוז בעלמות מ"ס ועל זאת הבחינה קרא הרמ"ע רלון כמו שנסביר לי"ה לפנינו ומל זו הבחינה קרא הרמ"ע בשם סבה הראשונה והיא המושגה לכתר אד"ק אבל מותה הבחי' מה שכתר אד"ק חינו יכול להשיגו קרא לה הרמ"ע בשם בעל הרלון ואמר שלא יכון לכנותו אפי' בשם מ"ס ולא בשם סיבה ראשונה ודברי הרמ"ע שלא הובא כאן אומר למונים בויכוח שני סימן כ"ב בדף ל"ז ע"ג והאריך שם בזה בענין הרלון ובעל הרלון עד סימן ל"ך בדף ל"ט ע"ב ושם הביא שכתב הרמ"ק חולק על כת הרמ"ע מפאמו ושבשעל אומר למונים נעה דעתו לדעת הרמ"ק וכתב ע"ז בפי' ל"ב שדרך הרמ"ק הוא דרך פלולה ונטוחה מסכנת המכשול בלמונה וכפי מה שנסביר לי"ה לפנינו אינה שכנה כלל ועיקר ומה גם שנסבי' כ"נ כתב בשם הרמ"ק שכתב בפרד"ס דבעלי סברת זו שם בעלי תרסין וכגם שכתב מ"מ אין רלוי להלמיזו ע"ם מ"מ לעל"ד נראה שרלוי להלמיזו כפי מה שנסביר לי"ה הנה יהוע מ"ס המקובלים שם"ס לא נרמז אפי' בבחי' קוץ כלל ועיקר וכדי שתבין זה נסביר מהו מלאות כלים ברוחניים השכליים העליונים דע שהנה האריז"ל כתב שפירוש הגלגל של התורה היא בחי' נוף לערך פי' התורה על פי נסתר וז"ס בגמ' הן הן נופי תורה והפירוש הנסתר היא הנשמה של התורה ופנימיותה וכן מלאתי כתוב שמה שהתורה נק' כלי חמדה הוא בחי' פי' הגלגל שהיא הכלי לחמדה הגנוזה בהוכה והיא הנסתר יודע שכמו שזה פי' הגלגל הוא בחי' כלי ובחי' נוף בערך פי' הנסתר כמו כן זה הפירוש הנסתר הוא ג"כ כלי ונוף לערך פי' הפלישי שהוא נסתר יותר מפירוש השני והוא יותר פירוש עמוק ויותר פנימי מפירוש השני וכן הפלישי בערך הרביעי על הן חקר ודע כי התורה מתפרשת בכל עולם ועולם כפי רוממות מדרגת העולם ההוא כן רוממות מדרגת פירוש התורה בפנימיות היותר עלום וכפי מספר המדרגות הרוחניות כן מספר הפירושים של התורה ואין בכל אלו הפירושים שני פירושים שווים אלא אחד יותר פנימי מחבירו וכו' יותר פנימי מכו' והענין כי כל המדרגות העליונות נק' בשמות נפלאים ע"ם סוף התפשטותם שהם עניינים נפלאים וע"י זה יתורץ לך הרבה דברים קשים כי הנה כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו והנה הפשוק הזה יתפרש בפשו"ז שהוא עולם נפלאי פירושו נ"ב הוא פירוש נפלאי והוא כפשוטו ממש שאסור ליקח בשר ולבשלו בחלב והנה מ"ש בפשוק גדי והלב הוא גדי אמו נדי הנפלאי וחלב הוא נ"ב הלב ממש והוא גם כן נפלאי והשורש של גדי הוא למעלה עין רוחני לשר ברוב ההתלבשות והתפשטות השורש שרוחני שהוא שלמעלה מלמעלה למטה והנפלאות שבעין הבחי' היא ועשה גדי נפלאי ממש וגם למעלה ברוקניותן נ"ב נק' אמו גדי ע"ש התפשטותו למטה והתכלל מרוחני לנפלאי ולכן נקרא הבחינה היא גם למעלה בעוד שיותה במדרגת הרוחניות וכן הוא ממש הלישור הלז בחלב הנפלאי. והנה הע"ם שכל אחד מהם מין מותר הבשר לבד והחלב לבד מ"מ כשאר יערבם בניסול ויראיב הטעמים טעם בשר בחלב ועשה חלב בבשר אז מתערבים גם הטעמים של בשר בחלב למעלה ברוחניותם אפי' שהענין הזה הוא ממש בהלכות שבהתועה הקלה שלמטה יתועה גם הקלה שלמעלה והפשר יהיה למעלה התערבות הבחוה כה הדין שהוא בשר חדוש ומלה דם עם חלב שהוא לכן והוא נוון רחמים שהתכלל מדין לרחמים בהתרז"ל דם נעבר ונעשה חלב וכל מה שיתעלו הטעמים בהם למעלה ברוחניות, בכל העולמות מתערבים גם הם וגם הם למעלה נק' עניינם גדי וחלב ע"ם סוף התפשטות, שהם עניינים נפלאים נמלא גדי וחלב דעולם הירצה הוא רוחני וגדי וחלב דעולם הבריאה הם יותר רוחניים ונדי וחלב דעולם המלילות הם יותר רוחניים ונעשה"כ אין המדה יכול לפנות למעלה מעורם נשמתו כלומר קודם שיתחיל מלילות עורם נשמתו להתפשט ולהעשם היא מפני שידוע כי בעבר ספירות דקדושה הם דפוס וחייס ועורם של כל הנמלאים טהורים דהיינו בני ישראל וחיות ובהמות ועופות טהורים וכן כל מיני הלמחים ודוממים מוברחים הם בספירות הבריאה נעלמת בדקות נמרץ וכן בספירות דמסתלותה הם דפוס של כל מיני נמלאים טמאים כגון העכו"ם ובהמות וחיות ועופות טמאים וזה ג"כ יהוע שהנשמה היא פרוף שלם כלולה מעבר ספירות הנמרנים מסס"ה נידים רוחניים ורמ"ח אינרים רוחניים והנה גם נשמת מוברחים כל בחי' מלילות הקדושים או הטהורים והנה גם עורם גדי וחלב ברוחניות נמלאים נשמת אדם בדקות והעלם והנה בשהדם מערב ומעכל בשר בחלב ביחד מערב הבחרים הם המלוירים בנשמתו והבורא ית' לינו חפץ בהערובתן לכך הזהירם

הזירה התורה על זה וכן הוא בענין כללי הכרס וכללי זרעים וכללי בגדים וכללי בהמה בכולם הוא סטא סלא לערב הפרטים הסם למעלה ברוחניות ועד מקום שסורם נשמתו מגיע עד
סם יכול לפטוס ולא יחזר :

ובזה תבין היטיב מ"ש הסל"ח שהנגלה הוא גלוי ההסתר והחפסטותו ונמצא בכל עולם ועולם כפי רוחניותו יכולה הרוחניות ההוא בסם נדי וחלב ולפ"ז בכל עולם יש פי' מחר של נדי וחלב ובעולי היותר רוחני נם פירוש נדי וחלב הם יותר רוחני כפי התעלות רוחניות עולם ההוא כן התעלות הפי' ההוא שהוא פי' יותר רוחני ונעלם ונספי' של התורה דעצי' הוא נוף לפי' התורה דילירה ופי' התורה דילירה היא נוף לפי' התורה דבריאה ופי' התורה דבריאה הוא נוף לפי' התורה דאצילות ופי' התורה דאצילות הוא נשמה לפי' התורה דבריאה וכן דבריאה לילירה ולירה לעצי' וכמו שפי' התורה דילירה היא נשמה לפי' התורה דעצי' לפי שפי' התורה דעצי' היא פי' פשוט ופירוש התורה דילירה היא יותר מוסע' ומחוק ועמוק ונעלם יותר מפי' התורה דעצי' כחכמיות נשמה לערך הנוף כמו כן ממש פ' התורה דבריאה יותר עמוק ופנימי ומוסתם ומחוק ונעלם מפי' התורה דילירה · והנה כמו שפי' התורה דעצי' היא פי' פשוט בפשיטו' נמור לנו בני מדם הנשמיי' ואנו משהוקקי' לדעת ולהשיג פי' התורה דילירה כמו כן הרוחניי' שבעולם הילירה פשוט להם הפי' של הילירה כמו שפשוט לנו שפי' דעצי' והם משהוקקי' לדעת הפי' של הבריאה וכן מבריאה לאצילות · והנה כתוב בספרי שערים שער קריפו' נוגה פ"ו וכוכבי במבו"פ בחות ג' דף ס' ע"ג וז"ל שם בכל עולם יש חומר וצורה שהם עלמות וכלים אלא שחומר עולם העליון הוא אור וצורה בערך עולם שלמטה ממנו · עכ"ל והנה כבר הרחבנו והסברנו בקונטרים הלז ענין מהות הרוחניים שהם עלם שכלי פשוט · והנה הפכל פשוט שבעולם הילירה מציג לה עלמו ומשהוקק להשיג עילתו מפני שהשגת עלמו היא פשיטא לו ומשהוקק להשגת יהירה לדעת עילתו ולהשיג אותו והנה זה העולם הוא כענין נוף לערך עילתו אע"פ שהוא רוחני שכלי פשוט עכ"ז בערך עילתו שהוא יותר רוחניית ויותר שכלית היא כענין נוף וכן הוא נ"כ פ' התורה דילירה הוא כענין נוף לפי' התורה דבריאה אע"פ שהפי' דילירה נ"כ פי' רוחני הוא ונית נשמה בערך פי' דעצי' עכ"ז בערך פי' דבריאה הוא כענין נוף ומעתה תבין היטיב ענין הכלים בעולמות העליונים אע"פ שהם רוחניים מ"מ נק' כלים בערך נשמתם ופנימיותם המתפשט בהם שהוא יותר דק ונעלם והנה הפי' היותר פנימי שבתורה הוא רומז על עלמות כתר ח"ק אשר אין עולה למעלה ממנו והוא נק' כתר דכתר דכללות העולמות ונק' נ"כ בשם יחידה דיחידה דכללות העולמות והנה ידוע הוא אצל ספירו'

של כל פרצוף ופרצוף רמוזים הם בשם הוי' שכולל כל הפרצוף ההוא וסדר' ממטה למעלה הוא כך מלכות דפרצוף ההוא רומז בה"ת מחרונה ו"ק רמוזים בו"ה ובינה רמוזה בה"ת רחשונה וחכמה בי"ד של הוי' וכתר בקוצה של יוד זהה של הבר הסיה הכוללת את הפרצוף ההוא וכשבר נערך עולם אחד שלם בפרצוף אחד היות שבשמה ים ם חמשה פרצופים הידועים ובכל פרצוף ופרצוף יש בו הוי' אחת בפ"ע עכ"ז ים שם הוי' אחד גדול הכולל כל העולם ההוא בפחי' חמשה פרצופים אלו אבר אחד נכללים בשבר ספירות של העול' ההוא וכך הוא רמוזים הפרצוף אחרון שהוא ספי' מלכות הפרטי בפחי' של העול' ההוא רמוזה בה"ת מחרונה של הוי' הגדולה היות הכוללת כל העולם ההיא ופרצוף ז"ת של העול' ההוא רמוז בו"ן של הוי' הגדולה היות הכוללת כל העול' ההוא ופרצוף שליפי שהיא פרצוף חימת ובינה רמוז בה"ת רחשונה ופרצוף ד' שהוא לבת הנק' חכמה דעול' ההוא רמוז בי"ד של הוי' הגדולה ההיא הכוללת כל העול' ההוא בהיותו בשרך בדמות פרצוף אחד ופרצוף ג"ר שהוא בחי' כתר של עולם ההוא רמוז בקוצה של יו"ד של הוי' הגדולה הכ"ל ועם היות שכל פרצוף ופרצוף יש לו הוי' שלימה בד' אותיות בפ"ע עכ"ז הוי' הגדולה הכוללת את כל העול' ההוא בהיותו בשרך בדמות פרצוף מרומז כל פרצוף ופרצוף בבחי' לחת ר"ל בשות לחד משם הוי' וכשבריך כל העולמות בכללן בדמות פרצוף אחד יהיה הוי' לחת יותר גדולה כוללת כל העולמות ועד"ז שם רמוזים עשר' בה"ת מחרונה ויצירה בוע"ן ובריאה בה"ת ואצילות בי"ד ו"ק בכללותו בקוצה של יו"ד של הוי' הכוללת כל העולמות אבל כתר ח"ק אינו מרומז בפשיטותו אף בקוצה של יו"ד של הוי' הכוללת כל העול' אלא בצירוף שאר ט' הספירות של ח"ק עם הכתר הזה שהם פרצוף ח"ק בכללותו הוא מרומז בקוצה של יו"ד רק בהוי' אלו הכוללת כל פרצופי נרמז כתר ח"ק בקוצה של יוד דהוי' הכוללת כל פרצוף ח"ק · והנה אם נלייר הוי' לחת שבכל היות שבכל התורה רומזת לח"ק ילדק לומר שכתר חד"ק מרומז נ"כ בתורה והיינו בקוצה של הוי' הזאת שבתורה הרומזת לח"ק וקוצה של יו"ד של הוי' הזאת היא רומזת לכתר ח"ק שאר מהות כתר הח"ק הנ"ל אינו מובן לעולו זולתו כ"א לו לעצמו והנה כתבתי לעיל שבאי' הי"ת פנימי שבכל הספירות' של התורה היא עלמות כתר ח"ק שאר אינו מובן לשום עולם זולתו כלל אבל עלמות הח"ם אינו יכול להיות נרמז בתורה אפי' בבחי' קוץ היות מפני שמהותו אינ מובן לשום נמלא זולתו ואיך יוכל להיות נרמז בתורה מאחרי כי התורה מחודשת ממנו בשלימותה עם הענת"ם שלה והקולין שלה ואיך יוכל קוץ לרמוז על עלמות ח"ם שהוא קדמון מוהלט וגם הפותיות הם מחודשות בחידוש גמור ע"י התחדשות והתגלות

מספר עבר המולך ויוצא מכח מלילות עלות ועלולים
והנה מי שרוצה לכתוב שום חוה בכברה התחלת
שכתובה היא נקודה קטנה שמין קטנה הימנה והיא
בחי' קוץ לבד נמצא כמו שבנקודה קטנה כלולים
כל המהויות בכח כי שם ירצה להמשיך הנקודה
שהיא ולכתוב ס' יכתוב ס' ב' ס' ג' וכן כל הס' חיות
נמצא כל המהויות כלולים בנקודה שהם כמו כן כל
הנמצאים כלולים בזה הקוץ הרומז לכהר ס"ק שבר
כל המהויות והשמות יולדים ממנו וממנה למטה
ההחיל בחי' מספר עשר שבר מקודש ולו לא היה
שייך שום בחי' מספר כי אפי' בספירות עלמן לא
שייך מספר עשר כמ"ש בעל שפע טל וזה ענין
כוונתו הע"פ שמין זה לשונו מאין יצדק מספר
בספירות כי הלא אין שם ריקות ואויר פנוי מפסיק
בין ספי' לספירה וכולם שם מחוזות ומדוקות זו
בזו כמו חוט אחד שלא נתחלק להלקים עדיין ומי
יתן בהם מספר עשר שבר והתשובה כי מספר עשר
נתחדש בהם מצד מלילותם בדרך עילה ועלול המשל
בזה כהר ס"ק קודם שהמליל חכמה דס"ק לא
יהי שום מספר בעולם כי אם בחי' אחד ולא יהי' אז
מספר שנים בעולם וכשהמליל והוליד לפועל בחי'
חכמת ס"ק שהוא עלול מכהר ומדרגתה ירדה
הרבה ממדרינת הכהר דס"ק שהיה יכולה להשיגו
על מהכוונתה אז נתחדש מספר שנים בעולם ומע"פ
שהעלול הזה שהוא חכמ' ס"ק הוא אחוד ומחוז
והלו וקשור בכהר ס"ק בקשר אמיץ וחזק נמרץ
ועצום ואין שם לויר פנוי ביניהם עכ"ז להיות
מדרגתם מיום שוויס שבהר ס"ק הוא מדרגה רחוקה
ומסתימה מאוד ומיום מוסגת על מהכוונתה כ"ש
לס"ם שהוא עילתו והוא עלמו ג"כ מסיג את עלמו
על מהכוונתו לבל חכמת ס"ק היה מסיג בחי' כהר
אלא את עלמה לבד היה מסגת על מהכוונתה לכן
להיותה מדרגתה מיום שוויס לכן ילדק בהם מספר
שנים בחי' מדרגתה כלומר שהם שני מדרגות
אבל עדיין לא הי' שום שייכות בעולם למליאת
מספר אלא רק אחר שהמליל חכמת ס"ק את בינת
ס"ק אז נתחדש מספר אלא מצד אחד שם יש מליאות
אלא מדרגות זה למעלה מזה ולא משום שיהא
לויר פנוי ח"ו מפסיק ביניהם וכשנמלו כל הי"ם
של ס"ק אבר אז שם עשרה מדרגות מעולות זו מזו
אז נתחדש מספר עשר בעולם ויותר מעשר בפחות
אין שום מספר יותר כי מספר עשר הוא הכלית
כל המספר כי אין שום מספר יותר כ"ש כפילת
העשר לכמה פעמים שהלא לכפלו מה פעמים
עשר או הלא פעם עשר או יותר מהלף פעם עד
אין הכלית · ועפ"י מה שכתבתי המלת ניב פעם
ודעת למליאות מספר עשר לא בפחות ולא יותר כי
המספר הזה מיוחן הכמוני כי שם היה הכמוני
הי' קלת מקום לפקפק לומר מדוע נתרו להסכים
דוקא למנין עשר לא בפחות ולא יותר הלא כמו שאנו
כופלין עתה מספר עשר למין הכלית כמו כן היינו
כולין לכפול מספר הטע או שמנה למין הכלית
או מספר אחד עשר ג"כ היינו יכולין לכפול למין
הכלית ומדוע נתרו להמשיך בחי' המספר בעשר
לא פחות ולא יותר אבל הענין הוא בחמת שענין
נבול בחי' המספר חיינו בהיריו והסכמיי כי שם
עלמותיו כי מצת מלילות והתפשטות המדרגות
מעילה לעלול עד עשר עלולים נהיות המספר עשר.
כללא דמלתא כי מספר עשר חיינו קדמוני כ"ש
מחודש בחיזום גמור ואל תחשוב חס וחלילה לומר
אחר שהמליל הס"ם שם כהר ס"ק אז תיקף נתחדש
מספר שנים בעבור שאז נמלאים שני מדרגות
מעולות שהם מדרגת הס"ם ומדרגת הכהר דס"ק
ואיכים ח"ו עתה אחר מלילות כל הספירות מין
אחד עשר חלילה וח"ו לומר כן להלטרף עלמות
ס"ם לעלמות הספירות למנותם אחד עשר מדרגת
כי הם מיום דומים לו כלל ועיקר בשום פנים כי
הם עלות ועלולים מחודשים בבחי' עלמם והס"ם
הוא עלה ולא עלול והוא קדמון בהמלט הפי' בבחי'
עלמו כי מספר עשר הוא בבחי' מה שהספירו הם
עלולים שונים זה מזה והע"פ שבכל ספי' וספיר' יש
ב' בחי' כפועל בחי' עילה ובחי' עלול המשל בזה כתר
ס"ק הוא עלול מס"ם ועלה להכמת ס"ק וכן חכמה
הוא עלול מכתר ס"ק ועלה לבינ' ה"ק וכן כל הי"ם
שנם מלכות ס"ק הוא עלול מיסוד ס"ק ועילה לעתיק
דאלילות עכ"ז בחי' המספר בספירות חיינו מלד
בחי' העילה אשר בכל ספי' וספי' אלא מלד בחי'
העלול שבכל ספירה וספירה ובסמוך מי"ם מכתוב
טעם נכון לזה וכיון שבחי' המספר בספי' חיינו מלד
בחי' העילה אשר בהם אלא בלד בחי' העלול אשר
בהם שוב לא ילדק להלטרף עלמו' ס"ם לספירות
בבחי' המספר כיון שהוא בחי' עילה לבד ולא בחי'
עלול ח"ו וס"ם בם' ילירה עשר ספירות בלימה עשר
ולא תשע עשר ולא אחת עשרה כלומר אלא יעלם
בדעתך ח"ו בעלמות ס"ם ג"כ במספר הספירות
ויהי' המספר י"ם חלילה מלומר כן כי הוא ס"ם
וסס ספירות ועוד בסס ים בס ב' בחי' עילה
ובחי' עלול והוא ים בו בחי' עילה ולא בחי' עלול
ח"ו · ועוד כי הוא קדמון בערך עלמו ובסס
מחודשים בערך עלמו ומלי תתמה לחידך ניסף
כי אשר אלא יהכן למות גם בכתר בכלל הספירו'
בעבור כי הוא מעולם מבם כי הוא עלול מקדמון
והם עלולים ממחודשים ועוד כי הוא עלול מס"ם
לבד והם עלולים מספירות ע"י כח הס"ם המתפשט
בהם ועוד כי הוא עלול מעילה לבד והם עלולים
מלוד שים בלור הוא בחי' עילה ועלול ועוד מלי
תתמה מחרי אלא נתחדש מספר שנים עד אחר
שהמליל כתר ס"ק את חכמת ס"ק אבל אחר שהמליל
ס"ם את כתר ס"ק עדיין לא נתחדש מספר שנים
כ"א מספר אחד היה במליותו לבד והנה מספר אחד
היה במליות גם קודם שהמליל הס"ם את כתר
ס"ק שהרי מליות הס"ם הוא אחדות פשוט וס"כ
כבר יצאו מליות מספר אחד והנה בחמת מספר
אחד הוא מספר קדמוני בעבור כי מלת אחד

ערך ותלוי במליאות הס"ם וכמו שהס"ם הוא קדמון
כך ענין אחד הרומז על אחדות הס"ם הוא ג"כ
ענין קדמוני בעבור כי מעולם ומעולמי עולמים
הוא אחד פשוט וכך יהיה פשוט לעולמי ולעולמי
עולמים למין תכלית ומאין רואים וכ"כ ג"כ בעלי
המספר ועיין בחבן עזרת פ' שמות וז"ל ודע כי
אחד סוד כל המספר ויסוד וכנים תהלת מספר
הזוגות ושלשה תחלה מספר הפרדים עכ"ל · הרי
שהאחד הינו בגדר שם המספר כלל כי גדר המספר
הוא שסופר דברים הנמנים בהשקפת במזרתם
לידע כמה הם ועכ"פ לריכים להיות
דברים יותר מאחד וכשאחד רוצה לחפוש כמה הם
מניחם סופר ומונה אותם לדעת כמה הם אבל
בדבר אחד אין צורך לספרו ולא שייך בו כאן' מספר
כלל ואם תאמר למעיקרא דדינא פירכא מדוע בלמת
לא נאמר כי אחר שהאציל הס"ם את כתר ע"ק
מדוע לא נתחדש מספר שנים מאחר כי מספר אחד
הוא קדמוני אף קודם שהאציל הס"ם את כתר
ע"ק ואחר שהאציל את כתר ע"ק והיה אז שני
מדרגות מצוות זו מזו במליאות וע"כ היה שייכות
אז למספר שנים בעולם · ע"ז אתיב ואומר כי לא
יתכן להלטרף ע"ס עם כתר ע"ק לסכום שנים
כי ענין המספר לא שייך אלא בדברים השווים עד"מ
אם ים לפניך שפה ספרים ילדק לומר שסכום
הספרים הם שפה ואם יהיה לפניך נ' קנה כהתיבה
המכונים בשם קולמסים ג"כ יתכן לומר שסכום
הקולמסים הם שלשה אבל לא יתכן להלטרף הספרי'
עם הקולמסים ולומר שסכום הספרים והקולמוסים
הם תשעה אחר שהם שווים אבל יתכן שיחול
מספר התע עליהם בנחי' אחרת דהיינו בנחי'
נשמותם יתכן לומר שהם כאן ע' נשמעים או בנחי'
מליאותם ילדק לומר שהם כאן ע' נמלאים אבל
בנחי' עלמותם לא יתכן שיחול מספר התע עליהם
כי עלמותם הוא מסונה זה מזה שאלו עלמותם הס
ספרים ואלו עלמותם הם קולמוסים אבל מספר
שלשה שהיר נופל על הספרים בנחי' עלמותם ומספר
שלשה על הקולמוסים ג"כ שהיר נופל בנחי'
עלמותם אבל לא יתכן להרכם ולעשות מהן אחד
גדול בנחי' עלמותם מאחר כי מסונים הם וכן כמי
שנדון דינן כי לא יתכן להלטרף עלמות ס"ם עם
עלמות כתר ע"ק ולמותם שנים כי עלמותם הינם
שווים בכל ועיקר ח"ו אחד כי זה קדמון וזה מחודש
זה עילה וזה עלול וזה ס"ם וזה ספירה וזו ההשופה
היא השופה אחת שהאציל הס"ם את כתר ע"ק
הינה עד שהאציל כתר ע"ק לחכמת ע"ק כי במה
שכתבתי לעיל מה שס"ם הינו נמנה במספר
הספירות לא יתיישב שלשה זו שלא לעיל כהכתי
בשעה שלא יתכן להלטרף הס"ם עם הע"ם במספר
ויבי' י"ס כי הלא המספר בספי' הינו מלד העילה
שבספי' שלא מלד בחי' העלול אשר בשם ולמעלה
יעדתי שעם ליהן שעם ע"ז ובחמת ים שעם פשוט

ע"ז כי עילה הוא שם המלטרף כמו אב וכן כי מי
שמין לו אב לא יכונה בשם אב וכן מי שמין לו עלול
אינ יכונה בשם עילה והנה הכח ההוא שים לעילה
להאציל העלול הוא בכח ורלון הס"ם כי אם הס"ם
יסתלק מהם גם הם בעלמם לא יהיו במליאו' ומכ"ש
שיתלילו עלולים והנה אנחנו לא נוכל לכנות את
כתר ע"ק בשם עילה וכן שאר ספירות לא נוכל
לכנות בשם עילה ולמותם במספר לומר כך וכך
עילות הם מפני שאנחנו אין רואים לכנותם אלא
בשם התלוי להם וזה הענין הינו התלוי להם ואין
אנו רואים להתרם בתואר שיורה על גדלותם וזה
הגדלות הינו ביחד להלוטין כי כולם תלויין ועומדים
קיימין בכח ורלון של הס"ם אבל בשם עלולים נוכל
להתר לותם ולמנותם במספר כך וכך עלולים הם
דמה תאמר שגם הואר עלולים הינו התלוי להם כי
ח"ו שם שלם הס"ם שפעו מהם יתבטל מליאותם
והיו כלא היו ולא נוכל להתרם בשם עלולים זה הינו
כי מה שאנו קורלים להם עלולים יורה על גדלותו
ורוממתו ויכולתו של הס"ם ית"ש כי מי הוא עילה
שלשם שם לא הוא ית"ש וכן כולם הבחים ותולרי'
וכיוליים של כל הפרלופים העליונים עיקר כוונת
שבחם הוא מניע לס"ם בדרך כל שכן כי מנדולת
העבד ניכר גדולה האדון ומנדולת העלול ניכר
גדולה העילה ועיין בם' שומר ממונים כויכוח רבטון
דף י"ח וזהו דרך נכון מאו' כשאתה' הפרלופים
העליונים בשבחים נכון שממילא ישתבח הס"ם
בדרך כל שכן כי לא"ם עלמו בלבד בפשיטותו הין
אנו רשאים להתרו בתוארים כי התוארים מוריע
רבוי ח"ו בס"ם והנה זה הדרך נכון הוא מלבד
הדרך שכתב בעל שומר ממונים כויכוח שכי דף מ"ב
מסימן ס"ב עד סימן ס"ח ע"ש ודבריו נפלאים המה
מאוד ומתוקים · והנה עתה ילדק לומר שכל
התוארים והשמות של הפרלופים הם שמותיו של
הס"ם כי הוא מסתבח ממילא בדרך כ"ש והנה עד"ז
יפורש מ"ם ר"ת הגדול עד שלא נברא העולם היה
הוא ושמו לבד וכיוצא ר"ת הגדול לכל המליאות בשם
שמו של הס"ם ובעזר הבורא אתבר לקמן מאמר זה
בביאור רחב מי"ב . והנה ממ"ש לעיל שכתר ע"ק
מסונה מכל הספירות בבחינות שונות ולכן הולי
תטעה לומר שגם הכתר הינו רחוי להלטרף במספר
שאר הספירות ויהיה המספר התע ולא עשר ע"ז
אמר בעל ספר יצירה לא תהסוב כן כי בחמה הם
עשר ולא תצא כי גם הכתר נמנה עמהם והנה מה
שאנו אומרים שכתר ע"ק נמנה עם שאר הספי' ע"כ
ודאי הוא לאחרי היות מליאות ספירות בפועל דהיינו
לכל הפחות אחר שהאציל כתר ע"ק לחכמת ע"ק
כי קודם שנאצל חכמת ע"ק לא יתכן לומר שכתר
נמנה עם שאר ספירות כיון שאז לא היה עדיין
שם בחי' ספי' במליאות בפועל והנה אז ג"כ היה
כתר ע"ק בהחדות פשוט ואין בו רבוי בחינות כי
כמו שס"ם הוא אחד פשוט בחינתו ג"כ הוא אחת
פשוטה שבבחי' הסיה היא בחי' ולא

בחי'

בחי' עלול ח"ו כמו כן כתר ס"ק נ"כ בחינתו מאה פעמים שהיא בחי' עלול ולא בחי' עלה מפני שאז לא התגלה עלולו בפועל ואיך יהכן לקרותו עילה נמצא שאז לא היה לו כ"ה בחי' לאחר שהיא בחי' עלול ואע"פ שמ"מ יתדלק לקרותו עילה נ"כ מפני שכבתו להתגלות חכמת ס"ק כמו שיתדלק לקרות הס"ם עילה לף נס קודם שהתגלה כתר הס"ק מהאי טעמא מפני שכבתו להתגלות כתר ס"ק אין הכדון דומה לרחי' שכח הס"ם הוא כח מוחלט וכאן הוא נק' ממש פועל נמור כמו שהסברנו למעלה ואין מי שיאמר דלולו וכהו ח"ו מבל כתר ס"ק הוא תלוי בדלון ס"ם ולא יתכן לקרותו אותו בחי' עילה עד לאחר מילואה חכמת ס"ק בפועל ונמצא כי אז היה בו בחי' לאחר שפעמים שהוא בחי' עלול לבד מבל לאחר שהתגלה חכמת ס"ק אז נס בכתר ס"ק יש בו ב' בחי' שהם בחי' עילה ובחי' עלול מבל חכמת ס"ק לא נק' אז בשם עילה עד לאחר שהתגלה ביאת ס"ק מפני שכאן הוא יותר הלום מכתר ס"ק כי כח כתר ס"ק אינו תלוי אלא בכח ס"ם מבל כח חכמה ס"ק הוא תלוי בכח ס"ם ובכח כתר ס"ק שם ירמז כתר ס"ק לאותו הספע לעלמו אז יתבטל מילואה חכמת ס"ק וכן כל מה שיתגלגלו המדרגות למטה יתרבה החליסות והחסת כח במילואת המדרגה הסיא וכל מה שיתעלו המדרגות למעלה יתרבה כחה והעוז והגבורה עד כי נעלה לעלמות ס"ם כי הוא הגבור בהחלט מפני שגבורתו אינו תלוי בזולתו כ"ה בו בעלמו ואין מי שיאלוט עליו אבל כל אחר המדרגות אין הגבורה בהם גבורה החלטית בפועל בעבור כי כולם תלויים ברלונו וכחו והנה מלאתי בתוב בס' מבחר הפנינים שפעם אחת ספרו לחכם מליבות גודל הגבורה של שים אחד חזק ואמיץ מאוד ואמה החכם ואומר האם אני איך יקרא גבור מי שהמות תלוי בלומרו ע"ב כלומר שאינו גבור בהחלט וא"כ אין גבור בהחלט אלא הס"ם בלבד וכן כל השלמיות של הס"ם שהם שלמיות מוחלטים הבל הוא מלד שהוא קדמון שאין למעלה ממנו ולפיכך כל שלמיותיו הם מהמחדים במילואת בעבור שאין מי שיאלוט על שלמיותיו לחסרם ממנו כי כל הנמלאים שיש להם השלמיות הבל שואבין ושואפין שלמיותם מס"ם שהוא מקור כל השלמיות כולם עד"מ המנעים החכמים טובע חכמתם מרוחניות הנשמה שהיא עלם שבלי והנשמה מספירות והספירות מהס"ם והס"ם הוא שואב משם נמלא ח"ו כי מדרבם הם שואפים ממנו ואין מחסרין ממנו כלום כמדליק נר מנר ואין הדמיון חסר כלום וכן אין מי שיאלוט על ענין היכולת של הס"ם או ענין ההטבה והרחמות וכן ענין נמלא הוא מלוי לה יכדל בהחלט כ"ה בס"ם כי מילואיהו הינו תלוי בזולתו ח"ו ולטעם זה יקראו הפילוסופים לסבה הראשונה בשם מחויב המילואת משם"כ כל הנמלאים הם מפעדי המילואות הרי כל

השלמיות הם מהמחדות בקדמותו הוא שאין שם יכולין להתגר בפסיטותו בהופר לחד שיהא ההופר ההוא יכולל כל שלמיותיו כי אין הגלינו מלא ו אחת שהכולל כל שלמיותיו והיותר מובחר שבכל השבחים של הס"ם הוא שנאמר כי הוא לחד פשוט קדמון ושלם בלי הסרון כי כאמרו לחד פשוט יורה שאין פשוט זולתו שהרי הוא מומרים לחד פשוט ובאמרנו קדמון יורה שאין קדמון זולתו שהרי הוא מתגרים הותו בהופר לחד קדמון פשוט ובאמרנו שהוא שלם בלי הסרון יורה שבל השלמיות הם בו ואין שלימות לחד פרטי מחוסר ממנו כי לם נאמר ח"ו שיש שלימות לחד הסר ממנו הרי הוא חיוב שלם בהכלית והרי ים בו בחי' חסרון וכבר אמרנו שהוא שלם בלי חסרון וכדי שלא נאמר שהשלמיותיו מורים בו בחי' הרבוי כמו השלמיות שבבני אדם מורים בחי' הרבוי עד"מ לם יהופר לים בהופר חכם ונבור ורופא ויכול ועוד נמור שאמנעו להעיד לזולתו הרי השלמיו' הללו הם בבני אדם חמשה דברים בהחל' כי ענין החכמה הינו ענין הנבירה ולא ענין הרצון והיכולת והטבה לאלה וכן כל אין שלימות פרטי מאלו ב' מיני השלמיות אין נוגע בחינתו כלל לבחי' אין שלימות הפרטי שם' מיני השלמיות שלא נאמר שגם הס"ם הם על זה הלד כמו שהם בא לכן אנו מומרים שהוא שחד פשוט ואומר שאין בו רבוי ח"ו שלא כל השלמיות הם מהמחדים ומהייחדי' עם עלמותו ולא הטעה בדברינו שאנו מומרים כי השלמיות שלו הם מהמחדים בעלמותו לומר בעלמותו היה דבר אחר והשלמיות שלו הם דבר אחר שלא שהם מהמחדים בהחדות והרי הס"ם יש בו בחי' בחי' עלמותו ובחי' שלמיותיו שלא רלוני לומר שהשלמיות ועלמותו הוא ענין אחד בהחלט כי עלמותו הוא שלמיותיו ושלמיותיו הוא עלמותו ואינם ג' בחינות כלל כי אם בחינה אחת כי הוא וחכמתו אחד הוא והוא ורלונו אחד והוא וחייו אחד והוא ושמו אחד והוא ויכולתו אחד וזהו שאומרי' המקובלי' הוא חכם ולא בחכמה מדין ולא בבינה יודע ולא בדעה כי הוא היודע והוא היודע והוא הדעת והוא החיות והוא הרצון והוא היכולת והוא שמו והוא ובעזה"י נבארם בפרטות נמור הנה כבר בארתי איך הרחניים הם עניניים שכליים כמו מי שיולד בשכלו מיזה המלאה משכלו והשמלאה הוא היא ענין ליור שכלי נאצל מעלם שכלי הכללי אחר מחפשבו בו והיא הנשמה שלו והשמלאה הנה היא שממילא בכח שכלו הכללי היא בעין ניצון מן השכל הכללי והנה כמו בים לנשמה מילואה חזק כידוע כי מילואתה ניכרת ע"י פעולתה בפיעלה הנוף כי זולתה הנוף הוא כאבן דומם כן ים מילואת חזק של הניצון המתגלל מן עלם השכלי הכללי שהיא הנשמה והנה ידוע שהשמלאה הנה היא לה מילואת חינה הוספת שום מקום לפי' כנרניר הרחל כידוע לכל משכיל לם לא כשירלה להעלותה על הכתב

שלא יפסח הנפש החיה אז יהיה התועלת הזה מסבר היכות הנפש שהיא ומהיותה עומקה ומהיקותה יהיו התועלות תופסים מקום הגיוד לפי כשהנפש החיה מעוררת בשכלו היכה תופסת שום מקום והרמ"ז כי לפעמים הנפש חכם גדול וצדיק וזכרון נחקוק בזכרונו יותר ממ"ש בחמה ספרים לא יותר ואע"פ שהשותין שלו הם קטנים יותר בכמות מכמות ספר אחד הרי שהחכם היה תופסת מקום והנה כמו שהיולין הזה הנפשי מעכל שכלי היו תופס מקום כי השכל הכללי שהיה הנפשה יודע מפעולותי' הרוחניים והשכליים המתפוייס מכחות הנפשה עלמה כלי הטורפות כחות הנוף לה כי מדרכה כחות הנוף מזיקים לה כי הפניים המה וכשזה קס זה נופל והנה יודע מהות הנפשה מפעולותי' השכליים שהם ה' הנפלאו' שממני' בשכלו וכמו שהנפלאו' היה רוחניי' ואינ' תופס מקום כ"כ הנפש' היה עלם שכלי ואינ' תופס מקום ונפשוט בשכלו ממהו' התולדה שהיה היולין על מהות הלא שהוא הנפשה שממם מהות היולין ומהות הנפשה מהות אחד הוא הלא שהיולין הוא ענין אחד פרטי והנפשה היה עלם שכלי כללי הכולל כמה וכמה יולות והנה יש בכח הנפשה לפעלית יולו' חדשות מפשות על מספר בחי' הנולות אשר בה בעלמותה כאשר בלה בעולם הזה להתפשט נוף ועכ"ז לא יחטר בחי' החלה עלמותה לשנאמר כאשר הפרש ממליה היזה המלה שכלית מחודשת שהמלה שהמלה היה ממם חלק ויולון מנשמתו שהמלה שהמלה שהיה מנשמתו ועתה להחר שהמליה שהמלה יהיה נחשר בחי' יולון אחד מנשמתו ממם לא כן הוא כי אפי' אם ימליה הפרש החדש המלות שכליות להלפים ולרבבות לא יחשר בעבור זה מספר יולו' הנשמה שהיה בה בחה' ההשפעותה נוף והענין הוא ממם כמו בעניני הליות הרוחניים העלות ועולים העליונים שכאשר שהעילה מהלה את עלוה ממנה לא יחשר משום זה בחי' העילה כלל ועיקר הלא הוא ממם כמדליק נר מנר ואין הרשמון חשר כלום וזהו בענין מה שאמרו הקדמוני' בהדריך' שהנו הלא נהי' בשכלינו עקר שהינו מוליד רק שהפרש בשכלינו פלפולים והמלות חדשות אשר שהמלות הנה הם הולדת הנשמה ממם וכן הנה הולדותי' כיולן הם שכליים ורוחניים כמותה והנה כמו שם יוליד פרש אחר יולד נשנני לא יחשר בשביל זה כח מן הכח כי עלמות הלא לא נשתנה כלל אחר לידת הבן מכמות שהיה קודם לידת הבן כי ככה הוא כאן עתה כמו כן ממם בהולדות הנשמה אפי' אם תוליד והמליה המלות שכליות להלפים ולרבבות לא יחשר בשביל זה אפי' בחי' יולוי הנשמה מכמות שהיו הם בהחלת התלבשה בנוף ואפי' אלו ההולדות הרוחניים מעוכמים הם יותר מהולדו' הנשמיים אשר מולידו הפרש מכחה טעמי' אחד שמהות ההולדה הרוחניית בעלמה היה מעולה ממהות ההולדה הגופניית שזאת רוחני וזאת נשמי ועוד שכשמוליד המלה מחודשה בשכלו בורא היזה מלאך אחד רוחניי קדוש כפי היכות שליחות כוונתו כוונת המוליד שהוא אם לפי שמים נמור או היזה אני' מעורכת בו משא"כ בהולדו תולדה נשמיית וע"ז אמרו רז"ל עיקר תולדותיהן של לדיקים מעשים טובים ובמקום אחד ביארתי ע"ז הפסוק ואל יאמר הסרים הן אני עץ יבש כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו בחפצי ומחזיקים בבריתי ונתתי להם יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת ואין כאן מקום ביאור הפסוק הזה ונחזור לעניני הנפש העולה מדברינו שהנשמה היא עלם שכלי רוחני ממם בעין ענין שכלי שממליה הפרש בשכלו ובאשר התפשט זה העלם השכלי בנוף אתן ותפשיע בנוף חיות וחכמה וממחה וזכרון ודע ונשמע כי זה לעומת זה עשה אלהים כי כמו שיש בטורת דקדושה כן יש בטורת דקליפה והנה כל עלמות בטורת דקדושה היה שכל וחכמה ודעת ובינה וחיות וממחה וזכרון כי אין שכחה לפני כסא כבודו ית"ש ויש שם רחמי' פשוטים והפך ממתי ועוב בתכלי' ובטורת דקליפה הוא הפך כל הלא כי עיקר עלמותם הוא מות וטעות ועלמות ושכחה ותכזריות ולכן נקר' הקדושה עץ החיי' כי הוא עלם החיות כי אפי' בשמתפשטת הנשמה שהיא בטורת דקדושה בנוף מת הפניע בו חיים מכל שכן היה בעלמה שהיא עלם החיות וכן הנשמה הוא ענין עלמותיו בקדושה כמאמר הכתוב הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקומו כללא למילתא כל מיני השלמיות שבעולם' הם בטורת דקדושה בעלם והפוך ח"ו במקר' ע"י עומת התחתונים ובטורת דקליפה כל התסרונות הם בעלם והשלמיות הם ח"ו במקרא ע"י מעשה התחתוני' כגון שכל וחכמה ובינה ודעת וחיים וממחה ומור וזכרון ועונג והנבורה ומתיקות ושמחה ועניז הולדה והקשו ובעת ושמחן והתפארת והשבה והרחמי' והחיניה והחמל' והמחילה וסיהלה והרצון והספעה כל אלו ודומיהם הם בקדושה בעלם והפך כל אלה הוא בעלם בטורת אחרא שהוא הטעפות שכ"מ מלך זקן וכסיל והמות והחשך והשכחה והעלבות והיסורין ומרירו' ודאגה וטערור ובלבול והעדר הולד' כמ"ש בזוהר על אחר יתסתרים ללא עבד פירין ואכזריות והקטרוג וחליות והעדר היכולת והכיעור והכע' והזע' והרע והעדר הספעה וזכור טוב כל זה ומי טטרת דקדושה נוכר בו מכונם בכל מיני השלמיות והפך בהפך כמ"ש רז"ל לדיקים אפי' במיתתן קרויים חיים ורשעים אפילו בחייהם קרויים מתים הרי שלדיק הוא חי והרשע הוא מת וכן הלדיק שטורה עליו השכינה כי מטמא הוא שמח בחלקו שהיא הנשמה מטטרת דקדושה אשר שם הוא מקור הנשמה ולכך מולדה השכינה

מקום לצרות עליו ומלא מין את מינו וניעור אבל במקום שיש עצבות אין הקדושה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה שהוא ענין הקדושה הנאמר בכל מקום בכני אדם אלא השמחה והשפעות רוחניית בעבודת אלוה והיא ענין דבקות והתלהבות כמבואר אללי בהריבות במקום אחר ומי שיש לו דבקות והתלהבות כמרן בלשונו שפה הוא נק' קדוש כי ענין הקדושה גובר' בו אז וכן כל עבודה מהשבח בקדושה גדולה הוא ענין קדושה ומעורר השפעות והתדוק בקדושה עליונה כי אלא אין את מינו וניעור ונלע"ד בכל מקום שהזכירה התורה על ענין הקדושה כמו שהאלה בכתוב קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים וכיוצא בזה הכוונה הוא על שמחה של מצוה והדבקות והתלהבו' ומה שפירשו המפרשים כמו הרמב"ן ונם בתלמוד הוזכר זה קדם עלמך במוהר לך ג"כ הוא כמו שאמרנו כי מי שהוא דבוק בספי"ת ומתלהב לבו בעבודתו אז כל תאות העול' כאין נגדו ואינו חושב אליהו לכלום וממילא פירש עלמו אפי' מן המותר לו וזכור היטיב ענין הקדושה ולכן מי שנהרג על קדוש השם הוא נק' קדוש בעבור שבודאי מוסב הספי"ת במאוד מאוד וכל היסורין אינם נהשבים לו למאומה נגד התלהבו לבורא העולם מכל זה שבלימו' השמחה הוא בשערת דקדוש' בשלם ולכן מי שהוסף לו נשמה יתירה בשבת היא שמח במאוד מאוד שמחה רוחניי' כמו ענין דביקות והתלהבו' לא שמחה גשמיי' שאדם שמח בתענוני המאכלים שמניח ומתוקים וייוות טובים לו בעונג השבת ונלע"ד בטעם בדרך פשוט שהזכירה התורה מהרבות התענוגים הגופניים בחול רק בשב' כמו שהאלוה והשמים שאפי שאם ירבה בהתענוגים בחול ימשוך כל כוונתו אחרי ההנאה גופניי' בשם משא"כ בשב' שאז ניתוספה לו נשמה יתירה וגובר אז השמחה רוחנייה והדבקו' והתלהבו' ואז אפילו כשיאכל ויהנה דברים טובים לא ימשך אחר ההנאה הגופניי' אלא לקיים מצות בוראו לכבד את השב' וכן בענין העונה לא יהכוון להנאה הגופניי' כ"א לקיים מצות עונה ויסיח ע"כ כל כוונתו בשם שאם ואפילו אם ירגיש הנאה גופניים יערב וירכיב ההנאה הזיה והשמחה שהיא בשמחה רוחני' שים לו ויתהפך ההנאה גופניי' הזיה לרוחנייה או אפשר התבטל ההנאה גופניי' המופשט בתוך השמחה רוחניי' הגשלמה בהשבח רבה אשר שים רבים לא יוכלו לכבות אותה ואז אפשר שים כזה לא ירגיש ההנאה גופניי' כלל אפני שהיא בעלה במיעוטה ואע"פ שהטבע עושה פעולתה שירגיש ההנאה גופניים ע"י משגל מ"מ הגבורת הקדושה והשמחה רוחניי' והתלהבה והנאה רוחני' הגדולה שים לו מכבה הרגש' ההנאה גופניי' כי עניני הספיים כמו בשכחת הרוחניי' מתגברות אז שכחות הגופניות מתלהבות ושכחות הגופניות מתגברות אז שכחות הרוחניות נדלדלת ונעול' אין

למלו הסתי כחות הקומה ניחר וזה בענין לא נהמלאה לור שהוא סטרא דקליפה הסר מכחה בחים ההחות הגופניות אלא מחורבנה של ירושלים שהוא סטרא דקדוש' אשר כל עלמה הוא ענין שמחה ורחניי' וכזה קש זה ניפל לכן המלא בגניחים כשהתבודדו והכינו את עלמם שתחול הגבוה עליה' ע"י מחשבות קדושות והתלהבות מופלג אז לא היה לגוף שום תקומה בעולם כי אז נתחלשו הכחות הגופניות שלו עד כי עלר כחו מלעמוד על רגליו והיה אז רוח הגבוה שורה עליו והבין כן מה שאמיני והדבר הוכרח להיות כן כלומי הכי כי אלולי שהפשטה הנשמה מתוך הגוף ונשאר הגוף כמת ממש כי נתבטל כל חושיו לא היה יכול להמיי הנשמה בעלומה היא בהתלבש הנשמה בגוף כי הגוף היה לו כמסך מבדיל בפני הנשמה ועפ"ז נתתי טעם לשבח במקום אחר למה החלוש אחד משמים בגבוה לפי שהשינה אחד בשמים ממיתה ויהם אחד להם ועניו אחד המה מוגעים זה בזה כאשר בארתי במקום אחר וז"ש כז"ל האדם צריך שיקדים את עלמו בשעת השמים ר"ל שיתעורר אהבתו לבוראו שהשב עלומה ונפלאה יותר ויותר מאהבת נשים כמאמר דוד ליהונתן כאשר בארתי במקום אחר ענין נאה במאמר דוד ליהונתן וכיון שיש לו התלהבות גדול מאוד בודאי הגמור שלא יעשך יתירה בשבת היא שמח במאוד מאוד שמחה רוחניי' כמו ענין דביקות והתלהבו' לא שמחה גשמיי' שאדם שמח בתענוני המאכלים שמניח ומתוקים וייוות טובים לו בעונג השבת ונלע"ד בטעם בדרך פשוט שהזכירה התורה מהרבות התענוגים הגופניים בחול רק בשב' כמו שהאלוה והשמים שאפי שאם ירבה בהתענוגים בחול ימשוך כל כוונתו אחרי ההנאה גופניי' בשם משא"כ בשב' שאז ניתוספה לו נשמה יתירה וגובר אז השמחה רוחנייה והדבקו' והתלהבו' ואז אפילו כשיאכל ויהנה דברים טובים לא ימשך אחר ההנאה הגופניי' אלא לקיים מצות בוראו לכבד את השב' וכן בענין העונה לא יהכוון להנאה הגופניי' כ"א לקיים מצות עונה ויסיח ע"כ כל כוונתו בשם שאם ואפילו אם ירגיש הנאה גופניים יערב וירכיב ההנאה הזיה והשמחה שהיא בשמחה רוחני' שים לו ויתהפך ההנאה גופניי' הזיה לרוחנייה או אפשר התבטל ההנאה גופניי' המופשט בתוך השמחה רוחניי' הגשלמה בהשבח רבה אשר שים רבים לא יוכלו לכבות אותה ואז אפשר שים כזה לא ירגיש ההנאה גופניי' כלל אפני שהיא בעלה במיעוטה ואע"פ שהטבע עושה פעולתה שירגיש ההנאה גופניים ע"י משגל מ"מ הגבורת הקדושה והשמחה רוחניי' והתלהבה והנאה רוחני' הגדולה שים לו מכבה הרגש' ההנאה גופניי' כי עניני הספיים כמו בשכחת הרוחניי' מתגברות אז שכחות הגופניות מתלהבות ושכחות הגופניות מתגברות אז שכחות הרוחניות נדלדלת ונעול' אין

התחום והכונה הנופניית ומין לך זוטמת גדולה מזו כי ערך הכונה נופניית לערך הכונה רוחניית הוא כמו זוהה מסרחת ביותר נגד ריח שמן מפרסמון ומזו ממילא נמשך מסוה הכוסה בעניו זה וגם בחיבורים הפועלים ענין זה יש כוסה גדולה לנלותה לפי' מקלת מהם כי מה שהיה מתחלה פועל מכוסה קודם חטא אדה"ר נתהפך עתה לפועל מנוגה בהכלית הנגוה והכזיון כי מין לך כזיון גדול יותר ממי שרוצף מחר פעולה מנוגה ומחרי הכלות נופניות כזה וכודאי יכוש ויכלם מי שרוצף מחר דבר זה וכשירלה לקיים מלות עוסק אז יסתר מהסתירים חדר לפנים מחדר ויעשה הדבר הזה בכוסה ובלניעות כנגד הממלא במחתר' ומן הרחוי היה ביטוש אדם ויסתר גם בחכילה ושתיה מפני שגם הוא מכלל הנלות הנופניות אלא מפני שהין התשוקה גדול' כ"כ כמו במשגל לכן נתפשטה מהרפה ביותר על הפועל הזה ועל החיבורים אלו ומי שהוא בעל נפש ירגיל עלמו גם בחכילה ושתיה להסתר מפני הרוחים מפני שהוא דומה למעשה בהמה זולת בסעודת מלוה מותר לסעוד ברבים והנה קודם חטא אדה"ר היה הקשוי מלד הקדושה מלד ההעוררו למחתה קדושה בעשותו מלות בורחו משא"כ עתה הקשוי בא מלד ההנאה נופניית מס"ג ונחזור לעיון הרמשון שעיון השמחה הוא בשטרת דקדושה בעלם ולכן כל מי שים לו הוספת נשמה בשבת הוא שמח במלוד מלוד והשבעה נ"כ אז היה כפולה מכפולה ימות החול מפני שניתוסף לו עוד עלם שכלי ולכן רלוי להשהדל מאד לעשוק בתורה בשבת כי אז יש בה מה שלא יש בימות החול והשבעה היא השמחה המתחייבת שהדבר זה יהיה נ"כ שכר רוחני לעוה"ב שהוא עיון יתרון דעת והשבעה מופלא מלוד מלוד הסר עין לא רחמה כלומר שלא תוכל עין לרלות השכר שהוא בעודו בחיים חיותו כ"ש לאחר התפשטות הנשמה מתוך הגוף שהוא עיקר עדון הנשמות בעוה"ב והנה עפ"ז שעיון השמחה הוא ענין עלמו בקדושה יובן שם דמי' בזוהר על פסוק כי שמחתי ה' בפעליך כי הנה ידוע שדוד היה רלוי להיות נפל רק מותן שבעים שנה שהיה לו לאדה"ר לחיות להשלים אלף שנים ניתנו לדוד והנה ידוע שאדה"ר היו יניר כפיו של הקב"ה וזה"ש דהע"ה כי שמחתני ה' בפעלך כלומר בפועל כפך בעלמך שמחתני שאתה לי משוחיו והנה שמחתני שאתה כי הוא עלם השמח והחדוה ובה שמחתני שקניתי שמחה רוחניית והשלמות נמרץ וכמאמרו הנ"ל כחיל תערוג על ספיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים וכדפירש סהריז"ל פסוק זה הלא הוא כהוב אללי במקום אחר וכן מלשון שבחיו והללוהו ניכר שהשלמותו להשבת שהרי הי' לעין הכלית ולכן אמר לשון שמחתני. ונחזור לעניינו שבאשר התפש' זה העלם השכלי בגוף תשפיע ותאיר בו חיות וחכמה ושמחה וזכרון וכל כחות הנפשיית השפיע בו כי הנשמה עלם אחד ויש בה כחות רבות והנה גם עלמית הרוחניות שמתפשט בבשמה גם הוא עלם שכלי ובעבור כן יכולה הבהמה להשכיל השכלותי הנפשות כעין לרדוף אחר תועלתה ותנרת מנזקה אבל השכלות דקות ועמוקות לא תוכל להשת מפני שהעלם שכלי שמתפשט בנופה אינו כ"כ שכל עמוק וזך כמו עלם שכלי שמתפשט באדם שכל היה יותר עב ועבור וגם שהחומר של הבהמה הוא יותר עב ועבור מחומר שהאדם לפיכך אינם יכול' להשיג השנות עמוקות כמו האדם. והנה החומר של בהמה הוא יותר נאות ומוכן לקבל לורתה שהוא העלם השכלי שמתפשט בנופה יותר מסתקבל לור' לאחרת כפי מה שהידר ושיער הבורא ית' שיעור אינות מדרנת החומר שלה ושיעור אינות מדרנת לורתה שיהי' כמזג הפוה והם היש חומר שבהמה מקבל לורה אחרת לא היתה על זאת המדרנה מה שהיש עתה וגם לא היתה יכול' לקבל לורה אחר' מפני' טעמי' אחד כי אין ביכולת החומר שלה לקבל ולסבול לורה נכבדת יותר מזו כי לא תוכל לסבול לור גדול יותר מלור' כמו שלא יוכל לסבול חלום הרלו' מלהניע בשתם והדרבה יכהה לורו יותר ממה שהי' קודם ועשם שני מפני שגנאי הוא לורה יותר גדולה שתחלבש בחומר שבהמה אחרי שיכולה להתלבש בחומר יותר זך מחומר שבהמה וכי' לער לורה הזאת שתתפשט בחומר יותר עבור והבורא הוא מעיב לכל כמלא בחכלית מה שאפשר לו לסבול לא פחות ולא יותר לא פחות כיון שאפשר לו לסבול טובה גדולה יותר מזו וגם לא יותר כיון שלא יוכל לסבול טובה גדולה יותר וכיון שלא יוכל לסבול טובה יותר גדולה סרי הטובה שהיה חינה טובה לו בעלם שלא לרעה נחשב' כי כל יתר כנעול דמי דוגמ' אור שמשם לחלוסי הרלו' ולא כן היה רלון הבורא כ"ש להשיב לכל נמלא כפי מדרנתו בחכלית מה שיכול לסבול מרוח שעולות עד שפל המדרנות נמלא השטבה של כל נמלא משוער בדקדוק עלום ומכוון לחומר ולורה כי לורת הבהמה הנאה לה יותר זה החומר מחומר אחר בין שהחומר שאחר יהי' יותר עכור או יותר זך וגם החומר של הבהמה לא היתה יכולה לקבל טובה זו שים לה עתה לא מלורה יותר זכה ולא מלורה יותר עכורה ומלא החומר והלורה של הבהמה קבלו כל אחד מהם חכלי' הטובה שבעולו' שמשפר לכל אחד מהם לסבול כפי מדרנתו וכל זה הוא ע"י השיעור ומשקל של הבורא ית' כי אלמלא לא היו אפשר בשום נמלא להבחין פלום הזה במדה ומשקל בהזדווגו כל חומר לצורתו והלורה לחומרו וזהו ענין כל מעשה בראשית לדעתן נברלו ר"ל לחכלי' טובתן כמו שמו ית' לפם דעת בין לחומר בין לצורה לבחור הטוב הנאות לו בודאי ית' בוחר החומר הלורה שיהי' לה זולתה והלורה נ"כ היתה בוחר' החומר הזה ולא זולתו כמו כן עתה ע"פ מין בהם דעת להבין ולהכיר בחי' טובתם שיהי בחכלית

בתלית הטעם מה שמפסיד להם לכסול עכ"ז אפשר הקב"ה להם טובה בתלית מה שיוכלו לכסול ביון שסוף סוף עתה הוא טובה להם יותר והוא ע"ד זכין לאדם שלא בפניו פי' שלא מדעתו ר"ל אע"פ שאינו מבין תיכות הטעם הסיה מ"מ טובה הוא לו דהנן סהדי הם כי' בו דעה בודאי כי בוחר בטובה זאת דומגה זאת כתבו התו' בפס' קדושין בדף ה' ע"ה בד"ה שכן יפגה בע"כ כו' שהביאו שם מייסבים פי' הקונטרים כו' ע"ש ועד"ז נתן התריז"ל טעם המדרש שעשה אדם בתי נמלך בנשמותיהן של לדיקים נמלך ה"ה כתוב תלוי במ"ה בתוספות סופך מפלי ולכן כל מעשה ברפשית נחתמו בשם אלהים שהוא בגי' העבע כי הטבע נגמר ונחתם בשתי ימי ברחשית שנברחו בהם כל מיני הנמלאים התלויים כולם בל"ב אלהים דמעשה ברחשית והנה אלהים הוא דין והנה הדין הזה הוא סוד נמור כי אלו כי' בתחד מהם לפיט מסורת הדין כגון שחומר הבהמה יקבל טורף יותר נכבדת כי' מדרכה רשה לו ומדרכה מה שיהי' מכוסה לפיט מסורת הדין לא כי' אפי' דין אלא רשה לכן הדין הסיה הוא תכלית הטוב שהוא במזג השוה לכל נמלא במדה ובמשקל ובדקדוק מכוון לא פחות ולא יותר ולכן נברא העולם בל"ב אלהים דמעשה ברחשית וזה"ש ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים ומרז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ורואה שאין העולם מתקיים בדין שוהף עמו מדה"ר והנה על קוטית כי לא כן מדה הוא ויתחתם תרלתי במקום אחר הלא היא בהוכח על קונטריסים שלי ולדרכינו יוכן הענין בדרך אחר והנה הלשון עלה במחשבה הוא לשבר את האוזן ולהסכילנו עיין רלוזו ית' אליזו המשיל על דרך משנין שהוא בנו בכי אדם ור"ל בתחל עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ואם כי' נק' לפיט מסורת אמת עתה אחי הדין ואם כי' נק' לפיט מסורת הדין דהיינו שיפציע בכל חומר טורף נכבדת יותר ממה שהפציע עתה והוא לכאורה על לד הטובה גדולה ויתיר' שיהי' לחומר טור יותר לגול וזך ורשה שאין העולם מתקייס בדין היינו בהוהו אחי' הנק' לא לפיט מסורת הדין לא כי' יכול העולם להתקיי' כי החומר לא כי' יכול לסבול כח האור הנדול שהוא ומדרכה כי' נחלש כח החומר כמו חלושי הרעות בשר השתם לכן שיקף עמו מדה"ר במחדות עלוס ונמרץ כי המדת הדין הוא הוא בעלם מדה"ר כי ע"י שהפציע בכל חומר טורף שלא למזנה ומיכותה ל"ב החומר יכול לסבול האור ויהנה מאורו ונוזו ומדרכה זהו תכלית הטובה ואם כי' מעה מקו היזער ליתין לו לשמאל בוד לא היה שהטבה בתכלית כי אם כי' נועה לשמאל מקו היזער דהיינו שהי' מפציע בחומר טורף פחותה ממה שהפציע עתה כי' העדר הטבה בעלם ביון שים לו כח לסבול טורף נכבדת יותר וגם אם כי' מעה מקו היזער ומכוון ליתין דהיינו שהפציע בחומר טורף

מבני המלאכה שכלית מתרחקה בחי' מהותה בחי' שכלותה וכבר הסברתי לך פעמים רבות מהות הנשמה הוא הלא בהמות המלאכה שכלית שהדם ממלית בכללו ומקיפה לך הלוך אפשר שהחפץ יתפשט כח השכלי בהדם יהא לנוף חיות והרגשה תאמר לך הני הסופה וליטעמיך שהוא עלם חיוני לוך יאכיל ההדם שכליות עמוקות ע"י עלם חיוני וע"כ לריך להה לומר שבעלם חיוני הזה יש בו כח שכליי כמו כן הני תאמר לך שבעלם שכליי הזה המתפשט בנוף יש בו כח חיוני ולעולם כל עיקר מהות הנשמה היא הלא שכלית . ועוד כמו הלא תוכל להסיג עלם חיוני לדעת מה מהותו כמו כן לא תוכל להסיג מהות עלם השכלי ועוד כי יותר ראוי יכול להסיג מהות עלם שכליי ממהות עלם חיוני כפי מה שהסברתי לך שהוא כעין המלאה שכלית שיהדם ההדם כמו כן ממש מהות הנשמה ממש הלא שמהות הנשמה היא מוכנת לחום הרמות כי עיני בשר הנשמיים לא יוכלו לראות ענין רוחני הלא מהותה מוכנת לנו בשכלינו כי מלא תן את עינו שהיא ג"כ שכלית והנה המלאה שכלית אשר יחדש שהם ג"כ היא מוכנת לחום כ"א לשכל כי אף שם רחוק יסביר לשמעון המלאה אחת הרי תוכן המלאה הוא לחום השמיעה של שמעון או שם רחוק יכתוב שהמלאה הזאת על הנייר לשמעון הרי שמעון יסיגנה בחום הרמות זה היינו דאיתו מוכן לחום רק הדברים שהם שהמלאה הזאת מוסברת על ידם הם מוכנים בחום הרמי, או בחום השמיעה שכל עלם הלשון השכלי הינו מוכן לחום כ"א לשכל כי הלא שם יסביר רחוקן לשמעון היזה המלאה שכלית ע"י דברים היולאים מפה של רחוקן ושמעון ישמע חוקם שכ"ז לא יצייר עינן השכלי ההוא כמות שמעון שם לא יהיה לנו על פנימית ולשון שכליי שבדברים ההם ויכין את עלמו ללטום שכלו לכך להבין לשון השכלי שבדברים הללו עם היות שהשמע חוקם מפה רחוקן עכ"ז לא תועיל שמועתו (כלל) להבנת לשון השכלי כי אם לבחי' הדברים בעלמם שבפנימיות עינן לשון השכלי מהם והלא יהי' הפרש גלל שמעון בין פרשת הלא הדברים ובין דברים אשר יביר מפוגע אחד אשר אין לשון שכליי כלל בדברים ההם ואין להם חיבור וקישור כלל אבל כאשר שמעון יהיה לנו ושוחו וילטוח שכלו לדברים אשר ישמע מפה רחוקן אז יבין היטיב לשון השכלי שבדברים ההם ויתחקק הלשון ההוא בשוח שמעון כמו בשוח רחוקן הרי לפניך שהלשון השכלי הינו מוכן לחום כ"א בשכל הוא מוכן והלשון השכלי הוא כעין נשמה לחוקן הדברים שהלשון השכלי ההוא מוסבר על ידם לשמעון והדברי' ההם הם כעין נוף ללשון השכלי שבדברים ההם ונוף השכלי ההוא המתפשט בדברים ההם נותן חיות וקיום וחזוק והמשך רחוי וכוון והמלות ההם דבוקי' אחד בחבירו כמו חיבורי חדם שדבוקים אחד בחבירו בקשר חמין וחזק והנה זהו כל עיקר חיות של

יוד

הדברים ההם כי בחי' הרגש ועניני חום לא ילדק בדברים מפני שהדברים אין להם תפיסה ממשית בידים רק כל עיקר חיותן של הדברים ההמשך והדבוק והחזוק של המאמר משא"כ המדבר דברים אלין להם ליזר שכלי ועיקר ואין להם זוש שייכות וקשור ודבוק זה בזה והוא כמו שהדברים המשונעים חותן הדברים הם בחמת כנוף הלא נשמה והדברים בעלמם הם דברים מתים כי אין בהם זוש חיות ועפ"ז תבין היטיב כמה פסוקים שמכנים דברי תורה בשם חיים כמו כי חיים הם למוצאיהם וכדומה ים פסוקים לאלפים ורבבות בתורה נביאים וכתובים וכמה מאמרים בתלמוד בבלי וירושלמי ומדרשים המכנים בשם חיות לדברי תורה והנה מזה תבין מ"ש המקובלים כי בשאדם לומד דברי תורה מלאכים ע"י קול ודיבור והבל שבדברי תורה הללו והנה ע"י הדברים בעלמם נוף נוף המלאך וע"י הדיבור והקשור והמשך והבנת המאמר אז ליזר השכלי אשר בהם נוף נשמת המלאך והנה ענין ליזר השכלי כמו שהוא נשמה לדבור של דברי תורה כן הוא נשמה לקול או להבל של ד"ת והנה המלאך שנופי נברא בקול או בהבל ג"כ נשמתו ענין הליזר השכלי כי הליזר השכלי מסותף הוא לכל הג' בחינות שהם קול ודבור והבל וכמו שהנשמה מקנה בנוף ענין שמחה כן נשמת המלאך מקנה בנוף המלאך ענין שמחה כי השמחה בדבר שבקדושה הוא ענין עלמי וז"ש רז"ל נביו בן עזאי שהדברים הם שמחים כשתיתן מסיני כלומר שנוף המלאך הנעשה מדברים הי' שמח מאוד וכן תבין מזה כמה מאמרים לפין תכלית כי עיקר גדול הסברתי כאן בעזה"י :

ועתה אגיד לך הקדמה אחת אשר על ידה תבין ענין המוזכר בספרי המקובלים שים תורות וכלים בי"ם תורות הם הנשמות של הספירו' והכלים הם גופי הספירות והכלים של עולם העליון הוא תור ותורה בערך עולם שלמעה ממנו ידוע תדע נאמנה כי ד' מינים הם כוללים כל הנמלאים שבעוה"ז והם דלח"מ דומם צומח חי מדבר וכל ג' מהם מורכב מד' יסודות אדמ"ע אף רוח מים עפר וכל אחד מהלח"ם יש חומר וצורה שהם נוף ונשמה והנה הדומם החומר שלו הם הד' יסודות והצורה היא הכח המחבר הד' יסודות ומערבן וממזגן עד שהפסידו כל אחד מד' היסודות צורתו הפשוטה ושבו עלם אחר חדש ומינו ניכר כל יסוד בפני עלמו עד"מ הטיפה מורכבת מקמח ומים ומינו ניכר בו לא צורת קמח ולא צורת מים והפסידו הקמח והמים צורתן בטיפה ושבו עלם אחר שהוא צורת הטיפה והצומח החומר שלו ג"כ הם הד' יסודות כמו כדומם הלא שהוסף כאומר שלו עוד בחי' טופפת על בחי' החומר של דומם והיא כח המחבר והמערב הד' יסודות שהם בדומם בחי' צורה וכצומח הבחי' הזאת בכלל תומר שיש נחשבת וצורת הצומח הוא כח הגידול והלמיחה שהר

בו אסר על יהו יהי' הלומה לומה מן סתרך וסולך ונדל עד כי נדל מאוד ומן הלורה הזאת שבלומה מסתעפים שלש כחות וסס כח הזן שהלומה ניזון מן הארץ ויונק מלחותה ומניניותיה וזן ומפרנס לכל הנעפים והעלים והפירות וכח השני הוא כח המגדל שהוא כח הלמיחה שהולך ונדל וכח הג' הוא כח המוליד בדומה שסס יוצא נרעין שהפוח בארץ יצא ממנו אילן שיגדל עליו הפוחים והחומר שבאחו הוא הד' יסודות וכח המערכן וכח הלמיחה כל אלו הם בכלל חומר אחי שגם באחי יש ג' אלו כח הזן וכח המגדל וכח המוליד בדומה אך לורת אחי הוא כח האיטי אשר מהשפע באחי וממנו באים כמה כחות כח התנועה ממקום למקום וכח ההרגש שם' חושים שסס חוש הראי' והשמיעה והריח והטעם והמשוש וים שם ג"כ קלת שכל והוא שכל הנמיי שיודעה לדוף אחרי הנשחה ולברוח ממקש ובמדבר שהוא מין שהדם החומר שלו כולל חומר הדומם ולורתו ולורת הלומה ולורת אחי כל אלו שם בכלל חומר מדבר והלורה של מדבר הוא הנשמה שהיא שכלי זך וגלול ועמוק ומשפעת בנוף שכל עיוני להבחין בין אמת לשקר שהיא הבנה דקה הרי לפניך שהלורה של המדרגה שלמעלה הוא באחי' חומר אל המדרגה שלמעל' כמו לורת הדומם חומר הוא לערך לורת הלומה ולורת הלומה הוא חומר לערך לורת אחי ולורת אחי שהוא בנשמה שבכלליה ופע"פ שהלורות שלמעלה ממדרגת שהדם שם כולם רוחניים כשהשבוע בשכלך הלורות מן החומריי' מ"מ שם באחי' חומר לערך לורת שהדם שהיא יותר פנימיית ויותר נעלמת ויותר דקה מן שהקה מאחר לורות שלמעלה ממנו עם היות שגם בלורת אחי שהשפעתו בשכלך הלורה מן חומרית היא כשהשפעתו שהיא ג"כ עלם שכלי הנם שהיא שכלי כמו לורת שהדם מ"מ היא עלם שכלי שהרי חפילו כשהתלבשה בעלם השכלי שהוא בנוף הבהמה גם שבהמה יש לה קלת השגה להשכיל איזה דבר הוא טוב לה בנון חליר יבש ותבן ומשפוח ומים לשהות והברח מדבר המזיק לה בנון שלא הטבע נעבר לו שלא הערף בשם לו שחברח כשהרגיש חי' רעה שהורגת אחרי' ושם שבהמה מצאת כל זה בעוד שלורה שלא מהלבשת בנופה שאר הוא חומר עכור ועב עד למאוד וא"כ שרי הוא מסך מבדיל מאוד בפני השגת לורתה על אחת כמה וכמה שהעלם שלוריי של שבהמה כשהתפשטת מן שבהמה על אחת כמה וכמה שהשגתה יותר ויותר ממה שהשג בהתלבשה בנוף שבהמה וא"כ הרי לורת שבהמה ג"כ היא רוחניית שכליית עכ"ז בערך לורת שהדם שהוא יותר רוחניית והיא שכלי עמוקה יותר מהשכלת לורת שבהמה לכן לורת אחי הוא חומר בערך לורת שהדבר ולורת שהדבר מקפת בהשגתה את השגת לורת שבהמה וכן ג"כ ערך לורת שלומה שהוא ג"כ עלם רוחני שכליי אלא שאין לורת שלומה שהוא עכור שהיא לורה עכורה להשפיע בחומר אלא שהוא ג"כ חומר עכור ועב מאוד חיות ורלון ותנועה והרגשת חושים והמציאה היא היא ע"י עכירות החומר וע"י עכירות הלורה ואין בה כח רק להשפיע בחומר אלו הכלים כחות הידועי' שהם כח הזן וכח המגדל וכח המוליד בדומה ואע"פ שגם לורת הלומה הוא עניו רוחני עכ"ז הוא אחי' חומר בערך לורת אחי והנה אם היה במציאה רק לורת אחי אבל לא לורת דומם ולומה לא היית מאזין שים לורה שפלה מלורת אחי ולא לורה נשגבת יותר מלורת אחי דהיינו לורת שהדם לכן עתה תסכיל בשכלך שים מלורה שלך שהוא לורה נכבדת יש באחי' לורת יותר נכבדת עד שלורתך הפי' חומר בערך הלורה שה"ת הנשוב ממך מדרגה אחת ולורה הנשוב ממך תהיה ג"כ חומר בערך הלורה הנשוב ממנה וכן לאין תכלית כי מבערך תחזה אלוה ומן הגדל ותבין הנסתר וכן אפי' בחד' עלמו יש ג"כ מיניס ממינים טושים וא' חומר ונוף לאחירו וחבירו הוא לורה לו והלורה היא חומר למדרגה שלמעלה ממנו כמו שנסביר לך בעזה"י והמשל בזה הנה שהדם יש לו חמשה מולמות שהם כלי הדיבור והנה באחי' הדיבור היא באחי' נשמע לאזהן הכלים כי אע"פ שקלת מן המלאות שה מסמשים לדבר אחר ג"כ כמו הלשון והחיך לטעום טעם וחוש הטעם שוכן בשם מ"מ באחיך זו יש גם בבהמה והנה בבהמה הרי זה הברגש של חוש הטעם הוא בדומה נשמה להלידרים עלמן שהם פה ולשון וחיך הלי מסוש שהם מסמשים לחוש משוש ג"כ הנה בזה אין להם יתרון על כל מיני הנוף שהם ג"כ מסמשים לחוש המשוש ובמה יותר יתרוש על כל שאר מיני הנוף אם לא ע"י חוש הטעם השוכן בהם וא"כ הנה כח החוש הטעם הוא באחי' נשמה לכלים אלו של בהמה וכבר נתבאר בשמוך דלור שבהמה היא בכלל חומר בהדם והלורה של שהדם היא הנשמה השכליי' אשר ממנה בא כח הדיבור והחכמה והתבונה וא"כ כח חוש הטעם השוכן באחיך ולשון הוא באחי' חומר אלא ערך כח הדיבור השוכן בכלים אלו והרי כח הדיבור הוא יותר פנימי ורוחני בערך חוש הטעם השוכן ג"כ באחיריס אלו והנה ים ג"כ ענין יותר פנימי ורוחני מענין הדיבור והוא שהחשבה והמחשבה היא בדמות נשמה של הדיבור כי לפעמים בשהדם מדבר מתוך השיחה הנה שהדברים שהם נלמרים אלו במחשבה כלל ועיקר עם היות שנפעלים ויולאים ע"י כלי הדיבור מ"מ הם בלי מחשבה והדברים שהם הם ממש בנוף אלא נשמה והם יותר נרוניים מלפלוסי העופים שמדברים במחשבה והנה ג"כ המחשבה נהנה קלת היות וקיום בדיבור ויש עוד ענין יותר פנימי ממחשבה והוא בליור שבשהדם ובליור זה הוא בחינת הנשמה שהמחי' של הדיבור כי כשהדם מדבר הפי' במחשבה אך לא בליור שכלי הנה עם היות שכל אלה ומלה בפני עלמן יש לם

ציורים יותר ממי שמדבר מתוך הציור שלפניו מובני הדברים כלל לשומעו ואין שום מלה אחת ציורים בה שום משמעות עכ"ז הדברים הם לפי ערכם ואין המלות מקוצרים היטיב זו בזו מפני שנמצרים שלא בצורך שכלי ואין חיות מושכר בדברים אלו רק משמעות כל מלה ומלה בפני עצמה משא"כ כשמדבר ע"י ציור שכלי שמחשבתו הוא הדברים הם לפניו חיות ונשמה רוחניי' כי המלות הם מסודרי' ומקיפי' היטיב וכל המאמר כשעט למלא אחת נחשבת כי נעוץ סוף המאמר בתחלתו ותחלתו בסופו וז"ש להקדים מה שבסוף המאמר בתחלתו או לאחר מה שבתחלתו בסופו כי הכל בנוי ומחוקן ומסודרי עפ"י שכל ברור וממתי וכדי שלא הדברים הם חיים וקיימים • וכמה כמה שנזכר נתבאר שים כמה דקות מן הדקות וז' לנוסח לחברו וז' מקיף לחברו וז' סורם להברו וחברו חומר לו כמו סורת הדומם הוא חומר לציר' הצומח וסורת הצומח הוא חומר לציר' החי וסורת החי חומר לציר' המדבר והציור הוא סורת לכלי הציור שהם חמשה מולאות וחמשה מולאות הם נוף לבחי' הציור וכמה מוכיח עליהם שנקר' כלי הציור לפי שהם בחי' כלים ונוף לבחי' הציור שהוא נפרד מהם לבחי' הכלי שהכלי נהפש על ידם כי בלא הדברים מ"ש לציות שום תפיסה בפועל בגלוי נמור בציר הכלי כ"ש תפיסת המחשבה בלבד שהיא בגלוי נמור כמו ע"י הציור ומכאן השכיל והבין מן הכלל לך תעלה על הנסתר שיש בחי' רוחניים עליונים שהם יותר דקים ונעלמים והשכלות יותר עמוקות מן הענין השכלי שלך שבענין השכלי שלך הוא חומר למדרגת הרוחניים שלמעלה מענין שלך והמדרגה העליונה היא שהיא למעלה מציור שכלך היא חומר למדרגה שלעלי כן תעלה שכל עלוה שהיא חומר לענין שלעילה ומעלה לעילה למדרגה העליונה היא סורה לערך בחי' העלוה וכן תעלה ממושכל למושכל יותר דק עד כי הגיע למושכל קדמון הכולל שהוא כתר ס"ק שענינותו הוא מדרגת חומר לנגד בחי' ס"ם העליון הנעלה ונשגב ונעלם מכל רעיון ומינו מושג שכלי הפשוט כ"ש לו לעצמו וכתר ס"ק לא יכל להשיגו לגודל רוממותו ועמקו הבל"ת עמ ק עמוק מי ימצאנו :

ועתה נבא לבאר בעזה"י מאמר אליהו בתיקוני וז"ל פתח אליהו ואמר אמת הוא חד ולא בחושבן פי' אמת הוא חד בפני עצמך ולא בחושבן כי"ם שיהא ח"ו במנין י"ג ח"ו לא תאמר כן ואחדו' שלך הינו כאחד המספרי כי אחד המספרי הינו ז' בעצם כי אם יצטרף לו עוד דבר אחד כמותו הרי כל אחד יפרק לומר עליו שהוא אחד ובצטרפותם ביחד סר ממנו מקרי האחדות ואל עליהם מקרי המניות שנקר' הז שיש מצ"ל אחד הנאמר על ס"ם הינו האחדות מקרי אלא אחדות עצמי וזהו שאמו אומרים בתרוז יגדל אחד ואין יחיד כיחודו כלומר אין אחדות כאחדות' שכל מיני האחדות שבעולם שאומרים עליהם שהוא אחדות אינו אחדות עצמו ואחדי' אמיתי אלא על דרך הכלה לפי בחי' המסופרת עליו עד"מ כשאנו אומרים על דיבר זהב שהוא דיבר זהב אחד כוונתינו לשלול ממנו ענין הרבוי והמניות כלומר שאין כאן דיבורים רבים ולא שנים דיברין אלא דיבר זהב אחד נמצא כי מה שאנו אומרים עליו שהוא אחד אינו באחדי' עצמותו כי עצמותו יש בו בחינת בחי' הרבוי מפני שמורכב מהרבוע יסודות ומהומר ועורה אלא באחדי' שהוא דיבר זהב נקרא אחד כלומר שהוא לא שנים אלא אחד וא"כ ענין האחדות אלא הדיבר זהב אינו אחדות פשוטי ועלמי אי ואמיתי אלא אחדות מקריי שהיה חל עליו כשנמנה ונעשה דיבר זהב אז קרה לו מקרה האחדות וכשיתרסק עוד דיבר זהב אלו אז יסור ממנו מקרה האחדות ואל ס"ם יה"ם האחדותו הוא פשוט ואמיתי מכל צד ובחי' שבעולם כי אין בכל הנמצאים שבעולם מי שידמה לו ואפי' הנמלאים עליונים כמו כתר ס"ק שהוא בחינת עשר ספירות דא"ק אין דומה לו כי הס"ם הוא העילה של כתר ס"ק וכתר ס"ק היא עלוה וז"ש אליהו אמת הוא עילתה על כל עילתן כלומר אע"פ שהם עליונים נבוהים מאוד מאוד אעפ"כ אתה הוא יותר עליון מהם מפני שאתה עלוה עלוה עילה והם עלות לנמלטה מהם ועלוים מנמלטה מהם והנה כשנאמר עשר פרוסות נתחיל למנות כן אחד שנים שלשה ארבעה וכו' עד עשר הרי שאנו מכנים לפרוסה הרשמונה שהוספת בירתם נה בשם אחד ואחני' בשם שנים הנה בהכרח שהפרוסה השני' אין עצמותה אלא אחד אלא בשאחד מוספת בירתו לעצמותה בשני' קורא אותה בשם שנים והנה הפרוסה השני' בהצטרפה אל הראשון נקרא שניהם שנים והרי פרוסה הרשמונה כבר נמנית במנין ז' ועתה נמנית פעם שנית הרי כשנמנה המנין עשר נמנית הפרוסה הרשמונה עשר פעמים והשני' ז' פעמים והשלישית ח"פ והרביעית ז"פ והחמישית ו"פ והשישית ה"פ והצטרף כל הפרוט' הרי מספר' בעצם והרי' מה שנאמר כמה פעמים הרי ים בכל פרוסה ופרוסה מספר עשר הרי כל פרוסה ופרוסה ים בה הרי' עשר וע"י מי קנתה הפרוסה שם זה להיות בה הרי' עשר ע"י המנין והמספר שמונן את העשר פרוסות וזה הרי' של המספר מרומז כאן ענין נכבד מאוד כי כבר כתבנו לעיל שהמספר עשר מהחדש בפעמ' הלילות ע"ם והנה קיום החכמ' הוא בכתר וקיום הבינה הוא בחכמה וכתר שהרי אם כתר יתבטל העולם אז יתבטלו מליאות חכמה וממילא יתבטל מליאות הבינה כי קיום הבינה תלוי בחכמה ואם אין חכמה אין בינה ואפי' כתר יתבטל שהיה לעצמו אלא יפגיע לחכמה רק חכמ' יתבטל מורו מבינה נ"כ תתבטל מליאות הבינה הרי שכח הכתר הוא בכל הס"ם מחרוזים ואין כחם ככתו מפני שהם נריכין לו והוא אינו

לריך להם ומ"ל בין כשהמאמר מחכמת נמלה או ביונה או מחסד הרי בהכרח שים כתר נמלה הרי כשהמוסיף כל פעמים ובפירוש בהכרח שכח הכתר נמנה עמהם ולזאת הסבה הלחה המספרי נספר עשר פעמים וכן ט"ס וכן ח' עד כלות העשר כמו שכתר נמנה עשר פעמים והחכמה ט"ס ובינה ח"פ וכן כולם נמלא שכתר קיבל בחי' מספר עשר מפני שנמנה בבחי' עלמו בא' והח"כ נמנה כהו עוד ט"ס בספירת כל הט' ספירות בהתחתונים וכבן זה אבל ג"ס לא שייך למנותו בכלל הספירות הע"ס שכולם תלוי בו יותר ממה שתלויים בכתר מ"מ הוא בחי' בפ"ע ולהורות הבחי' הזו שכולם תלויים בא"ס אמר שם בהדיא תליסו ז"ל וכך הנת תסתלק מניהן שתסתרו כל"ן כנופף בלא נשמתא · והנה ג"ס יח"ס הוא לחלות פסוט מכל לד ובחי' והנה שם ח"ו היינו מוסיס גם ב"ס בכלל הספירות מלבד מה שהיינו פוגמי' ועושים רעה גדול בהלטרפו לספירות עוד רעה לחלת ח"ו היינו עושים מפני שאז הוא סי' נספר כמה פעמי' ואז גם הוא סי' מקבל בחי' מספר כמו הספירות כמו שעכשיו הכתר הע"ס שהוא לחד בעלמו מ"מ הוא מקבל מספר עשר בבחי' מ"ס בסמוך ואין שייך לומר הלא שהוא לחד ולא בחשבון סי"ס ח"ו ולקמר הנת הוא עילאה על כל עילאין כלומר שסם עילאין והוא יותר עילאה מכולם והנה מבחולת העבד ניכר גדולם האדון לכן קאמר עילאה על כל עילאין · והדר אמר סתימא על כל סתימין פי' הע"פ שהפרלופי' פי' העליונים סתימין סם ואין הסבה מפני שהם רק הם עלמן מסוגים הת עלמן והמדרגות שלמעה מסם אין יכול להסיגה ואמת הוא יותר שהוא מכולם עד שכל הסתימין שלמעל' אינם יכולים להסיגך וזהו דקאמר סתימא על כל סתימין פי' על הסתימין שהם שהוא שאינם יכולי' להסיגך ופירושו של על זה הסני אינו כמו על הרחמן · גבי עילאה על כל עילאין אינו פירושו כמו על ממש אלא כמו מעל וכולו אמר הנה הוא עילאה מעל כל עילאין אבל כאן פירושו כמו על ממש כלומר הפי' לפני הסבת הפרלופים הסתומין שהסבתם גדולה עד מאוד הע"ס שהם שהוא מהסבתם שהפי' כתר ס"ק אינו יכול להסיגו שהוא יותר סתימא מכל הסתימין וזהו שאמרים ואמר ליה מחכמה תפיסה בך כלל הפי' מחכמה שהכתר ס"ק אין שום הפיסה בהסבתך :

ועיתה הנה בחי' לכתר העין שיעדתי לבאר ענין שלמעלה הנזכר במבוא"ס שהובא שם שו"ת בויכוח שני בסימן ל"ד בדף ל"ט ע"ב ובהתחיו לעיל בקונטרים הרחמן שלי אבר כל הנזן ומרכז כוונתי בהסברתי הבנת הדרוש הלז על מהותו וכוריו הנה מ"ש שהע"ס הי' ממלא כל המקום הזה אבר עומדים בו עכשיו ד' עולמות אבי"ע ולא הי' שום דבר חוץ ממנו אין הכוונה ח"ו שהי' שום המקום הזה כי תלילה להעלות זאת על הדעת

שהע' רוחניים הספלים הרבה ממדרגתו פינם הופסי' שום בחי' מקום כמו שהסברתי לך כל זה ב ונערים רחמן שלי אלא הכוונה הוא כמו שהכתר כי הנה כל מדרגה שברוחניים העליונים חובקת וכוללת בתוכה כל מליאות מדרגות רוחניים התחתונים שלמטה ממנו כאשר הסברתי לך לעיל בקונטרים שלי כמו שכל רחוקן מקיף ותוכן וכולל בתוכו כל שכל שמעון ועד כמה מניע התפשטות הנפש שכל שמעון ואיזה דבר יבא להשיג שמעון ואיזה דבר לא יוכל להשיג והנה ג"כ כל מליאות המדרגות התחתוני' היו חבוקים בהעלם נמרץ בכתר ס"ק בחחדותו הפשוטה אשר אז לא ילדק בו ריבוי בחי' אלא אשר שתה תחת הסתלסלות המדרגות נמלאים בפועל ממש והנה ערש שהשיל הא"ס את כתר הס"ק הי' הא"ס כולל וחובק בתחדותו הפשוט מליאות הכל פשוט של כתר ס"ק ואז לא הי' לודק על בחי' זו שבא"ס לומר שהיא בחי' עלול כי ח"ו כל העולמות נתחדשו בתחדש גמור ובחבחי' זו שבא"ס הוא ממש עלמות ג"ס ולא הי' שייך לחלק בחי' זו משאר עלמות הא"ס כי הכל הי' לחדות פשוט אבל לד רק עכשיו לאחר שנתגלה מליאות כתר ס"ק ילדק לומר שבחי' זו הי' ג"כ גמוזה בעלמות ג"ס והרי טוכל קלת לכלכל דבריהו לבבר את המוזן להפרים בחי' כתר ס"ק הגמוזה בעלמות ג"ס ובין אותו העלמות ג"ס שכתר הס"ק הינו יכול להסיגו ומי גרם שיוכל עתה להפרי' בחי' כתר ס"ק מבחי' שאר עלמו' ג"ס מלילו' כתר ס"ק גרם זה אבל קודם מלילו' כתר ס"ק לא היה שום מחסבה יכולה לחפוס שום חילוק והפרש בעלמות ג"ס בין בחינה לבחינה כי הכל היה בחי' אחת הגם כי גם עתה לאחר מליאות כתר ס"ק ג"כ כתר ס"ק בכל עלמותיו עדיין חבוק וגמוז תוך עלמו' ג"ס ואין שום הפרש בין אותה בחי' לשאר עלמו' ג"ס כי ענין המליאות הוא כמדליק נר מנר ואין הרחמן חסר כלום והכל אחדות אחד הוא והבחי' ג"כ עלמות ג"ס נקרא' ת"ת עתה שייך לומר בחי' ג"ס המקיף והכולל את מליאות כתר ס"ק הרי בהכרח כשנפתח פינו לדבר בהכרח נדבריס ב' בחינות · והנה כשרלה המאציל להמליל כתר ס"ק ממנו לחוץ למלום כחו ואורו וכלו הכב"ת ואותה הבחי' שלין כתר ס"ק יכול להסיגו למלם ונסתלק אותה הבחי' העלומה מן הבחי' הפשוטה מה שכתר ס"ק יכול להסיגה כדי שיוכל להתגלות מליאות כתר ס"ק כי בהיותה נמוזה בעלמו' ג"ס הסבתה הפשוטה היתה הי' נחבאת בהרגת בטיהרת לכן כשרלה הא"ס שיתגלה היעוד מליאות הסבתה היתה הוכרת להסתלק ולהתחלק ולהתפרס להפוקה הגדולה מן בחי' שהרגת כדי שיתגלה שהרגת הלז וזה שהסתלקות הוא ענין המלום (וכן עד"ז הוא הי' הפשוט אלקים נמצת מלא שהוא נגד עלמות הסבינה הוא בחי' נר שהוא שרגת בטיהרת שהיא ניכר כלל וזשתר"ל למה אלקים דומים בפי'

שכיחים כגון בפני המבוקש) וקודם הממעט לא מי' משפ' להתנות מליחות הסרגא שהוא כתר מ"ק וזהו דקאמר שם ולא מי' אז מקום פנוי לברוחי מעלמות מהמת שהכל מי' ממולח מן התור מ"ם הלומר שלא מי' שום מקום כלל להתנות הסרגא ומחמת תור העשוי על המבוקש שהוא מ"ם לכן סובר שהמ"ם ילמדם את עלמו כדי שיהיה מקום פנוי לברוח את העולמות כלומר שמ"ם יבדיל את עלמו ממליחות הסרגא בשעל מע"פ שקודם זה מי' ג"כ מליחות הסרגא בשעל שהרי תור הסרגא לא נחלק מהדם לית שנכדל ונהפרש מן המבוקש עכ"ז לא מי' מיכר תור הסרגא בפני עלמו כי היה הכל תור גדול כיחד וכשה בסרגא שזו היא עלמה מליחות כתר מ"ק ושיא ג"כ מבוקש למדרגא שלמע' ממנו ולכן המלח במוח שעריס במ"ק ג"כ בחי' למעלה והוא ע"ד הכ"ל וכתר מ"ק כדי שיוכל להנות מתורו לכן נתנלה רק מליחות סרגא דקה כשיעור ר שיוכל לסבול וכמו שכתבתי לעיל שלסבה זו נק' חוט הם"ם בשם קו היושר ומ"ם שם במבוה"ם ומלמע מקיף הממעט הזה לא מי' בשום לד מלדיני כ"ם בחלעוהו ממש בנקודה מלמעית שבו למלא עלמו על הלדדים בשוה מכל לדדיו ונשאר המקום פנוי בחלע על הדברים שלזו מ"ה להכיתם בפשוטו כי ה"ו תכה לידי כפירות נדולות בעיקרי התמונה · בשעל אומר תמויים הניח עשרה דברים הפוגמים בעיקרי התמונה מי שיחשוב המאמר שהוא בפשוטו אבל הכל הוא על דרך משל כי כמו שבכל רתובן מקיף שכל שמעון וחובק את שכל שמעון בחלעות שכלו ותע"פ שהשכל רוחני הוא ולא שייך בו ענין חלע מ"מ לשבר את הזוגן תנו תומרים חלע עד"מ שתנו יחדעים בבירור שרתובן מקיף וחובק וכולל לה שכל שמעון וכשרלה לספר הדבר הזה בפני לוי לית שבכל רתובן נדול מאוד משכל שמעון נאמר לו כי רתובן מקיף בשכלו הנדול את שכל שמעון וכולל תיתו ויודע עד כמה התפשטות שכל שמעון ותיזה דבר יפיע ותיזה דבר לא יפיע ועד כמה מניע נדול שכל שמעון ומה שחמרתו בפני לוי שרתובן מקיף בשכלו שכל שמעון לא יבין לוי שהקפה שהיה היה הקפה נשמי' כי לה הקפה שכליית שלתו מסבירים בפני לוי כמו שבחור העגולה סובב את מרכזה ומקפת תותו מכל לד והמרכז הוא בחלע העגולה ממש הרי שבחור העגולה מקפת וכוללת וחובקת בתוכה את המרכז כמו כן מקיף שכל רתובן את שכל שמעון וה"ל לוי יפביע ענין הנשמיית מן בחור העגולה ויבין בכמותה ההקפה שכליי' של שכל רתובן את שכל שמעון וכן נ"ל בנשבי מרומי' שה"ם מקיף וחובק בעלמותו מליחות כתר מ"ק והכתר הזה הוא כדמות קו ותוט בערך מליחות הנדול של ה"ם הכב"ה כנ"ל בעין סרגא בעיסרת ובנחי' נניזת התוט הזה בעלמות ה"ם יקרא התוט שהוא ה"ם ממש כי הכל מהדות פשוט הוא ומן שם מלקים לנמרי ובנחי' מליחותו וגלויו בפועל מבחוץ

לה"ם הוא יקרא פנימי' כתר מ"ק ובחמ' רתוי מי' ולקרו' הכחי' היניח בשם נקוד' שקטן יותר הרב' מן הקו והקו הוא מורכב מנקודו'ות"כ כי' רתוי לקרותה בחי' נקודה בערך קוטנה לעלמות תור הנדול של ה"ם הלא בחי' מה שכל העולמות שוכבים ושופים על ידו שפע ויחות וכל העולמות מלבישים לה"ק והוא מלובש בתוכם והוא כדמות ברית התיכון המבריח כל העולמות וקושר ומייחד אותם בהחדותו הפשוט לזה הטעם כיתותו בשם חוט וקו אבל בערך עלמות ה"ם הנדול אפי' בנקודה היא נחשבת כמו שהיא נחשבת המלאה פשוטה נגד המלאה עמוקה מאוד מאוד והכה כמו שהסברתו לעיל ברתובן שהיא המלאה עמוקה מאוד בשכלו והנה עוד המלאה פשוטה ורתובן יודע פיעיב שמעון קלר שכלו מהניא אותו המלאה העמוקה רק המלאה הפשוטה ונמלא בשרתובן מסביר לשמעון המלאה הפשוטה ע"י דיבור פה אז נם נחקקת במחשבתו של שמעון שמעון מניא המלאה ההיא במחשבתו עד תכליתה ולפעמים שמעון יוכל להסבירה לזולו ג"כ ע"י דיבור פיו והסברתו והנה הע"פ שמעון הניא המלאה הפשוטה מ"מ לא נעתקה ונעקרה המלאה ההיא מהשכל רתובן כי עדיין חקוקה ונמוזה במחשבתו של רתובן להשנה שמעון שהיא מרתובן היא כמדליק נר מנר ואין הרתבון חסר כלום נמלא שים כאן להמלאה הפשוטה שהיא ב' מיני מליחות אחד מליחותה הנגלה במחשבתו של רתובן ומליחותה הנגלה שנתגלה בפועל לשמעון ע"י דבור' שהמלאה ההיא מוסברת על ידיסה והנה אחר נלות רתובן המלאה הפשוטה שהיא לשמעון הנה הניור השכלי של המלאה הפשוטה הניא היא שוה אל רתובן ואל שמעון כי כמו שרתובן מניא אותה על בורי' כמו כן שמעון מניא אותה על בורי' כמו רתובן ממש ואין ביניהם הפרש כלל בחחי' הנשת המלאה הפשוטה רק הפרש אחד יש בין רתובן לשמעון שאל רתובן היא חשובה המלאה הפשוטה היא לכלום נגד בחי' עומק שכלו ורוחב ביתו אבל בערך שמעון שכלו פחות משכל רתובן הרבה חשובה המלאה ההיא הנלו מאוד כמו שחשובה המלאה העמוקה אל רתובן עוד יש בחי' לחת דקה במשל הזה והוא כי ערה ש בשכיל רתובן המלאה העמוקה והמלאה הפשוטה ועדיין לא היו המלאות הנה בפועל במחשבתו של רתובן כ"ז בכח שכלו שהיולאני שיש בכח שכלו להניא כל מיני המלאות שבעולם הכה הוא שבשכלו שהיולאני הוא כח אחד פשוט ושוה כי הוא כדמות היולי שמוכן לקבל כל צורה כמו ש הכח הזה הוא כה כללי יש בכוחו להניא בין המלאה פשוטות בין המלאות עמוקות והנה לחתר שבשכל ב' מיני המלאות הנ"ל אז נוכל לומר כי מיני ליורים פרטיים בשכל רתובן לחרי אשר הוליאם והפריסם והפשיטם מכח הנעלם שבשכלו ההיולאני לפועל במחשבתו של רתובן אבל ערה שהפרישם

מכח שכלו לפעול מבל עדיין סם בכח הנעלם שלו
מז לם ילדק עליהם לומר שסם ב' מיני הסנות ומפי
מין הסנה מחת לם ילדק לומר שם בפרטות ומכ"ם
שלם ילדק שם הפרם כלל בין המלחה עמוקה
לפשוטה כי הם הכל מלוחדים ומיוחדים בלחדות
פשוט וגמרן ושסתכל במבל הזה כמו כן הוא הממשל
כי הסבה הלמיתיית של גלות רלובן לממשלה
המלחה הפשוטה היא הליור השכלי שלה שנעשירת
המלחה הזיא בשכל רלובן כי לולי שהיתה
המלחה הזיא מעשירה בשכל רלובן לם היתה
יכולה להתגלות לממשל הרי עקר הסבה והעלה
הוא מליותה במחשבת רלובן ושמסובב הוא
מליותה בשכל שממשל הרי שהעלול דומה לעילו
בכל לד שלם מלד הנושה הכוחות הסם ים בפרם
כי שממשל שהוא הנושה כח העלול הפשוט שלמו מחוד
ומלל רלובן שהוא הנושה כח העילה אין הפשוט
שלמו בחי' העילה ההיא כי"ל שבל מלד עלמותם
הם שויים והנה כמו כן הוא בחי' כתר ג"ק שהוא
חבוק ומלוק ומיוחד בעלמות ג"ם היא הסבה
המלחיית לעלול שהוא מליותה כתר ג"ק בפועל
מחוץ לג"ם והנה אז לא ילדק לימר על הבחי'
שנזוזה לומר שסיום בחי' עלול ח"ו כי היא עלמות
ג"ם ממש והיא מיוחדה בלחדות גמרן עם עלמות
ג"ם שבדול והעמוק עמוק עמוק מי ימלמנו ולכן
לא ילדק אז לומר ג"כ כ' בחי' ח"ו בחי' ג"ם
המוצג לכתר ג"ק ובחי' ג"ם שמיום מוצג לכתר
ג"ק כי קודם שלמות מי חלקם ומי הבדילם
והפריסם זה מזה לשנממר עליהם שסם כ' בחי'
שבל תחר המלוש שלמלם כוחו הכב"ה מה שאין
ג"ק יכול להסיג ושסהלק מן מותה הבחי' שג"ק
יכול להסיגה והח"כ הפליל את כתר ג"ק מחוץ
לג"ם וזו כשנפתח פיהו לדבר בשכרח נדברים כ'
בחינות שבל מ"מ שם בלחדות תחר תחר שלמוש
כמו קודם שלמוש ורק בשעה שלמוש ממש הי'
בחי' שנזוזה בערך שלחה פשוטה שבמשל ועלמות
ג"ם שבדול הוא בערך שלחה העמוקה שבמשל
וקודם שלמוש הי' הכל בלחדות תחד פשוט כמו
שא"י שלחה עמוק ופשוטה בכח שבלבי שהיולחני
של רלובן שם בלחדות שלמ שבאן אין לומר ח"ו
כח היולי כי הכל הוא בפועל גמור כי שלל ג"ם
ית' אין שפרם בין מה שבכח ובין מה שבפועל ומלל
אין שייך לומר ח"ו יש מן בכח לפועל ותחר
שלמוש הזר שדבר לכמות שהי' קודם שלמוש
והי' הכל בלחדות ג' פשוט שדוק ומיוחד בלחדות
פשוט וגמרן ועל מותם שבחי' שנזוזה בעלמות מור
ג"ם שבדול ממרו שמקובלים שה"ק מלבים חוט
שג"ם שמותם שבחי' היא שבחי' הוא בעלמה בערך
עלמות מור ג"ם שבדול ועניו שתלבשות ג"ק לחוט
שג"ם היגו שתלבשות גשמי ח"ו שלא שתלבשות
שסבה כי מותם שבחי' לבד מסיג שהיא בחי' עילה
שלו שבל שהר עלמות ג"ם שבדול היגו יכול לשסיגו
לכן לא ילדק בו שום שתלבשות כלל ועיקר ומותם

חוט שג"ם שהיא בחי' שנזוזה ומיוחדה עם עלמות
מור ג"ם שבדול הוא שמחיר ומפשיע ונותן חיות
לל כתר ג"ק ועל זה שבחי' הוא שממרו שחוט
שג"ם שתלבשם בה"ק . ובזה שני פירושים ים בדבר
זה פירוש לחד היא שלתותם בחי' שנתגלה מה"ם
לחוץ והיא היא הפנימיית של כלי כתר ג"ק קירא
מותם חוט שג"ם לפי זה הוא הנבי עלמות מור
שבדול שבחי' חוט בכללמה ומה שלומרים שה"ק
מלבים לחוט שג"ם פירושו שכלים דה"ק שתפשט
לחיא שג"ם שהיא הפנימיית של ג"ק שתפשט
בכלים . ופי' השני הוא שתמלבים הוא הפנימיות
של ג"ק שתגלה מחוץ לה"ם והמלובש היא בחי'
שנזוזה שבג"ם שמפשיע ונותן חיות לפנימיות ג"ק
שבחי' שפשטות שתור והחיות שמו לומרים שחוט
הזה שתפשט בפנימיית ג"ק ושה"פ שתחר שמלבש
חזר גם מותם שבחי' להיות כמו בחי' עלמות מור
ג"ם שבדול ממם ושחיך שמו קורין ליהו בחי' חוט
בלבד מ"מ לפי שג"ם שפשיע לה"ק במדה ובשקל
כפי מה שיוכל ג"ק לשבול לכך קורא לבחי' שפשטה
זו בשם חוט לבד שהיא שפשטה מלמלמת ודע כי
מותם שבחי' שנזוזה גם עתה בג"ם שלדק לומר
בה בחי' שכתר לפי שבשתפשטה מותם שבחי'
בגלוי מחוץ לג"ם שתהיה פנימיית כתר ג"ק וילדק
לומר ג"כ שהיא בחי' ג"ם כי בלמת מכלל שג"ם
היא ושם היא נזוזה.ולפשר שז"ל כיון שר"מ בלמרו
בפ' פנחס שכתר ג"ם שתקרי והנה תורת משה
שלמו יש לה פירושים רבים שויים זה מזה ומין שני
פירושים שויים שלא שדרגה למעלה ממדרגה והנה
שפי' הפשוט שלמו של שתורה היא כלי לפירוש
הנסתר שבה כי פירוש הנסתר מלובש בתוך הנגלה
פי' להנגלה מלבוש לנסתר לכן תמלה שקורין
לפי' הנגלה של שתורה בשם נופי תורה כלמרם ז"ל
קיימין ופתחי נדה הן הן נופי שלכות ובמקום שחר
שמרו ג"כ בזה שלבון הן הן נופי תורה וכן מלאתי
בספר שחד שפירוש הנגלה הוא הנקרא כלי חמדה
כלומר שהיא כלי לחמדה שהחמדה היא הפי'
הנסתר שהיא חמדה נמזה בתוך הנגלה והנגלה
מלבים אותה ועניו הלבוש הוא כמו הלבוש של
החדש שהוא המכסה את נופו של חדש שלא יתראה
לתוץ כן לבוש ההורה ג"כ שמלבים את הפנימית
שלא יתראה פי' הנסתר כי אם לא יהי' הפי'
הנגלה על ההורה ותהיה כעין ספר החיוס שאר
אין לדבריה הלו המשך כלל ועיקר וע"כ ערך שתה
לומר שים בחי' סוד בתורה הניתן לורה וקבור וחזוק
וקיום והמשך והנה בדברים הלו שבל אם יש בה
פי הנגלה ג"כ ספירוש הנגלה הוא הניתן המשך
בדברי הם רש ולא ניכר שים בה בחי' הסוד והנה
כמו שברוהניים העליונים מדרגה שהתהוות היא
בחי' נוף למדרגה שלמעלה ממנה ומדרגה שלמעלה
היא נשמה למדרגה שלמטה ממנו כן בעניו פירושי
התורה כמו שפירוש הנגלה הוא נוף לפירוש הנסתר
שפנימיי שמתלבש בנגלה כמו כן הפי' הנסתר הוא
בחי'

בחי' נוף לפירוש יותר נסתר ונעלם ויותר פנימי מזה הפירוש הרמב"ן הנסתר והפירוש השני הוא כדמות נשמה לפירוש הרמב"ן וכן הפי' השני הוא בחי' נוף לפירוש הג' שהוא יותר פנימי מפירוש הב' וכן מהרבים פירושי התורה למין תכלית וכל אחד יותר פנימי מחברו ויותר נעלם . ודע כפי רבוי מדרגות רוחניים העליונים וכל אחד יותר מחברו עד ח"ס ית"ש כן רבוי בחי' פירושי התורה עפ"י ס"ד וג"כ כל פי' יותר פנימי מחברו עד הפי' היותר פנימי ונעלם מכולם שהוא מקביל אל ח"ק אבל כנגד עלמות אור הגדול של הס"ח מין אחד פירוש בתורה כלל נגד שכלו הפשוט בהכלית הפשיטות כי אחד רעיון לה יכילהו ואחד שכל לא יסכילהו ואפי' ח"ק הימו מסיגו כ"ת ח"ס בעלמו הוא מסיג את עלמו הוא ולא אחר ולכן הימו מרומז אפי' בקוץ של יוד כי קוץ של יוד שלימותו בתורה וה"ה הימו נרמז בתורה אבל ח"ק הוא רמוז בקוץ היו"ד (והנה הקוץ הוא מוספע מע"ס אבל ח"ס אפי' בקוץ הימו נרמז) מפני שבחי' רוחניותו מרומז בתורה ואפי' הבחי' הזאת הימו מסיג מיתה כ"ת פרוף עתיק דאצילות המלבים את ח"ק מחלי ת"ת ולמטה כי עד שם הוא מסיגו לכך שייך לומר שעד שם הוא מלבישו כי ענין ההלבשות הוא ענין הסגם וגם ח"ק עלמו ג"כ מסיג בפשיטות יותר הבחי' הזאת שהיא לעומתו והכה כמו בעלמות ח"ק נקרא נשמה בערך עתיק ועתיק נוף לו כן הפי' שלעומת ח"ק היא נשמה פנימיית בערך הפירוש שלעומת עתיק והכה כמו שפי' הגלגלה שלמו הוא מלבים את פי' הנסתר שלמו שלא יהרהה בחי' הנסתר כמו כן פי' שלעומת עתיק מלבים פי' שלעומת ח"ק והוא קדמות פי' הגלגלה בערך פי' שלעומת ח"ק וח"ק ג"כ מלבים בבשנתו את חוש הס"ח דהיינו בחי' הנגוזה בס"ח שהיא פי' היותר פנימי מכל הפירושים וכמו שכתב ח"ק כולל בפשיטותו כל מילות הרוחניים נאחדות נמרץ כמו כן הפי' היותר פנימי ונעלם מכל הפירושים שלעומת כתר ח"ק כולל בפשיטותו ועומקי כל הפירושים שלמטה הימו בהחדות נמרץ . כללא דמילתא בחי' הנגוזה בס"ח אפשר אח"כ בהגלה לתוך ותהיה בעולה הרמסון שהוא כתר ח"ק היא היא בעלמה התורה בפירושה היותר פנימי מכל הפירושים התובקת בפשיטות שכלה כל הפירושים שלמטה ממנה . והכה יובן כי התורה היא נלוי רצונו של הס"ח והיא קדמוניית כמו הס"ח שהיא היא הבחי' הנגוזה שכ"ל וז"ס התורה ואפי' אלו חמון שעשועים יום יום כלומר שהיי קדמוניית חבוקה ודבוקה בעלמות ס"ח הגדול ואז היתה היא מלוגעה ומכוסה כי אח"כ נתגלה מהיא הפנימיית לתוך וז"ס במ"ר חמון מכוסה חמון מלוגע והכה התורה נקראת רצון הס"ח כנ"ל וזאת הבחי' קראה הרמ"ע הרצון שהיא בחי' הנגוזה ואל אור עלמות הגדול הס"ח קרא בעל הרצון המובא בס' שומר חמונים בויכוח שני בסימן כ"ב וכ"ג וע"ש והבין דבריו היטיב מתוך מ"ש כאן והשומר חמונים הביא שם בשם הרמ"ע כי ענין השלמלה היה ברצון ולא בעצל הרצון ונ"ל להבין דבריו דהנה יהוא שכתר נקרא בשם רצון כמ"ש במקומות רבים בזוהר רעותה עילאה רעות עילאה רעות דכל רעיון והכה י"ל לעתמים רבים נקרא רצון שהוא יותר דק מענין מחשבה שהוא בהכמה אבל רצון הוא בכתר ויענין כי הוא רחמים פשיטים וכח שהם לכל לרשעים ולצדיקים וכולם נרצים לו מרוב רחמיו וחסדיו ואיזו מהם בשם אלהי מסה לכן נקרי רצון שרוצה את הכלל ועיין בראב"ד בפירושי על ס' יצירה בדף י"ה ע"ב וז"ל והוא שהחהות הטוב ביחוד שהמתי בין לדיק לרשע במחילתו והסוד והנותי לה לשר לחמן וגו' לע"פ שאינו הגון ובדף כ"ד ע"ח כתב וז"ל ואין בכל הספירות פשיט נמור רק כתר עליון ובדף כ"ד ע"ח וז"ל וכשהוא (ר"ל כ"ע) פועל בכח שהוא הנמורים בסוד ואותיי לה לשר לחמן אע"פ שאינו הגון ורחמתי את אשר ארחם אע"פ שאינו רצוי כגון כל ישראל מצומדים ומוהל להם עכ"ל . ולפיכך רצוי לקרותו רצון פשוט ושיש בהשותה נמורה לפי שבכל נראה מליו כלדיק כרשע ורשע ג"כ מרוצה מליו ממש כמו הלדיק ואין שם נשיאת פנים ללדיק ולרשע כי שם יאי כך יאי שנוי ברצון ואינו רצון פשוט ושוה וזהו סוד י"ג מדות שבח"ח שהוא הכתר דאצילות שהוא רחום וחנון ורב חסד ואמת נוצר חסד נושא עון ופשע והטאה והכה שני מדות שבח"ח שהם ארך אפים שלכאורה נראה מדהולך להתריך אף ש"מ שהרשעים ניעם מרוצין אליו בפשיטותו ויהרי ים בו שינוי רצון ח"ו כבר פירשנו בו בח"ז ארך אפים אסותה דהנפין שהוא רפיון וחייס לכל ואדך מלשון מרפא תרוכה ומלשון תעלה תרוכה והכה כ"ע הוא רצון שהוא לבל זן ומכם עוד ההשגחה על כל העולם ובפרט בני ישראל הקדושים ובפרט מן הפרט לאותן הסוכנים בארץ ישראל כולם מתנהגים ע"י זן והכה פלוס ודאי ים הפרש גדול מאוד בין לדיק לרשע כי שם יש מדת הרחמים ומדת הדין והרשעים מספכין מדת הרחמים למדת הדין והלדיקים מספכין מדת הדין למדת הרחמים . והכה כפי הנראה מדברי הרמ"ע בפלה הרמון ובזוהר הלה המובא שם שומר חמונים בויכוח שני מסימן כ"ב עד סימן ל"ד משמע שבחי' הנגוזה הנ"ל הוא הנק' בשם רצון ובשם עילה העילות וסבות הסבות ובשם ח"ס כי היא המתפשט בכתר ח"ק ומתפשט בה שפע וחיות וברצון הזה כי הלמלום אבל עלמות אור ח"ס הגדול והוא המהואר בפי הרמ"ע בשם בעל הרצון ואין שם בחי' רצון והתעוררות ומחשבת לחיזה דבר ולא ילדק בו שעשוע כלל ועיקר שהשעשוע הוא התעוררות מחשבה שמחיית לפעול לחיזה דבר שפעולת אלבר שהוא יהיה לו שמחה ונחת רוח ובעלמות אור ח"ס הגדול לא שייך כל זה ולא ילדק לקרותו אפי' בשם ס"ס כי אפי' בהרהור חסור ומכ"ש שלא ילדק

לקרותו

לקרותו עילות העילות שהוא מעשה שהוא המגיל את פניהיית כתר ח"ק ואם נאמר שהוא המגיל את כתר ח"ק הרי ודאי מקודם שהמגילו התעורר במחשבתו ורעותו להמגילו וכבר אמרנו שאין שום ליור מחשבה ורעון כלל ולא שעשוע אלא הוא שכל פשוט ומרומס ונשגב בתכלית הפשוטות ואין שם זולת בחי' השג' והשכל' פשוטות שמשיג את עצמו ובהשיג את עצמו יציג את כולם ולא תעשה לימר ח"ו הרי ע"פ מורכב מעצמותו והשגותו חס וחלילה לא תאמר כן כי הוא היודע והוא הידוע והוא הדעת והוא השכל והוא המשכיל והוא המושכל כי הוא ודעתו והייו הכל אחד וכמו שאמרנו שהשכיר לך בעזה"י כל זה . והנה לדעת הרמ"ע לא ילדק עליו לומר שמשגיא עצמות העור הס"ס הגדול להיטיב ולהשפיע לזולתו כי לענין זה לריך נ"כ התעוררות מחשבה ובחי' רעון וחפץ להשפיע ולהטיב לזולתו ובכר אמרנו שאין בו שום התעוררות רעון כלל ועיקר כי כל הדברים הללו יולדקו ברעון שהיא בחי' הגשוגה בגבעל הרעון ומ"ש שברעון הי' שלמעלה ולא בגבעל הרעון אפרש לך דעת וכוונת הרמ"ע בענין הזה בעזה"י וזה לחלי . דע שבדי להמגיל פניהיי כתר ח"ק שיהגיל היטיב מתוך לא"ס רלה המגיל שלמיות הכתר ח"ק קדם שליו שהעדר ולא יוכל לקבל שלימות יותר ממה שיש לו עתה לאחר המגילות כמו שהביא בשומר המוסים בשם הרמב"ן בהקדמת פירושו לספר יצירה וז"ל עילות העילות יחסייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בתכלית הפשיטות עד שאין בינו ובין עילתו דבר רק זה עילה וזה עלול עכ"ל ועיין בשומר המוסים בויכוח רשון שימן מ"ד ומ"ה והנה כתר ח"ק הוא גלוי הרעון הפנימי הגשוג בתור הס"ס הגדול שהתגלה וילא לחוץ ועכ"ז נשאר לתוכו בחי' הכחי' נפניס כי הוא כמדליק נר מנר ואין הרשון חסר כלום . והנה בחיות בחי' הגשוגה כל"ל מתאחדת בס"ס הגדול אז גם בחי' היא נ"כ עלמות ס"ס ממש ולא היתה יכולה להתגלות לחוץ לס"ס לכן הוליך למוש ולא תבין ענין המוש לדברי הרמ"ע ז"ל שעלמות תור ס"ס הגדול עלה ונתעלה ונסתלק מעל בחי' הגשוגה כדי שלא תשאר במדרגת עלמות ס"ס הגדול שלא שתשאר במדרגת כתר ח"ק לשחר מלילותו ואז תבי' הבחי' הזו יכולה להתגלות לא בחשוב כן שנ"כ יהי' למוש בגבעל הרעון וכבר כתב הרמ"ע ז"ל שהמוש הי' ברעון לא בגבעל הרעון שלא הכווה היא שתהיה הבחי' הגשוגה בס"ס שהיא הרעון היא עשתה פעולת המוש ועיקר פעולת למוש הי' מה שהיתה מתחלה מתאחדת ומדוקה בס"ס והי' תור גדול מאוד בעלמות תור ח"ס הגדול שהוא בגבעל הרעון ולכן לא היתה יכולה להתגלות מבחוץ לס"ס לכן מה שעשתה בחי' הגשוגה כל"ל שלקח את עלמה מעלמות תור הגדול שהוא בגבעל הרעון כדי שלא ישאר במדרגה בגבעל הרעון שלא במדרגה רעון וזו תבי' יכולה להתגלות מבחוץ לס"ס

ואחר שהמגיל כתר ח"ק בפועל נמור אז תפשר שהבחי' הגשוגה הניא חזרה ונתאחדה עם בעל הרעון ונשאר היא במדרגי בעל הרעון ממש ולפי שהשיתה הבחי' הניא מסתלקת מבעל הרעון אז נשאר היא במדרגי כתר ח"ק לבד לכן בחי' הזאת יכולה לומר עליו בכיכול שהיה עולה מבעל הרעון ועל"פ שהיא קדמותי' וכשחזרת ומתאחדת ומתערבת עם עלמות תור הגדול נקרא' כמו יונקת מבעל הרעון . והמשל הזה שם יתערב ויתרכב מלא רביעיות לבע שחור בתוך מלא רביעיות לבע לבן אז הלבע שחור ההוא בעל במיעוטו נגד לבע לבן ההוא הרב ואז גם הרביעיות השחור ההוא קבל לבע הלבן מלא רביעיות הלבני' והרביעיות הזה ממש לבן כ"כ כמו הלא רביעי' הלבני' לא פחות ולא יותר כי מאחר שנתרכב הרביעיות הזה בתוך הלא רביעי' הרכב' מזניית ומדובקת לא הרכבה שכניית והלא רביעיות הללו לבמוניתי עלוש עתה כ"כ כמו קודם התערבות' עם הרביעיות שחור הזה ולא אבדו לבמוניתם עתה כלל ועיקר ממה שהי' מקדם והנה מי מקבל ממי הוי לומר שהרביעיות שהשחור הזה מקבל לבע הלבן מהלא רביעיות נמלא בנדון זה הלא רביעיות הם עלה ושכה לרביעיות השחור הזה והשחור נק' עלול עם היות שלבעה שוה ממש זה כמו זה . והבן היטיב עיון המוש לדברי הרמ"ע ז"ל שהוא ברעון ולא בגבעל הרעון כן נ"ל להמליץ ולהשכיר פניש בעל הרמ"ע ז"ל. והנה ידוע שהש העלש שם הוי' ב"ה פירושו שהוא שם לעלש הללוות סוד ההנהג' שהם סוד הספירות לא לעלש הללוה שמשיגא העליון ח"ו כי הוא חיטו מרומז הפי' בקוץ הסו' כ"ש שלא יתמרו עליו הוי' שלמה ועיין בשומר המוסים דף ל"ח ע"ח מה שהביא בשם הרמ"ע מ"ש בספרו מלה קדישה ע"ש וזה נ"ב יודע שכל הפרלופים והספירות של כל העולמות מרומזים בשם הוי' ב"ש והנה כתר ח"ק הוא כולל כל השמלאים בעלמו בתחדות נמור לא בכללות ר"ל לא שהש כלולים בו שיהא מקבל שום חלוק ולא חבור חלקי שלא הוא ומליותו' שם הכל אחד כי הוא פשוט בתכלית הפשיטות ולפיכך כתב האריז"ל שאין אנו יכולים לדבר מזה הכתר של ח"ק כלל וזה הוכח בשומר המוסים בדף כ"ב ע"ש ע"ם והנה יודע נ"ב שהש"ם ית' חיטו מוסג מלד מהותו כלל כ"ש מלד פעולותיו המורגים והנפלאים כי מגדולת העבד ניכר גדולת האדון וכמו שהש האדם כמו הקופן ומשון הוא מורה לשימן תביעת עלש האדם המכוסה בשם הוא וע"י השם הוא נדע וניכר על דרך משל כשהקופן מראה חיזה כתב ללוי ולוי קורא ואינו יודע מי כתב את הכתבת הזאת ורקופן משיב לו שמשון כתבה וחע"פ שאז חיטו מורה בחלבע על שמשון לומר שהוא הוא הכתב אשר אתה רואה עתה הוא כתבה אלא חיטו מזכיר אלא שמו ולוי כבר רואה את שמשון ויודעו ומכירו היטיב ויודע נ"ב שהשם שמשון ואז כשאר רקופן אומר ללוי שהשמשון כתבה

לח נודע לזה היטיב עפ"ם המחבר הזה שכתב את הטעות הזאת הרי שפם המחבר מגלה כל עפ"ם המחבר המכוון בפם הזה ובזה נבחר הזאת יולדך לומר שהספירות הפם פעולות הפ"ם ועל ידם נגלה הפ"ם כנ"ל מלך פעולותיו לכן הם נק' שמו של הפ"ם ופם הוי' שרומז על כל הספירות ג"כ יולדך לומר בדרך שהשלה שהוא שמו של הפ"ם וכיון שכל הספירות כמוכות בכתר פ"ק בכ"ל וכתר פ"ק הי' כמום וגנוז בעלמות פ"ם בחחדות נמור כנ"ל וזפו שמו של הפ"ם וזהו סוד שהרז"ל בפרקי ר"פ עד שלא נברא העול' הי' הוא ושמו בלבד כלומר מיוחדת בחחדות אחד ופע"פ שאז עדיין לא הי' יולדך בהם ענין בחי' עילה ועלול לשיתפשעו בי"פ ולפ הי' אז עדיין שם הוי' במלילות ויליך לומר הוא ושמו יש לומר שפירושו כך מה שעתה נק' שמו הי' אז בחחדות אחד עם עלמות פור פ"פ הגדול ורמז לדבר כי רלון ני' שמו כי בחי' כתר פ"ק הגנוזה בפ"פ לפער הוא בחי' הרלון של הפ"פ הוא הוא הנק' שמו . והנה יעדתי לעיל לבאר מאמר המקובלים הפ"פ ית"פ הוא ודעתו אחד הוא וחייו אחד והוא ורלונו אחד כי הנה ידוע שכל עלם שכלי המלוכש בהומר נחלק בח הפצתו מבעודו מופשט מן החומר כי החומר מסך מבדיל בפני ההפצה כי החומר בעלמו הייפו בעל הפצה ומין שלא במינו חולק בפני ההפצה והנה מפני זה פ"פ לאדם להשכיל ב' מיני ההשכלות לף שיהיו פשוטות לף עמוקות פ"פ לו להשכילם ולעיירם לפניו בדרע אחת כ"פ בתחל' ישכיל השכלה אחת בשירלה להשכיל האחרת בהכרח ילמח שהשכלה הראשונה מהוך מהשבתו לחוך ויחבילמה בבח בזכרון שלו להוליף הותה משם בעת לרלו לף שבל כל זמן שלא ילמח השכלה הראשונה מהוך מחשבתו והיותה עדיין מעיירת במחשבתו פ"פ להעזייר לפניו השכלה שני' בשם פנים ושם היות שהמחשבה שיש בחי' דקה מאוד עכ"ז פ"פ להעזייר ב' מיני השכלות בדרע אחד להיות שהעלם השכלי מלובש בחומר ולשבה הזאת שייך לומר על שדם חכם שהוא מזיע בחכמה כי החכמה היא בחי' אחרת חוץ מעלמותו כי עלמותו הוא בחי' אחרת וחכמתו ג"כ היא בחי' אחרת כי החכמה מלובשת בעלמותו שהוא החומר וגם לא יולדך לקרותו חכם בחמחות משני טעמים אחד שהחכמה שלו אינם בשלימות לחלפת השגתו המלובשת בחומר ועוד כי החכמה שלו פ"פ להיות נלחייה אלו כי אם יסתלק ממנו העלם השכלי בעת פקודתו או חפי' בחייו כשיהגע שדם רחמנא ליצלן וכן כל מיני השלמיות שבעולם השכליות שהוא חיוו הלוי בעלמו אלא בזולתו לף יקרא השלימות שהוא שלימות אחתי אפשר להסתלק ממנו השלימות שהוא והנה יוצו שכל הרוחניי' שכל העלמות העליונים חפי' כתר פ"ק מורכבים מחומר ומורח ונק' בשם תורות וכלים ופע"פ שהכלים הפם הם כלים דקים מאוד וכמעט שאינם בכלל כלים כי הם אור זך וברור ובהיר מאוד מאוד עכ"ז בערך אור הפנימי שלו המחפשט הוא שהוא זך וגלול וברור ובהיר לח ומלוחלח הרבה יותר ויותר במאוד מאוד מן הכלי שלו יקראו שפיר כלים והנה כי עכ"פ שכיון שירדו לכלל הזה לקרותם כלים בהכרח הם מפך מבדיל קלת מן הקלת בפני הפצת אור הפכל הפנימי הנובע מפ"פ מבעודו מופשט מן הכלי שלו ולפ"ז שים הפצה עלומה יותר לאור פנימי המחפשט בכלי בכתר דפ"ק בהיותו מבופש מן הכלי מבהיותו מחפשט בתוך הכלי כתר דפ"ק לכן יולדך נ"כ בכלי כתר דפ"ק לומר שהוא מציג בחכמה שהוא חוץ מעלמותו כי עלמותו הוא הכלי והשכל שלו הוא העלמות המחפשט בו הטעם מפ"פ וגם לפפה הזאת לף יקרא הפצת כלי כתר דפ"ק הפצה הכליתית לומר שאין הפצה שלימה יותר ממנו לף כן הוא כי בחמת ים הפצה שלימה יותר ממנו והיא הפצת העלמות בהיותו מופשט מן הכלי ומכ"פ הפצת העלמות הפור הגדול של פ"פ ית' ויח' מה שאין כלי הכתר דפ"ק יכול לסובלו ולהכיזו כלל ועיקר כ"ל הוא לבד מציג את עלמו וגם הפפה התחתת שהזכרנו למעלה יפה גם בכלי כתר דפ"ק שהפצתה וחיותה תלוי בזולתה שהוא הפ"פ הגדול האור הנפלא והנשגב והם יראה הפ"פ להסתלק שפעו וחיותו מכלי כתר דפ"ק יסתלר וכו' כמאמר תליהו בתקונים וכך אמת שהסתלק מנהון שהסתרו כולהו שמהן כנופא בלא נשמתא פ"כ הוא לף יקרא מציג בהסתלק מפני שהפצתו הלוי בזולתו מציג"כ בעלמות אור פ"פ הגדול שהוא נשגב ונעל' מכל הבחי' הלזו שאין לו שום בחי' כלי בעולמי עולמים כלל ועיקר כלל וכלל לף והוא אינו תלוי בזולתו כי אין למעלה ממנו דלדרפ הוא למעלה מכל הנמלפים וע"כ כל שלימות הפ"פ הוא שלימו' ממהיי והחלטיי ולפי הקדמות הללו שהקדמנו הבין היטיב כי הפ"פ ית' הוא וחכמתו ודעתו וחייו אחד הוא דבלומת שאר הנמלפים חיים בחיות שחוץ מהם והוא החיות שרצו נובע ממקור המקורות העליונים שהוא עלמות הפ"פ שכל פ"פ כ"פ אין שייך לומר שהוא חי בחייס כי אין החיים הוא זולת עלמותו הפפוט כי הוא החיות בעלמו ועלמו הוא החיות וכן שאר הנמלפים מכלילים בכל חוץ להם מכל עלמותו הוא הפכל והפכל הוא עלמותו והפכל הוא החיות בעלם והחיות הוא הפכל בעלם והם אינם עניינים נפרדים כי מי שימלא בו אפכל קלת ודלי פ"פ אלא ימלא בו חיות ופ"כ הפ"פ הוא ודעתו ית' וכן הוא ורלונו אחד הוא כי שאר הנמלפים רלונם הוא בכח הנשמה המחפשטת בו מכל פ"פ הוא נשמה לכל מיני הנשמות ופ"כ עלמותו ורלונו הפפוט הוא אחד . ועוד נבין ענין אחר שנבוב בפ"פ בעלם והוא מה שאמרו בגמ' בר"ה וכל שלשי עולם עומדין לפניו ככני מרון מתי ככני מרון במעלה בית מרון פירש"י שביל קנר מפוד שאין בו אלא כדי הילוך אדם אחד וכשרואים שרבים בני אדם לילך שם בהכרח אינם יכולים להלוך אחים אחת בשביל

הזה כ"ש זה מחר זה ותמה בבריתא וכולן נסקרין לפניו בסקירה אחת . והכא התי"ט הביא בשם הרמב"ם בהשמטה ב' פ"ה דר"ה וז"ל הרמב"ם וכולם נסקרין לפניו בסקירה אחת והנגלה מזה המחמר מבואר כהשר תרתם אבל הנסתר עניני קשה מאוד בלי ספק ע"כ ובסיום התי"ט כי הקדים מ"ה לעיירו שני הספרים בנושא אחד בזמן אחד שיעברו אחד אחד ויהיו נסקרין בסקירה אחת אבל כמו שמ"ש להסיג מהותו ית' ויית' זכרו נלח כן מ"ש להסיג הסנהו וסקירתו שהם הייני משיגים דרך הסנהו וסקירתו כבר היינו משיגים עלמיותו וזה מ"ש בשום פנים עכ"ל התי"ט ובעזה"י אסביר לך זה הדבר כי ידוע כל מה שהדבר הוא בדקות יותר יהיג יותר במהרה ממה שיהיג הדבר שהוא כ"כ בדקות והמשל בזה חום הרוחות הוא היותר זך ולה מכל החומים שהם חום השמע וחום הריח וחום המשוש לכן הוא משיג יותר למרחוק מכל החומים כי המדם ירגיש בעיניו לכמה פרסאות אבל לא ישמע אפי' על פרסה אחת ואחר חום הרוחות הוא חום השמע והוא יותר דק מחום הריח ומשיג יותר למרחוק ממנו וחום הריח משיג דבר הקרוב דוקא אבל מ"מ הינו מגיע גו אבל חום המשוש והטעם הינו מרגיש אלא ע"י נגיעה ממשיית וכן המחשבה היא יותר דקה מן הדיבור ולכן המחשבה תוכל להפוש ולקלוט בהוכה דברים הרבה בזמן מועט מאוד ואח"כ כשירלה לדבר ולהוליא המחשבה מכח לפועל ע"י דיבור נכהרה שידבר חלי שעה או יותר מה שחושב ברגע אחד והשכל הוא דק יותר מן המחשבה כי הוא כלי לשכל והשכל הוא נשמה לא ישיג יותר ויותר במהרה ממה שהשיג מחשבתו אע"פ שבהכרח לריך שתתלבש השכלה בהמחשבה עכ"ז ישיג השכל יותר במהרה ממה שהשיג מחשבתו כי לפעמים יפול בשכל אדם המלאה עמוקה למאוד ברגע כמימרי' כמעט וכשלריך לדבר השלאה העמוקה הזאת בפני אחר בני אדם בהכרח שידבר ב' שעות או יותר ופועל בהכתיבה הוא יותר עב ועכור משיעל הדיבור לכן בהכתיבה לריך לשהות יותר מבדיבור כי אם שידבר ברביעית שעה לריך לכתוב ב' שעות או יותר הרי הרהיתיך כמה פעולות דקות זו מזו דהיינו פועל הדיבור הוא יותר דק משיעל הכתיבה ופועל המחשבה הוא יותר דק משיעל הדיבור ופועל השכל הוא יותר דק משיעל המחשבה והכא בשיעל השכל נ"ב מדרגות מדרגות יש כי הנה שורש כל החמשה חושים הוא במות וכלם כוחם נוגע מהנשמה המתפשטת בהוכם והנה הנשמה היא עלם פשוט והלבשה בגוף וע"כ למה לא יוכל המוח לפעול פעולתו כ"כ למרחוק כמו העין ונדולה מזו למה לא ירגיש המוח כמו העין התשובה לזה הוא כן הנה העינים חומרים הוא זך ולא מאוד ולכן כח הנשמה המתפשט' בעיניים לופה יותר למרחוק ומבואר מנ"ל שאר המיברים שבגוף העכור הוא מסך מבדיל בפני פעולת הנשמה וכן הוא נ"כ

בעניו השכל עלמו כי כבר מלא לעיל אין יש הרבה מדרגות רוחניות לאין מספר בהם יותר זכים ולחים מהשכל והנשמה אלמו היא בחי' כלי לבחי' העלם השכלי אשר למעלה מהחנו והוא המכוסה בשם המדרגה הב' ממטה למעלה כי העלם השכלי אלמו שהיא הנשמה אלמו נכנה בשם מדרגה הרחניים והמדרגה שעליונו הוא מדרגה ג' והמדרגה הב' היא בחי' כלי להמדרגה הנ' וכן עד אין תכלית עד שתניע לכלי כתר דמ"ק שהיא בחי' כלי לאותה בחי' הנשמה שמשיג כלי כתר דמ"ק מא"ס והוא הנשמה מעט מן המעט בערך עולם אור א"ס הנדול ואין שום כלי יכול לסבלו ונשאר למעלה מא"ק כדמות אור מקיף אל כל הפרלופים שאין שכלי הניה יכול לסבלו וכנה כל מה שיתעלו המדרגות הרוחניים למעלה למעלה הנשמה יותר דקה בשם עלמם ג"כ דקים מאוד ולשכה הזאת תכלול הנשמה כמה מיני הנשות ברגע אחד ובמדרה משיגה אותם עד שכמעט שיעור הנשמה היא בערך זמן כלל ולא יגדל לומר אפי' מלת רגע על הנשמה לומר שהם מביניים ברגע אחד כי הרגע היא ממיני הזמן והוא הזמן היותר קלר בעיניו אלא שבדי לסבר את הקטן אנו מומרים על הנשמה הרוחניים העליונים מלה רגע . והנה במשל שהסברנו לעיל בעין הנשמה רואה ושומעת ולזו וכן הוכל להמשיל לך עד"מ עשרה בני אדם דהיינו מרחוק עד אשר ורואה הוא הכם גדול ומשיג הרבה יותר משמעון וכח שכלו של רואה הוא חוכך וכולל בהוכו את כח השיולאני של שמעון בחופן שכל מה שכבח השיולאני של שמעון להשיג בודאי הוא שכח השיולאני של רואה ג"כ יכול להשיג אבל לא להיכך דהיינו מה שרואה יכול להשיג היינו יכול שמעון להשיג וכן ממש כדמיון כח השיולאני של שכל שמעון לנגד כח השיולאני של שכל רואה כן הוא ממש לוי בערך שמעון ויהודה בערך לוי ויששכר בערך יהודה וכו' ואשר בערך גד עד שכח השיולאני של אשר הוא חלום מכולם ושל רואה הוא גדול מכולם והנה הנשמה אשר היא חכוכה וכלולה בשכל נד ושכל נד ואשר כלולים בשכל נפתלי ושכל נפתלי וגד ואשר כלולים בשכל בן וכו' עד שכל כל הט' משמעון עד אשר כלולים בשכל רואה והלו לא הי' במליאות רק רואה ואשר הט' לא היו נמלאים כלל אז לא היינו יכולים לחלק הנשמה רואה לשבר מיני הנשות זה למעלה מזו כ"א כל הנשמה של רואה היינו מליירים בהואר הנשמה אחת פשוטה ומיוחדת אבל שהם שמלאים ט' הנשות בפועל וכולם הם למעה במדרגתה משכל רואה וכולם כלולים בשכל רואה אז שייך שפיר לומר שכל רואה הפשוט כולל וחוכך בהוכו ט' מיני הנשות שלמעה ממנו בשלו הפשוט אבל מ"מ כח השיולאני של שכל רואה הוא כח אחד פשוט לבד רק שחוכך בהוכו ט' מיני הנשות בהשנתו הפשוטה המחדירות ומשמון חוכך בהוכו ח' מיני הנשות ושם בחי' הנשתו הרי ט' ולזו כולן

בתוכו ז' מיני הסנות וכו' עד אשר שלין בו רק מין הסנה אחת והיא הסנה שלו והנה מחמת הסנת שמעון שודע לנו הסנתו של רחובן מתחלה לב' מיני הסנות ומחמת הסנת לוי שודע לנו שמעון ים בתוכו ב' מיני הסנות ורחובן יש בו ג' מיני הסנות וכו' עד אשר שממנו נודע הסנתו של ראובן מתחלק לעשרה מיני הסנות ועכ"ז כולל את כולם בהסנתו הפשוטה • והנה כל מה שיתעלו הסנות למעלה יתאחדו ויתייחדו יותר ויותר בתחדות נמרץ כדמיון עפרי הלין שכל מה שיתקרבו העפרים לשרש יתאחדו ויתמעטו מספרם עד"מ כשתרחקם מהשרש הם הלף עפרים דקים ובשתקרבם לשרש הם מאה עפרים עבים וכל מה שיתקרבו לשרש יתמעטו מספרם ויתעבה רחבם עד כי יגיעו לגוף אחילן ושרשו שם הם מתאחדים ושם שניהם הלף עתה הם אחד ממש מפני שהם מתדים ותבוקים ודביקים כל העפרים בתחדות נמרץ ואין ניכר שם התחלקות עפרים כלל כ"ש למעלה בהתפלגם לענפים רבים . והנה ברוחניי' העליונים ג"כ הוא כך שכל מה שיתעלו הסנות יתייחדו ויתאחדו יותר ממה שהיה למטה שהוא שלמטה הם הרבה מיני הסנות מסנות פשוטה ולמעלה הם אין הסנה אחת פשוטה וכמו שהסברתי לך בעניין עשרה מספירות שבראובן עד אשר כמו כן השכיל בענין עשר ספירות שבכתר כולל כל כוחות הספירות שלמטה ממנו בתחדות נמרץ ונעלמים הם שם בתוכו ואין השוטים לכלום בערך הסנת שבתר כי הסנת הם כשרגת בשיהרת בערך הסנתו הפשוטה ויחידה ומכ"ש וק"ו אור ס"ח הגדול אשר אין סוף כלי יכול להכיל אורו הגדול מרוב דקיקתו ועומקו וכבר התבאר לעיל כל מה שהדבר דקות יותר יפיע יותר במהרה ממה שיפיע הדבר שהוא כ"כ בדקות וכיון שהוא דק מכל דק ועמוק מכל עמיק ומבוכ בעלמותו את כל המדרגות שלמטה ממנו עד שהוא האין בתחדותו הפשוט וכולם בערכו כשרגת בשיהרת ס"כ שהדבר פשוט ברור מאוד בעיני כל בעל שכל מה שאמרו רז"ל בר"ם כולם נפקרין לפניו בשקידה אחת לגודל דקותו ועומקו להין תכלית :

ועתה נבאר בעזה"י כמה דברים פרטיים קטנים אחד לאחד :

איתא במדרש וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד זה המות . וע"ל כי הנה במכוה"ס רצה לדמות ענין למ"ס מ"ה את מורות נה"י שלו למעלה מן הפרסא שלו לענין ביטול המלכים וכתב שם וז"ל וכל זה הוא קרוב אל ביטול המלכים ודי בזה שלא נחטא כי הוא מקום נבוב • וע"ל ליתן טעם ע"ז וגם לשבירת הכלים עלמה הנפ שהסבירו"ל תירץ להבדיל החוכל מתוך הפסולת ותני ענה חלקי לעג"ד בס"ד בתיפן אחר כי אם הס"ס סי' מספיע במדה ובמשקל בשיעור שיוכלו לסבול שאה הי' מקום להתלונן על הס"ם שאינו טוב נמוך כמה שלא הספיע עליהם אור יותר גדול ולא היה יכולין לתרץ אדרבה זהו מעולל טובו שהספיע עליהם במדה לשיוכלו לסבלו כי אז לא היה שכלינו יכול להסכיל איך מזעזת רבוי אור לא יוכלו לסבול ולעולם לא היינו מתמינים שהוא טוב גמור בהחלט לכן הספיע עליהם קלת יותר מדאי ולא יוכלו לסבול ונשברו ומהו ותח"כ אחי' לותם והספיע עליהם אור במדה ובמשקל כפי שיוכלו לסבול עהם אלו מסכילים בשכלינו שהוא טוב גמור בהחלט • והנה נוף ענין המיתה היא טובה גדולה לנו להסיר שכלינו ולחזק אמונתינו שהס"ם הוא טוב גמור וכן עד"ז תירץ מהר"ם לוונשטו בס' עומר מן שלו ושסור להרחיק פה בזה וזהו מדוקדק בפסוק ובמדרש וירא אלוקים את כל אשר עשה כל לרבות המות כלומר שאפי' המות שלכאורה הענין בעצמו לא טוב לזה אמרו שבאמי' מה שנמשך ממנו הוא טוב מאוד ומדרשם זהו הטובה הגדולה שבכל הטובות כי לעולם היינו מתלוננים עליו והיינו בלער והשתוקקות ליהנות אור לעולם וגם היינו מכחישים את עיקר הגדול שהס"ם הוא טוב גמור משל"כ עתה נתקן שלו הפני דברים אחד שאנו מסכילים ומתמינים שאות טוב גמור ואין לנו לער והשתוקקות לאור יותר גדול כי אדרבה אנו מתחים בחלקנו כמו שאנו אומרים מה טוב חלקנו וזהו הענין ג"כ הפד שעושין עם המתים הוא חפד על אמת כי מלהר שנשברו שלה מרוב אור הגדול ותח"כ הספיע עליהם במדה שיוכלו לסבול זהו חפד על אמת כי עתה יודעים אנו חפד על אמת כלומר שהוא חפד אמתי בתכלית החפד מה שאפשר להיות כפי יכולתם לסבול והנה התקון ותחיית המתים היא ע"י תיקון הפרופים שבתחלה היה לכל אור רק נקודה אחת ולא היה יכולת לסבול האור הגדול ותח"כ נתפשטו בסוד פרופים והיו מספיק לכל פרוף אור אחד והנה מתחלה התיל המתיל עשר נקודות לכד והספיע בכל אחד מהם אור גדול כדי שלא יוכלו לסבול ויפברו כדי להרחית טובו הגדול שהיו מקיף אורו ואין כילות ולרות עין לפניו ותח"כ אחי' אותם ע"י תיקון הפרופים ולא רצה המתיל להתיל מתחלה פרופים ולהספיע אור יותר עזום וגדול ממה שהם עתה לשלא יוכלו לף בהיותם פרופים לסבול אור הגדול והתיקון הי' יכול להיות בהספיע תח"כ אור מועט מאור הראשון זה היינו כי מגודל טובו של המתיל מיהב יהיב משקל לא שקיל לכן המתיל המתיל בתחלה הסיר במדה ובמשקל כדי שיהי' תח"כ יכולת בהיותם פרופים לסבול האור שבתחלה בהיותם נקודות לף יכלו לסבול ניכר וודע גודל טובו ית' שאין לרות עין לפניו . והנה כ' אחי' יש באור העליון שבכל אחי' מהב' אחי' ילדק לומר עליו שהיא אחי' דין וילדק עלי' לומר נ"כ שהיא אחי' רחמים ולא אחי' דין והמשל הזה אם הי' המתיל מספיע אור גדול יותר מדאי הנה בכאי' ההספעה עלמה היא חפד גדול שודאי אור גדול

עדיף יותר מאור קטן ובבחי' הנמשך קבלתו מזה שאין יכולין לסבול אור הגדול ח"כ יקבל התפשטות אור העליון בחינת דין וכן בחור המלומלם מה שיכולין לסבול היא לחיפוך כי בבחינת ההתפשטות עצמה היא בחינת דין כי ודאי אור גדול עדיף יותר מאור קטן ובבחי' הנמשך ממנה תיקון וקיום בעבור שיכולין לסבול הוא בחי' רחמים ועפ"ז יש לפרש המאמר בהלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין היינו להשפיע עליהם אור גדול שהוא דין בבחי' לחם ורקה שאין העולם מתקיים בדין אפי' בהיותם פרלופים שלא יוכלו לסבול האור הגדול לכן שיתף עם מדת הדין מדת הרחמים כלומר והשפיע אור במדה ש"כ הרי בבחי' לחם יש דין ורחמים דין בבחי' האור עלמו שאינו אור גדול יותר מדאי ורחמים יש בו בבחי' קיום ותיקון. והנה כמו בכלים הנזכרים לפי שלא יכלו לסבול האור הגדול נשברו לנמרי ונתבלו לגמ' בחי' האור שהיו יכולין לסבול ונסתלק מהם האור הגדול שכל ביחד כמו כן בבני אדם מי שיערית עלמו להשיג דבר מה שאין ביכולת שכלו להשיג דבר מה שאין ביכולת שכלו להשיג יתבד לפי' מה שהי' ביכולת שכלו להשיג מתהלה אינו יכול להשיג עתה וכן כתבו ג"כ חכמי הטבע בענין חום הרחוב מי שיתחום את עלמו לרחוב למרחוק יותר ממה שמגיע נגוד הרחי' שלו לא יוכל לה"כ לרחוב לפי' מה שהי' יכול לרחוב מקודם ודבר פשוט הוא ממה שאנו רואים מי שיכול ליסע מסע מלה ליערות על כחיפו ולא יותר ובשיתחום לה עלמו ליסע ב' מלות ליערות על כחיפו יהלה ויחלש כוחו ולא יוכל לה"כ ליסע לפי' מסע חמשים לערות על כחיפו וזהו בענין קונן על יד ירבה כלומר מי שקונן מעט מעט על יד על יד זה יכול להרבות אבל מי שרולה להרבות שרבה הרבה בפעם אחת יתבד הכל ולא יספר לו לפעמים מעט ובשם התבאר לעיל שמ"ם ב"ס אין כיולת ולרות עין לפניו ואין מקצץ את אורו ממי שיכול לסובלו ולהשיג את האור הזה ובשם רמזו ללמוד לנו שאחתנו ב"כ נחפוץ בכך להשפיע מבכליו ולימודינו לזולתינו ולא נקמץ ונעצור בכל לעלמינו לפי' שם היינו מפסידים הזה מעלמינו וכ"ש וק"ו שאחתנו לא נפסיד כלל ועיקר כי מי שלומד עם חבירו פרק אחד או הלכה אחת לא יתבד לותה שהלכה מדעה המלמד אלא שניהם יהיו יודעים לותה וכל זה הוא מפני שהלומד והחכמה תלולה מהלור העליון ובאור העליון ב"כ הדבר הזה כן בכל עולה שמתלה עלולה ממנה ומשפעת עלי' אור לא יחסר מן העולה בחי' האור ההוא כי הוא כמדליק נר מנר ואין הרשתון חסר כלום ואין דבר זה מובן כ"ה בענין הבכל והחכמה שהם רוחניים משא"כ בעניניים גשמיים אין הדבר כן כי מי שמוהן לחבירו מהנה מזה חפץ גשמי יחסר החפץ ההוא מהמוהן ולכן בדברים גשמיים לא שייך זה הענין לומר שיפשיע כל מה שיש לו לזולתו רק מי שלוהה התורה לעשות חלוה בעניניים הגשמיים כגון ליתן הרומות ומעשרות וכל

שכ"ד מהנות כהנה אז ליתן צדקה או להכניס אורחים לא שירצה לכתורה בע"י כל אלו הדברים יפהות ממונו והוא אבל בחמת אינו כ' אלא שרבבה ירבה לעלמו בקיומי מלות הבורא לפי שהמלות הם ג"כ עכ"פ מהתורה והכוחניות העליון ויש להם ג"כ טבע הרוחניות שהוא כמדליק נר מנר ואין הרשתון חסר כלום ולכן ודאי מלות הבורא לא יפסידו אותו כלל ועיקר כי הם כבחי' מדליק נר מנר והקב"ה ימלא הסרונו במה שמחסר ממונו אבל הם יחסר ממונו ליתן מהנה לזולתו ולא יעשה בזה מלוה גדולה יחסר לעלמו כי אז חזר הענין לענין הגשמיים ולכן הזהירונו רז"ל המבזבז על יבזבז יותר מחומם כי עד חומם מקיים מלות בורא כמרומז ביעקב באמרו כל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך וא"כ בודאי לא יחסר ממונו ע"י זה אבל אם יתן יותר מחומם זה יותר אינו בדרך מלוה ויחסר לעלמו וחוא קודם לכל אדם וזהו ג"כ כמלוה דכתיב אפס כי לא יהיה בך אביון ואולי יאמר המומר אפי' כשאתן לדקה לא אפסיד מ"מ ג"כ לא הרויה ולפ"ז לא אתן כלל וג"כ לא אפסיד ולא הרויה לא תאמר כן ח"ו כי בודאי ירויה בקיומי מלות בירחו וכמה מקומות הרז"ל שאדם אוכל פירות המלות בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. ובכר הוקשה לי מיזה דבר יכונה אלל מלות שהם פירות ומיזה דבר יכונה בשם קרן ונראה לפי ענות דעתי כי הנה אמרו רז"ל גדול המלוה ועושה יותר ממי שאינו מלוה ועושה בעבור כי מי שמלוה בדבר שילה"ר יפתנו לעבור על מלות בורחו בשעות ומהלולות שלו המזיקים ולריך לכבוש אם ילרו ומי שאינו מלוה ועושה ס"ל לכבוש את ילרו. והנה שם שניס עושין מלוה אחת ואחד מהם הוא מלוה ועושה והשני הוא שאינו מלוה ועושה הנה נוף המלוה אלל שניס שוויס ואין הפרש ביניהם זולת כביכול שילר הרע. והנה ודאי אף מי שאינו מלוה ועושה יש לו שכר עכ"פ מדקאמר גדול מלוה ועושה יותר ממשא שזה ג"כ גדול אך זה גדול יותר מזה והנה שכר נוף עשיית המלות בזולת ההשפעה לבחי' כביכול שילר נקרא קרן ושכר של כביכול שילר נקרא פירות ויש ליתן טעם למה דוקא הפירות הפירות בעוה"ז והקרן שמור לעוה"ב ולא מיפכא הוא משום שבענין הפירות לאו כל אדם שוה כי מי שאינו מלוה ועושה אין לו פירות ואם יהיו הפירות שמורים לעוה"ב ס"ל כ"ש מי שאינו מלוה ועושה ח"ו לא יזכה לעוה"ב וזה אינו נכון כי כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב לכן הקרן שמור לעוה"ב שהוא שכר נוף המלוה ובנוף המלוה כולם שוין וזה יזכו כולם לעוה"ב וזה הבין מ"ם רז"ל ביקב יעקב ליקב בשלוה קפץ עליו רבנו של יוסף אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמחוקן להם לעולם הבא אלא שמפקפין ליקב בשלוה גם בעוה"ז והקשה הר"ם אלשיך למה מנע הקב"ה שכר פירות מיעקב בעוה"ז ולפי הבירונו ניחא דיעקב סי' היה מלוה ועושה

שהי' קודם מתן תורה ולא הי' לו פירות מלא קרן
מה שמתוקן לעוה"ב וכהי' מחרת גדול היום מלווה
ועוסק ממי שמלווה ועוסק שזה מע"פ שהיום מלווה
מהקב"ה ע"ז הפע"כ עוסק שיודע שזה רצון קונו
וע"כ ודאי זה עובד מהכתב ולא מירצת העושה
כיון שהיום מלווה עליו כלל . והנה יתיו עבודה
מהכתב הוא ודאי עבודה נפלאה ומבוכחת מאוד
בעיני הבורא וכמעט שלא תשלוט בעבודה הזאת
שום יצר הרע כי מי שעובד מהכתב ודאי יש לו
נחת ותענוג רוחני בזה העולם כגון מי שמתפלל
בהתלהבות ובחשק גמור בתורה שעה הוא שמח
מאוד בתפלה זו שמתה רוחניות שאין לה ערך כלל
לשמחה גשמיית כמו מי שאוכל למעדנים ומיני
מתיקה ודברים שמיטים שמי שים לו שמחה רוחניות
היום מהעוה להתענג נופניות כלל ועיקר שהתענוג
הרוחני מכבה תאוות התענוג הגשמי ומלאתי כתוב
בספר תהד והיום זוכר לעת עתה בחיוב ספר שמי
שעושה חיוב מלוה מהכתב גדולה בחותה שעה בחה
לו תוספת נשמה וכשבה לו הנשמה הטיה לו יותר
לומן בתפלה לו במלוה הטיה יותר ויותר על כי
נכספה וגם כלתה נפשו בהשתוקקות נמרץ לבוראו
וכשיגמור התפלה לו התורה לו המלוה הטיה לו
מסתלקת ממנו הוס' נשמה הטיה כללא דמילתא
שאין עבודה קלה בעולם יותר ממי שעובד את השם
מהכתב מופלגה והתלהבות נמרץ כי תפילו שם
יתענה ולא יאכל כמה ימים עד כי נחלשו חושיו
ונכהו וגרתעו תיבדי נופו מכוחו להחזיקם
כשיתעורר את עלמו להכתב בוראו ויכתבהו בהשק
ובשמחה גדולה יתליף כוחו ויכתב שביעה רוחניית
מזה הכתב לו התפלה וכבר שמעתי מהרב אחד
פעם אחד שי' מתענה שהעניות הגדול מכתב
לכתב וכשהגיע ליום ה' ונחלש נופו ולבו מאוד לז
ביקש תחנולה לעלמו והתעורר להכתב בוראו
מאוד והתחיל לומר שיר היחוד של הפילוסופים
שבשירים הנדפס בסדורים בשמחה מופלג' ולא
פרנים לער התענית כלל ועיקר בעבור שהשקעות
מהכתבתו בשיר היחוד בהכתב בוראו והחליטות
כוחו לה הטרידו כלל מלכתב לבוראו והח"כ בכלותו
לומר בשיר השיר היחוד לז הרגיש תיבשה בחו ובלי
ספק שבשיחתו מכתב לבוראו בחה לו שפע רוחניות
מלמעלה כעין הוס' נשמה לחמלו ולחזקו והח"כ
נשהלך השפע היטיו ממנו ופנה למעלה לברשם
ובדרך היטר וחכון ועלה תיעולה לכל מסכיל לחפוש
אחר שהברים המעוררים את השדם להכתב בוראו
וירשום אותם על הנייר להיותם שמורים לו לזכרון
ולעיין בזכרון דברים אלו קודם כל עבודה ותפלה
ותהלה והודאה ומלוה כדי לעשות כל זה בשמחה
מופלג' ושורש גדול ומעין תפלה והתעוים הוא
שיתאוה כל ישראל בהכתב נשלמה ולקיים מ"ע
והכתב לרעך כמוחות ולריך שיהיה בהתלהבות
תיכות ההכתב בלבו כעין לנייר בלבו מעלת ישראל
בעלם שהם עם קדוש ושאור ושנקראים עם ה'

ומהובתו וחמודתו ושמין עם נחמד כמותו כמ"ש מי
כעמך ישראל גוי אחד בארץ ועיקר אהבתו את
ישראל הוא שיהיה בישראל בשרש כמעט יותר מעל לשרש
ויש"ה בשמחתם והנה מי שמורם מלוה זו קבועה
בלבו בודאי תפלתו שלימה מאוד בהתפללו בכל פעם
לעין רבים בפרט בהתפללו על עניינים גשמיים
שמיים הכרחיים מאוד שלכאורה היה חרפה לאדם
שיתפלל עליהם כי בשלמא על עניינים הרוחניים
כעין אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאדם בינה אז
מיבינו מבינו להורתך או שלח לנו מכל בעניו רפואה
או ברך עלינו את השנה הזאת אם יתפלל כל יחיד
ולא יחוש כ"ז בשר עלמו מזי חרפה היה לו עם
סיות בחכמי המוסר פירשו שיכווין בברכות הללו
כדי שיהיה בריה וחזק לעבודת בורחו או שענין
הרפואה יתפרש על רפואת הנפש מ"מ אין הענין
יולא מידי פשוטו ובפרט בחמרו ותן ברכה על
פני האדמה הנה שנם זה ים לפרשו בענין נפשי
ורוחני ושם יכוין בתפלתו רק לתועלת עלמו כמעט
חרפה היה לו ותפלתו מנוסה ומיוה מקובלת כי
רחוי לעבוד את השם אפילו אם לא יבלה לו רפואה
למכותיו או אפילו אם יחסר לחמו רחוי לקבל את
כל זה בהכתב לך עיקר הכוונה היה שיתפלל בשר
כל ישראל ושיהום בשדם יותר מבשר עלמו ושיגמור
בלבו לומר לא על עלמי הני מתפלל כי אינו חושש
כלל על עלמי אלא לך לי מאוד ומר לי מעי המו על
עם קדושיך תחוק חמודיך אשר שם מוכים ומעוניים
ומבוזים ושפלים בתכלית השפלות ומר לי מאוד
בזכרי את לשרש מנוזל מהכתי אותם כי אינו יכול
לשבול לשרש ודוחקם כמו מי שאינו יכול לשבול לשר
כמו היהיד שהחוב והנחמד הנתון בכלי ברזל ושוקף
ברשב וכלמה ברשם כל חולות ומוכה ומעונה
מהיביו ביסורין קשים ומרים ואין בידו להושיעו
מיד מוציבו בודאי יתמרמר מאוד ויאמר אז לעיניים
שלי שכך רואות טוב מהי בדשם מחוק מחיי חיי
לשר ומתרוריים כמו כן ממש רחוי שילשער בשר
ודות ישראל ויחתן נפשו החת נפשם מנוזל מהכתו
אותם כמאמר רז"ל בשדר הנה דבי חליהו שלמרת
חליהו כמה פעמים בריני בשרת כל ישראל וכמאמרת
מבדש"ה ומה אין מחני נא מספרך אשר כתבת ומי
שיכוון בתפלתו בדרך הזה שלמרנו בודאי יתעוררו
בתפלתו במאוד מאוד ויבי' נקל לו לבכות בכיות
עלומות ועי"ז יתעוררו מנשים מחרים ג"כ לבכות
ויבי' על ידו תועלת נדול ונפלא כמו שמוכח בספרי
חמדת הימים בחלק המועדים בדף פ"ב ע"ב עם
חלהיהו ותלהי תכותיהו תבא לפניך וכו' וז"ל שם
ערש תכלה לבכר חלפה ביתה תכאר לך סוד טיהור
ושנולתו כי רבה היה מאוד כתבו חכמי האמת כי
ע"י טיהור מתקן מה שפגם גם במדות העליונות
כי כשהדם חועה פוגם כל שרשי נשמתו ושמתמו מה
חותם עליונות ואין מימי השפע מזלים בהם
וכשמתעורר טיהור ותשובה ומעורר מים טובים
ע"י דמעה שמוריד ע"י עוונותיו מעורר מים
העליונים

העליונים והם יורדות זרם ושפע מים רבים ומרחיקים כל מיני הכתמים והפגמים שפגם בכל בחי' ואותם המים שופכים מעל הס"ם חלקו ומינו עולה לקטרג ומבזה הדבר יותר כפ' החסיד בעל חסד לאברהם ז"ל ושוד טוידוי דע כי החוטא פוגם למעלה ונורם דין וחושך ופגם זה נתלה במקום העון כפי המדה שפגם החוטא וכפי שיעור עונו והמתודה חטאתו וחטאות כל ישראל נורם לעכר מדות עליונות ונקוטו בכוחו פגם ומוריד שפע ידוע מלמעלה ומעבירו ומטהרו כמ"ש טוב עין ועובר על פשע והוא מימי טהרה לרחוץ חטאת הפגם כמ"ש מקוה ישראל ה' את אבות ניון ואת דמי יהודאים ידיח בקרבה ואותן המים היורדים ממקום מזון וחלק הניתן לחיצונים ולכן נתקן טוידוי בא"ב כדי לטהר כל כ"ב אותיות התורה שעבר פגם בחטאו ופשעו וז"ל זיהר פקודי הי"ה ז' ומהשיא לאותה חולקא דסט"א פי' שנכללה להתפרנס ממנה הוא כל מיני הוכין והעניין דפודי עלייהו ונטיל לון לחולקי' מפני שהם חלק שהניח על פרנסת החיצונים כמ"ש ותשליך במצולות ים כל חטאתם ע"כ לשון הזהב שהחמד בעל תמדת הימים . גם הוא"ם שם תיקף אחר הכ"ל וז"ל שם גם מסגולת הוידוי הוא לסלק מעליו כל המקטרגים ואין דימו מסור אלא ביד הקב"ס כי יאמר לו הוא ית' למקטרג מה תאמר לו יותר ממה שהוא עלמו מתודה ומפרט חטאיו ומודה ועוזב ירחם עכ"ל . והנה הוא כמודה בקנס ופפי' בימים עדים אח"כ כגון עידי הקטרוג פעור הוא וגם דבר זה גדול הוא מאוד מאוד כמה שמסלק בוידוי כל המקטרגים מעליו ואין דימו מסור אלא ביד הקב"ס כמבואר אללי במ"ש בפירוש הפסוק מלפניך משפטי יצא עיניך תחזנה מישרים ובפירוש הפסוק הלילה לך מעשות כדבר הזה למימי לדיק עם רשע כלומר אפי' שהם בעלמם רשעים מ"מ אולי יצא מהם לדיקים ורמזי שיללו בזכות הלדיקים העתידים ללמת מהם כמו שאמרו רז"ל בטעם נבי עמון ומואב מפני ב' פרידות טובות שעתיד ללמת מהם רות שמ מלכיה ונעמה העמונית וכן מרז"ל נבי שאני בן נרש בזכות מרדכי העתיד ללמת ממנו גיולו וזה יאמר נא חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית לדיק עם רשע כלומר בזה שתמית את הרשע תמית גם לדיק שעתיד ללמת ממנו וזהו חלילה לך למה שאתה נופה עתידות להמית לדיק עם רשע וכן יש אללי פי' אחר על זה הפסוק והוא עולה בקנה אחד עם פי' פסוק מלפניך משפטי יצא ונו' והנה מבואר אללי במ"ש בטעם על מחשבה רעה מפני שעל זה לא יכול להיות סוס מקטרג שאין מי שיודע מחשבה שבלב בלתי ית' וכאשר מקטרג הוא מוחל לנו לגודל רחמנותו ומהשבתו תחותנו ולכן כשאדם מתודה בכניה עלומה וחרטה גמורה ועזיבה מוחלטת כל המקטרגים בדילין ממנו וה"ק הקב"ס מוחל לנו והנה רמוי שיתעורר אדם לחטא' ישראל מאוד מאוד לקיים מצות ותשבת לרעך כמוך בשלימות מופלג והנה ענין מצוה זו ומהשבת לרעך כמוך הינו ענין שיתאר בפיו הריני לאהב כל ישראל ובלבו לא תהיה מהשבה חקוקה ומצויירי' אלא עיקר קיום המצו' הכ"ל הוא שיהי' האד' ויחקוק בלבו לאהב' נפלאה לכל ישראל ודרך הציור יהי' כך כי הנה ידוע שיותר יחמול אדם על בנו האהוב ונחמד לו אלף פעמים יותר מעל עלמו כי יותר יחשוק האב לשכול רעיון מציטבול בני ח"ו רעיון וכן ביותר הנוגות האנושיות וכל זה הוא כמעט עין טבעי כי הנה יודע שתענוג הרוחני גדול מאוד מתענוג הגשמי וכן כאשר הרוחני גדול עאוד מכאב הגשמי והנה כשהקיף אדם על עניני' הללו ימלא אמיתת' והנה תענוג הגשמי הוא כשיתענג במאכלים שמי' ומהוקים לחיך או במשגל ותענוג הרוחני הוא ענין נחת רוח במחשבה לבד וישמח שמחה נפלאה והשמחה הזאת היא התענוג הרוחני ולעולם תענוג הרוחני יבטל תאוו' תענוג הגשמי עד"מ כשאדם אחד יהי' לו בן יחיד נחמד מאוד ומיוחל בכל מיני השלמות ואח"כ מת הבן היחיד הזה וכודאי נער שאב הוא גדול מאוד ועי"כ יתענה שאב שמה ימים רלופים משבת לשבת ישמע ה' קודם ליל שבת יבכרו לו שבנו היחיד שהי' מת עכשיו חי הוא בודאי זה שאב שבע משמועה טובה הזאת יותר מתרנגול פעומה ויין וכל מיני העמונים הגשמיים שבעולם והשמחה יגדל מללו לאין תכלית ויחליף כח ממה שהי' חלוש מאוד הרי שתענוג הרוחני גדול הוא מאוד מתענוג הגשמי וכן כאב הרוחני גדול מאוד מכאב הגשמי כי יותר יצטער האדם בבוא לו לער רוחני ממחשבה בלבד בעין אותו הלער של האב שהזכרנו במות בנו יחידו יותר מאם היו מכים אותו במקלות ובלוטות ונשבל מכל לאדם שים לו יולד קטן שאינו יכול להבר ובלות תאוותו לא בדברי' ולא ברמיזה ולפעמים יבכה הילד שהיא מחמת מיזה כאב שים לו ברגלו או בגופו ואביו לא הי' לו מעולם שום כאב נופני וברגו' אביו שבנו הילד בוכה מאוד מחמת כאבו אז מלטער אביו לער כפול ומכופל אחד מכאב הילד היא כאב נופני וכאב האב הוא כאב רוחני שאות הלער שמלער על כאב הנופני של בנו ושוד אללו הים לפעמים כאב הרגש לאב וזה הבן הים יכול להסביר ולגלות לאביו את כאבו ולומר לו שרגלו כואב לו אז הי' הלער הרוחני של האב במד' ובמשקל כפי שיעור וערך כאבו הנופני של הבן משא"כ כשאביו לא הי' לו כאב הרגש מעולם ש"כ מסתפק הוא בכאב בנו אולי ים לבנו כאב גדול למאוד עד שאם הי' לאביו כאב כזה לא היה יכול להסבול מרוב היסורין של זה הכאב ומכ"ש זה הבן שהוא ילד קטן ומלא לפ"ז לער הרוחני של האב הוא יותר גדול כשאינו יודע שיעור יסורי וכאב בנו משאלו הי' יודע שיעור הכאב או אפי' הי' לפעמי' כאב הרגש לאביו אך זה הבן אינו יכול לדבר ולהסביר

ולהסכיר לתביו ולגלות לו שיעור כחמו ומזה הכחב
כיח כרחמו ולפ"ז נ"כ תביו מסתפק לומר חילוי יש
לכמו לער מופלג ויסורים קשים שתין להם שיעור.
ועד"ז רחוי להלטער בגרות לחרני ע"ד כשהדם
נהרג מלסטים שפלעו חת מוחי בקרדומית וע"י
יסורין הללו יגלה נפשו ממנו רחוי לכל חדם
להלטער בשמוע יסורים של הנהרג הזה חפר לח
ישוער שיעור חיכות היסורים שהם כי מעולם לח
נח חדם מחר שנהרג ולהסביר לנו שיעור גודל
היסורין והכחב שהיה לו לכן רחוי לכל השומע
שנהרג יהודי מחר לומר חולי חי' לחחר יסורים
גדולים ומרים מחוד מחוד וכן עד"ז יעער כל חדם
מישראל בלער נלות השכינה כי הדע נחמ' כי מה
שלנו חומרים לשם יחוד קב"ה ושכינתיה לח יעלה
על דעתך ח"ו שהוח כעין יחוד הנשמי ח"ו חלילה
להעלות זחת על הדע' כי חין כפירה גדולה מזו
שלח הוח עניו החייחות השכליים הפשוטים
והנפלחי' והתמונות מדת הדין במדת הרחמים כי
ח"ח לעולם שיהנהג ע"י ח' מהם כלל ועיקר לח
מבעי' על פי מדת הדין לח ה' חפשר להתנהג
העול' כי קלר כוחם מלסבול דינים קשים ומרים שלח
עפ"י מדת הרחמים בלבד נ"כ לח היה חפשר לעול'
להתנהג בעבו' כי רובם ככולם לח היו מתרעמים
מעונם הדין והיו רובם הוטחים זולת בני עלי'
העיכדים מלהנהג נמורה ומירלת הרוממות ולח
מירלו' העיכם והנה הנה מיעטים מחוד וכיון שהיו
רובם חוטחים כביות שתין פחד חלהי' לנגד עיניהם
כשמרם לית דין ולית דיין והיו פונמי' מחוד ח"ו
והי' מתהפך מד"ר בעלמו למה"ד הגדול והיו
נענשי' בהכרח ביסורין קשים ומרים חפר לח
יוכלו לסבול ונמלח כי ממה"ר לבד הי' נמשך
חדרבה דין גדול יותר מדלי לכן נזרה חכמתו ית'
להתנהג העול' לפ"פ מה"ר ומה"ד ויש כחן
שתה ירחת העונש ובזה חין חוטחים כ"כ ונמלח
עלם כוונת מדת הדין הוח עניו רחמים נדולים
והיסורין שבחים עליהם לפעמים קלת בחטח' הם
מזערם הח"ב כדי להדריכם בדרך נכון ויסר
וכמחמר הכתוב וידעת עם לבבך כי כחשר ייסר
חים חת בנו ה' חלהיך מייסרך כי כוחלי כחשר
ייסר חים בנו החכוב לו מוב בוחלי חינו מייסרו
בדרך רונז ונמלח כי חם מחמת חיבה מסותר,
בעמקי לבבו ועם היות שהיח תוכח מנולח בגרוח
בעיני הבן לח כן הוח כי בנו חדל להשכיל שלטעיב
לו עושה לו חביו כזה חלח מדרכה חוהב שעושה לו
רעה כזה וחביו הוח משכיל לכן מיסרו עם שהוח
בעיני הבן רעה נדולה מ"מ טובה נדולה ימשך לו
מזה ושם לח ייסרו יהי' בהיפוך שעושה יהיה טובה
בעיני הבן חבל מזה ימשך לו רעה עלומה ולכשיגדל
הבן וישכיל כל זה יבין שחביו עשה לו טובה בייסרו
חותו וכן הוח חבין להבחה חביו חותו כן בנדון הזה
ממש ה' חלהיך שהוח חם הוי' מה"ר וחלהי' הוח
מה"ד מייסרך ועיין בם' קול בוכים שחיבר
הנילחנטי על מנילת חיכה על המדרש כי ה' הונם
על רוב פשעיך יכול על מנן ת"ל על רוב פשעיך
ע"ם דבר נפלח חבו ממתקי' העול' מכל זה כי
היחוד שלמעלה הוח יחוד רוחני והתמונות חיכות
שכליות פשוטים והתמתקו' מה"ד במה"ר והנה
מהחולדו' שמולידים ע"י יחודם תבין ענין יחודם.
שהם מולידים ע"י יחודם נשמות הלדיקים והנשמה
הלח היח ענין רוחני ושכלי זך והק ובהיר ומינו
חיפם מקום כלל ועיקר ובכר הסברתי לך למעלה
מהות וענין הרוחניים והנה כמו שכל מיני הנשמי'
שרשם הם ברוחניים עליונים כי מרוב הסתלמות
והסתפשטות הרוחניים למטה יתנלו ויתעבו ויתעברו
ויתנלמו עד כי יתהוה נשם נמור כמו כן עונג
הרוחני שהוח יחוד העליון שהם חינו הלח הסתוקקו'
הנשם עלומה ועמוקה ומניעם חפלס בהסתוקקות
זה המוסבב לינק והמשפיע להשפיע כי יותר ממה
שהשנל ר"ה לינק פרס רונס להניק ומלינקו בני
חדם הנשמי' נם יחוד שלהו הוח נשמי וכמו שתין
ערך ודמיון בין מהות הנשמיים למהות הרוחניים
כן תין ערך ודמיון כלל ועיקר בין יחודם ליחודם
הלח לפי יחוד הנשמי הוח העונג היותר נדול מכל
התענוגים הנשמיים המשלו חכמינו וקרלו ליחוד
העליון נ"כ בשם יחוד להורות על נודל עונג הרוחני
של יחוד העליון שהיח שמחה מופלנת רוחניית
והסתוקקות הנשם נמורה ומירלת הלח תרחה
נם כמו כשחדם משניל בשלו היח המלחה עמוקה
חז ישמח לבמו ותנל נפשמו וכן הוח הענין ברוחני'
עליונים שכל עלמם חינם הלח שכליים פשוטי' וכל
חשקם ותחוחתם הוח להשנם בלבד ונם להשפיע
השנם למטה מהם וכל מה שמסתוקקים הרוחניים
היותר עליונים להשפיע ברוחניים שלמטה מהם
הוח נודל ההטבה שלהם שמטבע הטוב להטיב
ומדתה קונם יח כם שעיקר כוונת המחיל העליון
בחלילות העולמות הי' נ"כ מנודל טובו שמטבע
טבוב להטיב ונם לנלות חלהיתו וגדולתו ועולם
יכולתו שקודם חלילות חין מי שהיה מניע מליחותו
הלח הוח לח עלמו וכל הרוחני העליון המשפיע
למה שלמטה ממנו חינו להתפחר חת עלמו בשפע
עלולו ולהרחית לו נודל יכלתו הלח כוונת כדי
שע"י רבוי העלות והעלולים יוכר יותר כח המחיל
העליון כי מנדולת העבד נדולת האדון מודעת ובזה
הם עיבדים כולם חתר מחיל העליון מ"ם ית"ש
כי רלונו להרבות עלות ועלולים בכל מה דאפשר
עד שיגיע להתפשטות חל הנבול והנשמית. והנה
כוכח במהות פתחי' בדף ס"ד ע"ח בחות חסדים
וגבורות וז"ל הנבורות חשקם ותחוחתם להשבך
בחסדים כדרך הטוב' שכל, כה ומל חיכך השיקוך
מה"ם סי"ו ח"ב פ"ב עכ"ל בעל מבות פתחים וזהו
הענין מבחר"ל במישעו הירח לכי ומעטי חת
עלמך כי כתב הרמ"ע כחב בס' פלח הרמון בשער
היחה המכוונה בשם שער מישעו הירח וז"ל שם
טבע הדין וסבולתו להיות נכנע חל החסד ושר חל

בעתו מאכל זה הטבע הוא נבי מדת הדין בעלמ
ודאמנהם כי מדרכה טבע הדין לפעול פעולתו שהוא
דין החזק אלא שהמקיל קבע זאת הטבע במדה"ד
שיהא נכנע אל החסד וזהו לכי ומעטי את עלמך
כלומר אלא הדלה לפעול הדין החזק · וזהו ואל
תיכך תסוקתך כלומר שתמיד תהי' התסוקה בלך
אל תיכך שהוא מדת הרחמים וחס ושלום שיהא
המקיל העליון כופה את מדה"ד לעשות פעולה
היפוך רצונה כי (ח"ו) למעלה עוז וחדוה ומחמה
ומין שם עלמות אלל (ח"ו) אלא המקיל שיהא רצון
מדה"ד כדי שיתחזק ברצונו העוב למה"ר וזהו ואל
תיכך תסוקתך התסוקה דייקא ונם מדת הרחמים
תוכף ומתאוה להתייחד עם מדה"ד כדי שיירצו
בני אדם ממדת הדין ולא יחטאו ות"ב תדרכם זהו
שורם הרחמים אלא יענשו בני אדם ח"ו בפועל וזהו
הפירוש ואל תיכך התסוקתך כלומר אלא הדלה
לפעול דין ב"ח להועלת תיכך שהיא מדה"ר שיהי'
לו קיום ע"י מה שיירצו בני אדם מעונם ולא
יחטאו ולא יתהפך מדה"ר למה"ד והבן זה · והנה
עתה כשהוסם זה הרצון בטבעית תוכחת מאוד
לבניהם שהם נשמות הלדיקים שתהא עזה מאוד לתין
תכלית כמוכה בזוהר על פסוק הן שמים לא זכו
בעיניו כלומר אפלו שמשפיע להו טובה נרחה בעיני
הבם שעדיין יקלר בשפע טובותיהו ולעולם לא יבטל
מתכתו הוהו וכיון שכן הוא רצוי שנסי' תרדים
לעבוד הבם בפי הכלית יכלתיהו הספרי ולמסור
למית' את עלמיהו על דבר כבוד שמו וזה המסירה
למיתה על קידוש הבם יהיה בשלשה בחי' הבחי'
הראשה היא מרוב הלער לבלתי יכולת לסבול כי
מיכפה מוכל ורהיהו ברעה אבר ימלא את לבי
בגלות המר שהוא ובדוהה מלין דוהא ונעדר יחוד'
אבר הין לתהו יכולים להשיג גודל מיכות לער
השכינה כשהיא בגלות ומחמת העדר יכולת לסבול
כ"ז יבקש נפשו למות בחשק נמרץ כדי להפטר מלער
הזה כי הלער הזה הוא אלו יותר חמור מלער
המיתה לגודל מהבתו אותה וזהו כי עזה כמות
מהבה כלומר שמהבה בוערת בו כ"כ עד שאם
יבין בהעדר כבודה יבחל את נפשו למות ואל יראה
ברעתה אבר ימלא אותה · בחי' הב' הוא נ"כ בא
מכח ההבה שמקבל על נפשו למות ויטלוט עליו
דיניה כדי לנקות את השכינה מדיניה העלומים
ובבחי' הזאת יוכל נ"כ לקבל עליו בחייה חיותו
יסורין קשין ומרים מאוד כדי לנקות אותה מדיניה
וזהו יסורין של מהבה ובבחי' הג' שיבחר נפשו
למות על דבר כבוד שמו מנודל מהבתו אותה ולזו
יכול להשביע את מהבתו לקדמה כי בוערת בקרבו
בתוקף החמימות למין הכלית ותמיד כל הימים
מלערר מתי יבא לידו קידוש הבם ויתמיר את עלמו
למיתה בניהם כדי להשביע מהבתו אותה ועל בחי'
מהבה הזאת ילדק לומר נ"כ כי עזה כמות מהבה
כלומר שמהבה בוערת בלבו עד שלא יוכל לבבות
אותה כ"ע במיתה והנה גם בבחי' הזאת יהבוק
נ"כ לקבל עליו יסורים קשים ומרים ויהיו מלא
למעדנים מתוקים מפני שמהבה בוערת בו יותר
ויותר וחול' שמהבה הנדולה שים לו בוערת בקרבו
כואב לו יותר מכל אלו היסורים מפני שמתוקק
להשביע מהבתו בכל מאודו ואין לו בעה להשביע
לכן נבוה עליו יסורים קשים ומרים מתוקים הם
בעיניו כי בהם ירוה לתאוה קלה משל"כ בבחי'
הראשונה לא יחפוץ ביסורים כי מה יועילו לו רק
במות יחפוץ כדי להפטר מלער והמכזיב יכול
ויולרפם כל הג' בחי' ביחד במחשבתו ואז יהיה
בודאי לדיק תמים והנה כמו שרצוי להחוב מאוד
לשכינה ולקבל כל הנזכר עליו כן רצוי להחוב את
כל ישראל בכלל ובפרט ושם היות שלכאורה רצוי
שמהבתיהו את ישראל אבי' כרחוק מזרח ממערב
מהבתיהו את השכינה אבל כי בייקא שפיר תמלא
כי לא כן הוא כי הנה ידוע שהשכינה יותר תוכפת
אותנו ממה שאנחנה את עלמה כנזכר לעיל בשם
הזוהר על פסוק הן שמים לא זכו בעיניו וכן הטבע
ג"כ בקלת בני אדם שאוהבים יותר לבניהם מעלמם
והנה ת"ב רצוי שמהבתו את שכינת דשיינו
את ישראל וזה עושים לה נחת רוח מלבד בחי'
החוזה הבר לכל אדם עם כל ישראל אחוה הממיתי'
בחיי מלד נשמותינו שכולנו בני קו"ם ושכינתיה
ואב אחד לכולנו והם כל חי טולידה לותנו והאחוה
הזאת רצוי שתפעול בנו שהבה גדולה יותר ממה
שפועל בנו האחוה הגופנית כמו בני אחים אוהבים
זה לזה מלד שבאים מאב והם אחת נופנים שהנופש
הם לבד אחים אבל מלד הנשמות אין להם יתרון
אותה מכל ישראל כללה דמילתה מי שיילר בלבו
שהבה כל ישראל בשלימות ממרן עד שהילר לא יחבל
לזוז לותו ממחשבתו התקועה בלבו בעניו שהבתו
את ישראל שהבה עזה מאוד אזי בודאי הפלתו תהי'
שלימה וזכה וברורה מאוד כי בודאי יתפלל בכוונה
עלומה בפרט כשיניע בתפלתו ללבון רביס ר"ל
שמתפלל בעד רביס דשיינו בעד כל ישראל כמו
שהשינו אבינו לתורתך הו שלח לנו שבמעט כל תפלת
י"ח נתקנה בלשון רביס יכמרו רחמיו על נפות
ישראל והעדר מעלתם ושיומותם ויתפלל ודאי
בדמעות שלים ובלב נשבר ונדכה ובלי ספק תהיה
תפלתו מקובלת ואם היו כל ישראל מתפללים על
זה הדרך בודאי כבר היו נבנה בית"מ כי הלא
עיקר בית חורבן בית"מ הי' בעבור שנאת חנם
ובאהבר הי' הדבר הזה מהוקן הי' ג"כ בית"מ
נבנה :

ואחרשים לי למזכרת אניה דברים המעוררים
את האדם להפלה בכוונה שלימה :
האחד הוא כאבר יילייר שבתפלתו יעלה ניצוצי
נשמות הקדושות שנתפרקעו בעמקי הקליפות קשות
אבר לא ישוער רוב הכאב והלער והמרירות של
הנשמות הקדושות הללו בהיותה תחת ממשלת
הקליפות ועניו זה הוא כמה פעמים בזוהר
ובתיקונים בכיולא בזה על גלות השכינה ומבית
הפסוק

[הפסוק] התת עבד כי ימלוך ופחה כי תירש נביותה והמשל בזה לתים אחד שהי' לו כל הסליחת' מהשיות שהפשריות להיות לאדם בעוה"ז דהיינו שהי' מלך גדול ואדיר ומלכותו משלה במרחבי מדינות רבות ועצומות והי' לו עבדים ושפחות לתין מספר וכסף וזהב הי' נתבב מלוי בתביים מרוב עשרו וזה המלך היה ג"כ למדן גדול וחריף מופלג וחסיד גדול ומופלג מאוד והיה מקיים כל מלות התורה ודרבון בזריזות ותשק נמרץ אפי' המלות קלות שאדם דש בעקביו הי' נזהר מאוד מאוד לשמרם וכשהיה חירש לו פעם אחת חוש פעם אחת ביומל שבשביל זה לא הי' יכול לקיים חיוב מלוה קלה מדרבנן שאדם דש בעקביו הי' מניע למלך הזה לעבר גדול והי' מקיים כל עוד ותעלומות והגיות בו יומם ולילה ולא יחוש ספר התורה הזה מפיך והי' מהפלל תמיד בכוונת ויחודים עלומים ליחד העולמות העליונים והיה לו בכל תפלה שהיה רוחניית וערתה עליו רוח נבואה מרוב התבהבו והתלהבתו לבוראו ית' והי' לו הסנה עלומה ונפלאה, בהורה ותמיד הי' מחדש בתורה חידושים עלומים ונפלאים ואחר כל זה נפל ביד אחד מעבדיו הבזויים ופפלים והוא תים רע ובליעל ומכזרי במאוד מאוד וחבאו בבית האסורין ויפה בסד רגלו ויפשרהו בתפחים ובבבלי ברזל בבדים ועלומים אשר לא יוכל לסבול גודל כובד המשא שלפה וחבאו בדירה פרוחה ומרווחת ועשה עמו מלאכות בבדות ועלומו' בבבוזות ובתגים וביום הביפורים וכופפו לאכול מאכלים אסורים ופיהו מניחו לעשות שום מלוה מן המלות לא בהחת תפילין ותפלה ותלמוד תורה ויהבילהו לחם לר ועב ומי' ברוחי' ועבורי' ומייפרו ביפורין קשים ומרים ושוחט את בניו לעיניו ומכה אותם ואותו בהבלות עלומות ומכזריות ועושה בו פלעי' וחבורות האם יפוער מיבות בעיר של המלך אלו אשר נפל מהינרת רמה בתבלית הרוממות והגדולה לפירת עמיקתת בתבלית העמקות ובזכרו גודל הפלוה והשלמות אשר הי' לו מקדם בשבתו על כסא מלכותו ועתה לא בלבד שנעדר ממנו כל השלמיות אלא שאף נהייפר ביפורין קשים ומרי' גדל כאבו ונפערו ויגונו • והנה כדוגמת המלך הזה כן נמשל הנער והיגון של גילוי נשמות הקדושות שנתתקעו בעמקי הקליפות בנפלא ממקום רם ונשא אשר היו חונים בגל בנפי הבכיות והיתה מרחפת עליהם תמיד והיו מוכלים לחם חוקם מלחם תביהם בשמים לחם ומזון רוחני מפוכח מאוד לתין תבלית והיו ניזונים מזיו הפכינה אם כל חי אשר לא יפוער גודל התענוג והשמחה רוחניית שלהם שתין אלו יכולים להמית בחיים חיותיו גודל השמחה שהיה להיות נשמותיו מלובבי' במשך הגוף שהוא תומר עכור וחשוך ועב מאוד ועתה נפלו ביד הקליפות ונמצע ונעדר מהם טובם הגדול ומדרגם נפלאה דתנתם ורב יגונם על אחד אלף אלפי אלפי' ומין לאל יד להושיע, ולנחלם מיד מאניה' התגדיי'

יא

[הפסוק] התת עבד כי ימלוך ופחה כי תירש נביותה והמשל בזה לתים אחד שהי' לו כל הסליחת' מהשיות שהפשריות להיות לאדם בעוה"ז דהיינו שהי' מלך גדול ואדיר ומלכותו משלה במרחבי מדינות רבות ועצומות והי' לו עבדים ושפחות לתין מספר וכסף וזהב הי' נתבב מלוי בתביים מרוב עשרו וזה המלך היה ג"כ למדן גדול וחריף מופלג וחסיד גדול ומופלג מאוד והיה מקיים כל מלות התורה ודרבון בזריזות ותשק נמרץ אפי' המלות קלות שאדם דש בעקביו הי' נזהר מאוד מאוד לשמרם וכשהיה חירש לו פעם אחת חוש פעם אחת ביומל שבשביל זה לא הי' יכול לקיים חיוב מלוה קלה מדרבנן שאדם דש בעקביו הי' מניע למלך הזה לעבר גדול והי' מקיים כל עוד ותעלומות והגיות בו יומם ולילה ולא יחוש ספר התורה הזה מפיך והי' מהפלל תמיד בכוונת ויחודים עלומים ליחד העולמות העליונים והיה לו בכל תפלה שהיה רוחניית וערתה עליו רוח נבואה מרוב התבהבו והתלהבתו לבוראו ית' והי' לו הסנה עלומה ונפלאה, בהורה ותמיד הי' מחדש בתורה חידושים עלומים ונפלאים ואחר כל זה נפל ביד אחד מעבדיו הבזויים ופפלים והוא תים רע ובליעל ומכזרי במאוד מאוד וחבאו בבית האסורין ויפה בסד רגלו ויפשרהו בתפחים ובבבלי ברזל בבדים ועלומים אשר לא יוכל לסבול גודל כובד המשא שלפה וחבאו בדירה פרוחה ומרווחת ועשה עמו מלאכות בבדות ועלומו' בבבוזות ובתגים וביום הביפורים וכופפו לאכול מאכלים אסורים ופיהו מניחו לעשות שום מלוה מן המלות לא בהחת תפילין ותפלה ותלמוד תורה ויהבילהו לחם לר ועב ומי' ברוחי' ועבורי' ומייפרו ביפורין קשים ומרים ושוחט את בניו לעיניו ומכה אותם ואותו בהבלות עלומות ומכזריות ועושה בו פלעי' וחבורות האם יפוער מיבות בעיר של המלך אלו אשר נפל מהינרת רמה בתבלית הרוממות והגדולה לפירת עמיקתת בתבלית העמקות ובזכרו גודל הפלוה והשלמות אשר הי' לו מקדם בשבתו על כסא מלכותו ועתה לא בלבד שנעדר ממנו כל השלמיות אלא שאף נהייפר ביפורין קשים ומרי' גדל כאבו ונפערו ויגונו • והנה כדוגמת המלך הזה כן נמשל הנער והיגון של גילוי נשמות הקדושות שנתתקעו בעמקי הקליפות בנפלא ממקום רם ונשא אשר היו חונים בגל בנפי הבכיות והיתה מרחפת עליהם תמיד והיו מוכלים לחם חוקם מלחם תביהם בשמים לחם ומזון רוחני מפוכח מאוד לתין תבלית והיו ניזונים מזיו הפכינה אם כל חי אשר לא יפוער גודל התענוג והשמחה רוחניית שלהם שתין אלו יכולים להמית בחיים חיותיו גודל השמחה שהיה להיות נשמותיו מלובבי' במשך הגוף שהוא תומר עכור וחשוך ועב מאוד ועתה נפלו ביד הקליפות ונמצע ונעדר מהם טובם הגדול ומדרגם נפלאה דתנתם ורב יגונם על אחד אלף אלפי אלפי' ומין לאל יד להושיע, ולנחלם מיד מאניה' התגדיי'

יא

בשבר כי עוותיהו נרמו להם אה כל אלה והנה מי שמתפלל בכוונה מושיע אותם מתחת יד הקליפות ואין לא יאת אדם להועלת, אשר הם אחיהו וקרוביהו קרובה רוחניית כי הלא הם אחד שבשמים וכולנו ואם כל אי טולידה נשמותיו ואין לא נאת עליהם ולהושיע, מיד לויביהם ולהכניסם למקום' הרחמנן אשר בודאי הי' נחשב לנשמותיהו הדבר הזה לעוזה גדולה לאין תבלית והנה יהיו הוא בלב כל משכיל כשאדם אחד רואה לעשות טובה לאחיהו אם הטובה הזאת נחשבת לו טובה גדולה אלל אחיהו אז המעיד יותאן יותר להיעיד לו משא"כ אם הטובה הזאת אינה אלא חשובה בעיני אחיהו כ"ש לדבר קטן אז לא יתאמן המעיד שהוא להיעיד לאחיהו הטובה הזאת וא"כ כשאר אחיהו נילוי ע"י הפליותיהו כמה נילוי נשמות קדושות שנתתקעו בין הקליפות בודאי הי' נחשב אלל הנשמות הכ"ל לטובה גדולה לאין תבלית והנה אתאמן מאוד מאוד שנתאמן הכ"ל בהפלותיהו בכוונה להושיע את אחיהו מיד לויביהם. והנה ג"כ יהוא לכל משכיל כשראהו בן מעיד לשמעון אחיהו טובה והטובה הזאת אין אדם בעולם שיוכל להיעיד לשמעון רק ראובן ושמעון מבין כל זה ודאי הוא שהטובה הזאת נחשבת אלל שמעון לטובה גדולה מאוד משא"כ אם גם אדם אחר היה יכול לעשות טובה לשמעון אז לא היה נחשבת הטובה הזאת כ"כ אלל שמעון נחשבו אלף אם ראובן לא יעשה לו טובה אז אדם אחר יכול לעשות לו טובה או וכן יהרבה לו יתמעט הטובות הטובה אלל מקבל הטובה כפי רבוי לו מיעוט המעיבים לו בעולם ובכמה מעיבים רבים אז יתמעט הטובות הטובה אלל מקבל הטובה ואם יהיה מעיבים מועטים יהרבה הטובות הטובה אלל מקבל הטובה והנה בעת בדורינו דור יתום בני עלי' מועטים המה להתאמן מאוד לכווין בהפלתם כוונה עלומה להולית נשמות קדושות מבין עמקי הקליפות ע"כ רואי וכוון לכל משכיל יפר לכווין בהפלתו להולית הנשמות הקדושות מבין הקליפות אשר בודאי הי' נחשב אלל הנשמות הקדושות הכ"ל לטובה גדולה מאוד כפי מ"ש לעיל כי המעיבים מועטים המה וכיון שנחשב אללם לטובה גדול, מאוד רואי שנתאמן יותר ויותר בעשקי הולאות הנילוי הקדושות מבין הקליפות כי כפי גודל הטובות הטובה אלל מקבל הטובה כן יהרבה ההתאמלות למעיב להעיד (וזהו שאמרו בפרקי אבות ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש) ואלכך התועלת הזאת אשר אנו עושים בהפלותינו להנשמות הקדושות הנה יש עוד תועלת גדול אחר יותר נפלא שהנשמות הקדושות הלזו עולים בסוד מ"ן אל שכינת עוזנו ונורמים יחוד קב"ה ושכינתיה וא"כ מיחודם נשפע עליהם כפי ישראל שפע שלימה וממולאה הן שפע נשמיית שהוא כניי חיי ומזוני להם לאכול ולבוש ללבוש וחיים וגבורה הן שפע רוחניית בעין השגת החכמה וזכרון וכן ואהבה וירהה והשק ושמחה לעבודתו

יח,

ית' וכמה שהנחמו מכינים את עצמינו לקבל שפע גדול כזה הדבר עלינו מאז עובדים לקב"ה ומכינתים כי הם מוכנים מוהנו בתכלית השלמה וחפלים להטיב לנו בתכלית ההטבה אלא שאין אנו יכולים לקבל רוב טובה מחמת הגבות מוחינו ורוע הכנתינו כדמיון תענוג בית המרחץ שהוא לאים חזק וברית תענוג גדול והמוסרי כח אינם יכולים לסבול זה התענוג מרוב חלישתם והדרכם נחלשים יותר בבית המרחץ ובזה ים להם לער גדול שרולים להטיב לבניהם טובות גדולות ואינם יכולים לסבול וזהו כדמיון מי שים לו בן קטן ורולה להטיב לו ללמוד עמו עניינים פלפוליים עמוקים ואם הבן הקטן ההוא היה יכול לסבול הפלפולים העמוקים בודאי היה נתאב אלל הבן לטובה גדולה מאוד אך שאינו יכול לסבול הפלפולים העמוקים לקוצר מלא שכלו ומפ טוב וגעים היה בעיני האב אם היה הבן יכול לסבול כלי שיוכל להמציא לו טובה גדולה מרוב התאבו אותו ועכשיו כמה מהלער מניע לחביו על שבוו אינו יכול לסבול טובתו ואין לו למי להטיב כן הדבר הזה ממש אלל הקב"ה והכינתים שהפלים מאוד מאוד להמציא עלינו שפע קדושה אלא שאין בנו כח לקבל השפע הזה אלא שפע הקדושה היא בחי' הנעת החכמה ומחמת בעו"ה מטושפים בטומאת טינוף הלאות זוהמת הנחש וס"מ אשר אנו ממציאים עלינו ע"י עוונותינו ופשעי' הטומאה ח"ו לחול ולגרות שפע קדוש' משא"כ אם אנו מניח אנו בהטובה שלימה ומטהרים את עלמינו להכין אותנו לקבל שפע קדושה העליונה והקליפה ממילא נדחית מעלינו כי זה דרכם של הקליפות לנרות מן הקדושה כי אינם יכולים לסבול אור הקדושה ואז אנו עושים נחת רוח בזה לקב"ה והכינתים שיכולי' להמציא לנו טובה ושפע קדושה כי יש לנו כח לקבל השפע הזה נמלא כי במה שאנחנו מכינים את עלמינו להחליף כח לקבל שפע קדושה בזה הדבר עלינו אנו עובדים לקב"ה ושכי' כי הם חפלים בכך :

ודע נאמנם כי הטובה הפמיתיית המשכת עליונו מן שפע הקדושה מלמעלה כוללת ענין הפנת החכמה והזכרון והסיוע לעבודת הבורא למי שמתעורר מתחלה מעלמו כאמרם ז"ל הבא לטהר מסייעין אותו רק מתחלה לריכה להיו' מהתעוררו' התדש בעלמו שהם יסייעו אותו מלמעלה גם אל ההתחלה ס"ב בטלה הבחירה ועל מה יקבל שכר כי מוכרח הוא לעבוד השם בעבור כי מן השמים ספכו את לבו לעבודת השם לכן בהכרח לריך להיו' התחלה ההתעוררות מן התדש עלמו ואח"כ יסייעו אותו מן השמים לנמור כד"א ה' יגמור בעדי והסיוע לעבודת הש"י מלמעלה היא ג"כ מן שפע קדושה וטובה מלמעלה כי כמה שהתדש מהעורר מתחלה לעבודת הש"י ממשיך עליו שפע קדושה מלמעלה אשר השפע הזה היא בעלמו הסיוע מלמעלה לילך בכחו זה מאז ולהלאה להתחזק יותר לעבודת השם ואח"כ כשמתחזק יותר בעבודת השם מאז ממשיך עליו עוד שפע קדושה מלמעלה שהיא סיוע יותר גדול מן הסיוע שבתחלה וכן מתחזק ומולך מידי יום ויום יותר ויותר בעבודת השם ומולך וגדל עד כי נדול מאוד וגורם לייחד קב"ה ושכינתיה ואח"כ מהיותר השוא מוסף עליו עוד שפע קדושה יותר ואז הוא הולך ומתחזק יותר ויותר בעבודת השם וגורם מאז ולהלאה בכל יום ויום לייחד קב"ה ושכינתיה ומדבר מוב חלילה השם מסייעים לו ואח מסייעים להם לעצו' יחד ביניהם· והנה יהוע לפעמים יחיב רלונן לפמעון ולוי מן עובה אחת לפניהם ואין מעיב לאחד יותר מלחבירו ומעש"ב חשובה הטוב' השיא אלל שמעון יותר מאלל לוי וכל זה הוא מפני שפמעון הוא איש מסכיל ומבין בחכמתו חשיבות השובה השיא ולוי הוא שפש ואינו מבין חשיבות השובה השיא כמו ב' תינוק שאינו מבחין בין חשיבות הפרוטה לחשיבות דינר זהוב · ועד"ז יאמר הכתוב ה' יחיב חכמתה להכיתין לפי שהוא הכח ויודע מעלת החכמה וחשיבותה לאח· כזה הוא מתן חכמה : (חסר) :

בעזה"י מתחיל לכתוב פירוש קלת עניני המובאים בדברי הרמב"ד בפי' על ספר יצירה ובהקדמתו לפי' הכ"ל ביאור שם הל"ב נתיבות חכמה וחרשום לי למזכרת מה שלמע"ד על לד הספק בביאור מקלת דבריו ואולי לא כוונתי אמיתות כוונתו ועכ"ז חרשום לי למזכרת כי אולי יהיה הדבר כן · ומשאל מהאל החמת שידריכני על האמת וזה יהלי בעזר לורי וגואלי :

בתחלת פירושו לנתיב הרחמן בד"ה דע כי דרך ואתרח כו' כתוב שם כל חקיקות התיבות נהקקו ככדור לטוס כדמות יו"ד למעומה · פירוש הסיו"ד אין טוס חלל בתוכה כמו בשאר האותיות שיש בהם בחי' לויר ריקני ומקום פנוי וחלל משא"כ י' כי היא כדמות נקודה קטנה אשר היא נולס לכל האותיות וכה יצוירו כל האותיות וכל ליבותיהם ויהיא בכל האותיות ויהיא רחשית' ואחרית' · פי' כמו שהגולם מוכן לקבל כל לורה שהשיה מפני היותה משולל מכל הלורות כן היו"ד מוכנה לקבל לורת כל האותיות כי היא משוללת מכל לורת האותיות וכשתרשום יו"ד על הנייר תוכל להמשיך ממנה לייה אות שתרלה כן לאורך וכן לרוחב כן למעלה וכן למטה · לאורך כזה י · לרוחב כזה ־ למעלה כזה · ו · למטה כזה ן ומ"ם וכה יצוירו כל האותיות ר"ל שעמה יצוירו כל האותיות פירוש שכל קו' שתרשמי' על הנייר מטפת הדיו השחור בהכרח מורכבי' מנקודות רבות שהם לורת יודי"ן וחין שום אות שאינה כלולה מיודי"ן רבים · ומ"ם וכל לבותיהם ר"ל האלפים והאויר הפנוי שבתוך האותיות כמו לב שהוא בתוך ובמלע הגוף · ומ"ם וכה יצוירו כל לבותיה' ר"ל עם בחי' היוד שהיא בחי' השחור שנרשם על הנייר מצייר' על ידה חלל האות מפני שבתחלה קודם

שיחול לרבו על אריר קויס המחזיק מן שום מרה ניכר על המותיות המורכבין מחזיק מן שום מרה ניכר על כנייר כי הנייר הלבן משלה ועבד מכל מרה וכשרבו הקוי המחזיק נלמייר על ידם שני מיני מרה עד"מ כשרבו מ"ם סתומה כזה ם הרי ים כלן חמוץ ריבוע מקויס המחזיק ובחוק המותיות ריבוע לבן מלבנוני הנייר · ומ"ם והיה בכל המותיות מכוחר הוא כי כל קוי המותיות מורכבי מקודו סהם מרה יוקן · ומ"ם והיה רחמים ואחרית ג"כ מבואר כי מאחר שקוי המותיות מורכבים מנקודות בכחרת רחמים כל אות שתחלתו הוא י"ד ואחרית כל אות ג"כ יו"ד ועם היות שממלאות הקויים ג"כ מלאים יודי"ן מ"מ מן היודי"ן הסם ניכרים כ"כ לפי שאין להם נגוד בפועל רק בליור המהשבה טוכל לניי בממלא הקו מרת יוד שכל בהתל' הקו ובסופו ניכר יותר מרת היודי"ן לפי שממוך להתחל הקו ולסופו ים סם לבנונית הנייר משה"כ בממלא הקו ומ"ם ועלמה מכל פי' כי תפי' בהתלת הקו ובסופו מינו ניכר היטיב בחי' ויו"ד כי בממלא סם הרסום על הנייר רק נקודה קטנה לבד שרת יו"ד הרי היא בודאי ניכרת היטיב כי סביב סביב לה מכל לד ים לבנונית הנייר משה"כ בהתלת הקו מן סם כ"ה ללד מעלה בחי' נייר ובסוף הקו מן סם כ"ה ללד מטה בחי' נייר ומ"ם בממלא סהיא נעלמת מאוד וסכה כל המותיות ים בהוכ' חוץ פנוי ולבן מלבנונית הנייר משה"כ ויו"ד שמן סם בהוכו בחי' לבנונית כלל כ"ה חולה לה ולחשוב הרמז לזה כי יו"ד הוא מותיות דיו לומר כי מן סם רק בחי' הדיו שהיא השחור יולה הלבנונית ולחשוב ג"כ רמ"ז כי יו"ד רומזת לחכמה וכמו שחכמה היא רחמים כמ"ם רחמים חכמה ירחת ה' והיא רחמים להשגה כי כתר הוא פלא העליון מופלא ומכוסה מכל כן יו"ד היא רחמים לכל המותיות וכמו שבחכמה כלולים כל הספירו' שלמטה ממנה כן יו"ד כלולי כל המותיו' כנ"ל :

בפירושו לנתיב הרחמן וז"ל בנתיב הרחמן נק' שכל מופלא פי' מלשון כי יפלא ממך דבר שתרגומו תרי יתכסי פי' שהוא נעלם ונסתר ומכוסי מכל מה שזולתו וכשם שעילות העילו' הימו מוכן לכל מה שזולתו כן השכל הזה נעלם מהשיגו זולתו עכ"ל הרמב"ד פירוש כי ידוע שכל ספירה היא עילה למה שתחתי' על"מ כתר הוא עילה לחכמה וחכמה נקר' עלול מכתר ומאחר שהכתר המליל מעלמותו את החכמה לא נחסר ה"ו מהכתר מותה הבחי' כי המליולת הוא כמדליק נר מנר ואין הרמחן חסר כלום ונעלמה ים כלן כ' מיני חכמות חכמה מ' היא ספירת חכמה בפועל שהכתר המליל מותה והיא להוץ לכתר ובחי' מחת היא בחי' חכמה הגנוזה בכתר והנה שני מיני חכמות הנ"ל מיוסם נכנסים ח"ו תחת מספר שניים ולדק לומר עליהם ח"ו שהם שני מיני חכמות כי הם שוויס ממש זו כזו עד"מ כשרצין יאמר לשמוע בזה שלשן שמע ממני שני המלות שכליות תהר למדתי ויניד רצונן לשמעון המלמה מחת ומה"כ בכלותו לגמור ההמלמה היה יחזור רצונן לומר ההמלמה ההיא שהניד כבר לשמעון מותם ההמלמה ממש כעין כדמות' וכללמה מות בחות ממש וכשמוע שמעון מרצונן חזרת ההמלמה ההיא פעם שנית יהמה תימה גדולה על רצונן בלמרו וכי לזה קרלת שני מיני המלמות בעבור שחזרת מותם פעם שנית שלא היא בעלמה כדמיתה וכללמה ומלמלה מחת היא ממש ולא תמלר כהמלמה מחת ולא המלמה מחת שלא המלמה מחת ממש הוא ולנלנ זה השמעון על רצונן לומר לו שלא יוכל להניד מלה המלמות כהניד ההמלמה ההיא עד מלה פעמים כמו כן בשני מיני הכמות הנ"ל כי הם ממש חכמה מחת שלא שלא נעשה לומר ח"ו מחר גילות הכתר מת החכמה נחסר מעלמותה מותם בחי' ח"ו לכך מומרים שגם מותם הבחי' נשתרה בכתר ועולם שב' הבחי' הללו ממש בחי' מחת הם ושמו בודאי הגמור שכל ספירה מגנת את עלמה ובהיות כן נמלא בחכמה מגינ ג"כ מקלת מור הכתר והיינו מותם הבחי' הגנוזה בכתר כי עלמות' מחת היא ושוה ממש הוא בהחדות אחד לגבי אחר מור הכתר אין החכמה יכול להגיע כי מור הכתר נדול הרבה יותר מאור לאין הכלית מאור החכמה · וכן כתב האריז"ל בפירוש כל בחי' אור נק' ת"ס בערך מדרגה שלמטה ממנה נמלא חכמה אינו יכול להגיע כלל את אור הכתר הגדול ונמלא בבחי' העדר ההשגה גלל החכמה שם אור הכתר לאור הת"ס שבחכמה אין החכמה יכולה להגיע ואל תטעה בדבריו לומר כמה שלמרנו שחכמה מגינ מקלת אור הכתר והיינו בחי' הגנוזה והשפירת הכתר לא תטעה לומר כמו שספירת חכמה מגנת את עלמה שעלמותה הוא בפועל מחוץ לכתר כן בנידון הזה ממש מגנת חכמה באור הכתר חלקו שהשהר נגוז שם כי לא ילדק שם מלת חלק כלל כי אין שם חילוק ופירוד כלל ועיקר וכלל מחדות אחד אותם אור הכתר הגדול מה שאין חכמה יכול להגיע ובחי' הגנוזה שחכמה יכול להגיע כלל מחדות אחד ואין החכמה מגנת אותם הבחי' הגנוזה בשני עלמה כמו שמגנת את עלמה בשני עלמה בפועל אלא שמגנת החכמה את הבחי' הגנוזה כך הוא כלומר שמגנת שבחי' עלמותם ולאי יש באור הכתר הגדול הנשהר נ"כ ע"ד ישמו בכלל ממחי' מנה ולא הנקוט בידך זה השכל לדוקא כי שם שייך להשהרים מנה ממחתי' בש"ע וילדק לומר שח"כ מנה מונח ומנה מונח אבל אין אין להשהרים כלל ח"ו אבל הכל הוא מחדות נמרץ ועלום מאוד וכדי שתבין לשוניו מה כוונתיו בהמרנו מחדות נמרץ ועלום תמשיל לך משל הנה יהוע בדברי החוקרי' המדברי' מהרכבת היסודות במדם כמו את הסרכבה שזאת בשם הרכבה מגזיית כי יש שני מיני הרכבות מכניים

שכנייה ואחת הרכבה מזגיית הרכבה שכנייה היא ע"מ כשאלבע שבלה אחת חלי בלבע אחר וחלי בלבע מדום ילדק לומר שלבע השבלה הזאת מורכבה משני נוויים נוון אחור ונוון מדום והשני נוויים הללו חיום מעירבים זה בזה מלה שוכיים זה מלל זה ולכן נקראי הרכבה שכנייה והרכבה מזגי' היא עד"מ כשהערב מלו השני נוויים ביחד ויתמזגו בביזול יחפכו מותם השני נוויים לנוון אחר לא נוון אחור ולא נוון מדום מלא נוון ירוק וכשאלבע את השבלה בנוון הירוק ילדק לומר שלבע השבלה מורכבת משני נוויים משחור ומדום שהרכבה הזאת היא הרכבה מזגי' לפי שהמזגו ועתה הסר קליפת הנשמות מהמשל ותבין והשכיל כי הביאי' הגיוזה בכתר חיים עומד' בשני עלמי מלל האור הכתר הגדול כמו שבמשל הנשמי הרכבה שכנייה מלא כאי' הכמה הנעוזה בכתר היא בחזו' נמרץ עם תיר הכתר הגדול כמו שבמשל הנשמי הרכבה מזגיית ולא שתבין שסם בכתר יש ח"ו ענין הרכבה מלא היא לאחדות פשוט ונמרץ ומזה תבין מ"ם בעל אומר לאומים בענין הלאומים של הת"ם שהוא לאומים כחו הבי"ת מעלמו לא עלמו בביזול לשיהיהלל ממנו בעל הכלית כי קשה מאוד לגילות בעל הכלית מבלחי ב"ת והמשל הזה כמו שאם נתערב לבע לבן בלבע מדום ונתמזג סיטיב הרכבה מזגיית קשה לאי"כ להשרים' זה מזה ולהיות לבע הלבן בפ"ע בקוד' המזגה ולבע מדום בפ"ע זהו דבר כלחי מפשר לך שם יוסיף וירבה מאוד על לבע הלבן עד שיהיה לבע האדום הלק לאחד מעשה אלפים מלבע הלבן לז יתבטל לבע האדום בתוך הלבן ויהיה כולו הפך לבן ודמה' להלן שם יוייר שכתר יתעלה ויתעלם בשרשו בת"ם שוב לא מוכל לרמיז אליו בפרטות לומר כי הוא זה מה שהיה בתחלה מתוך ת"ם לא כך הוא כי בהיותו לתוך לת"ם הוא בעל הכלית ובהיותו מתעלם בשרשו חזר להיות עלמות אחד עם עלמות ת"ם באחדות נמרץ והרי ב"ת חזר להיות בב"ת כמו שנתון האדם חזר להיות נתון לבן בהיותו מרכב עליו לבע לבן כנחל שוטף:

שם בא"ד כתב הרמב"ד ז"ל ידוע הוא שאורת הלל"ף היא לורת כל האותיות וכל התיבות שם בו תמצא בדרך כלל ולכן פלא אותיות הל"ף עכ"ל ב"ל. אפשר ר"ל שאורת השרת הל"ף היא לורת השרת כל האותיות כמ"ש המדקדקים שהשרת הלל"ף היא השרת קול פשוט היולי מן הריאה אשר הוא משותף לכל האותיות, ולכל התנועו' ע"כ היא מובלעת בכולן ואינה מורגשת גם כתבו לל"ף דין גח גרמה נוצא בפלא והיינו לפי שאינה מורגשת עיין שם, לאחר שהיבה בתיבת האותיות סימן ז' ובמעט אין השרת הל"ף מבחי' דיבור כמו שאר כל האותיות אלא מבחי' קול לבד שהיא קול פשוט וכמו שבחי' הקול הוא בכל האותיות כמו כן השרת הל"ף היא ב"כ בכל האותיות וכמו שהיי"ד היא אורת לכל האותיות בשהיה בין הל"ף היא אורת לכל האותיות בשהיה בין מבוא מלולי בשריקות במקום אחר וזהו שכתב ולכן הל"ף לאותיות פלא מלשון מופלא ומכוסה כי היא נעלמת בהברה ואינה מורגשת כלל:

כלל שעולה בקיצור נמרץ יהוס חתוך השרת האותיות אל הקול כיהוס לורת המונח האותיות אל הקלף ובכל ענינים הכתיבה והדיבור שווים זה לזה וכשהעיון המלה' בכל פרטי הענינים ים יהוס בין כתיבה לדיבור בכתיבה ים שת אחת פשוט והיא אורת לכל השרת האותיות וכמו כן הל"ף היא אורת לכל השרת האותיות וכמו שהמונח האותיות נפעלים ע"י כלים שהם הקולמוסים ודיו כן השרת האותיות נפעלים ע"י חמשה כלים שהמנם ם"ם לח"ג וע"י הסויר היולא מסימפוני הריאה דרך הקנה וענין הדיבור היא ענין כתיבה רוחני' ודקה מאוד ומיוחד' הדיבור יעיד על זה כי כל מה שיכתוב סופר מהיר מאוד בשעה אחת יוכל קריעי' שעה או פחות מזה לא ערל שפתי שמיעו מהיר כ"כ בדיבורו וכמו שהוא הרחוק מזיע למרחוק יותר מהוא השמיעה להיות דק הרבה מהוא השמיעה והוא השמיעה מזיע יותר למרחוק מהוא הריח והוא הריח מהוא הטעם והמהוא כמו כן ענין הכתיבה היא יותר עב מענין הדיבור לכן יש להם השמרות מורגם לף להחר הכתיבה נשמרים הקוקים על הנייר ונרגשים בהוא השרות והדיבור אין לו השמרות מורגם להר דבור כן אדם כי בשעת דיבורו יוכל לשומעים בהוא השמיעה ולחר הדיבור כבר חלפו ועברו השלות והאותיות ואין להם השמרו' כלל רק שמורים בלב ע"י כח זכרונו והם שם בדמות מחשבי לבד לף בלישור מורגם (אבל דברי קדושה לף לאחר שהפסיק מלדבר יש לדיבור השמרות נלחי וקיים לעדי עד) וענין המחשבה יותר דק אפי' מדיבור כי מה שיחשוב אדם בשעה אחת לריך לדבר כמעט יום שלם אפי' שהדיבור נפעל ע"י כלים מכלים שונים שהם כלי הדיבור בחמשה מולות וכשיזדמן תיבה בת חמש אותיות וכל אות ממנה ממולה לחר בהברה לריך שיחמם לתיבה הראה כל החמשה כלים וידוע שהדבר אשר לא יוגמר רק ע"י כלים רבים לריך שהות זמן יותר מדבר אשר נגמר ע"י כלי אחת והמחשבה נגמר רק ע"י כלי אחת שהות המוה מו הלב והשכל הוא יותר דק אפי' מן המחשבה לכן השכל מכניל דבר המושכל במהירות יותר · והנה כשאדם מהפלל ילייר בדעתו שהוא שולח חבר' לממ"ה הקב"ה שימלא בקשתו אפי שהוא בחמת כתיבה רוחניי' שהוא ליור הברת האותיות המחקקים על הקול שהקול הוא כדמו' קלף ואפי' מעשה המלו' הנשמיי' הנפעלי ע"י מיברי הגוף פועלים שינוי בהיבור כי מיברי הגוף עושים רושם בחוייר כי בהגיעו ידו לדבר מלה בהברה בסרים ידו דומה לת החוייר שסביב לו ונעשה בתוך החוייר כדמו' שכיל והרי זה נ"כ

כדמו' בתיבה שמשים בתוך כאויר חקיקות .
וכמדומה לי בדרמ' נספר עשרה מאמרות שזהו
ענין מסתרז"ל וכל מעשיך בספר נכתבים הן
מעשים טובים או רעים פועלים חקיקות באויר
ונלע"ד כי מחשבה רעה היא פועל שיוצי באויר
לכן הן פעולתה ניכרת כי הוא רוחניי' כמעט ואין
יכול להיות שום מקטרג עליה לכן הן הקב"ה
מעניש על המחשבה זולת במחשבתו ניכרת מתוך
מעשיו ומפסר זהו ג"כ כוונת רז"ל בהמר' שלש
ספרים נפתחים בר"ה כלומר שלשה מיני ספרים
בהם כתיבת האדם בעלמו וע"י מה שהקדמנו יובן
היטב ענין הכתוב ויפתחו בפיהם ובלשונם יכזבו
לו ולכם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו ועל כל זה
והוא רחום יכפר עון וגו' כי הנה דרך העולם
כשיפעל עני מעשיר לאחד מיזה חפץ יבהר לשון
ערומים ובמענה רך ויעשה מיני התעות בשע'
בקשתו שיעוררו רחמים אלל העשיר כדי למלאות
רצונו של העני והעני הזה עושה כל מה שיכול
לעשות כן המלות כלו יהיה בלשון בקשה והתעות
של מיברי נופו יהיה ג"כ בעני בפתח המבקש
דחמים או כמי שמחנן על נפשו בהכנעה ובפיזוז
ידים ורגלים והתפל תרלה אבל אם תחת מבני
מיים הנ"ל יעדר כנון שמיברי נופו יהיו בהכנעה
גדולה ולשון של בקשה לא יהי' לשון בקשה לא
יעורר כ"כ רחמים או אם הלשון בעלם הוא לשון
בקשת רחמים ומיברי נופו מיזה בהכנעה ג"כ לא
יעורר כ"כ רחמים משמ"כ בהלטרף שני הדברים
יעורר רחמים רבים . והנה בשעני שואל ומבקש
מעשיר מיזה דבר ע"י שכותב לו מגרת בהכרח
לימו יכול לחקוק על הנייר זולת ענין הדברים של
בקשה לבד והתעות של מיברי נופו בהכנעה
רבה לימו יכול להשים על הנייר ואפי' אם
יחתכ' ויעתיק הכתבתו ג"כ על הנייר עד"מ שיכתוב
העני לעשיר אהי' נא בעיניך כלילו הייתי מהפיל
לפניך תרלה בפיזוז ידים ורגלים ובכני' נמרלת
משמ"כ לא יעורר רחמים רבים כ"כ כמו אם היה
הדבר נפיעל ממש כי יותר יתפעל העשיר ויתמלא
רחמים במראה עינו מהכנעה ממש מסיזה
הכנעה בתגרת ומה גם שיכתוב העשיר על העני
לומר שכל זה כותב העני בתגרה כי מה יזיק לו זה
שנכנע לפני בתגרה ואם היה בא לפני ממש לא
היה יכול לסבול הכנעה גדולה כזו ומי שסובל
מחבירו מיזה דבר בלשון שלילו לשון בקשה ולא לא
בהכנעה מיברי נופו יתקלף העשיר על העני באמרו
וכי מני חייב לך כלום שבאה אלי בלאו אהה
הוצע אללי מיזה חוב והנה כבר הקנו לנו מנכסי
בנסת הגדולה התפלה בלשון בקשה עלומה כי כל
דבריהם מעוררים דמעות לאומרם בכוונה שלימה
ככתוב בסליחה דאנכי אמנה לפניו כו' יודעים
לעתר ולרלות והנה מי שמתפלל לפי בלא כוונה
ס"מ מעורר קלת רחמים בעורלא יה' מלך עלום ל'
בשלה שהיא ל' בקשה עלומה וזהו ויפתחו בפיהם

כביכול אע"פ שלנכם לא נכון עמו אבל מ"מ יותר
טוב בכוונה כדי שיעיר רחמים רבים ועלומים :

ארשום ביאור ענין המוזכר בספרים קלר
כמשנ"ת ועומק המוסג הענין כי הנפשה
קודם התלבשה בגוף הי' עלם נבדל מהיותר כמו
המלאכים שנבדלים מחומר עכור והיא שכלית
רוחניית וע"י כן מבנת הבנות ברורות וזכו' שאין
לה שום מונע ומסך מבדיל בפני הבנתה וזהו מ"ש
רז"ל על הנפשה קודם בואה לזה העולם טופה ומביט
משוף העולם עד סיפו ואח"כ נא מלאך ושטרו של
פיו ולע"ד שהוא מלאך הממונה על הלידה
ומכניסה בתוך הגוף וזו נעו מענותיה ולא הדע
ההבנות הקודמות מפני שהחומר העכור שהוא
הגוף הוא מסך מבדיל בפני ההבנה וע"כ צריך
האדם לייגע את עלמו יגיעות עלומות בתורה כד
שיוכה כח כתמר ר"ל כח התלוות הגופניות של
האדם ובהיות כן יתרלו אליו ההבנות הבכליות
המתמיות בעבור שהוסר המונע כי זהו כלל גדול
לעולם אין יכולין לעלות בלחד הבכל עם התלוה
הגוף כי בשזה קם זה נופל וכמ"ש יוהם כח התומר
יהגבר הבכל וכל מה שהדם משיג בתורה בעוה"ז
הינו אלא כדמות זכרון בעלמת שכבר ידעה כל זה
קודם התלבשה בגוף ונשכח ממנה בשעת התלבשה
בגוף ועתה נזכרת הבנותי' הקודמות ע"י התבוננה
כח התומר ביגיעה וים עוד סנה קלה לזה ע"ד
מסתרז"ל מגמר דעתיקה קשה מחדתה וכל מה
שמבנת בעוה"ז הוא דברים עתיקים אללה והנה נם
המוחין התומריים שבהוך הגלגלתה שבתוכם מסך
הבכל אם הם עכורים ונסיס בעלי ליחה מרובה
ועבה ותיכיהם הוא קר ולח ואים שים לו מוחין
תומריים כאלו הרי הוא שכל וטופש וקשה ההבנה
מאוד זולת ביגיעה רבה ועלומה שזו מלחמ' ומלטש
את המוחין ויכול לח"כ להשיג כאמרם ז"ל יגעתי
ולא מלאתי אל תתמין וים שהמוחין תומריים אלו
מגנם הוא חם ויבש וליחה מועטת מאוד ואים כזה
הוא הריף מסיר וזך הבכל מפני שהתומ' אלו אין
מבדיל כ"כ בפני ההבנה והנה לא כל הנשמות שוות
ים נשמות גבוהות וקדושות מאוד שנגללו ממקום
יותר קדום וים נשמות שמיום כ"כ קדושות ונשמה
קדושה בודאי יכולה להשיג שכליות עמוקות משא"כ
נשמה פשוטה אינה יכולה להשיג שכליות עמוקות
כ"ה שכליות פשוטות שאינם עמוקות כ"כ . והנה
לכאורה היה נראה שיוכל לפעמים להשפעות הנפש
מנשמה קדושה מאוד בהיותה מלובש' בתומר העכור
עם הנפת נשמה פשוטה בהיותה מלובש' בתומר
זך אבל באמת אין ענין זה לזה כלל כי ענין המסך
המבדיל הינו מבדיל בהלטו עכ"פ אבל הוא מבדיל
עד שלא יוהם כח אבל מציוהם כאן אין יכול להבדיל
כלל"ל יגעתי ולא מלאתי אל תתמין אבל אדם
נשמה שאין התומר מונע בפני ההבנה זולת בבחי'
מניעות הבנה שאינה יכולה להשיג מכר עד שייגע
ויהים כח התומרו וזה יגיע והרי ענין יגיעה בהכרי

לריכה

לריכ' סהו' זמן וע"י כן תתאחר ההסנה ומי שים לו נסמ' קדושה מהר וחזור שלו עכור וגם מאוד עכ"פ לכסיהים תומרו יסיע לו הסנו' עמוקות וגפלאות וזה שים לו נסמה פסוטה עם היות חומרו זך מאוד ואינו לריך ליגיעות עלומות עכ"ז אם יינע ספי' אלף שנים לא יסיע לאותן ההסנות העמוקות והגפלאות מפני שעד כה הגיע נדר הסנתה ולא יתחר אל הסנות פסיטות הסייכים לה בחמת תפי' יכולה להסיע אף במהירות להיות תומרה זך והסנות עמוקות לא הוכל להסיע אף ביגיעות עלומות מפני שהסנתו מכחה כמו שלין יכולת לתינוק בן שש ושבע שנים לשאת משא כבידה על כתיפו ואפי' להזיזה ממקומה אפי' כחוט השערה אינו יכול ואתה חבין ביאור ענין קולר המסיע ועומק המושג קילר המסיע הוא מלר עכירות החומר המבדיל ומונע בפני ההסנה אף שהדבר המושג אינו עמוק כ"כ מ"מ אינו יכול להסיע ועומק המושג הוא מחמת הדבר המושג בעלמו עם היות שאין שם קולר המסיע כגון שיגיע מאוד והותם כח חומרו עכ"ז אינו יכול להסיע לסבת עומק המושג ואע"פ שחכם גדול יסביר המושג העמוק לא יביעהו כלל ולא יעשוס בו טעם מתיקות כלל ואף אם יעשוס בו טעם מתיקות לא יוכל להבחין אם ההסנה היתה למתיחת משל"כ החכם הגדול יעשוס בה מתיקות יותר גדול ויבחין ג"כ שההסנה היתה למתיחת והכשיל בעבור שקולר שכלו ואינו טועם בה מתיקות אינו חפץ לשמוע דבר החכמה היתה ולא יחפון כשיל בחכוכה ויחזיק הדבר הזה לטעות יותר מליור שכלי הפשוט מאוד:

בגוסה אחין עולם וכו' והוא אחד ואין שני להמשיל לו להחבירה ויחוחר בשגון אחד עם מה שמלת בגוסה יגדל וכו' נמלת ואין עת אל מליאותו אחד ואין יחיד כיוחדו נעלם ונם אין כוף לאחדותו כי הנה כבר בארתי מסוס הרוחניים העליונים שהם עניניס שכלייס בעיון מה שמסיע אדם מיוס המלאה שכלייה ואע"פ שעדיין הדבר קשה במקלת להבינו זהו מלד קולר המסיע ועומק המושג שבשלערפס לב אדם אחר הושג אחד יותר דרכו שכן הוא בודאי כפי מה שיורו לשונות המקובלים בשמדברים ברוחניים עליונים יכנו לאותם בשם שכליים · והנה כם עשים רמזים שהוא קילר מע' הפרד"ם הנחל,אל ברב ר' משה קורדוואדו בחב שם בשער ב' שהוא מכוסה בשם שער מעם התלילות בפרק ז' בתב שם וז"ל בשער יסוד האחדות למה לא התליל המלאך בפירות אחרות שוות אל הי"ם שהתליל נשיבהו שת"ל להיות ב' פירות שוות דע"כ אמה יבדלו להיותם שנים וכו' עכ"ל · ביאור דבריו עפ"י מ"ש בם' שפע טל מלין ילדק משפר בפירות כיוון שהוא אחדות אחד ואינם מוגבלות ואינם מהתלקות ואין שם ח"ו ביניהם בחי' אויר שיו וריקות כלל ועיקר והשיב מפני מדרינתן שאינם שוות שכל פפירה היא נבוה ועילה למה שלמטה ממנה ונמוכה ועלול משפי' שלמעלה ממנה ומשני זה ילדק בהם משפר כלומר שהם עשרה מדרגות זו למעלה מזו אבל אם היה ב' ספירות שוות הדרש קושיא לדוכתא אמה יבדלו להיותם שנים כיון שאפילו במדרגה הם שוות והמשל בזה אם יאמר רלוכן לשמעון שמע ממני אשר אגיד לך שני המלאות שכליות ויאמר שמעון דבר כי שומע אכני וכאשר גמר רלוכן את המלאה אחת בפני שמעון חזר רלוכן והגיד אותה ההמלאה ממש שגמרה לומר בפני שמעון כדמותה וכלשלמה אות באות ממש לא חסר ולא יותר אף נקודה אחת ויתפלא שמעון היותם גדולה על רלוכן וכי בשביל שכפלה לומר כהמלאה הזאת שני פעמים לפני אחשוב אותה לשתי המלאות הלא היא היא בעלמה ואחת הקרא ולא שנים ע"כ אין מקום לשאול למה לא התליל המלאך ב' כתרים שוים כי הנה יודע שהמלאך העליון הוא המשפ והמטיב בעין יפה ואין כילות ולרות עין לפניו ע"כ בודאי התליל הכתר בתכלית השלימות מה שיכול העלול לקבל ולא היה שום מקום להיות נתלל אחר בין המלאך לכתר שיהיה המדרגה יותר נפחת מן הכתר שזהו מהנמנע ואינו חסרון כלל בחק הפ"ם וכמו כן הכתר התליל לה החכמה נ"כ בתכלית השלימות מה שיכול חכמה לקבל ולא יהיה הפרש יותר בין כתר לחכמה אלא כהפרש שבין עילה לעלול ולפ"ז אין מקום לשאול למה לא התליל המלאך עוד כתר אחר דמ"נ דנכוח מן כתר זה שהתליל ודאי פ"ם להיות בזכר שזהו מן הנמנע ואם יהיה שום לו ממש כמה יבדלו להיותם שנים דאפי' אם התליל המלאך כדברי הסוסל מ"מ לא היה אלא אחד דכמה יבדלו להיותם שנים ואם יהיה זה הכתר השני נמוך במדרגה מכתר הראשון ע"כ בהכרח יהיה שום לחכמה שגם הוא נמוך מכתר וכמה יבדיל זה הכתר השני מחכמה להיותם שנים כיון שגם שוים ממש במדרגה אחת · העולה מכל זה שבכל העולמות העליונים אין שתי ספירות שוות דאפי' אם נניח שאפשר להיות ב' ספירות שוות ברי לא ילדק בהם משפר שנים וכל זה שאמרנו ילדק ליתן ולישאל דרך פלסול בתלילים אבל לא שהתליל העליון פ"ם שאין לו עילה ח"ו ואינו עלול כי הוא קדמון המוחלט ואין עת אל מליאותו ופ"ז אחדותו נעלה ונשגב מלוד מאחדות הכתר דאלו אחדות הכתר הרי הוא מלד אלא התליל אלא כתר אחד ואפי' שנים כאפשרות להתליל עוד כתר אחד לא היה ילדק בהם משפר שנים משל"כ אחדות הפ"ם הוא אחדות פשוט בפ"ע אין אחדותו כאחדות הספירות ח"ו כי אחדות והוא ע"כ אלא ילדק בהם משפר שנים ליון שהם שוים במדרגה אבל אחדות הפ"ם הוא אחדות נמוד אין שום לו ח"ו כי בשלמ' הכתר היה באפשרות להתליל ב' כתרים אלא אין שיך בהם משפר שנים אבל בפ"ם אין באפשרות כלל להתליה כמותו ליון שאת קדמון המוחלט ומשולמי עולמים לא היה מעשיר אלא אחד ח"ו ואין לו שלה ש"ל אחדות

היא מהדות נמור ופשוט וזהו שאמר והוא אחד ואין שני להשמיל לו להחבירה כלומר שלא תאמר שאחדות הש"ם הוא מלד שלא ילדק עליו מספר שניים אפי' יש אחד דומה לו דאמת יבדלו להיות שניים ח"ו לזה תאמר כן כי היא כפירה עלומה והאומר כן טוב לו שלא נברא ומלבד זה הוא שכלות ופחיתי גדול אלא הוא אחד נמור ופשוט מלד שאין שני להשמיל לו להחבירה ולכוונה זאת אמר בינדל נמלא ואין עת אל מליאותו כי הוא קדמון המחלט וע"י כן אין יחיד ביחודו כי הש"ם שכתר הוא יחיד מ"מ אין אחדותו כאחדות ג"ם כנ"ו ומסיים נעלה וגם אין סוף להחדותו כי אחדות הכתר הוא אחדות מחודם כאיזוד מליאותו שקדם אליו השעדר משא"כ אחדות ג"ם הוא אחדות קדמוני ואין אחדותו כאחדות המספרי ח"ו כי אחדות המספר מחודם הוא כי כל המספר מחודם הוא מעת חידום המליאות ורצוי לשיות מליאות המספר בערך אחד כמו שמיים הוא מספר מחודם מעת חידום מליאות שחכמה כמו כן רצוי להיות אחד ג"כ מספר מחודם מעת חידום מליאות הכתר ואין סוף שייכות לערך אחדות קדמוני לשפרי' המספר שהוא מחודם ושמיים אחד עשר נגלל המספר ח"ו כמו שאמר שם' יהירם עשר ולא אחת עשרה וזהו שכתב הרמב"ד בפירושו לספר יהירם בשביל מל"ב נתיבו' שלא יתכן לאמר הש"ם בהוסר המניעי:

בעך שמחבר בית אלהים ושער השמים שהיא תלמיד לר' יעקב ברוש תלמיד האר"ל כתב בספרו שער השמים מאמר שני פרק ע' וז"ל הנה נלב לנמדנו שפק אחד והוא למה מחמם מדרנו' שנפש שהש נרנח"י לא נהנו לא"ק כ"ח השניים נפש ורוח וכ"ל להשיב כי כל החמשה רמוזות בו הנפש בעגול הרוח ביותר הנשמה בלמור הדק אשר מקומו ברקיע החלק העליון מא"ק אשר בו יתאחד עם הש"ם ונשמה הנשמה הנקרא' חי' רמוזה בבחי' מה בחוש הש"ם הנכנס בלמור הדק של א"ק וא"ם המקיף היא בחי' יחידה של א"ק וכו' ואף שא"ם והחוש הוא עלם אחד א"ם הוא הסבב הראשונה בבחי' עמדו בעלמו והחוש הוא עלמו בכל עלוליו עכ"ל בעל שער השמים בקילור · והנה לכאורה תימה גדולה עליו על שהוא חושב חוש והלמור הדק שם שני בחי' וזה למור הדק היא בחי' כלי וחוש הש"ם הוא העלמות המהלבש בלמור הדק ובספר עץ חיים להאר"ל משמע לכאורה כי חוש הש"ם הוא הוא בעלמו הלמור הדק וכמעט כל המקובלים שבדורינו לוקחים המשמעות הזה מלשון האר"ל בספר עץ חיים בשער דרושי עגולים ויותר מכל נלע"ד שהאמ' הוא כדברי בעל שער השמים שהש שני בחי' כי הש בשער דרושי עגולים ויותר ענף ב' דף ל"ד ע"ב כתב האר"ל וז"ל והנה בהיות אור הש"ם נמשך בבחי' קו אחד דק ויותר תוך החלל כנ"ו לא נמשך ונתפשט היכף עד למטה ממנם היה מתפשט לפם ר"ל כי בהתלת התחיל קו האור הזה להתפשט פם ותיכף בהתחלת ההפשטות בסוד קו נתפשט ונמשך ונעשה כעין נלנל אחד ענול סביב וכו' ובדף ל"ב ע"ב חוזר לבאר פם וז"ל והנה הענול הזה הראשון היותר דבוק עם הש"ם הוא הנק' כתר ואח"כ נתפשט עוד הקו הנ"ל ונמשך מעט ויחזר להתענל בניות בהמונה ענול שני בתוך הענול הנ' וזה נק' ענול החכמה עוד נתפשט יותר למטה וחזר להתענל ונעשה ענול ג' תוך ענול הב' ונק' ענול בינה וכן עד"ז הקו הזה היה הולך ומתפשט ומתענל עד ענול היו"ד הנק' ענול מלכות עכ"ל האר"ל יהנה בענק ג' דף מ' כתב כי הענולים הם בחי' נפש וי"ם היותר הם בחי' רוח ע"ם בתורך דנף מ' ובדף מ"ח והנה יתוד שכלי היותר ודעי מעולים הם מכלי הענולים ומור היותר ודעי מעולה היא מכלי היותר וא"כ לך העלה על דעתך שהקו הנ' בענף ג' שהנתפ ותוא חוט הש"ם והלה הקו ההוא הי' מתענל וחוזר ומתענל עד י"ד ענולים וכי נעשה מחוט הש"ם כלים ענולים שהם היום מעולים מכלי היותר וא"כ יקשה מאיזה בחי' נתהוו מורות הענולים ומאיזה בחי' נתהוו כלי היותר וביותר קשה מאיזה בחי' נתהוה מורות היותר היון שכלי הענולים נתהוו מחוט הש"ם וז"ו וחלילה להעלות על הדעת שהדבר הזה ומלבד הוכחה שלמו שהיא הוכחה עלומה וחומה נשנבה הוא משמעות לשון האר"ל למעיין ומדקדק בו ג"כ משמע כדבריו אחד מה שהאר"ל מכנה הקו בשם לשון משמע שחוט הוא הש"ם אלא בחי' כלי כמו לשון שהיא כלי להמשכת המים דרך בו ועוד בדף ל"ד ע"ם בסופו כתב האר"ל וז"ל ודרך הקו הזה נמשך ומתפשט אור הש"ם למטה במקום החלל הזה והקו הזה היה כעין לשון אחד מאבר בו נמשכים מימי אור העליון ג"ם אל העולמות ודוק היטיב בלשונו מ"ש דרך הקו הזה ועוד מ"ש אבר בו ר"ל בהוכו ומש תשאלני ממ"ש האר"י ז"ל בדף ל"ד המשיך הש"ם קו יאר מן אור הענול שלו מלמעלה למטה וכו' ורצה העליון של הקו נמשך מן אור ג"ם עלמו עכ"ל וכ"כ הוא ז"ל בדף ל"ח ע"ב והנה כאשר למש עלמו מן דרך לד אחד מן הלל הענול הזה המשיך דרך קו אחד יאר דק כעין לשון ג' נמשך מן הש"ם אל תוך החלל וממלא אותו אבל נאחר מקום פנוי בין אור שבתוך זה החלל ובין אור ג"ם המקיף החלל הזה כנ"ו שנהמשם אל הליקים שהם לא כן יחזור האור שבתוך החלל להתחייבר עם אור הש"ם יחד כאראשונה עכ"ל האר"ל ע"ם הרי מפלגו הלשונות משמע דקאי על חוט הש"ם אין הי"ב ודף ל"ח יכול להיות דקאי על חוט הש"ם ומה גם שכתב שם בסוף דף ל"ח ע"ב וז"ל ודרך הקו הזה נמשך ויורד אור ג"ם אל תוך החלל הענול שהיא הנאצל ועי"ב מתדבקים המשפיל בנאצל יחד ומכתן תביא בעזה"י רמ"י והוכיח עלומה שחוט הש"ם הינו זה ממש לש"ם המקיף לא כאשר עשו הרבה מהמים להחזיק הלשונות אחד ממש שם וביחוד מצל

יזכר לכב טעם כזה טעות נחל ומערי לי' מערי' לבל ממ"ם התריז"ל בדף ל"ח המסיק הס"ם קו יסר מן מור טעטל שלו מסמע לכתורה דקאי על תוש הס"ם מסיק על זה בעזה"י ברור וכון דע נאמנה טעיון המעו' ס"ת לפרשו כפשוטו ח"ו כי המפרש לאהו כפשוטו נופל בשוחה עמוקה כי הוא מגפ' וחושב שס"ם תופס מקום ר"ל מהלי דעתה כמו שהתריך בזה בעל שער הפסוים ואחריו בעל שומר תמוניס הרבה להשיב לאו על המפרש למעוס כפשוטו אבל עיקר כוונת המעוס הוא למעוס כח כי להיות הס"ם בב"ת ממילא כתו ג"כ הוא בב"ת כי כתו הוא עלמותו ועלמותו הוא כתו ממילא מ"ם התריז"ל ס"ם למעס עלמו שכוונה הוא שלמעס כתו הבב"ת כי הפבל מחייב מכח עוסם יפשך פעול' עלומה ומכח חלום יפשך פעול' הלומה והנה מכח בב"ת רחוי שיפשך פעולה בב"ת וזה ס"ת שיהת העלול דומה אל העילה לכן כדי להתליל נפלגים בעלי תכלית הוכרח למעס כתו הבב"ת ולהעמידו על כח מלומס ובעל הכלית כדי שיוכלו העלולים שתתו ולקבל מורו וזהו שכוונה במקים שנוי מן שכתו המלומס נפתר שנוי מן שכח הבב"ת ועמד על כח ב"ת וזהו שכוונה בתוש הס"ם שהוא דק מאוד ונק' בשם תוש כי כח הס"ם המקיף הבב"ת לת הי' תפשר לפבול לכן העמידו על כח תלום לכן מכוונה בשם תוש והנה בתי' יתרון כח אל ס"ם המקיף הבב"ת על כח התוש הוא יתרון בב"ת כי כח התוש הוא כח ב"ת בערך כח ס"ם המקיף הבב"ת נמלא כי המעיס היה בב"ת ולא תחשוב שפיעור המעוס לת הי' תלת כדי להעמיד שכח בשיעור כח התוש תלת המעוס היה יותר גדול כדי להתליל הכלים אל ס"ת שמיעס מעולים כ"כ כמו התוש ותח"כ המשך תת תוש הס"ם בתוך הכלים והנה הכלים נתפנו מלמור הדק המשך קודם בזמן לתוש הס"ם הרי שבלמוס"ה נתמצן כדי להתגלות כלים נתלמס תף בתי' כח התוש ותח"כ כשמשיך התוש לת היה לריך למעוס גדול כ"כ כמו לתקו והלמור הדק ומעתה תבין מ"ם התריז"ל בדף מ"ת ע"ב בסוף העמוד תוכל להבין מתה ענין תורך המעוס כדי לעשות בתי' כלים כי ע"י למעוס האור ומעוטו יש תפערות אל הכלי להתפוות ולהתגלות וכהתרבות האור יתבטל הכלי כמעוטו כתו לקבל האור הרב וכגדול כמ"ם בענין ז' המלכים שמלכו ומתו וע"ם היעיב לית הוא בריאת וחזו' הכלי כי תחי' לריך למעוס האור ומיעוטו וע"כ יתגלה טוית הכלי ותחר שכבר נתגלה ונתהוה תז חזר האור להמשיך ויכול הכלי להתקיים ולת תתבטל כן היה בכתן למעס ברתשונה תת האור ונתהוו הכלים ותח"כ חזר והמשיך הק' הסוה להאיר בהם וזכה יתבאר הטעם למה הס"ם למעס תת עלמו וסילק האור הרב הסוה מן המקום לנמרי ותח"כ התזירו במדה ובמשקל דרך הקו הסוה והיה יכול להניח אותה הבתי' אל הקו הסוה במקומו ויסלק האור הגדול בלבד כיון שהיה עתיד להתזירו

יזכר לכב טעם כזה טעות נחל ומערי לי' מערי' לבל ממ"ם התריז"ל בדף ל"ח המסיק הס"ם קו יסר מן מור טעטל שלו מסמע לכתורה דקאי על תוש הס"ם מסיק על זה בעזה"י ברור וכון דע נאמנה טעיון המעו' ס"ת לפרשו כפשוטו ח"ו כי המפרש לאהו כפשוטו נופל בשוחה עמוקה כי הוא מגפ' וחושב שס"ם תופס מקום ר"ל מהלי דעתה כמו שהתריך בזה בעל שער הפסוים ואחריו בעל שומר תמוניס הרבה להשיב לאו על המפרש למעוס כפשוטו לכל עיקר כוונת המעוס הוא למעוס כח כי להיות הס"ם בב"ת ממילא כתו ג"כ הוא בב"ת כי כתו הוא עלמותו ועלמותו הוא כתו ממילא מ"ם התריז"ל ס"ם למעס עלמו שכוונה הוא שלמעס כתו הבב"ת כי הפבל מחייב מכח עוסם יפשך פעול' עלומה ומכח חלום יפשך פעול' הלומה והנה מכח בב"ת רחוי שיפשך פעולה בב"ת וזה ס"ת שיהת העלול דומה אל העילה לכן כדי להתליל נפלגים בעלי תכלית הוכרח למעס כתו הבב"ת ולהעמידו על כח מלומס ובעל הכלית כדי שיוכלו העלולים שתתו ולקבל מורו וזהו שכוונה במקים שנוי מן שכח המלומס נפתר שנוי מן שכח הבב"ת ועמד על כח ב"ת וזהו שכוונה בתוש הס"ם שהוא דק מאוד ונק' בשם תוש כי כח הס"ם המקיף הבב"ת לת הי' תפשר לפבול לכן העמידו על כח תלום לכן מכוונה בשם תוש והנה בתי' יתרון כח אל ס"ת שמיעס מעולים כ"כ כמו התוש ותח"כ המשך תת תוש הס"ם בתוך הכלים והנה הכלים נתפנו מלמור הדק המשך קודם בזמן לתוש הס"ם הרי שבלמוס"ה נתמצן כדי להתגלות כלים נתלמס תף בתי' כח התוש ותח"כ כשמשיך התוש לת היה לריך למעוס גדול כ"כ כמו לתקו והלמור הדק ומעתה תבין מ"ם התריז"ל בדף מ"ת ע"ב בסוף העמוד תוכל להבין מתה ענין תורך המעוס כדי לעשות בתי' כלים כי ע"י למעוס האור ומעוטו יש תפערות אל הכלי להתפוות ולהתגלות וכהתרבות האור יתבטל הכלי כמעוטו כתו לקבל האור הרב וכגדול כמ"ם בענין ז' המלכים שמלכו ומתו וע"ם היעיב לית הוא בריאת וחזו' הכלי כי תחי' לריך למעוס האור ומיעוטו וע"כ יתגלה טוית הכלי ותחר שכבר נתגלה ונתהוה תז חזר האור להמשיך ויכול הכלי להתקיים ולת תתבטל כן היה בכתן למעס ברתשונה תת האור ונתהוו הכלים ותח"כ חזר והמשיך הק' הסוה להאיר בהם וזכה יתבאר הטעם למה הס"ם למעס תת עלמו וסילק האור הרב הסוה מן המקום לנמרי ותח"כ התזירו במדה ובמשקל דרך הקו הסוה והיה יכול להניח אותה הבתי' אל הקו הסוה במקומו ויסלק האור הגדול בלבד כיון שהיה עתיד להתזירו מבל הטעם היה לשבה הכ"ל כי לת יכלו להתהוות הכלים עד שיסתלק האור לנמרי ותחר שתתהוו הכלים התזיר והמשיך תת האור במדה ובמשקל כפי שיעור המספיק להם להאירם ולהחיותם בתוש שיוכלו לשכלו שיתקיימו ולת יתבטלו עכ"ל האר"י זכרונו לברכה בדף מ"ב והנה כוונת התריז"ל בקושייתו למה היה העולמות נדול כ"כ שאף בתי' כח התוש נתלמס והעמידו על כח תלום כדי להוות הכלים מבתי' הלמור הדק לת היה לו לעלמס רק כדי שיוכלו להתליל התוש ומתרץ דת"כ לת היתה הכלי יכולה להתעבות ולהתגלם כי האור היה מזכך הכלי עד שתזר הכלי להיות אור ולת כלי והיה מתבטל טויית הכלי והנה אם מתחלה לת היה למעוס גדול כ"כ תלת כבדי להתליל התוש היה לריך תח"כ למעוס יותר גדול להוות הכלי ות"כ היה ע"כ שני למעומים תבל שתה לת היה תלת למעוס תחד תף שהיה העולמות גדול יותר מ"מ למעוס תהד היה לבך והמשכת התוש טוב היכה מכוונה בשם למעוס תלת בשם השפעה נגד למעוס הנדול להיות הכלי והנה יתוש כל למעוס הוא דין וכל השפעה הוא רחמים ותחשוב שזהו מטתריז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא תת העולם במדת הדין כלומר בשני למעומים דהיינו למעוס הרתשון להמשכת התוש ולמעוס השני להאיים הכלים ורלה שתין העולם יתקיים בדין שתלו היה למעוס הרתשון בבדי יכולת המשכת התוש לת יכולין הכלים להתגלם בשבור שהיה התוש מזכך הכלי והיה מתבטל טויית הכלי לבך שיתף עמו מדה"ר דהיינו תלת למעוס אחד נדול להוייה הכלי זהו בתי' דין ושיתף עמו מדה"ר דהיינו המשכת התוש שהוא מכוונה בשם השפעה נגד טויית הכלי ובשמת תף שלמעס הוא דין מ"מ הדין ההוא הוא תסד נמור במה שהוא סבה לברייתת העולם שלמעלת הלמעוס לת היה שבשבת להברות' וז"ס עולם תסד יבנה כיומר תף שהתחלת מציאית העולם היה ע"י למעוס שהוא דין מ"מ תסד הוא וזהו קלת בתי' יש מתין כי עיקר סבת היה שהוא בריאת העולם הוא התין שהוא העדר האור דהיינו למעוס כח:

ונשאר לנו עוד לבאר כמה בתי' פרטיים השייכים ומוגעים לענין הלמעוס דהיינו בתי' הענוד והמקום שנוי ובתי' התלעג ומ"ם בענין חיים כיון שאור ס"ם הוא בהשוחה לריך שילמעס ג"כ בהשוחה: (חסר)

הנה ידוע שהשמות מדש יש בה ע"ם ורמ"ח שבתי' וסם"ס ניהון רוחניים והנה ידוע כי כתר הוא מכוסה בשם רלון פשוט והנה לריך לבאר מילות רלון רלון הפשוט בתדש דע כי יש בתדש שני מיני רלון רלון הפשוט ורלון הבחיריי והנה רלון הבחיריי נמשך מן שדע"ב שבע"ם הנשמה כי הנה ידוע שרלון ובחירת התדש בתיזה דבר פרטי רלוני לומר שירלה בתיזה דבר יותר מבזולתו ומוסם שת הזולת ובוחר דוקא בזה הנה בתי' רלון פלוה הוא

דלד ומשם מלד השכל כי הנה ידוע שכל מדם רוצה בטוב ומשם ברע והנה ע"י מה יתאמת לו מיזה דבר הוא טוב ומיזה רע הוי לומר ע"י השכל כי כשיסקול סדברים במאזני שכלו יבחין בשכלו מיזה דבר הוא טוב ומיזה רע וממילא נהבדר שרצון בחיריו הלזה הוא מאוחר לשכל ומשכל קודם לו כי מבלי שכל למה יבחר בזה יותר מבזולתו מלבד שלפי השכיל עדיין מיזה מהם הוא טוב לפ יבחר בזה מבזולת והנה במקום אחר מבואר בלזונו בעזה"י שבכל השנה יש ג' מיני השגות אחד בחי' מהשנה עלומה והשניה בחי' מהיקותה ועומקה של השנה הנ"ל והשלישי בחי' מאותו' שיודע היטיב איך שהשנה הזאת היא מאיזה וברורה ואין בה שום ספק והנה כל השנה מלא השלשה מבעת מצטיל אחד והשנת מאיזותה היא יותר ממוקה וחזקה מהשנה עלמה ומהשנת עומקה זמהיקותה והנה ג"כ מבואר בלזונו במקום אחר מה שם בחי' חכמה ניכה דעת שבע"ם של השמה בענין כל השנה מהשנת התורה והחכמה שאינם נוגעים למעשה והנה גם בדברים הנוגעים למעשה ג"כ יתדקו מלו ג' בחי' כי הנה הקב"ה קבע בלבו של כל אדם כח השכל שכל השכל הזה הוא בחי' הי"ודי שמושבו שכל ניור שכלי בפועל ממש שכל הציורים השכליים שם בו כח כי בשמכין ומזמין שכלו להבין ולהשכיל דברי' מושכלים יבין וישכיל היטיב כי כמו שאור העיניהוא כלי לראות בו דברי' הנשמעי' כמ"כ השכל הם"יולי הוא כלי לראות בו דברים המושכלים והנה כשהשכל הם"יולי משכיל בפועל שיזה ניור מושכל הנה נתקן הציור המושכל על השכל הם"יולי כדמות התהוות על הניירת ממש עכ"ז נשפרס גדול ביניהם ר"ל בין בחי' התהוות הנרשמים על הנייר ובין ניורי המושכלה בפועל הנרשמים בשכל היולי כי להתהוות הנרשמות על הנייר ניך בהכרח כמה כלים אחד בחי' הנייר ב' בחי' ניורי התהוות המציירים במחשבה והנרשמים על כח המדמה ניריכים בהכרח להיות קודם לרשימתם וליוור בפועל ממש על הנייר כי אם לא יהיה במחשבה ניורי התהוות לא יוכל להרשים התהם על הנייר בחי' ג' בחי' הדיו שעל ידו יהיו הנרשמים בפועל ויכירים היטיב על הנייר בחי' ד' שכלי שם הדיו כי הדיו ע"י שיהיה בתויר להיותו נשם כבד יותר מן הנייר בחי' ה' בחי' המקום של הדיו כי אם היה מתייר שיוכל לשכון במתויר עכ"ז ניריך להשם מקום כי הדיו להיותו נשם בהכרח יש בו שלשה רחקים עורך ורוחב וגובה וכפי שיעור עורך ורוחב וגובה של הדיו כ"כ ניריך להשם מקום מן הנייר בחי' וע"י בחי' הקולמוס עלמו עם בחי' המקום של הקולמוס בחי' ז' בחי' היך המתוזה הקולמוס בחי' ח' היא העין של האדם כי כתשך ע"א לכתוב בחי' ט' היא בחי' אור השמש שאור הנר בלילה שהעין מקבל ממנו האור כידוע לחכמי המחקר כמו שמבית המלטיך שם הנלל' הברון שם' דניאל בספוק ידע מה בחשוכא ואורא עמיה שרא ע"ש . והנה גבי כתיבה רואניית דשייש חקיקת הניורים המושכלים של השכל היולי אין שם כ"א שני בחינות בחי' השכל היולי ובחי' ניור המושכל שהחקק על נבו ואף גם זאת קודם שמשכיל האדם בשכלו השיולי את ניור המושכל הנה הם בשכרת ב' בחי' אבל לאחר שהשכיל את הניור המושכל אז הם שניים בחי' אחת ממש כי הניור המושכל מתאחד ומתייחד בתוך השכל היו"לי לא כמו ניורי התהיות על הנייר שהנייר וניורי התהיות שבדיו הם בשכרת שני דברים הנייר והדיו ועוד ת בחי' אחרת בניורי התהיות על הנייר כי התהיות הם שתוחים על פני שטח הנייר ומה שמי על הנייר אין ניכר רשומי התהיות מפני שטף הנייר הוא עב ועכור והשוך ומבדיל בשני ניורי התהיות שמעבר השני ולכן אין ניכר הניור כ"א מצד אחד ואפילו אם יהיירו תהיות על גשם זך ובהיר מ"מ לא יוכלו להקרות התיטיב בעבר השני השני מהשפך כל אות דרך מצל מ"ש פתחה שבכתב אשורית כזה ב היא שורכבת מאו' כ ומאות ך והנה הכ"ף היא ליתין השתוב והפ"ו היא למעלה השתוב והנה כלל השתור מהרשה הוא"ו ליתין והכף למעלה מסג"כ בניור המושכל הרחקק על השכל היולי שהוא בחי' נייר רוחני שלא שייך ש בחי' ימין ושמאל ולא פנים ואחור ולא מעלה ומשה מפלם חקיקת ניור המושכל על השכל היולי מעבר לעבר כלומר נאחר שחקיקת ורשימת ניור המושכל ניכר מכל הצדדים שבשכל היולי בשוה לפי שבשמת אין שייך בו לצדדים כלל והנה השכל היולי וניור המושכל לאחר שהושכל והושג בלמו בחתם שם מהחתים ומתייחדים ונעשים עלם אחד והנה יהוד שבשניעה של אדם ממלכלי' לאיזה בשבת מלוי שכרים בלמה מן הרוחניות המלוכם בתוך המשכל שהוא הטעם וריח הטוב שבמשכל שלמו תוסם מקום והנשמיות שבמשכל שהוא תוסם מקום בשמת מוליה לחוץ לאחר שנתברר הטוב הרוחני ממנו והנה השן שהיה מהולדות לור הצליון שנתבשם כמ"ש הרמב"ן בפירוש על התורה והמרי"ל והנה ת"ש שנתבשם והיה מזבח בחוש הראיה והמשוש והטעם והיה תוסם מקום עכ"ז נשאר בו רושם רוחני וניכר היה לעין כל רושם הרוחני בשה שהיה נגלע בהיכרים כמו כל רוחניות שבמשכלים ולא נתהוה ממנו שום שמולה שילא לחוץ כי היה כלי רוחני ולף שנתבשם לפי שעה והיה תוסם מקום מ"ש לאחר שבא במעיים חזר לרוחניותו הרשמת ולא היה תוסם מקום והיה נגלע בהיכרים ומהמי מעמת היה בו ג"כ סגולה נפלאה שכל מה שהיו רולים לעשות בו היו טועמין מפני שכל ענין רוחני הוא כדמות היולי המוכן להתהוות ממנו כל הדברי המוכים שבעולם דהיינו הטעמים והריחות הטובים והמרשות הנפלאות והמן היה ג"כ נהמד למרשה מעור כמ"ש ועינו כעין הבדולח וכן מלינו גבי מרון וכרוכים

וכרובים שמרז"ל שנים היו עומדין לפי שהשכינה שרתה ביניהם לכן אע"פ שבמשה נמשיים היו והיו נראים לעין כלנו תופסים מקום כי הרי היו לו ג' רחקים לירך ורוחב וגובה כמ"ש במשנ' וחלי תרכו ומשה וחלי רחבו ומשה והלי קיומתו וגיה ק"ק היה כ' משה רחבו ע"ז כשהיו מידדין מן אזרון ולך ימין היה י' אמות וכן לכך שמאל היה ג"כ י' אמות שהארון לא היה תופס מקום כלל מן בית קדשי קדשים והיינו לפי שנשאר בו רושם מן הרוחניות שהיתה השכינה שרתה שם וידוע הוא כי הרוחניות הינו תופס מקום וכן מלינו בלוחות שהיו מן ספיר כידוע והיו האותיות נקראים בשני עבריהם בשוה מזה ומזה שם כתובים וכמו שמרז"ל מ"ש שתומה ושמך שבלוחות גשם היו עומדין לפי שלא היו על שם לשמך והיו עומדין בתוך ולא נפלו מן האויר לארץ מפני שהרוחניות שהיה שורה על האותיות השם היו סובלין ומעמידין בתוך דוגמת הגשמה שבאדם הסובלת את הגוף ונופלת ומקיימו ומעמידו על רגליו שלא יפול לארץ וכשהנשמה מסתלקת מן הגוף נשאר הגוף כבד ושוב אינו יכול לעמוד על רגליו ונופל ירגיש בו נוף מת ולהעמידו על רגליו בכבדת הוא נופל לארץ שם לא כשיחזקוהו שני אדם חיים וכן הוא בענין הלוחות בשעה מעשה בעגל כשבא משה למשה במקום טומאת העגל נסתלק רוחניות הקדושה מן האותיות כי הקדוש ב"ה ליתי' במקום טומאה ולכן חזרו להיות בבדים כגוף מת ולא היה יכול משה לסובלן לגודל משאי שלהן לכן נפלו מידו ושיבר אותן וזה היה קלת מעין דוגמת שבירת הכלים שלא יכולין הכלים לסבול שכינה כהן לסבול האור כשניגעו למקום טומאה לכן נשברו והאותיות שהיו בתחלה שורים על האותיות נסתלקו למעלה אבל ע"ז היה נשאר בהברת מיהו קלת היות ורוחניות מעט שם בשברי לוחות כידוע בכל מקו' שהקדושה שורה שם בשמניע את שתסתלק הקדושה משם בהברת מיהו נשאר שם מיהו רשימו מן הרוחניות הרשומין בהאי שם לכן להיות שנשאר בהם קלת קדושה לכן גם בשברי לוחות היו מונחים בארון עם הלוחות כמשמרז"ל הזהרו בזקן שבכח תלמודו כי אע"פ שבכח ונסתלקה ממנו קדושת השניתו בתורה ע"כ צריך להיות בו רושם מן הקדושה לכן לריכין לנהוג בו בכבוד כי הוא דוגמת תורת פני המלך המצויר על נוסחנקא שלו אע"פ שאין זה פני המלך ממש אלא דוגמת שלו ולא עוד אלא שאפילו איזה אגרת בחותם המלך על שעשה שעל גבי אגרת שזהו שיתקה שניה מן החותם על השעוה ע"ז מי שלא ישמע לדברי האגרת הזאת השעוה בשעת המלך שרי הוא נחשב למורד במלכות אע"פ שאין זה רק רשימו מן רשימו והנה מרז"ל ניכלה הכתיבה של מעלה תורה מובלות תורה של מעלה השניה ושירוש מהריז"ל בסוף פרק ראשון מסדר הכלים

וז"ל שם אור שנפל ונבל מהחכמה העליונה שנפל ממנו נעשה התורה שניה ז"ת ומה שנפל ונבל מהבינה שניה נעשית שניה עוק והנה בשעת מתן תורה היה שם ג"כ שני כתי' הללו כתי' תורה שבכתב כמ"ש והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות וגם כתי' תורה שבע"פ כמ"ש וכל העם רואים את הקולות (גם יש לישב ע"פ פשוטו מ"ש רואים וגם שומעין הוא מפני שהרוחני הינו מושג לחוש כ"ש לשכל שבע"פ הקדמת החום כידוע כי הברת יתי' אינו מושג מלד מהותו אלא מלד פעולותיו והנה ע"י שמיע' הקולו' והלפידים ושמיעת קול הספר הוכיחו ורמז בעין שכלם נפלאותיו יתי' שהם הם עלמותו ויהי' פי' את הקולו' כמו עם הקולו' ר"ל ע"י הקולו' היו רואים בעין השכל את כבודו יתי"ם) והנה מספר מהמרז"ל מובלות הכמה של מעלה תורה הוא כתי' הרשימו של חכמה שנשאר בשברי כלים וכן מרשימין של הבינה נעשית תורה שבע"פ ולכן ע"י למוד תורה שבכתב ושבע"פ אנו מעלים את מובלו' הללו מן השברי כלים והנה כמו שקרה בשבירה ובגול בשרשים העליונים הרוחניים כמו כן קרה בעפ"ים שהם הלוחות שנשתברו גם הם וקרה גם להם מיתה ובטול כי האותיות שהיו שורים על האותיות של הלוחות נסתלקו למעלה ולא נשאר בשברי לוחות רק הרשימו שלהם וכמו שקרה ללוחות המוספים לנו כמו כן קרה לנו בני אדם המקבלים כי בתחלה במעמד הר סיני פסקה זוהמתינו מלהינו ונעשינו בני חורין ממלאך המות כי נזדכך הכלי שלנו שהוא הגוף שהיינו יכולים לקבל חיות הזך ומובחר ע"י קבלת התורה שהיא עלם החיות כמ"ש כי היא חייך ונאמר עץ חיים היא למחזיקים בה ונאמר והחכמה תחי' בעליה כי אין לנו חיות כמו חיות השכל והנפש שהוא הוא החיות העלמי וע"י החיות ההוא היינו יכולים להתקיים עם נופינו לעד ולנצח וכשאר חטאנו בעגל ונשתברו הלוחות לחליפות כתן שלא יכלו לקבל האור שנתגדל שהוא נשתברו גם אנחנו וחזרה אזהמתינו למקומה ונשארה חומרים עד שלא יכולנו לקבל אור חיות העליון לעטוף להתקיים לעד עם חומרינו ונפלנו גם אנחנו ונשתבר כליו ואור החיות שנתגדל נסתלק מעלינו למעלה ונשתעבדנו למות לשתלה זוהמתינו בעפר ויזדכך חומרינו ונקום בתחיית המתים בגוף זך מאור ואז נהיה מוכנים לקבל האור הגדול שהוא ומעלה מיהה שלא הוא עוד שלא לפי שחטאתינו גרמה לנו ולא יוכל מקבלו ע"מ להקן ויהיה סובב לפ כשאמרז"ל והנה טוב מאוד זה המות והנה כדמות היקון הכלים אחר השבירה נתקנו הלוחות שניות וגם אנחנו נתקן לעתיד לבא בכלים וגופים חדשים ונסיר מן בני הורין ממלאך המות כמו קודם חטא העגל כמ"ש רז"ל באבות אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה שנאמר והרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות כי מי שעוסק בתלמוד תורה נלומר ע"י מה שלומד תורה הוא עוסק במצות

ברי זה הלום אינו מסועבד אל הטבע אלדבר
הטבע מסועבדת אינו נמלא ברי הוא בן חורין מן
הטבע וגם ממלאך המות כמו שאמרו ז"ל במס'
שבת גבי דוד המלך שכל זמן שבי' עוסק בתורה
לא היה מלאך המות יכול לשלוט עליו ונחזור
לענייננו כי ענין הלוחות שהיו כתובים ונקראים
בשני עבריהם בשוה הוא כך כמו שהליטר השכלי
הנחקק על השכל היולי אינו כדמות כתב על הנייר
שהוא מלה אחד לבד אבל הליטר השכלי הוא מפלס
ונוקב ועובר כל עיבי השכל היולי"לי מעבר לעבר
כגם שאין שייך בו בחינות הללו אל עובי או מעבר
לעבר כי הלא עלם רוחני עכ"ז נאבר את הפוזן
שמו מסכירים כן והנה נבי הלוחות נשאר רוחם
רוחני ואינו היה לענין כמה שהיו שלוחות נקראים
שכל לד בשוה אע"פ שהלוחות היו' לשם ליטר נשמע
גם נוף הלוחות בעלמן היו נשמעים לף שהיו זכיים
ונבריהם כי היו ספיריים ויתכן להקראות משני
עבריהם מלד הטבע עכ"ז היו רשויים להקראות
מלד השני מהוסף אבל שם היו נקראים מכל עבריהם
נשאר שיה והנה בחמת היה משה' ניסים לנבי
שלוחות שהיו נשמעים ונשאר בשם בחי' כמו
ברוחניות וכן משארז"ל מ"ש ומס"ך שבלוחות גשם
היו עומדין ג"כ עיקר הנס היה משני שהיו הלוחות
נשמעים והלוחיות היו ג"כ נשמעות אבל נגד עינין
רוחני אין זה מכוזב בשם גם והשעינן כי הנה יהוי
כל גם הוא חוץ לדרך הטבע והנה בללות הטבע
הוא משתלשל מו' שהם חג"ת נה"י והנה ג' מיני
בחי' שב ו"ק משתלשלים מו' קלוות דז"ת אחד הוא
בחי' הזמן השולט על כל הנשמעים והנה הם שהם
יתי החול שהם שבת יתי ברחשית שכל בללות הטבע
שב כל הנשמעים נתסוה וגמר בשם ר"ל בשבת
יתים שהם כנגד ו"ק ז"ת שהוא סוד הנשבה שהנו
פתנהגים שב ידיה' ומן מ"ש אינו יכולי' להתנהג
להלם' כאנו ואלו שיינו יכולים להתנהג ע"י מ"ש
לא היה רק שבת יתים בשבוע כ"ש עשרה ימים שבל
מאחר שו"ק ז"ת הם סוד הנשתנינו לכן לא יש
רק שבת יתים בשבוע וכן בחי' המקום השולט ג"כ
שב כל הנשמעים הוא ג"כ משתלשל מו"ק ז"ת והנה
במקום נתגלה ג"כ ו"ק ו"ת בחינת שהם מעלה ומטה
פנים ואחור ימין ושמאל הנמשכים משלשה רחקים
שהם חורך ורוחב ועובי כי מן החורך נמשך מעלה
ומטה ומן הרוחב ימין ושמאל ומן שעובי פנים
ואחור והשלשה רחקים מיוחסים לחג"ת ומהם
נמשכים נהי"ם כי גלה קשור בחסד וכוד בגבורה
ויסור בת"ת ולזונמת הזאת ג"כ נמשך ו"ק בנשמעים
שהם ימין ושמאל מעלה ומטה פנים ואחור משלשה
רחקים בלבד כי כל רוחק מוליד ג' קלוות וכן
ים בחי' ג' מן ו"ו בחינת שהיה בללות הטבע
שהתייסד ד' יסודות שהם חם רוח מים עפר שבשם
הוי' ג' זוגות נ"כ שכל זוג משם דבר ושפכו דהייט
קרירות והמימות יבשוה ולחות כבדו' וקלות והנה
ג' יסודות חם ואויר שם קלים וחטועתם הטבעיית
שהם לגד מעלה ומים ועפר שם כבדים ותטועתם

הטבעיית היא לגד מטה וכן חם ואויר שם חמים
ומים ועפר שם קרים וכן חם ועפר שם יבשים
ורוח ומים שם לחים והנה בלד בשוה שבכל
היסודות הוא שבלוש תופסים מקום כי בלוש יש
בהם אורך ורוחב ועובי שהם הנדר של כל הנשמעים
ומאחר שכל הנשמעים שבעולם מורכבים הם מד'
יסודות ת"כ בהברח גשם הם תופסים מקום
וכפי התערבות והתגברות היסודות הם כפי
מה שהן יתגלה בהם הכוחותיהם דהייטו מי שיורכב
מחם ואויר יותר ממים ועפר יהיה הנשם שהוא
יותר טוטח לחמימות וקלות מופלג ורוב יובש וכפי זה
תבין בכל השאר והנה כל הדברים הללו שאמרנו לף
ילדק ברוחניים בלל דרך משל שהשמש היא תופסת
מן המקום בלל כיחוב שלנינו בשריות במקום
אחר כי הזמן הוא נברח והרוחניי' הם קודם לזמן
ולא יתלוש המאוחר של המקדם וכן לא ילדק
בהמ' שו בנבורה לא קלות ולא כבדות לא יבשות
ולא לחות ולא קרירות ולא חמימות לפי שבל הללו
הדברים הם מענייני הטבע והרוחניים הם קודמים
לטבע לכן לא יתלוש עליהם הטבע לכן לא ילדק
בשם כל הדברים הללו והנה במקום אחר כתבנו
טעם נכון למה נק' הרוחניים בשם רוחניים הלא
מלת רוחני נגזר מלשון רוח ורוח עלמו הוא בשם
ותופס מקום כי הוא אחד מד' יסודות ואתה
נכהוב עוד טעם אחר כי הנה מתלך חידם אחת
עד"מ יש כאן שני דברים אחד מהם הוא כבד ואחד
מהם הוא קל והנה הסברת בוחנת בידלי שהכבד
יכריע במשקלו את הקל ואני אלייר לך ליסיוף
שהקל יכריע את הכבד והנה לכאורה הוא נגד
השכל אבל דע הנה אם יקשור אחדם לנופו ממיני
שלחופיות נפוחים עם אויר כידוע שבני אדם
מרגילין את עלמן לשוט בהם על המים והנה ידוע
שהשלחופיות הנפוחים בלויר הם קלים מאוד ונוף
האדם הוא בבד המשא ואעפ"כ אם יקשור האדם
שלחופיות בנופו לא יניחהו השלחופיות לשטוע
ולשקוע במים אבל אדרבה ינשאהו ויגביהו מהו
כרי שהדבר הקל מכריע הדבר הכבד ונופר עליו
והנה בהונמת הזאת ודאי יקשל הנוף בלירוף
השלחופיות יותר מלנו כי הנוף לבדו בלא השלחופי'
כי השלחופיות לף שהוא קל מאוד מ"מ שוקל עכ"פ
משא לא במה משבויין ואתה מדייבך בדרך חידם
שהוא ידוע שבל דבר נשם יש לו עכ"פ לויזה משהו
לף שהשאר קל מאוד מ"מ יש לו עכ"פ משקל מועט
והנה בל מה שילוף לו עוד לויזה דבר לנשם הקל
ההוא ודאי הוא שיכבד יותר מברחשונה בשיעור
הדבר ההוא לבדו בלי לירוף דבר אחר ואני אלייר
לך בסיוף אחיר לפעמים בלי לירוף דבר אחר
יהיה בבד בשעה ובאחר לירוף הלוי עוד לויזה דבר
יהיה יותר קל מברחשונה והיה הנשמה בשתוף
עם הנוף יהיה הנוף יותר קל משעה הנשמה היה
בלי נוף שאז יבבד הנוף יותר ולא זו שבנשמה לא
שייך בלל בחי משקל ומשאי הלא לף זו שמקלה
הדבר הבבד ונעשה מז הבדד של וכל זה הוא

מסגולת הרוחניו' שהוא עצם חיוני והנה הוא שהנשמה יש לה התייחסות עם הרוח שבד' סיסודות שהוא העיור שהוא קל ומכריע את הכבד ומקילו לכן נקראים הרוחניים בשם רוחניים והנק במ"ס ומש"ך שבלותו' שהיו עומדין בגם הנה עיקר הגם כי' שלא היו מופלין אלו הבני מותות למש"ה לארץ אלא היו הולין באויר ובמת כפי טבע הנשמיים בחמת היה גם להגה גוף הבני מותות אלו היו מגוף הלוחות שהם היו ספיר ופדאי היו יותר כבדים מן האויר ומ"מ לא נפלו לארץ מפני שהרוחניו' המלובש בהם היה מקיימן ומקילן יותר מן האויר לכן לא נפלו לארץ ע"י כן שכירו כי בודאי רוחניות שהוא השהשלות מהאל ית"ש היה שורה שם וזהו שאמרתוב אומר ושלוחות מעשה אלהי' המה והמכתב מכתב אלהים הוא וכולם הכירו כי הוא מכתב אלהים ממה שהיו נקראים מבני עבריהם בשם :

ונחזור לעניינו הראשון לבאר מליאות הרעון הפשוט שבאדם שהוא הוא בחי' שכהר שבע"ם דנשמה ומקודם נבאר בחי' חב"ד שבנשמת האדם הנה כבר הודענוך מליאות השכל כי"ולי שבאדם הוא בחי' חכמה שבע"ם דנשמה כמ"ש הרמב"ד בתחלת פירושו לספר יצירה וכתב רמז לדבר חכמה בני' נלפ שהיא בני' ע"נ ולכן היו"ד של הוי' רומזת לחכמה כי היו"ד היא ג"כ נלפ כי היא דמות נקודה בלבד שממנה יכול להמשיך ולייר כל צורה שבעולם והשכל היולי הוא עניין כוחני לבד לא פועל ממש שכל ליורים המושכלי' יחנם בו בכח כי כשיכין ויזמין שכלו הכ"יולי יוכל להשכיל ולרעות בעיני שכלו הכ"יולי כמה דברים מושכלים וכשכר לא ירצה להזמין ולהכין שכלו להשכיל מיזה ליור מושכל יכי כשיל וימות בלא חכמה מע"פ שיכי' לו כח שכלי מה בכך מאחר שלא רצה להשתמש ממנו כלל והנה לפעמי' כשירצה האדם להשכיל מיזה דבר בתורה לפשל ולהשיב להקשות ולתרץ יתמצן קודם כל להבין היטיב השמעתא תולי יקשה לו מיזה קושיא שכל לא ידע עדיין במיזה מקום לו במיזה דין יתחור בשכלו להקשות עליו ועדיין אין בידו שום השגה כלל כ"ש בחשק והזמנת שכלו הכי"ולי להבין ולהשכיל כשיקרה לו מיזה קושיא ומח"כ יקרה לו שתתחיל לתמות מיזה קושיא בשכלו כי גרמה לכתורה לפוס ריכשע מיזה שתירה וקושיא בשמעתא שכל לא ידע עדיין שם יש ממש בקושיא הניא כי תפשר לפוס ריכשע גרמה לו שניא קושיא ולכשיתייישב היטיב בדעתו יראה שפשה ולאו קושיא היא כלל והנה עתה נעתק קצת מן ה:ח ר"ל מן בחי' חכמה שהיא בחי' שכלו הכי"ולי שהוא עלם שכל בכח בלי שום ליור כלל הנה נעתק מן הכח אל הפועל קצת כי מתחיל להתבונן קצת מיזה ליור שמתחיל להלמייר בשכלו מיזה ליור שכלי והנה זאת הבחינה שהיא יותר מן הכח ופחו' מן הפועל ממש עלם קצת הנה זאת הבחינה היא בחי' היא שבע"ם דנשמה שהיא

עלם ההתלת התבונ' ושתחלת הליור ולח"כ יתייישב בדעתו לשקול היטיב במאזני שכלו אם יש ממשות בליור הזה ולכשיראה שיש בליור ממשות הרי אז יודע לו יודיעה ברורה והנה זאת הבחינה הקרא בשם דעה שהוא דעת אלם ודיעה ברורה והנה בשם שכאמרו ימלא ג' בחינות בחי' ג' היא הכח בחי' ב' היא הפועל קצת בחי' שליימת הוא פועל גמור והנה הכח מכונה בשם חכמה שהוא הגלם והבי"ולי והפועל קצת שהוא התחלת הליור נק' בשם בינה שהתחיל להתבונן ולייר מיזה דבר והפועל הגמור נק' בשם דעת . והנה יודוע שחכמה נק' אב וכינה נק' אם והנה טפת האב הוא גולם הי"ולי שלא ניכר בו כלל שום ליור ולד וכשנאה הטפה נכנס האם מתחלה הטפה להלמייר טרח ולד בהמשך ימי חדשי העבור והנה זהו הליור קצת שאנו רואים בריפה בין שיני אבל עדיין אין יודוע אם הוא נפל או בן קיימא או ספיר מלא רוח אם זכר או נקבה אם שחיר או לבן וכיוצא תואר פיכריו אין יודוע עד שתלד אז יודע כל הדברים בבירור מה שהיה בתחלה בספק והנה יודוע ג"כ שספירת בינה היא מכונה בשם נקודת הרי דמיכו לייר ליורין והנה יודוע ג"כ כי אי"ם כתחלה נפקין וכתחלה שרין ולא מהפרצין לעלמין והנה השכל היולי שהוא עניין כחני ועלם הוא בחי' טפת החכמה שהוא האב שהיכה מלא נלפ ותח"כ כשנעתק מן החכמה אל הפועל דק שהיא התחלת הליור ופועל קצת נק' אז בשם בינה ובשם הרי דמיכו לייר ליורין אבל עדיין לא נודע אם הוא נפל או בן קיימא רצוני לומר אם יש ממשות בליור היינו אם לא לכן עדיין אינו ליור נמור עד שיתייישב היטיב בדעתו ויקשל במאזני שכלו אם יש ממש בליור הזה או לא והשתתות הזמן בהתיסבות דעת נק' בשם עצור והריון ולכשיראה לו בליור שכלו חזק הוא ויש ממשות בקושי' שלו הרי בחי' הבינה נק' בשם לידה ושם טולד הוא שדעת כי טולד והתחדש הנע' וידיע' ברור' ושלימ' והנה חב"ג מהטוררין אלל האדם במחשבתו ביחד והנה הבינה נקראה בשם מחשבה כידוע ותיקף שמכין ומזמין שכלו ותוקף להתבונן במחשבתו הרי אז היא מסירת הטפה אין החכמה אל הבינה וגמלא בלי מחשבת הבינה ג"כ שהתבונן והנה מחשבה . הנה התחלת היטיב אין בחי"ב כחדא נפקין וברייון והנה כשו שבליור מושכלות התורה נמלא ג' בחי' חב"ד כשו כן ימלא ג' בחי' חב"ד בענין בחירת מעש' המשל כי כשרוצה האדם לעשות הטוב בעיניו ית' ולפ יודע מיזה דבר הוא טוב לעשות ומיזה הוא רע מתחיל ג"כ לשקול במאזני שכלו להתבונן ולבחור ביניהם היותר טוב והנה לפעמים בתחלת משקלו במאזני שכלו יתראה לו פניס לכאן ולכאן כי בדבר אחד נראה לו מלד אחד טוב ומלד השני רע וכן בדבר השני שהוא הפכו ג"כ יתראה לו מלד אחד הוא טוב ומלד השני הוא רע וכן הוא נכון ומסתפק אחר דבר מאלו שני הפכיים יבחור ומיזה מכם ישית לב

לריך

ערך להתייצב היטיב בדעתו היזה טוב הוא יותר מובחר מהכני והיזה רע הוא יותר נרוע . נמלא לפ"ז נס כאן (יש) ג' בחי' חב"ד השכל הי"ולי הוא בחי' חכמה והבחי' ממח"ו לו פניס לכאן ולכאן היא בחי' בינה והבחינה והבחיר' הנמור' שמבחין היזה טוב הוא יותר מובחר מחבירו הנה הבחי' הטוב הוא נק' נשם דעת כי דעת הוא מכריע היטיב בין שני הסכיס . והנה הבחי' הזאת נעניו בחירת מעשה המצות שמעתי ממוסר"ל והנה היקף כשנומר בשכלו ומבחין היטיב היזה דבר יעשה מהטוררים היקף מיבדי הנוף לנמור מעשה הטוב והרצון הכוונה הנמשך מן בחירת והבחינת השכל הוא המהפשט ומהלבש במיבדי הנוף ומשפיע לשם חיות והמועשו כדי שיתמועשו לנמור המעשה הטוב הנוא שבחר ונזה תבין מיך הדעת הוא נשמת הו"ק כי החפץ והרצון הנמשך מבחירת הדעת המתפשט במיבדי הנוף שהם הו"ק והנה יש ב' בחי' דעת אחד הוא דעת המכריע ואחד הוא דעת המתפשט כי דעת המכריע נשאר למעלה בבחי'תו בין חכמה לבינה כי אף לאחר שנמר מעשה הטוב עדיין יהוא לו בהכרעת דעתו שהדבר הנוא טוב לעשותו ואח"כ נמשך מן דעת המכריע דעת המתפשט כי הרצון הנמשך מן הדעת המכריע יתפשט ומשפיע חיות בו"ק כדי לנמור הדבר בפועל ממש במיבדי גופו נמלא מי הוא מוליד הרצון הבחיריי הוי לומר הדעת בירוף החכמה והבינה בהכרת השכל שהוא כללות חב"ד הוא קודם לרצון הבחיריי לכל יש בחי' רצון פשוט הקודם לחב"ד והוא בחי' הכתר והוא כי ברצון הפשוט לא יש שום ליור דבר ולא שום הבחנה בין שני דבריס ולא שום משקל כי כל הדבריס הללו כלולים ונעלמים בו בתחדות פשוט כי הרצון הפשוט טולל כל הסכייס עד לכחיבחין בכלי חב"ד שלו זו יודע מה שבי' בכח נעלם ברצון הפשוט והרצון הפשוט הינו כותר בשום דבר רק הוא רולה ברצונות כלומר רולה שירלה היזה דבר הוא יותר טוב לכחיבחין בכלי חב"ד שלו נמלא רצון הפשוט רולה מה הרלה הבחיריי הנמשך מן חב"ד וזהו בחי' היקון אחד מחיקוני נלנלהא שהוא הכתר הוא רעוא דרעוין רצון הרצונות כלומר הינו רולה רק ברצונות הבחיריים והבן זה היטיב כי הוא ענין דק ומס שביתי בשם יכפר :

נלע"ד טעם על שבירת הכלים כי הנה ידוע שם"ס הוא הטוב הנמור שהמיתי המטיב לכל הממלאים בהכלית השטבה מאר יוכלו שאת אך לא יותר מאשר יוכלו לשבול כי אז נהפכת הטובה לרעה ומה שם"ס הינו משפיע לממלאים עוד יותר ממה שמשפיע להם עתה הינו מחמת קמון וכילות ורוחב עין ח"ו כי אין כילות ורוחב עין לפניו כי יש ביכולתו המופלג להשפיע די והותר מלא החפרון הוא מלא הכונת המקבלים שהיו, בעלי כח כ"כ שיוכלו לשבול כ"כ טובה מופלגת כי לקבל טובה גדולה צריך כח רב וממשיל לך משל מענינים

נמשיים הנה כשרולים לעשות חמת' מחלב צוחין החלב בכלי יום או יומיים עד שיתקנן השמונית הלבן ויעלה למעל' על פני החלב הנקפה שעוזין מהחלב ההוא נביתה ושמוני' קולטין מעל פני החלב הנקפה לכלי אחר ידוע ומכיס כה כמה הכלות בכלי המתוקן לזה עד שיתהוה מן השמונית הרחשון חמאה והיא נשם עב קלת ושמן ומתוק והפסולת שהיא כעין משקה לבנה מתפרד מן החמא' והחמא' טוב טעמה יותר מן הפסולת כידוע וכתחלה כשאר היו מעורבים ומוכנים יחד החמא' והפסולי' הרכבה מזניים ומזוכך, בשמוני' הרחשון היה מז טעם השמונית הזה ממולע בין הטעם הטוב של החמא' ובין טעם הנרוע של הפסולי' כתופן שזו הי' טעם השמונית הרחשון משובח מטעם הפסולת ונרוע מטעם החמא' והנה זו הי' יכול לפטול אחד לנמוע השמונית הרחשון עד"מ שפה לוגין מפני שזו היזה שמונה כ"כ וחח"כ לכשילרפו השמונית הזאת לעשות ממנו חמא' יתבזה ממנה חמאה עד"מ ב' לוגין וד' לוגין פסולי' אז לא יוכל האדם לפטול לבלוע אותה הב' לוגין חמא' מרוב שמוניתה הרי שלאבר טוב לריך כח רב לפטול וכן בשר שמן מאוד אין כל אדם יכול לפטול לאכלו בלי לירוף דבר חריף אליו כמו חומץ מעורב בתמכה שהוא קלה של עלי מרור וחס יתנים את עלמו לאכול הבשר שמן בעין בלי לירוף דבר אחר חריף לא יוכל האלעומכה שלו להחזיקו בהוכו רק יקיא לוחו לחוץ מרוב תולשת טבעו וחולשת אלעומכה שלו אבל מי שבריות וחזק ואלעומכה שלו חזק יכול לפטול לאכול בשר שמן בלי לירוף דבר חריף וכן הטבע הוא בדבם כמ"מ שאמה בספר מפלי דבם מלאת אכול דייך פן תקבעט והקאתו וכשהרל' להבין בענין הזה הוכל להביל מכמ' מיני מפלים נשמיים משונים זה מזה כמו שהרואה רוב בני אדם נפשיהם קלה מלאכול תפיחים מתוקים ותפוחים חמוצים זולת התפוחים ממולעים בטעמן בין החמילות וה יתיקו' יערב לאיך כל אדם הרי שתפוחי' מתוקי' אחמת רוב מהיקות' לא יוכל לפובלם הרי שרוב טובה ח"ש לקבל וזהו הטעם שאין נוזרין תעני' על רוב נשמי' מפני שהם רוב טובה כלומר שפעם הנשמים אינם בעצם רע רק עפם הנשמים הוא מוב מאוד רק שאין אנו יכולים לקבל רוב טובה והנה הח"ם כשאר המלילי הכללי' המלים בתכלי' השלימות מה שיוכלו לפטול ושכח המתלילי הי' הצן להשפיע לשם ולמחתו בשפע יותר גדולה וטובה ורלה שאין יכולין לפטול מה שעה השפיע להם מור גדול ורב שלא יוכלו לפטול ושכרו וימותו ואח"כ יחי' לותם ויפפיע להם אור מלומלם כפי שאת יכלתם וזה יהיה להם טובה גדולה יותר מאשר מאשר השפיע להם בתחלה אור מלומלם כפי כחם מפני שבתחלה לא היה השפע הבוא חשובה אללם כ"כ כמו עתה שהשפע הטובה המלומלמת הניתה בתם להם מחר שהיו ברעב רב ובצרה ומיתה והשבר . והנה יהוש מי שהוא מוכה

ומעונה

ומעומה בנער ויסורין ומח"כ הוא בח לסלוח מיעט' כרי הסלוח הרוח נחשבה לטובה גדולה נגד היסורין שהיה לו בתחלה מסח"כ מי שהיה בתחלה בלי יסורין ומח"כ בח לו היזה טובה מין הטובה ההיה נחשב' תללו כ"כ ועד"ז פי' הר"מ תלבוך הפסוק תז יתמרו בנוים הגדיל ס' לעשות עם אלה הגדיל ס' לעשות עמנו היינו שמחי' פי' תז יתמרו בנוים מה שהגדיל ס' לעשות עם אלה היהודי' שהיו עד עתה בגלות ושיעבוד ומכאוב ונער ויסורין מח הגדיל ס' לעשות עמנו התומו' שהיינו עד עתה בגדולה זרוממים רב כמו שמגדיל לעשות ליזרחל היינו שמחים גם תז מפני שהגדולה והרוממות שיהי' ליזרחל לעתיד לח יפעור נדלו וטובו בפופן כי גדולה התומות עתה היזה חטובה לכלום נגד גדולת יזרחל לעתיד וכרוך הלל המפליא לעשות עמנו בגלות המר כדי שחמ"כ תהי' עלייתינו מבירת שמיקתה לחינרת רמח ועפ"ז יובן מש"רז"ל לדיקים תחלתן יסורים וסופן שלוה ורבעים תחלתן שלוה וסיפן יסורים וכן תרז"ל תברי המלך שמליח בזקניתו וכן תרז"ל תחייב תדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה והשם לכלורה יקשה תמו היתרון לדיקים על הרשעים שלשיהם מקלת יסורי' ומקלת שלוה ומה בכך שהשלוה בתחלה תו בסוף תבל הענין הוא כי הפרש בין לדיקי' לרשעים הוא כרחוק מזרח ממערב כי הרשעים בתחלתן שלוה שח"כ כשבאין עליהם יסורין הם מריס מתוך בעיניהם מפני שבתחלה סורגלו בשלוה ולגו לא היתה להם שלוה בתחלה לא היו יסורים נחשבים תללם כ"כ רעים ומריס נמלא מזו שבתחילה שלותן מזו מתחילין יסורים שלהם ורעתם מפני שע"י שלוה ההיא נכפל הלל לער היסורין לבסוף וזהו שם תנביה כשבר שם בין כוכבים שים קנך משם תוריך גוים ה' פי' משם תוריך כלומר היריחה מתחלת מעת העלי שע"י העליה הכפל לער סיריחה ובלדיקי' הוא להיפוך שתחלתן יסורין וסופן שלוה נמלא מעת התחלת היסורין מהחלת השלוה כי ע"י היסורין תכפל שמחת השלוה לבסוף וזהו שחייב תדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כי הרעה מעין הטובה היא כי מזו מהחל העובה ועפ"ז תבין היטיב מה שת"ז ל על פסוק היו לרי לרשם כל המילר ליזרחל נעשה רשם והשם יש טעם פשוט לזה בזוהר דמביא שם כשהיו יזרחל במלרים סי' פרעה מולך על כל העולם וזהו לכבוד יזרחל שלא יתמרו יזרחל הם משועבדי' תחת תומה שפלה וע"כ כל המילר ליזרחל נעשה רשם שלא יתמרו שיזרחל הם משועבדים לשפלים שבל נרשה עוד טעם נכון כדבר והמשל בזה למלך מחר נדול שמינה לער מחר להיות שני למלך ותהב תותו מתוד מתוד ויסם את כשתו מעל כל הסריס תשר תחת ממשלתו ויהי היום ויקם הדיוט מחר בזוי ושפל מתוד מתוד ויהרוג את השני למלך תוהב שנדול של המלך ויגזר למלך לשמר כדברים שהלה עשם הסדיוט הזה שבזוי והשפל ויתו המלך ויפקידהו להיות שר על עשר השבים ומחרי כן שמהו לשר חמשים ומחרי כן שמהו לשר שלוש ומחרי כן מנהו לשר על עשרת אלפים השבים ומח"כ על מלה אלפי' וכל יום נדלהו והעלהו יותר למעלה וכל תנשי ממשלתו תמחי' על המלך הזה בשתשבם ושתקחי' ולא דברו למלך דבר ויהי היום ויפקידהו להיות משנה למלך וירומם כשלו למעלה מן כל שרי ממשלתו ומח"כ היה המלך ויפשיטהו בנתתי' ויתם תותו בכתר תופל ורפם ושיט וחתוך ויתו להמיתו בחיתה משונה תכזריות ולויסרהו בכל מיני יסורין קשים ימרים ויקרא המלך לכל שרי ממשלתו ויתמר תליהם ידעתי כי המשתם עלי על ששר נדלתי ורוממתיו תחר המעשה הרעה הנדולה תשר עשם תבל תני עשיתי זאת בחכמה מפני שחרש תת במוד מתוד על הריגתו תת תוסבי הנתמן תשר שמחי' למשנה לי וחשבתי היזה דרך תוכל לשלם לו כמעשהו וכפועל ידו וכי תני תוכל לעשות לו יותר ממיתה קשה ומכזריית כי יותר מזה אין ביכולת לעשות לו ותם הייתי ממיתו תיכף לת פי' נתקררה דעתי בזה כי אין יסוער ויבוש יסורים שדיוט זאי ושפל ליסורי שר נדול הענוג והמפונק מתוד מתוד לכן שגדלתיהו למעלה למעלה עד יניע למדרנת תוסבי נתמני להיות נס הוא משנה למלך כדי שיהם שקול נשר יסורין ומיתה לנשר יסורין ומיתה של משנה שלי הרשתון ותו יתקרר דעתי וזהו ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו כי זה הסדיוט חשב מה שהמלך מנדלו ומרוממו הוא מרבוי תוהבתו תותו תבל בתמ' לת כן הוא שלת שדרכה מרוב שנאת המלך תותו ומרוב קלפו וכעסו נדלהו ורוממהו כן הדוגמת בכני יזרחל כל המילר ליזרחל נעשה רשם כי למה בכני יזרחל בני מלכים הם בני מ"ם סקב"ה תהודיו ומיודעיו ומי שמילר תותם יחתם יסורין לת יספיקו להעניסם עד שיוכ' נשר יזרחל היקרים המסולאים כפז לכן נעשה רשם שיהי' נס הוא מלך ותח"כ מספילו שר לשפר ותו מנוכה נשרם בשר המלך הסוא ותתקררה דעתם ומלאתי במ"ר במגילת תסתר שכך היה ענין המן נ"כ שנדל המלך תחשורוש תת המן ויהבתהו ויסם תת כסאו מעל כל הסריס תשר תתו ותח"כ הוא לתלותו על העץ וכל זה היה עלת ה' כי לב מלכים ושרים ביד ה' (תסר) ועפ"י ענין הכ"ל תוכל לשרש כמה פסוקי' וכמה תגדות תם תמים לנך עליהם להבין ולהסביל כי כן דרך הנהגתו ית' בחכמה נפלאה וסכל לעומתו

של יזרחל:

ודומה לסנגון זה מה שתרז"ל לדיקים תין להם מנוח' לעוש"ב פי' שתרז"ל כי בשעות הלדיקים יעלו תמיד ממדרנ' למדרנה והנה בשעות עולה למדרנה עליונה תז מלרפין תותו כלרוף תת הכסף בכור המכחן וממרקין תותו ותח"כ עולה למדרנ' עליונ' הסו כי בלתי המירוק הסוא שהוא פסולה בערך המדרנה העליונה ת"ש לו לעלות למדרנה

למדרגה העליונה היה להיות הסבתו יותר ברורה וחכם ממה שהיתה הסבתו בתחלה כי הפסולה שבו מעכבו מלהסיג הסבה על מה ומ"ש בפסולה עוד למדרגה יותר עליונה מלרפין לזותו עוד יותר ויותר כי מה שהיה בערך המדרגה הפחותה זך בלי פסולת עיון זך בערך המדרגה העליונה כי לנגד רוממות ערך מדרגה העליונה עדיין יש בה פסולת ולריך עדיין לזיכוכו ולזרפו וכן לעולם אין להם מנוחה כי המיד מלרפין ומלחלחין זותן כדי שיכלו לעלות למדרגה יותר עליונה והנה לכאורה היה קשה על מה יעשה ה' ככה לאיש לרוממו למעלה ולמעלה ולזרפו תמיד לא ירוממוהו ולא ילרפוהו אבל הענין הוא כי ג"ם הוא הטוב הגמור שמטבעו הטוב להיטיב לנמלאים בחכלית ההסבה אשר יוכלון שתת ולהתמיד עמם טובתו לכל יופסק מהם שובתו לף רגע אחד ולשמחם תמיד בשמחה מופלגת והנה יהיו כאשר יעלה לדם מיסורין ולער למנוחה ושמה, לזו נחשבת המנוחה היא לללו לטובה גדולה וכאשר התמיד הטובה היא אללו ימים כביר ויורגל בם ויסבת לת אשר היה ביסורין ולער למען יהי' לו לשמחת המנוח' היא ומאחר שהמיד בזה הטובה ימים רבים שיב היטה נחשבת אללו שמנוחה היא לטובה רק כאשר יגיע למדרגה יותר עליונה אז תהיה נחשבת לו לטובה וכאשר יורגל בזה הטובה הגי' ימים רבים שוב לא יחשוב לו זלא ירגיש לו גם הטובה הגי' לטיבה זולת כאשר יגיע עוד למדרגה עליונה וכן הוא ענין הלדיקים לעוה"ב שה"ם חנן להתמיד עמם טובתם ושם יעמדו ימים רבים במדרגה אחת שוב לא יחשב להם לטובה לכן בכרח לריך שיעלם תמיד ממדרג' למדרגה ולרפם לירוף אחר לירוף וכאל לטובתם כי כודאי ערך לער לירוף נגד שמחת עלייתו למדרגה העליונה הוא כאפס ואין ולמדרגה שה תוסקים תמיד להטרף ולקבל לער מועט כדי לעלות למדרגה עליונה ועוד מועיל ענין הלירוף להגדיל ע"י זה שמחת עלייתו למדרגה שהוא מן לער הלירוף לשמחת עלייתו למדרגה רמה כנ"ל:

נתקשה לי ענין אחד הלא יהוע כי הקב"ה הוא רוחני אכל פשוט מאולל מכל מיני גשמיות וגם הנה יהוע שענין הקול והדיבור שה עניגים גשמיים היולאים מכלים גשמיי' כי הנה הקול יולא מספיני הריאה דרך הקנה והדיבור נתתך מדי עברו דרך ה' שלאות גשמי', שה גרון וחיך ולשון ושיני' וספתים והנה יהוע כי ענין רוחני ג"כ שייכ לחומר הגשמי' כ"ג מוכחים בכל בלויר רוחני וכללי וג"כ היקר יולייר קבלת התורה למשה מפי הגבורה כי הדברים שה ענין גשמי וכש"י נעלה ונקנב מזה ומחכוב אני כי לכן הולרכו רז"ל לומר הסכינה מדברת מתוך גרונו של משה ד"ל שהסכינה עלמה בעולם רוחניותה נחלבשה בה' מולאות של משה ועי"כ היה יכול להלטייר ענין קול ודיבור גשמי' יולאים מפי הגבור כי הנה יהוע שהשוף בלא גשמיות הוא כתבו דומם והגשמה בלי הנוף ג"ל שתדבר דיבור גשמי כי נשנשב היא מכלי גשמי' שהם חמשה מולאות לף בהתלבשה בחדם יכול ללאת דיבור ברור בשפה ברורה ע"י ה' מולאות מן האדם כמו כן נתלבשה הסכינה במשה ודיברה מתוך גרונו של משה ע"י ה' מולאו' ואין תימה מזה שיהא משה אז מרכבה עלומה לסכינה כ"כ להיותו נתמרק מפכילה ושתי' שבמיעיו כמאמר רז"ל ביומא שאמרו שם לף בא הכתוב ללף למרק מכילה ושתים שבמיעיו לשומו כמלאכי השרת וגם היות משה מוכן בכל עת ורגע להשרתת שכינה מכ"ש אז בשעת קבלת התורה וגם היו בו כל המידות טובות המביאים להשרת' שכינה כמו ענוה וחסידות ויר"ח חטא · וקדושה וטהרה ונקיות ופריסות ומהירות וזריזות וזהו הענין מפ' שכי' כמשה פה אל פה אדבר בו כלומר פה ברוחני של הסכינה נתלבשה בפה הגשמי של משה ודיברה הסכינה מפיו ממש וזהו אדבר בו בו דייקי ומה שהר"ל תכבי ולא יבי' לך מפי הגבורה שמעתי ממעו שאשר אדברה אמעו מפי משה ולפי דבריו ממעו גם שני דברות הראשונות מפי משה הענין הוא כי בשני דברות הראשונות הי' הקול הולך וחזק מאוד מאוד לאין תכלית לף בקול השטוחי ולף לף בקול תרי' ושלשת כפירי' אשר הוא חזק מאוד אבל הקול של שני דברות הראשונות הי' הולך וחזק מאוד לאין תכלית אלף אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים יותר חזק מקול אחד' עד שלא יוכלו ישראל לשמוע לשמוע הקול הגדול והחזק הזה ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות כלומר דבר אתה עמנו כשבע הקול השטוחי שלך שיהיה אלתי חזק מאוד ואל ידבר עמנו אלהים בקול חזק לאין תכלית ושחשוב אני שני דברות הראשונות שוכרתו להיות בקול עשם וחזק מאוד להיות שלף אשר הדברות הולרכו להשתדר ע"י התלבשת הסכינה בגרונו של משה ושם גם השני הדברות הראשונות לף היו בקול עשם מאוד בקול אדי כ"ש כשבע קול השטוחי של משה לף היו ישראל מלמינים שהדברות השם נדברים מפי הסכינה בהתלבשה במשה רק משה לבדו לומר' מפי עלמו ואין זה דיבור אלהי לכן הולרכה להיות הב' דברות הראשונות בקול עשם מאוד בקול אדי למען ילמינו בה' ובמשה עבדו ושם"כ בשתתת' אלל נמלאת משה וקולו שבלי ספק הוא כח אלהי שהובר בו בקשו משו והלאה את משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהי' פן נמות ומה שלא אמרו למשה דבר אתה עמנו אלהי' היקף אחר דיבור רמזון שהשוב שני ב' תירושים אחד כי אשר ב' דברות הראשונות בדיבור אחד נאמרו כמו שאמרו רז"ל נבי זכור ושמור מה אמין השה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע כמו כן נאמרו אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד בעבור כי שני דברות הראשונות שה

שמעתי בשם הרב הקדוש מוה"ר יעקב יצחק זצוק"ל מלובלין

שהרי אפי' משה לא שמע את אלהותו אלא ע"י הלוץ שה לשמעת קול שמעתי

ועשה שה שלוחר הדעת

הלוי' זה בזה וכתב דיבור הציבי שהיא תמונת מציאות שלו ובלילו' השניות כי תמונ' מציאות שלו כלילי תמונ' שלילת השניות לא יהן ולא יוסיף כמו ולפיכך בהברת כתב הציבי עוד שפשר לומר כי מאחר דיבור רחמון חשבו ישראל כי השל ית"ש מעלמו יעשה זאת שהדיבור השני לא היה בקול עלום כ"כ כי חשבו ישראל שלא בדיבור רחמון לא סי' לורך לדיות בקול עלום מאוד כ"א לחזק תמונת שיבלילו וירגישו ויתמימו בה' ובמשה עבדו ואחר שתחזקה תמונת ע"י הרמת קול דיבור הרחמון שוב אין לורך בדיבור השני להיו' עלום כ"כ ולפיכך לא בקשו ישראל תיקף אחר דיבור רחמון דבר אחר עמנו ונשמעה כי חשבו שהשל ית"ש מעלמו יעשה זאת ובאמת רחמון השל לא היה כן השל היה רלונו שגם הדיבור השני יהיה בקול עלום מאוד עד שיבקשו ישראל מעלמ' למשה לאמר דבר אתה עמנו

ואפשר כמו שתרו"ל שבהרמת קול הדיבור הרחמון פרחו נשמותיהם משה וע"י הרמת קול דיבור השני חזרו נשמותיהם בהם להורותם כי הוא חיות הממית והוא הוא המחי' כמאמר הכתוב אני ממית ואחי' ולפ"ז לא קשה למה לא בקשו תיקף אחר דיבור רחמון דבר אתה עמנו ונשמעה כי השל לא פה להם ולא ידברו שהיו אז נופים מתים ולא קמה עוד רוח בהם עד התפשטות דיבור השני בקול עלום להחזיר הנשמות לפנרים מתים ועוד שביאר ע"י זה ענין אחד גדול המפורסם בספרי סתמת ושלדק כי בשל ית"ש אין שום שינוי והתפעלו' שלא נכח אחד שפשט פועל דבר והפכו והשתנות מהדבר של שהיפוך הכל הוא מלד אחי' הכנת המקבל והבינו ורהורי ענין זה בענין השכל כי המות והחיים ביד הלשון כי עם היות שקול הקב"ה הוא ענין אחד פשוט ובתחלה קולו מחיתם ואח"כ הקול שהוא בעלמו אחי' אותם ועם היות שקול היה ענין אחד פשוט עכ"ז להשתנות הכנתם אי' זה כי בתחלה אי' נשמותיהם בהם לכן ע"י הקול עלום ארא נשמותיהם משם כי אז שחיו בתחלה היה בהם הכנת קיבול המות ולא קיבול החיות מאחר שבשלמו הכי היו חיים וקיימים ואחר שפרחו נשמותיהם משם נשתנה הכנתם מקיבול המות לקבול חיים כי תיקף ומיד שמתו נשתלקת משם הכנת קיבול המות דמחיים חיים מעותדים למות נמלא כי החיות והחיים מדרכם מעותדים למות נמלא כי השתנות היו שלא מלד המקבלים כי כפי שינוי שכוותיהם לקבל כך תשתנה קיבולם ונמשיל לך משל נאה על זה כדי שתוכל להבין כי כל מיני השתנות הוא כפי שינוי הכנת המקבל והמשל הוא לבני מחים שהי להם חולי עיקר בכל נופם מאוד מאוד ממש כמחט בבשר חי וככם אחד מהם לביה המרחץ ורחץ את עלמו במים חמין את כל נופו והזיע שם בבית המרחץ כ"ב שלא נשאר אלו לער עקילה כלל ועיקר והשני שלא ככם בבית המרחץ יש לו לער גדול וכאב נפרץ בנופו שר שלא יניח על מקום אחד מרוב לער העקילה ואח"כ כשלא מדם אחד ושרט אותן השני כני מדם בלפרסו שריטות גדולות מאוד בכח נמרץ ולא שרט לאחד משם בכח יותר עלום ממה ששרט לשני כ"ל שהשריטה היתה בשוי מכוון ממש והנה זה בכח מבית המרחץ מרגיש כאב ויסורין משריטת זה הים שעושה בו פלעים וחבורות בנופו משריטתו העלומה והשני שלא הי' בבית המרחץ מרגיש תענוג גדול משריטת זה הים וכל מה שמרבה לשורטו בכחו מרגיש תענוג יותר ממה שע"י השריט הראשון נתמעט לער העקילה ולדרכה התענוג מתרבה תללו והנה לית ספק שפעול השריט היה שוה ממש לשניהם ועכ"ז נתהוה שיעור עלום ע"י שריטתו זה מרגיש תענוג גדול וזה מרגיש לער גדול והענין הוא דהשיעור בא מלד תכונת המקבלים שזה הבא מבית המרחץ נופו מוכן לקבל לער ע"י שריטה עלומה וזה שלא הי' בבית המרחץ נופו מוכן לקבל תענוג ע"י שריטה עלומה וכשעורעין אותו כ"ב עד שלא יפחר לו שום לער עקילה כלל ועיקר כמו שלא נפחר שום לער עקילה לאחר שבא מבית המרחץ ומה מאד שקיטת לער העקילה ישרטו אותו לא נם זה הים ירגיש לער ע"י השריטה מפני שלאחר שקיטת לער העקילה נתהפך הכנת נופו כי מה שהיה נופו מוכן עד עתה לקבל תענוג ע"י שריטה עתה נופו מוכן להרבה לקבל לער ע"י שריטה:

והרב בעל מדרש שמואל בפירושו למס' תמיד על מאמר משה קבל תורה מסיני הביא שם בשם סרב ר' שם טוב בן ר' שם טוב וז"ל והרש"ם בן ר' שם טוב כתב לדעת למה לא אמר הקב"ה יתן תורה למשה או משה קבל תורה מהקב"ה התשובה בזה למה שמשה עלה למעלה הכתובה העליונה ונתדבק שכלו עם שכי"ת לו אין שם טובן ואין שם רבוי מטובן ומקבל כמו שקרה כשאתן משה התורה ליהושע כי לו היה שם רבוי מטובן ומקבל לבל כשקיבל משה מת התור, נתדבק בשם"י והוא פירוש והיודע ומדיעה אחד לכך אמר משה קיבל כי זאת ההשגה אין שם שלא קיבל בלבד ולא קיבלה מעים מאחר כדי שיהי' שם רבוי מטובן ומקבל וזה הדבר יהוע מי שזכה בידיעת הנפשי של"ל מתוך הדברים שללו משמע שמשה בחמת לא שמע קול דברי' מפי הקב"ה כלל ועיקר רק משה הניע בשכלו כל התורה בהשגה רוחנית ושכלית בשהבין את עלמו לנכותה הנפלאה ונתלטם ונתחוק בה שכלו והשגתו עד שרתה בעין שכלו כל פתותת התורה מבראשית עד לעיני כל ישראל ולעוב ולזכרותי' ותוכחותי' וכל דברי הברית שבתוכה ומ"ש שנתדבק שכלו עם שכ"י הענין הוא כך דה דיבוק הרוחניים זה בזה לעו כאשר יפעם נוף אל נוף אחר וינעו שני הנופים זה בזה כלי הפסק אויר פעי בין הנופים הללו זה יקרא דיבוק הנופי ודיבוק הרוחני לא כן הוא שלא ילדק כם ענין הפיעם

שמשם כי הם חיים נופים וחיים תופסים מקום כלל ועיקר אבל המה שבליים פשוטים רוחניים והדיבוק שלהם היה כשיגיע ויכניל המכניל חיזה דבר שכלי נכח שכלו והשגתו זו הדבר השכלי הזה המושכל אל המכניל יתדבק במכניל דיבוק עצום וחזק וחין שם הפסק כלל ולא ריקות בין שכל המכניל לדבר המושכל ושכו כמעט ענין אחד · ומשיל לך משל כשתכניל חיזה המלחה שבליית בחוספות בשם ר"ת שבר"ת השכיל המלחה הסיח נכח שכלו והשגתו והנה קודם שתבין את שכלך להבין ולהכניל המלחה שבליית שלר"ת לא תוכל להבין כלל ליור השכלי של ר"ת המובטח בדברי התו' הללו כי הליור השכלי מ"מ להכתב על הנייר כי השכלי הוא ענין רוחני ומ"מ להתגשם אבל לבוש על ליור השכלי הזה מושכר שם הדברים חשר הליור השכלי הזה מוסכר על ידם זהו שפשר להכתב על הנייר ושם החדם לא יבין שכלו להבין הליור השכלי המחלבש בדברים הללו לא יבין כלל מהות הדברים הללו כי יהיו בעיניו דברי ספר החזוס ויהיו בעיניו הדברים ההם כגוף בלא נשמה כי הליור השכלי שבדברים הללו היא נשמה לחותן דברי' שהליור השכלי מוסכר על ידם כי הליור השכלי הוא נותן חיות וקיום וחזוק והמשך וקישור לדברים הללו כי זולת הליור השכלי הזה אין המשך וקישור בדברים הללו כמו שהדברים שילמו מפי סופה ומסוגע והנה כשלא יבין החדם את שכלו להבין הליור השכלי הזה לא יתדבק שכלו בשכל ר"ת ולא שכל ר"ת בשכלו אבל כשיבין יתדבק את שכלו להבין הליור השכלי הזה של ר"ת ויבין חותו הליור על בוריו הרי זה המשכל' שמשכיל את הליור השכלי של ר"ת יתדבק שכלו בשכל ר"ת ושכל ר"ת יתדבק בשכלו וכמעט שהו והיו לוחדים ואין שם סוס הפסק וריקות בין שכל החים הזה ובין שכל ר"ת ואע"פ שבנופיהם הם נפרדים אעפ"כ שבליהם הם מדובקים דבוק עצום כי הנשמי אין חוכך בפני הרוחני וכשאלא אין את אינו ניער ר"ל כשאלא הפים בשכלו את השכל ר"ת אז ניער השכל של ר"ת אע"פ שגוף של ר"ת כבר הוא ימים כביר בקבר ע"מ שכלו קיים לעד וזהו מ"ש רז"ל שפתותיהם דובבות בקבר מפני שכל הרוחניים והשבליים הם נלחים ברוח המחלול ולכן אע"פ שגוף חת שכלו לא חת וקיים לעד כי לא שייך בו ענין מיתה כלל · והנה מחוך הדברים הללו תבין שדבוק וקישור המכניל במושכל הוא ע"י השכל ר"ל כח השכלי שבחדם והמחלול העליון השכל והמכניל והמושכל אחד כמבואר אללי במ"מ כי כל הנמלחים לא נמלחו אלא מהמיחה מליחותו ובהסיג את עלמו יסיג את כולם ומין שם סוס בחי' רבוי בהשגתו כ"פ השגה אחת פשוטה כי הדברים ההם חיים מושגים לו מלד מליחותם לשלמר שהשגתו יתרבה כפי רבוי המושגים אבל הם מושגים אללו קודם מליחותם ולפי זה השגתו אחת פשוטה · והנה עפ"ו מ"ש לעיל שבין דיבוק שכל אחד בהכניל"ת בהמכניל את המושר,

שכח שכלו החזק ואפשר כי לכן נקרא' התורה תורת חסד לפי שהמכניל' שכח שכלו כמו מי שממליא חיזה המלחה שבליית נקראת ההמלחה ההוא על שמו לפי שהוא המכיל שכח שכלו כ"כ חסד שהמכניל את התורה בשכלו נקראת על שמו תורת חסד כמ"ש שכתוב גם' מלחכי זכרו תורת משה עבדי והנה המלחיך כתב כי כל חדם יש לו חלק בתורה חם שלין חדם חחר יכול להמכיל זה הענין זולת זה החדם שהחלק ההוא מחייחס לנשמתו ומחלק ההוא שבתורה ונשמתו מסוגם ויחס חחד הם ולכן מלינו שהקב"ה חומר הלכה משמו של חדם כמו שליעזר בני חומר פרק בח שתים וכיולח בזה והנה נשמת משה שני' שקול כנגד כל נשמות ישרחל

המכניל כל התורה בשלימות :

נתקשה לי ענין חחד במה שכתוב שכרכות משמשים לשון נכח בתחלה ואח"כ לשון נסתר כלומרו ברוך חתה חלו מדברים לשון נכח ואח"כ חשר קדשנו וניתו וכו' רלוי לו שמשים יהיו לשון נסתר כמו ברוך ה' חשר קדשנו לו ברוך חתה ה' חשר קדשתנו וליתנו ולא מלחתי בספרים טעם מספיק לזה שיהייטב לפי פשוטו וגלע"ד כי חלו רוחים שהכל מקום שכתוב שם הוי' ב"ה תמיד מוקד בשוח חולם קמץ היו"ד בשוח והה' בחולם ושוח"ו בקמץ וכל זה טעמא בעי למה דוקא בברכות' חלו וג"ל כי הנה חרז"ל בספרים לא כשחני נכתב חני נקרא נכתב חני היו"ד ב"ה ונקרא חני בחלף ד"ת והנה בכתבי המקובלים מפורסם שכתוי תורה שבכתב מכוונ לשם הוי' ב"ה והורה שבעל פה לשם חדני וג"ל טעם בדרך רמז כי הנה ידוע שים בתורה כתבין ולא קריין קריין ולא כתבין וכל מקום שים כתיב ולא קרי נכתבין האותיות לבד ולא הנקודות כי עיקר קריחת המלה היא ע"י נקודתה ובלי נקודות ג"ח לזוז סוס חות כמו שג"ח לגוף להתנועע בלי נשמה כי הנקודות לגבי האותיות הם כנשמה לגבי הגוף וכמו כן ג"ח להנות נקודה בלי חות כי כל ההברות האפשריות להמלה בעולם הלא המה כלולים בהלפא ביתא כי הלפא ביתא כוללים כל ההברות שבעולם וכמו שכוחות הגוף יתרלו ע"י הנשמה שבגוף כמו כן יתרלו ההברות האותיות ע"י הנקודות וכמו שהנשמה למה שהיא רוחניית שבליית ג"ח לה לעלמה לפעול פעולת נשמיים הם לא ע"י התלבשה בגוף והמיברי הגוף הם בערכה כערך נרגן ביד החולב כמו כן ג"ח להנקודות להתרלות מהותן הם לא ע"י האותיות ולפי שבלחי הנקודות אין האותיות מתועעים לכך נקרחים הנקודות תנועות ולכן בכל מקום שים קרי ולא כתיב נכתבין הנקודות לבד ולא האותיות כמו שחמלא במגילת רות שני פעמים מלא חלי חסר מן הכתוב ונכתב במקומו הנקודות של חלי דהיינו קרי ופתח כזה — וכן בפ' כי תבא בעפולים כתיב והקרי' שם בעתורים קרי שבעפולי' היא כתיב ולא קרי ובעתורים הוא קרי ולא כתי' ולכך כתיב הנקוד'

על מלת בעתורים תחת מלת בעפולים להורות על הקרי על בעתורי, ואל ישיקר לבך לומר כי הנקודו' שתחת מלת בעפולי' הן הם הנקודות העלמיות של מלת בעפולים אלא הנקודות הללו הם נקודות העלמיות של מלת בעתורים וכוונו שתהיינה תחת מלת בעפולי, כדי לקלר כי מן הראוי הי' שבעפולי' הוה כתיב ולא קרי יהי' בלחי נקוד כלל כמו כל כתבין ולא קריין כמו הם הסרי' שבמלת יסובבר וכמו הל' הסרי' של ומחללים אלא לפי שהנקודו' של מלת בעפולים ומלת ־ בעתורי' שוים הם לכך קראו והעמידו נקודות של מלת בעתורי' תחת מלת בעפולי' כי מן הראוי לבא בעפולים בלי נקוד כלל ואחר זה נקודות בעתורי' כזה ־ וכן הוא הענין ממש גבי יבגלנה ויסבבנה שהקרי הוא יסובבנה והכתיב הוא יבגלנה וכן הוא בכל הויה הי"ם שכל הויה הוא כתיב ולא קרי אבל קריאתו היא בהדי כמו שאמרו רז"ל לא בשמי נכתב אלי נקרא לכך הוצרו נקודות של שם אדני תחת שם הוי' להורות על קריאתה המדני שהכתב אלי הוא קרי ולא כתיב לכן נקודותיו מורים על חסרונו מן הכתיב והחסוד כי לכן נק' שם הוי' תורת שבכתב לפי שהוי' הוא רק כתיב ולא קרי ואדני נק' תורת שבעל פה לפי שבפה אנו קוראים אדני ובמחשבה לבד אנו מכוונים בהותיות הכתיבן הוא וקריין היא ביו"ד ה"א שהוא בשמי נכתב אלי נקרא אני בא"ף ל"ת שהוא אק' וכן הכתיב הוא לשון אק' והכי היא לשון אק' מפורסם בכתבי המקובלי' כי קול ודיבור מרומזים לקב"ה ושכינתיה הוי' ואדני קול לקב"ה ודיבור לשכינה ובהיקושים ליתא לנקודין לגבי תהוון כשמתה לעופא והכי לכתורה היא מקום ללון אי משום שהאותיות היאך יכולין להתנועע הם לא ע"י נקודות כמו שבנוף הינו יכול להתנועע הם לא ע"י הנשמה לכך הצריכו נקודין כשמתה לתהוון הלא גם הנקודות ה"ז לא להיות נהנסין הברתה הם לא ע"י הברת האותיות שברי כל מין הברה שהוליח מפיך בהברת הסיח תחת מהברת אותיו' תלפא ביתא הגם שים קלא פעם לזה אבל הינו טעם מספיק ונקל דחיק הוא ובלתי מהייעב בלב מסכיל · אבל הענין הוא כמה שחלקו המקובלי' קול ודיבור לשני בחינות ולכתורה בחי' אחת הם כי אחד מהם בלי מלילו' הסרי ה"ק להמלה כלל כי קול בלי דיבור ה"ק להמלה כי כשהוליח מפיך קול הברתה בהברת יסי' הקול הסיח אחת מהברת אותיות תלפא ביתא והרי כבר הוא בחי' דיבור ודיבור בלי קול ג"כ ה"ק להמלה כי כשהוליח דיבור מפיך בהברת סיסי' לדיבור הסוא קול אף סיסי' שדיבור הסוא נמוך מאוד מ"מ קול מיהא הוי הם לא שדחוק לומר שדיבור בלי קול הוא פשמדבר בלחש כ"ש שלא ישמיע לאפי' לאזניו כשיו אם שאמרו רז"ל הקורא את שמע ולא השמיע לאזניו יצא אבל גלע"ד להסביר שבמ"ש קול ודיבור ב' בחי' הם והענין הוא כי הדיבור נחלק לה' מינמי' כוללים כ"ב אותיות שלפא ביתא והברת אות ה' אינו דומה להברת אות אחר אפי' אותו שהותי' שהם ממולא אחד הם הלוקים בהברתו ועיקר ענין דיבור הוא הלטרפות שני אותיו' או יותר בין שהשני אותיו' יהיו שוים כמו נג דד וו זז חח כך לן הם את או לא שוים ובלבד שיהיה שיהיבר מהאותי' אלה שלימה הורה על ענין מה הן הם או פועל או אלה כמבואר בספרי המדקדקים אבל אלה פחותה מב' אותיות לא המלה לעולם ולא הורה שום ענין בעולי רק משהם למספר כי ה' מספר אחד ב' מספר שנים ג' מספר שלשה ואפי' לענין המספר אינו יפול לשהם כ"ה במכתב לבד ר"ל שם תכתוב על הנייר ג' יפיס ולא תכתוב במילותה גימ"ל יפיס אלא שם תכתוב ג' פשוטה כזה ג' יפיס יבין הקורא המובן ממנו שלשה יפיס אבל כשהרצים לומר לחדש שלשה יפיס לא תוכל לדבר ג' פשוטה לבד כ"ה אלא כזה גימ"ל והרי כבר היא אלה שלימה בלתוף שאר אותיות ולא תכוונ בשם אות אחת כי אם בשם אלה שלימי' והכא בחי' הקול היא בחי' פשוטה מובן לקבל הברות מהברה שונות כדמות היא"לי המובן לקבל כל אורה שהכי' כי הוא מפולל ונעדר מכל אורה לכן המובן לקבל עליו כל מיני אותיות משונות בלבנון או בשורהן להיותו מפולל ורק מכל לצד ומכל אורה ואם תכתוב על הנייר עד"מ ג' ב' הנה הבחי' המשתוות לבחי אותיות הללו הוא בחי' הנייר הלבן שבתוך האות בין בחי' הלבנונית המקוף מן אורת האות ובין בחי' הלבנונית המקוף את האות מבחוץ מכל לדדין ויש עוד בחי' המשתוה בין ג' אותיות הללו והוא בחי' אורתן שהאותיות הללו מפחות ג' באורתן וע"י כך גם הלבנונית המקוף מהות ג' ובחי' גם בבחי' הלבנונית המקוף מפחות ג' ובחי' גם בבחי' הלבנונית שם להם שוה בענין שהמונם כי שוה נייר האות נורם שיהי' תמונת הלבנונית כמו כן ממש הוא ענין הקול לנגד תהוך האותיות שהאותיות משתוות בהברתן הולם נחקקים על הקול הפשוט הסובל את האותיות ומשם אותם כמו הנייר הסובל את האותיו' והכא כמו שהמשלתי באותיו' הכתובים על הנייר יש ב' בחי' בחי' נקרא בחי' המשתוה ובחי' הב' בחי' המשתנה והבחי' המשתוה היא בחי' הלבנונית שבתוך האות בבחי' לבנות הלבנונית ולא בבחי' תמונת הלבנונית כמו כן בחי' המשתוה באותיות הנחרגים על הקול הוא בחי' הקול הפשוט הסובל בכל האותיות והבחי' הב' שבמשל הוא בחי' המשתוה תמונת הלבנונית כמו כן באותיות הנחקקי' על הקול יש בחי' המשתנה והיא המשתנה הברתן נמשלה בקול ודיבור ב' בחי' הן (ועדיין קושייתינו לינו מיושב כזה שהקשינו הלא כמו שהנקודות ה"ז לאותיות נרגשין בלי אותיות כמו כן ה"ז להרגיש האותיות בלי נקודות ולמה קראו לנקודות בשם

נשמות

נשמות לגבי חתון) וגלע"ד לייסב כן דהלח נגין
בחמ הס קול ודבור ב' בחי' ולריך לומר כי בהברח
ב' בחי' יש בדבור כמו בהויתות וכס בחי' אחת היא
בחי' המשתנה ובחי' הב' היא בחי' המשתוה והנה
הב' בחי' הללו בהברח חלוקים זה מזה בבחינתם
כרחוק מזרח ממערב כי זו היא בחי' המשתוה וזו
היא בחי' המשתנה והנה בחי' המשתנה היא בחי'
הברח לוחיות שמוטו' בהברתן היא בחי' הדיבור
והבחי' המשתוה היא בחי' הקול הנשמע ע"י דיבור
להם בהתוך לוחיות ועם היות שלי אפשר להמלח
קול בלא דיבור ודיבור בלא קול עכ"ז ב' בחי' הס
בהברח כמו שהבארנו היטיב ועוד נוכל להסביר
שיהבן להיות במציאות בחי' קול בלא דיבור והוא
מכעת אלף פשוטה בלי מלאם בחית ל' ואות ף כמו
שכתבו המדקדקים בספריהם שהברת אלף היא
הברת קול פשוט היולא מן הריאה המשותפת לכל
האותיות ולכל התנועות כמ"ש בעל בנין שלמה בס'
לוהר התיבה בחיבת האותיות אות ג' ואות ז' ע"ש
כל דבריו היטיב מ"ש בשני אותיות הללו כי הדברי'
הללו הס לחייתי' ומנוסים בנסיון לגלי כל מסכיל
והנה הברת קול פשוט היולא מן הריאה שהוא
כדמוה לי"ולי המוכן לקבל כל מיני הברות אותיו'
אלפא ביתא המנוים בהברתן והברת קול הפשוט
ההוא הוא עלם הברת אלף כי בחמת הברת אלף
יכול לקבל בתוכה הברת כל האותיות ואלף בבחי'
הדיבור היא כמו יו"ד בבחי' הכתיבה שהנה
בכתיבתו נקוים קטנים על הנייר שהיא אורת י'
תוכל להמשיך מנקודה שהוא אלא אות שהרלה כי
הלא כל אות הוא מורכב מנקודות רבות והתחלת
האות הוא נקודה אחת כמו כן הברת האל"ף היא
התחלת הברת שאר האותיו' וסוף הברת שאר
האותיות שבאתבדר אלא הברת אות שהרלה עד"מ
הברת אות ב' בהברח קודם הברת הב' יולא מפיו
הברת אות אלף ואחר הברת הב' יולא ג"כ מפיו
הברת אות ב' ולא זו בלבד אלא אף בלא דיבור
כלל יולא מפי האדם כמעט בכל רגע ורגע הברת
אות ב' שלא ברלונו כ"א בטבע האטבי כי כל
בעימה ובעימה שיכוכה שהאדם הוא הברת אות ב'
ולא עוד אלא אף בעימות הבאמות דומה להברת
אות ב' שאין לפס דיבור כלל אלא בחי' קול לבד
שהוא עלם הברת אות ב' והברת אות ה' תדמה
להברת אלף עיף ויגע אשר שבת ויפס בנוחו
ממלאכתו ויבושו בעימו כבדות מאוד מרוב היגיעה
הנה כל בעימה כבדה הוא הברת אות ה' אבל
בעימה קלה ופשוטה היא הברת אות ב' ולפבה
זאת היה קורא בן אשר אלא שתי אתיות כמו שאתי
אתיות בס' נעובה כמו שהביא בעל ספר עובר
התיבה בחיבת האותו אות ב' ע"ם ועפ"י זה יתייסב
ג"כ קושיא אחת כי הנה הוכח בספרי המדקדקים
וכמ עובר התיבה אות ב' בחיבת האותיות שבפי
עבע המבטא ב"א לבטח שתי אותיו' דומות לרופות
אשר היטיב מס הרמבונה בשות נח ולפי עפס

כי היא רומז למורת המותיו' אמר כל עיקר בחינתן הוא בכתב ולא יוכר בחינתן בקיום אחר ולכן גם אם הוי' הרומז עליו ביחוד בכתב ולא נקרא משה"כ הסכינה רומזת להבר' המותיו' אמר כל עיקר בחינתן הוא בדיבור לכן אם אדני הוא נקרא בעל פה ולכן נקרא"ג כ"ב תורה שבע"פ מפני שהוא רומזת להבר' המותיות וכן בכל מקום שכתב שם הוי' קריאתו באדני והכה המדם קורא אותו בעל פה ולא מתוך הכתב מפני שהוא מקריין ולא כהבין · והכה בדף הכ"ל מביא הקדוש בעל ה"ם בקיצור ז"ל מותיו' הנכתבו' הן נוף יהיכל למותיו' הקבועו' בפה משל בזה מותיו' הנכתבו' הם נשמיו' ומותיו' הנקרקים בפה הם רוחניו' וזהו טעמם תורה שבכתב והורה שבעל פה כי תורה שבכתב רוחניו' במקום נבוה ורחיק תיק להתלבש תורה בחותיו' נשמיו' אבל תורה שבע"פ היא עלמה תיק ותיבה לריכה אל לבוש התיק כלל עכ"ל הזהב וזה הטעם הוא שאמרו רז"ל היכם שבכתב ת"ח רשאי לומר על פה מפני שהקדוש בעל פה הימו רומז רק בחי' הכרת המותיו' ולא אל תורתן משה"כ נקודתו מהוך הכתב אשו מייחד ב' הבחי' ביחד אם לא כשהורה שבכתב שנורה מהוך בפיו אז רשאי לומר בע"פ מפני שאז יכול לגייר תורת המותיות מהשבתו · ועוד נלע"ד פירוש על מלת תירה שבעל פה ותורה שבכתב וידוקדק לומרו בכתב ולא תורה אל כתב עש"י מה שהובא בפ' פלת הרמון וז"ל רוחניו' הספירו' שהוא זורח של השמו' בכוונת הכתב או המפרש בשפתיו בקדושה ובטהרה עכ"ל ושם רוחניו' המיוחם לשם אדני תפשר להמשיך ע"י בעלויו בשפתיו בקדושה ובטהרה משה"כ רוחניו' המיוחם לשם הויה להמשיך ע"י דיבור כי שם הוי' נכתב ולא נקרא וה"ת להמשיך רוחניות המיוחם לשם הוי' ב"ה שם לא ע"י כתב בקדושה ובטהרה וזהו פירושו תורה שבכתב פירוש תוכו ברוחניו' קיצו תורה אלא בכתב משה"כ רוחניות שם אדני ע"י דיבור פה וזהו תורה שבע"פ אבל שם בתחלה מייחד קב"ה והכיתיה נמלא ברוחניות קב"ה מתלבש ברוחניו' הסכינה נמלא בשמשיך רוחניו' הסכינה בהומרו שם אדני ממילא נמשך גם רוחניו' קב"ה· ונחזור לעניינו שדקדקו בעין טעם הברכו' שמתחלה הוא לשון נכח בהמרו ברוך אתה השם ואח"כ אמר קדשנו הוא לשון נסתר ואקדמה הקדמה אחת יהוא לחכמי הקדוק שגם כשעומדים רלוכן ושמעון ולוי במעמד אחד ורלוכן רומז לשמעון על לוי בהיזה עין שיהי' נמשיל דרך משל שהוא רומז על לוי בעניו כתיבה לומר שהוא כותב ימאר רלוכן בזה הלשון לשמעון זה השים הלילי שהו' אתנו במקום אחד הנה הוא כותב ואע"פ שלוי אינו נסתר מהם בחי' המעמד מ"מ רומז עליו בלשון נסתר לומר עליו הוא נסתר אבל הוא לשון נסתר לפי שלוי הוא נסתר במאמר ר"ל לפי שרלוכן מדבר נכח שמעון ולא נכח לוי ואלו הי' מדבר ללוי הי' אומר לו בלשון נכח לומר לו אתה כותב משה"כ עתה הוא רומז עליו בלשון נסתר לומר שהוא כיתב ואתה יהוא שהם הוי' ב"ה נכתב ולא נקרא משה"כ בכל מקום מפני שממנו בלבד אין אנו יכולים לקבל השפע מרוב טובה ודקיתה אם לא שהתלבש השפע ברוחניות שהוא ברוחניו' הסכינה כדי שהתלבל עוד מדרגה אחת ויתרבה השפע כדי שנוכל לקבל השפע ואע"פ שהסכינה לבד ג"כ אין אנו יכולים לקבל השפע אם לא בהתלבשה והתלבשה בג' עולמות בריאה יליר עשי' מ"מ להם אין אנו יכולים לשבח כי הם עולמו' הפירוד ואינם מיני תלהות כי אם הסכינה שהיא מלכות דאלילות היא סוף מדרגת תלהו' וכיון שהם הוי' נקרא בחדי ה"ק בהברת ממשמעו' דבורנו הוא לנכח ס' שאנו מזכירין בפינו מוכרחי' אנו לומר בלשון נכח ברוך אתה ה' וחח"ב אנו רומזים גם על קב"ה בלשון נסתר בהמרנו אשר קדשנו מפני שסוף סוף השפע מאתו ועל ידו בא אלינו ומיוחדים הם יחד ביחוד נמור ר"ל קב"ה ושכינתי' לכן בהברת אנו רומזי' לשניהם ביחד לסכינה בלשון נכח ולקב"ה בלשון נסתר :

ובמה שבחבתי למעלה כי תורת המותיו' משתלשלי' מרוחניו' קב"ה והברו' המותיו' משתלשלי' מרוחניו' הסכינה יוכן היעיב הקדמה אחת מובא בם' מבוא פתחי' בשם ספר מבוה"ק של האריז"ל והוא כי טעמי' בכתר נקודות בחכמה תגין בבינה מותיות בז' התחתונות ונקמה בשלמא ג' הראשונו' שהם כח"ב כל אחד מהם הוא פרלוף ג' ומשמך מכל אחד מהם בחי' אחת דהיינו טעמי' בכתר כו' אבל ז' התחתונו' הלא הם כוללים ב' פרלופים שהם זו"ן ולפיך משתלשל מבינה בחי' אחת שהיא בחי' המותיו' אבל ע"פ מ"ש ניחא כי בהותיות יש ב' בחי' בחי' התמונה והליור ובחינת ההברה אבל בטעמים ונקודות תע"פ שגם בהם יש ב' בחי' שלנו דהיינו בחי' התמונה והליור ובחי' ההברה מ"מ שתי הבחינו' משתלשלים מפרלוף אחד אבל זה ודאי אין לומר שבחי' אחת משתלשלת מב' פרלופים :

הנה בכל הסנה שבליית שהדם מציג בשלנו הם ג' מיני הסנות אין שאחד הוא הסנה הסנה השבליי' עלמה והסני הסנה המיוחות מיוצג בשלנו אותה הסנה שהסיג המיחית היא גלי שפך כי לפעמים יציג אדם מיזה הסנה ויסתפק אם אמת הוא מה שהסיג או לא ומין הסנה זאת יקרא אצל החכמים שבל עיוני לפי שבו מבחין בין אמת לשקר ומין הסנה השלישית היא הבנת והבחי' מעלה הסנה הזה שהסיג בבחי' עומקה ופשיטות ומהיקותה ר"ל בינתן שם השמלה הזה שהסיג היא השלמה עמוקה או השלמה פשוטה ואינה עמוקה כ"כ ויבחין במהיקות' שם השהנה הזה מהיקות' רב או מעט לפי שלין כל בני אדם מיוצעין בעם זה בהסנה שבליי' כי יש אדם שיבעום בחיזה

מן השגה טעם מהות מאד ויש שלא יעשו ההשגה שהיא טעם מהות כ"כ או לחלום שכלו שאין יכול להבין על בורי עומקי ומהיקות ג' לעומק שכלו והדבר ההוא פשוט אללו כמו מושכל ראשון ואינם נחשבת אללו ההשגה שהיא לעומקה ומהות והמין הזה הוא מעין הוא טעם הנשמי שאדם טועם במאכלי כי לפעמים טעם מהות אללו יחב' למר לחולשה מזגו בעין כל מוכל תחעב נפשו ולפעמים טעם שאינו מהות כ"כ יהיה נחשב אללו למהות מאד מאחר שדבר אחד הוא אללו ולא הורגל בכמו זה ולפעמים טעם מהות מאד לא יחשב בעיניו כ"כ למהות בעבור שאין זה נק' בעיניו מהות כ"כ בעבור שהורגל עד עתה בדברים יותר מהותים מדבר הזה ומין ההשגה השני היה מעין הוש הרגי כי ירגיל בעין שכלו לחמיות הדבר וכמו שהוש הרגי היה הדקה מכל החושים כן זו ההשגה היה הדקה מכל ההשגו' ויש עוד מין השגה אחת והיה שלא יבין האדם מעצמו כי אם יסביר לו איזה אדם שוש דבר שכלי ויבין הדבר ההוא אבל הוא עצמו אינו יכול להשיג בשכלו ההשגה הזאת מצלי שיחשים לותו חבירו בה זהו מיוחם אל הוש השמיעה כי אם לא יעמע הדבר הזה יחבירו לא ידע אותה ההשגה לעולם ומים כזה לפעמים לא יבחין מעלה ומיכו ההשגה השיה אם היה השגה עמוק ומהות, או לא ואינו מבין אללו מעין ההשגה שהיה בעצמה והיה הבחי' הרחשונה מנ' בחי' הנ' ועין ההשגה הזאת ר"ל המיוחם לחוש השמיע לא תמלא בשכליים העליונים כי אין אם דיבור ולא שמיעה כי עיניים אלו ממשיני הנשמיים אם ואין אם אללו ההשגה מעצמה ומדעתה ומשכלם אבל ג' בחי' הנזכרו' אם נמלאים ברוחניי' העליוני' דהיינו שחכמה משגת את הבינה השגת עצם הבינה והשג' חיכות מעל' הבינה והשג' חמית' מליאותה ובינה משיג בחכמה חמית' מליאות' כי היא עילת' ואם חכמ' לא היתה נמלא' נפ שיה לא היתה נמלא' ואם אין החכמה אין בינה אבל בינה משג' חמית' מהות החכמה כ"ל במקל כפי שיעור ערכ' הנמצאר עדיין נעוז בחכמ' כי התחילו' הוא כמדליק נר מנר ואין הרחשון חסר כלום ובחי' הבינה אחר נשאר נעוז בחכמה היא אחת וחיו' וקיום הבינה ולפי שהבינה אינה משגת מהות החכמ' על בורי' לפיכך אינה משג' ג"כ שיעור ערך מעלת החכמ' על בורי' הנפ זה ולחי משגת שמעל' החכמה נעולה הרבה יותר ממעלת' כמו שמעלת' נעלה הרבה יותר ממעלת החסד עלולה ת"מ אינה משג' כמה שיעור ערך מעל' החכמה כמו שהחסד אינו משיג שיעור ערך מעלת' עד כמה הוא כי כל מדרגה ומדרגה נק' ת"ם לערך מדרגה שלמעלה ממנה והבה הבחי' הרחשונה מנ' בחי' הכ"ל הוא המוסג את ג' בחי' הנשארו' ושמה נכללו' עליו כי הם הלויי' בו וחלו' עליו ולחשוב אני חולי יהפרם עד"ז שהפרש שבין אללו המזכרות בכל מקום חכמה ובינה ודעת

כי לכאורה עניים אחד הוא שכולם אינן שכל וחכמה הוא ולחשוב אני שאולי הם רומזים על הנ' בחי' הנ"ל ודעת היא הבחי' הרחשונה שהיא השגת השגה השלישית עלמה ושם דעת בשתים נאה לם לכולמר שנודע לו ענין אחד מה שלא ידע מקדם וחכמה ובינה יהיו רומזים לשני הבחי' הנשארות ואין ביני לעת ליישבם אינה מכם שתייחם לאיזה בחי' מב' הבחי' ויש פנים לכאן ולכאן סוף כל סוף הדעת היא כמו בחי' ממולתה וכללה ומוכתרת בעטרת שניהם כי שניהם חלים ושוכנים על הדעת וזהו שאמרו רז"ל ולא במרכב' ביחיד אללא ג"כ הי' חכם ומבין מדעתו מוסרין לו רמזי פרקים כלומר אם ים לו שכל יפר שיוכל להשכיל ג' בחי' הנזכרו' חכמה בינה ודעה וז"ם חכם ומבין מדעתו מדעתו דייקא כלומר מאותו הדע' שהוא מצי שהיה הבחי' הרחשונה יתחכם ויבין ממנו הב' הבחי' הנשארות דהיינו בחי' החיות, ובחי' מעלת':

נ"ל ליתן טעם לשבירת הכלים והויות הקליפות עפ"י מה שביאר בזוהר הפסוק ורליתי אחי שיש יתרון לחכמה מן השכלות כיתרון האור מן החושך דהנה קשה חכם גדול כשלמ' מה חידוש מודיעני בזה ועוד נ"ל לדקדק מהו מן השכלות ומן החושך הל"ל על השכלות ועל החושך וביאר בזוהר כך שהנה אם לא היה חושך במציאות כלל בעולם כ"א המיד היה אור היום ולא היה מציאות לילה וחושך בעולם כלל לא היו מבינים הבריו' מעלת האור ויהיה לא היתה נחשבת אללא לטובה כ"א להעדר רעה כמו שאנשים נחשב מדה ביניונית עד"מ ענין הממולע בין האור והחושך כמו כן הי' נחשב אללא האור הגדול כמו ענין הממולע אל עתה אבל עתה שאנו רואים ענין החשך שהוא רע ע"י זאת מבינים מעלת האור ושובו וכן הענין בענין החכמה והשכלות כי אם לא היה שכלות בעולם לא היתה החכמה נחשבת למעלה ושובה ולא היה ניכר ונתגלה טובה ומעלת' לעולם נמלא מי גרם שיהיה לחכמה מעלה והשיבות הוי אימר מדת שכלות גרם לו כמו שחשך גרם לאור להיות ניכר טובו ומעלתו בפני הבריות אע"פ שעצם האור לא נשתבח עתה יותר משאללו לא היה חושך במציאות ע"פ עתה נתגלה מעלתו ונחשב לטובה בפני הבריו' כי ענין הטוב והרע תלוים מכוונים כן לפי תכונת העצם שלהם אבל לפי מה שהם נראים בעיני הבריות עד"מ כי לפעמים כשיקרה לאדם איזה מקרה שעצם שלא ותכונת, הוא רע ואותו האדם נהנה ממקר' הרע הזה לפי הכנתו כבר נחשבת המקר' ההיא לטובה בעיניו וכן להיפוך אם יקר' לאדם איזה מקר' שעצם תכונה הוא טוב מאוד רק שהוא אינו יכול לקבל אותה ומצטער בצער' עלי כבר נחשבת הטובה ההיא לרעה אללו וכבר מבואר אללי בקונטרסים שמלים ע"ז שכל ההשתנות שכל שהוא מלד בחי' המקבל ומצי עליון לא תלא הרעות והטוב וכ"ל פירוש הפסוק כי השפע הבא מלמעלה

היה עניין פשוט נמור ומוכנת להתפסק בין לרעה בין לטובה כפי הכנת האדם המקבל הפשט והפשט הפשוט היה כעין היו"לי שאז לא ילדק כפ עניין טוב בהחלט ולא ילדק עלי' לומר נ"כ עניין רע בהחלט ובאמת הפשט הפשוט על האדם אז ניכר ומתגלה כפי הכנת האדם לקבל אם טוב אם רע וזהו מפי עליון לא תלא הרעה והטוב יוצא עוד פירוש אחר על זה בפסוק עפ"י ההקדמה יקרא ומעולה המוב' בפל"ם בבית אחרון כי הפשר והטוב הוא הפסכמיים הלא טבעיים ע"פ בתריכות דף ל"ו ע"ב בד"ה ואחס בני יל"ו כו' ובדף כ"ג ע"ב בד"ה ומזה נבין היטיב כו' ע"ש וכתוב בהקדמה הזאת על לוח לבך כי מועילה מאוד לעבודת השי"ת וכתבו חכמי המחקר כי נדר הדבר השלם אשר הוא שלם מפאת עלמו ויותר הוא ניכר בשלטרפי של הדבר אשר אז ניכר הוא שזה אשר שלם מע"פ שבשלטרפו של הדבר אשר לא הוסיף הדבר השלם שלימות על שלימותו אבל לא היה ניכר בתחלה שלימות כ"כ כי כלל גדול הוא אין הדבר ניכר על בוריו הלא מפאת הספו ועלע"ד לזאת הסבה נשברו שכלים לשיתבררו הסגיגים ויתהוו מהם הקליפות כדי שיובחן יותר שיעיב מעלת הקדושה שעליהם שהיא טובה בתכלית הטוב ובלא היותם הקליפות לא היה ניכר

כ"כ מעלת הקדושה כמו שהם:

ואחזור לביאור הפסוק ורציתי מני שים יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך כי הנה ידוע שהשעשוע והתענוג הגדול שבכל התענוגים הוא עניין הטבת החכמה והשכל שהיא התענוג רוחני וכן בכל השלמות הרוחניי' אין שם שעשוע יותר מעניין הטבה כי זה כל יעשם וכל חפלם ועוד ים מין שעשוע אחד ברוחניי' להשפיע ולהטיב לזולת, ולרחם עליהם וכן להיפך בקליפות שם הוא אורם ועיקר הסכלות ולא יתפון כשיל בתב הם וכבר ידוע שהדבר ניכר יותר מלד הפכו ממה שניכר מפאת עלמו והנה מבואר פסוק ורציתי מני וגו', ועוד כ"ל פירוש אחר כי הלא נבין נדר הטבת החכמה והשכל ואיזה דבר יקרא בשם שכלי כי הנה השולה על הדעת בהשקפה ראשונה הדבר אשר יחייבו השכל ויכריחהו לזה נקרא עניין שכלי ואיזה דבר שינגדהו השכל ואין השכל מסכים עליו לזה נקרא סכלות ושטות אבל קשה למה נכנה אותם בשכל ושטות כי מן הראוי לכנות אותם בשם אחר ושקר כי לפעמים אין עניין מתיחי יוצא לאדם בהשקפה ראשונה מכלי חקירה ועיון אבל אורם נדר עניין השכלי הוא אשר לא יוצא לאדם בהשקפה ראשונה וצריך לחקור ולעיין אחריו ולהתחכם עליו שלהפמות מכל המחשבות ולא יחשב כ"ל בעניין שכלי הראוי ושלטות שכלו ואז יוצא אלינו הדבר אשר היה נעלם ממנו בתחלה וכשיבא את הדבר הנעלם יערב עליו מאוד ויהיה בעיניו כשנגה הרוח מחוק מדעתו ומוסף לופים ויתעצב כי מאוד אבל הדבר אשר מוצא לבני אדם בהשקפה

ביאור

ראשונה לא יהיה חכמים גדולים זה לא נקרא עניין שכלי כי פשוט נמור הוא לכל. ומשל אל הרחוק ומעמון רחוק הוא חכם גדול ועמוק ומעמון הוא פשוט ורחוק מציג בשלו המלאה עמוק אשר היתה נעלמת ממנו בתחלה והשיגה ע"י ההתלות החקירה ועיון ויערב לו כדבש למתוק ויטמח בה ויתעצב בה ומעמון הציג בשלו ג"כ ע"י ההתלו' החקירה ועיון המלאה אחת פשוטה ויערב למעמון המלאה הפשוטה הרוח ויטמח בה כמו ברחוק שמח על המלאה העמוקה מפני שהמלאה הפשוטה היא נעלמה מתחלה מעמעון כמו שהיתה נעלמה המלאה העמוקה מרחוק לכן בהשיגו אותה שמח שמחה גדולה וכשרחוק מציג המלאה הפשוטה אינו צריך להתלות חקירה ועיון אבל בהשקפה ראשונה הוא ציג שלו המלאה הפשוטה הרוח ומשכל רחוק היא שלו ולכן היא שמח בהשיגו אותה מפני שלא נעלמה ממנו בתחלה ואינה חשוכה בעיניו אבל שמעון צריך להתיגע שלים כי היתה נעלמת ממנו בתחלה לכן חשוכה היא שלו במאוד וכל מה שיצריך אדם לייגע את עלמו להשיג אותה עניין שכלי יאמר בה מאוד כפי רצוי היגיעה שהיה לו כן תתרבה השמחה שלו כמלא מי נרם שמעון טעם בהמלאה הפשוטה טעם מתוק יותר מרחוק זה לפי שהיתה נעלמת ממעון בתחלה מחמת שכלותו ושטותו ומרחוק לא היתה נעלמת לכן לא טעם כה טעם מתוק וכמעט בעיני רחוק לא תקרא המלאה הזאת בשם עניין שכלי כי היא פשוטה שלו מאוד וזה יאמר הכתוב ורציתי מני שים יתרון וחכיות ומתיקות לחכמה ומתיקו הוא בא המתיקות הזה ואמר מן הסכלות שהיה בתחלה נעלם ממנו מחמת שכלותו לכן מתוקה עליו מאד"כ החכמה ועוד ניכל לפרש הפסוק ורציתי מני וגו' בענין אחר כי הנה יקרא לפעמים שהדם ילמוד בגמרא או בחיזה ספר שיהיה ונקשה לו בדברי הגמ' קושיות עלומות ותמורות מחמת שלא עמד על פירוש התמיתי של דברי הגמ' והיה מפרש בה פירוש זר שלא כיוון בעל המימרא הזאת מעולם פירוש זה שהוא מפרש והדבר יהיו לאדם הזה שדברי הגמ' בסברת לריכין לביות ישרים וכוונים מאוד ולא יקשה על הגמ' תפילו קושיא אחת בסברת לריך האדם הזה לנטות מפירוש הזר שפירש בה ולריך לייגע את עלמו בדרישה וחקירה ועיון לבא על פירוש התמיתי של דברי הגמ' וכשיבא על פירוש התמיתי של דברי הגמרא היה וירצה אחפי' קושיא אחת מכל אלה הקושיות עלומות שהיה קשה לו בתחלה לא יקשה עוד ומזה יוכיח ויעזור בודאי שהפירוש שפירש עוד בודאי הוא פירוש התמיתי והפירוש הראשון היה רחוק וזר מכוונת הגמ' מאחר שבתחלה היו קשה לו קושיות עלומות רבות ועכשיו לא קשה כלל ועיקר וכל מה שיקשה לו בתחלה יותר קושיות עלומות ותפ"ל בכוחו על הפירוש התמיתי לא יקשה לו כלל יותר יותר על

כירור וחזוק למיתת הפירוש על עכ"ז ומכ"ש לפ"ז
קשה לו בהחלה לפ' קושיא אחת ממילא ה"ז סותר
שפירושו הראשון הוא פירוש למיתי ולפ"ז בא על
הפירוש המיתי לעולם ואפי' אם קיבל מתיזה מדם
הפירוש המיתי ה"ז מסתפק מיזה מבני הפירושים
יכבר זה או מאחר שאין הכרח מכלו על המיתת
הפירוש הבני ממילא מי גרם לו שעמד על הפירוש
המיתי מכלותו שבי' לו בהחלה שבי' קשה לו
על דברי הגמ' קושיות עלומות ועתה כשבא על
הפירוש המיתי יתחזק מכלו ביחוד למיתת הפירוש
הזה ויעשוש מזה הפירוש המיתי טעם מחוק
מאוד מאחר שע"י הפירוש הזה יתורלו לו כל
הקושיות העלומות ממילא יתרון ומעלת החכמה בא
לו מן הסכלות שהיה לו בהחלה וז"ש רז"ל אין אדם
יכול לעמוד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה
וזהו פירוש הפסוק מים חכה בעיניו תקוה לכסיל
ממנו כי מי שהוא חכם בעיניו עלמו וחושב שפירושו
הזה הוא המיתי מחמת שלא קשה לו על הפירוש
הזה ים תקוה לכסיל יותר ממנו פירוש הכסיל שקשה
לו הרבה קושיות ומתוך כך יודע שהפירוש הזה
ודאי זר הוא ויתקוה אחר פירוש המתת מש"כ
מי שהיו קשה לו כלל וחושב שפירושו המיתי הוא
היו מהדר אחר פירוש אחר ומפני כן הוא נשאר
בפירושו (ועוד נוכל לפרש פי' אחר בפסוק ורמיתי
אני וגו' לענין זכרון כי הנה יודע מיזה דין ים לו
מעם עפ"י שכל קל יותר לזכרו מדין אחין עליו טעם
כלל כי טעם שכלי של הדין הוא טעם מחוק וחביב
בעיניו ומתוך כך נחקק על לוח לבו ונסתפג במוחו
ולבו ואין הלב מפיג טעם זה כמהרה אלא שמור
הוא אללו במות ולב וכיוון שזוכר הטעם זוכר
גם הדין):

פירוש הפסוק ואני בחסדך בטחתי יגל לבי
בישועתך כי הנה בעל יוחל משה
בפירושו לפ' עשרה מאמרות פירש שם הפסוק ולך
ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כי הנה
הבא לטהר מסייעין לו ואע"פ שהקב"ה מסייעו
אעפ"כ נותן לו שכרו משלם כאלו האדם בעלמו עשה
כל הפעולה אלא סיוע של הקב"ה וזהו ולך ה' החסד
שאתה השלם לאיש שכרו משלם כמעשהו כאלו הי'
מעשהו לבד אלא סיוע והנה שם הקב"ה לא היה
מהן לפ שכר בעד כל הפעולה הזו לא היה לו
לעשות בסיועו כי לא נקבל שכר בעד זה וטוב טוב
הי' אלא יסייע לפ כי שם אלהינו נתחזק בעלמנו כדי
שנקבל שכרנו משלם לכל עתה שהקב"ה עושה חסד
עמנו ומשלם לנו שכר גם בעד סיועו כמאמר
הפסוק אז ים לנו לעשות בסיועו . וזהו ואני
בחסדך בטחתי שהשלם לי שכר שלם גם בעד הסיוע
הזה יגל לבי בישועתך כמש שאתה מסייעני:

הבה בכל הברכות הנו מזמירים ברוך אתה השם
והנה אלא אתה מורה בכל מקום לנוכח
שהמדבר הוא מזכר למדבר או בחזוק הרחמות או אפי'
בחזוק השמע ואיך ילדק אלא אתה לנגד השם ית"ש
שאינו מזכר לשום נמלא בעולם כדי להבין זה לריך
שתדע כי הרבה בני אדם חוטבים שמלילות כל
דברים הנשמעים הוא מלילות יותר חזק ממילאת
הרוהניים וכל טעותם הוא בעבור שחוטבים שרמ'
חוטיים הוא יותר מבוררת ומחיתית מרמ' שכליית
והנה הנשמעים מוסנים לחוש הרחוה משא"כ
הרוהניי' שאינם מוסנים כי אם לשכל וכבר השברנו
והטעמנו לקרב אל השכל טעותם במקום אחר ומין
כאן מקומו והנה אנו רואים שהנדל בין בני אדם
חכמים וגבורים אשר פועלים בחכמתם וגבורתם
פעולות נשמיות נפלאות ובין בני אדם השכלים
והחלושים אע"פ שבשהי' נשמיותם שהוא הנוף שלהם
שוויש מ"מ מאחר שברוהניותם אינם שוויש כי אלא
החכמה והגבורה שם כוחות רוהניים אלבד שאינם
מוסנים לחוש כי אם פעולות הנשמיי' הנשמעים
מכוחות הרוהניים אבל כוחות הרוהניים בעלמם
שהם עיקר העילה והסבה והנרם לפעולות הנשמיות
אינם מוסנים לחוש כ"א לשכל שהשכל משיג מלילות
הכוחות הרוחנית שהם ע"י פעולות הנשמיות והנה
נמשל לחכם אחד שהמליא בשכלו ליור ליוש בין
נכבד ומפואר ונורא מאוד וגדול ג"כ בארצו ורחבו
ונבהו ויש בתוכו חדרים רבים מאוד וכל השלמיות
והמעלות שלו זה הבנין שם נפלאים מאוד אשר
כמותם שום דוגמת בכל העולם והנה הבנין הנוה
בתורך ורוחב וגובה שלו העלומים מוסנים לחוש
הרואות ובני אדם הרואים זה הבנין חוטבים שמלילות'
זה הבנין הוא מלילות חזק ועלום בעבור גדלו
המופלג המוסג לחוש הרואות והנה ידוע הוא שקודם
שהלומן בתחיל לבנות זה הבנין הי' מלייר ליור
הבנין הזה בשכל הלומן כי אם לא הי' מלייר ליור
הבנין בשכל הלומן לא הי' יכול לבנותו גמלא עיקר
הסבה והעילה של מלילות הבנין הנם והמורנם הוא
ליורו הרוחני שבשכל הלומן ושוב טעו בני אדם
טעות אחר בהסבם כי עצם החכמה והגבורה אין
להם מלילות בפני עלמם כלל אלא שהם מקריים
מתחדשים על הנוף וכשתחול מקרה החכמה על
האדם יהיה חבם וכשתחול מקרה הגבורה על האדם
יהיה גבור וכשאת החכם או הגבור אזי החכמה
והגבורה נשבדים מן השולם לגמרי אבוד גמור ושיב
אין להם מלילות כלל בעולם והדעת הזאת הוא דעת
הכופרים בהשתרות הנפש שלומרים שחיות האדם
הוא מקרה מתחבר על נוף האדם וכשאבר תחל
החיות הזה על הנוף אזי הנוף הוא חי כמו שנואי
מיני הלבעים שם מקריים שבנדים או אחר מיני
הנשמיים וכשאבר הקרה הבנד הזה שוב אין למקרה
ההוא מלילות כלל בעולם כי כן בשאת כל מה שהוא
מקרה אין לו מלילות בפני עלמו אלא כשיהיו מהוברי
לנושא שיהיה המקרה על הנושא הראוי כמו נוון
הלבנוני הנשוא על שים הלבן או על הבלג ובאתי
בשם שיהיה עליו אין לנוון הלבן מלילות כלל וכן
אחר כל הנוונים והמרחות אבל החכמה והגבורה
והרחמנות והרלון והמחשבה ואחר כחות רוחניים

ים להם מליחות חזק בפני עלמן לף שהיום מחוברי' אל הגוף כי כל אלו הם כחות הנפש והנפש היא עלם זך רוחני אור שכליי עומדת וקיימת בפני עלמה ומליחות, חזק וחמין ולא הטעה לחשוב שהחכמה והגבורה הים עלם ומהות הנפש הלא הם עניינים נחלים בנפש והנפש היא ענין אחר הלא החכמה והגבורה ושאר השלמיות הרוחניי' הן הן עלם ומהות הנפש כי כל הרוחניי' הים נפרדים מפעולתם לנפשר עלמותם ומהותם הוא דבר אחר ופעולתם היא דבר אחר אלא עלמותם היא פעולתם ופעולתם היא עלמותם כי הרוחני היא עלם אחד פשוט וכל השלמיות והפעולות כלולות בה בהחדות פשוט אלא שאין כוחות הנפש מושגים לנו כ"א אחד אחד כי פעולת הרואים אינה פעולת השמיעה כמו שנתרחי בקונטרוס אחר וכ"כ הרמב"ם בפ"ו שכל פעולו הוא עלמו כללו דמילתא הנפש היא עלם"[אחד רוחני פשוט מקור כל שלמיות האדם שכל שלמיות האדם לומחות ממנה והספך מן השלמיות שהם הגריעות והחסרונות הם נמשכים מלד שמרי הנפש וזוהמת' שהממרי' הפס הם הם עלם קליפת נפשתו והם מחיצים בה הקדוש והטוב שבנפשה ולריך בה למין להגביר חלק הטוב של הנפשה על החלק הרע וכפי שיעור רוב שמרי הנפשה לריך רוב התגברות על חלק הרע והם הם שרשי בחירת האדם כי כשהממרים מהעוררים ומכלבלים ושולים ולפים למעלה מהעבר זכות ובחירת הקדושה ועי"כ מתעורר באדם מחשבות זרות והרהורים רעים לפעול פעולות רעות והכל מחלק הטוב והטפשות אשר בה מלד הממרים מתגבר והטוב המועט בעל כרוב הרע והממרים ומע"פ שעדיין נשאר לו מעט שכל להשכיל שלחו בדרך לא טוב וחולה לנטות להפכו מין בידו ויכלתו כי כבר נכנם ונחבש ונאסר השכל ביד התאוה והפקר ואין לשל יד לחוליא חלק הטוב שבנפשו ממשנר אשר מביא כלא ותחת מה שהי' רשוי שהשכל שהיה הקדושה ימשול על הקליפה שהיא העבד והשפחה והפוך הוא כמ"ש הכתוב תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה . והנה כבר ילמנו מעניינו ונחזור לענין הרחמנן הנה כל מיני השלמיות והטובות הנמלאו בעולם הנה הם רוחניים כי לף הרגש החמשה חושים שהם הרגשות נפשיות בה מכח הנפשה כי בלתי הנפשה הגוף הוא כחבן דומם אלא שהרגשות שהעבו ונחגלמו ע"י כלי הגוף כי מה שעיני אדם רואות היא רואית השכל אלא שהנפשה בהיותה חוץ לגוף מצנת השנה שכליית רוחניית ובהתלבש בה בשכלי של הנפשה בגוף העבור של האדם נחשך שכח ההוא מלהשכיל כי הכלי אלו שהוא עין הנפשי הוא כלי עב וגס ואינו יכול להשכיל השכלה רוחנית*

ולא נשאר אלא רק יכולת השכל הנפשיית וזהו נקר' בדיבור אלא שכח הנפשה המלובש

שהיתה הנפשה מצנת קודם שהתחברה בגוף הגוף הוא מצנת כ"ח הנפשה פשוטה וכוללה בלי הקדמו' כמו הנפשה העלמי' שע"ז לא נלאני הקדמות ובהתחברה בגוף הגוף הוא מצנת הנפשה ע"י הקדמת הנפשיים :

ומעורב בעין הנפשי כי קודם שהלבשות שכח הזה בעין הנפשי היו יכול להשכיל השכלה רוחניית ועתה ירד ונפל מן היכולת הזה ולא נשאר אלא רק הכנה בהמיית וכן הנפש כל החושים הם מכח הנפשה אלא שכחה הזה נתעפש ונחגלם ונתלבש בנפשי והנה שאר השלמיות כמו החכמה והגבורה והחמלה והרחמן והחסדה והנדיבות והזריזות והסבלנה והכושר כולם הם רוחניים אלא שלא נודע מליחותם כ"ש ע"י פעולות נפשיות כי ע"י שנרחה החכם דברי חכמתו נכיר שהוא חכם וע"י מה שיהא אדם מסתר כבד על כתיפו נדע שהוא נבור וע"י מה שנרחה לים אחד יולבים לים עורם בחוזק נדע שחמל על העורם הזה וע"י מה שנרחה לים אחד מסתתר בשעה שנלרך לנרכיו במערה לפנים ממערה ומחילה לפנים ממחילה נדע שים בו מדת הכושר והנה כל אלו הכוחות רוחניים כמו חכמה וגבורה וחמלה וכושר ודומיהם ש"ל לשכל אנושי להשיג מליחותם אם לא ע"י פעולות נפשיות וכלל נדול הוא אין שום כח רוחני של אדם יכול להתגלות ולהאדם זולתו כי אם ע"י פעולות מיוחדים הנפשיים והפעולות הנפשיים הם כלים לכוחות הרוחניים וכל הכוחות הרוחניים הנם הם כחות הנפשה ולא תחשוב שהכחות אלו רבים הם ולא כח אחד כי אלא החכמ' היא הנבורה והכושר היא החמלה והרחם לחשוב שהנפשה הכחות נ"כ רבים . אלא שהנפשה כל הכחות אלו כח אחד ופשוט הם כי פעולות הנוף הם המחלקים ומותנים חלוק ושנוי אין הכחות אלו כי כל כח מאלו הכחות נתגלה ונודע ע"י כלי מסוים ומובדלת מזולתה כי כל פעולה שהיא כלי להתגלות כח רוחני היא מסוים מפעולה זולתה כמו שהסברנו למעלה אבל הנפשה כל הכחות אלו כח אחד פשוט הם ולא תחשוב כי עלמות הנפשה היא ענין אחד וכוחותיה המתייחדים בה הם ענין אחר זולה עלמותה אלא כחותי' הם הם עלמותה ועלמות' היא כחה הפשוט והכולל אלא אלא מנחים חסרי הדעה שקשה להם להאמין מליחות עלם שאינו נחפש ואינו מוצג לחושם חושים כ"ש לשכל והנה כמו כן ס"ם ית"ש כל השלמיות כלולים בעלמותו בהחדות פשוט ואלמיות הם עלמותו ועלמותו הם שלמיותיו ולא הטעה בעבור שכתבו החוקרים והפילוסופים כי שפי"ת קרוב אלינו בהכלית הקירוב אלד פעולותיו ורחוק מאתנו בהכלית הריחוק אלד מהותו ובעבור זה הטעה לחשוב שמהותו הוא עלם ש' בלתי שלמיותיו ופעולותיו והשלמיות שלו הם חלוים בעלמותו ובמהותו וחלים עליו ח"ו כמו שחלים מקרא החכמה והגבורה על האדם והם חיים עלם ומהות האדם אל הטעה לחשוב כן שבחמת מהותו הוא שלמותו ושלמותו הוא עלמותו וכמו שמהותו הוא

הגה"ה

*וזהו ש"ם המחכרים שהגוף הוא מסך מבדיל בפני הנפשה ומה

שם מחדות פשוט וכללי הכולל כל הסלמיות ופעולותיו הרבים המתגלים ונודעים לנו כמו כן שלמותו הוא שלימות פשוט וכללי הכולל כל הסלמיות בתחדות פשוט כי בפשיטותו הקדום אין חלוק שלימות החכמה משלימות הגבורה כי גו ית' ענין החכמה שהוא ענין הגבורה שלא שכלים הן שם המגדילים הסלמיות וגורמים שמו בין אין שלימות פרטי זה למין שלימות פרטי אחר וכמו שבארתי כל זה היטיב בתריסות במקום אחר ומ"ש שמלך מהותו בלתי מוגג מגליונו כוונתם על מהותו ושלימותו הפשוט ע"ש גו להשיג (שם לא שלימות מונגלות וחלוקות ז מזו) כמו שהם בו בפשיטותו הקדום טרם ההלבשו בכלים שהם הספירות הנזרמים שימוי והבדל הכחות ואין שמו יכולין להשיגו כ"ש ע"י פעולותיו ושלמיותיו המתגלים לנו ע"י הכלים שבהכרח הם מוגבלות וחלוקות ומובדלות זו מזו ושלא בהשיגנו שלמת פעולותיו בשכל ע"י קדימת הסגת חושינו ושלמת שמו רוחים בשכלנו בהבנתה דלגבנו הא המלוה המשל בזה כשיסרהל רמו בחום קריבת יס סוף שהוא נגד הטבע וזו ע"י מה שהשיגו זה בחום שפשוט בשכלם כי הוא יכולה הסל שחקק וקבע הטבע וים לו יכולה לשנות הטבע שלמת כשרהו יכולתו בשכלם כשר רמו עלמותו דהשלת שלמותו אינו דבר זולת יכולתו ויכולתו הוא מהותו ומהותו הוא יכולתו וכן כשאנו אומרים בה"י שמ"ה יוצר אור ובורא חושך כשנסתכל בעיונינו הנשמיים על אור העולם שהוא בריאה נפלאה והועלת גדול נשכיל ע"י זה יכולתו ופעולתו ית' שברא אור נפלא כזה ויכולת ופעולה שהיא היא עלמותו וכרי כשר אנו רואים בשכלינו מליאות עלמותו ויכולתו ע"י פעולותיו ונמלא מאחר שעל ענין המושג לנו בחום ילדק לומר ענין נכח והנה כשר ידוע לנו שרתי' שכלית יותר ברורה מרתים חושיית ח"כ יותר ילדק לומר עליו ית' המושג לנו בשכל לשון אתה לנכח ואע"פ שאין אנו משיגים כחו הפשוט והכולל כ"ש כח פרטי הנה זהו להליטיתינו שאין אנו יכולים לקבל כחו הפשוט הגדול הכולל כי מאחר שרוב השכלתינו מליאותו ויכלתו הינו שלא ע"י קדימת החום והחום ודאי הינו יכול להשיג כ"ש ענין פרטי כמו הרתים לעינים ולא השמיעה והשמיעה לאוזן ולא הרתים וכן שאר החושים שלכל אחד מהם פעולה מיוחדת ומובדלת מזולתה לפחת שאיי הכלים והבדליהם זה מזה ועם היות שרק כח פרטי אנו משיגים הנה כח הפרטי יורה על הכלל כי מה שבפרטי הוא מה שבכלל שלא שהכלי עושה מן הכלל פרטי וכן כאשר נשכיל בענין היכולת הנפלא שאר חקק נמו הסגת החמשה חושים כי הוא ענין נפלא מה שבעיונינו אנו רואים הדברים הנרחים ולפי שכני אדם מורגלים ומסוקעים בהסגת החמשה חושים אינם מבחינים הפלא העלום ההוא וכמו הפלא הנבחן ע"י קולות המושגים לנו ע"י האוזן לו הדבר המורה לחושם לו הדבר המושגם המורגש לאזון והנה כל שלא הפלאים הם מיכולתו

ית' כמלא ע"י עלמנו נבחין ונשכיל יכולתו הנפלא כמ"ש הכתוב ומבשרי אחזה אלוה כי ע"י ההבחנה ביכולתינו נראה יכולתו ית' שהוא עלמותו בהסגת שכלנו וכן כשנבחין פלא כח הדיבור שנתן לנו אי פלא הזכרון שנתן לנו כלי חשובה שהוא כח המדמם שהוא לאחר כל הדברים המושגים לחוש ולשכל לפ שמהשב' אדם היה יכולה להפוס נרגע אחד שני דברים וכשמכין מהשבתו לרחות היזה דבר נמלא בהותו רגע ממם היו יכול לכוון במחשבתו לשמוע היזה דבר כי אם אחר רגע הרחות יוכל להכין מחשבתו לשמוע היזה דבר וכשרצה לשמוע היזה דבר אז מפקיד ומטמין הדבר הנרחה לו קודם שלא יאבד ממנו מה שנרחה לו ומוסר הדבר שנרחה לו לכח המדמה והוא שמור בידו בחורת פקדון וכשיצטרך לדבר הנרחה לו אז יחפש וינקש הדבר שהוא בהולרו שהוא כח המדמה וכן כאשר נבחין פלא כל הכוחות הנפשיות שנתן לנו כמו הבוחנת והרחמנות והזריזות ודומיהם נשיג על ידם מליאות הבורא ויכולתו הנפלא שאר הוא עלמותו והנה מלא כל הארץ כבודו כתוב הדר הוא ור"ל בלשוננו כבודו הוא כל השלמיות הנמלאים בעולם כמו החכמה והגבורה ודומיהם המתפשטים ומתפלים מעלמותו הפשוט והנפלא וכאשר יערך האדם לבקש על היזה דבר פרטי כאשר ידביק מחשבתו בענין המבוקש שהוא בחסר ממנו יקבל תפלתו וישיגנו וענין קבול התפלה למעלה תהיה נערך כפי ערך עולם דבוק מחשבתו והשהוקקותו למבוקש שהוא ולא תחשוב ח"ו שקבול התפלה יהיה כמו אדם אחד שמו ראובן יבקש משמעון היזה דבר וירלנו בתחנונים ופיוסים ודברי רלוי ועי"כ יהפוך ראובן לב שמעון ונעשה ורלונו מאהזריות לרחמנות ח"ו נחשוב כן בהקב"ה אלא תלייר בדעתך ובשכלך כמו דוגמת מלך אחד שהוא טוב מאוד ונדבן גדול אזר ממולדותיו וחמודותיו ע"פ כל הארץ דהיינו זהב וכסף מכנים טובות ומרגליות וכר ולחם ומזון כשר ודגים ויין ושמן ועוד עניינים חמודים הרבה מאוד ויפקיר כל אלו הדברים לכל יושבי הארץ ויכריז לעין כל בקול רם כל מי שירצה ליטול מאלו הדברים הרי הוא שלו והנה מי שחומד יותר ליין טוב יין לעלמו ומי שבוחר בשמן יותר מבשאר דברים טוב שמן ומי שבוחר בכסף וזהב לוקח כסף וזהב נמלא קניית כל אלו הדברים הלזו במחשבת בני אדם כי מי שמתוקקת מחשבתו לכסף שולח את ידו ללקוח הכסף ואם חבירו מתוקק יותר ממנו לוקח יותר ממנו ואין מוחה בידו ואם אדם אחד זריז ללקוח הרבה והשני עלל ולוקח מעט אין לו להתרעם על המלך כלל כ"ש על עלמו כי יאמר לו המלך הלא נתתי לך רשות ללקוח כמו לחבירך כמו כן הש"י ב"ה וב"ש הפקיר כל שלמיותיו וטובותיו על פני כל הארץ והכריז כל מי שרוצה ליטול יבא ויטול אם חכמה או נבורה או זכרון או עושר והנה נפוצים על פני כל הארץ מכל אין ואין שלמיות הרבה מאוד עד בלי תכלית

כמו שכתבתי בספרים מלח כל הארץ כבודו וברוי קניית השלמיות הללו לו מיעט מיעו תלוי רק ברוי דבקות מחשבתו בדבר המבוקש וברוי המבוקשות כי כל מי שמשוקק לאיזה דבר יותר מחבירו הרי הוא מדבק מחשבתו בהותו דבר יותר מחבירו ומי שמתפלל בדמעות מורם על המבוקשות העלום שלו לדבר ההוא ועולם דבוק מחשבתו לדבר ההוא לכן נענה במהרה כמו שאמרו רז"ל כל המעריב נגעלו חוץ מפערי דמע, וכמו מי שמשוקק מאד במחשבתו לכסף וזהב לא ייכל לפעול ולמלאות רצונו במחשבתו וחשקו לבד מבלי צריך ללקוט הכסף או הזהב בכלי שהוא ידיו הגשמיות כי לענין גשמי צריך כלי גשמיית שהיא היד כמו כן לדבר רוחני צריך כלי רוחניית והיא המחשבה כשמדביק מחשבתו בעולם לענין החכמה הרי ממשיך על עלמו חכמה או גבורה לפל פעפ"כ צריך להלבים תשוקתו ועולם חשקו בדיבור פה וע"י תפלתו בפיו ובדיבוק מחשבתו ממשיך על עלמו הענין הרוח המתבדק בו וצריך תליו והנה בשאל המלך שלמה למעלה בכסף וזהב הנה יש להם גבול ותכלית כי ודאי אין לשאל יד המלך למלאות כל חויר העולם עד לרקיע בכסף וזהב למלאות רצון כל בני אדם הגשמיים בעולם לכסף וזהב אבל בשלמיות הרוחניות כמו החכמה והגבורה ודומיהם הנה הם בלי גבול ותכלית כמ"ש מלא כל הארץ כבודו ועוד לענין אחד אינו דומה השאל לנשאל כי בשאל הכסף והזהב הם דברים נפרדים מהמלך ואינם עלמותו משא"כ בשלמיות הרוחניות כמו החכמה והגבורה ודומיהם הם הם עלם עלמותו אלא שכל השלמיות שללו הנה הם בעלמותו בתחדות פשוט וע"י התלבש בכולו בכלים נחלקים ומתפלגים לעניינים פרטיים וחלוקים זה מזה כי בו ית"ש ענין החכמה הוא ענין הגבורה ותליונו מושגים וחלוקים זה מזה בעבור שוויי הכלים שהם ספירות כמו כלי החכמה וכלי הגבורה כי אין בנו יכולת לקבל רק ענין פרטי ולא כללי כמו שכלולים כולם בתחדותו הפשוט והנה עניני שלמיות הפרטיים הם מכוונים בשם כבוד וכמו שעלמותו הוא בא"ת כמו כן שלמיותיו הם בא"ת וזהו שאמר מלא כל הארץ כבודו והנה כבודו בשלשל מעלמותו כי עלמותו הוא נעלם מתחנו תכלית ההעלם כי עלמותו הוא בתחדות פשוט וכבודו רומז על השלמיות הפרטיות הגמלאות בעולם והנה כבודו הוא זורח מעלמותו דוגמת הזרחת השמש הזורחת מעלם אור השמש בעיניים נשמייים והנה מי שמתפלל על החכמה שבעולם שהוא ענף מהשל ית"ש שתדבק ותאוח בו ותשרה עליו ושיהיה בעלם התפלה לשל ית"ש כי החכמה הגמלאת בעולם היא עלמותו ובלתי מתפרדת מהשל ית"ש וכן מי שמתפלל על הגבורה הרי הוא מתפלל על מלילות הגבורה הגמלאת בעולם שתדבק בו ותאוח ויתאחל עליו והוא יהיה מרכבה לגבורה או לחכמה כי מי שהיא מרכבה לחכמה הרי הוא חכם ומי שהיא מרכבה לגבורה הרי הוא גבור והנה התבאר לפ"ז שענין קיבול התפלות אינו שיהי רצון ח"ו לשנותר ע"י תפלותינו שמתנה ונתכפך מבשם שהי רצון ח"ו אלא שכל הוא תלוי במחשבת בני אדם כי הקב"ה הפקיר העבחו ושלמיותיו לבני אדם וכל אחר יהיה ליטול איזה מין שלימות פרטי בעולם דיבוק מחשבתו יבא ויטול מעלמו לעלמו וכל השלמיות הם מוכנים ומזומנים ומונחים בפני כל אחד ואין חסר אלא הלקיח' אותם להוסיף מחשבתו להם וימלאם ואין לריך לחפש אחריהם ולבקשם בתעמוקות ובאוצרות החתומים אלא הם גלויים לכל כמ"ש הכתוב טוב ה' לכל כלומר חסדו ועוזו הוא מוכן לכל ואין חסר אלא הקריאה אל השלמיות ותיכף נעניה אליו וז"ש הכתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת כי כפי ערך גודל עולם דבוק מחשבתו ונעלותיו לענין החכמה כן ממשיך על עלמו או מי שמעמיק מחשבתו אחר רחמיו העמוקים יהיה ממשיך על עלמו רחמיו העמוקים כי כתיב ורחמיו על כל מעשיו בשוה ואין החלוק בין אדם אחד לאדם אחר ברצוי ובמעוט אלא כפי חסך המקבל השפע וכמו שבארתי במקום אחר המאמר של רז"ל במקום שבעלי תשוב' עומדים אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד ושם הדברים האלו היטיב בזכרונך וחקקם על לוח לבך או תלליח

ואז תשכיל:

הנה יודע שאין להתפלל אל הש"ם בפשיטות כלי לירוף מדותיו כי ש"ת לו לקבל טובה כלליה משל למלך שיש לו חתיכה אחת של כסף וזהב עד"מ שלש פרסאות וכן מרכה ורחבה ג"כ ג' פרסאות ורולה להטיב לעבדיו ולהפקיר להם העשת של כסף הנ"ל כמות שהיא שלימה הנה אין זה טובה כלל אלא יוכל לשפלה אפילו אם יתקבלו שפים רבוא גבורים לא יוכלו להגיעה ממקומה אפילו כחוט השערה ועוד מה תועלת יניע להם מן השפע הנ"ל כשלא יחלקו, ויעשו ממנה כלים ומטבעות מה עשה המלך חלק, לחלקים רבים ועשה ממנה כמה מיני כלים מכלים שונים וכמה מטבעות ומה"כ הפקיר כל אלה מי שירלה ליטול בחנם יבא ויטול ולפכה הזאת התגיל הש"ם כלים מכלים שונים כדי שהשלמות הכללי יתחלק לשלמיות רבים ופרטיים אבל מ"מ הוציל שממקור אחד יצאו כולם מוכנים זה את זה ונקשרים זה בזה ולכן כל המדות הטובות שבעולם כמו ענוה והטבת והרחמנות והזריזות ודומיהם מי שים לו מדה אחת מהם בשלימות משתמת גם שאר המדות יש בו שהרי כולם משתלשלי' מן השכל שהוא כללות הטוב דקדושה ולכן כמו שהשכל מחייב למדת הענוה כן מחייב להטבת והרחמנות ודומיהם כי מלד מקורן שהוא השכל כל המדות אחים הם ר"ל שכולם הם אחת כי גם מלת אח ואחות נגזר מלשון אחד הם לא ימלא נגד למדות הללו מלד שאומר כמו מי שיסוד העפר רב מאד בחומרו הרי הוא

כנד ועלל ואימ זריז ומי סיסוד שם נגר בו הרי הוא נגה שהוא לעלות למעלה כטבע השם וכן הוא כעסן ... כי מהשם לכעוס כמו שם וממילא התבאר שמי שהוא שכל ושוטה שמקורו הוא בס"ה יש לו הפוך כל המדות הללו שהם מדות רעות ומהפי טעמא כל נגה שוטה כי השכל מחייב למדת הענוה והפשוט בבחי' מה שהוא שפך השכל לכן מי שהוא שוטה בוחר לעלמו בשכלו המזוהם המדות הרעות ולכן מלוא נוררא מלוא שכולם ממקור אחד ילמו וכולם מוכיחים זה לזה וכן להיפוך עבירה גוררת עבירה והנה כמו שכל פעולות הנשמיות משתלשלות מן המחשבה כי ס"ה לפעול שום פעולה שם לא יחשוב מקודם עלי' כמו כן כל המדות הטובות משתלשלות מן השכל ומשכלות ממנו כי השכל הוא עיקר השפע והעיל' להם וממקורו ילמו ומתפשטו והנה מי סיסוד שם נגר בו הוא נגה וכעסן כי ע"י נגוה כועס מי שעושה נגד רצונו ורוצה לנקום נקם משולמו ולמדם זו הוא קל וזריז כמו שם שהוא קל בטבעו וכן עד"ז הוכל להתפוגן בחדם בהתנגדות שהר יסודות עליו חיזה מדות יצטרפו ויתחברו בו כמו שם שים בו בחי' החמימות הנורם לכעס ובחי' העלי' למעלה הנורם התנשאות והתגשמות לכעס:

הנה בעל יסבר לבב רוצה להשוות חוט הס"ח המתלבש בספירות לס"ם המקיף ורוצה לומר שהם עלמות מחד ממש והנם הוא שפוש וטעות גדול וזה יגלה לו מסיבות אחר בעבור שהוא מנשם ענין הלמוש וסובר שהלמוש הוא כשפושו ומינו דרך משל לכן טעה גם בזה ומשן דעביד הא נפיל בהא ושרא לי' מתרי' הגם שלא התכוון בזה לרעש ח"ו ע"פ שכלו המושש השעשו כי הלא יהיו בכל מקום הפנימי קטן מהמקיף כי הפנימי יכול הכלי לשכלו משס"כ המקיף לפי שאין יכולת בכלי לשובלו משתר בתוך לכלי והמקיף הוא נשמה לאור הפנימי ומקיימו ומחייהו וכן המקיף החילון גדול מהמקיף הפנימי כי המקיף הפנימי הוא המקיף החוזר שנכנם בהחלה בכלי בבחי' אור פנימי ומחמת שלא סי' יכולת בכלי לשובלו יצא מן הכלי לחוץ ועומד בבחי' מקיף הרי בשעה מועטת סי' יכולת בכלי לשובלו משס"כ מקיף היתר שלא נכנם בכלי מעולם כי הכלי לא היתה יכולה לשבלו לף שעה מועטת וכן תראה במשנת הסידים במסכת ליל רחם השנה משנה נ' וז"ל שם ומוח חכמ' וחסדי הדעת יולמים מנרתקן שהוא נלח ובחי' ימנית דיסוד ממת ועומדי' על רחם ז"ת בשוד מקיף לימינו עכ"ל הרי בשעת הזרמינעה לפי שאין הז"ת יכול לשבול אז המוחין שבחוכו בשוד אור פנימי לכן הם משתלקים ממנו ושומדים עלי מבחוץ בשוד מקיף עד לאחר הקיעת שופר שאנו מחזקים את הז"ת בכדי שיוכל לשבול המוחין אז חוזרים אלו בבראשונה בשוד אור פנימי והנה כמו שבקול שופר עשוים יכולין לעורר את הלחש משיחתו כמו כן ע"י השופר אנו מעוררים את הז"ת מזרמינעה אלו וכן המלת בשחלש יש הוא הסבה שאין הכלים אלו יכולין לשבול את אור הנשמה לכן משתלקים ממנו הנשמה והשכל ויוצאים מן המוחין החומריים ושומדים בשוד מקיף עליו ומשפיעי' לו מרחוק קיבעה דהיינה עד לאחר השיעה שאז כבר נזדככו ונתחזקו המוחין חומריים אלו ואז חוזר ומתפשט אור הנשמה בתוכו בשוד אור פנימי ועיין במשנת חסידים במס' השכיב' משנה ד' ה' ו':

ביאור ענין רלון הפשוט בחדם הוא שמפשט מכל ליור פרטי דגבי רלון הפשוט לף יולק לומר שרוצה בזה יותר מבזה אלא שכל הדברים שויים אלו וכולם כלולים בו בתחדות נעלה והוא כדמות היו"לי המופשט מכל הלורות כמו בחי' חכמה שאינו אלא בחי' היולי ומשם נשתלשל בחי' הבינה ומשם נולד הדעת שהיא התולדה הנמוכי' כמבואר אלינו במקום אחר והרלון הפשוט ייחס לכתר ולכך נקרא יחיד' מפני שבחמה אין בו חלוק בחינות אלא כל הבחינות שויים אלו וכלולים בו בהעלם נמור ־ והענין כמו שאניד לך בעזה"י הנה יהוי שרלון החדם בחיזה דבר פרטי רלוני לומר שירלה בחיזה דבר יותר מבזולת ומשם הזולת ובחר ורולה לוקח בזה הנה בחי' הרלון אלזה הוא מהחוה ומשך מן השכל דהנה יהוי אלו שכל חדם רולה בטוב ומשם ברע ומי הוא האניד לו חיזה דבר הוא טוב וחיזה רע הוי לומר שכלו מניד לו כי כשבוקל את הדברים במחזני שכלו יבחין בשכלו חיזה דבר הוא טוב ורולה בו וחיזהו רע ומשם בו הנה התבאר שהרלון בדבר פרטי הוא מלחר לשכל והשכל קודם לו דבלי שכל לחה יבחר בזה יותר מבזולתו אבל בשכרח ימלא בחי' רלון לחד קודם לשכל והוא בחי' הרלון הפשוט שהזכרנו ולא שייך בו לומר שרולה בזה יותר מבזולת אלא מלחר שהשכיל עדיין חיזהו טוב לף יבחר בזה מבזולת וכן גם כן לף ימלא בזה יותר מבזולת אבל הרלון הפשוט אינו רק דבר לחד והוא שרולה להשכיל ולשקול במחזני שכלו הם הדברים כדי להבחין ביניהם חיזה מהם הוא טוב יותר וירלה בו נמלא שרלון הפשוט אינו רולה רק שידע מה שירלה וע"י השכל והשקל במחזני שכלו ידע מה שירל' נמלא בשכרח לריך להיות בין הרלון הפשוט ובין הרלון הבחירי (הוא) השכל והוא המלוא ביניהם נמלא שהשכל נשתלשל מן הרלון הפשוט כי הוא עילתו והשכל עלולו והח"כ מהשתלשל מן השכל הרלון הבחירי וכ"ל שהפשר שזה הרלון הפשוט נק' רעוה דרעוין שהיא רלון הרלונות ר"ל שזה הרלון החחד והפשוט רולה ברלונות כי בהיותן חיזה הוא טוב וחיזה הוא רע בשכרח ים כאן שני רלונות כי הטוב רולה במליאת והרע רולה בהעדרו ונמלא כי הרלון הפשוט אלינו הוא הרלון הנעלם לפי שאין בו שום גלוי ולא שום ליור פרטי והוא כולל כל הסבריים בפשיטותו לדפעמים יקבול חדם במחזני שכלו בין שני דברים חיזה מהם הוא יותר טוב ימלא לפעמים חלף לפי המקום והזמן כלומר בזמן הזה ירלה בזה ויממום בהפכו וכזמן הלחר

תדרכה

מדרגה יתפסכו הדברים ירגיש בהפכו וימשם בזה וכן לפי הסתמות המקום כי במקום הזה ירגיש בזה וימשם בהפכו ובמקום אחר ירגיש בהפכו וימשם בזה כמ"ש קבלה לכל זמן ועת ועת לכל חפץ תחת ועת לבכות כי לפעמים לפי הזמן השחוק הוא יותר טוב מהבכי ולפעמים להיפוך עד"מ כמו פורים ופ"ב · ואפשר לפרש מ"ש המדרש"ל כשעלה ברלונו ית"ש לברוא את העולם כדי להיטיב מטובו לברואת הנפש ברלונו הפשוט קודם נלוו הכלים והפשירות שלה ברלונו הפשוט רק דבר אחד כללי והוא לברוא את העולם להיטיב לו כי מטבע הטוב להיטיב והתשבה תהיה מהנת לעולם ולעולמי עולמים לכן פעליל ע"ם שים בהם מדות טובות זו מזו מדת החסד שהוא טוב מאוד ומדה"ר ומדה"ד שהוא ממוצע הכל לפי הזמן כי בזמן אחד יותר טוב לעולם להנהיגו במדת הדין ובזמן אחר יותר טוב במדת הרחמים ובזמן אחר טוב יותר במדת החסד ולפעמים הוכרח בשניהם או בשלשתן כפי התחלקות הפנים כי לקלת הפנים יותר טוב להתנהג במדת הדין כמ"שרז"ל בקב"ה מדקדק עם הלדיקים כחוט השערה ולרשעים יותר טוב להתנהג במדת החסד ולבינונים יותר טוב להתנהג במדת הרחמים וכן אמר שלמה עת ללדת ועת למות כי בודאי הלידה היא טובה אל האדם ובשמניע זמן המיתה הרי זה המיתה לאדם טובה היא כמ"ש טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו כלומר אע"פ שיום הולדו הוא טוב מאוד לאדם להולידו מנהמת דבקופא מ"מ יום המות הוא יותר טוב כשנסתר בשם טוב מיום הולדו כי אל יהללל חוגר כמפתח ובמ"שרז"ל ובנה טוב מאוד זה המות וכן מלינו בשם אנשים שמהו בעוריהם מפני שלפה הקב"ה שעתידים לתחות בזקנותם לכן נסתלקו קודם זמנם ושואל שטוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו שלרך להנהיל ע"ם כדי להתנהג עם כל אחד ואחד כפי מעשיו :

נר"ן שם מורות פנימיים שבאחד הכלי ואי' היא נחי' מקיף החוזר שחי' חזר מן הכלי בסוד חור חוזר ונאחר בסוד מקיף מבחוץ לכלי ויחידה היא נחי' מקיף היתר שלא נכנס בכלי כלל . ושם בעל ערך השמים כתב כי בס"ק הענולים שם נחי' נפש זהיוצר נחי' רוח והלנור הדק נחי' נשמה וחוט שם"ם נחי' חיה וס"ם המקיף נחי' יחידה ויפה דיבר ולריך לכוין הקדמות שהלו אחד לאחד כדי שיהיו לאחדי' ולכאורה נלע"ד בשהם עלמו הענולי' שם נחי' שהם שבניהן המתנלגלים לעולם כמו ענול כמו מים שכתב קלת כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם שם הם שבים ללכת נמלא המים מתנלגלים מתחת התהום וחוזרים ומובעים למעל' ממעיינות המקלחי' מן הסדים הנבוהים כמו כן בשהם שהם שבניהן ושם שוכן הנפש התנועה והרגשות כיחוד כי שהם שוה הנפש ולכך בכבד הוא מסבן הנפש כי כל עלמ' אינה אלא שם ו"ם דיוצר שם נחי' רוח שמשכם בחויר שבלב שהוא ענין נשימת הלב בשהם שהוא נחי' רוח והנשמה משכך' במוח והנה הנפש היא נמוכה במדרגה לכן משכנה בכבד היותר נמוכה בגוף בנחי' המקו' והרוח הוא בלב במקום שהמלעי שבגוף לפי שמדרגתו ג"כ למלעי כן הנשמה והנפש :

וכך העם רואים את הקולו' כמו מי שמועע דבר חכמה הנה בחזני הנשמיים שומע את הקול הנשמי ובעיני שכלו רואה ומשיג הליור השכלי הנעוז ומלוכם במלות ותיבות והן היו רואין הו בעיני השכל את פנימיית הקולות הללו שהי' ומשקיים את הקולות שהם הסיעו ברוח לבואה :

יחוד עולמות עליונים יוכל להתפרש דוגמת שהתבה העולמות המתהוה בין שני הופיעים

עולמים שכל אחד משם הוא הופיב את חבירו והופיב מחבירו ואין לך קשר חמין והתייהדות גדול בעולם כמו קשר עבותות התאבה שחילי התאבה נוקבים ומפלגים בלב הופבי וכן להיפוך נ"ב כי בשים פנים לפנים כן לב האדם אל האדם וגפש התאוב קשורה בנפש התאבה ואף שנופיף' מוחלקים חיפ הולנים בפני התאבה כי דבר נופבי ונשמי אין יכול לחלון בפני דבוק רוחני ואף שבנופיפ ירחקו זה מזה אלף פרסה מ"מ קרובים הם מאוד בלביהם וממש מתאחדים ומתייחדים זה בזה ועד"ז אמרו בחנות כל העוסק בתורה לשמה נקרא ריע האוב הופב את המקו' מאחר שכל עיקר לימודו הוא ע"מ לעשו" הרי בודאי הוא הופב את המקום לעשות רלונו והופב נ"ב את הופבים אל הקב"ה שהם הבריות כמ"ש בתורה והתבה לרעך כמוך ומאחר שהוא הופב להם ממילא הוא להוב נ"ב משם ר"ל מהמקום ומהבריות ולכן נקרא ריע להוב :

שמעתי מר"ד הוכחה על חיוב הס"ם בשהיים בשיום עולם הלילות שלין עלמותו שוה מהחלתו עד סופו אלא משתנל ויורד ממדרגה למדרגה דהלא יהוע שע"ם הוא הטוב והמיטיב בהלילי' שהטבה שהפשר לקבל ושם המלוה הלילי' יכול לקבל בהוכה הוא שם ע"ם שבתר יכול לקבל יותר ויותר ולשם יתעלה המלילי בוגם מבתר ושם נאמר שבתר חינו יכול לקבל יותר מאור הוא שם ע"ם ק"ב היאך יתייר שהמלוה יכולה לקבל אור גדול כ"ב מה שבתר חינו יכול לקבל יותר ממנו וכי המלוה, ושבתר שיין הן במדרגה אלא ע"ב שלין עלמות כל החוט שוה במדרגה ולבך זה הנה כתב האריז"ל בעת חיים שער דרוש ענוליים ויובר ענף ב' דף ל"ד ע"ב ובדף ל"ז ע"ב בעי' הקו אמלא בחי' מעלה ומטה ובודאי אין הכוונה ח"ו מעלה ומטה מקומיים רק במדרגה ואין להאריך בזה ומ"ש האריז"ל שהוא שם"ם מסתיי' בשיום עולם הלילות הוא הכוונה שהיא בעד שיום עולם הלילות הוא בחי' הלילות נאור לפי' הכלים של הלילות ומשם ואילך שינו בחי' הלילות ושלוך יתקן לכוונת מדרגת הבריאה

סברית כשם חוט הש"ס ח"ו שהוא שלשה גמור:

במקום שאחר ביטרמו עניין חור יבר וחור חוזר כי יותר ממה שהעגל רואה ליקח פרה רואה להניק נמצא מה שהפיש עליון להתחתון הוא בחי' חור יבר ומה שהעליון יש לו הדוחק מיכולת התחתון לקבל הוא בחי' חור חוזר והנה יתוע שמין הכניסה צורה מהות עצמות שהכוונה הוא הסבת החכמה שלא מתוך שמחה ומאחר שהחי' של העליון מתגדל ומתרבה ע"י יכולת התחתון לקבל הרי עי"ז מהגדלת הסבה בעליון וזהו בחי' חור חוזר והנה יתוע שהפעלת הראשי לחכמה לא תועיל לחכמה בלבד כי גם לבינה מועיל כי כשחכמה ים לה חור עושה ממילא הוכל להפיע גם לבינה וכן להחרים שלמטה ממנה משל"כ מה שמקבל העליון מהתחתון בחי' חור חוזר אינו מועיל רק לו לבד ולא לשלמטה הימנו וע"י זה יובן מ"ש האריז"ל שמקוף היסר של הכתר הוא מקוף לכל התלויות ומקוף החוזר אינו מקוף שלא לפרקופו בלבד ודפיין מין הדבר ברור שלי וע"ש ויסוד בדבר:

כתב האריז"ל מה שים יכולה להכלי לקבול נקרא בשם חור פנימי ומה שאין לו יכולה לקבל חוזר מן הכלי ונשאר בחי' מקוף. ונלע"ד להסביר כי הנה גם בשדה יקרא לפעמים שחור כשכל שלו יתרחב ויתפשט שלשו כרגע אחד לכמה מדים עד שכרגע אחד יתגוון בשלשו כמה מיני שמלאות שלויות עמוקות מאוד ודמה לו שכל שהשלאות שלשו מסתכלים זה בזה וקלועים זה בזה ונוגעים זה בזה עד שיוכל להיות שכולם יעשו בקיה אחד ויש ע"י כולם השלאה אחת עמוקה ונפלאה מורכבת מכל שלשו השלאות שלויות והנה לא יכול להפוס כל שלו השלאות בבת אחת שיהיה כולם מחיירים ונתפשים בשלשו כרגע אחד ושיניח מקלת שלאות ושיקלה אותם משלשו וממחשבתו לחלוטין מחיירת כי אילי כשיקלחם ממחשבתו יכשהם לגמרי ויהיה לר לו מאוד על שעודם ממנו וכשירקה לתפוס את כולם הנה רואה שכלי שכלו שהם המוחזק שלו קצר כחם מלתפוס ולקלוט את כולם כיחד וכשירקה להחעקש שלא לקלח אותם ממחשבתו יוכל לבא לידי פרוף דעת ובלבול השכל ויחבד לף מה שבי' מתחל' בכח שכלו להשיג לא יוכל להשיג וכעין זה היה בבת שניית שכלים לכן כשמתרבה האור הפנימי שבתוך שכלים כ"כ בבדי שהשלו לא יוכל לשבול בהכרח לריך הכלי לשלח מהוכה את בחי' האור הפנימי העודף על כח שכל הכלי ויאשר מבחוץ בחי' האור מקוף וזה הוא בחי' מקוף החוזר:

בחי' מקוף החוזר בהחלה נכנס לתוך הכלי עם האור פנימי ומחמת שאין הכלי יכולה לשבול רבוי האור כ"כ הנה האור החוזר קצן שיכולה הכלי שאר הכלי בבחי' האור פנימי והאור הגדול שאין יכולת לשבול בלו יתרחב לתוך הכלי לתוך דרך השערות והנה נמשל ע"ז משל כסיין טוב החמין ונעשה ממנו חומץ נמצר הנה הין שפק שבני רנעים פנעו ביחד שברנע הרחצן היה שם עדיין שם יין עליו וברנע השני יצא מעט יין ואל עליו שם חומץ דודלי לא בפתע פתאים יתהפך מיין טוב לחומץ חזק אלא בהדרגה התחיל היין להתקלקל מעט מעט ואף שהתחיל להתקלקל עדיין לא פקע שם יין ממנו עד שהגיע למדרגה פחותה כ"כ שנלקח שם יין ממנו ואל עליו שם חומץ והנה כמו כן כאן שודלי לותה הבחי' החוזרת מן הכלי בודלי היא יותר גדולה במדרגה מהבחי' הנשארת בכלי דח"ו לומר שהשבר תלוי בכמות ח"ו לשנאמר שהכלי היא יכולה לשבול כ"ף ביעור רביעית הלוג אור וכשנשפע בכלי ביעור שי רביעית אור שוב לף יכולה הכלי לשבול רבוי כמות אור כ"כ והוצרך להשפך האור מפנימית הכלי חוצה לה על הכלי דח"ו אין שום בחי' כמות למעלה ואין התורות שלמעלה תופסים מקום ח"ו ולף הכלים הים תופסים מקום כלל ח"ו ו"ש ודלי שמדרגת אור חוזר הוא יותר גדול מאור הנשאר בכלי עד שנמ' בחי' היותר תחתונה שבאור חוזר היא יותר גדול במדרגה מאור היותר עליון שבכלי ומע"ש בחי' התחתונה שבמקוף החוזר הינו רחוק מאוד מבחי' העליונה שבאור פנימי עכ"ז אע"ש שבכלי יכולה לשבול הבחי' העליונה שבאור פנימי מ"מ לף יכולה לשבול הבחי' התחתונה שבמקוף החוזר והנה אין שפק שמקוף החוזר הים לו קלה יחוס עם אור הפנימי כי גם מקוף החוזר היא מתחלה בכלי ג"כ בבחי' אור פנימי לשעה מועטה ואח"כ אלא יכולה הכלי לשבול חזר לתוך והנה אור הפנימי מושג ומורגש לכלי כי נוף אדם מציג ומרגיש חיות הנשמה שבתוכו אבל המקוף לפי שהוא חוץ לנוף אין הנוף מרגישו אלא אור פנימי של הנשמה מרגיש בחי' המקוף לכן הוא רואים בבשרות שם אדם חותך חיתם הינו מרגיש כאב לפי שהם חוץ לכלי ולפי שדרך כל אור בהסתלקו מניח רשימו לכן נשאר רשימו ממקוף החוזר בתוך הכלי והם הם קווי השערות המוסרטים ברשם אשר שם תעקר שער אחד עם שרשו ירגיש כאב לפי שזו הוא בחי' הרשימו הנשאר בתוך הכלי מן אור מקוף החוזר והנה שרשי השערות הם הלבוק של המקוף החוזר עם אור הפנימי. והנה מקוף החוזר הים בחי' ממוצעת בין מקוף היסר ובין אור הפנימי כי אור הפנימי יכולה הכלי לשבול היטיב ומקוף היסר הוא הפכו שאין הכלי יכולה לשבול כלל אף לשעה מועטת ומקוף החוזר הים בחי' ממוצעת שמורכב הוא מבחי' אור הפנימי כמה שלשעה קלה הים תוך הכלי ויש ג"כ בו בחי' אור מקוף כמה שאח"כ אין הכלי יכולה לשבול ונשאר בבחי' מקוף מבחי' ונלע"ד כי מקוף החוזר כשנכנס בכלי לא נכנס בכל עצר הכלים אלא ברשמו שהם כח"כ ומאחר שאף כח"כ שהם הכלים התחתונים יותר לא היה יכולים לשבול מכ"ש כלי חג"ת נהי"ם ולפיכך עיקר השערות הם סביב הרחם כי הוא בחי' החוזרת מן הרשם

בלבד . העולה מדבריו שמקיף החוזר הוא בחי' ממוצעת ומקיף הישר אינו מאיר לאור פנימי אלא דרך מקיף החוזר והוא דוגמת ג' הכלים שאחר להלן אלא הבינה שהם החיזון הרוחני הוא דוגמת מקיף הישר כי הגוף אינו יכול לסבלו כי הגוף הוא מסך מבדיל בפני הטעם עמוקה כזו ומעולם לא יכולה לכנוס הטעם עמוקה כזו בתוך הכלי ותקיקת הדוגמת על כח הממשה הוא בחי' המועלה והוא בתוך הגוף ואינו מורגש עדיין כ"א לעניני עלמו ובחי' הדיבור שהוא בחי' פנימיות ממש שבתוך הגוף שהם חמשה מוליות הגוף והדיבור הוא מורגש לכל :

הנה ענין המ"ן נלע"ד שהוא הטעם מוסכל רשמון ועל ידו יהיג המוסכל שני וע"י מוסכל שני יהיג מוסכל שליפי וכן אל לא תכלית והטה המוסכלות הללו הם כשלשלת המחוזים זה בזה כי המוסכל השני הוא מחוד וקרוב ותכוף אל המוסכל הרשמון לכן להחר שהעל' הממד המ"ן שהוא הטעם המוסכל רשמון ימשיך על עלמו המוסכל הקרוב לו והוא המוסכל השני וכשמשיג המוסכל השני נעשה המוסכל השני בחי' מ"ן ובחי' שפה להטעם המוסכל השליפי נמלא מן הטפה השיפ מלטייר ומחפשט ומתרחב הטעם מוסכל השליפי וכן אל לא תכלית כי מלא מין את מינו וניעור כי מאחר שהממד השני המוסכל השני רולה להממד השני המוסכל השליפי לקרוב לו והוא המוסכל השני לכן כאחר המוסכל השני נתפשט בחדש רולה גם המוסכל השליפי ג"כ להתפשט בחדש להיותם קרובים זה לזה בתוך החדש עלמו כאחר היו קרובי מתחל בהיות חוץ לחדש והטה כל המוסכלו' חינם מוטנים לחדש אלא ע"י יניעה רק המדרגה התחתונה מכולם הוא סורם בתוך החדש והוא מוסכל הרשמון שכשטעט בלי יניעה ובכשטה מועטת יניע אותו וע"י המוסכל הרשמון יעלה להטיג אחר המוסכלות כי היזה דרך יעלה וידלג החדש בלי מדרגת הסולם להטיג השני' עמוקות אחר בשמים ממעל לכן נתן הקב"ה מהנה טובה לחדש הוא הטעם המוסכל רשמון וע"ז כיוון הכתוב לעני"ד לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה כי קרוב הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו כי הקב"ה נתן לך מהנה שתוכל להטיג בלי יניעה להטיג המוסכל רשמון ועל ידו תוכל לעלו' השמימה . והנה יש עוד בחי' מ"ן אחר והוא החשק שיחשוק לפתוח עיני שכלו להטיג המוסכל הרשמון שאם לא יחשוק לפתוח עיני שכלו ודאי לא יוכל להטיג כלום ואפשר עד"ז יהיה בחי' מ"ן של תורות עליונים והוא החשק כי כשהעלול חושק לקבל הרי אז עושה לו העילה טובה בהשפעתו אבל אם העלול אינו חושק לקבל למה יפניע לו העילה כיון שאינו מטיב לו בזה . והנה המ"ן הנמשיים שלמעה ג"כ נומחים מתוך תשוקת הטעם להשמים כי הנה כתיב ועושהו לא יגרע ומי שמשם עם תשתו ואינו מכוין למלאות רצון הטעם אלא להנאת עלמו הרי זה אינו מקיים כלל ושונאה לא יגרע אבל מי שמכוין שהתענג הטעם הרי עי"ז מקיים ושונאה לא יגרע מאחר שהטעם אין לה מלא להבוע בעם ונם התובעת בעם יולאת בלא כתובה ק"ו מאין ידע הבעל אם יש לה תשוקה לכן הטביע הקב"ה בטעם כשהטעם תשוקה לגילה אחיקה יהיה טובעים בה מ"ן וכשהוא מרגיש לחלוחית המ"ן אז נודע לו תשוקתה וכמו שתשוקתו גורמת שהוא מורגש בגופו שהוא קטון אחר כמו כן תשוקתה גורמ' שהוא מורגש שהם לחלוחית המ"ן והנה יודע שהעשה נמשכת מן השוח הנקרא מחשב' כי ענין התשוקה היטם הלא ענין מחשבי והנה אין בענין מחשבה הבורא אז בירחתו ית' ודבקותו הנה כל התחלה התעוררות שהוא התחלת החשק הוא בחי' מ"ן וע"י מ"ן אלו מוכך עוד מלמעלה על עלמו דבקות יותר עוטם וכשבא לדבקות הטעם הנה שרי אז חשקו יותר עמוק ונעשה הדבקות הטעם הנה ג"כ בחי' מ"ן ובחי' שפה וע"כ ממשיך על עלמו דבקות יותר ויותר עוטם ושלא עד כי יוכל לבא להתפשטות מן הנשמיות וכן הוא הענין בענין הטנות המוסכלו' שבתורה שהיקר הוא תהלת החשק שהוא שכנת והרחבת הכית קבול להעיונות וכפי כח הקיבול כן יושפע עליו מלמעלה כי לעולם אין הוא מניעה מלמעל' אלא כפים מניעה מלמעה דהיינו הטדר חזוק שכית קבול וזכור זה היטיב ולכך מלוה נוררת מלוה וכן להיפוך חס ושלום :

עי שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים הענין הוא כי הנה אנו רואים שהנשמה אע"פ שהיא בלתי נתפשת ואין לה שלשה רחקים ואינה תופשת מקום ואינה מוטנת ע"ז היא מופשת ומוכלת את הגוף וכן כל אין רוחניית שיתוסף בגוף מוסיף לגוף חיות וקלות התנועה כמו שאמרו אלו במקום אחר המאמר שנוטפת נשמה כל חי והטם לא יוטו ולא יחן המעורר יצרים והמקרין נרדמים כמו כן הרוחניות של תורה ועבודה וגמילות חסדים אע"פ שהרוחניו' הוא בלתי נתפש מ"מ סובל ומוטנ את החדש מפני שהרוחניות היא עלם חיובי שאינו מוסג בלא בשכל . לכן נק' התורה עץ חיים וזהו מ"ש כי היא חייך וכן המוסר בתהבה רבה ותלמדם תקי חיים וכן בתחברך וכולם עומדים ברוח עולם ומשמיעים ברקה יחד בקול דברי אלקים חיים וזהו שכתוב ג"כ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וזה הענין ג"כ בעשרה הרוגי מלוכה שאמר הקב"ה שיקבלו עליהם ובשם לאו יחזור העולם להוהו וכהו מפני שעמודי העולם נתמוטטו ולא היה לעולם על מה להשען וכן בלותם היה הרוחניות סובל ונשא אותם וזהו הטעם של מודרין בעת לרה כי שכח החיות והרוחניות של הנדר שהוא יכול להפרות מן הלרה לפי שהתורה והמלות הם עלם החיות לכן לדיקים במיתתן קרויים חיים

חתו שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום וכן מ"ש אלה המלות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם והנה פעמים הרבה בפול ומכופל ושמו ומשולש הרבה פעמים ענין חיזוק אלל התורה והמלות עיין עליהם והמלאם:

הנביא בפעת השנת נבואתו כי' נופו נופל

לארץ לפי שהנוף היא מסך מבדיל בפני השפנה לכן הוצרך להתדבק במחשבתו בתחלת השנתו ברוממותו ית' בעולם האלהים וחשק דבוקו מחשבתו בכורתו ית' וסולך במחשבתו ובחשק דבוקו למעלה ממדרגה למדרגה עד שנשמתו נשארת דבוקה וחבוקה למעלה וממילא מסתלקה נשמתו מן הנוף לגמרי ולכן השיג שכליות עמוקות מאוד שהם למעלה מנכול השנה חושיית בנוף ונפש ואחר כך נחקק דוגמת החזיון הרוחני על כח המדמה אל הנביא לא החזיון הרוחני עלמו שהשיג בשכלו לפי שכח המדמה הוא כח ממולע בין רוחני לגופני כי עלם שכלי רלוני לומר הכח המדמה עלמו היא רוחני לפי שיכול לצייר בית גדול עד מאוד ולולו כי' גופני בעל שלשה רחקים לא כי' יכול לצייר רק עלם קטן כמו שיעור גודלו של כח המדמה ומאחר שנתמלא הכח המדמה מליור עלם אחד שוב לא היה יכול לתפוש ליור אחר עד אחר שיתרוקן ליור ראשון מן כח המדמה ובמאת לא כן הוא כי כח המדמה יכול לתפוש כמה וכמה ליורים וכן ראיית העין היא ג"כ כח רוחני כי השנת השכל מתנשא בעברו דרך העין ומתנבל בעין שהיא כלי קטן בכמות מאוד ואחר שכח הראות מתפשט חוץ לעין מתרחב הרבה יותר משיעור גודלו של העין לכן יכול לראות בעיני נשא גדול הרבה יותר משיעור גודל עיני ואין זה אלא לפי שראיית העין הוא כח רוחני ואינו בעל שלשה רחקים אלא שבעין מתמלא הכח ומחוץ לעין הוא חוזר ומתרחב כמו קודם שנתמלא בעין ועד"ז תוכל להבין קלת למלוש שביעתו בין שני בדי המרון · וחזור לענין הראשון הכח המדמה של הנביא חוקק דוגמת החזיון הרוחני אבל לא החזיון הרוחני עלמו אלא דוגמה בעין בקפה (רוחניות) [נ"ל של"ל נשמיית] שהיא הינה רק דוגמת להשנה שכליית נמלא הכח המדמה היא כח ממולע בין נופני לרוחני כי כח המדמה עלמו הוא כלי רוחני ומה שאנייר הינו אלא נשמי כי הינו יכול לצייר ליור רוחני כמ"ש האריז"ל בעץ חיים שער מ"ט פרק ע' בד"ה החי יותר פנימי וכו' ע"ש ואח"כ נשחקת הנבואה מן כח המדמה לשבור הנביא והנה נוף כל נביא נפל לארץ בשעת השנתו החזיון הרוחני משא"כ מרע"ה היה משיג נבואתו בנוף ונפש לפי שנופו היה מזוכך מאוד ולא היה מסך מבדיל בפני השנתו והנה בביאור נוסח הזן בלבנו בינה להבין ולהשכיל כו' וללמד וכו' כי להסביר להאריז הוא ג"כ חכמה . ושמעתי עד"ז ויותר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם והנה משה לפי שעלה השנתו היתה גדולה ועמוק יותר מעלה השנת שאר הנביאים לכן השיג יותר חכמת הסברת הלשון ליתרלל יותר מחכמה הסבר הלשון של שאר הנביאים ומשה רביט עליו השלום היה יודע יותר לחקוק בחי' הדוגמת על כח המדמה יותר משאר הנביאים ולפיכך דברי הנביאים הם יותר קשה להשיג לנו מדברי תורת משה לפי שדברי תורת משה הפשוטים הגלוים לנו שהם הדוגמת של השנתו החזיון הרוחני · הנה הדוגמת היא נמשכת נקשרת תיכף בתיכף ומלה במלה בלי שום דילוג והפסק וכל המאמרי' שבתורת משה הם מאמרים שלימים משא"כ דברי שאר הנביאים ימלא במאמריהם דלוג והפסק בתמלא המאמרים לפי שלא יכלו להלבים היטיב כל ענין פרטי מחזיונם הרוחני בדוגמת מתייחסת היטיב לחזיונם הרוחני לכן קשים דבריהם שלימו להיות מושגים לנו היטיב כמו דברי תורת משה כי הנה הם לפולו בספרים המחרונים הנדפסים שלימו שם ימלא היות חסרון ודילוג והפסק בתמלא המאמר יהיה המאמר הסוף קשה להבין מאוד והנה כמו שנוף משה היה זך ולא היה מסך מבדיל בפני השנתו כמו כן נוף תורת משה שהם המאמרים שבתורת משה הוא נ"כ נוף זך ולא ולכן דברי תורת משה מושגים לנו היטיב משא"כ שאר הנביאים שנופם לא היה זך כ"כ והיה מסך מבדיל לכן נם נוף של חזיונם הרוחני שהם דברי הנביאים הגלוים לנו הם נ"כ חיזו נוף זך כ"כ ולכן קשים לנו להשיגם על בוריים:

כתב הרמב"ן פ' בא בפסוק החודש הזה לכם

ראש חדשים ראשון הוא לכם להודיע השנה כי החדשים הן להם שמות בלשון הקודש ושמות ניסן אייר סיון הם שמות הפרסיים ולפי שהן להדשים שם מ"מ לדבר בהם לכן הוכרח הקב"ה להתנות למשרע"ם בחדש ניסן ואמר החודש הזה לכם ראש חדשים שיהיה זה החדש ראשון והשני לו נק' שני והשלישי לו יהא נק' החדש השלישי נמלא שהן לחדשים שם בלה"ק אלא על שם המספר נוכל להפוש בהם וכן ימי השבוע נ"כ הן לכם שם כ"ה על שם המספר יום ה' בשבוע יום ב' בשבוע וכן שני השמיטה ויובל הן לכם שם כ"ה על שם המספר שמיטה ראשונה ביובל שמיטה שניה ביובל וכן היובלות נהפשים על שם המספר יובל ראשון יובל ב' וכן השנים שנה ראשונה בשמיטה שנה שניה וכן שאר אלפי שני העולם נהפשים על שם המספר אלף הראשון אלף הב' נמלא כי כללות זמן ימי עמידת העולם וכן פרטיו ופרטי פרטיו דהיינו אלפי' וכיובלות והשמיטות ושני' והחדשי' והשבועות והימים והשעות וחלקי השעות שהם תשר"ק אין לאחד מהם שם שיהא אלא כולם נהפשים על שם המספר . והנה יד ה' כי עולם השעות שמלולו הם הם גלגלי המחדשים והמהוים הזמן הוא מלכות הכללו' העולמות והנה יהיו שהם החשבונות

החשבונות האמצעי׳ הם במלכו׳ וז״ס עיניך בכרכו׳ בחשבון ופיקיך כל מליאו׳ הזמן בכלליו ופרטיו ובפרטי פרטיו הם נלחצים והפסיקים בחשבון ומספר כי כולם בחי׳ מלכות ומה גם במרן שהיא כלי הגדול מכלי הזמן כידוע היא ג״כ בחי׳ מלכות ומספר כי שמה ימי השבוע הם משתלשלים מו״ק שבמלכות ויום השביעי שהוא שבת הוא כללות כל ימי השבוע כיתם שמה קיום העולמים מן המרכז והקיום הם סובבים תמיד סביב נקודת המרכז והמרכז הינו סובב גלגל נח ושוקע כמו התרן שלעולם עומדת ולכן יום השבת הוא שקט ומנוחה ממלאכה כמו המלך שהיא הינו עושה מלאכה גלגל מחרתיו עושים מלאכתו וכולם ניזוקים ומתפרנסי׳ מן המלך וכל כחם מהמלך ובכח ההוא עובדים לו כידוע הן לו מצלו וכן כל שבת ימי החול שהם ו״ק דעק׳ שהם פרטים שלה יונקים מן השבת שהוא בכלל של השבת וכמו כנגד שעושה מלאכה בהיכריו לנוכח קיום ההיכרים הפנימיים שהם הבני מעיים והשלמומא והם נחיס ושוקטים בפנים והינם עושים מלאכה כלל וכל ההיכרים הם יונקים מן הבני מעיים הפנימיים והם מתרחים לו בגלגל כי היכרי הנוף הם מתרחים להשלמומא כסביל עלמא כי הם לא יושיבו מאכל להשלמומא מאין יהיה להשלמומא כח להספיק להיכרים כח וכנגזן זה הוא כנגזן כלל עבודתינו לו ית׳ שהינו מוסיפין כח למעלה ואף שוף נשפע הכח שהיה עליונו ויתקיימו בני מקרקעות הנו עוז לגלגים והוא נותן עוז והעלומות לעם וכמו שהיא מן התבונה שומן כ״ש ע״י התווי ודומה לה או ע״י הבהמות בגלגל כי עיקר הכלים להמלאכת השומן הם הבהמות והעופות וכמו בתרן שהיא כלי לרבוי הזרעים שמגדלין מחד יתרבה שלש מאות שבלים שבכל שבולת יש ג׳ מאות גרעינין או יותר כמו כן השלמומא היא כלי ומעבר לשלילה ושהיא ושם יניח מהם על ידו או על רגלו או על נופו מבחוץ המלבוש והמשתה לא יפצע כלל וימות ברעב כמו כן הוא שנון עבודתינו לו ית׳ שע״י מעשינו הטובים הנו מעלים מ״ן למרן העליונה והוא ענין מועט מאוד כדוגמת עפר והיא נזרעת בתרן העליונה שהיא שמימה מאוד ומתפשטת ומתרחבת שטפה שהיא בחי׳ מ״ן ע״י מה שמשכת מז״ת מ״ד ונתהוה ע״י המ״ן שלנו ופ״י המ״ד תורות נפלאים ועלומים עד שאין אנו יכולים לקבלם בשוה״נ מרוב חליצות כחינו והינם מה שיש בכחינו לקבל הנו מקבלים והמותר יהא מונח במאור העליון בתורת פקדון עד שוה״ב שאז לא יהיה הנוף מסך מבדיל ונוכל לקבל שפע רב והינה הקדוש ברוך הוא שוחק עמנו חסד נפלא כי אע״פ שמעשינו הטובים פועלים בעלה דבר מועט דוגמת הטפה לבד אלא שממילא מהווה מן גרמת הטפה שהיא אור עלוס ומעלה עלינו הוא ית׳ כאלו כל זה נעשה על ידינו אשכח לעתיד לבא מיניע כפינו שלא נאכל ונהמת דכסופא וזהו והיה השוכל לפקדון לארץ שמעשינו הטובים הם בתורת פקדון עד עוה״ב וזהו אור זרוע לצדיק כי מה שנורם לדין למעלה אור הוא מועט ממוד כדוגמת טפת הזרע אלא שהטפה הזאת מתברכת בארץ העליונה והיא הכלי המתמיית להועלתינו ולישרי לב שמחה שימחה בעבודתו שע״י טרחת מועטת ישיג אור גפלא וזה ינרום לו שעבודתו של עתה תהיה יותר בשמחה והיא היא עיקר העבודה כמ״ש על עבדו אלא הפה בשמחה והנה מלחנו עובדי האדמה העליונה ושובד אדמה לדיך לזריעה וחריסה וכוכוח והנה הזריעה היא המעשה הטוב בעלמה והחריסה היא החפירה והחתירה בעולם הכוונה להעמיק אחר רחמים העמוקים הנמוצ׳ והוא כמו חריסה המפסך תחתית הטפר למעלה ועליון העפר למטה כמו כן יהפכנה ממדה״ד הקרלה על פני׳ מבחוץ לרחמים עמוקים גלויים כי אפי׳ בחחלה אין הדין שלו פני׳ דין נמור בחחלת ח״ו אלא שהוא מרחה לנו פנים זועפות כדי לייסרינו כאשר ייסר איש את בנו וכאשר נעמיק בכוונה יהיו הרחמים שהיו בחחלה נעלמים מאתנו והיינו חוסבים אותו לדין ותפשנו ויתגלו לנו רחמים העמוקים ולכך נק׳ מלשון חריסה שהוא מלשון אל החרוש לרעך רעה שהוא ענין מחשבה כמו כן עומק הכוונה אחר הרחמים אינה אלא במחשבה וכמו ואתם תהריטון כי במחשבה אין שם אמירה קול אלא בחי׳ דומי׳ וז״ס הפה ילחם לכם ואימתי כשאת׳ תהריטון כשתתעסקו בפעולת החריסה כלומר שתעמיקו במחשבתכם אחר רחמי׳ עמוקים וכשתעמיקו כודאי תמשיכו על עלמיכם רחמים עמוקים וכוכוח הוא לעקור ולשרש העשבים הרעים והמרים הממיתים אלא ינקו מכח מרן העליונה ויפשידו כחה המוב מעשיכם הטובים:

ונחזור לעניינו שאמרנו למעלה שבת ימי השבוע משתלשלים מו״ק דמלכות ושבב׳ כללות המלכות כי כן השב׳ כולל כל ימות השבוע וכן ג״כ שבת ימי [שני] השמיע׳ ולכן הנה השביעי נאמר בה ושבת׳ התרן שבת לה׳ בפ׳ בהר וכן שבת תלפי שבי הוי עלמא ולגלג השביעי הוא יום שכולו שבת והנה כל עניני שבת׳ ומנוחה הם במלכות כי המלך שוקט ושח וכן נק׳ לילה כי לילה היא זמן מנוחה וכן נק׳ תרן כי תרן לעולם עומדת וכן חפילין של יד היא ביסיבה וכן תרז״ל שבת קרקע עולם היא וכן כל שם״ה ל״ת נמשכים ממנה שהוא כולו שב ואל תעשה:

ועפ״י מ״ש בשמוך יסתר הפסוק ואכלתם אכל ושבוע והללתם את שם אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי לעולם כי הנה עיקר ביאת הנשמה בזה העולם כי שיכי דלא היכול נשמע דכסופא כי שאוכל שמינו שלו מהנופש ואינו אוכל כדי שביעה מחמת נופש וכבר מבואר בכמה ספרים כי האכילה כאן להשגת השכל בעבור כי הוא מזון הרוחני

כרוחני של הנשמה והנה למעלה מבואר בדברינו מהחסד הגדול שעושה עמנו הוא יתי לע"פ שעיקר מעשינו הוא דבר מועט מאד דומה טפה מ"מ ע"י ליחוף מ"ד שלו למ"ן שלנו מתהויים מורות נפלאים ועתה נשוב נוסף להסבתו יתי, ולזה כי הלא תרז"ל שבעלמא דקשיט הנשמה טועני, הלא כלי הגוף לא הייתי חוטאת כלל והגוף טוען להיפוך הלא בלי הנשמה הריני כאבן דומם והנה הטענות הללו מזדקים במעשים רעים ונגבי מעשים טובים כל אחד מיון להיפוך לומר שהוא עשה כל מעשה הטוב שברי תבירו לבד מיזו יכול לעשות כלום ומכאן רחוק חזקה ועלומה שהשכר שבעוה"ב יהיה בגוף ונפש כדעת הרמב"ן ולא כדעת הרמב"ם שהוא לנפש לבד כי למה יגרע הגוף לקבל עונש ולא שכר ועוד כי עיקר קבלת העונש מזיו ח"ו לנקמה הלא הוא טובה עלומה למרק הזוהמה והרע ממנו כדי שיוכל לקבל אח"כ הטוב כי כ"ז שהרע לא נתמרק נמנע הוא לקבל טוב כי הטוב והרע לא יפגשו ביחד כי אין לך שני הפכיים גדולים יותר מפגישת הקדושה עם פגישת הקליפה כי זה הוא תכלית הטוב וזה תכלית הרע וכן מעשים טובים לא יפגשו עם מעשים רעים ביחד כמ"ש סור מרע בתחלה ואח"כ ועשה טוב וכ"ז אלא סר מרע ח"ו לעשות טוב וזה"ש הכתוב ג"כ ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ומאחר שעיקר העונש הוא חזוק כח הקבול ושכר ח"כ גם הגוף שמקבל עונש בשביל זה הוא מקבל כדי שיזכה לשכר ועוד מה שהגוף מוכן לשכר הוא טובה גדולה אלו הנשמה דכשגוף הוא זך מאוד אינו כ"כ מסך מבדיל בפני הנשמה ועוד במה שהקב"ה מרכיב בגשם גוף הוא טובה גדולה לנפש שהם חי לגשמה פונם רוחני חי, הכתב גדול מאוד כיצוע כי כתב קרוחני הוא יותר גדול מכתב הגופני כמבואר העתם אלו במקום אחר אבל עתה שהעונש הוא לנשיסם ביחד הרי העונש מהנשם ואינו כתב גדול כ"כ והנה לע"פ שהמורות הגדולים המלטיריים בשכינה ע"י במ"ן שלנו בזירוף המ"ד שלו מ"מ מעלה הקב"ה עלינו כאלו מאתנו בעצמנו פעלנו כל הפעולה של המורות הגדולים מאחר שהשתלח היה משלנו ואלו לא העלינו את המ"ן בשכינה ממילא לא היו מתהויים המורות הנפלאים בשכינה וזו הוא עיון בפיום שאמר הקב"ה לשכינה לדיוקים ליתקרו על שמך כי הנה אם תים ואמתו יולידו בזנדוונם ולך הרי הולך הוא הוא של שניהם בשותפות ולפי שהבחירה שלנו הוא מלד השכינה לכן אמר הקב"ה לדיוקים ליתקרו על שמך כלומר כשיטו בבחירתם לטובה ויעלו בך מ"ן יהיו נקראים על שמך לבד ולא על שמי ובאמת כן היתה בזוהר שהשכינה מתפללת לפני הקב"ה ואומרת חזי במאי ברי אתה לקשך בעובדין דכברין ומאחר שהלדיקים מעלין מ"ן ומעוררים היחוד הרי היא הוא יתי כאמר שבני, לבד גרמו היחוד עם המ"ן שהעלו וכ"כ יש לו יתי, הועלה ביחוד כמו לה וזה מהפיסת היא על

שנתמעט, מאחר שעתה היא שוה לו יתי ומ"מ מאחר שידיעתו יתי, נגרה על הבחירה הנמסכת ממנה לכן תרז"ל בנמ' חזי דלא מיהבת דעתה למר הקב"ה שבילו עלי כפרים על שמיעתי לא הירה כלומר כשתקיימו מלות הקרבת בעיר ר"ה הרי ע"ז תעלו מ"ן בשכינה. והנה תרז"ל יותר עושה העני עם העשיר במה שמקבל ממנו ממה שעושה העשיר עם העני שנאמר שב אחים אחר עביהו עמו סיום בועז והנה יהוע שהשכינה מקבלת דלה ועניה דלית לה מגרמי, כלום דהיינו עניו המ"ן שאינם מספיקים עלמ' ותמיד עיני' לופיות לבחירתנו ומפחדה אלא נעשה בבחירתינו ח"ו לרעה ויהוע נ"כ שם' מלורות נתן אז"ח נק' עשיר ע"ש שיש לו כסף רב מהחסדים אז כמה שבירתנו במ"ש המאמר לויזהו עשיר השמח בחלקו והנה יהוע שיותר ממה שהעניל רולה ליתן פרס רולה להניק נמלא המספיע שהוא העשיר נהנה יותר במה שמקבל העני ממנו נמלא נגדון זה נ"כ הוא שוה לו עכ"פ אף שם נאמר שאינה יהירה עליו ונבוה לביותר הכתוב ותכלתם תכול ושבוע כלומר אלא התכלו תכול ושבוע מסלכם ומיניע כפיכם וכמו שכתוב אלליו במקום אחר בביותר גדול הנהנה מיניע כפו יותר מירא שמים שהם המלליים שכל מלאך נקרא ירא שמים כלומר שהוא ירא שבשמים ובני אדם הם ירחים שבתרן ותכלתם את שם ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא כלומר במעלה עליכם כאלו אתם בעלמיכם פעלתם כל הפעולה הנפלאה וכרי זה טובה גדולה ונפלאה מאתו יתי, ואינו עושן נגדיכם כמו שעושות הבשמה לנגד הגוף במעשים הטובים לומר שהיה לבד עשה המעשים הטיבים אלא הוא הולה בנו הויית המורות הגדולים התלה ומכל להעמיק עוד במלות אשר עשה עמכם כלומר אף שהוא ג"כ יש לו חלק בעשיית המורות התלה שהוא ע"י מ"ד שלו ומ"ן שלנו וזהו אשר עשה עמכם בשותפות להפליא כלומר מורות נפלאים העפ"כ מעלה הוא יתי, עליכם כאלו אתם לבד פעלתם כל המורות התלה ותכלתם תכול ושבוע כדרך שהוכל מצלו ע"י יניע כפיו ולא יבושו עמי לעולם אלא יהנוצצו ולא יכספו פניהם מאחר שתכלתם מצלכם:

עוד פי' אחר על פסוק ותכלתם תכול ושבוע עפ"י מ"ש בעל ס"ה על ויחז את האלהים ויתכלו ויתנו תפילו בשעת תכילה ושתיה לא היה לבם פונה לתכילה ושתיה אלא לדבק בו יתי, וזהו יאמר הכתוב ותכלתם תכול ושבוע ותכלתם את ה' אלהיכם תפילו בשעת תכילה תהללו אותו יתי:

עוד פירוש אחר על בני פסוקים הללו כי הנה יהוע טעם על תכילתנו הוא לבדר גלוי הקדושה מתוך הקליפה וזהו ויחזו את האלהים ויתכלו ויתנו כלומר אין כוונתם להנאה גופנית של תכילה ושתיה אלא לשם אמיס להוליא גילוי הקדושה מקליפה וזהו ג"כ תכול ושבוע כלומר אלא

שלא תהי' הכוונה בשביל העונג הגופני שלא מרוב פריסותיכם מהעונגי העולם יהי' בעיניכם כאלו כבר אתם שבעים מהעונגי עוה"ז ותעפ"כ תאכלו לא בשביל הנאה גופנייה אלא למען ותללתם את הסם אלהיכם אשר עשה עמכם טובה נפלאה לתת לכם כח נפלא להוליד ילודי הקדושה מתוך הקליפות ולא יבושו עמי לעולם כי מי שרוצה לחיות תעונגי העולם רואי שיתבושם מזוד כי הוא מעשה בסמה אבל עמי לא יבושו לעולם בחיות כוונתם לא בשביל העונגי העולם אלא למען הוליד ילודות :

או יאמר ולא יבושו עמי לעולם כי הנה כפי המפורסם בתורה נביאים וכתובים

וכל ספרי תורה שבע"פ מגודל הפלגת אהבת הבורא את ישראל הי' קשה לכתורה על מה עשה הסם ככה לאדם לעשותו כדמות גרף של רעי לאכול מאכלים גופניים ותח"כ נפרחים ומוכרח ליל לציה הכבוד לנקות את עלמו וכדי בזיון וקלף לעשות האדם כלי אלא בושה וכלימה אבל האמת מה שנראה לכתורה שהוא בזיון ופחיתות לאדם מדרג' נשפוך הוא כי הוא שלימותו כי היותר טוב שבמאכל שהוא עשב ילודי הקדושה הוא נבלע בהיכרי גופו ומתאחדים ומתייחדים עם הנשמה כי אלא אין את מינו ומיעור כי אלא מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד יתלכדו ולא יתפרדו הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' שכל עיקר כוונתו בתלילה שבת הוא לו משע"ב מי שכוונתו הוא בשביל הנאה גופנייה הרי אז נגאי הוא לו שהוא כלי אלא בושה וכרמון וי"ש ולא יבושו עמי לעולם כי תדרבא שבת הוא לו :

עוד פירוש אחר על ותללתם אכול ושבוע ועל שמו רומים שהקב"ה ברא באדם שני כלים נגדיים כי החיך תוכב המתוק ולא חריף והלב תוכב חריף ולא מתוק כי לכן הלב נתון בשמאלו של אדם שהוא יונק ממדת השמאל שהוא חריף וכשהאדם רוצה לעשות שלום ביניהם מערב תומץ שהוא חריף עם דבש שהוא מתוק נמלא שניהם נהיים זה מן המהיקת שבו וזה מן החריפות שבו והנה כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו כדי שנשביל וגין את כבודו עפ"י הדוגמאות והמשלים שכתיב מן ענין עוה"ז ככהוב ומשברי אחזה אלוה וכן הוא הדוגמא למעלה שמהקת הגבורות בחסדים והנה יהוע בעובדא דלתתא תהער עובדא לעילא כי מה שנעשה בהעניפים למטה כן יתעוררו השרשים למעלה וכשהאדם מערב ומייחד דבר חריף עם דבר מתוק הרי עי"ז נמתקים הגבורות שלמעלה ע"י החסדים כי כל דבר חריף הוא דפוס ודוגמת של הגבורות וכל מתוק הוא דוגמת של החסדים ותע"ש שמן האדם מכוון לזה מ"מ מועיל דחזקה אליה עושה שליחותו וקיימו למעלה מה שקבלו למטה ובשביל זה הוא שברא הקב"ה באדם החיך והלב שיהיו מתנגדי' כדי שידרוף תחר המאכלים המורכבים ממתיקות וחריפות כדי שעי"ז יהיה יחוד ומתוק גבורות ברחמים :

בפתיחת ספר עץ חיים ז"ל בשעלה ברעיוני שיש"ם לברוא את העולם כדי להיטיב מטובו לברואיו ויכירו גדולתו כו' אל הטעה לפרש ח"ו שכוונת הש"ם בבריאת העולמות היתה להתפאר ח"ו כדי שיהיו נמלאים שיכירו גדולתו שאם אין נמלאים בעולם זולתו אין מי שיכיר גדולתו אלא וחס אל הטעה לפרש כן שאם תאמר כן ח"ו הרי הניע לו תועלת ח"ו ע"י בריאת העולמות והנה ידוע שש"ם אינו מקבל תועלת משום נמלא בעולם כי ככתו אז קודם בריאת העולמות כן כתו עתה לאחר בריאת העולמות ולא הוסיף על שלימותו ח"ו ולא חסר משלימותו ע"י בריאת העולמות כי זהו גדר השלם בתכלית שאינו מקבל לא חסרון ולא יתרון וכל המוסיף גורע שאם תאמר שע"י בריאת העולם נתוסף שלימותו ש"ב מוכרח אתה לומר שבתחלה היי חסר משלימותו אלא שיעור התוספות וש"ב אתה גורע ח"ו שלמותו אלא שכוונה בשתי מלות אלו שכתב ויכירו גדולתו הוא ג"כ מהנאי השטה' שהזכיר קודם לזה כדי להיטיב מטובו לברואיו ומה הוא השטה שיכירו גדולתו פי' שיהיו בהשגה שכליית עולם גדולתו ורוממותו וזו היא בחמת הטב' תכליות שאין השבה בעולם כמו השגת רוממות וגדולה הבורא וזהו ג"כ שכר בעולם הנשמות שתתרבה הדעת ותתגדל השגתיהו :

הנה מפורסם בכתבי המקובלים כוי תפארת ומלכות מכויים השפכיים והוא שה"ק מכוונים בשם שבת ימי החול ומלכות בשם שבת וכן מכוונים ו"ק בשם שמים ומלכות בשם ארץ וכן הו"ק מכוונים בשם יום ומלכות בשם לילה וכן מכוונים הו"ק בשם חמה ומלכות בשם לבנה וכן הו"ק מכוונים בשם הכורה ומלכות בשם נוקבא וכן מייחסים אל הו"ק יסוד השים ואל המלכות יסוד העפר וכן כל מיני דומה שרשם הו"ק וכל מיני דומם שרשם במלכות וכל אלו הכוויים יעלו בקנה אחד · ויובן כי הארץ לעולם עומדת ושמה קרקע עולם היא דע כי החכמים חלקו את השעה שהיא חלק אחד מכ"ד מיום ולילה או חלק אחד מי"ב מאחד מהם וחלקו אותה להתר"ף חלקים וכל חלק ע"ו רגעים . נמלא שעולם הזה שים ע' מיני זמנים בעולם מלבד הזמן הגדול הכולל את כולם והוא זמן עמידת העולם שהוא שית אלפי שני הוי עלמא וכו' אלא שמה הזמן הקטן יותר מכל הזמנים הוא רגע ומחריו חלק אחד מהתר"ף ומחריו שעה ומחריו יום ולילו עמו ומחריו שבוע ומחריו חודש ומחריו שנה ומחריו שמטה ומחריו יובל שהוא הזמן הגדול שבזמנים המונבלים והנה שורש כל הזמנים הללו לומחיש ונוצעים מזמן יום ולילה ומכאן תבין כי הזמן הוא נברא וקודם בריאת העולם לא היה שום זמן כי תצייר בדעתך אלו לא היתה מציאות לילה בעולם כלל ועיקר אלא תמיד הי' יום בלבד ותמיד הי' מציר השמש

כשמש והרי תמיד הכל על צורה אחת לא הי' יכול להמלך מלילות זמן מוגבל בעולם כלל זולת הזמן של עמידת העולם שהוא מעת הבריאה עד עת חורבנו ולא היו יכולים לשער וליתן קצבה לזמן עמידת העולם לומר כך וכך זמן העולם עומד כי לא היה שום דבר שיתלה עליו הזמן כי בשלמא עתה שיש מלילות יום ומלילות לילה והם מסוגים זה מזה כי היום הוא מאיר לעולם והלילה מחשכת נמלא ע"י כך נמלא זמן מוגבל כי כשיום היום מתחלת הלילה וכשיום הלילה מתחיל היום ולפ"ז נחלק היום לחלקי' והלילה ג"כ לחלקים עד"מ היום י"ב שעות והלילה ג"כ י"ב שעות והשעה נחלק לחמ"ד חלקים והחלק לע"ו רגעים וכן יכולין לחלק להגדיל ולכפול על הזמן הפרטי שהוא יום ולילה כמו השבוע שהוא שבעה ימים והחידש ד' שבועות ושנה י"ב חדש ושמש ז' שנים וכיבל ז' שמטות נמלא שורש כל הזמנים הללו הוא יום ולילה ושבת היום הוא אור השמש כשעולה מתחת לארץ על הארץ אז הוא יום וכשהולך מעל הארץ להחת לארץ אז הוא לילה וקודם בריאת העולם לא הי' שום מלילות זמן כי אז לא היה יום ולילה ולא שמש וירח ואפי' זמן רגע לא הי' שיך לומר כי כשלא היה שום ברי' בעולם ולא הי' עין בעולם כלל שיוכל להלות בו הרגע ואפי' עין קודם ומתאחר לא היה אז בעולם כי בהכרח קודם ומתאחר צריך להיות נתלה בחיוב דבר שיוכל לומר קדם הוויית הדבר הזה ואחר הוויית הדבר הזה אבל כשנתן בעולם שום דבר היולי שפיר לומר קודם ומתאחר ובעל חובת הלבבות כתב שרוב מלות התורה תלויים בזמן כמו מהות התפילין ומלות שביהה כשכחות וימים טובים והעניות ומלות ומילה ופדיון בכור ומלות סופר ותהרוג ונולד ומלות הקרבת הקרבנות ומלות מותר וכדומה הרבה מלות שאלו לא היתה מלילות לילה בעולם אלא היה הכל היום יום על צורה אחת לא היה שום מקום למלות אלו כי כל אלו תלויים בזמן ואז לא היה שום זמן ומלות שמטה ויובל ומעשר שני ומעשר עני המתחלפות לפי שנות השמטה לא היו שנים ושלשה מלוח שנה עבד עברי לשם שנים ושלשה מלא והעדר שלילת חמץ וסוכה ולא היה זמן קבוע לבני עולמין . נחזור לעיניינו כי שורש כל הזמנים נובעים מזמן יום ולילה ועיקר שבת היום והלילה הוא מפני עלות השמש על הארץ או מהתחת לארץ כי הארץ היא מסך מבדיל לעיניינו בפני אור השמש נמלא מי גרם לחשכת הלילה הוי אומר חשכת ועכירת הארץ כי אלו היה הארץ ספיריי כמו הגלגלים לא היתה מסך מבדיל לעיניינו בפני אור השמש והיה הכל יום ולא היתה מלילות לילה בעולם כלל ובזה יהדו הוא שעיקר העסק במלחמה הוא ביום ועיקר המנוחה ממלחמה הוא בלילה ויהדו נ"כ שדרך המלך להיות נח ושוקט ואינו עושה מלחמה כלל כי מסרחין עושי רצונו עושים מלחמתו לכן יהא ונהא כנוי הלילה

כשמש שהם עתות המנוחה ממלחמה למדת מלכות וכן כנוי הארץ שלילה נמשך מסבת הארץ נהא נ"כ למדת מלכות וכן כנוי הארץ בעולמה לעולם עומדת על מקום אחד והגלגלים שהם שמים מהגלגלים סביבה והיא שוקטת ונחה וכן שבת השמיטה הוא לעומתה כי היא שבת מנוחה וכל עניני המלכות הם ענין מנוחה והשקט מאוד כי הפילו בשעה הזיוון היה היום עושה מעשה הלילה הוא והיה הארץ עולם כמו שאמרו רז"ל אסתר הארץ עולם היא וכן מים שמהנועעים והולכים כגלגל ברזון הכורח כי אל מקום שהגלגלים הולכים שם הם שבים ללכת והעפר היא נחה ושוקט' ודוממת נם ענין לומה הוא מהנועע קלת בלמיחתו משא"כ דומם הוא נח ושוקט ודומם ודע והבן שבעות החמשה שם"ם יום ושנות הלבנה שב"ד יום ושבת העיבור הנו משלימין ומייחדין שבת הלבנה עם שבת החמה וזהו רמז ליחוד קוד"ם ושכינתיה וכן מה שכתבו חכמי המוסר לחבר יום ולילה בלימוד תורה לא כתיבה מלה הוא נ"כ לחבר יחוד קב"ה ושכינתיה וכן מה שאמרו מיסיפין מחול על הקודם בתחלתו ובסופו הוא נ"כ לרמז יחוד קב"ה ושכינתיה וענין המנוחה של המלכות נרמז עוד במ"ש התריז"ל תפילין של יד שהוא לעומת המוקבת כיסיבה ושל ראש בעמידה כי יסיבה הוא ענין מנוחה וכן שם"ם ל"ת ימין מסטרא דגבורה דחיבי ניקבא בחי' ירהא שהם נ"כ ענין מנוחה ושביתה שהוא שב ואל תעשה משא"כ רמ"ח מלות עשה לימין מסטרא דחסדא דחיבו דכורא והם ענין עשק מלאכה דחיבו קוס ועשה לבד מ"ע דחשבות המזרע חלל שבת הוא שב ואל תעשה ולכן נם הנשים מלווין על מ"ע זו מפני שענין עשה זו כענין ל"ת דלא תעשה כל מלאכה ומכאן הבין כי כל הכתוב הולכים אל מקום אחד אם תשים לבך להבינם ואם ריק הוא מכם הוא וכל זה יורה על אמיתת התורה וחכמת הקבלה שקבלנו מקדמונינו החסידים שהי' להם רוח נבואה או רוח הקודש ולא מבטל' הוריהו' למו ויסרים דרכי הם לדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם ונהנתנו בשם ד' אלהינו נזכיר השם כרעו ונפלו ונחנתנו קמנו ונתעודד :

ארשום לי בעזה"י לזכרון ביאור מאמר התריז"ל שרגלי כל הפרלופים מסתיימים בסיום עולם התלילות ופין ניכר מן הפרלופים הנסופים אלא מרמשים שלהם עכ"ל :

הנה במצות פתחים כתב בשם התריז"ל מ"ש בזוהר בשלח דף פ"ו פרשות החיות בכולה וכו' הוא כלל אמיתי בכל המדרגות שהעליונה גדולה ככל מה שלמטה ממנה לא בגודל המקום אלא במעלת התורות שם' הגלגולים פי"ו ודרוש המעקה בענין חיים דף קכ"ה ע"ב עכ"ל בעל מבו"ש לביאור ענין ההקדמה הזאת כן הוא הנה בספר שומר אמונים בויכוח רמשון בסימן ס"ו בד"ה הרי אתה הרואה כו' כתב שם כי אתה הכל הלילו ת"ש

מה כתר מ"ק הכולל בו כל המלאכים בכח ובפועל
נמור בלי הפסקות כלל והנה העולם מזה שכל
מה שמכתר מ"ק ולמטה עד סוף עולם עשיה
כולם כלולים בכתר מ"ק בפועל ממש ונמרץ
ומח"כ כשמתגלה כתר מ"ק את חכמת מ"ק ודאי
כשאר כל מלילות חכמת מ"ק בכתר מ"ק כי ענין
ההתגלות הוא כמדוקק נר מנר ואין הרחמון חסר
כלום וחכמת מ"ק מסיג במקצת את כתר מ"ק
דהיינו בחינת הנשפרה נמוזה בכתר מ"ק לכל אור
עלמות כתר מ"ק הגדול אין חכמת מ"ק יכול להשיגו
וכן כתב האריז"ל והובא במבוא פתחים בשות ג'
אות מ"ם וז"ל כל אור נקרא מ"ם לבחי' העולם
שלמטה ממנו מה"ם שב' ח"ג פ"ה עכ"ל בעל מבו"פ
ומלבון הזה משמע כמעט שכל מלילות חכמת מ"ק
לגבי מלילות כתר מ"ק הוא כשרגא בעיהרא
וכנרגיר הרדל נגד נורן הגדול ועל דרך הזה ממש
אות בחות הוא כן כשחכמת מ"ק מתגלה את בינת
מ"ק כלול בתוך בינת מ"ק כל המלאכים שממנו
ולמטה עד סוף עולם עשי' ובחי' בינת מ"ק ג"כ
נשאר נמוז בחכמת מ"ק כמדוקק נר מנר ואור הגדול
על עלם חכמת מ"ק מה שלא נכלל בבינת מ"ק הרי
הוא בחי' מ"ם לגבי בינת מ"ק וכל מלילות בינת
מ"ק הוא כשרגא בעיהרא לגבי אור הגדול של עלם
חכמת מ"ק וכן ממש בכל המדרגות והנה כל
המדרגה התחתונה מלבשת את המדרגה שעליה לבד
ואינה מלבשת את כל המדרגה העליונה שלא
מקלתה והיינו שמלבשת בחי' עלם שלה ממש הנמוז
במדרגה שעלי' על דרך משל כשחכמת מ"ק מתגלה
את בינת מ"ק נשאר בינת מ"ק בחכמת מ"ק ג"כ
מלבד מלילותו הפרטי מחוץ לחכמת מ"ק נשאר ג"כ
כל מלילותו נמוז בחכמת מ"ק כי המלילות הוא
כמדוקק נר מנר ואין הרחמון חסר כלום ובינת
מ"ק מבטא מקלת חכמת מ"ק דהיינו בחי' התחתונה
מחכמת מ"ק שהוא בחי' עלמותה ר"ל בינת מ"ק
הנשאר נמוז בחכמת מ"ק שהרי בודאי בינת מ"ק
יכולה להשיג את עלמת הסנה פרורה לכן מבטא ג"כ
בחי' הנמוז בחכמת מ"ק מבל לא יותר כי בחינתה
הנמוז בחכמת מ"ק הוא בשרגא בעיהרא לערך
אור המור הגדול של עלמות חכמת מ"ק ומור
הגדול הזה של חכמת מ"ק הוא במדרגת מ"ם לגבי
בינת מ"ק לפי שבינת מ"ק אינה יכולה להשיג את
אור עלמות חכמת מ"ק לפיכך נחשב לגבי בינת
מ"ק כמדרגת מ"ם מבל לא יתכן לכנותו בשם מ"ם
שהם כי לגבי דידיה ולגבי שאר שהוא עילתו
ולכן הנמור הוא שמשיג את חכמת מ"ק עד תכליתו
ולפי ככתבו בשם מ"ם שהם מבחי"ב עילת כתר מ"ק
יתכן לכנותו בשם מ"ם המוחלט מפני שהוא תינו
משא לה לגבי כתר מ"ק לה שמ"ם משיג את עלמו
הסנה פרורה ומימיתיה וב"ב לגבי דידיה ג"ב לא
יתכן לכנותו בשם מ"ם שמשמעו שהוא מוסג כלל
הרי מוסג הוא לעלמו עכ"פ ע"ז נכיב ונאמר שהי
תשובות חדש לה שמ"ם משיג את עלמו הסנה פרורה
ת"מ בחינת הסנה נופש אין לה סוף . וסוף סוף

יתכן לכנותו בשם מ"ם שהם שהרי כמו שעומק
עלמותו אין לו סוף כמו כן עומק הסנתו אין לו סוף
דדא ודא לאחת הוא שהרי עלמותו הוא הסנתו
והסנתו הוא עלמותו והוא היודע והוא היודע
והוא הדעת ואין הסנתו ועלמותו שני דברים
ח"ו אלא הסנתו הוא עלמותו וכמאמר אליהו
בתיקונים אמת מכיס ולא בחכמה ידיעה אמת מבין
ולא בבינה ידיעה וכ"כ הרמב"ם הקב"ה הוא חכם
בחכמה שהוא חוץ ממנו אלא הוא הוא חכמתו
וחכמתו הוא עלמו . והואיל ואתא מאמר אליהו
לידן נימא בית מילתא לפרסמו מלבד פירושו שפשוט
המפורש בדבריהו אלה והוא כי בודאי קודם אלילות
כתר מ"ק הכולל ומחובק בתוכו כל המלאכים בחחדות
עשוס ונמרץ היה כל הכתר הזה כמוס וגנוז בעלמות
מ"ם בחחדות פשוט וגם לאחר אלילותו נשאר בחינתו
כמוס וגנוז בפ"ם כי היא כמדליק נר מנר וכן
חכמת מ"ק ובינת מ"ק כולם נשארו כמוסים וגנוזים
בעלמות מ"ם והנה ידוע ומפורסם כי כל הוארי
אלמיותיו לא ילדקו בפ"ם בבחי' פשיטותו ועלמותו
כ"א בבחי' פעולותיו שהם נאצליו והנה אשכילך
ואורך ביאור שהקדמה אלזו כי הנה תואר חכם
ומבין שאנו מכנים את הש"ם הוא בשביל נאצליו
שהם חכמת מ"ק ובינת מ"ק שהם נשארו בו כמוסים
וגנוזים ולא הבין שאלילותם הגנוז בה"ם הוא כמו
אלילותם בפועל ממש לפ"ם שפ"ב ימלא בפ"ם רבוי
ושפוי היינו בחי' עלמותו הגדול מה שהיו מוסג
לזולתו ובחי' נאצליו הגנוזים בתוכו שבבחי' ההיא
מוסגת לזולתו . אבל הענין הוא שאלילותם הגנוז
בפ"ם הוא בחחדות אחד עם עלמות אור מ"ם
הגדול מה שהיו מוסג לזולתו כפי מה שהשפלתי
לעיל בענין הרכבה שכניית והרכבה מזגית ונמלא
מ"כ שאלילות חכמת ובינת מ"ק הנשאר נמוז
בעלמות מ"ם הוא בחחדות אחד עם עלמות אור
מ"ם הגדול עד שלא יוכל עליהם שם בפ"ם לומר
כלל זו הוא בחי' חכמת מ"ק וזו היא בחי' בינת מ"ק
כי שם הכל הוא בחי' אור אחד פשוט בחכלית
הפשיטות ולכן בפשיטות אור מ"ם לא יוכל לתארו
בשום תואר כי כל תואר מורה על בחי' פרטיית
מה שיורה עליו התואר ההוא ושם אין מהו יכולין
לרמוז על בחי' פרטיית כלל אבל לאחר שהשלים
כתר מ"ק וחכמת מ"ק ובינת מ"ק אין מהו יכולין
לרמוז עליהם בבחי' נעיזהם בפ"ם על דרך כלל
כלומר שבודאי בחי' אלו נשארו בפ"ם כמדליק נר
מנר ויבוז בכלל מתחים מנה כלומר שם הש"ם משיג
את עלמו ק"ו בן בנו של ק"ו במשיג את נאצליו
ומזה הלד אלו מתארים [אותו] בתואר חכם ומבין
מפני שהאורות אלו נשארו בתוך אורו הגדול אבל
אין אלו יכולים להתארו בתואר חכם ומבין מלד
מלילות נאצליו בפועל ממש לפ"ם מפני שפם שם
בחי' גלויות וידועות לאותם הספירות עלמן מפ"ב
מלילותם בפ"ם נעלמות שם בחכלית הסעלם וזהו
שאמר אליהו אמת מכיס ולא בחכמה ידיעה כלומר
תואר חכם אלו הוא לא מלד חכמת מ"ק שהוא

כפועל חוץ לג"ם ושם היא גלוי ויהועה וכן שוא
תחת מבין ולא בכינוי ידיעה ומפרש תליסו בעלמו
ואמר ליה לך תחר ידיעה כלומר אין שום כחי'
מלאכה כו שתוכל לרמוז עלי' ולומר כי הוא זה כי כל
הספירות הם שם בהעלם נמרץ בחכלית ההעלם
וזהו ביאור מאמר החכמים ג"כ כי הש"י נגלה ונסתר
רחוק וקרוב רחוק ונסתר מלד מהותו וקרוב ונגלה
מלד פעולותיו כי לו בפשיטותו ס"ת להתפלל מפני
שהוא תיכו משתנה כלל מרצון אל רצון אם לא
בהתלבש תורו בספירות וזהו מאמר הכתוב דרכו
ס' בהמלתו כלומר בהתלבשו בספירות שדרך שם
הוא נגלה אליכו קרלוהו בהיותו קרוב וזה"ש הכתוב
קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת
כלומר לא בפשיטותו אלא בהתלבשו במדת אמת
שהוא ז"ת דהוא אלהא קשוט והכה כל התוארים
שם מחודשים בתיקון שהאלים כי קודם התלילות
נעלה הש"ם ונשגב מכל שם ותואר וכחי אבל עתה
לאחר התלילות נוכל לרמוז על בחינתם בהעלם
עלמותו ולומר שבחינת' שם בש"ם ג"כ ע"ד יאמו
בכולל מתיחים מנה לכן עתה לאחר התלילות ילדקו בו
התוארים וזהו הפירוש שהוא קלת נגלה אלד
פעולותיו כי קודם התלילות אין לנו שום תפיסה בו
ותפילו עתה לאחר התלילות אין לנו בו תפיסה פרטיית
אלא על דרך יכנה בכולל מתיחים מנה ומשילו משל
קל ונאה הנה שהאלים לילדים קטנים כאן בחלון זה
הי' חסר עשתית של זכוכית ובי' פתוח ולקחו
עשתית אחרת מחלון זה ושמוהו בחור הזה לסותמו
ואח"כ נמלא פתוחה למעלה בחלון וקמו מן השוק
עוד עשתית וסתמו את החור שפי' ויעשאל הילד
המסכיל קלת למה עשו טירחת יתירה ליקח עשתית
מלמעלה ולסתום חור שלמטה ואח"כ יקמו מן השוק
עשתית לסתום החור שלמעלה טוב טוב הי' לקמות
בתחלה עשתית מן השוק ולסתום החור שלמטה
והכה זו שכל קל לפשוט מאוד כי כמעט ילד בן ג'
שנים יכול להשכיל ולהקשות הדבר הזה והכה מי
שהוא חריף וחכם ונבון ויודע להשכיל השכלות
עמוקות בודאי הגמור הוא שישכיל גם זה השכל קל
והכה זה השכל קל הינו נחשב כלל בערך השכלה
עמוקה כשרצה בטירחא והינו נקרא כשם שכל
כלל בערך המלאה העמוקה והכה אדם שמשכיל
השכלה עמוקה מאוד בודאי כח השכלי שלו גדול
מאוד וכבר אמרנו שבודאי ישכיל ג"כ השכל קל של
הילדים ומשם אמור יאמר שחריף הגמון הזה שם
לו ג' כחות שכליות כח אחד עמוק מאוד שבו ישכיל
השכלות עמוקות וכח אחד שבו ישכיל השכלות
קלות של הילדים ודאי אין שום שייכות לומר כן
אלא ילדק לומר שיש כח אחד שכלי עמוק מאוד
ובכח השכלי הזה נכלל כל השכלות שלמטה משכלה
זו בהתחדות אחד כי בכלל מתיחים מנה ואין בכח
השכלי שלו שום חלוק ופירוד לומר שברצות
המושכלות יתרבו הכוחות השכליות שלו אלא בכח
שכלי האחד השפוט משכיל כמה השכלות מהשכלות
שונות וגם מניא לכח השכלי שלו שום רבוי וחלוק

ופירוד אלא מחדות פשיט ושום הרי עד עתה יגלה
ממה שהתחלנו להרץ למה נק' שילה כל השילה
בשם ס"ם כיון שמשיג את עלמו השגה ברורה
והשגתו תשובה אחת על זה ועתה נשיב תשובה
אחרי' ונמע דבריכו למת הוא שהס"ם משיג את
עלמו על בוריו ולעבי השגתו את עלמו בלמת לא
יתכן לכנותו בשם ס"ם שמורה על העדר השגתו
על בוריו כי בלמת הוא משיג את עלמו על בוריו
אלא תואר ס"ם הוא בערך האלילים שכל האלילים
אפילו כתר ס"ק יגלו למלוח פתחי ההשגה בעלמות
תורו הגדול והכה בלמת גם תואר ס"ם הוא מחודש
בחידוש האלילים שבערך השגתם אלו מתארים
אותם בתואר ס"ם והכה הרב מנחם עזרי' בהקדמתו
לספר יוסף אלם בהקדמתו בענין ס"ם הקשה למה
אלו מתארים אותו בתואר ס"ם ולא בתואר אין
רחמים והשיב מה שהשיב ואין נוח לדעתי כי רבים
וכן שלמים לא רלו להסכים עמו במה שכתב בכמה
מקומות בענין רמון ובעל הרמון שעל פי זה מחורץ
קושייתו אלא הרחה בספר שומר אמונים בויכוח
שני בסימן כ"ג עד סימן כ"ו ע"ש שגם הרמ"ק אינו
מסכים עם סיעת מהרמ"ע אבל הרחה לי לחרץ
על שלחו בלמת קודם תלילות האלילים היה שייך
לו תואר אין רחמים וממילא משתמע שגם אין לו
סוף אלא שאז לא הי' חל עליו התוארים אלו לא
בערך ס"ם עלמו שברי הוא משיג את עלמו השגה
ברורה ולא בערך זולתו שעדיין לא הי' שום נגלה
בעולם אפי' מלילות כתר ס"ק לא הי' כפועל אבל
עתה אחר התלילות לא שייך לתארו בשם אין רחמים
אלא בשם ס"ם כי כל התחלת חיוב דבר נקרא
רחמים הדבר אלו והכה ידוע שמלילות כל האלילים
נשתרו נמוזים בעלמותו כי הוא כמדליק נר מנר
והכה כל ספירה וספירה משנת את עלמה וממילא
משנת היא בחינתה הגמוזה בס"ם נמלא שמקלת
השגה יש להם בס"ם לך תור עלמותו העמוק מי
יעלמנו להשיג נמלא כי האלילים מתחילין להשת
בס"ם אבל אין לו סוף לעלמות תורו שגדול כי נלאו
מהשיגו ולכן לא נקראתו אין רחמים רק אין סוף
והכה העולה מכל מה שכתבנו כי כל ספירה וספירה
כוללת בתוכה כל המדרגות שלמטה ממנה וממילא
משנת כל תוחם המדרגות עד מדרגה היותר התחונ'
בעשי' והיינו מלכות דמלכות דעשי' ונמלא כי
מלכות דמלכות דעשי' כלולה בכל אחת מהמדרגות
שעלי' כי אפי' בכתר ס"ק היא כלולה וכן היא
כלולה בחכמה ס"ק ובינה ס"ק וכן בכל המדרגות
המלעלי' שבין כתר ס"ק וכין מלכות דמלכות דעשי'
בכל אחת מהמדרגות שעליה כלולה בכולם מלכות
דמלכות דעשי' והכה סוף כל המדרגות העליונות
הוא מלכות דמלכות דעשיה שגם כתר ס"ק סופו
היא מלכות דמלכות דעשי' וגם יסוד דמלכות דעשי'
סופו ג"כ מלכות דמלכות דעשי' אלא שהפרש בין
מדרגה למדרגה היא בחי' העילה שבכל ספירה
שהיכה כלולה בעלילה ובחי' העילה לבד העלה
הכלולה בתוכה תקרא רמש והתחלה של שם

ספירה וכו' העליון הכלולה בעולה הקרא רגל וסוף של העילה והנה רגלי העילה שהיא היא ממש עלמות עולה מהלבש, בעולה והיינו בעולה מלבים את עילתה בהשגתה והנה לותה בפח' של העילה המלובשת בעולה היינו עולה בפח עילה עד"מ היינו עולה בפח כתר מ"ק חלה בפח חכמת מ"ק וזהו מכמה טעמים טעם מ' לפי שבחי' חכמת מ"ק נחשבת לגבי כתר מ"ק כברגע בעיברא לכן בטל עלמותה לגבי כתר מ"ק לכן היינו עולה בפח כתר מ"ק וטעם שני הוא לפי שלותה הבחי' היא ממש עלמות חכמת מ"ק חלה בשפירת גמוז וכלילה בכתר מ"ק והנה כבר הקדמנו בקונטרסים שלמעל' כי בספירות אין שייכות מספר כלל חלה מלד מעלת המדרגות אבל אם שני מדרגות שוות ממש לא הי' שלך בהם מספר שנים דבמה יבדלו להיותם שנים כיון שהם שוות במעלה ומ"כ כיון שמציאות חכמת מ"ק מחוץ לכתר מ"ק ומציאות חכמת מ"ק הנאצל גמוז בכתר מ"ק אינ יתכן למהוי שני פעמים כיון שהם שוות במעלה חלה ודאי מה שנקראהו בפח כתר מ"ק היא בחי' היתרון והעודף של כתר מ"ק על הכמה מ"ק וכן היתרון והעודף של חכמת מ"ק על בינה מ"ק הוא אחר נק' בפח חכמת מ"ק וכן כולם סדרן כך הוא נמצא רגלי כל ספירה שהיא עולה בפח הספי' הבחי' חלה בפח הספירה שלמטה ממנה נמצא רגלי כל הספירות מסתיימים בפוח דהיינו רגלי כתר מ"ק ורגלי יסוד דמלכות דעצי' ברגלי שניהם הוא מלכות דמלכות דעצי' מסתיימי' בפוח ומין הספרים חלה בעניין הראשי' שלהם והנה מלכת כתר מ"ק מלובש בחכמ' מ"ק וחלק קטן מהוד מאוד מכתר מ"ק מלובש גם במלכות דמלכות דעצי' והיינו בחי' מלכות דמלכות דעצי' כלולה ג"כ בכתר מ"ק ולותה הבחי' יכולה מלכות דמלכות דעצי' להיות בכתר מ"ק ועניין הבפנה הוא עניין ההלבשות הרי שלף כתר מ"ק מלובש במלכות דמלכות דעצי' חלה שלושים רגיש מאוד לתין תכלית מפסיקי' בין עלמות כתר מ"ק ללבוש מלכות דמלכות דעצי' והנה הכ"ל הוריהך על טריו פי' בקדמה כל הפרופים מסתיימים בפוח ומינו עולה בפח רק בחי' הראשי' שלהם:

במבוא פתחים מביא בפח הארי"ל בפ' במה"פ פ"ב ח"א פ"ו וי"ל ג"א להוליא מורות חלה בכח זיווג עכ"ל וג"ל להסביר הקדמה הלזו כי הנה ג"א להוליא הקדמה שלייתי חלה ג"כ מכ' הקדמות שיסתרו זו לזו וג"א שיתקיימו הם לא שנוסיף הקדמה השלישית והוא כמו שני הטוענין המכחישין זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם והנה מי שים לו שכל חזק ומחיתי יוכל להשכיל בשכלו מעצמו ענין הכתוב השלישי מפני שהשני הטוענין ג"א שיתקיימו ממיתתן חלה הכתוב השלישי והרי חלו השני הטוענין הם כתבי הם גם הקדמה השלישית מפני שהם חידשו והולידו הקדמה השלישית היא הולדתן ודקדקו לומר ויכריע ביניהם כי כל תולדה הנולדה מב' הקדמות יש בה קלת מכל אחד משני הקדמות כעין מה שאנו רואים בילד הנעשי שים מן כח האב וכח האם כמשתר"ל אבין מזריע לוכן ממנו נעשים עלמות ובניים ולפרנים ממו מזרע' הוד' ממנו נעשים בשר וגידים וכן בספירות הרחניים שחסד ונבורה הם הפנים ות"ת התחתין בחמלע מכריע בין חסד ונבורה וכול מבניהם מדין וחסד וגק' מדת הרחמים כמו כן הקדמה השלישית מכרעת בין שתי הקדמות הקודמות לה אבל אם השני הקדמות הללו בלתי סותרת זו לז אין שום הכרח להמליץ הקדמה השלישית דמלין לבדות מלבנו הקדמה חדשה בלי הכרחת ולורך אליה וזהו קלת דמיון לשני כתובים הבאים כאחד כלומר שניהם סותרין זה לזה חלה אם כעין כאחד ממש ר"ל בפסוק אחד שהשני כתובים הם מהאחדן לפי שניהם סותרין זה לזה לפיכך אין מלמדין דין אחד אם לפי חלה יצדק בתולדה ההיא שום הכרעה שיכריע בין שני כתובים לפי שאין ביניהם שום סתירה וזהו שאמר הכתוב לעשה לו עזר כנגדו כי הכתוב מניח בהתחתונים וירמוז ברוחניים עליונים כלומר כשהעזר שהיא הנקבה היא כנגדו של זכר כלומר שהם מהנגדין זה לזה בבחינתן כמו חסד וגבורה אז יוכל להולד מביניהם תולדה חדשה אבל אם היו שוים ממש בבחינת מדרגתן לא היו נקראים בשם שנים כי אמה יבדלו הרוחניים להיותם שנים אם לא מלד שוי מדרגתן ואם שוים אין שנים אלא אחד ומ"א להוליא מורות חלה בכח זיווג ולכן ג"א שלא תולדה חדשה מביניהם לפי שהם שנים חלה אחד ממש וזהו שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין על הקדמה מחודשת וזיווג הוא כל עילה עם עלולה שהעילה הוא המשפיע והוא הזכר והנקבה היא העלול והמקבל והמשל בזה החכמה אין מקליל בניהם אם לא בכח שהכתר משפיע בחכמה להתקיל בניהם ולותו הכח והשפעה היורד מכתר לחכמ' הוא הוא ענין היחוד והדבוק והקשור והזיווג שמזווגים כתר וחכמה להמליך בניהם כעין שהמשכת הטפה מזכר לנקבה הוא היחוד והזיווג בין זכר ונקבה הנמשיים ובלי טפת הזכר ג"א שהלד הנקבה שום ולד כמו שי הזכר משפיע ומתן כח בנקבה לחוליד ולד כמו כן ג"א לחכמה להתקיל מה שניהם אם לא בכח שכתר הגדול מן החכמה הרבה ומשפיע בו אבל אם היה כתר וחכמה שוים במדרגה אז לא היה יורך שכתר ישפיע בחכמה כיון שחכמה גדול כ"כ כמו כתר והרי הם אחד ממש וג"א להוליד תולדה מביניהם אם לא שהיה יותר גדול במעלה וחכמות יותר מן הכתר ישפיע בכתר או בחכמה להוליד תולדה חדשה וזה"ש על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו כלומר עילותה ועילת עילתה ודבק באשתו פי' בעלולו כלומר שיתחוקק יותר להשפיע כח לעלולו שהיל אחר חדש ממה שיתחוקק לקבל שפע מאביו ואמו

שהוא צילתה ושילת עילתה ודבק בשמתו רומז על הכח המשפיע בעלולו להוליד ולד שזהו עיקר ענין הדיבוק בין הזכר והנקבה ויהיו לבשר אחד ולא יהיו התולדה שילת מביניהם יהיו לבשר אחד ולא יהיו מהנגדים ומכחישין זה לזה כמו קודם התולדה כי התולדה יכריע ביניהם ויתמזגו בחינתן בחינת ממם יתלכדו ולא יתפרדו וכל זה הוא נגוי על ההקדמה הנדולה שלי שמהות הרוחניים הם עלמיים שלייס לכן על כל פרט והקדמה הנאמר ברוחניי העליונ' נקח משל מכל המוסדי שגם הוא רוחניי ודוק ותסכח כל ההמלות שכליות ע"ש להמעיט המלאה שכלייה מהודשות אם לא ע"י שתי הקדמות או יותר ולא פחות :

הובא במכות פתחים ד' מ' בשם האריז"ל בס' מכוה"ם וז"ל מה הפרש ים בתורות העליונים עד שזה יקרא זכר וזה נקבה הענין הוא כי כשהאור העליון נמשך ומתפשט עד למטה כ"ז שהוא מתהוה יקרא זכר לפי כשאר יתהוה ויתלם כחו ממה שהי' נקרא נקבה וחליסת כח האור הוא לסבת עוברו דרך מסך ומחילה דמיון אור היולא לנוקבא דרך נקבי מחילת נופא דז"ת ואז נחלם כחו ונעשה נקבה ס' הגלגולים פ' כ"ד עכ"ל כלי שהבין זאת היטיב לפי כמה הקדמות הנה בכר שודעתיך שלא ילדק ענין המספר ברוחניים הם לא מלד שהוי מדרגתן ואז ילדק בהם המספר לומר שהם כך וכך מדרגות שהים או שלמה וכו' אבל לא יהוייר שהי מדרגות שוות כי היון שהם שוויס בשם יבדלו זה מזה לקרותן בשם שהים וכמו כן לא ילדק נ"כ בשור אחד לומר בתחלת התפשטותו כח יותר נדול ובסוף התפשטותו נשתנה ונחלם כחו ממה שהי' בתחלת התפשטותו שהם כן הינו אחד ממש שלא שהי מיני תורות כי לפי ילדק לומר עליו שהוא שור אחד היון שים בו שהי מדרגות וא"כ הם שהי מיני תורות וכל שור שנקרלהו שור אחד בהכרח הין בו שום שהוי וחלוק ממדרגות בעלמותו שלא הכל הוא שור אחד פשוט וכל שור שתאמר עליו שנשתנה ונחלם כחו ממה שהי' בהכרח קודם שהתחיל הפשוי וחליסת הכח הוא מדרנת שור אחד פשוט ומהתחלת הפשוי ומחליסת הכח מתחיל מדרנת שור אחר נמוך ממור ממדרנת שלמעלה ממנו והם מכוונים בשם שהי תורות ושור החזק הוא עילה ושור החלוש הוא עלול ומקבל ממנו שפע וכבר ידעת כי כל עילה מכוונת בשם זכר וכל עלול מכוונת בשם נקבה להיו' זה מספיע וזה מקבל ולהבין דבריהו שמדמה לשור היולא לנק' דז"ת דרך נקבי מחיל' נופא דז"ת למשיל לך משל משור השמם ושור הלבנה הנה ההפרש המתפשטת מעלם שור השמם מכה על כוכב הלבנה ר"ל בשם הלבנה הנה עלם שור הנאחז בעלם השמם שהו רוחים בעיניו שמביט הרבה יותר מההפרש המתפשטת מן השמם על האדץ ותשכיל שור הנאחז בשם השמם הינו לא היה נאחז בשם השמם אלא היה מופשט משם הזה היה מאיר ומביט עוד הרבה יותר מדאי מאיר עתה מפני שעתה נאחז בנוף השמם שהוא נוף תשוך ועב ועכור ואלו היה שור הנאחז בנוף השמם היה נאחז בנוף הלבנה היתה הלבנה נ"כ מבהקת ומאירה כמו שור השמם ממש אך עתה שהין שור הוא עלמו הנאחז בשמם נאחז בירח אלא אחר התלבשו בנוף השמם ונתמעטה ההפרש המתפשטת ממנו משור כשהיה לחום הרחות לכן נתמעטה הרחת הלבנה משור מהפרש שור השמם לפי שעלם השור של הלבנה הינו מבהיק כ"כ כמו עלם שור השמם לפי שהפרש השמכת מן השמם חוזר להיות עלם שור הלבנה לכן הרי שור הלבנה היא כשור אחר ואינה כמו שור השמם ומכוונים בשם שני שורות לפי שהינם שוויס במדרנה שכל זמן שהשור הוא בתוקפו ובנבורתו נקרא שור השמם וכשהלם כחו דהיינו כשהשור השמם מתפשט ומאיר דרך מחילת נוף נקרא זה הפרש השמם ועלם שור הירח :

אחר הקדמה שי"ל מביא במכות פתחים בשם האריז"ל וז"ל אין הכלי נעשה רק ע"י הכחת שור המקיף כפנימי עכ"ל . הנה כבר ידעת מה שהוכח במכות פתחים דף ס' ע"ב שור המקיף נדול מאוד מאור הפנימי והוא נשמה לו עכ"ל וכבר הסברנו ענין הקפה ברוחניים שהוא כמו חכם נדול ועמוק היודע היטיב נבול שכלו של בעל הכחור שיודע היזה השכלה יוכל להבין והיזה לא יוכל להבין וכל מה שמבין בעל בחורו כ"ם שהבין החכם יכול להבין אבל לא כל מה שהחכם מבין יבין בעל לפי שמדרנת שכל בעל הוא נמוך מאוד ממדרנת שכל חביו נמלא שפל החכם הוא מקיף וחובק וכולל בתוך שכלו את שכל בעל הקפה רוחניית שכליית וכבר ידעת שכל מיני שפע של הרוחניי' הינם אלא השכלות והבנו' שכליו' וכשעילה משפעת לעולל זהו נקרא בטיפה והכאה וכבר ידעת שהתיבות והמלות שהדם מסביר בהם היזה המלאה שכלייה הם הם הכלים של המלאה שהיא שע"י המלות יש הפיסה לשכל שהוא המלובש בתוך המלות כמו שהמים נתפסים ע"י הכלי והנה כשהאב רוצה להשפיע לבנו היזה המלאה שכלייה בהכרח צריך להלבים המלאה הזאת במלות כי זולת זה לא יוכל בנו לתפוס המלאה הזאת בשכלו מאחר שהוא בעלמו אינו יכול להשכיל המלאה הזאת בכח שכלו מעלמו מבלי שום מלמד ואז לא היה צריך לכלים כללו של המלות בהם כמו שחביו אינו צריך להם והנה שור המקיף הוא כמו עילה לאור הפנימי והשמקיף רוצה להבות בפנימי דהיינו להשפיע לו היזה השנה הדבר הרי הפנימי לא הי' יכול להשכיל מותה מבלי השפיע לו המקיף כי אם הי' יכול להשכיל לא הי' צריך המקיף להשפיע לו ומפני כן בהכרח התלבם ההשנה הזאת בהיזה כלי שמל"כ לא יוכל הענין השכלי הזה להיות נתפס אלא בפנימי מאחר שהוא בעלמו אינו יכול להשכיל וכן בכל נלוי שפע אחד והשנה ממדרנה עליונה למה שלמטה

ממנו בהכרח תתלבש בכלי וזולת זה לא ה' לעולם
לרוך לכלים וז"ס המדרש"ל אין הכלי נעשה רק ע"י
הבלתי אור המקיף בפנימי אין ר"ל לגלות לנו מיכות
עצמיית הכלי אלא כוונתו לגלות לנו תועלת הכלי
וטעמ' למיזה לורך הוצרכו הכלי כנלע"ד :

הנה לורת הכ"ב אותיות אלפא ביתא הם אות
וסימן ודוגמא לאורות עליונים רוחניים
שכליים ולכן נקראו בשם אותיות והנה כל שם ושם
מששות הקודם וכן כל כחוי וכחוי מכחויי הנשמות
הם אות וסימן לאור עליון אחד ואותו אור העליון
כולל כל כך אורות כמנין האותיות שבשם שהוא או
הכחוי ההוא המורה על אור העליון ההוא הנק'
בשם או בכחוי ההוא ולפעמים ימלאו שני שמות שהוא
באותיותיהן אבל בלירופי אותיותיהן אינם שוות
הנה ג"כ השני השמות הלה יורו על שני אורות
עליונים מבוארים זה מזה אבל בהכרח אע"פ שמשוני'
זה מזה מ"מ יש מהייחסות ביניהם אשר לשבת
ההייחסות שביניהם לכן אותיותיהן שוות · והנה
בשאר קטן משהלבל מאור גדול בהכרח ימלא
דוגמא רחבי בין האור הגדול להאור הקטן ולפעמים
ירומז הדוגמא הלה בגימטריא או בשוני האות או
כמה אותיות שוות ולשבה הזאת מלאתי אלוי
בשלשה אורות שלכל אחד מג' קויים שבי"ס להיות
שבקו ימין הם חת"ן וחסד כשהלבל מהכשרה ועלה
מחסד לכן משתווים הם בשתי אותיות אחד והוא אות חי"ת
כי ר"ת חכמה היא חי"ת וכן של חסד וגבל' יש ג"כ
חי"ת אלא שהיא בסוף התיבה ובין חכמה וחסד יש
עוד יחס כי אות חי"ת שוה בחכמה ובחסד שהיא
בראשם התיבה ואות הכ"ף והמ"ם שבחלת חכמה הם
כמנין ס' של חסד ונשאר בחכמה אות ה' ובחסד
אות ד' כי לעולם השלילה היא יותר גדולה מן הפעולה
לכך עולה חכמה ע"ג וחסד ע"ב ובקו שמאל הם
גנ"ס ונבורה משתלשלת מבינה והוד מגבורה ולכן
ג"כ משתווים בשתי ה' שבכולם יש אות ה' אלא
לפי שהקו שמאל מסופך בבחינתו מקו ימין לכן
הס"ג שבבינה וגבורה הוא בסוף התיבה והס"ג
שבהוד הוא בתחלת התיבה · והנה בקו האמלעיים
בתר דעת הפארת יסוד ומלכות והנה בכולם יש אות
ת' רק בחלת יסוד לא יש תי"ו והוא לפי שנוף ונבית
חבבינין חד כי שבבית הוא סיומא דגופא ג"כ
מכלל הנוף הוא לפי שהוא נחשב מכלל הנוף לכן
בחי"ו אלו נכללת בהפארת ולפיכך יש בת"ת שני
תוי"ן והנה יהוא שכל קו שמלעי כולל שני קויין
ימין ושמאל והנה בחי' בחי"ו תמלא הם שכוללת
בחי' בחי"ת ובחי' הס"ג כי בין ה"ש ובחי"ת יש
הפרש מעט כמו שלך השמאלי של הס"ג תיבה
נוגעת בגג הס"ג משא"כ בחי"ת והנה הס"ג פתוח'
מעט ללד לפון לפי שכל ס"ג היא בחי' נוקבא ודין
בחי' שמאל ובחי' לפון ולכן ס' בסוף התיבה
משמשת לשון נקבה כמ"ש המדקדים ותש"ן
משמשת לשון זכר והנה בחי"ו היא כלורת בחי"ת
אלא שברגל בחלוי בכ"ף נלטרף אל בחי"ה ללד

שמאל ולכך רגל בחי"ו בסוף ללד שמאל כי נלקחה
מרגל השמאל שבה"ג נמלא כי בחי"ו של קו
השמלעי כלולה בתוכה בחי' בחי"ת שבימין ובחי'
רגל השמאל של הס"ג כי כן הוא המדה שכל בחי'
מאלעות כוללת ב' בחי' הימין והשמאל נמלא בחי'
לירוף רגל הס"ג לבחי"ת ונעשית חי"ו נשארה
מן הס"ג לורת ר"ש והס"ג והבחי"ת בעלמן הם
עולים י"ג הרי חי"ו ורי"ש וי"נ עולים תרי"ג
מיברים רוחניים הכלולים בי"ס ואם שניהי הם
יכפר בעדי :

הנה יהוש ענין אלפא ביתא דאי"ק בכ"ר כזה
אי"ק בכ"ר גל"ם דמ"ת הכ"ך וס"ס זע"ן
חפ"ץ טל"ן שהוא ענין (מחדים ומשעה) (השעה
לחדים ומשעה עשרות וט מאות כי הכשולות
ממלפ"ך נספרים הם אחר בחי"ו כי בחי"ו הוא
ד' מאות והכ"ף פשוטה דסימן הכ"ך היא ס' מאות
והמ"ם סתומה היא ו"ן מאות והנו"ן פשוטה היא
זי"ן מאות והפ' פשוטה היא חי"ת מאות והלד"י
פשוטה היא ט' מאות והנה יהוש שבמספר מרובע
דסיימו שכל אות מוהם בעלמה דסיימו הבי"ת עולה
ד' כי ב"פ ב' הם ד' וכן הנ' עולה ט' כי ג"פ נ'
היא ט' וד' עולה ט"ז וה"ה עולה כ"ה וה"ו עולה
ל"ו זיין עולה מ"ם חי"ת עולה ס"ד ט' עולה פ"ה
כי ט' פעמים ט' עולה פ"ה ומעתה התבונן בחי'
החת במלפא ביתא דאי"ק בכ"ר הל"ו והוא כי
המלף דסימן אי"ק היה רומזת למלף והיו"ד והקו"ף
של סימן אי"ק מתפרדים כך יו"ד פעמים קו"ף
הם מלף אחד והכ' דסימן בכ"ר הם ד' מלפים כי
בפ"ב הם ד' והח"ל מפרש הכ"ף והרי"ש של ג'
בכ"ר הם כ"ף פעמים רי"ש עולה ד' מלפים גל"ם
הוא למ"ד פעמים ם' עולה ט' מלפים כמו מספר
המרובע בל נ' מסימן גל"ם וכן בדל"ת מסימן
דמ"ת במספר המרובע עולה ט"ז מלפים כמו
שעולה מ"ם פעמים תי"ו והס"ת של הל"ך במספר
המרובע עולה כ"ם מלפים כמנין טו"ן פעמים כ'
פשוטה שהוא כ"ן פעמים ת"ק והוא"ו של סימן
ום"ם עולה במספר המרובע ל"ן מלפים כמנין ס'
פעמים מ"ם סתומה שהיא עולה ת"ר והזיין של
סימן זע"ן עולה במספר המרובע מ"ט מלפים כמו
ע"פ טו"ן פשוטה שעולה ת"ם כי ע"פ ת"ם עולה
מ"ט מלפים וכן החי"ת של סימן חפ"ך הוא עולה
במספר המרובע ס"ד מלפים כמנין ס' פעמים ס'
פשוטה שעולה שמנה מאות והנה פ' פעמים שמנה
מאות עולה ס"ד מלפים והט' של סימן טל"ן עולה
במספר המרובע פ"ח מלפים כמנין לרי"ק פעמים
ל' פשוטה שעולה ע' מאות ולרי"ק פעמים ט' מאות
עולה פ"ה מלפים והנה כל המלפים הרמוזים כאן
הם רפ"ה מלפים כזה · ל' ד' ט' ע"ז כ"ה ל"ו מ"ט
ס"ך פ"ה מ כ ג ד ה ו ז ח ט והנה סך הסודר
הרמשוטה שעולה סך רפ"ה כמנין מלפ"ך הפועה
פר סהם ה' גבורות וה"ה מחרונה דהוי' המתתקן
ונעשה מפר פרה ועיין במסכת ליל רחם הנעה

במסנה

נמצאת חסידים פרק ג' מצוה ו"ז והנה צורת התפלה ביחס הש"ך בכ"ר הוא כמו של יסוד ה' תוחיות מנפה העולם פר ועם הש"ת מהוי' הממתקין נעשה פרה:

בספר מקדש מלך הלק ג' בפ' ויקרא דף ח' ע"ג וידעין נו להוון עילאין ונו תתאין ההיין פירוש תותיות גדולות הם בבינה ותותיות קטנות הם במלכות וכן פי' הם בכמוך לתתון רברבין הם בבינה ותתון זעירין הם במלכו' ע"ם וללע"ד לפרש מהו הכוונה של רברבין וזעירין כי הנה יהוע שהשמות הקדושי' הן הם עלם הספירו' והספירו' הם הן עלם השמות כי הנה הכ"ב תותיות הלפה ביחס בין בחי' צורתן הנשמי דהללויו בין בחי' הברתן מורות על תורות עליונים רוחניו' קדושות כי כל תות ותות היה דוגמת של חיזה תור רוחני ולכן נקראים בשם תותיות לפי שהם תות וסימן ודוגמה על תור עליון ונלה השמות הקדושים הם מורות על הספירות שהם תורות עליונים והנה נעל מקדש מלך הביה שם בשם הרב המהריז"ל ס"ג שהי"ו מנה"י דאימא בחיים ליסוד דמלכות והם ני' תות"ם ולכן יסוד דעוק' נקרא חותם עכ"ל והנה לכתירים קשה מאחר שהשמות הם הן עלם הספירו' היאך הפשר שהחי' מלכות שהי בבינה והיאך הפשר זה ממש העניו הוא בבינה והיאך ולמלמה את תורה למלוש עלום ורש עד שהחיר המלומים היה דוגמת לכד לעיקר התור שבבינה שהם התור בהרחבה גדולה ולה בלמלוש והנה צורת תיתיות של ג' תהיה הם דוגמת ג"כ לבחי' תור המלומים שבמלכות ועכ"ז הם דוגמת ג"כ לתור המורחב שבבינה וכן כל מקום שהוזכר לשון תלילות כמו שלש' שזה התור התליל מעלמו תור אחר שבבינה שהור העליון למלם את עלמו ר"ל שלמים את עלמו כח העלום שלו והשפיע תור על מדרגה שלמטה דימות בלמלים כפי הכח שיכול לשבול לקבל וכן הכוונה שמה שאמרו שהנשמה היא חלק אלוה ממעל אין הכוונה שיהיה כמו חלק הנשמי שהחלק שהוא שהחלב הוא דומה ממש למחלב אבל בנשמה שאנו אומרים שהיא חלק אלוה ממעל הכוונה שהיא רק דוגמת לבד ואינו דומה ממש לעלם התור העליון כעין מה שאמרתי מלים אחד פירוש על אשר יאר את האדם בללמו בלשם דמות תבניתו שאלו האלם מלות עמק אחד הם ופירוש אחד לשם כי לשם הינו דמות והבנית אבל הכוונה היא כי אלו היה נאמר בללמו לבד הי' הדבר נגלי נגד הבורא ית"ש כי מאחר שאנו נברלים בללמו של הקב"ה ש"ב אין רוממותו ית' נדול מאוד לכן נאמר בלשם דמות תבניתו והכוונה שאנו נברלים בתבניתו ולא בתבניתו ממש אלא בדמות של תבניתו ולא החשוב שאנו נברלים בדמות של התבנית שאינו אלא דוגמת דדוגמת אלא אנו נברלים בללם של דמות של התבנית והו דוגמת דדוגמת דדוגמת כלומר בדוגמת שלישית כי תבנית מורה על הדוגמת ואינו ממשות עלמו ית"ש והדמות אינו עלם התבנית אלא הדוגמ' של התבנית בלבד והשלשה ג"כ אינו עלם הדמות אלא דוגמת הדמות בלבד והוי דוגמת של דוגמת הדוגמת (כ"ל של כאילו יהדמו) מעלם כבודו שלם דוגמת' והמרחק שבין עלמותו ית"ש להתבני' שהוא הדוגמ' הראשונה היא בלתי ב"ת וכן המרחק שבין הדוגמה הראשונה לשני' שהוא הדמות ג"כ גדול מאוד ובלי שיעור וכן בין הדוגמת השני' לשליש' · הנה הרב ר' דוד בן זמרא כתב בספרו מנן דוד כי כל העולמות הם דוגמת זה לזה ע"כ ומעתה הבין גדולת יוצר הראשית ומעתה תבין הכוונה של תתוין רברבין שהם בבינה ותתוין זוטרין שהם במלכות כי בחמת השמות שהם במלכות יש להם הממות תותן השמות שהם בבינה אבל מ"מ אינם שוים זה לזה אלא בחמותם ר"ל בדוגמת שהשמות שבמלכות אינם אלא דוגמת של התותיות שבבינה כי בבינה הם מתירים מאוד מאוד ובמלכות הם מתירין בלמלוש ולפיכך התותיות של השמות שהיה שבבינה הם נקראים תותיות גדולות והתותיות שהיה שבמלכות הם נקראים תותיות קטנים לפי שהם התור מלומלם ולפיכך התותיו' של השמות שהי' שבבינה הם נקראים גדולות והתותיות שהי' שבמלכות הם נקראים תותיו' קטנו' לפי שהם התור מלומלם ולפיכך תלילו בני אדם הנשמיים המוזה שהת תלילו בן לתותיות שהיה שבבינה וכן לתותיו' שהיה שבמלכות שהרי עכ"פ שהי' שבמלכות היה דוגמת שהי' שבבינה כי הלו לא היה תור המלכות דוגמת תור הבינה כלל לזי היה מוכרח להיו' במלכו' שמות שתהו' ותותיו' שתהו' אבל מאחר שהם בחמת דוגמת זה לזה לכן ים להשמות שבמלכו' ושבבינה תמונה אחת נשמיי' ואין ניכר תלילו הפרש בין תותיו' שבמלכות לתותיו' שבבינה כ"א בגודל ובקוטן שהשהי' שבבינה הם מתותיו' גדולו' ורומזי' לתור גדול שבבינה שהוא מורחב מאוד ותותיו' שהי' שבמלכו' הם מתותיות קטנות ורומזים לתור שבמלכו' שהם התור מלומלם ובמקום אחר פירשתי בעזה"י ביאור תלת תלילות ושניהו ובבדל שבין חלק מדבר נשמי ובין חלק מדבר רוחני כי כמו שים הפרש והבדל נדול בין מהות הרוחניים ובין מהות הנשמיים כמו כן ים הפרש בין חלק מדבר נשמי לחלק מדבר רוחני בילע"ו:

איתא בזוהר תלת קשרין דמהימנותא תוריית' וקב"ה וישראל כולם חד הנה הפי' השמהי של כנסת ישראל בכל הזוהר היא הבבינה המנם כ"ל לפרש עפ"י פשוטו שיהא כנסת ישראל יהי' קשי על נשמות ישראל עלמן ולע"ד לפרש בלשם פירוש' על זה המאמר פירוש אחד הוא פשוטו לנמרי דהנה היתה בהיקוני זוהר נשמתה פתילה תוריית' משחה שבינתא היהי שרנא דהיינו תור הבלבבה והנה שעיקר כוונתו היא להועל, אחת שהוא להאיר ושמו ג"כ אחד הוא דהיינו נר ע"ז הוא מחובר מבלבה דברים שהם הפתילה והשמן והבלבבה שתור והנה מי תפשר שהבלבב' יהי' נאחז בפתילה הם לא ע"י

הטמן שהטמן הוא המעלע בין ההלכתא והפתילה ובלי הפתילה ס"ל לטמן סיפי גדלק מן ההלכתא והלכתא נ"כ ס"ל לעמוד להפיר לכדו מבלי סיפרה ומכוון על מרכבה שהיא הפתילה והטמן שהוא המעלע בין ההלכתא והפתילה כן ס"ל שהסרה הסכינא שהיא הסרגא והלכתא על ישראל שהם הפתילה בלי התורה שהיא הטמן כי עיקר דבקות ישראל בהסכינא הוא ע"י התורה שישראל עוסקים בה כי אע"פ שספר תורה נמצא בלעזינו כל זמן שהיא מוחזת בתורן ואין ישראל עוסקים בה ס"ל לסכינא שהסרה עלינו כמו שס"ל שההלכתא יחזו בפתילה בלא הטמן וממילא מבואר המאמר חלת שערין דמימנותה מוריתה וקב"ה וכנסת ישראל כולהו חד כי כשהם חלת שהיי הפתילה והטמן וההלכתא ביחד לז הם כולהו חד ועיקר הטעם הוא שע"י התורה הסכינא שורה בישראל לפי שהוא ית' ותורתו לחד הוא לכן כשישראל עוסקין בתור' חיקף הסכינא שורה עליהם כי הסודות והסתרים והפנימיות שבתורה הם מדברים מעלמות קב"ה וסכינתיה שהם תורה שבכתב ושבע"פ וכשישראל עוסקים בעניינים הללו שע"פ שהיום מזכירין רק העלמות והכוונים של עלמות קב"ה וסכינתיה הנה בעסקם בעניינים הללו ממשיכים על עלמם עלם זעלמות תורות הסם ובאים ושורים ואף מי שהיו לומד הנסתר כ"ש הנגלה והפשוט כיון שפשוט והנגלה הוא לפום הנסתר לכן אף ע"י למוד הנגלה הסכינ' שורה עליה' ובלבד שיהי' לשמה:

באופן אחר נלע"ד לפרש כי הנה ר' שלמה בן גבירול כתב בשיר המשובח שלו המכונה בשם כתר מלכות וז"ל עם אחר הוא אלוה וכל היוצרים עבדיך ועובדיך ולא כבודיך בגלל עובדי בעבדך כי כוונת כולם להגיע עבדיך לשמם הם כעורים מנמת פניהם דרך המלך יתעו מן הדרך זה נפל אל השחת וזה נפל אל הפח' וכולם חשבו כי להשלם נגעו והם לריק יגעו לך עבדיך הם פקחים ההולכים בדרך נכוחה לא סרו ימין ושמאל מן הדרך עד כותם לחלר בית המלך עכ"ל ביאור דבריו הנם שכל הבעבדים לומות כוונתם אל הסבה הראשונ' הפועיתים שברא את העולם מלין · אבל הם הם הנעים הסוברים שחלהו הוא הסבה הראשונה והוא שברא את העולם מבל מחמו עם כני ישראל מכוונ' אל המחת ושאל ית"ש שחמו עובדים אותו הוא הוא הסבה הראשונה הפועיתית והנה ידוע מקדמות רבים ים בתורה ובנביאים ובכתובים מבואר בהם איך לעתיד כל הלומות יודו למי ויכירו שהוא הוא האל המחת והבה נבין בחיזה דרך תפי' שברת, אותו ית, כי אין לומר שישרא אותו בעיניהם וירמזו עליו בשלבע לומר כי זהו האל המחת כי זהו דבר נמנע כי אין הגשמי לא יראנו כי הוא רוחני בתכלי' הרוחניות וא"א שיוכל לעין ואין לומר שלעתיד יודו ויאמרו שהסבה הראשונה שברא את העולם הוא האל המחת הלא גם עתה הלומים כן חלה שעוני' ושאנין שע"י שלהם היא הסבה הראשונה והוא הוא שברא את העולם וא"כ בחיזה דרך תפי' לעתיד שכרתם אותו והודחתם לו יחברך ע"כ לריכים אנו לומר שהודחתם תפי' שיאמרו הכל כי אלהי ישראל הוא אלהי האמת ואנחנו עתה אנו אותו הוא האל המחת שישראל עבדו אותו הוא הוא האל המחת והוא הוא הסבה הראשונה שברא העולם ועל ידי מה יבואו לידי הסברה הזאת ברחותם נחל הללחתיהו והניסים והנפלאות אשר יעשה עמנו ושפלות, חלף עבדתינו אותו וירחו נודל מפלחם ע. ידי כן יכירו וידעו אותו יתברך כולם מלד פעולותיו אשר עתה בגלות טוענ' עלינו אם אמת שאנחנו עובדים להאל האמת למה אין מיל אחבם מידינו נמלא עתה ענין הגלות הוא המעני להמתעה אותם מדרך האמ' וחושבין שאלילהב ופסילהם שעובדים להם הוא סבותן להם כח ויק וגדולה והוא המשפיל אותנו על אשר לא עבדנ לפסיליהם וכלי זה הענין לא הי' להם שום תפיסי להכיר כי הוא ית' הוא האל האמת ולא היו יכולי לבא לידי הודאם כלל אבל על ידינו יהי' להם לעתי' מחיזה לתפיסה וביח יד להודחתם לו ית' שמו והבה בעין חיים בתחלתו בתחלת ספר הכלולים כת. האר"י ז"ל וז"ל כשעלה ברעונו ית' שמו לברוא את העולם כדי להטיב מטובו לברואיו ויכירו גדולת ויזכו להיות מרכבה למעלה ית' שמו כו' ע"כ לשון האר"י ז"ל ע"ש וכן הי' בזוהר כמה פעמים שעיקר כוונ' בריאת העולם לא היה רק בנין דתיתתודעין ליה ומעתה רחה להתבונן ענין גדול והוא יסוד ועיקר גדול מעיקרי תורתינו ועפי"ז יסובב מקרא' הרבה והרבה מדברי רז"ל עד אין מספר ומעט להבין ההקדמה ה אח · הנה לביות שעיקר כוונת בריאת העולם לא הי' רק כדי שיכירו גדולתו לכן הוכרח לבחר לומה אחת לעלמו ושילהוב אותה לעבו' שמהם טובות עלומי' ונפלאו' ויסיס להלאי' גדולות ויהן להם תורה ומלו' וילוה להם שבתורה ומלות יעבדו אותו כדי שכל מה שייעיב להם יהיה חלק עבודתם לאחר שם עובדים אותו ושי"ז יתפרסם בין כל הלומות גודל יכלתו · ולולי לא הי' בותר בלומה אחת מבחרות והי' מבשיע לכולם בשוי לא הי' ניכר גודל יכלתו מב' טעמי' טעם אחד כי כל לומה היתה לומר' שהלאתה בא לה מן האויל והשכל שעובדת אותו ועשה שני כי לא היה שום תפיסה ואחיזה ובית יד להכיר יכלתו מאחר כי ס"ל לרחות בעין ולרמוז עליו בשלבע לומר אלהינו זה ועתה שבחר בנו מכל העמים ועושה למ עוטות עלומו' הרי ע"י זה ים לכולם בית יד ואחיזה להשבחותו ויאמרו שאלהי ישראל הוא האל האמת ובעבור זה הוכרח נ"כ לסדר לנו היוך לעבוד אותו בתורתו ומלותיו וכשנעבוד אותו ויליח עמנו חלף עבודתינו אותו אז יכירו ויאמינו כל האומות בעולם יכלהו ויאמינו בתורתו מאח' שיראו שחלף עבודתם אותו הוא מלוי' עמנו אבל אם לא היה בותר בלומה

מחה מבחרו' היתה ברית'טעול' לריק מחהר שלא כי' שם בית יד ותחיזה להכירו והכן מאוד ההקדמ' הזאת וזהו שחרז"ל ברצונית בשביל רצונית בשביל התורה שנקרא' רצונית דרכו ובשביל ישראל שנק' רצונית תבואתו כי תלולי שבחר בנו ונקן לנו את תורתו לא היה שם מקום לבריאת העולם כי לא היה שם בית יד להכרת גדולתו וע"ז נמו מנרכים על התורה אשר בחר בנו מכל העמים כי בהכרח היה שסות' ית' יבחור לומה מחה לעמו הכי' חיזה לומה שהכי' ותמהו מודים ומברכים לותו על אשר בחר בנו ולא בלומה אחר' ולף אם כי בחר בנו להגליח עמו ולא כי' נותן לנו את התורה ומלו' שנעבדהו בשם עדיין לא כי' מקום להכרת גדולתו כי אף שהיה להם בית יד להודו' לו ית' דהיינו שיאמרו מי שמגליח עם ישראל הוא אחל' אמ' ויכלתו גדול ונפלא מ"מ לא היה שבבר הזה נכנס בחזיונם כי לא היו תולין הגלחתיו בשמו ית' רק היו לומרים שמערכ' המזל גרמה לנו כל הטובות הנדולו' ולף שלא היו יכולים לכפור לגמרי לומר שעולם כמנהגו נוסע ולא השם פעל כל זאת כי ברלותם הניסים והנפלאות שעושה עמנו שהם חוץ לדרך הטבע ע"כ יודע שיש לזה מנשיג והוא שפעל כל עבע מעשה ברצונית ולפיכך יכול לשנות הטבע שבל מ"מ לא היו תולין הגלחתינו בו ית' אלא במערכ' המזל ונם מטעם אחר לא היה נכנסת בחזיונם הלומה שלמיתית כי כי' קשה להם מאוד מה זה ועל מה זה בחר השם בהם מכשאר הלומות מבלי טעם לכן היכרח ליתן לנו התורה והמלות שנעבדהו בשם והלף עבודתינו יגליח עמנו והם שלא רלו לקבל התורה ולעבוד לותו ימלאם רעות רבות ולרות לעתיד ועי"כ יאמינו כי אלהינו הוא האל האמת ומעתה התבונן לך מיום שבחר בנו לך ולא מלו מקשרי' בקשר אמיץ בו ית' כשאנו מגליחים לו מהקדם שמו ומתפרסם יכלתו ומקויימת כוונתו בבריאת העולם וזהו שנא' אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בהשם והכי"ת של בהשם מסמסת במקום עם ופירושו עם נושע עם השם כי שניהו נושענו יחדיו אנחנו והשם ית"ש וכן להיפוך ת"ו כשישראל הם בלרה בגלות אז הוא חלול השם בהאמרם לנו איה אלהיכם יקום ויושיע אתכם וזהו שנאמר עמו אנכי בלרה ובכל לרתם לו לר וזהו שנא' ישראל נושע בהשם תשוע' עולמים כלומר כשהיו ישראל נושעים עם השם ית' ביחד לעתיד הרי אז יהיה תשועת עולמים וזהו שנאמר ישראל אשר בך אתפאר כי אמו היא אחיזה ובית יד להלולו ולספור הודו והדרו ובך נ"כ פירושו כמו עמך כלומ' בשאתה תתפאר בהלולה' גם אני אתפאר בקדוש שבי' וברסוס יכלתי וזהו סיסד בעל סיר לנעים ומירו' פתרו עלי ופתרי עליו כלומר כשפתרו עלי הרי אז גם אתרי עליו וזהו שחרז"ל ישועתו של הקב"ה הוא ישועתו של ישראל שנאמר ומאר כיוש הבות הנס אלסינו זה קיומו לו ויושיעו זה השם קיומו לו נגילה ונשמחה בישועתו כלומר עיקר שמחתינו שלעתיד לא תהי' על דבר ההלהה שלנו אלא על התשועתו ית' כביכול שיתקדש אז שמו לעיני כל הגויים וזהו שנאמר לה' היושועה על עמך ברכתך סלה כשעל עמך ברכתך הרי אז תהיה להשם היושועה והנה מקראו' רבים מאוד לנלפים ולרבבו' מדברים מן הקצר הזה שאנו מקוששים בו ית' ולא יקויר טובה לאחד מאחנו השיגיעו לו לו ית' לו לנו בלתי האחר ועל ידינו יתקדש שמו הנדול לעתיד כי אנחנו נהיה בית אחיזה ובית יד ומאחר שעיקר הסבה שנרמה לבחור בנו הוא מחמ' שאם לא היה בוחר בנו לא היה לשם נמלא שום הפיסה ובית יד לספור רוממותו כי הוא נעלם תכלי' שהעלם ואין מי שישיגהו לכן מאחר שרוממותו הוא שנרש לבחור בנו לכן רלוי לנו לשבחו בדבר שנורם לבחור בנו וזהו שחרז"ל אף על פי שאין אחד העולם עומד שנאמר ולריך יסוד עולם דכל כך יכול להיו' לריך להיד בית אחיזה ובית יד לפרסום יכלתו כמו שומה שלימה וקודם שבחר בנו היו השלשה אבות יסודי העולם כי ע"י הגלחתם היה ניכר נודל יכלתו וע"י הניסים והנפלאות שנעשו עמהם ולכן ייחד שמו עליהם להיותו נקרא השם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב לפי שכל אחד מהם היה בית יד לספור רוממותו ומעתה תבין מאמר הזוהר תלת קשרין דמהימנותא תוריית' וקב"ה וכנס' ישראל כי אחנו מקושרים בו ית' ע"י התורה וכל זה הוא לפי שהוא והורתו אחד הוא כי הסודו' שבתורה הם מספרים מרוממתו ית"ש וכשאנו מספרים רוממותו ומעותיו בלבד תיקף ים שם השרת' עלמו' האור כמ"ש הרמ"ע מם'פלח הרמון רוחניו' הספירו'שוקף זורח על השמו' בכוונ' הכותב לו המפרש בספתיו בקדושה ובטהרה ונלע"ד זהו שנא' בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך בנל"כ ונע"י :

בשעלה ברלונו ית' לברוא את העולם פירוש כשהגיע הזמן שהיה ברלונו הקדוש לברוא את העולם בחותו הזמן ולא קודם לחותו הזמן כפי מה שנזרה חכמתו ית' :

בתב הרמב"ם במ"ב דף כ"ם ע"ב וז"ל בהקדמה השם עשרה כי כל מה שאינו נוף מת"ב יהיה כח בנוף וממנו מיני הכוחו' השם בהמנו' החמרים שלהם לו נוספיהם ובעבור זה העניינים הנבדלים אשר אינם נוף ולא כח בנוף לא יוסבל בהם מנין כלל אלא בהיותם עילות ועלולים וכ"כ בדף ס"ח ע"ב ומפני שמ"ח בנבדלים המנין בשוס פנים מלד התחלף עלמיהם שהם לא נוף כו' ע"ש :

באלפא בירתה ים ה' זוגו' חותיות שבל אחד מהזוג הוא נקרא יותר בדנגו' מהאחר אבל מ"מ הם קרובים הם בהברחן שבל זוג מהם הוא ממולה אחד והם ב' ג' ד' ו' ז' אלו החמשה חותיות הם הנוטי' יותר מחברים שהם פ"ת דנוסח וקו"ף ושי"ת וס"ת רפוי' וסמ"ך והנה הברת כ' דנוסח ופ"ת דנוסח קרובי' הם במבטא ההברה

ב"ש ממולא הסמיכים הלא סהכר' ג' דנוסף היא מורגש' יותר בדגשו' מהברת הס"ת דנוסף וכן סהברת הג' והקו"ף סהם ג"כ ממולא לחד סהוא החיך ג"כ קרובים הם בהברתן הלא סהברו' הג' היא יות' דנוסף מהבר' הקוף וכן הד' והטי"ת סהם ג"כ ממולא הלשון קרובים הם בהברתן הלא סהבר' הד' היא יותר דנוסף מהבר' הטי"ת וכן הברת הוא"ו סהיא דומה קלת להבר' בי"ת רפוי' שוה הברתה להבר' פ"ת רפוי' הלא סהבר' הוא"ו היא יותר דנוסף מהבר' פ"ת רפוי' והנה הם ג"כ ממולא הספתים וכן זי"ן וסמ"ך הם ממולא לחד וקרובים הם בהברתן הלא סהבר' הזי"ן היא יותר דנוסף מהברת הסמ"ך וכן התנועו' הם ה' זנוח הסיינו ה' ת"ג וה' ת"ק ולכל ת"ג מיוחד לה לחת מן הת"ק כמ"ש המדקדקים ואין ספרם בין הבר' ת"ג להבר' ת"ק סהיא תולדתה המיוחד' לה כי כמעט הברת לחת הם הלא סהת"ג מורגש' היותר יותר מן הבר' ת"ק תולדתה והנה התנועו' גדולו' הם הלו **אָ אֶ אִי אוֹ** שהם קמץ גדול ולרי וחיריק סלחריו יו"ד וחולם ומלפפום והת"ק הם הלו פתח סגול קמץ חטף סהיא כמו הבר' **בְּ** חיריק סלחריו יו"ד וקבוץ שפתיים וזוהי הנק' **בֻּ** שורק קטן בעל נ' נקודו' נלמיס בתלכסון כזה **אַ אָ אֵ אֶ** והנה לפי קריאת המסכנזים הבר' **בֻּ** קמץ גדול הימו דומה כלל להבר' בפתח לבל הספרדים קורין הבר' קמץ גדול כהבר' בפתח הלו הלא סמרכיבין בהבר' הקמץ יותר מהבר' בפתח ובפיר עבדי כי קמץ גדול הוא ת"ג ופתח הוא תולד' הקמץ והנה הבר' לרי והבר' סגול קרובים מלוד הלא סהבר' לרי הוא יותר מורחב מהבר' סגול כי הבר' לרי כמו סהבעולם קורין לל ריחוס וחטון והבר' סגול כמו סהבעולם קורין לל " משם לחמור וכן הברת חולם וקמץ חטף " קרובים מלוד ולזאת הסיבה תרתה בכל העולם קורין הלא קול בחולם כמו הלא כל בקמץ חטוף או יוסף קורין לוהו כמו יפסף וכן " חיריק סלחריו יו"ד וחיריק שלין לחריו יו"ד קרובים מלוד בהברתו הלא סחיריק שלחריו יו"ד הברתה מורחב יותר כמו קריק' הלא לי וחיריק שלין לחריו יו"ד היא הבר' ברכה ה' הלהיך וכן מלפפום ושורק קטן קרובין מלוד בהברתן הלא סמלפפום מורחב כמו הבר' לך והבר' שורק קטן הוא כמו הבר' ומורק וסטף במים והנה כמו סהבר' הסמם בכלל בעלם לור " כוכב הסמם כי עלם לור הסמם מבהיק ומאיר הרבה יותר מהברת הסמם והם ים בעלם לור הסמם בחי' לור גדול מכ"ם ים בה בחי' הפרס סהיא בחי' לור קטן כי ים בכלל מלחים מנה כמו כן הבר' כל ת"ק נכלל בהברת כל ת"ג מהיא המיוחד לה והיא תולדתו וכן הברת לות מהנוסף סהיא בת זוגה הרפוי נכלל בהברת לות הנוסף סהיא בת זוגה ולכל הלא הבחי' ים שורש עלום ברוחניים העליוני'

כי עבר הנועות הם מסתלגלים מעבר ספירו' והם חמשה מול המסה ס"ח וס"ג והנה הס"ג מסתלגלות מס"ח כמו שהחסד הוא לור גדול יותר מן הגבורה והנה קמץ הוא מסתלגל מכחר והוא נקוד הויית הכתר כידוע ופתח הוא מסתלגל מהכמה שהוא עלול של הכתר וכן חסד הוא עלול הבינה כמו כן סגול הוא עלול מלרי כי חסד הוא נקודת סגול ולרי הוא נקודה " הבינה וכל הלו הם מבוא " להסיג בחי' הרוחניים לוך כל עלול בכלל בעילתו:

כתב האריז"ל עולם המלולות רוצו טוב ומישובו רע ולויגם מעוררים הלא כל לחד עומד לעלמו ובבריאה ג"כ רוצו טוב ומישובו רע הלא סהם מעוררים ובילרם הם בוויס ומעוררים ובעשי' רוצו רע ומישובו טוב והם מעוררים עכ"ל ולרוך להבין להסביר עלם הכוונה למיתים של הדברים האלהיי הלא דרך משל כמה לבבר לת המוזן כי ממסמעות פסיעות לשוו ממש סהשלומת הלו תופסים מקום כי הנה כתב הלת עומד לעלמו ולרוך להבין למה רומז ענין עומד לעלמו ולמה רומז התערבותם וסענין הוא לך כי הנה כבר מבואר הלליהו כי כמו שברוחניים הקדושים הם עלמיים שכלויים משיגים לת עלמם על בוריים ומשיגים מקלת בחי' עילתם ולא כל בחי' על בוריים כמו כן הקליפות הטמאות הם ביעול הנגה ומבדילי' בפני לור הקמיתי הלא יובן על בוריו כפי מה שהוא וכל יעשה וחפלס להטעות ולכלבל שכל לדם להרחות לו פנים על הסקר יעיזרב לבני לדם ויחזיק הסקר לאמת והאמת יחזיק לסקר והנה ענין ההערבות הקליפ' עם הקדושה הוא התערבות עלם בלחדות לחה כביכול עם עלמות הקדושה וכביכול נכנס לור הקדושה קלת ומיהו לור בחיר כ"כ כמו לם לא היה שם קליפה משערבת והמשל זה לכלי זכוכית שהיא זכה מלוד ויש בהוכה מסקה ושומד על מקום לחד זמן רב הלא יניע שום לדם לת המסקה שהיא וממילא נופלים הסמרים הנפים והעשורים לתחתי' שכלי ונדחקים הסמרי' זה על זה עד הלא יש בהוכה לפילו מעבר מן המסקה הזכה והמסקה שעל הסמרים מזדכך ע"י כן זיכוך גדול שלין בהמסקה שום בחי' סמרים כלל ועיקר עד שיכולין להביט ולהלין מעבר לעבר ומזה תבין היטיב מה שלומר בזוהר בדברו מספיר' שהיא שמכנה לותה בשם יין המשומר מששת ימי בראשית כלומר שהיא מסוקה מן הסמרים ומשומר הוא מלשון סמרים והוא משום היפוך הפעולה כמ"ש רש"י על ופשט לת המזבח פירושו שיסירו הדשן מן המזבח וכמו והסרת ערשה שפירושו עקיר' הסרסים כמו כן כאן הכוונה שהוא משומר כלומר מסוקה מן הסמרים ומ"ש מששת ימי בראשית הוא דרך משל להפלגת הבדילות והזכות ביין שהיא כמו מסקה העומד זמן רב על מקום לחד כל"ל ועוד וכל לומר פירוש לחר כלומר שביין הכ"ל שהיא הכוונה הוא משומר יותר מששת ימי בראשית שהם ו"ק הנ"ה כי הינם

קין

אין כח דיון לבל דיון מתערין מינה פירוש במה שמהלל מביאה ולמעט שכם הו"ק אם יש דיון שכם שרשי הקליפות בהעלם נמרץ ובמקום אחר אומר בזוהר בחמר טב דיהיב על דורדייא פירוש כיון היושב על הסמרים והענין הוא כי כשהסמרים נופלים להתחתית הכלי כ"כ עד שנדחקים חלקי הסמרים זה על זה עד שאין שום סמרים נשארים בתוך המשקה ובתוך הסמרים אין בשם שום משקה נמלא שתחתית המשקה גוגע בעליון הסמרים ויהיה מתערבי' כלל ועיקר זה בזה עד שאם יריקו המשקה לכלי אחר לא יצאר שום משקה בין הסמרים ולא שום סמרים בין המשקה ואלו היה נשאר קצת משקה בין הסמרים או קצת הסמרים בתוך המשקה אין זה מקרי דיהיב על דורדייא על דוקא אלא בין דורדייא לזה אמר על דורדייא כלומר שהטוב וברע אינם מעורבים כלל אלא כל אחד עומד לעצמו וחוזר לעיניינו לבאר מה שהתחלנו לפרש ענין רומז מ"ש בבריאה מהערבי' הטוב עם הרע ובהלילות הוא על אחד בפ"ע הענין הוא כמ"ש לעיל כי ענין ההתערבות הוא בהתחדות אחד ממש הטוב עם הרע ואז הטוב נעכר מזכותו שבהחלה והרע מקבל הזדככות יותר ממה שהיה בהחלה עכור מאוד כמו שעיניו כהות מפני שאם בשם מקצת פסולת וכמו כן אור הבריאה כשרוצה להמשיך את אור בהלילות אינו יכול להמשיך על מהיותו לפני סבות אחד מהם הוא קושר המשיג פירוש שבאורו מעור קליפה ועיני השכל שלו כהות והשני עומק המושג לפי שבאור בהלילות אין שום קליפה והאיר שלו הוא מאירי מאוד ומכסה את אור השכל של עיני הבריאה אבל לגבי הסבת בהלילות את מה שלמטה הימנו אין שם קושר המשיג כי אין קליפה מעורבת שם רק עומק המושג כידוע כי כל עילה נק' לגבי עלולה ס"ם כמ"ש האריז"ל הובא במבוא שהחים ע"ש - העולה מזה שקושר המשיג עם עומק המושג הוא דבר והשני שקושר המשיג בא מהערבו' הקליפה עם הקדושה ועומק המושג הוא מדרכה שהשלות הקליפה ועי"כ האור מאיר מאוד וגלע"ד לפרש שהשבר שאין שום בהלילות קליפה כלל בהלילות ומ"ש האריז"ל שבהלילו' רובו טוב ומיעוטו רע ואינם מעורבים דמשמע שיש בהלילות קליפה בהלילות אלא שאינו מעורב עם הטוב וגם הוא מועט לנגד הטוב שכוונת היא על קליפה דבריאה המעורבת עם הקדושה דבריאה ומזה הקליפה נזרמת אלא יותר האלילות לבריאה בשנה שלימה ומחמיתה וזהו נק' קצת פגם לאור בהלילות במה שאינו מושג מהותו לבריאה וחשך האורות העליונים מדרכה להשפיע מאוד שבאה למה שלמטה מהן ויותר ממה שהעגל רוצה ליתן פרנ' רוצה להניק ולכן האריז"ל מכנה את הקליפה דבריאה בשם קליפה דהלילות נ"כ וקליפה אחה היא ולא שהטעה שים שני מיני קליפות בהלילו' בבריאה אלא אין קליפה אחת היא אלא שאותה הקליפה נק' קליפה דבריאה בעלם וקליפה דהלילות במקרה כי בבריאה מעורב הטוב עם הרע בתחדות אחד עד שעיני הבריאה כהות מלהשיג ולהבחיל אור האלילות כמו שהמשלנו לעיל במשקה הזכוכית עם הסמרים ולכן נקראת קליפה דבריאה בעלם וקליפה דהלילות במקרה לסבת שאין האור האלילות מושג היטיב לבריאה ע"י קליפה דבריאה וזהו שכתב האריז"ל כי קליפה דהלילות אינו מעורב עם הטוב שבו דמאח' שהרע הזה מעורב עם אור הבריאה ס"כ בודאי אינו מעורב עם אור האלילות וזהו רמ"ש כתב כף' נראצית על פסוק וירא אלהים את האור כי טוב ראתו שאינו כדאי להסתכל בו רשעים עמו נגזו לגדיקים לעתיד לבא ולפי פשוטו כך פירוש: וירא אלהים את האור כי טוב ואין נאה לו ולחיבך להסתכל בערבובית וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה עכ"ל רמ"י ז"ל וזהו דרך הפשט ודרך הדרש עולים בקנה אחד והגעזה והסבלה הכל הוא ענין אחד והוא מה שנאמר בפסוק אור זרוע לגדיק שפירושו שהקב"ה זרע וגנז האור לגדיקים לעתיד לבא והענין הוא כי אותו האור הוא אור שכלי ורוחני והרשעים שחושבים וגורמים שבשמחם הכליות נעכרה מצמרי הקליפות וזוהמתם ועי"כ שכלם מעורבב ומבולבל ועיני השכל שלהם נתחשך וזהו עיני שכלו ועי"כ לא יוכלו להשיג ולהשכיל אור בהיר לגודל חולשי עיני שכלם והאור בהיר מאוד ומזיק עיני שכלו ואינם יכולין להשיגו אלא אור מעורב עם שמרים נ"כ שאינו בהיר כ"כ וזהו שכתב רמ"י בשם המדרש רבה רואתו שאינו כדאי להסתכם בו רשעים עמד וגנז האור הבהיר לגדיקים לעתיד לבא שעיני שכלם יהיה אז זך ובהיר מאוד כי אז יתקיים את רוח הטומאה מעביר מן הארץ ובלע המות לנצח שהיא הקליפ' והשמרים וחף נם הגדיקי' ר"ת שיאינו את האור שבהיר בעולם הזה כי בעולם הזה ר"ת שיזדככו מכל וכל כי אדם אין לדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואם גם שבשמתו מלובש בגוף העכור שהוא מסך מבדיל בפני השבת אבל לעתיד לבא יכולים הם להשיג ואז אף הרשעים יהיו יכולים להשיג כי יתמרק שהשתן מהם בשרות הטומאה תעבור מן הארץ זהר"ת ועמהך כולם לגדיקים בעל כרחם אף הרשעים יהיו לגדיקים או שיתמרקו ביסורין בעוה"ז או בגיהנם וזהו פירוש הממרם עמד וגנזו לגדיקים לעתיד לבא אמן יהיו כולם לגדיקים וזהו נ"כ מה שפירש"י וירא אלהים את האור כי טוב ואין נאה לו ולחשך שיתהמשו בערבובית שבשם' מעורבים אין האור בהיר כ"כ וקבע לזה תחומו ביום פי' בעוה"ב שהוא נקרא יום מפני שהוא כולם יאינו מ רות הרוחניים כי אז לא יהיה שהמת כלל אלא החומו בלילה פי' להחך ולא חשך ממש אלא לפי שמעורב עם הקליפה נקרא חשך אמן הסבר זכה וברורה וכן מיתח נר' דפסחי' בריש פ"ק על פסוק לגי אמרתי אך חשך יסופני לעוה"ב ועכשיו לילה דהיינו העוה"ז שהוא דומה ללילה אור בעדני: **ויבדל** אלהים בין האור ובין החשך ירמוז על שבירי הכלים

הכלים שנרם הבדלה והפרש, כין אור הזך לשמרים של ז' הכלים ולכן אחר ההבדלה נק' ז' ימי ברחמים כי ויקרא אלהים לאור יום:

בבחי פעמים שזוכר בזוהר ענין הדבקות רוחא ברוחא ע"י נסיקה ונלע"ד להסביר הענין כלו כי הנה ידוע שנדר התהבה התמיהית הוא בין מנשים שיש בטבעם כי הנה ידוע שכל אחד אוהב את עלמו ואת מדותיו המשובחים עפ"י שכל כי לפעמים הים מכניל הים לו טבע רע והוא בעלמו מבין ומשכיל את טבעו כי היה רע וחפץ הוא במאד מאד ליסחלק הטבע הרע, מאחו מחמת יודעו שהיה רעה לכל אינו יכול לרחות הטבע שהיה מאחו כי הטבע מכריחו בחזקה והנה הוא רולה להכריח את טבעו לשברה ולבטלה והטבע מנגדהו ומכריחו לכל מי שכלו היסר מחייבהו שטבעו טוב בודאי אוהב הוא את טבעו מאוד כי כל מה שכלו של אדם מחייב על היזה ענין שהוא טוב ודאי הענין ההוא אהוב הלנו מאוד מפני שהשכל, נמשכת אחר הודע, שכלו של אדם על כל דבר אשר שכלו יורה עליו שהוא טוב הרי הדבר ההוא אשר יורה עליו שכלו שהוא רע הרי הדבר ההוא מתועב הלנו ולא היתה אהוב את עלמו מכלי טעם ע"ד שאמרו"ל אדם קרוב הלל עלמו ואין אדם רואה חוב לעלמו שכל היסר בעיניו יעשה כי אין זה רק ממדת הכסיל ולפ"ז אים מכניל אים לו מדות טובות ורואה בחבירו נ"כ המדות הטובות ההם מסתמא אוהב אותו אהבה עזה ואהבה ההיא אינה אהבתו את חבירו הלא אהבתו את המדות הטובות שלו כמו שהוא אוהב את עלמו בעבור המדות הטובות שלו כמו כן הוא אוהב את חבירו נ"כ בשוה כמו שאוהב את עלמו כלי שום גרעון מבחי' אהבתו את עלמו כי מאחר שאוהב אהבתו את עלמו (חסר):

זיווג אותות מולידים אור אחד עד"מ אדם לומד הקדמה אחת בפיזה ספר ואח"כ לומד עוד הקדמה אחת במקום אחר והנה כל הקדמה אחת בפני עלמה אינה מוכנת הבנה שלימה וגם הקדמ' הבניה נ"כ אינה מוכנת הבנה שלימה ובאמת ע"י ההקדמה האחת מוכנת הבני' הבנה שלימה וע"י ההקדמה הבני' מוכנת ההקדמ' הראשונה נ"כ הבנה שלימ' נמלא כל אחת מפרשת ומבחר' הבנת ההקדמ' האחרת והנה בתחלה אף שאדם ידע כל הקדמה בפ"ע מכל מקום לא הבין ההקדמות הבנה שלימה מפני שלא היה מחברן ומזווגן זה לזה ולא היה מעלה על דעתו שבני ההקדמות הללו נוגעים זה לזה ומתחברים אחת בחבירת, וכל אחת מוכנת הבנה שלימה ע"י חבירתה נמלא חבור וזיווג ב' ההקדמות זה לזה מולידים אור שכלי אחד ואור השכלי אחד שמולידים הוא ההבנה שלימה של כל הקדמ' בפני עלמה. ומשיל משל לזה בקיצור הנה הרי"ל כתוב במבוש"ם ובוכח במבוא פתחים בכל עולם יש חומר ואורה אלא שחומר העולם העליון הוא אור ואורה בערך עולם שלמטי ממנו עכ"ל והנה אינה מובנת הבנה שלימה וע"י מ"ש החוקרים בענין דלח"ס שהתערבות היסודות היא בחי' אורה אלא הדומם וצחי' חומר אלא הצומח וכן כח המעשה היא בחי' אורה בצומח וצחי' חומר לחי וכח התנועה והרגשה הוא בחי' אורה בחי' וצחי' חומר אלא המדבר ואורה המדבר הוא השכל שבאדם ולנבי מדרגה היותר נבוה הרי בחי' השכל אלנו בכלל חומר והאורה של המדרגה הנבוה הוא שכל עמוק יותר והשכל העמוק הוא מוסג ע"י השכל שהיא עמוק כ"כ והוא כלי לנבי השכל העמוק נמלא ההקדמה של האריז"ל מובנת עתה הבנה שלימה והקדמה הזאת היא בחי' נקיבה שמקבלת מהזכר שהיא הקדמת החוקרים בענין דלח"ס ניור שכלי ועוד ים בחי' אחרת כמו שני הקדמות המהיות ומקובלות ובאמת הן סותרות זו את זו ומוכרחים אנו להמליא עוד הקדמה אחת שליסית להתן ע"י שהיות שני ההקדמות וזהו בעין שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם והנה ענין שהיות בין ב' הקדמות לא ידלק אם לא בבאלה לחברם הרי אז גרע"ן שהיות שלא יוכלו להתקיים ביחד שיהיה ב' הקדמות המהיות כ"א אחת מהן יכולה להיות המהיות וכשלא נחברים יחד אין ידלק בהם ענין שהיות וע"י שהיות הנ"ל מולד בנין שהוא ההקדמה השלישית המכרעת בין ב' הקדמות רחשונות שהם כדמות אב ואם לנבי התולדה הנולדת מבין שניהי ההקדמות שהיום סותרים ומתנגדים זה לזה לא יוכרח מהם הקדמה שלישית דבשלמא בשהיום שהיות, אז שהיות מכרחת מלילות ההקדמה השלישית וכשתין שהיות, מי מכריח מלילות ההקדמ' השלישית וזהו דוגמת שותר ע"מ לכתוב ונוכל לפרש הכתוב לנבי זה לעשה לו עזר כנגדו כשהנקבה היא כנגדו של הזכר דהיינו שמתנגדים זה לזה אז יש עזר על ידיהם דהיינו הכרח ההקדמה השלישית ואולי ע"י הבחי' אחרת הלזו יובן ענין קו ימין ושמאל המתנגדים זה לזה והמכריע עושה שלום ביניהם ותפשר לפ"ז נק' היסוד בשם שלום לפי שהוא סוף קו המכריע:

ארז"ל על פסוק דוכ ספתי ישנים על מי שאומר בלכה בשם ת"ח שמת שפהותיו דוברות בקבר והענין הוא כי כשאומר אדם שום הלכה משם ת"ח שמת אז מעורר נשמת ת"ח ההוא שבעולם הנשמות ועושקת גם היא אז ביניהם של מעלה בהותה ההלכה ואז אע"פ שהנשמה היא בשעה ההיא בגוף כי היא אז למעלה ביניהם ב"מ ועוסקת הנשמה ההיא מן העולם העליון על הפפתים שהם הכלים הנוסניים שהם הדיבור שהלכים להדיק בחיין את הלימר שהוא בתוך מלות ותיבות של אותו הלכה ההיא ועי"כ שפהותיו של אותו הלדיק דוברות בקבר נ"כ המלות והתיבות הנשמיים של ההלכה ההיא שכמו שע"י הדיבור הנשמי מעוררים למעלה רוחניות העליון המלובש בתוך הדיבור הנשמי

כנסמי נמלא ע"י הכלי והעורר ממילא מז מור סעליון למעלה כידוע כשיבדא דלהתא מתפר עובדא דלעילא כמו כן ע"י ההעוררה ליור בכלי העליון של נשמת הלדיק מהעוררים הכלים הנופניים למטה ומחשוב מני שזהו בחי' רשימו פידוע שכל מור סעליון לף שמסתלק ממקום אחד למקום אחר מניח רשימו במקום הראשון וחינו מסתלק מכם לגמרי ולכן כשהעורר עיקר מור נשמתו למעלה מהעורר גם בחי' הרשימו למטה וע"כ בשהוחיו דובבות בקבר וכן היה הענין אלל הגיליים שנשמת הגביה שיהה מסתלקת מן גוף הגביה בשעה קבלתה שפע מור הגבוהה הרוחניית שלמעלה כדי שלא יהא הגוף מסך מבדיל להשגת הגבוהה והגוף נשאר מת כאבן דומם ובשעה שנשמת הגביה שיהה משגת השגת הגבוהה למעלה היו מהעוררים שפתי הגביה למעל' וסיו מדברים מותם מלות ותיבות שהגבוהה שיהה מלובשת בהם וכן מיתת בשחי הארי"ל שפעם אחת בשבת פ' בלק כשהי' הארי"ל יסן שיחת הלבריס רשהו התלמוד אחד שהיה מרחם בשפתיו ושהלמיד השוף ברכין אזנו לשמוע מה שמרחים בשפתיו והעורר הארי"ל משיחתו ושלל לו שהתלמוד ע"ז ושביב שבשעת שיחתו היה עוסק בתורה ביסיבה שלמעלה בסוד תחון בלעם וביקש התלמוד ממנו לגלות לו מקלת מן הדברים השם והשיב כי מה שלמד למעלה בשעה מועטת הזאת היה לריך לדבר שמונים שנים רלופים בלי הפסק ותחשוב מני כי מה שמקלת בני אדם מדברים מתוך שיחתם היא ג"כ לשבח הזאת שלא שכל אחד מדבר מעניגו וח"ת מדבר דברי תורה בתוך שיחתו ועמי הארץ מדברים דברים בעלים או דברי הפלות הכל לפי עסק הנשמה בשעה שמסתלקת מן הגוף בשעת הפיוה ותחשוב מני כי זה שלמר שכתוב ותכבה שם השם שלריך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך וכשתקיים זה אז תבטח כי ויהיו הדברים האלה אשר אנכי מלוך היום על לבבך שלא השכחם ושנותם לבניך מרוב שהשבחך את בעך ומרוב שהשבחך את דברי תורה שלו ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך שלא יהיה לך עסק אחר זולת דברי תורה ונם הדבר דברי התורה בשבשך בשעה שהיעך ושסתלק נשמתך למעלה הדבר בשפתיך בשעת השיעה דברי תורה שלו . וזהו שאמרו מהפללין על כן ה' אלקיעו בשכביעו וכקומעו נשיח בתקיך בשכביעו דוקא ונשמת בדברי תורתיך שנאמרו תותם מתוך ובשם שהנה יומם ולילה כלומר נם בשעת השיעה וז"ש כי לא בתורה הזאת חפלו הרי הז ובתורתו יהנה יומם ולילה בשיעתו :

נרע"ד טעם עיין ספירת העומר כי הנה כתב הארי"ל כל מה שאמרו מהקניט במ"ט ימי הספירה זה הדבר עלמו נתקן במעשה הסדר בל ליל רחמון של פסח כי בליל יליאת מלרים הולרך הקב"ה להמשיך ולהוריד תורות נדולים עלומים ונפלאי' בשת אחת שלא בהדרגה חוץ לדרך הטבע כדי להיליאם מחוקף טומאת מלרים שהי' הזקף מתוד מתוד לפי שאז היו ישראל מסוקעים במ"ט שערי טומ' ומל' היו נכנסים בשער הפ"ן של הטומאה שהיה קליפה חזקה מאוד הכוללת כל המ"ט שערי טומאה שה מסוקעים שם לעולם ח"ו ולא הי' לשם תקום' ח"ו ולכן המשיך הקב"ה שלא בהדרג' תורות עלומים ונפלאים נשא שהה כדי להחלים היכף הקליפה החזקה ההיא להוליא את ישראל משם ומאחר שיצאו ישראל ממלרים הזר הדבר לכמות שהיה להמשיך התורות הכם בהדרגה מעט מעט וזהו שאמרו ממשיכים ע"י ספירת העומר במ"ט ימים מה שהיה נמשך בליל פסח במעשה הסדר בלבד והנה עיקר כוונת יליאת מלרים היה כדי לתת להם את התורה וכל יום ממ"ט ימי הספירה יצאו מפער אחד מפערי הטומאה וכשנכנסו לפער אחד ממ"ט שערי הקדושה עד שביום מ"ט יצאו מכל המ"ט שערי טומ' וכשנכנסו למ"ט שערי קדושה ואז היו מוכשים לקבל את התורה ולפי שבליל יליאת מלרים נמשך קדושה עלומה וטהורה היה חלושה מאוד לפיכך הלילה היתה ליל שמורים מן המזיקים שהם מלד הטומאה ולפיכך נאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו שהכלבים הם מלד הקליפה ופ"ש שעיקר שליטת החילונים היה בלילה ככתוב הנה חושך ויהי לילה וז הכתוב כל חיהו יער הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אלכם חזרה שהשם יתשפון ואל מעשותיהם ירבלון והנה במקום אחר כתבנו שכל מה שהשם מוליא את עלמו מליאה טומ' ממילא מתפשפ ושורה עליו ענין קדושה ולפיכך שכל מה שיולא משער אחד של שערי טומ' נכנסו לשער אחד של שערי קדושה . והנה בספר מקדש מלך הוזכר בשם הארי"ל כי מ"ט שערי בינה הם חג"ת נה"י ס כי כל אחד מהם כלול מז' והנה בימי הספירה אנו מכוונים לבחי' אלו מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות והנה בספר פרי ע"ח מביא שכל זמן מימי הספה מהעורר מה שהיה מעת בריאת העולם בחותו זמן והנה בליל פסח מהעוררים אותם התורות הנדולים שנמשכו בליל יליאה מלרים וכן בזמן מתן תורה בחג השבועו' מהעוררים אותם התורות הנדולים שנתנלו בשעת מתן תורה במעמד הר סיני אלא שאין אנו יכולים לקבלם ולהשיגם כי אז נזדככו חומרן ונופן של כל ישראל עד שהגיעו למדרנת הגבוהה והנה אין ספק כל מי שחושק ורוצה לחר השנת התורה מאוד ויכון את עלמו בהתמלות רב לקבל שפע והשנה מן אותן התורות שהעוררים בחג השבועות שהוא מתן תור' אין ספק שבפי עוסק יזדככו' חומרו יוכל לקבל השנה הדשה מה שלא ידע ושניג עד עתה וזהו דומה אללי קלת לקבל' התור' מחדש והנה בחמת כל יעשנו וחפלנו במ"ט ימי הספירה להחרוקן מעט מעט מ"ט שערי טומאה כדי להכשיר למ"ט שערי קדושה כדי שנזכה לקבל שפע השנה בחג השבועות שהוא זמן התורה ולפיכך אנו מוהרים נם עתה בהפלה את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתינו שאין הכוונה על מתן תורה שכבר היה בימי משה אלא אף עתה היא

סיה ג"כ זמן מתן תורה מחדש לאות' החסקים לקבלה כי התורות העליונים שמתעוררו בשעה מתן תורה מתעוררים גם עתה ובלבד שימלא מי שמוכן לקבלם והנה יודע הוא מדרך הטבע כשמבטיחים לאדם לעשות לו טובה בזמן העתיד לבא ויודיעהו הזמן המוה שמטיבו לו אז הנה אין ספק יפסח המקבל הטובה למאר מתי יבא זמן המובטח לטובתי והנה בכל יום יספור כמה עבר מזמן המוה ובכל יום העובר מזמן המוה יגיל וישמח על כי קרובה תשועתו לבא והנה זהו הטעם בעלמו של מלות ספיר' שעומר להיותינו מוכנים לקבל התורה מחדש וכל יום העובר מימי הספירה אנו מברכים להש"י על אשר עברנו כך וכך מימי הספירה ויאמרנו מכך וכך שערי טומאה וככתבו לכך וכך שערי קדושה והנה קרובה ישועתינו לבא ביום מתן תורה וכשיגיע לת"ת הפטרתו אז יגל וישמח לבו לומר זה היום שקיוינו מלתו רלינו:

נלע"ד בעזה"י מה שכתבו חכמי הקבלה בין במעשה הטוב ע"י כוונת היל בין בהעדר מעשה הרע ע"י כוונת היל מוליח גילוי הקדושה מתוך הקליפה כ"ל שהעניז הוא כי אם אין גילוי קדוש בתוך הקליפה אין לה שום חיו' וקיום כלל וכל מה שגילוי קדושי מרובין בתוך הקליפה הנה הקליפ' הזאת היא שלב' וחזקה מאוד ומתגברת על האדם להחטיאו והנה בהמת זהו לעבר מופלג בגילוי הקדושה שבקליפה ברצונם ואפילו אלה יחטא האדם רק שהקליפה הכולאה אותם היא כובש' אותם בכח גדול וביד חזק' להחטיא את האדם ע"י כחם והנה כל מי שכובש את יצרו ומחליטו תיכף שעולה במחשבתו לכבוש את יצרו מתחיל להוליח גילוי הקדוש' מבתוך הקליפ' כי כל הגילוין במחשב' מהברר' וכשפועל ממש המלחמה הזאת אז יבא ולא עבר עבירה מלא הרי אז נחלש כח היל' נמלא כשנחלש כחו ודאי יצאו ממנו גילוי הקדוש' וזהו תלישות כחו ואותו הגילוי קדוש שהוא מוליח מן הקליפ' מתחברת עם נשמתו ועי"כ נשמתו נתדבקת בקדושה יתירה ממה שהיה בתחלה וזהו הטעם של מלו' נורא מלו' ולהיפך גם כן בעבירה גורר' עבירה':

הנה בעל מקדש מלך מביא בשם האריז"ל כי ביום נקרא' תהב' וחכמה נקרא' יראה הרוממות כ"ל להסביר עפ"י מה שהתבאר כי ע"י מה שאדם יודע עניז עוה"ב שהוא שכר נפלא על כל מלו' ומלו' יודע ע"י זה עניז מהכתוב ית' שנותז שהיא לבלתי תכלית כמה שנתז לנו התורה עם התרי"ג מלות ועי"ז עובד האדם מאהבה בלבד כי מהכתוב ית' מתו עריבה היא בעיניו מכל חיי עוה"ב והנה יהוע בעוה"ב ומן הכתוב שכר עוה"ב נמשכת האהבה לכן מהכה היא בניהם:

קודם שנברא העולם לא היה שום זמן כי הזמן נתלה בתנועת הגלגל והגלגל נברא ומה שאדם מגיר המשך זמן קודם הבריאה הוא משני שכח המדמה נותן הגיור הזמן על קודם הבריאה והאדם מינתו מרגיש בגניבה עתה על קודם הבריאה ואם כח המדמה שלו הפיב שלא ינמוד שום גיור מגיור הזמן על עתה לא יוכל כלל לגייר גיור המשך זמן קודם הבריאה לכן הש"י מינו מופל תחת הזמן ולא ישמיעו הזמנים כי אלא הוא ברא הזמנים ואיך יפלוט עליו מעשה ידיו והשכל הברור יכחים זה מאוד כי כמו שהי' הוייתיו ית' בלי המשך זמן קודם הבריאה כמו כן אף עתה בשעת מלילות הזמן שוייתו ית' בלי המשך זמן ואין לו ית' שום יחס עם הזמן וכדומנת הזהה נ"כ נאמר שהבורא מינו צריך לעולם שכמו אלא שהוא צריך קודם היית העולם כמו כן מינו צריך לעולם עתה ובריאת העולם לא הוסיף שלימות כלל בעלמותו ית' ח"ו לאם נאמר שהבריאה הוסיפה שלימות בעלמותו ית' יהי' ל"ב בריאת העולם סיבה לשלימותיו ובחמת העולם עלול ומסובב מאתו ית' ואיך יתהפך הדבר שהעילה תחזיר להיות עלול והעלול יחזור להיות עילה זו דבר שאין בדעת אדם כוללו וכמו כן הזמן הוא עלול מאתו ית' ואיך נאמר שהוא ית' יקבל שינוי ע"י הזמן שב"כ יחזור הזמן להיות סיבה להשתנותו אלא וודאי שאין הש"י שוכן ונופל תחת הזמן ולא זו שהוא ית' אינו נופל תחת הזמן אלא אף השכל והמחשבה של אדם אינם נופלים תחת הזמנים ופעולתם אינם תופסים זמן כלל כי אם כלים של השכל שהם תפיסת ולקיטת הסקדמות שהשכל נכנה על ידם שהם מילות ותיבות בהכרח הופסים זמן אבל הציור השכלי המושכל לאדם משכיל השכל במהירות נפלא ברגע קטן רק כשירצה ללמוד לחבירו אינו ענין מושכל בהכרח יליבים הענין השכלי ההוא במילות ותיבות אז ע"י כתיבה אז ע"י דבור ואז המילות תופסים זמן וכן המחשבה נ"כ אינה תופסת זמן דהנה אם יעטך אדם להלוך ברגליו עשרה פרסאות בודאי יתפוס זמן יותר מהלוך פרסה אחת ואבל המחשבה שוה הילוך פרסה כמו הילוך אלף פרסאות דכ"ב מתפשט מחשבת אדם במהירות נפלא על ריחוק אלף פרסה כמו על ריחוק פרסה והטעם על מה השכל והמחשבה אינם הופסים זמן לפי שהם רוחניי' והם למעלה מהזמן ואוקום לו דהם שוייתם היה קודם בריאת הזמן ואיך יפלוט המאחר על הקודם ע"כ אנו אלא כי' לשכל והמחשבה ציור תפיסת זמן קודם בריאת הזמן כמו כן אין להם תפיסת זמן עתה בשעת מלילות הזמן וזהו דומה לבנך על מני חדש ושם ואתה מאוד ואדם אחד יניח על הבנך הזה אינם שלשי מנוגה שנפל מבנדים בלות ומטולטל' והשלשי הזה אינה מחוברת לבנך השלם כ"א מונח עליו בלא תפיסה אין ספק שהשלשי הזה אינה מנגה את הבנך כיוון שהניחו קודם הנחת השלשי שהבנך שלם ואינו צריך להשלשי כלל ומה גם שהשלשי אינה ממין הבנך כלל כמו כן הוא דומנת בריאת הזמן עם הקודם לו שקודם הזמן

היא דגמת הכנר המבי הנתה והשלם והזמן של
שהה הוא דוגמת הטלפי הזרה שהיכה ממין הכנר
המבי כלל ואין הזמן מדוכק ומעורב עם המשך
שקודם כשריתה כ"ה מוכה כדוגמת טלפי ודמי
שהין הזמן מקלקל ומנגח את המליאות והמשך
שקודם לו מאחר שהחזו הטנגו בהשבלתיהו שלימות
מהמשך שקודם כשריתה הזמן שהיא דוגמת הכנר
הנתה וכיה שלשה הבדלי הזמן שהם העבר והעתיד
ושהוה כולם הלל השכל בהוה ועיקר שכח מליאים
העבר והעתיד הוא החום של היותו עב וגם ומורגש
ומאוחר להזמן אינו יכול להשיג שום דבר טרם
שיחת הדבר ההוה במליאות אבל השכל להיותו זך
ודק ומוקדם לזמן יכול להשיג דבר קף טרם היות
הדבר ההוה במליאות וכבר השברנו זה ממשל ליור
שכית שבשכל המומן וממשל הזה יתבאר ג"כ
שמה שהוא רוחני בלתי נחפס מליאותו יותר
עקרי וחזק ממליאות מורגש ומונשם וכן קף שם
נשרף המומן לא יוכל להשרף ליור השכלי שלו שהין
שם הנשמי יכול לשלוט על רוחני דחמימו' שם הוא
עפ"י הטבע ר"ל לאחר שנקבעה הטבע והשכל הוא
למעלה מן הטבע וקודם לטבע בזמן ועפ"י הדברים
האלה יתורץ ג"כ קושי' שהירת ידיעה ובחירה
היטיב הדק בתירוץ הניחתי ונפלא ותוכן הדברים
שהין הידיעה שבת מעשה האדם שם טוב ושם רע
אלא להיפוך שמעשה האדם היא שבת הידיעה כמו
שהנחה תפילין של ראובן היא שבת לראיית וידיעת
שמעון הנחת תפילין של ראובן והבן כל זה היטיב כי
הוא דק ונפלא:

בתוב בספר שומר ממוניס בויכוח שני סימן י"ז
דף ל"ו ע"ב בסוף העמוד וז"ל הקב"ה
לא יהואר בזקנה כי הזמן לא יפעלו כלל ופע"פ
שהוא היה והוא הוה והוא יהיה מ"מ אין לו יחס
עם הזמן כי שפיו שלו לא עבר והווה שלו אינו
רגע והיכי שלו אינו עתיד וז"ל הרמב"ן בפרשה
שמות דף מ"ב ע"ג ועוד דרשו ר' יצחק אמר ג"ל
הקב"ה למשה אמור להם אני הוה שהייתי ועכשיו
אני הוה ואני עתיד לבוא לכך דרשו כאן חיים ג"פ
וביאור דעת ר' יצחק כי בעבור שהעבר והעתיד
הולם בהוה כי אין חליפו' עמו ולא עברו
מימיו כלום לפיכך יקרא בו כל הזמנים בשם אחד
מורם חיוב המליאו' עכ"ל הרמב"ן הרי שאין בהורת
זמן לא עבר ולא עתיד עכ"ל בעל שומר ממוניס
ולהבין הדברים האלו היטיב לריך שתדע כי הוה
שלנו אינו אלא רגע דהיינו הרגע שאנו עומדים
בה כי הרגע שלפני רגע זו כבר חלפה מאתנו ואיב
אין לנו עומדים בה ואינו רגע שלנו כ"א רגע של
עתה שאנו עומדים בה והרגע שלאחר רגע זו עדיין
לא בתה שלנו עומדים בה כי מעותדת לבא לעתיד לאחר שתאנו הרגע
של עתה שאנו עומדים בה לעת עתה ואז כשתגיע
אלינו הרגע העתידה לא תקרא אז בשם עתיד
אלא בשם הוה ואז הרגע של עתה הנק' אלינו

לעת עתה הוה תשוב לקרות אז בשם עבר כי
בבוא רגע העתידה תחלוף ותעבור מאתנו הרגע
של עתה נמלא שהוה שלנו אינו כי אם "רגע".
ועוד לריך שתדע שהפרש שלנו לשנת השכל האנושי
לא ילדק עניו עבר ועתיד כי העתיד והעבר הם
שלו השנת השכל בהוה ומה שאנו מכניס את
העתיד בשם עתיד והעבר בשם עבר הוא בערך
האדם כי שלו השנת האדם מהוה העבר בשם
עבר והעתיד בשם עתיד והמשל הזה לחכיות
מלאה מים ופותחין הברזא של החביות שקורין בל"ז
לאפי"ן להריס ממנו המים והנה בתחילה פתיחת
הברזא רואה האדם בעיני שכלו ריקות החביות
שע"פ שעדיין לא נתרוקן החביות שלא עתידה
היא להתרוקן מ"מ השכל רואה ומשיג ריקות
החביות עתה שף קודם שנתרוקנה בפועל מפני
כי השכל עוזר גזירה ברורה ומוחלטת מאחר
שהברזא פתוחה והמים שותתין והולכין שם כן
ודאי התרוקן נמלא שף על פי שבתחילה
פתיחת הברזא נקרא ריקות החבי' בשם עתיד
ולא בשם הוה כי עדיין לא נתרוקנה בפועל ממש
מ"מ השכל משיג עתה ריקות החביות בתחיל'
פתיחת הברזא מה שהחום יניע אחר כך דהיינו
לאחר כלות השתתה והנה לאחרי כלות השתתה
לא נתחדשה ולא נתוספה שום השנה שלו השכל
לשנאמר כשנתרוקנה בפועל ממש השיג השכל יותר
ממה שהשיג בתחילה אלא מה שהשכל משיג עתה
כבר השיג מקודם לכן כי להיות שהשנת השכל
היא השנה דקה וזכה לכן יכול להשיג אפי' דבר
שף טרם בילות הדבר הוה משל"כ השנת החום
שהוא השנה עבה ועכורה לכן לא יוכל החום להשיג
ריקות החביות קודם שהתרוקן בפועל ממש כ"א
לכשהתרוקן ואלו החום בחמ' נתחדש' ונתוספה
השנה חדשה שמשיג עתה מה שלא השיג מקודם
נמלא מה שבתחיל' פתיח' הברזא נקרא ריקו' החבי'
בשם עתיד היו אלא בערך השנת החום אבל בערך
השנת השכל אין הפרש בין מה שבכח לבין מה
שבפועל וכח חשוב אללו כמו פועל ואלו החום הוא
שים הפרש בין כח לפועל ובין הוא לעתיד כי השכל
היו משיג הדבר מלד מליאות הדבר עלמו בפועל
אלא מלד שיוכל להמלא ומוכרח להמלא וגוזר השכל
שבודאי יתמלא שף עדיין לא נמלא בפועל כ"ז בכח.
ומזה תבין שני מאמרים מקובלים שכתבו על הס"ם
שאללו אין הפרש בין כח לפועל ובידוע כל הדברים
לא מלד מליאותם בפועל אלא מלד עלמו והנה
במשל שכתבנו עד הנה השמנו כלשונו פתיח'
הברזא והנה גדולה מזו שף קודם פתיח' הברזא
כלל רואה בעין השכל ריקות החביות כי השכל משיג
ומוכיח ומכריח לכשתפתח הברזא בודאי התרוקן
החביות הנם אם לא תפתח הברזא לא התרוקן
מיהו משיג על תנאי כלומר לכשתפתח הברזא
בודאי התרוקן החבי' ועוד שפתיח' הברזא בעלמה

מוכרח הוא מצד הסכל דאם לא יפתח לעולם להברזת למה קבעו שם ברזת כלל ותפילו אם לא יהי' מוכרח פתיחת הברזת מ"מ שפתח ברזת הוא מצד הסכל על תנאי לכשתפתח הברזת תתרוקן החביות ואין לנמו' הסכל למה שלזו יכול להשית ריקו' החביו' כ"ש ע"מ שפתיח הברזת כי דבר ההלוי בסיבות תלויו' אם אין הסיבה תמלאו' מוכרח' עכ"פ אין הסכל יכול להכריח ולגזור שדלי הנמור מליאותו הנה התבאר מה שהוא מצד החום עתיד הרי הוא מצד הסכל הוא ובעבור כן פסקו בגמ' כל עתיד לגזוז כגזוז דמי מע"פ שלא נגזז עדיין כפועל ממש מ"מ הסכל רואה עתה גזיזתו דודאי בתחילה זרע ע"מ שתצמית פירו' ותגזז והנה פסקו הדין כפי מה שמוצג לסכל ולא לחום וכן פסקו שטר שעומד לגבו' כגבוי דמי דאטו בשופטני עסקינן אם יש לו שטר העומד לגבו' ודאי לא יוצא ולא יפקוט להפסיד מעותיו ובודאי יגבה בו לכן בלפרניס שאמרו רז"ל שורפין חסיד ואם ישיל אדם לפרניו בתמר של בית החירף שמסיקין ע"פ אף אם ישליך שם לפרניו בתחילת סקיץ הרי הם כשרופין מעיקרא דמע"פ שעתה עדיין לינם שרופין מכל מקום הסכל רואה מעתה שריפתן ודאי יסיקון שם בחורף ויפרפו שם בודאי ועוד גדולה מצלת הסנת הסכל על הסנת החום שהסכל יכול להסית שני עניינים הפכיים בעת אחת דהיינו מילוי החביות קודם פתיחת הברזת וריקות החביות לאחר פתיחת הברזת ומע"פ שהריקות והמילוי לינם יכולים להיות בעת אחת זהו לינו חסרון מצד הסכל דהנה כמעט הוא מצד עלמו שמ"מ להיות ב' הפכיים בנוסף אחד כמו שמ"מ להיו' מספר זוג מספר נפרד או להיפוך לכל מ"מ ההסנה יכולה להיות ברגע אחד ממש דהיינו מילוי החביו' קודם שהתרוקן וריקות החביות לאחר שהתרוקן דמאחר שהסכל מסית מה שהכח כמו מה שבפועל וכל כך היה בכח שיהיה החביו' מלאה קודם שהתרוקן כמו שהוא בכח שם ב' ריקני' לאחר שהתרוקן מכל החום לינו יכול להסית מה שהכח כ"ש מה שבפועל שלינו מסית מצד הוא לא העתיד לכן ג"ש לו להסית שני עניינים הפכיים זה דבר בלתי אפשר שאם היה מלאה לינה ריקני' ואם היה ריקני' לינה מלאה דבהוא שלינה מלאה רגע היתה אפשר לצייר שני הפכיים בנוסח אחד וזמן אחד דהחום שלינו יכול להיו' עוסק מלא בזמן אחד שהוא שלינו מלא רגע. והנה עד כה הסברנו איך העתיד מצד החום הוא הוא מצד הסכל ועתה נבא להסביר בעזה"י איך העבר מצד החום יהיה הוא מצד הסכל. עד"מ החום להיותו עב לינו יכול להסית מילוי החביו' כ"ש בהיותם מלא ואחר שהתרוקנה לינו יכול להסית מילוי החביו' נמלא לאחר שהתרוקן החביו' נקרא בחי' מילוי החביות מצד החום עבר כלו' שהחום כבר הסית מילוי החביו' ולא עתה נמלא כמו שבהנחת העתיד ניהוסף לחום הנחה על הקודם כמו כן בעבר נחסר מן החום הנחת העבר מאחר שכבר עבר בחי' המילוי מש"כ מצד הסכל דכמו שלא ניהוספה הללו הנחה בעתיד על הנחה הקודמות כמו כן בעבר לא נחסר ממנו הנחה הקודמת שנה עתה מסית הסכל בחי' מילוי החביו' קודם שהתרוקן נמל שם עבר ושם עתיד שם בערך החום שהוא נשמי ועב ועבור מש"כ שמצד הסכל העבר והעתיד שם הללו בהו' ועת' המיוחד בדעתך הוך והלולו מאחר שהחום' הנשמיים הם הנחות עקריו' למילוי' בחי' עבר ועתיד ואם לא היה מלאו' החושים בעולם כלל היה קשה לצייר בחי' עבר ועתיד כ"ש הסכל הוא ועתה להיפוך מלאו' החושים מכניס הנב' כמה מנגנים שקשה עליהם לצייר שיהיה העבר והעתיד מצד הנחת הסכל הוא:

הרשב"א כתב לכך נאמר כי ששת ימים עשה השם את השמים ואת הארץ ולא נאמר בששת ימים כי הלו כן היה מצטע שהזמן היה קודם שנברא העולם ובמחשבת זה שקר לכך נאמר ששת ימים כלומר שבימים שהם הזמן נ"ל עשה השם עם השמים ועם הארץ שהשם נמשך היום והלילה:

כתב הרמב"ד בפירושו לספר יצירה בהחלת פ"ב דף ס"ח ע"ב וז"ל ולריך לדעת כי טורח הנשמ' המחוברת מתוחיות הקודם בדבר המצות הלו יעשה אותם האדם יחי בהם ממם כי יחלוו הלין החיים והשלום בנשמתו בעליונים וממנו יניע אל האדם הנופני חיים וחסד ומתחזק כל אבר ואבר מאברי הנשמה בכח רוח אלהים חיים ואם יעבור אדם על המלו' חלי יחתנו סדרי התחיות אבר בנשמתו ויכתבו לטבירה שעשה שנאמר ותהי עוונותיכם חקוקים על עלמותיכם והנה הוא בכף חובה והשם בעל החסד והרחמים והחיים סר מעליו והאבר ההוא מן הנשמה תלוי' כי מיד מת הלו נכרת ואם הוא אבר שאין הנשמה תלויה בו הרי האבר ההוא חולה לו נפסד בשוד והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת ולא כאמר הרופאי' דאחת מליחותיו נוברת עליו כי דורשי השם לא יפעל בהם שבע רק השם עליהם יחיו ואם לא סר מר השות עכ"ל הרמב"ד והנה יהוע כי שורש התורה שלנו הוא למעל'תור רוחני דק וזך מאוד ושיש פרוף שלם והתרי"ג שרשים הרוחני' של התרי"ג מלו שלנו שם התרי"ג מצרי' רוחניי של הפרוף השיש דהיינו רמ"ח מ"ע הרוחניים שם רמ"ח מיבריה' הרוחניי' והשם"ה ל"ת שם שם"ג נידין רוחניי' וכל התרי"ג בחי' כולם כלולי' בי"ם וכל הנשמות נחלקו ממחלק התורה וכל מלוה ומלוה תלויי' כמה וכמה נשמות וכל נשמה היא חלק מהתורה וזשהרז"ל שלכל נשמה יש לה חלק בתורה פי' שהנשמ' עלמה היא היא חלק בעלמה והנה התורה כלולה מהתרי"ג מלוה וכל מלוה מהתרי"ג כלולה ג"כ מהתרי"ג אלא שהתור' כלולה מהתרי"ג בפועל משל"כ מלוה פרטיית כלולים

כלולים בה תרי"ג בכח ולא בפועל אבל אין מאיר בה בפועל אלא בחי' הפרטי' המתיחסת לאותה מצוה שהנשמה היא נחצבת ממנה והנה כמו כן התרי"ג אברים של התורה הם בפועל ממש אבל התרי"ג אברים של נשמה פרטית אינם בפועל אלא בכח נעלם וכשהנשמה מתפשטת בתוך הגוף חושקת היא מאוד לאותה מצוה שנחצבת משם ואם יעשה אדם מצות אחרות אז ע"י כל מצוה ומצוה מאיר בנשמתו אור חדש בפועל ממש מה שבתחלה היה כלול ונעלם בה בכח הרי עתה יוצא אור המצוה ההיא מן הכח אל הפועל נמצא מה שהיתה הנשמה בתחיל' בסוד נקודה מתפשטת אח"כ ונעשית פרצוף שלם דוגמת טפת הזרע שמתחילה אינה אלא טיפה ואח"כ מתפשטת הטיפה ההיא ונבנה מן הטיפה ההיא פרצוף שלם והנה אם לא היתה הנשמה כלולה מתרי"ג בחינות בכח לא היה אפשר לאדם לקיים התרי"ג מצות אבל מאחר שהתרי"ג בחינו' כלולים בנשמה בכח יש כח לאדם להוציא אותם הבחי' מן הכח אל הפועל · והנה כל נשמה כלולה מטו"ר ומזה למהה הבחירה באדם ואם ח"ו יטה עצמו לצד הרע יגבו' ח"ו כח הרע שבנשמתו וחלק הטוב שבנשמתו נחשך דכשזה קם זה נופל ואותו כח הרע שהי' כלולה בנשמתו רק בכח ולא בפועל עתה בעשותו מעשה רע בפועל ממש הרי ע"ז מוציא הרע שבנשמתו מן הכח אל הפועל ונסביר קצת ענין כח טו"ר שבנשמתו כי הנה הנשמה נחצבת ממצוה פרטיית וכמו שכל מציה כלולה מתרי"ג מצות בכח אבל לא בפועל ואין מאיר בה אלא בחי' אור המצוה ההיא הפרטיית עד"מ מצות תפילין כמו כן אותה הנשמה שנחצב' ממצו' תפילין ברוחניים העליונים כלולים בה כל התרי"ג בכח לבד ולא בפועל ואין מאיר בנשמה ההיא בפועל רק בחי' אור מצו' תפילין והנה הנשמה ההיא בהכרח כלולה מטו"ר כי אין נשמה שלא תהא כלולה מטו"ר הטוב שבנשמתו לעומ' רמ"ח מ"ע והרע שבנשמתו לעומת השס"ה ל"ת והנה בחי' הטוב הכולל רמ"ח מ"ע אינו כולל אלא בכח וכן הרע שבנשמתו שכולל שס"ה ל"ת ג"כ הוא בכח לבד ולא בפועל והכח ההוא מרגיש כל אדם בעצמו עד"מ כשחשבו לקיים מ"ע דמזוזה מרגיש בעצמו כח הטוב הנעלם בנשמתו ממצות מזוזה וכמו שמצו' מזוזה היא כלולה בנשמתו רק בכח נעלם כמו כן ג"כ המחשב' כשחושב לעשות מזוזה אינה אלא בכח נעלם כי המחשבה לגבי מעשה נקרא כח ומעשה לגבי מחשבה נקרא פועל והנה קודם המעשה אין שום אדם יכול לדעת מחשבתו אם היא חושב לעשו' מזוזה וכן כשחושב במחשבתו לאכול חלב מרגיש האדם ההוא בעצמו כח הרע שבנשמתו אבל עדיין אינו רק בכח ולא בפועל ואח"כ כשמקיים מצות מזוזה במעשה בפועל ממש הרי ע"ז מוציא כח מצות מזוזה הכלולה בנשמתו מן הכח אל הפועל · וכן באכלו חלב מוציא כח הרע שבנשמתו מן הכח אל הפועל ע"י שעושה מעשה בפועל ממש והנה במה שהחיך שלו נהנה מאכילת חלב נמצא על חלק הנשמה שבתוך החיך נחקק' כתם העבירה ההיא בפועל ממש והקולמוס החוקק שכת' ההיא על הנשמה הוא החיך וההנאה שהחיך מרגיש הוא בחי' הדיו לכן במעשה הטוב צריך שיעשה באהב' ובחשק שיהי' לו הנאה גדולה מעשיית המצוה ההיא וכל שההנא' היא יותר גדולה גם האור שהי' כלול בנשמתו בכח מאיר עתה בפועל אור נפלא ע"י הנאת עשיית המצו' ההיא שההנאה והשמחה שיש היא בעצם קצת מן האור שמאיר בנשמתו והאדם מרגיש קצת הארת הנשמה בפועל במה שמשמח בעת המצוה כי השמחה היא מין אור רוחני דממצוה ודאי חלק הטוב שבנשמה הוא הנהנ' והעבירה ודאי חלק הרע שבנשמה הוא הנהנה ומצא מין את מינו וניעור וכשחושב לעשו' עבירה ומתאפק בכח בחירתו ואינו עושה אותה העבירה הרי בזה מתיש כח הרע שבנשמתו מחמת חולת אהבה לפי שחלק הרע שבנשמתו שוא אשר חשק לעשות העביר' ההיא וליהנו' ממנה ועתה כשלא נתמלא תאותו נחלש מאוד מחמת חולת אהבה שיש לו · והנה כתבנו לעיל כי לפי גודל הנאת עביר' כן הוא גודל הפגם לכן כתב הזוהר שעון המוציא זרע לבטל' היא חמור מאוד לפי שההנא' היא גדול' מאוד ובעל ראשי' חכמ' מפרש מ"ש בזוהר מי שמוציא זרע לבטל' נטלה לילית להוא טפה ומפרש לאו הטפה ממש נוטלת דזה הוא מכחיש אלא נוטלת ההוא תיאובתא פירוש ההנאה נוטלת דמן ההנאה היא ניזונית ובעבור שעיקר הפגם היא ההנאה לכן כשיעשה תשובה צריך שיסגף את עצמו ועי"ז מענה ומתיש כח הקליפה שבנשמתו לפי שכל ענינה ליהנות מהנאות גופניות ולער הגוף הוא לער לקליפה ועי"ז מתיש אותה וכשיתחרט על עונותיו מחמת התבוננותו שהקליפה הסיתה אותו ברמאות להרע לו להטיב לעצמו ינקום מן הקליפה נקמה עצומה להתייסר ביסורין שכל זה הוא כאב גדול לקליפה ואם יתחכם לעשות כל זה בדרך נקמה יקל מעליו לסגף את עצמו ובזה נבין ענין התשוב' שארז"ל באותו פרק באותה אשה ובאותו מקום כדי שיתאוה לבוא עלי' כבראשונה ויתאפק בכח גדול שלא לבא עלי' עי"ז משבר כח תאוות הקליפה מאוד מה שבתחלה הגביר כחה עתה מתיש כחה מאוד ומה גם בזו הנקמה יעשה נחת רוח לקדושה בהשכילו שהקדושה כיוונה לטובתו האמתיות וראוי להטיב את הקדושה ג"כ בדרך גמול:

י"ל מה שכתוב זה לעומת זה עשה אלהים לעומת הוא ענין התנגדות כי הקליפה היא הפך ענין הקדושה ממש כי הקליפה בתחלה לשלוט בכחה היא נחלשת והולכת עד כי תכלה לגמרי כי הרע מכלה את עצמו כמ"ש בעל של"ה והרמ"ע בס' עשרה מאמרו' והקדושה אדרבה כל מה שתשפוע בכחה מתחזק' ומתגברת מאוד וכן איתא

מיתת כשהר דס"ת אמרי בחבורת וסיים בפרודה
וזו הוא מה שמעלה בהסבעת עליך פירה בשם
הרמיתם רמיתם מימם ימם מם שמתמעטת והולכת
עד כי תכלה וצריך להסביר ענין הרע מכלה את
עלמו ועפ"ז יובן המשכה העושה מליה אחת קונה
לו פרקליט אחד והעושה עבירה אחת קונה לו
קטיגור אחד כי הנה עד"מ אם רשיון הוא בעל
נפוש עשה ויצא שמעון הלל והכזבה ויחרף אותו
שמעון בנחלות גדולות ועלומות יקום רשיון על
שמעון ויכוו שכלות הרבה וטענין הוא כי כשאר
שמעון מחרף ומנדף את רשיון בורח חיתה חדשה
בניף רשיון וסחיתה היתה היא משטרת דקליפה
והיא קונה שליתה רוחניית מחרי"ג מיברים
רוחניים ומהלבשת בחרי"ג מיברים של רשיון.
והכשהה שקדושה מסהלקת ממנו כי הטוב והרע לא
יוכלו לשכון ביחד כי אם ומלחמה קדמוניית
ומבעית ביניהם כשזה קם זה נופל בכתוב כי יד על
כס י"ה מלחמה לשם שהוא כללות משטרת דקדושה
בעולם שהיא כללות ס"ת והנה רשיון רוחה
שהחיתה הזאת שהלבשה זו כוחבת לו מלוד
כי הוא רע ומה שהוא רע כוחב מלוד ורוצה
להריק החיתה מנופו על נוף שמעון לכן מתחיל
להכותו שכלות רבות ועלומות שכלה אחר שכלה
והנה לאחר שכלה הרשעונה נחלשת כח החיתה
שהיא מעט ואחר שכלה שניי' נחלשת יותר מעט
ולכן נחלשת והולכת מעט מעט עד כי תכלה לגמרי
החיתה שהיא וזו יניק מלבכותו עוד כי לא נשאר
שם כח בחיתה שהיא וזו לבו שלם עם שמעון
כמו קודם שחרפו וגדפו והנה בחתת לה רשיון
הכה את שמעון כ"ה חיתת עלמו שסוסיט ע"י דברי
החרופים לנוף רשיון וכי' רשיון מוסיט החיתה
שהיא למקום שבלה משם והוא נוף שמעון נמלה
שהרע שהיה החיתה תכלה את עלמו כי בשלוט
החיתה שהיא על נוף שמעון בשכותה על נוף שמעון
הרי בכל שכלה והכלה נחלשת כחה ושכאר שכלה
כח החיתה לגמרי ונשבטל מליותה מן העולם אז
חוזרת הנשמה לנוף רשיון לפי שזה אין לה שום
מהנגד בנוף רשיון וז"ש טורף נפשו בפיו כי מה
שבתחל' היה נפשו ללול הנה בשעת פיו עיכר
וטורף את נפשו מלשון בילם שטרופה בקערה כי
כמו משקה השוכות על השמרים שמתממין את
המשקה לפין השמרים מתחתית הכלי למעלה כמו
כן בשעה שהאדם מתחמם בעת כעסו כי לכן נקרא
הכעס בשם חימה שהוא מלשון חמימות והנה
בשעת כעס עולין השמרים הרוחניי' ולפין למעלה
ושם הן שמטורפים את המחשבה שכאות לכעוס
לשכות את שמעון וזהו טורף נפשו בפיו וכן עפי"ז
הבין היטיב כמה מאמרי רז"ל המדברים מגנות
הכעס ולאחר שהכלה החיתה מנוף רשיון הרי אז
מהלבשת בו נשמתו שקדושה ולכן אמרו רז"ל על הרשע
את חבירך בשעת כעסו כי הנה הכה הרע שהיא
החיתה היא הכועסת והכה הזאת לה יקבל שום

פיתוי ורצון כי כח הרע מ"ת לחזור ולהתחפך לטוב
ולכן העובר עבירה אחת שהיא עכ"ד רצון הכורא
הרי עי"ז מחדש חיתה למעלה שהיא קונה עליתה
מרמ"ח מיברים ושס"ה נידים רוחניים ואיתה
הקומ' שולטת על האדם שהוא שברת אותה ומכה
את האדם בהכזריותה עד כי תכלה לגמרי כי הרע
מכלה את עלמו וכן שם אדם מבקש מחבירו
איזה בקש' בדברי תחנונים ודברים טובים הרי עי"ז
מחדש רצון טוב באדם שמבקש ממנו והרצון הזה
הוא ג"כ קומה שליתה מרמ"ח מיברים ושס"ה נידים
רוחניי' וקדושים וכן האדם העושה מליה שהיא
רצון הכורא ית' הרי כזה בורא ומחדש נוף רוחני
קדום וטהור ונומל טוב לאדם שברת אותו:

נל"ע"ד בעזה"י בעשם על מה שכל אחד מישראל
קבלו על עלמו לקיים מ"ע של ואהבת
לרעך כמוך קודם התפלה ונל"ע"ד עזה מועיל כדי
שתקובל תפלתו כי הנה רשיון להתעטון בשאדם
מתפלל על חיזה חים מישראל בברכת רפאינו
שיתרפא חומר זה הנוסח שתחלת רשות' לכל חולי
ישראל ובפרט לזה החים שיזכה לו בזכותו או בשמו
מהו שכוונה שמתפלל עליו בכלל ובפרט שהוא
מתפלל עליו שיתרפא רפואה שלמה אחת
בכלל ואחת בפרט הלא לדברים אלו אין שום ליור
ותפיסה לאחת שכאדם הרשעונה נחלשת כח החיתה
שהיא מעט ואחר שכאדם שניי' נחלשת יותר מעט
ולכן נחלשת והולכת מעט מעט עד כי תכלה לגמרי
החיתה שהיא וזו יניק מלבכותו עוד כי לא נשאר
שם כח בחיתה שהיא וזו לבו שלם עם שמעון
כמו קודם שחרפו וגדפו והנה בחתת לה רשיון
הכה את שמעון כ"ה חיתת עלמו שסוסיט ע"י דברי
החרופים לנוף רשיון וכי' רשיון מוסיט החיתה
שהיא למקום שבלה משם והוא נוף שמעון נמלה
שהרע שהיא החיתה תכלה את עלמו כי בשלוט
החיתה שהיא על נוף שמעון בשכותה על נוף שמעון
הרי בכל שכלה והכלה נחלשת כחה ושכאר שכלה
כח החיתה לגמרי ונשבטל מליותה מן העולם אז
חוזרת הנשמה לנוף רשיון לפי שזה אין לה שום
מהנגד בנוף רשיון וז"ש טורף נפשו בפיו כי מה
שבתחל' היה נפשו ללול הנה בשעת פיו עיכר
וטורף את נפשו מלשון בילם שטרופה בקערה כי
כמו משקה השוכות על השמרים שמתממין את
המשקה לפין השמרים מתחתית הכלי למעלה כמו
כן בשעה שהאדם מתחמם בעת כעסו כי לכן נקרא
הכעס בשם חימה שהוא מלשון חמימות והנה
בשעת כעס עולין השמרים הרוחניי' ולפין למעלה
ושם הן שמטורפים את המחשבה שכאות לכעוס
לשכות את שמעון וזהו טורף נפשו בפיו וכן עפי"ז
הבין היטיב כמה מאמרי רז"ל המדברים מגנות
הכעס ולאחר שהכלה החיתה מנוף רשיון הרי אז
מהלבשת בו נשמתו שקדושה ולכן אמרו רז"ל על הרשע
את חבירך בשעת כעסו כי הנה הכה הרע שהיא
החיתה היא הכועסת והכה הזאת לה יקבל שום

להיות כך כי הנה ודאי אם יבקשו למלך בעד חיים אחד שחייב רחמנו למלך אם ניתן או שלמה מנסים יבקשו בעדו שיהא גיזול ממיתה קרוב הדבר שלא יפניה על דבריהם כלל משא"כ כשמלך או שני מלכים יבקשו בעדו אז קרוב הדבר שימלא המלך משאלותם להכעיל מן המיתה נמצא לפ"ז כשכל חיים ותיים פרטי מישראל יבקש בעד כל ישראל שבכל העולם נמצא כל ישראל מבקשים בעד כל חיים פרטי מישראל נמצא בודאי הוא להתקבל תפלתו כי רבים מבקשים על חיים אחד ולפי"ז רחוי שכל אחד מישראל ילייר במחשבתו בתפלתו דרך משל כשמתפלל בשיבנו מגיני להורתיך יכוין הלא דברים הללו חיוב דברי עלמו נלבד הלא כל ישראל שבכל העולם חומרים נ"כ בשיבנו מגיני להורתיך לכן כדאי הוא שתקבל תפלת הרבים בעד כל חיים פרטי מישראל וכמה כשכיוונו בתפלתו הוא כך שוב מין זה חליפות ועזות הוא התבאר לפנין הכני לך תפלתו תהיה כלולה מתפלת כל ישראל דהיינו שיתחנן בעת תפלתו לומר הלא אין חני לבד מתפלל על הדבר הזה כ"א כל ישראל ואפשר מי שנתקם ורוצה יכול להתפלל בלישנו אם הוא נלבד מתפלל על הדבר הזה שבתפלה לומר שלא הוא נלבד מתפלל על הדבר הזה כ"ה אף כל ישראל מתפללים ע"ז אפשר שתשיב כמו תפלת הלישנו וכמ' מעולם ספרים של ר' שלמה אלנזי"ו מביא שם הזוהר ברחשית דף קכ"ט כי תפלה הרבים יש לה מעלה וז"ש פנה אל תפלת הערער כי תפלת היחיד הקב"ה מפשפש בה לדעת זה היחיד המתפלל מה בוזו ומה מעטיו אם הוא כדאי שתקובל תפלתו וזהו פנה לכך לריך התחדש לעולם להתפלל עם הרבי לפי שלא נזה את תפלתה וחיינו מפשפש ' וחוקר מחריהם עכ"ל הר"ש אלנזי"ו ונלע"ד דאפשר שקשיא לי' להזוהר דקרא שחח בלשון יחיד פנה אל תפלת הערער שפירושו פנה אל תפלת היחיד וה"ל לסיים נ"כ ולא נזה את תפלתו לכך מפרש הזוהר דסיפא דקרא לא קאי כלל על היחיד כ"א על רבים ופנה דכתיב להו פירושו שפנה לתפלתו לקבלה שלא שפנה אליו לפשפש כמעשיו ועי"ל דקשיא לי' להזוהר אם הפירוש של פנה הוא שפנה לתפלתו לקבלה מ"כ סיפא דקרא סוהרת לנמרי כי מאחר שפנה לתפלתו לקבלו פשיטא שלא נזה את תפלתו ולפי מ"ש למעלה ניחא לפרש נ"כ כלומר שפעמים פנה נ"כ אף לתפלת היחיד כשהוא חושב שלא הוא נלבד מתפלל ע"ז כי אינו חוקף כ"כ שלא מצני שהוא מזכיר הפלת הלישנו בתפלתו כלומר תפלת עלמו הוא מזוזה בעיניו מלהתקבל אבל כל עיקר הסמיכ' שלו בתפלתו הוא שזכרת הפלת הרבים בתפלתו וזהו ולא נזה זה החיים את תפלתם של הרבים אבל תפלה עלמו מזוזה בעיניו ואפשר מי שמכוין בתפלתו בסנגון שאמרנו אפשר שתקובל תפלתו בזכותו לבד מהני טעמא שהיו מחשיב עלמו לבושם בעין שאמרו"ל התולה בזכות עלמו תולין לו בזכות אחרים כמו בחזקיהו מלך יהוד' והוא"ו על ולא בזה כמו הוא"ו של ושפתי רננות יהלל פי שפם הוא"ו ממשמת במקום מלת כתם' ספירום הכתוב הוא כמו חלב ודבש הכתב נפשי כאשר שפתי רננות יהלל פי וכן כתן הפירום היא כך פנה אל תפלת הערע' לקבל' כשזה הערער לא נזה את תפלת' של רבי' אבל תפלת עלמו מזוזה היא בעיניו ובעבור זה הדבר עלמו מקבל הקב"ה תפלתו בזכות עלמו וזהו פנה אל תפלת הערער בעלמו לפי שהולה בזכות תפלת כל ישראל ולפ"ז כשיחיד מתפלל על החולים שיתרפא ואין שום מקום שתקובל תפלתו כ"ש ע"י מה שכל ישראל מתפללים על כל החולים שבישראל כמשמע' הלשון רבים רפאינו הפשם ורפא והעלה רפואה שלימה לכל מכואינו לכך מזכיר בתפלתו על החולים ספרטי זה בכלל כלומר שהחול' הזה ספרטי יתרפא בזכות מה שכל ישראל מתפללים על כל החולים שבישראל והנה החולה הזה נ"כ הוא נכלל בכלל כל החולים ממנם לפי שהחול' הפרטי הזה אינו ידוע לכל ישראל לא בשמו ולא בלורתו לכן מזכיר הוא אותו החולה בשמו או מכוין בלורתו שם ידוע לו לורתו ועל זה הענין רומז מלת בפרט שמזכיר בתפלתו על החולה שהוא שמתפלל עליו כי שם היה ידוע שמו או לורתו לכל ישראל לא היה לריך להזכיר מלת בפרט בתפלתו ובכן היטיב הביאור של מלת בכלל ובפרט המוזכ' בתפל' רפואות החולים והנה ידוע כי כחים הפנים של פנים כן לב האדם של האדם כפי ביעור האהבה שאוהב את חבירו כמו כן כשיעור הזה חבירו אוהב אותו נ"כ נמצא מי שמקיים מלות ואהבת לרעך כמוך דהיינו שאוהב נלבו את כל ישראל אהבה גמורה ולא יועיל התמירה בפה לבד מה שאומר בפה הריני מקבל עלי מלות ואהבת לרעך כמוך כ"ש היהיה פיו ולבו שוים דהיינו שיאהוב בלבו כל ישראל אהבה גמורה דאם לא יהיה פיו ולבו שוים ס"כ כשיאמר הריני מקבל עלי מלות ואהבת לרעך כמוך הרי הוא אומר שקר לפני הקב"ה והרי הוא חליפות ועזות גדול וכתיב הוכר שקרים לא יכון לנגד עיני נמצא אם הוא אוהב את כל ישראל אהבה שלימה נמצא אם היה הוא יחוד לכל ישראל בשמו ובלירתו וגרותיו וחסרונותיו יהיה נ"כ יחוד להם ודאי היו כל ישראל מתפללים עליו בלב שלם כי כשהוא אוהב את כל ישראל הרי ודאי כל ישראל אוהבים אותו נ"כ ולא כי עתה הינו יחוד לכל ישראל לא בשמו ולא לורתו ולא לרותיו וחסרונותיו שלא לקב"ה יחוד שמו ולורתו ולרותיו לכן מושיבו הקב"ה מכל לרותיו בזכות התפלה כל ישראל שמתפללים על כל ישראל והרי הוא נכלל נ"כ בתוך תפלתם שכוונת' להתפלל בלב שלם על כל מי שאוהב היטב בלב שלם ואיש מעכב כלל מה שמו ולורתו ולרותיו הינם יחודים לפם מאחר שהקב"ה יודע כל זה כי הוא יודע התעלומ' לב פירום מה שמהעלם מלב כל ישראל שם ולירתו

ומרתו ולרוחתו הלא הקב"ה יודע כל זה ומוציאו מלרוחתו לכל אם לאינו מיכב את כל ישראל נמלא לא אם היו יודע לכל ישראל שמו ולרוחתו ולא היו מכוונים להתפלל עליו מאחר שהוא אינו אוהב את כל ישראל הנה כל ישראל אינם מיכבים אותו ג"כ :

ועוד נלע"ד ליתן טעם נכון למאות ותכבת לרעך כמוך על פי מה שמבואר בלקוי מ"ח על ובו תדבק הדבק במדותיו מה הוא רחום לף אתה רחום וכל מה שהמרכבה תדמה יותר לרוכב הנה ממשיך יותר על עלמו השראת הרוכב שהוא השראת השכינ' והנה ידוע בזוהר ותרע אמר ר' יהודה אלו הוו ידעין בני נשא סגיאות רחימותא דרחים לון קב"ה הוו אתנין ככפייהו למרדף אבתרי' נמלא כל מה שהאדם אוהב יותר את כל ישראל הרי התדמות המרכב' חזקה יותר לרוכב וממשיך על עלמו השראת השכינ' יותר :

ועוד נלע"ד טעם למאות ותכבת לרעך כמוך כי הנה ידוע דבעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא כי בנשמ' היא חלק אלוה ממעל ובהתעורר החלק יתעור' בכלל שהוא השכינה לאהוב ג"כ את ישראל אהבה עזה וזהו ותכבת לרעך כלומ' אם תאהוב לרעיך הרי תועיל בזה כמוך אני הוא כלומר כמו שאתה אוהב את ישראל כמו כן אני אוהב את ישראל וזהו תועלת גדול לעורר למעל' אהב' עזה כי על שפעי' תכפה אהבה כמבוא' אלקי עפ"י משל אחד לעשיר שהיו לבנו בנדים יקרים מאוד מרוב אהבתו אותו וכו' ואפשר מהלי טעמא היא נחרב בית שני בעון שנאת חנם כי לע"פ שוודאי עון שנאת חנם היתה עקר כמו ע"ז וג"ע וש"ד מ"מ כמו שמרוב אהבה פשע גדול נחשב להעת קטן כמו כן מרוב השיאת תחשב העת קטן לחטא גדול מאוד וכשיש שנאת למטה ביישראל מעוררים שנאה למעלה כי בעובדא דלתתא מתער עובדא דלעילא :

כבר כתבתי כמה פעמים בעזה"י שמעשה בראשית שהוא סיפור קבוצו' כללות הטבע הוא מרכבה למעשה מרכבה כי רבים הסבו שהטבע היא רצון כלי טעם מפי הגבורה ית' אבל נחמה קבועות כללת הטבע היא משחלשל מלורות העליונים ומן פרטי הטבע טוכל ליקח משל ודוגמא להבין ענין התורות שלמעלה כמו שכתבתי כמה פעמים בביאור המאמר שכל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו כלומר כדי שיוכל מן הברואים שבעול' ליקח משל ודוגמא להבין מקלת כבודו כמה שנבין מקלת מליאו' תורות העליונים . והנה ידוע שחכמה ונבורה הם הפניי' והחשך מכונה בשם מיא להיותו מתפשט ממעלה למטה כמים הניגרים מלמעלה למטה והדין מכונה בשם אם להיותו עולה למעלה ושוכר הספעתו מלירד למטה . ודע כי כל הדברים המתוקים משחלשלים מחשך וכל הדברים הרופים כמו יין חזק ויי"ש וחומץ חזק משתלשלים מנבורה והנה כשרואים לעשות י"ש חזק מאוד שופכים מיי"ש חלוש לתוך היורה לערך עשרה מדות והנה הוא רב הכמות שהוא עשרה מדות ומעט המיכות שהוא חלוש וכשמשימין העשרה מדות יין חלוש לתוך היורה מתמעט הכמות ומתרבה המיכות ונשאר יי"ש חזק מאוד לערך ג' מדות והנה עיקר הכח יולא דרך למעלה ע"י הכבל והזיע' שיולא מן היי"ש שביורה עד הכובע שמשימין עפ"י היורה ומן הכובע יורדת הזיעה להוך הקנים החלולים . והנה כמי דכם הוא להיפך עד"מ כשים עשרה מדות מי דכם שלישו מהוק מאוד והנה הוא ג"כ רב הכמות ומעט המיכות וכשימוח אותו להרתיח ולשלוק הרבה ביורה יפארו ג' מדות מי דכם מהוק מאוד והנה ג"כ מתמעט הכמות ומתרב' המיכות אבל כמי דכם הוא להיפך הן היי"ם שכמי דכם הכבל היולא ממטה למעלה ע"י הרתחה הרבה היא מימיי בלתי מהוק ומה שנשאר ביורה הוא מהוק מאוד נמלא היותר טוב ומהוק נשאר למטה ביורה ופסולת יולא לחוץ וכיי"ם הפסולת נשאר ביורה והטוב שהוא הכח והחריפות יולא ממטה למעלה עם הכבל ויש לי דוגמת המקור שמשחלשל ממנו שהוא הדין שטבעו לעלות למעלה ומי דכם שהוא מהוק ומשחלשל מן החסד טבעו היפך טבע הדין וכן מלינו בקרירות וחמימות שהם הפכיים והנה חמימות שרשו הדין שהוא האש וקרירות שרשו החסד שהוא מים כי המים הם קרים ולחים והנה הכעס הוא עבע יסוד האש הטוכר בלבד ולכך נקרא הכעס בשם חימה שהוא לשון חמימות כמו שאמר הכתוב כי יחם לבבו וכן נקרא החימה בשם קלף שהם השמרים והפסולת מלשון דבש שסוסר קלפו . והנה מים עבורים לשיטת עפרורית שבהם אם ירתיחו את המים יעלה העפרורית למעל' וקולטין את הזוהמא והעפרורית ונשארים המים זכים ואם יעמדו המים העבורים במקום קר יפול העפרורית למטה והמים שלמעלה הם זכים וכן כשלמדה מהרגז והחמי' לא עולין השמרי' הרוחניי' שנשמתו למעלה ע"י כך מהרגז והכעס כי הכעס הוא מן השמרים שהם חלק הס"א וכשילפ הרוגז לא ניפלים השמרים הרוחניים למטה כי כן הוא הטבע כשמתקרר מחמימתו כי הקרירות גורם שיפלו השמרים למטה כמו שהוא הטבע בשמרים גשמיים שהם דוגמת השמרים רוחניים ולכן כיון החכמים להתה רוח בשם קורת רוח ואמרו ג"כ נתקררה דעתו וכל לשון חימה ורוגז חמלה בהם לשון העלאה כמו להעלות חימה ולנקוט נקם וכן עלה עשן באפו לפי שע"י עליות השמרים למעלה בא הרוגז וכן רז"ל קראו לרוגז בשם רוחתא והנה גם לנוף מזיק הכעס מאוד כי החמימות הרוחניי גורם חמימות הגשמי בשם שהדם מהרתח כי המרכבה לריכה להיות דומה לרוכב וכשהדם רוחח ממילא מתקלקל מזגו שהיה מחלה שוה וממולע בין הקרירות והחמימות ובשעת הכעס

משם נוהג עליו • הגה התבאר מכל זה שכל חמימות נורם להעלותה בין לטוב כמו ר"ש וכן לרע כמו העפרורית ושמרים :

ועפ"ז תבין מעלות המתפלל עם הלמד כי כשהוא מתפלל ביחיד בדביקות ובהתלהבות עליום שרי הוא מעט הכמות ורב הכיוון משל"ב כשעבר' מנשים יתפללו ביחד אפי' אם מתפללים בלא דביקו' שזו הוא רב הכמות ומעט הכיוון, מ"מ לפי שהפל' כל אחד מהעבר' כלולה הוא מתפל' כל העבר' וקב"ה מקרף תפלתם שיתייחדו כל כוונתיהם ויעשה מרב הכמות וממעט הכיוון, מעט הכמו' ורב הכיוון, ויהא נחשב הפל' כל אחד מהם כאלו התפללו בדביקות עליום וכן אם אחד מהנשים יתפלל ביחד עמהם התפלתם יותר חשובה כשמתפרז"ל תיכו דומה מועטין העומדין את ההורה למרובין וכמ"ש שכתוב במשלי ברב עם הדרת מלך כי כן הוא דרך הרוחניות כשמתערבי' ומתייחדין שני מיני רוחניות ביחד וכל אחד מהם קולט שלימות חבירו נמצא ניתוסף בכל אחד מהם שלימות חדש וכמ"ש בחיקוני זוהר ותות ופ"ו כד סליק ביו"ד סליק לשיתין כי כל ניצוץ משפה ניצוצות קולט מכל סיוד ניצוצין שבויו"ד :

כתוב אח לא פדה יפדה איש לא יהין לתלקים כשפרו כי הגה כתב התרי"ל בספר פרי עץ חיים שהיא ספר הכוונות כי כוונת כל התרי"ג מצות ובפרט תפלתינו היא להעלות ניצוצי הקדושה מתוך הקליפות ונתערבו בהם מעת שביר' הכלי' והגה מי שמסכיל היטיב נוהל מרירותם שים להם בהיותם בשביה בתוך הקליפות אין לא יחמול עליהם לפדותם מן השבי המר והנמהר ומה גם כשמעל, תוהן מתוך הקליפות הם עולין בסוד מ"ן ותפ"ב יעשה משם מוחין חדשים לאורות העליונים וגורמים היחוד שלמעלה ומגלה עי"ז מוליום מתפלה לאור גדול ומשעבד לגאולה והמוחין הללו שיש שוהין במקומם אלא יום אחד ואחר היום השני עולין למעלה למעלה ומזדככים מאוד עד כי עולין למדרגות נפלאו' מאוד וכשיגמרו כל הניצוצות לעלות מתוך הקליפות ושוב לא יהיה לקליפות שום חיות ויאמרו מתים נמורי' ואז יבא משיח כמאמרז"ל אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כי הקליפות נק' גוף שבלי ניצוץ קדוש שם כגוף מת והגה אם היו כל ישראל לדיקים גמורים והיו מוליום במהרה ניצוצות הקדושות שהם וכו' משיח ג"כ במהרה בא כמאמרז"ל בעתה אחישנה והגה הניצוצות שהם בהיותם בתוך הקליפות יש להם לשוב כפול אחד המרירו' שים להם בפשול ושוב שבי אמקוים לשוב ואין וכם מלפי' שולי ימלא מי מוליום משם ויכלו לעלות למדרגות נפלאו' כמו שאמרנו והגה ודאי הוא מי שמוליום משם ועולין על ידם למדרגות רמות ודאי שמשלמין גמול נפלא לאותו אדם שמוליום משם משפיעים לו שפע מופלא ולא אי בלבד שע"י מלות ותפלות יכול להוליום משם גלגל אף גם שיבא אדם בגדר ויזום ומשים על לבו גודל מרירות לעזרם ולעטער בעזרם לעזרי מופלג מחמימות חמלתו עליהם הגה ע"י הלשר ההוא מוליום משם כי לפעולות הרוחניים לריך להתלבש בכלי' רוחניים שהם המהשבת והשכל והחמלה וכמו שלשר החרעה בחשובתו על חטאת עוקרת המחשבה הרעה שהי' לו בתחלה בלאשר חשב לחטוא וכממרנו על המאמר נדול' תשובה שזדונות נעשו לו כשגגות כי המלות והעבירות נחקקות על הנשמה כמו שבארנו המאמר שלשה ספרים נפתחי' בר"ה וכספרים הם הנשמות וים שלשה מיני ספרים של לדיקים ושל רשעים ושל בינוני' והגה ידוע כי הניצוצות הנם הם אחי' לנו כי משורש אחד נחלנו משטרת דקדושה וכל ישראל ג"כ בני מלכים הם שלי' מלכין קדישין וזהו שם לא פדה יפדה איש בלשון תמי' למה יהיה כן שלא יחמול כל אדם לפדות את אחיו מבין הקליפות כי לא יהין לתלקים בפרו כלומר שם הי' מוליום משם התם לא יהין לתלקים בפרו שהיא השכינ' כפרו בסוד מ"ן והיה נורם היחוד ויו' ממשיך מוחין נפלאים על ידו וזהו שמרז"ל והתבת לרעך כמוך זו היא כל התורה כולה כלומר כי תחמוד לרעך שהם ניצוצי הקדוש' אז בודאי תקיים כל התורה כולה כדי להוליום משם אז יאמר זו כל התורה כולה כלומר כשתחמוד הניצוצות הנם נתערבו בעזרם לעזר מופלג ומר תוכל ג"כ להוליום כמו ע"י כל התורה כולה :

כתב התרי"ל בספר פרי עץ חיים הגה כפי ערך הניצוצות המתבררים ע"י אותה תפלה כך יהיה אז ערך המוחין שימשיך בז"ת ובמה שלמעלה מהם עכ"ל התרי"ל ביאור הדבר כי דורות הרחשוני' בחסידותם היה להם כח להוליא ניצוצות נבוהות מאוד דהיינו הנאלות של הרחם או שלמטה משם והגה בכל את ועת החורות טולים ומתמעטי' ונשאר לפי כחם לברר ניצוצות שהיגם נבוהות כ"ל דהיינו אותם ניצוצות שבם בערך כח המבררים ומ"ל נמלא שבכל יום המוחין (שבכל יום) הם יותר נרועי' משל אתמול וזה שאמרו רז"ל אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו כעין מה שנאמר בעוקר תאמר מי יתן ערב של אתמול ובערב תאמר מי יתן בקר הקודם לו וז"ש ירמיה בהיכה פלני מים ירדו עיני על שבר בת עמי בת עמי ר"ת בעוקר התמר מי יתן שהגה בחמת רמוי להתמרמר על גריעות המוחין שלכל יום משל יום הקודם לו אבל מ"מ יש יתרון מעלה עתה על ימים הרחשוני' כי בימים הרחשונים לע"פ שהמוחין היו הנוהין מאוד מ"מ הקליפ' היתה אז חזקה מאוד לפי שהי' לה הרבה ניצולי קדוש, משא"כ עתה כי אתו ועד עתה נתבררו הרבה ניצוצות קדושות מאוד בכל יום ויום וממילא בכל יום הקליפה נחלשת וזהו הטעם שמשיך לימות המשיח יקרבו ימים כי מלחה הקרב דעת והיינו לפי שהקליפה היא המהשבת בפני

שמשנה וכל מה שהיו נחלקת אין לה כח להחזיק כ"כ ומפ"ז מובן הגם שמחוזין שלהם מהמעטין בכל יום מ"מ יש להם נתה במה שהקליפה שהוא שונה, מלטערת מחליפות כחה והקליפה יש לה לעד כפול לעד ג' מחליפות כחה ולעד הב' מהנחל' רוח של הקדושה שרוח, מפלת הקליפה ומחילת יש לקדושה שמחה כפולה ג' במה שהקליפה מלטערת על חליפות כחה והשמחה השניה במה שהקליפה מלטערת על נתה רוח של הקדושה וכרחות הקליפה שהקדושה יש לה שמחה כפולה לקליפה יגון על יגונה וכל מה שיתוסף לקליפה יגון ולעד כרי ע"י ניתוסף לקדוש שמח' כפולה ונתה וכן ילך הדבר אל לא תכלית נמלא יגלה הפסדה בשכר' כלומר הקדושה יגלה הפסדה בחליפות המוחין בכל יום בשברה ר"ל במה שיש לה שמח' כפול' ומכופל' מלעד ויגון הכפול של הקליפה כי בשזה קס ר"ל הקדושה זה גופל ומחמ' זה רמוי לכל לדם בשעות' מלוה מי מתפלל שתהיה בשמח' כרמוי למיהב שמתענג בשמח' שהובו כמ"ש עבדו את השם בשמח' וענין הלזה שכתבנו פה יוסיף כח ומומן לעובדי השם ומלבד זה בשעת דבקותו בקדושה העליון' יערה עליו שפע מאותן המורות הקדושים שהוא מעורר לוהן שהלבל מפש עליו שפע הדבקות ויהיר ויותר ומבלו ניהניש לו בלי ליהזר ועיכוב כי עד מהרה ירוץ דברו למעלה ומפש הרוץ השפע של מהנה ודבקות עליו:

ארז"ל בהוריות ובכריתות מהגם הגפלה שנעשה בשמן המשחה שמשחו בו את המשכן ואת כל כליו כתמור בהור' בפ' כי השם וגם משחי בו בכהנים ומלכים ותעפ"כ לא נחסר ממנו כלל לגמרי שנתמר שמן משחה קודש יהיה זה לי לדורותיכם ונלע"ד להסביר הענין הלז כי הנה הנו רומים בחום שקדוש גדול, מאוד שיהיה שורש בשמן המשחה כי הנה בחוב בפ' משלי שמים לרוש ואדץ לעומק ולב מלכים אין חקר כי מי שאין לו רק שכל אנושי לא יסבול כלל להבהיל בשכלו שהל חיילות רבות ומדיות עלומות לכן בהכרח שיערה עליו שפע חכמ' עמוק' מאוד למעלה משכל אנושי ולפיכך הין למשים יכולה להשיג חקרי לב המלך כפי רוחב שכלו ושלמה שהיה מלך הרגים זה בעלמו גודל רוחב שכלו ועמקו ולכן כודיע לנו הדבר הזה שלב מלכים אין חקר והנה כשנמשח שמיל בשמן המשחה נשפך תיכף לפים לאחר ותלחם עליו רוח מלקים עד שהתחיל להתנבאות עד שחמסו עליו ואמרו הגם שמול בנביאים בכתוב בפ' שמואל בסי' יוד ע"ש ואין ספק שהקדושה שברוחה על שמן המשחה נרש לו כל ההשנה שהיה המופלג' יהנה ידוע בשבע הרוחניות שע"פ שיתחלבל ממנו שפע למקום אחר לא נחסר המקור כי הוא כמליק נר מנר ואין הרחצון חסר כלום וכן אמו רומים בחום בשלדם מספיע חכמ' להדם אחר לא נחסר ממנו החכמה הניא והטעם נלע"ד בשביל ע"פ שבגבי ס"ם הם כל הרוחניים שיתחלבלו מה"ם שע"פ שבגבי ס"ם הם ב"ת כי הס"ם הוא בב"ת שהשתי שהשתי מ"מ קבלו כל הרוחניים מס"ם רוסם בב"ת ובימיו ניהיה בשחי' מדליק מנר לנר ואין הרחצון חסר כלום ועומד בקיומו והנה הקדושה שברחה בשמן המשחה ניהיה קדושה גדול' ועלומה שניהיה מוסף חכמה למלכים ובניקות לכהנים גדולים וקלו החימר של שמן המשחה שבא של הרוחניים ניהיה כמדליק נר מנר ואין הרחצון חסר כלום לפיכך כל מה שהי' מושחן ממנו לא נגרע משיעורו הרחצון והפלגה מעניו הזה שחומר השמן שע"פ שהקדושה שרחה עליו מ"מ לא קיבל מהקדושה לא דבור ולא חיות ולא הכמ' ושבע' שלא היה חומר מת ומ"מ כשניה מושחין ממנו לכהנים ומלכים היו מקבלים חכמה ומשבה וירא' לפי שחומרם הוא מוכן לזה וכמו כן קבלו הכרובים והמרון רוסם ושבע הרוחניים שברח' עליהם במה שלא הפסו מקום כדרך הרוחניים שניהם הופסים מקום כמשרז"ל כרובים גם הם היו עומדין ומרז"ל מקום מרון היו' מן המדה וכוונתם בנמרם גם הם עומדין היינו שהיה חוץ לדרך השבע הנשמיים שהופסים מקום שהל היה כפי שבע הרוחניים שהם קודם לשבע והשבע הנשמיים היו' יכול לשלוט על הרוחניים ולהיות ברחוי היה שהמרכבה תחיחם לרוכב לכן מקבלת המרכבה שבע הרוכב הן בשנין העדר הפיס, מקום הן בשנין מדליק נר מנר ולהיות שחומר המרון והכרובים ושמן המשחה פין לפס שום הכייחסות לרוחניית לכן הולרכו לקבל רוסמים שלו כדי שהיה המרכבה מהיים, קלת לרוכב שהל לדם שמעלמו יש לו התייחס, לרוחניים ג' מלד נשמתו שהלם ממקור החכמה וגם כוונתו, שברי נוסף החילונים והפנימיים הם מהייחסי' לנשמתו ועלומו' העליונים הין לו טורך לקבל רוסמים כשלו והנה שם היה קוחו הרוחניי' שהיה שורש על הכרובים היה שור' על המד' לפי שהדם מוכן לקבל שפע הרוחניית לא היה הדם יכול לסבול ולהיה מה שנאמר דוגמת שביר' הכלים של עולם התוהו משא"כ לכרובים לא היה הקדושה שהיה מזקת כלל לפי שהין מוכן לקבל השבע ולהיות שמ"מ היו מרכבה לרוחניי' עליה קלטו רוסם מן הרוחניי' שהיה במה שלא הפסו מקום ונ"כ קבלו רוסם היחוד במה שהיו מעורין זה בזה כמער הים ולויות והנה שמן המשחה והמרון והכרובים היו לעדות ל' שרחל שהשכינה שור' בחומריים השם לפי שקבלו רוסם לדוגמ' הרוחניים במה שלא נחסר השמן ומה שהמרון והכרובים לא הפסו מן מדת המקום כלום ונלע"ד שמעון זה היה הגם שמעולם לא אמר לדם לחבירו לך לי למקום שאלין בירושלים כי כיון שסי' רוחניות קדום שורה שם היה מקום מועט מחזיק את המרובה כמו שמלינו בהרכבת תמוה של פני הכלע היו עומדין כל ישראל וכמו שפירש הר"מ מלבים בפ' שמעו גם המורים ומפשר שבשביל זה נקרא הוא ית' מקומו של עולם כמ"ש ברוך המקום לפי ברוחניות מרחיב המקום והנה חרז"ל חרך לבי בתיב בם כי אחר החורבו

בכיוץ

נכון ונקמט ארץ ישראל ובלע"ד אפשר שמתחל שבריחה לא היתה ארץ ישראל גדולה כ"כ אלא בחיות השביעית שהיה בה מועט מחזיק את המרובה וכזמן החורבן לפי שחטאו נפתלק השכינה משם וחזר הדבר למדתו הראשונה ולא שהיה אחר החורבן כמה שנכווץ ונקמט אלא קודם החורבן היה הגם כמה שהחזיק מועט את המרובה · והנה תרז"ל שלעתיד לבא יהיה בית המקדש גדול כ"כ כמו ירושלים וירושלים כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם והיינו כי לעתיד תתרבה הקדושה כ"כ עד שהקדושה של ירושלים לעתיד תהי' עלומה בקדושת בית"מ"ק לפנים וקדושת בית המקדש תהיה יותר עלום' עד שבית"מ"ק יכיל בתוכו כ"כ כמו שהיתה מכילה ומחזקת ירושלים לפנים וכן בדומה הזאת יהיה קדושת כל מ"י כירושלים לפנים :

ואפשר זהו סענין מה שתרז"ל נן אחד מששים בעדן ועדן אחד מששים בניהם והנה לכאור' יש לומר לפי שהעפר' שבעולם מרובין מאוד על המדוקים לכן צריך להיות שיעור מקום ניהם יותר גדול מן עדן אבל קשה הלא כל הרשעים לאחר מירוקן בניהם יחזרו לגן עדן אבל העניין לפי שגן עדן אור' הו קדוש' וע"כ מועט מחזיק את המרובה משל"כ בניהם . וזהו ענין הרחיבי מקום לתלך שכתוב שתשר' שם השכינה :

חנה מלינו שמות ותיבות שתורה שם כלי וכשא ומרכב' לעוברים השבליים שנעוזי' והמלובשים שהם כנשמה בגוף וכן שדם חכם שמשכיל המלאות שבליות הרי אתד' הוא כלי ומרכב' וכשא לרוחניו' ושבליות הוא ועל ס"ת חייבים לקרוע כי אע"פ שהרוחניות והשבלות של תורה לא נשרף כי אין שם הגשמי יכול לשלוט על הרוחני לשרפו שהריהרוחניו' הוא למעל' מן הטבע ולמעל' מן שם הגשמי עכ"ז כיון שהגויל והתיבות שבליו נשרפות הרי אבדנו על ידיהם גם הפנימיות שהרוחניות כי אין שם דרך להעתיק ולהוסיף לנו ענין רוחני ושבליי שם לא ע"י כלים גשמיים · והנה בשל"ה דף י"ג ע"ב מביא מאמר רז"ל על ס"ת שנשרף שקורע ב' קריעות ולמדו מפסוק אחרי שרוף המלך את המעיל ואת הדברים וקורע חדא הגויל וחדא מכתב כי הגויל הוא כלי וכשא ומרכב' לכתב שהרי הגויל נוטע עליו את הכתב וכתב הוא כלי לרוחניות שבתוכו ומאחר שהכלים הגשמיים נשרפים ברוחניות שבהם נפתלק למעלה · ותחשוב אני כמו כן בשבירת הלוחות שהיה הדבר כמשמעו שהלוחות היו גשמיות והיו נשברות ממש כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו מ"מ גלע"ד ענין פנימי דהנה השל"ה הביא בדף י"ג ע"ב בשם מדרש שהכל בלוחו' ורואה הכתב שהיה שפרח והבדו ביד משה ונפלו מידו ונשברו כי הנה ליור שבלי מקבר ומחבר תיבות המאחר שיהי' להם המשך הנה נמלא הרוחניות מקיים את הכתב והכתב מקיים את הרוחניו' כמו שהכל של האדם מנהיג את האדם ונפשו ומבנו וגוף בשלמו טשא את השכל

עליו וזה כעין דומת האהרון משה את נושמיו כי האהרון רומז לחכמה ומניחים נושאים זה את זה אבל עכ"ז אין האכוכב טשל לשום אלא להיפוך ובשחטאו ישראל בעגל נחשך השמש' לקבל הפנימיו' ונפתלק פנימיותיה למעלה וזהו ענין פריחה תוחיות הרוחניו' וכבדו כידיו וכתחו של משה ללמדם הפנימיות לקולר השמש' ונשתברו כלומר נתפרק חבור התיבות והמלות שלא היה להן המשך נשה ונשתרו כלים ריקי' ונוף את כלי אור ונשמה וכן ת"ח שמת נ"ב קורעין עליו שהרי הוא נ"ב כלי לחכמה כמו שם"ת ומע"ש שב' מיני הכלים שם משוני' זה מזה ר"ל תלות ותיבות התורה וכח המדמה שהוא כח הזוכר הוא נ"ב כלי לחכמת החכם ולא עוד אף במלות ותיבות עלמן יש ב' מיני כלים שמיום דומין זה לזה דהיינו ליורי המותיות המושגים לעין והכרת המותיו' המושני' לאוזן כמו שלא שייך לומר זה הקול דומה לזה המראה וזה התום דומה לזה המתיקות לפי שכל אחד מהלו מושגים לחושים שונים ועכ"ז פנימיות שהן בין פנימיית שבליורי המותיות ובין שבהכרת המותיות ועפ"ז מקורב אל השכל קלת יותר ביאור תלת קשרין דמימטתא שהם אחד שקשה על המתרם להבינם בעבור שרוצה שהתורה והאחד' שני עניני הם והאמת הכלי' הן בחמת שני עניני' אבל הרוחניו' אחד ממש הוא · ומשמיל לך משל לרחוכן ומשען שהם חכמים שוים בשכלם שכל מה שמשיג רחוכן בשכלו יש"ג משען ג"כ ומה שמשען לא יש"ג גם רחוכן לא יש"ג ואין השנת אחד מהם מהשנת חבירו פתוח אי יותר שפילו כתוב השערה אלא השנת שניהם שוה ממש הגה לא ילדק לומר על שכל שניהם שהם שני שכליות אלא שכל אחד ממש הם אלא שהשכל שהאחד הזה שוכן בשני גופים ולא משום שילדק לומר על גוף רחוכן ומשען שהם שני גופים ילדק לומר ג"כ על שכלם שהם שני שכליי' כי השכל נבחר עלמו אחד ממש הוא ר"ל שם תפשוט בשכלך שכל רחוכן ושכל משען מתוך גופיהם ותלייר בחי' שכלם נבחי' מליות עלמו ודלא לא שייך לומר שהם שם שכליי' אלא שכל שכל אחד ומפני זה אף שהשכל שוכן בתוך גופ ג"כ שכלם אחד הוא שאין הגופי' יכולין לחלוק ולהבדיל שכלם לשנים ולא שייך לומר על השכל השוה שם שוה מחולק לחלקין חלין אלא רחוכן וחלין אלא משען שהשכל הוא רוחני אחדות פשוט ושפע של אחדות פשוט הוא שאינו מקבל חלוקה אלא כל השכל השוה אלא רחוכן וכל השכל שהיה אלא משען ג"כ השכל שלו אינו תופס מקום ויכול להיות מליאותו אף בשני מקומות משל"כ נשמי שאינו יכול לשכון בשני מקומות ביחד בזמן אחד וזהו ענין מלא כל הארץ כבודו שהוא יתי' רוחני' יכול לשכון אף במקומו' אין מספר ואף שהוא שוכן במקומות לאין מספר לא מפני זה ינרע להדהותו הפשוט ת"ו כי מ"מ אחד פשוט ממש הוא כמו שהשכל רחוכן ומשען אחד הוא אף שהשכון בשני מקומות והנה זכר יהעת מהות עלם ומקרא המבל בזה אם תרתה מין תבק אחד שנוטו יהיה

ידוק הכא הירוקות הוא מקרא והחבק עלמו שהוא שעם ואין ענין עלם חבק היותו ירוק דאם היה שחור כו' ג"כ נרגש בחוש המגוש כמו שהוא שמרחשו ידוק והכא המרח' שהוא מקרא מוסגא לעין והחבק עלמו שהוא העלם נרגש בחוש המגוש כמלא כי בהכרה ניכר הם דהלוק הסנת החושים לותם מחלק גם הם כמו שמחלק המרחה והקול לניכר או החוש והמתיקות והכא לא יעויר מליאות המקר' כלי עלם כי לא יעויר מרח' לבד עומדת בעלמ' בלתי נשוא' על חיוה דבר או על חבק או על נגד או חבן או עץ אבל העלם יעויר שיליאותו בלתי מקר' ולא החשוב שכמו כן שכל האדם לא יעויר היותו נמלא בם"ע בלי הנוף אלא הוא נמלא חזק ושומד לעלמו ומדרכ' מיליאתו בלי הנוף הוא יותר חזק כי בהתלבשו בנוף שהוא מסך מבדיל נחלשת כאו ולעניו הכ"ל אביא לך אבל יותר עב הכא הלבע עבלא אל עץ בנוון ירוק בד"מ ותלבע ג"כ חיוה מן בגד ג"כ בנוון ירוק בהוא הכא לא ילדק לומר שים כאן שני נוונים נוון המבלא ונוון הבגד כי הלא בחי' הנוון אחד הוא שהיה מרחה ירוק ואע"פ שהנוון הוא נשוא על מעמי' מהחלפי' דהיינו עבלא ובגד ונעשה תבין קלת הכא יה' הוא שכל אחד פשוט בתכלית הפשיעות פמוק בתכלית העמקו' עמוק עמוק מי ימלאנו הכא הוא עומד בעלמו והכא הוא מסיג את עלמו והשנאה היא מלובש' בדברי תורה ונשמות ישראל שהם עלמיים שכליים ענפי' נחלקים ממנו ית' שם נ"כ עלם מעלמיו והלק שהם עמו יעקב חבל נחלתו והם הם מעלמו' התורה שכולו אחד הוא אלא שכללי מכלים שונים והעלמות אחד הוא · והכא בעזה"י נכר ניכרתי ענין הלת קצרין דמסימטת ע"י מקלת הקדמות וכלן הסברתי יותר משם ותלרף מה שכתוב פה ומ"ש שם ויהיו לאחדים בידיך לז תלליח

ומז השכיל ברוך החוגן לאדם דעת :

בספר שלי"ה דף כ"ז ע"ב המכונה בשם בית עיר חומה כתב שם בשם ס' רחצית חכמה סוף פ"ד משער סירחה ע"ם בתריכות לנסוף ההקדמה הסוא כתב שם בעל שלי"ה וז"ל הרי שהתורה והנשמה ענין ג' וצ"ל המרח מלמד שכל הנשמות היו בהר סיני כי גילוי התורה שם הנשמות עכ"ל בעל שלי"ה :

בדף ע"ז ע"ג ז"ל שם הכא העולם שובבי' דהנשתר היא עניו אחר מהנגלה וזה לימו רק היא שהשתר נתעבה ונתגם' וזהו גילויו וזהו דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא הויות דאביי ורבא בהרשם הם רוחניית מעשה מרכבה ואחר שהתלבשות עלם מהרוחניית דמעשה מרכבה נההוה הויות דאביי ורבא ודבר קטן הוא ממש כמו דבר גדול כמו גרעין האט' שלומח ממנה השבולת :

בדף ע"ז ע"ג רמז כמעשה בחיל כך מעשהו בשבת כי מי שטורח בש"ס יקבל בשבת היום לעשותם למחר לקבל שכרם :

אי' בחיקוים שמי עם י"ה שם"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח פרי מלות עשה תלוים כי"ה ומלות ל"ת כו"ה לכן במלת עבירה הם מהיות עבר י"ה ובמלות הם לאחיות מלוה ומלות עשה קורת זכרי לפי שכל מלות עשה הנשמיית הוא זכר ודוגמת למלוה רוחניית :

ההפרש שבין דבר רוחני לנשמי כי דבר נשמי יש לו נ' רחק' ולפיכך הופש מקום ואינו יכול להכון בשני מקומות בדגע אחד עד"מ אם יניח חיזה חפץ נשמי במזרח שבית קדשי היום שוכן במערב הבית אם לא שתעתיקנו ממזרח הבית למערב הבית ולאחר שתעתיקנו למערב שוב אינו שוכן במזרח אבל רוחני אין לו נ' רחקים ואינו תופש מקום ויוכל להכון בשני מקומות אלף מקומות או יותר המשל הזה אם תכתוב שם ה' משמות הקדושים בקדושה ובערה תשרה אותו אור הרוחני על אותיות השם הזה כי השמות הן הן עלם הספירות והספירות הן הן עלם השמות שם מרכבה אל אור הספירות ואם תכתוב השם הזה שמה אלף פעמים ואינה כל קלף משם במקום אחד אז יפרש ויסכון הרוחני' הזה על כל שם ושם כמו שאם תכתוב חיזה דבר חכמה על נייר ה' וחי"ם תכתוב אותו דבר חכמה על שני אלפי' נייר' תסכון דבר החכמה הזה בכל נייר ונייר משני אלפים נייר' וכן אם ימלא חיזה לדיק וחסיד גדול חיזה בשעשיו שעושים להסרחת השכינה ותשרה השכינה עליו ואם ימלאו שני אלפים חסידים חיזו בשעשה שעושים להסרחת השכינה הנר' השכינה על כל ה' מהשני אלפים חסידי' אפילו אם יהיו משוני' בשני אלפים מקומות תשרה אור השכינה בשלימותה על כל ה' משם ואפילו אם יתרבו החסידי' כהנה וכהנה לא תתמעט אור השכינה מן הראשונים כמו שאם תרלה לחלוק חיזה דבר נשמי לעשרי' או לשלשים חלקים והניח כל חלק משם במקום מיוחד חזי ודאי כל חלק משם שחות מן הכלל ר"ל פחות ממה שהיה הדבר הנשמי הזה קודם שחלקתו לעשרים או לשלשי' חלקי' אבל באור השכינה אין הפרש בין אם תשרה על שני ה' או על מאה אלפים חנשים תשרה על כל ה' משם בשלימות לפי מעשיהם שעושים אבל אם ה' משם יפדוף במעשיו העושים יותר מחבירו יתמוך עליו אור השכינה ג"כ בעודף מחבירו כי כן דרך הרוחניים שהיום מהמעט לעולם בשביל הפשטות במקומות רבים כמו שמדליק נר מנר ואין הראשון חסר כלום וזהו הענין מלא כל הארץ כבודו וזהו שאמר משה ליהושע המקנא אתה לי מי יתן והיה כל עם ה' נביאי' כי יתן ה' את רוחו עליהם אם ימלא בתחלה נביא ה' וחי"ם ימלא מאה אלף איש לאור הנביא' הנה בשביל זה לא ההמעט אור הנבואה מן הראשון · ועפ"ז תבין מה שאמרו רז"ל שבכל ברית מילה מלוי אליהו ואפילו אם ימלאו מאה אלפים תיוקות נימולי' בשע' אחת יתמלא בשלימות

בגלגולות הנל כל ג' מהם לפי שהוא רוחני והרוחני יכול לשכון בכמויות הין מספר וכן מי שמזכיר שם מספרות הקדוש בקדושה ובטהרה ומשוך אותו אור הרוחני המיוחס לשם ההוא ונפילו שם יזכירו אותה תלפיות מהשם שהוא יסרב אור ההוא על כל ג' מהם וזהו כלל מקום לאבר מזכיר את שמי תבוא תליך וברכתיך :

והחכמה תחי' בעלי' כשתדם יסבול חיוב עניו שכלי יסמח מאוד ונכנס בשמחה היא עניו רוחני כי שם טוב והדר לפניו עוז ותפארת במקומו והשמחה במעונו ומי שחי חיי לעד חיו חיים ונופל עליו עלות וכבודה שעשועים הלו חלק ג' ממיתה שם דוגמת השיגה שהוא ג' מפ' במיתה מפ"ב מי שמשכיל עניו שכלי הוא שמח לפי שחכמה והשמחה והחיות ממקור ג' שם מפתלפלים ואז נעשה קל ואע"פ שם היה מתחלה חושב ליתן נתעורר מציאתו ואינו יכול ליתן מפני שניתוסף בו כח חיוני והחיים והמוח לא יכלכי ביחד ומערע"ם מפני רוב דבקותו בקדושת המקום ב"ה לא היה לריך לחכול ולא ליתן ג' פעמים מ' יום וכן בגלגולו כתיב ויחזו את המלקים ויתלכו ויפתו וע"ם בתרגום :

אני ה' וכבודי לאחר לא אתן כי הנה כתב התריז"ל והובא בפתח תסידי' בפ' היכלות הקליפות פ"ו מפנה ו' ומלהים קדושים שבשם ק"ך נירופים מהפשטים בין הספירות מחכמה דאצילו' עד סוף העשי' ומשם ולמעלה מהפשטים מלהים אחרים עכ"ל והנה כתיב זה לעומת זה עשה מלהים אבל בחמת אין זה [אלא] בשם מלהים כי ים מלקים בקדושה וגק' מלקים קדושים ויש ג"כ בחי' מלקים וגק' מלהים אחרים מפת"ב שם הוי' הינו אלא בקדושה לבד ולא בקליפ' ח"ו ג"כ וכן שם אדני הינו אלא בקדושה וזה"ם אני הוי' שם הוי' הוא שמי לבד וכבודי שהוא שם אדני לאחר שהוא אל אחר לא אתן וכן שם אל הוא בקליפה ג"כ כמו שמצינו אל אחר וכן מלהים אחרים ואפשר לומר כי הוי"ה שבין שם' והמ"ם של מלהים אחרים הוא חיות וגילוי קדושה שבתפלק היו"ד משם שאחר אל שם כלומר שהם מתשבים כאל וכלא :

אמת מארץ הממה הר"ת שם אמת והסופי תיבות דהיינו תת"ן מאמת ומלל"י ממלת מארץ והחי"ת מחממה הרי הוא תממה והחמלע תיבות דהיינו מ"ם מחמת ות"ר ממלת מארץ והלד"י מהממה הרי הוא מארץ נמלת השפה מלות אמת מארץ הממה כפולים שם כי הוא רומז למ"ן שכפולי שם ממ"ד בסוד מין טפה יורדת מלמעלה עד שיעלו טפיים כענבן מלמעה כי ענין שכתוב הוא לומר כשמת מארץ תממה הרי זה לדק מפשט שפקד פירוש אחר פסוע ע"ד נשיתים ורוח וגשם מין חיים מתהלל במתת שקר אבל כשיש אמת בשלש הרי זה מארץ תממה . ופוד יש אלני בעה"י פירוש על פסוק אמת מארץ תצמח ע"ד שאם מזרעה תחילה וע"ד ליבא בארעא וגירוא בשמי שמיא ובדוגמת שלמעלה מלמתי בספר מקדש מלך בכא בן שנה שהם הר"ת הוא בכא וס"ת הם שבה ותמלע תיבות הם בן :

ימחו מספר חיים ועם הר"ת הם ימחו :

לבן בן נחור הר"ת הם לבן :

ראשית ביכורי תדמקך תניא בית ה' תלהיך הנה הניא הוא ר"ת של הניא בית ל' תלהיך :

הרעים ה' על מיס רביס ר"ת הרעים :

כל מרכבה קולט' רומס מן הרוכב ולכך אסור להביט על ידי הכהני' בשעה שמברכין את ישראל משום שהן שורה קדושה על ידיהם מעין הברכת הכהנים ואע"פ שבדבר רומני לא שייך הבטה נשמיי' מ"מ לפי שידיהם נעשו מרכבה לקדושה אסור להביט עליהם ולכן אם הכהן בעל מום אסור לעלות לדוכן מפני שהקדושה חינו שורה כ"א על דבר שלם וכן אינה בפרי עץ חיים שפע' תחת כאבו העינים להרח"ו ומשל לרבו התריז"ל ע"ז ואמר לו על שמניט על התריז"ל בשעת ק"ש וקדושה שהן ים שם הברית הכהנים :

כתוב במשנת חסידים בשם התריז"ל מי שבאה לו בכרי פתאום סימן הוא שבאותה שעה דנין אותו למעלה דמע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי וחברי' הדין עם לשורש נשמתו למעלה מפלש' עד למעלה על הגוף וזהו כדוגמת התריז"ל שהיה שפתותיו נעות בשינתו בשב' לפי שנשמתו עלת' למעלה ולמדתה שם סודות התורה בשנת שרש' בלק ס"ד אתון בלעם ומעין זה היה מעמרו"ל בשלומריס מיזה דבר תורה בשם אדם שמת בשר שפתותיו דובבו' בקבר וכן הכניה בשנשמתו הנינס למעלה סודו' נגותתו והגוף הי' מוכה על הארץ היו הם מולמו' של הנניה מדברים אותן דברי הנגותה הכתובים לפניהו ונשמת הנניה למעלה אותן הסודו' המלובשי' בדברי שנכתבים שכתובים לפניהו :

בח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שענין הוא דע ותמנה שמע"פ שברית שעבודתיה לבורא ית"ש הוא עבודה תמוהית ועבודה נשמיים מ"מ התמה הוא שעבודתיהו הוא עבודה מלהיים ומה שהיו רחוי שהוא ית' יפעול בשלמותו לקיים פעול כמו שעיקר התחלת ברית'העול' ים מתן הוא ית' בעלמו פעל במחשבתו ית' הנעלם מעין כל חי כי גו ית"ש הרצון הוא היכול'והיכול'הוא הרצון כי תיקף שחושב הוא ית' בהויית חיזה דבר תיקף נתהוה הדבר ההוא ולא הולרך לאמיר' כלל כמו שמצרם הרמב"ן כל ויאמר דמעש' ברא"ש' חינה אמיר' ממש אלא הכונה על הרצון כמו ויאמר שמן כלט והנה טי' רחוי כמו שעיקר הבריה' הוא ית' בעלמו פעל כן היה רחוי שהוא יתברך בעלמו יקיים

יקיים העולם אבל מעולם לא היה מלינו מסר
לנו מלאך קיום העולם והוא ע"י עסקינו בתורה
ומצות כי הנה ידוע שברוחניות התורה ברא את
העולם כי כל התור' כולה שמותיו של הקב"ה והנה
ידוע שהשמות הן הן עצם הספירות והספירות
הן הן עצם השמות והנה כשאדם לומד תורה הף שלומד
פשוט, בנשמותיה הנה הוא מעורר למעלות העליונות
שבנשמתו בתורה הזאת שלומד והתורה הם מקיימי
העולם כי הם הם בתורה העליונה כח לברוח בריאת
חדשה כ"ש פשיטי בשם כח לקיים העולם והנה כמו
שהשם מקיימ' את הגוף וכוללו ומקפו כ"כ שהתורה
היא נשמת העולם וכוללו ומקיימו וע"י מי מתקיים
העולם בתור' ע"י מה שישראל לומדי' את התור'
כי וודאי הוא שם לא היו ישראל עוסקין בתורה
לא היה העולם מתקיים כי משה שהתורה מוחזת
אצלנו בסיכול הקודם המכוונ בשם מרון הקודם מכלי
עסק בה אין התור' מקיימת העולם כ"מ דוקא ע"י
שישראל יעסקו בה בלמוד ע"ז מתקיים העול' כמלא
כי בהתחבר יחד התורה וישראל ר"ל כשיתחבר
ישראל בתורה דהיינו ע"י עסקם בתורה יקיימו
את העולם אבל כשאינם מתחברים יחד לא יתקיים
העולם כי התורה כשמונח בארון מבלי עסק בה
ישראל לא מקיים את העולם וישראל מבלי עסקם
בתורה נ"כ אינם יכולים לקיים את העולם וזה"ם
רז"ל במדרש ברשפי' כשכיל התורה שנקר' רשפית
דרכו וכשכיל ישראל שנקר' רשפי' תבואתו כלומר
מצו ברא את העולם ברא ע"מ כן שישראל יקיימו
את העולם ע"י עסקם בתורה ולכן נרמז שניהם
התורה וישראל במלה אחת שהוא מלת ברשפי'
להורות שבהתחבר ביחד התור' וישראל דהיינו
כשישראל יעסקו בתור' אז יכולים לקיים העול'
וזהו שכ' רש"י בפ' ברשפי' בפ' ויהי ערב ויהי בקר
יום הששי הוסיף ה' בששי בגמר מעשה ברשפי'
לומר שהתנה עמה ע"מ שיקבלו ישראל ה' חומשי
תורה ד"א יום הששי כולם תלויים ועומדי' עד יום
הששי הוא וא"ו בשיון המוכן למתן תורה עכ"ל
כלומר שקיום שמים וארץ תלוי עד יום וא"ו בשיון
שהם מ"ו לא יקבלו את התורה הזו לא יתקיימו
שמי' וארץ כ"ל שהתורה היא נשמת העולם והנה
לפי שהתנו מקיימים העולם ע"י עסקנו בתורה
לכן מכוני' להתנו בשם שופפי' להקב"ה במעשה
ברשפית כי הוא יתי' ברא את העולם ואנחנו
מקיימים את העולם לפיכך קורא הקב"ה אותנו
אחי ורעי כמ"ש הכהוב למען אחי ורעי אדברה
נא שלום בך והנה ידוע דלית ליה עולם כלומר
אף לדיך אחד יכול לקיים העולם והנה לריך
שבכרח ישראל לא יפסוק ולא ידומו מעסק
התור' אף אבל ישראל תפיל עליהם הדרם' ותומה
ושנה ולא ישאר רק אחד מהם שיעסוק בתורה יש
לו כח לקיים העולם כי לדיק יסוד עולם אבל אם
ילוייר ח"ו אף רגע אחת בכל העולם שכל ישראל
יהיו בהומ' והרדמ' ולא יעסקו בתורה ואף אחד
מהם לא יעסוק בתורה הי' העולם ח"ו חוזר נרגע
להוה לא הי' ואינו ומה נם שים מקומות ומדינות
שמתני' זה מזה בשפות יום במדינ' אחה לא הוא
לילה במדינ' אחר' ומעלה בשמלו יכני' אז אלו
בשמדינ' אחרת עוסקי' בתורה בדי שלא יהי' העולם
פנוי אף רגע ח' מעסק התורה בדי שיוכל
להתקיים . והנה ידוע שכל מעשנו הוא לעוליה
נילוי הקדוש מתוך הקליפה להכניס לקדוש
ולהעלות מ"ן בשם יחוד קוב"ה ושכינתי' וכשר
שמשרנו במקום אחר אתיך הוא מוכן כמעט אחוש
אתיך ע"י בכיפה היינר אני מולינו נילוי הקדושה
מתוך הקליפה למען היחוד כשמשרנו על פסוק
אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו והנה
שם הוא יח' לא היה מוכר לנו כח העלה' הנילוים
מתוך הקליפ' כי הוא בעלמו צריך להוליא אף
מהכהנו יח' מותנו מסר לנו שכח הוא להוליא
הנילוים יכל מי שמולינ נילוי הקדושה מתוך
הקליפה מהחברי' הלין הלו הנילוי' ועזרני' אותו
לעבודת הבורא וזה כח מעשינו של הקב"ה הניד
והמשיך לעמו כלומר מה שהי' רצוי בהוא בעלמו
יעשה הוא המשיך אותו הכח לעמי כדי שהא להם
נחלת גוים דהיינו נילוי הקדושה בשתוך הקליפה
מה שיבררו :

בי הים התפן חיים לוכר ימים לרחות טוב גשר
ונו' עד כור מרע ונו' כי הנה נאמר בכתוב
ויעש שלמים את שני המזבחות הגדולים את המזבח
הגדול למשכלת היום ואת המזבח הקטן לממשלת
הלילה ואת הכוכבים והעניין הוא שורש שלו ב'
מחלוקת למעלה ברוחניים הם שני חלקי' עליונים
חד נקרי הוי' הספקלריא הבהיר' וחד שדני הספקלרי'
דלא נהרא דלית לה מנרמא כלום והנה בחי' התורה
שבכתב נתפשט ונתלבל מהספקלריא הבהיר' הנקר'
הוי' כי שם הוי' ב"ה הוא מהייחס לבחי' שבתב כי
שם הוי' נכתב ולא נקרא והתורה שבע"פ נתפשט
ונתלבל מהספקלריא דלא נהרא הנקר' שדי
כי שם שדני מהייחסה לבחי' בעל פה כי בע"פ אתי
קורין שדני כמו שאמרי"ל לא כשאני נכתב אני נקרא
נכתב אני בי"ת ונקרא אני בתל"ף דל"ת . והנה
השתם הנשמי המתירה לנו ביום נ"כ נתלבל
מהספקלריא הבהרה שבעולם העליון וכן מעולם
ועד עולם עד שבתורה ונהעבה הלזו אור השתם
הנשמי שהוא בחי' ת"ת דעול' העשי' הנשמי והנה
ידוע שה"ה לנו להבין מהות השתם שרוחני בעולם
העליון כ"ה ע"י השתם הנשמי נשכיל מילוות
השתם הרוחני ולא מהותו כי מן הטעם נשכיל
מילוות הבורא וכמו כן לא היה אפשר לנו להבין
תורה שבכתב שהוא השתם הרוחני כ"ה ע"י השתם
הנשמי כי דברים שבכתב אי אתה דבאי לתתן
בע"פ ולכן ג"כ להבין התורה שם לא ע"י השתם הנשמי
והבטה עיניים בה ושם לא היתה השתם הנשמי
מתירה לנו לא היינו יכול להבין שם בעיניים
נמלא ע"י השתם הנשמי אנו מביניים השתם הרוחני

שהוא

שמות תורה שבכתב נמצא תורה שבכתב יש לה התייחס עם היום שבכתבו בשמם וכן תורה שבע"פ מתייחס עם הלילה דדברים שבע"פ אי אתם רשאי לומרם בכתב ואיכא להבעית עיניים לכן יכולין ללמוד תורה שבע"פ אף בלילה וכן ארז"ל על פסוק ויהי ערב בקר תרבעים יום ותרבעים לילה מכין היה משם יודע מתי יום ומתי לילה אלא בשעה שלמד תורה שבכתב היה יודע שהוא יום וכשלמד תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה וז"ש את המאור הגדול תורה שבכתב לממשלת היום שילמדו בה ביום ואת המאור הקטן כו' ואת הכוכבים שם נאמר הלדיקים הבאים מיחוד הוי ולדעי כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל כל תורה שבע"פ היא כלולה בתורה שבכתב שהרי תורה שבע"פ היא פי' תורה שבכתב ימצאנה מה שנעלם בתורה שבכתב וזה"ש בנעמ' מגלן מנא ה"מ לו מתי קרא ואנה אור שלבנה הוא בעלמו אור השמש אלא מחמת שהשלשל מדרגה אחת נתעבה האור ויכולין ליהנות ממנה להביט בה אבל באור השמש עלמו קודם השתלשלות ח"א להביט בה לגודל בהירות אורו וכמו כן בלי שהשתלשלות מתורה שבכתב לתורה שבע"פ לא היינו יכולין בדורינו להבין תורה שבכתב לגודל עמקה כמו מי שעיניו כהות מלהביט באור השמש וע"י אור הלבנה יכול להבין מליצות אור השמש שע"י הענף ניכר השורש ואנה עיקר זריחה השמש ביום הוא כדי שיוכלו להביט בתורה שבכתב כמ"ש שם לא בריתי יומם ולילה דהיינו התורה שנאמר והגית בה יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וממילא תועיל השמש לשאר דברים ג"כ שהם הכנה ללמוד תורה דהיינו חרישה וזריעה ודומיהם ומשם ומתן ואנה מי שדבק מאוד בחשק התורה והיא מאוכה לו יותר מכל מיני חמד' ויתחטבא ויגל בה מאוד ויכבח ויורה לבורא ית' ע"ז שנתן לו הורה קדושה כזו ומתוך עולם מדוקתו בהורה משכח מאוד לבורא על שברת בעולם שכות הגורמו' לילמוד התור' כמו עיניו של אדם ואור השמש שהם שכות להור' והרשעים משתמשין באור השמש לתאוותן ולרעת' שבשביל זה לא היה' כוונ' שבירת להזריח השמש בעולם אלא משום שהיו שטים שבעולם יאבד העולם משא"כ הלדיק יהיב מאוד אור השמש ליהיותו שכה לתור' שבכתב וז"ש מי שהים החפץ חיים שהיא מדיקו' מחשבתו והתקשרות בבורא ית' שאין לך חיים חשובים בעולם יותר מחיים אלו שיהב את הימים שמחיריס בשביל לראו' טוב בשם שהיא התור' :

ואפשר שי' לומר שלכך נקרא השביע עולימת'

דרוש בקשת החכמ"

בן זומא אומר מיזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי נבור הכובש את יצרו שכה יל"ד כמו שרים גמ' דברכו' תנא מהיכי' קאי וכי מי הזכי' כאן חכם ונבור שבעולם מיזה חכם הלומד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי נבור הכובש את יצרו הכה יל"ד כמו שרים גמ' דברכו' תנא מהיכי' קאי וכי מי הזכי' כאן חכם ונבור

מן חכם בגמלא . וגרסת לייסב כי הכא אחז"ל מן הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר יהיב חכמת' להכימין מן מדכתיב ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמ' . אי מדכתיב וכלב כל חכם לב נתתי הכמ' ע"כ וכתה לכאורה קשה אלא יותר טוב ליתן חכמה לכסיל למען יסיר הכס ולא לחכם שכבר הוא חכם וגרסת לייסב כי גם' מבחר פניניים כתוב מתמ' החכם אל תסליטו הפניים לפני החזירי' כי חיש יודעים מלומה ואל תומרו שחכמה למי שאינו דורש אותה והחכמה יקרה היא מפניים ומי שאינו דורש אותה הוא רע יותר מן החזיר . ונמשיל מבל אחד רחובן נדבה לבו ליתן במתנה למי שיזדמן אדום זהב ופרוטים של נחשת הסכל מחייב שיתן האדום זהוב לאיש מסכול היודע היטב מעלת וחשיבו אדום זהוב ואם יתן הפרוטי' לזה המסכול לא יקבל בעבור שאינ' נחשב בעיניו לכלום ופרוטי' מחייב הסכל שיתננה לילד קטן שאלו הפרוטי' חשובה יותר מן האדום זהוב כי יודע הפרוטי' יקנה לו מגוזים בשוק שכב' סורגל לקנות בשוק בעד פרוטי' ובעד אדום זהוב לא קנה מעולם סוס הפן בשוק ואומר אלא יתנו לו מגוזים בעד אדום זהב והנה ים מצנה במים' אבות כל המכבד את התור' גופו מכובד על הבריו' וכל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריו' והנה לימו מצוע' לכאור' מסו כבוד התור' שמוזכ' כאן ומה הוא החלול ואם הוא כפשוטו שיעמוד מפני ספר התורה העובר לפניו' יחבקנה וינשק' מאוד פעמים רבות יקשה לית יסי' הדבר הזה שכבה עלמיית עד שבעבור זה יהיה גופו מכובד על הבריות וכן יקשה שהיפוך בהלול התור' וכ"ל עפ"י משל הנה אם יהן אים שפל ונבזה מתנה שפלה ופחותה לנגיד ושר יחרפהו ויכלימהו באמרו הרהיתם הספל ונבזה הלזה בא לרחוץ חברי חבר הכבוד שלי שתקבל ממנו מתנה פחותי' כזה הלא הוא חברי והנה יאמר לו לא תן מתנה (זאת) לפחות ושפל כמותך אבל אם יהן לו הספל הנבזה מתנה חשובה מאוד שרר' ד' מאות אדומי' או יותר יקבל המתנ' הטיות נכב' פניה יפות ואע"פ שהיותן הוא שפל מ"מ להיו' המתנה חשובה בעיניו למאוד מקבל אפי' מספל והנה יזדמן לפעמים שספל ונבזה ג' ידע דבר חכמה אחד מה אלא ידע גדול ומופלג בתורה . והנה אם זה הנגיד ושר לא יכיר ויבין מעל' החכמה וחשיבות ומתיקות הסכל לא ירלה לשמוע דבר חכמה מפי ספל נאצים כשמעו שהספל והנבזה הלזה יחשבוהו הבריו' לחכם ולחשוב יותר ממנו ויהולל בכבודו בפני הבריות אע"פ אם זה הנגיד ושר הוא יודע ומכיר היטיב חשיבות הסכל ומתיקותו וכששומע מאחד דבר חכמה אז הוא טועם בה טעם מתוק ערי יתחשק לשמוע דבר חכמה אפילו מספל ונבזה להיות כי המתנה חשובה בעיניו למאוד כי טועם בה מתיקו' גדול . והנה ביאור המשנה כך הוא כל המכבד את החורים דהיינו שאנו רואים שהוא וחושק לשמוע דבר חכמה אפי' מפתח הערך הרי הוא מכבד את התורים כזה שאמרה שהתורה חשיבה בעיניו למה ד' כיוון שמקבל ממנו אפילו מלים נבזה והנה הים שמכבד את התורה אע"פ שלכאורה נופו מחולל על הבריות ע"י זה כי יחשבו הבריות שמלים הנבזה הוא יודע יותר בתורה מהנגיד ושר אעפ"כ אפי' יפי' מניפי יפי' מכיר על הבריות שהקב"ה יגדלהו וינשאהו ויפרסמהו בפני הבריות לכם ולתהלה וכל המחלל את התורה אפילו רואה לשמוע דבר חכמה מלים פחות ממם כזה מורה שהתורה היא חשובה בעיניו אלו היה חשובה בעיניו ה' חיסך לקבל אותה אפילו מפתח שפל ממנו נמלא אע"פ אע"י זה לכאור' נמלא מהתחלל בבזיון בפני הבריות מ"מ סופו יפי' מחולל על הבריות שהקדוש ב"ה יגלה ויפרסם קלונו בפני הבריות והנה זה הדבר עלינו מבואר ומבין מעלת החכמה וחשיבות' ומתיקות' זה הדבר עלינו הוא דבר הכמה והכסיל לא יחפוץ בתבו' כי אינו מכיר חשיבות' כי אינו טועם בה טעם טעם מתוק כלל ואם היה חכם יכיר לכסיל היה עניו שלפי יהיו דברי החכם בעיניו הכסיל כדברי ספפר החתים כי אין לו לכסיל הזה בית קיבול לקבל המוסכלות כי כח חין הסכל הטועם טעם מתוק במוסכלות אין בו ואין המניעה מלד המשפיע כ"א מלד המקבל שאין בו בית קיבול כלל ואם הזה לחיות שאין טועם טעם מתיקות בחכמ' לפי שאין בו בית קיבול לכלוס לכן ילדק היטיב מאמר הכתוב יסיר הכמתה לחכי מין דוקא שאינן מכיר מעלתה ואין המתנה חשוב בעיניו למאוד אבל לכסיל ה"ג ליתן חכמה שאין לו בית קיבול ואין המתנה חשובה בעיניו כמו שאין חשוב אדום זהוב אצל התינוק נמלא לחכימין דקרא הפירוש שאין בו חכמה כללית להסכיל כל מיני מוסכלו' כ"ש שיש בו חכמה פרטיית שיוכל להכיר בחלק החכמ' אין מעלת החכמ' ומתיקותה ולמים הזה רחוי ליתן החכמה במתנ' היסכיל הוא בעלמו ליוד המוסכלו' כלי מלמד וכן מ"ש בכתוב ואתה הדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה דלכאור' קשה דהל"ל אשר מלאתים בכמו הרבים שכתיב הכמי לב בלשון רבים וגרסת לי דכמו שיהיד של מלאתיו מוסב על' מלת לב בלבד ולב הוא לשון יחיד ר"ל אשר מלאתי את הלב רוח חכמה ומלת לב דבוק למלות אשר מלאתיו ומדכתיב אשר מלאתיו משמע שמחתל לא ה' הלב פעמי בלל מחכמ' כ"א ה' בו קלת חכמה רק אלא ה' מלא מחכמ' וסקב"ה מילא מח"ב את הלב בחכמה אבל אם מחתל היה הלב פעמי מן החכמה לנמרי ולא ה' בו בית קיבול כלל לא ה' מפסיר למסור לסם חכמה וכן תרו"ל שכתורה להיפך מדרך העולם שכלי מלא מחזיק ריק ה'מי מחזיק

דהיינו

דהיינו כדפירשנו . ומעתה יתורץ מה שהקשו על כן אומת תגת מהיכא קאי דכתיב כן אומת מקרא קאי דכתיב יהיב חכמתא לחכימין והקשה בלשון קושיא מיזה חכם שלו ובהו רצוי להגתן החכם' ולא לכסיל כי לכאורה' הכסיל מחייב להיפוך . ומתרץ הלומד מכל אדם כלומר שמבין היטיב מעלת החכם' רמה יודע ליפות שמבין מעלת החכם' כשאנו רואים שלומד מכל אדם אפילו מספיל וכזנב ודאי החורש חסוב' בעיניו למחוד ומתנה חשוב חשוב אדם לקבל אפי' מתים נכזה ומסייע שכתיב' מכל מלמדי השכלתי אפי' מתים נכזה והטעם הוא כי עדותיך שיחה לי שע"י שיחה בתורתיך שהיא מתנה חשובה למחוד ואין המתנה' חשוב' בעיניו לפי ערך הנתון כ"ש לפי ערך עלמ'והחיים הטוב שיש אלא כמו כלי וגרמ' בעלמא דכשאדם מוצא מרגלית' בשפה אדם יפנע מליקח ממנה כעבור שהיא מונחת במקום מאוס כי כשיטברל' מן השפה לא יוכר אח"כ שמחמל' היתה בשפה' וכמו כן כשלומד מיזה דבר חכמה אפילו מתים נכזה לא יוכר אח"כ שקבל' מתים נכזה : **איזהו** גבור הכובש את יצרו ויובן ג"כ ביאורי הכתובים זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה והודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו . ומעולם ועד עולם אתה אל וביאור אלא רבון העולמים וביאור טעם התפלה בברכת מודים הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך וכל זה יובן עפ"י מה שמובא בספר מבחר הפנינים שפעם אחת סיפרו לחכם אחד מגבור גדול שמת ואמר החכם חמה מני איך יקרא גבור מי שהמות תלוי בלומרו ע"כ ר"ל כיון שהוא גבור אינו הוא מוחלש ע"פ כיון שמעותד למות הרי הפסלק ממנו כגבורה כמותו העולה מזה שהוא גבורה לא ילדק היטיב אלא בגבורה ת' שאין מי שמוסל על גבורתו כי לא קיבל הגבורה מזולתו וכן כל הפלמיות לא יתואר בהם שום גמלת בפלמיות כ"א בגבורה ת' כגון שהוא מתארים לגבורה ת' בשם טוב ומטיב או רחום וחנון וכעל חסד כל אלו הפלמיות הם בגבורה ת' מוחלטות שאין מי שמוסל על מליאותו ועל פלמיותיו משא"כ בזולת הגבורה ת' שאין הפלמיות הללו מוחלטות אלא מפני שפלמיותם נשוא על מליאותם והנה עיקר מליאותם הלוי בראין הגבורה ת' וכאשר התבטל מליאותם כבר בטל מהם ג"כ פלימיותם כמו שהוא מומרים כל הגבורים שאין לפניך כי אף שגבורים הם בחייהם מ"מ כיון שאם ירצה הגבורה ת' לבטל מליאותו כבר בטלה מהם ג"כ גבורתם . והנה הרמ"ק בהקדמת ספר יונת אלם מביא בשם הרמב"ם כי בכלל תואר קדמון נלחי ולא בכלל תואר נלחי בראין הגבורה . והנה שהמחודם מפשר שיהי' נלחי בראין הגבורה לגוים יודעים לפרש הפני תוארים הללו קדמון ונלחי . קדמון הוא שבחי' שעבר לומר שמליאות הגבורה ת' לעולם מחודם ח"ו אבל הוא קדמון מצד ומקדם קדמוניות שלא היי' שום זמן ועת שעולם ומעולמי עולמים שלא היי' במליאות אבל הוא ת' וקיים מעולם ומעולמי עולמים והואר נלחי הוא מבחי' זמן העתיד לומר שלא יהיה שום זמן לעולם ולעולמי עולמים שלא יהי' הגבורה ית' במליאות ח"ו אבל כמו שהוא חי וקיים מעולם ומעולמי עולמים כך יהיה קיום לעולם ולעולמי עולמים והנה כפי מ"ש בספר מבחר הפנינים שאין שום תואר שלימות מוחלט כ"ש בגבורה ית' ח"כ יהיה ג"כ בכלל הואר נלחי תואר קדמון דמ"ש להעטייר תואר נלחי מחלט כ"ש בגבורה ית' שאין מי שיחלוט וימשול על מליאותו אבל שאר המלאים אע"פ שיכולים להיות נלחיים בראין הגבורה ית' מ"מ כיון שאינם נלחיים מוחלטים לפי שאם ירצה הגבורה לא יהיו נלחיים וח"כ יהי' בכלל קדמון בחואר נלחי כי אם הוא נלחי מוחלט ודאי הוא ג"כ קדמון דאם לא היי' קדמון כ"ש היי' מחודם וכי' ע"כ מליאותו נחלה בזולתו לא היי' נלחי מוחלט . והנה זהו מ"ש הכתוב הודו לה' כי טוב כלומר כי הוא טוב בפחלט וכוחן טעם ע"ז כי לעולם חסדו שאין מי שמוסל על מדת טובו וחסדיו וזהו ג"כ מ"ש הכתוב זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה כלומר כי רחמיו וחסדיו הם קדמוניית ואין מי שיחלוט עליהם נמלת שאני הכתובים הללו מדברים מענין אחד אלא שאחד נקיט בחי' קדמותו וזהו כי מעולם המה ממ"ש והשני מדבר בבחי' נלחיותו וזהו כי לעולם חסדו כלמ"ד והקדמות ממילא נכלל בו כמו שאמרנו וזה"ש הכתוב ומעולם ועד עולם אתה אל נקיט שני הבחי' בחי' הקדמות ובחי' הנלחיית כי מעולם רומז לבחי' הקדמות ועד עולם רומז לבחי' הנלחיות וזהו שאמ מכניס את הגבורה ית' בשם רבון העולמים כי עולמים הוא לשון רבים רומז לשתי בחי' של מלת עולם כי עולם פירושו ענין נלחיות כמו שפירושו על הקדמות וזהו שאמו מומרים הטוב כלומר כי אתה הוא הטוב המוחלט מפני כי לא כלו רחמיך ואתה הוא המרחם האמתי מפני כי לא תמו חסדיך וזה"ש בסוסח מדון עולם בלי רמצית בלי תכלית ולו העוז והממשרה כי בלי רמצית רומז לקדמותו ובלי תכלית רומז לנלחיותו כלומר לפי שהוא קדמון ונלחי לכך לו העוז והממשרה מתיחית שאין מי שימשול עליו והנה כלל העולה מכל זה שלא ילדק תואר גבור כ"א בגבורה ית' שגבורתו בידו היא ואינו תלוי בזולתו והנה גם במ"ש בן אומת מיזה גבור ג"כ לקרא קאי שאינו שהכתוב מכנה אותם בשם גבורים שנאמר לא יתהלל הגבור בגבורתו ומקשה בן אומת מיזה אים שרצוי לתארו בשם גבור שהגבורה יתלה בו בעצמו ולא בזולתו שלא הגבורה ית' מושל על כל הגבורים ומתרץ הכובש את יצרו זהו גבור שגבורתו תלוי בו בעצמו ולא בזולתו כי

כל בידי שמים חוץ מיראת שמים :

והואיל והזכרנו בדבריו ביאור קצת **מלת** שבסוסח אדון עולם שנתקרהו בעזה"י מתחלתו עד בלי רמצית וכו' שהתרגומו בשמוך והוא

והיה כי הקריז"ל כתב טעם נעץ החיים על כריתת העולמות בהחלת שער שני שהוא שער ענוגים ויאמר והוא כי הנה הש"י מוכרח שיהיה שם כל מדותיו לאמר שם אחד מהם הוא שם הוי' כ"ה שמורה כי הוא ויהי' ויהיו קודם הבריאה והוה בזמן הבריאה וקיים ויהיה אחר חורבן העולם והש לא הי' כורת העולם לא הי' על מה לחלות הויתו בעבר ועתיד והוה כי איך נאמר עליו הי' לפני מה הי' וכן יהי' ג"כ לא נדלק כי יקשה אחרי מה יהי' וכן זכו ג"כ מה שאמו מומרים ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד מורה ג"כ על כתי"ר ג' זמנים הלו כי מלך מורה על הוה ומלך על עבר וימלוך על עתיד ומה שמזכירים הוי"ו בכל אחד מהם כי הא' מפסיק שם הוי' אחד לומר ה' מלך ומלך וימלוך הוא לרמז מ"ש הרמב"ן בפירושו לפ"י כי אלהים הויות הם מותיות היהוה ויהיה ממש בדקדוק לא פחות ולא יותר דוק ותשכח ולפיכך בעבור שמלך מלך וימלוך מורה על הי' הוה ויהיה לכן מזכירין אותם ג' הויות הרומזים ג"כ לג' זמנים הלו . ואתה מצותר לחזן עולם אשר מלך שהוא בכתי' העבר בטרם כל יציר נברא כי העבר הינו הוה אלא עדם הבריאה לעת נעשה כחפצו כל אז מלך שמו נקרא כי זמן הוה שייך בזמן הבריאה קיים ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך ארת שהוא מורה על העתיד שהינו שייך אלא לאחר כלות העולם ואח"כ מסדר הלו ג' זמנים בפירוש הוא היה והוה יהיה בתפארה :

והוא אחד ואין שני להמשיל לו להחבירה יצוחר בעזה"י על דרך אחר כי הנה רש"י כתב בפ' בראשית ויהי ערב ויהי בקר יום אחד לפי סדר לשון הפרשה הי' לו לכתוב יום ראשון אלא ללמדך שהקב"ה הי' יחיד בעולמו אלא נברחו המלאכים עד יום שני עכ"ל רש"י בשם בראשית רבה שבה לבחירה הלא אחד קראי על אלא יום המוזכר בקרא דכתיב יום אחד ויהיך אמו למדנין שהקב"ה הי' יחיד בעולמו הלא אחד לא קראי על הקב"ה . ונראה לייתב עד"מ כל הימים אשר אדם חי על האדמה נחשבו כל ימי חייו כאלו הם ימיו מפני שהימים הללו מימי חייו הם עד"מ מי שהוא חי ביום ג' נשבת הרי היום ההוא קרוי יומו של זה האדם ולא נקרא יומו של מי שמת בשבת קודם ולא יומו של מי שיולך ביום ב' כי עדיין חיים בעולם וח"ב ספיר "למדו מדכתיב יום אחד ספירתו יומו של אחד יחיד ומיוחד שהוא הבורא ית' אלא הי' אז שום נמלא בעולם זולת הבורא ית' לבדו שהמלאכים לא נברחו עד יום שני והנה זהו דרך דרש ורמב"ן כתב וע"ד הפשט לא ילדך לומר יום ראשון כיון שעדיין לא הי' יום שני בעולם ובערך מי יקרא ראשון שהוא מספר מלטרף אלא אין שני לא יתכן לקרותו אלא אחד אחר כל יום השני שייך לקרותו שני בערך יום ראשון הקודם לו והנה העולם מזה אחין נכון לקרוא להבורא ית' בשם רחמן שמורה ח"ו כי יש עוד אלוה זולתו אבל אחד יתכן לקרותו כי אחד הוא שייך לומר אע"פ שאין שני לו והנה ודאי נבחי' אלוהותי ית' אשר לכנותו בשם רחמן שהסיר הכונה ח"ו שהוא אלהי הרחמן ח"ו דמשמע שיש עוד אלהי שני ח"ו אבל בבחינת מציאותו ילדק לקרותו בשם רחמן כי אם נמלא כולל הבורא ית' וכל הנמלאים אבל כל הנמלאים הם חלקים שכבר היה זמן ועת אלא הי' הנמלאים בעולם אבל הוא ית' נמלא ואין עת אל מציאותו כי הוא נמלא קדמון הנה המבואר שאשר לכנות לבורא ית' בשם רחמן בבחי' אלהות אבל בבחי' המציאות יתכן לקרותו רחמן שהבי' הכוונה שהוא נמלא רחמן לכל הנמלאים ולזה בכל מקום שמכנים לבורא ית' בשם רחמן בהכרח צריך להיותו שוכרו בלבו כלומר אלא לעשות שהוא רחמן בבחי' אלהות כ"ל בבחי' המציאות כמו שסדרו בתפלה אחר ק"ש קטנה אמת אתה הוא רחמן ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין אלהים הכוונה אלא לעשות ח"ו כי הוא רחמן בבחי' אלהות ח"ו לזה אמר ומבלעדיך אין אלהים הכוונה שהוא נמלא רחמן וכן בנוסח עזרת נאמר אמת אתה הוא רחמן ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע וכן במוסף רחם בשבח בסדר המלכיות נאמר שם פסוק אחד כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו הי רחמן ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים הלא הוא נמלא בכל בחני הקודם לקרותו ית' בשם רחמן שהם כ"ל תברח נגלו וזה"ב בנוסח אדון עולם והוא אחד ולא רחמן ח"ו כי אין שני להמשיל לו שייהיו נקרא רחמן אלא אחד :

ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע הנה מבראתי יאמר את החיים ואת המות ואת הטוב ואת הרע כל אחד עם הפכו ולא להפוס בדרך כרוך והנה בשנוי נגמ' ויבואר עפ"י מה דאי' בגמ' גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים דאלו ביגיע כפו כתיב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך משריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב ואלו בירא שמים כתיב אשרי ירא את ה' ואלו וטוב לך לא כתיב והקשה בעל התוה לעינים ממ"נ אי מיירי שהנהנה מיגיע כפו הוא ג"כ ירא שמים והירא שמים אינו נהנה מיגיעו פשיטא בעוסקים בשנים מן התחר ואי לאו הכי קשה למה יהיה הנהנה מיגיע כפו גדול יותר מירא שמים . ועוד מקשין לתי' זרך מביא דרשה דשריך בעוה"ז וכו' הלא בפשיטות מוכח מדכתיב בהנהנה מיגיעו הרי מילי אשריך וטוב לך וביראת שמים לא כתיב כ"א אשרי לחוד ואני הקשתי הלא בכל מקום שאמרו בגמ' זה גדול מזה להורות מצי ק"מ אי מצוה ע הטוב יותר מזו אז לא ובודאי ל"ל לעניז אם יקרא להאדם לעשות שתי מצות ואין לו שהות לעשות שתיהן היוזם אשם תדחה מפני חבירתה שהוא דאמרו בגמ' גדול הכנסת אורחים יותר מקבלה פני השכינה דילפינן מאברהם שהיה בשכינה והכנים אורחים

שגל בגידון דיקן שירצת שמים הוא דבר בעולם תלוי בלב ובמחשבה ויכול ליתנות מיניעו וגם להיות ירצת שמים . והנה בעל עולת תמידים מפרש כך כי לכאורה יש לדקדק וכי מליעו שיהא שום מדם נהנה מיניעו רק מסבר שמטל בעד היניעה הוא נהנה פד"מ המומן שבוש בית הנה הוא בוש בכבדות ובעלות ומיעו בוש רק בשביל שכר המלוכה העתיד לבוא בעד הבנין ומעלת ממלוכה עלמה מיעו נהנה כלל והתיך קשר נדול הנהנה מיניעו הלא לא מליעו שיהא שום מדם נהנה מיניעו . ומפרש הוא דקאי על עבודה הכוכת בחשק נמרן ובהתלהבות עלום ותעפ"י שכח נופו ניתם מכח זה מיעו נחשב נגדו לעבר כי שם לנחת יחשב לו שעובד לבוראו בתכלית כחו וכל מה שמתיים כח נופו בעבודתו הוא נהנה ושמח יותר ויותר יהנה כל זה בעובד מלהבה וזהו כוונת הגמרא נדול הנהנה מיניעו עלמה שהוא עובד מלהבה יותר מירצת שמים כי נדול העובה מלהבה יותר מירצה והנה פירוש נכון הוא ועפ"ז יבתך נ"כ מתריך בעולם הזה כי בעת שבדו לבוראו יש לו נחת רוח נדול ובשביל זה עלמה יהיה לו עונג לעולה"ב ובעל נפשו מדם מפרש בדרך אחר כי הנה יודע שהמדם הוא בעל בחירה משא"כ המלוכים שהם מוכרחים בעבודתם לבורא ית' שתין להם נמיה לרע כמו שהמרו רז"ל על וסעדו לבכם ולפי שהדם בעל בחירה לפיכך אם נטייתו לטוב שכר טוב וזהו נקרא נהנה מיניעו כפו והמלאך נקרא ירצ שמים כי בן מדם כשירצ מן הבורא נקרא ירצ שעל הארץ לפי שבני מדם דרים על הארץ המלוך שדיבתו בשמים נקרא ירצ שמים כלומר ירצ שבשמים והנה יהוע מכמה ספרים שבשמת הלדיקים הם יותר חשובים מהמלוכים וזה שהמרו נדול הנהנה מיניע כפו שהם לדיקים שכינים מיניע כפיהם דהיינו ממה שעושים מעשים טובים בעוה"ז הם יותר נדולים מירצ שמים כלומר מן המלוכים שנק' ירצ שמים . ולפענ"ד נראה לפרש בד"ל כי הנה מיהא בתיקוני זוהר מית ירצה ומית ירצה מית ירצה דהחיל בר נש לקב"ה בנין הלא יחות מנכסיו מן בנין הלא יתותון בניו בחייו הלי ירצה לא שוי לעיקרא עלי' דהלי בר נש דהם יהתכח דייחות מנכסיו מן הם יתותו בניו בחייו תו לא דחיל ליה ותו לא רחים ליה ומית ירצה דהיינו דחיל לקב"ה בנין דהיינו רב ומליע עיקרא דכל מלמין והנה כמו שמליעו מהכה תלויה בדבר והכה שהיה תלוי' בדבר כדלעיתא בשם' תבות כמו כן ירצה העושם היה ירצה התלוי' בדבר שבטל דבר בטילה ירצה משא"כ ירצה ברוממות ואף שהיה נ"כ תלוי בדבר כדקאמר כנון דהוה רב ומליע וכו' מ"מ לא שייך כאן בטל הדבר שהדבר הזה לא יהבטל לעולם הבורא ית' הוא מי ויקיים לעולמי עולמים הוא רב ומליע ולפיכך מי שים לו ירצה בנין דהיינו רב ומליע יכי' לעולם ירצ שמים . והנה ים נוסחא נכי מהכה בתבות כל מהכה שהיה

תלוי' בדבר בטל בטל דבר בטלה מהכה משא"כ מהכה הבורא מיהא תלוי' בדבר בטל כי שם בדבר קיים לעולם . ואגב מורחא נפרש פסוק אחד עפ"י מה שאמר דוד ליהונתן נפלאת אהבתך לי מאהבת נשים כי הנה בתבות מפרש מיהא מהכה התלוי' בדבר ו מהכת ממון ותמר שמיהא תלוי' בדבר זו מהכת דוד ויהונתן וזה שאמר נפלאת אהבתך לי שמיהא תלוי' בדבר והיא יותר נדולה מאהבת נשים שהיא מהכת ממון ותמר . ונחזור לעניעו והנה תע"פ שירצת רוממת היא יותר העובה מירצת העושם מ"מ נם ירצת העושם היא מעלה נדולה והנה ודאי מליאותה היא יותר חשובה מהעדרה . והנה מליעו עוד מדה אחת טובה מאוד שמיהא יכולה להיות עם מעלת ירצת העושם ביחד והיא מדת הסמת בחלקו שהאדם הזהה מתנהג לירצת העושם כי מי שהוא משמח בחלקו היינו חושם לכל הלרות והיסורים הבאים עליו ומקבל לותם בחשק נמרן ביודעו בלמוה נדולה כי כל מה דעביד קב"ה לטב הוא עביד כמבואר דבר זה בללי במקום אחר בתריכות והנה מי שהוא מסכיל בעבור יודעו שהלרות והיסורים הבאים עליו הם נרמו לו להיות טובתו מופלנה מח"כ ובלי הלרות הללו לא יהיה כח לקבל הטובות הבא ב"ל בעבור שהתכלו לטובה שבאחריתו שמח הוא ביסורים של עכשיו כמו שהאדם החורם וזורע תע"פ שטורח נדול הוא עליו מ"מ עושה בשמחה בעבור יודעו שתח"כ יקלור הרבה הטובה וזהו מה שאמר הכתוב הזורעים בדמעה ברנה יקלורו שמהרתו יתמר הזורעים בדמעה ברנה קולרים הלא כך פירושו והזורעים בדמעה מעלים על לבם העתיד להיות תח"כ שברנה יקלורו וח"כ מי שהוא שמח בחלקו ומיעו חושם לכל הלרות והיסורים לא ילויר הללו ירצת העושם היינו ירצ הלא ייחות מנכסיו לתפילו תם יעני יתמח בחלקו ומי שים לו ירצת העושם מיעו שמח בחלקו בודאי שתם היא שמח בחלקו לא היו ירצת העושם עוד פירוש אחר ב"ל על הזורעים בדמעה ברנה יקלורו לבכורה קשה וכי ודאי נמור הוא שברנה יקלורו הלא כמה הרפתקאות מזומנות על התבואה משעה הזריעה כמו העדפון או תם לא יהיה מטר ח"ו שהאדמה לא תתן לת יבולה או האדרבה יאכל אותה אכל העניו הוא שברנה מקומות מייחם שכתוב המעשים הטובים של הלדיק לזריעה כי כמו שבהזריעו חטה אחת יצמח תח"כ מאה נרניני מיטים או יותר כמו כן תם אדם עושה מזה אחת שכרו כפול ומכופל מאוד לעין תבלית כמ"ש הכתוב אור זרוע לדיק כשהדיק זורע מזה אחת התיר לו זורם מזה זו ברוחניותה לעה"ב אור נדול לעין תבלית וזהו אור זרוע לדיק והנה יודע שהמתפלל בדמעות תפלתו מרוצה מאוד כמ"ש רז"ל כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה וזהו דקאמר הזורעים בדמעה בודאי ברנה יקלורו שודאי תפלתם מקובלת ונחזור לעניעו הנה ירצת העושם

עם מדת שמח בחלקו מ"מ לכאורה כאחד ממנו נכון ונכניל בלאזה מדה מבני המדות בלאה ירגיל האדם את עצמו כי לא ידעינו לאזה מכם הטובה יותר נסיב ע"ז ודאי מדת שמח בחלקו תטובה מירמת העושם דמי שים לו ירמת שעושם אין לו נחת מלא בעוה"ב אבל בעוה"ז אין לו שום נחת רוח מנודל פחדו וירחתו שלא יבוזו עליו עושקין ויסורין ועינו לרע בממונו שלעולם הוא מפחד שלא יחרוסם אבל מי שהוא שמח בחלקו מקיים בנקל רוב מלות התורה שהם תלויות בממון כמו לא תגנוב ולא תגזול וביבת ואונאה וכוכם שכיר ואינו קיסן יזו מליתן לדקה וכן כ"ד מתנות כהונה והכנסת אורחים וכן כל הקרבנות הם תלויים בממון כמאמרז"ל ביותר לריך לאדם לזרז במקום שים מסרון כים וכן הרבה דברים אדם מוצא לעשות מחמת שעינו לרה בממונו כגון כאד שבת וי"ט והולאת בניו לת"ת נמלא בנקל הוא נוחל עוה"ב מי שהוא שמח בחלקו וגם בעוה"ב ים לו נחת רוח ושמח הוא כל ימיו כי הרי נקרא בשם שמח בחלקו וכשנתן הזה פירשתי מאמר ר' חנניה בן עקשיא רלה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומלות כי הנה אפשר שכל התרי"ג מלות יוכללו בשארה מדות טובות או אפשר בפחות מהם עד"מ כמ"ש במדת שמח בחלקו ואינו לץ להעשיר יכללו הרבה מלות של תורה ומי שאינו מתאוה לתאוות הגופניות ממילא הוא מסולק מלעבור ח"ע ולכה על אחת מים ודאי וכיוצא הרבה בימות האסורות המוזכרות בתורה והרבה מהכלות האסורות המוזכרות בתורה ומי שהוא עניו ושפל רוח מסולק הוא מנקימה ונטירה ומלא תשנא את אחיך בלבבך ומקיים ואהבת לרעך כמוך כי מים כזה ים לו מדת הסהתוות כמ"ש בס' חובת הלבבות שאפלו לחסיד אחד הנסתוות ר"ל האם שום אלך מי שיבא אתך ויאסוב אותך עם מי שינגה אותך ויקלך ויבזה אותך ושניב לו אחסיד ע"ז לא . אמר לו חבירו מ"כ עדיין לא הגעת למעלת החסידים התמימים והנה מי שים לו מדה זו ניל מן הכעס והנקימה והנטירה ומשנאת הבריות והרבה אותה ומשתדל להוכיח את הבריות ולפשיבם מעון בעבור שאין לו מורא שן יתרשהו ויבזוהו כלאה דמילתא לפשר אבל תרי"ג מלות יכללו בשארה מדות או בפחות מעשרה והנה אם הם"י לא הים מלוה רק על ההתנהגות במדות הלאה והיו ממילא מקיימים כל התרי"ג מלות נמלא אלא היו מלוויים רק על עשרה מלות או פחות מהם ולא היו מקבלים שכר רק על עשרה מלות אבל רלה הקב"ה לזכות את ישראל שיקבלו שכר הרבה ולפיכך הרבה להם תורה ומלות עד שהוא מהייב אותם כדי שיהא להם שכר הרבה כנגד כל מדה שיהא אדם מתאוה לתאוות הגופניות ויתגבר עליהם ויהא שמח בחלקו ואינו לץ להעשיר ואוד יוכל להעמיק יותר עפ"י זה אר' חנניה בן עקשיא בא להודיענו שלא יעשה האדם לומר לא בעבור הבכר הרב חולק לה המדות לעניהם אלא בעבור עושם הרבעים שלא יקיימו התרי"ג מלות שאם לא היו מלוה רק על עשר מדות שהם היו נעשים מהם ואתה נעשים הרבה לזה אומר לא תחשוב לומר כן אלא בעבור שרלה הקב"ה לזכות את ישראל ר"ל להרבות להם שכר לפיכך הרבה להם תורה ומלות ומביאו ע"ז רבי' מה כתוב שנאמר ה' חפץ למען לדקו יגדיל תורה ויאדיר כלומר בשביל לדקו אלא ולא בשביל הנקמו מן הרשעים שלא יקיימו כי בשמת אפי' עושם היותר שר היו נתשב לכלום אפי' חלק אחד מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות בערך שכר המופלג שיקבלו בעוה"ב אם יקיימו המלות כאמתה אלא בקריבות במקום אחד ואוד נוכל לפרש פירוש אחר כי הנה ארז"ל מלות רשות ים אלמלא לא נכתבו דין הוא שיכתבו ר"ל שאפלו מחייב אותם אף אם לא נכתבו בתורה ונוכל לומר שהקב"ה עשה כן לכתבן בתורה כדי להרבות שכרן כי גדול מלוה ועושה יותר ממי שאינו מלוה ועושה וזה"ם רלה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומלות אף אותם שאפלו מהייב אותם כדי להרבות שכרם ונחזור לעניינו שאדם שמח בחלקו הוא יותר חשוב מירמת העושם בעבור שים לו נחת בעוה"ז ובעוה"ב ואם תאמר ותאמר לכאורה אלא בעוה"ז ובעוה"ב אם אפשיים ומהנגדים זה לזה ומהרהוי מי שאין לו נחת בעוה"ז יהיה לו נחת בעוה"ב מאי"כ שמח בחלקו בעבור שים לו נחת ושמחה בעוה"ז יהיה לו עוד שכר מופלג בעוה"ב בעבור שמחתו בעוה"ז והנה הוא תמוה לכאורה והתירוץ לזה שהוכרח להיות כן דא"א לתת לו שכרו על המלות בעוה"ז דאל אפשר שיתנו לו בעוה"ז אינו נקרא אלא בשם שכר שאינו נחשב אלא לכלום כי הכל הוא אלא דאלא הוא שמח בחלקו בכל אם שיעבור עליו ועפ"ז מתייאב היטיב ונכון דנמרא שכר מלוה בהאי עלמא ליכא דלכאורה קשה מאי לזון ליכא דאל"ל אין נותנין שכר מלוה בעוה"ז אלא אין מאליתין מאו לזון ליכא ונלע"ד לפרש בב' לופנים עפ"י מ"ש מוהר"ם שיף בכוף ספרו על מאמר רז"ל בתחלת ברלתות רבה על פסוק ואתה אלוה מעשועים לאמון יום יום אמון פדגוג לאמון מכוסה לאמון רבתה לאמון מוגע דהנה הרמב"ם והרמב"ן והר"ן הקשו למה לא הוזכר שכר עוה"ב בתורה ולא הוזכר בהורה רק שכר גשמי כלאמור אם בחקותי תלכו וכו' עד סוף הפרשה וכמ"ש ובקרך ולאלך ירביון כסף וזהב ירבה לך ותירץ הרמב"ם בפירוש המשנה על משנת כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב דמ"מ להם לגלות שכר עוה"ב דלא אם יהיה כתוב בתורה שכר עוה"ב לא יהיו מהו עינינו כי בעוד הנפש שוכן בתוך האומר מעבור שהוא מסך מבדיל בפני ההשגה מ"מ לאדם להשיג מהות עוה"ב ולא יוכל להשתייר בלבב' ענין עוה"ב מפני שלא הורגלו מעולם בדומה לו כמאמרז"ל כל מה שנבראו אין לא נבראו אלא לימות המשיח אבל עוה"ב אין לא רשאה אלישים זולתך פירוש

סמין

שמח מן הסכל שבעולם יכול להציל מחמתה עניו עוה"כ על בוריו וזהו מין לא רחמה לפי שאינו יכול לרחום רק הבורח מ"מ, לבדו הוא יודע מיון עוה"ב אבל עיוורים הנשמיים יודעים הבריות טובים ועניי לכן מביטים להם הבורח דבר שיהוי ומביא אבל נקה ע"ז וזהו שכר מלוה בהאי עלמא ליכא שם"ם לקבל בחומר הנשמי עריבות הסשנה לעוה"ב רק כשמזכר לעוה"כ מז יודע לנו מהות עיונו. ורחיתי בספר אחד לפרש הפסוק כי יפר דבר ה', וכל מעשהו בחמונם בקפה בהרחבת זמן לעוה"ב משם"כ הילר הרע שמרחם לאדם טובות הנשמיות כמו נגיעה וגזלה ומכילה מאכלות אסורות וניאוף ועד"ז מפרש בעל כלי יקר ותרח החסה כי טוב הענן למוכל וכי תהוה הוא לעיניים שהתעטן הוא מוכן ומזומן תיכף ומיד מש"כ הילר טוב מאריך זמן פרעון בחשרתי ובהקפ' ולפעב"ד נראה פירוש הפסוק לפי שהנה יודע שהתאוות הנשמיות מונעים את האדם מהשג', השכל והחכמה ולעולם ח"ו שיתקיימו ביחד כ"ש כשזה קם זה טופל כמו שחרז"ל לא נתמלאה עור עלמ מחורבן' של ירושלים ולעולם אין שלום ביניהם כי אדרבה מהנגדים המה זה לזה ומהלחמי' זה עם זה כי השנת הרוחניות משטרת דקדושה הוא והנאות הגופניות משטרת דקליפה וזהו שאמר הכתוב כי יד על כס יה מלחמה לה' שהוא כללות שטרת דקדושה בעמלק שהוא ס"ח שהוא כללות שטרת דקליפה והנה ים מנשים שפעים מחשקים בהנאות הגופניות יותר מהשנאות הרוחניות ויש מנשים משכילים שחופשי' הסיפוק והמחם התחכם לפתותה לומר שזה העץ ים לו סגולה מיוחדת שהוא טוב למוכל וגם נחמד להשכיל וז"ש ותרח האשה כי טוב העץ למוכל וכי תהוה הוא לעיניים ונחמד העץ להשכיל לפי שים בפרי עץ הדעה שני הסגולות ביחד ולפיכך ותקח מפריו ותאכל וגבל שם לא רק גו הסגולה לאחד השכל לא שיהא מחלפת הנאה נשמיי' כשכיל הנאה רוחניי'

שהוא השנת השכל:

ועוד כ"ל שיהוי אחר על שכר מלוה בהאי עלמא ליכא והוא שייך לעניינו דלעיל כי אנה מרז"ל אין אדם מת וחלי תאוותו בידו אין מנה מחלוה מחתים השיגה ידו למחתים מחלוה מרבע מלוה זו והנה יש מדקדקים ברי ים חלי תאוותו בידו כיון שמחלוה למחתים ויש בידו מנה ויש רואה לפרש מחלוה עוד מחתים לבד השנה שים לו כבר אבל שיהוא הוא דמ"ש חחד חמר מח"כ השיגה ידו למחתים ממילא ים לו שלם מלות זו וח"כ הל"ל מחלוה שנה מלוה זו שהוא כפליס מנ' מלות אז ונחזור לעיניני אין אדם מת וחלי תאוותו בידו נמלא כל מי שים לו הון רב הוא יותר עני ממי שים לו מעט עד"מ מי שים לו מנה לא יחסר לו רק מנה ומי שים לו מחתים יחסר לו מחתים וז"ש מרבה נכסים מרבה דאגה שעשיר היגע על חסרון ממון יותר ממה שרואה העני פירש מהר"ם שיף ריש ושוער אל תתן לי שהחפלל שלא יהן לו עשירות כזה שכאל מחד יהיה עושר ובאל השני יהיה רש כי רוב הוגו הוא סיבת רוב עניותו וביקש מהקב"ה שיברך לותו במדת שמח בחלקו ויהיה עשיר ממתי כחשר הוכח בשם חכם מחד שהוב למלך והי' רש מאוד ואמר לו המלך בקש ממני מיזה מתנה ואתן לך ואומר שחכם למה אבקש ממך ואני עשיר יותר ממך ואומר לו המלך בשר דבריך ואמר החכם זה המעט שים לי מספיק לי יותר ממה שמספיק לך ברב שלך וכן פירש הרמב"ן וה' ברך את אברהם בכל שהקב"ה ברכו במדת השמחת השתתפות ולא היה חסר כלום כי היה לו כל מש"כ מי שהוא אין להעשיר לעולם לא יהיה לו כל כ"ש חלי וכן יעקב אמר וכי יש לי כל רמז ג"כ על עניין זה והשתא יבואר שכר מלוה בהאי עלמא ליכא כלומר לפי טבע בני אדם אי אפשר להלעייר שכר מלוה בהאי עלמא דמ"ש אם הוא שמח בחלקו ח"כ כל השכר של עולם הזה הינו נחשב בעיניו לכלום דהשלוה וחייסורין שוין חלא מאחר שהוא שמח בחלקו ואם הינו שמח בחלקו ח"כ הוא מן היתן שאמרו עליהם אין אדם מת וחלי תאוותו בידו וח"כ כל מה שיוסיפו לו בעוה"ז לא יהי' נק' בשם שכר חלא עוכש הוא חלנו לפי החמת דכל מה שיוסיפו לו יהי' לו השהוקרת לכפלים ודוחק יותר מבחילה ומאלה אין זה שכר חלא עוכש הילכך ח"ל להלעייר שכר מלוה בהאי עלמא ואין להקשות האיך אמר בלשון כלל אין אדם מת וחלי תאוותו בידו דמשמע שלא ימלא אדם בכל העולם שיספחק במעט והאיך אמרו חזיזהו עשיר השמח בחלקו כיון שאים בזה חינו בגמלא כלל זה חינו דמ"ש אין אדם מת מדבר מרוב הבריות ולא מוכלם דכיולא בזה חינו שאמר יתרו למשה שיבחר דיינים שיהיו שונאי בצע שנאמרים את ממונם בדין כמ"ש רש"י בחומש שונאי בצע שיהיו שונאים את ממונם בדין כשהוא דאמרינן כל דיינא דמפקין מיניי' ממונא בדינא לאו דיינא הוא והכא לכאורה דברי רש"י אין להם הפיסה ונ"ל פשוט שאתן לו עלה שיבחר דיינים שיהיו רוחין חוב לעלמן כי הנה חרז"ל אין אדם רואה חוב לעלמו והוא יבחר דיינים שיהיו רואים חוב לעלמן והנה קשה הלא חרז"ל בלשון כלל אין אדם רואה חוב לעלמו משמע שאין אדם אחד בעולם שיהיה רואה חוב לעלמו והאיך יבחר דיינים כאלו חלא ע"כ שם שאמר אין אדם רואה וכו' על הרוב ידבר ומשה יבחר יחידי סגולה שבדור אין חוב לעלמן וזה שמביא רש"י לדברי הפשוט דאמרינן כל דיין דמפקין מיניה ממונא בדינא לאו דיינא הוא וקשה דמשום שאינו יכול לשנות דיין לעלמו לא יוכל לשנות דיין להאריס דהא דאין יכול לשנות דיין לעלמו משום דאין אדם רואה חוב לעלמו חלא ע"כ דעל הרוב דברו אין אדם רואה חוב לעלמו אבל בשאר נמלאים יחידי סגולה ברואין חוב לעלמן ובאמרכ"ן בפירוש התומים מפורש דברי רש"י כך שכל ממון שידעו בו שאדם יכול לשנות

מידם בדין יכנסו לומר ויחזירום לומר מעלמן ואפי' הוא שלהם בלמות כגון שקנה עבד שלא בפניהם וכיוצא בו עכ"ל סרמב"ן והנה לפי דברי שלה מדוקדק מאוד מ"ש רש"י כהאי דלמרינן וכו' ולפעד"ז נראה לפרש עוד פירוש אחר עפ"י מה שמעתי מאדם אחד שמו ר' מיסר מברחד על מה שאמרו בגמ' לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבעמידו דבריהם על דין תורה וקשה שלא שם לא ידיעו דין תורה כ"ש לפניהם מעורת הדין יפי' לעבול דין שבנגדו חוץ למדת הדין ויעבור על לא תעשה מספק אבל בענין הוא כי הנה תרז"ל בגמ' דב"מ סוף השוכר את האומנין הנהו שקולאי דהכרו חביותא דחמרתא לרבה בר בר חנה שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב ת"ל טב לנו גלימייהו ת"ל דינא הכי ת"ל אין למען הלך בדרך טובים ישיב לנו גלימייהו ת"ל ענים תמן ועריתים כולא יומא וכשינין ולית לן מידי ת"ל זיל טב לנו תגרייהו ת"ל דינא הכי ת"ל אין ואחרות לדיקים תמצא ופי' רש"י בדרך טובים לפניהם מעורת הדין הכי שרב יצץ לרבה בר בר חנה שיעשה עם פועליו לפניהם מעורת הדין וכן תרז"ל תיזהו ת"ח הרואה עריפה לעלמו תע"פ שלאחרים הי' מכשיר בכפ"ג וכן הדיין שדן שני תגשים בבתים לפני הדיין אינו רשאי לגעות מקו הדין שמתה ושיער לפסוק לאחד לפניהם מעורת הדין דמ"ל יהיה לבני חוץ לעורת הדין אבל כשהדיין עלמו ים לו דין עם חבירו ליך הדיין עלמו לעשות לפניהם מעורת הדין וזהו כוונת הגמ' לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דבריהם דייקו דבריהם של עלמם על דין תורה דהדיינים עלמן מחוייבים לעשות לפניהם מעורת הדין וז"ם רש"י שוגלי בלע שוגלים את ממונם בדין כלומר תע"פ שכפי הדין הוא ממונם לעפ"כ שוגלים לותו ומתנים לתובע לותם לפניהם מעורת הדין :

ונהזיר לעניינו הרמבון בהקדי' פירוש אחד על הפסוק אחרי מות ירא את ה' הון ועושר בביתו כי הנה מי שים לו ירלת השוגם אלא יחוש מנכסיו דכמו שהוא ירא את הבורא אלא יפסיד ממונו כמו כן הקב"ה ירא ג"כ ליטול ממנו ממונו דכל זמן שים לו ממון הוא ירא מן הבורא אלא יטול ממונו ממנו אבל כשיטול ממונו אוב אין פחד אלהים לנגד עיניו שאין לו מה ליטול ממנו וז"ם אחרי מות ירא את ה' ירלת השוגם שע"כ הון ועושר בביתו הנה התבאר מדבריו שאדת שמח בחלקו מ"מ להיות ביחד עם ירלת השוגם ויותר רלוי לבחור באדת שמח בחלקו מבירלת השוגם ומי שמח בחלקו ים לו שוגם"ז ושוגם"ב ומי שים לו ירלת השוגם אין לו רק שוגם"ב ולא שוגם"ז ועתה יהי' פירוש הגמ' על נדול הנהנה כו' כך דהגמרא מוהנה לנו עלה טובה לבחור יותר באדת שמח בחלקו יותר מבירלת השוגם וזהו כוונת הגמרא שמים שהוא שמח בחלקו יותר מירלת השוגם דאלו ביניע כפו כתיב יניע כפיך כי תאכל מעשיך וטוב לך ואשרי לך בעוה"ז ואלו ביניע כפו כתיב ואשרי ע"כ תאשרי בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב דמי שהוא שמח בחלקו יש לו נחת רוח בע"ז דלעולם אינו מצטער רק תמיד הוא שמח שכן הוא מכוון בשם שמח בחלקו ומחמת שהוא שמח בחלקי שפוט הוא אלו לקיים כל המלות התלויות בממון וממילא יש לו עוה"ב ג"כ משא"כ מי שים לו ירלה העוגם אין לו רק עוה"ב ולא עוה"ז שהוא יפחד תמיד שלא יחוה מנכסיו והשתא מיושבים כל הקדקוקים דלעיל ומעתה נבא לייישב הפסוק שהתחלנו להביא בתוב וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מייסרך להנה הם נשכיל בהנהת הבורא ית' אחנו דמי שהוא שמח בחלקו בעבור שים לו נחת רוח בעולם בעבור הדבר הזה עלמו ים לו נחת רוח בעוה"ב ג"כ ומי שהוא כועס שהוא בלער גדול בעבור זה בלער יהי' נעגם עוד אבל הענין עד"מ מי שים לו שני בנים קטנים אחד חכם ואחד בסיל וחכם בחכמתו וברעתו הבינה ידו מזולתו דיבר כסף ובא ומתפאר לפני אביו אין לך ע"י חכמתו וערמתו הבינה ידו דיבר כסף וכשמוע אביו דבר זה משתבע בו מאוד ואוהב אותו מאוד ובעבור שהבחו אותו אותן לו עוד דיבר כסף אחר והשני שהוא בסיל ורק בבית במירות הבה והבה ואביו הזהירו כמה פעמים שלא ירוץ אן יפול ובשכיל שיש שומע לאביו ומ"ב כי יפול מחמת רילתו וחובל בעלמו מכת דם יחרה אפו על אביו ומייסרהו בהכאות ויסורין והנה לכאורה יתפלאו הרואים בעבור שבחכם ים לו בבר דיבר כסף אשר בזיע בחכמתו נתן לו עוד דיבר כסף ובבסיל לא די לו שנפלע בפלא על דם ייסרהו עוד ביסורין אבל הענין הוא שלחכם מראה לוך שהוא חובב ביניע בעבור חכמתו ומתן לו עוד דיבר כסף ובבסיל מראה לוך שהוא שוגא ומבוזה ביניע בעבור שהוא ומייסרהו ע"ד ביסורין כמו כן מהנהג הקב"ה אתנו מי שהוא שמח בחלקו נותן לו הקב"ה שכר ע"ז להראותו שמדה זו מובלת היא ובחיבה ביניע ית' מאוד ומי שהוא כועס מעניבו להראותו שבשם שים פחיות כמ"ם בשם בחיב בסליים יוסף ושמואל בעיניו ית' וז"ם שכתוב וידעת וגו' כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מייסרך לא מחמת שנאה וכעס כמו שאתב אלא מיסרו מחמת שנאה שלא כדי להדריכו בדרך טוב ויסר זאת כ כשנדל הולד ישכיל ויבין למפרע שאביו היטיב לו בזה שבשכו בקטנותו ואע"פ שבקטנותו הי' שבור כילד עשה לו כמה שבשכו ואז הי' לילד לער עכ"ז לא הבינה אביו ע"ז כי אביו משכיל התחת שעושה לו טובה בשבילו וזכין לאדם שלא בפניו כלומר שלא מדעתו לפי שלטוף יבין למפרע שמחמת אהבה שבשו ואף שאביו מכילו ומשקשו בקטנותו עכ"ז אינו מבין שהבת אביו אותו כמו כן הקב"ה מייסר אותנו לפי שבטוף נשכיל שלטוב שלא שלח לנו יסורין לפי שבשלא היסורין לא היינו יכולין לקבל הטוב המופלג

לעוה"ב

לעיכ"ב כי ע"י היסורין מתמרק עכירותיו וז"מ המעכב' וחולצת בפני העמוקו' והמתיקו' בעוה"ז ואע"פ שהקב"ה מפרנס לותנו בעוה"ז ומ"מ זה גופא לותנו לא היה מפרנס לותנו עכ"ז אין לנו מכשיל לופן לחבתו ית' ולימו · כמ"ש בהמאמר מדברינו שמ' שהוא לדיק גמור ומבין לחבתו ית' ולימו ומה ביסורין ומחה בחלקו מחמת הכאילו כי כל מה דעביד קב"ה לטב עביד ממילא יש לו נהה רוח גדול בעוה"ז ותענוג נפלא לעוה"ב נמלא טוב העוה"ז דבוק עם טוב העוה"ב ורע של עוה"ז דבוק עם רע של עוה"ב וזה"ם הכתוב ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב שהטוב הוא דבוק בהחיים ואת המות ואת הרע שהרע הוא דבוק במות ומי זה פתי יעבור ברעות עוה"ז ועיה"ב וימאס בטוב העוה"ז והעיה"ב ועל"ז רמזו שהבחור בחיים יסי רלון שנזכה לחיים הנלחיים לעמן סלה :

דרוש מסירת נפש

במדרש רבה בסיר הסירים לשיטה ורשיטה בעוה"ז לעין בעולם שלמה בעטרה שעיטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו ע"ר נחוניה שהל רשב"י את ר' אליעזר ב"ר יוסי לפפר שמעת מהיך את הוא בעטרה שעיטרה לו אמו ע"ל משל למלך שר' לו בת יחידה והיה מיהבה ביותר לה זז מהבבה עד שקרתה בתי שנאמר שמעי בתי וראי לה זז מהבבה עד שקרתה לחותי שנאמר פתחי לי לחותי רעיתי לה זז מהבבה עד שקרתה אמי שנאמר שמעו אלי עמי ולאומי אלי האזינו ולאמי כתיב עמד רשב"י ונשקו על ראשו ואמר אלמלא לה בתתי אלה לשמוע דבר זה והיה אין המדרש הזה אומר אלא דרשני ופרשני כי אין לו סוף ביאור והפיסה כלל ואין אנו יודעים מי היה הפם שנזכר בכתוב · ונלע"ד לייסד בהקדים מ"ל פרשה לך לך וי"א ר' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ופירש רש"י לא גילה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור כיולא בו קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק כדי להבבו בעיניו ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור · הנה קשה על רש"י שמארץ דלכך לא גילה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו מדרכה שם היה מגלה לו שילך לש"י יותר היה מחבבה בעיניו לפי שם"י היה שכחורת מכל הארצו' בין בעיניו העוה"ז כמו שכתב רש"י בפ' שלה לך על פסוק וחברון שבע שניה שנקראה לפני לוטן מלריס יבין בעיניו העוה"ב כמו שאמרו ז"ל תורתי דמ"י מחכים ודרך שם עולין כל הפילוח יברחל · ועוד שם מארץ רש"י כדי להבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור שם היה חביבה בעיניו ש"כ לולך לשם מחמת חיבת הארץ ואין רלוי לתת לו עוד שכר כיון שהולך לשם לעובדו · והיה עולה על דעתי לפרש בדרך פשוט רק למהיך היוו על ולתת וקושי' חדא מכני הקישיו' שהקדימו יהי' תירץ לחבריתה וכך יהיה הולעת רש"י למה לא גילה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו וכל זה הוא מדברי קושית רש"י ומהדרן רש"י לכך לא גילה לו הארץ מיד שאם היה מגלה לו הארץ היתה חביבה בעיניו ולא היה מניע לו שום שכר לכך לא גילה לו כדי לתת לו שכר אבל קלה קשה למחוק היוו על ולתת ולעע"ד לפרש בהופן אחר כי הנה מי שהולה שליח מעיר לעיר אחרת לריך לומר לו סמיים על העיר שהולך לשם אבל מן העיר שיולא משם אין לריך לו לומר סמיים כי הלא השליח יולא מן העיר הזאת ולמה לו סמיים כמו כן קשה למה היה לריך הקב"ה להרבות לו דבריו ללא לורך לך מארלך ומן ממולדתיך ומן מבית אביך ולא הלא לו לומר רק בקיצור לך לך אל הארץ אשר אראך · לך הנה העניין היה אמרו שם שום רושם ללתת מלילו אשר נתגדל בה ומורגל בה לארץ אחר, אשר לא הורגל בה מעולם ומה נם שם טוב ומגדל שם מיום הולדו ומה נם שם משפחתו וקרוביו שם שם יום לו רעים אהובי' יודעיו ומכיריו משא"כ בארץ אחרת אשר אין לו שם רעים אהובים וקרוביו ומשפחתו והנה הוא שם נר יוסב לבדד מבלי מכירו ויודעו לכן הכניס הקב"ה נעוצים בלב אברהם על ארלו שיולא ממנו כדי שיוכבד עליו הילוקה מארלו ומ"ע יכבוש את יללו ויולא מארלו בע"כ וזה שאמר לאברהם לך לך מארלך אשר הורגלת בו וממולדתך אשר עולדת בו ומבית אביך שהם קרובי משפחתך נמלא כי בכל דיבור מהילו שהדברים הוכבד את לבו לבל ירלה ללתת וא"כ רמזו הוא לתת לו שכר על כל דיבור ודיבור ע"י כבישת יללו וז"ש רש"י למה לא גילה לו הליכת הארץ מיד דהיינו שיאמר לו תיכף לך לך אל הארץ אשר ארלך מבלי הזכיר לו מארלך וממולדתיך ומבית אביך ומהדרן רש"י לכך הזכיר לו הקב"ה אלו הדברי כדי לחבבה ר"ל כדי לחבב לו את ארלו ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור שם יכבוש את יללו ללתת משם ומביא רש"י קושמא לזה כיולא בו קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יללק דקשה ג"כ הל"ל בקיצור קח את יללק והעלהו שם לעולה אבל סעיין אות שהקב"ה הכניס נעוצים עלומים בלב אברהם על יללק כדי להכבידך עליו מיכוד יללק מן העולם ומ"ע יסתעפו ז"ם לו קח נא את בנך המסוב לך את יחידך אשר אהבת ולף ע"כ שהשמו וכ"ז עשה הקב"ה כדי לתת לו שכר על כל דיבור ודיבור והנה מיתת במדרש כשאמר לו הקב"ה קח את בנך אמר אברהם לפיוז בן לילחק או ליעמעל ל"ל הקב"ה את יחידך אמר אברהם זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו ל"ל הקב"ה אשר אהבת ל"ל אברהם לבניהם אני אוהב ל"ל הקב"ה את יללק עכ"ל המ' ובמדרש אחר מיתת כשרלה אברהם לשחוט את יללק בכו שמלאכים ובכרו שהמעות על הסכין ונפנם בקב לחנקו בידיו ל"ל אל תשלח ידך אל הנער בקב

להוליך ממנו טפח דס לכל הפחות ח"ל מל העם ט מקומה והנה פני המדרשים הללו לכאורה סותרים זא"ז כי לדברי המדרש הראשון היה שותה מהרחם תה ילחק כע"כ כשראה מטעמת מברכים שרלה להשמש שלה לשחוט תה ילחק ואחר כך עשה עלמו כאלו נרלון נמור היה חפץ לשחטו והלטער על מה שהזיר לו לא תגע בו יד והלא יעלה על הדעת שמברהם רלה לגמור דעת המקום שעשה את עלמו מתנבל ומתפחד על מה שליוהו שלא לשחטו

"לך העניו יובן בהקדים מ"ם הגריז"ל כאיל הנרוש על אפיקי מים כן נפשי התרונגלוך מלהיות העניו הוא שהאיל שהוא חי' מסורה מן השבע חיות שהורו' המנויות בפ' ראה אשר ולבי ויחמור לקו ודישן והאו וזמר והאיל הוא כשעומד על שפת הנהר' ומסתכל בנהר ורוא' מרתו ודמותו כמ' ושועה ומוצא שים שם במים איל ממש ואינו דמות בלבד והדמות הזאת נדמתה לו שהיא נקבה אילה ומשתוקק אליה להזדווג עמה מכל מחשיבתו היא לקפץ בתוך המים ואם היה מוצא אילה נקבה על שפת הנהר היה מזדווג עמה וכי' ממלא תאוותו לך כשאינו מוצא נקבה על שפת הנהר אזי תאוותו להזדווג לנקבה מתגדל ומתרבה והולך וגדל עד כי יגיע לחולה מהכמה ולצר מופלג מאוד עד כי יוכל למות מחולת מהכתו לנקבה וזה אמר הכתוב כאיל תערוג על אפיקי מים לגודל חול' מהכתו ולא נמלט מתחושה הזאת ממנו כי מרחבה התחושה מתגברת עלי' כמו כן נפשי תערוג אליך אלהים כי חולת מהבתי אליך אלהים הולכת ומתגבר' עלי מאוד מאוד ולי"ה לקמן נמתיק ענין זה בהמתקה יתירה: ועוד מלמתי בכתבי קדשו של הגריז"ל שפירש כמה פסוקים דכתיב אני ה' לא שניתי וכתיב ה' אלהים וכתיב כי אמת ומנן ה' אלהים וכתיב כהאמה דוגמ מפני שם יתבדו רשעים מפני אלהים ולדיקים יעלזו לפני אלהים ויסרשו בשמחה והענין הוא כן דע כי אין דבר רע יורד מן השמים והשפע טיורד' מלמעלה לעולם היא שפע טובה מאור אלא שהשפע הזה מתהפך לרעה לפי רוע מזג ונהנה של המקבל השפע הזה השל זה לא רוצה שיבא אליו השפע הזה אלא שהוא מתהפך לרעה לפי רוע מזגו ונהנה הגהה וכנה ליתא בשורר בפ"ק דקידושין דף ט"ו ע"ב כמו כן נאמרו שמע יפרנל מעלה עליו הכתוב כאילו עבדו על קידוש השם בפועל ממש וכנה מלאה שבוח כאילו שורר שיחשוב שאילו יהלה היה עומד לעבדו וחרב שלופה בידו להרגו הלא לא יפסיק בשמע יפרנל לכל בלמת השבל אחי' שבמחשבה הזאת יכוונ להיות כל זמן שהיו במעבד בפועל ממש אלא שהיו יכולים להרגו אלא יבדה משם למלט על נפשו אבל הוא יתי' בדעתו לא תמיהת שמע יפרנל וא"כ אין ומה הוא מפיהת נפשי בשמע יפרנל לך העניו יובן בהקדם מ"ש בפרשיז"ל וכו' עיין נפשים פכ"ה:

יוסם השעוה במקום המלח נ"כ יתך אבל בהשם הכה בשמשם הוא כה שבוש אלא שעבע תשר השעוה לקבל התכה מן הכה השבוש שבשמש ושבע תשר המלח לקבל הקפאה וכן תשר השמלח מוכן בעבעו לקבל הלבונית ותשר המלח מוכן לקבל שהרורי' מן השמש והנה כמו כן למעלה אין שם ח"ו מדות הלוקות ומשונות ח"ו אלא לשר שם מדה"ד וזו מדה"ר אלא אבל הוא מדה"ר אלא שהלדיק כתו בריו וחזק ויש לו כח לקבל השוב והוא בעיניו כמות שהוא משל"כ ברלע ברוע הכשרו ומזגו החלום מתהפכת השפע הזה אלא לרשע נקרא אלו מדה"ד וזה שאנו אומרים ותהי לדיק על כל הכתוב עליהו כי אמת עשית ר"ל שבאמת ויבר רק אתהנו הרשעים אע"י רוע בחירתיהו השכבר מדה"ר למדה"ד ועפי"ז תבין מאמרו"ל רשעים מהפכין מדה"ר למדה"ד ר"ל שהשפע הזה עלמה אשר הלדיקים נהנים ממנה ומתענגים בה הנה אלו הרשעים מתהפכ' השפע הזה בעלמה למדה"ד ולרעה והלדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר שאמנם השפע עלמו אמניע לרשעים יסורין ועור מאותו השפע עלמה מניע ללדיקים נחת ותענוג והנה הלדיקים בשוב בחירתם מהפכין המדה"ד של הרשעים למדה"ר והנה ידוע שאני' רומז לרחמים ושם אלהים רומז לדין וזה"ש הכתוב אלי בשם כוי' לא אניתי מעולם מרחמי' לדין כי למעלה אין שום שיריוד ושנוי חלילה וז"ש הכתוב ג"כ ה' הוא אלהים כלומר כי למעלה הכל אחד אין בו' ברחמים כן בו' הדין רק כי שמם ומנן ה' אלהים שהם מדה"ר ומדה"ד הם נמצאי' לשמם שם הם כח אחד שהוא בלי שמי ושנויים אינם אלא לפי שינוי הכנת המקבלי' כמו כן ממש הם בחי' ה' אלהים שהם מדה"ר ומדה"ד ואלי המשלתי עוד משל נאה וזה בשבור כי מתוך המשל הזה יובן לנו עוד ענין אחד ומשל הוא לשני אבני' רחוכן ושמעון ורחוכן הוא אבית המרחץ שרחץ שם בחמין וגוהו כריח וחזק ושמעון עקלוהו פרעוני' וכניס ופשוטי' וחסן לשרוע את בשרו מרוב עקלותיו והנה שם לוי ישרו' את אביהם על טשם בלפרניו היטיב בשוי ובמשקל אחד לשניהם ולא ישרוע את אחד יותר חזק מחבירו הנה שמעון ירגיש העונג והנאה מעריש' ורחוכן שדרכה ירגיש כאב ויסורין והנה השריש' היא פעולה אחת ופשוטה רק הבינוי הוא בשבור שני הכנת המקובלים השריעה כי נוף רחוכן שלק גופו עקון מוכן לקבל כאב ויסורין ע"י שריעת לוי ונף שמעון העקון המקבל הנאה ותענוג ע"י שריעת לוי וכן הוא עניו השפע הנאה מלמעלה מתחלק, אלל בני אדם לעוב ולרע לפי שנויי הכנת, והנה השפע הנאה מלמעלה אין בה שום ליור ניכר פרטי שנוכל לגייר בו ענין פרטי כן עוב או רע כי השפע היא היולי"ת ועיקר הדבר הוא מסור ביד האדם שהוא יתנבר אדם בשכלו על תאוותו ירגיש עוב משפע מלמעלה ואם יגבר תאוותו על שכלו ירגיש שפר ויסורין

ויסורין וזה"ס מפי עליון לא תצא הרעות והסוב כלומר בשפע העליונה אין בה ניזר פרעי הן טוב או רע כי הוא היולי ואין הדבר מסור אלא ביד האדם ולפיכך הוא עושה טוב לעצמו ורשע הוא עושה רע לעצמו לכן מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו כלומר אין לו על מי להתרעם ולהתאונן על הרעות הבאות עליו כ"ת גבר על חטאיו כלומר על עצמו יש לו להתאונן ולהתרעם שהוא בחטאיו היפך הכוונה שקיבל רע מן השפע העליונה ואין לו שום תרעומת על הבורא ית' כמ"ש מפומך אלת אדם הטלף הטלף דרכו ועל ה' יזעף לבו והנה הפירוש הפסוק הלז הוא ידוע ופשוט ונלע"ד להמתיק עוד שכוונת הכתוב כך הוא מפומך אדם הטלף דרכו במה שעל הפס יזעף לבו זה הדבר עצמו יזעף לבו על הפס הוא מחמת שאלתו כי חדל להשכיל שהוא עצמו מביא קלקול לעצמו והנה הכשיל עושה שני מיני שטות שטות אחד מה שהוא בעצמו מפלף דרכו והשטות השני מה שעל הפס יזעף לבו והנה השני נמשך מן הראשון והסורס על שני מיני פומך הללו אחד הוא שהיה חסרון דעת והנה שלמה המלך ע"ה המליץ בעד השוטים שיזעף לבם על הפס כי אין זה בזדון לבם אלא מחמת שטות ואין להתאסף כ"כ ואין לך כף זכות ככף שטות ושמעתי פעם אחת משל ע"ז שאמר הכתוב פומך אדם לחטא וגו' ויובן ג"כ מה שאמר הכתוב וגם בדרך בשהשכל הולך פומך לומר לכל שכל הוא פעם אחת התחברו יחד שלשה תגשים אחד גנב ואחד ממור ואחד שוטה ונפגשו שלשה אחד מהם לא יפרסם עניין חבירו והנה השוטה גילה בעצמו שטותו והאחר יקרלוהו התגבי' שירתו שטותו שוטה תרים אפו על שני ריעיו ואמר אם הם עברו שטותי שגילו תותי שתי שוטה גם אני אעבור שטותי ואגלה שחבירי אחד מהם הוא גנב והשני הוא ממזר והנה השוטה לגודל שטותו תע"פ שבאמת מכריז על עצמו שהוא הוא והוא אינו יודע שם מכריז על עצמו ואומר את חבירו ובאמת הוא אומר בעצמו שבאמת הוא אינו יודע מה שאומר בעצמו על עצמו ונחזור לעניני הרמבן לפסו' כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי וגו' עפ"י משל נאה משל לעבד ה' גדול שאמתו לו בנים הרבה בחייו ולסוף זיכנו שם"י לגדל בן אחד והבן הזה היה מושלם בכל המעלות בהבלי' השלמות והיה יפה תואר ויפה מראה עד למאוד ונפל חן מופלג בעיני הבני עד שאהב אותו אהבה עזה מאוד לבלי תכלי' והנה האב ה' מלטער מאוד על שאבדתו העלום' לבנו בעור בקרבו ואינו יודע מה טובה לעשות לבנו בהאבדתו אותו כדי שיבקש אבדתו ויתקרב להבדתו מאוד מאוד יחבקהו וינשקהו בתמלא החיבוק והנשיקה ניהוסף אהבתו מה עשה האב יען בלבו עלה מושכלת בהמרו הגם שאני אוהב את בני מאוד הנה בלא כסף ג"כ הוא חביב אלי לקלקל ממון בעבור בני ואעשה לו בגדי' נאים מאוד שיש לערך אלף זהובים וזה אקרר אהבתי להבדתי קלת בעבור אהבתי את בני לא תמנים על הפסד ממון וכן עשה האב ואח"כ כאשר לבם בנו הבגדים הנאים ה' יופי מבהיק הרבה יותר מבראשונה וגם אז עלה יותר מבקדם והיה אח"כ אהבתו את בנו כוער יותר בקרבו והנה היה סבור שיגדיל אהבתו בבגדים הנאים והנה אדרבה קילקל בזה והנה בחמת אין זה תיקון רק אם היה מפסידו הפסד עלום בממונו ואם לא ה' אוהב תוכיח מאוד ה' עולם חרון אפו להבדתו מכה רבה אך עתה שאוהב אותו מאוד אינו מכהו ובזה מתקרר חום אהבתו והנה אינה בזוהר על פסוק הן אמיץ לא זכו בעיניו דכל הטובות שיספיק הקב"ה ליזרעאל נראה בעיניו ית' לדבר מועט כי חפצו ורצונו להספיע יותר ויותר אך שכוונתו חלושה מלקבל טובות רבות ועלומות ואל רוע הכוונתו מלטער הקב"ה שאין לו למי להספיע טובות העלומות וכ"ז הוא מגודל אהבתו ולפ"ז המשכיל המתבונן היטב בשלו גודל אהבתו אותנו ודאי אוהב הוא להקב"ה אהבה עזה מאוד ובהיות שמהלהב לבו להוות את הבורא הנה האהבה בוערת בו ואינו יודע מה לעשות להקב"ה לכבות אהבתו והוא בלבו לומר שירות ותשבחות בכל כחו ולפ שאלים כחו ע"י השירות שמזמר בקול רם ועושה אינו נחשב בעיניו לכלום נגד האהב שאוהב להקב"ה והנה מדי דברו בחשק נפלא בשירות ותשבחות אז בתמלא השירות התגבר אהבתו לבורא יותר ויותר כמו שאנו אומרים בנוסח תגעים שמירות מדי דברי בכתוב הומה לבי אל דודיך וכאשר מתגבר אהבתו חוזק לשרים קולו יותר מבתחלה וברמיזו קולו יותר אז מתעוררת אהבתו לבוראו יותר ויותר והנה את נופו של אדם יש לו סוף וקץ ואהבתה הרוחניות אלו לבוראו הולכת ומתגברת ואאשר רואה האדם שאין לו כח עוד לשרים קולו יותר כדי להשביע אהבתו הרי הוא אז בגער גדול ומניע לחולת אהבה כי החשק מחלה רוחנייה היא ואז מהלהב בלבו ואשק עוד באמרו בלבו מי יתן וכי' אם לפני והייתי קופץ לתוך האש להשרף על קידוש שמו ית' ומע"פ שיסורי שריפה הם נדלים מאוד אצל כל אדם אצלי יכי' להתעטן מפני שאהבתה שאהב אוהב לבורא ית' היא שורף אותי יותר ויותר כי היא שריפה רוחניי' והשריפה הגשמיי' מקרר קלת אם האהבה הרוחניי' אשר בו כי כמו שהשקולה הגשמי' את נופו וירחץ את מקום השקילה במים רותחין או יעמוד שעוך לאם ירגיש העונג מע"פ שמי שאין נופו עקום יכי' נופו נכוה קלת בעמדו שעוך לאם לא כאשר ירחוץ את עלמו במים רותחין כמו כן האהבה שהיא עקילה רוחנייה ומלטרת אותו לער עלום כאשר יקפוץ לאם להשרף התקרר ע"י זה חימום הרוחני של אהבתו לבורא ית' ולפ אם היה מלייער שהאם הגשמי יהיה כאהב לו עכ"ז כי' חפץ שישרף וילטער בשם הגשמי שחומו מעט כדי להפער מאם אהבתו הרוחניי' על אהה כמה וכמה שמרגיש העונג ע"י השרפו בשם הגשמי מפני שאז

הסקוט עקילס הרוחניי׳ כמו שכתב עקילס הנסמיי׳ ממים רוחניין ועכ״ז יוכן מ״ש ר״ע כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה ואבוא אתה ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך אפי׳ הוא נוטל את נפשך עכשיו שבא לידי לא תקיימנו כי הנה סיפרו בתלמוד מעולם דביקיתו של ר״ע בהקב״ה בשהיה מתפלל ביחיד סי׳ עומד בזויות זו ומלהיבו בזויות אחרת מרוב הכרישות והשתחויות והנה כל ימיו היי׳ מתבעת ר״ע להקב״ה עלומה מאוד ולא היי׳ לו במה להשביע אהבתו ולכבושה והיה משתוקק תמיד שיבא לידי הריגה על קידוש השי״ת כדי להשביע אהבתו לכן אמר כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה מתי יבא לידי ואקיימנו כדי להשביע אהבתי ועכשיו שבא לידי לא תקיימנה ועפי״ז יובן מה שזכרנו לעיל (בשם הזהר בהנסמה) כל המזמר נפשו להריגה בשעה שאומר שמע ישראל מעלה עליו הכתוב כאלו נהרג על קידוש השם דקשה היאך מלוייר ענין זה שימסור נפשו על קידוש השם בשמע ישראל ומה הוא ענין מסירת נפש בשמע ישראל ואיך ובמה ימסור נפשו ומה שכוונה שתאילו יבא עליו הגזלן בסייף לחתוך את ראשו תעש״כ לא יפסיק ומקבל על עצמו בלב שלם הדבריה היאך הן אמת שם הזדמן לו המעשה כפועל ממש שירצה קודם שיתחיל שמע ישראל הים עומד לנגדו וחרב שלופה בידו להתיז את ראשו והוא לא היה מסגיא על זה ומיהו לומר שמע ישראל בכוונה עלומה ובדבקות גדול שפיר הנה הי׳ רצוי׳ שיעלה עליו הכתוב אפי׳ לא נהרג בפועל ממש על קידוש השם אבל עתה שלא רצה מקודם שמע ישראל תרב שלופה כנגדו בידו הים נקל הוא בעיני כל אדם לקבל על עצמו מסירת נפשו להריגה ואפשר אם היי׳ רוצה קודם שמע ישראל הים כנגדו וחרב שלופה בידו היתה מוחזתו פחד וחלחלה עלומה והיה עומד לברוח משם למלט על נפשו ברגליו כי כלתה אליו הרעה ולא היי׳ לומר כלל פסוק שמע ישראל מחמת היותו בהול על נפשו וא״כ איך הוא היוצר של מסירת נפשו להריגה על קידוש השם בשמע ישראל · אבל הענין הוא שקודם שמע ישראל יזכור בלבו גדול רוממות הבורא ית׳ ועם שפלותו של האדם ויחשוב אז בלבו גודל עונש אהבת הבורא לותנו ולשכב הזאת לומריס קודם ק״ש אהבה רבה אהבתנו ה׳ אלהינו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו וקודם סיום הברכה אמ לומריס וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול סלה בחמת להודות לך וליחדך באהבה וסיום הברכה ג״כ מעוררה אהבתנו ית׳ אלינו כי טוסח סיום הברכה היא הבחר בעמו ישראל באהבה וא״כ רצוי׳ שנלחוב את הבורא באהבה עזה מאוד לבלי תכלית עד כי נבא לחולת אהבה ונלטער על שאינו בא קידום השם לידינו להשביע אהבתינו כמו שר״ע מלטער כל ימיו ובהיותינו שקועים באהבה עמוקה בזאת בעת למירת שמע ישראל בוודאי מעלה עליו הכתוב כאלו נהרג בפועל ממש ולא עוד אלא שאף

חשוב יותר ממי שנהרג על קידוש השם בפועל ממש כי מי שמקוע באהבה כזה וחפץ מאוד שיבא ליהי שיהרג על קידוש השם וא״כ הקרי הקב״ה ליהי שיהרג הרי השביע אהבתו ויש לו חשבון גדול ע״י ההריגה זו משא״כ מי שמקוע באהבה עזה ואיש נהרג על קידוש השם בפועל ממש הרי לער הרואי גדול הוא אלא כי לא אהבתו כוער בקרבו ואין לו במה לכבות ושברת הלזו היא שברת כרורה מאוד בעיני כל מסכיל יפר והנה לא שני אנשים ישראל בשם עד״מ רחובן ושמעון ורחובן התעורר את עלמו לאהבתו ית׳ מאוד ושמעון לא התעורר והרי הוא כאחד מן השוק והנה רחובן הימו מרנים לער כלל ע״י לא הנסמי ואדרבה נחשב להעונג כי כוה מכבד עקילתו הרוחניית משא״כ שמעון ים לו יסורים עלומים ע״י לא הנסמי והנה שבע שלא הוא היול״י ועיק׳ הסימוי שבין רחובן ושמעון כמה שרחובן מתענג בלא הנסמי ושמעון ים לו כאב גדול ע״י לא הנסמי הנה סימוי הכנתם גרם זה כי רחובן הים לו עקילס רוחניית מרנים חעונג ע״י לא הנסמי כמו מי שנופו עקוץ מכנים ויש לו הנאה בשרים, ושמים חמים משא״כ הכנת שמעון היה שפוכ׳ שיקבל נער ויסורין על ידי לא הנסמי בלחר שלח לו שום עקילס כלל וז״ם נגע לעחיד לבא הקב״ה מוליא חמה מנרתיק, רשעים ידועים הם וצדיקים מתרפאין הם ולא עוד אלא שמתעדנין הם כמו שי שמתעדן בשנופו עקוץ בשרים, או מים חמים וזש״ם כי את אשר יאהב ה׳ יוכיח אך הענין הוא כי את אשר יאהב ה׳ אהבה עזה מאוד יוכיחם הכורא ית׳ ביסורין נשמיים כדי שיבא אהבתו בהם וזהו ענין יסורין של אהבה וביאור ענין יסורין של אהבה הוא אלו בשמה מופנים לופ אחד הוא שהקב״ה משפיע לו שפע השג׳ שיש גדולת הכורא והנהנתו המשוכחת את העולם עד כי יבא לאהבה עזה ויבי׳ לו יסורין מן האהבה אלא יהיה לו במה לכבות ואהיה האהבה בוערת בקרבו ונמלא כי יש לו יסורין של אהבה ומאהבה יש לו יסורין כי היא בוערת בקרבו וז״ם הכתוב יוסף דעת יוסף מכאוב כי כל שהאדם יוסף להשיג גדולת הכורא יהיה ממולא מהוספו׳ להבת לבורא ויהיה לו הוספות מכאוב מן יקידת ולהבת אש האהבה אשר בקרבו ומופן השני הוא כי היסורין של אהבה הם מחמת שהקב״ה אוהב אותו מאוד שהאהבה בוערת בו מאוד הקב״ה שולח לו יסורין כדי לכבות את אהבתו וכמ״ש הפסוק את אשר יאהב ה׳ יוכיח ומופן השלישי הוא שלכך נקראים יסורי׳ של אהבה לפי שהאל׳ אוהב יסורין כלומר כדי שיבא בהם אהבתו לו בעבור שאוהב ישראל אהבה עזה מאוד וחפץ הוא לקבל על עלמו אופן יסורים שיהיו רצויין לבא עליהם כמשא״כ על מה שהוא שונא עושות ישראל הוא מחולל מפשעים מדוכא בעוונותינו ומעתה נבא לייסב השני מדרשים דלעיל שמדברים מעקידם לבראם את ילחק שהם

לכורים

לכאורה מסותרים זה את זה והוא כי ידוע שכוס
אחד מרחמנותם לא היה מכונה בשם מוכה נגמן
להקב"ה כמו אברהם כמד"ש זרע אברהם אוהבי
ואנה בנמ' בתחל' כשאמר לו הקב"ה פתאום קח
נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ה'
בחמת קלה קשה בעיני אברהם לשחוט את יצחק
כמו יחידו שהאהוב לו לכן ביקש טענות לשאול לויזה
מהם ליצחק או לישמעאל כי בחמת היה לר לו על
יצחק מאוד אבל בחמת אברהם התחכם בתחבולה
אלא ירע בעיניו שחיטת יצחק התעורר שהכתב עזה
לבורא ית' בלבו וכשהבטר בו שם להכתבו לו ישחוט
את יצחק ויכניע בשחיטת יצחק שהכתבו העזה
לבורא ית' ובחמת דעת הבורא לא היתה לשחוט
את יצחק כ"ש לנסות את אברהם ולשאר רשה
הקב"ה שנאמר במחשב' אברהם לשחוט את יצחק
בלב שלם ש"ל הקב"ה לא השלח יד אל הנער ומז
חרד אברהם למאוד שמעשה לא יהי' לו כמה לבכות
שהכתו לכך היה חפץ ע"ש לחנקו או להוליך
ממנו טפח דם כדי להכניע שהכתו קלה לבורא ית'
ולחכניע אלא זה היה עיקר הנסיון מה שהתלה
בהחלה לשחוט את יצחק אלא עיקר הנסיון היה על
מה שהתלה שה"כ אלא לשחוט וישאר ביקידת
שהכתו לבורא ית' וז"ש לו הקב"ה ישן אשר עשית
את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך שהם
היה שוחטו כבר היה נחשך מן העולם ובעבור
אלא שחשבת שוחטו ושמעת לדברי ונשארת כיסודי
שם להכתך בעבור זה הרבה אברכה את זרעך .
וזהו לעשתי ביאור המשכה עשרה נסיונ' נהנסה
אברהם אבינו ועמד בכולם להודיע כמה חיבתו של
אברהם אבינו והכה בעל הש"פ פירש להודיע כמה
היתה חיבתו ית' גדול' לאברהם ולי נראה בישוב
להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו את הבורא
ית' שעמד בעשרה נסיונות הללו והכניע בשם
שהכתו לבורא ית' והכה מי שאין לו במה לכבות
שהכתו לבורא יוכל למות מחמת דבקותו בהקב"ה
וזהו מיתת נשיקה שנאמרו נדבקת בשרשה שלמעל'
וע"ל שכך הוא הפירוש של כך עלה במחשבה לפני
שלא יתכה נשמתו מחמת הסריגה שסרגוהו אלא
נשמתו עלתה ע"י המחשבה ודבקוה שלו בבורא ית'
של שרשה והיא מיתת נשיקה . ובשם הקדוש בעל
של"ה מעתיק לך פירוש נחמד על כך עלה במחשבה
כי הנה מרז"ל שסרגו הקב"ה למשה מיתתו של ר"ע
שסורקין את בשרו במסריקות של ברזל אמר משה
רבנ"ע זו תורה וזו שכרה אמר לו הקב"ה שתוק
כך עלה במחשבה והנה משה הבטיח לו לשלות
משה סנגונה ויכופר עפ"י מה שמרז"ל הקב"ה
מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה ובטעם היא
כי הצדיק לגודל דקדוקו עושה פנם גדול בחטא קל
יותר ממה שעושה אים פשוט בעון חמור ועפי"ז
ביארתי ממ' רז"ל על נכון בעזה"י שמרז"ל על
פסוק וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת ביום
הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומיד שאול אמר
הקב"ה לדוד דוד שירה אתה אומר במפלתו של שאול
הלוא אתה שאול והוא דוד מבדתי כמה שאול מפרין
והנה דברים הללו אין להם ביאור ותפיסה כלל
ונראה כי הנה התריז"ל כהב טעם על ממה שנשאול
אלא חטא כלל כמשמרז"ל על פסוק בן שנה שאול
במלכו כבן שנה אלא טעם טעם חטא ותעם"כ נהרג
הוא ובנו במלחמה ודוד שחטא בבת שבע וזכה
לכבוד גדול וכל זרעו הם מלכים ומתרץ כי נשמת
שאול היתה משורש יותר דק ונבוה מאוד משורש
נשמת דוד ושאול פנם בחטא קל במקום נבוה יותר
ממה שפנם דוד בחטא גדול כי שאול לא הטא אלא
בחטא קוב ובחטא שנרג מוב עיר הכהנים ושמי
תיבות של מוב ונו"ב הם אותיות אב ובנו ולכן נהרג
הוא ובנו במלחמה והנה מיתת בכתבי האריז"ל
הסם שקורין האב לבנו בשעת המילה הש"י מזמין
בפי האב מיהו הסם כי זהו הסם של נשמתו למעלה
ועתה יובן שאמר הקב"ה לדוד שירה אתה אומר
בשמלתו של שאול ובמדומה לך שאת' חשוב בעיני
יותר משאול הלא עלה בחטא שלך חמור יותר
מחטא שאול ואין לך יתרון עליו אלא כמה שנשמתך
היה נמוכה במדרגה ממדרג' נשמת שאול ואין פנם
שלך גדול כ"כ כמו פנם שאול והנה המעלה הזאת
שיש מלך בחירתך לבל בשמת מלך הבחיר' שלך
חטאת יותר משאול ולמלמלה אתה שאול כלומר שם
שיתה נשמתך במדרג' רמה כמו נשמת שאול וזהו
שאמר לו למלמלה אתה שאול כי שם שאול היה הסם
של נשמת שאול והם אתה לחטא שנגדול שלך היתה
מלורף נשמ' נבוה כנשמת שאול והוא דוד כלומר
והוא לחטא קל כי מלורף עליו נשמה נמוכה כמו
נשמת דוד והיה המרחק נדול יותר בין פנם שאול
לדוד ולשבתי כמה שאול מפני דוד והרב בעל ש"ה
נתן טעם אחר על מה שהקב"ה מדקדק עם הצדיקי'
כחוט השערה לפי דקי' נמ' בהלה עלה במחשבה
לברוח את העולם במד"ר ורמה שאין העולם
מתקיים בדין בעבו' הרשעים שיתף עמו מדת
הרחמים והנה עיקר שתוף מדה"ר הוא בעבו'
הרשעים לבל הצדיקים נשארו בסוד המחשבה כמו
שהלה עלה במחשבה לברוח את העולם במדה"ר
כי בשביל לא נשתתף מדה"ר ולכן מתנהג הקב"ה
עם הצדיקים במדה"ר ולכן מדקדק עמם כחוט
השערה והשתא יובן היטיב תשובת הבורא על שאול'
משה שאמר זו תורה וזו שכר' והשיב הקב"ה שתוק
הלא כך עלה במחשב' לברוח את העולם במדה"ר
ובשביל לא נשתתף מדה"ר לכן אני מדקדק עם
הצדיקים כחוט השערה ופש"ח וזה"ש וכירלחך
עשרתך שכל מה שלמדת הוא יותר ירא מפניך יותר
אתה מתמלא עליו עבר' ועשה כי מדקדק עם לדיקי'
כחוט השערה ושוב מלאתי הפירוש הזה בנמרא
ועתה נשוב לבאר מאמר שהתחלנו לא זז מחשבה עד
שקרא' בתי בשקדים שכל אחד לאחד שים לו בת
יחידה ומושב אותה בלבו מאוד שבל תיהו מנלה לה
שהבתו אותה ומתנשג עמה בחוכה' מנולה ושמחה

מסיחרה מכל כחצר יקחב לאחה מהכבה עזה מאוד
ומין יודע מה לעשות לה מנודל להכבחו מותה כדי
להשביע להכבחו לה יוכל לגמלם להחבה בקרב לבו
לבלתי נלות לה להחבה מכל מריב להכבחו בעזה
יזכרה לגלות לה להכבחו בעזה כי מין לו מעלור
לרוחו לכשות להחבה בלבו ותחת מה שהי' רמוי
מיקרלהם בשם' כמו שהם רבקה וכדומה ויקרלהם
בהי בלשון חבה בפני' כדי להשביע להכבחו קלה
והנה הוחר זה שהוח חומר בהי מע"ם שהוח דרך
חיטב הנה היח מדרגה נמוכה ממנו כי הלח היח
מיולני יריכו וכשרוחה שבזה ההוחר עדיין לח
החקרר' להכבחו חותה קורה חותה בשם מחותי
שהיח שוה לו במדרגה וכשעדיין בוער להכבחו חותה
קורה חותה בשם חמי שהוח הומר יותר השוב ומחו
היח למעלה ממנו והנה חרז"ל כל שלמה החמ' בעיר
פשירים קחי על הקב"ה מלך שהשלום שלו והנה
יהוה שיהרחל עוסין בחפלותיהן עטרה להקב"ה
והנה חף שיהרחל חינם עושים רלונו של מקום
כרלוי חעפ"כ כוהב חותה כמ"ש לעיל בשם הזוהר
על הן שמי' לח זכו בעיניו והנה חלו מבקשים מחת
הכורח על כל פשעיהו חכשה להחבה כי בהיותך
חוהב חותו כ"כ שחפץ חתה להשפיע לו טובות
עלומות כדי להשביע להכבחך חותו חלה שלח עלרהו
כח לשכול טובות עלומה והנה מרוב להכבחך חותה
חשביע להכבחך כמה שלח חעניפו על עוחיהו
כלחו' לעיל ממשל דכשהבן החהוב עושה חיזה
פשפר לחביו הרי זה משביע להכבחו כמה שמוחל לו
וחינו מעניפו והנה חם חף כשיהרחל עושין קלח
נגד רלונו של מקום חעפ"כ חוהב חותם עכ"ו
כשיהרחל עושין רלונו של מקום כמו בשע' שעושין
לו עערה מהפלוהיהם עכ"ו שתיהם החהב' כפולה
ומכופלת לחין הכליה · ועתה יבחר כי הנה כתיב
לחהה ורחתה בחות ליון במלך שלמה הוח הקב"ה
בעטרם שעטרה לו חמו הם כנסת יהרחל בעת
שחמפלין ושהל רשב"י חת ר' חליעזר בך' יוסי
חספר שמעת מחביך מהו בעטרה שעטרה לו חמו
בלומר בחיזה דרך מכוניס יהרחל בשם חמו של
הקב"ה ח"ו והשיב לו מה שהוח מכנה חותם בשם
חמו הוח לעולם להכבחו חותו מכנה חותו בשם
שהומר היותר חשוב שבחומרי' וזכו חמרו משל
למלך שהיה לו בת יחידה והי' חוהב' ביותר ולח הי'
יכול להשביע להכבחו חותה בפני' ולח קרחה בשם
שמיוחד לה חלח בשם בהי ע"ד שה' במ' חבות
חביבין יהרחל שנק' בניס למקום חבה יהיר' עודע'
להם שנק' בניס למקום שמהמ' חבה יהירה מגלה
להכבחו חיזהו בפניו והנה הוח שבור שבקרא' בשם
בחי יחקרר הם להכבחו הבל בחמה לח הועיל בזה
כי עדיין לח זז מהכבה עד שקרא' לחהותי ועדיין לח
זז מהכבה עד שקרא' חמי ק"ל חלמל' לח בחתי
חלח לשמוע דבר זה הי ומי שהמר לעולמי הי הוח
יחמר לנוחיהו הי וקוייה כמו מחמ' חל שדי והרקוחי

לכם ברכה עד בלי די :

דרוש שני למסירת נפש

והואיל שהזכרנו פה ענין מסירת נפש על קידוש השי"ת נמשיך חליו הרחוי לו בזה

כחיב וחתם לחמו לחן חרחיתי חדם חתם וח"ס יעוין הכחוב הלזה ביחור נכון ועמוק כי הנה חיתה בכחבי האריז"ל על מסורת"ל חין לך עשב מלמטה שחין לו מזל מלמעלה שמכה בו ולומר לו גדל ומפר' האריז"ל הוח סוד הניטלין שבפלח בדומם לומח חי מדבר עד שמעלים לוחם ע"י בני חדם שמבררין חת העוב מן הקליפה עכ"ל האריז"ל והוח בספר מבוח פתחים ומני לחבחר לך הדבר הזה יותר בביחור רחב דע כי כשחכל חדה"ר מעץ הדעת טו"ר נתער' בכל העולמות ושם מתבררים ומתעלי' ממדרגה למדרגה לחת לחת ובניטלין הללו שם ניטלי חור הקדושה ושם בשמות קדושת הלח שנתער' בהם רע שהוח שמרים וזוסמת ושונים ופסולת ותחלת עליית הניטלות הללו שם מדומם לצומח כי כשהניטלות עדיין הם בדומם חין בהם כח חיוני מרוב הפסולת המעורב בתוכם (ולכן הדומם הוח נוף מה שהניטלין שבתוכו חין בו כח לא למזג ולערב ולהרכיי' הר' יסודות ושבו לעשם חחד) וחח"כ כשעולין מדומם לצומח נשחר חלק רע מן הניטלין הללו בדומם ושכשחר ממנו שהוח מוכח עולה בצומח ושם הם הפועלים הממי' והניזול שהוח קלח חיות וחע"פ שחינו כחיות הבעל חי שיש לו תנועה רלונית והרגשת שהושי' עכ"ז יש בצומח חיות מעט במה שיש לו כח לגדח מן חחרץ ולהתגדל מעט מעט עד כי גדל כל לרכו ולוחו הרוחניי' שבצומח נורם לוחו הטעם הטוב שבבשם מרגשת בחכלה חת הלומח והרוחניי' שבצומח עדיין לח נכרר לגמרי מן הפסולת' שהיה בו שלח היה נכרר לגמרי היה רלוי למחכל חדם כי היה הטעם של חיזו לומח יותר מחוק ויותר עוב וחח"כ מחעל' מצומח לחי לשינו כשהחי חוכל הלומח מברר חת מן הלומח הטוב שבו ומוסך לוחו לגיברי גוף והפסולה שבצומח דוחה החי' להזן והנה למה שנפש הבהמה נפש ועכורה לכן חפשול לחכול הלומח חע"פ שמעור בו עדיין פשול הרבה מש"כ נפש החדם הוח זכה ודקה יותר לכן לח חפשול לחכול הלומח מבל ים כמה מיני לומח שחדם חוכל לוחם מפני שניטלי הקדוש שבהם יש בהם פסולת מעט מזעיר לכן טעמם מחוק ויכול החדם לחכלם והנה כשחבע' לומחת מן החרץ חיטה לומחת כ"פ בשיבולת ומין וחבן וסובין ומורסן ולכן יוכלו לחכול חדם רק לבהמ' שהיח בהמי' רק הפירמי' שהיח

עוד ביחור לחד כי הנפש שנפשה הבהמי' בעלמי' להמית לוחה בבחי' בעלמי' בהמית עם הבגן ובמוך בשבית' לוחה בבחי' עדיין בדומ' כי' מעורב בה בבבה רע ועתה ע"י בהמית' נעשה קלח בבדל בין בעוב ובין בבע כי בחי' בשוב שבו הוח בחעב ובחי'

והואיל

מחסה רצוי למחכל מדם ולף גם זאת מינה נחכל, בעין כמות שהיא חי רק ע"י טחינ' והרקדה ולישה ולפי"ז ביסול ובמי' הטוב שבבשמה מברירי מן כלומה ומוסכת לחיברי נוסף היא הגורם הטעם הטוב והמחוק שבבשר הבשמה וכיון שנתברר שני בירורים אלו מדומם לצומח ומאחד מצומח לחי הרי יש כו פסולה מעט מזעיר לכן בשר הבשמה רצוי למחכל מדם ואחר כך מתבר' עוד בדם במה שמדם אינכל בשר הבשמה מוסך כל הטוב שבו לחיברו גופו וחלק הרע מדחה לחוץ ומזה הבין מה שקשה לכמור, לך הוא שע"י אכילה ושתיה הנשמי' תתקיים הנפש בדמים ובלא אכילה ושתיה יפרד הנפש מן הגוף אבל הענין הוא כי הנשמה מוסקת ללקוט נילולי הקדושה ע"י הבירורים הנ"ל שהם עלם מעלמה כי גם הם רוחניים כמותה אלא שקודם הבירורים הללו מעורב בהם פסולת הרב' אבל בתמת הנילולים הנם הם מיני נשמות נ"ב כמותה וכשהדם מוסך הטוב שבבשר לחיברי גופו אז מתעלים הנילולי' הנם ממדרג' חי למדרג' אדם כי הם נעשים בחוך האדם עלם מעלמיו ומתעלמי' עם נשמתו של אדם ומתברבי' בה ונעשה הכל עלם אחד ונמלא הנשמה מרוחה ע"י אכילי' ושתי' שלוקטת לעלמ' נילולי הקדושה ונתגדל כחה ועלמותה ע"י זה והנה הטעם הטוב שבבשר הוא הוא בעלמ' בחי' הטוב של הניצוץ הקדוש והוא רוחני גמור עתה כמו שהיה קודם אלא שמקודם שלמית' לא נתלבש בנשמתי' ועתה נתלבש בנשמתי דהיינו בחטה או בבשר ואלא הטעם לומר שברוחניות בעלמו נתבשם ר"ל שמתפשך בנשמתיות בתמת אין הדבר כן אלא שעתה נתלבש בנשמתי והמופת ע"ז כי הנה אינו חופש מקום עתה אחר התלבשו בנשמתי כמו קודם התלבשו שהרי אם תחלק תחיכ' בשר בעצר' מיתות הנה בלי שום ספק אין בזה הבשר שום טעם לנמרי כי נתרוקן מעם הבשר לחוך המיתות שנתבטל בהם ועכ"ז הבשר שנתבטל לא נחס' שיעורו מכמות שהיה כי לא נלא ממנו רק הטעם המחוק שבו שהיה רוחני ממש ואינו חופש מקום כידוע שברוחני אינו חופש מקום ולכן לא נחסר שיעור הבשר כלל מכמות שהי' ולא נתבטל ותאמר לי היאך תהא תומר שברוחניות אפשר לא נתבטל כלל אלא עומד ברוחניותו ואין לו אלא התלבשות בנשמתי ר"ל לומר מוסג הטעם הזה לחוס הנשמתי שהוא חוס הטעם הלא יזוע שהנשמתי אינו יכול להסיבו הרוחני הלא רוחני כמותו יכול להסיבו כמו דבר מוסכל שהוא רוחני אינו מוסג אלא לשכל שהוא ג"כ רוחני מאיזה ע"ז הירוק נכון וברור הרע שבו הוא נתבן ומוץ מחכם הרע שבו אינו רע מוחלט אלא נאוחה בחי' הרע יש ג"כ עדיין בחי' טוב לכן ע"י אכילי' בבשמה אל בחבן מוסכת הטוב שבחבן לחיברי גופה וכרע מחה לחוץ. ובכה לוחה הבחי' המתבללי' בחטה שהיא בחי' הטוב ג"כ אינו טוב לגמרי אבל מעורב בו עדיין מקלת רע לכן מתבר' הבחי' הטוב ע"י אכילת אדם בחטה מוסך הטוב שבבשר גופו וברע מדחה לחוץ:

ומאיתי בהקדים לך מה שבארתי במקום אחר על מסנת דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת כי הנה כבר ביארתי לך לעיל על פסוק מסי עליון לא תלא הרעות והטוב כי הספע הבחה מאחו יח' היא אחדות פשוטה מסולל, אבל הרכבה שבעולם ואין בה שום ניור פרטי כלל לשטוכל להאר הספע הנה במין שלימות פרטי ולשלול ממנו כל שאר השלמיות הלא כוללת בתוכם כל מיני השלמיות ואע"פ שכל השלמיו' מתייחדים לה אעפ"כ אינה מורכבה הלא פשוט, בהכלית הפשיטות כי השלמיות הרבים שבה מחוזים ומחודים בה בהכלית האחדות והפשיטות והנה כמו שהוא יח' פשוט בהכלית הפשיטות כמו כן הספע הבחה מאחו יח' נ"כ היא פשוטה והנה כלל שאחנן ענין אחדותו הפשוט מה הוא נעתיק לך מכל אחד מן החסיד המקובל המופלג מוהר"ם קורדבוירו"ז ז"ל בם' הפרד"ם הקדים והוכח בם' עשים רמונים בשער ל' המכוסה בשם שער עלמות וכלים בפ"ל דף י"ד ע"ב הנה כל פעולות מיברי הגוף אין עיקר הפועלים הם המיברים הלא חיות הנשמה המתפשט, בהם הוא הפועל כל הפעול, ע"ו המיברים שהם כלים הלא כנרון ביד החוכב בה ולף שבחים מכח הנשמה פעולות שונות ומיוחדות עד"מ הענין רואה ואינו שומע ואוזן שומע ואינו רואה עכ"ז עיקר השמוי הוא ע"י שמוי הכלים אבל הנשמה בעלמה בפשיטות' אין בה שום שמוי כי אותו הכח המתפשט בעין אותו הכח בעלמו הוא המתפשט באוזן רק שהענין היה כלי מוכנת לרחות ע"י כח הנשמה המתפשט, בה והאוזן הוא כלי מוכנה לשמוע ע"י כח הנשמה המתפשטה אבל בנשמה עלמה אין בה שום ניור פרטי לבחמר שכח אחד בנשמה פעולת הרחי' וכח הבני פועל השמיע, הלא אותו כח הרואה הוא בעלמו ג"כ כח השומע והשיעור שבין רחי' לשמיעה מתבאר ע"י שהכלים משונים זו מזו והכלים בעלמ' בלי התפשטות הנשמה בהם הם פגרים מתים ואם תאמר הלא כמו שהנוף אינו יכול לפעול פעולות הללו בלי כח הנשמה כמו כן הנשמה ג"כ אינה יכולה לפעול פעולות הללו בלי מיברי הגוף התירוץ לזה הוא כי הגוף אינו יכול לפעול פעולות הללו לבחת נריעותו והסרונו שהוא כאבן דומם שאין לו הופכין מבלי כח הנשמה משא"כ הנשמה שאינ' יכולה לפעול פעולות הללו בלי מיברי הגוף הוא לגודל דקותה ורוממות, ולבחת נבוה ועליות של הפעולות הנשמיות הללו שאינם יכולין להתפעל ע"י עלם דק רוחני שהיא הנשמה כמות שהיא בפשיטותה אם לא בהלבשות והתפשטות כחה בכלים שהם מיברי הגוף כי דרך הטבע הוא למלאכ' דקה לריך בהברת כלי חומות דקים ומלאכ' נבה ועבה כלים נמים וע"י כלים דקים אין יכול לעשות מלאכה עבה ונמה והנשמה בפשיטות' נמנעה ומרוממ' היא מלהי פעולות הטובות והנשמיות והנה הנשמה בעלמ' אע"פ שהפעולות הנשמיות ה"ת להתפעל על ידה עכ"ז אמנם היא ויודעת בפשיטות' כל מה שמוסב

לחדם

ויש להסביר דבר זה שם ושל ואת זכ אמרו בגמרא בלילית כל מה שלמרים בה ואין אין מרי יאמין דמרחו ומשחו ורימו ובולם ונשבעם ואחם לא מעלם בה ואה נראה בחיה ואין כל הנוגעים ולא כי הנוגעים ולאחם הוא בחבת בלבד ואין כוחה ולבו בכפי הכוונה שלהם

לאדם ע"י פעולות הללו הנפעלים על ידי ליכרי הגוף כי ידיעתה והסנתה כל הלו העניינים לאיכ לריכים אל הכלים הגופניים כי מסנת כל הלו העניינים בדרך אחד ולא בדרכים שונים כמו שהרחי' והשמיעה והריח והטעם מושגים לאדם ע"י כלים משונים ומהחלפים אבל הנשמה בפותו דרך עלמו מסנת הדבר הנשמע דבר הנרחה בפותו דרך עלמו מסנת הדבר הנשמע ודבר המורח והיא מסנת כל הלו העניינים בדרך דם ונשנב בהשנ' דקה מאוד ואינם מושגים הללה על עלם שהם מושגים לנו ע"ם הרמב"ם במור' נבוכים על פסוק הנוטע אוזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט בחלק שלישי בפרק י"ט וז"ל שם בדף קו"ף ע"ה מבואר הוא שאם לא היה הנפש מלייר ענין ההפיר' ומבין מוהה לא היה עוסק המחט על התכוי' הזאת וכאשר חשבו הפילוסופים שהנשם לא יציג הלו הפרטים ר"ל רחי' והשמיעה ודומיהם להיות' ממושני החושים והנשם לא יציג בחוש אבל יציג בהשנת שכליית והנה אם היה השנת הרחות נעלם מהנשם ולא ידעו איך הללה זה הכלי המוכן להשנת הרחות ע"כ דברי הרמב"ם בקילור ולא שאין זה לשוו ממש אבל זהו כוונתו · והנה אם הנשמה היא חור פשוט בהכלי' הפשוטי' והשינויים היוצ הללה לסיבת שניוי הכלים המקבלים חור הנשמה ק"ו כן כמו של ק"ו שהנורח יית' פשוט בהכלית הפשוטות ומה שהרחה מן הנורח פעולות מהחלפות היא ג"כ לסיבת המקבלים חורו יית' ועיקר כל הפעולה הם נמשכים מן הנורח הלא שהספירות הם הללו כלים שהח"ם פועל ע"י כחולב ע"י הנרון שהעיקר הוא החולב דהלא וכי יתפאר הנרון על החולב כו · ולפ"ז יבואר המשנ' דע מה למעלה ממך ר"ל כח"ם ומבשרי מחזה הלהי שהאדם עשוי בללה ובדמות עליון ומעניני האדם יכול להבין מעט מזער מהבור' יית' וז"ם דע מה למעלה ממך עלמך תוכל לידע מה למעלה כלומר בנורח יית' שהיה אחדות פשוט זה תוכל לידע ממך כי הלא עין רואה ואוזן שומע' והינו רואה והנה אע"פ שהם הנשמה היא פשוטה ואין בה ליור פרטי אע"ז נרחים ממנה פעולות מהחלפות אבל שהחלפות' הינו הלא מפאת ההחלפות הכלים ולא מפאת הנשמה עלמה כמו כן הנורח יתברך הוא לאחדות פשוט והנמויים הינם הלא מפאת הכלים · והנה כמו שים חמם' חושים באדם המשיגים כל מיני ההשנות נשמיות כמו כן ים חמשה מיני מושנים עד"מ מרח' מושג בחוש הרחות וקול מושג בחוש השמע ובשמי' מושגים בחוש הריח וטעמי המתלים מושגים עם לאדם בחוש הטעם ותשכיל והעריך המושגים עם המשיגים בערך אחד ודע שבכל המושגים ים בדרים טובים ורעים והבדרים הטובים הם משתלמים מבטרת הקיומה והבדרים הרעים הם משתלמים מבטרת הקיום' והמשל הנה הבדרים הטובים לחוש הרחות הם המרחות הנמים והליוריים היפים ובריות נחות כי כל זה לאדם נהנה ברחייתם וים בחי' רע

אלל חוש הרחות דהיינו דברים מאוסי' כגון ליחת החוטם וצואה וים בחינת טוב אלל חוש השמע כגון הקולות הערבות אל כל כלי זמר והבחינת רע הים קול החזירים והעכברים וכן אלל הריח ים ריח טוב וים ריח רע וכן אלל החוש הטעם ים טעם מר ומחוק וכן אלל חוש המישוש כמו מגע ורחיצת המין מן שריטה והדברים הרעים הם הכלות ויסורין והנה ידוע הוא שהח החמשה חושים הם אלד הנשמה ובלתה הם מהים ואור הנשמה המהפשטת בהם היא כח אחד פשוט ואין השינוי הלא ע"י הכלים שהנשמה מהלבשת בהם וכמו כן הערוך המושגים הניוים ע"ד אל הרוחניות המהלבש במלבשים היא מחנלה לאדם ע"י חוש הטעם וכן רוחניות המהלבש בנשמים מהנלה ומושג לאדם ע"י חוש הריח והנה אותו הרוחניים הוא אור פשוט שר"ל שמעותה להתהוו' ממנו כל מיני טוב לד שינוי הכלים והלבושים כמו הנשמים הם לנום לרוחני' המלובש בהם נורמים שינוי הטובות בהם כמו הטעם המתוק והריח הטוב שהם שני מיני טובות מחלפות ומושגים לחושים מהלפי' ושבחת מיוחד מה שהערש לעיל שרוחני' לא נתנשם כלל ואין לו הלא ההלבשות בנשמי ת"ל למה מושג הטעם שבמלבשים הנשמים להוש הנשמי שהוא חוש הטעם הלא ידוע שהנשמי אינו יכול להשיג הרוחני והנה אין קונית כלל דבר' שלטון והחיך שהם כלי חוש הטעם הים מרגישים הם אין נשמה וחיות בהם והנה עיקר המרגיש הוא הנשמה המהלבש בכלי החושי' שהם שהוא רוחני' והנה הרוחניות המלובש במלבלים שהם בחי' מושני' הוא דומה לרוחניות המלובש בכלי שחושים שהם בחי' מושגים והנה כשמניע טעמי המלבלים לחיך ולשון שהם כלי חוש הטעם אז מלא אין את מינו ונישר כי הרוחניות המלובש במשנ מולא הרוחניות המלובש במושג ומשינו אללו וכן הרוחניות המלובש בחושם שהוא כלי חוש · הריח מולא הריח הטוב ומשינו והנה זה הדבר הוא כלל גדול שהרוחני' המושג ים לו דמיון קלת לו דמיון נמור עם הרוחני' המשינ וכשלאדם מושך את הגילולות הקדושות לתוך ליכרי גופו אז מתעלים הגילולו' שהם כי מהשפיל מעלם בשמיי לעלם לאדם כי הגילולות שהם מהעלמים עם האדם ועשים עלם מעלמיו של אדם והנה הרוחניות המתלבש בה' החושים הנשמיים הם בחי' נפש הבהמיית שבאדם הנק' נפש המרגשת והמתנועעת וים עוד נפש דקה וזכה באדם וים נפש השכליות וכמו שכלי החושים הנשמיים לטוב ומרכבה וכלי לנפש המרגשת כמו כן הנפש המרגשת היא מרכבה ולבוש וכלי לנפש השכליית ולכן הנפש השכליית מצות עיניים שכליים כמוה שהם מלובשים במלות ותיבות הנכתבים או הנדברים והנה הלבוש והמרכבה של עיניים השכליים המושגים הם נ"ל לבושים דקים שהם מלות ותיבות לבד וכמו שהמושני' לנפש המרגשת הם חלוקים להחמשה מיניים ש"ם ס' חושים כמו כן המושגים השכליים לנפש המשכלת

המלובש במלות והיינו ג"כ הם חלוקים לחמשה מולדת הפה והנה הנפש המרגשת מלבושה בדם שהוא המובחר ואין טעם דם לחד מלך יהיה מ בהפשטות רוחניות הנפש המרגשת והנה הנפש המרגשת הוא רוחני, ומע"פ שהיא שוכנת בדם לית מוסף שיעור דם בדם כעבורה כי רוחניים אינו הופס מקום ולית ניחוסף בדם רק כח חיוני לכן בכל מקום שתמוך את בשרו בשכין ויולא דם כותב לו מפני שהם ההפשטות רוחניו' וחיות של נפש המרגש, מע"כ בשערות וצפרי' של בדם שתף אם יתפשט לית יולא דם לכן אין כותב לו ולפ"ז הבין מ"ם בכתוב כי בדם הוא הנפש כי גשמיית הדם הוא המרכבה של הנפש ואם בדם יקיז דם ויולא ממנו דם הרבה לית יולא עם מותו דם שום בחי' נפש המרגשת כלל ועיקר כי הע"פ שקודם שילא דמו היתה מהפשט' נפש המרגש' בכל דמו מ"מ כשיולא ממנו מקל' דמו אין בו שום ניוון מבחי' נפש המרגש' ולא כל נפש המרגש' בגשיותי' נשאר' בדם הנשאר בגוף כיון שמולאה מקום בגוף בדם הנשאר אם שוכל' אם כל זמן שישאר בגוף רציעה דם ובשלא נשאר רציעת דם בגוף שהוא המשכן והמרכבה של הנפש כשיולא הדם ממנו יולא עם הדם ג"כ רוחניות הנפש המרג' ומעתה תבין מ"ם האריז"ל ובזוה בספר מצות הסידים שהממולא בין נשמי לרוחני הוא רציעי' דם וז"ל בעל מצות הסידים בשם' הרכבה פ"ק מצוה ב' והבחי' הממולא' המרכבת רוחניות הנפש' הנפשי עם גופניותו הוא רציעת דם שהיא הבחי' התחתונה שברוחניות ובחי' עליונה של הגופניות ולפיכך חיי הדם תלוי', וז עכ"ל בעל מצות חסידי' והנה לכאורה הי' קשה שנדר בגשמי והרוחני הם הפכיים נמורים כי נדר בגשמי הוא שהופס מקום לפי שכל נפש יש לו שלשה רחקים מורך ורוחב וגובה וכל מה שיש לו שלשה רחקים בהכרח הוא תופס מקום כי היא בעל שיעור · ונדר הרוחני הוא ממש להיפוך שאין לו שלשה רחקים ולפיכך אינו בעל שיעור ואינו הופס מקום וא"כ איך אפשר לנייר עניו ממולא בין הגשמי והרוחני דמע"כ הם הוא בעל שלשה רחקים הוא נפש נמור ואינו ממולא ואם אינו בעל ג' רחקים ע"כ הוא רוחני נמור · והנה מכוח רציעת דם שבדם נפש ממולא ולא אמ רומים שדם האדם הוא הופס מקום וע"כ הוא נפש נמור ואיך קורהו נפש ממולא · אבל בעזה"י תבין עניו שלזה כי הנה מדרגות הרוחניים רבים הם למעלה וכל מדרגה נמוכה היא מרכבה למדרגה שעליה והנה נפש המרגשת היא מדרגה היותר התחתונה שברוחניו', ע"כ נפש זה להבחי' ברוחניות נמוך ממנו כי אין במליאות רוחני נמוך יותר מנפש המרגשת והאכרחה להבחי' נבוה, היותר עליונה שבגשמיות שהוא דם האדם כי לית יכלה לדקותה להבחי' בחי' יותר נבוה מן דם והנה כבר אמרנו לעיל שאין מאמו דם בכל האדם שלית יהיה בו ההפשטות הנפש המרגש' זולת דם הנגדל ומיטל מן האדם שאינו מחובר עם גוף האדם אז מתחלק חיות הנפש המרגשת מן דם הנגדל ונשאר שוכן בדם הנשאר בגוף האדם כמו שאם נחתך היד מן האדם מתחלק החיות מן חותו האבר ונשאר חותו האבר מת אך כשנגדל מן האדם מעט דם מן רציעת דם האחרון הנשאר באדם מתחלק כל הנפש המרגשת מן האדם זיימות כי הנפש המרגש' אינה יכולה להתלבש בפחות מרציעת דם והנה עתה יבואר כוונת בעל מצות חסידים במה שקראה לדם בחינה ממליעה בין הרוחניות לגשמיות אין הכוונה שזה הדבר הוא הבחי' התחונה שברוחניות שיהיה זה הדבר עלמו הבחינה עליונה שבגשמיות זה ודאי ג"ל לחיות דשם הוא בחי' רוחניות אינה גשמיות אלא כוונתו כך הוא ג"ם והבחי' ממליעת המרכבת רוחניות נפשו עם נופניותו הוא רציעת דם ר"ל הגשמיות של הדם עם הרוחניות המתלבש בו שבחינת הנפש המרגשת ואינו מובן בהוש כ"ש הדם הגשמי אבל הרוחניות המתלבש בו אינו מובן לחוש כ"ש לשכל ולכן בשרלה לגלות לנו הבחי' הממליעת שבין רוחניות לגשמיות הופס הבחי' הגלויות אלינו משתי הבחי' אבל בחמת כוונתו כי הרציעת דם עם הרוחניות שבו הם הבחי' הממליעת המרכבת רוחניות נפשו עם נופניותו כי רוחניית הנפש המרגשת מתלבש ומתרכב בגשמיות הדם עד שאנו לעלם לחד ממש כי התלבשות הרוחני אינו כמו התלבשות הגשמי ע"ל אבל כמו הדם שמתלבש גופו בכתפתו שאין הגוף והכתונה נרגשים לעין שני אינו נמלאים והם שוכנים זה אלל זה כי לד החיצון של הגוף שהוא עור האבר של האדם אינו מוגע רק בלד הפנימי של הכתונת אבל אין האדם והלבוש מתפרדים ומתרכבים בהמוגה עד שיהיה שניהם לעלם לחד ממש"כ רוחניות הנפש המרגשת המתלבשת בדם מפלס הרוחניות שהוא מעבר לעבר ומתרכב ונתמזג ונתערב כל משהו ומשהו מן דם עד שאנו לעלם לחד והנה קורא רציעי' דם עם חיות הנפש שבהוכו בחי' ממולעת לפי שהחיות הוא הבחי' התחתונה של הרוחניות והדם הוא הבחי' עליונה של הגשמיית וכאן מתחיל הרוחניות להתלבש בגשמיות כי עד סף התלבש רוחניות ברוחניות נמוכה ממנו וכאן הוא מתלבש רוחני בגשמי :

ונחזור לעניו שברורים שהזכרנו לעיל ובזה יתיישבו כמה עניניס טעמיהם ולהבין בבעיה, האחד הוא למה מומיל פסולת הבהמה לזבל בו השדות ופסול' האדם מדרבה מפחית האדם ועוד למה הבהמה מוכלת יותר מהאדם ולמה פסולת האדם מסריח יותר מפסולת הבהמה גם יובן מה זה כי' נמן שבי' מדה אחת לקטן ולגדול גם יובן מפארז"ל שבבית הכסא שוכיים החיוני' גם יובן מה דתי' בש"ע אם נתעכל המאכל שוב אין לריך לברך ברכה המזון גם יובן למה הבהמות והעופות המסורסים טעמם יותר מתוק מהיכה מסורסי' גם יובן הטעם על מפארז"ל עם האדם תמור לתכוכ בשר גם מ"ם חכמי הרופאי' כשפסולת האדם

שאדם אינו מסריח אזי יש קלקול בבריאותו ויובן הפסוק צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר ויובן ג"כ מה שאמרו דור המדבר ונפשינו קצה בלחם הקלוקל וטעם על מה שבמן הי' כל מיני טעמים ויובן ג"כ מ"ש הכתוב למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם ויובן ג"כ האיסור של אל תשקצו את נפשותיכם ומה ענין החיות והבהמות והעופות הטהורי' והטמאים ובמה הם מחולקים זה מזה שזה יהי' טהור וזה יהי' טמא וביאור הפסוק ועינו כעין הבדולח. וזה החלי לחזור לענין הנ"ל הנה עיקר השביעה של האדם על ידי אכילה ושתיה הוא על ידי ניצוצי הקדושה שאדם מברר מן המאכלים ומושכם לאיברי גופו שזו הטוב והמובחר המתמצה מן המאכל ולא כמו שיחשבו הפתאי' שענין השביעה במה שממלא בני מעיו מגשמיות הלחם והבשר וקודם האכילה בני מעיו ריקנים ואז הוא רעב אלא עיקר השביעה הוא ע"י ניצוצי הקדושה הנבררי' מן המאכל ונמשכים ונבלעים לאיברי הגוף והנה אחר הבירור והעיכול לא נשאר בגשמיות המאכל רק בחינת הרע וכשאין שם מבחי' טוב רק רע לכך כואב לו הרע שהוא הנשאר תוך גופו וכשרואה שכואב לו אז דוחה גשמיו' המאכל עם הרע הרוחני השוכן בתוכו לחוץ לפי שאין בו אף משהו טוב רק רע לכן הוא מסריח מאוד ואז נתעב הוא לכל החושים כי הנה בעודו בגוף מרגיש כאב ע"י חוש המשוש ואח"כ כשדוחה אותו לחוץ מרגיש בחוש הריח הסרחון ונמאס לו לחוש הראות ולכן בבית הכסא שוכנים החיצונים שהם בחי' הרע הרוחני השוכן שם ואפשר מתקבלים שם גם חיצונים אחרים כי מצא מין את מינו שכולם הם מסטרא דקליפה והנה ע"י הברכות הנהגין שמברך על כל דבר לפני' ולאחרי' מברר היטיב הטוב מן הרע ואחשוב כי לכך צוה הוא ית' בבעל חי שתי ברכות ברכת השחיטה וברכת האכילה בעבור שנפש המגולגלת בחי עלתה שני מדרגות שלא ע"י ברכה והם מדומם לצומח ומצומח לחי לכן עתה התעלה הנפש הזאת מחי למדבר ע"י ב' ברכות משא"כ הנפש המגולגלת בצומח לא עלתה רק מדרגה אחת שלא ע"י ברכה דהיינו מדומם לצומח לכן מתעלה עתה הנפש הזאת מצומח למדבר ע"י ברכה אחת והנה הברכה הנוספת בבעל חי הוא ברכת השחיטה מפני שבשחיטה ניטל החיות מן החי והרי נשאר אז במדרגות צומח ואז באמת אין לו עוד רק ברכה אחת שהוא ברכת האכילה והנה האדם בירורו חזק מאוד ע"י הברכות ולכן אם כבר נתעכל המזון במעיו שוב א"צ לברך ברכת המזון דאז לא יועיל כלו' והנה ארז"ל המשהה נקביו עובר משום בל תשקצו לפי שמאחר שנתברר מן המאכל כל הטוב שהי' בו ולא נשאר בגשמיות המאכל רק רע לכן כל עוד שעוצר נקביו מטמאי' את נפשו ומקלקלה ברע לכן צריך הוא לברר הרע מקרבו והנה האדם למה שבירורו חזק ע"י הברכות לכן הוא שבע ע"י אכיל' מועטת כי עיקר השביע' היא ע"י ניצוצי הקדושה משא"כ הבהמה אין לה כח לברר היטב כמו האדם לכן צריכ' לאכול הרבה כדי שתשבע וגם במאכל הבהמ' אין בו כ"כ טוב כמו במאכל האדם וכן הרשעים שבירורם אינו חזק לכן אוכלים הרבה והצדיק אוכל מעט ולפי שהאדם מברר יותר מן הבהמ' עד משהו האחרון ולא נשאר מגשמיות המאכל רק רע לכן הוא מסריח מאוד משא"כ הבהמה אינ' מבררת כ"כ וכשדוח' הבהמה את הפסולות לחוץ עדיין מעור' בו קצת טוב לכן אינו מסריח כ"כ כמו פסולת האדם אך למה שהקב"ה חושב לבלתי ידח ממנו נדח שלא ישאר אף משהו קדוש' בתוך הקליפ' וא"כ מה נעש' באותו מקצ' טוב שנשאר עדיין בפסולת הבהמות לכן מזבלין בו השדות וחוזר ויוצא הטוב שבפסול' הבהמות ליכנס בדומם שהוא האדמ' והזיבול הוא גורם שהשביח האדמה ע"י הטוב שבפסולת הבהמ' וחוזר ונכנס בצומח ואח"כ מצומח לחי וכן חוזר חליל' ומתברר בירור עד שיוגמר להתברר כל הטוב עד משהו האחרון ולכן פסולת הבהמ' משביח האדמ' אבל פסולת האדם הוא רק רע ולכן אדרב' מקלקל ומשחית השדות והנה מה שבפסולת האדם הוא מסריח יותר מפסולות הבהמה אינו מחמת גריעותו אלא אדרבה מחמת חשיבתו שיכול לברר היטיב והנה המן שלא היה לחם הארץ אלא מן השמים שלא היה בו שום רע כלל רק כולו טוב ולא היה שום בחי' בירור לכן היה נבלע באיברים כמו שהטוב הנברר מן המאכל הגשמי הוא נבלע באיברים לכן השביעה של המן היו שוה לכולם כקטן כגדול עומר לגלגלת והנה הרמב"ן כתב בפ' בשלח כי המן הי' מתולדות אור העליון שנתגשם והנה טבע הרוחניות ידוע שהוא שלימות בלתי חסרון ומעותד לצמוח ממנו כל מיני טובות שבעולם לכן כל מי שהיה רוצה לטעום במן טעמים מטעמים שונים הי' טועם בין טעם בשר או חלב או תאנים וענבים והנה מה שרוחניות העליון נתגשם על שיעור מיוחד שהוא עומר לגלגלות לא פחות ולא יותר היה בודאי לטעם ידוע אצל הקב"ה אף שאנחנו לא נדע הטעם ההוא מ"מ אי אפשר שיהי' שיעור עומר מבלי טעם והנה ידוע שרוחניות אינו תופס' מקום ובמן הי' פלא שרוחניות אור העליון נתגשם במה שבתחלה קודם התגשמות האור ההוא לא היה תופס מקום ועתה שנתגשם תופס שיעור מקום עומר והנה ארז"ל שאף אם אדם אחד ליקט שלשה עומרים לא יצא מהם אח"כ כ"א עומר אחד ומי שלקח חצי עומר מצא ג"כ בביתו שיעור עומר והענין הוא כי להיות המן מתולדות אור העליון הרוחני שדרך אור הרוחני

להתפשט

להתפשט ולהתרחב ולהתגדל עד בלי גבול לכן אף
מי שלקט חני עומר היה מתפשט הרוחניות ההוא
לשיעור עומר כי אין מעצור לרוחניות להתפשט
ממנו על שיעור יותר מעומ"ל היה מתפשט לטעם
הידוע אצל הבורית"ת ולכן מי שלקט שלשה עומרים
לא מלא בציותו כ"ה עומר ס' כי לא היה אפשר להפו'
מקום יותר מן השיעור שקבלו הבורית"ת שהוא
שיעור עומר וכשעמד על שיעו' עומ' חזר
השיעו' ההוא לרוחניותו העלמי שלא יתפוס
מקום יותר מן שיעו' העומ' כשבע הרוחניות
שהיו תופס מקום והנה לפי שבע הרוחניות
הוא שלימות כללי ואין בו שום ליור פרטי כי
כל הטובו' מעותדים לבוא ממנו לכן מי שלקה
לעשות בו טעם בשר היה טועם לו טעמים
מחרים וזש"ה ועיניו כעין הבדולח כלומר כמו
שבדולח הוא זך ומשולל מכל מראה וגוון
פרטי ולכן מקבל כל הגוונים ר"ל שכל
הגוונים מתראים בתוכו בין שם יהיו
נגד הבדולח מראה לבן או שחור אדום
ירוק מש"כ שם היה להבדולח מראה
פרטי לא היה נראים בו מראה פרטי כמו כן
המן לא היה בו טעם פרטי ולכך כל הטעמים
היו נלוים בו והנה אין מקרא יוצא מידי
פשוטו שנם מרא' המן היה ממש כעין הבדולח
ולא היה לו מראה פרטיות וג"כ לא היה לו
טעם פרטי וז"ש הכתוב והמן כזרע גד הוא
ופירש"י ענול כגידה זה היה לרמז שהמן היה
מתולדות אור הרוחני העליון הזו' בהשואה שחת
מכל צד ומשולל מן הגבול כי לא ילדק בו רמיזת
ואחרית וכן בדבר ענול כדורות אין בו רמיזת
ואחרי' כי כל מקוד' שבו אתה יכול לכנותו בשם
רמיזת ואמצע ואחרית כי אין לו רמיזת ואחרית
מיוחד פרטי והאמצע האמתי של כדו' הוא
במרכז הפנימי ומה שאמר הכתוב שהמן הוא
כזרע גד לבן אין הכוונה על מרא' לבן אלא
כזה והבירות שלו שהי' זך ובהיר מאוד
שהרואות היה מפלם לתוכו מעבר לעבר מבלי היות
בו עכירות כלל ועצם כל דבר בסיר נראה בעיני
הרואה בתוכו הוא לבן ובאמת הוא משולל מכל
גוון כמו שאמר הכתוב ועינו כעין הבדולח וכמו
שבארנו לעיל בסמוך והנה הם היו סבורים שעיקר
הסביעה של המדם הוא מגשמיות הלחם והכשר
שהוא תופס מקום וממלא בני מעיו שהיו ריקנים
בתחלה ובאמת לא כן הוא אלא עיקר הסביעה
היא מבילוי הקדושה המעולני ומלובשים ממינים
הנשמיים לזה הורה לנו הי' במן שלא היה בו שום
פשולת והי' נבלע בתיבורים כי היה כלו טוב רוחני
ומעש"כ היו שבעים אע"פ שמעיים שלהם לא נתמלא
מן המן כמו מלחם ובשר כי מן מתיקות הרוחניית
היו שבעים כמו כן בתוכלים לחם ובשר נ"כ עיקר
שביעתם הוא מן הרוחניית שבלחם ובשר וזש"כ
ויענך וירעיבך ויאכילך את המן למען הודיעך כי
לא על הלחם לבדו יחיה האדם שהוא בחי' נפש
הלחם בלחי הרוחניית שבו כי אם על כל מוצא פי
ה' שהוא הרוחניי' יחי' האד' ולפי שבמן לא היה
שום כירור ולא פעלו ע"י המן הבדלה בין טוב
לרע להוליא נילולי הקדושה מתוך הקליפ' שזהו
עיקר כחה רוח של הנפש להוליא ממסגר אסי'
לכן אמרו ונפשינו קלקה בלחם הקלוקל לפי שבמן
לא היה שייך הבדלת טוב מן הרע להיותו כלו
טוב והנה יהוש כמו שיש נפש המרגשת בחדש
כמו כן יש נפש המרגשת בבשמה וכמו שהאדם
מרגיש בחמשה חושים הרגשות הטובים והרעים
כמו כן הבהמה נ"כ מרגשת וא"כ לכאור' היה
לחכזריו' נדול' שבשחוט בעלי חיים כגון הבהמות
והחיות והעופות כדי לאכול בשרם הלא יסורי'
הבחיטה היה מרגשת כמו האדם ממש שזה כשם
כך העניו הוא כי הבורית"ת עושה לבהמה טובה
עלומה בזה לפי שבשאדם אוכל בשר הבעל חי
מתעלה הניצוץ הקדום שבו' בבעל חי ממדרגת
בעל חי למדרגת מדבר בעל שכל כי בבעל ניצוץ
הקדום שבבהמה לתוך האדם מתעלם בחדם ר"ל
שנעשה עלם מעלמות של האדם כמלא ע"י בחיטת
האדם את הבעל חי קודם הניצוץ ההוא מדרגת
חטוב"מ ואיך כי מה שבו' בתחיל' עלם בהמיי נעשה
אח"כ עלם אדם משכיל וא"ש שבבהמ' ליל' מביני'
התועלה הגדול שבהניא אח"כ בשתעלם באדם
ותהי' עלם משכיל ובעת הזאת נחשב אלף החיטה
יסורין נדולים עם כל זה חפץ ה' להטיב לה אלא
מדעתה עתה לפי שבשתעל' מעלם בהמיי לעלם
אדם תשכיל ותניא ותדע למפרע שבחיטתה טובה
נדול' היתה לה ובכדום' זה תרז"ל נבי אדם
זכין לאדם אלא בפליו ומהאי טעמא עם הארץ
אסור לאכול בשר דעם הארץ אין בו כח לברר
הניצוצות הבהמיים ולהעלותם למדרגת עלם
משכיל ולכן אסורים לאכול בשר משום דאכזריות
נדול' היא לשחוט הבהמ' כדי שיהנע לאכול בשר
והנה כמו שבבהמה מתעל' ממדרג' בהמיית
למדרגה חטובה משכלת ומצנת כמו כן כשאדם
נהרג על קידוש השם מתעלית נשמתו בשכינה
ומתעלה בה ונעשה עלם מעלמ' ממש כי נשמתו
נתפשטת לאור השכינ' ומצ' מן הצנות קדושות
ועמיקות וממילא מצנת למפרע סיסורי הריגתו על
קידוש השם העלוהו למעל' גדולה ועלומה שבהחל'
היה לנשמתו הצנה חטושית ועתה יש לה הצנה
תלהיית והנה כערך המרחק בין האדם בהמיית
לחטושיית כמו כן ערך המרחק בין מדרגה חטושיית
למדרגה תלהיית כי לחנחו בבהמות נדמו כערך
השכינה וכערך הצנת מדרגת הבהמיים נחשבת
הצנתינו בהצנה תלהיית והנה רמזו לנו לומד לנו
מן הבהמה שבורא זה לשחוט כדי שתצנ למעלה
יקרה וכבדת כמו כן לא נחוש לנחנו לעבר יסורי
הריגה על קידוש שמו ית' כיון שלחנחנו יודעים
שע"י נסיג הצנה נפלאה שהיא הצנה תלהיית
כשתתעל'

כשתעלה נשמתינו בתור הכבוד וז"ס מלפנו מבהמות הארץ ומעוף השמים יחכמנו ללמוד מהם הענין הגדול הזה היך למסור נפשותינו להריג' על קידוש שמו ית' ולא נחוש לעבר המועט הזה לפי שעה בערך העתון הנפלא הנלחי תחר נקי' מנחנו ע"ז וזה"ס ותתם לחיי נתן מרציתי שלנצר מדרגת המלאכיות שהוא מדרג' נפלא' ונורא' ממלאים מנחנו בבהמות נדמו לכן קרא לותם נתן תע"ס שבמאת תמושיים הם כמ"ס הכתוב אדם אתם ע"ז בערך מלאות נחבבים מנחנו בבהמות וכדי שיקיל הדבר הזה בעיני הבריות לקבל על עצמם יסורי הריג' על קידוש שמו ית' נרחיב פה ונמלוך בדברים עריבים לשומעיהם כי הנה בכר כתבתי בחיבורי תחר מי מייחל להוליאו במהרה לאור שבעניו היותר מבוהח מכל העניים שבעולם הוא השכל והחכמה כמשתר"ל דעת חברת מה קנית דעת אין מה חברת ותבחר דברי רז"ל אלו בטעם נכון דע כי כל הבלמיות והמעלות המובות שבעולם מתאחדים ומתייחדים בשכל כי הנה יהיו שכל אדם בוחר לעלמו מה שנדמה לו יותר טוב בין חכם בין כסיל אלא שהכסיל טועה בשכלו והוסב על רע שהוא טוב ולכן בוחר לעלמו הרע הזה שהוא בעיניו טוב והחכם מכוין הדבר לאמתו כי מה שבלו מחייבהו שהוא טוב הרי הוא בחמת טוב כי שכלו זך ויבר ובורר ואינו מכזב לו והכסיל נ"כ בוחר לעלמו מה שבלו מחייבהו שהוא טוב אלא שבלו הוא מזוהם שנדמה לו בשכלו שהוא טוב ובחמת אינו טוב והנה שכל זך ויבר מעיד על כל הטובות שהם טובות האמיתיו' ועי"כ אדם בוחר בהם נמלא כל השלמיות והמעלו' הטובות מהאחדי' והמייחדים בשכל והשכל הוא הכלי והבית קיבול על כל הטובות שהם כלי והבית קיבול על כל הטובות האמיתיות ומיוחדים בשכל ומכיר מהיקות הטובות האמיתיות ולכן כשיגיע לאיזה טובה ים לו שעשוע ויחת רוח משם"כ מי שתן לו שכל זך וברור אינו יכול לקבל הטובות האמיתיות שלפי שכלו המזוהם נדמה לו הטובה הרע' ויש לו לער בטוב הטובה שהיא כמ"ש בעל חובת הלבבות בשקדמהו לשער הבחינה בד"ס והשליבי מפני מה כו' וז"ל אם כי כמה טובות מנע בעליהם להנות מהם ועירב בתחתו בהם חסרון שכרהו לותם ודיעת מעלתם עכ"ל ביאר הענין הזה כי לפעמים יפגיע הבורא טובה לאדם והאדם הזה אינו מבין מעלת הטובה ומהיקותה ואדרבה לפי מחשבתו בשכלו נחשבת הטובה בעיניו לרעה ומלטער בטוב הטובה תלין נמלא מי גרם שהטובה נמורה תהיה אלו לרעה הוי אומר שטותו גרם לו והנה מתבאר שכל הטובו' כלולים בחכמה וכל הרעות כלולים בשכלות והטוב' המאיתיית והגדולה יותר מכל הטובות שבעולם הוא ענין החכמה והמדע כי החכמה היא הבית קיבול על כל הטובות ומי שים לו הכלי והבית קיבול על כל הטובות ממילא לא יחבר אלו שום טובה כי הקב"ה לעולם הוא מטיב לכל ותמיד שפעו הטובה [illegible]ת לבוא על האדם ואין המניעה אלא מן האדם עלמו שהניה קיבול שמהקלקלים ונספך מחכמה לשטות והשטות הוא הניה קיבול על כל הרעות כי מי שהיא שוטה אותו תתו מבין מעלת הטובה וחושב' לרעה ולא תטעה לומר כשהאדם הוא רשע מעכב הקב"ה השפע ממנו ותח"כ כשחוזר בתשובה הקב"ה משפיע עליו שפע טוב האדם' אלא השפיע עליו בהיותו רשע לא התחו' כן אלא לותו השפע שמשפיע עליו כשחוזר בתשובה היה השפע בעלמה היה שופעת עליו בהיותו רשע אלא שזו היה שכל ולא היה לו בית קיבול כלל לאותו השפע הטובה שזו היה נדמה תו בעיניו לרעה ולא נעדרה תו ממנו השפע וכשחוזר בתשובה מתחזק הבית קבול שלו ומבין היטיב טובו' השפע ונהנה ממנה ומשתבח בה נמלא שבשפע תין שום שהו כלל מטובה לרעה תו מרעה לטובה אלא שהשהו הוא בבית קיבול על האדם שהוא עיקר הכלי והשפע היא היולי"ת ומין בה ליור פרטי שמוכל לגייר בה ליור טוב תו ליור רע אלא בהיותה חל על האדם תו מתגלה ליור פרטי בשפע הניה כפי הכנת בית קבולו אם טוב אם רע וכמו שכתבתי לעיל בפסוק מפי עליון לא תצא הרעות והטוב וזה שאמר רלה מגבי נתן לפניכם היום ברכה וקללה דלכאורה קשה בשלמת גבי ברכ' שייך לשון נתן לפי שהוא מהנה טובה אבל לגבי קללה איך שייך לשון נתן אבל הענין הוא כך שאם שהוא נותן לא יגדל בו ליור פרטי לא ליור ברכ' ולא ליור קללה אלא היוליי רק אלו האדם' כפי הכנת בית קיבול מלטייר בו ליור פרטי תו ברכה תו קללה וזה שאמר נתן לפניכם לפניכם דייקא ברכה תו קללה כלומר ענין אחד שאתה עניו השפע הניה יכול להתהו' ברכה תו קללה ואמר הכתו' את הברכה אשר תשמעון אל המלות וגו' כלומר אם השמעון הטו' הכנת בית קיבול שלכם לטובה וקללה אם לא תשמעו יתהפך הבית קיבל שלכם לקבל מהשפע הניה ענין קללה ועוד פרשתי שכוך רלה מגבי נתן וגו' בלופן אחר ואזכירנו שם בקיצור נמרץ על פי מה שכתב בעל ס' בפירוש אשר אנו מלו' שאשר אנו' הנשמיית היא אלו' רוחניות שיזכ' להשיג בשכלו תותו אור ברוחני שאנו' הנשמיות רומזת אלי' ועפ"י מ"ש הראב"ד בפירושו לס' יציר' הפירוש של אשר קדשנו במלותיו כי המלות נתנו מהעולם ועד עולם וזה"ס את הברכה אשר תשמעו אל מלות ס' אלהיכם דהיינו רוחנייתן של המלות תזכו לשמוע ולהשיג אשר אנכי מצו' אתכם היום לעשות מלות נשמיות הזו אח"כ בעולם הנשמות להשיג ארבי אלו המלות ברוחניות ובשנון שפרשתי למעלה הפסוק ואתם נאתי נתן מרעיתי יבואר נ"כ הפסוק כי עלך סורנו כל היום כלומר בשכיל שלמותיך המטיר ותשבנו שנתעלם בשורך לכן הורגנו כל היום על

קדושת

קדושת שמך נחשבינו לנבי דיקך כלשון טבחי לא כב"ה אלא עניין הריגה על קדוש השם המוזכר בב"מ שפירושו בשביל קדוש ה' כלומר בשביל שמשכיל קדושת השם הגבוה והטהורה הגדול לאין תכלית והוא יתעלה נשכיל, ויסיג השג, עלומ, לכן מתוך הוא בעיניו ההריגה, כדי שיבא למדרג, הנפלאה הזאת וזש"ה זבחו זבחי צדיק כי השכינ'קרבתה לדק ולומר שכחו, זבחי זבחי לדק כלומר שהזבחו לה עלמיכם שאתם דומים לשכינ' כזבחי הבהמה ובעטחו אל ה' כלומר בשביל הבטחון שהבטחו להתעלם בשכינ' ולהקרבת בשמו של הקב"ה:

ונראזר לעניינו מה שיעדתי להסביר לעיל אין הפרש יקבל על עלמו בחשק נמרץ להמסר להריגה הוא הכהוב לומר טוב השם לכל ורחמיו על כל מעשיו בין לצדיקים ובין לרשעים עלומים וכמו שיסד הפייטן הטוב והמטיב לרשעים ולטובים וכמ"ש רז"ל וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו שנון וכלל זה יסיס בידך כל מה דעביד קב"ה לטב טוא עביד אפילו עושם היותר מר לרשע היותר ערין מכל רשעים שבעולם אעפ"כ טובה גדולה טוא אללו לקבל עושם היותר מר שמוכרח לפי פעלו הרע והח"כ יזכה לחזות בנועם ה' שהיא טובה עלומה ונפלאה עלומ, אשר כל בעל שכל לא יוכל לשער מהיקת הטובה שהיא אשר עין לא ראתה אלהים זולתך והאדם אם היה יכול להשכיל ולידע מהות הטובה העתידה לבוא ובו' ותחנים לו בריב' לא שיפרפו אותו שנים רבות פעמי' ואחר כל פריפ' יחי' אותו כדי שיקבל יסורי פריפ' שאחריהם ואחר השנים רבות פריפות יהיו הטיב' הגדולה העתידה לעולם הבא הוא יאמר לא כן ולא שכרן בודאי היה מקבל על עלמו שנים רבות פריפות אם היה מביר עלם הטובה שהיא על אמתות כי לרוב שמחתו בטוב העתיד' לא היה מרגיש בעיניו לער שנים הפריפה לכנוס והמשל בזה לאים משכיל מתוך שנחל חולי גדול מתוך ומסוכן הוא לחות אם לא יסתה ברף מר מתוך שקורין הלחה שחוא בלשון הקודש רפש בחיב' בפשוט הרופי לער' ורפש והמשכיל שהוא לחיותו מהין מעלת הפריאות והחיות ונריעות שחלישות והמות יכסוף ויתחוקק מתוך לשתיית הברף המר האות בכל אות נפשו ולא יחוס למרירו' כי עיקר החלישות הוא אללו לגודל שכלו יותר רע ומר מלף אלפים ורבות רבבות פעמים יותר ממרירות הברף כל"ל וכמעט לא יהיים טעם מרירות הברף הכ"ל לגודל השתקעות מהשבתו ועולם שהתוקקתו לכוסף הפריאות שמשל כזה מי שהוא רשבהן כשהוא שוכל לוכל במחשבה ובכוסה ומכין ומזמין חום הטעם שלו להרגיש הטיב טעם מאכלו ולא יחשוב שום דבר אחר בשכילתו כדי להניח מהשכילתו כמו מי שמוציא לו שני מיני מאכלים כי מבקיש לטעום אותם ולשבחין איזה מהם יותר טוב כדאי לא יחשוב שום מחשבה אחרת בשעת טעמו אלא השני דבריה כדי להשבחין הטיב

איזה מהם יותר טוב משא"כ מי שאוכל ושוקע מחשבתו בדבר אחר שלא מעניין מכילה אזי לא ירגי' טוב טעם בשכילה שהוא עד שלאחר שכילה ידמה לו למפרע כשילו שכל שפר כ"כ בחול' הכ"ל שנוסף לברילות מאד ונשתקע' מחשבתו בלוור מיכות ברילותי מילו מרגים טעם מרירות הברף כי כמו שלי שפסר להרגים טעם הטוב בעת השתקעות מחשבתו בדבר אחר כ"כ לי שפסר להרגים טעם הרע בעת השתקעות מהשבתו בדבר אחר משא"כ מי שהיה שוטה ואילו מבין מעלות הברילה' וגריעו' החלישות לא יחסוך להחות הברף המר שהוא כי אללו מרירות הברף הוא יותר גדול ממרירות החולי והחלישות ומה גם אזה שכשיל שלין לו כיסף נמרץ לברילות וחוסב הוא שיך להנלל שלא יעשו אותו לשהות בחזקה הברף המר שהוא ולפי"ז אין מלויר במחשבתי כי שם מרירות הברף ולכן כשאונשים אותו לשהות ילעק מאד ומרגים מאוד מרורות הברף נמלא מי נרס אזה ירגים מרירות וזה לא ירגים הוי לומר שכלותו על זה וחכמתו על זה שהם שהכתר כל הרעות שבעים על האדם אינם רעות ממיתי' שלא לפי שכלותו של האדם נחשבים לרעות אבל מי שים לו שכל אך יכיר וידע ויאמין שכלל הגדול והנפלא שלמתי כי כל מה דעביד קב"ה לטב הוא דעביד אפילו שם יבואו עליו כל היסורין היותר קשים ומרים שעפ"כ הם נחשבים לטובה גדולה נגד יסורי גיהנם כי מי שהיה חוטא ופ שע ולא נתייסר בים יסורין בעוה"ז שקבל ים יסורי גיהנם שהם עושם כפול ומכופל אשר לא יבושר ואין להם ערך כי היסורין היותר קשים ומרים בעוה"ז הים חלק ק' מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות מיסורי גיהנם - והנה מי שזוכה לקבל יסורין על חטאו בעוה"ז אין לך מהיקות גדול יותר מזה ולפ שלא זכה ליסורין בעוה"ז ונפרעים ממנו ביסורי גיהנם שהם מרי' ומחוריש עד בלי שיעור וערך שעפ"כ הם טובה גדולה אללו לפי שע"י מירוק הנפל' והטורח אשר יתמרק בגיהנם יוכל לבא ולשבת בעטנת והעדון הגדול והנפלא של עוה"ב ובלתי המירוק אשר היא דבר נמנע לקבל העדון העלום הזה לעוה"ב שהיא הסבה עלומה ונפלאה מאוד אשר עין לא ראתה אלהים זולתיך ואם כי' מעזב ח"ו אלא לקבל יסורין בגיהנם על חטאיו ולא יקבל ג"כ מח"כ התענוג העלום והסבה המופלאה לעוה"ב כי' בחמת ח"ו מחתיי' אללו ואם כי' מל ייר שיהא האדם יכול לקבל הסבה הנפלאה לעוה"ב בלתי מירוק בגיהנם לא כי' הקב"ה ממרקו כלל לגודל מהשבתו מוקנו וחלילה לו לעשות כזאת לבל בחמת נמנע הוא מלקבל עוה"ב בלי מירוק בגיהנם ויסתרון לינו מן הכירה אלא מלד שמקבל האדם שלין עין שכלו יכול להסיג הסבות עלומי' הסם לשב' הבמרי' רוחניי' שבגשמיות ובשכלו שחולקים בפני הסבה נמלא הוא דבר נמנע מלד עלמו ומה שהוא מן הנמנע לינו תסרון אללו ית"ש לכן מוכרח שיתמרקו הבמרי'

הסם עד כי יכלו ויתמו מן המליחות ותזכה הנפשה
מח"כ לחזות בטעם הסם · והנה בסעד מצלי כתוב
נפש עמל עמלה לו כי לחץ עליו פיהו ופירש"י נפש
עמל עמלה לו כלומר בשביל עצמו כי פיהו שומל
מלהו מלכל והסם כופה פיהו לאכול לכן כשהוא
עמל הוא בשביל עצמו וע"ל להסביר זה ענין מוסר
כי הנה ידוע כי כל מי שהוא עמל ויגע בחיזה
מלאכה בהכרח מלפ' לחיזה תכלית טוב ומועיל
מיהא ע"י היגיעה היות כי אלו בטופטני עסקינן
שיגע לריק בלי המשכ' תכלית טוב מן היגיעה
עד"מ המלמד חורש וזורע מלפ' לתכלי' טוב שתצמח
והתגדל הזרע ויהי' לו תבואה רבה והנה המלמד
מלייר סוף המעשה דסיימו התכלי' הטוב הנמשך
מהמעשה בהחל' המחשבה ר"ל כשאר מחשבותו
מהעורר' לחרוש ולזרוע מלייר מז במחשבתו התכלי'
הטוב וזה הליור מוסג במחשבתו של מלמד ומוסיף
למלמד כח שיחרוש ויזרע בחשק גמור בזריזות ולא
בכבדות ועצלות נמלא סוף המעשה מלוייר במחשב'
התלה וזש"ה הזורעים בדמעה בלומר בשרואים
שזורעים בכבדות ועצלות מעלי' במחשבת התכלי'
שברצה יקצורו ולפ"ז מדוקדק יקצורו לשון עתיד
דה"ל ברצה קוצרים וזה"ש נפש עמל עמלה לו
כלומר הע"פ שכבר הוא נפש עמל ועיף ויגע ולא
נותר עוד בו כחו ורוח ותע"פ כגודל טייפתו
וחליטותו עמלה לו שהוא חוץ לדרך הטבע וכל זה
הוא לפי שחלף עליו פיהו וחושב המלמד בתחל'
מעשיהו ליור התכלית שיוכל להסיב תוכל לנפשו
תותו הליור מחזקו ומוסיף בו כח לעשות מלאכה
בזריזות וחשק וכל זה הוא משל לעבודת שבורא
ית"ש שיהי' עיף ויגע לא יבקש מנוחה לעלמו ע"י
עצ' אין לי כח ואין לי כח ואין מלא ליייר במחשבתו
ליור התכלי' שהוא השג' עוה"ב לו כשיבואו עליו
יסורין יקבלם בהכנה בחשבו שיסורים הסם
מזמינים לותו לעוה"ב ויוכל להשיג עי"ז השגות
עמוקות ומתוקות ויסורין הם טובה גדולה מלו
ומפי' יסורי גיהנם הם לטובתו במה שע"י מירוק
הגיהנם יוכן ויוזמן להשג' עוה"ב ע"ש שבעת
קבלתו יסורי הגיהנם לוי יודע עדיין ליכות
התענוג הנפלא שבעוה"ב לשלא יחשב לו היסורין של
גיהנם לרעה נמלא לפי דעתו של המלמד לז בעת
היות נחשבים מללו היסורין הסם לרעה גדולה
מע"כ הקב"ה מביא עליו יסורי גיהנם בע"כ לפי
שסוף סוף היסורין הם לטובתו וזכין למלמד שלא
בפניו כלומר שלא מדעתו וזהו דומ' למי שלומר
זכות הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירו' ע"פ
שלדעת העבד חוב הוא לו דניחא לי' יותר בשפחה
כנענית דזולא לי' ושכיחא לי' מ"מ מלן
שהרי בזהו שהוא שהוא תחת יד רבו לוי הוא טובה
מתתי' שלא לדע' העבד המוסתם ויותר טוב לו
שיהי' בן חורין שזה טובה מתתי"ת שבגיהנם תחת
כנפי השכי' וסברת כזו כתבו התו' בפ"ק דקידושין
דף ה' ע"ל ד"ה שכן יגיהנם בע"כ וז"ל שם ויש

מייסבי' פי' הקונטרים דודאי זה קרוי בע"כ מכיר'
שלא מתוך הטעברי' חיב הוא לה דהם היתה בה דע'
לה היתה מתרלי' אבל קידושי קטנה לאו חוב הוא
לה כמו מכיר' וסופה עומדת להנשא והם היתה בה
דעת היתה מתרלי' עכ"ל תתו' והנה המריט"ל פירש
מתתר רז"ל לדריקים מין להם מוחה לעוה"ב לפי
שכשעולים לחיזה מדרגה עליונה לריכין מריק
מקודם וכשעולים ממדרגה זו למדרג' שעלי' לריכין
עוד מירוק מחדש ותע"פ שלנגד מדרגה הרחטונה
לא היי' חולק לחלוטי הזוהתה שבנשמתו מ"מ לנגד
מדרגה עליונה ממנה הם חוללים בפני הבנת
המדרגה הבית וכן עד עולם לכל עלי' לריך מירוק
חדש ומאחר שלעולם לא יעמדו על מדרגה אחת
אלא תמיד יעלו מהשגה להשג' יותר גדולה לכן
לריכין תמיד להתמרק לכן מין להם מנוחה לעוה"ב
לשב' המירוקי' ומאחר המירוק יתענגו מאור בהשג'
המדרג' העליונ' ולפ יהי' נחשב להם לער המירוק
לכלוס נגד העונג של השג' המדרגה העליונה ולא
יחשבו לומר לא מעוקלך ולא מדוכתך כלומר
שפיהי חפץ העלי' ולא המירוק כי מאחר שירצו
מעליי מדרגה הרחטונה אין לער המירוק שלפני
העלי' מיהו נחשב לכלוס לענד העונג שמתענני' מן
העלי' למדרגה כי ההשגה שמשיג את המדרגה
העליונה מענג לותו מאוד מאוד ומאחר שירצה
שכן הוא שוב לא יקוץ במירוק השני שקודם עלי'
השני בחשבו שלא יחשב המירוק השני לכלוס נגד
עונג השגת המדרגה השני' ושוב י"ל כי לא ילדק
לומר כלל לא מעוקלך וכו' כלומר היי חפץ לא
העלי' ולא המירוק כי בחמת מהעלי' למדרגה
הרחטונה ממילא נמשך בטבע המירוק שקודם
המדרגה השני' כי הנה לכאורה קשה הלא כל מה
שהי' להתמרק מחטאתו כבר נתמרק בגיהנם ולפ"ז
מה מירוק יש לו עוד להתמרק בג"ע קודם עלייתו
למדרגה חשוכה אבל דע כי מי שעובר על מה
שכתוב בתורה או על דין המפורש בתורה שבע"פ
ע"ז לריך להתמרק בגיהנם אבל מי שקיים כל
הדינים המתוייבים לקיימם אבל לא התנהג במדת
חסידות מה שהוא משורת הדין ע"ז ג"כ להתמרק
בגיהנם אבל כשיגיע זמן להעלותו למדרגה שבע"ע
אז בהכרח יתמרק בג"ע אף אלא עבר רק על לפניט
משורת הדין כי לריך שתדע כי כל זמן שלא נתמרק
בגיהנם ג"כ לו להשיג השגה חשוכה מהשגת
שבע"ע כי הקליפה והרע שהם שמרי' רוחניים
שבנשמתו חוללים בפני השגת השכל כמו שהשמרי'
גשמיי' חוללים ומבדילים בפני הרחיים הגשמיי' כי
כשהיים שמרים נסים ועכורים בתוך משקה זך
וללולה תתעכר המשקה ולא יפלם בה שום
הרגי' כמו כן שמרים רוחניים שהם הקליפות
חוללים בפני רגי' רוחניי' שהיי השגת השכל והנה
העונות וחטאים נורמים בחמים חשוכים כמו חבלל
שקורין בילמ"ש בל"ג אז דק שקורין שטח"ר בל"ש
ולכן בהכרח שבשמרי' הסם יתמרקו ' בגיהנם

כדי

בדי שתשמר הנשמה בגיהנ' וגלולה ומה תוכל להשיג ולהשכיל עיניים שכליים לכל מי שלא עבר רק על לפנים מסורת הדין הרי לא נרש בנשמתו רק שמרי' מועפים ורוחם עכורי' כ"כ לפיהן חוללים בפני הנשמה שתיכף עמוקה כ"כ לכל כשיגיעו להעלותו להנשמה עמוקה הרי אז בהכרח לריך מירוק לף מן השמרים הדקים כי נגד הנשמה עמוקה לף שמרי' דקים חולני' ומשיגל לך משל הנה הדין הוא שתסור ליכב על הספסל שתפילין מונחים עלי' לכל כשטלית מונח עלי' מותר לי שבעלי' וכשם יש שתחמיר על צלמו ומזהר מליכב לף כשטלית מונח עלי' לו שתיק שתפילין מונח עלי' וזהו לפנים מסורת הדין ויש עוד לפנים מסורת הדין יותר גדול דהיינו שיזהר מליכב על הספסל שתיק הטלית מונח עלי' · והנה יש לכת במקום שתפילין חוללת לף בפני הנשמה קטנה ובפני הנשמה גדולה חוללת לף יש לכת במקום עליון ובפני הנשמה גדולה חוללת לף יש לכת במקום תיק העליון ולקח על זה ולכל לפי עומק הנשמה לריך יותר מירוק ולף השמרים הדקים חוללים עם ולענין הוא כי הוא דומה החומה לפני אר קטן לחומה לפני המלך כי מעשה קטנה פוגם יותר לפני המלך ממעשה גדולה לפני אר קטן לפיכך תרז"ל שהקב"ה מדקדק עם הלדיקי' כחוט השערה כי הלדיקים מכירים גדולת רוממותו ית' יותר מהשרים שחרים וכל מה שהמלך יותר גדול וכבד משהר מלכים לריך להשמר לפניו לף בשניהם קטנה תשוב ונשה כל מה שהנשמה שרש יתרכה יש יותר גדולתו ית' וזה יתרחק בעיניו לף שניהם קטנה לגדולה וילטער עלי' ונשה לאחר שתתרחק מן השמרים העכורים אז יש הנשמה היותר התחומה שבג"ע וכשמגיע הנשמה שתחתומה שניה הרי אז מגיע גדלתו יתברך ושכלו שים לו אז מגיע שלף יש לכת במקום עליון שיה מעשה גדולות ית' לפי שאז מכיר גדולתו ית' לכל יש לכת במקום תיק העליון הינו נחשב אז ונלה למעשה רע ואין שכלו של אז מחייבו זה ונשה כשמלער מאוד על יש לכת במקום עליון ומתחרט מאוד עליו הרי זה מירוק גלוי ע"י הגיע הזוה ונשה יודע שהחרט עוכר, לגמרי העבירה הקטנה הזיה ועי"כ נתמעטה החליצה שהיתה חוללת בפני המדרגה הגבי' ועי"כ בא תיקף להנשמה מדרגה הגבי' שהחליל שהיתה בנשמתו עד הנה כבר נתבטל ונתעקר ונמצא' לגמרי וכשמגיע המדרגה הגבי' שהיא יותר קדושה ויותר חכמה עמוק כי בכל מקום שהקדושה היא יותר גדולה גם החכמה היא יותר עמוק, ואז יתרחק לשכלו לף יש לכת במקום תיק העליון היא ג"כ פנים לפי שאז מגיע עוד יותר גדולתו ית' ממה שהי' מגיעו בזיווגו בהנשמה הרחתומה ומתחרט ומלטער על יש לכת במקום תיק העליון וע"י הלטער הזה תתמרק לף המעשה הרע הזיה וע"כ יש לף הנשמ' השלישית · ודע שלא תחשב כי המירוק היא ענין אחד והעלי' היא ענין אחר כלומר שלא תחשב שאחר המירוק לריכין לו לעשות ענין אחד השיגו להעלותו למדרגה יותר גדולה אבל עלם המירוק היא היא העלי' כי תיקף שנתמרק ממנו החליצה הרי כבר עלה להנשמ' יותר גדולה ממנה כל מירוק נורא עלי' וכל עלי' נוראת מירוק גמור אין שייך לומר שיהו חסך לא בעלי' ולא במירוק כי מירוק גמור מעלמו וממילא ע"י עלייתו להנשמה יותר גדולה מבריאתה כי הנשמה אל זה מחייבו להתחרט ולהלטער עלי' ונשה כשעולה למזה הנשמה עמוקה הרי הוא כבר שוה לה והוא והנשמה הזיה הוא ענין אחד שדרי שם הנשמ' הזה מנשה גם הוא מנשי והיא לחו עמו והיא הוא והוא היא כמאמר החכם אלו ידעתו סייתיו ולם השלל ותאמר מהרהורי תי' כשיגיע שם שמחייב' המדרג' הרביעי' לו כדומה שאר המדרגו' על מזה דקדוק חסידות ופרישות יתירה ומה שהוא לפנים משורת הדין מופלג הוא היה רחוי שיעלה למדרג' הרביעית אבל כל זמן שלא יגיע לחזו דקדוק חסידות מה שהמדרג' הרביעית מחייבת רחוי שלא יעלה למדרגה הרביעית זה היו שהרי כשמגיע לחזו דקדוק חסידות מה שהמדרג' הרביעית מחייבת כשלא הרי כבר עלה למדרגה הרביעית כיון שהנשמה והנשמ' המדרג' הרביעית שווין הם וכל זמן שלא עלה להנשמה מדרגה הרביעית אין מספיק שיגיע כשלא חזו לפנים משורת הדין וחזו דקדוק חסידות מה שהמדרג' הרביעית מחייבת אבל כשיגיע חזו דקדוק חסידות מה שמדרגה הגבי' הרביעית מחייבת חזו לא קיים חזו דקדוק חסידות ועבר עליו וממילא מלטער ומתחרט מאוד על שלא קיים הענין הזוה ותיקף שמתחרט ומלטער מאוד על זה מעלין עליו כאילו קיים שהרי הם הי' מגיע בעוה"ז חזו דקדוק חסידות מה שהמדרג' הגבי' מחייבת וכו' חיוב את הכורח כל כך כמו שהמדרגה הגבי' מחייבת חזו דקדוק חסידות מה כורחו אבל לפי שבעוה"ז עדיין לא הגיע למדרגה זו שהרי חפילו למדרגה הרחתומה שבהנשמ' שלא נגן עדן לא הגיע נמלא מה שלא נסג בעוה"ז חזו דקדוק חסידות הרי היא בדרך שנגה וחם חפילו זוזות נעשים כזכיות ע"י התשובה וחרטה מחשבה לכה"כ שנגות יעשו כזכיות ע"י חרט' מחשבה מה שמתחרט ומלטער למפרע על מה שלא נסג דקדוק מחסידות הזוה בעוה"ז ועי"כ מהרמקין ממנו הלחוחי שמרים שבמדרגה הגבי' הגבי' ועלה תיקף למדרגה הרביעית וכן ממדרגה הרביעית לחמישית ומחמישית לששית וכן עד עולם :

בן עזאי אומר הוי רץ למלוה קלה וברוח מן העבירה שמלוה גוררת מלוה ועבירה גוררת עבירה שכר מלוה מלוה ושכר עבירה עבירה ע"כ הנה מדקאמר שכר מלוה מלוה כסף"ן משמע שנותן טעם על מה שכתב קודם שמלוה גוררת מלוה ולכאורה אין כאן טעם ולא ריח ונלע"ד לפרש בעזה"י עפ"י מה שפרשתי במקום אחר השנה

דאל תהיה כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב אלא ע"מ לקבל פרס ומיד דגרסי ע"מ אלא לקבל פרס ושגירסת הספרים מיד מוכח ושגירסת הרמב"ם תנדק יותר ומה טעם לסרכות הפתי הסכל אלא לעבוד אלא ע"מ לקבל פרס כי אם ע"מ אלא לקבל פרס ואם יהא שבודתי יהפו לו פרס עכ"פ לא יעבדהו כלל ובאיזה תופן ילמד הסרכות אלו וכי בפופעני עסקינן ופרשתי במקום אחר שפענין הוא כך כי הנה הזוהר מפרש מה שאמר שכתוב הן שמים לא זכו בעיניו אמלת שמים רומז על הקב"ה כל"ת ואת"ח תסמע השמים והענין הוא שהקב"ה מוהב מוהתו בלי קץ ותכלית וכל מה שמשפיע לנו טובה נדמה בעיניו שהוא דבר מועט מאוד לעומת שבבתו מוהתו ואם יאמר האומר מי יאמה בידו מלהשפיע לנו טובות רבות יהן ויהזור ויהן תשובה בזה שהן אנו יכולין לקבל רוב טובה כי בית קיבול שלנו הוא הלם ואין המניעה אלנו כי אם מלדנו ובטורת י"ת שנו לעולם טובו והשיקהו להשפיע לבניו התהובים מלטעה בניבול לער אמוק ועלוש על חליפת בית קיבול שלנו שלבעבור כן נעלר בשכרם ליעור השפעתו שרתבה כי הטבתו היא בב"ת כי הוא הטוב והמטיב לרעים ולטובים והשפתיהו אין יכולים לקבל מלטעה בניבול לער מר ועלוש מאוד ובעבור כן נתן לנו הבורא י"ת שנו תורה שלולה מתרי"ג מלות כדי שע"י התורה והמלות מזכה לחזק ולממך כח בניה קיבול שלנו לקבל טובותיו הגפלאות ועי"ז יגרום ל"ר טלוש מאוד לבורא י"ת על מולאי מקום לכבות במקלת תוקף חום אהבתו אותנו ולא תעשה לחשוב שאהבתנו שלנו כשביר אלא בעה"ב שמגיע אל בעה"ב הועלת מפעולת השביר ונותן לו שכר טורחו ופעולתו מה שהשכיר ח"ו לחשוב כן כי אם לדקת מה תהן לו ואם חטלת מה תפעל לו ואין חופק לעבודתינו בשביל תועלת עלמו ח"ו כי אם בשבילנו כדי שע"י התורה והמלות יתחזק בניה קיבול שלנו לף שאהבתו לא מיכל לדעת ולהשיג תופן לירות השלולה הזאת ילין ובמה יתחזק בניה קיבול שלנו ע"י התורה והמלות מ"מ לא נכחים העין בשביל חברון השבותינו והמשל בזה שרלופן ים לו בן קטן וחי' תפץ להשפיע לו חכמה ובינה עלומה אלא בניה קיבולו הלם והמניע' הגיע מלד אביו אלא מלד בטן · הנה בודאי שהשביר שהקב"ה נותן לנו בכח המלות הזה שכר פעולה אלא הוא משפיע לנו בתורת חסד הגם אלא מלות אלא שבלא מלות חלם בניה קיבולנו וזה לעולם נותן בחנם עכ"פ וכל מלוס ומלוס מהדשת בניה קיבול ת' פרטי לקבל טובה אחת פרטיות המתייחסת ומהדמת למלוס הזאת · ולע"ד לפרש שפשר שזהו כוונת מאמר רבי חניא בן עקבי' רלה הקב"ה לזכות את ישראל להשפיע להם טובה ורחם שביה קבולם חלום לפיכך המליא להם בשולם במה שנתן להם תורה ומלות כדי לחזק בניה קבולם וז"ם לפיכך הרבה להם תורה ומלות שנאמר ה' חפץ למען לדקו פירום למען נודל טובו שחפץ מאוד להשפיע טובה בשביל כן חפץ מאוד להגדיל את התורה במלות הרבה ולהאדירה ויגדיל הוא מבנין הפעיל וקלי על הקב"ה שהוא מגדיל את התורה ומאדירה בשבר ומוהן ויסי' מלת ויאדיר מלשון שבר מלכות שהוא ענין סוד ושבר הו יסי' ויאדיר מלשון אדירי' משברי ים והנה התבאר כהן שטובתנו נקשר בטובתינו · והנה מרז"ל עשה מאהבה וסוף הכתוב לבא והנה הילפ"ר מטעם את האדם ומרפה עלמו כאומר לאדם בשמרו ודאי לא טוב היות האדם מכוין בעבודתו בשביל הנעת הכתוב דאם כך יסי' כוונתו לא יגיע לכתוב דכל הרוהף אחר הכתוב הכתוב הורת ממנו אלא אתה בן אדם עשה מאהבה וממילא תגיע לכתוב כמאמרז"ל עשה מאהבה וסוף הכתוב לבא והנה אין לך טעות יטעות גדול מזו שברי אם מחשבתו לעבוד מאהבה ע"מ שיגיע עי"ז לכתוב נמלא עיקר כוונתו בשביל הנעת הכתוב ולא מאהבה והנה כמו כן תמצא בעין אלו שאזרנו שבשמת רלוי לעבוד לבורא י"ת רק ע"מ שיגיע נחת לבורא י"ת ע"י חוזק בית קיבולו לקבל שפע הטוב מן הבורא י"ת שלורך מאוד להשפיע לו טובה ולא תסי' כוונתו להנאת עלמו לקבל השפע הטובה כ"ג כדי שיגיע לבורא י"ת נחת רוח ע"י קבולו השפע הטובה והנה מי שהוא מבשל ועדיין בירא' מבקש תחבולות לברוח מן הילפ"ר במקום שהילפ"ר לא יאמלא שום תחבולות לפתותו עד"מ מי שהוא ממאר שירות ותשבחות בחדי' לבורא י"ת שם הוא בקבל רב מן מקום ליגר להכניס בלבו עירוב מהשבו' פיגול כדי שיפשחו הברירו' ומלא מחשבתו מורכבת ומעורבת בטו"ר כי הנה שמתהלה התעוררות המועתו לשבח לבורא י"ת הי' לשם שמים לבד ולא לשתפארות עכ"ז לא יבגר בהמלע שבחו ורוחו לעבור בו במשכיות לבבו מחשבת התפארותו ג"כ והמשכיל יבקש תחבולה להתבודד ולהבדל מן המגשים הרחק מאוד מהדם העיר ושו מן שום תחבול' לילפ"ר לערב בו מהשבה השפארו' וזה נקרא עין בריהה מן הילפ"ר וכן ג"כ בהמן דיקן שיתבונן בעבודתו לשמו ית' שאתה רוח של הבורא ית' כמה שיתחזק בית קבול לקבל שפע טובה ומפני כן הוא מתכוון לשני דברים ביחד דהיינו הנאת הבורא והנאת עלמו והנה כיון שקשורים זה בזה בשברת קשר אחד להגלל מן השני כי אין לו מקום לנוח מתחבול' ואין לו שום התבוללות כ"ש בשלעבר אחד על אחד שקשור הנאת הבורא בהנאת עלמו שבעבור כן הילפ"ר מולא התחבולות לערב ט כוונת הנאת עלמו ג"כ ויתחבב בלבו כי יותר טוב הי' אם הי' מעורר הנאת הבורא בלא הנאת עלמו כדי שלא יהי' התבול' ליגר לבלבל כוונתו והיה מהשבתו ברורה לש"ם לבד וז"ש ההנאת אל תהיה כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס כלומר אל תהיה כוונתך מעורבת להנאת הבורא והנאת

שלמך נ"כ ופירוש הלזה מדוקדק בדברי התוס' דקאמר המסתפק את הרב כי מי שאינו מכוין להגאה הכורה כלל כ"ש להגאת עלמו בלבד אינו מכוונ בשם משמ את הרב כי אינו משמש כ"ש לעלמו אבל מי שמכוין לשם הגאת הכורה ולהגאת עלמו זה נקרא משמש את הרב ע"מ לקבל פרס ואת פירושו כמו עם כלומר על הערבו עם שמוש הרב מחשבת ע"מ לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ אלא לקבל פרס דהיינו בשעה שאתם משמשין לרב תכוונו בפועל ממש כוונה מוסכמת דהיינו שתלטערו על קיבור הגאת הכורה בהגאתכם עד כי תגמרו מחשבתכם ביותר טוב כי' אם לא כי' מקיבר הגאת הכורה בהגאתכם וזהו דקאמר אלא היו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ אלא לקבל פרס דהיינו ביותר טוב ביותר אם לא היו מעבירב כלן קיבול פרס אלו ואין ספק שמי שעיבד לכורה י', להגאת הכורה בלבד שבכרו הרבה יותר ממי שעובד להגאת עלמו נ"כ ומאחר שבכרו מרובה יותר תגדל ג"כ הגאת הכורה יותר ויותר שכל מה שתגדל מקבל שכר יותר והנה הכורה אינם לו על מי להספיע וזהו עד"מ אם רואבן הוא לדיק יותר משמעון כורתי הכורה י', תוכב יותר רואבן משמעון ויותר נהנה הכורה כשרואבן מקבל שפע טובה משמעון מקבל שפע טובה נמלא אם תגדל עובד לכורה בשביל הגאת הכורה לבד מרויח שהכורה תוסיף לתתו פרבה יותר משלאו הי' עובדו בשביל הגאת עלמו נ"כ ובינן שהכורה תוסבו מאוד כ"כ בקבלו השפע הטובה נהנה הכורה יותר מאוד כי כפי הוקף תהנת הכורה לאדם הגדל הגאת הכורה בשאדם מיכן לקבל טובה עולם' והנה מי שעושה מלו' להגת הכורה עושה מלו' כפולה דהיינו המלו' שעושה ושכר שמקבל על המלוה נ"כ עושה מלוה בשם שעי"ז מגיע הגאה לכורה י', וכשעושה עבירה עושה עבירה כפולה התחד העבירה עלמה והשנית בשם שמקבל עונש על העבירה מגיע לכורה עי"ז נער שמלטער על יסורי בנו ת"כ עושה עבירה כפולה וז"ס בן עזתי הוי רץ למלוה קלה וכורח מן העבירה שמלוה גוררת ומלוה אהר' דהיינו בשם שמגיע לכורת י', נתת רוח ע"י קבול שכר ועבירה גוררת עבירה בשם שמגיע נער לכורת י', על עצמו וזהו שיתן טעם ויביאר על מ"ש קודם שמלו' גוררת מליה וכילך מלוה גוררת מליה עי"ז אמר לפי שבכר מלוה היא מלוה בפ"ע שע"י ים לכורת נתת רוח על שלימות בית קיבולו לקבל שכר ועבירה נ"כ גוררת עבירה לפי שבכר עבירה היא עבירה בפ"ע שעל ידי זה נורם כביכול נער להכורת י' :

רבי יוחנן בן ברוקה אומר כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי אחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם ע"ל המשנה והנה קשי' שבה טובא חדא קושיית בעל מדרש שמואל מיך שקראתו בשם שמואל ס"ם אם הוא בסתר קושית

שמית במלו' דקאמר נפרעין ממנו בגלוי ובלא זה הדבר עלמו הוא חילול השם כי לדעה בני אדם שאינם יודעים מה זאת חטא בסתר ויבואו לידבר עליו י', על שמעשים לאדם על לא חמס בכפו שלישית למה יאמרו בעוכם השוגג ומזיד בשלמת אם היה מחלל שם שמים בגלוי דין הוא שיתווה השוגג למזיד דכ"ש הוא חלול השם בשוגג כמו במזיד כי האדם ירא' לעשים וחוסבים שהוא מזיד תע"ס שבגג אבל הכא מיירי בחילול השם בסתר וא"כ למה יאמרו השוגג והמזיד בעוכם · רביעית יתור הלשון דסני למימר אחד שוגג ואי' מזיד ותו לא ולשהוק ממלת בחילול השם וממילא ידעינן דהכ בחילול השם קמיירי ולפ"ד בעזה"י לייטב זה דהכא איתא בספר מבחר מפנינים אמר החכם מי שמתקשט במה שאין בו יגלוהו עדי הבחי' והוא רומז להכריח הטבע והטבע מכריחו וזה דומה למי שלובש הבשיר והגדול מנלסו ושטנין הוא כי מי שלובש עוש' מעשה זמרי בסתר ומבקש שבר כפיחם בגלוי כל מעשיו במרמה אמרמ' את הבריות וכל יעשו וחפלי להשמר מן הבריות אלא יראיבו מעשיו הרעים ולבסוף ח"ת לבסתמר היטיב ובסתיר מעשיו הרעים המוטבעים בו וממילא מתגל' קלונו ובזיונו לעיני מתבניו וכדי בזיון וקלון וזה פרי חטאתו כן יאבדו וגו' · ולפ"ז כוונת התנא כך הוא כל המחלל שם שמים בסתר אין הקב"ה מעניבו קודם שיהפרסמו מעשיו הרעים שהדבר אי יתחלל השם יותר שיסבירו הבריות על הנהגתו י' כאשר שמעתי לפרש הפסוק למען הלדק בדבריך תזכה בשפטיך עפ"י מה שכוכה בס' בן מלך והמזיר טוב מעשה אזדון בחכמה ממעשה השוגג בסלות ומביא שם מאל ע"ז מעבר מלך שפך מעט רוטב על שלחן המלך מחמת הדחק שהיו ידיו רוחצין מרוב לימת המלך מדקדוקין המשוגעים והנה מי שהוא לבוש בסתר הקב"ה ממתין מלהעניבו עד שיהפרסמו מעשיו ויחלל שם שמים בגלוי וזהו דקאמר נפרעין ממנו בגלוי כלומר כשהחילול ס"ם הוא גלוי לכל והנה על שם סופו של הלבוש הזה שעתיד בודאי להתגלות ויתחלל ס"ם בגלוי לכך מבניהו התנא בשם מחלל שם שמים לשון עבר שהוא בסתר מ"מ מיקרי בשם מחלל שם שמים ע"ש סופו והנה זה שמחלל ס"ם בסתר רמוז הי' שיסים על לבו הלא כל עיקרו הוא הלא לעשות בסתר ולא בגלוי וכי יפלא על דעתו המזיד בעבור שהוא בסתר בגלוי כ"ש בסתר שלא יעניש אותו הש"י כלל הלא מהרבה אי יביא להתפקר ולהרבה שהקב"ה הוא יודע מחשבותיו לכך הוא מעניבו הלא ודאי הוא חושב שבודאי יעשם וא"כ בהכרח שיתפרסמו מעשיו שהקב"ה יביאהו לידי פרסום כדי שיוכל להעניבו בגלוי דבלא פרסום לא שני שיעניבהו קודם שיתפרסמו מעשיו יפי' חילול השם אלא שלמו · ואם לא יעניבהו יהיה חילול השם אלא שלמו · ולפיכך ח"ת בלא פרסום ולמה כל זה להביא עליו

עוסק ונם פרסום שהוא בחמת חינו רוצה עתה לחלל השם בפרסום לפל הענין הוא כי זה מעשה היפה"ר לפי שממתיק לו טעם העבירה עתה חינו חושש כמה שבאמת הזמן יתפרסמו מעשיו (ע"כ מלתו בכתבי קדשו של המחבר זלה"ה וכמדומה לי שהוא בחלק הענין) (חסר) :

דרוש גלות השכינה

בפ' כי תלח ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה וגו' הנה יש לדקדק למה שייך ויהפוך כי כשהקללה נשהלק' ונשה ברכ' תחתי' נמלא ענין אחד נשהלק וענין אחר חדש נתחדש זאו לא מיקרי היפוך דלשון ויהפוך משמע שמהקללה עלמה נתהוה ברכה ולמה יקויר זה שלול' תהפך לברכה ולעי"ל לייש בענ"ש כי הנה תרז"ל רשעי' תחלתן שלוה וסופן יסורין לזיקים תחלתן יסורין וסופן שלוה והנה קשה הדבר בין רשעים בין לזיקי' ים להם מקלת שלוה ומקלת יסורים ואין ההפרש ביניהם אלא הקדימה ואיחור ולכאורה היה ראוי שיהי' הפרש יותר גדול בין לזיקים לרשעים ויש לייש כי הנה תרז"ל היו לריך לרחם כל המילר ליסרחל נעשה רחם והנה המאמר הזה מבטיל ומחריב לב יסרחל תחת אשר היה ראוי להיות כל המילר ליסרחל יכוונו ידיו ורגליו ויעטל משם התועה ויעטל ממנו הדיבור ויהלם מלנוחת ככלבי' תלמים יתהפך להיות שכל המילר ליסרחל יעשה רחם . והנה ליתא בזוהר פרשה שמות שכל מלך שיסרחל הם תחת ידיו בגלות אין המלך הקוה מלך פשוט ונמשך אלא מלך גדול אלא יהי' עליהן ליסרחל שהם תחת מלך שפל וכשהיו יסרחל בגלות מלריס הי' מלך מלריס מלך גדול מוסל בחומות רבות ע"כ ומני תומר לכך לריך להיות מלך גדול מעשה כל המילר ליסרחל נעשה רחם היא הבטח' טוב' לנו ונקמה גדולה לנו על המילר לנו כמו שכתוב בעזה"י הנה הר"מ תלמיך מפרש על חז יתמרו בנוים הגדיל ה' לעשות עם אלה הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמחי' כי הנה מי שמגדל כל ימיו בגדולה וכבוד ואלוה ואח"כ יתוסף לו גדולה וכבוד אין אותו התוספות חשוב בעיניו לדבר גדול לשיעמח לבו ע"ז מאחר שכבר נתגדל בגדולה שאם לא שיבא לידי גדולה נפלא' חוץ לדרך הטבע חז (הסי' נחשבת הגדולה בעיניו ושמח לבו מאוד) משא"כ מי שכל ימיו הי' שמוך ושפל ואח"כ בא לגדולה אף שיבא לגדולה מועטת נחשבת בעיניו לגדולה רבה מאחר עד שהוא בחסד' ועתה הורם ונשא לכן יגל וישמח שמוד והנה לעת הזאת אמו עם בני יסרחל יהודים ישעושים בגלות ואומות שם הם בגדולה וכבוד ילעתיד לבא נתגדל בגדולה עד מאוד חוץ לטבע עד כי חז יאמרו בגוים בדרך פליאה ויאמרו מה שהגדיל השם לעשות עם אלה היהודים אם כי' מגדיל השם לעשות עמהן כ"כ שהיתה כל ימיהם בגדולה וכבוד מפני שגדולת אומות העולם אל עתה לא תהי' נחשבת לכלום נגד גדולתינו שיהי' לעתיד לבא ויהיה אז מר להם מאוד בכפליים אחד על לרותיהם וחפלותם ושהי' על גדולתינו :

וכן ג"כ להיפוך מי שמגדל כל ימיו בלרות ויסורין אף אם יבואו עליו אח"כ עוד לרות ויסורין לא יראים מרירות וכאב כ"כ כי כבר הורגל ביסורין משא"כ מי שהתגדל כל ימיו בשלוה ושוחב אף אם יבואו עליו יסורין קטנים מרגיש מרירות גדול מאם וזהו שהיו מקוחן הנביא זכור ה' מה היו לנו עד עתה גדולה עלומה ועתה הביטה וראה את חרפתינו שירדנו ירידה נפלאה וכן מ"ש בני ליון היקרים המסולאים מפז ליכה נחשבו לנבלי חרש המוכלים למעדנים נשמו בחולות התמוכים עלי תולע חבקו תשפחות והענמת נשם עלום מאוד וזהה שם' מבחר הפניניס מביא מאמר החכם חמלו על נכבד שנקל ועל עשיר שניירש ועל חכם שאפל בין הפחחים הנה כל אלו הפלאה נתקבלו בע שבזמן המקדש היינו נכבדים מאוד ועתה היינו נקלים ובזוים ואז היינו עשירים עלומים ועתה אנו דלים וגם אנו עם בני ישרחל כולנו חכמים כולנו נבונים ומסרנו ביד פחחים גדולים ואין ענמת נפש גדול מזה :

והנה דהע"ה אמר נחת שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו והעניו כי הנה במדרש רבה במגילת אסחר מביא משל על אחר הדבירים האלה גידל המלך אחשורוש את המן בן המדחא וכו' פעם אחד הי' מלך גדול ואדיר והיה לו מדינות רבות וחיילות עלומות אלף אלפים ורבבות רבבות וכו' לו היה אחד שהי' שני למלך וכו' אהוב מאוד מאוד למלך וכו' לו ליועץ ואומן למלך והמלך לא הי' עושה שום דבר בן גדול ובן קטן בלתי ליועץ הסוד וכל מה שהיועץ גזר לא נפל דבר אלה וכשהמלך גזר לפעמים היה היועץ הסוד מבטל כי המלך מסר כל הענינים המלוכה ביד היועץ הסוד ובלעדי היועץ לא יריח היה את ידו ואת רגלו וכו' המלך אוהב את היועץ יותר ממה שהי' אוהב את עלמו לפי שהרגיש שהיועץ הסוד גורם ב"כ הי' אוהב את המלך יותר ממה שהי' אוהב את עלמו והמלך הי' תמיד מסתעצ עם היועץ וכו' תמיד בכית המלכו' ולא היה המלך יכול לעמוד רגע אחת בלתי היועץ וכאשר היועץ הלך מעט לביתו וכו' משם מעט שלח תיכף אחריו שלוחים לדעת על מה זה נשם רכבו לבוא אחריו מהרו פעמי מרכבתו והיה נשם המלך קשורה בנשם היועץ ויהי היום הא בשור' רעה למלך כי היה שמוע אחד בפרי המית את היועץ ויסורים קשים ומרים אשר לא יעיר בעולם יסורים יותר נדולים משם ויהי כשמוע המלך את הדבר הזה אחז רעדה וחלחלה ויתבטל מאוד ויפול לארץ ויתאמץ המלך בכל כוחו ויתחזק לעמוד על

הארץ ויש למנו' את הכפרי הרוצח להיות לרחם על מקלה מכיון דסיימו הפקידו להיות שר העבר ואח"כ הפקידו להיות שר חמשים ואח"כ שר מאה ואח"כ שר האלף כן הגדילו כמעט בכל יום ויום ממדרגה למדרגה עד הסליטו וימשלהו מעל כל הסרים להיות משכח למלך כמו הרחמן והעשירו מאוד ומוסיף לו הוספות יקר וגדולה על הרחמן וכל מכתי מלכותו תמסו מאוד על המלך ושקטו ולא יכלו לעמוד על כוונת המלך שהגדיל את הרוצח הכ"ל מאוד מאוד ואח"כ הוא המלך למחיתו ביסורי קשים כמו שהמית הוא את המשכח למלך הרחמן ויאמר המלך לבניו אתם חשבתם אותי לכסיל לפי שהייתם סבורים מרוב אהבתי את הרוצח הגדלתיו כ"כ אדרבה מעומק שנאתי אותו הגדלתיו כי אין סיפק בידי יותר לעשות לו מלהמיתו ואם הייתי ממית אותו תיכף קודם שהגדלתיו לא הייתי יכול לקרר קלפי וכעסי הגדול כי בעד אלו שיר וככבד ממית את כפרי שהוא עב בעטב ולא ירגיש כלל ומרירות כל כך כמו שהרגיש הרחמן שהיה אלוף ומיודע מאוד לכן הגדלתיו והפקדתיו לעלות ממדרג' למדרג' עד כי העליתיו למדרג' המשכח הרחמן וכי' מעוג ומפוק כמו הרחמן למען ירגיש כלב ומרירות כמו הרחמן וכזה אתנקש ממנו ואקרר את חמתי שכי' נוער בקרבי ובכל מדרגה למדרגה שהעליתיו והגדלתי שמחתי מאוד והתחילה הנקמה לצמוח בלבי מאז באתר כי ידעתי והשגתי בשכלי את מרירות היסורין ובכלב העתיד לבוא עליו ואני פחדתי לולי ימות בחמלע עליות המדרגות ולא תוכל להתנקם ממנו אבל בחמת בשעת עליותו לאותה מדרגה התחילה הנקמה והשמחה בלבי וכשעלה למדרגה יותר רמה שמחתי יותר כ"כ כי' העניק אלל המן וכ"ז כי' מן הש"ת ויתעלה וזש"ה אתה הסדרים הגלה גידל המלך לחסורם את המן בן המדתא וינשאהו מעל כל הסרים כדי שתהי' יריאתו עלום' ואהב העלי' לגרך יריאה היא כמו שהוא בעלי' ויריאה הנשמיו' כשלדם עומד במקום נשוא יכולים להוקיע ולהפילו משם לארץ משל"כ מי שהוא מוסכב על הארץ שאין מקום נמוך ממנו לא יגיור מלנו נפילה עד כי יגביהו אותו מן הארץ לרום ואח"כ יוכלו להפילו לארץ כ"כ היא בעלי' ויריאה רוחניות שהיא עליו' המדרגה ויריאת המדרגה וכן אמר הש"ס כי נשתני והסליכני כי לכך נשתני כדי שתוכל להסליך אותי נמלא בעת העלי' מהחלת היריאה מאחר שעיקר כוונ' העלי' היא לגרך היריאה והשכל מביא את העתיד בהוה ומקום אחר נשביר לך איך השכל מביא את העתיד בהוה טוב טעם ודעת בעזה"י · והנה הרמב"ן בפ' וילא בפסוק והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים כו' מביא מדרש ז"ל הרואה לו הקב"ה מרכב מלכיות מוכן ומכוון ארואהו אר מלכות בבל עול' שבעים עוקים ויורד יהודה ורואהו אר מלכות מדי עול' מאה ושמונים עוקים ויורד יהודה ורואהו אר מלכות יון עול' מאתים ושמונים עוקים ויורד ואינו יורד ורואהו אר מלכות אדום עול' ואינו יורד אמר לו הקב"ה אם תגבי כגשר אשם בין כוכבים שים קנך משם אורידך כלומר משם ממקום העלי' מהחלת היריד' וכן אמר חיוב הלוחי אחי' כנפל עמון לא רואה אור כי לא אי' כותב לו ויסורין של עכשיו כי אם של' הקודמת אי' כותב לו כי אלוהי שלום הקודמת לו לא היה מרגיש כלב היסורין ואמר הלוחי הייתי כנפל עמון לא רואה מעולם אור ושוב ושלום וזש"ה נתת שמח בלבי כמהמחם על לרוב ישראל בגלות אמר ועל רלותו שגדולה והכבוד ושלום על לימות העולם ואמר דוד מדרכה בזה אחי מתנקש משם כי עי"כ ירגישו אח"כ כלב ומרירו' וזש"ה נתת שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו כלומר מעת התחלת השלום שלהם אחי שמח וכמו שאחי שמח על השלום שלהן כמו כן אחי שמח על היסורין שלי כי זה יגרום לי אח"כ הרגשת מהיקות השלום והשלום בלי סוס תערוכת לער וזש"ה אח"כ בשלום יחדיו אשכיב ואישן כי אי אתה בלער יכבד על מעמו זמן רב עד כי יום ויען נמלא השכיבה והשינה אינם שווים ביחד כי בין השכיבה והשינה ים שהוא זמן משא"כ אחי לעתי לבא יהיה לי נתת ושלום ושלום עד כי בשלום יחדיו אשכיב ואישן כלומר השכיבה והשינה יבואו יחדיו :

תיכף לשכיבה אינה מרוב שמחת רוח :

ורואיל דאתחיל לידן ענין הגלות מזכיר בעזה"י ענין גלות השכינה הנה כתוב כי בשם השם נשפט והקשו במדרש שופט ה"לל מה נשפט והלא השי"ת הוא ברא את השם והוא ית' נתן שבע בשם לברוך ואיך ישלוט מעשה ידיו עליו שהוא נגד השכל אמרו במדרש שלעתיד לבא כיום הדין הגדול יבואו השבעים שרים ויקטרגו על ישראל ויאמרו כך ים כיד ישראל ע"ז וג"ע וש"ד כמו שהומות מפני מה אלו יורדים לגיהנם ולא אלו והנה בחמת קטרוג חזק הוא לכל מ"מ הקב"ה תוכב את ישראל ואינו חפץ שיסבלו יסורי גיהנם יאמר להם ח"ו תרד כל אומה ולשון כלומר ירדו כל השבעים אומות עם השבעים שרים שלהם ואני ארד עם ישראל לגיהנם (לפי שהם חלקי ונחלתי ככתוב בפ' האזינו ילב גבולות עמים למספר בני ישראל ע' אומות נגד ע' נפש כי חלק השם עמו יעקב חבל נחלתו) וכשהשם ית' ירד עמהם לגיהנם יתהפך המקום האוה לגן עדן ואין לו ג"ע יותר גדול ממקום שהקב"ה שם נמלא שהם יסבלו יסורי גיהנם ואנחנו נתענג בתענוג נפלא במקום הזה וזהו שאמר הכתוב כי בשם השם נשפט לפי שהם בחיים בטעות משפט יש לומר הלא מהה אלהי המשפט וכי מצות שיום ים בדבר מאחר שהשו אלו לאלו ירדו שיהם לגיהנם ח"מ הקב"ה לא יחפוץ שיסבלו ישראל יסורי גיהנם ולא יה"ר שום חופן להלילם מגיהנם כ"ש בחופן הזה שתרד כל אומה ולשון ויולך הקב"ה לירד עמהם בשם אל גיהנם כדי להלילם וזהו כי בשם השם נשפט וכ"ל כי זהו שאמר הכתוב כי כל העמים ילכו

חים בסם חלציו ואחתו כלך בסם ה' אלהינו לעולם ועד ולפעמ"ד נראה לפרש מ"ש בכתוב כי בסם בסם נפפו בדרך אחר כי הנה בתוב עמו תנכי בנרה ובתוב בכל נרתם לו לר והענין הוא כי נבי שור הנסקל הרז"ל יבא בעל השור ויעמוד על שרו כי אין השור נקרא בסם נדון בסה שממיתין אותו כי כמה שוריס אנו שוחטי' לאכול הבשר ואין יסורי השחיטה ומיתה על שור נחשבין בעיניו ית' לכלוס. והרמב"ן כתב בפ' שחוטי חוץ בתחרי אות בפסוק אים איש אשר יפתח שור או כשב או עז במחנה או אשר יפחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן להשם שם יחשב להים השוא שם שפך ונכרת אים ההוא מקרב עמו ההנה מש"ה שם יחשב להים ההוא אין לו ביאור והפיסה וכתב הרמב"ן וז"ל ועשה שם יחשב ממעש' בראשית יאמר הנה בכל בעלי חיים זולת אדם בתים ולחומם בגליים בתו שנאמר כירק עשב נתתי לבם את כל אבל שם שחט מחוץ למחנה יחשב בשופך דמים עכ"ל הרמב"ן ומהפי טעמא נמי בתיב על פרק השפכנו בתים הנה שהבאר שאין השור הוא הניזק שאין יסורי מיתתו חשובין בעיניו ית' לכלוס כ"ש בעל השור הוא הוא הניזק על השפד שורו כי שור הנסקל השור בשלה לכן יבוא בעל השור ויעמוד על שורו:

וצריך אתה לדעת כי יש שני מיני בתב בתב הנשמי ובתב הרוחני בתב הנשמי דהיינו בשמיין את האדם בשקל על בתיפו הנה השקל הוא נשמי והכתף נ"ב הוא נשמיית והשכלה נ"ב היא נשמיית ובשעת נגיעת השקל בכתף מרגיש הכתב ע"י חום השקום ובתב הרוחני הוא לער מר רחמנא ליצלן שכל מיצרי הנוף הם בריחים וחזקים ומ"מ לער המר משבר את כל מיצרי הנוף ובתב הרוחני היא יותר גדול ועלום מבתב הנשמי כי מי שים לו לער מר משוד כל מיצרי הנוף משתברים ואינו יודע מה לעשות ואינו יכול לנוח במקום אחד ודולך הנה ואנה:

והנה שמעתי מהרב המחוי"ב מו"ה יצחק שהי' אב"ד בבראד ובגליאנא ובהמבורג שהי' מפרש משנת בכור שמחזו דם מקיזין אותו ע"ד מוסר כי הנה היתה בזמר כך מקלת שייפין דגופא דיש בריחים התקנה הוא למלקל' דרועא חדא ולפיק ממ' דמא וכדין אינון שייפין מהחזקין וכך כל שייפין דגופא לאו אינון בריחים לא שני למלקל' דרועא חדא כ"ש תרין דרועין והנה יהוע הוא אין בדורותינו הגויס מעלילין עלינו עלילות שקר בשמרם שהאנו לריכין לדם מוצרי לצום בשלות וממיתין כמה קהולי עלינו ביסורין קשים ומריס והנה לדיקים שבדור הם הם החיות של מעלי הדור ומפיהן אנו חיים כמו נידי הדם שבנוף וזה"ם התנא בכור הם ישראל הנק' בני בכורי ישראל שהחזו דם דיניהו עלילות הדם מקיזין אותו דהיינו שממיתין את נידי הדם של ישראל שהם הלדיקים כדי לכפר על עוונותינו שאנחנו הם בייפין דגופא ובשהאנחנו חוטאים הרי הבייפין לאו לאיתן בריאין ובשהרבה ישראל חוטאים שאז בייפין הרבה לאו לאיתן בריאין לריך להקיז כמה נידי הדם שהם לדיקים שבדור ובחטורתם נרפא לנו והנה סיפר לי מהרב הנ"ל שבעיר אחד הי' לאדם אחד בן יחיד מוחלם בכל המעלות ודנו את הבן יחיד כד' מיתות ב"ד ויסוריס קשים ומרים ומרוב הצער יצא לחניו מדעתו ובאתנע והלך בשווקים וברחובות ועשה בפהי כל מעשה שגעון והנה נשכיל בשכלנו אם לוקחין מן האדם בן יחידי המושלם השמוע והרך להמיתו ביסורין קשים ומרים הנה הבן יש לו לאיך הגשמי שם שחוהכין אותו בחרב ובחנית ובקרדומות אבל אביו יש לו לער מר רוחני בהעלותו על לבו שייסרו את בנו היחיד האהוב לו מאוד ביסורין מכוערים והנה אם היה מלויר שהבר שיומת שאב תחת הבן היה בעיני האב בדבם למחוק ואף שלא אפשר שיהרגו בזה מ"מ הי' האב חפץ יותר שימותו תחל בתוהן יסורין על הבן קודם שימותו הבן כדי להנאל מן הצער הרוחני שהוא גדול יותר מבל המיתות שבעולם וכל מה שהי' תוהב לבן יותר ויותר יש לו אח"כ לער גדול יותר בשמייסרין את בנו בתבדיות נמלא שהבדיות סוברים שהבן הוא הגדון ובאמת האב הוא יותר גדון מהבן שאין לו אלא לער ובאב הגשמי והאב יש לו בתב הרוחני עשה מאוד מבאב הגשמי וכבר בתבנו למעלה ענין הזוהר על פסוק בן שמים לא זבו בעיניו שבל בך עזה אהבתיו של הקב"ה לישראל עד שבל טובה שמשפיע לישראל נראה בעיניו שהוא דבר מועט וחפץ היה להשפיע להן בהנה ובהנה אלא שאין יכולין לבטל רוב טובה נמלא תוהן שבהרנין על קדום השם ע"י יסורין מבזריס הנה סופן מוביח על התילהן שעמדו בנסיון ויהיה אהבתם עזה מאוד להקב"ה וקיימו בנפשם ואהבת את השם אלהיך בבל לבבך ובבל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך נמלא ודאי הקב"ה הי' אוהב את הלדיקים הללו ג"ב מאוד מאוד והנה הם שנאו יסורים בשמיים אבל הקב"ה יש לו לער הרחמי שבעיני האהובי' לו מאד יאשלו בשם שיחיה' ויתעלו בשם ויעשו בשם מבזריס בשרן ומופלג ובאמת לא מתו בחטא עלמם אלא בעיניו הרבים מתו ונהרגו לבפר עלינו והם מחוללים מפשעינו ומדוהים מעוונותינו ובאהבתם נרפא לנו והנה זה גלות השביעה שמלטערת מאוד בהריגת הלדיקים על קדום שמו ע"י עלילות שקרים ובאמת הדא שלט מלטער' לער רוחני לבלי קץ כי כמו שאהבת השביע' ליראלל הוא בלי גבול ב"ב לער' בהריגת הלדיקים היא ג"ב לאין קץ וזה"ש עמו תנכי בנרה ר"ל בשם בנרה הנה תמוני הוא העיקר בנרה דלרוני היא גדולה משלשם מהמת רוב אהבתי אותם וזה"ש בבל נרתם לו לר מרוב אהבה העזה שלו עליהם וכן אמת בשיעמע לבני ישראל שבעיר אחת על לדיקים שבעיר אחרת שהרגו בידי גוים תבזריים ע"י יסורים תבזריים ודאי יבאב להם מאוד וילטערו

לער

נער עלום אפי' לא היו יודעים אותם מעולם ולא רמז להם מעולם עכ"ז יכתוב לכבם מתוך בשמעם שיהודים נהרגו בתכזריו' וזהו בעבור תחדה נפשות כל ישראל וזה אות ורמז' על תחדה נפשות ישראל בתכזיב לב יהודי שומע על יהודי אחד בסוף העולם שנהרג בתכזריות אלא ידעו ולא רמזו מעולם עכ"ז מרגיש בתך רוחני עליהם בתוכו חבירו ומזן זה אלא לסבה תחדה נפשות ישראל והנה זה דבר רמוז בגלעד בגרת סהרונים בתכזריות תבל למה לא נער הלער המר שמניע לקב"ה ושכינתי' ע"י בריגה' ובחמת רמוי לכוין בבקשתינו והפלתנו תקע בשופר גדול לחירותינו שכוונו במלת לחירותינו לשון רבים כלומר לחירות של שנינו דשנינו לחירות אלנו ולחירות אלך נ"כ וכן רמוי לכוין בוסף גם לקבץ גליותינו לגלות של שנינו אלנו ואלך והנה כשלדיקים נדוחים ביסורין מכזרים הנה בתך של הקב"ה שהוא דוחני הוא יותר גדול מכתפך שהוא נשמי נמלא הקב"ה הוא גדון יותר מהם עלמה וזה מ"ש כי בתך הסם נשפך כשיעראל נשפט בתך הנה הם"י הוא עיקר הגדון והנשפט בתך וזהו שכתוב בכמה מקומות ושומעינו למען שמך ושומעינו על דבר כבוד שמך בוסף והוא רחום שבשני וחמשי וכן כי לך ה' תשועה וכן עוין זה כתוב פעמים רבות מאוד:

והואיל ואתה לידן עוין זה נכתוב כמה פירושים על פסוק לה' תשועה על עמך ברכתך

סלה פירוש אחד ראיתי בספר מדרש שמואל כי הנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה לפי שאין ידוע לנו מיזה דבר הוא טוב לנו ומיזה לא טוב כי לפעמים ידמה לנו מיזה דבר שהוא טוב ובחמת לא טוב הוא לבסוף ולפעמים ידמה לנו על מיזה דבר שהוא רע לנו ובחמת הוא טובה לבסוף עד"מ כשיבים לאדם מחה שוורים בתחלת החורף ומכין עליהם חליר יבש על כל החורף והוא טועה וסיבר שזה החליר יבש יספיק לכל המחה שוורים לכל ימות החורף ובחמת אינו מספיק כ"ה על חמשים שוורים ואח"כ מתו אלו חמשים שוורים נמלא הוא חיסב מיתת החמשים שוורים הוא רעה לו שים לו הספד גדול ובחמת טובה היא לו שאלו לא מתו החמשים שוורים בתחלת ימות החורף לא היה מספיק לו החליר יבש לכל המחה שוורים כי אם להלי ימות החורף נמלא שבשלמע החורף היו מתים כל המחה שוורים נמלא בזה אמתו אלו חמשים שוורים בתחלת ימות החורף טובה עשה לו הקב"ה שע"י כן נשתיירו לו חמשים שוורים חיים וכן לסיפור נ"כ אם היה לו חמשים שוורים בתחלת ימות החורף והליר יבש נ"כ על חמשים שוורים לכל ימות החורף רק אחוז עשה וחסב שים לו חליר יבש על מחה שוורים לכל ימות החורף ואח"כ נזדמן לו לקנות חמשים שוורים בזול גדול ע"ד מכל חמשים שוורים בעד חמשים זוז כל שור בעד זוז אחד והנה הוא חוסב שטובה גדולה עשה לו הקב"ה כמה שהשלחים חלה לידו לקניה חמשים שוורים בזול גדול ובחמת רעה היא לו לפי שע"י כן יכלה החליר יבש בחמלע החורף ויימתו כולם וזהם"ש לה' תשועה כלומר שלפי שלהם לבדו ידוע תשועה ולא לנו לפיכך על עמך ברכתך סלה פי' לעולם הם חייבין לברך בין שיזמנו רעה או טובה לפי שאין יכולין לידע מיזה דבר היה רעה להם או טובה וכעין זה רמיתי בס' ש"ם שמפרש ענינו בחמת יעקב שהיה מתפלל להקב"ה שלא תהניח עלי כפי הנדמה לי אלא כפי שידוע לך לחמתה הטובה כך תשפיע לי אפילו אם ידמה לי על טובה לחמתה שהיא רעה לי אל תהניח בדבר הזה עלי ואל נא תמנע מלהשפיע עלי טובה כזו שהיא לחמתית כי יותר מתחוקק אני לדבר שידמה לי שהוא רעה ובחמת היא טובה מדבר שידמה לי שהיא טובה ובחמת היא רעה וזהו ביאר הנוסח שאמו מבקשים ותגמלנו חסדים טובים וכי ים חסדים שאינם טובים אבל הענין הוא שלפעמים נדמה לאדם שהקב"ה עושה לו חסדים ובחמת הינם טובים שלסוף יתהפכו לרעה בענין שנאמר עוכר שמור לבעליו לרעתו לכך אמו מבקשים ותגמלנו חסדים טובים כלומר שיהיו טובים החסדים לעולם ולא יתהפכו לעולם לרעה או שכוונה ותגמלנו חסדים טובים שלפעמים שאע"פ שהקב"ה מפשיע לאדם חסדים נמורים לפעמים ידמה לאדם שהם רעים נמלא שלפי שעה מלטער האדם ואין החסדים טובים בעיניו לזה אמו מבקשים ותגמלנו חסדים טוב ם כלומר שיהיו טובים גם בעיניו שלא ידמה לבסלנו שהם רעים ונלטער לפי שעה שלא נשת בסלנו שהם לנו טובים ונגיל ונשמח בהם:

וזה"ש הכתוב"ה לך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חי

קשה ממ"ש לא הוא טוב וחסד למה יכתוב מטוב וחסד והם הוא כורח ג"כ לינו טוב וחסד ושוב אין ביקש שירדפוהו אם הוא כורח מהם שלא העניין הוא שחוד התפלל שלא אם ידמה לי על הטוב וחסד שלינו טוב וחסד ואכתוב ממנו בשכלי ומחשבתי מהם שלא תהניח עלי אלא אם שהם רעים שלא טוב וחסד ירדפוני הטוב וחסד ועי"ז שנו מבקשים הטוב בעיניך עשה כלומר מה שהוא טוב בעיניך ולא בעיני אותו שדבר עשה לי:

פירוש אחר על לה' תשועה על עמך ברכתך

סלה עפ"י מה שהר"מ מלניך מפרש יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב אשר אהב סלה עפ"י מדרש"ל שבראשם רשה שמקדש ראשון יבנה בזכותו ועתיד ליחרב לפיכך קרלו סר הר המוריה והר ירמה יאחז רשה מקדש שני יבנה בזכותו ועתיד ליחרב קרלו שדה ולא יאחז לשוח בשדה ליון שדה אחרם יעקב רשה שמקדש שלישי יבנה בזכותו ולא יחרב לעולם לפיכך קרלו בית שנאמר הן זה כי שם בית אלהים והנה מדרש"ל ושברתי את גאון עוזכם זה בית המקדש הרי שבית המקדש נקרל גאון והנה אמו מבקשים שיבנה מקדש שלישי במהרה בימינו וז"ש יבחר לנו את נחלתינו את גאון

יעקב כלומר שמקדש שליחו שעתיד להכניס בזכות יעקב אשר אהב שלם כלומר לעולם :

והנה מז"ל יפותהו של הקב"ה הוא יפותהן של ישראל שנ' ואמר ביום הבוא תלינו זה קונו לו ויושיענו זה ס' קונו לו גוילה ונשמתה ביפותהו כי אין הפסח שלנו עד סיומה זרעו של עמלק שנאמר כי יד על כס יה מלחמה להפסח בעמלק ו ה"ס זה הפסח בן ד' שהוא פס הוי' ית"ש קונו לו גוילה ונשמתה ביפותהו כשיהי' הפסח הוי' נוטע דהיינו כשיהי' הפסח שלם לעתיד לז גוילה ונשמתה ביפותהו ונלע"ד להמתיק קלת שהענין הוא שע"פ שלעתיד לבא יהי' לישראל מובות עלומות לא יגילו וישמחו בעבור שמובות שיהיה להם לז אלא עיקר הגילה והשמחה שלפסח יהי' לז על הנוטע להפסח בלבד דהיינו מה שיהיה הפסח שלם זה יהי' עיקר הגילה והשמחה שלהם לפי שהם מוהבים להפסח יותר מנפשם כענין שנאמר ואהבת את הפסח אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך לפיכך לעתיד לבא לא ישמחו על הגאלת עלמם שהשמחה היתה היתה חמוכה לכלום נגד השמחה שישמחו בשלימות הישועה הפסח שהרי מוהבים להם הפסח יותר מעלמם ק"כ עובת הפסח יותר נחשב בעיניהם מטובות עלמן וזהו שדייקו רז"ל בשאמרו ישועתו של הקב"ה הוא ישועתן של ישראל ולא אמרו בשעת ישועתו של הקב"ה יהי' ישועה גם ליסראל שיהא משמע שישועת ישראל יהיה תיכף דבר אחר שהוא זולת ישועת הקב"ה לזה דייקו ואמרו ישועתו של הקב"ה הוא ישועתן של ישראל כלומר אין להם ישועה אחרת זולת ישועת הקב"ה כי כל הישועות שבתורות שלהם יהיו בעולם נגד הישועה הזאת ודייקו זה ממה שאמר שבתוב גוילה ונשמתה ביפותהו ביפותהו דייקו :

ויתכן לומר גם להיפוך שאמרוב שהבא הפ"י ליסראל יהיה עיקר הישועה של הפ"י שאם ישראל יהיו טועים חז ויהי' כוונת המאמר כלומר כי' לומר להיפוך ישועתן של ישראל הוא ישועתו של הקב"ה מעולם שהבא ית' לת ישראל שהוא חומל עליהם יותר מעל עלמו כמו שנכתוב בעזה"י להלן בקונטרים הללו בביאור רחב וכן הוא במדה שהקדש מודד מודדין לו מי שהוכב לת הקב"ה יותר ממה שהוכב לת עלמו כדי הקב"ה שהוכב לת עלמו :

אבל נלע"ד שגלו לנו ענין עמוק עמוק מאוד ויהיה סוד גדול שלעתיד לבא יהי' מדרג הפסח הלדיקים כמו הפסח ז"ת וז"ת יהעלה עוד יותר ויותר וזה"ש ישועתו של הקב"ה הוא ישועתן של ישראל *וזהו ג"כ מה שמרז"ל עתידים לדיקים להקרותו בשמו של הקב"ה לפי שכל זה מורה על עלמות מוהו הדבר שנמשל בהלדיקים ע"ש שכשיעלו בשעתו ז"ת שכללו בשעתו' יהי' אז כעלמו' ז"ת לכן יהיה ג"כ שמם כשמו לפי שמו ית' מורה על עלמוהו וזהו שהוא הומריס שמך נהה לך כלומר לעלמוהך ואתה כלומר עלמוהך נהה לשמך ומעשה הבן מה שכתבו המקובלים כי אין לא"ם שם כי מאחר שעלמוהו אינו מוגבל לזולתו בשום פנים אין יהיה לו שם ומה שאנו מכנים אוהו בשם אינו אלא לפימן בעלמה והכמויים אלו אינם עלמוהיים אלא הסכמיים בין המקובלים לפימן בעלמה כדי שנוכל לידע בשמדברים ממנו והענין הפלא הללה נכריח במ"ה בעזה"י ממה שפירש הגרוז"ל מאמר רז"ל לדיקי' אין להם מנוה לשוה"ב:

ועפ"י הנ"ל ראיתי בספר חוהב מהבטות שהוא בעל מבטח הבידים שמביא בשם הלמידו על כי בחר ה' בציון אוה למוהב לו כי עתה אין הפסח שלם ואין הכסא שלם עד לעתיד לבא שנאמר כי יד על כס יה נמלה מן הפסח הסר מהיות ו"ה ומן הכסא הסר אות ה' וזהו כי בחר ה' בציון דהיינו לעתיד לבא אז יחזרו אות הל"ף של אוה למהיות כס ויהי' הכסא ומהיות ו"ה יחזרו לי"ה ויהי' הפסח שלם וזה"ש אוה למוהב היינו לכסא ולו סיים לשמו וזהו ג"כ עזרנו ומגיננו הוא ר"ל מהיות הו"ה ולא שנאמר הכתוב לה' הישועה כשיהי' הישועה לפסח הוי' אז יהיה על עמך ברכתך סלה פירוש לעולם דהיינו בזמן מקדש שלפי שלא יחרב לעולם וזה"ש ישראל נוטע בפסח כלומר כשיהי' ישראל נוטעים עם הפסח יהיה אז הבועה עולמים ועפ"י מ"ש למעלה ישועתו של הקב"ה הוא עלמו יהי' ישועתן של ישראל יהי' מ"ש הכתוב ישראל נוסע בפסח כלומר שישראל יקרא לגלם הבועה גדולה בשם שהפסח נוטע ע"ד שכתבנו למעלה בגגילה ונשמתה ביפותהו וזהו מרוב אהבתה לת הבי"ת יותר ממה שמוהיבים לה עלמה :

פי' מהר נלע"ד ע"ד שפרז"ל אין לומה מופלת עד שהפיל שרה תהלה למעלה במרום שנאמר יפקוד הפסח על נבל מרום במרום תחלה וחל"ב על מלבי הלדמה בלדמה וכבר זה כלל גדול אין בוש דבר מתחדש בעוה"ז אם לא שיש מקודם התחדשות למעלה בעולמות העליונים שבהתחדשות של מעלה הוא שורש להתחדשות של מטה אם למעלה בספירה דקדושה מתגברים חורות החסד והרחמים מבהלבל מסך למעה בעוה"ז ג"כ טובות גדולות וכבה"ן למעלה מיעוט אור והדין גובר שרי אז מבהלבל למטה דין ורוגז ורעות בעולם ממש מבהלו לא נדע מה נעשה בעולמות עליונים רק ממה שאנו רואים בעוה"ז אנו מוסיפים בשבליהו שלמעלה הוא דוגמת שנאמר בהלדיקים ע"ש שבכי בשיתעלו בשמות יתעלה ז"ש עוד יותר ויותר מ"מ מאחר שבשתיד לגלי ז"ש הוא סוד כמו שאהלר בעזה"י במ"ש לפיכך יקרא לך עתה בשם מחים ולא שבשרבנו לגחמו שוב ע"ש ובכח הוא בפועל מ"מ נגד ז"ש לא עייך לומר בכח ולא בפועל מאחר שבשתיד הוא אלנו הוא והנה בכח הוא ובפועל בכח כבי בפועל עתיד הוא :

*ולכן קרא הקב"ה ליסראל מחים וכעיס שנאמר נמשן מחי וכעי מהבכה נא שפוט על עלמות מוהו הדבר בן ואע"פ שלפוט לא יהו

השכינה שהיא אור קדום ומורה מאוד מאיר במעונה השמחה והכוד והשדר ועוז וחדוה הוא רוצה להתלבש במקום מגונה ומטונף בין הקליפות וסובלת מרורתם וסרחונם וכ"ז הוא בשבילנו שלא נסבול מהזרויות מרירותם ואם לא היתה השכינה מתלבשת שם והיינו מוכרחים לסבול עולם מהזרויותם היה כואב לו יותר המרירות שלנו מעולם התחבית העזה שאוהבת אותנו לכן יותר טוב לה להתלבש בין הקליפות ולסבול מרירותם כדי להמתיק מהזרויותם משנסבול אנחנו מהזרויותם ויכאב לה יותר ויותר מעהה נבין ונשכיל עד היכן מגיע עולם אהבתם אותנו והנה אם לא היינו חוטאים לא הוצרכנו לגלות בין העמים למרק ממלא אנחנו נורמים לשכינה את מרירות התלבשותה בין הקליפות ממלא בחמת מן השכינה בגלות אלא הקליפות אלא מלוינו היא בגלות ואתנו גרמנו לה את כל אלה וזש"ה בפשעכם שולחה אמכם ובחמר למענכם שולחתי בבלה ואני בתוך הגולה ונאמר בשוכן אתם בתוך טומאותם ובקיצה שיסד הר"מ אלשך הנפשה בתיקון חלות כתוב עוונותיכם היו אלה ותעוותיכם הגליתי אתכם ליסרה אתכם ויתעבר ה' בי למענכם וישלחני אלהים לפניכם והנה גם ס' קינת סהרים להר"מ גלגלעני המכוה בשם ס' קול בוכים פירוש על מגילת קינות מביא שם מדרש כי ה' הוגה יכול על מנת ה"ל על רוב פשעיה ומפרש כי השכינ' נענשה על שלא יסרה אותם על חטאותם והיו מתחרטים ברהותם שיסורין באים עליהם והיו שבים בתשובה ומה שלא יסרה אותם היה ג"כ מרוב אהבתה וחמלתה עליהם ובאמת הוכך שבטו מבני שונא את בנו כי היה רחוי לה ליסרם כדי להרחיק מחטוא כי היה מוטל עלי' מן הדין תבא למה ותקנת עוזה בזה וז"ש הר"מ הלשך ויתעבר ה' בי למענכם וישלחני אלהים לפניכם והח"כ כתב שם הר"מ הלשך בחותו קינה מאמר השכינה אין לים שם על לב שלמה אהיה בעוטי' כלומר למה נרמתם לי רעה תחת טובה ושנאה תחת אהבתי לחטוא חטאים עלומים אשר היה לי גרמא בשבי' קנורם לי שהיה דרסה וחלדה ועקור ושמתה בין הקליפות ומה מאוד רחוי לנו לחמול על השכינה ולהסתתף בצערה ולהתמרמר על חריבות גלותה ולפדותה משם והנה בעל חובת הלבבות כתב מחמלת הבורא עלינו אשר שם בטבע כל חים לחמול על בניו יותר מעל עלמו ובשסבול טרחתו מחחולו ורחילתו ומקחתו מכל טיוף ולכלוך שלולי כן היה סולד מת ולא היה העולם יכול להתקיים והנה מלבד טעם הפשוט שכתב שהיה לפבת קיום העולם הנה יש עוד טעם כדבר להיות לנו ע"י זה הזונמה בשל מעלה שלמחנו נקראים בניט למקום והוא חומל עלינו יותר מעל עלמו בשלחו שכינתו להתלבש בין הקליפות בשבילנו כדי שנוכל לסבול עול הגלות ולולי זה לא היינו יכולין להתקיים מעולם מזכריותם כמ"ש דהע"ה לולי הסם שהי' לנו בקום עלינו אדם חזי חיים בלעינו

בלעומו בחברת אפס כמו ונו' ברוך ה' שלא נתנמו טרף לשיניהם וכן סידר בהגדה שלא אחד מלבד עמד עליו לכלותינו הלא הקב"ה מצילנו מידם וכ"ז הוא ע"י ההלבשות השכינה בין הקליפות החומלת עליהו יותר מעל עלמו כדרך הגוף והאם שחומלין יותר על בניהם מעל עלמם :

והנה כתוב הדר הוא עטרת זקנים בני בניהם דהגה יזוע הטובות הייתר גדולות שעושה הקב"ה לנמו הוא בקטנותו שכשמעם לו יום ולא ייאן בעבורו ומשקיעו מן הבכי ומנקרו מטיפו ומשניה עליו בכל יום להאכילו ולהשקיותו ולרחות מעליו כל גזק בכל מה שידו מצנה והילד אין לו מזו בלל הבנה להשכיל טובות הגוף לו ותח"כ כשיגדל שכלו יולף הוא מלבד הטובות העלומות שלנה ולכך כל בן אינו מכבד את אביו כראוי מפני שאינו יודע גודל הטובות שעשה לו הגוף עד שיגדל ויולד בניס ויטריח טרחה עלומה בעבור בניו אז ישכיל וידע כמו שהוא סיבל בעד בניו כן סבל אביו בעדו ואז מתחיל לכבד את אביו וזהו עטרת זקנים בני בניס כשיש לו בני בניס אז מתחילין שכניס לעטר את הזקן ולכבדו והנה אף שדרך בני אדם המטיבים להבריותם אינם מטיבים לאפס רק כשידעו שהמקבל הטובה מסכיל עניו הטובה ויוכלב לו בעבור זה ויחזיק לו טובה מ"מ בטובות הגוף לנמו אין הדבר כן כי אע"פ שהילד בקטנותו אינו מצי כלל טובות הגוף לו מ"מ מטיב לו בכל מה דאפשר וכל זה הוא לדונמא והשכילו שכבורת ית' מטיב עמנו אע"פ שאין אנו מסכילים גודל טובותיו עלינו כמשנת"ל אין בעל הגס מכיר בניסו ולמדנו זה מדכתיב לעושה נפלאות גדולות לבדו שהוא לבדו עושה נפלאות ואין האדם מבינם ואמה שכתבנו פ"א מוכל להשכיל גודל החיוב של ואהבת לרעך כמוך כי הגס מלינו שהתורה נותנה לנו שנאהוב את הבורא ית' יותר ממה שאנו אוהבים את עלמינו כמ"ש ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך הפילו הוא נוטל את נפשך ומלינו ג"כ בתורה ואהבת לרעך כמוך והנה אם נמצל להאדם אהד את מי אנו מחוייבי לאהוב יותר אם את הבורא ית' או את ישראל בודאי יקפוץ להשיב בהיותו בלומר פשיט הוא שאת הבורא ית' אנו מחוייבים לאהוב יותר ובאמת כוונת התורה לא כן הוא ומשל משל לראובן שים לו בן שאוהב את בנו יותר ממה שאוהב את עלמו כי כן דרך הטבע בכל אדם וימלאנו בני האנשים אמת שמעון ולוי שמעון אוהב לראובן מאוד ולוי אוהב לבן ראובן מאוד והנה ודאי לוי יותר חשוב אצל ראובן משמעון שבני שמעון אינו אוהב רק את ראובן בעלמו ולוי אוהב את בן ראובן שהבן הוא יותר אהוב לראובן בעיניו מעלמו שנמשך אחר הבן יותר מאחר עלמו ראובן אוהב את לוי שאוהב את בן ראובן עלמו כי בזה לוי אוהב את ראובן מפני שאוהב למי שראובן מהביבהבה מאהב שבחרנו למעלה שהקב"ה חומל על ישראל יותר מעל עלמו ת"ל מי שאוהב את ישראל בזה עלמו אוהב את הקב"ה לפי שאוהב אוהביו של הקב"ה והנה כמו שאנו מחוייבים לאהוב את הקב"ה יותר מעלמנו כמו כן חיוב לאהוב את כל אחד מישראל יותר מעלמינו כשמרז"ל מאי חזית דמאן דיהך סומק טפי דילמא דמא דהאי נגרע סומק טפי :

והנה אמו מהפלליס ומבקשים אל תשליכנו לפניך אל העזבנו ה' אלהינו . והענין יובן במשל לאיש אחד שהיה לו בן יחיד אהוב לו מאוד ומרוב אהבתו אותו לא הכהו מעולם ולא היגר אליו היגור קצה רק המיד היגר אליו דברים רכיס והאוהבים ולא הרהיבו מעולם בדרך היגר והיה הבן הזה פרא אדם מולך בשוקים וברחובות והנה מדי עברו פעם אחת ברחוב העיר ראה לאנשים נלאמים זה בזה והכה איש את רעהו בחרבו עד שהי' הדם שותת ממנו על הארץ והילד הזה נבהל מאוד מפני שהי' רך הטבע ולא היה יכול לראות מכת דם ומאז והילך היה נבהל לף כשראה חרב שלופה לבד בלא מכת דם עד שאביו היה מלעיגו ומחביאו שלא יראה שום חרב שלופה ושום כלי מלחמה בעולם למען לא יתרד לבבו ויבי היום הכה הילד הזה לבן אר העיר מכת דם ויודע הדבר לאר העיר ויצלח מאחיו לאזריים לתפוש את הילד להניחו במאסר וכאשר ראה הילד למרחוק את הכלי מלחמה שהם ה־בות וחניתות שביד המאסרים נבהל ונהרד מאוד וכאשר קרב אליו להפשו התחיל לעשות בקול מר וימעט אביו את קול המר של בנו וינחמהו ויאמר לו בני אל תירא ואל תחת מני אלך עמך ואשב עמך במאסר ואליל לויהך אפי' מזק כחיט השערה ושאב היה מרכך את לב המאסרים שהאזריים שבניה הסוהר הן במתנות ושחדים הן בדברים רכיס ותחנונים וכאשר היה האב מעלים עיניו מן הבן על רגע אחת היו המאסרים מכים אותו בשוטיות ויהי כאשר בא אביו אל המאסר ויאשב אביו עמו לערך שתים ושלש שעות ואח"כ אמר לבנו אלך על שעה מיעטת לביתי שאני מוכרח מאוד לילך לביתי להגלל מאיזה הפסד גדול וישן הילד את אביו בבכי אם הרשה שתמלאני פה את לך לביתך אם הממון חביב בעיניך יותר ממני לך לביתך ותהייאם ממני אלא תרחמני עוד הי כ"ף את וה' מוכרח אביו להשאר עם בנו במאסר ואח"כ רשה אביו לילך אחר איזה שעות' עומדה במאסר לאיזה צורך וכאשר הניח אביו את רגליו ללכת התחיל הילד לעשות לאביו בקול מר אבה שתה רוצה לילך ויאמר אביו היני רוצה לילך מכאן אלא ממקום למקום במאסר עלמו רציתי לילך אחר כלי היזוע ויאמר הילד כשהתה מתחיל לעקור רגליך ממני ערה שאני שונא לויתך אבה הלך וערה שתה מביא לי שלין בדעתך ללכת ממני ביני וביני אני נבהל ואהרד מאוד מכל אם תרשה להילוני מבהלה ומהרדה אל הניח את רגליך כלל לילך ממני אף פעיעה

ספיעה אחת . הנה כן הוא הדבר עמנו עם בני ישראל שהוצרכה השכינה להיות עמנו בגלות ולהתלבש בין ע' אומות ולהלילנו מהכזריותם המר אשר מנקשים אל חסליכנו מלפניך ולפעמים מרמה לנו הקב"ה עזובה מועטת לשעה קלה אשר נהללים ונחרדים למאוד לפי שאנו סוברים שעזובה הזאת היא לשעה קלה כ"ש לזמן מרוך לכן אנו מבקשים

על העזבנו כלל אף לשעה מועטה :

והנה מלבד זה כמעט אנו רואים בחוש גלות השכינה כי הנה כפי מה שעשה למעלה בשרשים העליונים הרוחניים כן ישתלשל ויתגלה למטה בפעולה כמאמרז"ל אין לומה נופלת עד שתסול ערה החלה למעלה שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום ואח"כ על מלכי האדמה באדמה והנה בזמן המקדש היינו מוללים והיה זה לנו לאות ולמופת שים הללחה מופלגת למעלה בקדושה העליונה והקליפה היתה בתכלית הירידה והשפלות לכן היו האומות נבגעים ומשועבדים לנו ואחה שאנחנו שפלים וירודים מאוד והם מוללים מופלגים זה יורה על חליצות הקדושה העליונה והתגברות הקליפה כי לעולם אנו מסתכלי' ממעשה למעלה כמ"ש ומבשרי אחזה אלוה שהעקר מגלה כח השורש ומאחר שנשמותינו הם ענפי הקדושה העליונה לכן אשר טוב לנו ודאי גם הקדוש העליון מאיר מאוד וכאשר לא טוב לנו ח"ו ואז רואנו למרר בבכי לא על הנוגע לנו כ"א על הנוגע בשרשי הקדושה למעלה (חסר) :

ונהזור למה שיעדתי לעיל לבאר ההבדל שבין יסורים ושלוה ואומר שההבדל הוא גדול ביותר נקדים לבאר הפסוק כי רגע באפו חיים ברצונו וגו' כי הנה ידוע שאין הדבר ניכר ונרגש אלא מצד הפכו כי מי אלא חלם כל ימיו מעולם היינו נהנה מהבריאות והחיים אלו כי הוא חושב שכן הוא דרך הטבע אך כאשר יחלה חולי קשה וכל איבריו יהיו כבדים עליו וירגיש כאב וחליאות גדול ואח"כ לכשיבריא יתענג מאוד ויהנה מעונג הבריאות והחיים והנה היסורין שלוה הקב"ה על האדם הוא לאחת מב' סיבות שבה אחת ס"ל למרק חטאיו והשפה שניהם הוא להמתיק לו טעם הבריאו' וחיי' אלו כי אם לא יהיה לו יסורין מעולם לא ירגיש מתיקות הבריאו' וחיים בחשבו שכן הוא מנהג העולם וחושב שכמו שהוא בריא וחזק כן יהי' לעולם ממש הנפקותא והחילוק בין שני הסבות הללה הוא כי מי שיסורין באין למרק חטאיו בהכרח לריכין היסורין להשתהות אללו כ"ך זמן כפי רבוי חטאיו מא"ך מי שיסורין באין לו להמתיק לו ענין הבריאות והחיים אין לריכין היסורין להשתהות אללו זמן רב כי ברגע אחד נעשה בר הכנה ומבין שים יסורין בעולם וממילא מרגיש אח"כ מתיקות מן הבריאות והחיים אלו וזש"ה כי רגע באפו חיים אומר שהוא כ"ש רגע אז תדע שאין הפף הפוא אף כלל אלא מחמת שאנחנו הקב"ה שולח לו יסורין אלא לדרכה מחמת מהבה מייסרו רגע אחת כדי להמתיק לו אח"כ טעם החיים אלו וזהו שאמר חיים ברצונו כלומר הפעמה החיים לזה האדם הוא ברצונו של הקב"ה והמופת שאיש מתמידין ושוגין אללו כי בערב ילין בכי ולבקר רנה ואני אמרתי בשלוי לא אמוט לעולם כי קודם שהייסרתי ביסורין לא נהנתי מן החיים כי אני חשבתי בשעת השלוה שלי שכן הוא הטבע וכן יהיה לעולם הפס ברלונך העמדת להררי עוז כלומר שהיס לי שלוה ואח"כ כשהסרת פניך הייתי נבהל וכאשר אליך הפס אקרא מה בלע בדמי וגו' אז הפכת מספדי למחול לי כלומר אז הבנתי שיסורין שלח' לי היו לטובתי כדי שאתענג אח"כ מן השלוה נמלא הפכת מספדי למחול לי כי אם לא הי' בתחלה מליאות ההסף לא הי' מצויר אללי מליאות המחול שלאחרי' ועתה נמשיל מצל לאחד עני ואביון גדול והיה מצופל בבניס והבניס לא היה להם מעולם לאפול כ"ל התיכה קטנה פת חריבה ואח"כ נתעשר בעשירות עלום וייתענג אח"כ במאכלים יקרים ומעדני מלך ומלבושי כבוד ליקר ותפארת הנה האדם ההוא בעניותו לא הרגיש מרירות העניות מאחר שאין הדבר ניכר אלא מלד הפכו וזה לא יעשה מעולם יותר מפה חריבה ואוכל שכן הוא הטבע ואח"כ כשהתעשר אז מרגיש מתיקת העושר מפני שהיה בתחלה בעין הפכו דהיינו בעניות והנה כשהתעשר אז מבין למפרע שהעניות שהיה לו מתחילה היה מר מאוד אבל כבר יצא מעניות ובאנו שני' בעניות לא הרגיש אז שום מרירות נמלא העניות שבתחילה לא היה אלא כדי שירגיש אח"כ מתיקות העושר נמלא עתה הבדל נפלא בין לדיקים לרשעים כי הלדיקים תחילתן יסורי' ואחלר שתחילתן יסורי' אינם מרגישין שום מרירות מהיסורין מאחר שמעולם לא טעמו טעם השלוה ומין הדבר נרגש אלא מה הפכו ואח"כ סופן שלוה נמלא שאז מרגישין מתיקת השלוה מאחר שכבר טעמו היסוף דהיינו היסורין והרשעים התילתן שלוה נמלא שתחילתן שלוה אינם מרגישין מתיקת השלוה מפני אלא טעמו מעולם היסף השלוה דהיינו היסורין ואח"כ סופן יסורין הרי אז מרגישין מרירות היסורין מאחר שכבר טעמו היסוף שהיא השלוה נמלא השלוה לא הועיל להם כלום אלא כדי שיוכלו להרגיש היסורין שלאחר השלוה וכשבאין עליהם היסורי' אז מצויר למפרע מתיקת השלוה שכל כבר יצאו ממנה נמלא ים לסם עתה לער כפול אחד היסורין של עכשיו ועוד על שמכילין ע"י יסורי' של עתה מתיקת השלוה הקודמת וכבר יצאו ממנה והלדיקים מרבה ים להם התענוג כפול אחד השלוה של עתה והשנית על שנפטרו מהיסורין הקודמין והשתא יובן ה' אליך לך את הקללה לברכה כי אלו לא היתה הקללה בתחילה לא היו יכולין להרגיש מתיקת

הברכה

הברכה שלאחר הקללה נמצא ע"י הקללה שבתחילה תתרפא הברכה שלאחריה נמצא הקללה עלמה מהתפשטות לברכה :

דרוש שלום

ועוד נלע"ד לפרש בדרך אחר ענין היפך מקללה לברכה בעזה"י הנה במשנה תחרומה פ"ג מ' מוקין נהמר ר"י שמעון בן חלפתא לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא שלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום הנה המשנה הלזו אין לה תפיסה כי רציתי כמה מיני כלים כלים מכלים שונים כלי כסף וכלי זהב ונחושת וחרס וברזל ועץ ומעולם לא רציתי כלי הנעשה משלום ושוב קשה שכפ' בחוקותי פירש"י בתחלת הסדר כאשר נאמרו שם ברכות רבות ואח"כ נאמר ונתתי שלום בארץ וכתב רש"י שאמ תאמרו שם אין שלום אין כלום ת"ל ונתתי שלום בארץ עכ"ל רש"י הנה זה דומה למחר מחר שעושה סעודה גדולה ומכין כמה מיני מאכלים שונים זו מזו וכמה מיני משקים ויאמר אחד אחר שיטב לבו ביין שם אין כאן קונדיטין שוה יין יקר מזה אין כאן כלום כך דרך הלשון אלא בני אדם ולמה אין כאן כלום בני דקונדיטין אין כאן מ"מ מה שים כאן שוה טוב וכן קשה בדברי רש"י שכתב שאמ תאמרו שם אין שלום אין כלום דבני דברכה של שלום אין כאן מ"מ שאר הברכות הכתובות כאן אלא טובים שם ועוד מלינו שאמרי בגמ' הגדולה יפלו לנו בתפלתינו להתפלל על השלום פעמים רבות שים שלום טובה וברכה השביעינו לשלום והעמידנו לשלום וזמור לחתנו וכותנו לחיים ולשלום ובקדים יפה שלמת רבה מן שמיא עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו וכשוב התפלה וכשוב קדים וכשוב ברכת המזון ואלא בני אדם אין חשוב כ"כ מעלת השלום ויותר השוב אלא כשים אלא אלא מגרוע דיוהי זכר שמרגיש' הכובד שמכביד על היד אבל השלום שהוא ענין פלאי נהפש בידם אין מעלתו חשובה בעיניהם . אבל הענין הוא כך כי הנה כשמסימין מרק של תרנגולת פעומה בפני החולה יגעל ויסורו ממנו המרק בשביל שהיא מרה ושהיא מסרחה ולא יכול להביע אליה ולא להריח כלל אח המרק וכשאמ לו שים מרה ושים מסרחת שדרכה היא מהוקה ומבושמת ויש לה ריח טוב כי אדם בריח יכנס ויתענג מן המרק אבל זה מחולי נתהפך טבעו בחולי אשר כל אוכל תתעב נפשו ואין לו בית קיבול לטעם טעם מהוק במרק :

והנה האריז"ל כתב על פסוק ה' יסעדנו על ערש דוי כל מאכלו הפכת בחליו כי מי שהוא חולה הנה מתוח עליו מדת הדין ונהפך עליו מדה"ר למדה"ד והנה הויו"ד של שם הוי' הוא מקור הרחמים והנה יו"ד הוא עשר ויו"ד מלאה למפרע הוא דוי ועשר נתהפך לערש ויוד לדוי ותיקף שמתהפך למעלה סדר המותיות למפרע עשר לערש ויוד לדוי כאותה רגע נופל הסדם למטה על ערש דוי כי אין שום דבר נפעל למטה אלא כפי מה שים למעלה בעולם העליון הרוחני והתהפכות אותיות של מעלה ניכר ונתגלה אלא החולה ע"י התהפכות טבעו וכית קיבולו שמא שהיה לו בתחלה קודם שחלה היה טועם מתיקות במרק טועם עתה מרירו ומה שהיה מורגש לו בתחלה ריח טוב אין המרק עכשיו טועם כה מרירות והנה אין אנו יודעים מה שנעשה למעלה לזה התהפכות אבל מהתהפכות של מעלה אנו יודעין התהפכות של מעלה כי כשהם רואי' שנתהפך טוב טעם המרק למרירות וריח הטוב לסרחון ע"י כן אנו יודעין שבודאי נתהפך בשורש בלמעלה מדה"ר שהוא יו"ד כסדר לדין שהוא למפרע דוי כי כל למפרע הוא דין וכל כסדר הוא רחמים וכשעומד מחליו והכריה אז מתהפך מדין לרחמים ומערש דוי נעשה עשר יוד כסדר . ושבעו וכית קיבולו ג"כ מתהפך כי מה שהי' המרק מסרחת לו למפרע עתה מרגיש בה ריח טוב ומה שהיה לו מר בתחלה בחליו מרגיש בה למחר חלוש מתיקות וזש"ה ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו שנעשה מעשר ערש ומן יוד דוי וכלי גדול יסיח בידך כל מיני התהפכות של מעלה פיו אלא התהפכות סדר האותיות מכסדרן למפרע ואביא לך כמה מיני דמיונות על זה ויכול להיות שלזה יתכוונו הכתובים המדברים מהתהפכות כמו ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה וכן והפכתי אבלם לשמון וכן הפכת מספדי למחול לי שהם כולם ידענו מהתהפכות סדר אותיות השמות וכמויים הרומזים על אותות וכוחות הרוחניות של מעלה וכן כתוב גם יצירם המיוחס לאבינו ע"ה מן בטוחה למעלה מעוגג ומן ברעה למטה מנגע והנה עוגג ונגע שוויים הם באותיותיהם ומן שבבל ביניהם כ"א בסדר אותיותיהם :

והאריז"ל כתב על וכודי נהפך למשחית שאותיות הוד נהפכהו ונעשה מהם דוה בסוד כל היום דוה וגלע"ד לפרש בעזה"י מה שענין כל היום דוה דע כי שבע ספירות חסד גבורה ת"ת נלח הוד יסוד מלכות שולטים בשבעת ימי השבוע חסד שולט ביום רשאון וגבורה ביום ב' וה"ת ביום ג וגלח ביום ד' והוד ביום ה' ויסוד ביום וה"ו ומלכות ביום שבת וכן אתה מלפי אני הוי עלמא ומלף השביעי הוא כולו שבת ג"כ שולטים השבעה ספירות הנ"ל חסד הוא מלף הראשון וגבורה בלף הב' ות"ת בלף הג' וגלח בלף הד' והוד בלף החמישי ויסוד בלף הששי ומלכות בלף השביעי וידוע הוא שיומו של שבת ה' הוא מלף שניה ומהסוד מה שאמר הכתוב שבת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתיך ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא העשה בו מלאכה והכתוב הזה יורה הותנו לבחור בעבודתו ית' ואם לא עכשיו לימות כי מי בעזרה בע"ם יאמר בשבת כי בהלות הלף השביעי

כשביעי **מתבטל** בבחירה ומן יקויים בנו מקרא שכתוב ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך והרמב"ן כתב בפרשת נלבים בפסוק ומל ה' אלהיך את לבב זרעך ונו' כתב שם משמו"ל שניעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימות המשיח שאין בהם זכות ולא תובב ובכוונה כי בבחירה נק' חפץ כי ע"י הבחירה חפץ בדבר מבוזלתו וכימי' המשיח תתבטל הבחירה וז"ש הניעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ וזהו שאמר שכתוב שבת ימים עבוד כלומר מבך כל ימי אלפי שני ים לך שהות לעבוד להקב"ה ומשו ואילך תתבטל הבחירה וז"ש וביום השביעי שהוא אלף השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה כי אז תתבטל הבחירה:

ובחזור לענין הרמתון דע קע"ב שנה קודם סיום אלף הרביעי נתחיל בית שני וזה ג"כ ידוע שביאת המשיח יהי' תוך אלף הששי ולא ימתין עד סיום אלף הששי כ"כ הזוהר והמדרש"ל ובכ"מ וזהו נלפך למחשית שנעשה מן טוב דוב ויהיה בסוד והדוב בנדתה כי בזמן בנית המקדש היה קיים היה יחוד קב"ה ובכינתיה ומשו ואילך נפסק היחוד כמו בששה דוב וכדה שהיה מתייחד עם בעלה והנה אלף הרביעי לא הי' כל סיום דוב כ"ה קע"ב שנים מסוף אלף הרביעי ואלף הששי נ"ב לא יהיה כל סיום דוב כי מביא יבא קודם סיום אלף הששי אבל אלף החמישי שספיר' הוב סולעת בו נהפך ההוב לדוב וכל אלף החמישי הוא דוב ' ושמעתי שנתון אחד עשה שלשת אלפים על זמן בינת המשיח ושביבו לו בחלוש אמר חויב מרדוף אשר בחלק שלל שחמשה היבות הרשעות מתחילין בה שהם שלשת אלף והם חמשת אלפים והשניים שבאלף הששי לא נלו לו מבלן ג"כ רמיה שמשיח יבא קודם סיום אלף הששי. הרי לך עוד רמ' שענין ההתפכות מעובד לרעה או להיפוך היה התפכות סדר שלשת ושמות והכמויים כי אין יופי למעלה מהוד ואין ניוול למעה מדוב:

ועוד מלאתי בליקוטי תנ"ך של האר"י ז"ל שמפרש המדרש למה נסמכה פרשת כי יהיה בהם חוב לו ידעוני לפרשת אמור אל הכהנים לומר לך שמלך הרשעון שעתיד לעמוד ליסראל יהרג הוא ובנו במלחמה והנה היה ימיה ופי' הוא ז"ל כך כי הנה ים לתמוה לכאורה הלא שאול המלך הי' חסיד גדול והכתוב קוראהו בחיר ה' ואמר בן שנה שאול במלכו ושרש"ל בבן שנה שלש טעם טעם חעה ודוד המלך נכשל קלת עם בת שבע ולמה נעשה שאול שהוא ובנו יהונתן נהרנו במלחמה ודוד זכה לשלשלת המלוכה מלכי בית דוד משיח בן דוד ותירץ האר"י ז"ל מפני שנשמת שאול היתה הרבה יותר נבוה מנשמת דוד כי נשמת שאול מבינה כדכתיב שאול מרחוב, הנר ונשמת דוד ממלכות והנה שאול פנם יותר בחטא קל ממה שפנם דוד בחטא נדול וזהו הטעם שהקב"ה מדקדק עם

הצדיקים כחוט השערה כי אלו לדיק פונם חוט השערה פנם נדול לפי רוממות מדרנ' נשמתו:

ועפ"ז פירשתי מאמר רז"ל שאמרו בנמ' על אשר ה' אלהיך את דברי השירה הזאת ביום ההוא ה' אותו מכאן כל מויבין ומיד שאול אמר הקב"ה לדוד דוד שירה אתה אומר במפלתו של שאול אילמלא אתה שאול והוא דוד מבדתי כמה שאול מפיק והנה אמאר זה אין לו הפיסה כלל ונלע"ד בעזה"י כי הנה האריז"ל כתב והובא במשנת חסידים במס' מילה וז"ל והנה שקורא אתה לבנו בשעת המילה הקב"ה מזמינו בפיו כי זהו שם נשמתו בעולם העליון כי האותיות של שם נשמת האדם שם דומה לור נשמתו ומלאתי בספר נלנולים הנדפסים של האריז"ל וז"ל הרמב"ם והרמב"ן הם סוד שני פעמים דז"ק וכל פעה ים שם של שדי ואל שדי בני. אמנם לכן שניהם נקראים משה אמנם הרמב"ן שהוא מפעה הימנית זכה בלדקתו להכמת אמת אבל הרמב"ם שהוא מפעה השמאלית לא זכה לחכמה זו כלל עב"ל האריז"ל הרי שנשמת האדם יש לה שם בפי מקום מהנ'. והנה יובן אמר הקב"ה לדוד למה אתה אומר שירה על מפלת שאול אלא עלה החטא שלך הוא נדול יותר מחטא שאול רק שנשמתך היתה נבוה כ"כ שנשמת שאול אבל מ"מ עלה החטא שלך הוא נדול יותר אילמלא אתה שאול כלומר אם נשמתך היתה נשמת שאול כי שאול הוא שם הנשמה והנה שם ח"ו הי' מורף לחטאך הנדול נשמת שאול שהיא נשמה קדושה מאוד והוא דוד דהיינו להטעו הקל הי' מלטרף לו נשמת דוד שהיא היתה נבוה כ"כ נמלא הי' ההבדל מופלג חטא נדול במקום נבוה וחטא קטן במקום נמוך אבדתי כמה דוד מפניו:

וכתב האריז"ל בחיבה חטא נהרג שאול וכמו שהוא שני חטאים אחד נמה שנעלה את שמואל מקברו ע"י בעלת אוב וחטא השני הוא נמה שהרג נוב עיר הכהנים והנה נמלת נוב ים לותיות אב ואות ות"ו בגמלע ובמלת נוב ים לותיות בן וג"כ ות"ו בגמלע ובניהם נוב ונוב הם לותיות אב וכמו לכן נהרנו האב ובנו במלחמה. ושמעתי רמז מאדם אחד כי לותיות נוב ונוב ר"ת ח"כ "וכמו "נהרנו "בידי "בשר "ודם והנה בחיתה רגע שלטרף מן לותיות נוב טוב לרוף אב ובנו בלותה רגע עלמה טוכרת להיות שאול ובנו ליהרג במלחמה כי כבר כתבתי לך למעלה כי כפי מה שנעשה בשרשים העליונים הרוחניים כמו כן מתהלבל משם בעפריהם למטה בעוה"ז הנשמי:

ודע שכל מה שנעשה בעולם מימות העולם וכל מה שעתיד להעשות עד כלות העולם וכל הדברים הנמלאים בעולם וכל המלות והעבירות הנעשים בעולם ע"י בני אדם בהכרח לריך שיהיו נרמזים בתורה מאחר שע"י התורה נברא העולם ומלולו לכן לריכין להיות נרמזים בתורה בכמה מיני רמוזים ורמז אחד יותר נעלם מחבירו כפי דקות

מהו עולם כי כל הדברים שבעיה"ז נשתנלו מעולם דק לעולם גס ומעולם גס לעולם יותר גס עד שנגיע לזה העולם שמין גס בחומו וכן כל שמות ועבירות שנעשים ע"י גוי מדם גריך שימלא לבן גילוי בחורה מאחר שהשמות נתלבו ממחנב החורה כי החורה וכשמתן של ישראל אחד הוא כמ"ש בעל חסד לאברהם וכן הר"מ מלביש בפי' מצלי וכ"כ הזוהר תלת קשרין דמהימנותא' אוריימתא וקב"ה וכנסת ישראל כולהו חד והנה מלות ועבירות שדים הם בגשמם וכאשר נרשם הרושם בגשמם גריך לסיות גלוי לרושם הסוא גם כמחנב ובשורש כמו שהוא בגחנב ובאשר ורחיתי בספר קב היטר שמביא מעשה שהרמב"ן היה לו תלמיד אחד מופלג בחורה שמו ר' אבנר והגיע על מה שגשמע מרמב"ן רבו פעם אחד ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ואמר לו היכן רמוז אני בחורה והשיב לו תמרתי אפשיטים אשביתה מגשם זכרם מות השליטי מכל חשם תיבות אלו הלרף ותמלא שמך דהיינו הרי"ם ממלא שמ"רתי הוא ר"ת רבי ואלף שניים מפ"טיסם שניים שליטים היא אלף מלגב"ר ואות השליטי מן אשביתה הוא כ' מלגבר ואות השליטי מן מ"עם הוא הנו"ן מלגב"ר ואות השליטית של זכר"ם הוא אות רי"ם מלגב"ר ואיתא במדרש שהרלה הקב"ה למשה רוב ושור וכורסיו וסופריו ומסיגיו עד שבגיעו לשמו אמר לו משה רבש"ע מלך הרחמן שאתה יעמוד בישראל ידקר בחרב אמר לו הקב"ה ולו אתה אומר אמור אל הכנענים כלומר אמור זאת לנוב עיר הכהנים שהרגו שאול והכה כאשר חטא שאול אלו כ' חטאים של בעלת אוב ושל נוב והולך להמלית גילוי בחורה לב' חטאים אלו ושיעור ע"י סמיכות הפרשיות ואיש כי יהיה בהם אוב נרמז חטא אוב של שאול ואמור אל הכנענים מרומז לחטא נוב עיר הכהנים וז"ם המדרש למה נסמכה פרש' כי יהיה בהם אוב לפ' אמור אל הכהנים לומר לך שכאן נרמז שני חטאיו של שאול של אוב ושל נוב וז"ם לומל לך שמלך ארחמן שאתיד לעמוד בישראל שהוא שאול יהרג הוא ובניו בשלחמה כי מן אוב ונוב נלמרח לירוח אב ובנו כשהוא לשעל'. ומכאן נוכל להסביל מספרז"ל אין ערוד מיתת אלה חטא ממיתת ואמר ותמונינו ביד עוונינו כי הטאיו של שאול הרגוהו ואוחיות של שם חטאיו דהיינו אוב ונוב נתהפכו ונלמרפי בלירוח אב יבנו ותיכף נכרע שאול ובניו בשלחמה:

והנה שם הרח"ו ז"ל פעם אחד בא לו בחיפו ושאל לרבו האריז"ל ע"ז והשיב לו מפני שעברה על מספרז"ל תיכף לגטילה ברכה דהיינו בין מיס אחרונים לברכת המזון אסור להפסיק ואם הפסיק גריך להזור ולישול ידיו מהדש ולברך תיכף לגטילה ברכת המזון והנה עברה על דין תיכף ותיכף פיתיות כתף נמלא לכן בכתף כותבת לך בחטא של תיכף נתהפך גרופו ונעשה ממנו בתף והחטא הוא

הכה לו בכתיפו הכאה רחניית שלא היתה מזמנת לעזם מדם והנה בעזה"י אבאר לך במקום אחר אך בחטא ממית לאדם בדרך הקיצה ומין בכן מקומו:

ואביא לך עוד רמז' על התסבכות מדין לרחמים אז להיפך שהוא ענין התלבשות האותיות

הנה מרז"ל כל מקום שנאמר ויהי הוא לשון לער וזה' הוא לשון שמחה והנה על ויהי ב"ל ליתן טעם למה היא לער כי משמעו הוא לער אבל על ויהי גריך ליתן טעם למה הוא לשון שמחה כי הנה שמעתי בשם המריז"ל על הנה יד ה' טוב במקרא אחר בשדה ושענין הוא כי נרעית מהימנא פרשה כי השם מפרש שם שדי טוב' הוא הדמות כף מחדש הם"ח רחשובה הוא כף ימין והם"ח שניה היא כף שמאל והוא"ו הוא הלשון המכריע בשמע וה"ד הוא לשון שהוקלין כי והנה יהוי בשבעות מחזיק שקולים הם ויעימו לויזה דבר כבד בשחת מהן הפי' הכף מלאה מכריע למעה ותיכף הריקה מתנשא למעלה והנה כשם טוב' הוא כשדרן הרי היוד שהוא המשקל מחובר לה"ח רחשובה שהיא כף ימין הרי אז כף ימין מכריע למעה ואז מובה וברכה יורדים לעולם וכאשר שם טוב' הוא מהופך דהיינו טוב"ה אז טוב"ה הרי אז היוד שהוא לשון המשקל הוא בכף שמאל ואז כף השמאל מכריע ואז דין יורד לעולם והדין הוא בשמאל:

ודע שכל עניני הטבע מתחלפין מן עולות העליונים כמ"ש במ"ח מעש' נרחשית שהוא כללות הטבע הוא מרכבה למעש' מרכבה שהיא כללית כל העולמו' העליונים והנה אם נשאל לאדם אחד למה הסני כפות מאזני שאחד מהן כבד מכריע הכבד למעה והקל נתעלה למעלה יסיב לו בלעג ויחוק מפני שהוא כבד מכריע למעה ואמר מהחזו ודאי הטבע כן הוא כאשר הוא רוחי' אבל מאיזה כח רוחני שלמעלה נשתלשל הטבע שזאת למעה שהכף הכבד יכריע למעה והכף הקל יתעלה למעלה אבל הענין הוא כי ידוע בסים דין למעה הן דין למעלה הפשוט הוא בסים דין למעה הרי ע"ל נשתלשל הדין מלמעלה למעה וה"ל נתרוקן הדין מסם לכאן ושוב הין דין למעלה כי נתרוקן מסם למעה ובסים דין למעלה אז הין דין למעה והנה כמו כן הוא בהכף הימין מכריע למעה הרי אז יורד חסד ורחמי' למעה ואין דין למעה הרי אז הכף שמאל בשהוא דין מסתלק למעלה לעולם העליון והכף השמאל מכריע למעה הרי אז דין משתלשל למעה נמלא בשברת שהחסד והרחמים מסתלקי' מהמו למעלה כי החסד והדין שני הפכיים המה וה"ל להתקיי' שני הפכיים בשוא"א תחד והנה מענין הלזה הוא הדוגמת למעה בהכף אחד מכריע למעה אז הכף שכנגדו מסתלק למעלה נמלא בשם טוב' מהופך בסדר הזה הוי"ה הוא"ו אז היוד שהוא הין המשקל מחובר לה"ח השמלית שהיא כף השמאל ואז יורד דין לעולם וזה"ם הנה יד ה' מה שרי' בתחלה הוי' בסדר' יהי' נתהפך

ונעשה

ונעשה הוים ויהי היו׳ שהוא מכח המשקל מחוברת להמ׳ המתליות שהוא כף השמאל לכן הי׳ דבר ומנפש בבהמותיו :

ודע שכל מה שמו עושים מלות ומע״ם הוא לייחד קב״ה ושכינתי׳ שהם מדת הרחמים המיוחם להוי׳ ומדת הדין המיוחם להדני שהוא מותיות דינא שהוא בסכינא הנקרא׳ מלכות בסוד דינא דמלכותא דינא ומדת הרחמי׳ לבד הוא מתוק מאוד וה״ק לנו לסבול מתיקותו הגדול כי אין אנו יכולין לקבל רוב טובו ומדת הדין הוא חריף מאוד פסיעה אחת אנו יכולין לסבלו דוגמת חומץ החזק מאוד וענין ממוזג ומורכב מן מתיקות ומריפות או חמיצות הוא דבר רחוי להתקבל וכמה כל מה שברא הקב״ה לא ברא אלא לכבודו כי ע״י כל מה שהיא בעוה״ז טוכל להשיג מקצת כבודו כי מן הנמשל נשכיל ענין הרוחני כי אין שום דבר בעוה״ז אלא יהי׳ לו שורש בשלמות הרוחניים והדברים הגשמיים שם דוגמא ולל מן הרוחני׳ והנה כל חלק מחלקי הטבע הוא נשתלשל מן כחו׳ הרוחניי׳ של מעל׳ והנה אנו רואי׳ כל דבר מתוק הוא מתקבל על החיך והלשון ואינו מתקבל על הלב כי ע״י דבר מתוק נחלש הלב ונפש ומתרחק ודבר חריף כמו חומץ חזק אינו מתקבל לחיך ומתקבל על הלב והנה אנו רואים שהלב נתקן כשמחלי של מדם לפי שחפץ ליקח ממד׳ השמאל שהוא מדה״ד וכן הכסיסים שהוא מדה״ד נקראת לב כמ״ש בסדור האריז״ל בכוונת ועטה לבנו לעבדיך בשמת שתהא הסכינא טהורה ורחוי׳ לזיווג ההוא מה שהי׳ הוא לבנו בחטאינו בסוד והדום נגדת׳ והוא מה שאנו אומרי׳ בשני ובחמישי בניסח הפותח יד בתשוב׳ וכו׳ ושקוליט כעומאת שהדם ומה שהוא מורכב ממתיקות והמילות הוא מתקבל על החיך ועל הלב יכן הוא הענין במדת החסד ובמדת הדין כי מדת החסד הוא מתוק מאוד ושמן מאוד וה״ק לסבלו מחמת עוצם מתיקותו ומדה״ד הוא חריף מאוד וכסכיסים מתייהדי׳ ומתערבי׳ זה בזה הוא במזג הדוש ומפשר לסבלה והנה מס שכל מעשינו הוא לשם יחוד קב״ה ושכינתי׳ שהוא יחוד מדה״ר עם מדה״ר הוא לעוכתינו כדי שנוכל לסבול ולכן ילדך מסתרי״ל והי׳ הוא לשון שמחה מפני שבירך זה היוד הוא בין שני שהם״ין ושרי כף השמאל וכף הימין שהוא מדה״ר עם מדה״ד במזג בשוה ומפשר לסבלה לכן אז הוא שמחה :

ועוד מכתוב לך בעזה״י רמז נפלא מאוד שחנני הם״י כרוב רחמיו דע שכל הנוני׳ יש להם שורש למעלה מע״פ שלמעלה אין שום נון שם מ״מ שרשי הנוונין הם למעלה כי שורש נון לכן אות חסד ושורש נון הדום הוא נשורש ולכן מי שחפץ לסבול גבורה וכעס ורוגז יתלמד פניו ומי שהוא כרצון עוב פניו לבניס וכן כסף משתלשל ממדת החסד וזכה משתלשל ממדה״ד והנה דרך מדת החסד להספיע בשופי ובווחרנו׳ לכן יש כסף רב בעולם ודרך מדה״ד להספיע מעט ובעלעית לכן זכה הוא מעט בעולם וכן הוא שענין במים ויין כי מים משתלשלים ממדת החסד לכן המים הם רבים בעול׳ ויין משתלשל ממדה״ד לכן יין מעט בעולם ולה תמשל ותאמר ג״כ מדה״ד הוא מבוזה יותר ממדת הרחמים שהרי יין הוא מבוזה יותר מן המים תשיכך על זה הענין הוא כי הדין נכלל בחסד בתחלת פסוק בהעלם כמרך כי הלולי החסדים שהם שפי המטר לא היו הענבים גדולים ולא היה יין בעולם גמלא היין נכלל ונעלם בתוך מימי המטר בתחלו׳ ובהעלם והמרך מוליאה מן הכח הנעלם שבמטר את היין לפועל ממש והענין הוא כי טפת המטר הם דוגמת טפת הזכר ויורדים על המרך שהיא נקבה ומה שמוחה בענין המרך קודם שהתחיל הלמיחה נקרא הריון ועבור והלמיחה נקרא לידה כמ״ש הכתוב כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כ״ל הרוה את המרך והולידה והלמיחה ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל הרי שהכתוב מכנה את הלמיחה בשם לידה ככתוב והולידה והלמיחה וחכמי הגמרא מכנים ירידת המטר בשם רביע׳ כמש׳ תעניח . והנה הכתוב מבטיחנו הבטחה גדול׳ כמ״ש ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל כי הנה פי׳ ברחמים במעשה יום שליחי נאמר ויאמר אלהים תדשא המרץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על המרץ והנה הכתוב הזה אין לו המשך וקשור אמנם דע כי כל מיני הזרעי׳ שבעולם נחלקי׳ לג׳ חלקים החלק הא׳ הוא זרעי ירקות כגון זרע בללי׳ ונמון והנה כשמוסרין הפרי בתרץ דהיינו הכלל והנמון עלמו יולא זרע הכלל והנמון וכשמוסרין זרע הכלל והנמון לא ליחה הכלל והנמון עלמו והמין השני של הזרעי׳ הוא זרע קטונים ופבעיחי׳ שהזרע הוא תוך הפרי והם הגרעינין הנמלאי׳ בתוך הקטונים והפבעיחים והמין השלישי שהזרע הוא עלמו הפרי והפרי הוא עלמה הזרע כמו חמשת מיני דגן חטה ושעורה וכוסמין שבולת שועל ושופן ודומיהם והנה מהרמוו היה למזכיר ג׳ חלקי טבעי הזרעים במעשה ברחשית ואומר אני שבפסוק הזה כתוב ג׳ חלקי טבעי הזרעים הכ״ל וזש״ה תדשא המרץ דשא עשב מזריע זרע מזריע דוקא והוא כשמוסרין העשב בתרץ יולא העשב דהיינו בללים ונמון ודומיהם ואח״כ אמר עץ פרי (ומ״ש עץ פרי לפי שעץ הדעת שאכל אדה״ר חטה היה לכן קורהו בשם עץ) עושה פרי למינו זהו חמשת מיני דגן שהזרע עושה פירות למינו כלומר כמו שהוא מהות מין הזרע כן הוא מהות מין הפרי ממש ואין הפרש כלל בין מהות הזרע למהות הפרי אלא שזורעין מעט ועומח ממנו הרבה ואח״כ מזכיר מין השלישי באמרו אשר זרעו בו על המרץ שהזרע הוא בתוך הפרי כמו קטונים ופבעיחים והנה זרע הקטון׳ לא יצויר איכל׳ מן העול׳ כי לעולם נמלאים תוך הפירות ונם מפשר להחקיר׳ בלחם אבל שאמר כי

מיני זרעים שם יהי' ח"ו רעב בעוה"ז, יתהרו בני אדם לאכול כל התבואה בשנה שהיא כי לא יעלו כח להספיר מן התבואה לזרוע זרע לשנה הבאה, מרוב הרעבון לזה הבטיח הכתוב כי כשאר ירד שגשם וגו' כי אם הרוה את הארץ והולידה והצמיחה, ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל כלומר שיהי' כ"כ תבואה בעולם שמספיק לאכילה לשנה הזאת ונם יספיק לזרע לזרוע שנה הבאה:

ונחזור לעניינו שאמטר הוא דוגמת טפת הזכר והארץ היא הנקבה המוליד, מן הזכר שאמטר לפועל ממש הנה אלא יתפאר אדם לעשות מן תבואה, סומן כלי חוזי ותרנגולת ודומיהם, אבל אמונה הוא כלי לעשיית הסומן מן התבואה ועיקר סומן חוזי עכ"פ הוא ע"י גרש התבואה כי אלו לא היתה החוזי אוכלת התבואה לא היתה מלובנת בסומן וכשאוזי אוכל את התבואה מבער כל הטוב שבתבואה ונבלע בגיברי נופש ומתפשך אח"כ הטוב הנבלע בגיברי הנוף לסומן והרע שהוא לומת החוזי נדחה לחוץ ושוב לריך שאדם כי הולד הוא בזרע הזכר בדקות ובהעלם נדול כי לא ניכר בזרע הזכר שום רושם וציור של ולד ואח"כ כשבא טפת הזכר בבטן הנקבה מלטיירת בשפה שהיא לאט לאט בהשתך השעה ירחי לידה ומלטייר ולד נמור ושלם הרי שהנקבה היא כלי לעניין ניור הולד והיא מוליד, לנלוי מה שהי' בתחלה נעלם:

ועוד לריך שתדע כי אמי' היותר מובי' שבעולם הם מים המשולין מכל טעם ומכל ריח ולא ירגישו בהם רק מה שהוא לח וקר ולא יותר ואם ים אמי' היז' טעם כמו מר או חמץ או מלוח או תפילו מהוק היז' טובים כלל לשתות וכל אדם מואם אמי' כאלו אים להם טעם והנ' הם ישימו כף קטן של דבש בכאם מים ודאי יופנם טעם אמי' אם לא שישימו קב דבש בכאם מים וירגישו אלל האם עד שיהבטל היטיב ואז יהי' טוב מאוד נמלא בהמתיקות שבאמי', הוא מעט והוא מפוזר ומפורד באמי', הרי אז נפנם טעם אמי' והנה יהוע שבני אדם מואסים באמי בשהם לבהות לפי שים בו טעם מתיקו', ואלו היו בו מתיקו' הרבה היו טוב מאוד · והנה כמו שהחוזי מבער ומקבל כל הטוב והמתיקו' שבתבואה למקום אחד כמו כן האדמה מבערת ומקבל כל המתיקו' שהי' בטפי האטר מפוזר ומפורד מעט הנה ומעט הנה האדמה מקבל מתיקו' שבאטר למקום אחד מלומלם ומשם לומה מתיקו' כל המהלנים וכל הפירות וכן הוא הענין במתיקו' שיין שהי' המתיקו' הבוא אחר מפוזר ומפורד באמי האטר והארמה מקבל את המתיקו' למקום שנדלים שם הענבים ומזה הטעם אסור להתפלל על רוב נשמים מפני שהוא רוב טוב וכל מה שנשמים הם יותר טובים קולטת הארמה יותר מתיקו' והתבואה הפירות הם יותר בשמים ומתוקים נמלא היין שהוא דין הי' נעלם בתחלה בבת אחת שהוא מימי הנשמים אלא שנשמים המתוקו' הוא מפוזר ומפורד והארמה מבערת ומקבלת ומלמלת כל המתיקו' שבאטר למקום אחד · ונחזור לענייננו:

הנה האריז"ל כתב שים לומר בנוסח ברוך שאמר המהולל בפה עמו ולא בפי עמו כי בפה ני' פ"ז כמנין כל האותיות שבנוסח ברוך שאמר ופ"ז אלו הם כנגד שם של אדני שהוא ני' פ"ם וכנגד שם של כ"ב אותיות היולאים מהפסוקים של ברכת כהנים שהוא פ"ת אל נא רפא הנועה מלפיך וכו' והנה ים כאן שני פרטים וכלל אחד הכולל שני הפרטים והנה הפרטים הם כ"ב ום"ם והכלל הוא פ"ז כי כ"ב ום"ם הם ני' פ"ז והנה כל אחד מכל אלו הנ' בחינות ים לאדים ועשירית מ כ"ב הב' הוא לאדים והכ"ף היא עשירית וכן בם"ם הבא היא לאדים והסמ"ך היא עשירית וכן בפ"ז הז' היא לאדים והפ"ם היא עשירית והנה ידוע כל כסדר הוא מדה"ר וכל למפרע הוא דין כמ"ש האריז"ל בסדר הסליחות הסליח' שהיא בסדר אלפא ביתא היא לאדם והסליח' שהיא בדרך תשרק היא בנבור' והסליח' שהיא באתב"ש היא בח"ק שהוא מורכב מאדם ודין ואתב"ש ג"כ הוא מורכב מא"ב ומתב"ר"ק . ועתה נלך בסדר הכף של כ"ב והסמ"ך של ס"ם והפ"ת של פ"ז הם אותיות כסף ואח"כ נלך למפרע הזיין של פ"ז והפ"ת של ס"ם והבית של כ"ב הם אותיות זהב והנה הכסף ידוע שמהתלבל ממדת החסד לכן בסף נרמז בסדר ולפי שהכסף המתלבל ממדת החסד שהוא נותן בשופי ובווותרנות שלכן הכסף רב הוא בעולם לכן הכסף נרמז בעשיריות והזהב שהוא ממדת הדין נרמז למפרע לפי שמדת הדין ניתן בעלמות ובלמוס שלכן הזהב הוא מעט בעולם לכן נרמז באחדים ולא עוד אלא אפי' בסדר המלפא ביתא הנה כסף הוא בסדר כי בתלפא ביתא הכף קודם לסמ"ך והסמך קודם לפ"ת ואותיות זהב הם למפרע בתלפא ביתא, כי זיי"ן מאוחרת לה"ת וה"ת מאוחרת לב' והנה יהוע שכל בחי' תמלעיית כוללת שני הקלות שהם הימין והשמאל והנה כשתכוונ אלו הששה אותיות של כסף והזהב הזה כסף · זהב הנה הכ"ף מקלה הימני והבית מקלה השמאלי שם כ"ב ואח"כ שם', שהיא שני' מקלה הימני ושם', שהיא שני' מקלה השמאלי הם ם"ה ופ"ז שהם האמצע הוא כולל את שני הבחינות שהם כ"ב וס"ם:

ומעתה נבוא לבאר האמר, לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה ליסראל אלא שלוש הנה כשים קנ"ו ושנ' בעולם יין בני אדם יכולין לקבל טובות הכלליות שבעולם האמר נזה כשהתבונ' היא ברכה בעולם והו היא שנת זול ושובע בעולם ורחוקן ושמעון שנאו זה לזה שנ' עמוס הנה כל אחד מהם הוא חפץ שיהי' רעבון בעולם

בעולם כדי שחבירו יכיר רעב ללחם ומע"ס שגם הוא יכיר רעב הוא חוסב לעזור שנתאו את חבירו גם לי גם לך לא יכיר תמות נפשי עם פלשתים וכ"ז היה מחמת שהשבע עלינו כ"כ עד שהשבע שהוא שונא את חבירו היה גדול מלהכיר שהוסב ח"ע ולכן הוא חפץ שלא יכיר שוכע בעולם יפצע חבירו השונא לו ומע"ס גם הוא יפצע לימו ונהפך משביעתו כלל בזכרו שחבירו שבע וחוסב טוב שיכיר שגם רעבון בעולם כדי שחבירו השמוח לו יכיר רעב ומע"ס גם הוא יכיר רעב מ"מ מוסב שיכיר נפשו בזה הכ"ר שים לו מה שחבירו רעב ללחם והנה נמלא בעולם שני מיני חולאים חולי הגוף וחולי הנפש ושניהם בסיגנון אחד הם כי מחולי הגוף נבין את חולי הנפש כי כמו שחולי הגוף לימו יכול לשבול מרק של תרנגולת שהיה מתוקה בשמת ונלל החולי היה מרה ובשמת החסרון הוא בשהם החולה ולא במרק כ"כ בקנאה ושנאת שהם חולאים רעים בנפש כי הם חולאים רוחניי ולרעת רוחני שהבקים בנפש שהיא ג"כ רוחניות אין בנפש שהיא יכול לשבול שפע טוב בעולי שהיינו שם ושבע והפך יותר שיכיר רעבון בעולם והנה בשובע מרגיש מרירות וברעבון מרגיש מתיקות והנה בשמת החסרון תלוי בשהם עלמו שאין לו יכולת לקבל מתיקת השובע משמ"כ כשהשלוח בעולם והברירות מוהבים זה לזה אז יש לו הנאה כפולה מן השובע אחד מה שהוא בעלמו יכיר שבע ושני מה שחבירו השהוב לו הוא ג"כ שבע והנה מרובה מדה טובה ממדת פורעניות כי בפורעניות דהיינו בזמן שהולאים זה"ז הוא חפץ ברעבון מחמת חבירו בלבד ולא מחמת עלמו וכשהלוח בעולם הוא נהנה מהנאת עלמו ומהנאת חבירו השהוב וז"ש ר"ש בן הלפתא לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא שלום כי השלום היא הבית קבול של כל הברכות השעות שנאמר ה' עוז לעמו יתן כשהשם יברך את עמו בשלום כי בזמן המחלוקת והשנאת נפשם חול' וחלוש משא"כ כשהקב"ה יברך את עמו בשלום יש לנפשם עוז וזמן ולפיכך כתב רש"י נפ' בחיקוני שמא תאמרו מה לין שלום תן שלום דכשאין שלום אז כל הטובות רעות הן כעיני בני אדם וניחה נמי מה שיתיסד בתפלתינו הרבה בקשות על השלום כיון שהשלום היא שורש כל הברכות וז"ש ויסוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי בשים שובע בזמן השנאת היא קללה ואח"כ בשים שלום הרי אז הקללה עלות' מתהפכת לברכה' וזה שאנו אומרים אחר ברכת השנים אחר כל הברכות ויסב לך שלום כי בשאין שלום אז כל הברכות הם קללות אבל בשים שלום אז הברכות בטוייהן הם שלום רב לאוהבי תורתיך ואין למו מכשול ברוך נותן ליעף כח ולאין אונים עלמה ירבה :

דרוש האהבה והיראה

קדמונינו קבעו לנו לומר בימי הסליחות ותן בלבבנו לעזוב דרך רשע ואיש לנו יעב בכתוב על יד נביאך יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל השם וירחמהו . הנה כבר הקשה מהרש"ל סימן אמו מבקשי מאת המקום שיסלח את בחירתנו לעובה הלא הבחירה כבר היא מסור ליד השדם כמשהרש"ל בכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ומהרן הוא ז"ל אמת שההחלת הבחירה היא בידי השדם אבל להאחר השתחל יכול הוא ית' לסייעו ולחזק בחירתינו כמשהרש"ל הבא לטהר מסייעין אותו והנה כשאנו מבקשים ותן בלבנו לעזוב דרך רשע הרי כבר אנו בכלל הבא לטהר ה"כ אנו מבקשים ממנו ית' שיסייע אותנו ע"כ תירוץ מהרש"ם אבל לי קשיא הא קשיא לית שייך לומר על הבקשה הזאת שכתוב יעזוב רשע דרכו וכי כתיב שם בפשוט הוא שהקב"ה יעשה בחירתינו לעובה הלא זה בפשוט משמע שרשע יעזוב דרכו מעלמו בבחירתו לא שהוא ית' יחזק בבחירתינו לעובה ונלע"ד בעזה"י לייתב כי הנה יקשה בפל לשון הפשוט דרכו וגו' היינו דרכו השם בשמלמו היינו קרלוטו בחיותו קרוב ועוד קשה בתחלה מדבר הכתוב לעוכת דרכו קרלוטו ואח"כ לומר לשון נשתר יעזוב רשע דרכו והל"ל לו שיעשה בלשון נשתר שיהיינו ירחמו בשמלמו ויקרלוטו בחיותו קרוב יעזוב רשע דרכו וגו' לו שיעשה לנכה ויאמר עזבו דרכיכם הרע והשובו אל ה' ואמנם העיון הוא כך כי הנה מהרז"ל בשם ברכות הנשו בריונו דהוו בשיבבותיו דר"מ דהוו קא מלערי לי' טובה הוא בעי רחמי עלייהו לימותו אמרה לי' ברוריי דביההו מי כתיב יתמו חוטלים יתמו הטלים כתיב בעא עלייהו רחמי דליהדרו בהשובה והקשה מהרש"ל היאך שייך לבקש רחמים שיהנה בחירת אחרים לטובה הלא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים בשלמה על עלמו שייך שפיר לבקש כמ"ש למעלה כי בבקשתו כבר הנו בכלל הבא לטהר והבא לטהר מסייעין לותו אבל האיך שייך לבקש רחמים על הרשעים אחרים בלים לטהר כלל והניח בל"ע . והנראה בהמתמר הזה לידון נדקדק הלא ים בבבל בין הטלים שהחית בחטף פתח לחטלים שהחית בפתח כי בחטף פתח פירושו העבירות עלמן אבל הטלי' בפתח החי"ת פירושו חוטלים וח"כ מה תמרה יתמו הטלים כתיב הלא שם כתיב הטלים בפתח החי"ת וח"כ פירושו חוטלים אבל העניו הוא כי ים למסורת ולפ דכתיב הטלים בפתח החית מ"מ יכולין לקרות ג"כ בחטף פתח וקלי על העבירות אבל לי הוי כתיב חוטלים בי"ת ובחולם שוב לא הי' מפשר לשנות הקריי' מחוטלים להטלים וז"ש ברוריי מי כתיב חוטלים הלא נוכל לשנות

מחטאים להחטיאים הרי חטאים כתיב ומף דכתיב בפתח כבר אמו יכולים לעמוד הקרוב׳ מחטאים בפתח להחטאים בחטף פתה וקמי על העבירות ולא על החטאים ומחזור לעניני לייסב קוסיית מהרש״ם ונקדים פסוק אחד בפ׳ כי השמ ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכיך ואדעך למען אמצא חן בעיניך ויש לדקדק הלא אמר למען אמצא חן בעיניך כיון שכבר מצא חן באמרו אם נא מצאתי חן בעיניך ועוד קשה אם בפסוק שאח׳ זה ויאמ׳ אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם השם לפניך והנה וקראתי בשם השם לפניך אין לו תפיסה ברורה והענין הוא כך ונמשיל משל אחד הנה רואין אוהב את שמעון מאוד ושמעון נהנה מאוד מאהבת ראובן אוהבו ובכה לעת עתה אוהב אוהבו אבל אין אנו יודעים אם המשך האהבה הלזו נעולם כי אפשר שיפסק האהבה מהם אבל לע״ע האהבה ביניהם חזקה מאוד והנה כאשר יבקש שמעון מראובן שיאכל איזה מאכל או ישתה איזה משקה שעי״ז המשך האהבה שביניהם לעולם ודאי לא יסרב רק בן ויסכים תיכף לבקשת כזה אשר יגיד לו שמעון שברי עתה האהבה שביניהם חזקה היא וא״א לראובן למען ולשרב מלעשו׳ בקשת שמעון מרוב האהבה אותו נמלא האהבה של עכשיו גורמת מציאו׳ האהבה שביניהם לעולם ולא שייך לומר שראובן יסרב מלעשות זה שהם יעשה כן יוכרח לאהוב את שמעון לעולם זהו שהים גדול כי בענין האהבה אין שייך הכרח ואין טעם לשום אדם לומר חפץ הייתי שלא לאהוב את האדם הזה אך מוכרח אני לאהוב אותו שכל מה שהוא מוכר אינו מכוונ בשם האהבה אלא בשם ירצה ועניו האהבה הוא ענין רצוני שברצונו הטוב הוא אוהב את חבירו והנה ממנו ומשתעבד בו וזה שאמ׳ משה אם נא מצאתי פירוש נא עתה כמ״ש אוקלוס כען ועל מלת עתה נ״ב תרגם אוקלו׳ כען וזה״ש אם נא מצאתי עתה חן בעיניך ותהי תפלתי של עתה ודאי מקובל׳ לכן אני מבקש הודיעני נא את דרכיך כמה לרלותך למען אמצא חן בעיניך לעול׳ דהיינו כשתתפלל לפניך תהא תפלתי מקובל׳ לפניך ובזיכו שם״י אני אעבי׳ כל טובי על פניך שהם הי״ג מידות של אל רחום וחנון וגו׳ שברית כרותה להן שאינם חוזרו׳ ריקם והנה לכאור׳ קשה מאי דכתיב ויעבר השם על פניו ויקרא השם השם אל רחום וחנון הלא זהו מאמר הקב״ה בעצמו ואי׳ לו לומר אני אל רחום וחנון אמנם הלא הקב״ה יודיע למשה המון׳ של תפלה הזאת באמרו כל זמן שיסראל יעשו לפני כסדר הזה מובטחי׳ שאינה חוזרת ריקם והנה כשיראים משה לומר י״ג מדות בודאי לא יאמר אני אל רחום חלא השם אל רחום לכך הולרך הקדוש ב״ה להפוס נוסחת משה וזה״ש הכתוב וקראתי בשם השם לפניך כלומר שאקרא השם אל רחום ולא אני אל רחום וכ״ז היה לפניך כמו שאת אמר הענה . והנה בהוב בשם חסידים בסיומן להדם שעה טובה בתפלתו דהיינו שיהי׳ לבו דבוק בשם מאיר יאהב השם אהבה עזה ונעזת הרוח ודאי עת רצון הוא נגד אותו האדר׳ ומה שמתפלל אז בודאי יהי׳ מקובל לפניו יה׳ לפי שאז הש״י קרוב אליו מאוד הנה עלה יעולה לו להתפלל על הדבר היותר חשוב בעול׳ דהיינו שיתפלל אז ויאמר מי יתן והי׳ לבבי זה אל שהיה כל הימים בשאר שאין דבר יקר בעול׳ כמו האהבה העזה להקב״ה כי בבקשה הזאת תלויים כל הבקשו׳ שבעול׳ כי מי שאוהב להקב״ה לא יעזבהו הקב״ה לעולם וימלא כל משאלותיו ואינו לריך לעולם לבקש רחמים עליהם :

והנה שלמה המלך ע״ה הנה ספר קהלת כאמרו סוף דבר הכל נשמע את האלהי׳ יר׳ ואת מלותיו שמור כי זה כל האד׳ . והנה שתי מלות של הכל נשמע אין להם ביאור גלוי והש״ל סוף דבר את האלהים ירא ואת מלותיו שמור מצל לאחד שהאדם נבית הבירו ובאלו להאוהב איזה מאכל אתה אוהב והקון לך ויען ואמר אני אוהב מיני מיני מאכל הרב׳ מאוד ואם באתי למנו׳ מיני המאכל האהובי׳ אלולי מוכרח אני לדבר מבוקר עד ערב ואני לע״ע רעב אבל אני אומר את מיני המאכל האמתי׳ לי והנה מועטים וממילא תדעו שכל שאר המאכלי׳ זולת אלו הם אוהבים לי והנה אמו רואים שכל עלמו של שלמה המלך נם קבלה היו׳ לבזות ולנוות עיני עוה״ש כמ״ש כמה פעמי׳ נם זה הבל נם זה הבל ורעות רוח נם זה הבל ורעיון רוח והנה השב שלמה שיוכל לספר כל גנות העוה״ש וכרלותו שיעע ועיף מלספר גנות עוה״ש כי אין הכלי לנאותו אחז בדרך הקלר לומר למה אספר עיניים הרעים של עוה״ש שהם רבים למאוד ונלאתי לספר טוב יותר שאספר הטוב שבעוה״ש שהוא דבר מועט מאוד לספרו וזהו סוף דבר הכל נשמע כלומר ממה שאספר לך כאן בסוף השמע הכל כלומ׳ כל גנות עוה״ש והוא את אלהי׳ ירא ואת מלותיו שמור כי זה כל האד׳ וחזן השעל׳ הוא׳ שבעוה״ש דהיינו עבוד׳ הבי׳ הנה כל עניני עוה״ש רעים מאוד ולולי לא היתה השעל׳ הזאת בעוה״ש שהם עובדי׳ לו ית׳ כי הוא עולם השעם׳ לא הי׳ דבר מצוי ומנוכה יותר בעולם מן עולם הזה:

והנה כל ספרי מוס׳ מזהירי׳ מן מחשב׳ זרה בתפל׳ והנה ודאי מי שחושב בתפלתו לעבור איזה עבירה חמור׳ דהיינו זנות וכיולא הנה זה לא מיקרי מחשב׳ זרה כ״א מחשבה מגונה וסרוח׳ ומבוזה ומטונפת כי זרה משמע שהמחשב׳ בעלמ׳ היתה עיון רע אבל היא זרה שהי׳ מעיון התפל׳ שמתפלל עתה כי הנה תפלה י״ח היא לרי ותרוס׳ גולות לכל הלטרכו׳ האד׳ כי ים מי שילטרך לבקש

משפיעו לו חכמה וביניה ע"י נתקן ברכת אתה חונן ויש מיקשה מחילו' עוונות כדי שילל מעומק ע"י נתקן ברכת סלח לנו ויש מי שכותב לו חירוצי וגידופי עכו"ם שמחרפין לאומנו ע"י נתקן רפאנו ויש מי שיש חולה וחלוש ע"י נתקן ברכת רפאינו ויש מי שיש מחיסר פרנס' ומזונות' ע"י נתקן ברכ' השני' וכן כל אחר ברכו' שבתפילו' י"ח וכמה שטען מבלבל את האדם בתפילתו במחשבתו זרות ע"ד משל בברכ' רפאינו מכניס בלבו ובמחשבתו שהוא מחום' בר ולחם ומזון וע"ז יש ברכה בפ"ע וכברכ' השניים מכניס במחשבתו שהוא חולה וחלוש ועיף ויגע נמלא שהמחשב' בפ"ע אינה מנוחה לבל יש זרה אחינה מעניין שמתפלל עליו ומכאן נבין וכביכול שנאת השטן לאומנו שכוונתו לבלבל תפל' האדם במחשבתו זרות לספסיד תפלתו· וכמה הברכ' אחת שבתפל' י"ח רמוי להתמרמר ולבכות יותר מכל הברכו' והיה ברכת השיבנו שביקו להורתיך כי אע"פ שימלא לפעמים אדם אחד שרואה להתפלל במהון ובכוונה אינו יכול להתפלל עם כלבו' כי הם ממהרים בתפלת' כעובר על הנמלים ועוד זה אחד' ירא מהמלעיני' עליו ויחרפוהו וביישוהו ופעם אחת אמרתי בדרך אליי מה שאנו מתפללי' בנוסח אהבה רבה ויחד לבבנו לאהב' ולירא' את שמך וכביכול כל ישראל עומדים וירוים ואז לא נכוה לעולם ועד כי לא ימלטו אז מלעיגים כלל לכן רמוי להתמרמר ולבכו' מאוד שהקב"ה יחזק לב כל ישראל לעבודתו ית' ואז ירים את קרנו :

והנה ארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ובאה זאת מאמר קצר מאוד בעל שפה מלות כשהמתיק תוכה ובאה רז"ל כוונתו בזה מוסר הכל נעים קף יפה ומשל משל לאחד שים לו מסרת ורוצה לעשות שני מלכתו' והוא הבעל הבית יכול לעשות את שני המלכתו' כהונן והמסר' הוא יכול לעשו' כהונן אלא אחת מהן ומלכ' הבית אם יעשה הסי' מנוסה ג"כ הכל מהייב שהמסר' יעשה תוכו מלכ' שיכול לעשו' תוכו יפה והבעל הבית יעשה המלכ' החסר' אשם יעשה הבעל הבית תוכו המלכ' שהמסרת יכול לעשות תוכו יפה ג"כ יוצרך הבעה"ב לעשות נם המלכ' השני' שאין המסרת יכול לעשו' תוכו יפה ותח"כ הבעל הבית יעשה שני מלכתו' והמסרת יבא בעל לגמרי ועכ"ו כשהבעל הבית הוא יכול לעשו' מלכתא מסרתו והמסר' הוא יכול לעשות מלכ' בעל הבית יפה וג"כ ודאי כשכל מחייב שכל אחד יחזק במלכתו שאם יחליפו מלכתותיהם יגלו כל מלכ' מכם מנוסה · והנה הקב"ה הבטיח לאומנו בעמים רבות שכאשר נעבוד לאומנו לא נצטרך לבקש על שום דבר כמ"ש נול על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה השלך על השם יהבך והוא יכלכל מור מרע ועשה טוב ושכון לעולם כלומ' שתשב בטח השקט ושמחן ולא תצטרך להתייגע ולטרוח אחר מזונותיך ושכח יהוא כל מזונותיו של אדם קטון לו מר"ה עד יוה"כ ומי שמייגע את עצמו בטרחת עצומו' להרויח בחשבו שהוא גורו לו כן ר"ה ליה"כ פרנסה בלאומם לכן מייגע את עצמו הנה בחשבו כן הוא טועה וכסיל ויניעו לריק וכלה כחו בחנם וכי יעלה על הדעת שאדם יכול בטרחו להוסיף על קלבתו שכן ר"ה ליה"כ תפילו אם יומם לא יעזה ולילה לא יפקוד לא יוכל להוסיף על קלבתו קף פרוטה אחת והנה בלמ' אמו עם כני ישראל כולם מסובים על שלחן אביהו שבשמים ואם ח"ו סר מדחה אותנו מעל שלחנו וכי מניח פרנסתיה ביד כל איש ואיש בחם' יהנהנו שכלו וטרחו ויניעו בחשבו ואמרו כי' כל אדם מפחד ודואג תמיד בלאמרו אולי הספדתי בעלמי בהנהנ' שכלי ואפשר אם לא הייתי עושה כך הייתי מרויח והי' תמיד בדאג' ויגון ועתה רצוי לנו לשמוח משוד על אשר זכינו לאכול משלחן נבוה והנה בדרך משל לאדם אחד שרוצה את בנו מייגע את עצמו במשא ומתן בשביל פרנסתו ואביו חמול עליו מאוד על יגיעתו ופוטרו מן היגיעה ומיכי מאוכלי שלחנו והוא פרנסתו ואמ"כ בשרוצה' הבן גודל יגיעת אביו כדי לפרנסו יש להבן לטר מרוב אהבתו אותו והנה הבורית יש' פטרנו מן יגיעת פרנס' ולקחתי להיות מאוכלי שלחנו ואנו אין לנו לדאוג כשם שמפרנס אותנו כי הוא יפרנס אותנו בלי שום יגיעה כלל . ומעתה יובן המוסר שהזהירנו רז"ל בלמר' הכל בידי שמים ואם נתלמד לפחות קצ להזהיר בשום דבר יהי' לריק כי הכל בידי שמים חוץ דבר אחד אינו בידי שמים והוא יראת שמים שהאחיר' מסורה לנו נמלא כל מעשינו ומלכתנו אינם נלא יראת שמים ואם נתפוס בירא' שמים נגליה כי זהו עיקר מלכתנו ואם נתפוס בדבר אחר חוץ מירא' שמים לא נגליה כלום והנה מחליפי' מלכתינו במלכ' אחרת שהיא מולחת לנו כלל ואנו עושים את העיקר טפל ואת הטפל עיקר וכדי בזיון וקלף :

ומעתה נסביר קלת ענינם שכולם תלויים בשנאת אחד והוא לכוכית שמלו' טוכה הוכיח שיש מלוה מוסכל' ומשמרז"ל עד היכן תוכחה עד הכאה על קלקל וביאור ענין כל ישראל ערבים זה בזה ואהבת לרעך כמוך שהיא כל התורה כולה וביאור מ"ש בפסחים שכל אחד ירא שתפלתו תפל כלומ שמפלה כל ישראל וביאור עבדו את השם בשמחה ואיך מלה אהבה כוללת כל התרי"ג מלות ומ"ש דוד הלא משנאיך השם אתנא' ובמתקוממיך אתקוממט הכלי' שנאה שנאתי' לאויבים היו לי כי הנה למשל אם ראובן יאהב לשמעון אהבה חשם מאוד הנה אם ייעיד ראובן לשמעון שרי טוב כשמיא לעלמא מחמת אהבתו אותו כי כשים נחת רוח לשמעון הרי נם לראובן נהת רוח וכשמשמעון מלטע' נם ראובן מלטע'

תלטע' כי נפשו"ק שורה בגופו בעבותות האהב' והנה
מה שהזהירנו הכתוב ובו תדבק הוא אל על האהב'
שהאהוב הוא בלב שלם כי אין לך דבקו' וקשור
בעולם כמו דבקות האהב' והוא דבקות רוחני שהוא
יותר גדול מכל מיני דבקות הגשמי שבעולם כי הנה
דבקות הגשמי הוא ע"ד כמו דבקות הכתונת והחלוק
בגוף האדם הנה הגניעה והדבקות הלזו אינו אלא
גניעה ודבקות שתהיי כי רק אלו הפנימי של החלוק
הוא נוגע בשטח עור שעל הגוף והכפ' וכגידים
והעלמו' שתחת העור אינם נוגעים כלל בחלוק ונם
שטח החלון של החלוק אינו נוגע אפילו בשטח עור
האדם משא"כ דבקות הרוחני שהוא דבקות האהב'
מהדבק מהאהב' רואין האהוב בשעת האהוב
והאהב' מפלשת מעבר לעבר בנפש שעתון האהוב
לו ותמיד האהבה הקושרה באהב' רואין ואינו
יכול לבלות את שעתון ממחשבתו כי אין דבר בעולם
שיהי' אהוב לו יותר משעתון לשיחלחו ממחשבתו
ויחשוב בדבר אחר כי דרך טבע הדבר האהוב
לאדם יותר מכל הדברים נחקק הדבר ההוא
במחשבתו חקוקה עמוק מאוד ולא יוויר שהדבר
שהוא יהי' נשתה ממחשבתו כמשל בזה עני אחד
שמטופל בבנים ואין לו לפי פת הרב להאכילם וכפ
לועקים ומוללים ללחם ואין מציב להם שום דבר
והנה העשר של האיש הוא עמוק מאוד מאוד וכואב
לו מאוד ואח"כ יבא אוהבו של העני הלזה ויבשרהו
שפלך מהלך הני יום ימלא מטמון גדול לערך
אלפי אלפים דנרי זהב ואין ספק אצל העני שהדבר
שהוא הוא אמת נכון כאשר בשרהו אוהבו כן יהיה
בודאי שימלא מטמון אדיר והנה ודאי אין ספק קודם
שיולים העני הדבר ההוא מכח אל הפועל ליל
לחבור המטמון בבתן ההרתן הנה יהי' ודאי האדם
שהוא לא יוכל לנוח ולא יישן ולא יוכל להתפלל ולא
יוכל לחשוב שום דבר בעול' עד לאחר שימלא המטמון
וקוד שימלא לא יוכל העניו שהוא לשוח נעתק
ממחשבתו וכל כך הקשר העניו שהוא במחשבתו
שפם יהברו אזניו לא ישמע ופם יעיעוהו לא ירגיש
וכשעט כל חושיו בעליה פם מחמת ההתקעות
מחשבתו בעניו שהוא לאהוב לו מאוד שהוא הממון.
וז"ש הכע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד כי מרוב ההכנתו
אותו יה' היה קשור מאוד בו יה' ולא היה לו הכ
שום דבר כמו יה'. והנה הרמח"ו כתב בשם האר"י
ז"ל בעיקר עבודת הבורא היא שישמח בעבודתו
וכתב שכל מה שזכה האריז"ל להשגה העליונה
והשפלתה לא היה לו רק מחמת שמחה של מצוה
והנה הכתוב אמר עבדו את השם בשמחה ונלע"ד
שעיקר העבודה היא השמחה רק כשיכוב בעל ותיגו
שיהא שום מצוה על מה תחול השמחה, לכל הפעושה
מצוה ויודע שע"י מצוה יש נחת עליון להקב"ה וכשיש
לו יה' נחת הרי גם לאדם הכתוב הזהו יה' מאוד
יש לו ג"כ נחת רוח נמלא הנחת רוח הזה של האדם
היא עיקר העבודה והשמחה של האדם היא החוב
יותר בשניהו יה' יותר מעשיית המצו' עלמה כי
המצוה היא הכלי והנוף והשמחה היא התיוכ
והנשמה של המצוה והנה כשהאדם עיבד בשמחה
ויודע שהשמחה היא התוכה מלאו יה' יותר מהמצו'
עלמה הרי זה תגדל השמחה יותר אל האדם שהרי
בהחילה הנחת של הקב"ה ע"י המצוה עלמה שהיא
גדול כל כך אפי' הכי גרם לו לאדם שישמח עלכ"ז
השמחה של המצוה שהיא יותר חשובה בעיניו יה'
לא כל כך אחגרום שמחה לאדם ומאחר שהשמחה
היא עיקר העבודה ת"כ כל מה שהשמחה היא יותר
עמוקה גורמת נהת יותר להבורא יה' וכאשר יודע
האדם עפ"י השמחה מתגדל נחת שלו יה' הרי זה
מתרבה השמחה של האדם עד מאוד לאיזה שהיתה
לאותו כי שמחת החתוב היא שמחה לחתוב וכאשר
מתרבה השמחה מתרבה הנחת שלו יותר וכן יכול'
השמחה להתגדל ולהתרבות עד אין תכלית עד כי
יתלהב בהתלהבות עלום ותכסוף נפשו ותשלה לו יה'
עד כי יהי' קרוב להיות נפשו דבוקה בקדור החיים
ותשאר שם דבוק והנוף נשאר למטה מה כמו נשמת
הגויה שהי' דבק למעלה בשעת הגפות והנ' מה
שאמר הכתוב עבדו את השם בירושה הכוונה היא
שהשמחת היא עיקר העבוד' והמצו' הוא כלי למשחה
שכלי מצו' אין מקום לשמח' על מה לחול והנ' מאחר
שהשמחה היא עיקר העבוד' ת"ל אין ספרם בין שם
הוא במה בשע' שהוא בעלמו עוש' מצו' ובין כשהוא
שמח שם האדם אחר עוש' מצוה ועוש' נחת לו יה'
שע"י שהוא לו יה' אין הכלי חלוי בין שם מניע
נחת לו יה' ע"י עלמו לו ע"י חבירו נמלא מצוה
שעושה חבירו נעשה כלי לשמחתו שעתה יש מקום
לשמחתו לחול על מלות חבירו ובדרך זה כשעשר'
בני האדם מתפללי' יחד בשמח' תגדל שמחת כל אחד
מהם כי כל אחד מהם ישמח בעבודת עלמו ובעבודת
השע' החנשים שמתפללים ביחד עמו כי כל מה שיש
בני אדם יותר לעבדו הרי נחת הבורא יותר גדול
וכשיש לו יתר נחת גדול מתרבה גם השמחת של האדם
האוהב שהוא נמלא שמחתו היא כלול' מתפל' כולם
וזהו הענין שאמרו רז"ל אין דומה מוציא העושים
התורה למרובים כי כל מה שיתרבו בני אדם בעבוד'
יתרבה הנחת לו יה' וממילא מתרבה הנחת לאדם
וכשה כשעשר' מתפללי' ביחד הרי תפלת כל אחד
כלול' מעשר' וכשמח' מתפללים ביחד הרי תפלת
כל אחד כלול' מהמח' והנה ידוע כמו שמלות נורר'
נחת לו יה' כ"כ עביד' נורר' נעד לו יה' וכן' מי
שאוהב לו יה' ורוח חבירו עובר עביר' יש לו נעד
כי נעד מיהבו הוא נעדו נמלא כמה שמלטער עובד
הוא להבורא יה' וכרחותו שלעדו מתנבר עליו הולך
ומוכיח את חבירו ואומר לו למה העש' כה וכך
נורם נעד גדול להבורא יה' ואע"פ שיקללהו ויכהו לא
יסור מלהוכיח כי הנעד שמלטער בנעדו יה' כואב
לו יותר מכל הכאות וקללות שבעול' כי הוא כואב
הרוחני וכל כאב הרוחני כואב יותר מכל כאבים
הגשמיים שבעולם ולכך מי שרואה את חבירו עובר
עביר' ואינו מיכיחו נעשה גם הוא כי כל ישראל

ערכים זה לזה ועיקר הענין הוא כי אם היו מוכיחו הרי לא תיכפה לו לעבוד ית' ורחוק הוא מאדם מלב אם מוכיחו עד קל"ו למר פעור הוא מן הערבות דמה לעשות לו עוד וזהו שאמר הכתוב הוכח תוכיח את עמיתך ולא לא תשא עליו חטא כלומר לא תסבול עוון בעבור חטאו . והנה יודע מי שהוא את חבירו מאוד יתקוק להטיב לו בטוב היותר גדול שבטובו בעול ומאחר שאין טובה היותר גדול שבטובו בעול מעבוד הבור רהוי היא שכל אדם יתאמץ להחזיר את חבירו למוטב כי בזה מטיב לעצמו וגם לחבירו וגם לבורא ית' שהוא ע"ז ואמר ואהבת לרעך כמוך כלומר כמו שאתה אוהב תוהב שתעבוד לו ית' לפי שהיא הטוב היותר גדול כמו כן תאהוב את חבירך והדריכו ג"כ לעבודתו ית' . והנה מלות ואהבת לרעך כמוך לומר ג"כ ממנו מאהבת הבורא שהיא ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך כי כשאוהב לו ית' אם כן מסתוקק הוא להנהות רוחו ית' ושוב אין הבדל בין אם הוא בעצמו יגרום נחת לו ית' או חבירו ואם רוחו' שחבירו עובר עבירה יצטער ויוכיחנו וז"ש הטע"ם הלא תשנאך ה' ואמתקוממיך אתקוטט הכתיב שנאת שנאתים משום לאויבים היו לי שנורמים לי ג"כ רעה שאני מצטער בצערו ית' . והנה כשאדם מצטער בעבירות חבירו הנה בזה הצער עובד לו ית' לפי שצערו הוא מהמת שאוהב לו יתברך וצערו ית' הוא לצערו של האדם ואם ירצה חבירו עושה מלות רשמה ובשמח הזאת עובד לו ית' ומלה כשעובד בשמח הוא יותר טוב משאם עובד בצער מחמת עבירות חבירו כי כשעובד בצער אם כן הוא עלמו בלבד עובד וחבירו אינו עובד ואהדרהב חבירו עובר עבירה מבח"כ כשעובד בשמח מחמת מלות חבירו ג"כ הוא וחבירו עובדים לו ית' ועוד כי כשעובד בשמח' יכול' בשמחה להתרבות מלו בהעלותו על לבו שבשמח' היא יותר חשוב בעיניו מהמלו' עלמה וע"י כך התרבה בשמחת האדם ג"כ ובאמר התרבה בשמחת האדם תתרבב עוד יותר ויותר שמחה הבורא וכן יכול לעלות ממדרגה למדרגה עד אין הכלית ויתלהב לבו מאוד משא"כ מי שעובד בצער אין מתרבה לעבוד אלהי ע"י לעבוד נורא שמחה לו ית' בעבודתו ושמחה ג"כ אינו מתרבה מלו שתיכף כשיפסק שוב יפסקו לעבוד הבא לו בתחל' מחמת עבירת חבירו ויתבטל ממנו עבודתו לו ית' שהי' עובד לו בהתלה בלעבוד והוא גכוה בשתי חסות . והנה מלות אהבה לבורא ית' כוללת כל המלות ויריאה האדם לפעמים אם תזוה מלה פרטיית ג"כ לו לקיימו בעלמו עד"מ כמו מלות יבום כי אם לא מת לו אח בלא בנים אינו יכול לקיים מלות יבום ואם ירצה אחיהו מקיים מלות יבום יבא יבל ויעמה לבו על נחת רוחו ית' והשמח' היא עבודה יותר עמוקה מהמלוה עלמה וא"כ מעלה עליו הכתוב כאלו הוא בעלמו קיים מלות יבום ועוד ירויה כמ"ם בעל רמשית חכמה ז"ל בהקדמתו על כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה

כי מי שעיסק בתורה לשמה תהיינו לקיים כל התורה כלה מן שהרי אבל מלה שאבא לידו יקיימנה בודאי שהרי עיקר לימודו הוא לקיים מ"ם בתורה ולפיכך אף אם לא יזוה מלה לא תמלוה לידו מעלה עליו הכתוב כאלו קיים אותה כיון שמין המגיע מגדו :

והנה יקוא כי טבע האדם לאהוב את קרוביו יותר מאחרי כני אדם וכל מה שהוא קרוב אצלו יותר מאחרי קרובים שאינם קרובים לו כ"כ יאהוב אותו יותר מאחר קרובים ויכי' לער הקרוב לערו ג"כ ואת קרובו יכיש את שלו וכן הוא בעין שאהבת האדם לגופתו כי מי שאוהב הגופת מאוד הרי הוא מקורב אלין ית' ואז נחת רוחו יתברך הוא נחת לאדם גם כן ולערו יתברך הוא לער לאדם המוסבו וסימן זה יהא מסור ביד האדם אם רוצה לידע אם מקורב הוא לבור' ית' או לא יביט אם יכאב לבו וילטער ברעותו חבירו עובר עבירי הרי זה מקורב הוא בודאי לבורא ית' ואם לא תיכפה לו יכול זה בודאי אינו מקורב וכן להיפוך בענין השמח' כשרואה חבירו עושה מלה ושמח הרי זה בודאי הוא מקורב ואם לא ישמח לבו הרי בודאי אינו מקורב

והנה כתוב בשמכ' אמנת עשה רצונו כרצונך כדי שיעש' רצונך כרצונו בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך עכ"ל השמכה . והנה פירוש הפסוק של השמכה הזאת הוא כך דבריהם מיירי ממלות עשה והסיפא של בטל רצונך מיירי ממלות ל"ת וזהו פשוט . ולע"ד לפרש השמכה בעז"ה בדרך עמוק והנה מקלת מפרשים פירשו כדי שיבטל רצון אחרים כנוי הוא כי אין דרך כבוד נבדו ית' לומר כדי שיבטל רצונו ית' מפני רצונך ולעע"ד נראה כי אין כאן כנוי (וכך שיש פירוש' עשה רצונו ית' בהשכה כ"כ כדי מה שהעבוד לו ית' לא יסה השוב מלכך) כי הנה מי שאוהב את חבירו מהכה עזה כמלא כמה שמטיב להבירו מטיב לעלמו כי טובת הנאת חבירו הוא הנאתו וכשעשו, רצון חבירו יעשה רצון עלמו משא"כ כשעבד העובר את אדונו ואדונו מלוהו לעשות היזה מלאכה כבידה והנה העבד עושה המלאכ' הסיה בע"כ ולאינו עושה רק רצון אדונו ולא רצון עלמו וזו כוונת השמכ' עשה רצונו ית' כ"כ בהשכה כאלו אתה עושה רצונך כלומר מה שהעשה רצונו ית' לא יהא נקרא מלאכך אתה עושה רצונו אלא יהא נקרא מלאך אתה עושה רצונך כי כמה אתה עושה רצונו ית' כזה הדבר עלמו אתה עושה רצונך מרוב אהבתך אותו וזהו"כ תמר בטל רצונך מפני רצונו והוא כי עניו רצון לא שייך אלא בבני אדם אבל בעלים ותכני אין שם רצון כלל וז"ם בטל רצונך מפני רצונו כלומר בדבר שאינו עבודה הבורא אז בטל רצונך ממילאותו בלאו אין לך רצון כלל כמו עלים ותכנים ולא יהי' לך שום רצון כ"א כמה שהוא רצונו ית' זה יהי' רצונך ותרויח בזה דבר נפלא כי הנה מי שאוהב לבורא ית' בדרך הזה שאמרנו וכשירא' אינו אדם עובר עבירה ילטער לער עמוק כ"כ עד כי ילך

ויוכיחנו כדברים רכים ובבקשות שלא יחטא עוד מעתה ויעמ' תשוב' על העבר וכאשר יראה שהיו מועיל כלל בכוכיחו תותו וכותב לו בעניין מתוד יל ויבקש רחמים עליו בתפלה ובתחנוני' שהקב"ה יחזק לבו לעבודתו ית' ויסנה את בחירתו לטוב' כי לא יכול לסבול הלער שמניע לו ית' ע"י זה הרשע והנם שדבר קשה הוא מאוד לפנות בחירת האדם לטוב' כי הכל בידי שמי' חוץ מיראת שמים עכ"ז לאיזה כזה האוהב להקב"ה בתכלית הנה הקב"ה אוהב לזה האיש בתכלית האהב' ואין יכול לסבול שומק הלער על זה האיש ע"י רואתו את הרשע ממרה נגד הכורא ית' לכן מוכרח ית' לפנות בחירת הרשע הזה לטובה והנה בעבור לער עלמו ית' לא הי' הוא ית' חושש לפנות בחירת הרשע לטובה רק בעבור שקשה לו ית' לסבול לער העמוק של המוכיח מוכרח לפנות בחירת הרשע לטובה וזהו מאמר המשנה בטל רשוך מפני רשעו ית' כלומר בטל מליאות רשוך כאלו אין לך רשע כלל כמו עליים ואבנים ולא יסי' לך רשע מה שהוא רשעו ית' וזה ית' רשוך לא זולת ותרויח בזה שיבטל הוא ית' רשע מחריש ר"ל שיבטל בחירת מחריש מרעה לטובה מפני רשוך כלומר בעבור לער עלמו ית' לא הי' חושש אבל מפני רשע המוכיח שרשעו הוא שיתהפך בחירת הרשע לטובה בעביר כן מוכרח הוא ית' לבטל רשע הרשע לרעה ויהפוך רשעו לטוב'. ומעתה לא קשה כלל היאך אמר' ברורי' לר"מ בעת רחמי עלייהו דליהדרו בתשוב' אלא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שאני ר"מ דרב נוברי' מחמת שהוא ית' לא יסבול עומק הלער של ר"מ שים לו מחמת הרשעים האלה מוכרח הוא לפנות בחירתם לטובה והנה האבל מחייב שבאשר אדם יבקש רחמים שהוא ית' יעשה לו כפי שהדין נותן ג"כ להמתין על עת רצון כי אפי' בזמן שמדת הדין שולט בעולם יכול תפלתו להתקבל כי הוא בעלמו הינו מבקש ענין שהוא לפיים משורת הדין כ"ף מה שהוא שורת הדין נמור אבל מי שהוא רוצה לבקש שיעשה עמו לפיים משורת הדין צריך להמתין על עת רצון. והנה עלה יעולה לאמרי' שמתפללים בעד אחרים לפנות בחירתם שיחזרו לפניו ית' בטענה נלחת והטענה היא כמו שאמרנו לך כי הנה יתוע מי מרחם יותר אם אב על בנו או אח על אחיו הוי אומר האב על בנו והנה רואו לטעון נגדו ית' כך לומר רבש"ע על מה אני מבקש רחמים על בניך אני מבקש רחמים וכי צריך אני לבקש רחמים מאחך על בניך הלא שורת הדין אמת' תרחם על בניך יותר ממה שאני מרחם עליהם כי לך הם קרובים יותר ממה שהם קרובים לי כי לך הם בנים ולי אינם אלא אחים ברחמי את לאחיו מועטים יותר מרחמי האב על הבן וכי צריך אני לעורר רחמיך על בניך ולכאורה לא היית צריך לזה ומאחר שאעפ"כ מתאמץ אני לבקש רחמים עליהם אלא תקבל תפלתי בתמי' וכ"כ הרמב"ן בפ' כי תשא בפסוק וראם כי עמך הגוי הזה והם בניך עכ"ל הרמב"ן והנה אע"פ אי אפשר רחמים בטענה נלחת אינו צריך להמתין על עת רצון מ"מ מי שמבקש להפך בחירת הרשעים לטובה שהוא דבר קשה מאוד אלא"ת הדין נותן להמתין על עת רצון וגם לבא בטענה נלחת כמו שאנינו שאפשר רבינו ע"ה טען לפניו ית' למה יאמרו הגוי' ברעה הוציאם להרוג אותם וגו' ואמרו כל הגוים מבלתי יכולת ה' וגו' וכיולא רבים ואע"פ שהקב"ה ידע מטענות אלו קודם שהתפלל משה עכ"ז ניחת קמי' הקב"ה כינוחו לפניו בטענות נכוחות:

ומעתה יובן הפסוק דרכו ה' בסערה כלומר כשהיו דבקים בו ית' והיו מוכיח אותו קראיהו בטענות היותו קריב לבניו שאין קורבה יותר גדול בעולם כמו קורבת האב לבן ועל זה דבר התפללו אומר לכם והנושה שהתפללו הוא יעזוב רשע דרכו ויהפוך בחירתו לטובה ויסיב על ה' וירחמהו כלומר שיחזור לו ית' ויעמ' תשוב מלהבא ומעתה ילדק מה שאנו מתפללים והן בלבנו לעזוב דרך רשע ככתוב על יד נביאך שהתפלל על זה יעזוב רשע דרכו כמו שכתבנו בגל"ך ומע"י:

דרוש הענוה

כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו וגבור בגבורתו ועשיר בעשרו כ"ת בזאת יתהלל המתהלל השכל ויודע אותו. והקשה מהר"ם אלשך ז"ל למה לי המתהלל ושל"ל כי אם בזאת יתהלל השכל וגו' ולי קשה ביותר הנ' מלות של בזאת יתהלל המתהלל מיותרים הם ושל"ל אל יתהלל חכם בחכמתו וגו' כ"ת השכל ויודע אותי כלומר זה רואי לו להתהלל. והנה כתחל' נתרץ דקדוק אלשך דהנה ים לדקדק היאך מתיר הפסוק להתהלל בירושת שמים אלא דבר מבונה הוא מאוד שיאמר אדם אני ירא שמים. ועל"ד בעזה"י כך כי הנה יודע אתה דבר כי אדם כשרואין יתפאר בפני שמעון בחזה דבר יביאהו שמעון הנה הפס נתן לך מתנה והנה אלא כוונ' רואין שיתפארו בפני שמעון הוא לענמת נפש לשמעון ומה זה משיב לו שמעון הפס נתן לך מהנ' ומסכים לרואין בהתפארותו אבל העניין הוא כך כי הנה אין רואי שיתפאר אדם בשום דבר שאינו מפועל ידיו ויניע כפו המשל הזה אין רואי שיתפאר אדם לומר אני יפה תואר ויפי מראה מאוד כי אלא הוא לא לקח היופי אלו מאפי' והוא לא נרם לעלמו היופי הזה אלא הש"י נתן לו היופי ומה לו להתפאר במה שאינו מעשה עלמו ופועל ידיו הו אם יתפאר אים לו קול נעים ומדיר והוא מאורר נדול כי הוא לו לקח מעלמו הקול הנעים הזה אבל הש"י נתן לו קול נעים וא"כ מה לו להתפאר במה שהוא מעשה הש"י ולא מעשה עלמו נמלא שפיר משיב לו שמעון לרואין על התפארותו הש"י נתן לך וא"כ מה לך להתפאר במה שאינו פועל ידיך והנה אפילו אם אדם אחר יבזה את רואין אים לו קול נעים והוא יפ"ת הנה הוא הדין נקרא

נקרא על שם רחמן כי הלא רחמן לא גרם לעצמו מעלות הללו ואינם מעשה ידיו כלל כ"ש מעשה הש"י וא"כ אין זה שכהו של רחמן כלל והנה כן הוא הענין בחכמה ובגבורה ועושר שאינם מעשה האדם עצמו כ"ש מעשה השם וא"כ אפילו שם רחמן ישובח כפי האדם אחר בחכמה ובגבורה ועושר שהם בזה לא ישובח רחמן בעצמו שאינם מעשיו כלל כ"ש מעשה השם וזה שאמר הכתוב אל יתהלל חכם בחכמתו כי אפילו שם חכם יהולל בחכמתו שהם אין ההלול נקרא על שם החכם שהוא שאינם מעשה ידיו וכן אל יתהלל הגבור בגבורתו ועשיר בעשרו שאינם מעשה ידי האדם כ"ש מעשה השם כי אם בזאת יתהלל מפי מחריש השכל וידוע לותי דבריי ירא שמים זה שהלול נקרא על שמו של האדם כי זהו מעשה ידיו כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואין הכוונ' שיכול האדם עלמו להשתנות ולהתפאר שהוא ירא שמים שודאי זהו מנוגד לשמים הכוונה שם האדם אחר יפגח שם רחמן שהוא עלמו ולא מעשה השם כי יראת שמים שאינם בידי שמים כי הבחירה מסורה ביד האדם וא"כ שמהלל דכתיב נקרא לאו מיותר הוא כי הכוונה שמהלל מפי מחרי ולא שהאד' עלמו יהלל את עלמו ביראת שמים כי מנוגד הוא :

ועתה נתרץ בעזה"י הקושיא שלי שכל נ' מלות שזכה יהללו שמהלל מיותרים שם והוה שני למיכתב שלא יתהלל חכם וגו' כ"ש בשכל וידוע לותי והענין הוא כך כי הנה מרז"ל אין הקב"ה מסרה שכינתו אלא על חכם גבור ועשיר ועניו והקשה מהר"מ מלובין בספרו חכמה ועושר שהם מעלות רוחניות וכיון לותנות השראת השכינה בהם אבל גבור ועשיר למה יתלה בהם השראת השכינה וכי מי שהוא מסוגף בתעניות ושק ואפר והוא חלוש מאוד וכי בשביל זה תמנע השכינה מלשרות עליו וכי חפץ לשכינה לשרות על גבור עריץ ובעל מלחמ' או שהם אד' יפי' חכם ועניו ולא יהי' עשיר וכי בשביל זה תמנע השכינה מלשרות עליו וכי חפץ לשכינ' בעשיר הלא לי הכסף ולי הזהב אמר ה' לצבאו' ועוד קשה למה סדרו רז"ל המעל' על עניה בחורבנה הלא המעלה הזאת היא חשובה יותר מרבה ממעלת החכמה והגבורה והעושר ועל"ד לייסב כך דהנה כשיר היחוד מפורסם הנדפס כמעט בכל הסדורי' שיסדו ר' שמואל הסיד תביו של ר' יהודה חסיד בעלי ספר חסידים הנה ים שם חרוז אחד וז"ל אין נאוה כמו נאותך אף אין עניה כעניותיך עכ"ל אחרוז והנה קשה לכאורה הלא נאוה ועניה דברי הסכיים המה והיאך אמו מצחני לברית בדברים הסכיים לומר שאין בעל נאוה כמוהו ואין עניו כמוהו אבל הענין הוא כי הנה אם ימלא אדם אחד שהוא הולם מאד והוא דל ועני ומגמגם בלשון ואינו חכם כלל וכי יאדך לשבחו בעניה לומר שהאים שהוא הוא עניו גדול כי כמה יוכר שהוא עניו אלא אין לו יכולה כלל לברע לשום אדם אחד מי שהוא תקיף ובעל יכולת ואדם אחד יעשה לו רעות גדולות ואם היה רוצה התקיף ההוא היה יכול ממש להמיתו ואין מיחה בידו ואעפ"כ שומע חרפתו וסובל הרעות ושותק לגמרי זהו נקרא עניו וא"כ יאדק שבח החרוז והוגיל ואין נאים כנאותיך שאין שום תקיף ובעל יכולת כמוך ג"כ לא יוייר בעול' עניה כעניותיך דמאחר שכל עניה תפורס' לפי ערך היכולת ואם אין יכולת בעול' כיכולתו יית' לא יוייר עניה גדולה בעול' כעניותו וזהו שאמר ר' יוחנן כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם ענוה ובעל יכולת שם אתה מוצא עניותו כלומר משם תבין ותסכיל גודל עניה שלו וכל זמן שלא תבין עוצם גדלו ויכולתו לא תבין עניה שלו וכל מה שתבין יותר עוצ' יכולתו תבין יותר עניה שלו וכן בשות ע' של סיר המדרה והתמוכה נאמר שם העוז והעניה לחי עולמי' לפי שלפי גודל העוז ניכר גודל העניה . ומעתה יובן מאמר רז"ל דבמת ע"י מעלת עניה לחוד יכול האד' לבא לידי השראת השכינה ומה ארז"ל לעיל עוד מעלות אחרות לפי שעל ידם תוכר ותתפרסם מעלת העניה וזהו שאמרז"ל אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גבור ועשיר וכו' יכול להרע לאחרים בכל מעלה משם ומעפ"כ הוא עניו וא"כ הוא עניו כודאי על שים כזה רמוי שהשרה עליו שכינ' ועלומה העניה לחוד מספקת להשראת השכינ' והשתא ניחא מה דחסר מעל' עניה בתחרוג' וגם קושיית המלקין מתורלת לפי דבריהו :

והנה הרמב"ם כתב במ"ב שני כתובים בתורה שמפליגין את משה יותר מכל האדם. אחד ולא קם עוד נביא כישראל כמשה אשר ידעו השם פנים אל פנים והפסוק השני הוא והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה והנה האחד משה תלוי בחבירו כלומר הואיל ולא קם עוד נביא כמשה שזהו אדם בעולה לא היה לו השגה כמשה לכך לא היה עניו כמוהו כי משה היה משיג גדולה ורוממות הבורא ולא היה נהשב בעיני עלמו לכלום נגד עולם רוממות הבורא אבל אחר כני אדם טועים בעלמם שאינם משיגים את שפלותם אין שיעו' כלו' ואינם שם תשיבים לכך הינה עניים ומתגאים בעיניהם והנה משני טעמי כל נשא שוטה דכשהוא נשא ודאי הינו מכיר שפלת עלמותו ואמרי רז"ל תשבו שלש' עניים שהם זה למעל' משה דוד אמר ואנכי תולעת ולא איש ועכ"פ דיעת לא עלמו לבעל חי ואברהם היה יותר עניו שדיעת עלמו לדומם שנאמר ואנכי עפר ואפר אבל משה לא דיעת עלמו אף לדומם אלא ללא כלו' כי אמר ואחנו מה כלום שאין אנו חשובי' למאומה . ובעל ס"ה כתב ע"ז רמז והנים משה עניו מפוד מכל שאדם כי אד"ם ר"ת ג"ברהם דו"ד מ"שה שהם העניים היותר גדולים שבעול' ובין לותן השלשה עניים היה משה עניו המובחר משלשתן וכן מע"ד ר"ת מ"ן ג"ברהם ד"וד והכוו' ושמים משה עניו מן אברהם

מברהם דוד כלומר שהיה יותר עניו מן מברהם דוד :

והנה במסכת תניח שנוי חכמים הוי זנב להריות ואל תהי רגם לשועלים הנה המסכת הזאת מלמדנו להועיל לנו בכלימות גדול לדור בעיר שהיא מלאה חכמים וסופרי' וירגם את עלמו איך שהיו הסוג נגדם לכלום וזה מביאו לידי עונה מפ"ק מי שדר בעיר שאין בה חכמי' הוה יותר גדול ביניהם הרי ע"ז קול' גאוה המקום' בעיניו יתי' וז"ם המסכת הוי זנב להריות כלומר כשהדיר בין הריות שהם גדולי ישראל תהיה בעיניך נגדם כזנב ברמוזך שאיך מניע למעלתם ויהיו החכמים הם כלי לעשות שלך שעל ידיהם הקב' עמו' התורה ומזה בעיני המקום וע"י כך תזכה את"כ להיות לרגם עפ"י שימושך אותם ולימודך אללם ואפי' אם תהי' תחלה זנב תזכה את"כ להיות רגם ואל תהי רגם לשועלים כי כשתדור במקום ריק מן חכמים תחשב בעיניך להם לרגם הקנה גאוה ממושפה בעיניו יתי' ואע"פ שמתחלה תהיה לרגם סופך תהיה לזנב בחשבך שאיך לריך ללמוד יותר כי קנאת סופרים תרבה חכמה והנה אע"פ שמשה היה החכם גדול שבכל ישראל והיה בעמ' להם לרגם אעפ"כ היה העניו היותר גדול שבעולם לפי שלא היה מסתכל במה שלמעלה ממנו אשם שבורה יתי' שהשיג רוממות הבורא גדולתו אשות לאין תכלית לכן לא היה נחשב בעיני עלמו לכלום . והנה קדמונינו ייחדו לנו בריכה התפלה הלא כל הגבורי' כאין לפניך וחכמים כבלי מדע ונו' והענין הוא כי כל מה שים לו תכלית יש לו חלק למשל כזה שדה של אלף אמה מורך הרי חלק עשירי' ממנו הוא מאה אמה נמלא שיעור מאה אמה של השדה הזו נחשב לאפס ואין נגד כל השדה כי היא חלק עשירית ממנה אבל מה שאין לו תכלית לא ילדק אללו חלק כמ"ש בעל חובת הלבבות בשער היחוד ע"ש נמלא דבר שים לו תכלית נגד דבר שאין לו תכלית הוא כאפס ואין מאהר שלא ילדק עליו שם חלק לומר עליו שהוא חלק אחד מאלף מבב"ת או חלק אחד מרבב' מבבב"ת לכן נכון הוא מה שאנו אומרים כל הגבורי' כאין לפניך מפני שאתה הוא בב"ת והנב היש הנה נבורת' היא ב"ת וכן החכמים בכלי מדע לגמרי בערך מדעו יתי' שהוא בלתי בעל תכלית לכן כשהשיג מבראש"ם שבלימותו יתי' הוא בב"ת לא היה נחשב בעיני עלמו לכלום ואמר ואנחנו מה :

והואיל ועסקינן פ"ב בדרוש עמה נבאר הענין הלזה בעזה"י כיד השם הטובה עליני'.

הנה מרז"ל כל המתגאה כאלו כופר בעיקר ורחוי להסביר למה יהיה כן . וע"ק מבמרז"ל במס' סוטה אין הקוב' מתקיימת אלא במי שמשים את עלמו כמי שאינו שכאמר

הנהה הן אמת שפש"ז יש לייבב מ"ם לשיל כי מאחר שמתגאה מסתמא אינו מחשיב את הקב"ה בבב"ת וכרי הוא כופר בעיקר ומטעם זה הם ירכין ויספיל עלמו מאוד הנה עכ"פ הלא דבר הוא ואינו אפם ואין ואיך יעוייר לשים את עלמו כמי שאינו ועוד

קשה על משה שכלל גם אהרן בענותו שהיה אומר בלשון רבים ונחנו מה שיאך שיתף את אהרן עמו וכי יש לו לא לומר ולהספיל כבוד של אהרן בשעת את עלמו יש לו יכולת להספיל ונם אהרן היה יכול בעלמו להקטין ולהספיל את עלמו אבל משה היאך ויותר על כבוד אהרן לעשו' שותפות עם אהרן בענין העשה אלא בידיעתו ועוד קשה הנא מרז"ל על הלל שהיה אומר אם אני כאן הכל כאן אם אין אני כאן מי כאן וי כאן והנה הלל היה מפורס' בענוה והרבריס שהיבר הלא דברי נאוה הן לפי פשוטו . ועוד קשה על פסוק שבפ' אחזיו רלי עתה כי אני הוא הנה כפל אני אמו רומז . ועוד קשה לי מהו ענין עשיה ומה מהותה דמע"כ אם הוא בעל מעלה ויורע ומכיר מעלתו ויהרוסו על אחר בני אדם ואעפ"כ מספיל את עלמו ומוסיע חרפתו ונדופו ואיתה אין זה אלא נבוע דאחר שהוא בפני עלמו חושב במחשבתו שים לו יתרון מעלה על אחר בני אדם ואחשבה היא מעלתו בעיניו נמלא בפנימיותו ובמחשבתו יש לו יהרה פנימיות ובפני הבריות מחזיק את עלמו לספל ואנה אין לבו ומעשיו שוים והרי הוא נבוע ונריעו' נדול ומפורס' ואיך יקרא לענין זה עשה שהיא יותר חשובה מכל המעלות ואם אינו מכיר יתרון מעלתו על אחר בני אדם והרי הוא ענין ג"כ הוא שוה בשאינו מכיר יתרונו ועוד בשאינו מכיר יתרונו מאי רבותיה שהוא ענין מאחר שבאלו הלל מחייבהו לעשות כן ולהחזיק את עלמו לספל והנה מי שהוא אחד מאלף לא נבוע לו שוה שים אחרונו' נדולים הלזה נקרא ענין שהוא השוב מאוד כללא דמילתא מהות העשה הוא לכאורה בלי מוסג ואף אם ירלה אדם להיות ענין כמו אחבמי המוסר מזהירי' על זה מאוד הנה אינו יודע איך יתנהג ואיך יעשה לשיהיה ענין ונלע"ד לייסב כל זה בעזה"י בשוב טעם ודעת כאחר הורוני מן השמים כי הנה יודע מבמז"ל מה שקנה עבד קנה רבו והדין נותן כן שהרי העבד עלמו אינו ברשות עלמו שהרי נופו קנוי לאדוניו כמו שהבמה כמשהרז"ל על שנו לכם פה עם החמור עם השומה לחמור ואם הוא בעלמו אינו של עלמו איך יעוייר שיהיה לו לאיזה דבר ואפילו תורה שמוליך אינו שלו כדכתיב והמה וילדיה תהיה לאחזים והולדות אינם נקראים על שמו אף שהוא הולידם כמו ולד בשמה כי הנה אם ירצה אדם לאיזה ענין ויסבול עליו למאר של מי הענין הזה אין הכוונה של השוחל לומר על לאיזה פרה הוא הענין שהרי הפר עלמה אינה ברשות עלמה לשחוט אלא של לאיזה בעל הבית הוא הענין הזה כמו כן הוא בולדת של העבד שהרי העבד אינו של עלמו רק כשמשהרין אותו מז הוא ברשות עלמו

ג"כ כל גאה שהוא כי מאחר שאינו מחזיק את עלמו כמו שאינו שרי אין החכמה מגיעה אליו ושרי הוא שהוא עד כאן לנאה :

כמ"ש במ' ניטין קנה מת עלמו וכמו כן כולהו
בל' מבזה מע"פ שהוא הולידם מיום נקראים על שמו
אלא על שם מדוגיו והנה דרך מעבע בל כל מסכיל
כשמקבל טובה מהבירו מסתוקק הוא לגמול לו טובה
אחרת אלף טובתו ואם לא תשיג ידו להעניב לחבירו
ילטער מאוד כי כן היא מבעע נפש המשכלה שאינה
רוצה לקבל מתנה חנם שרירי לכן בזה להתלבש בניף
בעוה"ז לסבל מעות ומע"ע בעוה"ז למען תהנה
מיניע כפף ולא תזון מבשמה דכיסופא ומע"פ
שהנפש הולבות להתלבש בניף בקושי גדול במקום
שבנה שקר ב' להפסד ורחוק מסכר ועוד שמנורשת
מעולם רוחני קדום וטהור ודק וזך וממזון רוחני
דק וזך שניזונית שם על שולחן אביה ומלחם אביה
תאכל והמבילה שהיא היא אבילה רוחניות שהיא
השנות שבליות עמוקות מאוד והניה מזיו השכינה
ומשנה גדולתו ית' אשר אין חקר לתענוג הרוחני
הזה וירדות מבם להתלבש בניף מטול גם ועבור
ומוסרה ומטיפ מלא נלליים ומוכלות מאבלים נפיש
ועביים שהם מאבלי העוה"ז כי אפי' שתאבל מאבלים
היותר דקים שבעולם מ"מ הם גסים מאוד בערך
מזון הרוחני שהוא השנית שבליות עמוקות מאוד
והנה עם היות שהנפש כולבת מאוד בהעלות
העניינים האלו על זהרונה עכ"ז בעבור ספק מולי
תזה לסבל מעות ומעבי' טובים ולא תאבל משמה
דכסופא זאת ג"כ כאב נדול הוא ליהנות ממתנת
חנם מבנשה עלמה לספק שבנה והוחל דעסיקנא
בשלי עניה נפרש בעוה"ז שני פסוקים שם מאלי
פיה פתחה בחכמה והורת חסד על לשונה ליפיה
הליכי' ביתה ולחם עלוות לא תאבל והנה אלה והורת
חסד על לשונה אין לו ביאור נכון ועוד מהו לחם
עלוות והעניין יובן עפ"י משל לאחד פעם אחת
נתאכסן אורח אחד אלל אחד בכפר בע"ם שמוך
לאחיבה ולא היה לו שהות ליסע משם ללאה והולרך
לשהות שובה בשבת אלל בן הכפר ויבקש מה בעל
הבית לאמר כאשר שך אתן לך בעד מה שתשהה
אלל שעודה שבת ויען לו לאמר דיבר זהוב הוא הזן לי
ויחבקן לו האורח לאמר דיבר זהוב היא שך מר בה
מאוד בעד שעודה שבת ולא אבה בעל הבית להסכים
בשתו' מדיבר זהב והוכרח האורח להבטיחו לו דיבר זהב
ולאחר השבת הניח לפניו דיבר זהוב ולא רצה ליטול
ממנו אף פרוטה אחת ויתאלמו האורח ויאמר לו
ר"ב למה הפלרת בי בע"ם ליטול ממני לא פחות
מדיבר זהוב ויען לו בעל הבית כדי שתאכל בלי
עלות כי מאן דאכיל אלמו דידיה בניל להסתכולי
בשתי' והנה רש"י פירש בפ' ואתחנן אין חנון בכל
מקום אלא מתנת חנם ממשל זה שני בני אדם
נשכרו אלל אחד לעשות מלאכה ואחר נמר המלאכה
תבע אחד מהם שכירתו מבה"ב בפנים זועפים בל'
ענוף לומר היה הני עבדתי אלל בשכר ואתה אינך
נותן לי שכרי ויענהו בעל הבית ג"כ בפנים זועפים
לומר טובה וכסיל הילך ובטל מעותך וכי תיסב אתה
שתפיים כוסם שברך מי שהוסב כן עלי אינו אלא

טובה וכסיל והסביר הבני היה תפס ולא הבע מבשל
הבית כלל שכר עמלו רק בא אללו כל' התוכיחים
ובקשה לומר עבה לי טובה ואלוני זו ויען לו בעל
הבית בלשון תימה ובפיים ם הקות לומר מה בקשת
ממני הלוואת זו הלא מעותיך הם אללי בשכר עמלך
יותר מזו והנה כבר אמרנו לעיל שעיקר ביאת
הנשמה לעוה"ז למען לא תאכל לחמה דכם פא שהוא
לחם עלוות והנה כל הפרשה של אחת חול שבסוף
משלי מדברת מבשמת הלדיק ויאמר הכתוב פיה
פתחה בחכמה כלומר הנשמה פותחת פיה בחכמה
ובדרך תרץ ומה הוא החכמה ומפרש ותורת חסד על
לשונ' שתי' מבקשת ממנו ית' שכר עמלה בתורת דין
אלא מבקשת ממנו ית' מתנת חנם בתורת חסד כלומר
הן לי בתורת חסד והקב"ה משיב לה לומר הלא יש
לך אללי בתורת דין נמור בשכר עמלך למנם הנשמה
היום יכולה להעיז פניה לתבוע שכר עמלה בתורת
דין רק בתורת חסד והוא לשון חכמה כי אע"פ שכל
מה שמשלית בעוה"ז מעות ומע"ע הוא אלא בשביל
שיפיים הליכות ביתה שתריכה להזון ולהלוך לביתה
העליון וממנו לוקחה ולמען אלא תאכל לחם עלוות
דהיינו מתנת חנם שהוא לשמת דכסופא ג"כ למה
היא הובעת, דיין השכר עמל, מאחר שכל עיקר
כוונת, הוא בשביל זה עכ"ז היא מבקש, אלא בתור,
חסד שהוא לשון חכמה:

ומדי דברי במיתון הנשמה לפוה בעוה"ז לספק
שכנה ונאחר בשנין זה ענין התקדשות
האדם בשעת תפיסת ומה שאחז"ל שיבעול בתיאה
כמי שנפלאו שד והעניין הוא כי נבי מ"ח דבריה
שהתורה ניקניה בהם חביב אחד מהם המכיר את
מקומו והנה ענין הכר' המקים הין לו ביאור נכון
ונלע"ד לייסב בעזה"י הנה ידוע שהנוף הוא מבך
מבדיל בפני השנת הנשמה ועדיה בוא הנשמה בנוף
משנת השנו' עמיקות מאוד כמאחז"ל בנדה נר דולק
על ראשו ונופה ומביט בה מסוף העולם ועד סופו
כי הנר שהזכר שם הוא הנשמה כמ"ש נר אלהים
נשמת אדם ונופה ומביט ונו' בעין שכלה כי ברוחב
השנתה משנת בסקירת אחת מסוף העולם ועד סופו
כי אז עדיין הין לה מבך מבדיל ובבואה לנוף אז
השנתה עמומה ואפיכה והלוחה מאוד לשנת עכורות
החומר ומשביל משל לאיש אחד רך ועטן ומפונק
מאוד שאלוה למדינה אחת שמאכלם נפיש ועביש
מאוד והדרך מסוכן מאוד מפני גדודי ליסטים וחיות
רעות וכשיבה לשם מהיירת אולי מחמת שלא הורגל
במאכלים נפיש ועבי' לדקות טבעו אולי ימיתוהו
המאכלים השם ומלבד זה הין לו שם מכיר ואוהב
וריע והוא גר בחרץ נכריה ודלי הים הזה ילך
בשליחות הזה בשלטן גדול ואף שם יבעיהוהו שכר
מופלג לא ניחא ליה שהרי שם יעות בשנת השליחי'
הזה מה יועיל לו השכר והנה כן קרה ממש
להנשמה היורדת להתלבש בנוף שמתחלה היתה
במדור נפה מאוד מדור רוחני והיא, ניזונת ממזון יקר
מאוד רוחני שהוא השנות השבליות העמוקות שיתן

מה מעלתן גבוה והיתה מהענינת עונג נפלא ולא היה לה שום לתנה ופחד לה פחד מות ולא פחד חלאים רעים או מיתה בניס או יסורין כי הוא עולם החיים והוד והדר ועוז והוה ויורדת מכס לעוה"ז להתלבש בגוף עב ועבור מוסרח מלא ליחה נרף של רפי ולחלוד מלכלי נפיס ועביס שהם המלכלים הגשמיי' ויתר הענוגי' הגשמיים כמו רחילה ומשגל שהע"פ שהלל הגוף הם הענוגיס מלל הנשמ' הס בקוץ מכאיב וכמדקרת חרב ועומד' בסכנה חולי הדרב כלי מזונותיה הדקיס שהורגלה בהם ותמשך אחרי הענוגי נופה ואולי לא הוכל להתגבר על נופה והנה טרם בואה לגוף שזו הנשמ' רחבה ודלי משגת לו כל חסרונותי' שהניע בחיותה בגוף והנה בעל כרחה היא שלוחה ומגורש' משם לעוה"ז וכשעלותה כל זה על זכרונה דואגת מאוד ותרחם שלא להשתתף עם הגוף שהוא כפרי מגונה ומגול ואין נאה לה שתתלכל עמו בקערה אחת כלומר שתשתתף עם הגוף בחענוגיו דהיינו שבחענוגי הגוף התענג גם היא רק כל מגמתה תהיה בעבודה בקודש ובחשגות פחורם שהם מזונות רוחניי' הראויי' לפי טבעה הדק והנה הע"פ שמדת הגלות היא מגונה מאוד מאוד לכל נפות הנשמה היא משונאה מאוד שתתגלה נגד הגוף לומר שלא תני בת מלך רבה ועשירה אחר לה נשתי כף רגלי הלא על הארץ תיך שתשתתף עם הכפרי הממול הזה ליזון עמו בקערי אחת ולישמות מהענוגיו והנה מה שנמלא שהוא הולך אחרי תענוגי הגוף הוא לסבת שנשמתו שכחה הנפלא ומעומדה בגעיס וחושבת שמעולם היתה עבורה וכפרי' כמו שהה ז"ם בכחוב שלל יחושפטו ויגבה לבו בדרכי השם כלומר שנשמתו היתה מתגלה נגד הגוף כי הכה הרז"ל על והלכת בדרכיו מה הוא רחום קף אתה רחום וקן בעניו הגלוח רחוי להנשמה שתתהג בדרכי השם מה הוא גלוח לבם וחינו מהרשע בעוליו כמו כן לא תתרשע ותשתתף הנשמה עם הגוף בתאוותיו ובהענוגיו וזהו מ"ש הכחוב ויגבה לבו בדרכי השם כלומר עם דרכי השם כלומר כמה שתחזה בדרכי השם מה הוא מתגלה קף היא התגלה ולא תתרשע עם הגוף כי הנה בדרך הטבע אין רוחני יכול להתערב עם גשמי והע"פ שחין שום נקודה בגוף שאין בו היות הנשמה עכ"ז חינה מתערבת עמו כמו קמח ומים שנכללין זה בזה וחינם יכולין להתפרד עוד זה מזה אחר שנתערבו אבל היא יושבת על הגוף כמו ענלן על העגלה או כמו אזן זית ומים שהם בכלי אחד קף אם תטעע בכלי אחר שיתערבו זה בזה אחר זמן מועט יתקבלו כל חלקי השמן במקום אחד ויהיה עומד לבדו קף על פני המים והנה כל זמן שהנשמה חינה מתענגת בתענוגי הגוף חינה מתערבת עם הגוף לכן בשעה פטירתה אין לה נער לפרוס מן הגוף כי בקל היא מתפרדת, ממנו כמו השמן מן המים והוא דומית כשחל בחיתה מחלבת כי השער חינו מתערב עם החלב אבל כשתתענגת בתענוג הגוף ומתערב, אמו אז בשעת פטירתה קשה לה לפרוש מן הגוף הנהה ומשתי טעמת הטעים בחייהם קדוים מתים כי מאחר שאין לו את להלחם עם היל"ר הרי הנשמה שלו כבר מתה על ידי התקשרה בתענוגי הגוף שהם סם המות אל ר כי מה שהוא קיום לגוף שהוא בטבע מת כי הגוף עלמו חינו עשם חיוני כמו הנשמה וכשה מה שהוא קיום הגוף הוא לחוד לנשמה מאחר שנקשר, הגוף לו תכהתה ותשקה את התענוגי הגוף לכוחה כבר קלטה חיכות הגוף לכוחה מה כמו הגוף ואז חינה יכולה לקום בתחיית המתים כי כשע' מיתת הגוף הרי הוא אלל הנשמה שהרי כל מלן דנתית מדלגה לדלג, מיתה תאקרי נמלא נרדתה לגוף נחתי' ממדרגה רמה לבירה עמוקה ומאות הגוף היא שבה לתיוחה הרחשון ממילא אלל היא בחיית המתי' משל"ך בדבע שנשמתו נקשר' בתכלת' את התענוגי הגוף לכן קשה לה לפרוש מן הגוף כשיטוח' בפי ושט לכן קשה לו מאוד לקום בתחיית המתים ובכי מית' שנשמה היא מית' עמוקה יותר ממיתה הגוף כי הגוף נלאה בכי חינו עלם חיוני משל"ך שנשמה היא עלם חיוני והיא חי' בטבע כי נתלבה ממקור החיי' וכדבר' ע"י הענוגי הגוף שהיל מטעה חותה שכוכר שם המות בתוך דבש ובשה נתחלתו רך ושופי קשה כי נתחלש ערבה לו מחיקות בדבש ובשבדבש תלף לו דהיינו בשעת מיתה שאז נפשקים הענוגי הגוף מן מרגשת מהיות :

כמו שקשה לפרוש הקטף מן המים שהר שהתערבו כי נקשרה בגוף בקשר חמין וזהו כפיטורי בפי ושט שיולה בדוחק גדול ובשה דרך הטבע בשאדם מוכרח לפעול פעולה מגונה יסהר במסריחים חדר לפנים מחדר שלא ירלו שום בריה כמו שמלינו בשאול המלך שנאמר ויבא שאול להסך את רגליו ודרז"ל להסך שמיסך את עלמו כשובה שנכנס למערה לפנים ממערה אבל מי שדריך לפעול פעולה מגונה בהלערפות לים אחר דהיינו משגל שהוא בהתחברות לים ומשתו הנה מי שיעלה על זכרון גודל ועולם גוות הפעול' שהיה לא יסתוקק למשתה מהמת שמהבוח' בפני משתו ובהמת לא בזה בחר השם כי לא לתשתה ברחה ועל לים כזה הזהיר הכחוב על כן יעזוב לים את שביו ואת חמו ודבק בהשתו והיו לבש' אחד כלומר שיהא דומה בעיניו כאלו עושה המעשה שהיא ביחיד בלחי הלערפותו לנקבה ועל הנשים כאלו עולך הכחוב לעות על פריס ורביס ולהזהיר על מאת עונה כמ"ש ועותה לא יגרע כי לכאורה קשה למה הולרך לעות על דבר שבאמת משתוקק לו בטבע וזהו העיון המקדם את עלמו בשעה השמים ר"ל בשעה השמים יעלה על זכרונו קדושת נשמתו שנחלבה ממקום קדוש וטהור רוחני וכל פעולת' בשתה עולם ברוחני לפעול פעולות רוחניות דהיינו בשגת שכליות עמוקות לעבוד את יולר הכל בשבשתה את מקלת יקר תפלרת נדולתו ית' ותהיה תמיד לאלה ומחה ועתה נפלא ממדרגת' מאוד רמה לבירה עמיקה' לפעול פעולה מגונות בהמיות כי היא משקה בשמה שם כיוונתו להתעונ בלבד ובשעלותו כל זה על זכרונו יעשה המעשה הזאת בעל כרחו לקיים שלמה הע"פ שמתנגד הענין הזה לרלונו ויעשה כאלו בפהו שד ובמהירות לברוח מהרה מהמעשה הזאת לתעב בזמן הנות כמו שמלינו בר"ה הנדול

כשיכוין במעשהו רק לשם מצוה ולא לתענוג הגוף יהמעט קלת הגוות מהמעשה הטיא ע"פ שסוף סוף המעשה היא מנוגה מ"מ מיהא מנוגה כ"כ כמו מי שמתכוין להתענג הגוף שלא הוא מעשה בהמה לגמרי רק יתכוין לקיים זרע או לקיים ועונת' לא יגרע ועמקו מחשבות הטם כי בעבור שהשם מחוקק' בהכרח במחשבתה למעשה הזאת ואין לה מלח לתבוע בשם לכן הזהירה התורה ועותה לא יגרע . ועפ"ז יש ליתן טעם לשבח על מה שהנשים אינם מלוות על מלות פריה ורביה כמו שפסק להלכה בש"ע מבן העזר בהחלתו כי הרמב"ן בפירושו על התורה כתב בפ' בראשית על הפסוק ממר הרבה ארבה עלצוך והרוך בעלב תלדי בניס ושם תמר לא מזקק לבעלי והשלוק מן הקללה לא תמר כן כי בהכרח ואל אישך תשוקתך ו"כ תהיה הקללה מתמר' והנה ידוע שבתורה מסורה ביד האדם לעשות ככל אשר חפץ להרע או להטיב והנה מאחר שהבורא ית' הכריח את האדם להשתוקק על בעלה ש"כ ש"ש אתהיה מלווה על זה מש' שאין לה בתורה בדבר הזה והנה השתוקקות' בהכרח לדבר הזה ואין לה מלח לתבוע בשם לכן הזהירה התורה ועותה לא יגרע :

ודבה מיתה בזוכר ת"ח המשמש מטתו ביומי דחול עובר משום ערות כלאך לא תגלה בגין דאיתון יתבין תורחין דאוריית' שאר עמיה היא דאתגלי' כלאך ממש ע"ש וכש' שומר לאוניש בהקדמה פנים בהלעה שליטית כתב דמוכח כאן דשאר עמיה היזהרו על הגלית ופסטי המלות לבד אבל ת"ח דיתבין תורחין דאוריית' הזהרו גם על הסתירות של המלות ופסוק ערות כלאך לא תגלה מזהיר להם שלא לשמש מטתם בשעה שאין למעלה זיווג עכ"ל בעל שומר לאוניש והנה מ"מ אין הזהיר' מיושבת על הלשון של ערות כלאך לא תגלה ובלע"ד בעזה"י ליישב כי הנה ים ליתן טעם למה הזהיר התורה לת"ח לשמש בחול כי הנה ידוע שבשעת השמש יתירה שלוחה מלמעלה להחלבש בחדש ורוב בני האדם מרגישין בזה והוא בשתתחד' להם חדוש שמחה בע"ש כי השמשה בחה ממקום השמחה והחדוש כדאיתיב זוד והדר לפניו עוז והחדוש במקומו. והנה החיים המתיחים הם חיים של שמחה כי מי שחי חיי נער חיי אינם חיים והנה אף עמי הארץ מתחדש להם בע"ש השרה יתירה ושמש ושמחים בע"ש ובשב' אלא שהשמחה שלהם בחה מלובשת בדברים גשמיים מה שהוא עתיד ללבוש מלבושי כבוד ובגדי מצי וגם עתיד לאכול מאכלי' שמיני' ומשמני' ברבורי' תאוסים ויין ושנים ומי שהוא ירא שמים ומוהב להקב"ה ישמח בשמחה יתירה עד שנתהה' לו כח קדושה המכריעו לעבודת הבורא והנה מאת' שמוטל על ת"ח לקדש עלמו בשעת השמים לא לשם תענוג אבל מ"מ קשה להבין מהנה הזאת רק בשעת שים לו עזר מלמעל' בשמה קדוש' יש לו כח להתאמן להתקד' בשעת השמים והנה כל זה הוא לת"ח אבל שאים בימות החול אבל אם שימה בימות החול אע"פ שי להתקדש לגמרי כלי תערוכו' כוונת התענוג נופלי כמלא ע"י מה שאים בחול לא יכלה הקדוש' הנוסף' בשבת לשכון עליו ואין לו סיוע מלמעלה ויהיה קשה לו לף בשבת להתקדש לגמרי כלי שום כוונת התענוג והנה ע"י כן נראה קלת פנס בתוספה קדושה שבת שאין יכול להתקר' בשעת השמים ואע"פ שהשדש בעלמו גרם לעלמו זאת בשה שאים בימות החול ע"ז נראה קלת פנס וחליות בתוספ' קדושס שבת והנה ידוע שבשבת מכוונה בשם כלה ומאחר שבשה שאים בימות החול גורם חליות ופנס בכח קדושת שבת הרי עובר על ערות כלאך לא תגלה כי הדבר הזה ערוה ופנס וחסרון בתוספ' קדושת שבת והנה ידוע שבשמת ת"ח בימות החול הוא נשמת עס הארץ בשבת כי כמו שבשמת ת"ח בימות החול אין לה כח להתקר' בשעת השמים בימות החול כמו כן אין כח לנשמת עס הארץ להתקר' בשעת השמים אף בשבת לפיכך מותר לע"ה לשמש בימות החול וז"ש בזוהר שאר עמיה הוא דאתגלי' כלאך ממש . ומ"ש גם' שומר לאוניש הנ"ל שלת"ח הזהיר שלא לשמש בזמן שאין זיווג למעלה יבא על נכון בשה שבזוהר מלשונו במקום אחר סוד גדול על המקדש עלמו בשעת השמים עפ"י מ"ש בזוהר כמה פעמים בעובדא דלהתא מיתער עובדא דלעילא :

ונחזור לעניננו בשה שבתבנו שראוי לכל אדם לזכור גודל החיבות הנשמה ועשה שלא קודש בוהא לגוף ולע"ד לפשר שמה שאר"ל בשמ' ברכות כי מיפטרו רבנן מהדדי ממרו אחד לחבירו עולמך תראה בחייך שהכוונה היא שיראה בעוה"ז עולמו הרוחני שמשם חולבה נשמתו ועתידה לחזור שמה שזה יועיל מאוד לעבודת הבורא והנה בחבוס אר"ל דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד וכו' לפני ממ"ש הקב"ה וכתבו המפרשי' בטעם הכפל הרישא קאי על הנשמה כלומר דע מאין באת כלומר ממקום קדוש ועטור ולאן אתה הולך כלומר הלא לבסוף תשוב לשם ויסיר תענוג את עלמך בעוה"ז והסיפא מפורשת שמדבר' מהגוף וקאמר דהדיא מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה והנשמה שלישר שהיא לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון קאי אתרוייהו על הנשמה ועל הגוף שמניסס עתידים לתת דין וחשבון לפני ממ"ש הקב"ה ויתכן לומר שגם הנשמה שני' שהיא ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה מלי קאי על הנשמה כלומר דע שהנדל הגדול בין מלכך בעולם הרוחני טרם בואך לגוף ובין מלכך של עכשיו בעוה"ז כלומר איש על לבך מאין באת שהוא ממקום קדוש מאוד ולאן אתה הולך לגוף הממיקך והנשמה שהיא עפר רמה ותולעה ולמה לא תחמול על נפשך העטופה בדעב ממוזנה

הרוחני ויזכה בשכר בתוך הגוף והיה מר לה מאוד ואין לה דורש ומבקש והיה גר בארץ נכריה ואם האדם יזיח כל זה על לבו יתמעט לגמרי מזון הרוחני דהיינו לימוד תורה ועשיית מלות בכוונה ובשמח' כדי שתתחזק ותתגבר מעט מעט וזהו הענין של המכיר את מקומו כלומר שיכיר וידע מקומו העליון מרם בוקו לעוה"ז ויכיר נ"כ מקומו של עכשיו בעוה"ז וידע איך נפל מאיגרת רמה לבירת עמיקתא ומזו יתמעט מאוד ללמוד תורה לכן אחד ממ"ח דברים שהתורה ניקנית בהם הוא המכיר את מקומו והנה מי שהולך בדרך שמרמז היו נקל לו מאוד לקדם את עלמו בקדושת המחשבה ובקדוש' הדיבור ובקדושת המעשה כי מאחר שתתגלה הנשמ' נגד הגוף אלא להשתתף ולהתערב עם הכפרי המנוג' הזה שהוא הגוף ג"כ כשיבא להשוב בעיניו יזכיר נוזל הגוף ויאמר וכי נתנה לי להשוב בעיניי הכפרי הזה לתקן תאוותיו אלא אני בת מלך וכן כשיבא לדבר במה שנוגע לגוף יסוב אחור מלדבר בעיניו הכפרי או לעשות היזה מעשה שהיא להועלת הכפרי ומהוך כך לא יהשוב ולא ידבר ולא יעשה כ"ל מה שהוא להועל' הנשמה . ומעתה נחזור לעניינו שדרך הטבע של מכניל כשיקבל טובה מחבירו שיתחוקק לגמול לו כ"כ טובה חלף טובתו והטבע הזה היא מסגולת טבע הנפש שהיא רוצה ליטול מהנת חנם ואם לא תשיג יד לגמול טובה לחבירו יצטער מאוד ויכניע את עלמו בפניו :

והנה במוסף נשמת כל חי נאמר על כן מיבריש שפלנת בת ורוח ונשמה שנפחת בפיהו ולשון אשר שמת בפיהו הן הם יודו והנה כפל לשון של הן הם יודו לומר מבואר היטיב אבל הענין הוא כי כשמזכי' טובות הבורא העודפות עלינו וחייבים אנו להודות לו על טובותיו אין אנו יכולים להודות לו כראוי כמוסף הזה אין אנו מספיקין להודות לך על אחת מאלף אלף אלפים וכו' והנה דרך הטבע הוא כשנראה אדם אחד שהוא בעל אלה גדול דהיינו שהוא חכם מופלג בחכמת ויכולה בידו לעשות נסים ונפלאות יפה תואר גדול ועשיר גדול ונדבן גדול ועניו גדול ויכול לעשות מלאכ' נפלאות וכלים נפלאים וידע מחשבה שבלב הנה אלו כזה ודאי שהוא הוא מאוד בעיני הבריות וכן מי שמקבל טובה מחבירו נ"כ דרך המקבל להשוב את המתן כאיש הפנים לפנים כי אלו לא היה נותן לו אותה המקבל את הנתינה לא היה נותן לו מתנה וכשילטרפו שני ענינים ביחד ר"ל שמקבל טובה מהאדם שהוא שנוא בעל אלה עכ"ו בשביל טובתו וכל זה הוא לפי שהיא בפועה שעושה לו חיוב בדרך אלה היא הסיבה שעושה אאכ"ו שם הטובה שמעניב לו הוא בדרך אלה אאז מכיר בו שני דברים ע"י מעשה אחת שהם הטובה שהאלה וכשהבונן בנפלאותיו ית"ש הנה הם רבים עלומים עד מאוד וכשהבונן בטובותיו שעושה לנו ג"כ הם רבים ועלומים למאוד ומלבד זה כל טובה

ומלכותו וגבורתו וכל כלי תשמישו ומכילתו ושחייתו
הכל הוא שלו ית', והם יכולמן מהדם כל מה שהיה
של הבורא ית' לא יאמר ממנו לף כחוט השערי
ויאמר אפס ומין ותהו ובוהו וריק וזהו שאמר הכ"ב
מה תשיב לה' חלף טובותיו שיהיה מכוונ בשם גמול
כי בכל דבר שאני נותן תודתה לו ית' הלא הכל הוא
שלו ית' וזהו כל הגמולותי עלי נמלא הריני כבורח
המוזכר בש"ע חתן מספט שאין לו במה לשלם והיה
דוד מלטער ע"ז מאוד שלא יוכייר שום גמול שיגמול
לבורא ית' ויתעלה חלף טובותיו והנה שכתבתי
למעלה שהשכל מחייב שלא יתגאה האדם בדבר שאינו
שולו ידיו ומעשה עלמו יהבאר שאין לאדם להתגאות
בשום דבר אפילו כחוט השערי כ"ש יתגאה האדם
בחכמתו וגבורתו ועשרו ויופיו או בנעימות קולו
או במלבושיו הלא כל אלו הם ב"י חלק לו ואין שום
דבר שייהיה של אדם עלמו לשיתגאה בהם ואם
האדם יושים כל זה נגד עיניו תמיד ויקשור כל
עלמותו וכל קיומו דהיינו כל מה שים לו יקשור
לומם בבורא ית' ויעבוד הא עלמו וכל מה שים לו
לבורא ית' לומר בפה אלא הלא אני וכל מה שים לי
הלא הכל הוא שלו ית' ומה שירלה לעשות עמי יעשה
ואני מוכן לסבול לקבל כל מה שיגזור עלי ובהיות
האדם מקשר את עלמותו וכל שים לו בבורא ית'
הרי בהתאב' הזאת הוא עובד את הפם ועבודה זו
יכול לעבוד תמיד הן בשבתו בביתו הן בלכתו בדרך
הן בשכבו ובקומו הן בשעת תכילתו ושחייתו לא
יניח קשורו ודבקות מהשבתו בבורא ית' ודמי הפם
נותן לו כל מלוייו והשוקתו:

והנה פם' ויקרא נאמר אדם כי יקריב מכם
קרבן להפם מן הבהמה מן הבקר ומן הלאן
הקריבו את קרבנכם כי הנה אם יזדמן שיפסור
אדם את עלמו להקריב על קידוש שמו ית' ויקבל
לותו בלבבה הנה יחשב זה בעיני הבריות לדבר
גדול ופפם' דבר שהוא לפני' מפורש בדין ובאמת
הוא לפני' מש"ה אלא דין נאמר כי הנה כתבנו
למעלה בדין מה שקנה עבד קנה רבו שהוא דין
שבלילי שהשכל מחייב כן אלא יהיה לעבד שום קנין
כלל שברי גוף העבד עלמו הוא של עלמו כי גופו
קנוי לאדוניו כמו שבהמה גופה קנוי' לאדונה וכשה
מלהנו בני אדם קנויים לבורא ית' יותר ממה
שבהמה קנוי' לנו כי בבהמה היינה קנוי לנו אלא
מחמת קנין כסף או מה שהולידה בהמה שלנו
אבל מלהנו לא ברלנו אותם ועוד מה שבהמה קנוי'
לנו הוא מחמת כי כן יסד המלך במעשה ברלשית
והרשה לנו שנוכל לעשות עמהם ככל אשר נחפוץ
אבל לא שהבהמה בשעה שהיא לנו קנין מאתי כי לית
הויה קנוי' לנו ולאהנו בעלמותו היינם ברשותינו כ"א
שלו ית' ומה שקנה עבד קנה רבו והנה אם ירלה
אדם להתעגג בשכיל בשר שמן ילך וישחוט שור
שמן ופטים והנה בשעת אפס המרגשת שהיא נפש
הבהמיית שויים הם באדם ובבהמה כי כמו שהאדם
ירגיש בשחיטתו לותו כך מורגש בבהמ' והנה
אם נאמר לאדם השוחט השור למען יתענג ונטעון
נגדו לומר למה תשחוט השור בשכזריות נמרץ וכי
בשביל שתתענג הסבול בשמה שלך יסורין והנה
יש לנו ע"ז בדרך לעג לומר הלא הבהמה שלי
היה ומי יאמר לי לשחוט את השור הלא יש לי רשות
לעשות עם שורי כל מה שאני חפץ והנה מאחר שאנו
קנויים לו ית' יותר ממה שבהמה נקנה לנו ש"כ
בשהקב"ה שולח עלינו יסורין לו מסירת נפש ליהרג
על קידוש שמו ית' רלוי לנו לסבול ביותר כי כל מה
שאנו רואים שהסבול הבהמה שלנו מאתנו למה לא
נסבול אנחנו מהם"י כי הלא אנחנו כל מה שים לנו
הלא הוא הכל שלו ית' ומה שהוא חפץ לעשות עמנו
יעשה והנה כל רשע שחנה על האדם קשה לו לסבלה
אם הוא נגד השכל אבל מה שהשכל המצוי מחוייב
זהו דבר קל מאוד לסבול השכל בזה אם רלוכן יכה
לשמעון על פניו בחנם לא יכאב לשמעון שהכאה
הנשמיי' עלמה אחד מני אלף ממה שהוא לו העול
והעזות על שהכהו בחנם אבל אם בתחלה יכה
שמעון לרלובן מכות שכזריות ועלומות הרבה מאוד
ואח"כ יכה רלובן לשמעון הכאה אחת כמעט לא
יכאב השכל' שהיא מחמת שיודע שבדין היתה
השכאה שהיא ולא בחנם וכן הוא בענין מסירת
נפש על קידוש השם אם יסכיל השכלו שאין זה שול
כלל אלא יותר גמור מאחר שאנו קנויים לו ית' רשאי
לעשות עמנו ככל אשר יחפוץ וזה"ש אדם כי יקריב
מכם קרבן להפם כלומר שאתם הקריבו עלמיכם
קרבן להפם הוא אני מייעץ אתכם לבלי יכבד עליכם
הדבר הזה שהלמדו מן הבהמה מן הבקר מן הלאן
שאתם שיחטין אותם לאכול בשר שאתם רולים
לשחוט בשכילכם הסבול לער הבחישה מכם כמו כן
תשבלו לער הריגה לשמו ית' וזהו שמסיים הקריבו
את קרבנכם:

והנה מי שמשעבד את עלמו דהיינו גופו ונשמתו
וכל מה שים לו תחת ממשלתו ית' ומקשר
את עלמו בו ית' ואין שום דבר בעולם שאינו שלו ית'
ואינו מתנאה בשום דבר מחמת שאין בו דבר אחד
שייהיה של עלמו כ"ש של הבורא ית' הנה אם יבוא
אדם אחד לא יחרה אפו כלל בחשבו מה שיכפת לי
אם שמכה אותי כי הלא אינו ברשו עלמי
לשיחרה אפי הלא לני של הבורא ית' והנה הוא מכה
בהמה של הבורא ואם ירלה הוא ית' יפרע מן המכ'
ואם לא ירלה לא יפרע והטוב בעיניו יעשה וכן
אם אדם אחד יחרפני ויבזני ש"כ לא יחרה אפו כלל
בחמרו מה לישפת לי אם יחרפני ויבזני הלא לא
אותי הוא מחרף כי אלחי חלקו ית' אבר כי הייתי
אפס ואין וכי ילדק חרון אף אפוא אם אפס ואין
וכן לא ילדק הכאה אפי אם אפוא אפס ואין והנה הוא
הכה את חלקו ית' אחינו אפס ואין ואיך שייך
באפס ואין שיחרה אפו כי בדבר אפוא אפס ואין
שייך לא הרון אף ולא רגון ולא הסכמה ולא שום
דבר ועוד כמו שאין רלוי שרלובן יחבע עלבון
שמעון כי מה לו להבוע עלבון אדם אחר כמו כן
אם

שם יכנו מדם מחר מין רמוי לו שיחרה אפו כי הלא לא מותו ככה שהרי הוא הפסיד ומין והרי הנוף שקיבל שהכה, הרי הוא לו כמו מחר שהרי בלתי חלקו את, הוא הפסיד ומין ואת מי שכה הוי לומר חלקו את, שכה ושם ירלה הוא את, יהנצע הוא את, מכת חלקו מן שמכה ושם לא ירלה לא יהנצע והטוב בעיניו יעשה כוף דבר המוכ, ודלי מין רמוי שיחרה אפו בעבור עלמו שנמלא שחוטב הוא שהוא יש לו מליחות בפ"ע ומפרש מת עלמו ממשלתו את, יהנצע מכהו כי מוני מם לו לכעוס קודם שהוא את, יהנצע מכהו לו עלמו:

והנה ידוע בספרי דקדוק שים ג' נופים נוף נוכח נוף נסתר נוף מדבר בעדו והנה מלת הוא מפל על נוף נסתר ומלת אתה נופל על נוף נוכח ומלת אני נופל על מדם המדבר בעד עלמו והנה מלות אני והוא ואתה בהכרח נופל על דבר שים לו מליחות כי בשם שמין לי מליחות והוא הפסיד ומין לא יפול שם לא מלת הוא ולא מלת אני ולא מלת אתה כי הפסיד ומין היו לא אני ולא הוא ולא אתה ומה אי שיחמר על עלמו אני דהיינו אני הלכתי או דברתי או מלכתי הנה לא ילדק מלת אני בשמת זולת מבחינת מה שהוא חלקו את, שזה הדבר שהוא חלקו את, יש לו מליחות נמור ושייך שפיר לומר עליו מלת אני שהכל זולת חלקו את, הרי הוא הפסיד ומין ולא ילדק עליו לומר מלת אני ובדומה הזאת לריכין לפרש ג"כ מלת הוא שנמחר על הנסתר ומלת אתה הנמחר על נוף הנכח שלא ילדקו בשמת רק בבחינת מה שהפדם הוא חלקו את, ובזולת חלקו את, מין שם לא אני ולא הוא ולא אתה וזהו שנמחר שכהוב רמו אתה כי אני אני הוא כלומר רק אני יכול לומר על עלמי אני מפני שמין מלהים עמדי ואני נמלא לעלמי ומין למעל, ממני שיסלוט עלי ח"ו שכל זולתי מין שם אני כלל רק אני הוא אני שכל לא זולתי וזהו שנמחר הלל בשעת שמחת בית השואב, שלא רי' שם שמחה של הוללות ח"ו אלא שמח, של מלוה ויהי כנוח עליו הרוח הזכיר שהקדרות כל הנמלאים שם בו את, ומחר שם אני כמן כלומר שם הוא את, כמן במחשבתינו שעליו לבד ילדק לומר אלת אני בשמת דהיינו כשהנחנו מקדרים מליחותינו בו את, אז שכל כמן כלומר הרי כל הנמלאים כמן את שם ממשות יתה מין אני כמן כלומר זולת חלקו את, מי כמן הרי הכל שם ומין דכשהנו את, יטול חלקו שנמן בנו לא יחמר מהנו מחוץ, כ"ש שם ומין וזהו שנחרז"ל מין התורה מהקיימת אלא אני שמשים עלמו כמי שהנו היינו שמקדר כל עלמותו בו את, דהיינו נפשו ורוחו ונשמתו וגופו בכלל ובפרט רמ"ח איברין שם"ם נידוי ועורו ובשרו ועלמותיו ועלבותיו ודיקנו ושדרו ועבדו ושמלתו ישורו והמורו וכל שמר שים לו כל אלו יקשור בו את, לומר שם כולם שלו את, וזולת חלקו את, בכל אלו הרי כולם בשם ומין ומע"פ שנחרז, עשים שם לשם מליחות הממשי ותופס מקום מיהו הכל רוח, שהמליחות הממשי שנשם הוא כבחי' מה שהם שלו את, והנה מי שמקדר מה עלמו בו את, ומלייר בעלמו שזולת חלקו את, הרי הוא כמו שהיו הנה מחמת דבקות מחשבתו שוחב משם בשם חכמה והשגה נפלאה כי שם הוא מקור החכמה והחיים ומלבד זה לא יחוכה לו כל מין ויגלל מכל נזק ופגע רע כי הנה דרך כל מדון להגן נפשי עבחו שהם שום מדם יעשה לו שום דבר רע יקום נגחו בלף ובחימה להנקם ממנו וכן מי שמקדר מה עלמו בו את, מין לך עבד השם כמוהו ונחמר מה יעשה לי מדם השם לי בעוזרי משל"כ מי שהוא מופקר ויולא מהחת ממשלתו את, הרי גם הבורח מפקיחת וכל הקודם זכה בו:

וניחא נמי מש"ה והחיים משה עניו מחוד מכל המדם כי ודלי שמשה היה יודע ומכיר את עלמו מיך שהשגתו נפלא, ומין שום נברת כמוהו ומין מובלם כמוהו למנם מין רמוי לו להתנחות בכל זה כי כל זה הוא חלקו את, ומיני שלו ומשה יהנחה והנה משה לא היה מולא לעלמו שום יתרון על הפחות שבפחותים כי בין אות, בחינה שבשהות עם הפחות שבפחותים, ובין היתרון שלו על הפחות שבפחותים הכל הוא שלו את, ומ"כ לא היה מתנחה לף נגד פחות שבפחותים כמשל זה לאדם אחד שהיה לו שור כהום ושור שמן מין לשור שמן להתנחות נגד שור שכהום לומר לו אתה כהום ומני שמן כי השור הכהום יוכל להשיב לו כמו שמני שכהיתותי מיני ברשות עלמי כך אתה בשמך מיך ברשות עלמך שמש ירלה לדוינו לשחוט את שינו לא יפלר מאחנו מפומך אמנם האדון של השוריס יש לו להתפלר בשור שמן יותר מבכהום כמו כן לא היה לו למשה להתפלר בשלמותו נגד הפחות אמנם הוא את, יש לו להתפלר במשה יותר ממה שיתפלר באדם אחר ועיקר עמוס של משה היה במה שעשה את עלמו כמי שהינו מחמת התקדרותו כל עלמו ובליחתו בו את, ולפיכך אמר ונחנו מה כי הלינו עלינו כי הלא מנחני השם ומין וכי שייך להתלונן על השם ומין ונחמר אח"כ לא עלינו תלונותיכם כי אם על השם כי הנה דרך המתרעם על זולתו בפניו הוא מכוין לענמה נפש של הבירו לכן אמר לא עלינו הלונותיכם נופל כי מין לנו הרגשה בהלונותיכם עלינו כי הלא מנחנו השם ומין ומי שהוא השם ומין שיך ירגיש ולא יחרה אפינו כלל על תלונותיכם עלינו ומין תלונותיכם נופל עלינו כ"א על השם שהרו השו את, על תלונותיכם שהוא בחנם ומעת, לא קשה על מה שם, היה כולל את אהרן בעין שניה שאמר בלשון רבים ונחנו מה וכי שייך לוותר על כבוד הבירו שלא מדעת הבירו זה מינו דמאחר שהשכל מחייב עין העשוה כי כל עלמותו וכל מה שים לו הכל הוא של הבורא את"ש וזולת חלקו את, הכל הוא השם ומין ומ"ש הי' רשאי משה לכלול עם עלמו את אהרן ולף כל העולם כולו היה רשאי לכלול כיון שכל העולם הוא שלו את, וזה יובן ג"כ מששנרו"ל כל המנאה כאלו כופר בעיקר שמאחר שמין רשאי להתנחות במה שהינו שלו והנה כל

כל העולם ומה שים בו הן עניינים נמשיים הן רוחניים הכל שלו ית' וזה סתדם המתנהג בתיזה דבר כודאי הוא חוסב זאת הדבר שמתנהג בו הרי הוא של עלמו ותיעו שלו ית' ומס כן הרי הוא כופר בשיקר :

ועתה נחזור לעניינו הרמבן מ"ש למעלה בשם הרמב"ם שחולה מעלת עטוה על משה במעלת נבואתו על משה ולפעד"ז נרחה להיסוך ועניעס לחת על הרמב"ם ושלי כי הנה למה שכתבנו למעלה דע"י מעלת עטוה לחוד יכול האדם לבוא להשרת השכינה הגורמ' השנת הנבואה אלא שע"י שחכמה והגבורה והעושר תוכר ותתפרסם מעלת העטוה ג"כ מי שהוא עניו ביותר הוא נביא ביותר וא"כ לפי שהתים משה עניו היה מכל האדם לפיכך ולא קם עוד נביא ביסרחל כמ"ש ובמ' של הרמב"ם ושלי שניתם לחת שבתחלה צריך האדם להיות עניו ואחר שהוא עניו בא לידי נבואה ובשבא לידי נבוא' משיג רוממות הבורא ית' שהוא עליון מאוד ומשיג את עלמו ג"כ סיעיב לין הוא אפס ואין ועי"ז הוא גרוב' עמהו וכשהתרב' עמהו תגדל השנת הנבואה וכל אחד מהניעים דהיינו העטוה והנבואה כל אחד מהם מגדיל חבירו כי העטוה מגדלת הנבואה כמ"ש למעלה והנבואה מגדל העטוה כמ"ש לעיל בשם הרמב"ם :

ומעתה יתורץ מה שהקשינו בתחלת הדרוש שלמה השלם' מלות של בזאת יתהלל המתהלל מיותרי' המה ולכי פירוש הפסוק הל יתהלל חכם בחכמתו אפילו כשיהלללהו אחרים שהוא חכם אין השלול הסוא נקרא על שמו כי החכמה שהו הוא שלו ית' וכן הל יתהלל הגבור בגבורתו ועיעד כעשרו כ"ל בזאת יתהלל המתהלל כלומר ומתי יוכל להתהלל המתהלל בזאת שהזכיר כאן דהיינו החכמה והגבורה והעושר ומפרש בהשכל וידוע אותי דהיינו כשמשיג גדולתי וכשמשיג גדולתי הרי הוא טדתי עניו וכשהוא עניו ת"ש שיתהלל במדת העטוה אם לא שיתהלל בשהוא חכם גבור ועשיר ויש לו מקום להתגאות ומעפ"כ הוא עניו נמלא בכה"ג הוא מתהלל בזאת שהזכיר כאן דהיינו בחכמה וגבורה ועושר ולא שחכמה וגבורה ועושר יהיו עלם הלולו ובכתו שהרי אלשם הלולו הוא כחיים מכתו כ"ל מהנת הם"י אלא כמה שמשבחין אותו במדת עטוה לא הוכר והתפרסם כ"ל ע"י אלם אלא שהם חכמה וגבורה ועושר לכן כשרולין לשבתו במד' עטוה בהכרח יבתו אותו בתחלה בשלם אלא :

אבל יש לדקדק לפי דבריהו מהו בזאת ה"ל בלשון רבים כ"ל בשלו שהרי אלשם כמה שהם חכמה וגבורה ועשירות אבל י"ל שמרומז בכאן רמז כי הנה שמעתי על בזאת יבא להבין אל הקודם היא רמז על הגאולה כי הנה יהוע שע"י תשובה תפלה לדקה של ישראל יעבירו את רוע הגזירה של הגלות וזהו לוס קול ממון שאלשתם מספר אחד להם שהם לו"ס עולה קל"ו וכן קול וכן ממון ושלשתן ביחד עולה מנין זמ"ה וזהו דקאמר כ"ל בזאת שהוא לוס קול ממון יבוא להבין אל הקודם לימות המשיח והן הם שהוזכר יעקב ויבא יעקב אלם עיר שכם אלם בנופו אלם בממונו אלם בהורתו כי אלם בנופו הוא מיוחס לגבור' אלם בממונו הוא העושר אלם בתורתו הוא החכמה ולוס קול ממון כמי יש להם יהוס לחכמה גבורה ועושר כי הנה היתה בספרי מוסר שעיקר התשובה הוא למוד התורה ואם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד כ' דפין דרק אחד ילמוד שני פרקים והנה ממון הוא העושר וקול הוא קול תורה שהיא החכמה ולוס מיוחס לגבורה כי ע"י הלוס נחלש הגבורה ורומז הכתוב אלל יתהלל אדם בחכמה וגבורה ועושר כ"ל בשעות' בשלם אלה תשובה דהייט בגבורתו יתענה שהוא לוס למען יחלש כחו בחכמתו ילמוד תורה שהוא קול ובממונו יעשה לדקה שהוא ממון ואם יתנהג בשלם אלה שהם לוס קול ממון שהוא עולה זאת אז יהולל המתהלל בשם גמל"ך ואע"י :

בעזה"י נתחיל בס"ד דרוש הבטחון

אמרה יוסף לפני הקב"ה רבש"ע יהיו מזוניתי מרורים כזית ומסורים בידך ואל יהיו מתוקים כדבש ומסורים בידי בשר ודם · הנה הפירוש הפשוט הוא כי יודע כי מרירות הרוחני הוא יותר גדול ממרירות גשמי וכן מתיקות רוחני יותר גדול ממתיקות גשמי ולכן בקש' יוסף יהיו מזוניתי מרורים כזית שהוא מרירות גשמי מסורים בידך שהוא מתיקות רוחני במה שהיוו לריך לבשר ודם ואל יהיו מתוקים כדבש שהוא מתיקות גשמי ומס רי' ביד בשר ודם שהוא מרירות רוחני כי התלטרכות לבשר ודם הוא מר מאוד כמאמרז"ל פשוט כלילה בשוק ואל התערך לבריות כי התלטרכות לבריות הוא יותר מר מפשוטת כלילה בשוק ומע"ש שפשוטת כלילה בשוק הוא עלבון גדול הנה התלטרכות לבריות

המשורה

המסור, וזולת כך דהנה תרז"ל מוכלי המן עיניהם תלו לחביהם שבשמים כי הם מתפחדים מולי לא יכלו למחרת מן וימהו ברעב לכן בהכרח הם מטעדים את לבם לחביהם שבשמים והם תולים עיניהם לו ית' שיתן להם פרנסתם ובזה תפרש המסור, ולפ"ז העם ולקטו דבר יום ביומו ומקצה המסור' יום לשנה למה לא נפל ביום ז' לשבו' שלימה ומתרלה המסור' מצום ומוהו יום יום ידרוסון ומס הי' נופל ביום ז' מן לשנה תמימה לא היו מוצאים בהשדה כי היו מוצאים מלחר שים להם ללכול שנה תמימה מיום לריכין לדבק בו ית' כל השנה · ועד"ז פירשתי טוב לחסות בהשם מבטוח בחדם כי הנה הר"מ מלשיך מפרש בחסות חס חין קמח חין קמח חין תורה חס חין תורה חין קמח חס חין יכרים בלי ענין ומפרש הוא ז"ל שחוא ענין ויטח בחדם עם הבורח ית' בחדם טוען חין לי מה לחכול ואיך חוכל ללמוד תורה חס חין קמח חין מארם חן לי לחכול ואח"כ חלמוד תורה והקב"ה טוען למוד בתחלה ואח"כ חתן לך לחכול ואם חין תורה כלומר חס לא תלמוד חין קמח לא תתן לך קמח כי כשתתן לך לחכול בתחלה שוב לא תרלה ללמוד אח"כ תורה מאחר שתין לך הכרח ואני הוא יותר בטוח ממך שחס תלמוד בתחלה ואתה חני ובודאי תתן לך אח"כ לחכול משא"כ חס תתן לך לחכול בתחלה השקר לי ולא תרלה ללמוד אח"כ וזהו שאמר הכתוב טוב לחסות בהשם כלומר יותר טוב הוא שיהי' החדם מוסס ובוטח בהשם שיתן לו לחכול אחר לעולו בודאי מבטוח בחדם ומלת מבטוח קאי על השם שמוצאר בתחלה בפסוק ופירושו הוא מבטוח השם בחדם כי השי"ת חינו מובטח בחדם שילמוד אחר שחכילה כי החדם הוא משקר וקבה"ש נתתן וקיים במאמרו ובבטחותיו ורחיתי בחיזה מפרש שמפרש עד"ז שיני כל חליך ישברו כחשר אתה נותן להם את חכלם בעתו ולא קודם לכן · והנה חרז"ל במס' ר"ה בחרבעה פרקים העולם נדון בפסח על התבואה בעלרת על פירות האילן בחג ביהודין על המים בר"ה כל העולם עוברים לפניו ככני מרון ר' יוסי חומר חדם נדון בכל יום והנה לכאורה קשה מה בח ר' יוסי ללמדנו בזה חיזה מוסר חו הדרכה טובה ונראה לייבא עפ"י מה שממעתי לפרש פסוק אחד בישעי' מכח רגל עד רגם חין בו מתום כי אחר הוטענה רבה ושמיני עלרת שחיא גמר החתימה על כל השנה כולה והוא נקרא בח רגל שהוא סוף הרגל של חג הסכות חין בו מתום כלומר חין אחד מהם שיהי' תמים עם השם כי הם חוטבים שטוב פינם לריכין לו ית' כל השנה מאחר שבבר נכתב ונחתם בי פרנסתי לכל השנה ובודאי לא ישוגה כ"ש בר"ה חז הם מתחילין להתקרב מעט לו ית' ומתפללין שיכתבו לפרנסה טובה ואחר בח הרגל שהוא הוטענה רבה ושמיני עלרת השם סוף הרגל כולם מומרים נותם להתקרב לו ית' וז"ש הכתוב בכח רגל דהיינו אחר הוטענה רבה ושמיני עלרת

ועד רגם שהוא רגם השנה חין בו מתום כלומר לריך תמיס עם הבורח ית' שכולם חומרים נותם ומשמיל לך משל דהנה יהוע המשנ ביישרות לבורר מי שיהיו רשאי הקהל על פי הרוב שבשם טובי העיר חשר כל עניני העיר על פי רשאי הקהל ועלו ועל פיהם יבחרו והנה בורר אחד הי' עיקר ביניהם שהיה יכול להטות בחכמתו רלון כל הבוררי' לרלונו ומים אחד מאנשי העיר הי' מתחוקק מאוד שימנוהו הבוררים לרשת הקהל ויבח להבורר העקרי ויך ויתחנן לו שיעשוהו לרשת וימלח הבורר רלונו ושיעשוהו לרשת הקהל ואחר שנתמנה לרשת הקהל וכל עניני הקהילה ביהו והי' מילר להבורר העקרי מאוד כל השנה כולה ויחר חף הבורר מאוד על רשת הקהל בחמרו הלח חני שחתיכו לרשת ועתה משלח לי רעה תחת טובה ועוד חרה חף הבורר ביותר על מה שרשת הקהל נגד דעתו כי הרשת הקהל הכניע חת עלמו לפני הבורר זמן מועט כשיעור זמן שיהיו הבוררים שהיה חלי שעה חו שעה ואח"כ היה מושל רשת הקהל על הבורר שנה תמימה ויהייבב בדעתו לחמר מהיום והלחה לריך חני להיות מהון בדבר מאוד ולהתייבב בדעתי היטיב בשעה מועטת שהוא זמן יושיבו הבוררים חת מי שיהיה לרשת הקהל על שנה תמימה והנה ר' יוסי בחמרו חדם ניהון כל יום בח להדריך פותנו שנדבק בבורא ית' כל היומים כלומר חל תחשבו כי בר"ה לבד חתה נידונים וכשבורין חתם שתוכפה לריכין להכניע לפניו ית' כ"ח חר"ה ועד אחר נמר חתימה ואח"כ תתמר נותם בכל השנה לח כן הוא כ"ח בכל יום חתה נידונים לפניו ובכל יום ויום הנפה בידו ית' ולריכין חתם להכנע לפניו המיד · ואפי' לדעת ת"ק דס"ל בחרבעה פרקים העולם נידון ג"כ ח"ח לומר נותם נגד הבורא ית' כל השנה כולה כי הוא ית' לוסף ומביע לסוף דבר בקדמותו מרחשית שנה ית' לוסף ומביע לסוף מי שעתיד להיות טוב לפניו ית' כל השנה כולה לותו היום הוא ית' כותב וחותם לטובה ומי שעתיד להיות רע בכל השנה נכתב ונחתם לרעה ועד"ז פירש בעל יפה הוהר דברי המדרש רבה בפ' ויהי ז"ל המדרש חות נמ' לפה הקב"ה מה שלבן עתיד לעשות ליעקב אבינו ולר לורש ביולח בה לפ כה חמר חין כתיב כחן חלח חם כה יחמר עכ"ל המדרש והנה דברים חלו בלתי מובנים לכחורה ופירש בעל תולד' יולח ובעל יפה תוהר כך דהנה לבן רלה להתחכם נגדו ית' כחשר רחה כי כלתה חליו הרעה ימו התנאים שהתנה עם יעקב כך היו בלתן מהעברות ומולידות חם חי' מתנה עקודים יהי' שכרו של יעקב וילדו כל בלתן עקודים חם נקודים נקודים לכן התחכם לבן להתנו' עם יעקב מהחלה עקודים כדי שיהעברו בלתן עקודים ואחר שנתעברו חי' חוזר מעקודים לנקודים כחמרו כי קודם שיולידו בלתן רחמי לחזור מהנחו כיון שחינו יודע מה יולידו מבל הקב"ה לפה התנחי הסני שעתיד לבן להתנו' חם יעקב ולר לורש

בכאן הלמן כמו התנאי הסני על לבן ולא כפי התנאי הראשון על לבן מפני שידע הקב"ה שלבן עתיד לחזור מהתנאי הראשון וזהו שאמר המדרש לפי הקב"ה מה שלבן עתיד לעשות עתיד דיקוק ליעקב אבינו דהיינו כפי שעתיד להתנו, עם יעקב התנאי הסני ולא טורם כיולא בה כלומר כפי התנאי הסני דייק המדרש מדלא אמר מה שה אמר גלא מה שה יאמר כלומר כפי שדעתו של לבן עתיד לומר מח"כ ולכך כתוב בלשון עתיד יאמר וכמו כן בנדון דידן שהוא יתי, לופא ומביא לב אדם בר"ה כפי שעתיד להיות בכל השנה שה טוב לו הפכו כמו כן

נכתב שם לשובה לו לספכו :

והנה איתא במשנה דברכות חייב אדם לברך

על הרעה בשם שמברך על הטובה ודקדקו המפרשים מלת בשם דהל"ל חייב אדם לברך על הרעה ועל הטובה מפי בשם אלא ר"ל בשמחת בשם שעל הטובה מברך בשמחה כך על הרעה חייב לברך בשמחה והיה הדבר קשה לעייר לברך על הרעה בשמחה בזמן שהאדם מלטער בעת עליו הרעה ויסיק יברך אז בשמחה ויסיק יעייר שני הפכיים בעונא אחד בזמן אחד כי היה בשמחה היא רוחני פנימי כי בשמחה היא במחשבה ובלב בלבד וכ"ז שבשמחה היינו גדולה אין יודע לבוש אדם שם ים שמחה בלבו רק בשמר תתי' בשמחה גדולה ועלומה בלב האדם אבר אלא קטן מכאיל מבשחיר את בשמחה היא הרי אז בבכרה תתגלה בשמחה על מיבוי הנוף ויספיק את כפיו זו לזו וירקד ברגליו בשמחה כמו שמרקדין לפני הכלה וכשעט מחמת רוב שמחה יעשה תנועות חוץ לדרך טבע העולם כמשמע וידלג ברגליו כאיל והנה עיקר הסבה על התנועות הללו היא השמחה פנימי' שבלב והתנועות הם מסיבבים מהשמחה והנה כאן שהתנה למימר שכוונת התנה שבשעת ברכם יעשה התועה על שמחה כמו הריקוד והמחול זהדילוג כאיל והספקת כף אל כף כי מה יועילו כל התנועות המזעו' אללו אם אין בלב שום שמחה כי העיקר הוא השמחה שבלב והוא דבר קשה לעייר שמחה ועיר ברגע אחת ולעל"ד לפרש בעזה"י כך כי הנה ידוע שהשמחה שבשחה פרטיית היא יסוד גדול מיסודו ההורה כי הקב"ה מצניע על כל פרט ופרט שבאדם כמו שאר"ל אין אדם נוקף באצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה ונדולה מזו אר"ל בערכין שאם יעורך אדם להוסיף ידו לכיס לסולית שני דינרין ולא עלה בידו רק דינר אחד וצריך להוסיף עוד ידו לכיס שיקח שדינר שני לפיל טורח קטן כזה אינו במקרה כ"ש בהשמחה מלמעלה כי נזרו עליו ממעלה שיבא לידי טורח הקל הלזה והנה אם ימלא אדם אחד דינר כסף בעיר גדולה ביומא דשוקא שמצוים רבים מאוד כמו מאה אלפים אנשים הולכים וחוזרים מקלה לקלה שמוך לדינר בכסף הסוא ולא מלאו אותו רק הוא והנה אם ירצה זה המולא דינר הכסף להודות לבורא ית', בעד הטוב' שעשה לו בעד הדינר כסף הוא מספיק הודאה מועטת כפי ערך חסיבו' דינר הכסף בעיניו אבל אם יסכיל זה האים לומר הלא ודאי אפי' השנה' פרטיי' שהשניח עלי הבורא מלאתי הדינר אלזה והנה הלא הוא ית' מלך גדול ומורא אין קץ לרוממותו וגדולתו ומי שפל שבשפלי' שפה סרוחה ומי מני שאהיה מוייר במחשבת המלך וישניח עלי ומה נס בהשנחה נפלאה כזאת שהוצרך לשמות ולעור עיני מאה אלפים אנשים אלא ימלאו הדינר כסף רק מני נמלא לע"ע בעת מולאי את הדינר מני מוייר ומחושב במחשבת המלך בהשנחה נפלאה ומדוקדקת ויכסוף להודות לו ית' הודאות רבות מאוד יותר מאשר בכחו וילטער על מיעוט כח להודות לו ית' כפי שראוי להודות לו בעד אהבה והשנחה נפלאה כזאת נמלא לא על הדינר מודה לו ית' אלא על המושב לו מפלאי ההשנחה פרטיי' עליו ועל כל בני אדם וכולם נשקרים לפניו בשקירה אחת :

והנה יהוע במדה שאדם מודד מודדין לו וכנה מוהר"ם אלשיך כתב על ולך השם החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו והקשה הלא אם כמעשהו הוא דין ולא חסד ומפרש הוא ז"ל כך כי הנה דרך בני אדם בשבח עליהם אזה חולי אינם רוצים לפשפש במעשיהם ואומרי' מקרה היה ושכיח היה אחולי הזאת אלל הרבה בני אדם והחולי הזה היא הולכת וחוזר' וסובבת חלילה אלל כל בני אדם ואינם תולים אחולי בהשנחתו ית' והשבי"ת אלא אחולי אלזאת עליו למרק עוונותיו וע"ז אמר הנביא על מה תכו עוד תוסיפו סרה לומר הלא אתם מוכים על עוונותיכם ואינכם מרגישים בתמרוקם מקרה היא והלא בזה עוד תוסיפו סרה בהיותכם כופרים בהשנחה ואולים הענין במקרה · והנה מלבד עונות הרשומים אתם חוטאים חטא אחד בכפיר' ההשנחה והקב"ה מעניש את האדם מדה כנגד מדה למען ירגיש כי הוא ית' אלא עליו כדי אלא יבוא עוד לכשלה ויתהרע על העבר וזהו שאמר על מה כו' פי' שתבונו על היזה עבירי' תוכו ותרפו שהשיכם הוא מתייחם לעבירה מדה כנגד מדה ממש למען הנכם רואים בעיניכם שאינו במקרה כ"ש בהשנחה פרטיית ועל כל זה עוד תוסיפו סרה בתמרכם זה דרך הטבע אלל כל אדם כי כל האם לחלי וכל לבב דוי ועד"ז אמר דהש"י ולך השם החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ממש מדה כנגד מד' למען ידין כי הוא בהשנחה ויסוד מעוותיו וידע ויכיר כי הם לעולם בורא ומנהיג ומשניח על כל ברואיו ואינו במקרה ועפ"ז פירשתי המאמר אם רואה אדם איסורין בתין עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מלא יחלה בביטול תורה דקשה היאך לא מלא עון על ביטול תורה והנה הר"ם אלנאזי בספר התורה לעיניים כתב דש"פ יתלה מה שלא מלא הוא לסיבת ביטול תורה לפי שאינו יודע אינו הוא

מעוה

ממה ואיזה סוג עבירה ואיזה לא תירץ בזה כלום דעכ"פ יקשה מ"מ היאך לא מלא עכ"פ זה העון פלמו של ביטול תורה · ונלע"ד לפרש בשני דרכים מלבד הדרך הפשוטי שמלאתי בספר חוסב מחשבות מחיבור מו"ה עמנואל בעל מסכת חסידים והוא זה שם יסורין באין עליו ורואה לידע אם הם יסורין של אהבה או למרק עוונותיו יפשפש במעשיו ואם ימצא שחטא הוא יסורים של אהבה ואם לא מלא אין לו שולחי יסורין של אהבה הם מלא יהלה קיסיון עוד בדבר אחר והוא ביטול תורה וירחה אם כח ע"י יסורין לביטול תורה הוי הוא יסורין של אהבה ולא פשפש כראוי ויחזור עוד לפשפש מחדש ואם הם יסורין שאין בהם ביטול תורה הוי בודאי הם יסורין של אהבה כן פי' בס' חוסב מחשבות ויפה פירש הגם שים לפקפק כי זה הניסיון של ביטול תורה רמוי לנפשות בהשוגה ואם ימלא שים בהם ביטול תורה הוי יפשפש במעשיו כי ודאי הוא יסורין של אהבה כמשמ"ל ולפענ"ד נראה לפרש כך [ע"כ מלאתי בקונטרים ובדרוש התשובה מפרש לותו המאמר אם רואה ע"ם וע"ל הכותב שמתוך ההלעה הנ"ל מובן ממילא שחייב לברך על הרעה בהם שמברך על הטובה בשמחה כי ההודאה להש"י אינו על ההטבה רק על שהוא ית' מטיב או לפיוק ח"ו שכל הוא בהשגחה פרטיית והוא הוא עיקר ההודאה (חסר) :

טעמו ולפי כי טוב הגם שברי הגבר יחסר בו הגם הלשון טעמו לכאורה לא ילדק היטיב עד הש"י ונלע"ד כי הגם כתוב לא תנסו את השם אלהיכם והש"ם ביקש מהברייות מי יתן שישתוקקו לנסות את השם והגם הברייות מוהבים אותו לנסות ואינם חפצים אותו אף לנסות ומשמל זה לאחד שים לו בן יחיד אהוב לו מאוד לאין קץ ואינו יודע אויה נחת רוח יעשה לו מרוב התלהבות אהבתו אותו ויהיל הוא רק מאוד ואינו יכול עדיין לדבר כלל והאב שחייעץ בעצמו מה לעשות כדי להשקיט הוש אהבתו קלת ליתן לו מין מרקח אחת מהוק ומתובל ומבושם היטיב ויהיה כי יומתק המרקח לאכו יגיע גם לפיו נחת רוח ויעשוט בלבו בהשבו שבגו היהל האהוב לו נהנה מן המרקח הלז ועי"כ נהנה גם הוא והגם אין דרך להשתוקק אחר טעם אויה מאכל בפעם ראשון כל זמן שלא טעם המאכל הטוב מעולי ומפני כן בשאהב מוציא המרקח הנ"ל מפה לפיו ללדון וסוגר פיו ועי"ז שאב מלטער שאין לו כמה להשקיט גודל חום אהבתו מה עושה בתחלה כופפו ופותח פיו שלא בטובתו ותוחב המרקחת לפיו עד כי ירגיש בחיך ולשון מהיקות המרקחת הטוב ומזו והלאה מדרכה יבקש היהל בתחנונים ליתן לו המרקחה מאחר שיודע טוב טעמו וכן אמר דהע"ה טעמו פעם אחד לנסות עיני הבטחון נבורת ית' ולו תרגי והבירו כי טוב הגם הגבר יחסה בו :

והנה היתה בפסוק לי הכסף ולי הזהב אמר ה'

לבאות והנה שלמון הזה מצולל הנהה כי מי חוטף ממנו ואם הוא בדרך התפארות הלא יש לו התפאר בדברים חטובים יותר מכסף וזהב ונלע"ד לייחב בהקדים הלעה אחת הגם הרבה ים לתמוה על סמיות עיניים ולבם של הברייו' כי הלא אם יסתלל לכל אחד ואחד מיסרלל הסתמל אחת בבורת ית' שהוא מהון העולם ושהוא לל אחד לפיזי ושחורתו שבכחב ושבע"ם מתחיים הגם ומתחו נתונים הגם גמו וכל דברי נביאים וכתבי קדשו מתחיים הגם והגם אם יסתלו אלות הללו אף לפחות שבפחותים יעצר פיו לבלי חוק נגד הסתול להשיב לו כי בבלי דעת הוא שאלתו כי הלא הי שלימו מלמין בקולו של יו"ד שבתוב בתורה הרי הוא בכלל המינים והמפיקורסים עלכ"ו מי שיכפור בכל הלה הדברים והגה אין ספק שגם מעשיו את עלמם טעות עלום ועליהם נאמ' בפיו ובמפתיו כבדוני ולבם רחק ממני והלא תלמוד ערוך הוא כל מזונותיו של אדם קלובים לו מר"ה עד יוה"כ חוץ מהוללות שבת ויו"ט והולחת בניו לת"ת אחם פוחתין לו ואם מוסיקמוסיפין לו והגה מאמעות הלשון של קלובין הוא אף אם יטריח וייגע אחם עלמו מאוד להסוף הון רב ויסע ממקומו לרחוב בליות ולדרוך בחניות ולחניות נפשו בחעוות אחריות בימים ובישרות ובמדבריו יומם לא יוח ולילה לא ישקוט עכ"ז לא יוכל להוסיף לו בחרילותו הממרץ אף פרוטה אחת על קלובותיו לאם יוסיר שיכול האדם להוסיף ע"י יגיעו פרוטה אחת יותר מקלובותיו ת"כ מהו לשון קלובין שבתלמוד וכן כל הברייות שבעולם אף אם יתחמלו בכל כחם לפחות מקלובותיו של אדם אחד אף פרוטה אחת מקלובותיו לא יוכלו לפחות ממנו אחם יוסיר שיוכלו לפחות ת"כ מהו לשון קלובין והגה כל הברייו' יביעון בפיהם שמחיים בחורה שבע"פ ואם אין מחיים בפלת קלובין הנאמר בתלמוד וממעשיהם ניכר שחיים מחיים מאחר ביומם לא יפקוטו ולילה לא יוחו להביא ממרחק להחם ולהרבות הון ועושר בביתיהם ובאחת השה לריק יגעו והגה לכאור' יש לתמוה על מה שאמרו בגמ' חוץ מהוללות בניו לת"ת אחם פוחתין לו ואם מוסיף מוסיפין לו וע"כ פרנסתו של התלמד תלוי' בחברים השעה הוא אם רב כ"ש בעה"כ יהן למלמד הון רב יהיה למלמד הון רב ואם יהן למלמד מעט יהיה למלמד מעט וכי המלמדים חיגם כחובים למעלה בפנקסו של' וכי המלמדים אין להם קלבה למעלה בין ר"ם ליוה"כ וכן החורה הזהירה לנו על הלדקה לפרנס את העניים כדכתיב לא תקפוץ את ידך מאחיך האביון וקרא עליך אל השם והיה בך חטא וכי העניים חיגם רשומין בפנקסו של' אבל העניין הוא בחמה הגמור שכל מ"ש מיסרלל אפי' קטן שבקטני' מזונותיו קלובין לו בין ר"ם ליוה"כ ולא יחסר הוא פרוטה מקלובותיו ולא יוסיף רק שבעה"כ נותן להמלמד שכר לימוד ממעות המלמד עלמו דהיינו שהקב"ה חינו נותן משות קלובותיו של המלמד למלמ'

עלמו

עלמו כי מלד ד"ת מסור ליטול שכר ליעוד כמשמרז"ל בב"מ ואלו רלה המלמד ללמוד בחנם בחמת היה הקב"ה מוסר מעות קלבותיו של המלמד למלמד בעלמו אך מפני שהמלמד מימו רולה ללמוד בחנם לכן הקב"ה מימו מוסר קלבותיו של המלמד למלמד בעלמו כ"ל לבעה"ב ובעה"ב נותן לו שכר ליעוד ושניהם טועים בעה"ב סובר בעה"ב שנותן למלמד מכיסו ומקבלת עלמו וסובר בעה"ב שע"י נתינתו שכר ליעוד למלמד נחסר מקבלותיו והמלמד סובר ג"כ שהקבלת בעה"ב נחסר ע"י שנותן לו שכר ליעוד והמלמד יש לו יתרון על קבלותיו אבל בחמת שניהם טועים הם כי בחמת השכר ליעוד הוא מקבלת המלמד בעלמו ובעה"ב נותן למלמד מקבלת המלמד בעלמו והנה הם קבלת המלמד הוא עד"מ מרבע מעות זוז לשנה ואם בעה"ב יתן שכר ליעוד ג"כ מרבע מעות זוז לשנה הוי ס"ל הקב"ה לפחות או להוסיף על קבלת בעה"ב ואם בעה"ב פוחת השכר ליעוד מד' מעות זוז הוי פוחתין לו דהיינו כשבעה"ב נותן למלמד כ"ת ג' מעות לשנה והקב"ה מסר כל קבלותיו של המלמד לבעה"ב והרי נשאר עוד אלל בעה"ב ממעות בעה"ב מה שנותן למלמד נמלא כל ז' מהם נשאר קבלותיו שלימה בעה"ב לא העדיף והמלמד לא החסיר ואם מוסיף מוסיפין עליו דהיינו אם בעה"ב נותן שכר ליעוד למלמד יותר מקבלת המלמד דהיינו שנותן לו חמשה מעות זוז לשנה הוי מוסיפין לו דהיינו שהקב"ה נוטל ממנו זוז מן המלמד ונותן לבעה"ב נמלא שהוא הוסיף שהמלמד לא העדיף ובעה"ב לא החסיר אלא קבלת שניהם היתה מלומלמת בלי חסרון ויתרון וכן בעה"ב שנותן לדקה לעני הוא ג"כ מעות העני בעלמו שהקב"ה מוסר מעות קבלת העני לעשיר והעשיר חימו נחסר מקבלותיו ע"י מה שנותן לדקה לעני כי ממנו הוא נותן לו רק שעשיר סובר שים לו נרעון בממנו ע"י הלדקה ובחמת הוא טועה ואם העשיר אין נותן לדקה לעני הוי הקב"ה נותן לעני אער תאב לאות חמת לעשיר שיפרנסהו וים לעני על העשיר מלוה בשטר כי מלוה בכתובה בהורה כמלוה בשטר דמי · והנה בתוב בהורה לא הקפוץ את ידך מחניך בתיבון פתוח תפתח את ידך והנה כשהעשיר חימו חושש למ"ש בהורה הוי הקב"ה נוטל מעות העני שביד העשיר ונותן מידו הרחבה לעני וזש"ה וקרת עליך אל ה' והיה בך חטא וחטאת הוא לשון חסרון אל' והייתי אני ואלמה בני העולים דהיינו שהקב"ה מחסר מן העשיר שיעור קבת העני שהית' מסורה בידו ונותן לעני :

והנה רחיתי בספר עשרה מאמרות של הרמ"ע שכל מלות התורה הם מתפרשים בלשון עחיד עד"מ כל חלב וכל דם לא תאכלו פירושו הוא אין אתם עתידין לאכול דם וחלב וכן כל מלות התורה כי הקב"ה ערב בעדינו שלא נחטא כדכתיב ועמך כולם לדיקים והנה קשה איך מתפרשים לפ תנאב ולא הנזול בלשון עתיד והרי אמו רומים שכר מדה שהמלמד נוטלים אבל השניז הוא עד"מ רשום ומעתו הוה קבותיו של רשובן הוא אלף זוז וקבלותיו של שמעון הוא שלשת אלפים זוז ואח"כ נזול רשובן מעמעון אלף זוז והנה אם רשובן לא היה נזול מעמעון אלף זוז הי' הקב"ה מוסר לרשובן אלף זוז שהוא קבלותיו בהיתר ועתה כשלקח רשובן בעלמו אלף זוז מיד שמעון שוב אין הקב"ה לריך ליתן לרשובן קבלותיו ואותן אלף זוז שהיה להקב"ה ליתן לרשובן עתה נותן אלף זוז לשמעון ומהמלת חסרונו נמלא קבלותיו של שמעון הוא שלשת אלפים זוז ולא הפסידו כלל ורשובן לא העדיף ולא הרויח כלל באותן אלף זוז שנזל משמעון רק הלוה שעבר על לא תגזול ונמלא כשרשובן נוזל משמעון אלף זוז הוי נוזל מעות שמעון כי אם מעות עלמו הוא נוזל לפי שהקב"ה מנכה לו מקבלותיו שיעור מה שנזל ונבב נמלא גם לא תגנוב ולא תגזול מהפרשי' לעתיד כלומר אין אתה עתיד לגנוב וגזול כי אתה טועה אתה סובר שאתה נוזב וגוזל ממון חבירך והאמת ממון אלך אתה גוזב וגוזל · כללו דמילתא מי שמאמין בעמוד הברזל אלוה שבראנו שפ"ה להטעייר שסוס אדם יניע לו נירעון בקבלותיו שבן ר"ה ליום"כ וכ"כ פ"ת להטעייר סיוסף אדם על קבלותיו אף פרוטה אחת ופ"כ פ"ת להטעייר סיהי' לאדם סוס הפסד בעולם ואפילו אם ירחה בעיניו שנחסרו מממונו דהיינו שניה לו אלף זוז ועכשיו נעבו כולם ממנו ולא נשאר לו אף פרוטה אחת לא ידאג על זה כלל מי שמאמין בעמוד הברזל שהודעתו בו כי יגחם פ"ע בשחר מעני לופנים אף שהאלף זוז הללו הם מקבלותיו ועדיין עתיד הקב"ה למלות חסרונו או שהאלף זוז הללו לא היו מכלל קבלותיו והנה אף שעינו הבשרי רואה שהפסד אבל עין השכלי מחייב שלא יעייר לעולם סוס הפסד אלא סוס אדם ממש מחמת חסרון אמונתם ביסוד הלזה ומחמת עורון עיני שכלם הם דומים כשיניע להם חיזה הפסד כי הם חושבים כל ממון שהשיג ידם ומה שמונח בחולרותיהם הם שלהם ומכלל קבלותם הם ולכן כשיגרע סכום הממון שבחולרותיהם חושבים הם שים להם הפסד ודואגים ומתעלבים ע"ז אבל אם היו מסכילים ושפ"ת לשום אדם לידע שך הכלוב לו מר"ם עד יוה"כ ושהממון המונח בחולרותיהם מסופק אללם אם הוא מכלל קבלותיו כי חולי הממון שבידם הינו שלהם לא היו דואגים לעולם בהניע להם סוס נרעון משכום ממונם ולא היו לריכים לעורר תרחות עלומות ויניעות להרט' הון בחשבם כי לריך יינעו רק היו עוסקים מעט במו"מ ובאותו העסק מעט היו הקב"ה מזמין להם קבלותם ופרנסתם כי בלי עסק כלל וכלל ג"כ שפ"ת להחטא כי היעשה הסם תרופות בסמים והשליך מסם לכל אחד קבלותיו בדרך גם שלא בדרך הטבע אבל לריך לעסוק מעט במו"מ והקב"ה שולח לו ברכה במעשה ידיו כדכתיב וברכתיך בכל אשר

תעשה

תעשה ופי' הפסוק הזה משמע בכל אחר תעשה אפי' בעסק מעט כמו"מ וגם לאפוקי מדעת כמה מפשים שאומרים על איזה עסק שמוטה אללה שבעסק זה מפסידין ממון ובעסק אחר מרויחים והנה דעת שוטים הוא כי הנה הקב"ה שולח ברכה לאדם בכל מה שיעסוק כדכתיב וברכתיך בכל אשר תעשה כי כ"כ ירויח אדם בעסק הזה כמו בעסק פלוני טובות ומרגליות והנה כל אדם שאתו ובניו ובמותיו שמוכים על שלחנו הינו מפרנסם מקנבותיו כ"ה מקנבתם כי כל אחד מבניו ובמותיו קנבתם קטנין וכתובין בפנקס בין ר"ה ליוה"כ כי אין בני אדם כדבי חיה אללה יהיו ת"ו רשומין בפנקסו ית' אללה שהקב"ה מוסר קנבותם לאביהם ובאמת אינם מוכלים על שלחן אביהם אללה משלחן גבוה קא זכו ומשלהם הם מיכלים וכשמגרשם מעל שלחנו כדי אז הינו מוסר הקב"ה קנבתם לאביהם אללה מוסר להם עשמם וכן קנבת אשתו ג"כ נמסר בידו ואף שהקב"ה היה יכול למסור קנבתה ביד עשמה ולא להפרנס ע"י בעלה אבל עכין זה הוא לדעמת רבתה כי בעובדה דלתתא תהער עובדה דלעילא דכמו שהוא משניח ומפרנס את אשתו ג"כ הקב"ה משפיע לשכינת עוזו שפע רוחני וכמו שהאדם חומל על בניו ובמותיו לפרנסם גם הקב"ה ירחים על נשמותיו שהם בניו ומשפיע להם שפע רוחניית דהיינו השגת השכל וזכרון וחמלה וחניגה וכן לפי היסוד המוסד שכתבנו שם כל הבריות הין מלמיני בזה לא היו לריכין לדיני ממונות כי לא היה ביניהם שום תביעות ממון ולא כפירת ממון מאחר שהיו יודעים שם"ה להיות שום תוספות וגרעון על קנבותם אבל לא דברה תורה אללה בנגד ילפ"ר המעוור עיני חכמים ומה נעשה לילך אחרי עיני הנשמיים ומה גם ע"י הדיין שדן דין אמת למאתו שוטה הועלה גדול למעלה דכשהם דין למטה אין דין למעלה רק רחמים גדולים · כללה דמילתא מיום בריאת העולם לא הפסיד אדם קף פרוטה אחת ולא הרויח פרוטה אחת · ורלוחי בספר עולת אפרים שכתב הטעם דכמן לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר לרמוז לנו דהמרבה במו"מ לא העדיף על קנבותיו והממעיט לא המעיט על קנבותיו רק הוא לפי מלנו הקנוב לו בין ר"ה ליוה"כ לקטו וכדי בזיון וקלף על מה שהבריות מניחים עסק עבודת הבורא ועוסקים תמיד במו"מ להרבות הון ובאמת טועים הם ואינם מרויחים בזה כלל ואם היו עוסקים בעבודת הבורא היו מרויחים הרבה וכי ים עורון עיניים גדול מזה · וזה"ק לי הכסף ולי הזהב אמר השם לשלמה לומר על הטעם שהכסף והזהב המונח בחולרותיכם שלכם הוא כי הין הוא אדם יכול לידע קנבותיו כי לפעמי' מוסר הקב"ה ליד האדם יותר מקנבותו כדי לחסרו אח"כ ויניע לו דעצה ע"י זה לפי דעתו השלה וז"ש לע"ם שמונח בחולרותיכם שעפ"כ הינו שלכם ב"ה לי הכסף ולי הזהב לכן שמעו עלתי בהניע לידכם הון רוב אל השמחו בו שמחת הגס כי הינו שלכם ואם אח"כ יחסר הסון האוח אל תדאגו כי הינו הפסד שלכם כי הסון האוח מעולם לא היה שלכם :

והנה יעקב אבינו ע"ה אמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וכי' הפשי לי להלקים והנה אל"ל ונתן לי לחם ובגד דהלא יהוע טוב לחם בדאגי לאכול ובגד אינו כ"ה ללבוש והנה לאכול וללבוש מיוהדים הם וגלע"ד לפרש ק דהנה שמעתי פירוש על מסורה אחת יום ביום נ"ם ויגע העם ולקטו דבר יום ביומו יום לבנה יום לשנה השמו את עוונותיכם ואותי יום יום ידרושון והענין הוא כי הנה חז"ל אוכלי המן עיניהם הלו לאביהם שבשמים והמן לא היה יורד כ"א לצורך יום אחד ויום דואגים על יום המחרת ושמעתי עפי"ז פירוש הפסוק עיני כל אליך ישברו כשאתה נותן להם את אכלם בעתו דהיינו דבר יום ביומו ויהי' פירוש המסורה כך ויגע העם ולקטו דבר יום ביומו ומקצה המדרש למה לא ירד המן לכל הפחות ביום ז' על שנה תמימה וזהו יום לשנה יום לשנה ומתרץ המסורה לכך לא ירד המן ביום אחד לשנה כדי שאותיו יום ידרושון ועפי"ז נלע"ד ליתן טעם על מצות בהרבעה פרקים העולם נידון ר' יוסי אומר אדם נידון כל יום ויש לדקדק מה כוונת ר' יוסי בזה שיהיו מלמד אותנו בזה שום דין או הדרכת מוסר וגל"ל עפ"י מה שמעתי בדרך הלני על פסוק מכף רגל ועד ראש אין בו מתום עפ"י מצל למלך שמשהו הסרים עליהם למלך וקודם שהכתירו בכתר המלוכה הכניע את עלמו בפני כל הסרים הפילו בפני הפחותים כדי שכולם יסכימו להמליכו ואחר שהכתירוהו והוחזק למלך על כולם שוב לא יוכלו לחזור הכביד עולו עליהם ביד הזקה בהשבו שלא יוכלו לחזור והנה המלך הערום בחכמה הכניע את עלמו על שעה קלה כדי שח"כ יתגדל ויהרוממ עליהם מאוד וכן הוא בעיהון יום הדין שאדה"ז כל מזומניו של אדם קלובין לו מר"ה עד יוה"כ ולכן בהגיע יום הדין כל ישראל מכניעים את עלמן לפני הבורא ית' בשום ובכי ובדקה ומעשים טובים כדי שהקב"ה יכתבם בספרן של לדיקים ובאמת כך הוא מדותיו של יוצר הכל שבשעה שהאדם עושה רלונו של מקום אז הוא הלה"ש של העשיר אללה בתחר הוא שם ואותה שעה כשרי"ו ובניעה להחר הג הסוכות יפנו עורף אל הבורא ית' בחשבם כי כבר נגזר דינם לטובה וזהו מכף רגל פירוש סוף רגל תג הסוכות ועד ראש השנה אין בו מתום ולבעל דעתם בזה אמר ר' יוסי אדם נידון בכל יום ובכל יום מסור בתר בידו ית' ואפי' לדעת ת"ק אין שום סייעתא לדעתם המשובשת לחושבים להטעות את הבורא כי הוא לופה נסתרות ועתידות וגן אותה עפ"י מעשיהם העתידים אע"פ שהוא גן בחשבון הוא שם אללה גם בר"ה אינם שלמים בחשבון אז שתיכף אחר הדין יפנו עורף אל הבורא · והנה

ארז"ל יהא עניותא ליסרמל כוורדא סומקא לסוסיא חוורא וכן היתה בספר מבחר מפנינים שפעם אחת אמר עטיר אחד לעני חכם אחד חומל אני עליך שאתה דל מאוד ויענהו החכם העני לולי היית יודע מעלת העוני ופחיתת העושר היית חומל עליך יותר מעלי וכמו שלרעתך אתה חומל עלי מאוד כמו כן אני חומל עליך מאוד על שאתה עטיר ולא עני כמותי ולהבין הדברים הללו על בוריין לריך שתדע בתחלת כי העטיר אין לו נחת לא בעוה"ז ולא בעוה"ב והעני מדרבה מוחל שני עולמו' והעניין הוא כי הנה ודאי פת חדשה שנאפה היום בודאי יותר מוטעם ומהוק"לחיך מפת שנאפה מכמ' ימים והנה מי שהוא רעב יערב לחכו פת ישיבה יותר מאשר יערב לאיש שבע פת חדשה והנה העשיר איש לו הון רב אף על פי שיש רבות לאכול ולא ידאג לומר מה אוכל למחר או לאכול היום לו די והותר על שיש רבות והנה איש כזה אינו רעב לאכול כמאמרז"ל אינו דומה מי שיש לו פת בסלו ועוד שהוא אוכל פת יפה שבכר נתיישן מזלזו תלולו ואינו בוטח כלל בהקב"ה אלא בכסף שם בסלו ובזהב מבטחו משל"כ העני מפחד תמיד לולי יגרום החטא ולא יזמין לו הטורח על מחר לאכול ודוגמ לולי ימות מחמת רעבון ומחייאים מחיין ולכך הולה עיניו על מביני שבשמים ולבו שלם עם שלהים ולמחר כשהטורח מספיע לו אוכל יום לו שמחה גדולה ומה גם שבכר הוא רעב לאכול ושוטע טעם מתוק בלכילתו שהקב"ה הרעיבו בכוונה כדי שילמד עיניו לחביו שבשמים וכדי שיותמך לו מכילתו ושוב שהוא אוכל פת חדשה שחשבו' לבקרים יספיע לו מאכלו ממלא יום לו נחת רוח בעוה"ז ושוב מביע ע"י עניותו מעלה גפלאה שיכיר הטובתו יתברך והקב"ה מתגלה ומתרחם עליו בהטובתו ברחות הטעני טעם שעה עתה דאף על רעבונו ולא קודם לכן לו בלמעוט ובדקדוק בזמן רעבונו ולא קודם לכן ולא גם זאת שהקב"ה מספיע לו פרנסתו בדקדוק כפי לרכו בקיפן אלא יותיר אחר שכילתו ועי"כ מכיר גדולת הטורח ונפלאותיו לית שהטורח מסגיח עליו בהטובתה מדוקדקת ולעולם אינו מניחו ליפלו ברעב וברחיתו את כל זה יודה לטורח ע"ז בשמחה גפלאה ויתחזק בטוחתו בשלהיו עי"ז וכל מה שיחזק בטוחתו הקב"ה מטניח עליו ביותר ומספיע לו מזונו כמ"ש יהי חסדך חסד עלינו כאשר יחלנו לך והנה בכל יום שהקב"ה מהנלה ומתרחם אלין ביותר ברחיתו אותו סימני הטובתה אלין בדקדוק ומתוך כך יום ויום מתחזק ויהולך ומתגבר בבקיאתו ואהבתו ובטחונו בשלהיו ונותל ע"י זה ב' עולמות ומה גם שמבחין אינו בדומה למקבל טובה מאשר קטן למקבל טובה מאשר גדול מע"פ שטובת האשר הגדול אינה חשובה יותר מטובת האשר הקטן עכ"ז מחייב גמול ולהודות לאשר הגדול יותר הרבה מלאשר הקטן עכ"ו בשמקבל טובה היותר גדולה שבכל הטובות בעולם ממש"ה הקב"ה אתין למעלה הימנו

לשמור ממונו מגניב' ומציד' וגזל' וברים משא"כ העני מוכר פרנסתו מופקד הוא ביד הקב"ה אשר אין שום הפש מקרים רע עליו כי כשפרנסתו שפקדת ביד הקב"ה מ"מ שינגנב ויאבד או ינזל או יאבד והקב"ה נותן לו פרנסתו בכל עת שהוא לריך לו כמלא עינו דוחק על פרנסתו כלל ועיקר וע"כ לבו פנוי לעבודת הבורא לעבדו כפי כחו וכשמליך יהבו בכל עיניו על הבורא ית' הן בעניו פרנסתו הן בשאר מקריים הבאי' על האדם הן טובה המקריים שברצי' רעים חלל האדם ובמת חיים רעים כי היא היא חיונו מבין עמיים בחשבו מ"ם בהליט טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו וכן משתרז"ל כל מה דעביד רחמנא לטב עביד והנה הורו לנו במלת כל לומר שלף מה שנחשב חלל האדם לרע חינו מבין עיניו חלא הכל הוא לטובתו ולפילו יעשר את עלמו שחיונו רמוי לטובתו ית' ייטיב לו הקב"ה כשבחין מ"ם הכתוב טוב השם לכל לכל דייקא ורחמיו על כל מעשיו על כל דייקא וכן ייסד הפייטן בהשוחו ביד הטוב והמטיב לרעים ולטובים וכמו שהתרכתי בעין זה בעזה"י בקונטרים אחר כללא דמילתא שהקב"ה יודע להקן עיניו על לך היותר טוב ויותר ממה שיודע האדם בעלמו לתקן ומה לא יהרלה להמשר עליו ית' בדבר שהשב בעיניו לרע וירלה לדחות מעליו העין הרוח בחרילתו וזריזותו לא יועיל כלום כמ"ש החכם הגזירה אמת והחרילות שקר ר"ל כשהגזירה מן הבורא היא ודאי אמתית אחין להמלט ממנה מ"ש בהכרח החרילות שקר מ"ש טוב לקבל בהשבה ולא לבטוח ח"ו למירת תרתי ניהנם מאחר שעכ"פ אינו יכול להמלט ממנה ומה גם כשיהאמן בללו שמומנה תקוע בלב שכלל הוא לטובתו וזש"ה מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו פי' אחין לאדם להתאונן על שום דבר שיזדמן לו כי הכל הוא בגזירת הבורא רק גבר על חטאיו רלוי להתאונן על שזה תלוי בבחירתו כי הכל בידי שמים חוץ מירלת שמים:

ועוד מביא העני עיון גדול בהקדים משתרז"ל אמר דוד לפני הקב"ה יבא עולם לפני אלקים כלומר יהיו כולם שוים להיותה ניזונים ע"י הקב"ה בעלמו ויהי' כולם עשירים ולא יהפרנסו העניים בדרך לדק' ע"י העשירים והשיבו לו מ"כ חסד ואמת מן יגלרוהו כלומר המיך יתקיים מלות לדק' בעולם ועליין הי' מקום לעני להתלונן להיות מוהלפת השיט' ובגלל כן באמת אמרו חכמים גלגל חוזר בעולם כמשתרז"ל לקדימו ריפתא לעניא כי היכי לליקדמי לבנייהו אבל באמת העני שהוא ים לו מעלה גפלאה בזה כשמקבל עניותו בשמחה להתפרנס מן הלדק' כדי שיתקיים על ידו מלות לדקה בעולם ואפשר שם היה שי' עשיר וחבירו עני אפשר לפ' הי' חבירו מקבל העניות בשמח' או אפשר שהוא הי' עשיר לפ' שי' מתנהג בדרך הטבע ומשלו שם נרמה לו עשה שהוא נותן לדקה ואפילו שם נרמה לו עשה שהוא נותן לדקה ואפילו

והיה דלה ועניה דלית לה מנרמ' כלום . אז יאמר שמם בשבת כלומר שמם מספיע בשבת ע"י לדק' לעניים כי ע"י מה שהעני' נותן לדק' לעני מעורר הרוגמא למעל' שמם יספיע בשביל הנקרא' שבת וזהו שארז"ל מיזהו עשיר השמח בחלקו כלומר שהוא עשיר גמור שיש לו הון עשוי ורב לפי שכמה' שמח בחלקו עשי' מרכב' לז"ש לכך זכה להון עשוי שיהי' נ"כ מרכב' לקב"ה בשחי' מה שמספיע לדק' לעני . ועתה יובן מ"ש יעקב אם יהי' אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך פשוטו כמשמעו שימרנו מעצו ויתכן לפרש שכיוון עוד בחלמו ושמרני בדרך היינו הזה אשר אנכי הולך אלא שהוא מדרך היינו אלא ללמוד מדרכי לכן ונתן לי להם כשאלטרך לאכול ולא קודם לכן וגנד כשאלטרך ללבוש ולא קודם לכן ושבתי בשלום וגו' אז והי' ה' לי לאלהי' שיתגלה והי' ניכר אלי היותו אלוה מצניח ובעל היכולת ומנהיג ויתחזק בטחוני בו עד שאהי' שמח בחלקי ואהי' מרכבה לז"ש ודבר זה יצרוס לי שאהי' עוד מרכבה לקב"ה בשחי' אחת וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך שאהי' נ"כ מספיע לאחרי' משה"כ העשיר שלמו נוטה בהשם כ"ש ברוב טובו לפעמים ידמוג אלא יעוב ויאבד ממנו ואבד תקותו משה"כ מי שבועה במלך חי וקיים לא ילגלג ויהי' לבו נכון בבטחון בהשם :

כב ברוח הבריות נוחה רוחו המקום נוחה רוחו

ירמזו כי הנה מרז"ל מה דעלך סני לחברך לא תעביד זו הוא כל התורה כולה ואחת לרעך כמוך והענין הוא כי יותר יתפתה האדם מן היצר במלות שבין אדם לחבירו מאשר יתפתה ממלות שבין אדם למקום ועפ"י הרוב יבוא האדם את חבירו מחמת עניני העולם כמו קנאה שיקנא בכבוד חבירו או עשרו או גבורתו או חכמתו או רוב בניו או שיגיע לו נזק מחבירו כמו גניבה או גזילה וכדומה או בזיון או הכאה וכאשר יעלה על דעתו כי האדם הזה גילה סבה ונרם למיתי להפסידו רק שעיקר הוא גזירת הבורא עליו ואם האדם הזה לא היו מכהו לא כי נמלט מן ההכאה ההיא ע"פ וכי' מביא הכתוב ע"י סבה אחרת כי הרבה אלוהים למקום וכן בעניין הפסד הממ' ע"י גניבה או בזיון וכאשר יעלה על לבו זה הענין אוב לא יבוא את חבירו אף אם יגיע לו רעה על ידו מאחר אלא כי' בהפסדי למלט מן הרעה ההיא בשום פנים כי אם בידי שמים חוץ מירצת שמים והגזירה אמת והחריצות שקר וכל החוחק את השעה שעה דוחקתו ואין חכמה ועצה ותבונה נגד גזירות הש"י כי תתקיים עכ"פ ואם יצרו יפתה שיגמול לחבירו נ"כ רעה כאשר עשה חבירו לו יביא לידו באמת שמ"כ אם נגזרה גזירה על חבירי הרעה שלא לעשות לו לא ימלט ממנה ואמה תעריה את עלמי לגרום לו רעה ואם לא נגזרה עליו הרעה הזאת גם אני לא אוכל לעשות לו מלומה ואף אם שהחכם בכל מיני חכמות לא יוכל לי לגמול לו רעה אשר לא נגזרה עליו מן השמים ולמה לי לעזרה בהם ולעבור על רצונו ית' לחשוב מחשבות נגד גזירותיו ית' וכל מי שישמע ליצרו בענין כזה הרי הוא כופר בעיקר כמה שחושב שאם יתחזק יוכל לבטל גזירות הבורא הים כפירה גדולה מצ והנה כמ"ש בשרו שכל השלוה תלויה בשלוה ובבטחון כי מי שימין שלוחו שלימה שכל בידי שמים וכל מה שנזר הבורא ית' בין לטובה בין לרעה יתקיים עכ"פ וא"א להשלם מגזירותיו ואין לו שום התכוללו לשנות גזירותיו בשום דבר ה"כ לא יחלה לו מניעה לעולם שכל שלוה מהשלות כי לפעמים ימצא האד' מעשות לויה שלוה בעבור פחד הפסד ממון או חושש הכאה או חשש מיתה או הריגה או בזיון או כיוצא בהלו שהם כולם נגזרים מהבורא ית' ואם ימסור האדם לנבורתו ית' שוב לא ימנעהו שום דבר שלוה מן השלות ושום מהמרימו כף חבקוק והעמיד כל התרי"ג שלות על שלוה אחת והיה לדיק בשלוחתו יחי' כי מי שמשמין שלוה חזקה שהיה לדיק בשלוחתו יחי' כי יוכל לקיים כל השלות והנה מי שמקיים ואהבת לרעך כמוך ושומר כל הכריות ואע"פ שמגיע לו על ידם הפסדות גמלה גודלי משמין שלוחם עיקר הסבה רק עיקר הסבה היא גזירותיו יתברך גמלה מקיים כל התורה כולה בנקל וזהו שאמרו רז"ל ואהבת לרעך כמוך זו היא כל התורה כולה והנה הרמ"ע ז"ל כתב בספר עשרה מאמרות במאמר חיקור דין ח"ד פ"ט וז"ל שיתו לבבכם לכללות פרטיות התורה כי לא בשו השלות בהן בלבון לוי שלא בהורלות העתיד לא יהי' לה התחשוב ולא הבוונה גלוי וידוע לפני שלא יהי' לך שלוה מחריש וכן כולם כי טבע המחלב לא יסבול מעשה העבירה והי' הבכשל בה מקרים הבשיל אחר לא יהמיד עכ"ל ואני אומר במלות שבין אדם להבירו ילדע זה מלוד כי לא תרלה הכוונה שלא שהם עיקר הנורם מיתתו כי כבר נגזרה עליו הריגה וא"א דמו מידו יבוקש כי מנלגלין חוב ע"י חייב אבל אין שהם רולהו למת שלא נגזרה קטולה קטלית וכן לא תנגוב ולא תגזול לא תעשוק לא תוכו כלומר לא תועיל בלום במעשיך כי אינך יכול לחסרו מבלעדי ואין שהם יכול להרויה בלעדי וכן לא תעשה לא תועיל בעדוהך להפסידו וכן כל הדומה להם שאחר שכל השלוחות של האדם נגזרות עליו מן השמים ס"כ אין האדם עיקר הפועל וכן מהשלות שייטיב אדם לחבירו אין האדם עיקר המטיב אלא הוא ית' שאם הוא לא ייטיב ישוב הטוב הנה ע"י אחר כי הרבה אלוחים למקום אין לטוב אין לרע וע"ד הכלל ילדע לטון שתיד בכל השלות כי ולאי לא יום הוא ית' מלוחיו למי שיהו מאמין מליחו הו ית' וביללתו ושנזרותיו מתקיימת עכ"פ רק למי שמאמין כל זה וכבר אמרנו למעלה מי שמאמין כל זה נקל לו לקיים

לקיים כל המצות וקרוב לודאי שיקיימם והנה יזדע הוא כמים פנים לפנים כן לב האדם אל האדם נמלא מי שהוסב את הבריות נם הבריות מיהבים לוחו כי דבר היוצא מן הלב נכנס אל הלב ואם ירלה האדם לידע אם חבירו אוהב אותו יסתכל בעצמו אם הוא אוהב את חבירו נם חבירו אוהבו כי רוחניות הלבבות לוטות ומסתכלות זו אל זו ואע"נ דאיכו לא הזי ליבי' חזי ושות ידברו אים את רעהו שפת חלקות כי בלב ולב ידברו ומעתה תבין על נכון כל ערות הבריות אותה היתנו הרי ע"כ נם הוא אוהב את הבריות עם בלא יבער בלא יניע לו מיזה רעה עכ"ז אוהב אותם מחמת אמונתו החזקה שאינם עושי' לו כלום כ"ה בנזיר' הכורת ולכך רות המקום נוחה היתנו אחד כי האמונה בלבד הספיק לחיבי' רות המקום נוחה היתנו ועוד כי מי שאמונתו חזקה כ"כ יקיים בנקל כל המצות ואין לו שום מונע כלל וכ"כ בדין הוא שתהא רות המקום נוחה היתנו:

בשמים ממעל פי' במילי דשמיא הסתכל במי שהוא יותר ירא שמים ממך ועל הארץ שהוא עניני עוה"ז תסתכל במי שהוא למטה ממך דהיינו במי שהוא מדוכא בעניות יותר ממך וא"כ תחזיק טובה להקב"ה ע"ז וכן אמר החכם לאחד שדאג ואמר לו אם דאגתך על העוה"ז כבר הניח אותך מלהיות מדאגתך פי' כי יש עניים נדולים ממך ואם דאגתך על עוה"ב יוסיף מלהיות דאגה על דאגתך. פירוש אחר כבר הניח מלהיות אותך מדאגתך כי איך לדיך לדאוג ולא תועיל בדאגתך ולא הפסיד כלום אם לא תדאוג כי איך יכול להוסיף על מה שקצוב לך בין ר"ה ליה"כ וכל העולם אינם יכולים לפחות מקצבתך לא פרוטה אחת ואם דאגתך על עוה"ב יוסיף לך דאגה על דאגתך כי אמה שלא תהקן לעלמך הפסיד אתה כי זה הדבר מסור בידיך וברשותך כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וזש"ה מה יתאון אדם חי כלומר אין לו להתאונן על שום דבר כמאמר החכם הנ"ל כבר הניח מלהיות אותך מדאגתך וא"כ אין לו להתאונן ר"ל על הצלחו כמ"ש החכם ואם דאגתך על עוה"ב יתוסף לך דאגה על דאגתך והנה ד' מדרנות הם לעוה"ב נבר אדם ואדם הוא כנוי הלדיק וז"ש מה יתאונן אדם חי כי רשעי בח יהם קוריים מתים:

ארז"ל במס' שבת על פסוק אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד וכי אורך ימים בימינה הוא דהיכא עושר וכבוד ליכא בחתי' ופירש"י כיון דהיכא אורך ימים כ"ש עושר וכבוד. אחרת הנמ' אלא למיימינים בה היכא אורך ימי' וכ"ש עושר וכבוד למשמאלי' בה עושר וכבוד הוא דהיכא אורך ימים ליכא והנה שמעתי לפרש דאורך ימים כמשמעו דהיינו מריבות ימים בעוה"ז והנמ'

חלף פירשו המפרשים שהוא חלף ועבר מן העולם ואמרו כי הא דאמרו רז"ל בשמלא עומר וכבוד היכא תריכוה ימים ליכא שהרי לפי שעומד את התורה כלי תמיהו הוא חלף ועבר מן העולם ומ"ש מה שנברת הוא ללא צורך וללא תועלת מאחר שימות בקוצר שנים ולכן היה יותר טוב שלא נברת לכן נלע"ד לפרש שהוא לדיעתיק לפילו שלא לשמה לא תיירי בלימד בשביל עומר וכבוד אלא תיירי בשלא לשמה היותר דק ונקדים מאמר רז"ל לדיקים בחילתן יסורי' וסופן שלום רשעי' בחילת' שלום וסופן יסוריס .והענין הוא כי דהע"ם אמר לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי ויבואר כך דהנה עלה יעלה מי שהוא ירא שמים ולדיק והוא מדוכא בעניות אתי יוכל להשיג עומר והנה העלה כך היא דהנה משנה ערוכה במס' מכות כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר ומ"ש בהברח יצא העומר והנה דהע"ה בתחילה אי' עני ורועה לאן אי' רק שקיים את התורה מעוני ועי"ז השיג עומר ואי' אח"כ מלך ומנה אין סוף עלה לאחרת להשיג עומר כי אם ע"י התורה לכן אמר דהע"ה לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי אמנם מפירוש המשנה הזאת למדנו כמה גדול בעיניו ית' קיום התורה וכמה מגונה בעיניו ביטול התורה כי הנה יודע שהבחירה מסורה ביד האדם לעשות כמו שלבו חפץ אם טוב ואם רע ובעבור זה שכר ועונש מזומנים לאדם כי אם היה האדם מוכרח לעשות טוב לא היו רשוי לשכר ואם הי' מוכרח לעשות רע לא היה רשוי לעונש ולפ"ז מי שים לו סיוע למעשה הטוב לא יהיה רשוי לשכר גדול שהרי לא נכחו ובחירתו פעל מעשה הטוב כל"ל ע"י סיוע וכן מי שים לו סיוע וסבה לעשות רע היו רשוי לעונש גדול.והנה הר"מ מלמיך מביא כמה פעמים בספריו שגדול נסיון העומר מנסיון העוני כי העוני הוא סיבה גדולה למעשה טוב והעומר מדרבה הוא סבה גדולה למעשה הרע ולכן מי שהוא עשיר ולדיק הוא חשוב מאוד בעיני

יום' הרב' יותר מעשה היה עני ולדיק:

וא"כ יהיה ביאור המשנה כך כל המקיים את התורה מעוני מע"פ שהעוני הוא סבה הזקה לקיום התורה ויש לו סיוע גדול מעפ"כ שכרו גדול שסופו לקיימה מעושר ומלמיך יביא עומר והעומר הוא יהיה לו סבה לקיום התורה מע"פ שדרך העומר הוא בהיפוך שהוא סבה הזקה יותר לביטולה מלקיומה הנה לאיים כזה שקיים את התורה מעוני יהפוך העומר דרכו שיהיה לו סבה הזקה לקיום התורה וכל המבטל את התורה מעומר ר"ל מחמת עשרו כדי שיהיה לו נחת רוח וזמנים בעשרו היו רוצה ללמוד תורה כי בשעת הלימוד יסיח דעתו מעשרו ולא יזמה בעשרו או שמבטל את התורה מעשרו מחמת שעסוק בעשרו סופו לבטלה מעוני מע"פ שהעומר הוא סבה הזקה לבטול התורה יותר מלקיום התורה וא"כ היה לו סיוע לבטול התורה ורצוי היה שלא

החלטן יסורין דהיינו העוני והעוני הוא סבה הזקה לקיום התורה ואח"כ עי"ז סופו לקיימה מעושר וא"כ סופו שלום כפולה הן בקיום התורה הן בענין העושר והרפעים החילתן שלום דהיינו העושר וממילא ע"י העושר מבטל התורה ואח"כ סופו לבטלה מעוני וא"כ סופו יסורין דהיינו העוני . ומנם שמעתי לדקדק מהו לשון מעוני והל"ל כל המקיים את התורה בעוני . ושמעתי לייסב כך כי הנה אמר החכם מין רם כמי שלבו דואג מן הרים וביאור דבריו הוא כך כי הנה עיקר חסרון וגריעות העוני שמעצר את בעליו בהעלותו על לבו שהוא בחוסר כל מלילה ושתיה וממלבושים ודירה והנה כל זמן שמחשב ומהרהר בענין עניותו הרי זה הוא עני לפי שזה הוא מלערהו משא"כ כשמסיח דעתו מענין עניותו ומהרהר בדברים אחרים הרי זה אין בעניות מלערהו וא"כ זה הוא עני כיון שבעניות הוא עוסק בענין לעבר והרי זה הוא עשיר לפי שזה הוא חשר לו כלום . והנה מי שלומד תורה בכדרך לריך להפסיק מחשבתו מכל הדברים שבעולם כדי שיסיס מחשבתו ולבו רק בענין למודו כדי שיבין היטב מה שהוא לומד . וזהו שאמר החנא כל המקיים את התורה מעוני סופו מחמת העוני שמלערהו לכן יוסב ולומד תורה כדי שיסיח דעתו מלחשוב בענין העוני ושוב לא יערהו העוני לפי שמחשבתו שקוע בענין לימוד תורתו ועד"ז יפורש ג"כ הפסוק לולי תורתך שעשועי וגו' שאמנם מה שאמר החנא מעושר ולא אמר בעושר לא שמעתי ייסוב ע"ז ונלע"ד כך כי הנה בחמת חנו רומים שהעוני הוא סבה לביטול התורה והעושר הוא סבה לקיום התורה ואיך כתב הר"מ מלמיך גדול נסיון העושר מנסיון העוני שאמנם הענין הוא כך שבחמת העושר הוא סיבה לשיהם לקיום התורה ולביטולה שאמנם העושר הוא סבה יותר חזקה לבטול התורה מלקיומה והעוני הוא ג"כ סבה לשניהם אמנם העוני הוא יותר סבה חזקה לקיומה מלביטולה . וא"כ כך הוא ביאור המשנה כל המקיים את התורה מעוני ר"ל מחמת עוני שלא יערהו ומע"פ שהעוני הוא סבה יותר חזקה לקיום התורה יותר מלביטול' וא"כ יש לו סיוע חזק לקיום התורה וא"כ היו רחוי לשכר גדול מ"מ שכרו גדול שסופו לקיימה מעושר ומלמיך יביא עומר והעומר הוא יהיה לו סבה לקיום התורה מע"פ שדרך העומר הוא בהיפוך שהוא סבה חזקה יותר לביטולה מלקיומה הנה לאיים כזה שקיים את התורה מעוני יהפוך העומר דרכו שיהיה לו סבה חזקה לקיום התורה וכל המבטל את התורה מעומר ר"ל מחמת עשרו כדי שיהיה לו נחת רוח וזמנים בעשרו היו רוצה ללמוד תורה כי בשעת הלימוד יסיח דעתו מעשרו ולא יזמה בעשרו או שמבטל את התורה מעשרו מחמת שעסוק בעשרו סופו לבטלה מעוני מע"פ שהעומר הוא סבה חזקה לבטול התורה יותר מלקיום התורה וא"כ היה לו סיוע לבטול התורה ורצוי היה שלא

יזכה

יעשם עוגם גדול תעפ"כ נעשם עוגם גדול כמה פסופו לבטלה מטוטי ומחלה יקקה בפחים ת' בעוטי . וסב' תעפ"י פעטוטי הוא שבח חזקה לקיום התורה יותר מלביטולה מ"מ תלוי יתפתך ויפתחה סדר הסבה של העוטי פיסי' העוטי תלוי סבה לבטול התורה . וזהה (זה הוא) המין של שלא לשמה מביא לידי לשמה כי מאחר שאין כוונתו בלמדו התורה בשביל ממון או בשביל כבוד לשיקרמוהו חכם ורבי שלא לומד בשביל לפטות מחשבתו מלער העוטי וכל המקיים את התורה מעוטי סופו לקיימה מעושר ומי שמקיים את התורה מעושר בודאי הוא לשמה דמ"ש לגייר את תלוי שלא לשמה כיון דלף מהחלה לא למד שלא לשמה המכוער דסיינו בשביל עושר או כבוד כ"ש לפטר מלער העוטי ועכשיו שים לו עושר מ"כ אין סוס מקום תלוי ללמוד שלא לשמה דאין לומר שאז ילמוד לשם עושר הרי שם לו עושר ואין לומר שאז ילמוד לשם כבוד דסיינו שיקרמוהו חכם ורבי דמ"כ יהיה לו עוגם שהרי אף בתחלה לא למד בשביל עושר וכבוד שלא כדי לפטר עלמו מלער העוטי והנה מבטיח לו שכר שסופו לקיימה מעושר ומ"כ ודאי כשמקיים את התורה מעושר ודאי מקיימה אז לשמה ומ"כ מוסב לחום מאמרם ז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה כמו שביארנו פה . הגה שהבאר לך שאין סוס אין שלא לשמה שהביאהו ללמוד לשמה כ"א בלומד בשביל להפטר מלער העוטי אבל בלומד בשביל עושר וכבוד ושופה את התורה כלי שהמיטו הרי הוא בכלל הלומד הורה שלא לשמה אות לו שלא נברא כמשנ"ל ודאתהום בתנא אלף שפיטו המפרשים שאף ועבר מן העולם ומאחר שמה בקילור פנים ולא הועיל בביאתו לעולם מ"כ אות לו שלא נברא . ומעתה יובן הפסוק בשמלה עושר וכבוד דמילו הוי נאמר עושר לחוד ה"א כשלומד שלא לשמה דסיינו להפטר מלער העוטי ים לו עושר בכח דסיינו שאין העוטי מלער אותו והרי הוא כעשיר אבל מי שעשרו בכח ולא בפועל ממש אין מכבדין אותו לכך קאמר קרא שיהיה לו עושר וכבוד דסיינו שלו שיהיה עושר בפועל ויש מכבדין אותו בשביל עשרו ומעתה יבואר קושיית הגמ' על תורך ימים בימינה אורך ימים הוא דאילו עושר וכבוד ליכא בהמיה כיון דאיכא אורך ימים כ"ש עושר וכבוד דממ"נ אם לומד בתחלה שלא לשמה דסיינו להפטר מלער העוטי וכל המקיים את התורה מעוטי סופו לקיימה מעושר וכשסופו לקיימה מעושר הרי אז בודאי היא לשמה וים לו אז אריכות ימים וים לו עושר בפועל ממש ומכבדין אותו וים לו עושר וכבוד ואם התחלה למודו הוא לשמה כ"ש שים לו עושר וכבוד וכי מנרע נרע דמה מי שלומד בתחלה שלא לשמה והא"כ בא לידי לשמה ים לו עושר וכבוד מכ"ש מי שלומד בתחלה לשמה מכ"ש שיהיו לו עושר וכבוד כנל"ך ואע"י :

דרוש התשובה

בעזה"י נזכיר כמה ענינים המעוררים את האדם לתשובה :

בבתר מלכות לר' שלמה בן גבירול ואם תבקש לטוטי תברח ממך תלך עכ"ל . נלע"ד לפרש בעזה"י כי מ"מ לברוח מנזירת הבורא ממנו ע"י דבר אהד אפשר לברוח מנזירותיו ית' והוא התשובה שיסוד על עוונותיו כמאמרז"ל גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם ממנו אע"פ שע"י התשובה אפשר לברוח מנזירותיו ית' מ"מ אין זה בריחה תמיהית אלא קירוב שבתשובה מהקרב אליו ית' וזן אל רומו ית' וזהו תברח ממך סיינו מנזירותיך אליך בתשובה :

באופן אחר נלע"ד בעזה"י לפרש ע"ד מה שפירשתי טוסח לפ על לדקותיהו תנחמו מפילים תחנוניו לפניך כי על רחמיך הרבים כי הגה ידוע כי מ"ם ית' כולל כל ההפכיים בתחלת אחד פעטו ונעלם כי מבלתי יהיו ית' אין הכלים יכולים לפעטל סוס פעולה לא כלי הדין ולא כלי החסד כמ"ש אליהו וכך אמת תסתלק מנהון תסתתרו כולהון ממקן כגופא בלא נשמתא והנה אותו האור המהלכם בכלי הדין הוא האור עלמו המהלכם בכלי החסד ואין הסיומי רק מלד הכלים ומ"מ עיקר הפעולה הוא ע"י האור המהלכם בפנימיות הכלים ובאחר מ"ם בפסיעותו בעודו חיים מהלכם בכלים לא יפדק לומר עליו שוס בחי' פרטיית לא בחי' דין ולא בחי' רחמים מבל כל הבחי' הפרטיות חיים בו רבים ה"ו אלא הם בו בכח אחד פשוט ונעלם הכל יכול וכוללם יחד והנה כשיסתלק חיים עושים רושם על מקום הרי אז מתחזקים כלי הדין וכשעושין תשובה ומעמיקי' במחשבתם למר רחמים העמיקים מהחזקים ומתגברים עי"ז כלי החסד ורחמים וזהו תברח ממך תלך כלומר תברח ממדת דיוק של מדת רחמיך ומניהם כלולים בו ית' בכח אחד פשוט ונעלם ילמדך עליו לומר תברח ממך וגם תלך: **אם** רומה מדם סיסורין בתין עליו יפסקם כמשמו פסקם ולא אלא יהלם בביטול תורה הגה מפורסם הוא בהקדוק כיון שים אלו ביטול תורה תיפך לא אלא זה העון עלמו של ביטול תורה ותיפך קאמר פסקם ולא אלא . והנה בספר תהום לעיניס להר"ם מלגאזי מפרש פסקם ולא אלא יתלה מה שלא אלא בביטול תורה לכך תיפו יודע תיזה דבר הוא אלא ותיזה דבר הוא עבירה תמנם ע"פ הקושיא תינה מהורלה כי סיף סיף תתיך תומר לא אלא מאחר שיודע בעלמו עון ביטול תורה והנה בעזה"י

כ"ל לייסד הדקדוק הזה בכלשה דרכים :

דרך א הוא עפ"י מש"כ הרז"ל היכי דמי חילול השם כו' כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תורה ל"ל אלא אדם אחר שאוכל ד' אמות בלא תורה לא הוי חילול השם אבל בדים לדיק כמותו מיקרי אף זה חילול השם אמנם בלא זה לא היה לו להלות יסוריו בביטול תורה די"ל דמיירי בלומד תורה בהתמדה עצומה יומם ולילה ואין אנו אומ ביטול תורה דאף אם יקל ד' אמות בלא תורה אין בכך כלום דכילוך ד' אמות בלא תורה לא מיקרי ביטול תורה אמנם אחר שנשתם ולא מצא הרי הוא כדיק גמור מ"כ אף כילוך ד' אמות בלא תורה מיקרי ביטול תורה לכך יתלה יסוריו (כילוך ד' אמות) בביטול תורה :

דרך שני הוא כי הנה הרז"ל אמרין טעם על מי שעבר בעשה כ"ש בעידן רותחא וכאן מתחלה אמר יפשפש במעשיו משמע אמה שעבר על ל"ת כי מי שעובר בעשה אינו עושה מעשה כלל וכילך אמר יפשפש במעשיו ומ"כ כילך אמר יתלה בביטול תורה הלא לימוד תורה אינם אלא עשה ואנו אין אנו עושם לא ים עושם וכילך יתלה יסורין בביטול תורה אמנם ים לייסד כי הנה הרז"ל הרמה הקב"ה למשה דור ודור ודורשיו וכו' כיון שהגיע לר"ע רמה יסורקין את בשרו במסרקות של ברזל אמר לפניו רבש"ע זו תורה וזו שכרה אמר לו הקב"ה שתוק כך עלה במחשבה והנה לכאורה אין תפיסה לזה ומה השוכח היא כך עלה במחשבה לשחלה משה ומפרש בעל ש"ם בכוונת השאובה כי הנה ים ליתן טעם על מה שהקב"ה מדקדק עם הלדיקים כחוט השערה כי הנה הרז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ורחם שאין העולם מתקיים בדין לשכת הרשעים שלפי גודל חטאם אינם יכולים לסבול עונם כפי הדין המועל עליהם לכן שיתף עם מדת הדין מדת הרחמים והנה ענין השיתוף לא היה כ"א בעבור הרשעים אבל הלדיקים נשארו בסוד המחשבה כאשר עלה בתחלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין לכן הקב"ה מדקדק עם הלדיקים כחוט השערה וזהו שאמרו הש"י למשה שתוק כך עלה במחשבה לברוא את העולם בתחלה בתחת הדין ונשארו הלדיקים בסוד המחשבה . והנה ידוע תדע שהחימה והחרון אף היותר גדול אינו אלא כשהש"י מתנהג עם העולם במדה"ד אבל לעולם אין מעבירים אותם יותר ממה שהדין נותן מ"ו כי הנה המה פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול נמצא מלפני שהקב"ה מתנהג עם הלדיקים לעולם בחדה"ד ת"ל לעולם עין רותחת נגד הלדיקים ולכך מיעטני אף אפי . ובשאת יתורץ מתחלה לא מצינו למימר אם יסורין באין על האדם יתלה בביטול תורה שהרי ביטול תורה אינו אלא עשה ועל עשה לא ים עונש לכך קאמר יפשפש במעשיו דמשמע עבירות אלמוין אבל פשפש ולא מצא נמצא הרי הוא לדיק יתלה בפיר בביטול תורה אף שאינו אלא עשה דנגד הלדיק סוי לעולם עיקן רותחת ובעידן רותחת ים עינם אף אעפ"י

דרך השלישי הוא כי הנה ים לדקדק מצי שאמר יפשפש במעשיו וכי לריך פשפוש הלא האדם אלא מעוות והפתים ופשעים והנה ברגע אחת יזכור הרבה ממה שעשה חטאים ואין לריך פשפוש כלל ויש לייסד כי הנה הר"מ אלשיך מפרש מ"ש בתהלים ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו וקשה הא כמעשהו אינו אחד אלא דין ומפרש הוא ז"ל דקאי אמדה כנגד מדה שאם היה הקב"ה מעניש אלא כנגד מדה דשייכו שהעושה לא יהיה מתייהם ושייך אל החטא ההוא היה נמצא ה"ו כני אדם מתפקרים וכופרים בהשגחת פרטית ועושים והיו אומרים לא מן השמים הוא זה שעושם אלא מדרך הטבע הוא כי כל רשם לחלי וכל לובב דוי אבל בשעושם מתייהם ושייך אל החטא דשייהו שהוא מדה כנגד מדה הקב"ה מקרבן אלו כי עי"ז מודים שהעושם מן השמים ולא בדרך הטבע כי לית יכולה הטבע לכוין שיהיו היסורין מעין החטא וזהו שאמר הכתוב ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ממש העושם הוא כמעשה העבירה ממש ושוב לריך לתת לדעת כי אין דבר שמרחיב ומאריך את הזמן כמו יסורים וגרות כי מי שהוא בעל יסורים נחשב אלו זמן קלר לזמן מרובה ומי שהוא מנודל ומורגל בעוב ושוב מתכווין ומתקשט אלו הזמן בזמן מרוך דומם לו לזמן קלר וכמו שביארנו בכפל דיום לנשה יום לנשה דמרגלים ופסוק שמתו בימות עניתנו שנות רלינו רעה ופסוק ירלת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקלרנה וזהו הטעם שקישי השעבוד במלרים היה מאלים הזמן ת"ש וכן לעתיד יהיו חבלי משיח מאלימין זמן הגאולה ומעין זה הוא מה שאחר תשע"ה לזדעו בגלות יותר מבניהם וזהו קלת היקר זה ע"ד אל זועם בכל יום ובקשה שלמה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו ומה שאמר הכתוב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו יתייחס למ"ש אל זועם בכל יום דבכל יום יעורר מדה כנגד מדה ועוד העונם אינו בא בבת אחת ובקלף כ"ה מעט מעט כמשל האדם שדקדקו אותו לחול דק ועפ"י כל זה יבואר וכאשר יעמו אותו כן ירבה וכי יפרוץ כי כל גלות כפול . ונחזור לעניננו הראשון כי הנה דרך הטבע כשהאדם לומד יום ולילה בחשק עלום אז הזמן מתכווין אלו שנחשב אלו יום שלם כמו שהם ים קלת שבה לזה להיות שהתורה הוא רוחניית אלולה מן הקודם העליון והיא קודם לזמן לכן אין הזמן שולט על התורה ולפיכך אינה הופשת זמן ולפיכך מהכווין אלו הזמן בלימוד התורה משא"כ בשאר יומם בשל כל היום נחשב אלו יום לבנה . והנה הדין נותן מי שים אלו עון ביטול התורה נמצא נרם לעלמו מריכת הזמן ולפיכך דין הוא שיעשם יסורים שנורם ג"כ מריכת הזמן והבחת

ומשתה יובן מ"מ רומה מה מיסורין בתן עליו יפשפש במעשיו לדעת היזה עבירה שייכה ליסורין הבאים עליו ועי"ז יתמין בהשגחה הפרטית ומדוקדקת ומהטוב בא מלתו ית' ויעשה תשובה פשפש ולא מלא היזה עון מתייחס להיסורין יתלה יסוריו בביטול תורה דכל יסורין הבאין עליו הם מדה כנגד מדה נגד ביטול תורה הומיל והוא גרם לעלמו מריכת הזמן לכן יעגם ביסורין שמאריכין ג"כ הזמן והומיל שעיקר הכוונה ביסורין הבתן על ביטול תורה הינו אלא להאריך הזמן אללו לכן כל מיני יסורין שיבואו עליו לפי שמאריכין הזמן הם מדה כנגד מדה לעון ביטול תורה . ומלא בתחלה לא רלה לומר מי ביסורין בתן עליו יתלה יסוריו בביטול תורה דהלא עדיף יותר לפשפש ולדקדק במעשיו תולי ימלא היזה עבירה שייכה ליסוריו ויעיג מדה כנגד מדה בבחי' פרטיות ומדוקדקת משא"כ אם יתלה יסוריו בביטול תורה לא יהיג כי אם מדה כנגד מדה בבחי' כללית אבל לא בבחי' פרטיות שהרי כל היסורין שבעולם יש להם מדה זו שמאריכין הזמן לכן קשה דייקא פשפש ולא מלא היזה עון פרטי במדה כנגד מדה שרי מז ע"ש תין לו במה לתלות בעניו מדה כנגד מדה כ"א בבחי' כללית . ומעתה התבונן כמו שהתורה היא שקולה בכל המלוה כמו כן היסורין הרלויין לבוא על כל דבר פרטי מכל עבירה ועבירה שבעולם כולם רלויין הן לבוא על ביטול תורה ודוק : לפי שכולם מאריכין הזמן כמו ביטול תורה

ג"ל לדקדק מריכות הלשון אם רומה מדה מיסורין בתן עליו והל"ל אם יסורין בתן על האדם יפשפש במעשיו . ול"ל כי הנה איתא בזוהר יסורין גלויים הבאים על האדם הינם יסורין של אהבה ויסורין מכוסין הם יסורין של אהבה וזהו דקאמר אם רומה מדה מיסורין בתן עליו כלומר מיסורין גלויים הם והאדם רומה אותם ודאי הינם יסורין של אהבה לכך יפשפש במעשיו :

ועוד ג"ל כי בעל אומר אמונים מביא בשם הרמ"ק בשמלת מדינה בעולם דהיינו בשם גזירה כללית בעולם הרי אז נשפה עמהם אף מי שהוא לדיק עד"מ בשים דבר בין בהמות אז יאותו אף בהמותיו של הלדיק זכות גדול לריך לאדם שיבדל מן כלל יהראל לטובה וזה שאמר אם רומה אדם מיסורין בתן עליו לבד ולא על הבירו יפשפש במעשיו :

ארז"ל במקום שבע"ת עומדין אין לדיקים גמורים יכולין לעמוד . וגלע"ד בעזה"י בשה בעשים ע"ז :

טעם א' הוא פשוט נאור וידוע לכל לפי שהבע"ת בעם מתיקות החטא וכשם את יהרו ופורם מן החטא משא"כ לדיק שלא בעם חטא מעולם ופשפש אם הי' בוזה היה יכול לפרום ממתיקות בעם החטא :

טעם שני לפי שהבע"ת הינו יודע בעור פנם חטאו ולכן מפילו אם מסגף את עלמו מסופק הוא ואולי עדיין לא ;חטן בעגם ולכן מרבה בתשובה מאוד ועי"ז ימלא לפשמים שהשובתו היא הרבה יותר מכדי בעור פנם הטאו ואולו העודף נהשב לו לזכות ולכן מרז"ל ע"י התשובה מתשבה זדונות נעשו' כזכיות :

טעם שלישי הוא כי הנה מי שמעמיק במחשבתו בתפלתו לחתור

מחרי רחמיו העלומים הנפלאים לתן תכלית הרי כפי מה שמעמיק יותר ממשיך על עלמו רחמים עמוקים ומה יוסיף עוד להעמיק יותר מחרי רחמיו ית' יוסיף עוד להמשיך על עלמו רחמים עמוקים יותר ויותר כי עיקר המחשבות מלמעלה הוא ע"י המחשבה לכן כל מה שיוסיף להעמיק במחשבתו מחר רחמיו העמוקים יוסיף להמשיך על עלמו רחמים עמוקים והמשל הזה לאדם מחד שחטא ומח"כ נתעורר לעשות תשובה ולהתקרב אל הבורא ית"ש ומגם מחמת שהוא בייתן מופלג הוא בום לגשת אל הבורא לבקש תפלה ותחנונים ממנו ית"ש בחשבו אין לגם פני לבקש תחנונים ממנו ית' ואני חטאתי נגדו חטאים עלומים כ"כ אמנם אם מחמת בושתו העלום ימנן לגשת אליו ית' ימות בלא הקיבה אמנם ים עלה לזה שיעמיק במחשבתו אחר רחמיו העמוקים לומר הן אמת שחטאתי נגדך ובום אני מאוד לגשת אליך אמנם על מדת טובך נפשתי לבקש מלפניך סליחה ומחילה ומשום שחטאתי נגדך הלא אתה טוב מאוד (ומי שחטאתי אני מאוד מאוד הלא אתה טוב מאוד מאוד מאוד) ולטובך אין קץ והכלית ומפילו אם הייתי חוטא אלף פעמים יותר ממה שחטאתי נגדך ג"כ מדת טובך הכב"ת מספיק שתקבלני בתשובה וזהו שכתוב לא על לדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיך הרבים כלומר שרחמיך הם אין קץ וזהו שכתוב ג"כ רולה הסם את יריחו אמנם לפעמים ימלא אדם אחד ירת לגשת אל הבורא מחמת בושה על חטאיו לזה קאמר המייחלים לחסדו וע"ז יעגן לגשת אליו ית' לפי שאחסד הבורא אין קץ ומלא הכע"ת שאין לו בום עלה להתקרב לבורא ית' הם לא על סמך חסדו הגדול ית' לכן מחמת דוחק והכרח מוכרח להעמיק במחשבתו מאוד מאוד את רחמיו ית' כי בלתי זה אין בום עלה אחרת נגדו מחמת בושת העלומה שלו ומלא כפי גודל חטיאתו במחשבתו אחר רחמיו ית' העמוקים כן ימשיך על עלמו רחמי עמוקים לפי שעומד לפני האל ית' בחרטה ובכניעה גדולה ובשבירות לב ובנמיכות רוח ושפלות יזלו דמעה כמים הנגרים בהיות מכיר בחברויו ובמה שחטא נגדו ית' משא"כ הלדיק שלא חטא מעולם כלל לנמרי ואין לו במה להתביים נגדו ית' לכן אין בום דבר מכריחו להעמיק ולהמשיך אחר רחמיו העמוקים לאין קץ ומלא לא ימשיך על עלמו רחמיו עמוקי' . ובכה יזוע הלזי בא"ז בכל מקום שמחשבתו של אדם מהפשטת בם הוא עיקר

מלילותו

מילותו והויותו והמם לבזה לסותר מחד שדרכו
כל הימים לילך עם שתים או שלשה ענוות סחורה
לעיר ברעסלה על יומת דסוקא אשר שם כזמן
מוגבל וכשמניע לערך מרכבה או המסה שביעות
לפני יומת דסוקא או נמלך ומתיישב במחשבתו היזה
מין סחורה יוליך לשם ובאיזה חנות יניח סחורתו
כשיבא לשם ושם היזה סוחר יחליף סחורתו בסחורה
אחרת והנה זה הימים בתוותה שעה שמחשב כן
שרי הוא בתותה שעה בעיר ברעסלה ותע"פ שאנו
רואין תותו לעיניו שם בברלד אמת הוא שנוף של
זה הימים הוא בברלד אמנם עיקר עלמותו שהוא
מחשבתו שהוא עיקר היותו של אדם כידוע אללו
בדרוש המחשבה אלו הנה עיקר עלמותו הוא
בברעסלה ואין צריך לומר על זה הימים שהוא בברלד
רק מחשבתו היא בברעסלה שאין צריך לומר מלת
רק על המחשבה שהיא עיקר חיותו ומציאותו לכל
להיפוך ילדק היעיב מלת רק לומר שזה הימים אשר
הוא תושב לע"ע בעניני ברעסלה הנה הוא בעיר
ברעסלה רק גופו הוא בברלד שעל גופו צריך לומר
רק כי הוא טפל אל הנפשה ושרי בשאדם נפעד ומת
ומשכב על הארץ תומרים בני אדם שהוא בעלמא
דקשוט ותע"פ שאנו רואי' תותו כאן בשאי עלמא
אלא את מי רואין כאן את עפרו שהוא הגוף אבל
נשמתו ומחשבתו בכר הם בעלמא דקשוט והנה
המחשבה יכולה ברגע לבא לברעסלה כי תיקף
שמייר ברעסלה במחשבתו שרי בכר מחשבתו
מתפשטת בברעסלה והמחשבה ס"ל לענלה ולסוסים
ולהולות אמנם כשניע שמוך ליותת דסוקא או
צריך לענלה ולסוסים להוליך גופו שכבד ושחותתו
אמתה לשם אבל המחשבה היא רוחניי' ודבר רוחני
אינו תופס מקום ואינו תופס זמן לכן ברגע אחד
מתפשט' המחשבה קף על אלף פרסאות או יותר
ברבה וכמו כן אדם שהוא בגדול' שבורת ורוממותו
וחכמתו וחסדו והשבתו ופלאותיו והשבתו את
העולם שרי בותתה שעה שמחשב כן בשבורת שרי
בכר הוא אבל השבורת הוא אללו והוא עם
שבורת והשבורת הוא עמו כי עד מהרה תרוץ דבר
המחשבה הנה התבאר מכל זה כי בכל מקום
שמתפשטת מחשבתו של אדם שם הוא עיקר עמידת
זה האדם ומציאותו והשתא יובן במקום שבעלי
תשובה עומדי' במחשבתם דהייטו במקום רחמים
העמוקים והעלומים מאוד אין לדיקים גמורים
יכולים לעמוד שם כי אם במקום רחמים נמוכים
ומשוטים לפי שבעל תשובה הדוחק מביאו לחסור
אחר רחמיו העמוקים שאין לו כוח תחבולה אחרת
להתקרב אבל הבורא ממנו הלדיק אין מי שיכריחו
לחזור אחר רחמיו העמוקים ית"ש ולעמוד שם
במחשבתו במקום גבוה כזה ולכן לא ימשיך על עלמו
רחמים עמוקים כ"כ:

טעם ד' הוא עפ"י מה שמלתי כתוב בספר
נשמת אדם פירוש על פסוק שם תכיר
על אמרתיך כמוהם אבל רב דקשה פתח במליצה

וסיים בשבל והל"ל כמוהם מליצה רבה או בשובל
אבל רב ופי' שם כי הנה מי שמוהם מליצה רבה
תע"פ שנשמח מ"מ מעורבת השמחה בפחד אבל
יראשיטו בפני המלך • או שם אדם אחד יאבול אבל
עלום ג"כ השמחה שלו מעורבת בפחד שמא יתגלה
הדבר ויחייב רלחו למלך אבל בשאים אחד אבל
מאדם אחד אבל רב ואח"כ הוחזר להנאל אותו
השבל הרי זו שמחת הנאל היא שמחה שלימה והנה
כמו כן הוא הדבר בנשמה של האדם קודם בואה
לזה העולם זו מלאדין אותה כל התורה כולה
והשבת הנשמה זו היא עלומה מאוד כשתתרז"ל
גר דלוק על רחלו ולופה ומביט בה מסוף העולם
ועד סופו ובבואה לזה העולם משכחין ממנו כל
התורה וכשתגדל ולומד הורה הרי התורה שהיא
שיהם חדשה אבל האדם אללה כדמות זכרון שנזכר
מה שהיה בבוא הנשמה לעוה"ז אבל בשמת כל מה
שהאדם לומד בתורה בעוה"ז ומחדש בכר היתה
הנשמה יודעת כל זה נמלא מתחלה קודם בוא
הנשמה לעולם היתה יודעת הרבה מאוד ובבואה
לעוה"ז נאבל ממנה כל חכמתה ואח"כ בשלומד
מהזדרזין לה אותו השבל וזה"ם שם תכיר על אמרתיך
שתיי לומד כמוהם אבל רב • והנה יהוע בשאדם
אחד היה עני בתחלה ואח"כ נתעשר ודאי שמחתו
גדולה מאוד ובשחוזר אח"כ לעניותו בבראשונה אז
יש לו לער בפול ומכופל ממה שהיה לו בתחלה
בעניותו הראשון כי בשיולא האדם מעניו אחד
להפכו אז ההרגשה גדולה מאוד בין מעוב לרע
ירגיש לער מופלג ומרע לטוב ירגיש עוגג מופלג
כמובאר אללי במקום אחר על פסוק כי רגע באפו
וגו' ועל יאמר לדיקים תחלתן יסוריס וסופן שלוה .
והנה יהוע שבערת הקדושה ושברת הקליפה המה
שונאים עלומות זה לזה לעולם כמ"ש כי יד על
כס יה מלחמה לה' שהוא כולל כל שברת הקדושה
בעמלק שהוא הס"מ הכולל כל שברת הקליפה
מדור דור כלומר לעולם המלחמה והשנאה ביניהם .
והנה יהוע מי הים לו אוהב גדול בשים לער לאהבו
ים לו ג"כ לער וכשאוהבו שמח הוא ג"כ שמח
ובשונא להיפוך כי נחת השונא לער הוא לו ולער
השונא נחת הוא לו והנה יהוע בשאדם חוטא אז
מכנים נילוי הקדושה להוך הקליפה ונורם נחת
לקליפה ולער לקדושה ואח"כ בשב בתשובה מוליא
מן הקליפה כל נילוי הקדושה שהכנים בתחלה
לקליפה ועי"ז מגיע לקליפה לער בפול הרבה יותר
משהיה לה היה מכנים בתחלה נילוי הקדושה
לתוכה כי מן העבירות לעניות הרגש המרירות
גדולה מאוד והקדושה ים לה נחת בפול אחד שאותן
נילוי הקדושה שבללו ונגזלו ממנה חוזרים לה
ושמית שע"י לער הקליפה מגיע נחת עלום לקדושה
שהיה שונאה ובתחלה בשעת החטא היה הדבר
להיפוך וזהו לו נתמלאה לור מלא מחשבות של
ירושלים כשזה קס זה טופל פי' כי הקימה של אחד
מהם היה המפלה של השניה לפי שהשונאים זה לזה

מהר כאלה הלדיק אלה חצה כל ימיו ולה הכמים מעולם ניהולי הקדושה לתוך הקליפה אין להקליפה אין הלדיק לה נחת ולה נער מסה"כ הבעל השובה אע"פ שבשעה חטאו נרם נחת לקליפה מיהו לעומה זה כשב אח"כ בתשובה נורם נער כפול ומכופל לקליפה ונחת כפול ומכופל לקדושה ולפיכך במקום שבע"ת עומדין אין לדיקים נמורי' יכולים לעמוד:

שעם ה' על מאמר במקום שבעלי תשובה עומדין וכו' כי הנה לעל"ד בעזה"י הסברתי לוך ע"י מעשה הטוב נורם יחוד קוב"ה ושכינתיה וע"י מעשה הרע נורם פירוד ביניהם ותבין נ"כ מזה ענין הלשם שלקים של האדם מה שמע ושבן סיטב מה שמודיעך פה הנה ידוע שים לאדם המשה הושים הום הרעי' והום השמיעה והום הריח והום המשום והום הטעם והנה מכל מה שמוצג לה' החושים ה"ת לאדם להעתיק רק מה שמוצג להום הרעי' דהיינו כשאדם רוצה לותיות ולירות יעוזים יכול להעתיקם על הנייר משה"כ קול שמוצג להום השמיעה ה"ת להעתיק קול וכן ריח נ"כ ה"ת להעתיק וכן טעם השוצג להום הטעם אבל תדע שאם"י אם כלי אחת באדם והיא כלי רוחניית והכלי היא יכולה להעתיק מה שמוצג לה' החושים והכלי היא הכח האדמה שבאדם שהוא כח הזוכר כי אלו לא היה כח האדמה באדם לא היה יכול להכיר לורת אדם בעולם המבל וזה אם יראה הקוכן לורת פניו של שמעון ביום ג' והח"כ היה הקוכן רואה את לורת פניו של שמעון נם ביום ב' לא די הקוכן יכול לדעת זה הלורה היא לורת פניו של שמעון שראה אותה לתמול ביום ג' אלא די סובר וחושב זה הלורה שראה ביום ב' היא לורת האדם ולא היא יכול לומר זה הלורה היא היא לורת שראה לתמול ביום ג' אבל עכשיו שים כח האדמה באדם הנה כשראה הקוכן לורת שמעון ביום ג' הרי זה נתקבלה לורת שמעון בכח האדמה של הקוכן אף אחר שיסתלק שמעון מנגד עיניו של הקוכן נשארה לורת שמעון חקוקה בכח האדמה של הקוכן ועי"ז כשרואה הקוכן פעם שנית לורת שמעון ביום ב' בפועל ממש ורואה הקוכן שהלורה הזאת שרי רואה עתה בפועל ממש היא דומה ממש לאותה הלורה החקוקה בכח האדמה שלו מיום לתמול שהוא יום ג' הנה עי"ז שכיר הקוכן שזה הים שרי רואה אותו ביום ב' הוא שמעון שרי כבר ראה אותו לתמול ביום ג' הנה שהכאר לך היטיב ענין כח האדמה שבאדם ומועלתו ובנה הכלי הזאת שהיא כח האדמה יכולה להעתיק אף מה שמוצג לכל ה' החושים דהיינו קול וריח וטעם ומשום השבל זה אם יצטע הקוכן את שמעון שהוא מזמר ומשיר בקול נעים ושיר וחזק ובשעת שומעו קול שמעון אז רואה את שמעון בעיניו ובנה אף כשיסתיים שמעון מלשורר ומזמר עדיין תהיה קולו של שמעון החקוק בכח האדמה של הקוכן דהיינו לעיניו הקול וחזקו ואח"כ כשהקוכן ישמע פעם שניה קולו של שמעון אף אם לא יביט אז בפניו של שמעון יכיר הקוכן ע"י זה שזהו קולו של שמעון שהר שמע אותו תתמול בעת שהר הביט נ"כ בפניו וכן הרז"ל על סוטה היולך מוהר בהשהו בטביעות עינו דקלה וכן אם יריח אדם שני מיני בשמים דהיינו קנמון וכרכום ובשעת הרחתן יביט על לורת הקנמון וכרכום ואח"כ אף שיעלים את עיניו ויריח את הקנמון וכרכום יוכל להכיר בריחה שזהו קנמון וזהו כרכום לפי שמשהריחה פעם הראשון נשארה הבושת הריח החקוק בכח האדמה וכן אם יאכל אדם מהרוג המטוגן בדבש וירגיש מזו לורת האהרוג המטוגן ואח"כ כשיאכל שוב פעם שנית את האהרוג המטוגן אף שבפעם שנית יעלים עיניו יוכל להכיר שזהו האהרוג מטוגן בדבש לפי שבשעת אכלו פעם הראשון נשאר הבושת טעם האהרוג המטוגן החקוק בכח האדמה שלו וכן אם ימשמש אדם בידיו הפוח ואהרוג וירגיש את לורתם נ"כ וח"כ כשימשמש אותם פעם שנית אף אם יעלים עיניו מזו יוכל להכיר שהחלק הוא החפוח ומה שים בו בליטות הרבה הוא האהרוג הנה התבאר לך היטיב איך בכח האדמה שבאדם יכול להעתיק מה שמוצג לכל החושים חושים. והנה בספר מבוא פתחים של בעל המחבר ספר שומר לחומים מביא שם בשם האריז"ל שקדמה אחת שהבושה בספר מבוא השערים של האריז"ל בשער ב' ח"ב פרק ה' וז"ל שם טבע הרוחניים להשאיר רשימו במקומם אף לאחר שהסלקוהם משם ועיין ברשימו שמניחים הוא הכחי' שהחזוקה שאר בשם לומר מלכיות שלשם עכ"ל שם. והמלת שהקדמה הזאת בספר מבו"פ בחות רשימו ע"ש והנה לפעמים יזדמן שאדם אחד יתפלל בדבקות עלום ונמרץ בהשבה ובשמחה ונכחת רוח מופלג וכשמעש לא ירגיש שהוא בעוה"ז. הנה אין ספק שזה אור הדבקות הוא שפע שנשפע עליו מלמעלה וזה האור הוא קיום שלימה ופרנוף שלם כלול מי"ס הנפרטים לרמ"ח איברים ושס"ה נידים רוחניים והנה זה אור הדבקות ודאי שהוא אור יותר בשיר וזך מאור נשמתו שברי קודם שבא אליו אור הדבקות שהוא מלמעלה לא היתה אור נשמתו מספקת להתפעל בדבקות כ"כ והנה אור נשמתו היא לנבי אור הדבקות כנוף והנה הרמ"ח איברים רוחניים של נשמתו מהלבשים ברמ"ח איברים ושס"ה נידים של גופו ורמ"ח איברים ושס"ה נידים רוחניים של אור הדבקות מהלבשים ברמ"ח איברים ושס"ה נידים רוחניים של נשמתו וע"י יופשע חיות נוסף על כל איברי גופו וירקד ויפזז ויכרכר בכל עוז ותעלומות כי כשהנוסף חיות בנוף אז נעשה הנוף קל בשבר ויקפץ לעוף למעלה בשעת תפלתו בדבקות בדרך הטבע שכל דבר חפלו לעלות לשרשו אשר חולש משם והנה יקרה לפעמים שבתפלות השחר יתפלל בדבקות ובהתקשרות ובהתלהבות מופלג וכשניע לערב בתפלה מנחה וערבית ויחשוק

להתפלל ג"כ בדבקות כמו בתפלה שאחר אכל מיהו יכול להתפלל בדבקות כ"כ כמו בבוקר על כי נסתלק ממנו אור הדבקות של שחריה בעבור חטא קטן מאוד דהיינו שנסתכל בעיניו במקום שלא היה ראוי להסתכל או בעבור שדיבר איזה דיבה בטילה דברים של מה בכך שלא היה מניע לו שום תועלת משיחה הזאת ובעזה"י אסביר לך פה הענין הלזה כי הנה ידוע שהקדושה והטומאה לא יוכיר שיהיו ביחד כמ"ש כי יד על כס י"ה ונו' כמ"ש למעלה בטעם ד' על מאמר במקום שבע"ת עומדים וכו' ולפ"ז יקשה ג"כ היה ראוי שלא להמלא בעולם כ"ת לדיקים גמורים שאין בהם רק קדושה ולא קליפה או רשעים גמורים שאין בהם רק קליפה ולא קדושה אבל ביניהם שיש בהם קדושה וקליפה ג"כ והיאך אפשר שימלאו ביניהם בעולם והא ת"ת לקדושה וקליפה לשכון ביחד בלתי אחד למעט הענין הוא כי הנה דרך הטבע שיברח אדם ממקום שיש בו שרהון וריח רע מנוגה מאוד אבל כשהריח רע הוא גדול כ"כ ימלא לפעמים שיחנוק האדם ת"ע ויסבול להיות שכרח אבל מי שהוא רך ועונג ומפונק מאוד לא יוכל לסבול אפילו שרהון מעט מאוד ויותר קשה יהיה למפונק לסבול שרהון מועט ממה שקשה לסבול הגיעו מפונק שרהון עלום והנה מ' מזוהר לך לך סימן פ"ה ע"ב על פסוק אני לדודי ועלי תשוקתו וז"ל אם בפסוק אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה וז"ל הזוהר ח"ח מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי תשוקתו אני לדודי להתקנא לי' דוכתא בקדמיתא ולבתר ועלי תשוקתו דבר אחר אני לדודי דהא היינין כביכול לא אתחזיאת עמהן דחייבית כיון דאתי בר נש לאתדבקא ולמקרב גניה דקב"ה כדין שכינתה צריכא עלי' הה"ד אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי תשוקתו להתא בר נש לאתדבקא מדבקין לי' עכ"ל הזוהר לעיניינו . והכוונה על פירוש הפני של הזוהר הוא לפי שהשכינה הוא התפוקה של הקב"ה והנה מפירוש הנ"ל של הזוהר אתבאר למי שים לו עיניים שבטע הקדושה להתפשט בכל מקום ולהרוה על כל אחד ואחד מישראל רק שלא יהיה שם שרהון וזוהמת עון ובאמת שם טומאת עון אז שוב ה"ל להחבולה להמשיך על עלמו קדושה כי ממילא הקדושה תפשה לשרוה ולשכון עליו ואם יחטא אפי' חטא קטן מאוד תברח ממנו קדושה עלומה כי לרוב קדושתה לא תוכל לסבול אפי' שרהון מועט ומשום טעמא הקב"ה מדקדק עם הלדיקים בחוט השערה כי ע"י חטא קטן אפי' בחוט השערה מגרם קדושה גדולה ממנו ואי' בזוהר על פסוק כי את מקדש השם טמא ובכרתה דהוא קאי על השכינה שהיא קרוי מקדש ה' ולפ"ז כי לא יוכיר דיסתיר לשכינתה אבל מאן דסתיר אהרחיה כמלו סתיר לדידה כי עיקר החרון לפ הוא על מי שמגרם קדושה מלהיו כמו שהקדושה שמחה עד מאוד בהיותה מולפת מקום לשרוה בשם הנה בהיותה לריכה להסתלק

מן המקום ההוא שברחה עליו יש לה לער כפוי ומכופל ויותר היתה חפלה הקדושה שלא לשרוה שם בתחלה מאשברחה שם ומ"כ הנורם משם וזה תבין ממ"ש הזוהר מאן דסתיר אתרא דשכינתה כמאן דסתיר לדידה משם תבין החרון לף והבעס של השכינה על מאן דחריך לה מאחרחא שברחה שם בתחלה והנה מי שילרו מסיחו לעבור עבירה קטנה והוא כובש את ילרו ממילא מגרם מאחו כח טומאה מועטת ועי"ז נמשך עליו קדושה עלומה כ"כ מה שבתחלה לא היתה הקדושה הפיא יכולה לשרות עליו מפני הסרהון המועט ההוא שהיה בו כי קדושה עלומה תברח לף מסרהון המועט עכשיו בגרמו מאחו הסרהון המועט הפיא גורם עי"ז שקדושה עלומה תשרה עליו וזהו מאמרז"ל אדם מקדש עלמו מעט מקדשין אותו שרבה וזהו הטעם שאמרז"ל על והיה עקב תשמעון אם שמעת לדידה שאדם דש בעקביו השמעין ונאמר שם בפסוק שכר עשום ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד ואת השבועה אשר נשבע לאבותיך והאהבך וברכך והרבך ופרי בטנך וגו' ע"ש בפסוק וזהו הטעם ג"כ שנזהירו רז"ל שוי זהיר במלוה קלה כבחמורה ומפני טעמא אמר בן עזאי ג"כ בשם' תבוא הוי רץ למלוה קלה כבחמורה וזה שכתוב בם' חוקת הלבנת וגל יעקב בעיניך שום דבר שהעשה לעמו יש' אפי' במלה או בדעי' כי המעט ממך הוא רב ממלו והיינו משום דע"י כביכול ילרו בדבר מועט מגרם ממנו טומאה קטנה וע"י זה ממילא נמשך עליו קדושה עלומה ובמקום אחר כתבתי בשם ספר הקדוש שני לחות הברית טעם נכון על מה שהקב"ה מדקדק עם הלדיקים בחוט השערה ועפ"ז מפרש מאמרז"ל על ר"ע כשהגיעו בעדו במרם זו תורה וזו שכרה והשיב הקב"ה שתוק כך עלה במחשבה ואין כאן מקומו לעת"ד גרשה כוונה במאמרז"ל הקב"ה מדקדק עם הלדיקים בחוט השערה דהכוונה היא מה שהלדיק קיבל על עלמו ליזה פרישות יהירה לף שהוא דבר מועט מאוד והתורה לא היתה מחייבת אותו בדבר הזה אלא שהלדיק קיבל על עלמו פרישות יתירה לפנים משורת הדין ואת"כ כשיבוא הלדיק על אותו דבר שקיבל על עלמו מז מעניתין אותו אפי' הוא דבר מועט מאוד בחוש השערה כי הנה ידוע בגר שתגייר וקבל על עלמו כל התרי"ג מלות ואת"כ עבר עבירה שחייבין עלי מיתת ב"ד ממיתין אותו לף שבניותו לא היה חייב עלי' מיתה מ"מ כיון שקיבל על עלמו חייב כמו כן מי שמקבל עליו ליזה פרישות יתירה הוי כמו גירות מועט שתגייר לאותה פרישות יתירה ואין יכול לחזור ואם עבר על אותו הפרישות מעניתין אותו לפי שבקיבל עליו אותו הפרישות המשיך על עלמו קדושה ואת"כ כשעובר על הפרישות מגרם ממנו אותה הקדושה והקב"ה כועס ע"ז ונלע"ד זהו שאמר הכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כלומר כשתתנהגו עלמיכם מרלונכם בליזה דבר קדום אזי

והייהם קדושים לעולם ומיכם יכולים לחזור ומם
החזורו מעבמו על זה זהו נלע"ד בדרך דרש ופסמ
הוא כשהנמנו בחיזה דבר קדושה הרי זה ע"י זה
והייה' קדושי' בעלם לפי שחשרה עליכ' רוח קדושה:
ונחזור לעניו הרמבון הנה הריז"ל כתב והוכח
במכות שחחים ס"ת להוליא תורות רק
ע"י זיווג כמלא מי שנשפע עליו מלמעלה תור
דבקות ודמי התור ההוא בס ע"י יחוד קב"ה ושכינתי'
והתור ההוא ודמי הוא כלול מי"ם ומרמ"ח ליברים
ופס"ם נידים רוחניים ותוהו התור מהלבש ברמ"ח
ליברים ופס"ם נידים רוחניים של הנפשה שלו
ולפעמים יקרה לע"פ שבשיקר החפלל בדבקות
ובשמחה מופלנה כשתיגיע לעת ערב לא יוכל להתפלל
דבקות כי נסחלק ממנו תור הדבקות ע"י חיזה
עבירה קטנה מאוד כי כן דרך הטבע שקדום עלומה
הברה קף מסרחון מועט ממנם לע"פ שתור הדבקו'
נסחלק ממנו עכ"ז לא נסחלק כל התור לגמרי כ"ם
עיקר התור נסחלק ממנם הרשימו מן תור הדבקו'
נשאר שלו בהברה ויהיה בחי' המלכות של תור
הדבקות שהוא דוגמת השכינה והנה עיקר תור
הדבקות בורח מהמו כי לא יוכל לסבול הסרחון של
העבירה לבל הרשימו בהברה תסבול הסרחון וזהו
הסוכן לחם בחוך טומחותם . לף כשבן טמחין
שכינה ברויה ביניהם והנה בחי' הזכרון שזוכר
לאחר הסחלקות הכוחת תור הדבקות של חפלת
שחרית ועיור תיכות התור וגודל הטמחה שלו היה
היה בחי' הרשימו של תור ההוא בהיותו נשאר בלחי
תור של שחרית לעת ערב שכך הוא מלטער מאוד
על שחבד תור נפלא ונחסר ממנו הטמחה הפלחה
שהיה לו בבוקר והנה בחי' הרשימו הנשאר מלובש'
בו הוא המלטערת על הנפרדת מעיקר תורה
ונשארת במקום טומחה וסרחון והנה עיקר התור
הוא דוגמת קב"ה והרשימו הוא דוגמת השכינה
והנה בעובדא דלחתא חיתער עובדא דלעילא והנה
מחחלה כשנפשע עליו תור הדבקות היה כלולה עמו
גם בחי' הרשימו אלא שהיה מיוחדים ואז לא היה
ניכר שים בחותו התור ב' בחי' דהיינו בחי' עיקר
התור ובחי' הרשימו אלא היה דומה לתור אחד
ממש ממנם לאחר שעיקר התור נאבד ע"י עבירה
קטנה והרשימו נשארת אלו אז ניכר שקודם שנברח
התור ממנו היה בתור הוא ב' בחינות אלא שהיו
מיוחדים ביחד ממש ע"י העבירה עשה פירוד
ביניהם שהתור נסחלק למעלה והרשימו נשארת
אלו וכשם שנורם פירוד בין דוגמת קב"ה ושכי'
שהם התור והרשימו כמו כן נורם פירוד בין קב"ה
ושכי' החחתונים כי מעורר עובדא דלחתא חיתער עובדא
דלעילא והנה החדש הזה בשרשה בחפלת הערב
שרחוקה היא מאוד מחפלת שחרית נבחי' הדבקות
מלטער מאוד ודוחק ומונם לח עלמו להחפלל
בדבקות כמו בשחרית ואינו יכול לפי שברח ממנו
התור ההוא והנה בהיותו מלטער מפספס במעשיו
על כל היום מעת סיומו הפלת שחרית ועד חפלת
ערבית וכשמוצא בעלמו חיזה עבירה קטנה דסיום
חיזה חיזה בטלה ומו מרגיש שבודאי בשביל חיזה
בטלה זו ברח ממנו התור וברחותו שהוא כן מלטער
מאוד מאוד ומתחרט על החיזה היה שהנחה של
החיזה לא היתה אלא מלאך אלפי אלפים ורבבות
רבבות פעמי' מן ההנחה של תפלת שחרית דבדקות
והנה ידוע שעיקר ההשוב' היא החרט' כמו שכתיב
זה בעזה"י במקומות אחרים ולא נאריך כאן . והנה
החשובה והחרטה על חיזה בטלה היא היא השובה
מלהבתו שמחמת אהבתו הדבקות של שחרית לכך
הוא מחחרט מאוד על החיזה בטלה והנה ע"י
חשובה חוזר עיקר התור אלין ומתייחד עם הרשימו
כבראשונה והנה בחמת השכינה מקרבת אותנו אל
הקב"ה והנה כמו כן אלו לא היה נשאר בו הרשימו
שהוא זכרון ליור הדבקות ושמחתו לא היה מלטער
כלל ולא היה שב בחשובה ולא היה מחחרט כלל
נמלא מי גרם החשובה והחרטה הוי אומר הרשימו
שהוא דוגמת השכינה ואז שוב מתייחד הרשימו עם
עיקר התור כמו מי שאבל בבוק- אחרוג מעונן
בדמע והנה בשעת אכילתו מרגיש טעמו בפועל ממש
בחוש הטעם ואחר אכילתו אין הרגשת טעם כלל
ולא נאמר כ"ם הרשימו שהיה זכרון ליור הרגשת
הטעם בלבד אבל לא הרגש' הטעם בפועל ממש
וכשאוכל בלהרים פעם שנית אחרוג מעונן בדמע
הרי אז מתייחדת הרשימו של הטעם עם עיקר
הטעם דאין לך רשימו גדולה מהרגשת הטעם בפועל
ממש וכמו כן בעת שוב תור הדבקות אליו הרי אז
מתייחדת הרשימו שהוא זכרון שמחתו של תור
הדבקות דשחרית עם עיקר התור דאין לך רשימו
גדולה מהרגשת השמחה בפועל ממש הנה שחצאר
לך אין ע"י עבירה נורם פירוד בין דוגמת קב"ה
שהוא עיקר התור ובין דוגמת השכינ' שהיא הרשימו
ועי"ז נורם למעלה פירוד בין קב"ה ושכי' שהמתיים
כי מעורר עובדא דלעילא וכשמחחרט ושב בחשובה
נורם שחתייחד הרשימו עם עיקר התור שהם
דוגמת קב"ה ושכינתיה ועי"ז נורם יחוד למעלה
בין קוב"ה ושכי' שהמתיים . והנה עיקר התור
והרשימו הם הם הללם אלפים ורבבות הנשמה הוא
חלק אלוה ממעל כי ודאי תור הדבקות הינו חלק
אחד מאלף אלפי אלפים ורבבות רבבות פעמים מן
תור קב"ה ושכינתיה שהמתיים והנה יודע כי תפלות
ככנד התידין הקבוע והנה התפלות פועלים ממש
דוגמת שהתמידין כי הנה חרז"ל מעולם לא ין מדש
בירושלים ועבירה בידו כי תמיד של שחר היה
מכפר על עבירות של לילי, והתמיד של בין הערבי' כי'
מכפר על עבירות של יום וחרז"ל שם רחית ח"ת
שעבר עבירה בלילה אל יהי רצון מלפניך ה' אלהי
עשה החשובה שחת ס"ד אלא ודאי עשה חשובה כי
ודאי מי שהגמ' קורהו חכם ודאי הוא דבק בהש"י
ולזה הרגילו בחחתים הקבוע שלהם כי אם היה
ח"ת עובר עבירה בלילה ובהגיע לחפלת שחרית
יאלא שברח ממנו הדבקות יפפפס במעשיו בודאי
וכשמלא

וכשמלת מיוה חטת קל בודאי היה מתחרט מאוד ועשה תשובה גמלת תפלות השחר שהוא כעין תמיד של שחר היה מכפר על עבירות הלילה ואם חטת ח"ח חטת קל ביוה"כ היה לו הרגשה ע"י תפלת מנחה וערבית ע"י בריחה הדבקות ממנו ומפשפש במעשיו ומתחרט ועושה תשובה וזהו שאמרז"ל אם רחית ח"ח שעובר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה קף על הספק לומר שמא עשה תשובה כי שמא ס"ד כי אין יעלה על הדעת מי שמרגיש בריחת אור הדבקו' ממנו שהוא לעד מופלג בעבור חטת קטן שבגללה מעשיה ולא יתחרט עליה ודאי עשה תשובה והכי ידוע כי מי שיודע מה שמתקן במעשיו הטובים תקון גמלת למעלה בודאי ים לו חלק להיטיב במעשיו אבל מי שאינו יודע התקון שמתקן למעלה אין לו חשק כ"כ להיטיב והב' הבעל תשוב' שבתשובתו מתקן למעלה שהרי מרגיש שבחטאתו הפריד הרשימו מן עיקר האור ומסיג עי"ז אין שמים הם אלא שהם מיחדים אבל לדיקים גמורים כשמגיע להם אור דבקות אינם יודעים שהם שני מיני אורות מיוחדים אלא סוברים שאור אחד ממש הוא שהרי לא נפחלק האור שלהם מן הרשימו לעולם ולכן במקום שבע"ה עומדין אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד . נשלם עם"ד דרוש אחד מדרושי התשובה :

דרוש שני לתשובה

אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו' הנה מי לא ידע כי אשרי לדיק ואוי לרשע אמנם הנה כ' מיני לדיקי' יש ג' לדיק מעיקר' אלא חבת כל ימיו כולל לגמרי והכ' הוא שחטא ואח"כ שב בתשובה ודוד מצאנו את הלדיק דמעיקרא יותר מצע"ה לכן אמר אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו' אבל ח"כ קשה הלא ארז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד אמנם אם היה אחר אומר דבר זה היה קשה אבל כיון שד"ס ע"ה אמר זה לא קשה מידי ובאחלה נשאר בעזה"י מקלת פסוקים במזמור ק"ח בנוסח אליו נתן הנביא מן פסוק הרב כבשני מעוני עד למען הלדק בדבריך וגו' כי הנה במזמור ל"ח אמר דאע"ה כי עוני אגיד אחטאתי וגו' והענין הוא כי הנה ארז"ל אע"י תשובה מירצה זדונות נעשו כשגגות וזהו שאמר אף כי עוני אגיד ומתוך עלון אדאג מחטאתי מרוסס הפוגע שנשאר מן המזיד כי עון הוא מזיד וחטאת היא שוגג עוד יש לפרש על פסוק כי עוני אגיד אדאג וגו' כי הנה ארז"ל שב יום אחד לפני מיתתך ושמעתי בשם : ר' נחמן קאסיבור כי הנה חכמי הרופאים כתבו שם היה אדם מחשנה שבעה ימים רלופים ולא יטעום בשם כלום לא יוכל לחיות עוד וימות בהכרח ויאמר שחכמינו ז"ל רמזו על תענית מצבת לשבת שהוא שבעה ימים וזהו שאמרו שוב בתשובה כ' ימים יום אחד לפני מיתתך דשם תתענה עוד יום אחת תמות בהכרח אלו שם דברים של החסיד ר' נחמן מקאסוב . ולפענ"ד נראה לפרש עוד פירוש אחר על שוב יום אחד לפני מיתתך שהכוונה רמזי שהדע שעיקר קיום מלות עשה של תשובה היו אלא חרטה בלב ועצה שיחרט חרטה עמוקה על מעשיו הרעים וינמור בלבו אלא לעשות עוד לעולם ומ"ש בספרי המחרונים לפוף ח"ע בתעניות וסיגופים אחרים אינו רק שע"י הסיגופים יבא לידי חרטה והמבל בזה מי שחפץ לעשות תשובה ומחיירת שמא לא יחיה כ"כ ימים שחייב להתענות על מעשיו הרעים וגומר בלבו למהר תשובתו ומתענה מצבת לשבת העולה לשמים ושאה אלפים ושם מלות תעניות וברלותו שקשה עליו מאוד התעניות של שאה ימים כי בוער בקרבו שם כשם ניהנם ומיש יכול לגעצע בידיו וברגליו כרלונו מזי מתחרט בלב אלא לומר וכי הולרכתי לחטוא מתחלה עד שאלטרך בהכרח לשבול עתה סיגוף גדול כזה כי בודאי הלער של התענית הוא יותר גדול מן העונג שהיה לו מן החטא נמלא מי גרם לו חרטתו הוי אומר הסיגוף הגדול ובשביל זה החמירו החחרונים לעשות תשוב' המשקל כלומר שלער התשובה יהיה יותר גדול מעונג העבירה ועי"ז מתחרט למפרע בלב שלם על חטאיו בחשבו שלא הרויח כלל אלא מדרבה הפסיד שהרי לערו של תשובה גדול יותר מעונג העבירה והנה פעם אחת לירע שאלכתי לחי ושוב מקלת אנשים עמי אל חולה אחד לבקרו ומלאתיהו שמתחק ומתאנח ולא היה יכול לדבר כלל ואמרתי זה לא עוב עשה כל ימיו אמנם שאלו מי' עדיין זך ולח והנה כלנו סבנו מן החולה שהוא בעלמו היה מתייאש מן החיים והיה מחליט בדעתו שימות בודאי ולא יקים ממטתו וכל זה הבנו מרמזיו שהיה מרמז לנו כי היה מורה בהאצבע לשמים ואח"כ היה מורה בהאצבע לארץ כלומר שנקבר בארץ ונפשו תעלה לשמים והבנו שהיה מלטער מאוד מאוד שהיה מעשיו ברשעו הולך והלך ויספוק כף אל כף ואמרתי לאנשים אשר היו עמי מביניים אתם מה זה החולה חושב עתה בלבו והנה לעד"ז זה החולה בהיות שמוחלט אללו בדעתו שהולך לעלמא דקשוט והוא עשה מעשים רעים כ"כ ומתיירא מן העונש ומלטער ומתחרט מאוד למפרע וחושב שאילו היו מניחים אותו לקום לא היה מלויר שישמע ליללו אלא היה כובש אותו אבל זה לא יוויר בהיות שמתייאש עלמו מן החיים לגמרי ואמרתי להם למה לא נקח מוסר מן החולה הזה החושב שם היה יכולת בידו לתקן מה שעוות בודאי היה מתקן אלא שא"ת לפי שאין בו כח ומתייאש מן החיים אבל אנחנו ת"ל ית"ש יש יכולת בידינו לתקן למה אנחנו מהעללי לתקן מה שקילקלנו והנה בחמת החרטה והלער של החולה הזה מועיל להחולה הזה כי עיקר התשובה הוא החרטה וממילא בחה שמתחרט הוא שב בתשוב' אלא שהיא התשובה מלותר' וזהו שאמרו שוב בתשובה שלימה ובחרטה גמורה כמו יום אחד לפני מיתתך שחת החרטה בודאי בלב שלם אלא מלותר'

לבל להם על תחתר וגרז עלמך בטרם יבא יום המר ומפסר לפרם שוב יום ה' לפני תיתמך מלמון ומסבני על לבבך כלומר שתסיב על לבך תמיד זכרון יום אחד לפני תיתמך שהלעטר מאוד ולא תוכל לתקן לכן בעוד יש בידך לתקן על התוס ולא תישן . ומכה נסכיל בסכליונו בתיזה דבר יולדך חרטה הנה הוא רק במי שעבר בדעתו וברצונו שהוא במזיד וברצונו שאחר לא גרם לו רע כלל על הוא בעלמו גרם רעה לעלמו לכן מתחרט על מעשיו בממרו מה שעשיתי עד הנה לא היה ללא מעשה מסוגע ומטולבל לבל מי שעובר בסוגג שהוא בכלי דעת המיך יולדך לעשות תשובה על הסוגג תיכה ללא עניך דאגה על מה שחירע לו עניך כזה לא כאותן התגסים שאם ימלאו עלם שבור לאחר תכילתם בעניך שנעשה בו טריפה ישמחו ויאמרו ברוך השם שלא מלאטיהו עלם השבור בתחלת התכילה ועתה ח"ל יתברך שבשבעו והותרנו על דבר כזה ידוו כל הדווים . והנה הר"מ ז"ל סלסיך כ' נפ' גם בלא דעת נפש לא טוב]כלו' נפשם בלא דעת דהיינו בסוגג מסתמא נפש שלו לא טוב לכן חירע לו הסוגג הזה . והנה בעבור שתגסים הרבה חושבים מעשה הסוגג ללא כלום לכן תסביר לך בכאן מעשה הסוגג . ילוע תדע שבכל מלוה מתיר למעל' חור גדול ובכל עבירה פוגם למעלה פגם גדול כי כל המלות יש להם ברשים רוחניים למעלה וכל מלוה הגשמיית היא דוגמת של מיזה שורש . והנה יש שם השורש והמלוה הגשמיית היא העלך . והנה ידוע כי בעובדא דלתתא מיתער עובדא דלעילא כפי שיעשה בעלך כן יעשה דוגמתו בשרשו הרוחני למעל' שם טוב ושם "ייי רע . והנה כל המלות יש להם הודעה למו כי שם לא ידעתו המלות מגיזת השם לא היינו יכולים לדעת מעלמינו בתיזה עסק נפעול טוב למעלה ובתיזה רע ושם"י הודיע לנו את זה הדבר עשו כי בו תפעלו טוב למעלה ואת זה הדבר לא העשו כי בזה תפעלו רע למעלה . והנה עזרא הסופר אמר ואשמתינו גדלה עד לשמים . ובלע"ד לומר הכוונה בזה שלא תחשוב שמעשה המלוה אין לה שום חשיבות בעלמה רק שמקיים גזירת המלך והעבירה אין בה שום פגם בעלמה אולת מה שעובר על גזירת המלך לא תחשוב כן שלא כולם יש להם ברשים למעלה וזהו שאמר עזרא ואשמתינו גדלה עד לשמים כלומר שפועל רע גדול למעלה בעולם העליון ואין רחוק מאיד מלפרם גם תחלת דברי עזרא שאמר כי עוונותינו רבו למעלה רמז כלומר שעוונותינו הרבו למעלה מרירות גדול כמו רמז מלסון רמז ולעוגה . והנה יודע שאין שום דבר אחר בעולם שלא יהיה לו שורש ודוגמא למעלה והנה שם לא היה כתוב בתורה לאו דבעבר בהלב או לאו דשעטנז או לאו שלא תחרום בשור ובחמור יחדיו ממילא היה מזדמן שפים אחד יחרום בשור ובחמור דמהיכן היה יכול לדעת זה שלא היה כתוב בתור' והיה פוגם למעלה כי עי"ז מתערב למעלה שורש ברוחני של השור עם שורש הרוחני של החמור שהוא טהור בטמ' ואפי' לאו דבעבר בהלב שבל ל' מהם לבדו מותר מ"מ מזיק למעלה בהתערבות שרשם הרוחני למעלה כמו שמלינו שני דברים שבל אחד מהם טעמו מסוכה ובשיתערבו פוגמים זה את זה טעמם כמו מלח וחבש יוצא שנשתו של אדם קלה מאוד לאכול מאחם כשנתערבו ומעתה לא ולמד קל וחומר ומה אם לא היה כתוב בתורה כלל לאסור תערובות בשר בחלב והיה אדם אוכל מותם ולא היה כאן העבר' רלון המלך לעשי"כ מי שהיה אוכל מותם היה עונש תערובות רשם למעלה לא כ"ש כשכתוב בתורה האיסור ומי שאוכל עובר על רלון המלך רק שעובר בסוגג לא כ"ש שפוגם למעלה נמלא דרך התסובה על הסוגג אינה החרטה דאין שייך חרטה בסוגג אבל עיקר התסובה על הסוגג אינה אלא דאגה שידאג מאוד על שחירע לו סוגג כי מסתמא ים לו נפש לא טוב וזהו שאמר כי עוני שהוא מזיד תגיד ותתוודה ותתחרט אבל מחטאתי שהוא סוגג אדאג על שבא לידי עבירה בסוגג וזהו אדאג מחטאתי . וז"ם במזמור ל"ח בבוא אליו נתן הנביא הרב בשבי מעוני הרב הוא לשון הרבה כלומר הרבה לבבם אותי מעוני וכ"כ תרבה לבבם אותי מעוני עד שבזו הבניסה שתבבם אותי תשהרני גם מחטאתי אלא יש אחר מן העון שוב רופא של שיגיע כי בשעני אני אדע וחטאתי נגדי תמיד לבאר זה הכתוב לריך אני להקריך קלת כי הנה אמרו רז"ל לא היה דוד רשוי לאותו מעשה ולא היו יכולין רשויין לאותה מעשה אלא כדי להורות תשובה שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל דוד ואם חטאו רבים אומרים להם כלך אצל ישראל שחטאו בעגל והנה אמרי"ל רבי דאתי מדוד מהפך ודרש בזכותו דדוד והכוונה הוא כאילו היה נאמר רבי דאתי מדוד דרים ומהפך בזכותיו דדוד כלומר שהיה מחפש ומחקר לדון את דוד לכף זכות עפ"י דרש שדרש וזהו דקאמר ודרש להפך בזכותיו דדוד כמו שאמרי"ל כך אהי לורבא מרבנן לקמאי לדיוקא לא מזניגא ריגא אבי סדיא עד דמהפיכנא בזכותיה . לכן גם אני אענה חלקי בעזה"י להפך בזכותי' דדוד דע שמיוש שנברא העולם לא הרויח הקב"ה ריוח עלום כ"כ בעולם כמו במעשה דדוד עם בת שבע וכמעט לבי אומר לי שמעשה ההוא היה בגזירת הקב"ה ולא עפ"י יצה"ר ח"ו דמאחר שהם"י יודע עתידות ומופס נסתרות ויודע שדוד יעשה תשובה נפלאה ומי לא יתאוה לריוח עלום כזה ולפ"ז היה דוד מוכרח במעשה הזה מאחר שהיה בגזירת הקב"ה אלא שדוד לא ידע שהיה בגזירת הקב"ה והיה חושב שבחה בחירתו היה המעשה הזה לכן עשה התשובה נפלאה כ"כ כמו שמלינו במעשה יהודה ותמר שהיה בגזירת הקב"ה כמשמ"ל על פסוק לדקה ממני שילאה בת קול ממנו מאתי ילאו הדברים וכן גבי בנות לוט היה הקדוש ברוך הוא מסכים כדוד כמשמ"ל על פסוק מלאתי דוד עבדי היכן מלאתיו בפדום והנה אינה בספר שני לאות

שבריש על פ' בד"ה קפיטל כ"ב פ' קי"ד שאמר דוד לשלמה והנה בעניי הכינותי לבית ה' זהב מאה אלף ככרים כסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל אין משקל ע"כ והקשה בעל של"ה במס' תענית שלו דף ר"א ע"א מהו בעניי הלואי שכל ישראל יהיו עניים כמותו והל"ל והנה בעשרי ואמר הוא ז"ל כי הנה הרז"ל אגרא דתעניתא לדקתא שיתן דמי שיווי הסעודה שלו לצדקה והנה ידוע שדוד אחר אותה מעשה דבת שבע היה בעל תשובה גדול שארז"ל שהוקם עולה של תשובה והנה התשובה הוא התענית והנה בודאי דמי סעודתו היה הרבה כי היה מלך וסעודתו גדולה והיה בכל תענית מקדיש דמי סעודתו לגבוה ומדמי הסעודות שלו קיבץ כל הסך הגדול ההוא וזהו שאמר ואני בעניי במה שהתעניתי קבלתי כ"כ לבית ה' אני מלאתי בן בירושלמי בפרק הפאה נתנית מקשה על פסוק דלעיל מאי בעניי אם היה לו כ"כ עשיר היה ותירץ בעניי בעוני שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים וכן הוא ברד"ק בדברי הימים בפסוק הזה עכ"ל בעל של"ה ע"ש והנה ידוע שאם אדם אחד חטא נגד איש פשוט ונגד המלך אעפ"י שהחטא הוא אחד ממש מ"מ חטאיו לנגד המלך שוקל אלף אלפי אלפים ורבבות רבבות פעמים מהחט' שחטא נגד איש פשוט והנה השגת דהע"ה בגדולת רוממות הבורא היה גדול מאוד כי היה בעל רוה"ק כמו שכתב האריז"ל כמו שמשה היה רבן של כל הנביאים כן היה דהע"ה רבן של כל בעלי רוה"ק ולכן היה חטאו בעיניו גדול מאוד באמרו איך חטאתי נגד מלך גדול ונורא כזה ולכן התמרמר כל ימיו בתשובה עצומה מאוד והנה באמת כפי רחמי השם המרובין היה מספיק חלק אחד מאלף מתשובתו כדי למחוק חטאיו והמותר מכדי למחוק חטאיו היה נחשב לזכיות כמשארז"ל בתשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות כי לא יצוייר אהב' את הבורא אם לא מי שמשיג חלק גדול מרוממות הבורא וכשמשיג כן הרי חטאו נגד הבורא גדול בעיניו מאוד ומסתמא מרבה בתשובה מאוד יותר מכדי למחול חטאיו והמותר הוא זכיות ומה"ט ארז"ל במקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד כי מן הצדיקים אין מגיע הפסד לבורא ית' אבל ג"כ אין מגיע לו ריוח גדול אבל מבע"ת הן אמת שבחטאו מגיע הפסד לו ית' אבל לעומת זה כששב בתשובה מגיע ריוח גדול לו ית' והן אמת דהע"ה לפי השגתו רוממות האל היה חטאו בעיניו גדול מאוד אבל לנגד השגת אנשי דורו את רוממות הבורא היה הטא דוד קטן בעיניהם נגד תשובתו העצומה לכן אמר כי פשעי אני אדע כלומר שפוש אדם לא יוכל לדעת גודל חטאי כמו שאני יודע כי הם אינם משיגים גדולתך ורוממותך לכן חטאי בעיניהם קטן נגד תשובתי אבל חטאתי נגדי תמיד כלומר לא יצוייר שיעבור חטאי ממני אפי' אם אחי' אלף אלפי אלפי' שנים ואעשה בהם תשובה לא יצוייר שימחול לי חטאי שחטאתי נגד מלך גדול ונורא ומרומם על

ברכה ותהלה איך הטאתי לפניו חטא גדול. ועוד נלע"ד פירוש פשוט כי דרך הטבע כשאדם עושה לחבירו טובה קטנה או רעה קטנה אע"פ שבשעת מעשה נהנה או מצטער מ"מ בהמשך הזמן ישכח הטובה או הרעה אבל אם עושה לו טובה או רעה עצומה לא יוכל המקבל לשכחם לעולם וזהו להרגשתו גודל חטאו אמר שלא אוכל לעולם לשכוח את חטאי כי גדול הוא מאוד לאין תכלית לכן חטאתי נגדי תמיד נמלא ע"י תשובת דוד שהיתה מאהבה עצומה כי כפי השגתו את הבורא כן היתה אהבתו לבורא ולכך היתה תשובתו הרבה יותר מכדי למחול חטאיו ומזה המותר היה מגיע ריוח גדול לבורא ית' ומה גם לפי מה שכתבתי לעיל מה שנלע"ד שהמעשה דבת שבע היה בגזירת הבורא והיה שוב דוד מוכרח במעשה ההיא ולא בכח בחירתו עשה המעשה ההיא רק שדוד לא ידע שהיה בגזירת הבורא והיה חושב שבכח בחירתו הטא ולכן עשה תשובה גדולה ומאחר שמוכרח היה ולא עשה פגם למעל' א"כ כל תשובתו כולה היתה ריוח אל הבורא וכן משמע מלשון הגמרא למי שעיניו ברא שו שאמרו לא היה דוד ראוי לאותו מעשה כי כפי גודל קדושתו וצניעתו ופרישתו מן העגוני העולם רק בירא ת השם כל הימים הנה רחוק הוא כממזרת למערב שדהע"ה יעשה כזה מחמת פיתוי היצר בכח בחירתו הרע' הם להזכיר כזה אלא זה היה בגזירת הבורא כדי להורות תשובה שאם ימלא לפעמים אדם שישיג חלק גדול מרוממות הבורא אחר שחטא נגדו וממילא יהיה חטאו בעיניו גדול מאוד ומחמת זה אפשר יתייאש מן התשו' בחשבו איך אפשר שימחל לו חטא גדול כזה ישיבו לו וכי אתה משיג גדולת רוממות הבורא יותר מדוד ואעפ"כ נתכפר גם השם העביר חטאתך. עוד אפשר לומר כי דהע"ה הסתיר מאנשי דורו גודל קדושתו וצניעתו ופרישתו רק הוא בעצמו היה יודע כל זה נמלא נגד אנשי דורו כלומר למיעוט צניעותם וקדושתם ופרישתם [נ"ל של"ל למיעוט יודעם צניעתי וקדושתי ופרישתי] לא היה המעשה דבת שבע כ"כ רע בעיניהם אבל דהע"ה היה יודע בעצמו והיה החטא ההוא גדול מאוד בעיניו כי מלבד החטא הנה היתה המעשה דבת שבע כל כך רע בעיניו ומגונה מאוד והיה בוש מאוד בפני הבורא בחשבו איך קרה לי לעשות מעשה נבזה ומנוולת כזה אשר אינה ראוי' כ"א לנבל ומנוול כמותו שאינם חוששין אף להתגולל באשפה לכן אמר לפני הבורא כי פשעי אני אדע כפי צניעותי ופרישתי כן גודל חטאי עוד אפשר לומר על וחטאתי נגדי תמיד כי הנה ארז"ל עונותיו של אדם מטמטין לבו של אדם כי השכל משתלשל מלמעלה כדכתיב כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ובמקום שיש טומא' עון אף השכל שהיה לו קודם החטא בורח ממנו וכשעושה תשובה הרי אדרבה מתרבה שכלו מכמות שהיה וכל מה שהתשובה היא יותר גדולה הנה גם שכלו מתרבה

אללו

שלו והנה כל עיקר נערו של דסע"ה היה לפי שהיה חלק גדול מרוממות הכורח והוא חטא נגדו וכל מה שהמלך הוא גדול יותר גרמה החטא גדול יותר וכל מה שתשובתו של דוד היתה יותר גדולה ניתוסף וגתרבה שכלו והשיג עוד יותר ויותר מרוממות הכורח וכל מה שהיו מרוממו' הכורח היה גרמה לו למפרע הטלו יותר גדול וזהו שאמר וחטאתי נגדי תמיד כי כל מה שהיו שב בתשובה יותר עלומה לו גרמה לי החטא יותר גדול ולא יצויר שיומחל לי החטא ובחמת כך לריך להיות הסנגון של כל בעלי התשובה שירמה לו החטא ליותר גדול והתשובה ליותר מועט' דכשהדבר הוא להיפוך אין זה התשובה הנה בחמת כל בעלי תשיבה כזה הוא שאמרו רז"ל עליו במקום שבעלי התשובה עומדין אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד והנה כל בעלי התשובה שמהזיק את עלמו נגד הלדיק שלא חטא מעולם אפי' חטא קטן מאוד וחושב את הלדיק נגדו הים לו עליו יהרון רב ועלום לפי שהלדיק לא קלקל מעולם והוא קלקל ומי יודע בכמה התשובה יהוקן הקלקול הזה לכן כל ימיו יהיה בהכנעה גדולה וחושב עלומה לפני הכורח ית' ובחמת זהו חביב מאוד בעיני הם"י כי לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה אבל בע"ה שחושב את עלמו יותר גדול נגד הלדיק הרי הים כזה מחזיק התשובה ליותר גדולה והחטא ליותר קטן והנה על בע"ת כזה לא אמרו רז"ל במקום שבע"ת עומדין אין לדיקי' גמורים יכולים לעמוד והנה בע"ה כזה טועה בעלמו שהוא חושב עלמו ליותר גדול מן הלדיק והנה מדרכה בעבור שחושבין כן אינו כן ואם היה חושב להיפוך שהלדיק הוא יותר גדול וחשוב ממנו הרי זו מדרכה היה הדבר היפוך מחשבתו. והנה רק נפרש מה שאמר לך לבדך חטאתי כלומר נגד שאנשים שאינם נודל רוממותך וערך חטאי עד היכן הוא מגיע הרי כבר עשיתי תשובה מפסק לנגדם אבל אתה מבין תעלומות לב ואתה יודע עד היכן אני מגיע גדולתך ורוממותך נמלא אתה לבדך יודע גודל החטאי ורק לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי ועתה נסיים כי הנה הקטנינו למעלה לדעת דסע"ה שהיתה את הלדיק יותר מבע"ת שהרי אמר שהרי הים אמר לה הלך מעולם בעלת רשעים ג"כ היתך אמרו רז"ל במקום שבע"ת עומדין אין לדיקים גמורים יכולין לעמוד בן אמת אם היה אים אתר אומר כן היה קשה אמנם הלא דוד אמר כן אחוש עלמו היה בע"ת והנה אלל בע"ת שהרבה כך היה המרה שיחזיק ח"ע לשפל נגד הלדיק אבל באמת בע"ת החושב כן שהרב' עליו היא שאמרז"ל במקום שבע"ת עומדין אין לדיקים גמורים יכולי' לעמוד:

ואגב גרירא אזכיר מה שאמרתי לפרש על פסוק למען תלדק בדבריך תזכה בשפטך עפ"י מה שכתוב אם' כן מלך ותגזור אמר החכם עוב מעשה הזהן בחכמתה ממעשה הסנגה בכסילות ומביא משל ע"ז משל למלך שהיה נכל ותגזר בעטן

רק לעשות כן בנגלה ולפ"ז מזה חזר ואמר מלך כמוני כו' עכ"ל בעל ס"ה:

אשרי מדם עוז לו כך מסילות בלבבם כו'
הנה לימות המשיח יפסיק כאחיר' כמ"ש הרמב"ן על והנביט הימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה וחפץ הוא לשון בחירה שחפץ בזה או בזה ולימות המשיח שתפסוק הבחירה כדכתיב ומל ה' את לבבך וגו' ללחבה ולא יהיה להם נטי' לרע כ"ל לעוב לכן לא יקבלו שכר כי יהיו מוכרחים ועיקר עבודתינו היא עתה ע"י שבחירה היום לעשות' ומחר לקבל שכרם לכן עתה בעשותינו הטוב והישר הם מקיים להחזיק לנו טובה כי שבחירה בידינו אבל לימות המשיח אין מקום להחזיק לנו טובה וזה"ק מצרי מדם עוז לו כך שהתמך בכחו לעבודתו ית' כשעדיין מסילות בלבבם שים להם נטי' לעוב לו לרע אז הם מקום להחזיק לו טובה וזהו שאמר מצרי מדם וגו':

דרוש שלישי לתשובה

אי במד' כי ס' סונה יכול על מנן ת"ל על רוב פעמים והנה קשה הלא הכורת יש' נושא עון ועובר על פשע ושוה הטוב הגמור שבב"ה ומסיכי תיתי שהקב"ה יענים בהנס ובע"ד לייסב בעזה"י כי הנה מרז"ל שבו לא נחרב אלא בשביל שנאת חנם והיה נראה לנו ליתן טעם על מה שנאמר חנם לבד מספיק להחריב המקדש לפזרם בארבע כנפות הארץ כי הנה רש"י בפ' בהקוחי מביא מאמר רז"ל בפסוק ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו וכי כך הוא החשבון הלא היו דומה מועטין מועטין את המורה למרובין העושין את המורה והנה לכאורה פשיטא הוא שרוב טוב יותר ממעט טוב אבל הענין הוא כך הנה יהוש כלל גדול אין הדבר ניכר ומובן היטיב הלא מלך בפיו בכתוב בזוהר על פסוק ורחיתי אני שים יהרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך והנה אם ילך בן שנה ובעל שנים ישאל את אביו להגיד לו הפירוש של מלת מהוק הנאמר בפסוק ומתוקים מדבש ומפת צופים ויסיבהו אביו מתוק פירושו ז"ס בלעז וזה זה הילד אינו יודע עדיין כלל הפירוש של מתוק מחמת שאינו יודע על מה ועל מיזה ענין רומזת מלת ז"ס בלע"ז ויכול להיות שיחשוב הילד כי מלת ז"ס בלע"ז הוא שם דבר של מיזה חפץ ואינו יודע עדיין שם מלת ז"ס הוא רומז על טעם הערב של הדבש המושב לתאב הטעם מה עושה אביו נותן לו דבש בפיו ואומר לו הטעם שהרגשת בדבש הלזה הוא נקרא ז"ס בלע"ז והנה עדיין הילד אינו יודע בבירור על מה רומזת מלת ז"ס כי בדבש יש גו הרבה בחי' דהיינו בחי' גוון אלו שנותה לצבע ירוק והנה הוא ממולע בין העניות אמו בשר ו בין סדקותכמו מים שנשפך במהירות כי סדבש אינו נשפך במהירות כמים ואינו שומר כשבר אלא נשפך מעט ממנו בשהות זמן ויש בדבש עוד בחי' לאחרת שמהדבק בידים הממתמשים אותו כמו דבק שקורין ליי"ם והנה הילד אינו יודע על מיזה ענין רומזת מלת ז"ס בהגמ' בדבש אם על הבחי' המושב ללשון ואין שהות בחי' הערב או לאפשר שגוון הדבש הוא הנקרא ז"ס או לאפשר שבחי' הדקות שבדבש נקרא ז"ס או לאפשר שבחי' המקשיית דהיינו בחי' העניות שבדבש הוא הנקרא ז"ס או לאפשר שבחי' הדיבוק שבו נקרא ז"ס מה עושה אביו אחר שנתן לו דבש בפיו ואומר לו דבר מר בפיו ובשביל שבגלה הילד הטעם המר יאמר הוא לפלוט לחוץ לא"כ מסביר לו אביו הנה אותו הענין שבדבש שהביאך לאהוב את הדבש ולבולעו הנה ע"ז רומז מלת מתוק בלשון הקודש ומלת ז"ס בלע"ז ואותו הענין שהביאך לפלוט את הדבר המחר ושאתה אותו הוא נקרא מר בלשון הקודש ובי"ר בלע"ז ומלת שאין הדבר ניכר הלא מלך הפיו ובסגנון זה נקח רמ"ר מן הרע להכין הענין הלל הטוב הנה כשמכין לדם לאחד כמה הכאות על מקום אחד בגופו הנה הכאה שנית כואבת לו יותר מאלו היה מכין אותו ד' הכאות על מקומות נפרדות דהכאה שני' היא על גבר החלש והנלקה דבשלמא הכאה ראשונה היה על מקום בריא בגוף ואינו כואב לו כ"כ משא"כ הכאה שני' היא על מקום הנלקה והכואב לו מהכאה ראשונה וכשמלרפין כאב הכאה שני' עם כאב הכאה ראשונה הרי זה הכאב גדול מאוד הרבה יותר מאלו היה שני' הכאות במקומות נפרדים בגוף והכאה השלישית הוא שרוב טוב יותר ממעט טוב אבל הענין הוא כך הנה יהוש כלל גדול אין הדבר ניכר ומובן היטיב הלא מלך הפיו בכתוב בזוהר על פסוק ורחיתי אני שים יהרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך והנה אם ילך בן שנה ובעל שנים ישאל את אביו להגיד לו הפירוש של מלת מהוק הנאמר בפסוק ומתוקים מדבש ומפת צופים ויסיבהו אביו מתוק פירושו ז"ס בלעז והנה זה הילד אינו יודע עדיין כלל הפירוש של מתוק מחמת שאינו יודע על מה ועל מיזה ענין רומזת מלת ז"ס בלע"ז ויכול להיות שיחשוב הילד כי מלת ז"ס בלע"ז הוא שם דבר של מיזה חפץ ואינו יודע עדיין שם מלת ז"ס הוא רומז על טעם הערב של הדבש המושב לתאב הטעם מה עושה אביו נותן לו דבש בפיו ואומר לו הטעם שהרגשת בדבש הלזה הוא נקרא ז"ס בלע"ז והנה עדיין הילד אינו יודע בבירור על מה רומזת מלת ז"ס כי בדבש יש גו הרבה בחי' דהיינו בחי' גוון אלו שנותה לצבע ירוק והנה הוא ממולע בין העניות אמו בשר ו בין סדקותכמו מים שנשפך במהירות

תענוק של שתי גרות מתירים הרבה יותר מלו היו שם ג' גרות רחוקים זה מזה ובעבור כשמהפללין עשרים נפשים במקום אחד מהקנים בהפלהם הרבה יותר מלו היו מהפללין בשתי מקומות עשרה במקום אחד ועשרה במקום אחר הנה ההבאר מ"ם רש"י לומו דומה מועטים העושים את התורה למרובין העושים את התורה ביחד ובמקום אחד וכמו כן הענין הזה בעבירות ר"ל כשמה שנפשים עוברים עבירה במקום אחד פונמים הרבה יותר מלו היו עוברים מלה שנפשים במלה מקומות נמלא לפ"ז יש מעלה והסרון בעבירות גדולות ויש מעלה והסרון בעבירות קטנות כי כשעבר על עוסק רלונו של מקום אז יש מעלה גדולה לעבירה גדולות ולהיפוך ח"ו יש מעלה לעבירות קטנות וזש"ה המלטה נפש שמה והיא מלער הלא מלער היא והחי נפשי ושהרז"ל פיזור לרשעים נתה להם ונתה לעולם כיצום לרשעים רע להם ורע לעולם פיזור לצדיקים רע להם ורע לעולם כצום לצדיקים נתה ונתה לעולם והנה למשל כשבני עיירות רחוקים זה מזה עד"מ פרסה או יותר ח"ל שיתקוטטו שבני עיר אחת עם שבני עיר אחרת דהיינו למשל שבני עכו ושבני עסקלון רק שבני עסקלון יוכלו להתקוטט בינם לבינם עד"מ אם יש מלה שבעים שבעסקלון כל אחד ממלה שבעים הללו יוכל להתקוטט עם כל הל"ע שבעכו משל"כ אם יש המלה של עסקלון ושל עכו דרים ביחד אז יתה רשה המלוקת מלוד כי כל אחד משבני מלות יש מהקוטט עם קל"ט שבעכו ולכן כשער רלה הקב"ה שבעלה חנם רשתה ביניהם עמד ופזרם בגלות כי מהלה שהיו עושין רלונו של מקום יש נלה שכנום להם ולח"כ כשלה עשו רלונו של מקום פזרם כי אז בפזור נלה להם ונלה לעולם וז"ש רש"י נפ' שופטים למען תחי' וירשת לת הארץ כדאי הוא מינוי הדיינים שבעכו להסיבן על עדמתן כלומר לף מלינ ע לבד שספיק להסיבן על עדמתן ביחד ולא שיהיו מפוזרים כדי שיהיה חור מקום אז מתירה מלוד בשיות רבים עוסקים במקום אז ביחד ומה שהמו אומרים והבינומו לבלום מהרבע בנפות הארץ לבלום דייקה שלא נתקוטט אוב זה עם זה:

ועוד טעם אחר כ"ל על מה שחרב בית שני בשביל שנאת חנם ועם זה יבואר בעזה"י שמדרש הל"ל והוא בשום לב על מה שהרז"ל ביומא למדך שבשלה שנאת חנם כמו ע"ז וג"ע ום"ד ובשה הלא הלו הם עבירות היותר התורות שהר בגלל כן בדין שלשם יהרג ועל יעבור משנאת חנם שוא לאו בעלמא הלא השנאה שה שהיה בלבבך ועוד בשה הלא הרז"ל לא הרבה ירושלים שלא על שהו דיניה דין תורה דמשמע לא בשביל שנאת חנם ושם נאמר זה שהי על מקדש רשמעון שהרב שביני ע"ז וג"ע וש"ד וגלוי"ד ליישב כל זה בעזה"י דהנה הרז"ל כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר

ממורה"ם מפריטישלאן לפרש מאמר רז"ל שאמרו בגמ' סיושב בהעניה נקרא קדוש ופריך והא בעלמא אמרינן היושב בהעניה נקרא חוטא ומשני לא קשי' הא דאמי לעשורי נפשי' הא דלא אמי לעשורי נפשי' ודקדקתי ממ"ש אי לא יכול להתעטות עד הערב ומוכרח להכול בשמלא היום הרי לא שתענה כלל והיינו קרי ליה היושב בהעניה ואי שתנבר על ילרו ויכול להתעטות עד הערב אף שהעניה קשה עליו עד למאוד הרי אמי לעשורי נפשי' והיינו קרי ליה בשם הלא אמי לעשורי נפשי' ואם יש נבול שמלעי בין יכול להתעטות ובין לא יכול להתעטות היה לנגמ' להודיענו הנבול עד כמה יחלש בהעניתו ויהא נק' אמי לעשורי נפשי' ועד כמה יחלש ויהא נק' לא אמי לעשורי נפשי' ועפ"י מה שכתוב מהורה"ם מפרעמישלאן מיושב זה דהנה כתבו הכמי המוסר אי שהוכל ופוסק בשמלא שכילתו שהי' יכול עוד להכול כ"ב כמו שהכל עד הנה זהו נק' זוכח ילרו ונחשב לו כמו העניה ולדעה נמנ' הל"ל נהשב לו יותר מהעני' דמי שהוכל ופועש טעם מתוק בהכילה היה ומהעורר ההנבות התורו להוכל הסוף וקשה לו מאוד לפרום מן המהכל בשמלא רעבונו ועכ"ז מהנבר על ילרו ופורש מן ההכילה בעת ההנבות התורו שהי' סוף דומה לבעל תשובה דטעם טעמא דמיסורת ופורש מן המיסור בעת ההנבות ההתוא משל"כ אי בשובה בהעניה ואינו טועם כלום ההתוא היה מתנבר עליו ואינו שהב כ"ב להכול וזה דומה לדיק שלא טעם טעמא דמיסורת מעולם וכן הרז"ל לנבי חומם היה שהי מינגא ממיקם והשתא יהיה דברי ההרמן בהיפוך ממה שנראה לכאורה דהיכי דמלי לעשורי נק' קדוש שלא הכי פירושו הא דשמרי נק' חומה שיירי דמלי לעשורי נפשי' למשוך ידו מן שהכילה בשמלא רעבונו דלמה יחלים את עלמו בתענוי ממש כיון שגם זה נק' לו בהעניה ואפי' עדיפא מתענ' הוא כמ"ש לעיל ומחמת זה שעדיפא מתענ' הוא לו עוד מעלה שמקיים הפרישות ע"י קוב ועשה כי שהתענה לנמרי נוהג פרישות בשב ואל העשה משל"כ מי שפורש בשמלא שהכילה זהו נוהג פרישות בקום ועשה כמה שיושב שהתלה לאכול כדי לזכות ילרו אח"כ והיכי דלא מלי לעשורי נפשי' שלא כיון שהתחיל לאכול אינו יפול למשוך ידו עד שיושב זהו אין לו ברירה ומוכרח ליושב בהעני' ממש זהו נק

קדוש

קדום ולעני"ד נראה לפרש הגמ' הנ"ל בתוספ מחר כי הנה תרז"ל כאי ת"ח דיתיב בתעניתא כלבא ליכול צירתא וכתב המריז"ל הטעם משום דביום התעני נמצך לאדם מלמעלה אור מזון רוחני כדי שיוכל להתקיים ואור התורה הוא יותר גדול מאור התעני אבל יעלתי עלה הגומה למי שיוכל לסבול להתענות הפסקה של ג' ימים שהחשב כמו כ"ג יום נמצא לפ יבואו מה"ת רק כ' ימים והל' יום המותרים יאכל וילמד ממנם לפו כל אדם יכול לעשות כח להתענות הפסק' של כ' ימים והנה היובב הוא לטון הזה ממעט שמנהגו כן הוא שיובב תמיד בתעני' מדי יום יום לכך מצני הא דמלי לפ עורי נפש' להתענות הפסקה אז הוא חועה שמעמט עלמו בכל יום ומבטיל ת"ת והא דלא מלי לעוררי נפשי' ומוכרח הוא

להתענות לתקן חטאו כמ"ש חכמי המוסר:

ונחזור לעניינו כמה שהתחלנו לפרש המאמר

שמקום שבעלי תשובה עומדין אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד להנה אם הים חוטא יתעורר לשוב בתשובה ולבקש מלפניו ית' מחילה על חטאיו בשהות הים מסכיל יבוש מלנש לבקש ממנו ית' כי איך מלאו לבו לבק' ממנו ית' ש"ס דבר מאחר שעבר על רצון מלך גדול וגורש כזה מ"ש הקב"ה לאבר שבחו מי יתלל מאנש עליה אז לא טובה היה כי מחמ' ירחת הבוש' לנשת מליו ית' יאחר מעשיו הרעים לעולם ויחבב עלמו לדע' כאמרו כאחר מבדתי מבדתי מבל בחמת הנה ים עלה מבושה' שלא ימנע מלבקש רחמים ומי מבוש הבושה על חטאיו יליע תפלתו לפניו ית' לומר לא מחמת עזות פנים נבחתי לפניך לא על לדקותי אני מפיל התנוני לפניך כי על רחמיך הרבים ואע"פ שאני הרעותי עכ"ז רחמיך רבים ועמוקים הם והנך מהמת הטובתך הבב"ה מניב אלה לרעים ולטובים ואם תאמר שהרעותי מאוד מאוד עכ"ז טובה אני ברחמיך הרבים כי הם טובים ועמוקים מאוד מאוד כמו שאני מומרים בסליחות כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים לכך ערב לבי לבקש ממך למחול לי ועוד הנה הים מסכיל כזה שמחמת יודעו גדולתו ית' ירא מלנשת אליו ית' הנה הים כזה מסחמת חרטתו עמוקה מאוד על מעשיו הרעים ואין לך הבושה גדולה מחרטה עמוק' שבוקר מחשבתו הקודמ' והנה יודע כי במרה שאדם מודד מודדין לו וגם יודע בעובדא דלתתא שיתער עובדא דלעילא ומי שמעמיק במחשבתו ומוסר חמירה מאחר רחמיו העמוקים נמלא כפי חמיר' מחשבתו בעומק כמו כן ממשיך על עלמו רחמים עמוקים נמלא מי שהוא בעל הבושה בהכרח אין לו התבוללה מאחר' כ"ש לממוך את עלמו ולבטוח בחתירתו מאחר רחמיו העמוקים ית' בב"ת נמלא עי"ז מרויח שממשיך על עלמו רחמים עמוקים משא"כ לדיקים גמורים שלא חטאו מעולם הרי הם מליעים תפלתם לפניו ית' כאשר ידבר אים אל רעהו מפני שאינו בוש מלנשת מליו ית' ואינו חיתר מאחר רחמיו העמוקים ית' כי הבעל הבושה בהכרח

אלא היו רחויים לעונש כזה לפי שבמה הי' בחטא ועל ענין חגם שוב אין לבקש טוש טעם וזה"ש ואמ' ללמדך שסקולה שנאת חנם כמו ע"ז וג"ע וש"ד כלומר עליה עונש שלהם לא היה כשביל החטא שחטאו בשנאת חנם דבמה אין החטא חמור כ"כ מלד עלמו לשיספיק להעניש עונש כזה אלא מלד מה שמשמיכו על עלמן הקלישה שמוגת' ג"כ בחנם ולענין חנם בחמת אין טוש טעם וזה דקאמר ללמדך שסקולה שנאת חנם כמו אם היו פוסלים בע"ז וג"ע וש"ד והיו מתנהגין עמהם בדין וממילא היו רחויים לעונש גדול מלד הדין כמו כן נעשם עתה מחמת שנאת חנם אלא כדין והנה החטא של שנאת חנם לא היה רק בזמן בית שני אבל בזמן בית ראשון לא היה שנאת חנם אבל אז חטאו בע"ז וג"ע וש"ד והנה כשמחרב בית ראשון ירדו ישראל גדולה מהגרת רמת לבירת עמיקתא כמ"ש ותרד פלטים כלומר ירידה מושלמה עד שכמעט היה נראה להם שלא היו רחויים לעונש מופלג כזה והדכתיב בפ' נלכים ותמרו כל הגויים על מה עשה הסם ככה לארץ הזאת מה חרי לחמ הגדול הזה. והנה כשביל כן היה עולה על הדע' לכאורה שהיה אז ג"כ שנאת חנם כמו בבית שני וש"כ בחמת אין לבקש טוש טעם על ענין חנם וזהו דקאמר המדרש כי הסם הזה יכול על מנת פירוש על שנאת חנם שנעשו כ"כ ת"ל על רוב פשעים דבחמת אז לא היה ביניהם שנאת חנם אלא שהיו רחויין לעונש עלום כזה על שחטאו בג' עבירות היותר חמורות שהם ע"ז וג"ע וש"ד וכדין היו נעניש וכדכתיב בפ' נלכים בהדי' תשובה נכונה על שנאת מה חרי לחמ הגדול הזה כתיב שם על אחר עזבו את ברית השם יעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם ועתה מתירץ שמילא מה שהיה נראה תמוה לכאורה מסתיר' דברי רז"ל שאמרו לא חרבה ירושלים אלא על שבעמידו דבריהם על דין תורה ממ"ש לי קלי על בית שני הלא לא היה אלא מחמת שנאת חנם ולי קלי על בית ראשון אלא היה מז ע"ז וג"ע וש"ד אבל הענין הוא כך בהקדי' מה שמעתי מאדם אחד ושמו ר' איסר מברלד : אחר מיושבי קלויז כי הנה ים להקדק מה חטא הוא זה מה שדנו דין תורה כי היה להם לדון לפנים משורת הדין ש"כ היה לנד שבנגדו חוץ לשורת הדין שיהיה עול במשפט אבל הענין הוא כך כי הנה מרז"ל בב"מ סוף פרק שנכר את המומנין דף פ"ג ע"ש רבה בר בר חנה זברי ליה רבי שקולאי הביאה דחמר' שקיל לגלימייהו (פירש"י לפי שהיה בפשיעה) אתו אמרו לרב אמר להם הב לה גלימייהו מ"ל דינא הכי מ"ל אין למען תלך בדרך טובים (כפירש"י לפנים משורת הדין) הב לה גלימייהו מ"ל עניי הן ועתידין הן לומר שמא כפינין הוליה לן מידי מ"ל זיל הב לה מגרייהו מ"ל ינא הכי מ"ל אין ודרך לדיקים העמור (פירש"י זיפים דקרת הוא) והנה ודאי כשהיה בהיה לדיין לדון ודאי אין לו לדון אלא קו הדין בלבד אלא להעות ח"ו לזכות לאחד לפנים משורת הדין דמ"כ יהיה לאחר חוץ לשורת הדין אבל כשיש ריב בין אדם לחבירו אפילו בדבר שאין בו אלא ממון בלבד אמ' ללמדך שסקולה שנאת חנם כמו ע"ז וג"ע ומ"ש לכלוכר עלם שנאת חנם לא היה כשביל החטא שחטאו בשנאת חנם דבמה אין החטא חמור כ"כ מלד עלמו לשיספיק להעניש עונש כזה אלא מלד מה שמשמיכו על עלמן הקלישה שמוגת' ג"כ בחנם ולענין חנם בחמת אין טוש טעם וזה דקאמר ללמדך שסקולה שנאת חנם כמו אם היו פוסלים בע"ז וג"ע וש"ד והיו מתנהגין עמהם בדין וממילא היו רחויים לעונש גדול מלד הדין כמו כן נעשם עתה מחמת שנאת חנם אלא כדין והנה החטא של שנאת חנם לא היה רק בזמן בית שני אבל בזמן בית ראשון לא היה שנאת חנם אבל אז חטאו בע"ז וג"ע וש"ד והנה כשמחרב בית ראשון ירדו ישראל גדולה מהגרת רמת לבירת עמיקתא כמ"ש ותרד פלטים כלומר ירידה מושלמה עד שכמעט היה נראה להם שלא היו רחויים לעונש מופלג כזה והדכתיב בפ' נלכים ותמרו כל הגויים על מה עשה הסם ככה לארץ הזאת מה חרי לחמ הגדול הזה. והנה כשביל כן היה עולה על הדע' לכאורה שהיה אז ג"כ שנאת חנם כמו בבית שני וש"כ בחמת אין לבקש טוש טעם על ענין חנם וזהו דקאמר המדרש כי הסם הזה יכול על מנת פירוש על שנאת חנם שנעשו כ"כ ת"ל על רוב פשעים דבחמת אז לא היה ביניהם שנאת חנם אלא שהיו רחויין לעונש מופלג כזה על שחטאו בג' עבירות היותר חמורות שהם ע"ז וג"ע וש"ד וכדין היו נעניש וכדכתיב בפ' נלכים בהדי' תשובה נכונה על שנאת מה חרי לחמ הגדול הזה כתיב שם על אחר עזבו את ברית השם יעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם ועתה מתירץ שמילא מה שהיה נראה תמוה לכאורה מסתיר' דברי רז"ל שאמרו לא חרבה ירושלים אלא על שבעמידו דבריהם על דין תורה ממ"ש לי קלי על בית שני הלא לא היה אלא מחמת שנאת חנם ולי קלי על בית ראשון אלא היה מז ע"ז וג"ע וש"ד אבל הענין הוא כך בהקדי' מה שמעתי מאדם אחד ושמו ר' איסר מברלד : אחר מיושבי קלויז כי הנה ים להקדק מה חטא הוא זה מה שדנו דין תורה כי היה להם לדין לפנים משורת הדין ש"כ היה לנד שבנגדו חוץ לשורת הדין שיהיה עול במשפט אבל הענין הוא כך כי הנה מרז"ל בב"מ סוף פרק שנכר את המומנין דף פ"ג ע"ש רבה בר בר חנה זברי ליה רבי שקולאי הביאה דחמר' שקיל לגלימייהו (פירש"י לפי שהיה בפשיעה) אתו אמרו לרב אמר להם הב לה גלימייהו מ"ל דינא הכי מ"ל אין למען תלך בדרך טובים (כפירש"י לפנים משורת הדין) הב לה גלימייהו מ"ל עניי הן ועתידין הן לומר שמא כפינין הוליה לן מידי מ"ל זיל הב לה מגרייהו מ"ל ינא הכי מ"ל אין ודרך לדיקים העמור (פירש"י זיפים דקרת הוא) והנה ודאי כשהיה בהיה לדיין לדון ודאי אין לו לדון אלא קו הדין בלבד אלא אם כן שמעון על לוגו בעבור שטעה בו ודמה לעיניו שהוא לוי שהיה לוויכו וחרה אפו אל שמעון על ראובן בחשבו שראובן הכירו ונתכוון להכותו ותח"כ כשהכיר ראובן שהמוכה הוא שמעון ולא לוי לויכו והלטער מאוד ונתחרט חרטה עמוקה על הכאתו לשמעון וסיפר ראובן לעזרו וחרטתו לפני יהודה על אשר קרהו בהכאת לשמעון בחנם ושמעון שמע מאחוריו הכותל גודל לעזר וחרטת של ראובן וע"י יתברר לשמעון שהכאת ראובן אותו הי' בשוגג ומוחל לו . וכן דומה לזה לדן שהכה את נפתלי במזיד ונפתלי היה תקיף גדול והיה יכול להעניש את דן אלא פעמים ככה דן לא ידע תקיפותו של נפתלי לגיירה מלפניו ואח"כ נודע לדן תקפו של נפתלי להעניש מאוד והתחרט מאוד לפני גד חרטה עמוקה מה היה לי שהכיתי את נפתלי שיכול להעניסני אלא פעמי' ככה וכשנפתלי שומע חרטת דן העמוקה מוחל לו בעבור שנתברר אללו שהכאת דן אותו היתה בשוגג בבלי דעת תקפו ואלו ידע תוקף נפתלי בחלה לא הי' מכהו כלל ונפ"ש דן הכירו ונתכוון אליו להכותו מ"מ הרי לא ידע תוקף נפתלי שהוא תקיף כ"א לפים חלום נתכוון להכותו ודומה זה למשל הרשתן שאלו היה יודע ראובן שזה שמעון לא היה מכהו אך הכסו מפני שהיה נראה לעיני ראובן כאלו היה לוי ולא שמעון רק במשל הרשתן היה אלו טעות רק בן בחלישות עיניו הגשמיים ובמשל הבני היה אלו הטעות בחלישות עיני שכל דן שלא הבין מתחלה הוקף נפתלי כמו כן

אדם החוטא נגדו ית' מבלי דעתו הקפו ית' שיכול להענישו עונש מר ורע ועשה מאוד על חטאתו ואע"פ שהאדם מקבל תוקפו ית' ומתירא מאוד מעונשו ית' ומתחרט חרטה עצומה על החטאים הרי הוא ית' לוקח חשבון למזיד כמלוי לא כלום ולא כרי חוטא לנגד הבורא התקיף הגמור אלא כמלוי לא כרי חוטא כלל לנגדו ית' כ"ש לאחר ואע"פ שבאמת הרי כוונתו לחטוא נגד הבורא ית' מ"מ הרי לא הבין בתחלה תקפו ית' כשעת החטא כמשהרז"ל אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות ולכך ע"י הטובה וחרטה חושב הוא ית' את המזיד לשוגג כי אולי היה האדם יודע תקפו ית' מתחלה כמו בשעת חרטה לא היה חוטא כלל כי איך יעשה האדם מעשה רע ובעשותו המעשה הוא יודע שעתיד להתחרט על המעשה הזה · והנה מהבאר היטיב פעם נכון על מה שתשובה מירצה עושה זדונות כשגגות מלבד הטעם הכתוב אללי במ"ש שבמחשבת חרטתו העמוקה עוקר לגמרי למפרע מחשבת הרעה שגרמה לו לחטוא וממילא נשאר מעשה גלבד כלי מחשבה שהיה עשה עניו הפוגע שהוא מעשה כלי מחשבה ולכן בהתחרט על מעשיו הטובי, שעשה עוקר לגמרי למפרע מחשבתו הטובה שגרם לו לעשות מלוה ושוב אין לו שכר על המלוה שעשה כי נשתרים הם ערומים ורקים כלי מחשבה ואין רשות להחזיק טובה במי שפגיע ממנו לאדם אחר איזה טובה במקרה כלי כוונתו להטיב לו והמעשים הטובים של זה הרשע המתחרט על מעשיו הטובים מלטרפים למחשבת איזה לדיק שחושב לעשות מעשים טובים כאלו ונאמם ע"י איזה שבת ומניעה חלויים והרי נחשב לדיק כאלו הוא עשה המעשים טובים של הרשע והרי ים כאן ענין שלם דהיינו מעשה ומחשבה מחשבה של לדיק ומעשה של הרשע וזהו כעין יכין רשע ולדיק ילבש ומעתה נבא לבאר עשה הטובה מהבאר שהושם זהות כוללות כי הנה יהוע שעיקר וסורש התשובה היא החרטה והחרטה של התשובה מהבאר הוא עמוקה ועלומה הרבה מאוד יותר מחרטת תשובה מירצה כי הנה מי שירצה מחבירו ואינו חושבו מזיד הוא שלא לעשות לחבירו רעה אבל אינו מתאמץ להטיב לו כי אינו חושבו ולפעמים שם ירגיש חבירו בו שהיה יכול להטיב ולא הטיב לו ישנאנו ע"ז ולכן מוכרח הוא להטיב לו מחמת מורת מ"מ הוא מחמת הכרח שמתירצה הוא מעונבו ומרצונו וחשקו אינו מטיב לו ולכן כל עמו אבל מי שחושב את חבירו לחטבה עזה ומרצה מתאמץ הוא מאוד בכל כחו ויכולתו עד מקום שיגיע מגעת להטיב לחבירו להרצות לו חשבתו ולכבות מקלת תוקף חמימות חשבתו את חבירו כי זה אחד מדרכי החשבה העזה לגלות לחבירו עומק אהבתו אליו ע"ד חבינין ישראל שנקראו בניס למקום חבה יתירה נודעת להם שנקראו בניס למקום כי מחמת חבה יתירה אין בנפש יכולה לנמלם ולהעלים את החשבה בתוכה כי קלרה מהכיל החשבה גדולה ועזה כזו ומוכרח הוא לפלוט את החשבה לחוץ ולגלותה וכן על"ז חבינין ישראל שניתן להם כלי חמדה חיבה יתירה מדעת להם שניתן להם כלי חמדה שנאמר כי לקח טוב וגו' והענין הוא כי אהבה הוא בח רוחני וכל כח רוחני לא יוצב לאדם כ"ש ע"י איזה פעולה עד"מ אם רואבן יתן מתנה לשמעון ידע שמעון ע"ז אהבת רואבן אותו והנה אם רואבן יתן מתנה לשמעון שוה אלף זוז ושמעון מחסרון דעתו חינו יודע זווי' וחושב שחינה שוה רק מאה זוז אלא שמעון משער אהבת רואבן אותו כפי שיעור ערך מהנה שוה מאה זוז ובאמת רואבן אוהב אותו יותר ממה שחושב שמעון לכן מודיע רואבן לשמעון לומר דע נאמנה כי מה שנתתי לך שוה אלף זוז וע"כ מכיר שמעון יותר אהבת רואבן אותו ממה שהכיר בהתלה וכמו כן מפאת חבה יתירה של מקו' עליון מודיע לנו יקר ערך של הכלי חמדה שנתן לנו להודיע אותנו יותר חוקף אהבתו אותנו · ונחזור לענין חשובה מהבאר כי הנה התחלת למיחת אהבת האוהבים הוא עד"מ כשמכיר רואבן בשמעון שהוא בעל מעלות חמודות כגון שהוא חכם מופלא ונבון ועניו וגומל חסד ומטיב אף למריעים לו יאהב רואבן את שמעון מהבאר עזה בעבור שהוא כלי למדות טובות הללו ורואבן חפץ מאוד למדות טובות הללו שיהיו בו רק שילרו מכניע את שכלו ואח"כ כשמעון מרגיש בעבור מדותיו הטובים אוהב רואבן אותו מאוד אוהב שמעון לרואבן נ"כ מאוד כי כמים פנים לפנים כן לב האדם אל האדם ועוד בעבור שמעון מרגיש הטובות הוא אוהב אלו שמכיל הטובות המדות הטובות הוא אוהב אלו מאוד ומהמה שרואבן אוהב לשמעון מאוד חפץ להטיב לשמעון טובות עלומות להרלות לו אהבתו ולכבות מקלת תוקף חמימות אהבתו אותו והנה אם יקרה לפעמים עד"מ קודם שרואבן הכיר בשמעון טוב מדותיו ולא היה עדיין חושבו כלל ועשה לו איזה רעה עלומה מחמת איזה טעות שהיה חושב אותו לשונא אותו ואח"כ כשמכיר רואבן טוב מדות שמעון וממילא אוהב אותו אהב' עזה וממילא מלטער רואבן מאוד מאוד ומתחרט חרטה עמוקה לאין תכלי' על אשר עשה לרעהו רעה כאמרו כי אהיה רעות עשיתי כי לא די אלא הטבתי לשמעון טובות עלומות כראוי לטוב מדותיו שהשתבח בו עתה אלא אף נם זאת שעשיתי לו רעה ולא יהן ממוח לנפשו מהמת גודל התרעמותו על עלמו במה שעשה לנכבד כזה רעה עלומה ואהב יוליך את הרפתו ובאהבתו במש שמתביים כפני שכלו ומלטער מאוד על אשר לא הבין עד עתה טוב מדות שמעון כדי להיטיב לו מאוד ועוד עשה לו רעה ומעתה מתאמץ רואבן מאוד בכל מאודו להיטיב לשמעון מאוד אם לא כי לו סבות ומניעו' חלויו' וכאשר שמעון מרגיש ברואבן עולם חרטתו אינו אוהבו בעבור הרעה שעשה לו כ"א אדרבה אוהב אותו

מאוד כאלו היה עושה לו טובה גדולה ואע"פ שבאמת עשה לו רעה זה היה מחמת חברון יציעתו כי אלו ה' יודעו מקום כמו עתה לא זו שלא היה עושה לו רעה כ"ש מדרכה הי' מטיב לו מאוד בכל מה דאפשר אם לא הי' לו סבות ומניעות חלוניות וממילא מוכח שמעון לרמוזן כפי מה שנוטע לו מהשבתו של רמוזן להטיב לו ולא כפי מעשיו בפועל ממש ולכן כשהרצע שב בתשובה מאהבה ומהתרט הרטה עמוקה בהשיגו גודל עונש רוממו' הבורא ועונש הטבתו ומהבתו ליהרמל בתור' חסד ונדבה ומלעיר לער בפול ומכופל על אשר לא השיג עד עתה מה שהשיג עתה ותחת אשר חטא נגדו ית' היה מדרבה עושה מלות ומעשים טובים לכן בהחרטו הרטה עמוקה כזו מובא הקב"ה זדונותיו לזכיות כי מה שהיה עושה עד עתה הי' מחסרון ידיעתו אבל מי שהיו שב בתשובה אין מלדיקים אותו מעשה החרון יציעתו כי זה שעשה בתשובה עומק תרטתו גורם' לו במה שחשקו עתה למפרע במחשבתו לעשו' מלות עד הנה והמחשבה היא העיקר לכן זדונות נחשבים כאלו כזכיות:

להבין מ"ש כי אם עונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלהיכם על אדם ומה שאנו מתפללין ובעלה רפואה שלימה לכל מכותינו ומ"ש דוד מחת שאלתי מאת עשה דפחה בחת וסיים בשלם בקשו דהיינו לחת שבתי בבית ה' כל ימי חיי הכ' לחזות בנועם עשה הנ' לבקר בהיכלו וכמדומה לי שרמיתי בשל"ה או בפשטי שפר"י לייחס זה עפ"י מאמר רז"ל שלשה מתנו' טובות ניתנו ליהרמל וכולם לא ניתנו אלא ע"י יסורין ואלו הן תורה ועוה"ב וא"י ואחז"ת הוא ב"ת ארץ יהרמל חיי עוה"ב תורה וזהו שמפרש תח"כ שבתי בבית עשה כל ימי חיי היינו תורה לחזות בנועם עשה הוא עוה"ב ולבקר בהיכלו הוא ארץ יהרמל שהוא היכל ומרכבה לשכינה · ולעני"ד נראה שמ"ש מחה לא ביקש אלא על יסורין וממילא יזכה לשלש דברים הללו כי הנה ידוע אלו בעזה"י ענין הילו"ד שבאדם הוא הזוהמא והשמריס הרוחניים שבגשמיות והם הגורמי' לאדם לחטוא והם הם המבלבלים דעת האדם מהשיג אמתת ושי"כ ידמה לאדם על הטוב שהוא רע ועל הרע שהוא טוב ולכך הוא חוטא והנה ידוע שהממולע סמורכב מנשמיות ורוחניות הוא הוא רביעית דם והנה לכאורה קשה אלא נדר הנפש הוא כל דבר שיש לו שלשה רחקים חורך ורוחב ועובי וא"כ איך אפשר לצייר ממולע בין נשמיות ורוחניו' ממ"נ אם יש לו שלשה רחקים הוא נפש גמור ואם אין לו אלא רחקים הוא רוחני גמור ובאמרנו בא"ח שהעוונה ברביעי' דם הנפש הוא המרכבה של הנפש ולכן נקרא דם הנפש שהנפש יושבת בו כי בשאין רביעי' דם אין לו מרכבה לנפש ומוכרח הנפש להשתלח אצל הנה בכר יהוע אלו בעזה"י מה שבארתי בא"ח מסאר"ל כל מעשה בראשית לדעתן נברא ם שכוונה הוא שלכל תומר נתן היא ית' צורה היותר נאתה לו כפי נפות התומר ודקותו ולא היה אפשר לו לקבל צורה יותר דקה מצורתו של עתה ולא צורה עבה ונפש משל עתה וגם הצורה לא היה אפשר לה לקבל תומר יותר דק או יותר עב ממנו אלא לו עתה ולשבר את התוון דברו בלשון קלר כאן אתה נותנין לאדם בריות שיברור אחד משני מינים אין שפך שבורר היותר טוב לו וזה שאר"ל לדעתן נבראו כמו שאתה היו שואלין את דעתה אם זה התומר וזה הצורה מסכימים דעתם להתחבר יחד בודאי היו מסכימים זה לזה והנה ידוע נ"כ שבכמת כל הרופאים שכל היסורין והחולאים שבאים על האדם הוא מפני' עבירו' ופסול' שהם כשמתקנץ כל העפריות למקום אחד כי כשהעבירו' מפזר בכל הדם אינם ואינם אין להעבירו' כח להכאיב לאדם אך כשמתקנץ כל הרע למקום אחד הרי אך ע"י הצערות רע טוף רע עלום וכאב גדול כידוע אלילי לעיל בדרוש כי הדם הוא יכול על מנן וכו ע"ש והנה הנפש הוא צורת הדם והדם הוא התומר של הנפש כי הדם והנפש הוא תומר וצורה וכל תומר הוא מרכבה לצורה ומשא על עלמו אלא הצור' והנה כל עיקר עסקינו הוא להפרים ולהבדיל הרע הרוחני מן הטוב הרוחני וכשהנפש היא ממוזגת ומעורב' מסמרים רוחניים הרי אז אין הצורה מסוכח' ומכחרח שגם התומר שהוא הדם לריך להיות מעורב בו עכירות ופסולות ושמרים כדי שיהא התומר כפי ערך נפות הצורה וכשהקב"ה שולח על האד' יסורין כמו מכות ופלעי' ומבעבועו' וממילא נבדל ונפרד הפסול' מן הדם ונשאר הדם זך כלי שמרים ואז בהכרח להיות נפרד גם השמרי' הרוחניים מן הנפש החזקי כי עתה הדם הוא תומר זך ואינו יכול לקבל צורה עכורה ומעורכת עם פסול' [מלת ע"י יסורין מתמרקין השמרים מהנפש הבאים לאדם ע"י עונותיו] וממילא צורה פסולת הרוחני של הנפש על פסול' שנשאר על הדם ולכן כותב לו מאוד שפסולת של הדם קודם שיולא מן הגוף לחוץ כי כל מיני כאב הם באים מן הקליפ' שהיא פסול' הרוחני נמלא חולי הנפש גורם חולי הגוף ואחר שנפתחה המכה ויולא לחוץ הליחה הסרוחה והמסוסה הרי אז מזדכך הדם שהוא התומר והנפש נ"כ מזדכך שהיא הצורה נמלא ע"י יסורין מתמרקין השמרים הרוחניים מהנפש הרוחני הבאים לאדם ע"י עונותיו ועי"כ מזדכך הנפש וזהו הטעם שבעוון יסורין על האד' מתברע על עונותיו כי אז מזדכך הנפש ומכיר היטיב את נפשו ובין טוב לרע ומבין היטיב איך היכול לחת שכר ובין טוב לרע ומשם בעוב וזהו שאנו אומרים בכל עת לרפ ולוקה אין לנו מלך אלא אתה כי אז מהמרקין השמרים הרוחניים ממנו שהיו חולים בפני הנפש הטמיטים · ומעתה הבין מסאר"ל

דרוש שלישי לתשובה

מצטערז"ל מלוה גורעת מלוה ועבירה גוררת עבירה כי הסמרים שבגשמתו גורמים לחטוא ומי שחוטא מכניס סמרים חדשים בגשמתו וע"כ חוטא עוד יותר ויותר משס"ה ע"י מלו' מדרכ' מזדככה גשמתו מן הסמרי' ומתרחב השגתו ומכיר האמת ומחייבהו שכלו לבחור בטוב האמיתי דהיינו לעשות עוד מצות והנה ידוע כי ארץ ישראל וחיי עוה"ב והורה כולם ענין אחד, השכל כי התורה היא שכלית ועוה"ב היא ג"כ השגות עמוקות וכן מעלת וחסידות ארץ ישראל היא בשביל השגת השכל שכך כמו שתרז"ל **שירה** דא"י מחכים והנה ביקש דוד המלך שתלהי הגורם שלם מיני עוונות דהיינו היסורין הגורמים להצ' השכל ומעתה תבין מ"ש כי אם עוונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם העוונות עושים סמרים בגשמתו ומבלבלים השגתו ואינו יכול להשיג רוממות הבורא ועובותיו האמיתי, ודמה לו על העבירה שהיא טובה ועל המצוה שהיא רעה ומקורב אל השכל ג"כ לפי הסמרי' הרוחניים גורמי' לחטא לחטוא כי מפני שהם מבלבלים את שכלו ודמה לו על העבירה שהיא טובה לכן בוחר לעשות עבירה ולכן ג"כ עבירה גוררת עבירה ומפני זה ג"כ הקב"ה מדקדק עם הצדיק כחוט השערה כי מאחר שהוא לדיק וממילא השגתו זכה וכפי גודל יושרו רוממות הבורא כן יגדל חטאו וחטא קטן נחשב אלו לגדול · והנה אי בחסד לאברהם כשהדם בוכה בתפלתו מעורר מים בוכים עילאין ויורדין על נשמתו ורוחניו הנשמה מכתמי עוונותי' ותוקן הספרים טוטל ס"ת לחלקו וזהו השלוך במצולות ים שהם הקליפות כל חטאתם וכ"ל שלכן נקרא' מצולות ים לפי שהסמרים מפילים למטה בעומק וכ"ל שזהו שאמר הכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם והנה מי שכתבי נשמתו מתמרקין ע"י מים טהורים שלו ת"ל לבא לידי יסורין וזהו רפואת הנפש ורפואת הגוף משס"ב במירוק ע"י יסורין אינה אלא רפואת הנפש בלבד ועי"ז אנו מתפללין ותעלה רפואה שלימה לכל מכותינו שיהיה רפואת הנפש ורפואת הגוף ע"י מים טהורי' הללו ומעתה **בר ליפתא** שהכוונה היא כי כל המכות וצרות משתלשלת מן הקליפה ומתפללין שיעביר הגורם שהוא הרוח בעומאה מן הארץ ואז ממילא יסיר רפואה שלימה לכל המכות :

והנה הוא חלישות גדול לבן שתטנף בטיט, בזמן לבו ואומר לאביו שיכבסנו מן הטיט, שבודאי הוא שיעבר בו אביו על רוע דרך ארץ שלו אפי' אם היה מתטנף בשוגג ומכ"ש שהוא שהתטנף במזיד אי אמר לו לך הלאה כי אתם רעות עשי' אחד שהתטנף בזדון לבך וכו' שלהה אומר שתטהרך לך טהר אתה את עצמך ואנו מבקשים מאת המקום ברוך עליו מים טהורים וטהרנו ולא עוד אלא שהקב"ה הצן וחמה מאוד בבקשתינו אותו ע"ז כמו ילד קטן שהיה מבקש לאביו שיטהרנו מטיטופו שאביו שמח בהשכיל בנו שזהו, ומעתה התבונן מהב' המקום אותם :

לפעמים יהרהר אדם בטובה העתידה לטת עליו ויחשוב בה עתה אף שעדיין לא הרגיש אותה כלל הענין הוא כי השכל רואה העתיד בהוה ונמלא השכל מרגיש הטובה גם עתה אלא שהחום אינו יכול להרגיש עתה הטובה עד בואה :

יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז פירוש אפי' אם יהי' האדם כל ימי עמיד' העולם היינו שיה אלפי שנין ויהנע כל ימיו בתענוגים גופניים היותר הגדולים ומתוקים שבכל התענוגים הגשמיים שבעולם ולא יפקד מאתו אף רגע אחת כלי התענוג אעפ"כ יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב וזהו שדקדק לומר מכל חיי העוה"ז לפי שהתיקות עוה"ב הוא מתיקו' עמוק ונפלא כי הוא מתיקו' רוחני ואין ערך מתיקו' רוחני עם מתיקו' גשמי כלל לגמרי ויפה שעה אחת בהשובה ומעשי' טובים בעוה"ז מכל חיי עוה"ב כי הנה ידוע שעיקר ביאת הנשמה בעוה"ז הוא כדי שתהנה בעוה"ב ממעשה ידי' ולא תהנה מהנמת דכסופא ועוד נקדים ממאר רז"ל שהשובה היא אחת מהז' דברים שקדמו לעולם והנה לכאורה מאי שייכות להשובה קודם לעולם ועוד מה נפקותא מזה אם השובה קדמה לעולם או מאוחר' והענין הוא כי הנה תרז"ל שהשובה מהניה עושה זדונות כזכיות ונלע"ד טעם לזה כי הנה יש מבחן לכל בהשובה אם הוא מירתה או מהניה אם אחר התחל' השובה הוא לוחז במ"ע הרי הוא מהניה כי מי שעובד מירתה העושה הרי הוא נזהר מלעבור על ל"ת כי על ל"ת יש עונש אבל אינו מקיים עשין כי על עשין לא יש עונש כ"ש בעידן ריחתא והוא אינו חושש לשכר של מ"ע כאמרו לא הן ולא שכרן משס"ב מי שעובד מהניה נזהר מלחזין שלא יגרום נער לו ית' ומהמתן לקיים העשין כדי לגרום נחת לו ית' והנה מי שעב מירתי' העושה הוא מתחרט על שעבר על הלחזין אבל עשין אינו מקיי' אף לאחר שעב בהשוב' שאין עושה עליהם ולשכר אינו חושש משס"ב מי שעב מהניה הוא מקיים העשין ונזהר מלעבור על לחזין והנה יהוא שעיקר התשובה היא החרטה ולעצר והנה מי שעב מהניה הנה חרטתו ועצרו עמוקים מאוד במרירו' נפלא ועמוק כי מלעבר על אחר היה מבלה כל ימיו בביטול העשין ולא זז מביטול העשין אלא שעבר לחזין נמלא מתחרט במקום שהי' מבלה זמן בשברו הלחזין הי' לו לבלות זמנו בקיום העשין כדרכו לחזוב והנה בעל רחשית חכמה כתב בהקדמתו כל העוסק בתורה לשמה ע"מ לעשות זכה להדביק הרבה אף אותן מלות שאינו יכול לקיימם מעלין עליו כאלו קיימם דאמן שהדי דאם הי' מזדמנין לו ודאי היה מקיימם שהרי כל עיקר למודו הוא בשביל לקיים וזה דומה למה שתרז"ל חושב לעשות מלוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה נמלא מי שב מהניה לא

זו נלבד שהוא מלטער על עברו לפון כל זמני מלא
לף מלטער על ביטול העסין לפיכך מחמת לערו
סכפול נעסים לו זדונות שעבר עליהן כזכיות ואפי'
אם התשובה והחרטה בלב אלא מיגו מלא שעה
אחת קודם מותו וכל שבעים שנה היה עובר עבירו'
ים כה בשעה זו לספוג ולמחוק כל השבעים שנה
בתובה כמלו סי' מבלה כל השבעים שנה בקיום
עסין וכל זה הוא מחמת עומק המרירות והלער
שבשעה זו כי ודאי מיגו דומה המרירו' למי שהיה
מבלה עבר שניס בעברו לפון ובביטול עסין למי
שהיה מבטל עבירים שניס או שלשים שנה ונלא מי
שהיה מבלה עבר שניס מספיק לו המרירו' של שעה
אחת של התשוב' והחרטה למחוק בתובה עבר שני'
כמלו היה מבלה עבר שניס בקיום עסין ועוד וכל
לומר מי שאב בהשובה כל כמה שעושה תשובה
להעביר חטאו עדיין לינם נעשין זדונות כזכיות ואם
עושה השובה עלום' יותר מכדי להעביר חטאיו הרי
זה מלאתו עודף יותר מכדי הציעור להעביר חטאיו
נעשים כזכיות כי התשובה בעלמה היא מלות עשה
וכל מאשו ומאשו העודף יותר מכדי הציעור נעשה
כל מאשו מלות עשה אחת של התשובה והיא לור
מבשיף יותר מדאי כי אף בתחלת התשובה היה
נורם לור בתשובתו למנם בתחל' היה' לור תשובתו
לריכה להעביר החושך של העבירו' ואחר שהתחרט
בלבבה שהוא ודאי עינן לור וכבר ביטל האור ההוא
את החושך של העבירות הנה מאז ואילך נורם
בעודף מרירותו התנברו' לור כל רנע ורנע וזהו
העינן שזדונות נעשים כזכיות כמו שבארנו במ"ש
עינן היסוד הקלה לברכה שהוא כל שהי' לו בתחלה
יסורים הנה אח"כ בשלומן מתגדל' שלותו יותר
ממלא שהקללה עלמה נתהפכה לברכה כן הוא בגדון
דינן שהזדונות עלמן נהפכים לזכיות הזדונות שעברו
גורמים להעביר מרירות החרטה הרי שהם עלמן
נהפכים לזכיות והנה כמשיל משל הנה מלינו שמכמו'
בעבה תיבות כי אם ירתיחו מי דבש מאה לוגין
שניהם מתוקים מאוד ואם ירתיחום עד שיעמדו
על שלשים לוגין יהיו מתוקים מאוד הרי הכמו'
נהמעט והחיבות נתרבה כמו כן מי שהיה מבלה
זמן עבר שניס בעבירות שלחוץ הנה מתחרט אח"כ
בשעה אחת במרירו' כפי מה שקלקל ולא תיקון
בעבר שניס ומי שהי' מבלה זמנו עבריס שנה הרי
הוא מרירותו יותר עמוק בשעה אחת של התשובה
נמלא עד"מ אם רלונו בלה זמן עבר שניס ובשעה
שעה אחת התשובה מתבבה ושמעון בלה זמן עבריס
שניס ובשעה שעה אחת התשובה מתבבה הנה אע"פ
שזמן התשובה של שמעון מבל שעה אחת מ"מ
ציעור התשובה בעומק מרירות הינו שזה שמרירו'
שמעון הוא יותר עמוק ממרירו' ראובן נמלא שעה
אחת של התשו' ראובן שוהב' ושופנת בתובה מבל
זמן עבר שניס של קיום העסין ושעה א' של התשובה
שמעון שופנת בתובה מבל זמן עבריס שניס של
קיום עסין נמלאו עינן התועלת של התשובה הוא

הלא נדול שלמחורה היה נדמה לבבל אדם אם אדם
אחד יהעה עבריס שניס רלופים שלא יועיל לו תיקון
אם לא בהשובה ומעשים טובים נ"ל מבל זמן
עבריס שניס בפי ציעור זמן חטאו ולפי זה לפשר
לא יועיל כי מה שמניע מעשיו בעבריס שניס די לו
שיפקיע את עלמו ולא להקן עבריס שניס לחריס
אחטא בהם ומה שעבר עבר ומי יוכל לתקן מה
שכבר עבר הוא פלא נדול שבשעה אחת בהשובה
ומעשים טובים יספיק לו לתקן בל זמן ימי חייו
אחטא בהם וזהו מחסדו ומטובו ית' הנדול ומ"מ
העינן הוא מוסבר בשבל כי הנה ידוע שלמעלה
בעולמות העליונים שהם חורות רוחניים לין שייך
שם הפיסת מקום ולא המבל זמן רק בעוה"ז שהוא
עולם הנשמי ים שייכות לעניניס אלו ובכה במקום
אחר ביתרו במקום שהורה בו אור קדום רוחני
לף אם הוא במקום נשמי קולט הנשם ההוא טבע
הרוחני ולינו הופם מקום נ"ל כמשהרז"ל מקום
ארון לינו מן המדה וכן נוף שהרובים בנם בית
עומדין לפי שהם היה השכינה שורה שכן כתיב שלחי
לבלות יושב הכרובים ומעין זה היה ד' לומות שעל
פני הסלע שהיו עומדים שם בל יעראל כמשהרז"ל
שזה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה
לפי שאז השכינה שרתה עליהם לפיכך לא הפסיד
מקום ולע"ד אפשר שזהו עינן אחטא הסלע שנאמר
יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני יעראל כי
בשלמא אם לא היה המקום המועט הזה מחזיק
את המרובה לא היה חלול השם בהכלת סלע כי
יכולתי לומר שבמעמד ההוא לא שרתה עליהם
השכינה ממנם עתה שרתו יעראל עין בעין הנראות
השכינה עליהם במה שהיו עומדין בל יעראל בד'
לומות לפיכך היה חלול השם שנראה שאין בח בשביל
לתת להם מים עפ"י דיבור כ"ש בהכאה ומעין זה
היה יהושלים שמעולם לא אמר אדם לחבירו אר לי
מקום שאלין בירושלים לפי שהקדושה שרתה שם
ולפיכך לא היה אר להם וכשחטאו נסתלקה משם
השכינה ולא היה יכולת במקום אר בירושלים לסבול
בתוכה עם רב והולרכו להגלות משם ולהיו' נפזרים
בד' כנפות הארץ וזהו שהרז"ל ארץ לני כתיב בה
ולא שהשם נתהוה אחר החורבן שהכוין ארץ יעראל
אבל הנם היה בתחלה בשהיו ברויין על אדמתן לפי
שאז היתה השכינה עליהם ובזמן החורבן חזר
לטבעו שהיה בתחת מקום אר בעבור שלא שהקדושה
הרחיבה את המקום וזהו שאמרו מהפלין הרחיבו
מקום להליך ולכן נקרא הקב"ה בשם מקום לפי
שהוא מקומו של עולם לפי שבמקום שהוא ית' שורה
שם הרחבת המקום ולפיכך בניה המקדש היה
עמדים לפ ופים ומשתחוים רוחים לפי שבהכנעת
השתחוי' את המשיכו על עלמן קדושה יתירה והיה
דבק לבם בו ית' דבוק עלום ולכן אז היה ריוח
ביניהם ובפי רוממות הקדושה כן הוא התרחבות
המקום של שם ולפיכך היה ארץ יעראל ת' פרשה
של ת' פרשה וירושלים שקדושה שלו יותר עלומה

לכן לא היתה הלכה ג' פרסאות ומ"מ היתה מחזקת
כל ישראל בתוכה בשעה שהיו עולין לרגל ושכר
הבית שקדושתו יותר עצומה מקדושת ירושלים לכן
לא היה רק ח"ק על ח"ק אמה והעזרה יותר קדוש
וסיכל יותר קדר ולעתיד כשיבנה בית המקדש
במהרה בימינו התעלה קדושת כל ה' מהם דהיינו
שקדושת ירושלים תהיה כמו קדושת בית המקדש
וקדושת ארץ ישראל כקדושת ירושלים וקדושת כל
העולם כקדושת ארץ ישראל וזהו שאמרז"ל בגבעת
בחרת על סנוק ורממה ויבשה תהיה שלעתיד לבא
יהיה בית המקדש גדול כמו ירושלים וירושלים
כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם כולו והיינו
כפי עומק הקדושה כן הוא ההרחבות במקום ועיין
שם' יהושע בספוק בזמת הדעון כי אל חי בקרבכם
פירש"י בזמת שכולכם מלומדים במקום קטן הדעו
כי אל חי בקרבכם וזה מאמרז"ל כל הוי רחימתן
עזמת הוי שכיחון אפתיח דספסירתא אמתא דלא
רחימתן עזמת אפוכי' בר שיתין נרמידי לא סני
כי כשישראל מוכנים זה לזה בכתוב ואהבת לרעך
כמוך הרי אז השכינה שורה עליהם לפיכך יכולין
כל ישראל לשרות במקום אחד קטן וגלע"ד שזהו
מה שפירש"י בפ' יתרו בספוק ויחן שם ישראל
נגד ההר פירש"י שם כאיש אחד בלב אחד וג"ל
כאיש אחד ממש שאינו תופס רק ד' אמות והטעם
לפי שהוא בלב אחד בלבבה ורהבה השכינה עליהם
שהרי אז הגישו כולם למדרגת הנבואה וכל זה יורה
על אחדותן וקדושתן שהיו כולן כאיש אחד כמו
שבא המחלוקת שנתמעטו ונחלקו משם כי הנשמות
ממחלוקת הקדושה נחלקו והקדושה נקר' רשות היחיד
כי הקדושה אחת היא ואחדות ופשוט וכמו שיסד
בחרוז המשילוך ברוב חזיונות הנך ה' בכל דמיונות
כמו כן נשמות ישראל אע"פ שהם בגופין מחולקים
מ"מ באחדות אחד הם ואין רבוי וחלוק הגופים
גורמים חלוק ורבוי בנשמות כי הנשמי אינו יכול
להלוק בפני הרוחני כמ"ש כמה פעמים במקומות
אחרים ולכן נאמר כל הנשמה כל נשמות בשמה
אחת הם ולא זו שרבוי הגופים אינו גורם החלוק
בנשמות אלא אף הגופים מקבלים רושם האחדות
מן הנשמות כמה שכל ישראל יכולין לעמוד על מקו'
אחד ואותו מקום ד' אמות וזהו שכתוב בפ'
ותחנן לא מרובכם מכל העמים חשק השם בכם
ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים כלומר
אע"פ שאתם רבים מ"מ מינכם אלא מעט ואין
מעט אחות מאחד ולא ילדך בכם תואר הרבוי כ"ל
בחומות שהם נחלבים מספרת דקליפה שנקרא
רשות הרבים כי אין שם אחדות אלא רבוי העולה
מכל זה כי אור קדוש רוחני שאינו תופס מקום
בעלם הוא מרחיב מקום מועט לרב וכן הוא בענין
הזמן כי למעלה ברוחניים אין שייך שם זמן כי
הזמן הוא נברא והרוחניים שם קודמים לחדוש
הזמן וכמו אלף שיו לריכין להשתתף עם הזמן קודם
חדושי הזמן כמו כן עתה אע"פ שבמלאת הזמן בפועל

מ"מ אין להם יחוס ושייכות עם הזמן ואינם לריכין
לזמן וכל מה שהוא יותר קרוב לרוחניות אף שהוא
בשם הנה תפיסת הזמן אצלו יותר מעט מאותו
הנשם שהוא רחוק מן הרוחניות כי הנשו רוחים
בחוש כל מה שיכתוב אדם בשעה אחת יכול לאמר
בשעה אחת וכל שידבר בשעה אחת יכולה המחשבה
לחפוס בחלק השעיי שבשעה או פחות מזה ושיים
לפי שהשם היא כלי הדיבור הוא יותר נמוה בנוף
מן הידים שהם כלי הכתיבה לכן אין השם תופס
כ"כ זמן כמו הידים והמחשבה שהיא במות שהיא
יותר נבוה מן השם והוא קרוב לרוחניות יותר לכן
המחשבה הופסת זמן מועט מאוד ובדרוש המחשבה
שלי ביארתי שמחשבת אדם יכולה להתפשט ברגע
אחד על אלף פרסאות כמו על עשר אמות וע"ש
שאם ילך ברגלו ודאי ים שבדל עשוי בין אלף
פרסאות ובין עשר אמות שאלף פרסאות הופסים
זמן רב ועשר אמות תופסים זמן מועט מ"מ אלל
המחשבה שהיא רוחניות אין השרש אלף פרסה
לעשר אמות לפי שלמחשבה אין יחוס וערך עם
הזמן כמו שהרוחני שאינו תופס מקום הוא מרחיב
המקום כמו כן הרוחניים שאינם תופסים גם זמן
יכולים הם להרחיב הזמן כי אלמלא זמן מועט יעלה
למחשבה כמו שהסברנו שם ולכן התשובה שאינה
אלא חרטה ועזר ואלער הוא מכחות הנפשיות
שהוא רוחני יכול לספוג ולשטוב בתוכו זמן רב
במיעוט זמן אף אם היה מבלה כל ימיו בעבירו'
אלמוין ובביטול העשין ותש"ב עושה התשובה שלימה
מהשבה במרירות עמוק ועושה על זמן רב שהיה
מבלה בעם ית הרע וסור מטוב מעלין עליו בעבור
חרטתו הכפולה כאלו היה מבלה כל ימיו בקיום
העשין וזהו הענין שאמרז"ל גדולה התשובה שמגעת
עד כסא הכבוד שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך
והענין הוא כי בינה מכונה בשם כסא הכבוד כי
כבוד הוא בחכמה כי ל"ב נתיבות חכמה הן כמנין
כבוד ובינה היא מרכבה וכסא לחכמה ולכן נקרא
כסא הכבוד וגם בינה מקנגת בבריאה שהוא עולם
הכסא כבוד ושם בינה הוא הוי' בניקוד אלהים
וזהו שאמרו מו"ק שם כוד שמת ימי הבנין שם הוא
סדר זמנים כלומר שם הוא הוא שורש הזמן על
שמת ימי הבנין ובינה הוא קודם לסדר זמנים כי
שנה היא קודמת לו"ק ולכן התשובה שאינו מבחי'
הזמן תוכל שעה אחת בהשובה לספוק מעשה של
שבעים שנה או של שנים שנה כמו שהסברנו למעל'
וזהו הענין שהתשובה קדמה לעולם הכוונה היא
שכח התשובה היא קדמה לזמן לכן אין סוס שייכות
לזמן עם התשובה וע"ד הסוד הנה סו"ק מכוונים
בשם עולם כי ידוע כי עולם הוא ז"א הכולל ו"ק
והוא שורש הזמן שהם שבת ימי הבנין ובינה
קדמה לעולם שהוא הז"א נמלא הוא קודמת לסדר
זמנים והנה יש ב' מיני התשובות תשובה עילאה
והתשובה תתאה התשובה תתאה היא במלאות שהיא

מלך ירמת העוגם כי העוגם נמשך מן המלכות והעוגה עילאה היא בבינה שהיא התשובה מתוכה ומירמת הרוממות והתשובה שהיא מתוכה היא סופנת ושותפת בתוכה מעשה הטוב של זמן כמה שניה שהיה מבלה במעשה הרע ולא עשה טוב כלל משל"כ בהתשובה מירמה היא סופנת בתוכה מעשה הטוב של זמן כמה שניה שהרי חרטתו ועצבו הימו על העבר קיום העשין כלל הלא על ביטול הלאוין ולכן התשוב' מירמה שהיא במלכו' שהיא לאחר סדר זמנים ולכן היא סופנת בתוכה הזמן שעבר אבל התשובה מירמת הרוממות שהיא בבינה בידוע שכלולה בתוכה מדת שהתשובה שהוא מלמעלה ומתחדש על בלותו זמן רב בהעבר קיום העשין לכן תוכל לספוג בתוכה זמן שבלה בהעבר קיום העשין כלומ בלא זמנו בקיום העשין לא בהעבדים ועניו התשובה מהתשובה נרמזת בפסוק סור מרע הייתו עשוב ויתחדש על הרע ועשה טוב כלומר תעשה התשובה מהתשובה שעי"ז תעשה את הרע טוב כי בינה מכונה בשם עוה"ב ובכר

והנה ידוע כי בינה שהיא החכמה העמוקה שהיא עין רוחני וכל עניו רוחני הוא קודם לזמן ולכן ע"י התשובה מהתשובה שהיא בבינה מגיע עוה"ב שהיא נ"ב בבינה לו לפי' מי שלומו בעל התשובה אלא לדיק ומוכד מהתשובה ומירמת הרוממות שהם בחכמה ובינה שהם קודמים לו"ק שהם סדר זמנים לכן ע"י"כ אוכה לעוה"ב ממנם מאחר שאין לדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ח"כ לא יתלמו לדיקי' גמורים כ"ת בעלי התשובה וכשהתשובה היא מהתש' ומירמת הרוממות שהם בחכמה ובינה זוכה לעוה"ב שהם השגת חכמה עמוקה ובינה עמוק' כי כשם שחרטתו ועצבו עמוקים כמו כן זוכה לחכמה ובינה העמוקים :

דרוש רביעי לתשובה

אשרי תים ירת את השם במלותיו חפץ מאוד הנה ים לדקדק אלא יודע כי שם"ם מלות ג"ת תלויים מסטרת דיראה ורמ"ח מ"ע תלויים מסטרת דאהבה והנה במלותיו שכוונם על מ"ע ויסיף תולה עניו זה ביראה במתרו אשרי אשר ירת את השם ואלע"ד ליישב זה בעזה"י כי הנה הרמ"ק ז"ל כתב למה הרשעים תיקף שהתפללו בעמ.מיד ותקן לוחיותן כולהו יומא ולית דמשגח בן ותירץ ע"ז כי הרשעים היו מקדשים בכל פיהם וה' מולאות שלהם אלא היו מדברים שום שיחה בטלה רק כל דבורם כי' בתי'רה ובתפלה ובתחנוני' ובשירות ותשבחות לכן הי' בכל פיהם חזק מאוד וה' בוקע רקיעים ונתקבלה תפלתם ולי הכותב אלע"ד עוד טעם אחר שזהו הענין היא מדה כנגד מדה לפי אלא דברו מעולם שיהא בטילה לכן לא היתה גם תפלתם שיהא בטילה ולכן נתקבלה תפלתם ואלע"ד נ"כ מהאי טעמא מי שנזהר מעשות בעילה כל מוסריו ותוכחתיו שיוכיח את הבריות יכנסו בלב הבריות ולא יהיו מוסריו שיהא בטילה ועוד יש יתרון גדול למי שנזהר מעשות נדולה שבא להשגה גדולה בתורה וכל מה שירבה בשיהא בטילה יגלה ממנו כפי שיעור זה דברי תורה וחכמה דוגמת מי שמשים לרוב עפר בכלי מלאה יין שילה ממנה יין כפי שיעור הלרוב והנה הקדושה והקליפה הם שונאים עלומים ומוחלטים זה לזה וא"א שישכנו ביחד לכן לא יתקיימו בחדם אחד השגה ושיהא בטילה ביחד ועוד כי מי שמדבר שיהא בטילה שגה בשעת דיבורו הוא מפריד דבקותו ושוקר את עלמו מדבקות הקדושה ומתחבר להקליפ' ושמות כי מי שמדבק ח"ע בקדושה וכל מחשבתו בדברי' קדושי' זה ממשיך על עלמו השגת החכמה שהוא החיים האמתיים והנלחיים כמ"ש ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום ולפי שהחיים והמות לא יכנסו ביחד לכן יקרה לפעמים בשמדם נפלה עלין שיהא והרדמה עד שחסך מאור ליכן והוא מתנבר על ילרו ועוסק בתורה ומחדם ע"י זה חידוש נפש בתורה ירלה בעיניו פלא נדול איך השיהא שהיא בחי' מיתה תברח ממנו ויזדככו מוחו ועיניו עד שאפי' אם ירלה לאמוס את עלמו ליכן לא יוכל ליכן כלל לנמרי כי במקום שחיות שוכן שם לא תשכון שם המיתה וכן כתוב והחכמה תחי' בעלי' והנה מ"ש בענין בריחת השיהא הוא בזוה ומביא מללי מאור כמה פעמים בעזה"י והנה מ"ש למעלה בענין שיהא בטילה הנה היא מבמרז"ל ח' ממ"ח דברי' שהתורה נקנית בהם הוא במיעוט שיחה וכן מרז"ל שתיקה יפה לחכמים וכן מרז"ל סייג לחכמה שתיקה כי סייג הוא נדר ומחילה אלא תלה ממנו החכמה אבל מי שאינו מוחו בשתיקה רק בשיהא בטילה הנה הוא פורץ הנדר ויולחת ממנו החכמה דרך מותה הפרלה וגם מה שמבואר מללי כבר במקום אחר כי כל מרכבה לריכה להתדמות לרוכב והנה עלם החכמה היא אלא שתיקה כי לכן ספי' חכמה נקראת בשם מחשבה כי החכמה בעלמה היא נדברת לעולם ואינה נכתבת על הנייר רק החכמה בלה מלובש בליורי האותיות שהם בחי' הכתיבה ענה מהורה שנכתב המכונם בשם הוי' שגם הוא נכתב ולא נקרא לו החכמה בלה מלובש בהבר' האותיות ואינו בחי' הדיבור ענה מהורה שנע"ם המכונם בשם אדני שהיא נקרא' בפה בדיבור והנה יהוע את"ת ומלכות מכונים בשם קול ודיבור וחו"ב בחים מלובשי' בשם לכן גם אלליהו החכמה והבינה בחים מלובשים בקול ודיבור אלא אבל עלם החכמה והבינה הם מחבשיים לבד ואינם נדברים כלל רק מושגים להשומע ולרואה בהבנתה דלבה כמ"ש מים עמוקים עלה בלב איש ואיש תבונות ידלנה ולכן החכמה והבינה שניהם מכונים בשם מחשב' ואומלי והחכמה והבינה שניהם הם בחי' השתיקה כי אינם רק מחשבה לכן מי שלומו בשתיקה נעשה מרכבה לחכמה

בחכמה ובינה שם ג"כ שתיקה ושורים עליו בחכמה ובינה ומי מהרכבה הסנהו לפי שהמרכבה יש לה התייחסות והדמות לרוכב · ונחזור לענייננו הרמחון לפי שהרמחונים לא דברו שיהא בעילה לכן נתקבלה תפלתם כי ההבל שלהם היה נוקב רקיעים משל"ב לנחתו שפיטו מלא גיולים בכמה פנמי הפה הן בשקר הן בניבול הפה הן בלשון הרע הן בלילות הן בשיחה בטלה ואיך יוכל לעלות למעלה הבל עשת כזה וכן מי שפוגם ח"ע בשאר מיני עבירות היאך יוכל לפעול איזה דבר קדושה כי כל איברי גופו מטונפים ומלוכלכים וסירחים עד שיעשה על כל זה תשובה גמורה דהיינו שיתחרט וילטער מאוד על אשר עשה כ"כ כי עיקר התשובה היא החרטה וכמ"ש סור מרע בתחלה ואח"כ ועשה טוב כי לא יוכל לפעול שום דבר טוב לעולם עד שיסור מן הרע וילטער עליו ובכה מי שמגיע למדרג' תשבת הבורא ורוצה לעשות נחת רוח לו ית' מלות ומעשים טובים ויתקן את העולמות העל ונים אשר אין פעולה יקרה מזו הלים כזה יבריח מעשות רע הרחק מאוד משני טעמים אחד כי במעשה הרע יגרום לעד להתרחק ית' ועוד כי ע"י עשייתו רע לא יועיל כלום למעלה בעשותו מלות אח"כ כי ע"י עבירה פוגם כל איברי גופו והשתא יבואר לחברי לים ירא את השם מלעבור עבירה לפי שבמלותיו חפץ מאוד כי לעשות תקון בעולם העליון ואם יעבור עבירה לא יוכל לעשות תיקון בעולם העליון לכך ירא מלעבור עבירה: **והנה** מי שבא למדרג' השתדלות וחשקה ונפשו להתמיד בעבודתו כדי להתמיד תיקון עולם העליון ובמיוחד מה שעם' רע בעברותו וע"ז לא יוכל לעשות תיקון בעולם העליון לכן יתחרט וילטער מאוד על עשותו הרע בעוריו וזהו התשובה מאהבה וכשיתפלל בכוונה על דבריה מוכרחים מאוד ויחשוב אלו היתה תפלתו מתקבל כמה נחת רוח הי' מגיע לו עד"מ כשמתפלל בברכת אתה חונן על השגות החכמה או כשמתפלל על החזירו הוא ית' את כל ישראל בתשובה או על הרפואה ובריאו' גברך רפאינו או על השרכה גברך ברך עלינו וכזכרו את אשר עשה רע בעוריו וע"ז תיכף מקובל תפלתו יבכה וילטער ויתחרט על כל מעשיו הרע מעוריו ובכה השובה ומרטה כזו עוקר כל מעשיו הרעים לגמרי ויועיל בזה שתקובל תפלתו ובפרט בשעיקר כוונתו לתקן למעלה · ועוד בשאר בעזה"י ניזה דבר להתעורר בתשובה וחרטה על מעשיו הרעים בזכרו כמה רעות עלומות גרם לעלמו בעשותו אחת ממלו השם אשר לא תעשיה אחת כי הרמחונים היו יכולי לפעול ניסים ונפלאות שלא כדרך הטבע כמו ר' חנינא בן דוסא שאמר מי שאומר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק וכדומה כמה וכמה נסים ונפלאות המסופרים בתלמיד בבלי וירושלמי במדרשים ולא תחשוב שיכול הרמחוני בפעולות מניסים הי' לשבת שבעלו

היה

סיפר הי' כשהיה מלמד בכפרי ברזל והנה אם האדם יסיים על לבו כל אלו הענינים אשר גרם לעצמו ויחקקם היטיב על לוח לבו אלא יפכחם . ג' אחין תפלתו מקובל . ג' אפילו אם יחשוב לתקן תיכף תיקון למעלה לא יכול קודם שיתחרט על מעשיו הרעים . ג' שאפילו לא יכול לעשות שום נם . ד' כי נפל מכח אלוה לכח אנושי י"ה כי הפסיד הסגנה עלמה ורוח הקודש . ו' שהפסיד הסגר הסכינה . ז' שעכשיו הטבע משל' עליו וכל עוד שהוא שוב אינו בידו . וכל אלה מלבד הזכי' לגן עדן ולהלה מן הגיהנם ומשאר הרשתקאי' דעדו עליו כמו חנוט הקבר וכף הקלע והעופ שנלעוג ומלבד זה מה שיסיגנו הפושה הטורף בעלמא דקשוט כפני כל הלדיקים והנה אם כל הדברים הללו יהיו חקוקים על לבו בודאי יתחרט וישוב על עוונותיו ומה גם אם יסיים על לבו אשר גרם בעונותו מריבו' הגלות וגלות השכי' גלות ניצולי הקדושה שהכניס בעמקי הקליפו' ולר להם שם מאוד ואין מי שיחוס עליה' לסגל מלות למען הוליאם משם ומה גם כי גרם בעוונותיו חילול שמו ית' בגוים שהומרים אי' אלהיהם וגרם הגבור' הגלות וגודל התכזיו' ואם האדם יסייר כל זה לנגד עיניו ולא יסוב ממנו בודאי יתחרט על עשותו הרע בעיניו ויסוב אל ה' וירחמהו ממן שלה :

ארז"ל לדיקים אין להם ממוקם לעוה"ב ומפרש הקדרי"ל כי כשמעלין נשמת הלדיק למדרגה עליונה בהכרח לריכה מירוק אע"פ שבחייתה במדרגה הנמוכה לא היתה לריכה מירוק יותר מ"מ אינה יכולה לעלות למדרגה עליונה עד שתתמרק יותר ויותר והנה לעולם שם עולין ממדרגה למדרגה ואינם שוהין להיות במדרגה אחת לכן לעולם לריכין מירוק יותר ויותר ולפיכך אין להם מנוחה לפי שתמיד הם מתמרקין והולכי' ודע נאמנה שלא תעשה לפרש שהמירוק הוא ענין אחד ועלייתה למדרגה עליונה הוא ענין אחר עד שתאמר כשתתמרקה הנשמה הרי אז היא מוכנת לעלות למדרגה עליונה אלא המירוק הוא הוא בעלמו העלי' למדרג' עליונה כי אלא העלי' הואת אינה אינה עלי' מקומ' ח"ו אלא עלי' להשגה יותר עלומה מברחשונ' כי מה שלא השיגה בתחלה מה שמשג' עתה מפני שאז היה בה עדיין לחלוחי שמרי רוחניים שהיו חולשים ומבדילי' בפני ההשגה הגדולה של עתה ובפני ההשגה הקטנה שמברחשונה לא חולשים ונמלא תיכף כשתתמרק' תיכף משגת ההשגה העמוקה של המדרגה העליונה ולפיכך לא יצדק לומר לאחר המירוק המוכנת היא לעלות למדרגה עליונה אלא תיכף שתתמרק' כבר היא במדרגה עליונה ונמלא המירוק בעלמו הוא הוא עלייתה ממש כי ע"י המירוק מוזדכך ההשגה והבן זה מאוד :

וז"ל להסביר עין האמרים הללו שלריכין להתמרק תמיד העניו כך כי כשאדם חוטא מכניס שמרים בנשמתו ואינו יכול לבוא לג"ע להשיג השגו רוחניו' עד שתתמרק והנה אינו דומה מי שממרה על דברי סר קטן לממרה על דברי מלך גדול שמבואר אלולי מה שאמר דוד כי פשעי אני אדע ונו' לך לבדך חטאתי . כי כל מה שתתמרק ותצוה לידי השגה יותירה להכיר גדולתך ורוממותיך יגדל חטאתי יותר ויותר למפרע על שחטאתי לפני מלך גדול רם ונשא כזה ומלמ כשאדם מתמרק קלת יבא לידי מדרגה חשובה ומשיג רוממות הבורא יותר ממה שהשיג עד עתה נמלא עתה מתגלין אלולי שמרי חדשים כי ע"י מה שמשיג עתה רוממו' הבור' יותר מבקודם יגדל חטאתו למפרע יותר ויותר ולריך להזדכך ולהתמרק מהשמרי החדשים שנתחדשו אלולי וכן לעולם כל מה שיעלה למדרגה יותר עליונה ישיג יותר רוממו' הבורא ולכן יגדל חטאתו למפרע יותר ויותר ויתגלו שמרים חדשי' אלולי לכן לריכין מירוק חדש בכל עלי' ועלי' . ואפשר ענין המירוק הזה הוא מירוק בגיהנם אלא לעת עתה ברחוק שמשיגים נדולתו ורוממותו יותר מבקודם וילטערו מאוד על שחטאו בפני מלך רם ונשא כזה וע"י זה הלער והחרטה עמוקה שמהחרטים עתה מה אלא היו מהחרטים כ"כ בשומע עד עתה מהמרקי' עתה ע"י זה הלער והחרטה והוא הנוכה עלומה מגדלה שעושה זכויות יותר ויותר והבן כל זה :

ארז"ל הנוכה מירתה עושה זכותו' כשגנו' והנוכה מהבתה עושה זכויות ול"ל ליתן טעם ע"ז כי הנה תרי"ג מלות תלויים בירתה ומהבה כי רמ"ח מ"ע תלויים בהבה כי מי שהוכ לבוראו משתוקק לקיים מלותיו מגודל אהבתו אותו ופשיטא שמה שמלותו הבורא אלא לעשו אלא יעבור על דבריו ח"ו בקום ועשה ובירתה תלויים הנה"ב ל"ת כי מירא העושה ירא לעבור על מלותיו המלך אהב מ"ע לא מקויים כי לעשה לא מיעשה אם לא בעידן ריהטא והנה להבה ברשה בחבר והרי הוא אהב' חבר וירתה הוא משבורה דבבורים והנה שמאלה מהכליל בימינה כידוע אלולי במקום אחר כי הת השמאל יהיו בימין בהחדו' פשוט כי יהיו בכלל מתחים מה לכן בהבה שהוא מלד החסד נכללים בו מ"ע ומל"ת אבל בירתה שהוא מלד הגבורה אין בו מ"ע כי אם מל"ת והנה לפי שבימין אינו כלול בשמאל לכך לא מיעשה לעשה כי בירתת אינה מחייבת לעשו' מ"ע רק בעידן ריהטא שבקפך מדה"ר למדה"ר והרי חבר הוא במדרגת הבבורים ואז מיעשה אף לעשה והנה ירתה הוא כן ונכתב להבה כי ה"ת לבא לידי אהב' אם לא הקדם לו בירתה כשאדה"ר מתוך אלא לשמה בא לשמה כי משם בתורה מחמת ירתת העושה הרי הוא אלא לשמה ר"ל אם התורה עלתה אלא לשמו אלא יחייבר ביסורין ועונשין והעוסק בתורה מלד האהבה לא לחקו'

סכר ולא מירא העוסק זאו נק' לשמה וז"ס רז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה כלומר מתוך היראה בא לידי האהבה והכי לפי שבתחל' האהבה היא נמשך' מפוף היראה לכן לרמז זה בא תוספות אל"ף הא' שבסוף מלת יראה בתחלת מלת אהבה לומר לך שסוף היראה נורמת התחל' האהבה' והכי שם ירא' הוא שם נופל על שני מיני ירא' דהיינו ירא' העוסק הקודם' בהכרח לאהבה וירא' הרוממות המאוחר' לאהבה כי ס"ל לבא לידי ירא' הרוממות מבלי קדים' האהבה לכך לא נכלל באהבה רק חלי תוית של ירא' שם אל"ף והס"ה במלת אהבה שהוא ירא' העוסק כלולה באהבה כמ"ש לעיל כי מס שהירא' מחייבת דהיינו מל"ת גם האהב' מחייבת אבל מ"ע אינם בתים רק מסטרת האהבה ולא מירא' העוסק דאעפ"ז לא מיעטם רק כשמדמ"ך מתפשך למדמ"ך ואז מיעטם אף אעפ"ה הרי אז ח"ו נכלל ימין בשמאל והרי אז הלויין גם העצין מסטרת ירא' העוסק שהרי אז מיעטם אף אעפ"ה ואכ' ת"ת אע"פ שאינה רק מ"ע לבד דומנתה לעניך ודברת בם עכ"ז מיעטם אף על העפה הזאת כיון שבעפה הזאת חלויים כל הסם"ה לאחין שעליהם ים עינים דאם לא ילמוד תורה לא ידע מז שם הסם"ה לאחין ואולי לימוד יפנו כל"ת דלא ימים ספר התורה הזה מפיך · ואנכ מכתוב מה שקשה לי על הגמ' דגסיס פטורו' מת"ת והלא שם מלויין על הסם"ה לאחין ואם לא ילמדו התורה לא יוכלו לידע הלאחין ונחזור לעניינו ליתן טעם עפ"י שכל למה התוספ' מירא' עוסק' זהירות לפנינו ומהאהב' לזכיו' כי הכי ידוע שעיקר התוספ' הוא כחרטה שמתחרט ומלטער במחשבתו מאוד על חטא שעבר בכוונה ורלין נמלא ע"י עומק חרטתו על מה שעבר עוקר למפרע מחשבתו אחר חטא לחטוא וכיון שעוקר מחשבתו נאחר למפרע מעשה בלי מחשבה והוא שונג ממש ולכן זהוי נעשים אלו כשגגו' ועוד מעשה אחר נעשים כשגגו' דהיא כשמתעורר עתה לעשו' התוספ' על חטאו מחמ' ירא' העוסק וכעצ' חטא לא כי' לו התעוררו' של עתה שלם כי' לו אז הידיעה והתעוררו' של עתה לא כי' חוטא אז כלל נמלא שלמפרע חטא בבלי דעת ובלי התעוררו' של עתה נמלא כי הוא שונג למפרע לכן נעשים כשגגו' ולא כזכיות שהרי אף שם כי' לו אז הידיעה לא כי' נזהר רק מלעבור על ל"ת אבל מ"ע לא כי' מקיים אז אף שם כי' אז לו הידיעה של ירא' העוסק שהידיעה היא מחייב' לעשות מ"ע אבל כשעוסק התוספ' מהאהב' נמלא אף שם כי' מציא אז ענין האהבה של עתה לא כי' עובר עבירה ואף נם זאת כי' מתחמק מאוד לקיים מ"ע ולכך עתה בתשובתו מהאהב' מתחרט ומלטער מאוד כי נעורו כפול ומכופל כי חוסב היו כי' מציא אז ענין האהבה כמו שמציא עתה לא כי' עובר עבירה וכי' מקיים נ"כ מ"ע נמלא בהשו' מלטער למפרע

בזוהר חדש בשדרש בעלם נדף ופ"ו ע"ש בד"ה ויאמר אלהים יהי אור וז"ל שם תבעיין בעיו שם אתם מבקשים לדעת קץ גאולתכם לימתי תהיו ולימתי תבואו לתרציכם שובו אתי שובו בתשובה ומיד תהיו כי שם דאמר ר' יודע אין קץ הגלות אלו אלא בתשובה שנאמר שם בקשו תשמעו ומביא שם בשמוך ובסיפור מעשה ברשבי' נראה בעלם הקץ מבל שבריו' שנאמר ויאמר אלהים יהי אור כלומר יהי רז כי אור בני' רז וירא אלהים זה ברז כי טוב להיות ברז וסוד אלא יתגלה לבוש אדם שאלו היו מתגלה כמה פריצים מבני עמנו היו שולבי לאבדון ועל שהדבר הוא ברז וסוד שבדיל אלהים בין האור שהם ישראל ובין החושך אלו האומו' עכ"ל הזוהר חדש . בן אמת עתה בזמינו שהוא זמן ר' אלפים תק"ך לבריאו' העולם ממילא נמשך הגלות אלף הרלב לאורכן שביה שני כי נחרב בשנת תתכ"ח אלף הרביעי דהיינו קע"ב קודם סיום אלף הרביעי נמלא עד שהגיה אלף אומדין בה הוא אלף תרל"ב לאורכן שביה שני נמלא אלו היו מתגלה הקץ לבריות שיתארך הגלות כ"כ זמן רב היו רבו' מפרשי בני עמנו הולכין לאבדון להמיר דת ח"ו אבל בימי שרשב"י שחיבר ספר הזוהר לא היו הגלות נמשך כ"כ והטיל אמר שרשב"י מבני עמינו היו הולכים לאבדון אם לא שרשב"י היו יודע ברוח הקודש וברוח נבואה שיתארך הגלו' כ"כ . ונלע"ד ליתן עוד טעם אחר על העלם זמן הגאולה כי מאחר שמפורסם בהרבה מאמרי רז"ל שאין הדבר תלוי אלא בתשובה וכדאי' נמי בזוהר חדש דף כ"ח סוף ע"ב בסורת התחרונה ר' אליעזר אמר גלות האחרון אין לו קץ וזמן אלא אם הכל תלוי בתשובה שנאמר ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו וגו' וכתיב אם יהי' נדחך בקצה השמים וגו' ק"ל ר"ש ס"ל אין יכה דה להיתערה כולהון כחדא בתשובה אלא דהוי בסייפי אמיא ומאן דהוי בסייפי ארעא אתיך יתחברון כחדא למעבד תשובה ק"ל ר"ש חייך דאי יחזרון בתשובה ריפי כיפי אז לו אחדא כיפי אז בזכותא יתכנים כל גלוותא עכ"ל זוהר חדש · ואנכ מורחא ק"ל ליתן טעם למה הגאולה תלוי' דוקא בתשובה לפי כי החירו' והגאולה נמשך מהכיוקים שלכך נוכר יציאת מלרים תמשים פעמי' בתורה לאודיע לותנו שמהכיוח שים בם בם ס"ב נמשך גם לית מלרים והכי יהוא שתשובה הוא הכיוח ומה גם שהתשובה היא מהאהב כי האהב היא ג"כ בגינה וכבר הודעתיך שעיקר התשבת התשע מלטעלה הימי הלא ע"י התחתכה והחזונ שלנו וכתיב הור עליון שנאמר מדביקים מחשבותיהו שם משם הנו ממשיכים השפע וכמו שהסברתי בעזה"י הדבר היטיב בדרוש ברשבי' לותיות תתר יבם וזה הני לחדוי ודודי לי ר"ל כמו שהדבק והשתוקקות

שלי לדודי כן כפי שיעור זה הוא שהתוקק דודי לי להורד עלי השפע כל מה שהתוקק שלמו הוא יותר גדולה הנה השפע הנמשך עליהם ג"כ היה יותר גדולה כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם של האדם וכשאנו עושים מה שבידינו וכחנו הרי אי"ז נמשך לנו מלמעלה מה שאינו בידינו המשל בזה הנה המשך החכמה מלמעלה אינה בידינו אבל היראה הוא בידינו כידוע כי הכל בידי שמים חוץ מירא' שמים וכשים אלינו היראה היא כסף ומרכבה לחכמה נמשך ולכך אר"ל אם אין יראה אין חכמה וביחיקוני זוהר בתיקון כ"ח ז"ל אם ובודאי מאן דלית בי' דחילו דמאי אזלית תמן חכמה עכ"ל תיקוני זוהר· ובאמ' מי שים בו יראת שמים דהיינו יראת הרוממות כי יראת העונש אינה מכוונת בשם יראת שמים אלא יראת עלמו ומי שים בו יראת הרוממות הרי כל טוב בידו וזהו מבואר בלשונם הכל בידי שמים ולא כיד אדם לומתי כשאדם חוץ מיראת שמים אבל אם יש בו יראת שמים הרי הכל בידו :

ונחזור למה שהתחלנו ליתן טעם על מה שהקב"ה גילה את הקץ לנוסח אדם כי הנה סר"מ מלמיך תירץ על קושיית ידיעה ובחירה שאין אנו דקים כ"כ להשכיל ידיעתו לפעול בנו הכרח בשלמא אם הי' מוליה המחשבה לדיבור דהיינו שהי' אומר בפועל ממש זה יהי' לדיק וזה יהי' רשע הי' מוכרח להיות כאשר אמר אבל ידיעה במחשבה לבד שהיא דקה מאוד ואנחנו נפשים ועבורים אין אנו יכולים לקבל ההנחות מבחירה להכרח ע"י ידיעתו ית' וזה"ס בגמ' ואלו לדיק ורשע לא קאמר ר"ל בחמירה בפועל ממש ע"כ תירץ המלמיך ולפ"ז מאחר שאין הקץ הלוי גלה בחשובה ואם הי' מגלה הקץ בפועל ממש בדיבור הרי כאלו הי' אומר שאנו כל ישראל השובה ואז היו מוכרחים לעשות השובה ואם היו עושין השובה בהכרח לא הי' מכונה בשם השובה כלל דכשהיה מוכרח אינו מועלת כלל ושוב לא הי' יכול להיות גאולה ח"ו לעולם נמלא לכך כשהיה הוא ית' את הגאולה כדי שהוכל להיות גאולה וזהו דאי' בתיקוני זוהר בתיקון חד ועשרין בדף ט"ו ע"ב בדפוס קאסטאליניא וז"ל ואוקמוה מארי מתניתן על הקץ מלבא לפומא לא גליא כי מה שהוא בלב בלבד אינו מכריח · ואם תאמר הלא מצינו שאף ע"י השובה הכרחיית יהיו נגאלים כמאמרז"ל הקב"ה יעמיד להם מלך כהמן שיי תשובות כדבר אחד מה שהיא ע"י סבה חלוניית לא מיקרי הכרח אלא הוא חזק וסיוע לתשובה והכרח מיקרי אלא סבה חלוניית רק מה שהקב"ה עוזר בפה אלא שיעשה השובה הרי שוב לא שני אלא שיעשה השובה בפני' לא יקרא לו שום סבה כלל לעוררו לתשובה אמנם מה שיסיבו ע"י מלך כהמן הוא הקרא

השובה מירמה מחמת חבלי משיח ויהחרישו על מעשיהם הרעי' שנרמו לפה כ"כ לרוב מלבד שע"י יסורי הגלות יתמרקו עוונותיהם מחמת מירות הגלות וגם אל המירוק היה יצטרף השובתם וחרטתם ועוד י"ל דהא דאר"ז אין סדבר חלוי אלא בהשובה קאי על קץ אל לחישבה אם יעשו השובה בכח בחירתם וכבישת יצרם או תהי' הגאולה קודם הקוד' המתחי' כלומר קץ המתחי אבל כשיבא זמן הקץ המתחי ולא יעשו השובה ח"ו אז בהכרח יתמרקו ע"י יסורין ויצטרפו ויתלבנו ע"י מירוק היסורין:

עוד י"ל דלפי הקץ המתחי יהי' ע"י השובה כי הנה ראוי להתבונן מי הוא הגורם שלא יעשו השובה הוי אומר כתמי עוונותיהם הגורמים שלא יעשו השובה כי עבירה גוררת עבירה אבל כשיתמעטו כתמי עוונותיהם ע"י מירוק היסורין הנה עי"ז נקל עליהם לבסוף לעשות השובה כי כשתמעטו וכלים הגורם יעשו השובה בבחירה ואין זה נק' בחירה חפציי ורלוניית דוגמת מ"ש הרמב"ם בסוף פ"ג מהלכות גירושין בעשה על מה שכתב בשרגל נע ונד :

והנה י"ל לכך לא גילה הוא ית' את הקץ שלא היו מגלה אלי היתה השובה בהכרח כי אמירת הקב"ה ודאי מכרחת שבחירת ולא היו יכולין להשגל כ"ש ע"י מירוק היסורין ולא כן רלונו ית' בעבור אהבתו אותם לכך שלא הקץ כדי שאולי ישובו מאהבה ולא יצטרכו ליסורין וחבלי משיח למלך כהמן :

ארז"ל זכו אחישנה בלע"ד לפרש זכו דהיינו כשיסיבו מאהבה ויעשו זדונות כזכיות אחישנה לא זכו דהיינו שלא יעשו מירמה שלא יעשו זדונות כשגגות אז יהי' דווקא בעתה ואשננו בהכרח יתמרקו ע"י יסורין כי המחשבה אחשך לעבירה תעקר ע"י מחשבת החרטה והמעשה שעוה עשה השוגג כי כל שוגג הוא מעשה אלי מחשבה בהלילה לא תתמרק כ"ש ע"י מעשה דהיינו יסורין נופלים וחבלי משיח :

ג' בחי' יש בענין הנקיון מן העונות בחי' ג' הוא השובה מירמה בחי' ב' הוא מחשבה · בחי' ג' הוא מירוק עונות ע"י יסורין והנה מירמה נעשים זדונות כשגגות נמלא עליון נאמר כאשר השוגג ומחשבה כזכיות ולא זו אלא נאמר שוב רושם מהעון אלא אף נוסף לזכות אבל יסורין הם בחי' ממועטת בין השובה מירמה ובין השובה מחשבה שיהיו מועילים יסורין מן השובה מירמה שמירמה נאמר רושם על השוגג אבל ע"י יסורים לא נאמר שוב רושם אבל מועיל פחות מן השובה מחשבה שאו נוסף לזכות וע"י יסורין אין שם לא שוגג ולא יסורין :

הרב כנסני מעוני עד נדר שלא בלבד מועיל כמו השובה זדונות נעשו כשגגות אלא כ"ש

הכנס

הכתם עוני שלא יסגר לף רוסם חסף שהוא שוגג ולכן אמר הרב כבסני שיהא כיפום רב ועשום עד שלף מחטאתי טהרני :

חנני מלקים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי הנה הכפרן שלוו על כחסדך ועל כרוב רחמיך אין להם הפיסה כי אינה דמיון ילדיך מחיית פשעיו ברוב רחמיו וע"ל כי הנה כהיב ולדיק יסוד עולם והענין הוא כי לדיק ס' יכול לגרום טובה גדולה לכל העולם ע"י מעשיו הטובים שמשפך מדה"ר למדה"ד וזה מתרגים רחמיו יח' והוא טוב מטוב וכשהמלך הוא טוב ומטיב לרעים ולטובים מנודל הטובתו וז"ס ברוב רחמיך פי' כשיתרבו רחמיך ע"י לדיק ס' שפיכך מדה דיניך לרחמים אז מחה פשעי כי אז טוב ומטיב אתה לף לפשעים הגדולים וזס"ס רחמיך רבים ה' כמשפטיך היינו כי הנה אם מדה"ד שולטת בעולם ואעפ"כ מוחלין לאדם על עונו הרי הוא לפנים משורת הדין כי לפי הדין והמשפט סי' מתחייב וזה אין יקרא משפט כ"א לפנים משורת הדין והמשפט אבל כשהוין מדה"ד מלוי בעולם כגון שנשפך ע"י מעשים טובים של לדיק לרחמים אז המשפט הוא המלך ברצון וטוב גמור הוא ומטיב לף לרעים כמ"ש הרמ"ע מפאמו בימי אברהם היה מדה"ד של מעלה יושב בדל ולא פעל פעולתו כי מרוב לדקותיו ומעשיו הטובים של אברהם היה יכול העולם להתנהג עפ"י הדין והמשפט וכ"ל לפרש דבריו כי אברהם היפך במעשיו הטובים את מדה"ד לרחמים והיה אז המשפט היינו להטיב עם כל העולם וזהו כוונתו בהמרו שאז היה העולם יכול להתנהג עפ"י הדין כלומר עפ"י המשפט היינו וז"ס רחמיך רבים ה' כלומר כשרחמיך רבים כגון אלף מדה"ד נשפך לרחמים הרי אז כמשפטיך חיינו דהיינו כמשפט היינו של גודל טובך שתחיינו ובדרך זה אני מתפללי' בתפלת י"ח ומלוך עלינו אתה ה' בחסד וברחמים ולדקנו במשפט ונמעתי בדוגמא הזאת לפרש בשם ר' ליב פיסטיינר מגיד דקהלתינו אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה עפ"י מ"ש במשנה חסידים על פסוק זכור ה' מה היה לנו כי אם שהוא בס מ"ה מדה"ר נתמלא רוגז והיה לנו כמספרו מלהים שהוא מדה"ד וכבר פירשתי בעזה"י לריכות הלשון של נתמלא רוגז אלא כמנהגנו כמ"ש בהקדמת ספרו במשנת חסידים וז"ש אבינו מלכנו אין לנו מלך כלומר לא יתלוך עלינו מדה"ר המכול בשם לנו אלא אתה מדה"ר תמלוך עלינו ובדוגמא הזאת פירשתי ומלוך עלינו אתה ה' שהוא הוי' מדה"ר לבדך בחסד וברחמי' ולדקנו במשפט כלומר שיתפך מדה"ד למדה"ר וזהו תלדיק אותנו כמשפט היינו וזהו ולדקנו במשפט וז"ס ועשית היינו והטוב בעיני ה' שלכך כלומר שהנרוס במעשיך הטובים שיהי' הטוב שתטיב עם העול' במשפט היינו אלא לפנים משורת הדין וזהו ועשית היינו והטוב דהיינו שיתהפך הדין לרחמים ויהי' הטוב יותר נס כן וז"ס טוב ויטר ה' על כן יורה החטאים בדרך כי מה שיורה חטאים בדרך הטובה הוא רחמים על חטאים זאת אלא כשמדת הדין נהפך לרחמים ואז טוב ויטר ה' שהוא טוב על ס היטר :

הפי' שלא לפני' משורת הדין כי מדתו הוא לפני ולפנים משורת הדין כי הוא טוב ומטיב לעילא לעילא במקום נבוה ופנימי יותר ממקום מדה"ר שהוא נמוך ממנו כמו שפירש בעל ווי העמודים מאמר הזוהר תרדם נח ותרלח :

נלע"ד כיאור הכתוב שהיטיבו ה' אליך ותשובה אדם ימינו כקדם ויבואר עפ"י מה שמבואר אללי בדרוש על מסכת יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וסם ביארתי המאמר דים קוטה עולמו בשעה אחת המאמר על ר"ח בן דורדיא והיינו ע"י התשובה שמלטער מאוד על שעות מבלה כל ימיו בלי מלות עשה לף זו אלא לף גם זאת שעות מבלה כל ימיו בעיונות ופשעים ולפיכך מעלה עליו הכתוב כאילו היה מבלה כל ימיו בקיו' מ"ע ולפיכך זכותו נעשים לו בזכיות והנה ידוע מ"ם בזוהר על ותברכם זקן בא בימים שהי' בא לעלמא דקשוט בכל ימיו בשלימות והנה מי שעושה התשובה מלא בה מתחלתי כל ימיו בחדוש נמור כאילו נולד היום ומיום שנולדו עד יום מותו כאילו סיגל בשם מלות ומע"ט וז"ס היטיבו ה' אליך ונשוכה כלומר שתשפיע עליהם שפע השנה כדי שנשוב למדרגה אחבה עלומה לנורם ית' ועי"ז תחדש ימינו כקדם כלומר כמו' שולדנו ר"ל כאילו עשינו מלות ומע"ט מיום שולדנו ויהי' נחשב לנו כל ימינו כאילו היינו מבלים כל זמננו במלות ומע"ט :

בתיקונים זוהר יום כפורים פי' כמו פוריס דעתיך לשמוי בי' מעיונו לעונג ולמי תומ' ע"ד מלי' לענגת נפש ע"ד משל לאשה שמת בעלה שהוא לה מאוד ושיו עשיר נדול ודמי בשיניע ת"ב הרשעון אחר מיתת בעלה ליתה בוכה על פרידת בעלה ממנה שנם בחיי בעלה לא היה לה שמחה בת"ב כי שניהם היו בוכים ומתאבלים ויושבי' על הארץ מפני ארת החורבן אבל בשמניע פוריס הרשעון אחר פטירת בעלה בזכרה השמחה שהיתה שמחה עם בעלה בפורים וכל מה שהשמחה היתה יותר גדולה בפורים בחיי בעלה נהפכת השמחה לאחר מיתת בעלה להוגה גדולה כמו כן ביום כפור בזכרה השכיל שהית העולם היה לה בזמן שביהמ"ק הי' קיים מן כניסת שב"ע לבית קדשי הקדשים עם הקטורי' ועם דם פר ושעיר והודוים שהודה בעתו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל והיו מחוקנים העולמות העליונים תיקון עולם שלבעבור זה היה אז כח ביוה"כ לכפר כל עונות ישראל ונעשית נהפך כל זה לינון ונמחק לכן לריכין מנחתו להכלים תמורי כל זה בתשובה שלימה מהשת אלומה עלה

שיתפשטו כל זמית שלהם לזכיות עשומת הסר מין נחת כנחת קו"ס ישכיחים מן התשובה מהמת לחבה עשומה:

ארז"ל עד שאתה מנקם על ד"ת שיכנסו בתוך מעיך נקם רחמי' על מכילה ושהיה שלא יכנסו בתוך מעיך. ויש לדקדק הן לאמת שזה טוב שלא יכנסו מכיל' ושהיה בתוך מעיו ומהן מפיס שזה יותר טוב מזה לשנאמר שיותר טוב להפיל על זה מעל זה ולע"ד לייסב כי הנה יהוו שהקדוש והקליפה לא יוכלו לשכון ביחד ג"כ רחוי שלא ימלאו בעיל' ניסוים רק לדיקים נמוריס שהם מלחי' קדוש ורשעי נמורי' שהם מלהים קליפה הבל ניסוים המורכבים מן הקדוש והקליפה הין הספר לשכון מלא כחד בקדוש והקליפה מכל הענין הוא כי הנה יהוו שהם חדם לא יוכל לסבול ריח רע כרלוו כ"ש בהכרח לשעה מועטת יכול להכריח את עלמו לסבול מעט רע מבל אם הסרחון הוא רע ומר וגדול מאוד לא יכיל לסבול כלל לנמרי. והנה מי שהוא רך ועוון ומפונק גדול לא יוכל לסבול אפי' ריח רע מועט מפני שריח רע מועט קשה לו לסבול כמו ריח רע גדול למי שאינו מפונק והנה כן הוא בענין הקדוש והקליפ' קדוש מועטת סיכל בהכרח קליפ קדוש מבל כשהקדוש היא גדולה לא יוכל לסבול כלל אפי' קליפה מועטת ולכן הקב"ה מדקדק עם הלדיקים בחוט השערה כי מבל הלדיק ים קדוש גדול ובעברו אפי' בחוט השערה ממשיך על עלמו חלק מועט מהקליפה ולעומ' זה הקדוש עשומה שביהם שלו טורח ממנו מפני שקדוש עשומה לרוב דקותה לא תוכל לסבול אפי' סרחון מועט מאוד בחוט השערה ולפיכך אמרו רז"ל מלוה גורר מלוה ועבירה גורר עבירה ועוד ארז"ל יסב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מלוה ומשל כשאני בני אדם שוה בכחם ובגבורתם לחמים זה בזה ומתאבקים זה עם זה ומהעלמים כל א' לפיל את חבירו לארץ ומאחר שאם שניהם בכחם אין אחד מהם יכול להפיל את חבירו ואם אחד מהם חכם יותר מחבירו יהפוס את חבירו בידיו בחכמה וירמה להעתיקו אל מקום לא יחלקלקו' עד שבדחיפה מועט' יכול להפיל את חבירו לארץ בכח ואחר שהפילו לארץ כבר נחלש כחו ע"י ההשלכה היוה עד שבפעל' הבני' נוח לו להפילו לארץ בדחיפה קלה מאוד ובפעם הב' בדחיפה יותר קלה מאוד שרי כבר נחלש כחו בנפילה הבני' יותר מבנפילה הרחשונה וכן הוא בענין עשיית המלוה בשירצו יפחהו שלא לעשות מלו'והוא כוכם את ילרו בכח ועושה המלו'נמלא ע"י בכיסם זו נחלש כח היל"ר ועי"ז נתגברה אללו כח הקדוש'ם זה כח היל"ט שלו ולכן בפעם שנית נקל לו לעשות עוד מלוה יותר ויותר מבמלוה הרחשונה ובמלוה ג' נקל לו עוד יותר ויותר מבמלו' רחשונה וכני רק בהתחלה בפעל' מלוה רחשונ' קשה לו הדבר כמאמ'

החכם כל התחלו' קשות וכן עד"ז הקים בעביר' נוערת עביר' ועוד כי הנה דרך הקדוש להתפשט בכל מקים שיהי' שם השברות לשכון שם ובלבד שלא יהי' במקים הזה שום סרחון מעביר' וזהו מה שנאמר מלא כל הארץ כבודו כלומר שדרך כבוד של הקדוש להתפשט בכל הארץ ממלא בשכופה לא יארו בן במניעה מעצו' עבירה בן בהתאמצו' לעשות מלוה מנרש מלחו שיעור חלק מהקליפ' והעומ' ממלא עי"ז יכול לשכון אללו קדוש שדה' דהיינו כל כך יוכל להתפשט בו שיעור מהקדוש' מה שבהחלה קודש שניהם מלחו כח הקליפה לא היתה יכולה לשהות שום הקדוש' אללו מפני סרחון הקליפ' שאללו ועכשיו שניהם שום הקליפ' מלחו ג"כ שום הקדושה מתפשט בו לרלוה היטיב כי כן דרך הקדוש' להתפשט בכל מקום שיהי' לה שפשרו' לשכון ממלא עתה שקל לו מאוד לעשו' עוד מלוה מהרי טעמי לחד שניהם מלחו כח הקליפה שחשקה למוע שום מעשיי' המלוה שיהי' ועוד יש לו סיוע גדול מהקדוש' חדש' שנוכני' אללו ושוי דבריו של לחד במקום שניהם פי' נגד הקדוש' המועט שנשפרה בו ונגד הקדוש' החדש' שהיא יותר גדולה מן הקדוש' המועט' שנשפר' בו מהחל' והקליפה המועט' שנשפר' בו כי רוב הקליפה נרשה מלחו שוי דבריו של לחד במקום שניהם ושין דבריו של לחד במקום שניהם וזהו שארז"ל יסב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מלוה כי הנה יהוו שכבר מלוה כלומר שכבר של מלוה לחת היא המלוה הבני' שנקל לו לעשות כי מלוה נוערת מלוה וזה קשמר שלא תחמר עשיית מ"ע בפיעל ממש נוערת עוד מלוה לחת שלא אפי' יסב אדם ולא עבר עביר' וכבר ילרו ממלא נירם מלחו חלק נדול מהקליפ' ועשומת זה ניתוסף אללו כח נדול מהקדוש' דהיינו חוחו שיעור מהקדוש' שלא יכול לשכון אללו מחמת סרחון הקליפה שהי' כי מהחלה קודש שניהם' ועכשיו שניהם' מהפשטה חוחו שיעור מהקדוש' מלי' מעלמה ומרלוה וזה שארז"ל אדם מקדם עלמו מעט מקדשין לחוחו הרבה כי בהתנברו על היצר מעט בחוט השער' דהיינו במלות שאדם דם בעקביו והרי הוא מנרש חלק מועט מן הקליפ' מלחו לעומת זה תשרה עליו קדושה עלמה כ"ב שלא שיהה יכולה לסבול לרוב דקותה לחוחו חלק מועט שנרשה עתה מלחו וכן זה היטב מה שביחרנו המחמר דאדם מקדם את עלמו מעט מקדשין לחוחו מלמעלה הרבה והנה יהוו כל מכילה ושהי' הם מלד הקוות היצר שהוא מזון הנוף ולימוד התורה הוא מזון הנשמה שהוא מזון הרוחני כמו שהנשמ' היא רוחניית כך מזונה רוחני והנה הם האדם יתלה התורה ומלותו בנופנית ג"כ שיכנסו ד"ת בתוך מעיו שהתורה היא מלד הקדושה וג"כ שיכנסו בתוך הקדוש' והקליפה ושפי' יבקש רחמים מלוד מלוד שיכנסו ד"ת בתוך מעיו לא יועיל כי הדבר נמנע הוא מלד עלמו מבל מקום

מבקש על תכילה ושתי׳ שלא יכנס לתוך מעיו ומחבר שיכנסו תם ילדו שלא לתכול ולשתות הרבה טוב ת״ל להתפלל על ד״ת שיכנסו בתוך מעיו כי התורה והחכמ׳, והקדושה מתלייחם יהפשטו בו וזהו המאמר עד שתתה מבקש על ד״ת שיכנסו בתוך מעיך כ״ז שתת׳ מתחים לעופיו׳, כי לא תועיל בבקשה זו כלום כי נמנע הוא ויותר טוב לך לבקש על תכילה ושתי׳ שלא יכנסו בתוך מעיך ושוב תיכך נריך לבקש על ד״ת שיכנסו בתוך מעיך :

בראשית חכמה בהקדמה ד׳ ג׳, ע״ג ז״ל סם וכזוהר פ׳ ברתשית דף ת׳ ר׳ יוסי תומר שכל טוב דת תילנא דחיי דתיסו שכל טוב בלא רע כלל ועל דלא ברית בי׳ רע תיסו שכל טוב בלא רע עכ״ל המאמר הזה יובן עפ״י מה שביארתי בפסוק השוכן תתם בתוך טומאותם תפי׳ כשתם טמאים שכינה שרוי׳ ביניה׳ וזהו השכינה מכונה בזוהר בשם עץ הדעת טוב ורע וזה היא שוכנת בתוך טומאת׳ אבל קוד״ם היא עץ החיים שלנא דחיי בלא ברית בי׳ רע כלל כי הוא מתרחק מאוד מן הרע וזה בשתדם מתפלל בכוונה בלא שמעורב בו תיזה פני׳ קטנה ע״פ שתלק השוב שבתפלה רולה לפרוח למעלה לפני הקב״ה הנה אותה הפני׳ המעורבת עם מעבר׳ מלפרוח למעלה ותוא דומה למי שקושר סום אחד לעגלה למשוך את העגלה ממזרח למערב ואחר קושר סום אחר באחורי העגלה למשוך את העגלה ממערב למזרח שניהם מעכבין זה על זה ותתפלה תלוי׳ בתויר ותם הרע שבפני׳ נוברות על חלק הטוב שבתפלה הרי הקליפות תוטפין כל התפלה היא נכללה עם חלק הטוב שבה וזהו אתור וקדם נרתני אחלק הקודם מושך אותו לקדם ואחלק הקליפה מושך אותו לאחור והרי זה תמר גמל כמלא כשתם סום פני׳ בתפלה תיזה יכולה לבוא לפני הקב״ה דתמן לא ברי׳ כי׳ רע כלל דתיסו תילנא דחיי ורע הוא מסטרא דמותא ותסו בן תכם ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו היא השכינ׳ שבאחרה תפטול טומאת אחלא כמ״ש השוכן אתם בתוך טומאותם :

ברצות ה׳ דרכי אים גם אויבי ישלים אתו דרכי דייקא בלשון רבים דהיינו כשעושין תשובה מאהבה שזדונות נעשו לו כזכיות וזה השני דרכים מרולים לפניו ית׳ דרך השוב ודרך הרע כי הרע נעשה טוב לגמרי וזה גם כל אויבי שתם קטנורין הנברתים מן התעתים יתשבו לסנגורים וה׳ ישלים אות׳ אתו ויהלים הוא מבנין הפיעל ולקמי על השם הנזכר מתחלת הפסוק וכך פירושו גם אויבי ישלים ה׳ אותו שתאויבים יהפכו לאוהבים. ענין אתר כי הדרך הרע לא לעולם היה רע כי לפעמים יהתפך הדבר והכל לפי השעת כי לכל זמן ועת לכל חפץ ותפטר זהו כוונת הכ״ת עתם שבקבלה ע״ד מבל מדת האכזרי׳ היא מנוגה וגבי מסית ורוצח היא מבוכחת וכן העזות היא מנוגה והבושת הוא מבוכח וכלימוד הוא להיפוך לא הבייתן למד וכן הגאוה היא מנוגה וגאות הנשמה לנגד הגוף תדרבה טובה מאוד וכן להתרחק מתשם זרי הוא מבוכח ותם טובעה ביהר מלוה להלילה ולרדוף אתרי׳ וכן הרבה וזהו ברלות ה׳ דרכי אים דרכי דייקא בין דרך השוב בין דרך הרע גם אויבי ישלים אתו וגדול השלום שמבקש הרשע לעובה והוא מה כנגד מדה לפי שמתאוה להביא הרע לקדושה ולהפכו לטוב וזהו ואהבת כי׳ ככל לבבך בכני יגריך לפיכך ה׳ יברך אותו בשלום המשפך ג״כ הרע לטוב כמבואר תלליו במקום אתר בתריכות :

בספר עבודת הקודש בפי״ט מחלק העבודה דף ל״ח ע״ב בסוף העמוד מביא שם ברית מילה שקולה כנגד כל המלות כדאמרינן בנדרים פרק רביעי ר׳ שמעון תומר גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל המלות שנאמר הנה דם הברית אשר כרת ה׳ עמכם על כל הדברים האלה עוד שם נדול׳ מילה שהיא שקולה כנגד כל התור׳ שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי ברית ע״כ ולע״ד כי לכן נקראת המילה בשם ברית כי המלות שם תרי״ג ומילה היא מלוה אתת מן תתרי״ג ג״כ בשמילה שקולה כנגד כל המלות ג״כ ע״ג שקולה כנגד הרי״ב מלות הבאתרות כמניין ברית ולמאמר הנני שמילה היא שקולה כנגד כל התורה כולה יבוא על נכון כמה שנאמילה נקראת ברית והתורה ג״כ נקראת ברית כמו שנאמר בסוף פ׳ כי תבא ושמרת את דברי הברית הזאת ובפרק ה׳ מחלק העבודה דף כ״ח ע״ב ובפרק ד״ג מחלק העבודה דף מ״ת ע״ב כתב ז״ל ובמדרשו של ר׳ נחוניא בן הקנה ע״ה מלמד שת״י העולמים כלולי׳ בו כל המלות וברחמיו נתנם לנו כדי לקדשנו בהם ולולי נזכה ומלי טעמא כי בשעה שנזכה בעוה״ז לעשה״ב הוא נדול ע״כ והנה יתוע כי הברית קודם שלנו הוא דומת סיסוד העליון שנקרא תי וכן נקראת המדה הזאת בשם כל לפי שבמדה הזאת נכללת כל המדות וכל הכתות והנה מבתרי אחזי אלוה כי הנה טעמ הזרע היולאות ממנו כוללות כל רמ״ת תיובים ושס״ה נידים שבתי מהטעם שהיה יולר אחד שלם ברמ״ח תיובים ושס״ה נידים והנה התחלת המשכת הטעם הוא מן המוח מקום המחשבה ושם היא דקה ונעלמה כי תילו שיהם הטעם במוח נשמיית כמו שהיא בלתתה מן הנוף לא היו המוח יכול לשבלה בשם עב כזה אבל שם הוא דקה רוחניות ונעלמה כדמות מחשבה שלא שתכ״ל בשהשלה ומתפשטת משם דרך ח״י חוליות שבשדרה ומשם בתה אל הגיד ושם מהשלה הטעם נכדי שתהא רתוי׳ להיות נוזר ממנה אדם שלם ולרמז זה נקרא בשם גיד שהוא עם הכולל בני׳ ח״י כמנין ת״י חוליות שבשדרה וכמעט תמו רומים

זה בתוס' שברי שם יהרהר תמיד להזדווג עם אשתו תיקף ימי' התבר ההוא ויתגדל ויתקשה הרי שהתשב' הנשבעת מן תוא התכמ' כידוע שהתכמה נקרא בשם מחשבה הנה התשבה היא המגדלת ומחיה את התבר ההיא ואין בכל תיברי הגוף איזו יתיה ניכר ומורגש ע"י התרגוש והתשבה כמו התבר ההוא ע"פ שהתשבה היא התיות על כל תיברי הגוף כמו שהסברתי זה במקום אתר וזהו שנאמר והתכמה תהיה בעליה כי התכמה נקרא מחשבה והנה ידוע כי התדם העליון דתלילות יש בו רמ"ח תיברים ושס"ה נידים רוחניים והרמ"ח תיברים ושס"ה נידים הרוחניים הם התרי"ג מלות ר"ל שנימתת הסודות והתורות עליונים התרומזים בתרי"ג מלות שלנו כי התלות שלנו הם דוגמאות בעלמת מן רמ"ח תיברים ושס"ה נידים העליונים והנה כמו שתבר התרית שלנו יש בו כללות כל התיברים כנרתה בתוס מן טפת הזרע שנזר ממנו תדם שלם כמו כן ביסוד העליון הנקרת תי העולמי' לריך שיהי' כלולים בו ג"כ כל רמ"ח תיברים ושס"ה נידים רוחניים וז"ש במדרשו של ר' נתוניה בן הקנה אלמד שח"י העולמים כלולים בו כל התלות שהם הרמ"ח תיברים ושס"ה נידים רוחניים. וכ' בספר עבודת הקודש בפי"ט מתלק העבודה דף ל"ח ע"ב ומן לך בכל מ"ש מלות שיהם ריבוים ניכר ותוס בנוף כמו מלות מילה והנה ברתמיו הרבים נתן למו מלוה זו בתבר הזה שכלולים בו כל התיברים ותרי מלוה הזאת כלילו נעשית בכל תיברי הגוף וע"י מלוה זו יקל עליהו לקיים שתר התלות התכוונים נגד הרמ"ח תיברים ושס"ה נידים ושיהיה רוחם כל התרי"ג מלות רשים בגוף ע"י מלוה הזאת שהיא ניכר וזרשם בגוף בפועל ממש והנה לפי שתתרי"ג מלות יש מ"ע ול"ת לכן בתבר הזה הכולל תרי"ג יש בו מלות עשה דהיינו מלות מילה שהיא כריתת הערלה בהמשכת מסטרת אתרא ומל"ת דהיינו מזהרות כל הביאות התסורו' ונכ"ז ותולתת זרע לבטלה ומעשה זה כל הפוגם בברית הרי הוא פוגם בכל התרי"ג מלות לפי שהתרי"ג כלולי' בו ומה גם לפי מ"ש בעל ר"ח בפי"ז מסע' הקדוש דף רכ"ג ע"ב דפוס סטמבול וז"ל שם שמורר על כל תיבריו רוח העוע' בכח מה שהרתיה כל תיבריו שה"ת לטף' הזרע לגאת תלת ע"י חימום כל תיבריו נמלת עושה העבירה בכח כל תיבריו וכן כל תיבריו נהנין ממעשה התבר ההוא ע"כ וגם זה רתיה על שכל התיברים כלולים בזה התבר כי תם לת היו כלולים בו בכח לת היו נהנים ולת היו מתחממים שתר התיברים ממנו והנה בר"ח דף רכ"ט ע"ב מביא בשם הזוהר וע"ד כל מתן דנטיר ברית קדישא כלילו קיים תורייתא קדישא כולה דהא ברית שקיל כלל תורייתא ע"כ והנה תפשר ע"י הבח שכל התיברים מוסרים לתותו תבר ע"י חימום שלשם תפשר עי"ז יש בח בעשה הסיה להיות נזר ממנה תדם שלם והנה מינה נכין להיפוך מי שמקדם את עלמו בשעת התמים ומתחממין כל תיבריו לדבר מלוה לשם שמים הרי זה מקדם כל תיברי גופו שברי כל תיבריו בחימום שלשם עוסקין במלוה ז ותו ע"ז נקל עליו תח"כ לקיים שתר מלות בכל שתר תיבריו כי מלוה נוברת מלוה והנה בר"ח דף רפ"ז ע"ב כ' וז"ל ובפרט תם רולה להכנס בתכמה הפנימית במקום הסוד והוא פנום במדת לדיק שהוא סוד הרי הוא נדתה משם וכן שם' מקדש מלך מביא שאתם רוצה המזכר בזהר הוא ביסוד כי היסוד נקרא רוצה והנה כל רז הוא דבר נעלם ואין רשוי לגלותו וכן תין לך בנאי גילוי שום תבר מתיברי הגוף כמו גילוי התבר הזה ואין לך מעשה שתאם למיכה בשתר כמו מעש' הזיווג וכן כל התרי"ג תיברים הכלולי' בזה התבר נעלמים בו ואינם ניכרי' וגלוים ותפילו תם התמר שטעש השתר מעשה הזיווג הוא משום מיזוג וגוות הפעולה שהוא מעשה בשתם הנה התפנתה בניות התכמ' היא ג"כ מיזוג גדול ותש"ה מתיר בש"ע תם תבירו שומע העיטום שלו משל"כ במעשה הזיווג לריך לניעות לף בפני סזכובים ותרעולים שאין בהם דעת כלל כדתיתת בגמרת ואין זה מלת לפי שהוא דוגמת יסוד העליון הנק' רזא וכל סודות התור' כלולים שם והנה במשנת תסידים מביא בשם התריז"ל וז"ל יסוד המילה היא קליפת נוגה נתחזת בלשון שתלי דיסוד ז"ת וכ"ז שערלה זו שם אין התסדים דט"ס וכ' שליפי ת"ת התעולים יורדים במקומם אלא עומדים למעלה בדעה כדי שלא תהתחז בשם הערלה הזאת ולפיכך ע"י בריתת הערלה אנו מורידים אותם למקומם עכ"ל עוד כ' שם כי הערלה היא מסוד העיבור ושור שפריעה הוא מסוד היניקה המכסה את העברה שהוא סוד הגדלות עכ"ל ועפי"ז תבין היעוב תיך מלות מילה היא כוללת כל התלות כי הנה כ' הרתב"ן בפ' לך לך וז"ל ותמרו בשעה המילה שם זכרון בתבר התתוה רב המהומ' והתעה לכל יתתמבו בו רק במלוה ובתותר ע"כ והעניז הוא כי התדם הוא כדוגמת ז"ת וש"כ גם בתדם נתחזת דוגמת קליפת נוגה והיא היא הערלה הסרה ומש לא היתה נכרתת הערלה היתה משם היו שם שני הפסדות עלומות ה' שקליפה עלומה היתה נשארת שם והיתה מסיתה לותו לביאות התסורות והפסד השני שלא היו קדושת התסדים מתפשטי' דרך שם כדי לפתותו לקדושת התשמים ונמלת נשתר קרא מכאן וקרא מכאן והנה כל מי שבא למדרגת לקדש עלמו בשעת תשמים שאינו מכוין כלל לשום עינג כלל לגמרי כי חושק מאוד להתרתק מן תעונג הגשמי תכלית הריתוק בהיותו מזיג תעונג הגשמי הוא המוגע העליה מעונג הרוחני שהוא הפנות תכמת התורה ונפלאות הבורא שהם עמוקי' ומתוקי' מאוד מאוד עמוק עמוק מי יתלה והוא ים לו חשק עלום לכל זה ולכך הוא בורח בריתה עלומה מן תעונים הגשמיים וזו הוא בורח מן עונג התשמים שהוא עונג היותר גדול מן כל

שעניני הנסמיים שבעולם מכ"ם שבירת מן העטוני' הקטנים ומלת שהוא"י שרישות הערלה מהרגשה הקליפה מן הגוף הגמול והקדושה שהוא סב' חסדים דמ"ה וב' שליטי ת"ת התחתונים המנולים מהפסטים שם שהם קדושה עלומה וע"כ נורש שהפסט קדושה עלומה בהיותו אבר אלא יהי' רב ההתו' ולא יתמעט רק במלוה ובמותר כמ"ש הרמב"ן שלהועלת הזאת הוא שרישת הערלה ומכיון שהוא לכלל חסימת ההתו' לנמרי בוד ים לו מציאת גדול בדבקות הקדושה וממילא הוא שנקל לו לקיים כל התרי"ג מלות שהם הנורמים העלומים לדבקות הקדושה ולהשגת הרם"ק נמלה אלו רומים בחום שהמילה שקולה כנגד המלות לפי שהוא הכנה עלומה לכל התרי"ג מלות ומה גם בעובדא דלתתא מיתער מעובדא דלעילא ומאחר שכל ישראל הם מוסרשים בז"ס וכל אחד מישראל הוא דוגמא ז"ת כי כן נקראי' ישראל כמו הז"ת שנק' ישראל ס"כ ע"י שרישת הערלה שהוא מבחי' העבור ועור הפרוצה שהוא מבחי' הויקה המכסה את העטרה שהוא מבחי' הגדלות הרי עי"ז מתעלה הז"ת מבחי' העבור והויקה אל בחי' הגדלות ומתפשטים בו שהשדים דמ"ה וב' שליטי ת"ת המנולים ותח"ז נמשך גם על גוף הגמול קדושה מלמעלה והכה לעיל כהבחי שלפי שמילה שקולה ככל התרי"ג מלות לפיכך נק' ברית ולכן הפשת שהוא ג"כ שקולה כל המלוה גק' ג"כ ברית וז"ס הרמב"ן בפ' כי תצא בפסוק לך את שבחותי השמורו וכו' וז"ל ומאר ביוס שהציעי שבת שבתון קודם לה' בעבור שהוא יסוד עולם והזכיר בשבת שהוא ברית עולם עכ"ל ובפ' לך לך בפסוק ואתה את בריתי השמור בתב הרמב"ן וז"ל והטי המילה לאות ברית והכי נאות שזה הוא אות השבת ולכן יהא' לאות והבן זה עכ"ל . ונלע"ד כי הנה השבת ג"כ שקולה ככל המלות ומילה הוא מ"ע שהשקולה ככל המלות ומכן קי"ל דאתי עשה ודחי לא תעשה :

ולכן מילה בשבת דוחה את השבת :

אין אדם יכול לעמוד על ד"ת אלא ע"י ככל בה והוא דוגמת העבירה שהיתה עיקר שבת התיקון האמיתי בשעת אמירת כליס שבשבת בשומאה וילמת בשהרה כי גלוי העומאה היה סיבת השהרה והוא ע"ד לדיקים החילהן יסורין וסופן שלוה וע"ד זרח בחושך אור ליסרים ע"י החשך זרח אור ליסרים וע"ד מה שמצאתי אללי פסוק במשלי כ"ט פסוק י"ג רים ודים תכליס נפגשו מאיר עיני שניהם ה' והכה נאמר הפך מהם עד דכא ביסורין וע"ז התמר שיבו בני אדם כי ע"י יסורין מפשפש במעשיו ועושה השובה ונמלת השבירה שנאבר מהחלה בשבירת רשע והם נרמו לו יסורין הבאים מלד הקליפה כד"א ותמוגנו ביד עוונינו ותין ערוך ממיה אלא חטא ממית והכה היסורין נורמים לו לשוב בהשובה והוא מה שנאמר עה אבר שלא האדם הבליעל בעדם הקדוש ליסרו ביסורין הם נרע לו לאדם הבליעל בעלמו כי היסורין מעוררין אותו לשוב בהשובה והכה הרשע מהחלה היה לו שבירה רוחנית והם חטאיו שנשתמו היתה נשברה וזו השבירה נרמ' לו היסורין והיסורין נרמו לו עיקר התיקון מהמתי דהיינו לשוב בהשובה כי במקום שבעלי השובה עומדין אין לדיקים נמוריס יכולין לעמוד כי הרשע בתחלה מעשר את הקליפה בגילוי הקדושה שהכניס בם וע"י השובתו מוליא אותם בלעי מפי' כד"ת חיל בלע ויקיאנו וזהו לעני גדול ומופלג לקליפה בשעת שוסר שמור לבעליו לרעתו כשנוטלין ממנו השוסר הרוח והכה לדיקים תהלחן יסורין וסופן שלוה נמלת כי היסורין שמתחלה הם עיקר שבת השלוה הנרגש' אחר כן כי אין דבר ניכר אלא מלד הפכו והכה הוא דוגמ' מקלקל ע"מ לתקן בשעשה שם תגכי על תמרוק כמולת אלל רב ובדשעים תחלתן שלוה סוף לסיפוך מתקן ע"מ לקלקל ובדוגמ' הזאת ממש היתה בתחלה בשטרת דקדושה השבירה ותח"כ התיקון ובשטרת דקליפה לסיפוך בשעשה חיל בלע ויקיאנו וז זו ורמיזי בים יתרון לחכמה מן הסכלות שהוא שבירת ההשגה וכמו שמבואר פסוק זה בזוהר שמלחתין הוא בחי' :

מ"ם החלקי ולא מ"ם היתרון :

ארז"ל כשישראל עושין רצון של מקום מוסיפין כח ועוז לאלהים וכשאין עושין רצונו של מקום מחישין עוז לאלהים וכשאין עושין רצונו של מקום מחישין כוחו של מעלה שנאמר ליר ילדך תשי והכה קשה הדבר לומר השות כח או הוספות כח בלפי מעלה וע"ל להשביר פנים בזה דהכה תמרו ליזה נבור הכובש את יצרו והכה פשוט הוא דבכלל זה ג"כ מי שיכול לכבוש בשעה וכן נראה מן שבחוב שבשיבו לרשים שם שנאמרו בשפשת תבות שנאמר עוב לדך לפים מנבור ומושל ברוחו מלוכד עיר כי המושל ברוחו הוא הכובש בשעה ומי שאינו יכול לכבוש בשעה הרי הוא חלש כיוון שבשעה חזק הוא ממנו שחדרב' בשעה כובש אותו ולא הוא כובש בשעה והכה כשישראל אין עושין רצונו של מקום אף שולטות מדת הרשע בעולם ונראה כאילו ח"ו אין יכול לכבוש בשעה ודבר זה הוא מיותם להשות כח וכשעושין רצונו של מקום אזי מדה"ר שולטות בעולם ונראה כאלו כובש בשעה וגבור יקרא וזהו ג"כ שאמר משה בפ' שלח לך ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר שיכבשו רחמיו את בשעה וזהו שבת ג"כ הפל' הקב"ה שאמרו"ל שהקב"ה מתפלל ומה תפלתו יה"ר מלפני שיכבשו רחמי את בשעי וינולו רחמי על מדותי והתנהג עם בני לפנים משורת הדין והכה לכאורה קשה אין יתוייר ענין הפלה זאת שאומר יה"ר מלפני שיכבשו והלא כל זה בידו ית' הוא ומי מוהה בידו ית' יכבשו ויכבשו אבל לפי מה שאמרנו שביובש מדה"ר את מדה"ד לא תיפשה שכל הלוי ביאוראל ופ"ז יצדק ספיר תפלת הקב"ה בענין זה כי דבר זה אינו בידו כאמרו"ל שכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וכמ"ש ירלה ה' היא אולרו ומפרשו בעל כלי יקר דהכה דבר שאינו תלוי בני אדם דרכן להניח אותו בלוצר מפי

שהוא חביב עליו כן הדבר הזה ירצה ה' אל בני אדם הוא דבר שהזהיר מליו כ"כ מלא הכתוב והמעשה הם"ו דבר ירצה מאדם אחד מניח תיבה בא לארץ וזהו ירצה ה' היה לאורו וע"ד הפשט יפי' הפירוש אל יפי רצון מלפני כלומר ממי שהוא מלפני שם הפרלפים העליונים מז"ת כנון ת"ה וחו"ת כפי מה שמפיעין הקרא לזו"ב לו מוספין את הפתר' למעל' למקומו הרמחון וגם זה תלוי הכל במעשה בני אדם ותפילותם ויחודם והנה זה הפירוש ממוזג ומורכב הוא עם הפי' הרמחון שכתבתי בדרך הגגלה:

הואיל ואתי ליתן קרן דועתה יגדל נא כפרש"י מלת עתה שהוא מיותר הפל"ל יגדל נא וגו' דהנה רש"י מפרש בפשוט מלמו בדבר ומורישנו ומעשי' תוסף לנוי גדול ועשוי ממנו וז"ל וא"ת מה תעשה לשבועת התבות שנשבעתי מרפם את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אתן מארתי תתן לזרעכם וגחל לעולם תעשה ליהך לנוי גדול שתהא מזרעם והנה הרמב"ן כתב בפשוט ועתה יגדל נא וגו' וז"ל ולא הזכיר נוח חסד לפלפים כי לא בזכות שבות התפלל משה עבשיו ולא הזכיר בתפלה הזאת לאבותם לישחק וליעקב כלל והטעם בעבור שהארץ נתנה לאבות ומהם יהוה' והם מורדים בפנותם והם לא היו הפלים במתנה שלהם אשר נשבע' להם בך וכל הארץ הזאת אתן לזרעכם והם יומרים ח"ת במתנה זו עכ"ל הרמב"ן והנה לכאורה היה קלת קשה על רש"י שכתב וא"ת מה תעשה לשבועת התבות הרי בדבר הזה לא שייך להזכיר שבועת התבות כמ"ש הרמב"ן אבל בחמת נהי דלענין ירושת הארץ לא שייך להזכיר שבועת התבות מ"מ לענין שאמר תנו בדבר ותורישנו שייך להזכיר השבועה שנשבע תרפם את זרעכם. אבל לי נראה טעם שסוב על מה שאמר הקב"ה למשה ותעשה תוסף לנוי גדול שהקב"ה ידע שמשה יטעון שיאמרו כל הגוים מבלתי יכולת ה' וגו' לכך ויפתחם במדבר לכך אמר למשה ותעשה תוסף לנוי גדול ועשוי ותניח את כניך על הארץ וממילא בטלה טענת דמבלתי יכולת ה' וגו' ומשה רבינו הי' חס על כבוד השם שלא יתחלל ביני וביני טרם ינדלו דורו של משה ויפרו וירבו עד שיגיעו לס' רבוא וזהו שאמר משה ועתה יגדל נא כח ה' כלומר עתה ביני וביני אל יתחלל כבוד שמך:

איתא בזוהר על פסוק ואברהם זקן בא בימים ועל פסוק והמלך דוד זקן בא בימים לומר שהיו בימים עם ימים שלהם לאותו עולם שהוא עולם הנשמות והימי' שלהם היו שלמים כ"ל להסביר הענין הזה כי לפי פשוטו לכאורה מימו מובן כי הלא הימים מינם דבר נתפס שילדך לומר עליך, שהביאו עמהם ימים שלהם וכ"ל כי הענין הוא למשל אם אדם אחד בא לפניהו ובקי במקרא בעשרים ולרבע כתבי הקודש ואנו יודעים שלדבר הזה צריך התמדת הלימוד שנה תמימה יורה לנו בסברא שבודאי שנה תמימה עסק במקרא ע"פ שלא רצתה לעסוק במקרא שנה תמימה מ"מ הסכל יעיד ע"ז והנה בא להודיענו הכתוב שלא עברו מימי אברהם ודור לפני יום אחד שהיו פנויים מעבודת הכוכבים וכאו לאותו העולם בכל כך תורה ומלות שהיה לריך התמדת זמן כ"כ כמו ימי בני חייהם וזהו ואברהם זקן בא בימים לומר שהימים שלהם של שני חייו שעברו היו שלמים וזה להם מילות קיים מתמיד בדרך משל מי שהיו עובד את הפם כלל ג"כ כשעבר יום אחד מימיו כבר היום הזה חלף ועבר ואינו ולא יהיה ליום הזה שייכת נדר מלילות בעולם והנה אם עשה מלות ולמד תורה בהיום יום אז הע"פ שעבר יום אחד מימיו מ"מ יש מלילות קיים מתמיד וחזק ליום הזה הואיל ויום הזה בעלמו כלל"ה אין לו מלילות נחפס ממפי כ"ת העולם ההיה הנעשה ביום הזה יש לה מלילות וה"פ אפי' מי שבוה חיזה ענין במהה ימים ובגמר הענין הע"פ שהימים כבר חלפו ועברו מ"מ יש להם מלילות מאחר כי לפעולה הנעשית בהם יש לה מלילות אבל הפעולה ההיא היא בטבע הוא ונפסדת וכלה ולכן כשיכלה הזמן הזה אז יכלו מלילות הימים שבנה בהם הבנין ואז המהה ימים ההם נאבדים ואין להם עוד שום מלילות ושום זכר בעולם משא"כ אם לומד אדם תורה במהה ימים ומדת בהם מידותי תורה אז החידושים ההם הם חיים וקיימים לעולמי עולמים לכן גם הימים קונים מלילות ומיכות קבוע ולכן גם הימים יש להם מלילות חוק וקיים לעולמי עולמים ואף לומד תורה ומינו מהדם מ"מ בקול ודיבור והבל של תורה שלו בורח מלאכים והמלאכים הם חיים קיימים לעולם ולעולמי עולמים ולכן גם הימים שלמדת בהם התור' ההיא הם חיים וקיימים לעולמי עולמים ובמה שכתבתי בקונטרים אחר כי הדם מת בכל יום ובכל רגע מאחר כי בהכרח מעותד למיתה ובכל יום מתקרב מיתתו והיום שעבר לא יחזר עוד לעולם אבל אם לומד בהם תורה ועושה בהם מלות אותן הימים קיום נאבדים מאחר שמלאכים שברח יש להם קיום לפיכך כתיב כי חיים הם למולאיהם כי היא נותנת חיים וקיום לימי שעברו וז"ם רז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים מפני שמעותדי' למיתה בכל עת ועת כי המיתה מהקרבת בהם ואינם עומדים שום דבר אבל הלדיקים אף במיתתן קרויים חיים כי אף על פי שאם הם מתים מ"מ במה שברחו מלאכים בחייהם קרי בהלו הימים הם חיים לעולמי עולמים:

לבן גם ומוכתב יאמר בשם אם יהי חטיכם כשנים כשלג ילבינו וגו' לכאורה מה ויכות הוא זה. ונראה כי לעיל מיני' הזהיר הכתוב על התשובה מהבה העושה זהוות בזכיות כי נאמר אם רחלו הזכו הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני ואח"כ מזהיר על קום ועשה טוב בנמשך, מלד ההבל כדאי' בזוהר ובתיקונים וזהו אמרו למדו היטיב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום רוכו תלמוד לומר

ואמר אח"כ לכו נא ונוכיחה יאמר הפשט אמתי לא תשובו אלי מאהבה אלא ע"כ יעשו לכם זדונות כזכיות וזהו אמרו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ע"י תשובה מאהבה וזהו שכתב בתורה לא תתעב אדומי כלומר לא היית חטאך שהוא אדום כחוט השני וכתולע בתשובה אלא הוי אב מאהבה כי אחיך הוא אם תשוב מאהבה תחת מה שהיה בהחלה קטיגור ושונא שלך יתהפך לך לפרקליט ולמליץ טוב כי ע"י תשובה מאהבה נעשים זדונות כזכיות ויש עוד רמז בדבר שאלו השני מזות כ"י אחי"ך שם ר"ת אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואותיות אחיך ממלת אחיך הוא ר"ת אם יאהדינו כתולע כלמר יהיו :

אם לא תעלה את ירושלים שהיא השכינה תגרום לה שתעלה עליה מופלגת ע"י רגש שמחתי כלומר ע"י שמחה גדולה שהיא שמחה של מעה כמ"ש הכתוב עבדו את השם בשמחה ששמחת היא עיקר העבודה וע"י השמחה תגרום עליה לשכינה . נשלם עם"ד דרוש התשובה :

דרוש המחשבה

בעזה"י מרשום כמה דברים הנוגעים לדרוש המחשב' שני סיעף שהמחשבה הוא הפועל העקריי והשתי תלוי השם :

א הנה בשם' ניטין דף מ"ח ע"ב המוכר שדהו בזמן שהיובל נוהג ר"ל שהיא בכורים וקורת דקנין הפירות בקנין הגוף דמי ויכול לומר הבאתי את הפירות פרי האדמה אשר נתתה לי ר"ל אומר מביא ואינו קורא דקנין הפירות לפו בקנין הגוף דמי ואמר רב חסדא מחלוקת ביובל שני דכ"ע ידעו שיובל הראשון שאין גוף הקרקע ללוקח רק הפירות אבל ביובל ראשון ד"ה מביא וקורא דכ"ע סברי שאף גוף הקרקע נקנה ללוקח ויכול לומר הבאתי את הראשית פרי האדמה אשר נתת לי ר"ל אף שלפי האמת אף ביובל ראשון הקרקע הוא של לוקח רק לפי שהלוקח חושב בדעתו שהקרקע היא שלו לכך קרוין בי' שפיר הבאתי את הראשית פרי האדמה אשר נתת לי :

ב הנה הר"ן כ' בשניים עשר דרשות שלו שם יאכל אדם דבר המזיק לגוף עפ"י הרופאים ושוה פושה וסובר שמועיל לו יפעול מחשבתו ויועיל לו בשמת כפי מחשבתו :

ג בעל מגן אברהם בסי' ג' בא"ח כ' שם הוא יכול לפעות יסיח דעתו מדברים אחרים . בשם נמ' דשבה ושונא ג"כ בשאר היעוד בסי' ג' ס"ק ב' הרי אף שבפי הטבע קשה לו לפעות בכל זאת שם לא יחשוב בדעתו עשק אחר רק בעשק שיפנה הועיל לו מחשבתו גנד הטבע ויקל לו לפעות כי המחשבה היא למעלה מן הטבע ומושלת על הטבע :

ד בזוהר פ' ויגש ושונא בס' עמק המלך בפ' עשירי מטעם היקוני התשובה מפני שיעקב אבינו ע"ה כל מחשבתו היתה כלילה הראשונה על רחל כשבאב עם לאה לכן ניתנה הבכירה ליוסף שהוא בן רחל לכן לרחל והיה בכור למחשבה :

ה בראשית הכמה סוף פ"ד מטעם שהמחשבה מניעת בשם נמ' דשבת פ"ח ע"ב רבא שרי' מעיין ושב לו על ידו והיו הדם יולא מלפניו ולא הרגים מרוב דבקות מחשבתו בהורה :

ו בס'עמק המלך בפי"ח מטעם היקוני התשובה אם ישראל אחד לבו גם בשת אל נכר והיא גם היא לבה גם בו ושוכבים מוד זה לזה ומתוך כך בהזדווג ישראל עם נשתו מהרהר בעוו' והנוי' בהזדווגה עם בעלה הערל מהרהרת בישראל שהשם ים בהם כח להחליף הנשמות ויולא ממנו אים כופר בעלקי ישראל והבן המוב מן הנוי' יתנייר עם הזמן הרי שהמחשבה היא הפועל העיקרי :

ז גם ממה שפרשתי מאחז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אין לדיקים נמרים יכולים לעמוד כי כל המדתיהו שפע הרוחניות מלמעלה אינה אלא על ידי מחשבה שהיא נ"כ רוחניות וכל מה שהשוקק יותר חזקה בדבר הנחשק לו במחשבתו כמו שדם המשתוקק מאוד להשגת החכמה הנה בבקשתו להש"י מיספיע עליו שפע חכמה שנה הוא מתנענע מאוד ומעמיק מאוד במחשבתו בבקשתו על החכמה הנה הוא ממשיך על עלמו שפע חכמה עמוקה מלמעלה הרבה יותר ממה שממשיך אדם אחר במחשבתו שאין לו כוסף נמרץ כ"כ לחכמה וכן מי שמעמיק במחשבתו בהפלתו אחר רחמיו העלומים ממשיך על עלמו מלמעלה רחמים עלומים ומפני כך נעלו החסידים הרחשונים בהפלתם לפי שהיו מעמיקים במחשבתם מאוד על הדברים הנריכים אליהם כמו מטר או חכמה או שלום וכלום :

ח גם מעניין הנבואה מוכל להתבונן נוסל ענין דבקות המחשבה שהיה מפשיע מחשבתו מכל עניניס הגופני' ומתדבק במחשבתו ובשלו בגודל עוז' יכולת ורוממות ית"ש דיבוק עלום עד שנתפשטה מחשבתו וחיותו מכל הגוף עד שלא היה יכול לעמוד על רגליו ולא היה מסך מבדיל בפני המשגות הנפלאות לכן הנית הנבה עלומה מאוד ומה שכתבו כל הסשרים שהגוף הוא מסך מבדיל בפני המשגה אין הכוונה שיהיה הגוף עלמו מסך מבדיל אלא תשוקו' הגופניות הם מבדילים בפני הנ' השכל אך מפני שבשפש התחבר לגוף לכן בהכרח כרוך בעקב' להמשך אחר התות הגופניות ולעולם לא יתקיימו ביחד תשוקות הגופניות עם תשוקות השכליות כי כשזה קם זה נופל ולא נתמלאה ליר שהות שעורת דקליס' אלא מחיבר' של יחשלי' שהיה שע' דקדושה: **ט גם** מה דכתיב נגי אדם ואות כי ערומים הם כי בתחלה נתדבקה מחשבתם בעורת יצ' מאוד ולא היה להם שום הרגשה גופניות לכן לא שלט בעיניהם הנשמיים לראות שהיו ערומים הם אך תיכף שהשלו נפרדה מחשבתם מן העורת ונתפשטה מחשבתם בנופש להניעו להרגשת הגופניות לכן הרגישו אז ערומי' הנשמיית כי ערומים הם :

י **גם** ממה שמו רופאים מה רופא מדם לנגן מיזה ניגון בכלי כמו בגבל וכנור לריך להתלמד תוך לנגן ומה לא יתלמד ויחשוב לנגן מיזה ניגון לא תקיים בכלי ההיא רלונו ומחשבתו משפ"כ מה דופא לעורר ולומר מיזה ניגון בפיו תע"פ שבכרת פועל זה ע"י כליו הפנימים והוא מיזו יודע בהיזה כלים מנגנע להכלים הפלו בניגון הזה תעפ"כ כמו שמלוייר במחשבתו ליור מיזה ניגון כך מהנעשים כליו הפנימים מעלמם להשלמת חפלו כי כל כלים הגופנים מסועבדים ונכנעים למחשבה ורלון של המדם ומילו לא היה היכולת הזה ביד המחשבה וברלון של המדם לא היתה חלק חלוה ממעל חלא לפי שהשמה והמחשבה הם חלק חלוה ממעל לכן יש להם יכולת לפעול בכל אשר יחפלו וזה יבוהו ויכלמו הכסילים האומרים שהם מוכרחים במעשיהם עפ"י ידיעתו ית' כי הלא אין שום מעשה הן לעוב או לרע נגמרת אם לא ע"י קדימה עשיית הדבר ההוא במחשבתו ורלונו והנה רלונו המחשבת בהיברים הגופנים ומשפיע בהם שפע חיות כדי שיוכלו לעשות מעשיהם הטובים

יא **גם** ממה שפרשנו הפסוק כי הוא אמר ויהי הוא יום ויעמוד וכוכל נ"ב להבין ענין התפשטות המחשבה והרלון בהיברי הנוף ומ"ש בפל לשון הוא אמר ויהי הוא יום ויעמוד יתכן שיהיה מלת מה שהתבו הרבה ספרים בענין המחדם בעוכו בכל יום התיד מעשה ברחשית כי בל מעש' ברחשית היי' כמו המומן הכתוב בית שלאחר שנגנה שוב אין הבית לריך לאומן לכל מעשה ברחשית הוא ית' המליכם יש מאין והוא המעמידם ומקיימם ואילו היו מסולק מהם שפעו ורלונו והשנחתו מהם רגע אחד היה בלא היו והיה מתבטל מליאותם לגמרי והנה אומו הבח ית"ש שהמליכם הוא שום המקיימם וזש"ה כי הוא אמר ויהי הוא שום ויעמוד ר"ל אותו הבח הוא הנתן לזה' העומדה וקיום ויהיו שפרם עוד ע"י מה שכ' רש"י בפ' ברחשית בפסוק יהי רקיע בתוך המים וז"ל רש"י יהי רקיע יהוק הרקיע שעש"פ שנבראו שמים ביום רחשון עדיין לחים היו וקרבו בשני מנערת הקב"ה באמרו יהי רקיע והנה בפסוק יהי מאורות כ' רש"י מיום רחשון נבראו וברביעי הוא עליהם להחלות ברקיע וכן כל הולדות שמים וארץ נבראו ביום רחשון וכל ג' וג' נקבע ביום שנזכר עליו הוא שכתוב את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה עכ"ל רש"י והנה יהוע בעברים מאמרות נברא שעולם ר"ל בי"ם וברחשית נמי מאמר הוא והוא רומז לחכמה כמו שהרגש תרגום ירושלמי ברחשית בחוכמא ואי' בזוהר כולהו כלילין בחכמה ולא נפקין לבר חלא בשבילין ידיעין לנבי בינה הם"ד כולם בחכמה עשית בבינה עכ"ל הזוהר וזהו הענין שכל מעשה ברחשית נגברו ברחי דקה ביום רחשון ע"י מאמר רחשון שהרמז בברחשית הרומז לספיר' חכמה שהוא בחי' חיולי שכל הדברים הם כלולים בה רק ע"י הכלים שהם השבת ימים המשתלשלים מו' ימי הבנין המליאו לפועל הגמור שתתייחס לאיתו יום ולאותו ספי' מו"ק . וזה"ש שכתוב כי הוא אמר פי' חכמ ויהיו הוי' דקה שיולא מכלל מין לכלל יסות דק וחח"כ הוא יום ויעמוד בשאר ימות השבוע היה להם העמדה וקיום וחזוק נמור ע"י לווי בעברים:

ביאור ענין תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה

וביאור לדוד מלך הסם נפשי תשוק וביאור תהלה הסם בחיי יובן בפנגון שהד כי הנה אם נשמל להדם למה כל הדם אינו יכול לפעול שום פעולה אם לא שיחשוב עליו מקודם וכן לאמר היאך אפשר לפעול שום פעולה אם לא יחשוב עלי' מקודם והנה מין זו השוכה כלל שהרי נם אנו מודים שח"ו לפעול שום פעולה אם לא יחשוב עלי' מקודם אבל נבין הטעם על הטבע הזאת הן אמת הטעם פשום כי כל מה שיפעול האדם הוא עפ"י רלונו ובהכרת לריך שמחשבה יסכימו רלונו ומחשבתו לפעול הפעולה ההוא . אבל נלע"ד לקרב על השכל טעם יותר נכון כי הנה אם נשאל לאדם מהו עיקר חיות האדם ומהיכן נמשך חיותו והרגשת חושיו לא ידע להשיב ומי שיש שהשמה היא עיקר חיותו והרגש חושיו בגופו מפשמתו נשאלהו מהו מהות הנשמה מאין יודע מן הנשמה שום ענין זולת נשמה לבד שמכונה בשם נשמה ואינו יודע מיזה דבר הוא מכונה נשמה ומה יאמר וישוב למו אותו שדבר שהוא עיקר חיות האדם מכונה בשם נשמה אין זו תשובה כלל לשאלותינו כי אנחנו שאלנוהו על מהות החיות והוא משיב לנו הכינוי והשם של חיות האדם ומהות החיות לא ביאר לנו . ועתה שמע דע לך הנה יהוע אש"ה לאדם שמחשבתו תלייר שני דברים ברגע אחד כ"א בז"ז . ודע נאמנה שעיקר חיות האדם והרגש חושיו הוא נמשך מן המחשבה . ובעזה"י אקרב אל השכל ואסביר לך ואביא לך הרבה ראיות ע"ז . ונקדים לך ביאור שכתוב כי הוא אמר ויהי הוא יום ויעמוד כי הנה אם יום אחד לעבדו עד"ת שיעתיק מיזה חפץ ממקום למקום והעבד מעתיק היכף הנה בהכרח יוקדם לווי האדון להעתקת העבד שהרי העבד אינו יודע מחשבת אדונו ונמלא שהעתקת העבד ג"כ להיות בעת לווי אדונו אבל רגע אחד לפני לווי אדונו משפ"כ אם האדון רולה להעתיק החפץ בידי עלמו אז יכול להיות העתקת החפץ יותר היכף וסמוך למחשבת האדון כי האדון ג"כ לזוות לידו להעתיק החפץ כי היכף שמחשבת האדון רולה להעתיק החפץ בידו הרי אז היכף שולח את ידו ומעתיק את החפץ ומה שהאדון ג"כ לזוות לידו אינו מפני שיהיו יודע מחשבת האדון כי אין ביד שכל ודעת לידע מחשבת האדון אלא היו מסיעדת למחשבת האדון כי היכף ברלון ומחשבת האדון להעתיק החפץ הרי אז מספיקת המחשבה חיות לידו שתוכל להתמועע ולהעתיק החפץ והנה

כשהקב"ה הוא המדבר אם החפץ הוא יותר מהכוח המוכן למחשבת המדבר מהעבד לעוור מדומו אבל מ"מ בהברת הקדש מחשבת המדבר קלת לתמוע' ידו מפני שמחשבה שהיא רוחניות מ"מ לה לפעול בהעדר החפץ שהיא עניו גשמי אם לא ע"י כלי נשמיית שהיא היד אבל הקב"ה כשהברת העולם לא פעל ע"י שום כלי כ"ש במחשבתו ית' לבד מיכף כשהוא המדבר שהוא להברתות כמו שפי' הרמב"ן כל ויאמר דמעשה בראשית הוא רומז על מחשבתו ית' עד"מ ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור פי' שאלהים חשב שיהי אור ומיכף שחשב אז מיכף ויהי אור ולא פי' שיש קדימה למחשבתו ית' להויית הדבר אף רגע כמימרי' כי בשעה שחושב על הויית האור מיכף נתהוה האור בשעת המחשבה ולא אחר המחשבה וזהו כי הוא אמר ויהי חשב הרי מיכף ויהי :

והנה לאחר שחשבו אדם וחוה ונאמר וידעו כי ערומים הם והנה לכאורה הוא דבר זר שמחשלה לה ידעו כי ערומים הם עד לאחר החטא . והענין הוא כי הנה הם יצטרכו אדם שי תהיכות נייר כמים ויניח נייר אחד על השני ויחדקו הנייריס ע"י להלוחית המים וכל זה הוא מפני שהנייר התחתון הוא דבר קל ויוכל לדבק בעליון ע"י להלוחית המים משא"כ אם הי' דבוק בנייר התחתון מיכף עניו כבד לא הי' נדבק בנייר העליון ע"י להלוחית המים אלא בהנביהם הנייר העליון למעלה בחויר לא היה הנייר התחתון נגרר עם הנייר העליון אלא נשאר מונח למטה אם לא היו הנייריס נדבקים זה לזה בשעה כי דבוק השעה יכול לשכול דבר כבד יותר מלחלוחית המים ודבוק זפת יכול לשכול כבדות יותר משעוה ודבוק ע"י משמר של ברזל תוכל לשכול כבדות יותר משל זפת כמו כן חלוקים והבדלים בעין דבוק מחשבת האדם עם דבר הנחשב עד"מ אם אדם חפץ ליקח חיזה שכן טוב ואינו מוצא לאותו לקנות כי אדם אחד שים לו שכן טוב הרבה אינו חפץ למוכרו וזה שחפץ ליקח חושב התחבולות במחשבתו איך לעשות שיחפוץ זה האדם למוכרו במלא כשזה שועל ותוקע מחשבתו בעיניו התחבולה עד שיאם כח דבוק מחשבתו בעין התחבולה הנייר בתחבולה הנייר היא חלוש כמו דבוק לחלוחית המים יכול להיות נעקר ממחשבתו ע"י הנועד קלה שיעשוהו בעת הנועד ואם כח דבוק מחשבתו הוא חזק יותר כמו דבוק ע"י מסמר הברזל לא הוכל מחשבתו להתעקר מדבר הנחשב אף אם יניעוהו תנועות חזקות לא יזוזם ומה גם כשהם קשו לשכן טוב הרבה עזה מאוד מזי הדבק מחשבתו יותר ויותר עד שאם יולך אדם לפניו תוף וחליל וקול התוף יכיה אדיר וחזק ועשוי לא ירגיש בעיניו את התוף ובאזניו לא ישמע את קול התוף וכאשר יפעלוהו לו את"כ אם רגש בעיניו את התוף ואם שמע קולו יבטל אלא רגש ולא שמע וכל זה הוא לפי שהדבקה מחשבתו מאוד בדבר הנחשב ונפעלו כל הרגשותיו כלי מהשבה ולכן לא יוכל לרגות ולשמוע כי כשמחשבתו רושם לרגות לא לשמוע לא שומע הקול וכשמחשבתו רושם לרגות הרגשת העין מפני שגם מחשבתו מתפעלת בכלי הזה' ויש בכח חיות ויוכלו להרגיש משא"כ כשדבקת מחשבתו בדבר אחר אין יוכלו לשרגיש מאחר שאין מחשבתו רושם לרגות ולשמוע הרי הם כלי הרגשה כולם מתים ואין בהם שום חיות וכן הדבר בחום הטעם והריח והרכב פעמים רואיי בעלי תענוגים ורעבתנים כשאוכלין בכוונה עלומה כלי מחשבה זרה ומכיוים הכלי של חום הטעם כדי להרגיש מתיקות המאכל ויהנה כי כשמחשב' רוצ' להרגיש טעם הרי אז"ל בלשון וחיך חיות והרגשה מפני שמחשבה מהפעלת בהם ולכן ים לו כח להרגיש ולטעום מתיקות המאכל ולהריח ריח הנעשים שבמאכל משא"כ אם יחשוב בשעת האכילה בדבר אחר הרי אז נדבקת מחשבתו בדבר האחר ואינו רושם אז לטעום טעם המאכל ולכן אינו מרגיש אז מתיקות המאכל וכן אם יאחז אדם אינו משקה מרה בלשונו אם ידביק מחשבתו בדבר אחר בשעת השתיה הרי אז אינו מרגיש מרירות המשקה והנה הרעיונו בטעם שלוכל כוללי מדביק מחשבתו בחום הטעם דבוק עלום עד שאחר כל האוכלים נשארו בלי חיות בלשונו לא ישמע ובעיניו לא יראה ולא יעתק מחשבתו מהאכילה ומהנאת . כללא דמילתא כשמחשבת האדם מתפעלת ונדבקת בדבר אחר ולא בכלי החושים או כשנדבקת בא' מן החושים אין בכלי חושיו שום הרגשה כלל לא לטוב ולא לרע להיותו לא להרגיש טעם מתוק ולא טעם מר ולא ריח טוב ולא ריח רע וכיוצא בחום הרחות אין העין יכול לרגות ולהרגיש לא מראה נחמד ולא מראה מגעיל ולכן קודם שחשב אדם וחוש נתדבקה מחשבתם בו יתי' וברוממותו שנשגב מרוב הנשגב עלומה שהי' אז להם לכן לא הרגישו בחום רחותם מתחלה כי ערומים הם כי אז הי' כמעט נוסף נוף מה עד לאחר שחשבו ופרדה מחשבתם מדבקות הבורא ונפלו ממדריגתם החשובה ונתפעלה מחשבתם בנוסף וכלי חושיהם ואז חי' חושיהם ולכן הרגישו בחום רחות כי ערומים הם :

ועוד אפשר הי' היפך כשמדביק אדם מחשבתו בדבר הנחשב אלו בטלו הרגשותיו עד"מ אם ראובן יתן עלה לשמעון שהוא עני ואביון ולו מאוד עד שכמעט הוא ומשהו וכינו וב"ב הם נפשי רעב וראובן מיעטו היזה עלה שע"י מרחק קלה יכול להשיג עושר מופלג לערך ת"ר אלפים אדומים ושמעון מצוי היעיר בשלה שהעלה היה עלה נכונה ומתיתים הנה אין ספק שמעון הלזה לא יכול לנוס ולא יעיף ולא יחסון לאכול ולא להתפלל וללמוד ולא יחשוב בשום עסק אחר מחמת עוסק דבוק מחשבתו בערחת קלה שהיא כדי להשיג העושר הטוב וכשילך אדם לפניו ותף בידו וישמיע קול עלום

עמוס עם התוף הטוב אין ספק שמעון הלזה לא ירח"ל לא המדם הטוב הזה התקוע התוף ולא ישמע קול התוף כלל לגמרי כי הנה הרגשה כל החושים הם נמכרים תחת הרגון והמחשבה שהם שורש חיותו והרגשתו של מדם וכמדם רוצה לרמות בעיניו ולשמוע באזניו מז"ם כח הרגי' בעיניו וכח השמיע' באזניו משל"כ כשמעון הנ"ל מעתיק מחשבתו מכל הלו הדברים מזי כל הלו התיברים הם כתבן דומם ואין בהם שום חיות והרגשה והנה לתגשים כתלו עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו וכמעט לא ירגישו הם יטילו אותו למדורת עלים ואם לא ירגישו כלל השריפה והמכוה ולא ירגיש כלל המגשים שנוגעים אותו ולא ידע הם מגיעים אותו או הם הוא עומד על מקומו הרחטן ולא ירגיש הם כלל ואפי' הם כבר הם שורפו אינו יודע הם הוא מונח על הם או הם עומד על מקומו הרחטן והנה אין שייכות לומר שאינו יודע הם הוא מונח על הם רק שסובר שהוא עומד על מקומו הרחטן דגם זאת המחשבה אינו יכול לחשוב שהוא עומד על מקומו הרחטן שהרי מחשבתו נעקרה ונפרדה ממנו כלל לגמרי ותתדבקה מאוד בדבוק עלום בעלה שיעלו רחוק להשיג העושר הטוב ההוא שם היה יכול לסבור ולחשוב בהשתו על הם שעומד על מקומו הרחטן כבר היה מרגיש כאב השריפה והמכיה אבל בפעת אין לו כלל שום הרגשה לענין אחר ואע"פ שהשם פועל פעולתו ושורף את בשרו הוא אינו יודע כל זה ואינו מרגיש שום נער עד כי ישרף:

והנה מרשום שם שהשניתי עניין אחד נכבד מאוד והוא בהמדם נהרג על קידום הטם שלא יראים שום נער וכאב כלל ועיקר ולהבין זה צריך כמה הקדמות להקדים הנה ידוע כי מפי עליון לא יצא הרעות כי אין דבר רע יורד מלמעלה כי לעולם הטבע שיורדת מן השמים טובה היא מאוד מאוד רק ההשתות וההתהפכות מעוב ורע הכל הוא כפי ההשגות שלו' מקבל הטבע השפל לזה כי השפע מלבוש הטפתן ומשתרת הכובש מתיכה את הטעות ומקפיאה את המלח וידוע הוא שכח אחד יש בשפע שכח הוא מתיך ומקפיא ומלבן ומשחיר ועם היותה כח אחד לבד עכ"ז פועלת דברים הפכיים והשתנות הינו מלד השפע אלא מלד שני' המקבל שכח הוא כי השעוה מקבלת מכח הוא שבשפע עניין ההתכה והמלח מקבל עניין ההקפאה מכח הוא עלמו שבשפע וזהו פירוש הפסוק ואתה לריק על כל הכף עלינו כי תמת עשית כלומר כי מה שעשית הוא אחד ותמת רק ונתתו הרשעו בחטיונו נרמנו לעלמינו להיות תמיריונו מקבל מטבע טיורך מלמעלה עניין רע ונער וכאב · ועפ"י משל זה תמר ג"כ התרי"ל פי' הפס ק אני ס' לא שניתי מפורסם הוא שהוי' הוא מדת הרחמים ואלקים הוא מדה"ד ותמר אני ס' שהוא הוי' מדה"ר לא שניתי למדה"ד כי ס' הוא האלקים פי' שבכל אחד ורמז לדבר כי חילוף הוי' בס"ת שהוא מלפ"ן הוא אני' ס' ואלקי' במילוי יודי"ן הוא ג"כ אני' ס' ואין ההשתנות מלד שכורת ח"ו רק ההשתנות הוא מלד אחי' המקבל כי שמם ומנן ס' אלקים פי' ס' אלקי' שהוא מדה"ר ומדה"ד הוא כמו שמם שפועלת דברי' הפכיים וזהו פי' הפסוק נ"כ כשמם הוא מפני שם כן יאמרו רשעים מפני אלקים שהוא מדה"ד כי תכונת רשעים נמשלה לשעיה שהכוונה מוכנת לקבל הסחכה שהוא ענין רע וזהו נ"כ פירוש שרשעים מהפכין מדה"ר למדה"ד בכח הכוח הרשע שלהם שמוכני' כפי רוע תומר שלהם לקבל רשע מן הכח מלמעלה ולדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר ועוד אניח מצל אחד לצל"ל שים מין אחד מר מאוד מאוד ואינ עשוי' ממרה ואינ רשם הנזכר במגילת סיכי' שרוני רשם ולענה והוא הנק' בל"ת בלע"ז שהוא מר מאוד כידוע והנה כאשר יחלה האדם חולה נדול מאוד עד אשר יגיע ליסורים קשים ומרים ונדולים ורפואתו יהיה מזה שמין שמר ואשים שהוא החולה הוא נכון וחכם נדול ויודע בשכלו היטיב מעלות הסבריות וחסרון החליות שבבני אדם הנה הנם יאמרו בשמחת שמין שמר הנ"ל בחשק נמרץ ואהבה רבה עם היות שהוא מר מאוד לחיך ע"ז בחשבו כי כזה יבא לו רפואה נמורה כמעט שימתיק לו לחיך שמין שמר הנ"ל והענין מובן יותר כי ידוע כי כל מיני ההרגשים שבאדם וכל החיות שבאדם הוא בא מן הנשמה שהם לפ"ע נשמה הוא בחבן דומם ולא יהיים כלל ועיקר בפ' מן ההרגשים הן נער וכאב לפ' שיהיים והן הנילה והעונג לפ' יהיים · והנה זה באדם הנכון כל מנמתו ומחשבתו הוא נשתקע בעניין הרפואה הזאת ומלייר במחשבתו ההנאה שיגיע לו לפ"ע שיאמר שמין שמר הנ"ל שיהי' בריא והנה ידוע כי מחשבה ונפש הוא עניין אחד כי רוחניי' הם והנה כאשר יתפעל מחשבתו בעניין ההנאה שיבוא לו לפ"ע שיהי' בריא הוא נשקע ממש בתוכו מחשבה ולא יהים לבו לעשם המרירות שהיה טועם עתה ונדמה לו כאשר היה טועם שמין הנ"ל ולא יזדמה לו שהוא טועם מיס אלא יזדמה לו שהוא אינו טועם כלל כאשר אניו יודע שטועם הוא לע"ע מחמת רוב ההתקעות מחשבתו ונפשתו בעניין שיהי' בריא לפ"ע משל"כ כסיל שאינו מבין מעלת הסבריות בשקיבתו שמין שמר ורפואתו יהיים מריריות נדול לאין תכלית הרי שמין שמר הנ"ל הוא דבר אחד ולפ' יבוא מזה שנפה ומתיקות ושונג ולכסיל יבוא מזה נער ומרירו' הרי שהשתנו' הוא מלד אחי' המקבל כמו זו המשל כן הוא המשל בהאדם לדיק אף שבא עונש ונער וכאב מלמעלה מקבל בהכנה נפלאה מאוד בחשבו כי העונש שיהי' לו בעוה"ב אין לו ערך כלל וכלל לנגד הנער על עכשיו ודומה לו כמו שהולם חלוש שלישרו לו הסורין ולמחר כשיעור משנתו לפ' יהיים שום כאב כלל ועפ"ז תמרתי פירוש הפסוק בשוב ס' את שיון היינו כתולעים שמלפני כתוב בספר מכשר מכשירים

מפניהם שפעם אחד היו מגבי מדינה אחת בגרש גדולה והיו סובלים יסורים קשים מהמלך וחכם אחד היה ביניהם ולא דבק ע"ז כלל ושלחו לחכם הנ"ל למה מיכך דוחק על היסורין שמכין תוכך כל יום והשיב להם אם יחלום לאדם חלום שהכוהו מאד למחר כשיעור מכותו לא יכאב לו כלל ותע"ם שכשהוא חולה ים לו לער שהוא סובר שבמחת כן הוא אלא שמח"כ כשיקיץ יודע שחלום הי' כמ"ש שכתוב ויקץ פרעה והנה חלום שכשהוא חולם נדמה לו שהוא בהקיץ לך מח"כ יודע הוא בהקיצו שהם שהי' עכשיו חלום הוא כאשר שעתה לא כן הוא כמו שחלם לו והנה ידענו שהעוה"ז הוא דומה לחלום ועוה"ב להקיץ הוא לעולמי עולמים ולמה אדבק ע"ז שמכין תוכי בחלום כיון שלא יכאב לי כלל כשאקיץ דהיינו לשוה"ב והנה פשוט הוא חולם החלום שמכין תוכו נדמה לו שהוא בהקיץ לך מח"כ איקיץ משנתו ורואה שכל זה הי' כשהי' ישן והינו רואה שום חבלה וזק בגופו ורואה היא בעיניו שנשתנה הדבר מכמות שהיה בחלום אז יודע הוא שזה היה חלום לכל בעוד שלא נתנה מכמות שהי' דהיינו שעוכב ישן וחילם חלום אז שכור הוא שהמת כן הוא שהוא סבר שזה הוא בהקיץ . וזש פי' הפסיק בשוב ה' את שיבת ציון שיהיה הדבר מכמות שהי' אז שיהיו כחולמים וחזור לעניינו שלדיק מקבל עונש ויסורין הבא עליו מהשם ולא ירגיש שום לער כלל משא"כ ברשע הוא להיפוך ולקדיש עוד הקדמה אחת ויובנו העניינים יותר בבירור הנה אית' בשם' ברכות חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ואמרתי טעם נכון על זה כי נבין ענין הברכה מה הוא יובן ממשל אחד היה שהיה אב מרחם על הבן ואוהב אותו מאוד מאוד אף אם לא יהיה מושלם במעלות ק"ו אם הי' מושלם במעלות שיהיה הבן שהוא חכם נמרץ וסופר מהיר וחריף גדול ובקי בכל התורה כולה והוא יפה תואר ויפה מראה בעל קומה ובעל צורה ויש לו קול ערב ונעים ויודע ומכיר בכל החכמות שבעולם ויודע לתקן את ידיו בכל מלאכת מחשבת שבעולם ויודע לנגן בכל מיני זמר והוא עניו גדול ושפל בדעתו ואיש מתנהג כלל וכלל ואוהב את הבריות מאוד ומדבר עמהם בכבוד ונתת אפי' עם קטן שבקטנים לתן שפק שיהי' אפס הוא יאהב אותו יותר ויותר לאין תכלית וכשירצה אפס לגדל אפשר בנו לאהוב אותו ולהלבים אותו מלבושי יקרים וכבדים אין שפק שאלבשו הבגדים אפס יפה תן יותר ויותר בעיני אביו ולא יסבע אביו עם אהבתו אפר אוהב אותו וזה היא לער אלא אביו אמינו יכול להסביע התוכחו ואהבתו לבנו והוא על דרך כי תולת אהבה אני וע"ד תן אמיס לא זאו בעיניו כמפורש בספר הזהר הקדום וזהו ענין שבחורבן הבית היו שוחטים בניהם ואוכלי' המודיים טפחים טפחים והוא ברשותם גדול פ' שבתם והמלחם על בניהם החמודים מזהב ומפז אלא וזה וכסף אין נחשב בעיניהם למחומה לגודל אהבת בניהם והיו מודדים ושוקלים בניהם והיו נותנים זהב לבית האקדש ועכשיו ברשותם בניהם בוכים ומועקים ללחם ואינם יכולים למלוות תחות בניהם והי' גודל אהבת בניהם להם לפער גדול עד שיחזקו ע"ש ושפכו את לבם ללב אכזר ושומעים ואוכלים שותם למען לא יהיה להם לפער גדול כזה וכפי גודל האהבה כתחלה כן גודל האכזריות את"כ וזש היה מחמת גודל הפער אשר לא היה לבם יכול לסבול ולסבול זה הפער והחזר לעניינו במה שהאב שותה את הבן שהאחד מאוד מאוד על אחת כמה וכמה כשהאדם יבין ויבחין גדולת הטובה וחכמתו ויכלתו והשגחתו הפרטיות על כל אדם כמ"ש עין ה' אל יראיו כי"ת כל בני עולם שוברין לפניו ככני מרון וכולם נפקרין נפקידה אחת ועיין בתוספת יום טוב בזה שמצא במס' ר"ה ע"ש או כאשר יבחין אדם, מלעדי גבר כוננו אשר יולה שום מלאך מלבשיג ולידע ענין לעדותיו אל בני עולם מיום בריאת העולם עד עכשיו יבוא בלב כל אדם להבה נפלאה לגודל יה"ש מאוד מאוד עד שלא תשבע גודל אהבתו לגודל כמ"ש הכתוב כחיל תערוג על תפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים ופי' האר"י ז"ל כי אלה שעומדת בשפת הנהר ומבטת לנהר ורואה דמותו בנהר במים פמ"ש ודמתה לו שפם יש נקבה ומתעורר תאוותו לשכוב עם אותו האילה וכאשר אינה יכולה להשיג תאותה אז תגבר התעוררות התאוה יותר ויותר עד שגודל התאוה שאינה יכולה למלאות, תחלה תולי גדול כמ"ש כי חולת אהבה אני וזה פי' הפסוק כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים מגודל אהבתי את אלהים אינו יכול למלאות אהבתי ותאוותי לגודת ית"ש והנה גדולת הגודת יובהן יותר ויותר בגופים כשיבחינו השגחתו הפרטיית על כל בני אדם ומשלם לאיש כפי מעלליו אדם בנגד אדם כי במדה שאדם מודד מודדין לו ואחשוב אני שלכן נקר' אדה"ר שהקב"ה משלם לכלם אדה בנגד אדה הן בשכר הן בעונש וכל שאברים ושוגים הם בחיש מכ"מ ואאדם אם יהיה רוחב לב נכון יבחין כל זה בכל שאברים וכל העושים והנה טעם ברכת הטובה היא על עלם הטובה על זה אמטיב לו אלא לפי שבזה הטובה שעשה לו הקב"ה הוא אדה בנגד אדה וזה יבחין ויכיר גדולתו יתברך ורחוי לברכו ולשבחו מחמת גדולתו אבל הברכה היא על עלם הטובה וא"כ נם על הרעה חייב לברך שברעה שעשה לו מכ"מ נ"כ יבחין ויכיר גדולתו ורחוי נ"כ לברכו כמו על הטובה ויש ליתן עוד טעם אחר על זה כי הנה האדם אינו יודע אם זו הרעה רעה היא שאפשר שיבוא לו מזה הרעה לבסוף טובה לכן חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ובדרך הזה שמעתי פירוש הפסוק עננו בחמת יעשך פי' שאני אינו יכול לבקש ממך פרטי הדברים דהיינו טובה זו וטובה זו תעשה לי שאינו יודע אם יהיה לי טובה או לבסוף יהא לי רעה מא שטובה

כך לפי הבירה שידעה בעצמה מיזה דבר טובה לי ומיזה דבר רעה לי ומבקש ממי ממך שתעשה לי טובה להכלית לפי שיהי' עתה רעה כיון שסוף סוף יבוא לי מזה הרעה טובה ומחזר לעניניו כי כשיה שלפי מחשבתו בגדולה הבורא ויכולתו והשגחתו לפיז הכליה הגדל מהבית הבורא כלבו מאד מאוד ויבזה אותו מאוד בקול נעים שקול מעורר הכוונה וירגיל לבבו אותו יותר ויותר כפי הכליה כתו והמחשבה נקבעת בלבו מאד מאד עבר מיס רגיש לפ יוכלו לכבות את המחשבה ויחלש הולת המחשבה ומחמת לער גדול שים לו שלמיו יכול להסביר המחשבתו והתורה לבורא יתברך יחסוך למסור עלמו לסבול כל יסורים קשים שבעולם מחמת מחשבתו המופלגת, ויהיה כל היסורים בלבו כדבש לפיו בעבור גודל שלחבה שים לו לבורא ית"ש ואפי' שם ייסרו אותו יסורים קשים ומרים לפ ירגיש שום לער וכאב כלל ועיקר בהיות נשמתו קשורה למעלה בשרשה במחשבתו בבורא ית"ש ובהשבתו וכל מיני הרגשת הכאב הגופני והתוות גופניות הוא מחמת הנשמה שבגוף הלדם כי נשמתו יולפת מגוף הלדם לפ ירגיש שום כאב ותענוג וכיון שזה מסביר מעליו כהות הגופניות וכחות הרוחניות מתגברים לז לימו מרגיש שום כאב כלל ועיקר ולדרכם כל הכאבים הם לו לנחת בעבור שמסביר מחשבתו לבורא ית"ש כלשו הייסורין ובמחת לימו מרגיש כלל וכלל וק"ל כשלדם יתפלל ויבקש לבורא בשר בלבו עד שיחסוק להסביר את מחשבתו בסיורתו להרגיש על קיום הסם לז נחשב לו כלשו נהרג על קיום הסם ואין הפרש בין זה לזה שלה זה במחשבה וזה במעשה זה בכח זה בפועל והפשר שזהו הפירוש של כך שלה במחשבה הנזכר על ר"ע שבמחשבתו שלהב נשמתו למעלה בשרשה ונתקשרה עם הקב הטוב, כתבו שם, כבא מליעה כדף קי"ד ע"ב שלליהו קבר לר"ע שם היה שלליהו כהן הוא לפי שהי' את מלוס שהיו יראים לקוברו שהי' מהרוגי מלכות והיה מלחתי עם תורת חייס של מרח"ו שקיבל מרבו האריז"ל בדרוש הנדול שבס, כשלח שמלח כתוב שר"ע את מיתות עלמו ובא שלליהו ז"ל וקוברו והיה לפ"ז לא היה מה מלוס ויסיתך קברו שלליהו שהוא כהן לך העניז הוא שבאמת נהרגו ע"י המלכות לך שהריגה לא פעל בו כלו, יליתות הנשמה מן הגוף לך הוא את מיתת עלמו שהתקשר נשמתו למעלה בשרש, דבוק עלום במחשבתו והוא מיתה נשיקה כמו שהי אלוה בנשקו זו את זו דהיינו שדבקו וקרא לדיבוק נשיקה וה"ק מ"מ היה את מלוס שהיו יראין, לקברו שו שפשר כיון שאת בנשיקה ולא ע"י מלאך שמות לא היה מטמא כלל כי הטומאה למת בא ממלאך המות ואמר כל ימי הייתי מלטער מתי יבוא לידי ונקיימנו ועכשיו כו' פי' כל ימיו היתה מחשבתו עזה מאוד מאוד עד שלא היו יכול להסביר את מחשבתו לבורא והיה מלטער על זה כל ימיו שיבוא

נקידום הסם להריגה להסביר תלותו נחשב לו כאלו נהרג כיון שהגיע לזה החשק כל הרלוי לביל' אין ביל' מעכב, בו ועפ"ז יובן הפסיק כי עזה כמות מחשבה פירום כי מחשבה היא עזה כמו מחשבה שיחשוק מדם למות על קידום שמו ית' הגדול ומס יגזור הסם בחיים עוד מרחיב ביאור זה הענין יותר ויותר במשל ומליצה כאשר יורני המלמד למדם דעת בדרך חוק הדעת:

משל להנ"ל מס מדם מחד הוא בעל מחשבה גדול מאוד ויהשוב מחשבות ויחשוק במחשב' הסם אם יספר מדם מיזה סיפורים במעמד קרוב לזה הסים בעל מחשבה בכדי שיכול לשמוע את הדברים הסם ועכ"ז לפ ישמע בעבור שהשמיעה וכל החושים בלים מכח הנשמ' המסביע חיות בדם וזה שהדם מפסיק כל כה הנשמה במחשבה הזאת שמחשב לכן לימו שומע הדברים הסם ולפ עוד לפ שף מס נוגרי, בשנדו ובגופו לימו יודע מס נוגרן מחמת רוב ההתקשרות מחשבתו בדבר אחר וכשמעו לפ ירגיש בעת הזאת לער שמחמ שיחמו להם בגופו וכמו כן לפ יכוה ויכרח כ"כ במהרה בגעו בנחל, כמו שדם אחר שלימו בעל מחשבה שתיוף מכוה עלמו בנחל, ויטה עלמו תיוף מהנחלת להלחם למרחוק ממנה בשער שזה הסים יודע שהנחלת שורפה בגיעה בדם וכשהר רוחם שימו לו הבר אחר טוב בנחלת לז מחשבתו מסייע, כאב השריפה בעת הזאת בעבור שיודע במחשבתו שנחל שורפ, משל"כ בשדם שהוא בעל מחשבה אחרת ולימו שם מהשבתו לזאת בעת הזאת שנחלת שורפ, וגם לימו רוחם בגיעתו בנחלת בעבור כי בהשקעו' מחשבתו בדבר אחר כמעט מתבטל עם כל החושים שיעים להם ולפ ירגו לזה שם ולפ ישמעו וכן כולם וזהו ענין הגבילים שהשביעו כחות הגופניות מעלמם והגבירו כחות הרוחניים עליהם, כי בזה קם זה נופל לשדר ומהקשר נשמתו למעלה בשרש, ורוחה מה שרוחה וזהו ענין נבואתו ובעוד נשמתו קשורה למעלה הנוף נופל לשדר בתוך דומם בעבור שכחות הגופניות נתחלפו מחוד עד שאין לשם התקומה על השדר ובאותו פעם שהגביע היה מופל לשדר אפי' היו מועלין בו דקר לפ ירגיש כאב כלל ושמעתי וקבלתי ממגידי לאת שמיה' הרמ"ע מפאנו בעל עברה מלמדות ויונה הלם ופלח הרמון סי כן מיתות נגיקה שהתקשר נשמתו למעלה ונפל לשדר מוסלך בתוך דומם ונתקשר את על השדר

ויהי רלון שיהיה מחריתי כמוהו שדרי לו:

ויובן נ"כ לפי הנ"ל מה שלמרו נגמ' חלוס אחד מהשים הגבוהה לפי שבעת שהגביע שקשר נשמתו למעלה במחשבתו נשאר נופו על השדר בתוך דומם והוא מיתה גמורה מפני שבאותו רחיים חייתו נשמתו בגופו לימו יכול להסיע כי הנוף משך מבדיל מוגע שהשגה משל"כ בהתפשטות נשמתו מנופו לז מסיע שלא ע"י משך מבדיל כי הנוף נשאר כמת על השדר וכיון שהגיעה לחד מהשים במיתה שהוא

הוא בגבורה גמורה גם החלוש שהוא בשיעור הוא אחד מששים בגבורה. והנה שמעתי שבדורינו העלילו הגוים דם טקר על איש קדוש אחד שנהרג על קידוש שמו ית' ותחבו בו עמוד של עץ מתחתיו בפיתיות גופו בחוזק יד שנקבו כל בני מעיו ונתגלה רחם העמוד הלל מזגו וזה היה שמוך לליל שבת וכל השבוע הזאת לא טעם כלום כי התענה כל הששה ימים ושמוך לקידוש הרגוהו וקודם מיתתו היה מזמר שירות ותשבחות בלחבה עזה ושאלוהו אם מרגיש איזה כאב והשיב שעד עתה לא הרגיש כ"א עכשיו בעת שנשאלוהו אם מרגיש או לא וכל זה מרוב דבקות מחשבתו בלחבה עזה ועלומה בצורת ית' ומרוב שמחתו בשעשוע נשמתו העתידה לבא לאחר שעה מועטת בג"ע לכן לא הי' מז הרגשה לאחזי הגשמיות ושבת שירוד והשתלקות חייו מנופו לא היה ע"י הריגה כלל אלא הוא המית את עלמו ע"י דבוק מחשבתו בו ית' ונשפרה דבוקה שם וכשורין הגוים שע"י הריגה נפרדה נשמתו מגופו:

ופעם אחת אירע לי שדרשתי הדרוש הזה בכה"כ בימי הקיץ ובשמע הדרוש שהקהל מעט ותמ"כ שאלתי לבריות אם שומעין קול נפטיפי הצופות והלפרים שמלפלפין בקול נעים ושניהם לי הן ואמרתי להם מפני מה לא הרגשתם בזעזוכם עד עתה קול נפטופים היה היה מפני שעד עתה הטיתם אזניכם לשמוע הדרוש מפי ונתדבקה מחשבתכם בשמיעת הדרוש ולא הטיתם אזנכם לקול נפטופים כי מה שאין המחשבה רוצה לשמוע אינה שומעת כי עיקר חיות הגוף של אדם וחיות חושיו הוא ממחשבתו. ועוד אמשיר לך ואביא לך ראיות ע"ז אין שעיקר חיות הגוף הוא ממחשבתו עפ"י מה שבארתי בספוק עוז ותודה במקומו כי הנה ידוע שכל הגבורה המתפשטת בכל העולם נמשכת מספיר' הגבורה וכל החסדים מתפשטים מספי' החסד והנה חסד וגבורה שני הפכיים הם והשם ממיר נאמר שבחסד יש חלישות ח"ו בשפוך הגבורה לכל העינן הוא לך כי הנה ידוע שבהתקלף והתרגז האובן על שמעון מאיר יהוסף לו כח וגבורה בשעת הכעס והרוגז ולהיפוך כשאדם מלא שחוק בהרחבת גדולה הרי אז נחלש כמו ותרופף מאוד ומסיבה לכל זה הכל הוא כפי חפץ מחשבתו כי כשאדם מתרגז מאוד וחפץ לפעול גבורות ולנקום נקום מחבירו להכות אותו בתגרוף הרי אז מתקבץ כל כחו שבגוף לאותו אבר שחפץ לפעול בו גבורה שהוא היד וכשאדם בשחוק הרי אז הוא בדרכון טוב מאוד ושינו חפץ אז לפעול גבורה כלל לפיכך נצרחים כל כחות הגוף למקומות מוצבותיהם בכל מיבני הגוף ונגזזים ונסהרים שם ושיהם מתגילים ויולאים משם עד שעת רוגז נמלא כל הוא כפי חפץ מחשבתו של אדם וכזה הבחי' דומה הנשמה במקלת למקור אחר מולבה ממנו מה שהוא ית' כל אחר חפץ עשה לף הנשמה כן כי היא חלק אלוה ממעל ממקור שהוא ית' הלבים את

הנשמה בגוף משם ואילך תלויים כל פעולות הגוף בחפץ ורצון מחבר' הלדם שהיא ג"כ בחי' הנשמה וכמו כן נראה פלא בכלי הניגון המוטבעים בלדם שאין יודע לכל לדם מהות הכלים הלם ולופן תנועתם איך הוא כדי להמשיך הקול או להכניס לשמח או להעליב ומ"מ כשבר יראה לדם לשורר ולומר איזה ניגון בכל אחר יחפץ ברצונו ובמחשבתו הן להעליב או לשמח כן יעשו הכלים הפנימיים הלם ונשמעים ומקיימים מחשבתו של לדם ותע"פ שאינו יודע לופן פעולתם ושדורם ות"ל לגייר במחשבתו קודם שמשורר הניגון לופן פעולת' משג"כ מי שמשורר בכלי ניגון כגון בנבל וכנור לריך לידע וללמוד לופני תנועות המיתרים וחקוים הנק' בל"ל סטירני"ם ולריך לידע בחיזה אלבע יתנגן מה' אלבעות ועל חיזה מיתר יעבור באלבעו ואם לא ילמוד לידע כל אלה אלא יעשר באלבע שיזדמן על חיזה מיתר שיזדמן לו כמו התינוק הקטן שמשחק בחיזה כלי זמר כלי שום כוונה כלל לזמר חיזה ניגון לשמח או להעליב להמשיך או להכניס כ"א להשמיע קול בלבד ואם לדם לא למד כלל לריך לשורר בכלי ותחפוץ מחשבתו להמשיך הקול ובאמת הוא ימשך באלבע על המיתר המגביה הקול או להיפוך כמלא שהכלים של כלי זמר לריך בשמעים למחשבתו כלל אבל כלי הגוף בשמעים למחשבתו בכל אשר תחפוץ מחשבתו לגון כן יגנו הכלים הפנימיים שלהם כמלא שמורם ועיקר בכל הוא המחשבה אלל הלדם. וכ"כ הר"ן בדרשותי' המלוסה בשם שניש עשר דרשות בדרוש שאחר עשר כבר השתקתיו שאם יאבל לדם דבר המזיק לגוף עד שתועיל לו מחשבתו באוכל הסוא שיסיר ממנו הזיקו אם לא שיהיה מופלג. וכן מלינו במן שכל אם שהיתה המחשבה רולה לעשות במן כך היה מרגיש חום הטעם אם היה רולה לעשות טעם בשר היה חום הטעם מרגיש טעם בשר וזו הסבה לא היתה כ"א במן לפי שבני רוחני כי המן הי' מתולדות אור העליון שהתפשט כמ"ש הרמב"ן בפ' בשלח ע"ש וכמ"ש האריז"ל שהמן נשתלשל [כלן ניתוק בהכת"י וגרשה של"ל מטלת דבדולחת עילת'] כמ"ש ועינו כעין הבדולח וכל דבר רוחני הוא היולי שמוכן להתהוות ממנו כל מיני הטובות לכן נתפשך המן לכל הטעמים [גם כלן נמחק בהכת"י וגרשה של"ל ק"ל הרי המחשבה הולידה הטעם וכן מורגל ג"כ בפי הבריות שהכאת היהודי מסוכנת לגוי והוא עפ"י מה שמעתי שמלך אחד] דלג על אלה הרי לו בניס שירבו המלוכה ממנו ולעת זקנותו מולד לו בן ונתן לוהו למלמד שילמדו חכמה ומוסר וזרך ארץ וטכסיסי מלוכה וטכסיסי מלחמה והבן המלך לא היה חפץ לשמוע למלמד הסוא כמה שהדריכו ופי' המלמד מוכרח לייסרו בשבט מוסר ואמר המלמד להמלך הלא אדוני המלך יודע ע"ז להדריך ילך קטן אם לא ע"י הכאות בשבט מוסר ואני מחיידת ממנו מאוד שלמחר יירם המלוכה ויזכור עם שהכאתי,

שהכתי' ויקום ממני וימית אותי ויעבור המלך דע כשהכה אותו בלי שום כעס לא תכעס בו תרם ותדרכם יהכהך ואם תכהו בכעס מיד לך שום תרעומת לא עלי ולא עליו כ"ש עליך ועל כעסך נמלא השבט בעלמו שהוא בלי להכותו אינו כועס לו כ"כ כמו מחשבת הכעס והרוגז כשמכהו מחשבת כעס ורוגז מכניס בו תרם בלבו והכל הוא כפי המחשבה כי כל כח רוחני ג"ח שיוצ כ"ח ע"י פעולה גשמיות והנה אם מכה בן המלך מחמת שהכה כדי להדריכו לטוב לו כשהר ייסר איש את בנו הרי השבט הזה אינו כלי לכח רוחני שהוא כח המחשבה לכן מכניס המחשבה בלבו ואע"פ שבשעת ההכאה אינו חושב למלמד כי אלו היו' מסיג הגבר שהכהו היית היא טובה לא היו' לריך לשבט מוסר כלל אבל מ"מ כשיגדל הגער יסיג היטיב למפרע כוונת מלמדו להועילו משא"כ כשמכהו בשנאה ורוגז נמלא השבט הזה הוא כלי לכח כעסו הרוחני לכן מכניס תרם בתן המלך וכל שיגדל הגער יסכיל יותר ויותר עין התרסות של הכאת השבט וכן כשיהודי מכה לע"ז לגודל עומק שנאת היהודי לעכו"ם כמ"ש החכם עין שנאה כשנאת אדם ר"ל כשנאת בני אדם זא"ז כשחלוקים בדתיהם ולכן כפי שיעור עומק השנאה כמו כן הוא שיעור תרסת ההכאה לכן לפעמים יכול יהודי להמית לעכו"ם אפי' שלין בהכאה היתה שיעור כדי להמית כי תרסיותו ממיתו והכל הוא נמשך אחר מחשבתו של אדם אע"פ שאם לא היו' מכה לעכו"ם כלל לא היה יכול להמיתו משנאתו אותו במחשבתו לבד משעם הוא מפני שמחשבת אדם היא רוחניית וא"א להתגלות פעולה גשמיית על ידה כלי כלים גשמיים כמו יד האדם או שבט שבידו אבל כשנאת היהודי עלומה כ"כ שאפי' היו' מאוד במחשבתו להמית לעכו"ם אלא שמתיירא מעלילה לכן אפי' ע"י הכאה קטנה גשמיית ואין בה כדי להמית יכולה להתגלות מחשבתו ויאות העכו"ם ואם תשמל ותאמר אדרבה הרי מחשבת היהודי שלא להמית לגוי כי הוא מתיירא מעלילה התשובה בזה כי אותו הרגון שבמחשבתו שלא יאות הגוי אותו רגון בחיריי כ"א רגון הכרחיי שמתיירא מעלילה ושפת חלוציית משפה רגיל בהכרח שהוא מורה העלילה אבל בלי שפה חלוציית היו' רגוני שבחיריי שיאות העכו"ם בהכרותו לכן נתגלה ע"י ההכאה הרגון הבחיריי של אדם ואת העכו"ם ולא הרגון ההכרחיי. וכן מצינו הרבה עכו"ם שהכה אותן אדם ולא נתגלה עלילה ע"ז אלא מפני שהיה בלבו שנאת אדם ברגון הבחיריי שלא יאות לו ולא מפני שהיה בלבו רגון ההכרחיי שהוא מורה העלילה.

ועוד כי ע"י רחית עיניים אדם מתפלל יותר מבשמיעת האוזן כמו שידוע אומה שמיעה לרחי' לכן בתפלה אף שנשמע בכוד עפרו של חבירו אומה מלטער כ"כ כמו ברחי' שעיני עלמו רואות שים לחבירו שונאו ממון הרבה והוא חפץ שלא יפרע כן לכן מחשבתו מתקיימת ונתמעט ממונו וכדומה לו בנבורתו וכניו של אדם נמלא בכל הוא אחר מחשבת של אדם והמחשבה היא הפועל העקרי בכל הענינים ולשבח זאת ארז"ל אין הברכה מצוי' שלא בדבר הסמוי מן העין שצולט בו היוצ רחי' וכן אמר יעקב לבניו למה תתרעו למה תרלו עלמיכם לפני בני עשו אחים שבעים שהם שונאים אחכם ואפילים מאוד אחזי' רעבים ולא שבעים. וכן יוכל להבית רחי' מהשכבל שנאתם התורם בין שונא למזיד כי מי שעובר במזיד שעושם כרת עליו אז חייב מיתת ב"ד ואם עשה אותו בשונג הייב חטאת והנה ידוע לכל שההפרש בין שונג למזיד הוא הפרש עלום ורב דהיינו בין חיוב הטאת לבין חיוב מיתה וכ"ז מפני המחשבה שיהם במזיד ואינ' בשונג ולכן כשעבר העבירה במזיד בכוונת מחשבתו שהיא עיקר היותו כמו שהסברנו עד הנה בתריכות לך הדין נותן שיוסבר חיותו ע"י כרת או מיתת ב"ד משא"כ מי שחטא בשונג בבלי דעת כמו בהמה העושה היזק מעשה בבלי דעת כי אין לה דעת נמלא המעשה שהיה היתה מעשה בהמית ולא מעשה המוטיית לכן הדין נותן שיבית בהמה לחטאת לכפרתו והעני מביא לפעמים עשירית האיפה דהיינו בקרבן עולה ויורד הנה הטעם הוא כי עשירית האיפה בו תלוי חיותו כי שיעור אכילתו כך הוא כמ"ש במן עומר לנלגולת והעומר עשירית האיפה הוא ואם לא היו' לוכל שיעור אכילתו ה' מת ולכן ארז"ל על פסוק ונפש כי תקריב קרבן מנחה מי דרכו להתנדב מנחה עני מעלה אני עליו כאלו הקריב את נפשו כי בשיעור מנחה תלוי קיום נפשו וזהו שאמר דוד המלך ע"ה אליך ה' נפשי אשא הרי לך שעיקר אלל האדם הוא המחשבה. והנה להבין תכלית עבודת הבורא ית"ש לידע למי אנו מתפללין דע כי ח"ם נשנב ונעלם מכל רעיון ומחשבה ופשיטא שלא ידלק בו שום ליור בעולם לא ליור אות ולא ליור קוץ של אות וממילא לא ידלק שום תואר לא שם ולא כתר ח"ו בח"ם ואין לו שם כלל ועיקר כי זה שאנו קורין לאותו ח"ם אין זה שמו העלמי אלא הוא אלא מורה על העלמות בהכלית הפעלם ואין אלינוי בלפ"ק אלא שמורה על העלמותו כמו אלו אנחנו אין סוף ולא ידלק

לומר מ"ם ברוך הוא מן ית"ש כי הוא מיזו מבורך מפיזו כי הוא מורם ומקיר כל הברכות והוא מיזו מקבל שום שיזו ע"י תפלתיזו ככתו מן קודם בריאת העולם ממש ידוע כי כל עסקזו הן בתפלות הן בתורה הן ביחודים הינם פועלי' אלא בז"ק ומק' והן הם סוד ההנהגה יע"ש ולזו מתנהגי' כל מופלי פרטי ההנהגה אבל הכל הוא ע"י מ"ם הנזוז ומהלכם בהם בתמידות ולא כל השתים שוות כי לפעמים חור מ"ם מתגלה ומהלכם בהם במדרגה גדולה ולפעמים במדרגה קטנה אבל שיסתלק ח"ו חור מ"ם לגמרי ממש זה מיזו בשום פנים כי אלו יעויר ח"ו שסתלקות חור מ"ם מהם לגמרי אז כל העולמות היו כלא היו והנה זו"ן שהם סוד ההנהגה הם אלא מ"ם כנרזו כיד החוזב והם כלולים אלא מ"ם כי זולת זו"ן לא היו יכולין כל העולמות להתנהג ע"י מ"ם מפני שחורו זך למין תכלית ולא היזו יכולין לסבול מגידל חומרותיזו את חורו הגדול לכן הולרך הדבר למדרגות אחלעות בסתלקות מעילה לעולל עד שמגיע למו בני אדם החומרים ודע כשאתו מתפללים ומזכירי' שמות הקדושים בתפלתיזו הדיבור שלזו בחיזוך האותיות הוא מקביל לשכינת עוזיזו מלכות שהיא ויקול שהוא יותר דק הוא מקביל אל קב"ה והמחשבה מקבלת אל חור מ"ם הנזוז ומהלכם בתוך שהיא קב"ה ושכינתיה וע"י חור הנזוז בהם הם מתייחדים ביחוד חזק ועלום כ"כ עד שאין אתו מכינים לזכות ליחוד ההוא אבל הדע עכ"פ עם היות שאתו חומרים בפיזו קב"ה ושכינתיה הרי הם שני פרלופים אבל כשהם מתייחדים ביחוד אתין אז לא ילדק בהם לומר שני פרלופים כי כמעט פרלוף אחד הם כי אחד קראתיו וכמאמר הכתוב והיו לבשר אחד ומה שאתו חומרים בכל עסקזו בעבודת הבורא כשנרלה לזיזם דבר לעשות אתו חומרים לשם יחוד קב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ודחילו ע"י ההוא שהוא רומז לחור מ"ם הנזוז ורחימו שהוא רומז לחור מ"ם הנזוז בהם כי לזו"ן בלבד חוץ בחי' חור מ"ם הנזוז בהם אין אתו רשאים להתפלל כי זה יהיה ממש כעובדי ע"ז כמ"ש הרדב"ז בספרו מנן דוד עיין עליו וזוכה דבריו בספר שומר אתוזים ע"ש העולה מדבריזו כי כל תפלותיזו צריכים להיות כלולים מג' מדרגות קול ודיבור ומחשבה שהוא כוונתיזו וקול ודיבור מקבילים לזו"ן ומחשבה לחור מ"ם הנזוז בהם וזשתל"ל תפלה בלא כוונה פגום בלא נשמה כי ידוע אתו יעויר שתלקות חור מ"ם מזו"ן ח"ו אז הם כגוף בלא נשמה וכיון שמחשבה מקביל אל חור מ"ם הנזוז בהם וכשתפלל בלא כוונה ומחשבה רק בבחי' קול ודיבור אז הם רומזי לכלים של זו"ן זולת בחי' חור מ"ם המתפשט בהם אז התפלה הזאת הוא ח"ו כמי שמתפלל ח"ו בגוף בלא נשמה והרי הוא כעובד ע"ז וכמו שאין לכוין בתפלה אל בחי' כלי זו"ן זולת חורם שפיזמי כמו כן

על דיו שבשם ילדק לומר שם הוי' מ' שאר שמות וכיוצויין וכיון שילדק לומר בחילוניות שמות והוא"ר ילדק גם בפנימיותם שהוא ג"ם המקיים אותם וסובלם · והנה בזוה"ק תור ג"ם המתלבש בשם ג"כ בבחי' כלישם לבד ג"כ לא ילדק שמות הוי' וכיוצ"ו ותואריהם כי אז שם כנוף בלא נשמ' כמו שהיו בעמד' וקיו' להויות על דיו זולת בקלף וכשנחבר שניהם אז ילדק בשם שמות והתוארים כמו כן לא"ס בעלמותו הפשוט קודם התלבשו לא ילדק בו שום תמונת אות וקוץ ולכלים בעלמם ג"כ לא ילדק שום תואר ושם כי אז שם כנוף בלא נשמה וע"י חבור' דהיינו כשהוא"ס מתלבש בשם אז ילדק בשם שמות ותוארים ואז נכלל לייהם התוארים להפנימיות ג"כ ודי למבין בהערות הללו ודוק בשם ובהתבוננות תשגב בחשק וכוסף ממרן ויועצ' לך ולנפשך כי תעבוד את ה' מלהיך בכל לבבך ותהיה מאותן הנוחלים לחזות בנועם ה' וכל עניניך יהיה בהערות הללו ויושמע חכם ויוסיף לקח וכתבם על לוח לבך קשרם על מצבותיך עמדם על גרגרותיך ויהיו לרפאת לנפשך חן כי זהו סודם ועיקר ותכלית עבודת הבורא · והבורא ירחמנו נפלאות מתורתו וישלח לנו גואל לדק במהרה בימן נלח סלה ועד בילח"ו :

ארז"ך כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל אינה תפלה דילפינן מקטורת שהיה בה חלבנה · הנה ידוע לבעלי העבודה בשיתפלל אחד בדביקות והתלהבות אז רוחניית המחשבה המלובשת בדברי תפלתו יפלס ויעוט ללב חבירו וילהיב לב חבירו הדומה לו להתפלל ג"כ בדביקות ועי"כ יוכל אדם לידע היזה מלות ותיבות יצאו מחבירו יותר משאוק הלב ממלות ותיבות אחרות שלא יצאו כ"כ משוקק הלב דהיינו אותן מלות שהלהיבו את לבו מאוד בודאי יצאו משוקק הלב מאוד ואותן המלות שלא הלהיבו את לבו כ"כ בודאי לא יצאו כ"כ משוקק הלב כי דבר היוצא מן הלב נכנס אל הלב ולבבות הלדיקים רואין זה"ז ומרגישין מה שבלב חבריהם ומכאן נוכל לידע עומק פעולת רוחניית כוונה בתפלה בדביקות · והנה הברוה המלות והתיבו' היו' נרגשין בלב חבירו אלא רוחניי' המחשבה המלובש במלות כי המלות היו' אלא כלי לרוחניות הדבקית המלובש בהם כי בלא מלות אין אדם יכול להוציא רוחניות הדביקות שבלבו ללב חבירו ואותן המלות הנאמרים בכוונה הם נקראים דברי חלהים חיים כי הם חיים וקיימים לפי שמלובש בהם חיות רוחניית וע"י אותו חיות יכול להפריח תפלתו למעלה משא"כ מלות בלא כוונה הם מלות מתים ואינם יכולים לפרוח למעלה ומכאן תבין שרוחניות המחשבה היא חיות דק ומשובח כי אילו לא היה בו חיות לא היה יכול להגיע ולעורר לב חבירו כי דבר מת אינו יכול להגיע ולעורר שום דבר ואף מי שמנגן בכלי זמר נגונים של עליבות כדי לעורר לב חבירו להעלים עי"ש שהמנגן שהוא יוצא מן הכלי זמר שהוא גוף מת ומעש"כ יכול הקול שהוא להגיע ולעורר לב חבירו לבכות העניז שהוא כי מחשבת האדם המנגן בכלי שהוא מתאסר מחשבתו ומחשבתו לנגן ניגון של עצבות שיכול לעורר לב חבירו לבכי' אותה מחשבה של המנגן שהוא מתלבש בקול שהוא היוצא מן הכלי שהוא ונכנסת המחשבה בלב חבירו ומעוררו לבכי' כלומ' דמילתא עיקר הכל הוא המחשבה · והנה שלימות התפלה היל שתהיה כלולה מג' בחינות שהם קול ודיבור ומחשבה הרומזי' להוי' ואדני ולטמיר ועולם המתלבש בהוי' ואדני ומשפיע להם חיות · והנה בעזה"י כבר כתבתי ומבואר אללי אין המחשבה היא עיקר חיותו של האדם לכן ע"י המחשב' יפרחו הקול והדיבור למעל' ופועלים לעורר למעל' דוגמ' אלו הג' בחי' דהיינו שיתעורר בחינת העליון להשפיע בהוי' ואדני שהם דוגמת קול ודיבור ואח"כ נשפע למטה מאותו השפע על האדם שפעל כל זה וזהו והחוט המשולש מקול ודיבור ומחשבה לא במהרה ינתק כי יתחזקו כל הג' בחי' למעלה יהלכדו ולא יתפרדו משא"כ אלו מחשבה בם הקול מהנתק ומתפרד מהדיבור ואינו פועל כלו' · והנה כשמתקבלים עשרה לדיקים להתפלל ביחד ובתוכ' פושעי ישראל הנה שהלדיקים יכולים כל ג' מהם להלהיב ולהעביר לב חבירו לדביקות מ"מ קשה מאוד להפך לב פושעי ישראל ולהלהיב אותו שיתפללו גם הוא בדביקות כי אמנ לב האדם שלא יתלהב כשלדיק ג' ילהיב לב חבירו עד"מ כשרואין ילהיב לב שמעון וכשרואין רואה שלב שמעון מתלהב אז מתלהב הוא בעלמו יותר ויותר דאם היה רואין מתלהב בתחלה בלא עזר שמעון חבירו עכ"ו כשיש לו עזר משמעון חבירו וכשמעון מרגיש שהתלהבות רואין מתגברת מאוד יותר מבתחל' אז גם הוא מתלהב יותר מבתחלה ועי"ז יוכלו להגיע להתלהבות מופלג עד כי ילהיבו הלים לף שהוא נמוך מהם מעט במדרג' ואז נקל שהשלים ילהיבו את לב הרביעי והחמישי את החמשי והחמשה את הששי עד כשלב כולם יתלהבו ויוכלו להלהיב גם לב פושעי ישראל שיתפללו גם הם בכוונ' · וזהו שאז"ל הגבילו שלימות התפלה בשלשים כשרי' יתפללו כ"ש בדביקות עד שיוכלו לעורר לב פושעי ישראל שיתפללו גם הם בדביקות ואז יוכל להתערב תפלה פושעי ישראל עם הפלתם תפלה כזו תפלה שלימה היא אבל כשלא ילהיבו את הפושעי ישראל להתפלל בכוונ' אז אין יכול להתערב תפלה פושעי ישראל עם תפלתם כרי אז עדיין אין תפלת האנשים הכשרי' תפלה שלימה וילפינן זה מחלבנה שבקטורת שע"פ שהיה מסריח מאוד מ"מ ריח טוב שבסממני' היה מכפר גם ריחו לטוב :

בספר עמודת הקודם בחלק העבודה פ"ד דף כ"ז ע"ג מבית שם מאמר זוהר וז"ל לאותה דתיהי שלימא לעילא בגין דתילטריך לאותה מנ מחשבה ורעותא דלבא וקלא ומלה דשפוון למיעבד שלימו וקטורת ויחודא לעילא כגוונא דתיהו לעילא כגוונא דנפקא שלימו מעילא לתתא הכי אלטו יך

מחשבה לעילה לקוסרא קסרא כדקא יאות וכו׳ מחשבה דהיק רעותא רעותה תפיק קלא כו׳ עכ״ל הזוהר· ובעל עבודת הקודש מפרש זה המאמר בקיצור וז״ל התפלה שהיא עבודה שבלב שהיא הכוונה ויוצאת לפועל ונעמדת בדיבור הכתוב והרחוי שהוא המעשה אז היא כלולה ושלימה מתרצעה דברים ושם מחשבה ורצון קול ודיבור כי מחשבה (שה) והוא הכוונה הרצוי׳ מעוררת הרצון והרצון מוליד קול בשלימות המעשה שהוא הדיבור והקול שהוא הכלול עולה למעלה ומעורר הדברים העליוני׳ ומייחדם וקושרם לפי שהיא דוגמתם למעלה כי כן למעלה המחשבה הטהורה טוליה והמלילה הרצון הטהור והרצון הקול והקול הדיבור וכן יצטרך למטה שתהיה התפלה בדוגמת ובשלימות הזה ואז ים לה כח וחיל לעורר הדברים השם שהם דוגמתם לייחדם ולקשרם יחד ובזה תמשך השפע מרתם המחשבה עד סופה והנור׳ זה יתברך בברכה הזה עכ״ל · והנה בתמת זהו אחת מהבחינות המרומזת במאמר המקובלים שבמחשבה היא חלק אלוה ממעל כי בתמת קצה תיקה דרך יוכל אדם לעורר בתפלתו את העולמות העליונים למטה למען חפצו ית׳ ברת את האדם בצלם אלהים ר״ל שיהיה במקלת מעין דוגמת מורות העליונים כי כח המחשבי שבנפש נשתלשל מן המחשבה העליונ׳ שהיא חכמה המכונה בשם מחשבה ועל שם כך נקרא בשם מחשבה על כי משם נשתלשלה דרך השתלשלות עלום ורב כח המחשבה אשר בנו והנה המחשבה היא שחימת וטמירת כי לא נודע מה שבלב חבירו ועוד כי כח המחשבה הוא כדמות כלל מוחלט על עלמה כל פרטי המחשבות כמו החשק והרצון והשמע, והפחד והתקו׳ והשמח, וזינון כשאינם נרגשים עדיין בפועל ממש אלא כולם הם רשומים במחשבתו לבד נמלא המחשבה היא כלל וכל אלו שהזכרנו הם פרטיים וכשיבחין אדם בחכמתו וביונתו מיזה דבר שהוא טוב יחשוק אותו דבר בלבו ואם יבחין בהיזה מיזה דבר שהוא רע יבעת אותו סדבר ויברח ממנו נמלא מי שהוא המוליד הרצון לשיהיב זה ויבעת זולתו הוי אומר שבשל מוליד הרצון למטה כח השכלי טרם שילא הכח הזה אל הפועל הרי אז נקרא בשם חכמה לבד ובשם מחשבה לבד כי אז עדיין המחשב׳ ושכל שם היולי״ם כי עדיין לא יש שום ציור פרטי כ״א כח נעלם מחודת פשוט שכולל בפשיטותה כל הדברים הפרטיים המעותדים להתפעל ולהשתלשל ממנו ואז הוא כדמות טפת הזכר בלא ניכר בה עדיין שום ציור שם זכר שם נקבה ובשעת הטיפה אל הביצה שם מתחיל קלת ציור להשתייר כי לכן הביצה בצירי כי בה נייר עלמין והביצה היא יותר גלוי וניכרת מן החכמה ולכן כשיבחין בבצי׳ בחי׳ הטוב של מיזה דבר יתעורר הרצון להשוב אותו ולשונות השפו נמלא שהמחשב׳ נמשכה מן החכמה והרצון מהביצ׳ למטה אף שהרצון הוא יותר גלוי וניכר כי ככר יצא קלת מן הכח אל הפועל עכ״ז לא ניכר ממנו מעשה בפועל ממש למטה כשרצונו שתשורהו להריס קולו בתיתוך הדיבור לשבח את בוראו בעבור הקיטו במלקת כי טוב להודות לה׳ הרי אז נגלים לעין כל מחשבתו ורצונו שהיו עד כה נעלמי׳ נמלא החכמה והמחשב׳ שלילה הרצון והרצון הוליא והשליל הקול והדיבור · והנה מחכמה עליונה נשתלשלה נמו כח המחשבי אשר בנו ומביונה נשתלשלה כח הרצון אשר בנו כי הביצ׳ המשכת מיזה דבר הוא טוב היא בעלמה תעורר הרצון לשהוב הדבר ההוא ומן הת״ת נשתלשל בנו הקול ומן המלכות הדיבור ושם סוד ד׳ מוחיות הוי׳ כי המחשב׳ היא סוד הי״ד והרצון הוא סוד הה״ן והקול הוא סוד הוא״ו והדיבור הוא סוד הה״ן מחרונה ושן השה בחי׳ נלט מלטים אשר בנו וזהו החלק אלוה ממעל שבנשמותינו · ונמלת שע״י מה שהוא ית׳ שם בנו רשימות ודוגמאות מן מן המרכב פרלופים הנעלמים הרי עי״כ כשתפלתינו תהי׳ כלולה ממחשב׳ ורצון וקול ודיבור הרי עי״ז נוכל לייחד ולקשר ולהמשיך השפע מן החכמה אל הביצ׳ ומשם לת״ת ומ״ת למלכות כדרך שנעשה בדוגמאות שלהם אלינו ועי״ז הבין היטב מה שפירש בעל עבודת הקודש את מאמר הזוהר · ומכאן תבין נם כן לפי כל מין השתלשלות הוא מן הדק והנעלם אל העב והנגלה כי המחשבה הוא יותר דק ונעלם מן הרצון כאשר הסברנו למעלה והרצון הוא יותר דק ונעלם מן הקול והקול בהיותו קול פשוט בלי תיתוך מותיות הוא יותר נעלם מן הדיבור שהוא בתיתוך מותיות ומכאן הדמה ותקיש לאחר מיני השתלשלות שהם כולם בדרך וכסגנון זה והנה מבארי מחזה אלוה כי כמו שהמחשבה אשר בנו היא יותר דקה מן הרצון כמו כן החכמה היא יותר נעלם מן הביצה וכמו שהרצון הוא יותר מן הקול כן הביצה היא יותר נעלמת מן ז״ת שהוא הת״ת כי הרצון הימו מוסב בחום והקול מוסב בחום והנה ההבדל שבין חכמה לביצה הימו כ״כ נדול כמו ההבדל שבין ביצה לת״ת כי הרצון הימו מוסב בחום כמו המחשב׳ אלא שהמחשב׳ היא יותר נעלמת כמ״ש למעלה כי אע״פ שאחד נפקין וכחדא שריין ולא מתפרשין לעלמין עכ״ז אנא אמינ יהיר והמחשב׳ והרצון המשתלשלים נמו מאו״ח כמעט שם שקולים כחדא והנה עד כה עדיין לא ברנים ההשתלשלות להיות מוסב בחום משא״כ מבחר הקול מתחיל השנת החום כי הקול מוסנים לחום ולפיכך נאמר שלח השלח את האם היא הביצה מהשגתך ואת הבנים תקח לך דהיינו משפת יתי הבנין ולמטה · והנה זה לעומת זה עשה אלקים כמו שהקדושים יש ד׳ פרלופים אר״ח וזו״ן כמו כן יש בקליפה אר״ח וזו״ן דקליפה הנמשכים נ״כ משם מחשב׳ טמאה ורצון טמא וקול ודיבור טמאים לכן כשמדבר דברים בטילים הרי מייחד בזה ד׳ פרלופי הטומאה והטימאה שורש עליו חוי לו ולאי לנפשו ושם ילינו מזה וישמעו מהטוענים לשמו ית׳: מלוה ס׳ תוען דל נרשה לפרש מלוה כי יש

מ"י מיפי שהוא לשון חיסור כי על ידי מס שהוא מפיע לעני שהוא דוגמת המפקלריא דלא נהרא ע"ז נורס שהמפקלריא דנהר' יפיע לדלא נהרא נמלא ע"ז מייחד ומחבר קוב"ה ושכינתיה ומייחד הס"מ מחרונא עם שאר מהויות הסם ורמז לדבר מלוס ס' הוון דל ר"ת מיחד . והכי פרז"ל בגמ' ע"ז הפסוק מלו' י"י חון דל למלא מקרא כתוב ג"כ לאומרו בכיכול עבד לוה לאים מליה והכא מיהו מהו ענין עבדות הלזה וכ"ל כי סגה אמרו רז"ל בכל בידי שמים חוץ מיראת שמים והכא מי שהוא חוגן דל ג"כ בכל בידו כענין שנאמר ותגזור אומר ויקם לך כמשהרז"ל לדיק מוכל בירמה מלקים אמר הקב"ה מי מוכל בי לדיק אני גוזר והוא מבטל הוא גוזר ואני מקיים כי הלדיק יכול לבטות הטבע כרצונו נמלא כיון שהלדיק מוכל בו ית' הרי הוא כאלו עבד כביכול :

בספר עבודת הקודש ע"ו דף כ"ח ע"ד בראש העמוד וז"ל כי העובד הסלם הנאמן המוהב את הסם מהכה תמידית קיימת מלבד שהריך שיכוין בעבודתו לייהד הסם הגדול בכבודו לריך שלא תהיה לו שום כוונ' ביהוד שהוא לשום דבר מלרכי עלמו כלל לא מלרכי הגוף לף לא מלרכי הנפש עם שכל זה ימשך מכוונת היהוד כי כל הטובות והלחות בין של הגוף בין של הנפש כולם מסובבות ומשפעות מיהוד הסם הגדול בכבודו ע"ל והכא לפ"ז ליך הקנו שכנה"ג בתפלתינו ברכה ברכות ובקשות כל לרכי הגוף כמו רפלינו וברך עלינו ולף אם נאמר שהכוונה שהי' חזקים ובריאים לעבודת הבורא הלא לף לרכי הנפש מסור לנו לכוין בתפלתינו וכמו ברכת תהי חונן ושביעו תביעו להורתיך ולע"ד שהכוונה תהיה כך בתפלתינו שלנו מתפללי' בתפלתינו שייחיד הסם הגדול בכבודו והיינו כשלנו מתפללי' נברכ' תתי חונן שהוא ית' יפיע לנו חכמה ובינה ודעת תהיה כוונתינו שייחיד הסם הגדול בכבודו כדי שיוכל להמשך עלינו מן היהוד ההוא חכמה בינה ודעת ובברכת רפלינו נ"כ שהכוונה שיהיה יחוד למעלה כדי שיוכל להמשך משם רפואה לכל חולי שלנו וכן בברכת השנים שהכוונ' שהי' יחוד למעלה כדי שיוכל להמשך מן היהוד ההוא שפע פרנס לכל שלא תהי' תלנית בקשתינו ענין הרפוא' והפרנסה והשפעת חכמה בינה ודעת והכי יהוא שכל עסקי הדברים והענינים פונים אל התלנית התחרון המביקש מהם שאר לין תלנית אחר התלנית שהוא כי אם זה התלנית יהיה התלנית התחרון המשל בזה כשתפלל שיפיע הוא ית' לנו כסף וזהב ולפיזה תלנית אנו מבקשים כסף וזהב הוי אומר כדי שנקח בכסף וזהב מיני מלילה ושתיה והכא ענייני מלילה ושתיה עדיין לינם התלנית התחרון כי עדיין קשה מהו התלנית על מלילה ושתיה ולריך לומר כדי שהי' חזקים ובריאים והכא לף החוזק והבריאות לינם התלנית התחרון כי יקשה מה תועלת יהיה לנו אם הי' חזקים ובריאים הוי אומר כדי שנוכל לעבוד את הבורא ומזה בהמת זה התלנית התחרון שאר לין שום תלנית אחר זה ואין לשאול כלל מה נלע כי נעבוד את הבורא כי זה כל הוחלתינו ותקותינו לעבוד אותו מתשבה נמור' ולא נקוה שום תועלת זולה שהבר הסוא בעלמו וא"כ יוהר טוב שנתהיל בתועלת שלנו דהיינו רפואה ופרנס' והתלנית כוונת הענין יהיה כדי שיתייהד הסם הגדול בכבודו שהוא יהוד קוב"ה ושכינתיה כי כשימשך לנו הטובות ודאי יהי' יהוד למעלה כי כשאין יהוד למעלה ג"ל להמשך מלמעלה ההלחות אבל אם נתהיל להתפלל שיהי' יחוד למעלה ויהי' התלנית כדי שיוספע עלינו הלחות ג"כ אין עיקר תפלתינו לשם יהוד כ"ג בשביל הלחתינו ובקשת היהוד שלמעלה יהי' במקר' ואין נכון לעשות כן אלא להסיף הענין שנתהיל להתפלל בפועל על הלחתינו ותהיה הכוונה בעבור התלנית התמיתי והוא כדי שיהי' יחוד למעלה ונמשך בדרך מקרא יומשך לנו משם טובות והלחות ז"ם ההנה אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס אמן רשי' לבקש שום תלנית אחר עבודת היהוד שלמעלה וכ"כ בספר עבודת הקודש בחלק העבודת פ"ו דף ל"ח ע"ג וז"ל והכוונה השלימה לכוין לזה והוא שיתברך השם הגבור למעלה כי אם שמהפלל לריך ג"ז לקיום הגוף כי אם יוכל לעבוד אם אין יהיה לו מזונות עם כל זה תהי' הכוונה לעורך הכבוד והלאו יורה בעלמו שאם הוא שואל לרכי הגוף הוא שואל לסיפק שהשלח הברכה למעלה ולזה הוא שואל כי בשאלתו למעלה יתברך הכבוד למעלה ולהתלנית זה הוא מבקש לרכיו לא להשלת עלמו ולומרכו כ"א במקר' כי בשאל' לרכי הגוף למעט שכח שיהעוררו וימלאו לרכי מעלה כי אי אפשר שימלאו למעלה אם לא יעוררו הלרכים למטה ולזה הוא שואלם כדי שימלאו למעלה עכ"ל ספר עבודת הקודש . והנה זה כמו מי שמהפלל בפועל על דבר אחד ולא יעויר מליאת הדבר ההוא בלתי לירוף מליא' עוד דבר אחד יותר נחמד והרי לף שבפועל הינו מזכיר בפיו רק דבר אחד ובאמת הוא מכוון לבקש שני דברים ולא עוד אלא שהדבר ההוא מזכיר בפירוש הינו נלרך לו כ"כ כמו הדבר השני שהינו מזכיר בפירוש אלא הוא בכוונת לבו בלבד ולדעתו ז"ם רז"ל על ולעבדו בכל לבבכם אינה עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה כי אם שמזכיר בפירוש הינו הוא עיקר הכוונה והינו מכוזה בשם עבודה כי וכי מפני שמתפלל על מזונות יקרא הענין ההוא עבודה אלא לפי שבאמת עבודתו הוא שיהיה יהוד למעלה וזהו באמת עבודה ואינה נדברת בשם כ"א במחשבת הלב בלבד ולפיכך מרז"ל עבודה שבלב לפי שעיקר העבודה הוא שבלב וכן כוונת השמות והלרופים ויחודים שבהתו המקובלים לכוין בשם כמו האריז"ל שאם עיקר העבודה וא"ו לדבר אותם בפה כ"א במחשבת הלב בלבד ולפיכך קרואה ז"ל עבודה שבלב והכא בהמת הדבר

בדבר קשה מאוד להתפלל על מזונות ויהיו עיקר כוונתו על היחוד שלמעלה ובקשתה לה תהיה כ"ש בדרך מבוא שיעורר הברכה למעלה והתועלת לזה שיתפלל על מזונות של בהריות ולה של עלמו כי אז יוכל להיות כוונתו למען היחוד שלמעלה ובקשתו על בהריות תהיה שפה לעורר הברכה למעלה וגלע"ד שזהו שאר"ל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר ומ"מ אינו מתפלל על עלמו כ"ש על חבירו בלבד ק"ל ודאי כוונתו למען היחוד שלמעלה לפיכך הוא נענה תחלה לפי שלה התכוין להתפלל על עלמו כלל רק למען היחוד שלמעל' ומן היחוד ממילא נמשך כל ההצלחות יותר הרבה מאלו כי' מהפלל על ההצלחות וגלע"ד אפשר שזהו מחוזק ועוצם הכוונה שכוונה כשיהיה יחוד למעלה שתין לו לרחום על שום דבר ואינו שוגה מחשבתו כ"ק למען היחוד בלבד ובלבד שלה יעשה את עלמו כי אולי יהי' כוונתו שלכך מתפלל על היחוד שלמעלה כדי שימשכו עליו עוזות והצלחות והוא לה ירגיש שלה יסבור שכוונתו למען היחוד בלבד כי כל עוד שיעטרך לחשוב זה עדיין הכוונתו חלוש הוא שלו שלה עיקר שכוונתו שלה יעטרך להתפלל לכוין כשביל ההצלחה כלל כ"ק למען היחוד בלבד ויסביר לעלמו למה מתפלל על דבר שכודאי לה יפסיד לי ואניח מלהתפלל על דבר הצריך לי מאוד כראוי לאוסר נאמן שיעטער

על חסרון האוסר שלו :

ידוע הוא מי שמבין מעלת והשיבות מיזה דבר

הרי הוא אוסר מאחר הדבר ומה היה מבין יותר מעלת הדבר הזה גודלי היה אוסר יותר הדבר הזה הנה התבאר כי התכלה לאיזה דבר נמשך מסכלו כפי עלום ההתעוררות כן הוא עוצם התכלה וכפי התכלה כן היא החשק לאותו דבר וכפי החשק כן הוא דבקות מחשבתו לאותו דבר כי מהות החשק הוא דבקות המחשב' בדבר ההוא אשר מתחוקק עליו כי החשק היא מחשבי ושמין לדבר תת"ד ר"ת "להבה "חשק "דביק המחשבה והנה מי שמבין היטיב מעלת החכמה נמלא גודלי מתחוקק מאוד החכמה ומדבק מחשבת חשקו בעניו החכמה מאוד וכשמתפלל להקב"ה שיפשיע עליו שפע חכמה בהשתוקקותו הגדולה על החכמה נענה בלי ספק והמשל בזה כי מי שעוסק בלמוד בשמן גודלי בדבק שמן בלמודו כשאר"ל קרב לגבי דהיינו ודאידן ודם אינו עוסק רק רגש בלמודו בשמן הרי אינו נדבק שמן רק ברגש בלמוד ודם יעמוק לעמוק כל הלמ' בשמן גודלי ידבק בו שמן יותר והנה הלמ' הוא נפש ושמן הוא ג"כ נפש והנה גמו כן בדבר רוחני ברוחני והנה המחשבה היא כלי רוחניית וכשמדבק מחשבתו במילת החכמה שבעולם שהיא היא עלם מלהות ק"ל שלה ידבק במחשבתו חלק ממילת החכמ' שבעולם והנה שפ"פ שמלמד מלמוד ושמן שפה נמשים על המחשבה של מדם ומילות החכמה שבעולם שהם רוחניים מין המשל דומה למשל כי דבקות נפש בנפש אינו דבקות גמור כי הנמן אינו נבלע בשומני מלבע מעבר לעבר כ"ק על פני הלבע משא"כ דבקות מחשבתו של מדם במילות החכמה שבעולם הוא דבוק עלום מאוד כי מהשבתו של מדם סופנת החכמה בתוכ' והחכמה מהפשטת ומתלבשת בכל המחשבה והנה מילות החכמה ודבקות המחשב' הוא בעלם הדבוק בבורא ית"ש כי החכמה היא מלהותו והלל ית"ש הוא מקור החכמה וכל מה שיוסיף להעמיק דבקות מחשבתו בחכמה ימשיך על עלמו חכמה עמוקה יותר כי כפי עולם עומק דבוק מחשבתו בחכמה כמו כן עולם השפעתו בחכמ' וזהו שמפורסם בספרים כפי התקרבות האדם אל הבורא כן התקרבות הבורא אל האדם כמ"ש תני לדודי ודודי לי ולפבה המשל הזה נמשלה התורה והחכמה אל הנמן וגם כמו שהנמן אינו יכול להתערב עם שאר מקין כן חכמת התורה אינה יכולה להתערב עם שאר דברים וזה"ש הכתוב שם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת השם ודעת קדושים תמלא כי כשהוקק מאוד להבמה כמו שבתבנו ו"שאר"ל ובו תדבק וכי אפשר לדבק בו אלא הדבק במדותיו כי במקור הכל ק"ל לדבק ולקבל ממנו כי הוא אחדות פשוט כולל כל השלמיות באחדות פשוט אלא הדבק במדותיו שהם החכמה והגבורה והרחמנות ודומיהם כי סוף סוף נוגעים הם מעלם המקור :

להסביר מוסר אחד שלה יחשוק להרחות ה"ע

לבריות שהוא חכם ועי"ז יגלה הרבה מאוד משיחה בעלה ועי"ז יבא להשגת התורה כמשאר"ל שהיקה יפה לחכמים וגם אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם הוא במעוט שיחה ואר"ל סיים לחכמה שהיקה וכחוב גם אויל מחרים חכם יחשב הנה הפירוש השפוט מזה הפסוק הוא כי כשיחרים לה יודע אולתו לבל קשה מ"מ מפני מה חכם יחשב הלה כשיחרים לה יודע ג"כ חכמתו ועוד הלה אמר החכם תמה לני במי שמשוחח כמה שעות בו ליך יפמח ומי אינו מה שים בו ליך יגאף וה"כ מה מצ'ים לו שלה יודע אולתו בהחרים כיון שבאמת הוא אויל ואיך יפמח בזה כמה שחכם יחשב לבל הענין הוא כשמזהירין לאויל שלה יבבר רק יפשוק כדי שיחשב חכם והוא שומע ומקבל את שהזהרה הזאת ומחרים הרי מחמת שמבין מעלת השתיק' חכם יחשב ועוד משל הדיוט הוא מי שיודע שהוא שוטה אינו שוטה כי עיקר כשלות השוטה במה שחושב שהוא חכם וה"כ כששומע ומקבל מה שמזהירין אותו שיחרים כדי שלה יודע שהוא ה"כ כבר הוא יודע שהוא שוטה ומי שהוא יודע שהוא שוטה אינו שוטה דכבר יש לו דעת להבין שהשגת חבירו גדולה יותר מהשגתו וה"כ משיג הוא קלת השגת חבירו כי רבה היא ומיעוט השגתו הרי חכם יחשב לבל לפי הממת הפי' הוא כך מי שיבבה בשתיקה אף שמתחל' הוא אויל לסוף יוסשב עליו

השגה

מסגה ומזוג לא יהיה מוחל מלא חכם יחסר · ולע"ד הטעם כי בכל מקום שהאדם מדבק מחשבתו מוכן ויונק משם שפע והנה חכמה ובינה הם עלם המתיקה כי כשהאדם משמיע לחבירו דברי חכמה הנה הדברים שמדבר הימם עלם החכמה מלא הם כלים להחכמה כי החכמה לא תוכל לחבירו מלא כמלגמתא דלבא (רק) [ר"ל] במחשבה ולע"ד שלכן חכמה ובינה נקראים ומכונים בשם מחשבה לפי שהחכמה והבינה הימם מלא במחשבה והסיבור הימו מלא כלי לחכמה ולבינה ולמחשבה וכן בכתיבה הוא ג"כ בחי' כלי כמו הדיבור כי החו"ב ומחשבה לא יוצנו לזולתו מלא ע"י דיבור וכתיב' ובשמת בדרכם למעלה כן הוא שחו"ב מלובשים בזו"ן וידוע כי קול ודבור משתלשלים מזו"ן וכן בכתיבה משתלשלת מזעיר המכונה בשם תורה שבכתב ושדבור נמשך ממלכות שהיא תור' שבע"פ וכן כל מחבר' מתלבשת לו בדיבור לו בכתיבה ובזולת זה לא תוכל שום מחשבה לחבירו והנה אדם שומעל במחשבתו לדבר מיזה מילין דסדיוטין וכותב את ילמו ושוער את עלמו מדבר ושותק הרי בזה מעלה הדיבור הטוב למקום שהמתיקה והמחשבה שהם חו"ב שהם עלם המתיקה והמחשבה כמו שבינתנו וכמו שמעלה הקול והדיבור למקום המחשבה כמו כן מעלה זו"ן שהם שרשי קול ודבור לחו"ב וכיון שאדי' לוחז כפלך המתיקה ושוער את עלמו מלדבר הרי מדביק מחשבתו בחו"ב ולכן יונק משם שפע החו"ב ומשפע לו הנגה ומדבר דברי חכמה חלף דברי הדיוט לפי שמעלה הקול ודיבור שלו למקום חו"ב לכן נשפע עליו הנגה ומתלבשת נ"ב בקול ודבור הקדושים ומי שהינו יכול לשוער את עלמו מלדבר דבריס של מה בכך לף שהם נדבריס בשכל הנה השכל הטוב נמשך מחו"ב דקליפה ומתלבשת בקול ודבור הממשכים מזו"ן דקליפה כי זה לשומת זה עשה אלקים ועל חכמה כזו נאמר חכמים הם להרע שהחדקי' ברע שהם זו"ן וחו"ב דקליפה ומייחד לותם רח"ל ולהטיב לא ידעו מלשון וידע אדם כלומר את הקדושה שהם זו"ן וחו"ב הינם מייחדים כי כשזה קם זה נופל וכן להיפך כשעושר ע"ע משיחה בפילה ע"כ הקליפה נופל והקדוש קם ומבואר מ"ש גם חויל מחרים וכו':

בספר עשרה מאמרות במאמר חיקור דין ח"ב

פי"ד דף נ"ד ע"ב כ' שם וז"ל ובמסורה ויגל תרין ויגל את האבן ויגל כבודי מלמד שהם שמחה לאבן גוף בזמן שהאדיק מעבירה מעל פי הדבר שבן יכל"ר לעשות רצון קונו מכוין עכ"ל מפרש שם הגאון בעל יד יהודה כשיגל האדיק את הילל"ר הנקרא אבן מעל פי הדבר שהם גיל יגיל האבן עלמו כי הילל"ר לעשות רצון קונו מכוין שעם הששתה שמשית את האדם לדבר עבירה חפץ כלדקו, הפס ורלוטו של הילל"ר שיכפיו האדם ולא ישמע לפתוייו עכ"ל בעל יד יהודה וכוונתו · והנה כזוהר מבית ג"ב שלעתיד הילל"ר יקבל שכר ע"ז ומביא שם מסל מזוג ותי"ם מסביר לך העניין הזה עפ"י מה שביארתי המשנה דברכות והחכם את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך בילר טוב והילם"ר כי אין מי שעובד להש"י עבודה נשמרת בשמת כמו הילם"ר כי למה שהשלח להשית שם בהדם לדבר עבירה עושה בהתאמות גדול כמו שאנו רואים שמתגבר בכל כחו להחטיא את האדם וכמו שפירשנו המאמר שלעתיד נדמה לאדיקים כהר גבוה ולרשעים כחוט השערה כמו שבאדרו הפסוק קדמוני מוקדי מות ומוסה שבתפלתינו ושסר עון מלפנינו ומאחרינו והנה יהוע מי שים לו לחוסב נאמן עד"מ שם רחובן חוסב לשמעון אהב' עזה שם יקרה לשמעון חיזה לער יעטער גם רחובן מפני שגם רחובן קשורה בנפש שמעון בעבותות האהבה וכלילו נפש אחת הם ואע"פ שהמה חלוקים זה מזה מלד הגופים כי הגופים של רחובן ושמעון שם מחולקי' לא יזיק כלל כי חילת הגופים אינה חלילם כלל נגד קיבור ודיבוק הרוחני שקשורים נפש רחובן בשמעון בדבקות האהבה ואם יקרה חיזה נחת רוח לשמעון יתענג גם רחובן מחמת דבקות האהב'לשניהם ואם יעשה רחובן חיזה טובה לשמעון מחמת אהבתו אותו לא יחשוב עשותה טובה להיות לשמעון בלבד כ"ה לעלמו עשה הטובה היות מפני ש"י שמחת שמעון בטובה היות יחמת גם רחובן ואם יעשה אדם אחר חיזה טובה לשמעון עד"מ לוי הנה יחסב אלל רחובן כאילו לוי עשה לו טובה כמו לשמעון מחמת אהבתו אותו וכ"כ חסן רחובן בטובת לוי לשמעון כמו בטובה עלמו לשמעון כי נפש אחת ממש הם ועל אהבה כזו הזהירנו הכתוב ואהבת לרעך כמו שהחשוב טובת רעך כאילו היא טובתך לף פחות מזה · ועוד טלל לפרש ואהבת לרעך כמוך לומר שהתורה את חביבך אהבה שהיא תלוי' בדבר כמו שאתה חוסב את עלמך אהבה שהיא תלוי' בדבר אלא מחמת שאתה הוא אתה כמו כן תחסוב את חביבך מחמת שהביבך הוא עלמך כי כל ישראל נפש אחת הם וממחלב אחד נחלבו וזו היא אהבת דוד ויהונתן שהיו נפשותם קשורים זה בזה כמו שהעיד הכתוב וזולת אהבה כזו ג"א לפרש כלל אהבה שהיא תלוי' בדבר והנה על הדוגמא הזאת חייב אדי' לעבוד את הבורא כ"ב כשאהבה עזה אלא יספיקו כל העבודות שבעולם לקרר חוקף חום אהבתו לבורא וכ"כ יחסב אלל האדם עבודתו את בורחו כאילו הוא עובד את עלמו שע"י מה שיגיע נחת לבורחו ע"י עבודתו יגיע גם לו נחת רוח ומי שחוסב לבורחו אהבה כזו אם ירחה שחבירו עובד לבורחו יקי' לו נחת כאילו הוא עובד אותו דכמו שים לו נחת אם מגיע חיזה נחת לבורח על ידו כמו כן ים לו נחת אם יגיע חיזה נחת לבורחו מחבירו ועי"ז אוהב את חבירו גם הוא בעבור שמחבירו יגיע נחת רוח לאהובו שהוא הבורא ית"ש ומי שהוא אוהב את חבירו על הסנגון הלזה אם רבירו יעשה חיזה מלא יחסב

כלילו הוא עצה לוחה מלחר שהוא שמח בעבודת חבירו כמו שהוא שמח בעבודת עצמו • (והנה כתב סרח"ן ז"ל כי הת"ריז"ל לא זכה לרוש"ק גלא מחמת שמחה שהיה שמח בשעת עשיית המלוה וגלע"ד שזה שאמר הכתוב עבדו את ה' בשמחה שעיקר העבוד' היא השמחה והמלוה היא כלי לשמחה שיהי' לשמחה מקום לחול) וזהו מש"כ ז"ל ומהכת לרעך כמוך זו היא כל התורה כולה·והנה כמו כן מחמת שהוא רוצים עבודת הילה"ר לבורתו הוא בהחלטו' עלוס בהכרח הוא שעובד את הבורא מהכבה וכיון שהילה"ר חוכב לבורתו משתמ' הוא חוכב שיגיע לבורתו נחם רוח ע"י עבודת ישראל ממילא משתמ' הוא חוסק שבני אדם לא ישמעו לפתוייו והנה מעולם אהבת הילר לבורתו לא הי' חוסק לפתות בני אדם בהתחלות ובזריזות עלוס גלא היה חוסק לפתות' בדרך זיוף גלא שאם יעשה פיתוייו בזיוף לא יעבוד הוא עבוד שלימ' שהרי הוא נשתלח לפתות' בהתחלות עלוס כי אם לא היה פיתוי הילר בעולם לא היו מקבלים שכר על מעשיהם שהיכים כי היו מוכרחים בלי בחיר' וכמ"ש במקוס אחר בעשם על מה שהקב"ה הינו מלרף מחשב' רשה למעשה וזה שמרז"ל והנה טוב מאוד זה מלאך המות והוא הסטן והוא הילה"ר והנה גדול ערוו של סטן שכוונ בשני חשות כי חוי לו אם יפתה אם יתיירא לבריות וחוי לו אם לא יפתה אם יפתה מתיירא שמא ישמעו לו ויניע לער לשהוא שהוא הבורא ית"ש על ידי הבריות ואם לא יפתה לא יעבוד הוא לבורא ולא יעבדו גם הם דהרי אז תהיה עבודתם עבודה מוכר' ומה נחת יניע לבורא ע"י עבודה מוכרח' בלי בחירה אבל כשבני אדם לא ישמעו לפיתוייו הרי שמח הילה"ר במאוד מאוד שהרי עבודתו שלימה ועבודת ג"כ שלימה שעובדים את הבורא בבחירה ומקבלים שכר על מעשיהם והנה בחירה המסורה ביד האדם היא מהנה טובה מאתו ית' ליסרהל מנודל אהבתו אותם והנה כשהילה"ר חוכב את הבורא משתמ' חוכב את אהובתו של הבורא וכש ישרהל ומחמת זה עומד הילה"ר בסכנה עלומה אם יפתה הוא' שמא ישמעו לעלמו וינרום לער לבורתו ית"ש וליסרהל ג"כ שממרי נגד הבורא בבחירת' ועשבי' בעל כרחם ולערו של הילר מוסלג עד מאוד בעין זה והנה יודע שהילר מקבל שכר לכסוף על עבודתו ולכוונה קשה בשלמת ישרהל מקבלים שכר לפי שכם בעלי בחירה אבל הילה"ר מוכרח בעבודתו אבל לפמ"ש בסמוך אין לך בחירה גדול' מזו שהילה"ר לנודל אהבתו לבורתו אי' חפץ שלא לפתות את ישרהל כלל ולכוונה נגד מעשו ולולו לפתות ומה גם שכהבו המקובלים שהילה"ר מוכרח הוא מטוב ורע ולעתיד לבא יתרוקן הרע מכמו וישאר כולו טוב כי מותיות ס"מ יוכר' ממנו וישאר מלאך קדוש כי יוסרו ממנו רק מותיו' של והנה זה יהיה לעתיד כשיתקייים ומל ה' אלהיך את לבבך וגו' ויבוטל הבחירה ומז אין לורך לחלק הרע של היצר ובזה הדבר עלמו תהיה הבחירה בעולה כמה שיומול לבב בני אדם כשני בית"ן ולא יהי' להם שלא לב אחד לאהוב את הבורא כי אז יסולקו פתויי היצר והנה יהוש שהבא לעסר מפייסין אותו ומעש"כ טוטלין שכרם מעל' כלילו היו עוסי כל המעשים מעלמ' בלא העזר והסיוע מלמעלה והנה רלוניו ביוחל משה שזהו כוונת הכתוב ולך ה' החסר כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דייקא כלילו הי' הכל מעשהו של האדם בלא עזר שלמעלה ואני פרשתי עפי"ז הפסוק ואני בחסדך בטחתי ילומר בלותו החסר הכתוב בפסוק ולך ה' החסד וגו' ולפי שבטחתי בלותו החסר יגל לבי ביעותיך שאתה מוציא ועוזר לי בעמר של המלוה תשירם לה' כי עמל עלי כלומר שהוא עומל לי החסד כלילו עשיתי גם העמר בלא הסיוע שלמעלה והנה לכלורה היה מקום למקטרג לקטרג שלא ליתן לנו שכר על העמר שהנו עומרין עם העזר שלמעלה ולע"ד שהקב"ס החם פי המקטרג שלא לטעון זה כי הנה קשה לכלורה למה הולרך הקב"ה להרכיב רע בטוב הילה"ר כדי שיהיה לו בחירה בעבודתו והלא אפי' אם לי הילה"ר טוב עמור לבד ג"כ לי' לו בחירה מאחר שעבודתו היא עבודה ספוכה מעבודתינו שהיא עבד שבעו שהיא לפתות את בני אדם לעשות רע ומיד שבעו הטוב לא היה חפץ לעשות זה מחמת ירחה לולי ישמעו לפיתוייו ומין לך בחירה גדולה מזו אך י"ל דכמו שגלילנו הבורא מסייע אוהבו לעבודתו ית' כמו כן מסייע הקב"ה להילה"ר לעבודתו עם חלק הרע שהרכיב בטוב שלו כדי שיקל לו עבודתו שלטעות לפתו' בני אדם לעשות רע כי לולי לא הרכיב הבורא ית' בילה"ר את הרע היו קשה לו מאוד לעבוד עבודתו כיון שעבודתו לפתות הרע מהנגד'מאוד לטבעו הטוב משא"כ שהוא שמורכב מטוב ורע חלק הרע שבו חפץ בטבעו לפתות' לרע והוא העזר שלו לעבודתו ומעתה לא יקטרג על מה שהקב"ה הוא נותן לנו השכר משלם כלילו עשינו גם הגמור בבחי' עלמינו בלא העזר שלמעלה כיון שגם לילה"ר מסייע ג"כ לעבודתו · וגלע"ד שענין שלמעלה היא היצר טוב דלכתורה היה הדין נותן שלא להת לנו יל"ט כי בלא"ה יש בחירה שקולה שלנינו מאחר שבורנו בחחל' הילרה טובים כי כשמותינו לקוחה מלד הקדושה מחלק הטוב העליון כי היא חלק אלוה ממעל כמלא שלמאנו בטבעינו היינו נוטים לעבודתינו לעשות טוב ולמנוע מרע שלא שאם כי' כך היינו מוכרחי' ולא היינו מקבלים שכר ולא היה ג"כ נחת רוח לבורא ית' מעבודתינו כי אינה נחת יניע לו ית' מעבודה מוכרח' לכן נתן לנו הבורא ית'הילה"ר לפתו' אותנו בחוזק נגד טבעינו ויהי בחירה שלמית נמלא לפילו בלא היל"ט היתה לנו ג"כ בחירה שקולה ובמה שנותן לנו הבורא ית' היל"ט עוזר לנו לבחור בטוב ולעמוד נגד פתוי החזק של הילה"ר כי בלא היל"ט לא כי' כח בבחירתינו השקולה לעמוד נגד

פיהויו החזקים כי ליה"ר נקל עבודתו לפתוח מותנו לרע כי חלק הרע המורכב בו עזרו לכן כמו שהולרך הקב"ה לעזר ליה"ר כמו כן הולרך לנו לעזר עם היל"ע ממילא עתה שקול היה בחירתינו ולם תשקל ותאמר לא נכשוב לא ה' ולא ו' כלומר לא היו להקב"ה להרכיב רע בטוב היה"ר ולא לתת לנו היל"ע ובזאת נ"ב בחירתינו שקולה יש לומר מאחר שבחירתנו הוא לטובתינו כמאמר לעיל ורחם הקב"ה מילו הניח לנו בטבעינו הטוב והניח את היה"ר נ"ב בטבעו הטוב היה קשה מאוד להיה"ר לפתו' מותנו לרע מה שהוא נגד טבעו ומדרכה מצע שלנו היו מסכים לעזו' טוב ולא היו' לפשרינו' מילתא בחירתינו ולא כן היתה כוונתו ית' בי שברירה היה לטובתינו כאמו' לעיל לכן התחלה נו שברירה בחלק הרע המורכב בטבעו ולנו היינו נשחרים בלא העזר שלמעלה שהיה היל"ע טוב לא היו בנו שום כח לעמוד נגדו לכן הדבר מוכרח לסייע לותנו ועפ"י מה שכתבנו לעיל יובן מאמרז"ל על ומלמת תה לבנו נאמן לפניך שחברהם היה כופף את היה"ר עד שהסכים גם הוא לעבודתו וסי' מחזיר ומסבב את היה"ר לטוב ומה שכתבנו חכמי המוסר שכל אדם יראה לכלול הפלתו עם תפלת הציבור שתהא תפלתו כלולה מכולם עד"מ אם עשרה מתפללין ביחד שתהא נחצבת תפל' כל אחד מהם כלולו ההפללו עשרה דומה עפ"י מ"ש למעל' שעיקר העבודה היא שמחה שבשעת העסק הטוב ואם עשרה לדיקים תתפללין ביחד הנה כל אחד מהם שמח מחמת שהוא נורם בתפלתו נחת רוח לבורא ית"ש ועוד שמחה כפולה ומכופל יש לו על שהתעשה השותרים נורמים כל אחד מהם נחת רוח וכן כל אחד מהם שמח על נרמ' נחת רוח שלו לבורא ית' ועל נרמ' נחת רוח התעשה השתרים נמלא שמח כל אחד מהם מופלנה עד מאוד וזהו כוונת אמרם ז"ל שתפל' כל אחד מהם תהא כלולה משתל' הציבור מאחר שעשמחתו היא כלולה משמחת' ומה גם כשכל אחד מהם רואה נרמ' נחת רוח לבורא ית"ש ואוהב את כל התעשה וכ"כ שמח בתפלת' כמו בתפלתו נמלא מקיימים מז ואהבת לרעך כמוך והמלוה זו דואהב' לרעך" היא ג"כ מלוה פרטיית מהרי"ב מלות ומניע גם ממלוה זו נחת רוח לבורא ומשתים כלם גם במלוה זו ומלמת נוסף להם שמחה על שמחת"ע"י קיום מלוה זו הפרטיי' שמחה כפולה כי כל אחד מהם שמח במה שהוא מקיים מלות ואהבת לרעך ובמה שהתעשה השותרים מקיימים ג"כ מלוה זו והנה לא לתר שכתוב ואהב' רעך תלא ואהב' לרעך לומר שכל מה שיקרה לרעך תיזה דבר טוב שתשמח עליו כ"כ כתילו קרה לך תותו הדבר הטוב ומה שתרז"ל על ומלמת תת לבבו שתי' שתברהם מסכיף את היה"ר ומחזירו לטיב תפי' את תלק הרע שבו כי מאחר שהיה"ר שמח כשתין נשמעין לפתויו נמלא מי שמתגבר עליו הרי הוא משבר את הטורת ונרם שתעשה' יגרו הרע היתה

ג"כ טובה למפרע על שנרם לו שכר ע"י פתויו ונרם נתת רוח לטורת יה' ע"י עבוד' התדם שתעשה' בבחירתו ועוד כוונ' נאותה היה"ר בפתויו להרלות לתדם תומן התעבודה כמו שהוא עובד את הבורא כנרתה לנו מפתויו החזקים כן יעבדו נם הם בשומן ולא יסמעו לפתויו כמ"ש במ"א נמלא חלק הרע שם שהוא היה"ר סיוע ועזר מפתויו החזקים התלק הרע הזה נורם שבני תדם ילמדו מן היה"ר לתך יתנברו עליו וכיון שהתלק הרע נורם לזה ממילא נתתסף תלק הרע לטוב על כי נמשך ממנו פעולה טובה ועיין סיטיב בכל הדברים הללו כי הם מלהיבים את התדם להתנבר על היצר בעזה"י ברוך התונן לתדם דעת ומלמד לתנוש בינה :

סיפר לי מתים תחד עד"מ שמי רתונן שתחו דרכו ללכת לתרץ ישרתל ובקש ממנו שיתפלל בעדו בא"י והשיב לו רתונן תלי תשכח להתפלל בעדך לך תיעלך בעת שתהי' בעת ורה ותתפלל בעדי בתוץ לתרץ ותז תיקף בתותו שעה שתהי' מלויר בתחבתך שתתפלל בעדי בתו"ל ותז תיקף בתותה שעה יעלה זכרוך בתחבתי נ"כ ותתפלל בעדך בא"י והנה לריך לקרב הדבר הזה תל הכל סיפר' הענין הזה מורנם תמיתתו ותרשום התקדמות והתלעות הלריכות לזה בקיצור נמרץ הנה כבר מבואר תללי בעזה"י ענין הכל והמכיל והמושכל שהוא תחד בבורא ית"ש וגם הנה מבואר תללי בעזה"י ענין ונפשו קשורה בנפשו וכן נתקשר נפש דוד ביהונתן שהוא ענין קשור' בעבותו' התבב, וכמעט הם כמו נפש תחת שנתחלקה ותתפלה להתלכם בשני גופים כמ"ש הרמב"ם בשורש נבוכים בתחל' ח"ם כי הרוחניים לת יוכל בהם מין זולת בסיותם מהלבשים בגופין מחולקין וטופל המספר ברוחניים מלד הגופים והנה נפש דוד שהיתה תוהבה מאוד את יהונתן הי' נפש תד ויהונתן תחזיק ודבוקים מאוד זה בזה ותע"פ שגופיהם היו מחולקים זה מזה כי אין הנשמי חולן בשני דבוק רוחני כי דבוק שני נפשות האוהבים זה בזה הוא יותר דבוק עתום מדביק הגוף לנשמה שבתוכו כי דבוק הנשמה לגוף אינו אלא כדמות הרכבה שבניית כי הנשמה אינה אלא נוכחת ונלבת על הגוף כשנלן על העגלה וכספן בספינה אחר עלם אל שניהם חלוקי' הם זה מזה ותעפ"כ העגלן מנהיג את העגלה והספן את הספינה ברלונם ואין העגלה והספינה עלמם מסיעים ויודעים כלל ענין הנועתם לפי שהם גופי' מתים ותנועתם תלוי ברלון בעליהם והם מוכרחים להתנועע למות ברלון בעליהם כמו שיסד הפייטן בפיוט ערבית יוה"כ כי הנה כאשר וכתבן ונרזן והנה וכזוכית ויריעה וכסף כמו כן הנשמה מהניגה את הגוף לרלונם כי כל מיכרי הגוף נכנעים ומשועבדים לרלונה ברלונה יגותו וברלונה יגועו ואין הגוף יודע מתנועתו כלום כי מה שהאד' מניג תנועתו ומוחהו אין הגוף הוא המניג כ"ם הנשמה כי היות הגוף תינו חיות עלמיי כ"ם חיוב

מקריי

מקריי לכל החיות של הנשמה הוא היות עלמיי העולם מכל זה כי דבוק בני נפשות המוחכים זה לזה הוא דבוק יותר עליון מדבוק הנשמה לגוף שהיות הלא כדמות הרכבה שכנייה משל"כ דבוק נפשות המוחכים זה לזה הוא כדמות הרכבה מזגיית כי הנפשות מתחדות ומתייחדות ומתמזגות ומתדבקות זו בזו בחדות נמרץ כי חלי התהבה של הנפש מוריס ומפלטים תוך הנפש ... השני בקרב חיים ולב עמוק מעבר לעבר וכמו שהין הגוף של החוסב מעכב מלהתת חוטי התהבה בן הגוף של התהבה חיוו מעכב מלכוים בו חוטי התהבה של החוסב והכח יהוא ממנו התמתי המפורסם בפי החכמים דבר היולא מן הלב נכנס אל הלב והכח הדבר בדוק ומיסס כשים שני חלים חוסבי הנפש וירחיו עד"מ שם רחובן וחמעון שם רחובן יעבור לפני התיבה ויתפלל בעומק הלב בכוונה שלימה ירגיש חמעון חיזה מלות ותיבות יגלו יותר בעומק מלב רחובן ממלות ותיבות זולתן כי חובן מלות ותיבות שנכנסין בעומק בלב חמעון בודאי יגלו בכוונה ובכח דבקות מלב רחובן כמו שבנשמי שם ירגיש המורח בכח נשמי כל מה שיורח יותר בכח יכנס בכח יותר בעומק בגוף חבירו כמו כן בחיים הרוחניים ועד"ז בחרו במ"ש כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל חיוה תפלה וכמו כן דוגמת לזה שם יניד אדם לחבירו חיוה מאמ' שהוא מסתמע לתרי לפי לגנאי ולשבח וכי' חלוי הדבר בכוונת המניד שם יכוין המניד במאמרו כוונת שבח יכניס בלב חבירו לתהבה ושמחה ואחת רוח ושם יכוין המניד כוונת גנאי יכניס בלב חבירו לער ויגון נדולה מזו לפי בהכאת ערב"מ בהכאת הרב לתלמידו שם יכוין הרב בהכאתו לתכלית התלמיד ולתהבתו יכניס לתהבה בלב התלמוד ושם יכוין הרב בהכאתו לנאלת התלמיד יכניס שנאה בלבו כי אין עלם בהכאה כוונת אלא כח הרוחני של הרב המלובש בהכאה בהיות היא הכוונת והכח לבבות בני אדם שיחת ומניעות זו לזו למרחוק והכח בעיון שהתחלנו שם יתפלל חמעון בעד רחובן בח"ל תיכף בתוחה רגע יעורר לב רחובן שבחרץ ישראל לגיעלה זכרון חמעון בלב רחובן להתפלל עליו שם בא"י והכח שהתחלה לריכה להיות מחמעון כמה שחמעון יתפלל בעד רחובן בח"ל ואח"כ מעורר חמעון לב רחובן עליו והוא כדוגמת בעובדת דלתתא מיתער מעילא והכח יהוע שכל ישראל ערבים זה בזה והיינו לפי שכלם מסורים אחד ובפרט שם שם מוכיים זה לזה ושם ירגיש אחד מן השני מוכיים להמשיך רחון חבירו עליו לריך הוא להתעורר אחל לגייר לורת חבירו בלבו ואח"כ כמים פניס לפני' כן לב האדם לאדם וק"ו בן בנו של ק"ו בהתפלל על עלמו לעורת ית' מאחר שהנשמה היא חלק אלוה ממעל והוא ית' שכלל והנשמה היא בפרט בהעורר החלק האחל מתעורר למעלה המחלב הכללי ונעשית בקשתו כי הוא פועל הכל יכול והכח אף מי שלא ינשא בפיעל ממש הדבר שהזכרנו לעיל מחייב השכל כי מאחר שאין מבשרי אחוז אלוה ויכין שבעורת ית"ש בן הוא כי בעובדת דלתתא מיתער עובדת דלעילא ממילא לריכה הדוגמת הזאת להמלא בבני אדם ג"כ וכן נלע"ד שדרך לומדנה והשערה בשני בני אדם השוחים זה לזה וכל אחד משניהם יחרף וינדף את חבירו בביתו בחותו רגע יעלה זכרונו בלב חבירו ג"כ לגרישות, להרפו ולנדפו ואימו רחוק מאוד שנאמר כזה שלא חבירי חיוב שלורת כל השלשה ריעים הנאמרים היו חקוקין בלב כל א' מהכעתן ובהגיע השרה על חיוב הי' נזכר בשלשת ריעיו על שאיוב יוודעים נודל כאבו ושערו ושטערו בלרתו ואי' לו זה קלת לנחת רוח ולמשיב נפש כמובאר אללי בביאור המאמר רז"ל המבקר את החולה מוטל אחד משנים אחליו וכאשר הזכיר חיוב בלבו שלשת חיובים שלו זו בא זכרון חיוב בלב כל אחד משלשתן והרגישו דודאי לער נדול יש לו לאיוב ויועדו יחדיו לבוא לאיוב לנוד לו ולנחמו ומלבד כל מה שזכרנו הנשיון יעיד על כל מה שכתבנו:

בתוב מבשרי אחוז אלוה מלבד הפי' המפורסם בזה הפסוק יתכן לפרש עוד בפסוק זה כי מבשרי נאחוז רוממותו ית' כי הנה מלבד מה שיוע בנדר הרוחניים שאין בהם שלשה רחקים תו"ר ורוחב ונובה וממילא אין הופסין מקו' כלל וגם לא ילדק בהם תכונת הנשמיים והיסודות שהם קור וחום ולחות ויובש וכבדות וקלות כי אלו הששה תכונות שבנשמיים המה מלד ד' יסודות שבהם כל התכונות המלה כי אם הוא חם ויבש וקל ואויר הוא חם ולח וקל ומים הם קריס ולחים וכבדים ועפר הוא קר ויבש וכבד ואלו הם מהות כללות הטבע. משל"כ רוחניים הם נשנבים מכל אלו כי הם למעלה מן הטבע והם מובלים בטבע ואין הטבע מובל בהם והנה דרך הטבע כל דבר שים לו בחי' כובד דרך משל מעט מים הם כבדים קלת ואם מוסף עליהם עוד מעט מים יתוסף בהם הכובד וכן אין לך דבר בעולם שלא יהי' בחי' כובד אפי' היסודות הקלים שהם אם ואויר מ"מ הם כבדים במקלת אלא לפי שהכובד שבהם הוא דבר מועט לכן הם נקרחים קלים משל"כ רוחניות לא די שלא ילדק בהם קלות לפי שלא ילדק בהם כבדות אלא אף גם זאת שאם יחובר חיזה רוחני אל הנשמי יתמעט כובד הנשם הזה ויהיה הרבה יותר קל בהתחברו לרוחני משאם הוא מופרד מן הרוחני כי הנני רואים בחוש בחדם מת שאם נעמידהו על רנליו יפיל מיד לפי שנשם נבוה וכבד כאדם מת לא יוכל להתקיים על אלא קאר על רנלי אדם ואף נם לא יכול ליעב רק שוכב כי אז הנובה מועטת מאוד והמלא הוא רחב מאוד ובאדם חי אנו רואים שיכול ליעב ולעמוד ולהלוך הרי כאשר התחבר רוחניות הנשמה בגוף יתמעט כובד משא הגוף ונעשה קל כרנליו אף ללכת נמלא שהנשמה סובלת

ומסמה את הגוף וממעטה כובד הגוף ובדומגה הזאת פירשתי במ"ש התורן נוסע את מוסקיו כי התורן הוא מסכן הספל שהוא מוח התדס והנה התדס נוסע את הספל על עלמו ובאמת הספל נוסעו ומניעו נמלא שהוא נוסע את מוסקיו כמו הענלן שהוא מניע את הענלה והענלה מנהגת את הענלן ומי הוא המניע האמת הוי אומר הענלן לפי שהענלה היא גוף אח ובלא הענלן מתקוממת על מקום אחד ואף בשעת הליכת הענלה אינה משנה עניין הליכתה והנהגתה את הענלן והנהגת הענלן אותה והענלן מניע הנהגתו את הענלה והנהגת הענלה אותו והנה אף בהתחבר הנשמה לגוף אין לגוף חיות עלמי אלא חיות מקריי אבל הנשמה היא עצם החיות וחיותה יותר גדול בהיותה מובדלת מן הגוף משאם היא מלובשת בגוף: (חסר):

הנה ידוע שכל כללות הטבע נמשך מן יסוד' יסודו' כי יסוד הוא חם והוא חם ויבש וקל ורוח הוא חם ולח וקל ומים הם קר ולח ובכד ועפר הוא קר ויבש ובכד ואד' מרות שבאדם נמשכים מהם כי מרה ירוקה הוא מיסוד האש שממנו נמשך הזריזות והבעשה והחימה ולכן נק' בשם חימה מלשון חמימו' ובדכתיב כי יחם לבבו ומרה שחורה מיסוד העפר שממנו נמשך העלות והבבדות ומיסוד הרוח נמשך הספל והקול והדיבור והנה יודע שאד' יסודות שנמשכים מן חומר היול"י הוא בא מטמרי המופלים דעתי' שהם טומ' וקליפה וס"ל והנה כל תעטוני הגוף הם נחלת הילה"ר והוא הוא הנהנה מהם ויסורי הגוף הם כוחבים לילה"ר וכל חסקו הוא לחזק הגוף ולענגו כי הוא מורכב מד' יסודות והם מיני ומשרשו כי הם מטמרי המופלים ולכן מי שנוצר בבחירתו ויכלתו לסגף הגוף ולהחליש כח אד' יסודו' הנה בהחלישו העפרים גם הטורם נחלש שהם טמרי המופלים וממילא גם הילה"ר נחלש וכן כשניגיע למעשה המלוה יגביר יסוד האש על יסוד העפר שממנו העלות ויעש' המלוה בחשק וזריזו' ולבבר יגביר יסוד העפר על יסוד האש שממנו החמימות והזריזות ויעש ולא יעשה העבירה אלא יהי' עלי גדול למעשה העבירה וכן אם יבוא במחשבתו לדבר שיהא בעל כרחך מיסוד הרוח יגביר יסוד העפר שהוא דומם ושותק ויהי' האדם ג"כ דומם ושותק משיח' בעלה וכשניגיע לדבר דברי תורה אדרבא יגביר יסוד הרוח על יסוד העפר ולא יחשוק אלא ידבר והנה עניין הבחירה עניין יכולת שהקב"ה נתן יכולת באדם שיוכל לעשות בכל יסוד מד' יסודות דבר והפכו ואל יאמר מאחר שהרגיל להגביר יסוד העפר על יסוד הרוח אלא לדבר שיהא בעלה ס"ל יהי' יסוד העפר הקיף כ"כ על יסוד הרוח אלא לדבר ג"כ דברי תורה כי בכח אל כל יסוד לעשות דבר והפכו וזהו שדרשו רז"ל תולין קף ס"ט ע"ב ז"ל מה תומותו של אדם בעוה"ז יעשה עלמו אלם פירש"י תומות יפה הוא האלם אבל לדק תדברון עכ"ל רש"י ודרש המאמר לטון תוענות על פסיק המאמר אלם יעשה עלמו כאלם יכול יהלם אף לד"ת ה"ל לדק תדברון ומיה שבחירה היא דנמת להטי הקרב המתפשפת כדי לשמור דרך עץ החיים שהיא התורה שנק' עץ חיים היא למחזיקים בה. והנה ידוע כל מיני החולאים נמשכי' מהתנגדו' סיסודו' זו על זו אבל כל מי שמגביר כח מכל יסודותיו על חבירו כדי לעשו' טוב ויתים כח לעשות רע הנה עי"ז לא יתנגדו זע"ז להחליש ולהחליטו בחולאים אלא יהי' אדם בין יסודותיו וזהו שאמר הכתוב ברלו' ה' את דרכי תים נס תויבו שהם הד' יסודו' שהם תויבים כי הם הפכיים בטבעם ומתנגדים זה לזה יבלים אתו שיהו יסודו' במזג השוה ולא יהי' חולה לעולם וזה אמר דסע"ם אין אדם בעלמי מפני חעלתי והנה לכאורה הוא ענין אלא דהלה כשניגיר יסוד העפר על יסוד הרוח אלא לדבר שיהא בעלה ס"ל יסוד העפר הוא נבור ויסוד הרוח הוא חלוש ואיך יכול להתנבר אח"כ יסוד הרוח שהוא חלוש על יסוד העפר שהוא נבור כדי לדבר דברי תורה • אבל הענין הוא כי כל הגוף וכל החושים וכח וטבע היסודו' שהגוף מורכב מהן כולם נכנעים ומשועבדים אל רלון האדם ובאחיתו כמו שמבואר אללי במקום אחר על כי הוא אמר ויהי וכל אשר עשה כי אללו יה' סיכולת והרלון היא ענין אחד וכן הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל ג"כ יכולתו הוא ע"י רלוא דכשהוא רולה לרחות בעינו אינו אלא דבר מחפשם רלונו ומחשבתו בעינו ויהן חיות בעינו ועי"כ יש יכול' בעינו לרחות וכן הענין בכל החושים ובכל חיברי הגוף ואם יחניב מחשבתו אינה דבר אחר ויקשר מחשבתו מאוד בדבר ההוא אז אף אם יעבירו לעינו כמה דברים לא יוכל לרחות אותם כשמחלק מחשבתו מן העינים שוב אין חיות בהם ואין ביכולתם לרחות וכן אם יעברו לפני אזני חופים וכל מיני כלי זמר המשמיעים כל זמר ומשמיעים קולות עלומים לא יוכל לשמוע הקולות שהם מחמת סילוק רלונו מהם המשמיע ודבוק רלונו בדבר אחר אלא אתי העינים יכולין לרחות כשמחשבת והרלון רולים לרחות אבל אם הרלון אינו רולה אז אין חיות בעינו ולפיכך לא יוכלו לרחות נמלא גם בענין הזה הנשמה היא חלק אלוה ממעל במה שיכולת' תלוי ברלון' כמו שאללו יתברך ענין היכול' הוא ענין הרלון נמלא מאחר שכל חיברי הגוף וכח כל יסוד מד' יסודו' משועבדים ונכנעים אל הרלון ובאח ר' והנשמה שאלו שהשאם שם דבר אחד ס"ב ים ברלונו יכול' להגביר כח יסוד אחד על כח יסוד חבירו להחליטו ואח"כ אם שוב יסכים הרלון להגביר החלש על הגבור היכולת ניהו כי אלא חיברי הגוף בעלם הם כפגרים מתים ועיקר חיותם הוא ע"י הנשמה והרלון לכן יש כח ברלון להטותם ולהגביר אחד על חבירו כאשר יחפוץ • והנה אלה שבחירה הוא ענין היכול' על ההפכיים

ולפ"ז שמתחל' יכול להגביר יסוד העפר על יסוד הרוח שלפ"ז לדבר שיהא בטלה ולפ"ז גם שכבר הגביר יסוד העפר על יסוד האדר יכול להסוך ולהגביר יסוד הרוח על יסוד העפר לעשות בתורה:

במשנה חסידים במס' נגעולי נזמות פ"ב משנה ז' כתב מי שים לו נזמה חי' ויהיד' דאלילו' פ"ח לו להטות לעולם עכ"ל · וכ"ל הטעם כי הנה ידוע שהכחיר' נמשך' מהשכיפה שהוא מלכות דאלילו' כדאיתא בזוהר סוף פ' תמור וכדמי' גם' עשרה מאמרות בכמה מקומות והנה חי' ויחיד' דאלילות הם למעלה מהשכיפה וה"כ הם למעלה מהכחיר' וה"פ שהשלוט הכחיר' על חי' ויחיד' דאלילות · ועוד טעם שלוט דהנה הכחיר' נמשך' מעץ הדעת טו"ר כי הם הרכבה טו"ר ובחי' ויחיד' דאלילות תמן לפ יצורך רע וממילא אין הם בחירה ולעתיד ביתקיים ומל הפס אלהיך את לבבך לפי שהז נאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ העליונה ושוב לפ יהי' בחיר' כי על הז נאמר וכי' תור הלבבה כתור החמה שהתעלה השכיפה מבחי' בחיר' אל בחי' יהיעה :

ארז"ל המתפלל צריך ליתן עיניו למטה ולבו למעלה · פלע"ד ע"ד מה שראיתי הם' מהבת הפס על פסוק בשמים ממעל ועל הארץ מתחת בדרך מליצה כי הנה בהללוחות הגופניות רואי שירואה האדם בחי שלמטה ממנו בהללוחה ויחמה בחלקו ובהללוחו הרוחניות כמו חכמה וזכרון שירואה ותהבה בעבודת הבורא רואי שיסתכל בחי שהוא למעלה ממנו ויקנא בחבירו ויתחזק לאוהבו שיתרון ומתפלל עליו והנה ידוע שעינא וליבא תרי פרסורי דעביר' עין רואה ולב חושב והנה ידוע שפליטת העין שהוא חוש הגשמי הינו הלא על דברים הגשמיים כי החוש לא יגיע עניין רוחני והשכל הבא מן הלב הוא להיפוך שהינו משיג דברי' נשמיי' אלא דברים רוחניים כמוהו וזהו שאמרז"ל המתפלל לא יהן עיניו ולבו במקום אחד עד"מ אם יהן עיניו בשוער חבירו וממילא יחמוד לבו את השוער הרוח וירצה להתפלל על עסירות אל יעשה כן אלא יהן עיניו למטה ממנו פי' בחי שהוא למטה ממנו בעניני עוה"ז וממילא יסתפק ויחמה בחלקו ולא יצטרך להתפלל עליו וגם כי תענוני עוה"ז יצריכוהו משלימות הרוחני כי שלימות הרוחני ותענוגים הגופניים ח"ו שיתקוממו ביחד כי בקצת שלימות הרוחני הוא מלד הקדושה ובקצת תענוגים הגופניים הוא מלד הקליפה וקליפה וקדושה ח"ו שיתקוממו ביחד כי לא נתמלאה נור אלא מחורכנה של ירושלים וכשזה קם זה נופל ואין הדם דקדושה דר עם נחש בכפיפה והשלמה והמלחמה של הקדושה והקליפה היא מלחמה נלחיית כמ"ש כי יד על כס י"ה מלחמ' להפס בעמלק וכן ארז"ל לו לי סייפא לאו ספרא כי אע"פ שמתחל' ספר והסייף ירדו כרוכין מן השמים מ"מ אחר השבירה והכדל' נגדלו זה מזה הבדל' הכב"ח כמ"ש ויבדל אלהים את האור מהוך החושך והנה הסייף הוא החיות של עשו כמ"ש על חרבך תחי' והספר הוא החיות של יעקב כמ"ש כי הוא חייך ואורך ימיך והנה עשו ירד בזה יריד' נפלא' שעיקר סבת חיות נופו הוא ע"י דבר נרוח ממנו כי הוא עכ"פ ממולא בין חי למדבר וסבת חיותו הוא החרב שהוא דומם משא"כ לאחיו יעקב זרע יעקב התורה היא חייו אשר היא למעלה ממדרגתיהו שהוא מדרגת המדבר כי התורה היא למעלה לפ מהכל אחשי ולפ מן הנבואה כי הם עניים משלשים מן התורה ועוד נהבונן ההבדל שבין עשו ליעקב כי חיות עשו הוא חיות נופני שהוא חיות מקריי ולא עלמיי כי הנוף מקבל חיות מן הנשמה בדרך מקריי לבד כי כשהשלק הנשמה מן הנוף יאשר כאבן דומם משא"כ הנשמה היא עלם החיות והחיות שה דבר עלמיי כי הנשמה וחיותה הוא ענין אחד כי עלמותה הוא חיותה וחיותה הוא עלמותה והנה חיותינו הבא מלד התורה הוא חיות עלמיי וזהו שדקדק הכתוב ואמר בעשו על חרבך תחי' כלומר החיותך המקריי הוא לא חיות מקריי והחרב תהי' שכה לחיותך המקריי הוא שע"י לימת חרבך על שונאך תגלל מהריונתם ומ"ם במקרא ועל חרבך כמו ועל ידי חרבך והנה החרב לינ' עלם החיות אלא הוא שבת חיות המקריי משא"כ התורה היא חיות הסביי ר"ל לינ' שכה לחיות אבל היא עלם חיות ומה שהוא עלם הוא נלחיי כי זהו הפרש שבין עלם למקר' ועיין ברוח חן ובפירוש מלות זרות בם' מורה נבוכים וזהו שדקדק הכתוב לומר כי היא חייך כלומר היא שכה לחיות אבל היא עלם החיות · ומחאר לעיניהו הרמבן לפרש מאמרז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה פי' כמי שהוא למטה ממנו בעניני עוה"ז ויסתפק ויחמה בחלקו ולא יתפלל עליו ולבו למעלה פי' לבו הוא כוחי לשכל כמאמרז"ל לב מבין יחשבל בשכלו בענין שלימות הרוחני כמי שהוא למעלה ממנו כמו חכמה ואהבה וירא' ועוה וכל שאר המדות טובות וממילא יתחזק עליהם ויתפלל עליהם כי עליהם לבד הוא שרצוי להתפלל והנה כשיהן עיניו למטה ממנו אז יוכל ליתן לבו למעלה משא"כ אם לא יתן עיניו הגשמיי כמי שהוא למטה ממנו כ"ש אם שהוא הגשמיים למעלה ממנו ממילא יחמוד לבו לעניינים הגשמיים ומאחר שהוא כן שוב לא יחמוד לדברים הרוחניים ולא יתפלל עליהם והנה לא יהבן סנגון אחר כ"ש דוקא כשופן שיתן עיניו הגשמיי כמי שהוא למטה ממנו ולבו שהוא השכל כמי שהוא למעלה ממנו :

כתב בעל רמאזית חכמה בתחלת פרק שני מעבר הקדושה בפס זוהר פרש' נשא דף קמ"ב וז"ל הנסתרו' ירא' ואהבה דתיון במוחא ולבא בחללא דגופא ובריאה והנגלות תורה ומלות דתיון בגופא ובריאה לבר ורזא דמלה הכי הוא ודאי מי כר גם דחיל לקב"ה אז רחים ליי ודאי

לא ידע כו' כי אם מחמת בגין דאיהו מלה דלא אתגלייא אלא בזיווג לכן קורו לכל כ"נ בלתי אפשר בתורה ומזל בפקודי' דעשה אתגלייא לכל כו' גם בגין דקב"ה עביד לי' פומא כאתגלייא לאתעסק' בה רזייתא ועיינין לאסתכלא ואודנין למשמע בה ועביד קב"ה כבר כם ידין ורגלין למיעבד כסון פקודין דעשה עכ"ל הזוהר . ומביא שם עוד בתיקוני' בשם מאמר אליהו ז"ל מוחא חכמה איהו מחשבה אלא בינה לבה ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות לה' אלהינו עכ"ל עוד מביא שם בשם הזוהר ז"ל ירתה ומחשבה שם י"ה ועליהם נאמר הנסתרות לה' אלהינו שהם מ"ה הנגלות שם ו"ה שהם בן ובת התורה והמלות עכ"ל . ומכאן תבין קצת איך שהדם הוא עולם קטן הנעשה הלוש מלבים וכולל י"ס כי כמו שהשכל והשם מולידי בנים ובנות כמו כן ג"ס שהם חב"ד מ"ה מולידים זו' התחתונות שהם הכלי ובחת שהם זו"ן כי ג"ר הם החכמ' סוד המחשב' שהתורה כמוח סוד הבת ובינה שהיא סוד אמא והמבין דומיון לו שהוא המשיג והמבין דומיות התורה וניתנים לו שהשכל הוא ירתה' ירתה' הדומיות שבחג"ב כי מלא השכל כי מהשכלתו שהתורה יורשת הדומיות ח"ו בעבירות והשכל נורמות לו קיום מ"ע בזריזות ולמוד התורה נמלא המחשבה ובינה מולידים הירתה' והשכל' והשכל והירתה' מולידים קיום התור' שהיא הבן והמלות שהם הבת וכמו שהו"ק שהגיל המלכות כמו כן לימוד התורה שהיא סוד ז"ת נורמת עשיית המלות שהם סוד מלכות שהם הן לימוד תורה לא ידע מיד דבר היא מלים והיא הוא עבירה וכמו שהו"ק שם שמירין ומכוסין שהם פרצופים עליונים מאוד כמו כן המחשבה שהיא סוד חכמה שהבת ובינה שהיא סוד אימא שם ג"כ מכוסים כמ"ש לעיל בשם הזוהר לו בר נש דהיל לקב"ה לו רחים לו' ודלי לא ידע בר נש מהאי בגין דאיהו מלה דלא אתגלייא אלא בזיווג קו"ח וביאור כמו שהמחשבה ובינה שם שמירין כך תולדותם שהם הירתה' והשכל' שם שמירין וכמו שהפנימיות שלהם שהם המחשב' והחכמה שם שמירין דלא ידע בר נש מהאי בהו כמו כן כלים שלהם שהם חומה ושלב שם מכוסים בפנימיות האדם ואינם נגלים לחוץ כי לעולם צריך התייחדות ודומיות בין כלים לתורות שהתורה בהם והתורה והמלות שם מילין דאתגלין לכל בר נש לכן כלים שלהם שהם נש כן נגלוי שהם הפה והשיניים ללמוד התורה ושידים והרגלים לעשיית המלות ובין בתורה ובין במלות מ"ע שהתורה בכללה היא סוד ז"ת והמלות בכללן הם סוד מלכות מ"ת בכל אחד מפנימיהם שניהם כלולים ר"ל הזכר והנקבה כי הזכר שבכתב הוא סוד ז"ת והתורה שבע"פ הוא סוד מלכות וגם בתורה שבכתב יש שם בתי' קול ודיבור שבקול הם סוד ז"ת והדיבור היא סוד מלכות וכן בתורה שבע"פ יש שמיש קול ודיבור ועוד על דרך רמז יש לומר בכל אחד מפנימיהם כלולי' שניהם כי יהוש שהז"ת הוא ו"ן של שם ויהוה ס' לכן בתורה שבכתב שהוא עלמו סוד ו"ן יש בו חמשה חומשי תורה סוד ה' וכתרים שבע"פ להסוד שהוא עלמה סוד ה' ויש שם שהם סדרים ס' ד' ו"ן וכן במלות יש מ"ע שהם מלד הדכרא ומלות ל"ת שהם מלד הנוק' נמלא בין בתורה בין במלות כלולין שניהם והנה המחשב' שהיא החכמה שבתורה במוח והבינה שהיא לימוד התורה שבלב הם המולידים שהחכמ' והירתה' והשכל שהמחשב' והבינה הם דומית הו"ן עילמין והשכל' והירתה' שהם מהמלבים מן המחשב' והבינה המולבשים בזו"ן שהם התורה והמלות כי כשהזכר לומד התורה ומקיים מלות מחמת שהכל' וירתה' הרי הפנימיות של התורה והמלות הם שהכל' וירתה' הרי שהשכל' וירתה' מולבשים הם בתורה ובמלו ת הם זו"ן . והנה יהוש שהכל' היא בחינת והירתה' הוא בחינת עשיר שהם חכמה וכן נאמר רקמת חכמה ירתה' שהם והנה הירתה' היא ירתה' הדומיות שבין החכמ' ירתה לעשות לעולמו שהוא שכתב מחמת דומיותו והשכל' היא בחינת לבנת הספיר תדיר עד שמחמת זה כחדה נפקין וכחדה שריין ולא מתפרשין לעלמין והנה ירתה' הדומיות שבכלי שהדם הם היא מלד השכל' שמתירתה לעשות עשירים שלא יהוש דומיותו ית' שהוא לו מלד והנה לבתורה קשה למה חלקו לבני כהנים שהכל' וירתה' כיון שהירתה' שהיא ירתה' דומיות שיהם רק שהכל' בעלם ומ"ש הרי הם רק עניו אחד ומ"ש למה חלקו לשנים למען העניו היא שבבי לקיים מ"ע שפיעל ממש שהוא בקיום ועשה לריך שהכל' והבי להשמר ולהזהר מלעבור על ל"ת לריך ירתה' הדומיות שלא לפגום בו דמותיה' ולפ"ז הם שעיקר השמיר' מלעבור על ל"ת הוא מלד שהכל' מ"מ (זהו) קיום העניו שלא לריך ירתה' הדומיות כ"ש שהכל' לבד דמה לריך לומר גבי קיום העניו להתירתה' שלא לפגום דומיותו ולפיכך חלקו לבני כהנים שהם ירתה' והשכל' והנה הם שהזהר כתב אי בר נש מחרה נמלא שהירתה' והשכל' מסותרים ועמודים הם ע"כ ירתה' הדומיות הוא עמיר יתיר שהרי השכל' שע"ם שהיא עמירתה' מ"מ מעותדת היא להתגלות ע"י קיום העניו כשהוא מעשה המלות בפועל ממש בקום ועשה הרי עי"כ מתגלית שהשכל' לבתורה לבני מדם משכ"ב ירתה' דומיות שהוא מעותדת להזהר מלעבור על ל"ת היא עמירתה' ואינה מעותדת להתגלות כי מי שרוצה שהיו עובר על ל"ת היא שופע בשכלו שזהו ודלי מחמת ירתה' הדומיות כי הולי טעמים מחריש ים לו על מה שהיו עובר עליהם והנה כתב האריז"ל שע"ם שהו"ן כחדה נפקין וכחדה שריין ולא מתפרשין לעלמין ע"כ שכל עמיר יתיר וכן הוא רומים בעיניו שירתה' דומיות

הרחמים שהיא בחכמה היא עמידת יתיר מהחכמה שהיא בחימה והיא בחכמה יכנס שיהיה החכמה ויראתה שהרי יראת הרוממות סוף סוף היא לומתת מן החכמ' ואלו חימה היא מלה שהחכמה לבד כי לגבי קיום העסין לא שייך יראתה שלה לפנום כ"ש שהחכמה יהם שהחכמה הסכר ויראת העונש שיהיה החכמה הסכר ב"ש שהוא מדת הרחמים הנותן סכר על קיום העסין ויראת העונש במלכות שהיא מדה"ר המעוררת לעוברים על ל"ת והיא היראה והאהבה שלו ו"ן היא עיקריים שלה רשימות לבד יראת העונש היא שלה רושם של יראת הרוממות והחכמה הסכר היא שלה רושם של החכמה נמורה והיא יהוי שהחכמה יסד ברחה ואפשר לומר לפי שהחכמה מזרעת תחל' יולדת זכר וכשהיא זורע תחלה יולדת נקבה וזהו ר' בחכמה יסוד שהוא שבע ע"י שהקדים ל' לזריע יסד הרע שהוא מלכות כוון שהיא שהוא ז"ת בהבור' שהיא חימה בהקדמת זרעה לכן כיון שהוא יולדה מכח שבו ים יראת הרוממות לכן קלטה המלכו' מהבת רושם היראה' שהוא יראת העונש וז"ת שיש מכח חימה שבה ים החכמה לכן קלט הז"ת ממנה רושם החבר' שהוא החכמה הסכר ואם שניהי הסם יכפר בעדי וידרכני בחמתה תורתו ים לחקור ולעיין עוד בעניניה הלזו הרבה בענין מוחין החכמה ביג' הוא לבא ובה הלב מבין והתחלת פרוף ז"ת מהלי ת"ח דחימה ופרוף נוק' עומדות נגד נה"י דז"ת ואחוריו ואפשר ים ליתן טעם ואחור לעניניס הללו:

איתא בספרי אוהו היל"ר העבירו מלבבכם כשם שהוא יחיד בעולו כך תהי' עבודתכם מיוחדת בעולם זה בכלל גדול אי"ה לאדם תמיד רק מחשב' להם לעבודת הבורא כמ"ש והתלהיס עשה שיירתו מלפניו וגו' ואמה בקשו חשבונות רבים שמכח רבות מחשבות מתבלבל בעבודתו ויחשוב שכל דבר שים בעולם בכל הוא מהבורא ית' ואפילו דבר קל שבקלים וכל דברים הנעשים מכח מחשבות בני אדם ותחבולתם הם בכל מהבורא ית' ואפילו הדבר קל שבקלים בכל הוא עשהתהו ית' ולא יהי' הלוק אללו בדבר אחי' רואה בין שנעשה כרצונו בין שלא נעשה כרצונו שכל הוא מהבורא ית' והוא יודע שכן טוב לו שלא יהי' נעשה כרצונו כמו שהי' ברצונו ויחשוב שהכל בין עולם הגלגלים בין עולם המלאכים ועולם הכשפ שכל הוא כחין נגדו ית' שבולם הם בתוך חלול השלמים תורו שלמים עלמו והכל נעשה בדבור אחד וא"כ למה ליה למשוך אחר תמוה שים בתוהן העולמות שהכל הינו רק דבור אחד ממנו ית' ומוטב לדבק עלמו למעל' מהעולמו' בהבורא ית' שהוא העיקר ולא לדבק עלמו בטפל וזהו כוונת מאמר הזוהר זכאין הינון לדיקיא דידעין לשוטה רעותהון לעילא לגבי מלכא עילאה ולאו לגבי עלמא ובכסיפא בעילה דילי' שהוא הל העולמו' ליחרב

ויחשוב תמיד לדבק עלמו בבורא ית' בהאהב' נמור שהוא מוהב יותר מכל דבר שבעולם שכל דבר טוב שים בעולם שכל מוהרם בו ית' ויחשוב שלפי רוב' לעשות תמיד רלונו ולעשות לו נחת ריח ולעבור מותו תמיד ותמיד יהי' מחשבתו דבוקה בו ית' ובעולם העליון וזה כ"ש הפסוק וכל המקדש לא יצא כשלריך לדבר מעניני עוה"ז יהי' מחשבתו שהוא הולך מעולם העליון למטה כמו שדרך שהולך להון ודעתו לחזור תיכף ובעת בליכתו חוץ מתי יחזור לביתו כך יחשוב תמיד בעולם העליון שעם ביתו העקרי וזהו שאמר דוד לשלמה שהם מבני הולך בדרך כל הארץ היינו כמו שדרך הולך לדרך ודעתו וחפלו בכל המהירות לחזור לביתו וכל יהוע דכל הארץ הוא קב"ה ושכינתי' כמו שאמרו ית' כתוב והחיות רלוא ושוב קן יהי' בדרך הזה לעיין בענין העוה"ז ויחוב תיכף לביתו וזהו המדבר גדול' מאוד ולריך לזכות בנשמה חחל' כדי שיהא דבוק תמיד בעולם העליון בו ית' ובהאומר לריך לומר מעט בכל בוקר כדי לדבק עלמו בו ית' ותע"ב לריך ללמוד ותע"פ שבעת הלימוד ת"ת לדבק עלמו בו ית' שהתור' מלהלת נשמתו והוא עץ חיים למחזיקי בה ומה לה ילמוד יבוטל דבקותו ויחשוב כמו בעת השוב' היכו יכול להגיע דבוק וכן כשטופלין המוחין שלו ולא יהי' שעת הלימוד נרוע מהן ותע"פ שבעוד הדבקות בשעת הלימוד לית לן בה רק מ"ת לריך ליעשב עלמו בכל שעה ובכל רגע בדביקות הבורא יח' כמ"ש:

ארז"ל ג' ספרי' נפתחים בר"ה של **מדינים** ושל רשעים ושל בינונים · להבין מהות הספרי' הלו בעולם העליון שהוא עולם הרוחני ואין שייכות ומילות לספרי' גשמיים שם ובודאי הספרים הם רוחניים המה ולריך להבין מה מהותם דע שכמו שים כתיב' גשמיי' הנרשמת בדיו שכותבין על נייר הלבן וים ג"כ מחיקה גשמיית כמו כן יש כתיבה ומחיקה רוחניית והענין הוא כי בהדם יש בת מחשבי וכל מחשבה שהדם חושב בלבו הוא נרשמת המחשבה הזאת על בת המחשבי שלו כי בת מחשבי הוא נייר הרוחני וכל מחשבה ומחשב' פרטיית שהדם חושב הוא כדמות מותיות הנרשמות על הנייר והיא כשהדם רושם מותיות גשמיות על הנייר בהברח יוקדם מחשבה לכתיבה שלריך בתחלה לחשוב ולכתוב ותח"כ יכתוב נמלא שהמחשבה היא הכתיבה לכתיבה למטה במחשבה לבד לא תגמור הכתיבה אפי' אם יחשוב הלא פעמים לכתוב לא יורשם מות אחת על הנייר כי פעולה גשמיית אי אפשר לעשות על ידי כלים רוחניים לבד כי אם על ידי כלים גשמיים ובזכרח לריך ליקח בידו קולמס עם דיו וירשום מותיות על הנייר ותח"כ כשירלה למחוק תע"פ שהמחשבה היא עקר שבת המחיק, מ"מ לא תגמור המחיק, ע"י מחשב' לבד כ"א ע"י כלים גשמיי' והיא עיקר שבת הכתיבה הוא

סחשק והרצוי שקדם במחשבתו לכתוב וחת"כ כשומם במחשבתו מה שרצה על הנייר מוחק חת הכתיב, נמלח מחשבת המתים, על הכתיב היה עיקר סבת המחיקה והנה כ"ז היה בפעולו, נשמיות שלריך בהכרח שני מיני כלים כלי רוחניית שהיא המחשבה וכליה נופניים המיוחדים לכל פעולה נשמייה למשם פעולות רוחניית נמרי, ע"י כלי רוחניים מלבד והיה כל מחשבה פרטיית שתוכב ויכף שתוכב לותה הרי זה נרחמה על הכח המחשבתי שהוח הנייר הרוחני ונמשיל משל הנה מי שחשקו ורלונו לעשות חיז, מלוה הנה לף קול, עבורו המלו נרחמת המלו, שהיח על כח המחשבתי שלו והל, כמו שהחשק והרלון הוח עיקר הקולמס הרוחני וסבת רשימ, המחשבה על כח המחשבתי כמו כן המתים, שמשם במחשבתו בעשיית המלו, שהיח מוחקת המחשבה שהיח מעל כח המחשבתי שלל כשתוכב לעשות מלו, ותח"כ מוליח לפועל המחשבה שהיח ועוש, חות, המלו בפועל ממש הרי זה נסתרת המחשבה שהיח על המלו, רשימה על כח המחשבתי וח"ח למחוק חות, במחשבה לבד בלי משם שהרי ע"י משה המלו, נחקקה בעומק חל כח המחשבתי ושוב ח"ח למחוק חות, חם לח כשהיתה על ח"ז המלו, הרי ניתכ המלו, שהיח לחחר כמו שחרז"ל שנורם של הרלבונות ע"ז שחמר יכין רשע ולדיק יולבש ורן כשהדם חוסק לעביר, הרי תיקף נרחמת מחשבת העבירה שהיח על כח המחשבתי שלו כי החשק היח עיקר הקולמס הרוחני הרושם על כח המחשבתי ושם ימשם ח"כ במשך העבירה שהיח נגדיית למחשבת עבירה נמחקת מחשבת העביר שהיח מעל כח המחשבתי כמה שמשם במחשבתו חת מה שחשב קוד' : (חסר)

לעושה נפלחות נדולות לנבדו חרז"ל חין כח הנה מכיר בנשו כי הוח ית' עושה נסים נסתרים למדם והוח לנבדו ית' יודע שהוח נם והמדם חינו יודע שנעשה לו נם ולענ"ד נרחה לפרש בדרך פשוט כי הנה כל הפעולות שבעול' נפעלות ע"י חור ח"ם המתלבש בכלי, שהם הספירו' והנה עיקר הפעל החמתי הוח הפנימיית שהוח חור ח"ם והספירות חינם חלח כנרגן ביד החוכב בו וכי יהפחר הנרגן על התוכב בו והנה בעטר מיעוט כח הקיבול של המקבלים הולרכו הכלים להמעיט חת החור לבל מ"מ עיקר הפעולו' יהייחסו לחור ח"ם כדחי' בתיקונים במחמר חליהו וכך חנת תסתלק מהבו מהסתרין כולהו שמהן כנוסף בלח נשחתה נמלח ח"ם ית"ם הוח לנבדו עושה הנפלחות הנסתרות בלי שום לרוף כח חחר כי הנה חף הכלים עלמן הם מעשה ח"ם ית"ם :

ארז"ל במס' ברכות חין הקב"ה נותן חכמה חלח למי שים בו חכמה שנחמר יהב חכמתה לחכימין וכו' והטעין כי כבר מבחר חלהינו בעזה"י כי הקשור והדבקות של חדם בבורח ית' הוח הסתוקקית והנה כל השלמיות בעולם נסתלגו מכבודו ית' כמו החכמה וגבורה ודומיהם והנה מי יסתוקק חדם לחכמה הנה כפי עולם הסתוקקותו כך ימשך על עלמו שפע החכמה וכל מה שיעמוק במחשבתו להשתוקק לחכמה ימשך על עלמו חכמה עמוקה יותר והנה מי שהוח חכם ושעם כבר מתיר החכמה ממילח משתוקק מחוד למתיקותה ולעיס לח יבבע מן החכמה ולפיכך חין הקב"ה נותן חכמה חלח למי שים בו חכמה כשלם כם"ד דרוש המחשבה כנל"ך ושע"י :

ביאור מאמר חז"ל הלואי אותי עזבו וכו'

אמרז"ל על מותי עזבו ואת תורתי לח שמרו הלואי חותי עזבו ואת תורתי שמרו שמתוך שהיו עוסקים בתורה המאור שבה היה מחזיר למוטב ע"כ לשון רבותינו ז"ל והנה הלח בשחנו שמרים התורה חז חין חנו עוזבים הקב"ה שהקב"ה לח לוה חותנו יותר רק לשמור חת תורתו ולח יותר ומחי הלואי חותי עזבו ואת תורתי שמרו ונלע"ד לייסב בהקדים פיוט של תשכנזים ביום שני דר"ה במוסף בסדר זכרונות וז"ל נסתרה דרכי מי יוכל שית לשוח נכתב לי חטח לזכרון ומפרש בעל מעניני לדק כי חלו התיבות מי יוכל שית מתמצים שהמעשה והשלמטה כחילו היה כתוב נסתרה דרכי מי יוכל שית ומי יוכל שית לשוח נכתב לי חטח לזכרון שבל מ"מ עיקר לשון הפיוט הזה חין לו הפיסה נלע"ד לייסב בהקדים פסוק ביבמיה סי' י"ז הוח הפסוק הרחשון של הפטרת ס' לך לך וזה ל' הם' למה תחמר יעקב ותדבר ישרחל נסתרה דרכי מה' ומחלהי משפטי יעבור הלח ידעת חם לח שמעת

אמונת הבחירה והמשל בזה הנה יש כאן שתי מנהגים ס' רחובן והב' שמעון והנה רחובן הוא לדיק ושמעון הוא רשע והנה ודאי ידע הקב"ה אף קודם שנולדו רחובן ושמעון שרחובן יהיה לדיק ושמעון יהי' רשע וה"ב רחובן מוכרח להיות לדיק ושמעון מוכרח להיו' רשע כאשר נזדמ ידיעתו ית' מקודם וכ' הרמב"ם ע"ז וזה אומר שכתוב כי לא מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי כמו שאין להשיג מהותו ית' כן אין להשיג ידיעתו כי הוא וידיעתו אחד הוא עלמותו הוא וידיעתו וידיעתו הוא עלמותו ואין אנו יכולין לידע היאך שנמון ידיעתו ואין ידיעתינו כידיעתו כי אנו ודעתנו אינם מב"ה הוא ית' וידיעתו אחד הוא . וכן ג' לדעת הרמב"ם נראה שעד שם הגיע גבול השגת שכלינו כלומר התירוץ של הקושיא הנ"ל אין שכל אנושי יכול להשיג ואין בכחו כלל להשיג הדבר הזה אבל בתמת ידיעתו לדקת רחובן ורשעת שמעון היא בחינה אלא שהבחירה נשארת אלא בשלימותה :

זאקדים לך הקדמה

אחת שבכרל' מקומות מצאנו ו' בחבור במקום אלא אי כמ"ש רש"י ס' בא נבי קרבן פסח מן הכבשים ומן העזים תקחו מן הכבשים או מן העזים תקחו ועתה יובן הפסוק למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מהשם כלומר שהידיעה הינה תמת ומאלהי משפטי יעבור כלומר כאילו הי' כתב או מאלהי משפטי יעבר כלומר ואם נאמר שתמונת הידיעה היא תמת ס"כ אני מוכרח במעשי ואין לו להקב"ה להפוע אותי בעושים וזה או מאלהי משפטי יעבור . ולזה יקשה לך קושית הרמב"ם אלא ידעת שם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר להבונתו . וס"ל לנו להשיג תבונתו וידיעתו ית' איך ידיעתו היא בחופן שמ"מ חשאר בחבירה בשלימות' כי לנו איך חקר בחופן תבונתו וזהו שאמר הרבי מי יוכל

הגהה

ולהסביר הענין הנ"ל פתוך הנו ודעתינו אינם מצד"כ הוא ית' וידיעתו אחד הוא ויפורש ג"כ ע"ז פסוק בתהלים קפיטל ע"ג ותמרו פיכה ידע אל ויש דעה בעליון כי בלשון שיוך יומר זה בלשון בני אדם לו שכל כי בלשון בני אדם אין לו שכל כי בלשון בני אדם הוא שם ואין שייכות עם השכל ומקרא מקרא מפשל בני אדם הוא שם ואין שייכות יומר זה בלשון בני אדם הוא שם וזה בלשון בני אדם הוא קר מפני שתמיות ליש הוא דבר עלמי ואינו מקריי מצד"כ אינ שייך יומר זה בחיים הוא שם וזה בחיים הוא קר דהיינו בבחינת בחיים הקריים אבל בלשון מקבל מקרא בתמיות מן בלשון ומצאה שם ואם נניח אינ חמין כתוך בימות הקודח אז ומצאה קר מקרא בקריות ומצאה קר מפני שתמיות וקריות לעיס הינו דבר עלמי לכם אבל מקבלים תמיות וקריות במקרא ומפני כך תצאר להשאות שתמיות לקריות ומקריות לתמיות שלינו הי' שתמיות לעיס דבר עלמי לא היו תצאר לכם להשאות לקריות כמו שאי תצאר לאם להשאות לחיות קר מפני שתמיות לאם דבר עלמי לו ואינו מקרא והשאה יוכן היטב שבלשון שייך יומר זה בלשון שם או שכל אבל אי בלשון בני אדם הוא מקרא שאלו אינו דבר עלמי לו כי אי שיכלו שם"י במקרא בשכל יש ל שכל ואי שלא זיכלו שם"י

שיח : כלומר מי יוכל לומר שהידיע' היה תמה וגם מי יוכל לשוח שיח לשוח נכחב לי חטא לזכרון כלומר שאני מוכרח במעשי ובחטם כותבין בספר הזכרון למעל' כל חטאיכי היו רצוי לעשוח מאחר שאני מוכרח במעשי ואין לי בחירה :

ודע כי מי שחוכב שאין חכמה למעלה מחכמתו וככל מקיש אקשה לו אינו רואה לתלו' בחסרון ידיעתו : הנה כשיקשה לו חיזה קושית בעיקרי האמונה כמו בקושית הידיעה ובחירה יבא לכפור ולומר בלבו לו הידיעה היה תמה אז הבחירה ובאמת זהו מדת מנוחת מאוד כמו שאמר שלמה המלך ע"ה חים חכם בעיניו תקיש לכסיל ממנו בסף' בן המלך והנזיר בסוף הספר נדפס שם קינורם אחד המכוע' בשם שיחת חולין בל ת"ת ולאמר שם בשתי שורות זה אחר זה כזה . חכם בעיניו חים בסיל וחכם בעיניו חים בסיל. ופירוש הפורח רחשונה הוא כממעמע . מי שהוא מחזיק את עלמו לחכם זהו חים בסיל . וזהו חכם בעיניו חים בסיל. ופירוש הפורח הבניח היא כך וחכם כלומר מי שהוא חכם בחמת הנה מחזיק את עלמו לבסיל . וזהו וחכם . בעיניו חים בסיל. והחרי"ל הזהיר מאוד שלא ללמוד חכמת הקבלה עם מי שמחזיק עלמו לחכם ואינו רואה לתלות בחסרון ידיעתו ואמר שעל חים כזה אמר הזוהר כל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא תיברי . ואולי לזה כיון עקביח בן מהללאל

שאמר מוטב שאהי' שוט' כל ימי ואל אהיה רשע שעה אחת לפני המקום כלומר מוטב שאחזיק את עצמי לשוטה כל ימי כלומר שאהיה לעולם בחסרון ידיעתי . וכשאתנהג כן אל אהיה רשע אפי' שעה אחת לפני המקום דבכל מקום שיוקשה לי איזה קושיא בעיקרי האמונה אהיה תולה בחסרון דעתי . וגלע"ד שזהו ג"כ מה שאמרו רז"ל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו . כי מי שאינו תולה בחסרון ידיעתו כשיוקשה לו איזה קושיא על חכמי התלמוד ולעג עליה' ויחשוב בלבו בדעתו המזוהמת לומר שלא דברו נכונה ולא יחשוד את שכלו לומר שדעתו חלושה מלהשכיל דבריהם . כי הוא חושב שחכמתו למעלה מחכמת חכמי התלמוד נמלא זה האיש המבזה ת"ח שהם חכמי התלמוד אין רפוא' למכתו שקשה לו מאוד ללאת מכפירתו . והנה במ'ח דברים שהתורה נקנית בהם חשיב שם אחד מהם הוא באמונת חכמים דהיינו שיאמין בחכמי' שהם חכמי' והוא אינו חכם שיחזיק א"ע לשוטה נגדם והנה עיקר ענין אמונה אינו אלא שיאמין מה שהוא נגד שכלו כלומר ששכלו מחייב היפוך מאמר החכמים ואעפ"כ מאמין בדבריהם כי כשלא יאמין רק מה ששכלו מחייבהו זה לא מיקרי אמונה . כי אינו מאמין כ"א לעצמו וזה נקרא כופר ולא מאמין ושמעתי שפעם א' אמר חכם אחד מי שיודע שהוא שוטה אינו שוטה . כי כל שוטה אינו מחזיק א"ע לשוטה אלא מחזיק עצמו לחכם . ושוטה אחד שמע מאמר החכם הנ"ל פעם אחד בא השוטה הנזכר להחכם ויאמר לו הנה שמעתי ממך שמי שיודע שהוא שוטה אינו שוטה ואני יודע שאני שוטה ואעפ"כ אני שוטה ויענהו החכם חלילה לומר כן אני אומר שאינך שוטה אלא חכם אתה. ויען השוט' ויאמר הלא שמעתי מכמ' אנשי' שמחזיקין אותי לשוטה ויענהו החכם א"כ שאינך יודע בעלמך שאתה שוט' אלא מה ששמעת מן הבריות שמחזיקין אותך לשוטה א"כ באמת אתה שוטה כי אני אמרתי כל שוטה שהוא בעלמו יודע שהוא שוטה אינו שוטה ואתה אינך יודע בעלמך אלא מה ששמעת מפי הבריות לבד והנה אמרו רז"ל משחרב ביהמ"ק ניתנה נבואה לשוטים . ואמרתי בדרך הללי. כי הנה יש לדקדק למה דוקא משחרב ביהמ"ק ואומר אני כי קודם שחרב ביהמ"ק לא היה שוטים בישראל . כדאיתא במדרש איכה שהכמי אתינס היו החכמים היותר גדולים שבכל העולם כי העיר ההיא היתה נקראת עיר החכמה וסבי דבי אתוני הנז' בבכירות שם היו . ואעפ"כ היה תינוק מירושלים מנלח בחכמתו חכם גדול מחכמי אתינס · רק משחרב ביהמ"ק ניטלה החכמה ואינכ"ביומאז חסרונו כל ומאז התחילו למות שוטים בישראל והנה לפעמי' ידע חכם אחד בחכמתו איז' דבר העתיד להיו' כמשרז"ל איז' חכם הרוא' את הנולד : ושוטה אחד יראה איך החכם כיון הדבר לאמיתו ויתמה מאיד וישאל מאין ידע זה האיש לכוין הדבר העתיד להיות והנני רואה שכאשר אמר כן היה אח"כ והדבר אללי הימנה וחכמים משיבין לשוטה כי החכם ידע הדבר הזה בחכמתו . ובקש השוטה שיאמרו לו החכמה ההיא שעל ידה כיון החכם הזה את העתיד . ויאמרו לו החכמה ההיא. אמנם השוטה לא הבין ענין החכמה ההיא ולא רלה להאמין שבחכמה ידע האיש הזה את העתיד כי אמר אם בחכמה ידע למה לא אבין אני את החכמה הזאת . ויאמרו לשוטה הלא ראית בעיניך שידע מקודם היטב את העתיד להיות . ויען השוטה ויאמר אין זה כ"א נביא או כישוף ולא חכמה כי אם היתה הכמה הייתי מבין גם אני את החכמה הזאת . והנה באמת ענין הנבואה עלמה היא ג"כ השגת חכמה אלא שהשגת הנבואה היא למעלה מגבול השגה האנושיית כי השגה אנושיית חלושה היא להיות שהנשמה מלובש' בגוף שהוא חומר עכור

שהוא קדמון כמאמר הכתוב לפני לא נולר וכו' וגם נעבור שקדמה זו ואמונתינו זאת שהוא ית"ש קדמון כתבו כל המקובלי' שאלל הבורא ית' ענין החכמה הוא ענין הגבורה וענין היכולת הוא ענין הרלון שאין שם אלל הבורא ית' בחינות רבות כי כולם כלולים הם באחדות פשוט והנעלם נמרץ ואין אלל הבורא ית' חכמה דבר א' וגבורה דבר אחר כמו שאללינו בני אדם חכמה דבר אחר וגבורה דבר אחר דאילו היה אללינו חכמה וגבורה דבר אחד היה מוכרח להיות כל החכמים גבורים וכל הגבורים חכמים ואנו רואים שאינו כך שיש חכמי' חלושים ויש גבורים כסילים ומפני מה הוא כך מפני שקלר' כחינו לקבל כח אחד כללי שיכלול כח כל הבחינות באחדות פש ט כי אנחנו בני אדם מורכבים ומחודשים . משא"כ הבורא ית"ש כל הדברים הם אללו באחדות פשוט ולא מורכב הוא ח"ו מחכמתו וגבורתו וידיעתו , כי הוא ית' קדמון ואילו היה ח"ו מורכב שוב לא היה קדמון כמו שכתבנו למעלה כי כל דבר מורכב צורך דבר מה להיות קודם להרכבתו שמזה נעשה הרכבתו וזה לא שייך בבורא ית' כי הוא קדמון · היולא לנו מזה שמכל שלנו ושכל הבורא ית' אינם תחת סוג אחד וזה אף שמכלינו כאנושי מחייב ביטול אחד משתי האמונות ידיעה והבחירה מ"מ אנו מאמינים ששתיהן אמת , אלא אנו מחוייבים לתלות בקולר חלישת שכלינו . והכן נכוא אל ביאור הפסוק ואמרו איכה ידע אל כלומר הם מקשים איכה והשגגון מה ידע אל . והתירון הוא ויש דעה בעליון · כלומר וכי יש דעה בעליון . וכי שייך לומר בבורא ית' שיש לו דעה שמשמעו שהוא עלם ומקרה ח"ו . הלא הוא וידיעתו אחד הוא · הוא ועלמותו אחד הוא. ואנהנו מורכבים מעלם ומקרה ואיך אנו יכולים להקשות על הבורא ית' מידיעתינו ושכלינו הלא אין שכלינו ושכל הבורא ית' מסוג אחד :

הגה"ה ב' והיא שייכה קודם מלת ואקדים :

והשתא יוכל לומר כוונת הפסוק בקפיטל קל"ט פליאה דעת ממני . כלומר שאעפ"י שאלינו הוא פליאה דעת ממני שידע הבורא ממני · הוא פליאה אללינו · דהיינו קושית ידיעה ובחירה המפורסמת · אלא שאנחנו מחוייבים לתלות בקולר השגתינו האנושי' ואנחנו מאמינים שיש עוד השכלות עמוקות ונשגבות אשר שכל האנושי לא יוכל להשיג · וזהו כוונת הפסוק נשגבה לא אוכל לה כלומר לא אוכל להשיג התירוץ של קושית ידיעה ובחירה הנ"ל . כמו שתירץ הרמב"ם ז"ל כי לא מחשבותי מחשבותיכם · והכן גם הידיעה והבחירה שניהם אמתי' ואם האדם יש לו בחירה א"פ יש שכר ועונש . ובזה יובן הפסוק אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח . מפני העונש :

פסור ומסך מבדיל בפני ההפגה. וכל הפגה הנכוח' היינה דרך מסך מבדיל לפי שהפגמ' מתפשט מן הנוף ונוף הנכיח נופל מוסכב למרן · ואומר מני ע"ך הלויי מפחרב בית המקדש ניתנה סם נכוחה לשוטים כי השוטה אומר על החכם שהוא נכיח ואינו חכם מחמת שאינו יכול להשיג חכמת החכם:

אבל מכתיב עלה נכיחה אין לשוטה כסיל כזה ממחשבותיו ומדתו הגרועה שאינו רוצה לחלות בחסרון דעתו. לומר מני כשנדע היטב סיבת חליו מיכין לומת חליו אז נוכל לידע רפואתו. והנה סיבת מדת הגרועה של מי שאינו רוצה לחלות בחסרון ידיעתו הוא לפי שאינו יודע שבעניו החכמה יש מדריגות רבות לאין מספר ומוסב שחכמתו היא מדריגה אחרונה של כל החכמה שנמצאת בעולם ויותר מחכמתו אין נמצא עוד חכמה בעולם. ואחכמתו נפתיימה מליאת החכמה בעולם ומפני כן אינו יכול לחלות בחסרון ידיעתו וכשהיא מרגיש לומת חליו שהחכמה לא נפתיימה ואין לה סוף שוב יתלה מעתה בחסרון ידיעתו. הנה כתוב הדר הוא מלפני מכחמת הארץ ומשוח החמים יחכמנו. הנה אנו רואים שלבהמה יש לה מעט שכל וביניה לעורך הפגמתה. כי כשהרעב תנקם חליר. ומה תלמח תלך לשחות ומה יריחו עליה מקל חברת ומ"מ אין לה שכל להבין קושי' שנמרח קושית החו' כי הפגה קושית הנמרח תלוי בשכל מחשי ואינה אין רק שכל בהמיי ולא שכל מחשי ואף כשנסביר לה מאוד מאוד לא תבין מלומה כי ההבדל שבין הפגה בהמיי' להפג' מחשי' הוא הבדל מופלא ומופלג מאוד. והנה אף אי אפשר כסיל שאינו רוצה לחלות לעולם בחסרון ידיעתו לא יכחים שהפג' בהמיי' היא נמוכה מאוד ממדריגה הפגה מחשיית ולא יכחים ג"כ שהבהמ' אינה מפגת אים מליאה הפגה בעולם למעל' ההפגת' כי אילו היתה מפגת זאת לא היתה בהמה ומפני שהיא בהמה חוסב' שאין חכמה בעולם למעל' מחכמת'. והנה אי שאינו רוצה לחלות בחסרון ידיעתו ידע בעלמו אין שהפגתו גבוה ברכה מהפג' הבהמה ומה שהבהמה חוסב' שאין הפגה בעולם למעלה מהפגת' טועה היא בעלמה גמלא אף שהדבר ברור לו בשמש אין שהבהמ' טועה בעלמה בחשבה זאת ומי מביאה לידי טעות זה הוי אומר מיעוט הפגתה גרם לה לחשוב כן כמו כן גמאר ונמיב לאים הזה שאינו רוצה להלות בחסרון ידיעתו שהוא ג"כ טועה בעלמו בחשבו כי אין בעולם למעלה מהפגתו וזה"פ מלפני מבהמת הארץ כלומר מלפני חכמ' אין להלות בחסרון דעת אז היה יסוד כל הלימודים וכל החכמות הנה מלפנו בזה הבורח ית' מבהמ' הארץ שאם יודעים שטועים הם בעצ"ע כמו כן נבין אמי שאינו רוצה להלות בחסרון ידיעתו טועה הוא בעלמו והנה דהע"פ אמר חבצתי דרכי וזאביבה רגלי אל עדותיך. והנה הכתוב הזה אין לו הפיסק ברורה. ונלע"ד לייחב בעזה"י הנה יהוע שאדם נופל ומביט למרחוק יותר מן הבהמה כי האדם הולך בקומה זקיפה ועיניו הם למעלה במרום גופו והבהמה הולכות בשפוף ועאכ"ו כשאדם רוכב על הבהמה יכול לראות עוד יותר למרחוק משהוא עומד על רגליו מפני שאז עיניו גבוהים עוד יותר מן הארץ. והנה לפעמים יקרה כשירכב האדם על הסוס ויבוא לדרך המתפלל לפני דרכיו ודרך ה' משפני דרכיו הוא בתחלתו מעט דרך סלולה ויפר בלי רפש וטיט אלא יבש ומרב בלי שום להלותיו ואח"כ ים שיעור מהלך רב בדרך הסוס עקוש מאוד והרבה רפש וטיט. והדרך הפני מהפני דרכיו הוא להיפוך בתחלתו הוא עקוש ורפש וטיט ואח"כ הוא יפר וסלול בלי רפש וטיט והנה הסוס שאינו רואה למרחוק ואינו מביט אלא מה שלפניו בוחר לילך בדרך שהוא יפר מתחילתו. לך האדם הרוכב עליו מטה את הסוס בע"כ במקום ורסן לאותו הדרך שמתחלתו רפש וטיט מפני שרואה למרחוק איך אח"כ יהיה לו מהלך רב לילך בדרך סלולה והסוס חוסב בעצמו אוי לי שנמשכתי לידי כסיל שאינו רואה לילך בדרך סלולה והוא מוסך אותי לילך ברפש וטיט. ואף כשניעו הסוס אח"כ למקום יפר בלי רפש וטיט אינו יכול לדון את האדם הרוכב עליו לכף זכות לומר מ"מ הדין עם האדם הרוכב עליו ומה שמשך אותי לילך בתוך רפש וטיט לפי שסופו למרחוק יהיר ממני איך שאח"כ הוא שיעור מהלך רב יפר בלי רפש וטיט ודאי אינו יכול לדונו לכף זכות מפני שהפגה כזאת היא הפגה מחשיי' לא הפגה בהמיית ועוד מאחר שהבהמה אים לה רחיה נמוכה אינה יודעת כלל אים בעולם רחיה גבוהה יהיר ממנה לשתדין את בעליה שהוא רחה יותר הדרך וטובו למרחוק יותר ממנה. והנה דוגמת הזאת ממש הוא עניין עוה"ז ועוה"ב. כי דרך עוה"ב הוא מתחלתו מעט לא טוב הסייני עסק הסיעופים והעניות ולמכול פת חריבה במלח ולשתות מים במשורה ולהתמיד בתורה יומם ולילה וכמעט שאינה וכיתר דברים המוויים במ"ח דברים שהתורה ניקנית בהם כמו מיעוט שחוק וקבל היסורין וכו' והנה ממת הוא שבתחלת דרך עוה"ב הוא מעט לא טוב אבל אח"כ הוא טוב מאוד ולא זמן קלר הוא אלא טובות עוה"ב אלא ולעולמי עולמים. ועוה"ז הוא להיפוך בתחלה הוא טוב דהיינו מכילה מעדנים הרגולת פטומה וברבורים מבושים ויין ישן וליטן הרבה ולטייל ולרדוף אחר כל מיני שחוק ורבוי הסמים אבל לבסוף נופל בשוחה עמוקה ולא זו בלבד אלא שיהנים מרירות יסורי גיהנם אלא בעוה"ז קודם מותו יש לו לעשר מר:

והנה פרשתי פסוק אחד והוא קלת ע"ד הלשה.

הנה נאמר בפ' האזינו זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקיניך ויאמרו לך הנה מרז"ל זקני ת"ח כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת עליהן זקני ע"ה כ"ז שמזקינין דעתן מיטרפ' עליהן'. ופי' הר"ן בדרשותיו בשאמר הזה

יפה כי הכי ידוע לך ניכא דהע"ה את ימי הזקנה בתורה ויחסו כל בנות הציר ויסתכל בהנך ותפר בהכיוצא ויקום לקול הציפור וכעלי הכוחות ותחכו ברוחות בתעניו עוה"ז. וח"ה מתגבר עליו מאוד ולימו שומע לעלתו ולומד תורה יומם ולילה. ורודף אחר החכמה. וכשמגיע לימי הזקנה ורואה שבטבע לימו מסתיק לתעניו העוה"ז ומתאסים בעיניו כהנ' מאוד על מה שבחר לו בגערותו הטוב ההמיתי דהיינו לעסוק בתורה ובמלות ולמתום בתעניו העולם בעין הציר מלאתה אף בימי הזקנה מלבד מה שים לו תקות שכר לעוה"ב. ומלת הם"ח בגערותו לין דעתו מתייאב עליו מפני שהוא קריך להתגבר על היצר נגד טבעו ורלומו לבל כשמזקינין דעתן שכחרו להם בגערותם מתייאבת פליהם בזקניהם כי אז בטבעם לימם שומעין לעלת היצה"ר. אבל עם הארץ לימו כובש היצה"ר בגערותו והולך אחר התעניו העוה"ז בטבעו ורלומו ומלת אז מתייאב' דעתו מפני שאין לו יצר כלל במלחמת היצה"ר כי לימו לוחם עמו אדרבה שומע לעלתו ובהגיע תור ימי הזקנה רואה שאבד תקוותו מלטצר למפרע על בחרו בגערותו לילך בדרך לפ טוב ומלת כל זמן שהזקינין דעתן מיטרף עליהן ר"ל דעתן שבחרו להן בגערותן וקבלה להם לפרוש לפי שהורגלו ושוברשו בו:

ואהשוב אני כי זהו מאחז"ל לדיקים החלתן יסורין כי בגערותן נריכין לילך נגד רלונם ובטבע להתגבר על היצר וסופן שלוה דהיינו בימי הזקנה אדרבה בטבע מוסכתן לעוב ומלת אז ים להם שלוה והרשעים להיפוך תחלתן שלוה שאינם מתגברים נגד טבעם וסופן בימי הזקנה הם יסורין שאין ים להמות מהעניו העולם ובטבע לימו מניחו והוא בגערותו בטבע של האדם הוא להתענג והוא סובר שאף בימי הזקנה תהיה טבעו מוסכתו להתענג דאמרין ידע עין ימי הזקנה כיון שמעודו לא היה זקן ולא טעם מרירות ימי הזקנה מעולם. יש בני אדם שמולידים בנים בגערותם ויש בזקניהם והנה הוקן שמולידים בזקניהם יש לבניהם אב זקן והוקן שמולי' בגערותן יש לבניהם אב נער אבל מעשי"ם שבניהם נער אבי אביהם או אבי אבי אמם הוא זקן כי הוקן שאביהם זקן בשר אבי אביו אח והנה עלה יעולה לכל נער שאין להתענג בהעניו העולם בשעה שאף בימי הזקנה לא שאל את תקותו ומייעלתו לשאול את אביו הם יש לו אב זקן או את אבי אביו או את אבי אמו הם אביו עדיין נער ולשאול להם הם נשלם את התקוה בימי זקנתם והנה ודאי אבי אביך או אבי אביך לימו הוא מוסך ומייעך לעובד בודאי והנה רש"י פי' בפ' התזיתו על פסוק הכ"ל זכור ימות עולם אם עשה ברשעוני' שבבניכם לפניו בימו אמות דור ודור דור אחם שבאין עליהם מי הוקיעום ודור שאבול שבשעם והנני אומר קרוב לשבטן הזה שלא תרגיל עלמך בהעניני העולם כי בימי הזקנה תחלש כח התקוה ואם לא תרגיל להתעין זה שלא לבניך הם הוא זקן שאל אותו הם לא נחלש כח התקוה בימי הזקנה ואם אביך עדיין נער הוא שאל זקניך דהיינו אבי אביך ואבי אמך ויאמרו לך אין נחלש כח התקוה אצלם בימי הזקנה וכח הוסיפו שלך ובודאי ינידו לך בהאמת ויכול להיו' שזהו שאל' דהע"ה מזקני' אחבונן כי פקודיך נלרתי כלומר ע"י שרציתי חליפות התקוה בזקנים נעשיתי חכם ונבון למקום בתעניני והעד שאמרתי בהם כי פקודיך נלרתי והנה יגלמו קלת מן הענין ונחזור לענין הרחקון שדרך עוה"ז הנה תהלתו הוא רק וסופו קשה לך מי שעיני שכל שלו ברורים וזכים ולופים למרחוק רואים בשכלם בעוה"ז מעלת וחסיבות עוה"ב לכן נקל להם לסבול יסורי בעוה"ז במעט זמן שהוא ימי סתיונו שבעים שנה כדי שיזכו אח"כ בעוה"ב להענוג נפלא לעד ולנלח אבל הרשעים הסכלים אינם יכולים לרחות למרחוק בעין שכלם רק רחי' נשמיית להם בבהמה ואינם רואים רק מה שלפניהם דהיינו ברבורים מבושים ויין ישן ומיני מגדים מפני שים להם רחי' נמוכה בבהמה לכן בוחרים במה שרואים בעיניהם הגשמיים והנה בחמת בחסיכה יתהללו במאמר הכתוב החכם עיניו ברחשו בלומר עיניו החמיתים שהם עיני השכל הם ברחשו כי מסכן השכל הוא במות שברחשם ויכשיל אחין לו עיני השכל אע"פ שים לו עיניים הגשמיים הנה הוא בחשך חולך בעיקר רחיית עיניו של אדם הוא רחיית עיני השכל וז"ם המשנה הוי מחשב הפסד מלוה שה בעוה"ז שהוא לשעה כנגד שכרה בעוה"ב שהוא לעד ולנלח ושכר עבירה שהוא לשעה כנגד הפסד' בעוה"ב כמו שהשברנו למעלה במשל הרוכב והסוס וזש"ה פלס מעגל רגליך כלומר שתשקול ותפלס בשכלך הפסד מלוה נגד שכרה ושכר עבירה נגד הפסדה וכל דרכיך יכונו וז"ם דוד חשבתי דרכי כלומר חשבתי היתרון של דרך עוה"ב על דרך עוה"ז ואשיבה רגלי אל עדותיך. והנה לעיל כתבנו עלה נכונה לנקש תרופה למחלה אים שהוא חכם בעיניו אין לו להוליאו ממדה שמנונה הזאת שאינו חולה בחסרון ידיעתו ולהרלותו מלין נמשך טעותו ממה שהוא רואה בעיניו בהיותו מלא בשר ודם ולכן מלבד זה נוכל להביא לו רחי' מעלמו כי לפעמים יקשה לאדם כזה לויה קושיא כה שהוא בן ד' שנה ולא יניע שום תירוץ על קושייתו ואפי' שם חכם אחד ידע תירוץ נכון ויאמר לו התירוץ הנה אינו יכול להבין התירוץ ואינו מהמין שיהיה לקושיא זו תירוץ וכל זה שהוא לפי שהוסבר שאין מלות חכמה בעולם למעלה מחכמתו ואח"כ כשיהיה בן מרבעים שנה ויחודד שכלו יוכל הוא בעלמו לדעה בשכלו תירוץ נכון על קושייתו שהוקשה לו בהיותו בן ד' שנה והנה בזה מוכל לבטל דעתו שהרי בהיותו בן ד' לא שמין שיהיה שום תרוץ בעולם על הקושיא שלו וחשב שאין

מלין חכמה בעולם למעלה מחכמתו ועכשיו בסיוטו בן מרכעים מסיג הוא בעלמי סטע' כמה שחסר בהיותו בן ד' שלין למעלה מחכמתו שברי מלא בעלמו מדרינת חכמה בעולם למעלה מחכמתו בהיותו בן ד' כמו כן ילמין וידע שלף ממדרג' בן מ' ים מדרגת רבות בחכמה מלא שיוה קטנה בעלמו:

והנה בענין מה שתי' הרמב"ם על קו' ידיעה ובחירה שים לנו לתלות בחסרון ידיעתינו

הגם מי שלא יתלה בחסרון דעתו יכפור לו בידיע' לו בבחירה לכל נבין ושכיל היזה כפירה היא יותר גדולה, כפירת הידיעה לו כפירות הבחירה והגם לכאו' נראה שכפירתו הידיעה הוא פגם יותר לפי שפגם בעלם כנוד לחסוד שהוא ית' ת"ו ילינו יודע עתידו, לכל המת שכפירות הבחיר' הוא יותר גדול, לפי שלם ילמין הבחירה ויכפור בידיע' הרי לבסוף תמות הבחירה תנרום לו להמין בידיעה ג"כ כמו שלפאר בעזה"י ומש"כ מי שכופר בבחיר' יפאר לעולם כופר מהלט בבחיר', וממשיל לך משל לשני אנשים עד"מ רלובן אמעון והם רלובן הוא פזרן וגדבן ויהרן גדול כדי לקנות שם כי הוא בעל ההפקרות גדול והשני היה עני מאוד וכל ג' מעני האנשים הנ"ל היה לו מערת ג' שכיר שנה והשני מערתי' הנ"ל לא היו עובדים למדוייסם כראוי והיו מהעלים מאוד במלאכתם וכמעט שהיו יושבין בטילים והגם המדון הפזרן התכיל ושקק למערתו כל מיני מעדנים ולבסוף שנה שלם לו תמל מיו במילוי בריות והוסיף לו עוד שוקף יותר יותר מכדי קנבת שכירות שלו לשנה והגם המערת הזה שיבח את מדונו בפני כל מאוד בלומרו שים לו מדון טוב מאוד שמכלילו ומשקהו כל השנה מעדני' ולסוף שנה נתן לו תשלומיו בריות עם ת"ת שפת עידף מע"פ שכל השנה כמעט מני יושב בטל. והגם בהמת כל שירותו ומלאכתו למדונו היו שלא מה שמשבח את מדונו כי מדונו מושב מאוד להשתבח ולהתפאר בשיני הבריות ולהקנות שם והמדון השני הקמלן ברלותו שמערתו עלל במלאכתו וכמעט יושב בטל מכהו ורודהו והגם מערתו מנוה ומזנה את מדונו בשני הבריות בלומרו שים לו מדון נגיל ובלילו ומכלרי כל הימים מכהו ומייסרהו וכשהבריות ישמעו זה ייעצו את המדון הקמלן שלא להכותו בשערם לו מה בלע כי מייסרהו והגם לעומת זה מצוה לוקח בשוקי' וברחובות ברף ממנו והגם לו לילך בשריות לבו עד סוף שנה ולשנה הבאה שוב לא השכירו ויען להם המדון שכילי מה לי ולביזו של הנבל הלזה מין כבודו וקלונו חשובים אללי לכלום שם מני שכרתיו למה לי יעבוד אותי. ועפ"י הלמת הדברים הללו תבין שבחירת הבחירה היא גרועה יותר מכפירת הידיעה ומזה יובן נ"כ מלחז"ל שלולי אותי עזבו וכו' כי הגם מי שמאמין בבחירה לסוף יאמין גם בידיעה כי כיון שמאמין בבחירה הרי בהכרח מאמין בשכר ועונש ומשלם לריך להזכר מלעבור על מלות ל"ת כדי שלא יענש

ולריך לרדוף לחר מלות עשה להשבח השכר ובהיות כן לריך ללמוד תורה למען דעת היזו היא מלות ומיזו היא עבירה והגם התורה היא מלאה חכמה וכשיקשה לו קושיא בסיוטו בן ד' ולא יוכל להבין פתירוץ לף בסיסבירו לו מלוד ולח"כ בהיותו בן מרכעים יתרן הוא מדעת עלמו הקושיא ומשלם יבין ויכשיל שים מדרגות רבות לחכמה וברלותו כן שיב יהלה מלו והלאה בחסרון דעתו ומשלם ילמין לף בידיעה ולף שבלו חילו מסיג שבחיסם יהיו תמיהיים (בידיעה ובבחירה) יהלה בחסרון דעתו משמ"כ מי שכופר בבחירה לף שמאמין בידיעה יזהר כופר בבחירה לעולם כי למות הידיעה לא הביאתו לתמות הבחירה כי מדרכה מהנגדים המת זו לזו לפי שכל המוסי והוא חילו תולה בחסרון דעתו מפני שחשב שלין חכמה למעלה מחכמתו כיון שלזו לומד תורה (שהוריהו שים חכמה למעלה משבחנו וכו"ל) כי למה לו ללומד תורה לם חילו מאמין בבחירה ובשכר ועונש וכשיבה זאת יפאר כיסר בבחירה לעולם. והשתא יובן כוונת רז"ל שלולי אותי עזבו כלומר שלא ירוממוני ביכולת הידיעה כי כשלא יאמינו בידיעה ג"כ בודאי יאמינו בבחירה וזהו ואת תורתי שמרו ולח"כ היה למות הבחירה מביאה חיזן לתמות הידיעה לפי שמהוך שעוסקין בהורה לידע חיזה דבר הוא מע' והיזה דבר הוא עביר' המלור שבה שהוא לור הכל שבהורה היה מחזרן למוטב ברלוחם שמניעים בהיותם בן מ' שים מה שלא הביאו בהיותם בן ד' ירלו שים מדרגות רבות בחכמה ויבואו להלום בחסרון דעתם ויבואו להאמין לף בידיעה כמו שתירץ הרמב"ם משמ"כ לם יאמינו בידיעה לא יהיה הבורח בזה ממרוממתו בידיעה כיון שלין עובד לולתו כי יותר טוב היה שיעבוד לולתו בהרי"צ

מלות ולף שלא ירוממוהו ביכולת הידיעה:

ונדולה מזו מני לומר שלא זאת שבשכר בבחירה יפאר בכפירתו לעולם כי לף תביאתו לכפירת הידיעה כי הגם בעל עשרה מלמרות במלמר חקור דין ח"ג פ"ו ובמלמר המדות מדה ד' כתב שבבחירה שניך המדם היא מחנאי הידיעה העליון, וממשלימי נדריה שלם אין בחירה ניך המדם פסיק ריש' ולא יאות הוא ולא"כ אין שבח לאל ית' בידיעת מעשיו כי אפילו אים רם ונקלה יודע מה שיעשה חבירו בסיוטו קופף וכבוב לרלוף ומשועבד למאמרו ע"ם במדה ד' וכפירתו המכוונה יד יהודה נמלל מדרבה כפי מה שבני אדם חושבים שם יש בחירה אין ידיעה ושם יש ידיעה אין בחירה הגם מדרבה שם אין בחירה אין ידיעה נ"כ שברי שם נלמר שהמדם מוכרה במעשיו כפי מה שבוחרת ית' שולח במחשבת המדם אין מוכרח לעשות ג"כ מאי רבותי' דידע, שהקב"ה יודע מה שהמדם עתיד לעשות כי המבר פשוט הוא שיודע מה שעתיד לעשות השיטו כפי מה שיולח במחשבת המדם הלא ע"כ זו היא פלא הידיעה

מעפ"י שהאדם הוא בעל בחירה ופיוו מוכרח ומ"מ הוא ית' יודע עתידות מעבד האדם · נמצא בעלי הקושיא ממקשים סתירת הידיעה והבחירה הנה עיקר התחלת הקושי' לומחות מחמת סידיעתו ית' ענין נפלא הוא וז"כ רמזו הוא כפי מה שנזדמן חכמתו מחלקה כן יוכרח להיות אחרי כן והנה מאחר שהשלמי' הקושיא הזו מחשיבי' ענין הידיעה ז"כ כזה הדבר עלמו נשים לליבם במאמרו ולימעמיך שים ידיעה ואין בחירה אלא אם אין בחירה אין שום פלא בידיעה וכבר נזדמם והודיעם סיכולת הידיעה הוא ענין נפלא · וגדולה מזו שלא ילדק לכמותו ית' בחותר יודע שם אין בחירה ע"ד משל שנאמר שהקב"ה יודע שמחר עתיד להיות ברד וליוש הפליטי יהיו רעמים וברקים וליוש הרביעי יהיה נשם וליוש החמישי יהיו שלג כל זה אינו פלא כי הלא הוא ית' וז"כ ידיעתו לאו חידוש הוא כלל ולא ילדק לכמותו בשם יודע מאחר שהכל בידו רק לנבי ירחת שמים לחוד שאינו בידו כי הבחירה היא חפציית בית האדם לנבי ענין זה לבד ילדק לכמותו בשם יודע כלומר שיודע אף שאינו בידו נמצא כפירת הבחיר' נורמת כפירת הידיע' דאם אין חסיבות בידיעה ז"כ מה ענינה ומה מהותה נמצא יפה תרז"ל הלואי אותי עזבו ולא ירוממוני בידיע' ואת תורתי שמרו כלמונתם בבחיר' שמתוך שהיו עוסקין בתור' המזור שבה דהיינו לתמונת הידיעה הים מחזרין למועד דהיינו לתמונת הידיעה כמ"ש לעיל :

והנה מה שכתבתי למעלה שלא ילדק לכמותו בשם יודע על שום דבר לפי שכל הדברים שם ביכלתו זולת על ענין הבחירה שאינו בידו ית' כמתרז"ל הכל בידי שמים חוץ מירחת שמים והנה רק על ענין הבחירה ילדק לכמותו ית' בשם יודע והנה היא נראית לבאורה שיולדק לכמותו בשם יודע אלא ענין הבחירה כי הלא יגוע שהוא ית' יודע מחשבה שבלב ואפילו לא א שיתרומם הקב"ה בידיעתו מחשבה שבלב מה שאינו נעלם מן האדם עלמו כי סרי כל האדם יודע מחשבתו אבל אדם אחר לא יוכל לידע מחשבתו ואפילו מלאכים לא יוכלו לידע מחשבה שבלב אבל הקב"ה יודע סיטיב מחשבה שבלב האדם וזהו פלא ולא תטעה להשיב מי שהוא ית' מכונה בשם יודע מחשבות ושהוא פלא אינו פלא

תמו ונשלמו הדרושים : ונתחיל ליקוטי אמרים :

בעזרת בורא קדושים : ברשות יוצר הים :

הנה כתבו חכמי המוסר כשאדם מתפלל על מיזה דבר ונענה לו יתלה שבזכות הפלתו פגיע לו הדבר הזה אלא בהורת חסד מגם נתנו לו והוא והפלתו היום רמזים לדבר זה ואני אומר דהמי לאו מילתא היא דהיה יודע דאחד מעיקרי התמונה היא תמונת הפנים שנתמין שהקב"ה מסגיח עלינו ועל מעשינו הפנים פרטיית ומדוקדקת ולא התעלם אפי' כחוט השערה והנה חז"ל על נפלאתה נפלאתי הריבוי שהקב"ה דן את כל האדם מדה כנגד מדה וגם זה הוא יתד שהכל תלוי בו כי כמה יודע היפך שהקב"ה מתנהג ומתראה לנו ואינו מתנכר אלינו אם לא במדה כנגד מדה הן שכר והן עונש וכל זה הוא מגודל חסדו ית' אלינו וכמו שפירש הר"מ אלשיך ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כלומר כמעשה המלות הן שכרו וכמעשה העבירה כך עונשו והנה אם חטא אדם ביד תלקה היד ואם ברגל הרגל ועי"ז מתראה ומתנהג אלינו מרוב אהבתו אלינו והנה כמו כן כשאדם מתפלל והוא ית' ממלא רצונו ע"ז הוא ית' מתנהג אלינו כמה שנומע תפלתינו ועונה אותנו בעת צרותינו וזה מראה לנו איך הפלתינו חביבים לפניו שהוא עונה אותנו כדי שנשתוקק להתפלל אליו עוד ויותר ויותר אבל להתפלל בעבור זכיות שקדמו לו זה בודאי אסור כי מי הקדימני ואשלם אבל אנחנו נתפלל אליו ית' שיתן לנו בהורת חסד ואח"כ כשעונה אותנו וממלא משאלותינו רשאים אנו להלות שקיבל הפלתינו והפלתינו נרמה לנו שהעונה הזאת כי זה יודע הנעתנו עלינו ועי"ז נשתוקק עוד להתפלל אליו ית' מאחר שאנו רואים שמקבל הפלתינו ביום קראנו אליו ואם ח"ו לפעמים לא ימלא משאלותינו נתלה החסרון בנו לומר שחטאתינו גרמו לנו ולא נפנום הפנתנו ית' עלינו ועפי"ז נלע"ד לפרש מ"ש רש"י כפ' ואתחנן וז"ל אין תמון בכ"מ אלא לשון מתנת חנם מע"פ שיש לדיק להלות במעשיהם הטובים שעשה אין מבקשין ממנו אלא מתנת חנם והקשו המפרשים היאך יש לדיקים להלות במעשיהם הטובים אלא כתיב מי הקדימני ואשלם ועוד רמיזי בקרא כל מה שגמלו לדיקים כל ימיהם מלות ומעשים מובים לא יספיק בעד מה שהוא ית' הזריח השמש בעולם וזה"ק הכתוב מה יתרון לו לאדם בכל עמלו שיעמול בעבודת בוראו תחת השמש מה שהזריח לפי השמש והיקר בעל כלי יקר עפ"י מאמרז"ל שעיקר כוונת משה לכתוב לא"י לקיי' מלות התלויות בארץ וז"ש רש"י ע"פ שיש לדיקי' להלות במעשיהם הטובים אבר יעשו לעתיד לעש"כ אין מבקשים אלא המקום אלא מתנת חנם דהיינו דיהרע לפי מיזה מהם ולא יוכלו לקיים המלות הפה · ולע"ד נראה לפרש כך כי הנה ידוע שהן שכר הן עונש בכל הוא מדה כנגד מדה נמלאי כשלדיק עושה מיזה פעם ואח"כ הקב"ה מעיד עמו עושה מהחיחסת לאותה מלוה כלומר שהעושה היא מכ"מ ודאי יש לדיק לתלות העושה הסיא במלו בכל מהחלה אין נכון שיתפלל הלדיק שהוא ית' ייעיד לו עושה בעד המלוה כי מי הקדימני ואשלם ואין זה מדרך מוסר להתפלל ככה לפנו ית' כ"ת מתנת חנם יבקש וזה"ק רש"י ע"פ שיש לדיקים לתלות עושהם מן הכורח במעשיהם הטובים שעשו כבר בפרט כשהכוונן שהם מכ"מ לעפ"כ על עושה שלא נעשתה להם עדיין אינו מבקשים מאת המקום בעד מעשיהם שעשו כבר אלא מתנת חנם לבד מבקשין יע"ד המבואר אללי בעזה"י על פסוק פיה פתחה בחכמה והורת הסד על לשונה לופיה וגו' עוד לפפר לומר שבאמת אפי' אם הש"י מעיד לו עושה המהייחסת למלוה שעשה הלדיק דהיינו שהוא מדה כנגד מדה אין לדיק להלות העושה הסיא בעד המלוה שעשה אלא יהלה העושה הסיא במתנת חנם שמעיד עמו ית' בהורת חסד וממה שמעיד עמו ית' עושה המהייחסת למלוה הסיא אין רצי' שאינם מהנת חנם כי יש לומר לעול' שהוא מהנת חנם ומה שמעיד היא מכ"מ היא אלא לחזק אמונת השנחתו ית' בנו ומתנהג אלינו בזה ומראה לנו שאמתי הסיא חביב' בעינו וע"כ נשתוקק עוד לעשות מלות · וע"י שכרת זאת תירלתי קושיא אחת דאי' במשנת אבות אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס ול"ל למה הבטיחה לנו התורה בהרבה מקומות שכר על המלות כמו אם בחקותי תלכו ולמען ייטב לך ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם לממש הכוונה בזה שנדע שאלו המלות חביבות מלוד בעינינו ונתאמץ לעשותם מלהבה ולא ע"מ לקבל פרס כי שבטחה הפרס כוונתו להודיע חביבות והשיבות המלות שהם בעינינו ית':

ארז"ל שבעשה דמקרח מגילה וגר תכוכה מצר פרסומת ניסא הנה כתיב ודבר בעתו מה טוב והעניין הוא כי הנה כתב הריז"ל והוכח במאו"פ דף ע"ב ע"ד בכל שבת ושבת ובכל מועד ומועד ממועדי השם לעולם חוזר וניעור אותו הסור ושפע ממרומים שהיה זון"ן ולכל העולמות בתוכן הזמנים עד כי אין הפרש בין שבת לחמשת וכל שאר השבתות שאנו מקיימין אותן בגלות המר הזה כידוע מדרוש מיעוט הירח וכן אין הפרש מפשה מלריט לשפת דורות וכן כל שאר המועדים וכן בימים טובים דרבנן ככתוב בענין פוריס כי בכל זמן וזמן ובכל שנה ושנה מתגלית אותה הסרה של מרכבי בימי הפורים שאז נעשה הנס וה"ש בכל חנוכה שחוזר להבר לכמות שהיה בזמן הנס עכ"ל שם המאו"פ ובמקדש מלך הוכח בשם הריז"ל דבשאר מספרים ניסים וגפלאות שעשה עמנו הש"י מימי קדם הרי ע"י הספור הזה אנו מעוררים אותו האור העליון שבאחו נפעל אז אותו הנס הגדול עכ"ל וזהו הטעם של מ"ע דזוכרין יציאת מלרים בכל יום ונלע"ד כי בודאי כל מי שמספר ניסים והגפלאות

ומשפלות בקדושה עלומה ובדבקות נמרץ ודאי מיסורר למעלה מותו המור עכ"י נפעל הנם בחוקיו ובנבורתו כמו שהיה בזמן הנם ממש ומי שפשוטי ניסים שלו לימים כ"ב בקדושה ובדבקות הוא כ"ב מעורר מבל לא כ"ב בחוקיו ובנבורתו כמו בשעת הנם ממש כשניעע זמן הנם הרי הם בדבקות מועט יכול לעורר מותו המור העליון בחוקיו ובנבורתו וזהו דבר בעתו מה טוב כלו' לפי שהוא דבר מה ר"ל שמיעו כ"ב בקדושה הוא ג"כ טוב ופועל בספור הנם כמו שהיה פועל שלא בזמן הנם בקדושה יתירה ומ"ט כשניעע הזמן של הנם הכל חייבין בספור הנם כי אז לף שבחו חלוש יכול לעורר אור הנם בספור משל"כ בשאר ימות השנה זולת יליאת מלרים שגו מחוייבים בשם בכל יום ובכל לילה מפני שע"י הם מלרים נתגלה אלהותו ויכונתו כי קודם ניסי מלרים היו האומות אומרים אין אלוה בעולם ועולם כמנהגו נוהג וכשראו שמו השבע אז הכירו שים אלוה שחקק השבע ומי שחקק הוא יכול לשנות השבע הוא מותיב והוא מפרק הפה שאמר השבע לכל השתנה היה הפה שהתיר השבע ושיהא אותם ופעל הפוך השבע שהוא הנס וזהו כל המרבה לספר ביליאת מלרים הרי זה משובח אחת כי מורה עי"ז יותר גדלו ויכלתו שפעל ניסים הרבה כ"כ ועוד שמעורר אותן אותות עליונים שפעלו אז אותן הניסים ועי"ז משובח הוא למעלה ועי"ז שופע עליו שפע קדושה מלמעלה מאותן האותות שנתעורר על ידו ועי"כ הוא קונה שבח וקדושה בפיעל ממש וזהו הרי הוא משובח כלומר בפיעל ממש והנה ידוע כי פרסום עניינו גלוי וזהו אמרם משום פרסומי ניסא כלומר שיתגלה אותו האור למעלה שפעל הנם בזמן ההוא:

הנה כל מה שאנו מרבים בדונמאות אנו מעוררים יותר הפרטים של הדונמאות למעלה עד"מ סי"ג מדות של אל רחום וחנון הנה שהיבות ושל חוי' של הכוויים אלו הם הדונמא של סי"ג ת"ל דז"ל כידוע כי השמות הן הם עלם הספירות והספירות הן הם עלם השמות כי השמות והכוויים הן הם הדונמא של הספירות והספירות הן אותיות רוחניות גילוות קדושות ואיכם ח"ו כלורת האותיות שלנו שהם גשמיים והנה סי"ג ת"ל הם רמוזים בדיקנא ובפנים שלנו והנה מי שמכוין בשעת אמירת סי"ג מדות המלומות הרמוזים בדיקנא שלנו שהם הדונמ' לדיקנא שלמעלה ודאי הוא יותר מעורר אותו הדיקנא שלמעלה ומנביר יותר כחות רחמי שלמעלה כללא דמילתא כל המרבה בדונמאות מעורר יותר למעלה ולזאת הסבה החיוב עליט לומר ק"ש של שחרית בתפילין כי התפילין בעלמם הם דונמא אחת של התפילין העליונים הרוחניים והחיבות של ד' הפילין הם דונמא אחת של התפילין שלמעלה ומי שיודע סוד התפילין בפרטיות ויודע להמיז רוחניות הם רומזים הרי עוד דונמא אחת רוחנית ומשיכות יותר ודאי שמעורר יותר ההפלה העליונים הרוחניים וכן כשמניע לפ' ליליה לריך לילחו בליליה עלמן כדי להרבות בדונמאות כל מה דאפשר כי ליליה בעלמן הם דונמא דליליה הרוחניים שלמעלה ובאריכת ליליה שבה כתוב שמעו' הסיה היא דונמא אחת ומי שמכוין בשה שמירתו פ' ליליה לסוד ליליה ודאי שמעורר יותר ולסבה זאת אנו קוריס בכל המועדות הפרשה מעניו של יום כמו בר"ה שאנו תוקעין בשופר בפועל ממש ומחוייבים אנו להזכיר בתפילה פסוקי שופרות שאנו קורין במפטיר פסוקי הקרבנות שבעבו בו ביום בזמן שבהמ"ק קייס ואע"פ שעתה אין אנו יכולין להקריב בפועל ממש מחוייבים אנו עכ"פ לקרות הדונמא הן בקריאת הס"ת הן בהפלה מוסף ולכן פירש"י במגילה לסתר קפיטל ט' פסוק כ"ח והימים ההלה נזכרים ונעשים פירש"י נזכרים בקריאת מגילה ונעשים משתה ושמחה וי"ט לתת מנות ומתנה וכן אנו רואים שהעובד ובלי העבודה שהם הכלי שרת ומקים העבודה שהוא המשכן יש להם זה לזה שתייהם' כמה שכולם נמשחו בשמן המשחה ומשננו שמן המשחה היו הכלים מחוברים בעבודתם ובה' בבגדי כהונה שלהם וכ"כ גם' עבודת הקודש גם י"ו בחלק העבודה והכלל כי לא יתעורר הכבוד העליון אלא ע"י מי שים לו יחס עמו במלעלה דבר ום לו יחוש עמו המחייבים ומשלים זמן שניהם עכ"ל ביאור דבריו הקלו' כי הנעבד שהוא הכבוד העליון והעובד שהוא האדם ובלי העבודה שהם הכריע"ג מלות כל הפלפה האלו בהכרח שיהי' להם התייחסות זה לזה ואם לא שיה להם התייחסות זה לזה לא יהי' מועילים בעבודתם כלל ולא היה מעוררים למעלה שום דבר כי הנה ידוע שהאורות הרוחניים העליוני שבודי התורה והתרי"ג מלות רומאים עליהם הן רמ"ח מיברים ונידים של ז"ן שהם רע"ח מיברים רוחניים מאוד וכן בשם"ב בידין והתורה בכללם רומזת על ז"ן בכללו כי ז"ן הוא הנק' תורה שבכתב וכל מלות פרטיות רומות לאבר פרטי רוחני של ז"ן והנה ידוע שבשעת יברול נחלקו ממחלב התורה ומכל מלות פרטיות נחלקו כמה וכמה נשמות ולדעתי הקל ופלל כ"ל שאנו ביאור שהם מביאורי הלת קברין דמסתמותא תוריתא וקב"ם וכנסת ישראל כולל חד ודע כי כמו שכל מלה פרטיות כלולים בה כל ההרי"ג מלות כמו כן כל נשמה מע"פ שלא נחלקה הלא ממלות שהם הנם ושלשים בה כח כללות כל הרי"ג הכלולים במלות שאינה נחלקה ממנה ואולו לא היה בה רק כח אחד דהיינו הכח של המלות השיך לבד שנחלק ממנה לא היתה מפערית לקיים אחר מלות זולת מלות המלוה שנחלקה ממנה אבל עתה שים בה כח כל ההרי"ג יכולה להוליך הכח שבה אל הפועל ממש לקיים כל ההרי"ג בפועל ממש ומאחר שנלמדים יש להם התייחסות עלים זה לזה דשיינו תוריתא ויקב"ם וכ"ש

שהם השובב והנעצב וכלי המבודד שהם תרי"ג מלות ע"כ הצדיק העליון בתמלעות התרי"ג מלות שהוא מקיימים וזהו ענין המפורסם שהנשמה היא חלק אלוה ממעל כי ז"ת כולל כל תרי"ג נפועל ממש והנשמה כוללת כל התרי"ג ככה אבל בפועל אין בה כ"ת מלה אחת פרטיי אבל מי שזוכה להוליד הכה על הפועל ולקיים התרי"ג ההוא נק' אח וריע להקב"ה כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך ועליהם תרז"ל עתידין לדקדק בנשמו של הקב"ה וזהו משארז"ל כשיברא"ל עושין רצונו של מקום נק' בנים וכו' כי מה שכתוב בתורה שהאדם נברא בצלם אלהים אינו קאי על הגוף ח"ו כי אם על הנשמה:

בם חובת הלבבות כתב ואל יטעה בעיניך שום מעשה הטוב לשמו ית' כי המעט ממך הוא רב מאלו ית' וגלע"ד לפרש כי הנה ידוע שהפלה והתורה והמלות שלנו עוברים דרך עשי' רוחני' ויצירה ובריאה עד מלילות ומדי עברו בכל עולם קונים מיכות ודקות ובהירות מעין לוחו העולם שעוברין דרך שם והנה בשעה שהפלה והתורה שלנו יולאים מפיהו כאן בעולם העשי' אין בהם רק מדרג' עשי' וכשעולים לעשי' רוחניית בהכרח קונים מיכות מעין עשי' רוחנייה וכשעולים מעשי' ליצירה אז שם בהכרח במדרגת אור היצירה וכן מיצירה לבריאה ומבריאה להלילות והנה בהלילות שם התורה והתפלה שלנו מבהיקים לתין שיעור והנה כל זה נעשה שלא על ידינו רק ההתהלה נעשה על ידינו דהיינו בעת לחתם מפיהו שאז הם במדרגת עשי' לבד ואח"כ מתעלים מלילים מעולם לעולם ואם לא היינו מתחילין ההתהלה הקטנה לא היה מצויר שום עלי' כי העלי' לא היה לה שום מקום על מה לחול · ותפבר יהיה זה ג"כ פירוש אחד מאארז"ל הבא לטהר מסייעין אותו כי העלי' מעולם לעולם היא סיוע גדול והקב"ה משלם לאדם בכר כאלו היה מעשה ידיו של אדם לבד וזש"ה ולך חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כלומר כאלו הי' הכל מעשהו לגמרי וזהו אתי בחסדך בבתחתי פי' בחסדך הכתוב בפסוק ולך ה' החסד וע"ז כן ינל לבי בישועתך במה שאתה מסייע אותי לעשירה להשם ס: מל עלי כאלו אני עשיתי הכל וממילא יוכן מעט ממך הוא רב:

בשם שהנשמה היא חלק אלוה ממעל כך מוכרח להמלא שם מקלא פלאות מפלאותיו ית"ש וכ"ז עשה הוא ית' כדי שממנות האדם בעצמו מקלא מפלאותיו ית' יקל עליו להאמין פלאות שם"י וזהו שאמר התנא כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו ר"ל כדי שיכירו ויביני כבודו ית' ויאמינו בפלאותיו ית"ש והנה יהוש שמו ית"ש השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא כמבואר אלני במ"ש בעזה"י כמו כן יאמלא רושם בשם שהוא שם עת וזמן שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הוא כמבואר אלני במקום אחר בעזה"י וכן נ"כ בענין שכל שלמיעליו ית' הנם בו ית' באחדות פשוט והוא הכל יכול וכולם יחד כמו כן בשם באות החמש' חושים כלולים בנשמ' באחדות פשוט וכן נמי בזכור ושמור בדבור אחד נאמרו ים נ"כ רושם בשם שהשם יכול לדבר שברית שני אותיות בדבור א' ובשבר' א' דהיינו שברית שי"ן וזיי"ן וכן כמי שהבורא ית' ממית ומחי' ומניע ברצונו כל המחנועים וברצונו יבטל המניעה כמו כן הנשמה ברצונה מניעה את כל האיברים שחשקת להניעם וברצונ' תבטל מהאיברים תנועתם וכל איברי הגוף נכנעים ומשועבדים לרצונה והנה כמו כן בענין שבחיר' כמו שהוא ית' ברא כל העולמות ברצונו ובבחירתו ולא בהכרח כמו כן נמצרת הבחירה לשם שיחפץ ויניה בשמתו ובבחירתו ברע לו לטוב ולא יוכרח על מעשיו וכמו שהוא ית' ברא טוב ורע ולא שחפץ במלילות הרע ח"ו אלא שכל זה הוא להועלת טוב שיובדל הפסולת מתוך המוכל ויזוכך הכל והפסולת כעפר הכלה והי' כלא היה כמו כן אמר' תורה ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים כשם שהוא ית' חפץ במלילות הטוב ומאס במלילות הרע וצורם בחירה האדם נמשכה מהטוב והרע שבמחנין חבירין וכן כמו שהקב"ה מוהב עמו ישראל אהבה שאין לה קץ וגבול כך לריך להמלא רושם ודוגמא בנשמת האדם שתהאוב כל אחד מישראל בנפשו ולפיכך אמר' תורה ואהבת לרעך כמוך והנה יודע שבעובדא דלתתא תיתער עובדא דלעילא ובהתעורר אחד יתעורר הכלל לכן כל מי שאוהב כל ישראל אהבה עזה נורם שגם הוא ית' יאהב כל ישראל אהבה עזה כמ"ש הכתוב ואהבת לרעך כמוך אני ה' כלומר כשתאהוב לרעך כמוך אז תגרום שתאהוב וברחם תהפכ כי הוי' הוא מדה הרחמים וזהו אני ה' שהוא מדה"ר ושוו ים לפרש ואהבת לרעך כמוך אז הגרום שאני שהיא כמו לשכינה שהיא מדה"ד להפך למדה"ר שהוא הוי' והנה כל התורה כולה נאמר' לוי' בלשון עתיד לא תגנוב לא תנזול שמשמעותו הוא בלשון עתיד כלומר אין אתה עתיד לגנוב ולגזול והנה הלשון הזה לפי שילת מפי הקב"ה בליבת דמשתמע להרי אפי בלשון לווי ובלשון עתיד לפיכך הוא עזר וסיוע גדול להעות הבחירה של אדם לטוב וכן מ"ש שכתוב ובחרת בחיים הוא ג"כ בלשון עתיד הוא עזר גפלא להעות בחירה אדם לטוב כי כל דבור שילא מפי הקב"ה לא ישוב אליו ריקם ח"ו:

והנה כשיזדמן איזה מלוה לאדם לא יתקוטט עם שום אדם לומר מני חפץ לעשות מלוה אלא ואתה רואה לעשותה כי מי שאומר כן הרי עיקר כוונתו לעבוד ע"מ לקבל פרס והוא אינו אוהב את הבירו כפו שאוהב את עלמו לפיכך מתקוטט עם חבירו

חבירו לעשות מלוה זו כדי שיקבל הוא עלמו שכר מלוה זו ולא חבירו משל"כ מי שעובד מחשבה כדי שיגיע נחת רוח לבורא הרי אין הפרש ללו בין יגיע נחת רוח לבורא ע"י עבודתו או עבודת חבירו וכ"כ נחת רוח שמח בעבודו חבירו כמו בעבודת עלמו ובלבד שיגיע נחת רוח להקב"ה נמלא לף בענין עבודת הבורא רלוי להחוב לת חבירו כמו שחוב לה עלמו למען לא יתקוטט עם חבירו בעבור עשיית היזק מלוה ולחרבה כשחבירו יעשה היזק מלוה התרבה ההחבה ביט ובין חבירו בעבור שע"י חבירו יגיע נחת רוח לבורא יח' שהוא לחובו ונחת של להיטיו הוא נחת שלו ועוד הרי כשחבירו עושה היזק מלוה הרי בודאי הבורא לוהב לת חבירו ורלוי להחוב לת מי שהבורא לוהבו נמלא יוצג מזה היזה נלה לעשות היכן המלא שם יהחמץ לדם לעשות היזק מלו' יקבל שכר פרוה משהם לא היה מתחמץ לעשות מלוה זו והיה ודאי מי שעובד ע"מ שלא לקבל פרס ודאי שכרו גדול ממי שעובד ע"מ לקבל פרס והנה מי שמתקוטט עם זולתו לעשות היזק מלוה שחבירו רולה לעשותה הרי ודאי כוונתו ע"מ לקבל פרס משל"כ מי שמניח לחבירו לעשות המלוה ובלבד שיגיע נחת לבורא יח' ע"ז והוא שמח בנחת רוח של הבורא נמלא זה עובד מהחבה שלא ע"מ לקבל פרס נמלא ודאי שכרו גדול מאוד והנה בפופן כזה שניהם עובדים כי חבירו עובד במלוה שעושה כי אע"פ שכוונת חבירו ע"מ לקבל פרס מ"מ מיקרי עובד שלא שלוו בשלימות והשני שעשה במלות חבירו הרי הוא עובד יותר כמ"ש עבדו לת הפס בשמחה שעיקר העבוד' היא השמחה והנה מלבד עבודת שמחתו הנה מקיים עוד מלוה של ואהבת לרעך וגו' כמה שלוו מתקוטט עם חבירו ומניח לחבירו לעשות המלוה ואין טענה עליו לומר למה יניח מלוה זו לחבירו בעבור מלוה של ואהבת לרעך כמוך שלא טוב לו ג"כ שיקיים מלוה זו ולא יקיים מלוה ואהבת לרעך כמוך ומאי ס"מ שלא זו מלוה כזו יש לומר כי ואהבת לרעך כמוך היא שקולה כנל התורה כולה וזו היא שלא מלוה פרטיית ועוד כשלוו מתקוטט עם חבירו הוא מקיים ג"כ ואהבת לת הפס שלהיך שהרי בשביל כך לוו מתקוטט כי חושב מה לי שם יגיע נחת לו יח' ע"י הו ע"י חבירי נמלא מלות ואהבת לרעך לומחת ממלות ואהבת לת הפס שלהיך ולדעתי זהו שאחז"ל לא מלא הקב"ה כלי מהזיק ברכה ליטראל אלא שלום כי הנה במ"ש ביתרו ויחך כל מלוה מחזיק בית קיבולו של הדם לפכר שה"ב ומי שמקיים ואהבת לרעך כמוך שהוא ענין השלום שהוא שקול נכל התורה אין ספק שמחזיק הא קיבולו יותר מכל מלוה פרטיית כי זו מלוה כללייה היא שקולו נכל התורה כולה · וכמה שבארנו במ"ש על פסוק עבדו לת ה' בשמח' שעיקר העבודה היא השמח' יען מה שקל עליו כמה שמנחו מעשירים לת עלמיו ומחזיקו' טוהב לעלמיו כמה שמו מקיימים הרי"נ מלות אלא הרבה מלות מהרי"נ הם מלות של כהנים כמו שאחז"ל בכמה מקומות שאני כהנים דריבה בהו מלות יתירות לכל לדבריו ניחא כי כשאחז"ל רולה שבהן מקיים היזה מלוה והוא שמח בעבור שמניע ע"י מלוה של בהן נחת רוח לו יח' הנה נחשב הוא כאלו קיים הוא בעלמו המלו' ההיא וכן היא במלות יבום וחלילי שם"ם להדם לקיימם הם לא הבוה לידו המלוה ההיא:

הנה ידוע שכל מין הרגשה בין הרגשת נופני או רוחני או הרגש' כלב רוחני או נופני לא יעלה מבלתי כח רוחני חיוני כי בלי כח חיוני הנוף הוא כאבן דומם בלי הרגשה כלל והנה יש שני מיני חיות חיות אחד הוא משערת דקדוש' וחיות השני הוא משערת דקליפ' והנה כל משערת דקדוש' הוא הוא עלם ומקור החיות לחמנה משערת דקליפ' בעלם הוא גוף מת רק ע"י שמלבשים בה גילוי קדושה היא מקבלה מהם חיות וכמו שהנשמ' משפע' חיות לל הגוף וע"י החיות הפיח מרגיש כאב או עונג כמו כן הגילוי הקדוש המתלבש בקליפ' משפיע חיות וכח הרגש' בקליפ' וזהו שאחז"ל אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף דהיינו עד שיגמרו כל גילוי הקדושה להתברר מתוך הקליפה לגמרי שלו לא יהי' כשם כח וחיות כלל לגמרי לא לפחות ולהשית לעשות עבירה שלו התבטל הכחיר' לגמרי כמ"ש ומל ה' ללהיך לת לבבך ולת לבב זרעך לאהבה וגו' ולא יהי' למלך המות כח להמית בני אדם ולא יהי כח לע' אומות להרע ולהלר ליטראל ויהיו כולם כשגרים מתים ויהי' חיות ממלאך המות ומשיעבוד מלכיות והנה כמו שיעקב ועשו חלקו בנחלה בני אומות ליעקב עוה"ב ולעשו עוה"ז כמו כן חלק הקב"ה הקיום והפרנסה בין משרת דקדושה למשרת דקליפה כי קיום ופרנסת משרת דקדושה היא רק ע"י רוהניות דהיינו תורה ותפלה ומע"ט וקיום פרנס' משרת דקליפה רק ע"י תענוגים נופניים כי הנוף כל עיקרו ויסודו הוא משרת דקליפה כי הוא מורכב מד' יסודות משרשם הוא אמר היול"י הנעשה משמרי המופנים דעמי' כמ"ש במסנת חסידים במס' עמיי נוספת פרק ג' משנה ג' והנה כל דבריו הם מהאריז"ל והנה יהוע שמפועל טוב לא יצא לפועל פעולה רעה ומפועל רע לא יצא לפועל פעולה טובה והנה תלחנו רומי' בחום שהלדיק בעשותו מלוה יהנה ממנה ומרגיש נחת ושמח כי היא להקב"ה ותוקק לעשות רלונו כי הנחת והרלון של הקב"ה הוא נחת ורלון שלו וכשהלדיק יר"ש שהדם אחר הוא עובר עניר' נורם נער להם"י מלטער נם הוא והרגש בעשותו עניר' יהענג ויהנה ממנה וכל חפקו התיד לרדוף אחר התענוגי נופניי' והנה מניע הדם אחד בעלמו יחתלף ויעשנם לעתים פעמים

יהנה

יהנה ויחענג מן המזון ופעמים יהנה מן העבירה
והנה קשה לכאורה איך יוכל מפועל אחד פעולות
הפכיות על כרחינו לומ' מוכרחים לומר שבני כוחות
חיונית ים בחדש אחד מסטרא דקדושה והוא היל"ע
ואחד מסטרא דקליפה והוא הילה"ר והברית מי
שאוכל זה לא שואל זה ומי שחושב זה לא חושב זה
ולפי שבעיקרם מלוכשים בנוף אחד לכן בפי העתים
דהיינו בפי ההתגברות כח אחד על חבירו אז התגבר
הקדושה על הקליפה והנה מן המזון ולטעה
מן העבירה שעובר זולתו וגם להיפוך ומזה
נתברר ענין מליחות הבחירה בעבירה נמור כי
מאין יומך מכח חיוני אחד פעולות הפכיות וגם
יעשון בעל ריבנו לנגדינו מנה לך הא שהמזון
והעבירה שם פעולות הפכיות ושהם לומחים מכחות
הפכיים כי לא תספיק לו עזות התורה שלומה לנו
על המזון והזהירה שלהנו מן העבירות כי הוא
כופר ואפיקורוס וע"כ טוען דילמא לעולם אין בחדש
אלא כח ה'רוחני חיוני ולא מבו' שנמשך ממנו פעולו'
הפכיות מלן יומר שהם הפכיות . נשיב לבעל ריבנו
שהנו רואים בחוש שהם פעולו' הפכיות שהרי בלות'
שעה שהנ' החדש מן המזון לא יוסיף לעולם שיחשוק
בעת וברגע שיוא לעבירה להרבה שהנה מן העביר'
לא יחשוק לעולם בעת וברגע שהיא למזון ולהדרבה
המזון אז מלוכש בעיניו כמו שהעביר' היא מלוכש
בעיניו בעת השקו למזון ולטע"כ בעתים ובזמנים
שונים לפעמים יחשוק למזון מאוד ולפעמים יחשוק
לעבירה מאוד ומלין יומך מכח אחד חיוני רלונות
מתחלפים והפכיים ע"כ שהם מוכרח להודות שבני
כחות מלוכשים בחדש ולפעמים התגבר הקדושה
על הקליפה ולפעמים להיפוך והנה כתבנו למעלה
שהנוף הוא עיקר נחלת הילה"ר וקיומו כי בחיים
שם יתלכדו ולא יתפרדו כי ממקור אחד יצאו מן
השמרים והזהמה וכמו שהתעוג הנוף הוא התעוג
הילה"ר כמו כן בחב הנוף היא בחב ועור של
ילה"ר והנה ידוע שהקדושה והקליפה שם שונים
עלומים זה לזה והנה ידוע שהיא מלוכש הוא בחת
אלו ועורו הוא עור אלו ובשונה הוא להיפוך כי
עור השונה הוא בחת אלו ובחת השונה הוא עור
אלו ונמלא בשעת הגמר החדש בעשותו מלוה מי
הוא המרגים שהגמה היא הוי אומר שטרא
דקדושה המלוכשת בו היא המרגשת ואז ס"ה
המלוכש' בו ים לה לא עור עלום על השונה שהיא
שטרא דקדושה ים לה בחת ובשעת הגמר החדש
מן העבירה מי הוא המרגים שהגמה היא הוי
אומר שם"ה המלוכש בו שהנה מן העבירה היא הוא
ואז שטרא דקדושה המלוכשת בו ים לעור עלום על
שנעשה הפוך רלונה אלא כרלון שונאה ובשעה
שהחדש מעשה ומשנף את הנוף אז נד לד החלק
המלוכשת בו הוא מרגים בבחב כלל כ"א החלק
שם"ה שבו הוא המרגים שבחב כי הנוף הוא נחלת
שם"ה וחלקה משא"כ שטרא דקדושה שבו שהרבה

להלה ושמחה מבחב ושנוף הנוף כי עי"ז ים לה
נקמה מש"ה שהוא שונאה העלום ואין מתיקות
בעולם כמתיקת הנקמ' בשונא והכל הוא כפי
התגברות הקדושה על הקליפה או להיפוך ח"ו
והנה נסיון נדול ים בחדש לאדם יסורין והוא קן
ומוהם בהם אז ידע בודאי הגמור שהקליפה שבו
נברה על הקדושה והקדושה אז יסיגה בהרבמה
ואין ניכר כמעט הם היא נמלאת ומלוכשת בנוף
וכמעט בטל מליחותה וכחים לאדם יסורים והוא
שמח בהם אז ידע בודאי הגמור שהקדושה שבו
נברה על הקליפה והיא היא המרגשת אז העטו
רוחני שהיא רחות נקמה בשונאה ושוב ע"י יסורים
מתגלה כח הקדוש' ותוקפה כמה שמתגלת הסגתה
אז כי הנוף שהוא המסך המבדיל בפני הסגת
הנשמה היא מהדק"ק ומזדכך וניכר אז מהבחה
לנורא ית' מהמה שהיא רוחה שהבור' ית' לוחב
לוחה כמה שנתן לה מתנה טובה שהן יסורים
וכמים פנים לפנים כן לב האדם אל האדם וכל
מה שהתרבה הסגת הנשמה מתנון יותר ויותר
בהועל' היסורין וכמעט מה שהיסורין נקרלים
בשם יסורין לוחם אלא בערך הנוף ובערך הרגש'
הש"ה שמלוה הם יסורין אבל לנגד הנשמה היא
נקראי' בשם יסורים אלא בשם העונג ומי שקדושתן
עלומה יבינו לבו לשנף את הנוף בחשק נשלם
וישמח בהם כדי להנקם משונאה העלום וזה הוא
שקרא ר"ל בר"ם את היסורין על עלמו ואמר לשם
בולו אחי ורעי כי היו עוזרי' לו להנקם משונאיו
וז"ש בגמ' הנעלבין ואינם עולבין שומעין חרפתם
ואינם משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליה'
שכתוב לומר והוסיבו כלאת השמש בגבורתו
דלכאורה הדבר קשה מאוד איך יוייר שמחה
ביסורין די לנו בשלה נשעוב ביסורין אבל כפי מה
שהסברנו ניחא מאוד ונאמר עושין מאהבה ושמחין
ביסורין לפי שעושין מאהב' הבור' לכך שמחין
ביסורין כדי לנקום משונאו של הקב"ה שהיא ס"ה
ויסורין כאלו נקר' יסורין של מאהבה ואר"ל יסורין
שאין בהם ביטול תורה הרי הם יסורין של מאהבה
לכאורה קשה הלא כל היסורין של עוה"ז יסורין של
מאהבה הן למי שמבחין היטיב שכל יסורי עוה"ז
הינם חלק אחד מאלף מאלפי מיסורי עוה"ב
ואלות עוה"ז הם יסורין המתייים שמשלם לשונאו
על פניו להאבידו ומחליף שכר עוה"ב בשכר עוה"ז
שהינם חלק א' מאלף מאלפי מאכר עוה"ב
ומקרא מלה דבר הכתוב כי את אשר יאהב הבור
יוכיח וכתיב הרי הגבר אשר תיסרנו ותפילו יסורי'
שאדם קן בהם מ"מ הם יסורים של מאהבה שאם
לא הי' הקב"ה חושב לוחו לא הי' מייסרו בעוה"ז
כ"א בגיהנם אבל כוונתם ביסורין של מאהבה היא
בבחי' שתשבח האדם את היסורין והנה לוחן היסורין
שאדם מאהב ודאי הם מדקדקים ומוכיחים את הנוף
אלא יסי' מסך מבדיל כ"כ בפני ההסגה וז"ש
אאר"ל

סמרז"ל שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא ניתנו אלא ע"י יסורין ואלו הן עוה"ב וארץ ישראל ותורה כי היסורין מזככין את הגוף ומדקדקין את מסך המכדיל בפני ההשגה ועי"ז יוכל לבוא להשגה מחיית בתורה וכן עוה"ב כי היסורין ממרקין עוונותיו של אדם שיזכה לבוא בפני ההשגה כמ"ש כי אם עוונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וכבר כתרתי בעזה"י בפסוק אחת שאלתי מאת השם אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו' עפ"י החקירה אין יסורין ממרקין עוונותיו של אדם וכן ג"ז הוא נוגע אל החכמה וההשגה כמו שסמרז"ל תורה דמ"י מחכים ועוד שע"י יסורין יבחן היטיב להכבות את שלשה דברים הללו השם ארץ ישראל ועוה"ב ותורה כי אע"פ שיסורין הם מריס וקשים מאוד מ"מ מקבלים עליהם בהשגה כדי לזכות לשלשה דברים הללו הרי ששלש דברים הם חשובין מללו הרבה יותר מהעדר היסורין מאחר שעי"ז נוקם נקמת ה' לכבות משונאיו של הקב"ה וכמ"ש ג"כ שומרי עלמו השם ש"מ וזהו שסמרז"ל כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש הינו ת"ח כי הרב בעל עקידה דף פ"ח ע"ד מפרש מסמרז"ל כל הנשנה מסעודה את"ח מסך הוא כללו נשנה מזו השכיחה ומפרש שם כי השכל והשמחה היא את"ח כלומר שלא יכוין בסעודתו למילוי הכרס לכבות בטן כ"ש להבריח את נופו לעבודתו ית' והכוונה הזו היא עיקר שביעת הנפש לא נשמיית המאכל כמש"ה לדיק אוכל לשובע נפשו וגו' ויהי הכוונה כל ת"ח דהיינו הנשמה שהוא מסמרת דקדושה שאינו נוקם ונוטר מן הש"ס כנחש הן בקבלת היסורין הן בשמרי שמלחמ' עם היצ"ר אינו ת"ח דבשלמא כשהוא נוקם ונוטר הרי הוא מקבל על עלמו יסורין מלהבה ועי"ז מזדכך המסך המכדיל ותהי' השגתו שלימה וברורה משא"כ אם אינו כן אינו ת"ח . ומפשר לפרש ג"כ דכשהוא נוקם ונוטר כנחש מן הש"ס הרי בודאי כבר שכלו שלם וברור מאחר שמציג בשכלו מעלת היסורין ותועלתם מה שרבים מבני אדם חוסים מסיגים זה נמלא הרי הוא כבר ת"ח והנה מרז"ל והלכת בדרכיו מה הוא רחוס אף אתה רחוס וכן בנדון הנקמ' כמו שהוא ית' על נקמו' ה' כמו כן רצוי לנו ללחוס מלחמ' השם עם הש"ס וכל המרכבה יש לה התייחסות עם הרוכב הוא שורה הרוכב על המרכב דהיינו הסרמ"ל השכיחים. והנה אמו מבקשי' אתה אל נקמות אל נקמו' הופיע כלו' הופיע עלינו השגה ברורה וקדושה נפלאה כדי שתוכל לנקום בנקל מן הש"ס וכן כמו שהשם יחים מלחמה בשונאיו כמו כן נלחום מלחמו ג"כ עם הש"ס ונלע"ד לפרש מ"ש הכתוב ונתתי נקמתי בפלוש ביד עמי ישראל שהוא ית' מבטיח לנו שיתן לנו מתנה טובה וזש"ה ומתני לנו לשון מתנה ואמר סמרז"ל שלש מתנות טובו' נתן הקב"ה לישראל וכולם לא ניתנו אלא ע"י יסורין ואלו הן עוה"ב וארץ ישראל ותורה כי היסורין מזככין את הגוף ומדקדקין את מסך המכדיל בפני ההשגה ועי"ז יוכל לבוא להשגה מחיית בתורה וכן עוה"ב כי היסורין ממרקין עוונותיו של אדם שיזכה לבוא בפני ההשגה כמ"ש כי אם עוונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וכבר כתרתי בעזה"י בפסוק אחת שאלתי מאת השם אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו' עפ"י החקירה אין יסורין ממרקין עוונותיו של אדם וכן ג"ז הוא נוגע אל החכמה וההשגה כמו שסמרז"ל תורה דמ"י מחכים ועוד שע"י יסורין יבחן היטיב להכבות את שלשה דברים הללו השם ארץ ישראל ועוה"ב ותורה כי אע"פ שיסורין הם מריס וקשים מאוד מ"מ מקבלים עליהם בהשגה כדי לזכות לשלשה דברים הללו הרי ששלש דברים הם חשובין מללו הרבה יותר מהעדר היסורין מאחר שעי"ז נוקם נקמת ה' לכבות משונאיו של הקב"ה וכמ"ש ג"כ שומרי עלמו השם ש"מ וזהו שסמרז"ל כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש הינו ת"ח כי הרב בעל עקידה דף פ"ח ע"ד מפרש מסמרז"ל כל הנשנה מסעודה את"ח מסך הוא כללו נשנה מזו השכיחה ומפרש שם כי השכל והשמחה היא את"ח כלומר שלא יכוין בסעודתו למילוי הכרס לכבות בטן כ"ש להבריח את נופו לעבודתו ית' והכוונה הזו היא עיקר שביעת הנפש לא נשמיית המאכל כמש"ה לדיק אוכל לשובע נפשו וגו' ויהי הכוונה כל ת"ח דהיינו הנשמה שהוא מסמרת דקדושה שאינו נוקם ונוטר מן הש"ס כנחש הן בקבלת היסורין הן בשמרי שמלחמ' עם היצ"ר אינו ת"ח דבשלמא כשהוא נוקם ונוטר הרי הוא מקבל על עלמו יסורין מלהבה ועי"ז מזדכך המסך המכדיל ותהי' השגתו שלימה וברורה משא"כ אם אינו כן אינו ת"ח . ומפשר לפרש ג"כ דכשהוא נוקם ונוטר כנחש מן הש"ס הרי בודאי כבר שכלו שלם וברור מאחר שמציג בשכלו מעלת היסורין ותועלתם מה שרבים מבני אדם חוסים מסיגים זה נמלא הרי הוא כבר ת"ח והנה מרז"ל והלכת בדרכיו מה הוא רחוס אף אתה רחוס וכן בנדון הנקמ' כמו שהוא ית' על נקמו' ה' כמו כן רצוי לנו ללחוס מלחמ' השם עם הש"ס וכל המרכבה יש לה התייחסות עם הרוכב הוא שורה הרוכב על המרכב דהיינו הסרמ"ל השכיחים. והנה אמו מבקשי' אתה אל נקמות אל נקמו' הופיע כלו' הופיע עלינו השגה ברורה וקדושה נפלאה כדי שתוכל לנקום בנקל מן הש"ס וכן כמו שהשם יחים מלחמה בשונאיו כמו כן נלחום מלחמו ג"כ עם הש"ס ונלע"ד לפרש מ"ש הכתוב ונתתי נקמתי בפלוש ביד עמי ישראל שהוא ית' מבטיח לנו שיתן לנו מתנה טובה וזש"ה ומתני לנו לשון מתנה ואמר

מה שמרז"ל יפה הדם ולא עבר עבירה ניתנין לו שכר כשישה מלוה כי כל עבירותיו הוא להחזיק את הש"ס ולהחזיק את הקדוש ב"ה וי"א מ"ש מחזיק את הקדושה וע"י יציאתו ממל"ה מחיים את הש"ס וידוע שכזה נופל זה קס כי ע"כ על שונאיו הוא נתת רוח לו וכמש"ל :

ששמעתי מר' דוד ומר' ליפמן ניאור מאמר הקב"ה מלרף מחשבה טובה למעשה כי לפעמים יעשה אדם מלוה בכוונ' אלא נתחזק כלל למלוה ההיא כמחשבה בעלמה כמו אדם שהוא בעל מחשבה גמלא הוא בורח נוף המלאך בלי נשמה ופעם אחרת יחשוב לעשות מיזה מלוה ויזכה ולא יעשה אותה הרי כתן חיות בלי נוף מלרף הקב"ה המחשבה שהיא בלי מעשה להמעשה שהיא בלי מחשבה כדי שיהי' מלאך שלם נגוף ונפש משא"כ מחשב' רעה אין הקב"ה מלרפה למעשה וכ"ז לסבת שהבטיח את ישראל ואע"פ שהמעשה היא של מלוה אחרת והמחשב' היא של מלוה אחרת לפ"ב מלרפן לפי שכל מלוה כוללת כל התרי"ג לכן אע"פ שבפועל אמה שני עניינים מ"מ יש להמחשבה של מלוה אחרת ולהמעשה של מלוה אחרת שייכות זה לזה כאחד ככללות :

ארז"ל לעתיד לבא הקב"ה פותחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם .

והענין הוא ממה ששמעתי ממוהרי"ל על פסוק שם זכרתיך על יושבי בחשמורות מהנה כך כי לפעמים יאמר אדם לא אלמוד בחצות הלילה קודם הגיעה אלא אישן ואקום בחצות הלילה כדי שאוכל לקום בחשמורות ה' או ו' שעות קודם אור היום ואז אלמוד כל זה הוא מפחיי היצר אבל החמת הוא בדוק ומנוסה כי אם יהחמץ אדם ללמוד בחצות הלילי קודם הגיעה יעזור לו הבורא שיוכל לקום בחשמורות וילמוד אז ג"כ הרבה ומי שמוע לפחויי היצר לבבך ואישן תיכף בחצות הלילה אלא אלמוד וכבד עליו לקום בחשמורות כי היצר יפסרהו כמו בחצות ע"י מה שמגביר על עלמו היצר בחצות הלילה קודם הגיע וזהו שאמר דוד אשם זכרתיך על יציעי ללמוד קודם הגיע הרי אז ודאי בחשמורות אהנה בך והענין הוא כי הלימוד שקודם הגיעה היא בחי' מ"ן מוקבין במעלי בקודש' וע"י העלאת המ"ן אף שאין מושגין יכול לשמוע מן הקדוש העליונה חלק הרבה מן הקדוש'

שהיא עמן מחבת הקדוש׳ העליונה והתדבקות מחשבתו בה והמיר יחשוק מאוד להתדבק בקדושה ויומם לא יניח ולילה לא יפקוד מלא תמיד יהגענע בעולם להתדבק בקדושה והעיקר הוא ההתחלה כמאמר החכם כל התחלות קשות וחכם אחד אמר כי ההתחלה קשה יותר מהלי הכל ואם יתגבר על היצר בהתחלה הרי ע״ז יעלה מ״ן מועט ויעזור לו שיזכה חלק גדול מן הקדושה בקלות ואחר שיזכה עליו שפע קדושה מלמעלה וע״ז יתרבו המ״ן בפעם שנית ויגרום שיזכה עליו שפע קדושה מלמעלה עוד יותר ויותר וכן יעלה למעלה למעלה עד אין תכלית ומה גם בכל עסק קדושה שיעסוק יהי׳ כוונתו שבסיבול כך הוא ל׳ תד לו מתפללו׳ לו עושה מלוה כדי שיקל עליו ללמוד לו להתפלל מזה מלוה יותר וכסיבול כך הוא מתחיל לעבוד את הבורא כדי שיעבדהו יותר ויותר עד אין תכלית וזהו שתרג״ל פתחו לי פתח כמחט פדקים שהיא עין התחלה והעלתה מ״ן ואני אפתחה לכם פתח כפתחו של אולם שהיא שפע רכה ורחבה מן הקדושה וז״ס מן המיצר קראתי יה כלומר כשהעליתי מ״ן מועט מן ענני במרחב כפתחו של אולם ועוד נוכל לפרש כשמן המיצר קראתי יה כלומר כשהי׳ לי לי מאוד והתפללתי בעומק הלב מאוד הרי לו כתיב דבקתי מחשבתי בעין היסוד בהסתוקות עשם והמשכתי במחשבתי עין היסוד עלי ומה שבהתחלה היה לי לי מאוד נעשה לי לת״ך רחב מאוד וכללה הוא כל מה שהוא יותר לי בהתחלה נורם לו לת״ך שיתרחב לו מאוד בעבור עומק הסתוקקותו לדבר כתיב לו ומי שהיו לי לו מאוד ת״ם שיתרחב לו כ״ך בעבור שהיו מסתוקק מאוד לדבר החסר לו וכדומה לזה פי׳ כמ״ש כי שומע אל האביונים השם ואותן לחם לרעבים וקרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת והיה ערש יקראו ומני תענה כי סבורת׳ ית׳ השקיר כל שלמיותיו ומובתיו בעולם כל מי שירצה ליטול יבא ויטול כל דכפין ייתי ויכול כמו שהוא בנוסח של תהלן גדלו ומובו מלא עולם וכן מלא כל התרגן כמובו כי כבוד רומו על התרוחיו ומובותיו הפרטיים הכללים בעלמותו בהחדות פשוט כמאמריו על הפייט שכתב יכול וכוללים יחד וכסנגון הכ״ל פירשתי ג״כ הרחב פיך ומלאהו :

הנה הקדוש ברוך הוא עושה עמנו ניסים ונפלאות הרבה יותר ממה שעשה במצרים ועל הים ובמדבר ובמקדש אלא שהניסים הם נסתרים ואינם נגלים לנו מפני שאין אנו רגילים לניסים ונגלות כמשתרג״ל אין בעל הנס מכיר בניסו וכמ״ש לעושה נפלאות גדולות לבדו שהוא ית׳ לבדו יודעם אבל אנו אינם רגילים לידיעת הניסים הם ע״ד תכיבין ישראל שבך׳ בניס למקום שבה יהירה נודעה לשם ועתה בחטאינו אין הנסים יהירה כ״כ עד שהניסים רגילים לדעת להניסים הם והנה הדורות הראשונים היו עובדין מעומקא דלבא מתוכם עמוק לפי שהיו רואים את הנ״ס בשלש כלומר שהוא רגיל ניסים ונפלאות שעשה לשם ית״ש הרי אנו יכולים והשגחתו אבל עתה אין אנו רואים ניסים ונפלאות : (חסר)

לעושה נפלאות גדולות לבדו תרג״ל אין בעל הנס מכיר בניסו כי הוא ית׳ לבדו יודע שהוא נס ניסים נסתרים לאדם והוא ית׳ לבדו יודע שנעשה לו נס ולענ״ד נראה לפרש בדרך פשוט כי הנה כל הפעולות שבעולם נפעלות ע״י אור ס״ם המתלבש בכלים שהם הספירות והנה עיקר הפועל האמיתי הוא הסבוימית שהוא אור ס״ם והספירות אינם אלא כגרזן ביד החולב כו וכי יתפאר הגרזן על החולב כו והנה בעבור מיעוט כח הקבול של המקבלים הוצרכו הכלים להמעיט את האור אבל מ״מ עיקר הפעולות יתייחסו לאור ס״ם כדאי׳ בתיקונים במאמר תליהו וכל אלה שתסתלק מהסן שהסתרו כולהו שהסן כנופא בלא נשמתא נמצא ס״ם ית״ש הוא לבדו עושה הנפלאות הגדולות בלי שום לירוף כח אחר כי הנה אף הכלים עלמן הם מעשה ס״ם ית״ש :

ארז״ל במס׳ ברכות מין הקב״ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר יהיב חכמתא לחכימין וכו׳ וכענין כי כבר מבואר אלזיונו בעזה״י כי עיקר הקשור והדבקות של אדם בבורא ית׳ הוא ההסתוקקות והנה כל הפלימות שבעולם נשתלשלו מכבודו ית׳ כמו החכמה והגבורה ודומיהם והנה אם יתחוקק האדם לחכמה הנה כפי עומק ההסתוקקותו כך ימשיך על עלמו שפע החכמה וכל מה שיעמיק במחשבתו להתחוקק לחכמה ימשיך על עלמו חכמה עמוקה יותר והנה מי שהוא חכם ועשה כבר מחיקות החכמה ממילא מתחוקק מאוד למחיקות׳ ולעולם לא ישבע מן החכמה ולפיכך אין הקב״ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה :

ארז״ל הפעים בחייהן קרויין מתים ולדיקים במיתתן קרויין חיים ומעתה מר״ד לפרש עפ״י מה שפירשתי כי ביום תלוך ממנו מות תמות והנה הלדיקים בעבור שחיים מעותדים למיתה כי אף במיתתן נפשם לרוחות בלורת החיים לכן נקראים חיים לעולם בין בחייהם בין במיתתן אבל הרשעים שמעותדין למיתה לכן אף בחייהם קרויים מתים כי מיום הולדם מתחילין למות ומיתה תריכתא היא אלא ולענ״ד נראה לפרש בדרך אחר בדבר מוסר כי הנה כבר בתרנו מ״ם תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם כלומר במה שהוא ית׳ מדכא את האדם ביסורין זה הדבר עליי הוא אומר להם שיחזרו בתשובה כי באופן אחר ג״ת לעוררם כי מן הנמנע היא שידבר הוא ית׳ אל האדם כשאר דבר אים אל רעהו והנה לעשרים אדם יש ורוצה להקיץ בחלמא שהיא מוסר שיתו לאדם אחר לעוררו בחלמא הזאת והנה מי שאינו יש היא עמוקה יכול להתעורר ע״י דבור קל או ע״י נעשה כל זה אבל מי שאינו עמוקה לריך לעשה גלוי בקול

בקול גדול ואם זה לא יועיל לריך לנעצמו מאוד ואם זה לא יועיל לריכין לעוררו בדקירת מחט בבשרו ואם אף זה לא יועיל לריכין לנסות ברגשתו בתוך החרב על בשרו ובכה בחמת אין בעל הרחמים פוגע בנפשות אחלה אלא מהאלה מייסרו בדברים קלים כי הולי שיגת לולתו ותרדימת עלוותו אינה עמוקה כ"כ ואם לא התעורר עי"ז משיגתו לעשות התשובה מייסרו ביסורין קשים יותר ומי שהוא רשע מוחלט והקב"ה יודע שכל היסורין שבעולם לא יעוררוהו לשוב בתשובה כי אין בו שום ניצוץ קדושה רק אלה שהמה וס"ה ואין בו שום נשמה כלל מסטרא הקדושה והרי הוא מת נמור ומי שהוא מת ודאי יהייאב כל אדם מלעוררו אם אינו רוצים לידע אם אינו מקורבים לו ית' אז לא ח"ו נסתכל ביסורין הבאים עליונו אם הם יסורין קלים נמלא עדיין אין אנו יכולים שיהא עמוקה ואם הם יסורים גדולים ודאי אנו יכולים שי. עמוקה ורחוקים ממנו ית' ורחוי לבית עולת בשבתו להתקרב לו ית' ולפייסו על אשר חטרהתו אותו לעוררנו ולא נתעוררו מעלמינו לשוב אליו בתשובה ואנה מי שאין לו יסורין כלל ואדרבה הוא אלו ושקט מעולם ושעולם לא עבר עליו קול אחת והוא תועה ועובר ושיהא ואין מציגיה כלל למוכיחים אותו זהו ודאי רשע נמור ויש להאר יאות מלעוררו . ואנה אדרז"ל יאה עניותא לישראל פורדא סומקא לסוסיא חוורא ואנה מלבד מה שהתבנו בבר בשופ"י טעם לדבר למה יהא עניותא לישראל ניקר עוד טעם אחר מחדש כי הנה כתיב ונתן לחם לרעבים וכתיב שומע אל הביושים וכמו שהבחתי בשמוך בביאור אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה בפי שולם ההשתוקקות שהאדם משתוקק לחיות דבר הלריך לו כך ממשך עליו כי ענין ההשתוקקות הוא בעלם קישור וליבוק מחשבתו באותו דבר הלריך לו ומאחר שהדבר הזה הלריך לו הוא ענף משגת ית"ש כי כל הטובות והשלמיות משתלשלים ממנו וזהם חלק מעלמותו ית"ש ש"ב מקרב ומדבק עלמו לבורא ית' וכל מה שמשתוקק יותר הרי הוא מקורב ומדובק יותר בו ית' והוא ית' מרעיב את הלריך כדי שיבוי לו השתוקקות עלום ללחם ויתפלל אליו ית' בעומק הלב כמלא ע"י רעבונו מתקרב הוא לבורא ית' וכן אמרז"ל מפני מה אמותינו עקרות היו מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של לדיקים וכן הדין בש"ע שאין מעמידין ש"ץ רק מי שביתו ריקן כי עי"כ יתפלל בעומק הלב ובלב נשבר ותתקבל תפלתו ואנו מ"ש נותן לחם לרעבים שמרעיבן כדי לקרבן אליו ית' ע"י השתוקקותן כללא דמילתא הלדיקים עפ"י רוב הם חסירים כל טוב כדי שיתפללו על הטובות החסדים להם ובני אדם המלויים כל טוב ודאי הם רחוקים ממנו ית' ובשה שנותן להם כל טוב הוא עוזבם ומרחיק אותם ומשליכם מעל פני ית' ואנו מ"ש שומע אל הביושים פירוש רואים כי הביון נגזר מלשון הכה שפירושו רלה כמ"ש

ולא תאבה לשמוע אל בלעם כי כפי עומק הרצון של אדם להיות טובה כך תפלתו מתקבל' הבל לפעמים ים אדם שמה בהלקו ומסתפק במעט שזר לו הטובה ית' וכל מה שיעבור עליו מקבל בשמחה ואנה הים כזה לא יתפלל על מה שחסר לו כי לא חסר לו שום דבר מאחר שכל מה שעובר עליו מן הרע הוא מקבל בשמחה ועל הים כזה יאמר רצון ירחמו יעשה שהקב"ה עושה לו רצון שיתחוקק לטובות הפך טבעו כדי שיתפלל עליהם ואחר שמתפלל עליהם הוא מחזירו לטבעו אלא שיתחוק לטובות אחם אלא מה שעושים יאמר ויושיעם דהיינו שיאלא רלונם בתוכן הטובות שיתפללו עליהם ושפיע להם הטובות אחם ואנה מה שבתבנו פה הוא אחד מהדברים שהאדם יכול לידע על ידו אם הוא מקורב לבורא ית' אם לא ח"ו . ואנה הים עוד נפיון אחר ואוא אם יראה אדם אחד עובר עבירה ויבקש לו או אם יעשה מלוה ויאנה ויתענג' הרי אז ודאי הוא מקורב לבורא ית' ואם לא יבקש לו בתפיתו עבירה ולא יתענג בתאותו אלוה הרי אז ודאי הוא מקורב . ועוד יש נפיון אחר כי הנה לפעמים בעיון אחם ואתן לו בתיזה עיון שיהי' הנה דרך הטבע של האדם להתייאב בדעתו ולהמלך בשכלו בתיזה דרך ובתיזה השתדלות יוכל לנמור רלונו והשוקתו ובאחר יונמר הענין בדעת ויתחדל על הדרך והסדור ההוא שנסדר במחשבתו ואם יגליח בענין ההוא אז הוא מקורב לו ית' מפני שהקב"ה עוזבו מהשגחתו ומרחיקו מאתו ית' ומתחנג בעלה שכלו ואם לא יגליח הרי הוא מקורב לו ית' ובכוונה עושה הוא ית' למען ידע כי רק עלת השם הוא הקום ולא עלתו ולא יחשוב שכחו ועושם ידו עשתה כל אלה רק הוא וכל עניניו השי"ת נמלא העולה מדבריהו כי יש הוא עניותא לישראל כי ע"י העניות הם מקורבים לו ית' ואחר שים להם לב נשבר כמאמרז"ל דרכו של הקב"ה להסתתם בכלי שבוריס שנאמר לב נשבר ונדכה וגו' ומי שלבו הוא נשבר לא יתפלל ולא יתחנן להקב"ה והנה ע"י שהעניות מקרב את האדם לבורא ית' אין טובה גדולה כמוהו מפני שאין טובה בעולם כמו הדבקות להקב"ה .

ועפי"ז תירלתי דקדוק אחד על מאמרז"ל שאמר משה להקב"ה מפני מה יש לדיק ורע לו לדיק וטוב לו רשע ורע לו רשע וטוב לו וקשה אלא שיקר הקושי היה על טוב הרשע ורע הלדיק ולמה מזכיר בשלמתו לדיק וטוב לו רשע ורע לו כי אלא הדין נותן כך . ונלע"ד בעזה"י כי למה שרעות עוה"ז מקרב את האדם לבורא ית' והטובות מרחיקו ממנו ית' ש"ב הטובות הם רעות והרעות הם טובות ש"ב נכון הוא שיהי' לדיק רע לו כי הרע ההוא הוא טוב לפי שע"י הוא מקורב לבורא ית' כמ"ש בכל עת ירח ועיקר הין לנו מלך אלא מתה ובדשע הדין נותן שיהי' טוב לו כדי שירוחק ממנו ית' . ועלך שאל מאמרש"ה ממה נפשך ואם הדבר

הגה"ה וזהו כ' שכיות מדפ"ר לרשעים בענין עוכ"ז הוא בחלטים

הדבר הוא כן ג"כ למה מלינו לפעמים לדיק וטוב לו ורשע ורע לו והיה רצוי להיות כל הלדיקים בסגנון אחד :

עשה רצונו כרצונך כדי שיעשו רצונך כרצונו הנה קשה מלת כדי שהוא ע"מ לקבל פרס וכל מילי דחכמות שהם מילי דחסידותא רצוי שילדקו יחדיו ולא יסתרו זא"ז ונלע"ד בעזה"י כי הנה אי' בברייתא דיומא חדם מקדש עלמו מלמטה מעט מקדשין אותו מלמעלה ברכה והעניז הוא כי מה שבתחלה מקדש עלמו מעט הוא דוגמת מ"ן וע"י המ"ן הוא מוסיף על עלמו קדושה עלומה וזהו כלל גדול וזהו ג"כ מלות עורלת מלות כי המלות הרמלוה היא בחי' מ"ן ומוסיף ע"י קדושה עלומה שע"כ יוכל לקיים מלות השניה בהשבה ופח"כ תהי' המלות השני' דוגמת מ"ן ויוכל לקיים פח"כ מלות שליחת וכן לעולם וזהו ג"כ משלרת"ל פתחו לי פתח כחחט סדקית בחי' מ"ן ואני אפתח לכם פתח כפתחו של חולם יזה"ש שכחוב מן המילר שהוא כחחט סדקית קרלהי יה עניי כמרחב שהוא כפתח של חולם וזהו שחמר דשע"ה ואני המיד מיחל והוספתי על כל התלוך כלומר כל מה שאני מהלל ומשבח אותך הוא בחי' מ"ן כדי שחח"כ חוסיף עוד להלל אותך יותר ויותר על כל מה שהללתי אותך עד הנה ובחמת כוונה זחת היא הועלת גדול לכל חדם שימשיך על עלמו קדושה נפלחה כשיעשה היחה עיז קדושה חו מלות לו ללמוד תורה חו גמילות חסד שיהיו שהם שעושה היא בחי' מ"ן ויהיה ע"י שימשיך קדושה נפלחה ויהיה נקל לו לעבוד את הבורא בחשק נמרץ בהשבה עזה וזהו שחמר התנא עשה רלונו כרלונך כמו שחתה עושה רלון עלמך שחפי' יהי' לך מונעים המעשה בכל יכולתך כדי להשיג חפלך כך תשתדל בכל עוז לעשות רלון יוצרך ולא יטרידוך המונעים וכשתעשה רלונו כרלונך תכוין שעשייתך זאת היא בחי' מ"ן כדי שתמשיך על עלמך שפע קדושה עד שחמ"כ לא תלטרך לכוונה היתר מכל מרלוך תעשה רלונו ית' וזה"ש כדי שיעשה הוא ית' רלונך כרלונו כלומר שרלונך יהיה כרלונו מה שיהיה רלונו ית' יהיה רלונך ג"כ ומה שלא יהי' רלונו ית' לא יהי' רלונך וכ"ז הוא מעולם

שהוא מדה"כ לעולם הבא שמתחילים מהתקבל לו ית' וע"י יודעים עיניהם ולביהן לביסוף וכמ כשעים מספיקין מדה"כ שלשם למדת הדין ולדיקים על ידי מדת הדין שלשם מתקרבין לו ית' ומספיקין לותו למדת הרחמים ע"כ הסב"ה :

הסבה שתחזור אותו בלב שלם :

בשל רלונך מפני רלונו מיירי במלות ל"ת לומר שם רלונך לעבור עבירה בפחוי היה תבטל רלונך מפני רלונו ית' שלא תעבור ותכוין בהתנגדך נגד היה שבזה תהלים כחו כ"ש עד שלא יוכל שוב לפחותך עוד לעשות עבירה ושוב לא תלטרך עוד להתנגד נגדו רק בפעם רחשון יהיה קשה לך כמאמר החכם כל התחלות קשות וזהו כדי שיבטל רלון מחרים שהם הקליפות שהם נקר' מחרים מפני

רלונך ויהיה היה כרצון תחת רלונך . ותחשוב שזהי ג"כ כוונת בן עזחי בחמרו הוי רץ למלוה קלה ובורח מן העבירה שמלות גוררת מלוה ועבירה גוררת עבירה הנה היא ג"כ עלה יפלה לכל הבא לרוץ למלות היכון שבעבור כן הוא רץ למלוה כדי שתהא מלוה חנרור לחרת ויעשה השני' בחשק ובחשבה ובברחו מפני עבירה יכוין שמפני כן בורח ממנה מפני שעבירה גוררת עבירה ויהי' כרצון תחת יד היה ולא"ש שלא יהנה מן העבירה השניה יוכרת לעבור לותה מרוב תוקף היה כי הנה חרז"ל עבר לחד עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו פ"ל שלא נעשית לו כהיתר . ונלע"ד לפרש בעזה"י כי הנה חרז"ל משחרב ביהמ"ק ניטל טעם בילה וניתן לעובדי עבירה והנה היה בתחלת פחוייו ממתיק לחדם התענוג העבירה כי גם שלל היה כל התחלות קשות וכשבא לעבור עבירה בפעם שניה שוב ג"כ להמתיק כי כבר חחדם כבוש תחת ידו ומלא בפעם שניה ליו מרגיש תענוג רק כמו שמרגיש בדבר היתר וזהו נעשית לו כהיתר והנה הם היה מלויר שבכל פעם שיעבור עבירה ירגיש התענוג יותר מבדבר היתר לא היתה החשמה גדולה כ"כ שבל עתה הכפל החשמה בעבור התענוג ג' פעם אחד מעבירה רחשונה יחשכר לעשות עבירות רבות לתין מספר וגם שלל היה נעשית העבירה שניה כהיתר שג"כ להתמתק כפחוין נגד החדם כמו בדבר חסור רק כמו בדבר מותר.ומה שחמר פח"כ שבבר מלוה מלוה לומר המלוה השני' העשה כ"כ בהשבה ובחשק ובנחת רוח עד שתחשב' לבבר למלוה רחשונה ולא לעשל וכ"ז יהיה לפחת הקושה שהמשבת על עלמך במלוה הרחשונה :

והגה חרז"ל על ופערת פיה לבלי חק חף מי שקיים כל המלות רק מלוה אחת לא קיים וח"ש מי שלא קיים חפי' חק אחד יורד לגיהנם אבל אם קיים חק אחד אינו יורד לגיהנם והנה נלע"ד דאלו ואלו דברי אלהים חיים ולא פליגי שלא כל אחד מיירי מעניז אחר ומפרש הקרא לעניז ואני הפירושים שפסיק סובלם . דע כי החסיד ר' יוסף יעבץ כתב במשנת בן עזחי לומר הוי רץ וכו' וז"ל והעניז כי אלו המלות הלהיות עניהם שלא ונשנב מלוד כי קשורים זו בזו כי כמו שהם"י אחד כך תורתו אחד והאומר שקיים כל המלות אולמי אחד הרי הוא משומד ומטיל פגם בתורת אמת והוא בכלל ארור אשר לא יקים וכו' וזהו מלות עורלת מלוה יען הם קשורות זו בזו והמופס באחד חופס בכולן דמיון האוחז בענף מעופי האילן יהנענע כל האילן ולזה חרז"ל כל העוסק במלוה אחת כאילו קיים כל התורה כולה כי כיון שאך אחד לכולן בעשותו ע' מכן אין ספק שיעשה הבאחרות אם הי' מספיק לו הזמן עכ"ל ר' יוסף יעבץ נמלא מ"ש אפילו לא עבר שלא חק אחד יורד לגיהנם מיירי בחי' שקיים בכולתו חק ומחמת כפירתו בזו רולה לקיימו ולא מחמת עלות חו תחוה שלא לפי שהחק הזה הוא

מצוה מלגו ומינו חוסך מותו לכלוס ימלגלג עליו לכך מינו רוצ' לקיימו ודמה תע"ס שמקיים כל ספר מצות יורד לגיהנם לפי שכל המצות קשורות זו בזו כולן ומחדות אחד נמצא כשכופר בחתת מהן כופר בכולן ולא יועיל לו לתומת ספר המצות לכדי שלא יקרא כופר כי כיון שבחתת מהן הוא כופר בפועל ממש גם ספר המצות נערכות בהכפירה וע"ד תפי' לא קיים אלא חק אחד מינו יורד לגיהנם מיירי שמחמין בכל התרי"ג מצות ולא קיים אלא מצוה אחת לפי שאלא נזדמנ' לו אלא המצוה הזאת ואילו היו מזדמנות לו ה' מקיימם כגה גים כזה מינו יורד לגיהנם לפי שכל המצ' קשורות זו בזו וכיון שקיים אחד מהן כאלו קיים כולן לפי שכולם אחדות אחד והכה תרז"ל חיבב הקב"ה לעשות מצוה ונהנם ולא עשאה מעלין עליו הכתוב כאלו עשאה לא קמצר נהנם ולא עשאה מתנין לו שכר בעד המצוה הזאת כאלו עשאה כי אם ה' לומר כן עדיין ה' מגיע לו הפסד גדול במה שנהנם כי אם לא ה' נהנם מאחר שמצוה נוצרת מצוה ה' מקיים בנקל עוד מלים אחת ומצוה הבאי היתה נוצרת הבאיות והבאיות היתה נוצרת הרביעית וכן מצוה הרבה לכן אמר מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה בפועל ודי' ממילא מקיים ע"ד כל ספר המצות נוצרת המצוה הראשונה ומתנין לו שכר בעד כמה מצות שהיה מקיימם בנקל ע"י המצוה הראשונה:

והנה אע"ג מברכין אשר קדשנו לדבר תורה אמת אין נופל לפרש אמת על שום אלא על כל מה שהי' היה ית' מצוה לאותו לעשות מחוייבים אנו לקיימם אפי' אם ה' נותן לנו תורה אחרת והנה ים לפרש שהתורה הזאת שבידינו לעולם בתמחיית דלא אם ים רשע ומשובב לגיהנם טובה ותעמוני עוה"ז חשוכי בעיניו טובים הגה לבסוף ירחה הוא בעלמו שעשה ושטובה התמחיית היא התורה לכך נקראת הורת אמת שהיא תורה לנו דרך לעוב התמיתי. ובדרך אחר ים לפרש כך וייתפרש ג"כ משפטי השם אמת לדקו יחדיו נתמנים כל פקודיו שמוכיח לעד לעולם דע כי כמו שבאדם כח רוחני הרוחה הוא בעלמו כח השומע והמריח והטועם והמגושים בחיים מלך שכליס כמו כן הוא בתורה שכל תרי"ג מצות הם כלולים לעילה בעילה בתור אחד בתחדות פשוט ואחר שהשלמות העליון נתחלק ונתפעל הכח הזה לתרי"ג פקודים אשר כל אחד מהם הוא מצוה אחת לא רמזי זה כרמזי זה ובשרשם הם תור אחד פשוט מושכל עמוק עמוק מי ימלאנו והוא כולל כל התרי"ג תורות שכליים המשונים זה מזה והתרי"ג תורות הנם הם הנה רמ"ח תיבות ושס"ה נידין של פרוף תורה שבכתב נמצא בשנזכה להתעלות לאותו תור הפשוט נמצא כמו שיתעלה לשם מי שקיים כל התרי"ג מצות כמו כן יעקב' מי שלא קיים רק מצוה אחת כי בשרש כולו אחד הוא ומשל כני אדם הינו מושב ענין אחדו' שהיא ואם אמנותו רק שמכל מצוה פרטיית נוכל להכריח עפ"י שכל כרמיות תוספתיים מעיקות כל

השאר מצות דאם לא הי' קיום לכל שאר המצות גם למצוה זו לא היה מציאות וקיום וכשים לה קיום בהכרח שים לכל שאר המצות קיום כמו שמינו בעהגילת בן קנז שהחזיר ג' תלפים הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה החזירן עתניאל בן קנז מפלפולו וזהו הכללות של כל המצות שבכל מצוה ומצוה מהן כלולים כל השאר והנה כמעט רק מפרש"ם הי' יכול להכריח בשלו מכל מצוה ומצוה מציאות כל שאר המצ' ואנחנו אין לנו יכולין לבאיר זה ואנחנו אין לנו יודעין מענין התחדות הזאת רק רומס אחד בשאר מצוות מענין התחדות במה שכל מצוה ומצוה מוכיחה את חבירתה לפיכך מצוה נוכרת מצוה ולא זו. בלבד שהמצות הים מוזהרים זה לזה אלא אף תדרכה תומכים ומוכיחים זה לזה וע"ד שמינו בברייתא דר' ישמעאל וכן שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם ולכך נקראת תורת השם התימה כי היא מחדות פשוט ושלימה ואינה מקבלת חסרון ולא יתרון ואף אם יהי' אינה קיימת ושפק על מצוה אחת מהן הנה ע"י מצות אחרות או פסוקים אחרים יתורלו כמו שתרז"ל התירה עניה מלד זו ועשיר' מלד אחרת ולפיכך ס"ת שחסר ממנה אות אחת פסול דאפשר בלי אות היתה יפול כמה שפיקות וה"ו לא תהא תורה השם תימה. ומעתה יובן ענין הורת אמת שאין מלותי' ח"ו סיתרות זה"ז ואם המלה סתירה בהכרח תמלה יבוא להתירה ע"י מלות אחרו' כעין בת הכתוב השלישי ומכריע ביניהם וזהו משפטי השם אמת לדקו יחדיו כשפ"ש כולם יהדיו אז השם לדקו וזהו נאמני' כל פקודיו כלומר כל פקודיו ביחד נאמנים השלמה יחלה השם שתיר' אלא שהדבה תומכים וסומכים זה לזה וזהו שאמר סמוכים לעד לעולם. והנה מהאי טעמא כל הכופר במצוה אחת הרי הוא כופר בכל התורה דכשמצוה זו אין לה מציאות ח"כ ממילא כל שאר המצות אין להם מציאות ולפי שלעילה מהייחדים כל המצות בתור אחד פשוט לכן נשאר הבחי' והשגולה של המחשב נהלב השם התרי"ג פקודים במה שאין מציאות לכל המצות בלי מצוה אחת ומאחת מהנה יהקיים מלימות כל השאר וזהו תורת השם התימה כלומר מהי נקראת תורת השם השלימה תמימה ואם חסר אות אחת לזו תיהו תורת השם וזהו יהי' ענין כל ישראל ערבים זה בזה דכמו שמצות השם עוזרים ועוזרים זה מזה כך ישראל שברי ח"ו לקיים כל התרי"ג מצות בשם אחד רק שזה מקיים מקצת וזה מקצת עד שמצין כולם לא יבאר מתרי"ג אבל כל מה שאפשר לקיים מחוייב כל אחד ואחד לקיים ואפשר מי שמקיים ומחבת לרעך כמוך תרי אז נהשבין לאחד מהמת מהשבין וזו מעלין על כל אחד גם מצות של חבירו ואפשר זה יהי' הכוונה במה שתרז"ל ואהבת לרעך כמוך זו היא כל התורה כולה עכ"י ואהבת לרעך מעלה עליו הכתוב כאלו קיים כל התורה כולה דכמו שמאחר רומס אחדות במצות במה שכולן תומכות זו לזו וכל אחת מהן מחזקת חבירתה כמו כן רמ"ח אחבר

שהשמר בנו נ״כ רוסם המהרות של המחנב שמחמוב זה לזה שהרי הנשמות נחלבו ממחנב התורה וממילא כמו שבכל מלות פרטיות כלליים כל השמר כמו כן בכל מלות של כל אחד פרטיי שעושה יוכללו בו נם המעלות של מנשים מחרים ויחנב כאלו קיימם נם הוא ע״י שהשתם זה לזה :

ראשית חכמה יראת ה׳ שכל טוב לכל עושיהם

ושנה מלת עושיהם פירושו כמו ע״שה מותם כי מלת עושיהם הוא לשון רבים ושנה על מה מוסב לשון רבים ונלע״ד דה״פ בשראשית הכמה יראת השם דהיינו שיראתו קודמת לחכמתו ומעלתו היראה הוא נרם ושנה ועלה ללמוד חכמה כדי לדעת איזה דבר הוא מלוה לעשות ואיזה דבר הוא עבירה לעשות ויפרוש ממנה כי אין בור יראת חטא כאלו אח״כ יגרמו החכמה והיראה עושיהם שכל טוב לכל עושיהם פי׳ לכל העושה החכמה והיראה כי מתחלה שיראתו נשלמת כי אינה רק רוחניית במחשבת הלב לבד וכן החכמה נם כן אינה רק רוחניית כי החכמה ליורה רק בשכל השלם במחשבת ובשעושה מעשה המלות בפועל ממש הרי הוא מולית החכמה והיראה מן הכתה על הפועל כאלו הרי הוא עושה החכמה והיראה בפועל ממש מה שהי׳ בתחלה נסתרים ורוחניים לבד הרי זה על ידי זה יספע על השם כזה שכל טוב שלא בלבד יעשה ויקיים מה שלמד והוא מצאנו לא השכיל בשלו אלא יהיה לו שכל משכיל בשלו היך לעבוד השורה עבודה מדוקדקת ביתר שלת ויתר עז כי זה יש לשלו מרכבה על מה לחול שהם מעשה המלות בפועל ממש שהם דוגמת נוף בערך השכל שהיא הנשמה ויבואר זה על פי מה שמעתי פירוש הפסוק לפריון עשה לו המלך שלמה ונו׳ ונקמר שכל טוב כלומר שכל למיתי אלא יהיה בו הערובת שקר ושטות אלא שכל לא ובורר בלי הערובת שמרים ושנה יהוע כל יראת חטאו קודמת לחכמתו הכמתו מתקיימת ואנב נראה לי לפרש על דרך מה שמפרש הרב בעל רמשית חכמה מעשה כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה פירוש אף מה שלא יוכל לקיימם מעלין עליו כאלו קיים ללמן שהרי שם היה יכול לקיימם בודאי היה מקיימם שהרי עיקר למודו הוא בשביל לקיים וכן כוונת התנא בכאן כל יראת חטאו קודמת לחכמתו נמלא הרי לימודו לשמה ועל ידי כן חכמתו מתקיימת כלומר אף מה שלא קיים אלא למד בלבד נחשב לו לקיום נמלא חכמתו בלא מעשה מתקיימת כלומר ים לחכמתו הורת קיום שהרי נחשב לו כאלו קיים בפועל ממש . ועוד נראה לפרש כי על ידי מה שלומד בחשק נדול לא יבכח מה שלומד כמו שפירשתי בחקוניך המעשה

לא תשכח דבריך וכמו שפירשתי המשנה הרצע מדות בהלמודים מהר לשמוע ומהר לאבד כו׳ נמלא על ידי מה שלא ישכח חכמתו מתקיימת . ועוד נראה לפרש כי בקיומו כל מלוה הרי זה כאלו הוזר על למודו וכמו שכתב הרמב״ם על דיעים שאינם נוהנים בזמן הזה בקל ישכחם כי אין שם מעשה לקיים השרגל נמלא נם על ידי זה שמקיימם בפועל עמם נזהרים הדיעים שלא ולכך הכמתו מתקיימת וזהו שלמר השפוק תהלתו עומדת לעד כלומר שחכמתו קיימת לעד ואינה משתכחת . ועוד על דרך שלמר ר׳ מאיר כל העוסק בתורה לשמה מנלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתנבר והולך ישוע עש״י כתבי האריז״ל שהשם בורא בלימוד תורתו שלשה מיני מלאכים נקול ודבור והבל שלו והם המנלין לו רזי הורה כמו המניד לבית יוסף וכשים לו היזה פניה בלימודו הרי זה המלוך מורכב מטו״ר ומניד לו למת ושקר והרי אין לחכמה שלו קיום משש״כ מי שיראת חטאו קודמת לחכמתו נמלא הרי כל למודו לשמה נמלא מלאכיו מנלין לו למת נמור נמלא חכמתו מתקיימת כלומר ים לה קיום וחזוק יתר קיים שלא תמוט :

אמר משה לפני הקב״ה מפני מה ים לדיק ורע לו רשע וטוב לו הנה לכתורה קשה למאי דלמר מביי בקידושין דף ל״ט ע״ב מהניתין דשדרין ליה יום טב ויום ים דהיינו לדיק ים לו מיטוב עושת ונפרעין ממנו בעולם הזה כדי לתת לו שכרו משלם לעולם הבא ורשע ים לו מעוט זכיות משלמין לו שכר מיטוב מלותיו בעולם הזה כדי שיקבל עונש מלא לעולם הבא ולפי זה נכון הוא מה שמלא לדיק ורע לו רשע וטוב לו ונראה לי לפרש בדרך מליצה כי הנה לפעמים ניתי הש״י עבירות להשם לנסותו שם יתנהג עם ממנו כראוי שם יהן לדקה לו נמילות הסדים ולפעמים נותן הקב״ה עושר וכבוד כדי לשלם לו מיטוב זכיותיו כעין שלמר משלם לשנאיו על פניו להאבידו והנה שם היה הרשע הזה הכם היה לו היתה ויקיים דבר מפי מה שי עשיר וחביבי הלדיק המפורסם הטוב ממני בודאי יהיה לו עניות מופלג שם לא שיכחים ויכפור בהשנחה ויאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה והנה מלים כזה אין שנו מדברים ושם יתרן לעלמו שהשם נתן לו בדרך נסיון שם יעמול חשד שי יהן לדקה לו לא הזי יבחן וירשה בעלמו בשם שעומד בנסיונו טוב פשק הקוסית ושם אינו עומד בנסיונו הזי הזי לו הירון אחר על קושיות רק שהוא בכלל ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו ושם כן רשוי שיהרד הרשה נדולה עשה

וכשיחרד מחמת קוטייתו ותמיהתו על הסבל שבימו ובין הלדיק ורע לו בודאי יחזור בתשובה ואם כן הקוטיא היא מפני מה יש לדיק ורע לו ורשע וטוב לו כלומר אם נמלא בעולם לדיק ורע לו הרי אז רשוי שלא יהלא רשע וטוב לו כי על ידי תמיהת הרשע על יסורי הלדיק ועל עשרו וכבוד עלמו הרי אז רשוי שיחזור בתשובה ואם כן לא יהלא כלל רשע וטוב לו כי מחמת שטוב לו יחרד מאוד ויחזור בתשובה אבל אם לא היה נמלא לדיק ורע לו בעולם לזה לא היה מקום המיסה לרשע וטוב לו וזהו הקושיא מפני מה יהלאו אלו הפנים בידוע בעולם ושוד נרחה לפי עניות דעתי לפרש עם מה שהמעתי לפרש על דרך מליצה והשבות על לבבך כי הפס הוא הפלגים בפמים ממעל ועל הארץ מתחת על פי מה שכתוב בתוכת הלבבות שבעולם יקנא האדם את חבריס בשלי דשמיא כלומר אם האדם יחזיק את עלמו לדיק יסתכל את מי שהוא לדיק יותר ממנו ויקנא בו להיות כמוהו ובעניני עולם הזה יסתכל במי שהוא למטה ממנו כלומר אם יאמר אדם אני עני ואביון מהוסר לחם יסתכל במי שהוא יותר עני ממנו ויתנחם בזה וזהו בפמים כלומר בשלי דשמיא יסתכל במי שהוא ממעל ממנו ועל הארץ דהיינו בעוכות עולם הזה יסתכל במי שהוא מתחת ממנו עד כאן בפעתי והנה על פי מה שכתבתי למעלה נרחה לי לפרש השעך הכתוב כך והשבות אל לבבך כי הוי' שהוא מדת הדין כלומר הרשע וטוב לו חושב שהקב"ה מתנהג עמו במדת הרחמים ובאמת אין זה מדת הרחמים אלא מדת הדין כי טובתו ית' לבלם לטובתו על פניו להאדיכו והרחים על זה כי יבחין היטיב וימלא לים מהד שהוא בפמים ממעל כלומר בשלי דשמיא הוא ממעל כלומר שהוא יותר טוב ממנו ועכ"ז אותו הים הוא על הארץ מתחת כלומר בעניני העולם הזה הוא מתחת ולמה יהיה כן אלא ודאי שמבלם לטובתו על פניו להאדיכו ואם כן תדע מכאן כי הוי' הוא הפלגים כי מה שאתה חושב שהוא ית' מתנהג עמך במדת הדין טועה אתה כי באמת זהו זהו מדת הדין:

בשבח של יהיד נפש הזוכר בשבר ליון כתוב אם יערב לו יהידותיך ממשת לוף וכל טעם הכוונה יערב לאדם יהידותיך שאתה אוהב אותו שהוא אותה האהבה עריבה ומתוקה יותר מטוטת לוף והכוונה יהיה כל עניני העולם הזה הוא מתחת ולמה יהיה כן אלא ודאי שמבלם לטובתו על פניו להאדיכו ואם כן תדע מכאן כי הוי' הוא הפלגים כי מה שאתה חושב שהוא ית' מתנהג עמך במדת הדין טועה אתה כי באמת זהו מדת הדין:

בשבח של יהיד נפש הזוכר בשבר ליון כתוב אם יערב לו יהידותיך ממשת לוף וכל טעם הכוונה יערב לאדם יהידותיך שאתה אוהב אותו שהוא אותה האהבה עריבה ומתוקה יותר ממשת לוף והכוונה יהיה כל עניני העולם הזה הוא מתחת ולמה יהיה כן אלא ודאי שמבלם לטובתו על פניו להאדיכו ואם כן תדע מכאן כי הוי' הוא הפלגים כי מה שאתה חושב שהוא ית' מתנהג עמך במדת הדין טועה אתה כי באמת זהו מדת הדין:

בשבח של יהיד נפש הזוכר בשבר ליון כתוב אם יערב לו יהידותיך ממשת לוף וכל טעם הכוונה יערב לאדם יהידותיך שאתה אוהב אותו שהוא אותה האהבה עריבה ומתוקה יותר ממשת לוף והכוונה יהיה כל עניני העולם הזה הוא מתחת ולמה יהיה כן אלא ודאי שמבלם לטובתו על פניו להאדיכו ואם כן תדע מכאן כי הוי' הוא הפלגים כי מה שאתה חושב שהוא ית' מתנהג עמך במדת הדין טועה אתה כי באמת זהו מדת הדין:

ומועיל הוא בעלמו . ודע כלל גדול דכל מקום שימלא חיזק טעות ושגיאה בחיזק מילי דשמיא לא יוכל לגלות מהטעות עד שיבא לידי מדרגה כפיו לגמרי שהוא הקליפה האחרון שלפ"ם יתחז במדרגה המלעיות יוכל לבא לידי טעות ולא ירגיש בעלמו ויעתק מעט מעט לקליפה הרשעה המנוגה והוא יחשוב שהוא עומד במדרגה המלעיית ויטעה בזה המשל בזה מהכא שהתפארות היא מגונה מאוד לדרוש לתר התפארות ומי שירצה להתרחק מזה ישמור את עלמו מזה שלא לדרוש לתר התפארות אבל לא יבער שלפ"ם ממילא יבא לו התפארות בלי השתדלותו יהיה ויתענג מאוד והיה זהו המדרגה המלעיית וכל זמן שיתסב התפארות לפ"ם שהיא בלי השתדלות יבוא העלבון וקרוב הוא להיות נעתק אל הקליפה הרשעה המנוגה מאוד להשתדל ולדרוש לתר התפארות אבל כשיתחז בקליפה הסני הספיקי דשיניו שיבוא שהתפארות מאוד וכשמע שכני אדם משבחין אותו יתעטר על זה מאוד ויברח מזה תכלית הבריחה במקום שאין מכירין מעלתו שלא ישבחוהו ויעשה מעשים טובים בסתר כל מה שיוכל להסתיר הגם שהם כזה ודאי שיהיו טועה בעלמו :

ונחזור לעניינו שכוונת נוסחת של על מנת שלא לקבל פרס לומר שלא בשביל מה שמאמין ובוטח שכשרו יהיה מבלי לכך שולח ממשכתו ליזר קבול שכרו בשעת עבודתו או לפילו קודם לעבודתו כי לפי זה אין היכר שהוסב את הכורח יותר מקבול שכרו כי מה שהיו עובד בשביל שכר היא כי מילתא דלא לריכה היא כי שכרו בודאי יבא לבל כוונת התנא שיעבוד על מנת שלא לקבל פרס כלומר שהפרס היו חשוב בעיניו לכלוס מנגד מהכתו את הכורח ואין שכוונה שיבא נגד את הפרס שלא נס שהכה גם שהוא לא יהיה כו כיון שעולתו ממחשבתו לגודל מהכתו את הכורח לא שייך בשכר לא מהכה ולא שהוא שהכה בעבודה כזו יש היכר גדול שהוסב את הכורח הרבה יותר מקבול שכרו לעולם הבא לף שהשכרו לעולם הבא היא גדול מאוד ומדרגה כל שנדע יותר עריבות העולם עולם הבא ולף על פי כן הוא הוסב את הכורח יותר ויותר הרי עבודתו שלימה מאוד ואין קץ לשכרו וגרשה לפי עניות דעתי שזה שאמר בן עזאי הוי רץ למלוה קלה וכורח מן העבירה שלא לשום שכר ולא לשום שום שלא בשביל שמלוה גוררת מלוה ועבירה גוררת עבירה ועבילה כזו היא שעולה מאוד :

והנה בעזרת השם יתברך אסביר עוד יותר כי מי שהוא הוסב בעבודתו על מנת שלא לקבל פרס בשביל תמורתו ובטחונו שהוא בעל מלאכתו שישלם לו שכר פעולתו הגה הוא כזה מחזיק את עלמו שעומד על מנת שלא על מנת לקבל פרס והגה הוא מעשה את עלמו ואינו מרגיש שמעשה את עלמו ובאמת כל זמן שהוסב את השכר והשכר הוסב הוא בעיניו הרי זה עובד על מנת לקבל פרס כי מה שהוא הוסב בשעת עבודתו עיין שהשכר הפרס הוא בעבור תמורתו ובטחונו שהשכר בודאי יבא לו ואם כן אם היה לומר בפיפא אלא היו בעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס היו בני אדם טועין בעלמן והיו חושבין את עלמן כל זה שהוא חושבין בשעת עבודתן עיין השכר לשבה תמורתו ובטחונו הזה נקרא עובד שלא על מנת לקבל פרס ובאמת טעות גמור הוא כמו שבארנו לכך אחז התנא בפיפא הקליפ השני שהיא השפוך לגמרי דשיניו שיעבוד על מנת שלא לקבל פרס ואז בודאי לא יעשה בעלמו מה שמחזיק את עלמו שעובד שלא על מנת לקבל פרס כי באמת כן הוא נקרא עובד שלא על מנת לקבל פרס שהרי לא בשביל תמורתו ובטחונו בשכר הוא חושב את השכר בעבודתו אלא בשביל שהשכר הוא בעיניו כלל לגמרי נגד הבטחו את בוראו כי כשהשכר הוא חשוב בעיניו לכלוס לא שייך שם עין תמונה שבעשה שבודאי שכרו יבא על כל פנים מאחר שהוא חשוב בעיניו לכלוס עד מהכתו יתברך אותו כי בשלמא כשהשכר חשוב בעיניו אז שייך שם תמונה ובטחון בודאי שכרו יבא כי נאמן הוא בעל מלאכתו שישלם לו שכר והגה הוא חוסק יותר שלא יבוא לו השכר לעולם כי חיסק הוא לעבדו תמיד מהשכם בלבד וזאת היא כוונת התנא באמרו על מנת שלא לקבל פרס לומר כמו שהשכר המתום בעיניו שהרס בודאי אין המדס עובד לשיתנו לו השכר פעולתו השכר המתום הזה כמו כן בעבודתו את הבורא ולא בשביל השכר כלל כי אפילו בשעת עבודתו בהשכם השכר הוא מתום בעיניו לגמרי נגד מהכתו את הבורא בשעת עבודתו אבל בעולם השכר שאז אין זמן עבודה שהרי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם אז בודאי לא ימתום בשכרו הפעלה שלא הכוונה עתה בעולם הזה שהיא זמן העשיה והעבודת יהיה שכרו על עולם הבא מתום בעיניו נגד מהכתו את הבורא שהיא דבר מתוק אללו יותר מן השכר אבל השכר בשחיית עלמן אינו מתום שהרי מחמת יולעו שהשכר הוא נפלא מאד הוא יודע גודל מהכת הבורא אותו ומחמת שיודע שהבורא מוהב אותו כל כך לכך עובד הוא ע"מ

יתברך כשכינל התחכה גלגל לא כשכיל השכר כלל לגמרי שכין התכת הכורח לחותו וכין התכתו את כורחו היא יוהר עריכה ומחוקה בעולם הזה מכל שכר עולם הבא ומחשוב זאת היא הכוונה בהמרם היום לעשותם גלגל לא על מנת לקבל שכרם על מנת דייקא ולמחר לקבל שכרם ממש כפועל ממש שכרי אז נפסקת העבודה כי אז כוא גומו זמן עבודה אלא זמן קבול שכר כי אלו היה נפ בעולם הבא זמן עבודה לא היה השכר של עולם הבא ערב ומחוק בעיניו לעולם כי לעולם היתה התכתה והעבודה נחוקה בעיניו לעולם יוהר מן השכר ותפשר להעמיק עוד יוהר הוי כעבדים המשמשין את הרב על מנת שלא לקבל פרס לעולם הבא כי מחר שעבודתו מחמת התכתו את כורחו היא עריכה בעיניו יותר מן השכר של עולם הבא הוא חפץ מאוד להתריך ימים מאוד בעולם הזה שהוא זמן הפעולה והעבודה מהתכה ולא ימית לעולם כי כשיעות לף שיקבל שכרו הגפלא בעולם הבא הוא חפץ יוהר בעבודה מהתכה משכר ותפשר לפרש המשנה יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא לומר בעיני העובד מהתכה יפה בעיניו התשובה ומעשים טובים שהוא ודאי מהתכה מכל חיי העולם הבא כי כ"כ התכתה היא מחוקה בעיניו לף שהיא לשעה אחת מכל חיי עולם הבא לף שהוא עולם שכולו טוב וכולו ארוך:

הגה חכמינו ז"ל אמרו מלוה הבאה בעבירה ואינה מכפן נקח רחים בכל מקום שירצה אדם לעשות אזה מלוה ולא יוכל אדם לגמור המלוה שהיא אם לא שיעשה בה אזיק עבירה כן מלוה כזאת לא לרצון תהיה לפני השם חון ממש שהוזכר בתלמוד בפירוש מענין עשה הדוחה לא תעשה אין זה מיקרי מלוה הבאה בעבירה ורע עלי המעשה בבני אדם שמתקבלים ונתספים אנשים הרבה ביחד לאמר נעשה חבורה או חבורת נר התיד או חבורת חלמוד תורה או חבורת ביקור חולים או הלוואת אן וכל אחד מאתנו יאן דבר קטן בכל שבוע או בכל חודש מלבד מעות קדימה שמוציאים בתחלת עשיית החבורה ואינה אם לא היה רק המעשה הזאת בלבד היה טוב ויפה מאוד אבל לאחר שהסכימו לזה, חפלים לבקש מאנשי הקהילה ומשבעה טובי העיר שיחלקו לאותן החבורות אזה הלוקת הכבוד בבית הכנסת שיהיו בעלי בתים בראש השנה ויום הכפורים וברגלים ואומרים במה נדע שנאתנו נקראים בשם חבורה אם לא בחלוקת כבוד ובשעודות שנעשה בשבל אחדות בכל רגל ומאוך כך באים לידי קטטות ומריבות ויבער ביעקב כאש להבת המחלוקת על אלסוף נתפרדה החבילה והחת שהיו נקראים בהחלה בשם חבורה, ואנודה אחת מהפרדים אח"כ כי כל כנסיה שאינה לשם שמים סופה להתקיים כי כשהכנסיה היא לשם שמים לשם קדושה שהיא אהדות פשוט נשאר האחדות בכנסיה לכך סופה להתקיים מה שאין כן כשאינה לשם שמים כי אם לשם קליפה שהוא מכונית הפירוד לכך אין סופה של הכנסיה הזאת להתקיים ושוב אינו נקרא בשם כנסיה כלל והנה שם רוצים להתקשט ולהתפאר את עצמן לומר שעיקר כוונתם היא לשם שמים אך דרך העולם שחלוקת הכבוד ועניו הטעודות היא חזוק החבורה והנה בעזרת השם יתברך אוכיח לשם בעזרת גמור שנהפוך הוא שכוונתם אלא לשם שמים כי הנה ידוע בשאין ניצוץ קדוש בתוך הקליפה אין לה שום חיות וקיום כלל ותמיד רודפת הקליפה לבלוע את ניצוץ קדושה כדי להתקיים ולהתחזק ומהאי טעמא כל הגדול מחבירו ילרו גדול ממנו כי כשיפתה ויכבוש חותו יקח היזר כל הקדושה אשר הדיק פעל במעשיו הטובים ולכך הדיק לריך שיהיה היזר והנה הקדושה מדרכה בורחת מן הקליפה וניצוץ קליפה מוזק לה מאוד ולפי זה מוכח שעל כרחך כוונתם אלא לשם שמים שהם היה כוונתם לשמים למה להם לרדוף אחר חלוקת הכבוד שהיא מפטרת דקליפה הלא אין תועלת לקדושה מן הקליפה ואדרבה הקליפה מזקת לקדושה אלא ודאי עיקר כוונתם היא לחלוקת הכבוד אלא אף מחמת הקדושה אין שייכות לומר נעשה לנו חבורה של כבוד לכן מערבים בקליפה הרעה עניו קדוש לומר שיהיו כל אחד מהם נדבה כך וכך בשביל בקור חולים והלוואת אן וכל זה היא מחמת היזר כי הקליפה רוצה לבלוע הקדושה של הנדבה בתוכה כדי שיהיה לה חיות וקיום יוהר והחשוב אפשר שזהו ענין הכתוב מעז הדעת טו"ר כלומר כל מעשה שמזוג בה טוב עם רע כי הדעת מורה על הטוב כמ"ש וידע אדם את חוה אשתו והנה כל מעשה שמזוגים בה טוב עם רע לא תהכל כלומר לא תהנה ממנה ולא תהזה בה כלל כי ביום אכלך ממנו מות המות בין הנפש בין הגוף כי הקליפה מהחזקת הניצוץ קדושה שבתוכה וממיתה את האדם לכן כל מעשה המעורב' מטוב ורע היא יוהר גדושה ממעשה שאין בה רק רע אמו אין בה ניצוץ קדושה אם לא בשביל שהתשובה מח"כ שהוא נשאר ניצוץ הקדושה בתוך הקדוש כי ע"י התשובה והחרטה מוציא את ניצוץ הקדושה

הקדושה מתוך הקליפה ובמעשה שהוא רע גלי תערובו' טוב אין לו מה להוליד משם גיעוך קדושה:

פי' על הפיוט הקלר בזעם ומתריך לף כי הנה הובא במעשה במסכתא שבות בפרק ה' ד' מדות בדעות נוח לכעוס ונוח לרצות קשה לכעוס וקשה לרצות נוח לכעוס וקשה לרצות זו חלק רע קשה לכעוס ונוח לרצות זו חלק טוב והנה עניו המשה היה עניו טבעי כי מי שהוא נוח לכעוס מתקלף היא לף על דבר קטן שאינו ראוי להתקלף עליו ולפיכך הוא נוח לרצות בטבע שהדבר הקטן ההוא אינו כדאי להתקלף זמן רב עליו ולכן הוא נוח לרצות אבל מי שהוא קשה לכעוס אינו מתקלף כ"א על דבר גדול ומפני כן הוא קשה לרצות בשביל שעברו רשעו בדבר גדול שהוא לו לפעמים מי שהוא קשה לכעוס יתקלף על דבר קטן ג"כ ובלבד שיעברו על רשעו פעמים רבות כי בתחלה כשעברו על רשעו בדבר קטן ההוא לו התקלף עדיין וכן בפעם שנית ושלישית התפלף מלהתקלף כי תושב אולי לא יעברו שוב על רשעו מכאן ואילך וכשרואה שעוברין על רשעו פעמים רבות אז הרים אפו למאוד בחומתו כי אינם חושבי' אותו לכלום ואינם מתייראים ממנו כלל לכן לאחר כך הוא שופך זעמו לכן הוא קשה לרצות מזה הטעם בחשבו שאם יתרצה להם תיכף שוב לא יהי' יראים ממנו בחשבם שהוא קשה לכעוס ואף אם אחר כך יכעוס לא יתריך אפו אלא מהרה יתרצה להם לכן מזה הטעם הוא קשה לרצות נמצא אלו כב' חלקים הרחשונים שזכרה המשה הם כמעט ענינים שבעיים אבל מי שהוא קשה לכעוס ונוח לרצות שהוא הפך מנהג העולם הוא חלק טוב כלומר לא מעשים הנזכרים למעלה הוא קשה לכעוס ולא מעשה האמור למעלה הוא נוח לרצות אלא מחמת מדת טובו שהוא רך לבב ויש עוד ענין לריכות אף שבמהת גלגו תקוע כעס גדול אלא שהוא סופג וכולא את הכעס בתוך לבבו ואינו רוצה להוליא הכעס שהוא מן הכח אל הפועל מרוב שנא' שאם יתחר להעשיבו תיכף אז לא יהיה העושם עליו כ"כ כי תיכף יתקרר דעתו כשעשיבו אותו אבל הוא רולה להעשיבו עושם גדול לכן הוא כובש כעסו וסופגו בלבו למען יתרבה הקלף בלבבו עד שמוד ועי"כ יוכל להתמהר נגדו ואל יתקרר דעתו על העשיבו בעוכשים הנזריים וכעין זה פי' הרמב"ן בפסוק הובח תוכיח את עמיתך כי מתחל' אמר לא תשנא את אחיך בלבבך כלומר אלא תספוג ותכבוש כעסך בלב מפני שעי"ז יתרבה כעסך עד למאוד אלא הובח תוכיח את עמיתך כלומר התוכיח עמו בדברים לומר לו למה עשית לי כך וכך שאז הוא יתגלה את עלמו לומר אשר עמו כי לפניך הוא ישיבך ויודה על האמת וזה יגוח רוגזך ממנו ולא תשא עליו חטא אלא יתקרר דעתך תיכף לזה יאמר הפייטן הקלר בזעם אף"פ שהוא מתריך לף ואיש מעשים תיכף וכי' רצוי בעבור תיאור הענוש יתרבה קלפו ולא יתקרר דעתו בזעם מועט ולקוד אלא הפלגת ממדת טובו אע"פ שהוא מתריך לף א"א הוא קלר בזעם:

פי' אחר טוכל לומר בהיפוך לפי שהוא מתריך לף לפיכך הוא קלר בזעם כי הנה ענין מתריך לף הפשר לפרש בשני פנים מהופכים זה מזה ותרוויהו איתנייהו כי' לחדיקים ורחעים לחדיקים כשירלה להעשיבם עושם עלום אינו מענישם בפעם אחת כי לא יוכלו לסבול עושם עלום בבת אחת לכן מחלק הלף והרוגז לחלקי' דקים כדי שיוכלו לסבול כמו שאמרז"ל גבי ענל אין לך פקידה שאין בה מעין הענל ואמרז"ל משל לאלם ע"ז משל למלך שכעס על בנו וכי' מונח לפניו אבן גדול וכבד מאוד ובבא בכעסו שיופלך האבן הזה על ראש בנו וכשבא רוגזו כי' מלטער על שבועתו ויתנחם על כעסו וישייעץ עם חכמיו כדת מה לעשות ויעשו ויאמרו למלך אדונינו המלך לו לשחוק האבן הזה לחלקים דקים כמו חול היה ויופסך מעט מעט חול על ראש בן המלך ויתקיים שבועתך ובן המלך לא ימות (חסר) והענין משאמרז"ל עד שיתמלא סאתם אז משאמרז"ל בבמה מקומות נתמלא רוגז הוא דברה תורה לשון בני אדם עד"מ כמו שאים אחד הסובל את חבירו וכועס עליו כובש את כעסו וסופגו בתוכו כדי שיתרבה ויתגדל הבעס עד גדר שיתרבה כ"כ שאוב לא יוכל להכיל הבעס בתוכו ואז עורר את נבורתו ומופך את זעמו בפעם אחת וזהו ענין שיתמלא סאתם כ"כ ע"ד נדר שלא יוכל לסבול להכיל בתוכו כביכול וכן הוא בענין נתמלא רוגז וזהו לרשעים אבל לצדיקים אינו כן שלא כובש כעסו בדין כלומר בפעם שבדין מתגבר אז הוא כובש כעסו וסופגו בתוכו ואינו מריקן על ישראל וממתין עד שיהיה שעת רצון כלומר שלא יהי' כ"כ בבעס אז הוא מריק את הבעס המועט על ישראל בפעם אחת וברגע אחד כי אז יכולין לסבול לף בפעם אחד כי הזעס הוא מועט מאוד וזהו כי רגע באפו חיים ברצונו פירוש כי אותו רגע שהוא באפו אין הלף ההוא גדול שיהא הלף עניו כלפון ומיתה בעבור שלא יוכלו לסבול שלא תדרבה הלף הפוא הוא לף על היים כי הוא מועט מאוד ומפרש הכתוב מפני מה הוא מועט מאוד מאחר שאין שיעורו שלא רגע והי' רצוי להיות תדרבה שיהי' הלף גדול לכן אמר ברצונו שזה המלך הוא ברצון ושלא בבעס כ"כ שבבעס הוא גדול אינו מריק זעמו שלא כובש בתוכו עד שעת רצון כדי שלא יהי' העושם מכעיסי כ"כ כמו שאמרז"ל בעידן ריתחא מעניש לעשה אע"פ בשאין ריתחא לא עשינין לעשה מ"מ בעידן ריתחא עשינין לעשה וזהו הענין הקלר בזעם ומתריך לף כלומר לפי שהוא מתריך לף ומתחן הלף

הלף ומהריך מלשון ואוריך בלשון ארמי שפירושו וממתין כלומר לפי שהוא ממתין הלף מלפעול בו עד שעה רצון לפיכך הוא קלר בזעם כמ"ש בכתוב כי רגע באפו חיי׳ פירושו בהיפוך לפי שהוא קלר בזעם שאינו אלא רגע לכך מוכרח לחיו׳ מהריך וממתין הלף עד שיבא שעה הרגע של הזעם כי כשאינו בזעם ה"ש לפעול באפו והנה זה ממדת טובו ית׳ שאינו כועס אלא רגע בכל יום כדי שיהלק הלף להלקים דקים ולא יפעול הלף בפעם אחת מפני שלאחר שהרגע עברה לא יעניש עד עת בא הרגע הבא׳ של זעם ביום הבא וממילא מתהלק להלקים דקים ויכולין לסבול ועפ"ז ג"כ יוכל להתפרש הקלר בזעם לפי שהוא מהריך לף פי׳ המתהל׳ הלף עד שיבא זמן מהרוך שמתלק הלף להלקים לפיכך הוא קלר בזעם ואינו מעניש בבא מחת :

כ׳אמר יהוע בכים דין למטה אין דין למעלה פירוש כשהקל׳ דנין דין הורה למטה כפי קו הדין היושר שלא יגו מקו הדין היושר לימין או לשמאל כ"ש נקו הכוס והיושר ולא שיהי׳ לאחד לפעמים משורת הדין שלא יהי׳ לבעי חוץ לשורה הדין והוא היא לו שלא כדין ודת התורה אז מתעורר דין למעלה על הדיינים ועל בעל הדין שזכוהו שלא כדין להגיל עטוק מיד עושקו משפ"ל כשים דין למטה אז אין דין למעלה :

ארז"ל לדיקים הביאים עליהם ממונם יותר מגופם קושי המאמר הלז מבואר לעין כל היהכן הלדיקים יהיו שיניהם בממון ולא יסמוו בהלקם ועוד דקדוק מלה ממונם הל׳ל ממון וג"ל עפ"י מבל נלה לדקה המובא בפ עולות אפרים פעם אחה שלאינו עשיר גדול למלך שים לו ממון רב יותר מדאי כגון עשרה פעמים מלה אלפים אלפים ויהי המלך לקריהו ויבקשהו המלך לאמר בשה סך ממונו והשיב למלך לאמר לעיני והחסד ואשיב את הממון ואשיב לך הסוסה ברוחה ומציתי ויקח את הפנקס של לדקה שלו ויחשבהו וימלא כהוא סך ר׳ אלפים אלפים ויהרה בו המלך אם המלה המלא ביהך יותר ויותר תחייב את רחשך למלך יאמר כן ואח"כ מלא המלך מרגעה וחמשה פעמים יותר מסך ר׳ אלפים אלפים ויקוף המלך מאוד על העשיר הל׳ל ויבקש מאת המלך לשמוע ויבריו ולא יאמר להיכיחו בשבע אפו ויאמר למלך ידוע הדע אדוני המלך כשאמרתי לך מלך לעיני והחסד ואמנה את ממוני ידעתי שיניב שכוס הממון שמיניתי שהוא סך עשרה פעמים מלה אלפים אלפים מאומים אבל לא נהכוונתי על זה הסך כי זה הסך אינו שלי בשלמה עכ פ אלא יגנב או יאבד חס ושלום אבל אינו שלי לו אם הרלה אתה המלך לקחת קחהו מידי הקח ואין מיחה ויהיה זה הסך ממון שלי אבל נהכוונתי להשוב ממון כשיגיע לי ענגב או להשרש לעולם וגם המלך לא יוכל ליקח הוא הממון מידי והוא הפנקס של לדקה שלי ודוק והשכח כי חשבון הפנקס שלי הוא סך ר׳ אלפים אלפים אדומים וייטבו דבריו בעיני המלך וימלא חן בעיניו כי נעמו דבריו ויגא משלת מלת פניו כסף וזהב לרוב וזהו שאמרו לדיקים חביבים עליהם ממונם כלומר ממון שלדקה שלהם שהוא נקרא ממונם בהחלט חביב עליהם יותר ממם שיפסידו ממון לעורך נופש לאכול ולשתות ישלמו כעוד :

פי׳ הפסוק טעמו ורמז כי טוב הסך מאדני הנעך יהסה בו מאל לאים עשיר אים לו בן והוא ילד זקוני קטן ואהבהו יותר מנפשו ויש לו מיני מתיקה מיני מרקחה מבושמים עריבים לחיך ומתוקי׳ מדבש וטופת לופים ויחוקק האים ההוא מאוד להאכיל את הילד ממרקח׳ הזה כדי שיערב לו לחיך ויהי׳ לו תענוג נופשי וגם המרקח׳ הזה מועיל מאוד לבריאת הגוף וכאשר יושיע לו מביו זה המרקח׳ לתוך פיו ימאן הילד ויבכה ויסנו׳ פיו בעבור שלא טעם מימיו מתק זאת המרקח׳ ואינו יודע טעמו הטוב כלל להשתוקק אליו מה עשה אביו פתח את פי הילד שלא ברלונו ויהחוב אותו לתוך פיו ואיכף כשהרגיש הילד טוב טעמו המתוק של המרקחת ביקש מזו ושלחה שיוסיפו לו כהנה וכהנה ממין שלו וזה יאמר לו הכתוב טעמו כפעם ראשון אין מתוק וערב טוב ומועיל ומבושם לעבוד אלה הסם ותרמו כי טוב ה׳ ומזו ושלחה התשתוקקו מעלמיכם לעבודתו ית׳ :

נלע"ד טעם נכון ואמיתי על קריאת לשונינו לשון הקודם הגם שהרמב"ם נתן טעם לדבר והרמב"ן דחה דבריו ונתן טעם אחר ולדעתי הקלוש כ"ל טעם אחר מספרי לאמת כי הנה לשונות הקודם הזומות הם הסכמיים שהסכימו הזומה שיהיה לקרות דבר זה בשם כך וכך ופעול׳ זו בשם כך וכך ועיין זה בשם כך וכך ואין שום טעם בדבר קריאתם כך כ"ל הסכמה לבד מבלי טעם רק לסימן ודומה בעלמא משא"כ לשונינו הקודם נחלב ממחלב פטרה דקדושה העליונה עד"מ מי שמהלוין נקרא לן והנה זה השם יש בו טעם למה הוא נקרא לן על כי פונה נק"ך לירושי אלהים שהיא כמעין לן ולא לרמוז זה העיון לבד אלא מרומז בו עוד עיון אחר המדוקדק למעין אותיותיו שהם רק שני אותיות לבד מ"ד ולדי"ק שהם אין בו רק רמז נימטריא של ק"כ כי יכול לבקרא במלה בת ג׳ אותיות כמו יכ"ן או לפ"י או כל"ל ודומיהם הרבה שכולם נימטריא שלהם כך אלא שגם מעין אותיותיהם לריכים להיותם נרמז בסטרא דקדושה שדוקא יהיו שני אותיות אלו מ"ד ולדי"ק שהם של המהלוין ומפני שהמ"ד נילוזות הקדושה נלחזים ומיוחדים ביחד לכן נרמזו באות מ׳ לבד והוא המ"ד והלדי"ק לירופי המתרי׳ מיוחדי׳ ג"כ ביחד כמנודה אחת לכן נרמזים באות מ׳ שהוא לדי"ק ולא אלו השני דברי׳ לבד רמזו׳ בו אלא רמזו בו עוד עיון אחד המדוקדק בלירופו שהוא בהחל׳ מ"ד וסח"כ לדי"ק שהם לרמז רק הב׳ עיונים שהמעלה היה יכול להקרא גל אלא בהכרח

יהודקדק בו ג"כ סדור תהיותיו בתחל' למ"ד ותח"כ לדי"ק ולפסר מרומז בו עוד בחי' לחת שפת היום שמו לל היה הלדי"ק בפופה לפל עכשיו הלדי"ק היה פשוטה וים טעם לדבר למה הלדיק היה פשוטה ולמה כפופה הן לפי קריע' שמה שזו נקרע' כפופה וזו נקרע' פשוטה והן לפי שהוי מספרה שהלדי"ק פשוטה מספרים תשעה מתות כיהוי מהלפא ביתא דתי"ק בכ"ר וכו' טל"ן וכל הדברים הפרטיים הנ"ל לריכים להיות נרמזים בדקדוק בשם לן עד שלא יתכן להקר' בשם לחר זולת שם זה והבתתי לך מפל מלה לחת וממנו תשכיל כי הן סוף מלה בלשונינו הקדום שלא יהיו כל הדברים הנ"ל המפסריים להרמז בו שלא היו נרמזים בו ולכל בחינה ובחינה ים דברים מקבילים בשערת הלעילה בתופן שבשם ההוה מורה על עלמות הדבר ההוה ומהותו ומהכוותו ומורתו לו על גודל קדום הדבר ושופ פשיטותו ורוממות רוחניותו הכל לריך להיות בשמו אשר יקרלו לו כי הוה שמו המיוחד הוה ולא לחר וכן כתב הרמב"ן בפ' נרחשית בפסוק וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוה שמו כלומר הוה שמו הנאה ורהוי לו לפי מזגו והרכבתו ומהותו ומיכותו והנויתו ושאר דברים פרטיים כולם לריכי להרמז בשמו אשר יקרא לו האדם ותרז"ל חכמה נפלאה היתה בקריעת אדם את השמות הללו כללא דמילתא שלין מלה לחת מלשונינו שלא תשא נהלבת ממחלב הקדוש העליונה בדקדוק רב ועשוק נלע"ד שכוונתי החמת והשל החמת ידריכני וירחמי דרך החמת בהוראתו ועבודתו:

זכן כל המותיו' המשמות בלה"ק בין שימש לשון רבים בין שימוש לשון יחיד בין שימוש עבר ועתיד והוה ונכח ונסתר ומדבר בעדו ובין המותיו' המשמשים לסימן הכמויים בין בפעלים בין בשמות בין במלות הן הנאים לפני השורש והן הנאים להתר השורש ובין המותיה החמתי הנחי' לפעמים נוספות כלל ופרט מלו הפרטים מדוקדקים בדיוק גמור עפ"י שרשי הענינים הללו ברוחניות שערת הקדושה הלעילה המקביל לשונות הענינים הללו למטה בענינים הנשמיים:

ודע והבן ענין נפלא מפשיטו' כח המקור שאר הוא מחבר לעבר ולעתיד לנכח ולנסתר ומדבר בעדו וליחיד ולרבים כמו ידוע הדע מהוכר הוא לעתיד נכח ליחיד שלל שלל הנים הוא מהוכר ליחיד נסתר העבר הידוע נדע מהוכר הוא לרבים מדברים בעדם וכן מהוכר הוא לפעמים לפעל מבנין הקל כמו נגב ינגב טרף יטרף שהמקור הוא מבנין הקל והפעל הוא מבנין נפעל ועפ"ז הבן כי בכמה מקומות ימלא מקור לבד ולא נסמך לל פעל מן הפעלים כמו זכור לת יום השבת שמור לת יום השבת נשם לת רשם בני נרשון והטעם הוא כי בכוונ' שאר הנסמך שהוא הפעל כדי שיתפרש כמה פירושים כלמו כי' מהוכר לל כל הפעלים שדרכם לנסמך לל המקור והכוונה היא עד"מ בזכור לת יום השבת לקדשו כמו כלמו כי' כתוב זכור תזכור וג"כ יהי' פירושו כלמו כי' כתוב זכור תזכור כל"מר נם לחי תזכור לת יום השבת לקדשו כלומר נם לחי תקדש או ותפציח בו שפע קדושה וכן בנשא לת רשם בני נרשון כדי שיתפר' ג"כ כלמו כי' כתוב נשא יכשא או נשא לשא או נשאתי והנם שעשה:

הין בידי לפרש פירוש נכון על כל פרט ופרט מהפעלים החסרים שדרכם לנסמך לל המקור מ"מ החמת יורה דרכו שבסנגון הוא לחייתי בשכל לים יאר טולך וכן לחכוב לחי נבי שלח תשלח שבש המקור והלווי שניה' שויש שבניהם הם שלח ובעבור כן[ל]א כתיב שלח לבד שלא השלח כדי שלא נטעה לפרש שהוא מקור ולא לווי וחסר הנסמך כדי שנפרשהו בדרכים רבים שוים לכך בפלא התורה שלא נפרש שלא בדרך לחד כשמעות שלח השלח לא זולת ולחכוב לחי כי מה שלמר כבד לת לביך לאו לווי הוא שלא מקור וחסר הנסמך כדי שיתפרש בדרכים רבים שוים ואולי המלא ימלא בדברי רז"ל בלחזה מקומות לשר שורש מלחריכים יולמים מדרכים שלו שכהבנו ישמע חכם ויוסיף לקח:

כבר כתבתי בקונטריסים שלי טעם על מה שת"ת בנגד כולם וג"ל עוד טעם לחר כי הנה לי' בגמרת דחולין כל מה דלשר לן רחמנא שרי לן כותי' לשר לן בשר בחלב שרי לן כחל לשר לן דמת לתיר לן בבהמ' לשר לן חזיר לתיר לן שיבוטא וג"ל טעם ע"ז דשנה לי' בגמ' גדול מלוה ועושה יותר ממי שלינה מלוה ועושה והטעם הוא כי במלוה ועושה גדול הוא בניסות היכר שילרו תקפו שלא לעשות המלוה והוא כוכבו ועושה המלוה לכן שכרו מרובה מאוד כי ים לו לער גדול מפהויי היכר הרולה למוננו מעשיית המלוה ולפוס לערת הנרת משה"כ במי שלינו מלוה ועושה לין ילרו הוקפו כ"ל וזהו הפירוש רלה הקב"ה נזכות לת ישרחל לפיכך הרבה להם תורה ומלות כדי שיהיו מלוין ועוסקין ויהיה שכרם מרובה מאוד ושנה יהוע שכל שדם קודם שטועם לינה דבר לינו להוט לחר זה הדבר להכלו מפני שלינו יודע טוב טעמו מעולם משה"כ לם טעם פעם לחת לינה דבר טוב ומתוק הרי הוא להוט לחריו לף היום ההוא והלאה והנה היה מקום לשדם לומר כל זמן שלינו יודע טעם מתיקות התיסור לין ילרי תוקף לותי על התיסור מפני שלינו להוט לחריו מפני שלינו יודע טוב טעמו לכן פעם לחת לטעום טעם מתיקות התיסור כדי שמעתה והלאה יתקף ילרי לעבור על התיסור ולחי תכוכם לותו חש"כ ויהיה לי שכר טוב בעולי וגם כל זמן שלינו יודע טוב טעם המתוק של התיסור לינו עושה רלון בוראי זה שלינו טובר עבירה מפני שטעם

תמוה לדבר כלל מש"כ בשמ"ע טעמו ומה
על פי כן ממנע מלעבור מש"כ הייתי עושה
כזה רמון קוני לכך ברי לן רחמנא כל מה
דמסר לן כוותי לומר שם תרגם לידע טעם
המיסור תעשוה כהיתר שכנגדו ותדע טעם
המיסור ולא תעבד לעבור על המיסור לידע
טעמו ומכם מי שלומד סתומה ויודע על פיה
מיזה דבר הוא מותר לעשות ומיזה דבר אינו
רשאי לעשות ומכם ילמדו הוקפו על זה לעשות
היפוך ידיעתו ולעבור רמון קונו מעש"כ אינו
עובר וכיצד שם ילמדו הרי הוא מקיים בזה
מצ' בורמו מש"כ שם אינו לומד תורה
ואינו יודע מיזה דבר הוא מותר לעשות ומיזה
דבר אינו רשאי לעשות אין ילמדו הוקפו ע"ז
כ"ש לעבור מפני שקף שם יעבור אין לו שכם
גדול מפני שכנג כדבר ומה לא יעבור דיני
טוטל שכר ע"ז מפני שמה שאינו עובר אינו
מהמת שאינו רוצה לעבור על רצונו ית' אלא
מהוסר פחויי היזר ולכן ח"ת כנגד כל המצות
מפני שע"י למוד הסתורה הרי הוא מותר ועושה
כל המצות מש"כ כשלא ילמוד תורה הרי
הוא כמעט כמו אינו מותר ועושה ואין

שכר טוב:

ארז"ל כיון שהדם עובר עבירה ומכם שם
הותרה לו הותרה לו ס"ד אלא היאך
נעשית לו כהיתר ויש לדקדק אלא תמרינן
בגמ' אין הדם עובר מש"כ נכנס בו רוח
טומאה ומ"כ לפי טומאתו ג"כ בעשה דהטומאה
נראה אלו כהיתר ועוד הל"ל נראה לו
כהיתר מהו נעשית לו כהיתר ונלע"ד לפרש
כי הנה כתיב מים נוטפים יומתקו וכדאי
בסנהדרין אלמי פ' בן סורר ומורה דף ע"ב
ע"ש ע"ש המעשה ומכם יהיו שעבירה נוררה
עבירה כי בתחלה היזר מכרח להתחזק נגד
הדם לפקותו לעבור עבירה כדרך כל
ההתחלות בקשות הן ונם שלל הדם שעובר
עבירה בפעם ראשונה בקושי הוא עושה
העבירה ומה"כ שעבר בפעם ראשון הרי
הוא מסועבד ונכנע ליזרו ויזרו שולט עליו
בקל לעבור פעם שני' שם לא החכם עיניו
בראשו ברומזו בחוש תמיהת דברי רז"ל
שתמרו עבירה נוררה עבירה ומה יתפקר לעבור
גם בפעם שנית ימסר כיד יזרו ח"ו לעולם
ולא יזא מתחת ידו כ"ש בהטומאה נדולה ומרלת
מלוד מז הוא כוכם שם יזרו בהתחלות
וחרישות נדול עד מלוד ומכם זה דרכו של היזר
בפעם ראשונה ממהיק לחדם מהיקות
בעבירה כדכתיב מים נוטפים יומתקו ומה"כ
כשעבר פעם שני' מז כבר הדם נכנע
ומסועבד תחת ידו מז הרי היזר ח"ל למהיק
לו טעם העבירה אלא נעשית לו כהנאה
כטעם כהיתר ממש וזהו הוכחת מוסר שלל

כל מי שיקרב לעבור עבירה מתחת עריכות
טעמה ומתיקותה שלא יעבור עליה מפני
שפעם אחד בלבד יטעום עריכותה ומשם ואילך
לא יוסיף לו עריכות יותר מן ההיתר כני"
ובודאי מן הסתם שם יעבור עבירה פעם אחת
מעולה הוא לעבור עליה כמה פעמים כי עבירה

גוררת עבירה:

ברש"י פרשת ותרח פירש"י ותרח את
התבות ומכם הוא פלילה נשכנה
וג"ל בדרך רמז עפ"י מה דתי' בס' פעמת
רוח ותרח ות"ו תרח כי מלינו ות"ו פעמים
כתיב ויהי ה' שלל התבות ג' פעמים
בתברים וז' פעמים ביצחק ות' ביעקב ומכם
לכאורה היה ס"ד לומר שלל כל אחד מכם הי'
נרחה ו"פ ובחמת לא כך היה לכך פירש"י
ותרח שלל התבות כלומר ו"פ תרח ה' שלל התבות

כולן בכלל חבל לא לכל אחד מכם:

פי' הפסוק שמעו שלי תבירי לב הרחוקים
מלדקה יכוחר עפ"י מאמר רז"ל
לקדימו ריפחא לעניים כי היכי דליקדמו לבניהו
כי העניות הוא נלנל החוזר בעולם ומכם הקבירי
לב חוסבים שחיל ומם עשירים מופלנים ועולם
לא יעשו בניהם למדה זו שילטרכו לקבל לדקה

וזהו הרחיקים בדעתם מלדקה:

פי' המאמר לעולם שלא יספר בשבחו של
חבירו שמחוך שבחו בא לידי נאוה הענין
הוא דהנה לפעמים יש לאדם פחד מעלות
טובות מהם מעלות רמות וגבוהות מאוד ומהם
מעלות שהיום הטובות כ"ב חבל ח"מ מעלות
נקבלו' ומכם היש נרוע שהולה לנו את בעל
המעלות הלזה משבחו במעלת הפחות' מכולם
כדי שיובן לטומעי שמין לו שום מעלה נכבדת
מזאת מדמין משבחו במעלה שבכבדת יותר
מכולם ונמלא כוונת הנרוע הזה בשבחו הוא
הוא לנוותו ואע"פ שעשה הספור הוא שבח
וזהו שלל יספר בשבחו של אדם שמחוך שבחו בא
לידי נגיעה:

פי' הפסוק שלל הבא במשפט עמנו כי לא ילדק
לפניך כל חי פי' וכי מנייהו מפקת להשמיעו
כי כולם ס"ה שחכלה אותם מפני השטועה שנשבעת
לתרבה את החטא:

פי' הפסוק הגילה לך מעשות כדבר הזה
להמית לדיק עם רשע פי' פי לדיקים
מיתתן בשביקה ולא ע"י מלאך שמות ומכם
מפורשים הוא שמלאך שמות נק' רשע וזהו
להמית לדיק עם הרשע כלומר ע"י רשע שהוא
המלאך המות וזהו בלדיק פרשע שמ"כ לא יהי'
הפרש בין לדיק לרשע וכי תאחר מוניעם מזה הלא הוא

כתוב הללי במקום אחר:

ביומא אמר ר' לוי נדולה השובה שמנשת
עד שבשל שבחוד שנאמר שובה ישראל
עד ה' אלהיך וכו' ר' יוחנן אמר עד ולא עד
בכלל